7. 1. 78

L.C. 1.78

Digitized by Google

Digitized by Google

# DECISIONES
## SACRAE ROTAE ROMANAE
*CORAM*
# ALEXANDRO TANARIO
BONONIENSI,

*EIUSDEM SACRAE ROTAE AUDITORE,*

NUNC

S.R.E. DIACONO CARDINALI

S. MARIAE IN AQUIRO

*IN DUAS PARTES DISTRIBUTAE.*

## PARS SECUNDA.

ROMAE M.DCC.XLVIII.

Sumptibus JO: LAURENTII BARBIELLINI in Foro Paſquini.

Typis GENEROSI SALOMONII in Platea S. IGNATII.

*SUPERIORUM FACULTATE.*

Digitized by Google

Digitized by Google

# INDEX DECISIONUM,

Quæ in hac ſecunda Parte continentur, per Diœceſes, juxta ordinem Alphabeticum.

A

Albanen. Reſponſionis fructuum ſuper articulis 26. *Junii* 1743. *deciſ.*274. pag.454
Amerina Juris paſcendi 17. *Martii* 1741. *deciſ.*190. 149
Argentina Diſmembrationis 27. *Jun.* 1742. *deciſ.*240. 334
Diſmembrationis 14. *Januarii* 1743. *deciſ.*249. 357
Ariminen. Fideicommiſſi Caroli Sen. de Marcheſellis 25. *Novembris* 1740. *deciſ.*167. 63
Averſana Juriſpatronatus, ſeu Capellaniæ 12. *Junii* 1739. *dec.*150. 1

B

Bononien. Fideicommiſſi 20. *Martii* 1741. *deciſ.*193. 154

C

Cæſenaten Pecuniaria 7. *Maji* 1742. *deciſ.*233. 315
Calaguritana dimidii Beneficii de Lumbreras ſuper admiſſione 13. *Martii* 1741. *deciſ.*188. 145
Eadem ſuper Fructibus 13. *Martii* 1741. *deciſ.*189. 148
Calaritana, ſeu Uſſelen. Decimarum ſuper aperitione oris 26. *Junii* 1739. *deciſ.* 155. 22
Eadem ſuper reſtitutione in integrum 26. *Junii* 1739. *deciſ.*156. 29
Celſonen. Hebdomadariæ 4. *Martii* 1743. *deciſ.*257. 390
Comen. Pecuniaria 26. *Junii* 1741. *deciſ.*210. 230
Compoſtellana Beneficii de Pantinobre 12. *Junii* 1741. *deciſ.*204. 208

Eadem ſuper ſequeſtro 12. *Junii* 1741. *deciſ.*205. 211
Parochialis de Agudelo 1. *Februarii* 1740. *deciſ.*164. pag.52
Parochialis de Juſtanes 15. *Maji* 1741. *deciſ.*201. 191
Conchen. Beneficii 17. Aprilis 1741. *deciſ.*194. 168

E

Eugubina Immiſſionis 22. *Junii* 1739. *deciſ.*153. 15
Immiſſionis 30. *Januarii* 1741. *deciſ.*179. 117

F

Faventina Immiſſionis ſuper reſervatis 15. *Junii* 1739. *deciſ.*151. 6
Faventina, ſeu Imolen. Pecuniaria ſuper Multiplico 13. *Maji* 1743. *dec.*266. 429
Ferrarien. Decimarum quoad Traghettum 3. *Julii* 1741. *dec.*213. 238
Firmana Fideicommiſſi 16. *Febr.* 1742. *dec.*219. 261
Immiſſionis 16. *Februarii* 1742. *deciſ.*220. 264

G

Gerunden. Beneficii 16. *Junii* 1741. *deciſ.*206. 212
Beneficii 7. *Decembris* 1742. *deciſ.*246. 348

I

Imolen. Beneficii 28. *Aprilis* 1741. *dec.*197. 174
Interamnen. Redditionis rationis 27. *Junii* 1742. *dec.*241. 337
Eadem 27. *Junii* 1742. *dec.*262. 339

L

L Bodien. Beneficii 12. *Januarii* 1742. *deciſ.*217. pag.251
Beneficii 1. *Aprilis* 1743. *dec.*260. pag. 402
Canonicatus 21. *Novembris* 1740. *dec.*166. 59
Lucana Bonorum 11. *Januarii* 1740. *deciſ.*162. 44

M

Maceraten. Nullitatis Contractus 21. *Januarii* 1743. *deciſ.*251. 362
Eadem ſuper Fructibus 21. *Januarii* 1743. *deciſ.*252. 369
Majoricen. Beneficii 24. *Novembr.* 1741. *deciſ.*215. 244
Matrimonii 12. *Martii* 1742. *deciſ.*227. 286
Matrimonii ſuper Reſervatis 23. *Aprilis* 1742. *deciſ.*231. 310
Mediolanen. Beneficii 23. *Junii* 1741. *deciſ.*208. 223
Melevitana Penſionis 6. *Decembris* 1741. *deciſ.*216. 247
Melphiten. reintegrationis, & Immiſſionis 1. *Julii* 1743. *deciſ.*276. 458
Moguntina Canonicatus, & Scholaſteriæ 7. *Decembris* 1739. *deciſ.*160. 40
Eadem ſuper Attentatis 7. *Decembris* 1739. *deciſ.*161. 42

N

Narnien. Cambii 20. *Februar.* 1741. *deciſ.*181. 125
Neapolitana Funerum 9. *Decembris* 1740. *deciſ.*170. 83

P

Pampilonen. Beneficii 16. *Januarii* 1741. *deciſ.*172. 95
Peruſina Immiſſionis, ſeu Reintegrationis 2. *Julii* 1742. *deciſ.*243. 341
Eadem, ſeu Reintegrationis 2. *Julii* 1742. *deciſ.*244. 344
Reintegrationis 6. *Aprilis* 1742. *deciſ.*229. 300
Peruſina, ſeu Ariminen. Salviani 6. *Maji* 1743. *dec.*262. 409
Placentina Legitimæ 24. *Aprilis* 1741. *dec.*196. 172

R

Ratisbonen. Parochialis 19. *Junii* 1741. *deciſ.*207. 217
Reatina Dotis 1. *Febr.*1740. *dec.*165. 54
Recineten. Evictionis 30. *Junii* 1741. *deciſ.*211. 232
Romana. Affictus 9. *Martii* 1742. *deciſ.*226. 283
Alimentorum 26. *Februarii* 1742. *deciſ.*224. *inſcripta in corpore per errorem* Firmana. 278
Alimentorum 2. *Junii* 1742. *deciſ.*234. 320
Alimentorum 22. *Junii* 1742. *deciſ.*236. 326
Alimentorum 14. *Junii* 1743. *deciſ.*272. 448
Alimentorum ſuper augmento 21. *Junii* 1743. *deciſ.*273. 449
Aſſociationis 23. *Januarii* 1741. *deciſ.*176. 106
Attentatorum 27. *Januarii* 1741. *deciſ.*177. 110
Beneficii ſuper pertinentia Patronali 8. *Martii* 1743. *deciſ.*258. 392
Beneficii 8. *Mart.*1743. *dec.*259. 396
Cambii 10. *Dec.*1742. *dec.*248. 355
Canonum 23. *Junii* 1741. *deciſ.*209. pag. 226
Cautelæ Angeli 8. *Maji* 1741. *deciſ.*199. 184
Cautelæ Angeli 19. *Februarii* 1742. *deciſ.*221. 265
Eadem ſuper attentatis 19. *Februarii* 1742. *deciſ.*222. 270
Cautelæ Angeli 9. *Aprilis* 1742. *deciſ.*230. 307
Educationis Pupilli 14. *Junii* 1743. *deciſ.*271. 445
Emphyteuſis 14. *Januarii* 1743. *deciſ.*250. 359
Immiſſionis 3. *Julii* 1739. *dec.*157. 33
Immiſſionis 25. *Januarii* 1740. *deciſ.*163. 50
Immiſſionis ſuper Melioramentis & fructibus 20. *Januar.*1741. *dec.*173. 96
Immiſſionis 20. *Februarii* 1741. *deciſ.*180. 121
Immiſſionis 5. *Martii* 1741. *deciſ.*185. 135
Immiſſionis 14. *Aprilis* 1741. *deciſ.*192. 160

Li-

Liberationis a Moleſtiis 24. *Aprilis* 1741. *deciſ.*195. pag.170
Liberationis a Moleſtiis 12. *Januarii* 1742. *deciſ.*218. 258
Multiplici 26. *Februarii* 1742. *deciſ.*225. 280
Multiplici 2. *Julii* 1742. *dec.*245. 346
Notulæ juratæ 23. *Januarii* 1741. *deciſ.*175. 102
Pecuniaria 27. *Februarii* 1741. *deciſ.*184. 132
Pecuniaria ſuper fructibus 4. *Maji* 1742. *deciſ.*232. 313
Pecuniaria 7. *Decembris* 1742. *deciſ.*247. 352
Pecuniaria ſuper fructibus 10. *Maji* 1743. *deciſ.*264. 419
Pecuniaria 7. *Jun.* 1743. *dec.*269. 436
Penſionis 7. *Junii* 1743. *dec.*268. 431
Reportationis Pecuniarum 23. *Februarii* 1742. *deciſ.*223. 272
Reportationis Pecuniarum 1. *Februarii* 1743. *deciſ.*253. 370
Salviani 15. *Junii* 1739. *dec.*152. 11
Salviani 9. *Decembris* 1740. *deciſ.* 171. 67
Societatis ſuper Capitalibus 28. *Novembris* 1740. *deciſ.*168. 67
Eadem ſuper utilibus 28. *Novembris* 1740. *deciſ.*169. 195
Societatis ſuper Capitalibus 5. *Junii* 1741. *deciſ.*202. 195
Eadem ſuper utilibus 5. *Junii* 1741. *deciſ.*203. 202
Romana, ſeu Bononien. Nullitatis executionis 10. *Martii* 1741. *dec.*186. 139
Romana ſeu Bononien. Nullitatis executionis 25. *Junii* 1742. *deciſ.*237. 329
Romana, ſeu Florentina reſtitutionis Dotis 18. *Junii* 1742. *deciſ.*235. 321
Romana, ſeu Interamnen. Cambii 20. *Januarii* 1741. *deciſ.*174. 99
Romana, ſeu Mediolanen. reintegrationis Primogenituræ 10. *Junii* 1743. *deciſ.*270. 438
Romana, ſeu Reatina Salviani 10. *Martii* 1741. *deciſ.* 187. 141
Romana, ſeu Reatina Cambiorum ſuper cautela Angeli 10. *Maji* 1743. *deciſ.*265. 423
Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi 14. *Aprilis* 1741. *deciſ.*139. 161
Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi 20. *Novembris* 1741. *deciſ.*214. 240
Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi 1. *Aprilis* 1743. *deciſ.*261. 405
Romana, ſeu Setina Salviani 28. *Aprilis* 1741. *deciſ.*198. 178
Romana, ſeu Setina Salviani quoad Comites de Vallettis 30. *Junii* 1741. *deciſ.*212 237
Romana, ſeu Spoletana Hæreditatis 22. *Februarii* 1741. *deciſ.*182. 127
Eadem ſuper attentatis, & reſervatis in ſententia A.C. 22. *Februarii* 1741. *deciſ.*183. 129

S

SEnogallien. Manutentionis 25. *Junii* 1742. *deciſ.*238. 330
Eadem ſuper reſtitutione fructuum 25. *Junii* 1742. *deciſ.*239. 333
Manutentionis 4. *Februarii* 1743. *deciſ.*254. 380
Eadem ſuper fructibus 4. *Februarii.* 1743. *deciſ.*254. 338
Succeſſionis ſuper expenſis 22. *Junii* 1739. *deciſ.*154. 21
Spiren. Juris funerandi 18. *Februar.* 1743 *deciſ.*256. 383
Juris funerandi 1. *Julii* 1743. *deciſ.*277. 461
Squillacen. Beneficii ſuper admiſſione ad cauſam 27. *Novemb.* 1739. *dec.*158. 36
Eadem ſuper executione Literarum Apoſtolicarum 27. *Novembris* 1739. *deciſ.*159. 37

T

TArraconen. Capellaniæ 13. *Maji* 1743. *deciſ.*267. 428
Terracinen., ſeu Privernen. Cenſus 12. *Maji* 1741. *deciſ.*200. 187
Tridentina Beneficii 27. *Januarii* 1741. *deciſ.*178. 115
Tuden. Cathedratici 12. *Martii* 1742. *deciſ.*228. 287

V

VIcen Camerariæ 28. *Junii* 1743. *deciſ.*275. 455
Viterbien. ſeu Interamnen. legati 6. *Maji* 1744. *deciſ.*263. 415

*Finis Indicis Deciſionum.*

L

LBodien. Beneficii 12. *Januarii* 1742. *deciſ.*217. pag.251
Beneficii 1. *Aprilis* 1743. *dec.*260. pag. 402
Canonicatus 21. *Novembris* 1740. *dec.*166. 59
Lucana Bonorum 11. *Januarii* 1740. *deciſ.*162. 44

M

MAceraten. Nullitatis Contractus 21. *Januarii* 1743. *deciſ.*251. 362
Eadem ſuper Fructibus 21. *Januarii* 1743. *deciſ.*252. 369
Majoricen. Beneficii 24. *Novembr.*1741. *deciſ.*215. 244
Matrimonii 12. *Martii* 1742. *deciſ.*227. 286
Matrimonii ſuper Reſervatis 23. *Aprilis* 1742. *deciſ.*231. 310
Mediolanen. Beneficii 23. *Junii* 1741. *deciſ.*208. 223
Melevitana Penſionis 6. *Decembris* 1741. *deciſ.*216. 247
Melphiten. reintegrationis, & Immiſſio-1. *Julii* 1743. *deciſ.*276. 458
Moguntina Canonicatus, & Scholaſteriæ 7. *Decembris* 1739. *deciſ.*160. 40
Eadem ſuper Attentatis 7. *Decembris* 1739. *deciſ.*161. 42

N

NArnien. Cambii 20. *Februar.* 1741. *deciſ.*181. 125
Neapolitana Funerum 9. *Decembris* 1740. *deciſ.*170. 83

P

PAmpilonen. Beneficii 16. *Januarii* 1741. *deciſ.*172. 95
Peruſina Immiſſionis, ſeu Reintegrationis 2. *Julii* 1742. *deciſ.*243. 341
Eadem, ſeu Reintegrationis 2. *Julii* 1742. *deciſ.*244. 344
Reintegrationis 6. *Aprilis* 1742. *deciſ.*229. 300
Peruſina, ſeu Ariminen. Salviani 6. *Maji* 1743. *dec.*262. 409
Placentina Legitimæ 24. *Aprilis* 1741. *dec.*196. 172

R

RAtisbonen. Parochialis 19. *Junii* 1741. *deciſ.*207. 217
Reatina Dotis 1. *Febr.*1740. *dec.*165. 54
Recineten. Evictionis 30. *Junii* 1741. *deciſ.*211. 232
Romana. Affictus 9. *Martii* 1742. *deciſ.*226. 283
Alimentorum 26. *Februarii* 1742. *deciſ.*224. *inſcripta in corpore per errorem* Firmana. 278
Alimentorum 2. *Junii* 1742. *dedeciſ.*234. 320
Alimentorum 22. *Junii* 1742. *deciſ.*236. 326
Alimentorum 14. *Junii* 1743. *deciſ.*272. 448
Alimentorum ſuper augmento 21. *Junii* 1743. *deciſ.*273. 449
Aſſociationis 23. *Januarii* 1741. *deciſ.*176. 106
Attentatorum 27. *Januarii* 1741. *deciſ.*177. 110
Beneficii ſuper pertinentia Patronali 8. *Martii* 1743. *deciſ.*258. 392
Beneficii 8. *Mart.*1743. *dec.*259. 396
Cambii 10. *Dec.*1742. *dec.*248. 355
Canonum 23. *Junii* 1741. *deciſ.*209. pag. 226
Cautelæ Angeli 8. *Maji* 1741. *deciſ.*199. 184
Cautelæ Angeli 19. *Februarii* 1742. *deciſ.*221. 265
Eadem ſuper attentatis 19. *Februarii* 1742. *deciſ.*222. 270
Cautelæ Angeli 9. *Aprilis* 1742. *deciſ.*230. 307
Educationis Pupilli 14. *Junii* 1743. *deciſ.*271. 445
Emphyteuſis 14. *Januarii* 1743. *deciſ.*250. 359
Immiſſionis 3. *Julii* 1739. *dec.*157. 33
Immiſſionis 25. *Januarii* 1740. *deciſ.*163. 50
Immiſſionis ſuper Melioramentis & fructibus 20. *Januar.*1741. *dec.*173. 96
Immiſſionis 20. *Februarii* 1741. *deciſ.*180. 121
Immiſſionis 5. *Martii* 1741. *deciſ.*185. 135
Immiſſionis 14. *Aprilis* 1741. *deciſ.*192. 160

Li-

Liberationis a Moleſtiis 24. *Aprilis* 1741. *deciſ.* 195. pag. 170
Liberationis a Moleſtiis 12. *Januarii* 1742. *deciſ.* 218. 258
Multiplici 26. *Februarii* 1742. *deciſ.* 225. 280
Multiplici 2. *Julii* 1742. *dec.* 245. 346
Notulæ juratæ 23. *Januarii* 1741. *deciſ.* 175. 102
Pecuniaria 27. *Februarii* 1741. *deciſ.* 184. 132
Pecuniaria ſuper fructibus 4. *Maji* 1742. *deciſ.* 232. 313
Pecuniaria 7. *Decembris* 1742. *deciſ.* 247. 352
Pecuniaria ſuper fructibus 10. *Maji* 1743. *deciſ.* 264. 419
Pecuniaria 7. *Jun.* 1743. *dec.* 269. 436
Penſionis 7. *Junii* 1743. *dec.* 268. 431
Reportationis Pecuniarum 23. *Februarii* 1742. *deciſ.* 223. 272
Reportationis Pecuniarum 1. *Februarii* 1743. *deciſ.* 253. 370
Salviani 15. *Junii* 1739. *dec.* 152. 11
Salviani 9. *Decembris* 1740. *deciſ.* 171. 67
Societatis ſuper Capitalibus 28. *Novembris* 1740. *deciſ.* 168. 67
Eadem ſuper utilibus 28. *Novembris* 1740. *deciſ.* 169. 195
Societatis ſuper Capitalibus 5. *Junii* 1741. *deciſ.* 202. 195
Eadem ſuper utilibus 5. *Junii* 1741. *deciſ.* 203. 202
Romana, ſeu Bononien. Nullitatis executionis 10. *Martii* 1741. *dec.* 186. 139
Romana ſeu Bononien. Nullitatis executionis 25. *Junii* 1742. *deciſ.* 237. 329
Romana, ſeu Florentina reſtitutionis Dotis 18. *Junii* 1742. *deciſ.* 235. 321
Romana, ſeu Interamnen. Cambii 20. *Januarii* 1741. *deciſ.* 174. 99
Romana, ſeu Mediolanen. reintegrationis Primogenituræ 10. *Junii* 1743. *deciſ.* 270. 438
Romana, ſeu Reatina Salviani 10. *Martii* 1741. *deciſ.* 187. 141
Romana, ſeu Reatina Cambiorum ſuper cautela Angeli 10. *Maji* 1743. *deciſ.* 265. 423
Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi 14. *Aprilis* 1741. *deciſ.* 139. 161
Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi 20. *Novembris* 1741. *deciſ.* 214. 240
Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi 1. *Aprilis* 1743. *deciſ.* 261. 405
Romana, ſeu Setina Salviani 28. *Aprilis* 1741. *deciſ.* 198. 178
Romana, ſeu Setina Salviani quoad Comites de Vallettis 30. *Junii* 1741. *deciſ.* 212 237
Romana, ſeu Spoletana Hæreditatis 22. *Februarii* 1741. *deciſ.* 182. 127
Eadem ſuper attentatis, & reſervatis in ſententia A.C. 22. *Februarii* 1741. *deciſ.* 183. 129

S

SEnogallien. Manutentionis 25. *Junii* 1742. *deciſ.* 238. 330
Eadem ſuper reſtitutione fructuum 25. *Junii* 1742. *deciſ.* 239. 333
Manutentionis 4. *Februarii* 1743. *deciſ.* 254. 380
Eadem ſuper fructibus 4. *Februarii.* 1743. *deciſ.* 254. 338
Succeſſionis ſuper expenſis 22. *Junii* 1739. *deciſ.* 154. 21
Spiren. Juris funerandi 18. *Februar.* 1743 *deciſ.* 256. 383
Juris funerandi 1. *Julii* 1743. *deciſ.* 277. 461
Squillacen. Beneficii ſuper admiſſione ad cauſam 27. *Novemb.* 1739. *dec.* 158. 36
Eadem ſuper executione Literarum Apoſtolicarum 27. *Novembris* 1739. *deciſ.* 159. 37

T

TArraconen. Capellaniæ 13. *Maji* 1743. *deciſ.* 267. 428
Terracinen., ſeu Privernen. Cenſus 12. *Maji* 1741. *deciſ.* 200. 187
Tridentina Beneficii 27. *Januarii* 1741. *deciſ.* 178. 115
Tuden. Cathedratici 12. *Martii* 1742. *deciſ.* 228. 287

V

VIcen Camerariæ 28. *Junii* 1743. *deciſ.* 275. 455
Viterbien. ſeu Interamnen. legati 6. *Maji* 1744. *deciſ.* 263. 415

*Finis Indicis Deciſionum.*

*IMPRIMATUR,*

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

*F. M. de Rubeis Archiep. Tharſi Viceſg.*

---

*IMPRIMATUR.*

Fr. Nicolaus Ridolfi Ord. Præd. Saç. Palatii Apoſt. Magiſter.

Digitized by Google

# INDEX ARGVMENTORVM,

## Quæ in hac Secunda Parte continentur.

**Averſana Juriſpatronatus, ſeu Capellaniæ.**

*Ven. 12. Junii 1739.*

ARGVMENTVM CL.

In arbitratorem electus poteſt procedere abſque forma judiciali. Penſio ex propria Partium auctoritate conventa ſimoniaca eſt, ſecus ſi cum reſervatione auctoritatis Superioris. Cætera habes in Argumento Deciſ.CXXXV. pag.1

**Faventina Immiſſionis ſuper reſervatis.**

*Lunæ 15. Junii 1739.*

ARGVMENTVM CLI.

Debita Fideicommittentis ſunt ſolvenda ex fideicommiſſo univerſali, non vero particulari. Cætera habes in Argumento Dec.CXV. 6

**Romana Salviani.**

*Lunæ 15. Junii 1739.*

ARGVMENTVM CLII.

Habes in Deciſ.CVIII. 11

**Eugubina Immiſſionis.**

*Lunæ 22. Junii 1739.*

ARGVMENTVM CLIII.

Judicio Immiſſionis præventivo agi poteſt, ſi conditionis purificatio certo ſit eventura. Trebellianica etiam Filiis primi gradus poteſt tacite prohiberi per verba totalitatem importantia, vel ſi ipſis ſubſtituta fuerit Cauſa Pia. Cautela Soccini duo requirit; nempe quod expreſſe ſit prohibita, & quatenus Filius nolit prohibitionem acceptare, in eadem legitima tunc ſit directe inſtitutus. 15

**Senogallien. Succeſſionis ſuper Expenſis.**

*Lunæ 22. Junii 1739.*

ARGVMENTVM CLIV.

Victor poſt rem judicatam actionem habet adverſus victum pro refectione expenſarum tam judicialium, quam extrajudicialium, quæ pleniſſime juſtificantur. 21

**Calaritana, ſeu Uſſellen. Decimarum ſuper Aperitione Oris.**

*Ven.26. Junii 1739.*

ARGVMENTVM CLV.

Aperitio Oris adverſus tranſactionem inter Eccleſiaſticos initam, a Papa confirmatam, & per pluſquam centenarium tempus obſervatam non conceditur ob ſimplicem fumum læſionis, & ſubreptionis, ſed requiritur concludens earum probatio. Juſtitia, & utilitas tranſactionis conſideranda eſt relative ad tempus initi contractus, non vero regulanda a futuris eventibus. Ex centenaria allegari poteſt quilibet melior titulus; etiamſi alius antea allegatus fuerit non taxative, ſed cumulative cum centenaria. 22 & 23

**Calaritana, ſeu Uſſellen. Decimarum ſuper Reſtitutione in integrum.**

*Ven.26. Junii 1739.*

ARGVMENTVM CLVI.

Diſmembrationes, & uniones non ſubjiciuntur Regulis revocatoriis Cancellariæ, quoties Papa eas concedens ab illis eaſdem exemit, vel quando fiant pro incremento fidei, pietatis, & literarum. Exemptio a ſolutione Decimarum non acquiritur niſi per immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo. 29

**Romana Immiſſionis.**

*Veneris 3. Julii 1739.*

ARGVMENTVM CLVII.

Reſoluto jure Conductoris non reſolvitur Jus Subconductoris, quando reſolutio a mera authoris voluntate pendet. Subconductores non liberantur per ſubrogationem alterius in locum primi Conductoris. 33

**Squillacen. Beneficii ſuper Admiſſione ad Cauſam.**

*Veneris 15. Novembris 1739.*

ARGVMENTVM CLVIII.

Poſt obitum collitigantis nova præſentatio lite pendente fieri nequit; quod limitatur, ubi ſuperſtes jus ſuum deſumebat non a præſentatione Patronorum, ſed a paſſiva vocatione. 36

**Eadem ſuper Executione Literarum Apoſtolicarum.**

*Veneris 5. Februarii 1740.*

ARGVMENTVM CLIX.

Poſt ceſſum, vel deceſſum unius Collitigantis deveniri nequit ad novam præſentationem, vel inſtitutionem; quod procedit, quando ambo collitigantes veniunt ex præſentatione; non vero ſi alter jus ſuum deſumit a paſſiva vocatione. 37

**Moguntina Canonicatus, & Scholaſteriæ.**

*Lunæ 7. Decembris 1739.*

ARGVMENTVM CLX.

Primariæ preces a Concilio Tridentino ſunt ſublatæ, ſoliſque Imperatoribus præſervatæ. 40

**Moguntina Canonicatus, & Scholaſteriæ ſuper Attentatis.**

*Lunæ 7. Decembris 1739.*

ARGVMENTO CLXI.

Non indiget. 42

**Lucana Bonorum.**

*Lunæ 11. Januarii* 1740.

ARGVMENTVM CLXII.

Peritia Peritioris identitatem, & qualitatem bonorum plene probat, etiamſi a cæteris diſcordet. Cætera habes in Deciſione. pag. 44

**Romana Immiſſionis.**

*Lunæ 25. Januarii* 1740.

ARGVMENTVM CLXIII.

Habes in Deciſione CLVII. 50

**Compoſtellana Parochialis de Agudelo.**

*Lunæ 1. Februarii* 1740.

ARGVMENTVM CLXIV.

Per præſentationem a Turnario expletam conſervatur Cæteris Patronis non præſentantibus quaſi poſſeſſio, & ultimus ſtatus. 52

**Reatina Dotis.**

*Lunæ 1. Februarii* 1740.

ARGVMENTVM CLXV.

Dos reſtituta præſumitur ex lapſu 50. annorum, & tranſitu mulieris ad ſecundas nuptias. Fructus nemo lucrari poteſt ſcientiam ſpecificam fideicommiſſi habens, quæ oritur ex ſuſtentatione litis ejus purificationem reſpicientis. Acceptans legatum ſub conditione *nihil aliud prætendendi*, remittere cenſetur actiones ab ipſo tanquam actore promovendas, non vero exceptiones tanquam a Reo allegandas. 54 & 55

**Leodien. Canonicatus.**

*Lunæ 21. Novembris* 1740.

ARGVMENTVM CLXVI.

Pontifex, aut Regulæ Cancellar. non derogant Indultis paſſivam vocationem tribuentibus; Prout nec *Regulæ 9.*, & *15.* derogant Conſtitutionibus, quarum tenor de verbo ad verbum eſt exprimendus in derogatione requirente inſuper obſervationem certæ, & individuæ formæ; neque pariter comprehendunt Beneficia, quorum collatio ex Indultis per viam contractus, aut Concordati conceſſis ad alios pertinet. 59

**Ariminen. Fideicommiſſi Caroli Senioris de Marcheſellis.**

*Ven. 25. Novembris* 1740.

ARGVMENTVM CLXVII.

Collatio bonorum non habet locum inter deſcendentes ultra primum gradum; nec inter ſuccedentes jure propriæ vocationis, non vero dependenter a qualitate hæreditaria eorum, qui bona conferenda receperunt; Sicuti quoque nec intrat reſpectu rei ad compenſandam aliquam inæqualitatem traditæ. Generaliter autem Collatio a voluntate Teſtatoris pendet, & in dubio eſt excludenda. 63

**Romana Societatis ſuper Capitalibus.**

*Lunæ 28. Novembr.* 1740.

ARGVMENTVM CLXVIII.

Antipartis conventio probatur ex Bilanciis. Contractus ſocietatis ſcriptura non indiget. 67

**Romana Societatis Super utilibus.**

*Lunæ 28. Novembris* 1740.

ARGVMENTVM CLXIX.

Societas, in qua fructus æqualiter dividuntur; ſors vero pro majori parte, vel etiam integre ab uno ex ſociis ponitur, eſt valida, modo alter compenſet ponendo induſtriam; immo huic poteſt conſtitui præſtatio alicujus ſummæ titulo antipartis. Socius finita ſocietate remanet pro ſua ſorte Creditor mere pecuniarius. Novatio quando adeſſe, vel abeſſe intelligatur. 75

**Neapolitana Funerum.**

*Veneris 9. Decembris* 1740.

ARGVMENTVM CLXX.

Habes in Deciſ. LXXXIX. 83

**Romana Salviani.**

*Veneris 9. Decembris* 1740.

ARGVMENTVM CLXXI.

Per recognitionem bonæ fidei, aliaſque declarationes non adminiculatas, & poſt longum intervallum factas eludi a Debitoribus nequeunt jura, & hypothecæ ante ipſas contractæ. Emens proprio nomine eum aliena pecunia ſibi acquirit; licet dominus pecuniæ antecedenter mandatum dederit ad emendum proprio & peculiari ſuo nomine. Contra voluntarios bonorum adminiſtratores non datur hypotheca. Retentio non datur pro debitis aceollatis, ſed tantum pro extinctis. 90

**Pampilonen. Beneficii.**

*Lunæ 16. Januarii* 1741.

ARGVMENTVM CLXXII.

Nuntius Apoſtolicus facultatem habet conferendi beneficia reſervata, modo non excedant valorem 24. ducat. auri de Camera, computatis incertis, & quotidianis diſtributionibus. 95

**Romana Immiſſionis ſuper melioramentis, & Fructibus.**

*Veneris 20. Januarii* 1741.

ARGVMENTVM CLXXIII.

Habes in Deciſ. CLV. 96

**Romana, ſeu Interamnen. Cambii.**

*Ven. 20. Januarii* 1741.

ARGVMENTVM CLXXIV.

Cenſus ad differentiam Cambii, creari nequit ex fructibus alterius Cenſus, neque ex præcedentibus creditis. Conventio a principio inita, ut uſuræ cedere debeant in augmentum ſortis Cambii in pœnam ſolutionis non factæ, nulla eſt. Præſcriptio, & præſumpta ex lapſu temporis ſolutio ob mutationem perſonarum interrumpitur. 98

**Romana Notulæ juratæ.**

*Lunæ 23. Januarii* 1741.

ARGVMENTVM CLXXV.

Salvianiſta poſt aliquod tempus exhibere tenetur notulam juratam omnium fructuum perceptorum. Ejus damno cedit diminutio penſionum, ſi omnes diligentias non adhibeat pro iis in ſolita quantitate retrahendis, & conſenſum domini in diminutione facienda non requirat; Itemque ſibi nocet ſolvendo partem fructuum Creditoribus poſterioribus. 102 & 103

**Romana Aſſociationis.**

*Lunæ 23. Januarii* 1741.

ARGVMENTVM CLXXVI.

Reaptato ſimpliciter fundo cenſito, cenſus & hypotheca illæſa manent; extinguuntur vero eo totaliter demolito, & denuo ædificato; demo-

Digitized by Google

moliſio tamen totalis non ſufficit, ſi ſit voluntaria; vel ſi ſit neceſſaria quidem, ſed neceſſitate a facto voluntario proveniente; neceſſitas enim debet eſſe præciſa. Gregoriana Conſtitutio ſuper retractu requirit depoſitionem pretii, ejuſque inveſtimentum in ſtabilibus ad effectum translationis onerum. pag.106

**Romana Attentatorum.**

*Ven.27. Januarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXVII.

Actio Attentatorum præſcribitur ſpatio 30. annorum. Eadem promoveri nequit contra Tertium cauſam ab Attentante non habentem. 110

**Tridentina Beneficii.**

*Ven.25. Januarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXVIII.

Ubi fundator jus paſſivum prius in genere dirigit ad Conſanguineos, & deinde varias familias nominat, tribuitque Patrono activo facultatem præſentandi unum ex familiis nominatis, iſte eligere poteſt remotiorem, inutili remanente ordine ſcripturæ. 115

**Eugubiua Immiſſionis.**

*Ven.30. Januarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXIX.

Habes in Deciſ.CLIII. 117

**Romana Immiſſionis.**

*Lunæ* 20. *Februarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXX.

Uxor in uſufructu inſtituta una cum poteſtate detrahendi dotem, & quartum dotale, ea ex fructuum perceptione non conſumit. Adminiſtratio impoſita Legatario cenſetur in ejus tantum gratiam, quoties in caſu contraventionis non indicitur pœna. Mulier, aut cauſam ab ea habens repelli nequit a conſecutione dotis exceptione rerum amotarum, niſi debitum ex ea proveniens ſit liquidum, & probatum vel per rem judicatam, vel per publicum Inſtrumentum, vel per Partis confeſſionem. 121

**Narnien. Cambii.**

*Lunæ* 20. *Februarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXI.

Procurator contra legem Mandati faciens nulliter agit. Contra eum tamen non datur actio, ſi id, quod mandatum eſt, per errorem omnino variet; ad differentiam caſus, in quo cum mala fide, & colluſive ſe gerat, vel mandati fines, plus, vel minus agendo, tantummodo excedat. 125

**Romana, ſeu Spoletana Hæreditatis.**

*Mercurii* 22. *Februarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXII.

Hæres uſufructuarius, nullo in proprietate hærede inſtituto, remanet proprietarius. Statutum Urbis, & Nurſiæ excludunt a ſucceſſione inteſtata ſororem propter Fratres, non ob Patrueles, & remotiores Agnatos. 127

**Eadem ſuper Attentatis, & Reſervatis in Sententia A.C.**

22. *Februarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXIII.

Geſta lite pendente, & poſt inhibitionem de nihil innovando, ſunt attentata. Attentantes autem tenentur ad omnia damna, & intereſſe, & fructus, qui, attentatis non commiſſis, percipi potuiſſent. 129

**Romana Pecuniaria.**

*Lunæ* 27. *Februarii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXIV.

Promiſſa realitate Crediti ceſſi, tam Cedens, quam fidejuſſor eam præſtare tenentur. Ceſſionarius ex facto alieno impeditus exigere Creditum ceſſum de negligentia notari nequit. 132

**Romana Immiſſionis.**

*Veneris* 5. *Martii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXV.

Qualitas maſculinitatis repetita non cenſetur quoad Perſonas in diverſa ſubſtitutione comprehenſas, nec veram Agnationem conſervare valentes, præſertim in diſpoſitione fœminæ. Linea maſculina in conditione poſita non reſtringit diſpoſitivam comprehendentem etiam fœminas. 135

**Romana, ſeu Bononien. Nullitatis Executionis.**

*Veneris* 10. *Martii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXVI.

Citatio Poſſidentis bona vitio litigioſi affecta non eſt in Executione mandati neceſſaria. Vitium litigioſi requirit litis præexiſtentis pendentiam. 139

**Romana, ſeu Reatina Salviani.**

*Veneris* 10. *Martii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXVII.

Retentio non impeditur ab exceptione redditionis rationis adita hæreditate cum Beneficio legis & Inventarii, quando agitur de bonis propriis hæredis, & ad ipſum ratione dominii ſpectantibus; non vero ubi agitur de bonis, pro quorum retentione ſimpliciter allegatur creditum pecuniarium. Obligatio generalis, & indefinita ſolvendi bona hæreditaria non obligat hæredem ultra vires hæreditatis, ad differentiam obligationis ſpecialis pro certo credito ab eodem hærede nomine proprio emiſſæ. 141& 142

**Calaguritana Dimidii Beneficii de Lumbreras ſuper admiſſione.**

*Lunæ* 13. *Martii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXVIII.

Beneficium ſervitorium non obligat ad reſidentiam, & ſervitium perſonale, ſed hæc per ſubſtitutum adimpleri poſſunt. 145

**Eadem coram Eodem ſuper Fructibus.**

*Lunæ* 13. *Martii* 1741.

A R G V M E N T V M CLXXXIX.

Beneficiato per Capitulum impedito a ſervitio Eccleſiæ debentur omnes tam fructus, quam diſtributiones. 148

**Amerina Juris paſcendi.**

*Veneris* 17. *Martii* 1741.

A R G V M E N T V M CXC.

Jus civicum conſiſtit in ſola facultate paſcendi in alieno, non vero ſidam exigendi; Quod ſi herbæ vix ſufficiant pro paſcuo animalium ad culturam fundi neceſſariorum, poteſt dominus ipſius fundi prohibere Baronem loci, aliiſque a jure paſcendi. 149



Digitized by Google

### Bononien Fideicommiſſi.

*Lunæ* 20. *Martii* 1741.

ARGVMENTVM CXCI.

Filiatio recens ad effectum ſuccedendi probanda eſt per arctam cuſtodiam ventris de tempore conceptionis; antiqua vero probari poteſt per conjecturas, & adminicula. Filiatio quomodo probetur; eadem præſumitur ex retentione mulieris in ſchemate concubinatus, aut Matrimonii. Qualitas legitimitatis repetita non cenſetur in diverſis gradibus ſubſtitutionum per ſeparatam orationem conceptis, & diverſas perſonas complectentibus. Ad fideicommiſſum conditum pro natis ex legitimo Matrimonio ſuccedunt taliter nati, licet ex legitimatis deſcendant; præſertim ſi jure proprio veniant. pag. 154

### Romana Immiſſionis.

*Veneris* 14. *Aprilis* 1741.

ARGVMENTVM CXCII.

Patet ex Summario. 160

### Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi.

*Lunæ* 14. *Aprilis* 1741.

ARGVMENTVM CXCIII.

Renuntiationes, & Donationes a Monialibus factæ etiam certarum perſonarum, ſeu agnatorum contemplatione non impediunt, ad differentiam ſimplicium, tranſmiſſionem ad quoſcunque hæredes, ſi non ſint munitæ pacto reverſivo in caſu deficientiæ perſonarum contemplatarum. Linea vincit gradum, & ſexum. Onus conſervandi agnationem artificialem eſt compatibile cum ſtatu monaſtico in Religione capaci bonorum in communi; Ita tamen, ut poſt mortem Monachi Monaſterium a ſubſtituto excludatur. *A conſilio* 21. *Oldradi* receditur ex conjecturis perpetuitatem fideicommiſſi inducentibus. 161

### Conchen. Beneficii.

*Lunæ* 17. *Aprilis* 1741.

ARGVMENTVM CXCIV.

Subrogatio gratioſa conceditur etiam tertio, ſi collitigans intra menſem eam non obtinet. Facultas Nuntii Apoſt. conferendi Beneficia non extenditur niſi ad Beneficia non excedentia valorem 24. ducat. auri de Camera, calculatis fructibus tam certis, quam incertis. 168

### Romana Liberationis a Moleſtiis.

*Lunæ* 24. *Aprilis* 1741.

ARGVMENTVM CXCV.

In contractu venditionis Evictio debetur ex natura ejuſdem contractus. Beneficium Vellejani, & privilegium medietatis Dotis ceſſat in obligatione a muliere in propria cauſa emiſſa, & in contractu ultro citroque obligatorio. 170

### Placentina Legitimæ.

*Lunæ* 24. *Aprilis* 1741.

ARGVMENTVM CXCVI.

Legitima ſub quacunque univerſalitate, & generalitate verborum non continetur, niſi expreſſe nominetur. Eadem debetur matri in bonis filiorum poſt profeſſionem Religioſam. 172

### Imolen. Beneficii.

*Veneris* 28. *Aprilis* 1741.

ARGVMENTVM CXCVII.

Beneficium eſt *actu* Sacerdotale, ſi Fundator prius qualitatem Sacerdotalem requirit, & deinde electionem demandat, ſi onus celebrandi per ſeipſum imponit, additve prohibitionem celebrandi per alium vel expreſſe, vel tacite, vel demum ſi clare ſe exprimit circa qualitatem Sacerdotalem actu; quibus excluſis Beneficium eſt Sacerdotale *habitu* tantum, licet ad eum præſentandus ſit *Sacerdos*. 174

### Romana, ſeu Setina Salviani.

*Veneris* 28. *Aprilis* 1741.

ARGVMENTVM CXCVIII.

Longa poſſeſſio fundi in Salviano impedit quamcunque actionem tam contra Fidejuſſores, quam contra principales Debitores. Deficiente præambula conventione cum Creditore pecunias tradente anteriores dimittendi Creditores cum pacto reportandi ceſſionem tranſlativam jurium; quælibet alia conventio inter Debitorem, & Fidejuſſores inducere dumtaxat valet ceſſionem anterioritatis, & potioritatis pro ſorte & fructibus Cenſus dimiſſi uſque ad ejus extinctionem. Verba *retroceſſit*, *& retrovendidit* important Cenſus extinctionem. Ex lapſu centenariæ præſumitur ſatisfactio Crediti. 178 & 179

### Romana Cautelæ Angeli,

*Lunæ* 8. *Maji* 1741.

ARGVMENTVM CXCIX.

Maritus ſimpliciter conſtituendo uxori dotem cum pacto, quod ea prædecedente nemini eandem dotem reſtituere, aut ſolvere teneatur, purificata conditione prædeceſſus non tenetur ad conſervandam filiis illius proprietatem; ſecus eſt, ſi prius per actum ſeparatum res aliquas uxori futuræ donaſſet, quas ſubinde, cum pacto de lucrando, in dotem recepiſſet. 184

### Tarraconen., ſeu Privernen. Cenſus.

*Veneris* 10. *Maji* 1741.

ARGVMENTVM CC.

Novatio excluditur ob præſervationem priſtinorum jurium. Pactum repetibilitatis ſortis cenſus adjectum in Inſtrumento Impoſitionis vitiat contractum; ſi vero apponatur in diverſa Scriptura, vitiatur, non vitiat. Mulier valide ultra medietatem dotis ſe obligat, ſi habeat relevationem. Sublevatio viri ab ære alieno, & liberatio ejus bonorum hæreditariorum præbent juſtam cauſam mulieri ſe obligandi. 187

### Compoſtellana Parochialis de Juſtanes.

*Lunæ* 15. *Maji* 1741.

ARGVMENTVM CCI.

Poſſeſſio Juris præſentandi oritur ex ultimo ſtatu, præſertim judiciali, & tranſit in Succeſſorem. Petitorium non abſorbet Poſſeſſorium, niſi juſtificetur per confeſſionem Partis, vel rem judicatam, vel publicum Inſtrumentum. Patronatus pertinere probatur ad Dominum feudi ex præſentationibus per Patronos expletis tanquam Succeſſores in feudo. 191

Ro-

Romana Societatis ſuper Capitalibus.
*Lunæ 5. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCII.
Habes in Deciſ.CLXVIII. pag.195

Romana Societatis ſuper Utilibus.
*Lunæ 5. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCIII.
Habes in Deciſ.CLXIX. 202

Compoſtellana Beneficii de Pantinobre.
*Lunæ 12. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCIV.
In Reſignationibus in manibus Papæ Beneficiorum de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, ad differentiam illorum de Jurepatronatus laicali, non eſt neceſſaria mentio Juriſpatronatus, nec requiritur conſenſus Patroni; proindeque nec qualitas patronalis verificanda eſt coram Executore, nec conſenſus petendus eſt. Ad probandum Juſpatronatus per præſentationes, iſtæ debent eſſe multiplicatæ per ſpatium centum annorum. 208

Compoſtellana Beneficii de Pantinobre ſuper Sequeſtro,
*Lunæ 12. Junii* 1741.
ARGUMENTO CCV.
Ob brevitatem non indiget. 211

Gerunden. Beneficii.
*Veneris 16. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCVI.
Subrogatio gratioſa de jure debetur ſuperſtiti, in quo, ad differentiam Tertii in cauſa non exiſtentis, non eſt neceſſarius concurſus qualitatum defuncti, quando ea a Fundatore non requiruntur in omnibus vocatis. 212

Ratisbonen. Parochialis.
*Lunæ 19. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCVII.
Excommunicatio ferri nequit abſque citatione perſonali; quæ tamen omitti valet, & domi exequi, vel per Edictum, ſi citandus latitet, aut citationem perſonalem ſubterfugiat, aut malitioſe abſit. A declaratoria Cenſurarum a lege latarum admittitur Appellatio, dummodo crimen non ſit notorium, vel Reus non ſit verus contumax. Pro intemperantia, ebrietate, & ſimplici fornicatione non intrat perpetua privatio officii, vel Beneficii, ſed tantum ſuſpenſio; contra autem in concubinatu, præviis tamen trinis monitionibus, & ſucceſſive ſuſpenſione. 217

Mediolanen. Beneficii.
*Veneris 23. Junii* 1741.
ARGVMENTVM CCVIII.
In vocatione proximioris, & antiquioris, Gradus vincit ætatem, quæ ſolum prodeſt in æqualitate Gradus. In Jurepatronat. deſcendentia, & proximitas probanda eſt per gradus diſtinctos uſque ad perſonas Teſtatoris, niſi agatur de Patronatu antiquiſſimo, in quo utraque deſumitur a Perſonis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus. 222

Romana Canonum.
*Veneris 23. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCIX.
Novatio non intrat, ubi præſervata fuit; aut ubi actus non eſt novus, ſed dependet a præcedenti contractu, vel tanquam acceſſio, vel tanquam ejuſdem executio. 226

Comen. Pecuniaria.
*Lunæ 26. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCX.
Debitor tenetur ad damna, & intereſſe, quæ Creditor ſubire cogitur ob negligentiam in ſolvendo debito. 230

Recineten. Evictionis.
*Veneris 30. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCXI.
Ceſſionario cenſus ob negligentiam cauſanti inexigibilitatem non debetur a cedente in bona fide conſtituto damna & intereſſe; debentur vero, ſi cedens verſetur in mala fide ob ſcientiam decoctionis, & inexigibilitatis a negligentia ceſſionarii non provenientis, qui diligentias non profuturas adhibere non tenetur. 232

Romana, ſeu Setina Salviani quoad Comites de Vallettis.
*Veneris 30. Junii* 1741.
ARGUMENTUM CCXII.
Ceſſionarius ſuper bonis communis Debitoris cum Cedente concurrere nequit interveniente pacto, quod *Ceſſio in Concurſu non retorqueatur*. 237

Ferrarien. Decimarum quoad Traghettum ſuper Remiſſoria.
*Lunæ 3. Julii* 1741.
ARGUMENTUM CCXIII.
Immemorabilis pro inducenda immunitate Laicorum a ſolutione decimarum prædialium debitarum Epiſcopo probanda eſt cum requiſitis *Gloſſ. in cap.1. de præſcript. in 6.*, & cum fama privilegii. Ad Remiſſoriam obtinendam ſufficit unius articuli relevantia. 238

Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi.
*Lunæ 20. Novembris* 1741.
ARGUMENTUM CCXIV.
Renuntiatarius, ejuſque hæredes retinent bona renuntiata durante vita Renuntiantis. Linea vincit gradum, & ſexum, licet prælatio maſculorum qualificata ſit cum dictione perpetuitatem importante, quæ diſtributive accipienda eſt. Frater, & Soror diverſis lineas conſtituunt, niſi communis pater prius vocatus fuerit. Cætera habes in Argumento Deciſionis CXCIII. 240

Majoricen. Beneficii.
*Veneris 24. Novembris* 1741.
ARGUMENTUM CCXV.
Ad dignoſcendas qualitates requiſitas in præſentandis magis attenditur obſervantia proximior fundationi, & immediata, quam duo actus diſcontinui, licet alter ex iis efformet ultimum ſtatum. Præſentatio inhabilis ex defectu ætatis

tis a Fundatore volitæ pure facta non convalidatur per diſpenſationem poſt quadrimeſtre ſupervenientem. Eadem ut valeat pro aſſequendo Beneficio, debet ſpecialiter derogare legi fundationis. pag.244

### Melevitana Penſionis.

*Mercurii 6. Decembris* 1741.

ARGUMENTUM CCXVI.

Priores, Bajulivi, & Commendatarii Religionis Hieroſolymitanæ cum aſſenſu Titularis facultatem habent transferendi penſiones in perſonas ejuſdem Ordinis abſque conſenſu M. Magiſtri, & Conventus; qui tamen requiritur, ſi translatio fiat in perſona ab Ordine extranea, aut ſi agatur de reſignationibus, & reſervationibus Penſionum favore Reſignantium. 248

### Leodien. Beneficii.

*Veneris 12. Januarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXVII.

Inſtitutio eſt ipſo jure nulla deficiente publicatione, & affixione Edictorum, quæ requiritur tam in electionibus collegialiter per Patronos factis, quam in præſentationibus per ipſos uti ſingulos expletis. Pariter nulla eſt inſtitutio, ſi Edicta non relinquantur affixa per totum terminum in ipſis præſcribendum, etſi intra hujuſmodi terminum concedatur. Juſpatronatus reſervatum pro hæredibus, ſucceſſoribus, parentela, propinquis, conſanguineis, & affinibus, eſt mixtum, in quo qualitas hæreditaria ſufficit, ſi concurrat habitu, & potentia. Paſſive vocatus non indiget præſentatione. 251

### Romana liberationis a Moleſtiis.

*Veneris 12. Januarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXVIII.

Venditor tenetur ſpecifice certiorare Emptorem de qualitatibus rei venditæ, & de cauſis ſuæ poſſeſſionis, alias tenetur ad evictionem, & ad intereſſe. Liberatio a moleſtiis conventa præſtari debet, etiamſi Emptor ſciverit rem non eſſe liberam. Mulier in cauſa propria non juvatur beneficio S. C. Vellejani. 258

### Firmana Fideicommiſſi.

*Veneris 16. Februarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXIX.

Perpetua conſervatio bonorum ordinata — *in decoro della mia Caſa, di detti Eredi, e ſucceſſori in infinito* — inducit Fideicommiſſum favore deſcendentium a filiis Teſtatoris hæredibus inſtitutis, non vero, neque in ſubſidium, favore deſcendentium a filiabus non inſtitutis. 261

### Firmana Immiſſionis.

*Veneris 16. Februarii* 1742.

ARGUMENTO CCXX.

Ob brevitatem non indiget. 264

### Romana Cautelæ Angeli.

*Lunæ 19. Februarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXI.

Hypotheca in bonis gravati doloſe alienantis contrahitur favore Fideicommiſſi a die illius acquiſitionis. Ex Fideicommiſſis per contractum ordinatis Trebellianica nunquam detrahitur. 265

### Romana Cautelæ Angeli ſuper Attentatis.

*Lunæ 19. Februarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXII.

Aſſiſtentia boni juris liberat a purgatione Attentorum. Cætera e Summario pete ob brevitatem. 270

### Romana Reportationis Pecuniarum.

*Veneris 23. Februarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXIII.

Renovatio tacita locationis cenſetur facta cum eadem pignorum obligatione, iiſdemque pactis, & conditionibus in prima locatione conventis; habeturque reſpectu Tertii intermedio tempore cum conductore contrahentis pro omnino nova, & diverſa, ita ut non detur Locatori pro penſionibus ſecundi novennii prælatio, niſi a die inceptæ relocationis. Caducitas ob diſdictam cenſetur a Locatore remiſſa ex uſu rei locatæ Conductori relicto, & ex receptione penſionum, prout ex Emphyteuſi; maxime ſi diſdicta facta fuerit durante termino locationis. Locator ſuper fructibus rei locatæ præfertur de jure cuicunque Creditori etiam anteriori. 280

### Romana alimentorum.

*Lunæ 26. Februarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXIV.

Taxa alimentorum præſtandorum in Laudo præſcripta, & acceptata imminui nequit, etiamſi exceſſiva fuerit, & licet Filius novi emolumenti acquiſitionem aliunde obtineat, præſertim ſi hæc prævisa fuerit. 278

### Romana multiplici.

*Lunæ 27. Februarii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXV.

Pater non tenetur favore Filii ad expenſas non neceſſarias, niſi in ſubſidium; nec in iis animus donandi præſumitur, quando Filius eſt aliunde proviſus; inſuperque animus repetendi poteſt etiam ex intervallo declarari, ubi nulla præcedit donandi expreſſio.

### Romana Affictus.

*Veneris 9. Martii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXVI.

Locationi bona fide a Gravato factæ Fideicommiſſarius ſtare tenetur, ſive ſit Succeſſor univerſalis, ſive particularis; niſi Locatio ſit ad longum tempus. 283

### Majoricen. Matrimonii.

*Lunæ 12. Martii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXVII.

Impedimentum Conſanguinitatis in gradu prohibito dirimit, & annullat matrimonium. 286

### Tuden. Cathedratici.

*Lunæ 12. Martii* 1742.

ARGUMENTUM CCXXVIII.

Ad Cathedratici ſolutionem tenentur tam Parochialea, quam quæcunque aliæ Eccleſiæ, & Beneficia, licet quomodolibet unita etiam Monaſteriis ab ea exemptis; Cathedraticum autem a jure conſtitutum eſt in duobus ſolidis, nulla habita ratione majoris, vel minoris opulentiæ Eccleſiæ, aut Beneficii; ita ut minui nequeat ſub

ſub prætextu cujuſcunque oneris eis inſixi ; ex conſuetudine tamen locali poteſt inæqualiter ab iis ſolvi, modo non excedat duos ſolidos ; non poteſt tamen in totum neque ab Epiſcopo remitti, nec ullo modo præſcribi, neque per immemorabilem poſſeſſionem ; ſed quotannis ſolvendum eſt, licet non celebretur Synodus. Epiſcopus tributa perſonalia Eccleſiaſticis imponere, eaque ab eis exigere nequit, niſi probata immemorabili poſſeſſione, aut ſaltem quadragenaria cum titulo ; quoad tributa vero realia non requiritur immemorabilis, ſed ſufficit quadragenaria cum allegatione tituli legitimi revera non probati : qui autem poſſint eſſe tituli legitimi vide in Summario. pag. 288

**Peruſina Reintegrationis.**

*Veneris 6. Aprilis 1742.*

ARGUMENTUM CCXXIX.

A fideicommiſſi conſtitutione receſſum cenſetur per liberam bonorum ceſſionem, & permiſſionem alienandi. Donatio, & Renuntiatio, concurrente læſione ermiſſima, non ſuſtinentur per hoc, quod in eis fuerint adhibitæ ſolemnitates, & intervenerit juramentum, & renuntiatum fuerit etiam cum juramento exceptioni læſionis enormiſſimæ, & emiſſæ fuerint in cauſam expreſſam conſervationis agnationis. Læſio autem enormiſſima commenſuratur ex congruitate dotis, non vero ex quantitate patrimonii renuntiati, quando ea conſtituta fuerit ex bonis renuntiatarii, non quando ex bonis propriis Renuntiantis, vel Donantis. 300

**Romana Cautelæ Angeli.**

*Lunæ 9. Aprilis 1742.*

ARGUMENTUM CCXXX.

Pœna binubatus tolli nequit per pactum ; limita, ſi dos a marito conſtituta fuit cum pacto reſolutivo, & reverſivo in caſu prædeceſſus uxoris. Cætera habes in Argumento Deciſionis CXCIX. 307

**Majoricen. Matrimonii ſuper reſervatis.**

*Lunæ 23. Aprilis 1742.*

ARGUMENTUM CCXXXI.

Scienter contrahens cum conſanguinea nequit illa vivente aliam ducere ; ſecus ſi ignoranter. Scientia vero ad hunc effectum non præſumitur nec ſufficit, ſi ſit generica, & ſpeculativa, ſed debet eſſe certa, & dolo conjuncta ; ita ut dubietas Contrahentem præſervet a prædicta inhabilitate. 310

**Romana Pecuniaria ſuper fructibus.**

*Veneris 4. Maji 1742.*

ARGUMENTUM CCXXXII.

Promiſſa veritate, & realitate Cambii ſub pœna damnorum, & intereſſe, iſta reficienda ſunt Ceſſionario, etiam ſcienti nomen ceſſum non eſſe verum, & reale ; pariter evictio præſtanda eſt Ementi ſcienter fundum alienum, ſi expreſſe promiſſa fuerit. Cætera habes in Argument. Dec. CLXXXIV. 313

**Cæſenaten. Pecuniaria, ſeu Deteriorationum.**

*Lunæ 7. Maji 1742.*

ARGUMENTUM CCXXXIII.

Tam Beneficiati, quam Epiſcopi tenentur ad reſtaurationem deteriorationum, & imminutionem rerum Eccleſiæ, & etiam illarum incrementi poſt eorum mortem ſubſecuti ; niſi quoad diminutionem concurrat auctoritas Sac. Congregationis, vel rei modicitas, una cum neceſſitate diminutionis, & utilitatis inde Eccleſiæ provenientis. 315

**Romana Alimentorum.**

*Lunæ 2. Junii 1742.*

ARGUMENTUM CCXXXIV.

Habes in Deciſ. CCXXIV. 320

**Romana, ſeu Florentina reſtitutionis Dotis.**

*Lunæ 18. Junii 1742.*

ARGUMENTUM CCXXXV.

Deficientibus bonis liberis, uxor tam pro ſorte dotis, quam pro fructibus uſque ad ejus reſtitutionem, actionem habet adverſus fideicommiſſa aſcendentalia ; ex quorum tamen fructibus, non vero ex ſorte reportare debet ſatiſfactionem, modo eadem non eſſet hoc pacto nimis longa, vel intricata. Ceſſante in hærede periculo fraudis, & occultationis in præjudicium Creditorum, non eſt neceſſaria formalis confectio Inventarii, ut illius beneficio gaudere valeat. 321

**Romana Alimentorum.**

*Veneris 22. Junii 1742.*

ARGUMENTUM CCXXXVI.

Illegitimis in ſubſidium debentur alimenta ex fideicommiſſis aſcendentalibus etiam conſtitutis a fœminis. Filiatio ex arcta cuſtodia ventris ſatis probatur ad omnes juris effectus etiam contra Tertium. 326

**Romana, ſeu Bononien. nullitatis Executionis.**

*Lunæ 25. Junii 1742.*

ARGUMENTO CCXXXVII.

Ob brevitatem non indiget. 329

**Senogallien. Manutentionis.**

*Lunæ 7. Junii 1742.*

ARGUMENTUM CCXXXVIII.

Fideicommiſſarius poſſeſſionem capere debet de manu hæredis gravati, quod limitatur, ſi vocatio, identitas bonorum, & incompetentia detractionum ſint claræ. Dos ex fideicommiſſo præſertim particulari non detrahitur, niſi in caſum ſubſidii, qui concludentiſſime probandus eſt, ubi agitur de fideicommiſſo particulari, & de dote conſtituenda, non autem conſtituta. 330

**Senogallien. manutentionis ſuper reſtitutione Fructuum.**

*Lunæ 25. Junii 1742.*

ARGUMENTO CCXXXIX.

Non indiget ob brevitatem. 333

**Argentina Diſmembrationis.**

*Mercurii 27. Junii 1742.*

ARGUMENTUM CCXL.

Parvitas Eccleſiæ, populi numerus, & diſtantia quartæ partis unius Leucæ, non ſunt cauſa ſufficiens diſmembrationis ; ſed ad hunc effectum requiritur, quod iter ſit impervium propter interpoſitionem fluminum inundationum, vel ſimi-

Digitized by Google

ſimilium impedimentorum, ita ut ob difficultatem accedendi contingat pernicies Animarum. pag. 334

Interamnen. Redditionis Rationis.

*Mercurii 27. Junii 1742.*

ARGVMENTVM CCXLI.

Executores Teſtamentarii in ſolidum conveniri nequeunt, neque favore piæ Cauſæ. In cauſis ſpiritualibus ex duobus Executoribus ſimul datis Judex eligere debet magis idoneum. 337

Interamnen. Redditionis Rationis.

*Mercurii 27. Junii 1742.*

ARGVMENTO CCXLII.

Non indiget ob brevitatem. 339

Peruſina Immiſſionis.

*Lunæ 2. Julii 1742.*

ARGVMENTVM CCXLIII.

Probatis extremis Immiſſio in Salviano conceditur Creditori anteriori. Ad effectum acquirendi ſubingreſſum requiritur conventio de ſubingrediendo in locum Creditoris dimiſſi, traditio pecuniæ ad effectum ſolvendi creditum anterius, & actualis verſio in dictam cauſam: alias ſola pecuniæ verſio non ſufficit ad acquirenda Jura Creditoris dimiſſi, neque ad effectum agendi, neque ad alium retinendi. 341

Peruſina Immiſſionis, ſeu Reintegrationis.

*Lunæ 2. Julii 1742.*

ARGVMENTVM CCXLIV.

Evicto credito fructifero in computum dotis uſque ab initio tradito, fructus dotales non debentur ad rationem Taxæ legalis, ſed ad rationem reditus crediti evicti. Mentio legitimæ præſuppoſitiva, & conditionalis non concludit ejus competentiam, aut reſtitutionem ad jura ſuitatis. 344

Romana multiplici.

*Lunæ 2. Julii 1742.*

ARGVMENTVM CCXLV.

Habes in Deciſione CCXXV. 346

Gerunden. Beneficii.

*Veneris 7. Decembris 1742.*

ARGVMENTVM CCXLVI.

Beneficia de Jurepatronatus Eccleſiaſtico cadunt ſub reſervationibus Apoſtolicis. Regula reſervatoria Cancellariæ 68. ſtatim ab electione Papæ afficit omnes etiam abſentes, & ignorantes, habetque locum, etiamſi nominatio, & præſentatio expletæ fuerint, & ab Ordinario acceptatæ Sede vacante. 348

Romana Pecuniaria.

*Lunæ 7. Decembris 1742.*

ARGVMENTVM CCXLVII.

Æſtimatio vinculi pecuniæ injecti de jure reficienda eſt; eaque non minuitur ex relevatione incerta, & cum incommodo, & expenſis litis conſequenda. 352

Romana Cambii.

*Veneris 10. Decembris 1742.*

ARGVMENTO CCXLVIII.

Non indiget ob brevitatem. 355

Argentina Diſmembrationis.

*Lunæ 14. Januarii 1743.*

ARGVMENTVM CCXLIX.

Habes in Deciſ. CCL. 357

Romana Emphyteuſis.

*Lunæ 14. Januarii 1743.*

ARGVMENTVM CCL.

Deficiente Inſtrumento Inveſtituræ, & Emphyteuſis jam pluries ad extraneos perventa, non admittitur pœna caducitatis ob alienationem in manus mortuas. Diſpoſitio perfecta ſatis probatur ex Inſtrumento referente, abſque neceſſitate exhibendi Inſtrumentum relatum, ſi relatio fiat ex uniformi aſſertione Contrahentium: ſecus ſi ex aſſertione unius tantum, ſub cujus fide alter conditionaliter ſe obliget. 359

Maceraten. nullitatis contractus.

*Lunæ 21. Januarii 1743.*

ARGVMENTVM CCLI.

Statutum Maceratæ excludit fœminas propter maſculos, interdicta tamen qualibet alienatione; iiſque deficientibus, concedit fœminis excluſis reintegrationem ad portionem de jure competentem tempore mortis illius, a cujus hæreditate excluſæ fuerunt. Idem Statutum pro validitate Contractuum Minorum non requirit neceſſitatem, ſed utilitatem dumtaxat. Interventus Judicis pro Contractibus Minorum, & Pupillorum a Statuto cum taxativa non deſignati ſuppleri poteſt per alium Judicem, qui præſertim communiter pro idoneo reputetur. Læſio enormiſſima concludenter probanda eſt de tempore Contractus. 362

Maceraten. nullitatis contractus ſuper fructibus.

*Lunæ 21. Januarii 1743.*

ARGVMENTO CCLII.

Non indiget ob brevitatem. 369

Romana reportationis Pecuniarum.

*Veneris 1. Februarii 1743.*

ARGVMENTVM CCLIII.

Quoties Relocatio requirit novum conſenſum, etiam tacitum orientem ex receptione penſionum, & continuatione poſſeſſionis penes Conductorem poſt factam diſdictam, tunc Relocatio dicitur novus contractus, ita ut anterioritatibus, & hypothecis non gaudeat, niſi a die renovationis. Hypotheca, aut dominium ſuper rebus, aut nominibus debitorum tamdiu durat, quamdiu illa exiſtunt in dominio, & poteſtate debitoris. 370

Senogallien. manutentionis.

*Lunæ 4. Februarii 1743.*

ARGVMENTVM CCLIV.

Sub prohibitione cujuſcunque ſpeciei alienationum quavis de cauſa hæredibus competentium continentur etiam detractiones quantitativę. Cętera habes in Argum. Deciſ. CCXXXVIII. 380

Senogallien. Manutentionis ſuper fructibus.

*Lunæ 4. Februarii 1743.*

ARGVMENTO CCLV.

Non indiget ob brevitatem. 383

**Spiren. Juris Funerandi.**

*Lunæ* 18. *Februarii* 1743.

ARGVMENTVM CCLVI.

Eccleſia ſemper judicanda eſt ſimplex, non Parochialis, niſi Parochialitas concludenter probetur, Exercitium autem jurium Parochialium in aliqua Eccleſia non concludit ejus Parochialitatem, tum quia Parochus ea exercere poteſt in omnibus Eccleſiis intra fines ſuæ Parochiæ ſitis, tum quia eorum exercitium poteſt expleri precario, ad tempus, & proviſionaliter; quin per hoc immutetur ſtatus Eccleſiæ. pag. 383

**Celſonen. Hebdomadariæ.**

*Lunæ* 4. *Martii* 1743.

ARGVMENTVM CCLVII.

Nuntius Apoſtolicus Hiſpaniarum cumulative cum Summo Pontifice confert Beneficia in menſibus reſervatis vacantia, nec excedentia valorem 24. ducat. auri de Camera, Ita ut tamen ejus collatio ſit nulla; ſi non præcedat juſtificatio veri valoris. 390

**Romana Beneficii ſuper pertinentia patronali.**

*Ven.* 8. *Martii* 1743.

ARGVMENTVM CCLVIII.

In Patronatibus mixtis ſufficit qualitas hæreditaria habitu; in iis Præſentationes faciendæ ſunt per ſtirpes, in mero Gentilitiis vero per capita. Juſpatronatus autem dicitur gentilitium, licet relinquatur *hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque*, modo hujuſmodi verba qualificentur, & reſtingantur a ſubſequentibus includentibus dumtaxat deſcendentes a Teſtatore. 392

**Romana Beneficii.**

8. *Martii* 1743.

ARGVMENTVM CCLIX.

Neceſſitas affixionis Edictorum in Inſtitutionibus conſuetudine tolli poteſt. In Jurepatronatus largo modo gentilitio omnes a Fundatore deſcendentes præſentant in capita, non vero in ſtirpes. Vocato magis idoneo immediate, & independenter a facto Patronorum, major idoneitas etiam ſine nominatione tribuit prælationem; ſi vero dependenter, tunc præfertur præſentatus a majori parte Patronorum, licet ſit minus idoneus. Verba *magis*, vel *minus idoneus* intelliguntur *de aptitudine*, vel *inaptitudine* in Beneficiis curatis, reſidentialibus, & ſervitium requirentibus, ſecus in mere ſimplicibus. 396

**Leodien. Beneficii.**

*Lunæ* 1. *Aprilis* 1743.

ARGVMENTVM CCLX.

Habes in Deciſ.CCXVII. 402

**Romana, ſeu Savonen. Fideicommiſſi.**

*Lunæ prima Aprilis* 1743.

ARGVMENTVM CCLXI.

Dictio *ſemper* reſpiciens prælationem maſculorum adjecta vel in principio, vel in fine Teſtamenti per orationem ſeparatam præſeferentem modum regulæ, tribuit eiſdem maſculis prælationem ſupra fœminas etiam diverſæ lineæ; ſecus ſi adjecta fuerit poſt quamcumque ſubſtitutionem, & lineam. Cætera habes in Argumento Deciſionis CXCIII., & CXCIV. 405

**Peruſina, ſeu Ariminen. Salviani.**

*Lunæ* 6. *Maji* 1743.

ARGVMENTVM CCXLII.

Hypotheca præſcribitur ſpatio 30. annorum; ita tamen, ut ejus præſcriptio currere non incipiat, niſi a die, quo Creditor ſcit, bona ſibi hypothecata in tertium tranſlata fuiſſe. Cenſus extinctio non præſumitur ex ſolo temporis lapſu centenaria minori. Bulla Baronum redigit eorum bona fideicommiſſaria ad ſtatum libertatis favore Creditorum, etiam eadem Bulla anteriorum. 409

**Viterbien., ſeu Interamnen. Legati.**

*Lunæ* 6. *Maji* 1743.

ARGVMENTVM CCLXIII.

Legatum dicitur modale, non conditionale, quoties emolumentum præcedit, & onus ſubſequitur; licet Teſtator uſus eſſet verbo materiali conditionem indicante: In dubio etiam cenſetur modale. Onus autem per viam modi impoſitum poteſt impune ſperni. Cauſa legandi reſpiciens dumtaxat commodum Legatarii, dicitur cauſa mere impulſiva, non finalis, ſicuti etiam quando emolumentum non æquivalet oneri; Ea vero deficiente non deficit Legatum. 415

**Romana Pecuniaria ſuper Fructibus.**

*Veneris* 10. *Maji* 1743.

ARGVMENTVM CCLXIV.

Habes in Deciſ.CCXXXII. 419

**Romana, ſeu Reatina Cambiorum ſuper Cautela Angeli.**

*Veneris* 10. *Maji* 1743.

ARGVMENTVM CCLXV.

Fideicommiſſum tenetur ad debita Fideicommittentis. Solum Inventarium non eſt aptum ad impediendam jurium, & bonorum confuſionem, niſi ſimul doceatur de legitima redditione rationis; ſolum tamen Inventarium excipiendo, & ad effectum retinendi ſufficit, ne hæres condemnetur in bonis propriis, vel jure proprio ad eum ſpectantibus ante redditionem rationis, pro qua explenda Creditor aſſignare debet terminum: ſecus eſt, quando actio directa eſt contra bona hæreditaria debitoris, quo caſu hæres ſatisfactus præſumitur de propriis creditis, niſi doceat de redditione rationis jam expleta. 422 & 423

**Faventina, ſeu Imolen. Pecuniaria ſuper Multiplico.**

*Lunæ* 13. *Maji* 1743.

ARGVMENTO CCLXVI.

Ob brevitatem non indiget. 426

**Tarraconen. Cappellaniæ.**

*Lunæ* 13. *Maji* 1743.

ARGVMENTVM CCLXVII.

Habens paſſivam vocationem, & qualitates a Teſtatore requiſitas, non indiget nominatione Patronorum. Contingente obitu Collitigantis poſt diu agitatam cauſam, procedi poteſt contra Procuratorem, tanquam Dominum litis effectum abſque citatione intereſſe habentium,

& Sen-

Digitized by Google

& Sententia dicitur lata cum legitimo contradictore. Probatio conſanguinitatis, & deſcendentiæ ab uno facta prodeſt omnibus aliis communem ſtipitem cum eo habentibus. pag.428

Romana Penſionis.

*Veneris 7. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXVIII.

Votantes Signaturæ Juſtitiæ obtinent privilegium transferendi Penſiones in compenſationem laborum, & tanquam Privilegium univerſo ordini, & Collegio conceſſum; unde illud retinent etiam finito officio Votantis. A retentione Penſionum ad poteſtatem transferendi recte infertur. 431

Romana Pecuniaria.

*Veneris 7. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXIX.

Actus voluntarius nullam exceptionem tribuit adverſus Mandantem. 436

Romana, ſeu Mediolanen. Reintegrationis Primogenituræ.

*Lunæ 10. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXX.

Fideicommiſſarius non tenetur rata habere inveſtimenta abſque bona fide facta, licet expleta fuerint prævia licentia Principis, quæ de jure conditionem bonæ fidei ſemper continet. Gravatus cum fideicommiſſo contrahens per emptionem, aut venditionem tenetur citare omnes intereſſe habentes prævia deputatione Curatoris pro juribus futurorum. Hæres non tenetur ſervare factum Authoris, niſi ad ratam ſuæ qualitatis hæreditariæ. Fideicommiſſarius pro reintegratione agere poteſt, vel adverſus hæredem, vel adverſus Legatarium. 438

Romana Educationis Pupilli.

*Veneris 14. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXXI.

Educatio Nepotis ex filio non emancipato competit Avo paterno, in excluſionem Matris. 445

Romana Alimentorum.

*Lunæ 14. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXXII.

Avus tenetur jure ſanguinis alere Nepotem ex filio, non vero Nepotis Matrem, niſi durante matrimonio; quo diſſoluto erga eam non tenetur, niſi jure actionis, ſi ipſe poſſideat bona filii. 448

Romana Alimentorum ſuper augmento.

*Ven.21. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXXIII.

Alimenta mutatis circumſtantiis, & majori urgente neceſſitate, augenda ſunt; non obſtante Tranſactione in laudo acceptato ſuper eorum quantitate, quoties agitur de filiabus alendis in bonis Patris, & in compenſationem ſtatutariæ excluſionis; ſecus ubi ageretur de extraneis ex conventione, vel ex teſtamento alendis. Pariter in primo caſu alimenta debentur filiabus etiam aliunde provisis, ad differentiam alimentorum officio Judicis debitorum; & eorum congruitas deſumenda eſt non ſolum a legitima, ſed a viribus totius Patrimonii paterni, & a conditione perſonarum. 449

Albanen. Reſponſionis fructuum ſuper Articulis.

*Mercurii 26. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXXIV.

In Cauſa profana facillime admittuntur Articuli; licet nonniſi aliqualiter conferre poſſint; immo ſufficit unius Articuli relevantia rigoroſe non diſcutienda. Titulus unice, & principaliter allegatus tollit vim immemorabilis. 454

Vicen. Camerariæ.

*Veneris 28. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXXV.

Impetrator probare tenetur omnia in literis Impetratoriis expreſſa, nec ſe ad alia probanda vertere poteſt. Ut unio plurium Beneficiorum ſub unica diſpoſitione, oratione, & cauſa unitorum præſervata maneat, non obſtante morte Pontificis, ſufficit, ut literæ unionis effectum ſortitæ fuerint quoad unum, vel alterum ex iis. 455

Melphiten. Reintegrationis, & Immiſſionis.

*Die Lunæ prima Julii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXXVI.

Poſt ſatisfactionem Creditoris immiſſi in Salviano, Aſſociatio debetur aliis Creditoribus. Salvianiſta ſi intra decennium ſatisfieri nequit de ſuo credito ex fructibus Rei illi in Salviano traditæ, devenire poteſt ad ejus ſubhaſtationem. 458

Spiren. Juris Funerandi.

*Lunæ 1. Junii* 1743.

ARGUMENTUM CCLXXVII.

Jus funerandi in eadem Eccleſia pluribus competere poteſt, quoad diverſas tamen perſonas. Jura Parochialia reſidere valent penes Eccleſiam dirutam. Locus Sepulturæ tripliciter concedi poteſt; ut nempe quis fiat illius Dominus; ut jus habeat tumulandi ſuos, & impediendi ibidem aliorum tumulationem; & ut quis ibi ſepeliatur; primis duobus modis concedi nequit abſque licentia Epiſcopi; ſecus tertio modo. Cætera habes in Argumento Deciſionis CCLVI. 461

Finis Indicis Argumentorum.

DE-

# DECISIONES
## SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
C O R A M
# ALEXANDRO
# T A N A R I O
Ejuſdem Sacræ Rotæ Auditore,

N U N C

## S.R.E. DIACONO CARDINALI
## TIT. S. MARIÆ IN AQUIRO.

AVERSANA JURISPATRONATUS, SEU CAPPELLANIÆ.

*Ven. 12. Junii 1739.*

ARGUMENTUM.

In arbitratorem electus poteſt procedere abſque forma judiciali. Penſio ex propria Partium auctoritate conventa ſimoniaca eſt, ſecus ſi cum reſervatione auctoritatis ſuperioris. Cætera habes in Argumento Deciſ.CXXXV.

*SUMMARIUM.*

1 *GRatioſe ſubrogatus probare debet exiſtentiam litis tempore obitus ultimi poſſeſſoris.*

2 *Quæcunque lis per renuntiationem extinguitur.*

3 *Defectus conditionis tribuit facultatem reſcindendi actum; defectus vero modi actionem dumtaxat ad petendum adimplementum.*

4 *Conditione purificata, actus habetur, ac ſi pure ab initio expletus fuiſſet.*

5 *Laudum, a quo non reclamatur, aſſumit vim rei judicatæ, & tranſactionis, & litem extinguit;*

6 *Præcipue ſi in illius vim poſſeſſio fuerit capta, & abſque contradictione uſque ad obitum retenta.*

7 *Electus in Arbitratorem poteſt procedere abſque forma judiciali;*

8 *Quæ tamen etiamſi requireretur, ſuppletur per comparitionem Partium, & jurium deductionem.*

9 *Actus acceptatus impugnari amplius nequit.*

10 *Advocatus ferre teſtimonium prohibetur in cauſa, quam defendit.*

11 *Secus quando cauſæ, & perſonæ ſunt diverſæ.*

12 *Teſtibus Conteſtibus, & de certa ſcientia deponentibus fides præſtanda eſt;*

13 *Ad verificationem literarum gratioſæ ſubrogationis lis debet eſſe ſuper titulo.*

14 *Factum prævalere debet cuicunque verbali declarationi.*

15 *Penſio ex propria Partium auctoritate conventa eſt ſimoniaca;*

16 *Secus ſi cum reſervatione Conſilii Prudentum, & auctoritate Superioris;*

17 *Qui uni poteſt Beneficium addicere, alteri penſionem.*

18 *Præſentato intra terminum juris a legitimis Patronis debetur inſtitutio.*

19 *Secus ſi præſentetur poſt d. juris terminum, quamvis a majore parte Patronorum.* & num.23.

20 *Ignorantia vacationis allegari nequit a commorante in eodem loco, vel in conterminis;*

21 *Maxime autem affixis edictis vacationis.*

22 *Patroni vacationem ſcientes, nec præſentantes conſentire cenſentur præſentationi per Compatronos factæ.*



24 Ju-

24 *Jurans non variare, nec cumulare, nequit ad alteram præſentationem devenire;*

25 *Immo ſecluſo etiam juramento variare nequeunt poſt introductum inter Præſentatos judicium.*

## DECISIO CL.

CUm in contumaciam Januarii Taglialatela reſolutum fuerit coram Me *ſub die 16. Februarii* currentis anni, Literas Apoſtolicas ſubrogationis gratioſæ a d. Januario reportatas non eſſe exequendas, atque inſtitutionem eſſe dandam Michaeli Taglialatela, requiſivi ad inſtantiam ejuſdem Januarii Dominos meos -- *An eſſet ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- Et reſpective -- *An, & cui eſſet danda inſtitutio* --, qui libratis hodierna die Juribus utriuſque partis -- *In deciſis* -- reſponderunt.

Siquidem ſubſiſtere iterum eis apparuerunt fundamenta præteritæ reſolutionis, tam in parte, in qua denegata fuit executio ſupradictis Literis Apoſtolicis ſubrogationis gratioſæ, quam in altera, ubi conceſſa fuit inſtitutio eidem Michaeli; & quidem, quod attinet ad primam partem, compertum fuit, quod Januarius, tanquam gratioſe ſubrogatus in juribus Collitigantis, minime docebat de exiſtentia, ac duratione præcedentis litis de tempore obitus Poſſeſſoris controverſæ Cappellaniæ, quinimmo de ea nec docere poterat, cum ſolemniter fuiſſet extincta in vita ejuſdem defuncti Poſſeſſoris; quapropter nullimode concedi poterat execu-
1 tio ſupradictis literis ſubrogationis gratioſæ, tanquam non juſtificatis in hoc præcipuo, ac ſubſtantialiſſimo requiſito exiſtentiæ, & durationis litis tempore obitus ultimi Poſſeſſoris hujus Cappellaniæ; prout cæteris relatis concordantibus firmat præcedens deciſio, quæ confirmatur §. *Ratio autem*.

Quod autem præcedens lis jam fuiſſet extincta, dum prædefunctus poſſeſſor adhuc erat in humanis, nulla fuit apud Dominos ambigendi ratio; quippe quia ea tutiſſime deducebatur ex ſolemni apocha tranſactionis, in qua Januarius, reſervatis ſibi ducat. ſex annuis, expreſſe renuntiavit liti, & appellationi cauſæ tunc per ipſum interpoſitæ ad S. Sedem adverſus Sententiam Ordinarii, qui inſtitutionem conceſſerat Joſe-
2 pho prædefuncto; Quoties ergo Januarius concordiam ineundo cum d. Joſepho, liti, & appellationi ſolemniter renuntiavit; nulli dubium eſſe poterat, quin præcedens lis eſſet extincta in vita ipſius Joſephi, ac per conſequens verificari nec poterat, eam extitiſſe de tempore obitus ejuſdem Joſephi, ut ultra relatos in d. mea deciſione §. *Tantum enim*, tradunt *Pariſ. de Reſignat. lib. 1. quæſt. 13. n. 2., & 16., Lotter. de Re Benef. lib. 3. qu. 14. n. 72., Rot. dec. 104. n. 8. cor. Cavaler., dec. 172. n. 7. cor. Celſ., & in Lauretana Canonicatus 4. Februarii 1733. §. Et quamvis cor. R.P.D. Creſcentio*.

Nec profuit reſponſio, quod eadem concordia fuerit inita ſub conditione interventus Conſilii Sapientum -- *Il tutto da effettuarſi a conſiglio de' Savj per eſcluderſi da ogni ſcrupolo* --, qua non purificata, renuntiatio litis pro non facta haberi debeat; etenim hujuſmodi *Con-*
3 *ſilium Sapientum* requiſitum non fuit a Partibus per viam conditionis, quæ reſolvere eam poſſet caſu, quo d. Conſilium non interceſſiſſet, ſed unice adjectum fuit ad majorem cautelam, atque ad conſulendum ſecuritati conſcientiæ Joſephi, qui ſolvere promiſerat Januario certam ſummam ducat. ſex; in his proinde terminis ſuprad. *Conſilium Sapientum* tribuere tantum poterat eidem Januario actionem ad illud petendum, quatenus non interceſſiſſet, nunquam vero facultatem recedendi a præcedentis litis renuntiatione, ut firmat mea deciſio §. *Quin attendi*.

Aſt quatenus etiam procedendum eſſet cum ſuppoſito, quod ſuprad. reſervatio *Conſilii Sapientum* conventa fuiſſet a Partibus per viam conditionis, adhuc tamen illius interventus innegabilis in facto reddebatur; nam Ordinarius ad preces Collitigantium ſuum Vicarium in amicabilem Compoſitorem elegit, qui *Conſilium ſuum* protulit in laudo, ſeu arbitramento, in quo Joſephum prædefunctum confirmando in Cappellanum, reſervavit favore Januarii annuos ducat. ſeptem, ac tali pacto controver-

ſias

ſias omnes compoſuit, atque diremit; unde patens erat, quod etſi ſuprad. *Conſilium* fuiſſet a Partibus volitum per modum conditionis, illud tamen ſubſequutum fuit, & per hoc purificata remanſit hujuſmodi conditio; proindeque eadem renuntiatio antea facta conſiderari debebat eo prorſus modo, quo ſi ab initio
4 pure, & abſque ulla conditione expleta fuiſſet; juxta *Text.in leg.ſi Pupillus 26. de condit. inſtit., & leg.neceſſario 8.ff.de peric., & commod.rei vend., Rot.dec.243. n.16.par.17., & dec.318. n.6.par.18. rec., ac dec.129. n.1. cor. bo. me. Molin.*

Quæ omnia indubitantius procedere dixerunt Domini, quia ſuprad. laudum ſuam plenariam habuit executionem, tam ex parte Joſephi, qui ſuam emiſit obligationem ſolvendi ſuprad. ſummam reſervatam ducat. ſeptem, quam ex parte Januarii, qui poſt prolationem ſuprad. laudi ſemper ſiluit, nec unquam judicialiter adverſus illud reclamare auſus fuit; Ideoque cum hujuſmodi laudum in his circumſtantiis auctoritatem
5 rei judicatæ, & tranſactionis aſſumpſerit, eo fortius inducere debebat exceptionem litis finitæ, ut firmat mea deciſio, quæ revidetur §. *Tandem*; præcipue,
6 quia Joſeph in ſequelam laudi a ſuprad. Vicario prolati, controverſi beneficii poſſeſſionem accepit, in qua uſque ad ejus obitum abſque ulla Januarii contradictione permanſit, prout in terminis ad probandam extinctionem litis tradunt *Amyden. de ſtyl. Datar. lib.1. cap. 29. quæſt.33. n.93., Cokier.in Regul.de Subrog. n.41., Lotter.de Re Benef.lib.2. qu.20. n.151., Rot.dec.164.n.6.par.10. rec., dec.161. n.6. cor.Duran., dec.161. n.6. cor.Caprar., & in Peruſina Canonicatus 27. Junii 1724. §. Particulariter clar. mem. Card. Scotto.*

Et hinc fruſtra de nullitate redarguebatur ſuprad.laudum, ex quo prolatum fuit abſque citatione; ſiquidem placuit iterum reſponſio, quod Vicarius tan-
7 quam electus in Arbitratorem, & amicabilem Compoſitorem, procedere utique poterat abſque ſtrepitu, & figura Judicii, atque impune prætermittere citationem Partium ad audiendam prolationem laudi, ut obſervat *mea Deciſio* §. *Et hinc*, vel quatenus judiciariam formam ſervare debuiſſet, atque Colliti-
8 gantes citare, adhuc tamen hæc omnia ſuppleta remanebant per iteratas Partium comparitiones coram eodem Vicario electo in amicabilem Compoſitorem, coram quo Collitigantes latius eorum jura deduxerunt, ut deponunt plures Teſtes, & ab eo pluries auditi fuerunt, ut pariter obſervat *mea Deciſio* §.*Ultraquamquod*.

Urget ulterius in eliminationem hujus objecti, quod Januarius nedum tacite ſuprad. laudum acceptavit, propterea quod adverſus illud appellationem intra terminum Juris minime interpoſuit, ſed etiam expreſſe, ex eo quia pluries opera Mediatoris inſtetit, ut ſibi ſolverentur per Joſephum ducat. viginti, & unus pro eo triennii tempore, quo beneficiales fructus ſub ſequeſtro ſteterunt, ad rationem ducat. ſeptem pro quolibet anno; omiſſio enim interpoſitionis appellationis adverſus hujuſmodi laudum, & inſtantia facta pro conſecutione dd.ducat.21.reſervatorum in eodem laudo favore ejuſdem Januarii, optime demonſtrant illud fuiſſe acceptatum, a quo per conſequens hodie ſub nullitatis prætextu recedere minime permittitur;
9 juxta regulam, de qua in proximis terminis *Rot.dec.151.n.1. par.15. recen., dec.113. n.1. cor.Zaratt., & dec.1036. n.16. cor. bon. mem. Molines.*

Abſque eo quod obſtare potuerit, quod Teſtes probantes acceptationem laudi attendi non poſſint, quia unus fuit Advocatus Joſephi defuncti Collitigantis, alter vero conjunctus in quarto gradu conſanguinitatis cum Michaele: Etenim quoad exceptionem contra primum Teſtem, obſervatum fuit, quod licet Ad-
10 vocatus teſtimonium ferre prohibeatur in cauſa, quam defendit, ad *Text.in leg.ultim.ff. de Teſtib.* Attamen, cum in contingenti hypotheſi cauſa diverſa eſt,
11 & perſonæ quoque diverſæ ſunt; nullimode prohibetur ferre teſtimonium, neque dubitari valet, quin integrum cenſendum ſit, ut notant *Imol. in cap. Cum a Nobis n.7. de Teſtib., Aufrer. de reprobat. Teſt. n.8., Farinacc. de Teſtib. quæſt.60. n.176., & 178.* Quo vero ad alterum Teſtem omnis ceſſabat difficultas, quia iſte arctiori conſanguinitatis vin-

vinculo erat conjunctus cum eodem Januario; unde nulla ſuberat ratio, cur eſſet dicendum ſuſpectum hujuſmodi teſtimonium; maxime quia ſuprad. duo
12 Teſtes Conteſtes ſunt inter ſe, immo cum depoſitione Cancellarii Curiæ Epiſcopalis omnino conveniunt, contra quem nulla datur exceptio; Hujuſmodi enim Teſtes tanquam deponentes de certa ſcientia, atque ſuffulti aliis Superioribus facti circumſtantiis, optime probant ſuprad. laudum fuiſſe pleniſſime ab utraque parte acceptatum; *Rot. dec.257. n.16. part.12., dec.156. n.3. par.17., & dec.393. n.9. par.18. recen., dec.95. n.9., & dec.428. n.7. cor. bon. mem. Lancetta*.

Quibus contraponi non poterant alii Teſtes adducti a Januario aſſerentes, ipſum habita notitia ejuſdem laudi, adverſus illud extrajudicialiter reclamaſſe, & pecunias ſibi oblatas in ſequelam ejuſdem recipere noluiſſe; Quoniam ſi pecunias Januarius recuſavit, hoc evenit, quia curabat majorem recipere ſummam, atque opera Mediatoris ſtudebat conſequi præteritas annuas præſtationes aſcendentes ad ſummam ducator.21., hæc autem inſtantia ipſius Januarii animum pandebat acceptandi, potiuſquam impugnandi ſuprad. laudum: Quinimmo hujuſmodi controverſia, cum non reſpiceret ſubſtantiam, & adjudicationem beneficii, ſed tantum modum ſolvendi penſionem in execu-
13 tionem ſuprad. laudi, verificari non poterat lis ſuper titulo, & pertinentia beneficii, prout requiritur, ut verificentur literæ ſubrogationis gratioſæ; ad firmata per *Lotter. de Re Benefic. lib.2. quæſt.20. n.114., Rot. dec.70. n.1. poſt Tondut. de Penſ., dec.617. n.1., dec.1235. n.1., & dec.2079. n.2. cor. Coccin., dec. 611. n.2. cor. Cerr., dec.427. n.1. par.18. rec., & dec.243. n.2. cor. bo. me. Molin.*

Inſuper quidquid depoſuerint ſuprad. Teſtes inducti a d. Januario, hoc unum pro comperto habuerunt Domini, quod Januarius a die habitæ notitiæ laudi judicialiter non reclamavit, neque adverſus illud appellationem interpoſuit, ac proinde etiamſi extrajudicialiter conqueſtus fuerit juxta depoſitionem eorundem Teſtium, ſemper tamen eidem
14 obſtat factum proprium, quod abſque dubio prævalere debet cuicunque verbali declarationi; ad ſæpe firmata per *Rot. dec.247. n.18. cor. Gregor., dec.72. n.6. de Miſcell. cor. cl. mem. Card. Falconer., & in Ferrarien. Succeſſionis 11. Martii 1726. §. Præmiſſo in fin. coram Emo D. Card. Aldrovando*.

Excluſa itaque exiſtentia, ac duratione litis de tempore obitus Joſephi ultimi hujus controverſæ Cappellaniæ Poſſeſſoris in vim ſuprad. renuntiationis, infælici pariter conatu Januarius eam ex alio capite de nullitate redarguere conabatur; Aſſerebat enim, quod d. renuntiatio ſimoniacam labem ſecum ferebat, ex quo facta fuit correſpective ad ſummam ducat. ſex, ſolvendam a prædefuncto Joſepho; unde, cum infecta remanſerit, nullum producere poterat effectum, & ſignanter extinctionis præcedentis litis.

Etenim dixerunt Domini, quod hujuſmodi objectum procedere poſſet,
15 quoties penſio ſuprad. fuiſſet reſervata propria auctoritate, ac propria ambarum Partium conventione; juxta terminos *Text. in cap. Cum pridem de pactis*; non autem in caſu, in quo conventio Partium quoad penſionem ſtetit in ſimplici tractatu *da effettuarſi a conſiglio de' Savj per eſcluderſi da ogni ſcrupolo di coſcienza*; In his ſane terminis ceſſat penitus umbra ſimoniacæ pravitatis, quæ proprie verificatur in actibus privata Partium conventione peractis, & abſque reſervatione auctoritatis Superioris, non autem ubi, prout in caſu, pro effectu d. penſionis expreſſe reſer-
16 vatum fuit Conſilium Sapientum, & auctoritas Superioris; ut per *Text. in d. cap. Cum pridem de pact.*, tradunt *Fagnan. in cap. non ſine n.3. de arbitr., Sanch. conſil. moral. lib.2. cap.3. dubit.120. num.37., Lotter. de Re Benef. lib.2. quæſt.29. n.165., Card. de Luc. de benef. diſc.79. n.6., Rot. deciſ.1231. n.6., & dec.1580. n.4. cor. Coccin., & in Leodien. Canonic. 10. Jun. 1709. §. Secus autem cor. Emo D. Card. Aldrov., & in Montis Realis Priorat. 24. Jan. 1718. §. Domini conſuev. cor. bo. me. Anſald.*

Precipue quia Partes quoad hujuſmodi penſionem nedum reſervarunt Con-

Conſilium Superioris, ſed iſtud vere poſtea ſuperacceſſit; nam Epiſcopus ad preces earundem Partium deputavit ſuum Vicarium, qui in ejus arbitramento approbavit ſuprad. Penſionem, immo eam adauxit uſque ad ſummam ducat. ſeptem in ſingulos annos ad vitam Beneficiati; Quocirca eo magis exulat omnis umbra Simoniæ; Cum quando agitur inter duos Collitigantes ſuper uno, eodemque beneficio, poſ-
17 ſit Ordinarius, vel Delegatus, vel Arbitrator ab Epiſcopo electus, accedente Partium conſenſu Compoſitionem inter eos facere, & uni beneficium tribuere cum onere aliquid temporale ſolvendi, & ad vitam ipſius Beneficiati ob bonum pacis, utque Partes a litibus recedant, dummodo non fiat in compenſationem Juris, a quo unus ex Collitigantibus recedit; *ad Text. expreſſos in cap. niſi eſſent 2. de præbend., in cap. de cætero in fine de tranſ., & in cap. unico ut Eccleſiaſt. benef. ſin. diminut. confer., Felin. in cap. ad audien. n.4., & 5., & de reſcript., Fagnan. in d. cap. niſi eſſent n.4., Ancharan. conſ.279. n.1., Barboſ. de poteſtat. Epiſcop. part.3. allegat.54. n.76., & alleg.85. n.3., Gigaſ. de Penſ. q.6. n.3., & 4., Lotter. de re benefic. lib.1. q.35. n.21.*

Abſoluto examine primæ partis reſolutionis *præcedentis meæ deciſionis*, deſcenderunt poſtea Domini ad inſpectionem ſecundæ, ubi firmatum fuit, Inſtitutionem eſſe dandam Michaeli, uti a legitimis Patronis intra terminum
18 Juris præſentato, ut firmat *mea præcedens deciſio §. final.*; non attento quod Januarius reportaverit præſentationem a majori numero Patronorum; Quia hujuſmodi præſentationes tanquam ex-
19 pletæ poſt terminum a Jure Patronis præfixum ad præſentandum, nullimode attendi poterant; ad *Text. in Cap. quoniam, & Cap. cum propter de Jurepat., Rot. dec.295. n.10. part.6. rec., dec.64. n.16. cor. Caprar., dec.135. n.24. cor. Anſald., & in Papien. Archipresbyterat. 21. Mar. 1735. §. Immo R.P.D. Millin.*

Quin ſuprad. Patroni allegare potuerint ignorantiam ſequutæ vacationis, & impedimentum Litis, quæ efficiunt, ut Patroni præſentare poſſint etiam elapſo quadrimeſtre; Siquidem aſſerta ignorantia penitus excludebatur, tum quia ipſi
20 commorabantur in loco, ubi deceſſit Beneficiatus, vel in locis conterminis, ubi ejuſdem Beneficiati obitus jam erat inter alios Campatronos divulgatus, prout in his terminis conſiderat *Piton. de controverſ. Patron. alleg.1. n.30., Rot. in Vicen. Beneſ. 29. Februar. 1732. §. Fin. cor. Emo D. Card. Aldrovand., & in d. Papien. Archipresbyt. 21. Martii 1735. §. Immo; & 16. Jan. 1736. §. Nihil, & ſeq. cor. R.P.D. Millino.* Tum, & fortius, quia poſt obitum ejuſ-
21 dem Beneficiati affixa fuerant ſolita edicta ad notificandum omnibus aliis Patronis vacationem hujus Cappellaniæ, ut tradunt *Piton. de controv. Patron. alleg.94. n.28., Rot. dec.7. n.7. par.19. rec., & in Faventin. Juriſpat. 9. Jun. 1738. §.21. cor. Rmo P.D. Calcagnin. Decan.*

Minus ſeſe excuſare poterant propter impedimentum aſſertæ Litis; Quippe quia, vel ea dicenda erat penitus extincta de tempore faciendæ præſentationis per obitum Joſephi, ex ſuperius firmatis; Vel quatenus dicenda eſſet adhuc exiſtens, quemadmodum tamen quamplurimis ex dictis Patronis, qui receſſerunt a præſentatione facta favore Michaelis, nullum impedimentum præbuit figurata Lis, dum Michaelem ipſum præſentarunt; ita neque ſibi fingere poterant hoc litis impedimentum ad ſeſe excuſandos, ſi intra quadrimeſtre eundem Januarium non præſentaverint: Quamobrem, cum neminem ſupradicti Patroni, licet ſcien-
22 tes vacationem, præſentaverint, præſumendum eſt eos conſenſiſſe præſentationi per alios Compatronos expletæ; *Rot. dec.146. n.23. cor. Priol., dec.361. n.8. cor. Bichio, dec.11. n.6., & 7., dec.19. n.1. de Jurepatronat. cor. Card. Falconer.*

Quinimo ſi ſupralaudati Patroni ſub ſpecioſo timore excogitatæ Litis adhuc vigentis inter Joſephum prædefunctum, & eundem Januarium ſeſe abſtinuerunt præſentando, multo magis hoc tempore omittere debebant præſentationem d. Januarii, quia inter ipſum, & Michaelem jam erat introducta vera, ac formalis Lis in hoc noſtro Sacro Auditorio; & propterea cum nedum poſt lapſum qua-

dri-

23 drimeſtre, ſed etiam de tempor. Litis jam introductæ præſentaverint, nulla ratio habenda eſt de hujuſmodi præſentatione, prout animadvertunt *Piton. de Controv. Patron. alleg.81. n.3. tom.2.*, & *Rot. dec.691. n.21. verſ. Cæterum cor. bon. mem. Molines*.

Cæterum in univerſum contra ſupradictos Patronos urgere viſum fuit, quod quatenus validæ cenſeri deberent præſentationes expletæ favore Januarii ab illis Patronis, qui neminem intra terminum Juris præſentarunt, adhuc ſuſtineri nullo modo poſſunt aliæ præſentationes reportatæ ab illis Patronis, qui intra quadrimeſtre prius Michaelem præſentaverant, propter quas conſtituitur favore ſupradicti Januarii major pars vocum; Propterea quod iſtæ voces erant penitus ſubducendæ a pręſentatione Januarii, tum quia cum Michaelem pręſentaverint intra tempus legitimum, ac medio eorum juramento promiſerint non variare, neque cumulare, virtutę ipſius Juramenti non poterant ſubinde alterum pręſentare, a pri-
24 ma pręſentatione recedendo, ut unanimiter tradunt *Vivian. de Jurepatron. lib.10. cap.2. n.6., Guttier. de Jurament. part.3. cap.13. n.13. verſic. his tamen, Corrad. in prax.benef. lib.4. cap.2. n.36., Ricc. in prax. for. Eccleſ. part.2. reſolut.464. ſub n.3., Rot. in Comen. Præpoſituræ 5. Maii 1728. §. Cæterum cor. bo. me. Ratto, & in Papien. Archipreſbyteratus 16. Januarii 1736. §. Vox Angelæ cor. R. P. D. Millino*.

Tum quia ſupradicti Patroni variarunt, dum res amplius integra non erat, ſcilicet poſtquam inter Januarium, & Michaelem erat jam introductum pręſens Judicium in noſtro Sacro Auditorio; Sicque dicendum erat ipſos variaſſe in ſupplantationem Michaelis, ejuſque præjudicium; quod quidem Patronis,
25 etiam ſecluſa Jurisjurandi religione, permiſſum non eſt, ſed intactam ſervare tenentur primam legitime factam pręſentationem, juxta veriorem, & communiorem Sententiam, de qua *Calderin. conſ.1. ut lit. penden., Gomez de ſubrogat. quæſt.13., Covarruv. practic. q. cap.36. n.7., Rot. in Salernitan. Juriſpatronatus 12. April. 1734. §. fin. cor. Rmo P.D. Calcagnino, & 6. Decemb. ejuſd. anni §. fin. cor. Me*.

Demptis igitur vocibus horum Patronorum, qui pręcedenter pręſentaverant legitime, & intra terminum Juris Michaelem, firmum erat in facto, eundem fuiſſe pręſentatum a majori parte Patronorum, & proinde in hujus ſequelam ſublatis de medio Literis Apoſtolicis ſubrogationis gratioſę reportatis a Januario, ob non verificationem earum in pręcipuo requiſito exiſtentię, ac durationis Litis de tempore obitus beneficiati, perneceſſe concedenda erat eidem Michaeli Inſtitutio ad hujuſmodi Cappellaniam.

Et ita utraque &c.

## FAVENTINA IMMISSIONIS SUPER RESERVATIS.

*Lunæ 15. Junii 1739.*

### ARGUMENTUM.

Debita Fideicommittentis ſunt ſolvenda ex fideicommiſſo univerſali, non vero particulari. Cętera habes in Argumento Dec.CXV.

### *SUMMARIUM.*

1 *Conſtito de exiſtentia Primogeniture, illius purificatione, & identitate bonorum, immiſſio denegari nequit.*

2 *Quæ non eſt retardanda per exceptiones requirentes altiorem indaginem.* & n.5.

3 *Explicatur* Text. in l. vindicantem ff. de evict., & Imolen. Fideicom. cor. Corio.

4 *Peritiæ approbatæ ſtandum omnino eſt.*

6 *Admiſſus ad cauſam nequit opponere ea, quæ ab ipſo principali reo convento opponi non poterant.*

7 *Eſt non modica difficultas, quod tertius poſt tres ſententias conformes veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis poſſit retardare immiſſionem prius conceſſam.*

8 *Exceptiones turbidæ ad aliud congruum judicium ſunt remittendæ*, & n.12.

9 *Heres gravatus non poteſt donare bona fideicommiſſaria in præjudicium vocatorum.*

10 *Dotes a fideicommiſſo nonniſi in ſubſidium ſunt detrahendæ.*

11 *Debita Fideicommittentis ſunt ſolvenda ex fideicommiſſo univerſali, non vero particulari, puta ex bonis Primogeniture.* DE-

## DECISIO CLI.

POſtquam Com. Dominicus Mazzolanus in tribus inſtantiis non valuerat repellere Marcellum Severoli Actorem ab immiſſione in poſſeſſionem quorundam bonorum prativorum ab ipſo detentorum, ac inſuper obtenta cauſæ commiſſione in gradu ulterioris appellationis, paſſus quoque fuerat coram Me contrariam Deciſionem in Audientia diei 21. Junii anni præteriti, ſeſe admiſerunt ad cauſam March. Cæſar Raſponus, & alii litis conſortes, qui veluti poſſeſſores aliorum bonorum provenientium a Juſtiniano Sen. de Severolis, timentes, quod præſens judicium ſtatum cauſare poſſet in eorum præjudicium, ideo confovendo Jura præfati Com. Mazzolani, obtinuerunt novam Audientiam adverſus dictam reſolutionem coram Me captam, & deinde diſputato conſueto dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- in Audientia diei 11. Maii currentis anni ob Suffragiorum ſciſſuram nulla capi valuit reſolutio, eoque repropoſito in præſenti, reſponſum fuit pro perſiſtentia *in deciſis*.

Fundamenta ſiquidem præteritæ reſolutionis crediderunt Domini omnimodam ſubſiſtentiam habere, non attentis exceptionibus, quæ nunc majori conatu proponebantur ab admiſſis ad cauſam; quia eo ipſo, quod conſtabat
1 de exiſtentia Primogenituræ, ejuſque purificatione, ac identitate bonorum, concurrere videbantur omnia extrema, quæ ad obtinendam in hoc Judicio immiſſionem deſiderantur; quibus propterea concurrentibus, petita immiſſio denegari non poterat, ut relatis præcedentibus reſolutionibus coram R. P. D. meo Nunez, & Rmo D. meo Decano firmat præterita mea Deciſio, quæ revidetur §. *Nulla namque*.

Et quidem in contrarium nihil facientibus iis, quæ in præteritum etiam deducebantur a Com. Mazzolano, & quorum primum conſiſtebat in eo, quod ſcilicet Eques Jacobus Severolus Actor pendente lite defunctus, & Pater moderni Actoris fuerit hæres Marcelli, qui controverſa bona alienavit, ac de illorum evictione teneri voluit, ſicque non reddita ratione de bonis hæreditariis ejuſdem Marcelli, obſtet petitæ immiſſioni qualitas hæreditaria prædicta; Etenim viſum fuit DD., quod hæc prima exceptio ſolidiſſime ſublata fuerit in præteritis reſolutionibus, ex ea facti circumſtantia, quod Juſtinianus Severolus præfata bona ſuppoſuit Primogenituræ, ſeu particulari fideicommiſſo expreſſe, & ſpecialiter prohibendo ipſorum bonorum alienationem, & propterea cum ſecutæ alienationes ſalvari minime potuerint a vitio nullitatis inductæ ipſo jure per dictam prohibitionem, fruſtra excipiebant de qualitate hæreditaria alienantis, ſeu defectu redditionis rationis bonorum hæreditariorum; quia hæc omnia examinanda erant in ſuo congruo judicio, & veluti requirentia al-
2 tiorem indaginem, apta non dicebantur pro retardanda immiſſione ad bona, ſuper quibus Auctores D. Com. Mazzolani, dominium, ſeu Jus aliquod acquirere minime potuerunt, ut conſentanee ad præcedentes reſolutiones, pluribus collectis, firmatum fuit in dicta mea *Deciſione* §. *Siquidem*.

Putarunt proinde DD. non eſſe inſiſtendum ſuper redditione rationis Bonorum hæreditariorum Marcelli, qui alienationes explevit, & cujus hæreditas adita fuit cum beneficio legis, & Inventarii, quia ratio potiſſima reſolutionis ſtetit in præcitato fundamento; Unde ut D. Comes Reus conventus conſequi poſſet reſtaurum ab hæreditate Venditoris, opus erat quod ageret in alio Judicio adverſus hæreditatem, ac Bona hæreditaria dicti Marcelli ſibi obligati pro evictione Bonorum, ad quem effectum illius Jura penitus illæſa remanebant.

3 Præmiſſis obſtare non videbatur diſpoſitio *Text. in L. Vindicantem ff. de evict.*, multoque minus firmata in *Imolen. Fideicommiſſi ſuper Prædio di Celadonia* 12. *Aprilis* 1723. §. *Miſſa enim coram Illuſtriſſimo D. Corio Almæ Urbis meritiſſimo Gubernatore* in præſenti allegata; quia præfatus *Text.* loquitur in caſu, quo ipſemet Alienans vindicare prætenderet rem ab eo aliena-

tam,

tam, ut patet ex verbis ejuſdem Textus, ibi — *Vindicantem debitorem, quam ipſe vendiderit, exceptionem doli mali ſubmoveri poſſe nemini dubium eſt, quovis alio Jure dominium quæſierit, improbe enim rem a ſe diſtractam evincere conatur* — & in eiſdem terminis proceſſerunt quoque firmata in dicta *Imolen. Fideicommiſſi*, ex cujus lectura patet, quod ille, qui revocationem alienationis prætendebat, erat ipſemet Alienans; unde bene dictum fuit, quod prohibitio hominis de non alienando efficere non poterat, quod alienans, qui evictionem promiſerat, & æquivalens retinebat, directe valeret alienationem revocare, quia non agebatur de impugnando facto Defuncti, ſed proprio, ut videre eſt ex dicta *Deciſione citata* §. *Miſſa enim*. Proindeque dicta Deciſio non erat caſui applicanda, quia hic agebatur de impugnando facto Defuncti, ad quem effectum, attenta alienationis nullitate ipſo jure inducta, non officiebat hæreditaria qualitas, ſeu defectus redditionis rationis, ut ſuperius firmatum fuit.

Altera exceptio in anteactis Propoſitionibus pariter deducta, & nunc mordicus inſinuata per Marchionem Raſponum, alioſque recenter ad Cauſam admiſſos, manebat in eo, quod Severolus actu poſſideret totum, & integrum Complementum Primogenituræ, ſicque fruſtra peteret, quod intus habebat; in cujus aſſumpti verificationem allegabatur Peritia, quæ tamen corrigenda eſſet, delendo binas partitas a ſtatu activo fideicommittentis, & alias quinque ſuperaddendo ſtatui paſſivo, quibus ſubductis, & reſpective ſuperadditis, in comperto eſſet, quod penes Severolum tot Bona exiſterent non ſolum attingentia, verum etiam exuberantia valorem ejuſdem Primogenituræ.

Verum animadverterunt DD., quod licet in privilegiato Judicio Immiſſionis deneganda eſſet electio Periti, attamen iſta conceſſa fuit ex nimia benignitate Sacri Auditorii, ſumptibus, & expenſis ejuſdem Com. Mazzolani, quodque præfatus Comes ab ea tempore habili non reclamavit; unde cum ex ipſa Peritia haberetur, quod Primogenitura Creditrix eſſet ſaltem in ſumma ſcutorum 10. mil., ſequebatur propterea in facto non ſubſiſtere Primogenituram integrum complementum reportaſſe, nec prætendi poterat antedictam Peritiam eſſe corrigendam, quoad enuntia-
4 tas Partitas, quando jam ſecuta fuerat illius approbatio, ut obſervat *Deciſio*, quæ revidetur §. *Ejuſdem irrelevantiæ*: Reflectendo præſertim, quod DD. nimia cum æquitate proceſſerunt, demandando electionem Periti a Co: Mazzolano petitam; itaque ſi ulterius poſt emanatam dictam Peritiam, ejuſque acceptationem, deveniendum eſſet ad examen Partitarum pro patefaciendis erroribus, non modice læderetur Severolus, quia non obſtante Peritiæ acceptatione ſubire cogeretur dictum examen, & retardaretur Immiſſio per ex-
5 ceptiones habentes contra ſe Peritiam acceptatam, & ſic turbidiſſimas, quæ nullo Jure in hoc undique privilegiato Judicio attendendæ erant; juxta ſuperius allegatas in §. *Et quidem*.

Minime obſtante, quod quatenus etiam examen ejuſdem Peritiæ aſſumere non valeret D. Comes, nihilominus id agere poſſint ad cauſam admiſſi pro eorum defenſione ad evictionem impediendam; ex regula, quod Tertius veniens ad cauſam ratione proprii intereſſe deducere valeat omnia ea, quæ deducere neglexit Reus Conventus; Siquidem Marchio Raſponus, & litis Conſortes venerunt ad Cauſam coadjuvando Jura Com. Mazzolani propter præjudicium ipſis obventurum ex illius ſuccumbentia; quapropter non poterant alias aſſumere Litem, niſi in
6 ſtatu, in quo reperiebatur, & ita eis datum non erat opponere ea, quæ deduci, & opponi non poterant ab ipſo Co. Reo convento, ad quem principalis defenſio ſpectabat; *Caſtren. in Leg. Sæpe num.5., ff. de re Judic., Covarr. pract. quæſt. cap.13. col.6. & 7., Joſeph Ludoviſ. deciſ. Peruſ.26. num.25.*, potiſſimum reflectendo, quod moderni oppoſitores, quamvis optimam notitiam haberent hujus Litis, adhuc ad Cauſam non venerunt, niſi poſt emanatas tres Sententias conformes, in-

qui-

quibus terminis licet non venirent aſſiſtendo D. Comiti, ejuſque Jura coadjuvando, ſed principaliter ex eorum propriis Juribus, & Perſonis, attamen
7 non modica eſſet difficultas, an veniendo ad Cauſam in ſtatu, & terminis, Juſtitiæ complementum retardare poſſent, per ea, quæ docet *Ridolphin. in prax. part.2. cap.4. num.130.*, *Rot. coram Bich. deciſ.24. num.6.*, *deciſ.313. num.16. & ſequen. part.16. recent.*, & *coram bon. mem. Molin. deciſ.* 1024. *num.*12.

Adverſus inſuper præfatos Oppoſitores ſatis urgebat dilemma, quod memorata Peritia, vel erat attendenda, & eo caſu ex ipſa liquido apparebat Creditum Primogenituræ aſcendere ad ſcut. 14. mil., vel ſaltem ad ſummam ſcut. 10. mil., & tunc corruebat eorum prætenſio; aut de dicta Peritia nulla erat habenda ratio, ſeu ſolummodo habenda erat in parte, & eo caſu neceſſe erat ad electionem alterius Periti devenire, qui Peritiam, vel ex integro componeret, vel jam factam revideret, cujus reviſio abſque Opera novi Periti, qui diſpungendo ſingulas Partitas, aſſertos errores recognoſceret, expleri non poſſe comperiebatur, & in d. ſecundo caſu innegabile prorſus erat, quod dd. exceptiones dici non poſſent liquidæ, & incontinenti probatæ, & conſequenter inefficaces reputabantur ad retardandam Immiſſionem, cum in hoc Judicio, quatenus exceptiones ſint
8 turbidæ, earum diſcuſſio ad aliud congruum Judicium remitti debeat, ut ſuperius dictum, ac firmatum quoque fuit in omnibus hujus Cauſæ Deciſionibus, & ſignanter in ultima *citato* §. *Siquidem* & §. *fin. coram Me.*

Reſponſione non attenta, quod jam deventum fuerat ad Periti electionem, ideoque procedendum ſit ad examen partitarum, quas D. Peritus in ſuſpenſo reliquit, corrigendo etiam illas, quæ per errorem in ſtatu activo, & paſſivo reſpective appoſitæ reperiebantur; Etenim in concedenda petita Immiſſione, nulla fuit habita ratio antedictæ Peritiæ, dum principale fundamentum ſtetit in exiſtentia Primogenituræ, illius Purificatione, Bonorumque identitate, ac propterea opus non erat d. examen aſſumere; cum de cætero neceſſaria foret Opera alterius Periti, ut ſupra dictum fuit, qui prævia firmatione veri Status Bonorum Fideicommittentis, atque eorum exiſtentium penes Actorem, comprehenſis illis provenientibus ab hæreditate Marcelli alienantis recognoſcere poſſet, an Primogenitura ſuum complementum conſecuta fuerit, vel potius Creditrix remaneret in quantitate expreſſa in dicta Peritia; quæ omnia non modicas difficultates etiam in iis, quæ reſpiciunt factum, involvebant, ut non ſine probabili ratione aſſerebatur pro parte Severoli, & bene percipiebatur etiam a defenſoribus Com. Mazzolani, qui in poſtrema Cauſæ reſolutione totum adhibuerunt conatum, ſed inutiliter, pro reportanda alterius Periti electione; ut habetur in fine præteritæ deciſionis.

Ad meram exuberantiam oſtenſum fuit ulterius, quod ea, quæ continebantur in recenſitis partitis, omnimodam ſubſiſtentiam habere non poterant; Etenim prima Partita delenda a ſtatu activo conſiſtebat in ſcut. 1000. pro mobilibus, ſed d. ſumma ſcut. 1000. potius modica reputata fuit in præteritis Propoſitionibus, habito reſpectu ad qualitatem Domus Teſtatoris, & quantitatem aſſis hæreditarii, ut ponderaunt omnes *Deciſiones emanatæ coram R. P. D. Nunez, nempe illa diei* 27. *Februarii* 1733. §. *Et ſane, alia* 11. *Decembris ejuſdem Anni* §. *Neque hujuſmodi, & altera diei* 12. *Aprilis* 1734. §. *Rurſus*, nec locum habere poterat aſſerta conſumptio, quia agebatur de Argentis, Jocalibus, aliiſque mobilibus ſolidioris materiæ, de quibus tantum ratio habita fuerat.

Minuſque ſtatus activi diminutio in ſcut. 1264. contendi poterat, ſub ſuppoſito quod hæc partita duplicata fuerit per Peritum, apponendo in d.Statu Terras evictas, atque etiam d.ſummam, quæ fuit pretium evictionis, quia Terræ evictæ conſiſtentes in Tornaturis ſexdecim, comprehenſæ minime fuerunt in ſtatu activo, ſed tantum pretium evictionis, parumque referebat, an evi-

evictio prædicta ante, vel poſt obitum Juſtiniani Fideicommittentis contigerit, dum ſatis apparuit, quod præfatum pretium pro emendatione ejuſdem evictionis exegit Marcellus Senior, ſicque de pertinentia ejuſdem Crediti ad Fideicommiſſum non erat dubitandum, ut firmat Deciſio *dicti R. P. D. mei Nunez diei* 27. *Februarii* §. *Nec ſubſiſtere*, quodque Terræ evictæ non fuerint comprehenſæ in ſtatu activo, clariſſime demonſtrabat ipſamet Peritia, & quamvis in foliis ſtatus activi legeretur -- *Un Laghetto, dove ſtà Brunoro con la Caſa, e Colombaro di Tornature* 16. 4. 47. Nihilominus id non concludebat ad intentum, quia Terræ evictæ erant de Prædio in vocabulo -- *Il Palazzo alla Foſſa* -- & ulterius ex concordia inita cum Scardano debitore patebat, quod D. Juſtinianus evictionem paſſus fuerat, ut probat *dicta Deciſio R. P. D. Nunez citato* §. *Nec ſubſiſtere*, adeo ut ſapiat maximam inveriſimilitudinem, quod dd. Tornaturę poſt obitum ejuſdem Juſtiniani appoſitę fuerint in illius ſtatu activo, prout ex ſimplici uniformitate quoad quantitatem cum illis *del Laghetto* perperam contendebatur.

Quo vero ad ſtatum paſſivum quinque adducebantur partitæ, quæ ſuperaddendæ erant, juxta ſenſum defenſorum Marchionis Raſponi, cæterorumque Collitigantium, quarum prima continebat Legitimam, de qua rationem habuit Peritus; unde opus non erat de illa verba facere.

Secunda conſiſtebat in aſſertis expenſis aſcendentibus ad ſc.5064., Verum iſta partita jam confutata fuerat in dicta *Deciſione R. P. D. mei Nunez* §. *Item quoque*. Nec ex eo, quod in ſtatu activo reponebatur pretium frumenti, & aliorum creditorum latifundii in conductionem retenti a D.Juſtiniano, neceſſario ſequebatur, quod ſuperaddendæ eſſent in ſtatu paſſivo expenſæ dicta de cauſa factæ, & quidem in enunciata quantitate; quia cum d.pretium attributum fuerit in creditum Fideicommittentis poſt biennium ab illius obitu abſque ulla contrapoſitione in ſtatu paſſivo, præſumptio erat, quod dd. expenſæ expletæ remanſerint cum pecuniis hæreditariis, ut advertit *dicta Deciſio R.P.D. Nunez*.

Tertia vero partita ſc.1500. reſpiciebat pretium Bobum, ac ſtyliorum ad uſum Artis Agrariæ, ſed nullo Jure contendi poterat, quod ſuperaddenda eſſet ſtatui paſſivo, ex quo juſta de cauſa reſultante in utilitatem ejuſdem fideicommiſſi prædicta omnia libere ceſſa, ſeu donata fuerint a Marcello primo hærede gravato novo conductore præfati latifundii, quia cum dicta animalia, & ſtylia pertinerent ad hæreditatem Fideicommittentis, non po-
9 terat dictus hæres gravatus devenire ad præfatam donationem in præjudicium vocatorum, & rejecta prætenſa utilitate fideicommiſſi probant omnes præteritæ *Deciſiones emanatæ cor. R. P. D. Nunez*, nempe illa diei 17. *Februarii* 1733. §. *Ad eandem, altera* 11. *Decembris d. anni* §. *Itemque, & tertia* 12. *Aprilis* 1734. §. *Rurſus*.

Quarta partita erat ſcut.3647. pro tribus dotibus Filiarum Marcelli, ſed iſtæ dotes ponendæ non videbantur ad debitum Fideicommittentis, quia idem Fideicommittens demandavit, quod Fœminæ condecenter dotarentur ex ſubſtantia ſuæ hæreditatis in ſubſidium, & e contra apparebat, quod Marcellus, qui tale onus ſubire tenebatur, reliquerat bona libera valoris ſc.4000., & quamvis eadem bona diſtracta apparerent per Juſtinianum Filium ejuſdem Marcelli, adhuc diſtractio Domus Faventiæ unius ex corporibus liberis D. Marcelli evenit de anno 1638., de quo tempore jam ſoluta fuerat altera ex dd. dotibus; reliquæ autem, quamvis ſatis factæ apparerent poſt jam emiſſam venditionem tam d. Domus, quam alterius corporis liberi, adhuc ex illorum pretio emittenda erat ſolutio, prout ita factum fuiſſe cenſebatur, cum de contrario non docere-
10 tur, nec pergravari poterat fideicommiſſum, quod niſi in ſubſidium, & per deficientiam aliorum bonorum ad d. dotationem tenebatur; *Card. de Luc. de Dot. diſc.*144. *n.*48., *Rot. dec.*241. *num.*22. *coram Molin.*, & *in Camerinen.*, *ſeu Recineten. Dotis* 25. *Apri-*

*lis*

*lis* 1732.§.*Nempe cor. Rmo Harrach.*
Quinta partita pro damno obventa Primogenituræ ex venditione Domus Urbis ſecuta pro ſumma ſcut.10000. quando illius valor conſiſtebat in ſcut.13700., addenda non videbatur ſtatui paſſivo, quamvis diſtractio d.Domus evenerit pro diſſolvendo ære alie-
11 no Fideicommittentis, cum id fieri oporteret ex bonis fideicommiſſi univerſalis, non vero ex pertinentibus ad d. Primogenituram, ut animadverſum fuit in *Deciſione prædicta R. P. D. Nunez diei* 27. *Februarii* 1733. §.*Nec denique*.

Quamvis autem plura in facto replicarentur, quæ forſan demonſtrare poterant nonnullas ex recenſitis partitis erronee appoſitas, ſeu omiſſas fuiſſe in ſtatu activo, vel paſſivo Fideicommittentis, attamen cum per ea, quæ favore utriuſque Partis concurrebant, ſatis oſtenderetur, quod erat altioris indaginis ipſarum partitarum examen;
12 Ideo reſervata fuerunt Jura diſcutienda in ſuo congruo Judicio, conceſſa interim petita Immiſſione Severolo, quæ per turbidas exceptiones retardari non poterat, ut pluries dictum fuit.

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA SALVIANI.

*Lunæ* 15. *Junii* 1739.

### ARGUMENTUM.

Habes in Deciſ.CVIII.

### *SUMMARIUM.*

1 *Immiſſio in Salviano per creditum illiquidum non poteſt obtineri;*

2 *Maxime contra bona penes tertium exiſtentia, niſi quantitas crediti concludenter probetur.*

3 *Utrum clauſula conſtituti in Inſtrumento appoſita probet poſſeſſionem in præjudicium Conſtituturii, relative.*

4 *An in Prædiis Urbanis, probata aſſociatione, probanda ſit etiam fructuum perceptio, dubitatur, & remiſſive habetur.*

5 *Aſſociatis ad poſſeſſionem alicujus prædii, totum unicuique eſt attribuendum.*

6 *Tranſactio conſocio non intervenienti nocet, ſi ex illa appareat illiquiditas, vel ſatisfactio crediti.*

7 *Compenſatio per ſilentium longi temporis præſumitur, & immiſſio denegatur.*

8 *Promittens indemnitatem alicui, & debitum ſibi adſcribens, efficitur debitor, ac ſi ab initio contraxiſſet.*

### DECISIO CLII.

Occaſione annui Cenſus ſc.312. 50., in ſorte vero ſc.5000. per Nicolaum, & alios de Francionibus impoſiti favore Antonii, & Jacobi Fratrum de Cocchis, prædicti debitores paſſi fuerunt mandati executionem pro ſc.1440. fructibus decurſis, & non ſolutis ad totam diem 28. Decembris anni 1619., quapropter de anno 1621. inter ipſos acta extitit concordia, pacto tamen adjecto, quod in actu illius ſtipulationis præfati debitores perſolvere tenerentur eiſdem de Cocchiis ſc.400. in cauſam Cenſuum decurſorum, & quia pecunias non habebant, Lutius Calderinus obtulit ſe promptum illas ſoluturum, dummodo tamen beneficium reductionis Cenſus conſiſtens in annuis ſc.52., inter cætera in eadem tranſactione conventum, tenderet ad ſui favorem, donec, & quouſque per Francionos, ſeu eorum Creditores non reſtituerentur dd. ſcut.400., unde deventum fuit ad ejuſdem concordiæ effectuationem, cujus virtute cum actu perſolveret Calderinus dd. ſcut.400., Francioni aſſociarunt ad poſſeſſionem quarundam Vinearum tam Cocchios, quam Calderinum, ut ex illarum fructibus propriam ſatisfactionem in ſolidum conſequerentur; in caſu vero moleſtiarum conventum extitit, quod Cocchii redirent ad primæva jura etiam mandati, & executionis, quodque illa exercere poſſent abſque alia citatione, reſtitutis Calderino præfatis ſcut.400., nec non rata ſcut.52. tunc decurſa, & non ſoluta, quo caſu ſibi quoque jura reſervarunt ſuper bonis Francionum pro conſecutione pecuniarum, quæ Calderino reſtituendæ erant.

Egerunt de anno 1651. Francioni pro reintegratione ad poſſeſſionem Vinearum ſub prætextu, quod Creditores aſſociati jam ſatisfacti remanſiſſent tam de fructibus, quam de ſorte, ac pe-

petitam reintegrationem obtinuerunt, ſed inde deventum fuit ad novam tranſactionem, in qua ſors dicti Cenſus redacta extitit ad ſcut.2000. cum annuo fructu ad rationem ſcut. 5. pro quolibet centenario, conventione adjecta, quod Cocchii aſſumerent omne commodum, & incommodum occaſione Jurium Calderino, ut ſupra competentium, adeo ut Francioni ad aliud non tenerentur niſi ad dictum Cenſum ſcut.2000., præmiſſa tamen proteſtatione, quod per dictum actum non cenſeretur quolibet modo præjudicatum exceptionibus eiſdem de Cocchiis adverſus Calderinum competentibus.

De anno 1659. Jacobus Cocchi vendidit Hieronymo Ceraſola quandam Apothecam pretio ſcut.750., ad quorum computum perſolvit D. Ceraſola ſcut.150., reſiduum vero conventum fuit, quod ſolveretur poſt terminatam, ſeu concordatam litem, quam Cocchii habere poterant eum præfato Calderino, & deinde d. Ceraſola de an.1662. acquiſivit ab hæredibus Lutii Calderini annualitatem antedict. ſcut.52., ſeu omnia jura, quæ Calderino competebant in vim præcitati Inſtrumenti anni 1621., perſolvendo in eorum pretium ſcut.500., cujus acquiſitionis vi a dicto anno 1662. uſque ad moderna tempora, tam d. Hieronymus, quam illius hæredes aliquam prætenſionem non excitarunt; Nuper autem Joſeph Hieronymus aliique de Ceraſola Judicium Immiſſionis inſtituerunt adverſus Petrum Paulum de Xiſtis poſſeſſorem unius Domus ab illis de Francionibus venditæ de anno 1617., & immiſſionem in poſſeſſionem d. Domus in vim Salviani interdicti reportarunt ad effectum ſeſe ſatisfaciendi de ſcut. 3692. decurſis, & non ſolutis, ac debitis in prædicta annua quantitate ſcut.52. in vim præfati Inſtrumenti anni 1621., ac ceſſionis reportatæ ab hæredibus dicti Calderini favore Hieronymi Senioris de Ceraſola uſque de dicto anno 1662. Aſt devoluta cauſa ad hoc Sac. Auditorium, diverſam ſortem expertus fuit memoratus de Xiſtis; propoſito enim per me in Audientia diei 16. Maii ſuperioris anni dubio — *An, & pro qua ſumma eſſet danda Immiſſio* — DD. petitam Immiſſionem denegarunt reſpondendo — *Negative* — ut ex deciſione coram me edita dicta die, cujus fundamenta iterum approbarunt hodie DD. perſiſtendo — *In deciſis*.

Prætermiſſo enim examine, an virtute dicti contractus, in quo Calderinus, perſolvendo ſcut.400. per dd. de Cocchis recepta in Cauſam Fructuum decurſorum ſupradicti Cenſus, acquiſivit antedictam annualitatem ſcut.52., donec eidem reſtituerentur præfata ſc.400., reſultaret aliquis validus titulus fructuum productivus ad ſalvandam uſurariam pravitatem contractum ipſo jure inficientem, nec non etiam, an ex modico pretio dd. ſcut.400. præfatus Calderinus citra aliquam læſionem acquirere potuerit annuum reditum ſcut.52., denegarunt DD. poſtulatam Immiſſionem ex eo, quia tam Cocchii, quam Lutius Calderinus in ſolidum aſſociati fuerunt ad poſſeſſionem Vinearum memorato Cenſui ſubjectarum, ad effectum, ut ex eorum fructibus Crediti ſatisfactionem reſpective conſequerentur; cumque in eadem aſſociatione perſeveraverint ſpatio annorum triginta, nempe uſque ad annum 1651., de quo tempore Francioni per ſententiam reintegrati fuerunt ad poſſeſſionem dd. Vinearum, ſequebatur, quod dictum Creditum effectum fuerit turbidum, & illiquidum, donec, & quouſque probatum non appareret, quid, & quantum ex eiſdem fructibus perceperit Calderinus, &
1 propterea ratione illiquiditatis crediti obtinere non poterant Actores d. Immiſſionem, ut probat præterita *Deciſio §.Rationem, & ſequen.*

Maxime quia res non erat de confovendo eoſdem Actores in poſſeſſione dd. Vinearum ſub prætextu, quod ſatisfacti non remanſerint de eorum credito, ſed agebatur ad effectum conſequendi Immiſſionem ſuper aliis bonis penes Tertium exiſtentibus, in quibus profecto terminis quantitas fructuum
2 perceptorum eſt concludenter probanda, antequam Immiſſio contra Tertium obtineri valeat, ut præter authoritates deductas in *dicta præterita Deciſione §. Quan-*

§. *Quando enim*, *Rota coram Rmo Criſpo deciſ.*232. *n.*11., *& in Ferrarien. Pecuniaria* 9. *Junii* 1704. §. *Nec exhibitione*, *& in Lauretana Dotis* 11. *Maii* 1708. §. *Sufficiens cor. bon. mem. Caffarello*.

Nec juvabat, quod ex ſimplici Inſtrumento, in quo conceſſa legebatur aſſociatio, deduci non poſſet poſſeſſio, non probato ſubſequuto effectu corporalis poſſeſſionis, quodque inſuper ſola poſſeſſio civilis non ſuffragaret, niſi quoque doceretur, quod fuerint percepti fructus, quorum perceptio ex ſimplici aſſignationis Inſtrumento ſatis comprobata non remaneret, cum requirat actuale, & corporale miniſterium, quod reſultare non poterat à ſola voluntate, ſeu mentali traditione, eo magis quia Cocchii tantum conſecuti fuerunt effectum aſſociationis per fructuum perceptionem, etiam locando alteram ex dd. Vineis.

Omiſſo ſiquidem, quod per clauſu-
3 lam conſtituti in Inſtrumento appoſitam probata dici valeret poſſeſſio in Conſtitutarii prejudicium; *Rot. dec.*766. *n.*11. *part.*1. *diverſ.*, *& dec.*231. *n.*9. *part.*19. *recen.*, *& coram Rmo Criſpo dec.*501. *num.*4., quodque effectiva
4 fructuum perceptio deſuper probanda forſan procederet in Prædiis Urbanis, ut ait *præterita Deciſio* §. *Spreta*; animadverterunt DD., quod Cocchii, & Calderinus cum ſolidali clauſula fuerunt aſſociati ad Vinearum poſſeſſionem, ſicque an ingerentiam ipſarum habuerint Cocchii, vel Calderinus,
5 non tollebat, quod vi clauſulæ ſolidalis totum unicuique veniret attribuendum; ad *Text. in l.*3. *ff. de Fidejuſſ.*, *l. ſi non ſingula cod. ſi certum petatur*, *Bertazol. clauſul.*39. *Gloſſ.*7. *num.*1., *Barboſ. clauſul.*72. *n.*2., *&* 3., *Ayman. conſil.*77. *n.*3., *Rot. dec.*112. *n.*6. *par.*1. *diverſ.*

Abſque eo quod obſtaret reſponſio, quod obtenta de anno 1651. reintegratione per Francionos ad poſſeſſionem Vinearum, deventum deinde fuerit ad concordiam, in qua tam ex cauſa perceptionis fructuum, quam deteriorationis dictarum Vinearum Cocchii reduxerunt ſortem dicti Cenſus ſcut.5000. ad ſcut.2000., & propterea cum ſolidata fuerint computa inter præfatos Cocchios, & Francionos tum pro fructibus perceptis, tum & pro deteriorationibus illatis eiſdem Vineis, non poſſit poſt d. annum 1651. redargui de illiquiditate creditum Calderini ex motivo dictorum fructuum, ſeu deteriorationum, cum pro iſtis jam reddita fuerit ratio, & Francioni ſatisfactionem conſequuti fuerint mediante reductione ſortis d. Cenſus.

Siquidem ex dicta Concordia patebat, quod pretium debitum Francionibus pro deteriorationibus, ac fructibus perceptis non ſtetit ſimpliciter in reductione d. ſortis, verum etiam in totali extinctione crediti jam ſpectantis ad Calderinum; quia Cocchii præter dictam reductionem aſſumpſerunt quoque ad eorum onus omne damnum, & commodum dicti crediti, abſque eo, quod ex cauſa illius ad aliquid tenerentur Francioni, & ne per dicti oneris aſſumptionem in aliquo præjudicatum remaneret ſolidali obligationi Calderini, ſe ſe cautos reddiderunt Cocchii, prævia proteſtatione, quod non cenſeretur aliquod præjudicium illatum exceptionibus, & prætenſionibus competentibus adverſus d. Calderinum, quæ in eorum robore manere deberent, ac ſi deventum minime fuiſſet ad præfati contractus ſtipulationem; Unde ſi in dicta Concordia habita fuit ratio totalis liberationis crediti Calderini quoad Francionos, in facto non ſubſiſtebat, quod virtute ipſius Concordiæ liquidum remanſerit dictum creditum, quando ex oppoſito pro penitus extincto habitum fuit ad commodum dd. de Francionibus.

Hinc momenti non erat, quod Calderinus non interfuerit tranſactioni ini-
6 tæ de dicto anno 1651., & per conſequens alicujus præjudicii eidem eſſe non valeat, quia eo ipſo, quod ex præfata Concordia conſtabat de illiquiditate crediti, immo ſatisfactione ſortis quoad illos de Cocchiis tranſigentes, non ſine maximo fundamento argui poterat de illiquiditate, ac ſatisfactione crediti ipſius Calderini ſolidalis Conſocii in aſſociatione Vinearum, ut firmat

mat *Deciſio*, quæ revidetur §.*Et licet*.

Ulterius ex alio etiam motivo denegata extitit Immiſſio, quia cum Hieronymus Ceraſola de dicto anno 1659. emiſſet dictam apothecam a Jacobo Cocchio, & portionem pretii aſcendentem ad ſcut.600. minime perſolviſſet, immo perſolvere ſeſe obligaſſet, poſtquam terminata foret lis inter dictum Cocchium, & Calderinos, ac poſtmodum cum d. Ceraſola obtinuiſſet Jurium acquiſitionem ab eiſdem Calderinis pretio ſcut.500., ſequebatur, quod devenerit ad præfatam acquiſitionem animo compenſandi debitum proveniens a reſiduali pretio d. Apothecæ, quod ſane pretium nunquam perſolvit, ſed perſolvere promiſit poſt terminationem, & concordationem dictæ litis, quæ attenta prædictorum Jurium acquiſitione cum ipſomet Ceraſola ex uno capite debitore, & parte ex alia Creditore terminanda, & componenda erat. Unde ſatis deducebatur animus compenſandi, quinimmo
7 effectiva compenſatio per ſilentium adeo longi temporis, ita ut propterea deneganda eſſet Immiſſio; juxta firmata *in præterita Deciſione* §.*Præter hæc*.

Ad excludendam compenſationem non officiebat, quod Calderinus de anno 1621. acquiſiverit pro rata ſc.400. portionem dicti Cenſus, unde cum dicta rata tranſierit penes Ceraſolam de anno 1662., per dictum tranſitum compenſari non potuerit illius debitum ex cauſa reſidualis pretii apothecæ, ex quo creditum ab ipſo acquiſitum eſſet de ſui natura irrepetibile, & non accedente expreſſa voluntate Debitoris, & Creditoris compenſationem non pateretur.

In facto enim non ſubſiſtebat hujuſmodi ſuppoſitum, quia Calderinus in Inſtrumento anni 1621. perſolvit dicta ſc.400. eiſdem de Cocchiis in cauſam fructuum Cenſus decurſorum, ut clare oſtendebat litera ipſius Inſtrumenti, quodque revera ceſſa non fuerit dicta rata Cenſus, ſatis demonſtrabat animadverſio, quod ſi in dicto Inſtrumento tranſlata fuiſſet rata Cenſus pro dicta quantitate ſcut.400., certa res eſſet, quod in illius ſequelam venire non poterant niſi fructus correſpondentes eidem ratæ ad rationem quantitatis conventæ in impoſitione ipſius Cenſus, & ſic ad ratam ſcut.6. 25. pro centenario, quo caſu fructus aſcendere non poterant, niſi ad annua ſc.25., e contra Calderinus per dictam ſolutionem ſc.400. receptorum a Cocchiis in cauſam fructuum convenit, quod eidem ſolveretur annuum intereſſe ad rationem ſc.13. pro centenario, prout correſpondent annua ſc.52., in quibus Cocchii diminuerunt fructus dicti Cenſus, mediante reductione antedicta; Id enim clariſſime demonſtrabat, quod Calderinus ſubminiſtrando dicta ſc.400. Francionibus, ut devenire poſſent ad tranſactionem cum eorum Creditoribus, ad quorum inſtantiam manebant ſub executione mandati, ſuperlucrari voluit annua ſcut.52., integrum commodum, quod reportabatur a dicta fructuum diminutione, donec, & quouſque præfata ſc.400. eidem reſtituta forent.

Idque clare etiam demonſtrabat pactum, quo conventum apparuit, quod in cauſa moleſtiarum Cocchii redirent ad primæva jura etiam mandati, & executionis, quo caſu Calderinus cautus eſſe voluit, ut eidem non tantum reſtituerentur præfata ſcut.400., verum etiam, ut perſolveretur annualitas tunc decurſa, unde Cocchii etiam pro pecuniis tunc perſolvendis Calderino ſibi ipſis reſervarunt Jura adverſus quæcunque bona Francionum, ſequitur propterea, quod nulla ſortis principalis quota ceſſa fuerit Calderino; nam alias Cocchii reſervare non poterant jura Cenſus, ac ſi ad Inſtrumentum deventum minime fuiſſet, & ulterius omnia quoque jura ſuper bonis Francionum pro reſtitutione pecuniarum ſolvendarum Calderino, cum per reſervationem jurium Cenſus modo, quo reperiebatur ante ipſius Inſtrumenti celebrationem, neceſſario incluſa quoque cenſenda eſſet quota Calderino ceſſa, quatenus revera ceſſa fuiſſet, ſed cum poſt reſervationem Jurium Cenſus reſervaverint ulterius Jura adverſus Franciones pro conſecutione pecuniarum reſtituendarum Calderino, ſignum evidens

dens fuit, quod dd. pecuniæ erant quid diverſum, nec percutiebant Cenſus ſortem, quodque iſta ſemper intacta remanſerit penes Cocchios, & de facto in tranſactione anni 1651. Cocchii reduxerunt integram ſortem Cenſus ſcutor. 5000. ad ſcuta biſmille.

Prout nec etiam in excluſionem compenſationis attendi promeruit Perſonarum diverſitas, ex quo creditum in origine non percuteret illos de Cocchiis, ſed Francionos debitores ipſorum de Cocchiis; quia cum in tranſactione anni 1651. ſibi adſcripſerint
8 Cocchii hujuſmodi debitum Francionum, promittendo iſtos relevare indemnes a quocunque damno, per dictum actum effecti fuerunt Debitores, ac ſi ab initio contraxiſſent; ex firmatis in *antecedenti Deciſione §.finali*. Animadvertendo præſertim, quod Hieronymus Ceraſola non ſolum notitiam habuerat præfatæ adſcriptionis in debitum, verum etiam Debitores ſaſſus fuerat eoſdem de Cocchiis, dum reſiduale pretium d. apothecæ, ut ſupra per eum emptæ ſatisfacere promiſit poſt terminatam, ſeu concordatam litem cum Calderino, quæ ſane lis jura ab ipſo deinde acquiſita comprehendebat; unde iſta facti circumſtantia quamcunque tolleret amaritudinem, quatenus in hac parte adeſſe poſſet.

Et ita &c. utraque &c.

## EUGUBINA IMMISSIONIS.

*Lunæ 22. Junii 1739.*

### ARGUMENTUM.

Judicio Immiſſionis præventivo agi poteſt, ſi conditionis purificatio certo ſit eventura. Trebellianica etiam Filiis primi gradus poteſt tacite prohiberi per verba totalitatem importantia, vel ſi ipſis ſubſtituta fuerit Cauſa Pia. Cautela Soccini duo requirit; nempe quod expreſſe ſit prohibita, & quatenus Filius nolit prohibitionem acceptare, in eadem legitima tunc ſit directe inſtitutus.

### SUMMARIUM.

1 *Nequit in Rota impugnari res judicata a Signatura Juſtitiæ.*

2 *Judicio Immiſſionis præventivo agi poteſt, ſi conditionis purificatio certo eventura ſit.*

3 *Fideicommiſſarius debet capere poſſeſſionem bonorum ad limites tantum reportatæ Immiſſionis.*

4 *Legitima debita filiæ in bonis Patris eſt triens:*

5 *Filia tenetur tamen reddere rationem de bonis in Inventario deſcriptis, præſertim pecuniis, jocalibus, argentis, & ſimilibus, quæ uſu non præſumuntur conſumpta.*

6 *Firmatio ſtatus hæreditarii ſumptibus ejuſdem legitimariæ fieri debet, quæ fundamentum ſuæ intentionis concludenter probare tenetur, quando legitima reddita fuerit illiquida ob exactiones ſortium Cenſuum retrovenditorum;*

7 *Hoc enim caſu legitima vel conſumpta cenſetur, vel turbida, & illiquida redditur,*

8 *Quæ certe non debetur, niſi per legitimariam probetur, quantum deficiat pro illius ſupplemento.*

9 *Trebellianica dicitur tacite prohibita, ſi bona ad ſubſtitutum totaliter pervenire debent.*

10 *Verbum* tutto, e tutte *in Teſtamento Italice conſcripto importat totalitatem, ſeu integritatem omnem detractionem excludentem.*

11 *Etiam filiis primi gradus cenſetur prohibita Trebellianica, quando nempe ipſis eſt ſubſtituta Cauſa Pia,*

12 *Cujus ſubſtitutio certo ſit eventura; tunc enim Trebellianica nequit detrahi;*

13 *Et ſi detraheretur, debet præſtari cautio de illam reſtituendo purificata conditione Cauſæ Piæ.*

14 *Excipiens de fideicommiſſo antiquiori non eſt legitimus contradictor ad impediendam Immiſſionem poſterioris fideicommiſſi, ſed agere debet in ſuo congruo judicio, niſi ſtatim doceat de fideicommiſſo undique claro, & quod nullæ ex illo detractiones competant.*

15 *Cautela Soccini duo requirit, nempe quod expreſſe ſit prohibita, & quatenus filius nolit prohibitionem acceptare, in eadem legitima ſit inſtitutus.*

16 *Debet itaque legitima expreſſe prohiberi*

*beri, alias nullo gravamini cenſetur obnoxia;*

17 *Cum enim debeatur ex providentia legis, non autem ex judicio Teſtatoris,*

18 *Quævis prægnantia verborum in Teſtamento ejuſdem gravamen non inducunt.*

19 *Debet ulterius filius in eadem directe inſtitui, quatenus nolit acceptare gravamen; alias cautela Soccini non dicitur ſervata.*

20 *Non præſumitur, quod quis diſponat de rebus Tertii, vel hæredis, niſi id clariſſime fuerit expreſſum.*

21 *Verbum* revertatur *verificari poteſt tantum de rebus in dominio Teſtatoris exiſtentibus.*

## DECISIO CLIII.

IN Teſtamento, quod condidit an. 1665. Antonius Gioia, hæredem univerſalem inſtituit Marchioniſſam Marſiliam Filiam, eique quandocunque decedenti ſine Filiis legitimis, & naturalibus ſubſtituit Ven. Hoſpitale Magnum Civitatis Eugubii, appoſita lege circa erogationem redituum ſuæ hæreditatis ibi -- *volendo, che tutte l'entrate, e rendite di detta eredità ſi impieghino per li poveri Infermi, e curazione de' Febricitanti, e Feriti, e che non poſſino convertirſi in altro uſo* --, & injuncto onere celebrationis plurium Miſſarum ſingulis annis in ſuffragium ejus, aliorumque ſuorum Defunctorum Animæ.

Cum autem præfata Marchioniſſa Marſilia binas contraxerit nuptias abſque tamen ulla Filiorum procreatione, & a pluribus annis reperiatur Vidua, atque in gravi ætate annorum ſeptuaginta quinque conſtituta; Ideo vigiles Miniſtri dicti Hoſpitalis animadvertendo, quod poſt obitum ejuſdem Marſiliæ, certo purificanda eſſet ſubſtitutio favore ipſius Ven. Hoſpitalis, de anno 1736. Judicium præventivum Immiſſionis in vim *leg. final. Cod. de Edict. Div. Adr. tollen.* ad omnia bona fideicommiſſaria dicti Teſtatoris in Inventario deſcripta nunc pro tunc, & quando acciderit obitus Marſiliæ ſine Filiis intentarunt, & petitam Immiſſionem obtinuerunt a Locumtenente dictæ Civitatis, qui illam conceſſit ſine præjudicio Jurium eidem Marſiliæ competentium pro detractionibus, quarum liquidationem ſibi, vel cui de Jure inpoſterum reſervavit, & cum Sententia hujuſmodi ob non interpoſitam appellationem in rem judicatam tranſiverit, propterea præfati Miniſtri ſtatim inſteterunt coram eodem Judice, ut antedictæ Marſiliæ præfigeretur terminus ad liquidandas detractiones, in quo rerum ſtatu expedita ad illius inſtantiam inhibitione vigore appellationis coram R.P.D. A.C. Furietto, & tranſportatis ſucceſſive omnibus actis, idem A.C. juxta notorias ejus facultates procedendo in gradu reſtitutionis in integrum, per Decretum exequi mandavit dictam rem judicatam, ac Sententiam definitivam protulit ſuper detractionibus coram eo deductis; Verum adita per Marſiliam Signatura Juſtitiæ, reſcriptum fuit -- *Quoad Immiſſionem in genere ſine præjudicio rei judicatæ, & in reliquis de appellatione* -- ad cujus reſcripti normam propoſito per me dubio -- *An conſtet de re judicata, ſeu potius de Cauſis reſtitutionis in integrum quoad Immiſſionem in genere, & an, & de cujus bono jure conſtet, & quomodo ſuper bonis in ſpecie, & ſuper detractionibus, de quibus agitur in caſu &c.* -- illud DD. reſolverunt reſpondentes -- *Conſtare de re judicata quoad Immiſſionem in genere, & in reliquis conſtare de bono jure utriuſque Partis juxta modum, nempe ad formam Sententiæ A.C. Furietti, præterquam in rata Prædii del Coppiolo excedente dotem Marſiliæ* --.

Juſtitia rei judicatæ, cujus validitas
1 non impugnabatur, prout impugnari non poterat, veluti canonizata a Signatura Juſtitiæ; *Rot. deciſ. 1. num. 4. de appellat., deciſ. 15. n. 3. de Dot., deciſ. 23. num. 2. de Jurepatr., & deciſ. 4. n. 2. de Penſ. coram cl. mem. Card. Falconerio*, ſatis apparere viſa fuit ex diſpoſitione teſtamentaria Antonii, qui Marſiliæ filiæ quandocunque decedenti ſine filiis ſubſtituit antedictum Hoſpitale; unde cum præfata Marſilia Filios non habeat, reperiaturque in ſtatu penitus incapaci illos procreandi, adeo ut purificatio con-

conditionis favore ejuſdem Hoſpitalis
2 certo eventura ſit, Jure quidem agi potuit in judicio præventivo ad effectum reportandi Immiſſionem nunc pro tunc, quando nempe conditio ſubſtitutionis purificata extiterit; *Rot. deciſ.54. a num.4. ad 10., & dec.55. n.2. & 3., & dec.57. n.3. inter impreſſ. ad ornat. Car. de Luc. de Teſtam. volum.1., & in Romana Primogenituræ de Sanctis 9. Martii 1714. in princip. coram clar. mem. Card. Scotto.*

Haud obſtante, quod Immiſſio conceſſa fuerit habita relatione ad Inventarium jam confectum per dictam Marſiliam, ejuſque Tutores, quod ſane Inventarium non ſolum contineat bona Antonii Teſtatoris, verum etiam bona Domitii illius Patris, & antiquioris Fideicommittentis, ſicque attenta confuſione bonorum ſpectantium ad utrumque Teſtatorem, ac reſultante ab ipſomet Inventario, Immiſſio indulta fuerit, non accedente prius, ut opus erat, certa, & præciſa probatione identitatis bonorum; Etenim Immiſſio conceſſa minime fuit ad omnia bona in dicto Inventario deſcripta, ſed reſtrictive ad illa hæreditaria, & pertinentia ad Fideicommiſſum Antonii; nullum propterea illatum remanſit præjudicium Marſiliæ ſuper bonis Domitii illius Avi, quia vigore dictæ rei judicatæ, quando caſus evenerit, alia bonorum poſſeſſio non erit aſſequenda, niſi eorum pertinentium ad Fideicommiſſum Antonii in executione liquidandorum, eritque
3 onus Adminiſtrorum Hoſpitalis capere poſſeſſionem ad limites tantum reportatæ Immiſſionis; *Rot. coram Caprar. deciſ.219. num.7., & in Bononien. Fideicommiſſi de Griſonibus 1. Februarii 1706. §. fin. cor. bon. mem. Omannà.*

Abſoluta prima Dubii parte, putarunt DD. conſtare de bono Jure colligantium ad formam Sententiæ A. C.,
4 quoad legitimam debitam Marſiliæ in bonis Antonii Patris conſequendam in triente; *ad Text. in §.1. Auth. de Triente, & Semiſſe, & in Auth. noviſſimæ Cod. de inoffic. Teſtam.*, cujus competentia in genere non impugnabatur, ſed ſolum controverſia ſteterat, quod Marſilia, *ut contendebant illius Defenſores,* non teneretur ad firmationem ſtatus hæreditarii explendam propriis ſumptibus, & expenſis, *ſicuti decreverat A.C.*; Verum, cum ex facto appareret, quod Marſilia ſecuto obitu Patris, omnia illius bona occupaverat, quodque ad formam Inventarii non ſolum tenere-
5 tur reddere rationem de bonis ibidem deſcriptis, & ſignanter de ſcut.850. in hæreditate repertis, de ſorte negocii, de Jocalibus, de Argentis, Tabulis pictis, aliiſque mobilibus ſolidioris materiæ, quæ non præſumuntur uſu conſumpta; ad tradita per *Peregrin. de Fideicommiſſ. art.10.n.33., Rot.dec.388. n.12. cor. Benineaſ, & in Farſen. Juris offerendi 22. Februarii 1704. §. Siquidem, cor. bon. mem. Anſaldo*; ſed inſuper de conſpicua ſumma proveniente ab exactione ſortium plurium Cenſuum ab eadem Marſilia retrovenditorum;
6 in his profecto circumſtantiis, cum liquidatio legitimæ omnimodam dependentiam haberet ab enuntiata redditione rationis, legitima ſolum erat in genere canonizanda cum deſignatione quotæ, demandando ſtatus firmationem ſumptibus ejuſdem Legitimariæ, quæ fundamentum propriæ intentionis concludenter juſtificare tenetur; juxta inconcuſſam praxim hujus Sacri Auditorii in ſimilibus terminis receptam; ut dictum fuit *in Urbevetana Legitimæ 28. Aprilis 1698. §. fin. coram cl. mem. Card. de la Tremoille, & in Romana Legitimæ 10. Maii 1715. §. final. cor. R.P.D. meo Buſſio.*

Nec pro eximenda Marſilia à d. firmatione ſtatus hæreditarii propriis ſumptibus allegabile erat, quod Fideicommiſſarius opponendo, detractiones eſſe conſumptas, ipſe ſubire debeat expenſas pro iſtius aſſumpti verificatione; quia prædicta locum habent in terminis Fideicommiſſarii adverſus hæredem cum beneficio Inventarii habentem pro ſe præſumptionem excluſivam dictæ conſumptionis, donec contrarium ab allegante probetur, ideo tali caſu Fideicommiſſarius opus habet probationem explere mediante firmatione ſtatus hæreditarii, *prout loquuntur auctoritates, quæ in objecto allegabantur*, ſed res diverſimode ſe habet, quando Legitima-

ria, *prout in præſenti*, occupavit omnia bona in Inventario deſcripta, & rationem reddere tenetur non ſolum de pecuniis, aliiſque rebus in hæreditate repertis, verum etiam de ſortibus Cenſuum retrovenditorum, ex quibus
7 legitima, vel conſumpta remanſit, vel turbida, & illiquida effecta fuit; *Peregrin. de Fideicommiſſ. artic.49. num.5., Merlin. de Legitim. lib.2. tit.2. quæſt.6. num.10., Rot. coram Emerix Jun. deciſ.1044. num.2. & ſequen.*, tunc enim
8 legitima non debetur, niſi prius probata remaneat per Legitimariam præciſa quantitas bonorum a Patre relictorum, ac oſtenderit quid, & quantum deficiat pro illius ſupplemento, juxta *celebre conſ. Bart.17. lib.1.*, & præter auctoritates allegatas *in ſuperiori §.* firmat *Rot. dec.198. num.14. part.15. recent., & coram clar. mem. Card. Falconerio tit. de expenſ. deciſ.10. num.3., & ſequen.*

Detrahere quoque contendebat Marſilia ab hæreditate Antonii Patris Trebellianicam, quam tamen denegavit A.C., & in eodem ſenſu ſtetit Sacrum Auditorium *ex duplici motivo*, ex quo nempe in Teſtamento noſcebatur tacita prohibitio ejuſdem Trebellianicæ, *ac etiam quia* in hæreditate ſubſtituta fuerat Cauſa pia; Quod autem Trebellianica fuerit tacite prohibita, apparebat ex eo, quod Antonius, poſtquam hæredem inſtituerat præfatam Marſiliam verbis totalitatem ſignificantibus in caſu illius obitus ſine Filiis, ſubſtitutionem adjecit, ac gravamen impoſuit ſuper tota hæreditate ibi = *Volendo, che tutte l'Entrate, e rendite di detta Eredità s'impieghino per li poveri Infermi* —, & propterea cum Teſtator deve-
9 nerit ad memoratam ſubſtitutionem exprimendo verba totalitatem importantia, Trebellianica cenſetur prohibita, quia ſine tali prohibitione non verificaretur deſiderium, & præceptum Teſtatoris, quod reditus ſuæ hæreditatis totaliter in beneficium Infirmorum erogarentur, & conſequenter, quod tota hæreditas devolveretur ad Hoſpitale, ſed per detractionem quartæ partis non parum diminuta perveniret hæreditas ad ſubſtitutum, ſicque verificabile non eſſet, quod reditus hęreditatis erogari poſſent totaliter in cauſam a pio Teſtatore volitam; *Rot. coram Ubaldo deciſ.92. num.3., dec.147. n.31. & ſeqq. part.9., dec.84. n.25. part.10., dec.578. num.12. part.18. recent., deciſ.56. n.4. & 5., & dec.58. num.29. & ſeq. apud Card. de Luc. de Teſtam. vol.1., in Fanen. Immiſſionis ſuper Trebellianica 18. Februarii 1726. §. Quemadmodum, & §. Accedentes, & 13. Maii ejuſdem anni §. Admiſſa igitur coram bon. mem. Cerro.*

Non obſtante, quod verba prędicta appoſita legantur poſt jam factam ſubſtitutionem favore Hoſpitalis, quodque in executionem ſuę pię voluntatis Teſtator adjecerit verba totalitatem importantia, quę referri poſſunt ad hęreditatem poſt detractam Trebellianicam, dum tali caſu verificari poteſt totalitas redituum erogandorum in demandatum uſum, ex his ideo argui non licet Teſtatorem loquutum fuiſſe de illa totalitate, habito reſpectu ad totam, integramque ſubſtantiam ipſius hęreditatis, prout requiritur ad effectum inducendi Trebellianicę prohibitionem: *Etenim præmiſſa procedunt*, quando totalitas relative ſe habet ad bona, quę dicitur totalitas numerica, non vero, ubi prout in caſu, Teſtator expreſſit totalitatem habito reſpectu ad hęreditatem, & quidem in ipſo gravamine reſtitutionis, ſubſtituit enim dictam cauſam piam = *Volendo, che tutte l'entrate, e rendite di detta Eredità &c.*, ſicque in ipſa ſubſtitutione uſus fuit verbis integritatem hęreditatis denotantibus, & propterea intelligi non poteſt de totalitate numerica, ſed de totalitate reſpiciente totam, & integram hęreditatem, quę de ſui natura includit prohibitionem Trebellianicę, *ut firmant omnes auctoritates ſuperius adductæ*,
10 ſignanter quia Teſtamentum reperitur Italico idiomate conſcriptum, in quo verbum *tutto, e tutte* importat totalitatem, ſeu integritatem omnem detractionem excludentem; ut in puncto diſtinguit *Rot. d. dec.58. num.33. tit. de Teſtam. ad ornat. Card. de Luc.*

Altera ratio denegandi Trebellianicam ſtetit in eo, quod ſubſtituta fuerat Cau-

Cauſa pia, nempe dictum Ven. Hoſpitale, & pauperes infirmi, adjecto etiam perpetuo onere celebrationis Miſſarum; Unde cum ambigi non poſſit, quod talis ſubſtitutio cauſam vere piam importaret, ſequebatur propterea, quod juxta magis veram, atque communiter receptam opinionem competere non pote-
11 rat detractio Trebellianicę, etiamſi ad reſtitutionem Fideicommiſſi eſſent gravati Filii primi gradus; *Mareſcott. var. reſolut. lib.2. cap.72. a num.11. ad 13., Rub. de Teſtam. reſ. pract. cap.64. n.13., & per tot., Rot. deciſ.27. n.11. part.5., deciſ.33. num.5. part.6. recc., dec.157. n.4. coram Celſ., deciſ.49. n.9. coram Cerro, deciſ.233. n.8. coram Benincaſ., & dec.1263. n.8. coram Emerix Jun.*

Momenti non fuit, quod tunc ſubſtitutio piæ Cauſæ impedit detractionem Trebellianicæ, quando pure, & directe eſt facta illius ſubſtitutio, nec pendet ab aliqua conditione, ſeu eventu, ſecus tamen, quando cauſa pia ſubſtituta reperitur ſub conditione, quæ poteſt eſſe, & non eſſe, qualis eſt illa obitus ſine filiis, ſub qua gravata fuit Marſilia, quia tali caſu non reſidet penes cauſam piam jus certum, ſeu certo eventurum, ſed dependet ab eventuali conditione, propter quam evaneſcere poteſt illius ſubſtitutio. Siquidem cum Marſilia nullos habeat filios, & reperiatur in ſtatu penitus deſperato illos
12 procreandi, ſubſtitutio favore dictæ Cauſæ piæ eſt pluſquam certo eventura, nec fieri valet detractio Trebellianicæ; *Caren. reſolut.249. n.10., Mareſcott. var. reſol. cap.65. n.10., & ſeq., Rot. dec.210. num.4., & dec.371. n.1., & 2. coram Coccin., dec.248. a num.11. ad 15. coram Merlin., & deciſ.233. a num.9. ad 11. coram Benincaſ.*

Subſiſtere nec viſum fuit, quod judicandum non veniat ab eventu, ſed examinanda ſit Teſtatoris voluntas, an ſcilicet Teſtator voluerit ſubſtitutionem piæ Cauſæ puram, & ad diem certam, ſeu potius conditionalem, & dependentem a futuro eventu, eo ſub ſuppoſito, quod tunc impediat hæredi gravato detractionem, quando pure ſubſtituta reperiatur, non vero, ſi purificatio illius ſubſtitutionis ſit ſolum eventualis; quia ſive pure, ſive ſub incerta conditione concepta appareat ejuſdem Cauſæ piæ ſubſtitutio, adhuc ſemper impedit Trebellianicæ detractionem, quod adeo verum eſt, ut etiam in terminis, in quibus Marſilia eſſet capax procrean-
13 di Filios non permitteretur detractio Trebellianicæ, niſi præſtita cautione de illam reſtituendo in caſu purificationis conditionis favore Cauſæ piæ; juxta ſententiam *Alexandri* communiter receptam *in leg. Marcellus ff. ad Trebellian., & in leg. cum Dotem ff. ad leg. falcid., Ruin. conſ.135. n.8., Tiraquell. de privil. Cauſ. piæ privil.26., Gabr. commun. concluſ. lib.4. concl.11. n.6., Peregrin. de Fideicom. art.6. n.66., Caſtil. controv. Jur. lib.4. cap.21. n.2., & ſeqq., Vrceol. conſult. forenſ. cap.6. n.5. & ſeq., Rot. poſt Torr. de pact. futur. ſucceſſ. deciſ.76. n.13., & ſequen., Rot. dec.279. n.12. part.14. recent.*

Allegabatur inſuper pro parte Marſiliæ exceptio antiquioris Fideicommiſſi conditi a Domitio illius Avo, & Patre reſpective dicti Antonii, pro quo Fideicommiſſo A.C. eidem Marſiliæ jura reſervavit, declarando tamen, quod in quocunque caſu validitatis Teſtamenti recenſiti Domitii, ac purificationis fideicommiſſi favore Marchioniſſæ Marſiliæ, competeret Hoſpitali ex perſona Antonii detractio Legitimæ in Triente ab hæreditate Domitii, *& ita quoque DD. reſolverunt*; Excipiens
14 enim de Fideicommiſſo antiquiori, non eſt legitimus Contradictor pro impedienda Immiſſione vigore poſterioris Fideicommiſſi; ſed agere debet in ſuo congruo Judicio, niſi incontinenti doceat, quod antiquum Fideicommiſſum ſit undique clarum, quodque ex illo nullæ competant detractiones; *Rot. deciſ.80. n.18., & dec.173. n.1. part.15. recent., & dec.828. n.4., & dec.1117. n.29. cor. bon. mem. Molines.*

Competere autem detractionem Legitimæ dicto Antonio in hæreditate Domitii Patris DD. putarunt, quia *vulgata Cautela Soccini*, quæ duo extrema
15 eſſentialiter requirit, nempe, quod clare, & expreſſe prohibita, vel gravata appareat legitima, necnon, quod quatenus Filius nolit hæreditatem acce-



Digitized by Google

ceptare cum tali prohibitione , vel gra-
vamine , ſit in eadem legitima inſtitu-
tus ; *Paam. Nep. allegat.*117. *n.*13., *&*
*allegat.*183. *n.*26. *lib.*2., *Torr. de pact.*
*futur. ſucceſſ. lib.*2. *cap.*33. *n.*14., *Manſ.*
*conſul.*122. *n.*13., *Anſald. in addit. ad*
*decis.*77. *num.*40., *& ſequen.*, *Rot. de-*
*ciſ.*120. *n.*3. *cor. Benincaſ.*, *dec.*7. *n.*3.
*tit. de legitim. cor. cl. mem. Card. Fal-*
*conerio, & dec.*57. *n.*5. *coram bon. mem.*
*Lancett.*, cui innitebatur Marſilia , ad-
hibita non fuerat a Domitio .

Nec deduci poterat Cautela prædi-
cta , ex quo Domitius , poſtquam inſti-
tuerat hæredem dictum Antonium fi-
lium in univerſa hæreditate , necnon
etiam prohibuerat alienationem om-
nium bonorum , ac ſubſtituerat illius
filios legitimos , & naturales , deinde
repetendo eandem prohibitionem alie-
nandi etiam quoad ſortes Cenſuum ei-
dem reſtituendas , declarationem addi-
derit ibi -- *Dichiarando in oltre il detto*
*Teſtatore , che quando il detto Antonio*
*ſuo Figliuolo non voleſſe eſſere Erede con*
*queſte condizioni , gli ſi dia la ſua Le-*
*gitima , quando ſarà di anni* 25. , *e va-*
*da a fare li fatti ſuoi* -- , & propterea ſi
non expreſſe , ſaltem per æquipollens
dici valeat , ſervatam remanſiſſe Socci-
ni Cautelam .

Perpenſo enim dicto Teſtamento, in
primis deficere apparuit primum extre-
mum , dum Antonius extitit abſolute ,
& generaliter hæres inſtitutus , & æque
ſimpliciter fuerunt ſubſtituti illius Filii ,
quatenus extarent abſque ulla prohi-
bitione , vel gravamine , imo nec etiam
mentione legitimæ , quæ propterea nul-
lo jure cenſeri poteſt prohibita ; cum
inter illius privilegia præcipuum ſit il-
16 lud , quod nullo gravamini ſubjaceat,
niſi de ea expreſſa , & individua mentio
habeatur ; *Merlin. de Legitima lib.*3.
*tit.*2. *quæſt.*7. *n.*3. *&* 4., *& quæſt.*9. *n.*7.,
*Rot. deciſ.*290. *n.*13. *part.*11. , *dec.*181.
*n.*16. *part.*14. *rec.*, *dec.*5. *n.*19. *tit. de*
*legitim. coram clar. mem. Card. Falcone-*
*rio , & in Firmana Fideicommiſſi* 4. *Ju-*
*nii* 1705. §. *Minime , coram bon. mem.*
*Anſaldo .*

Ex verbis autem totalitatem impor-
tantibus nequaquam deſumi poterat
prohibitio quoad legitimam ; quia talia
verba inducunt prohibitionem Trebel-
lianicæ , non vero legitimæ , quæ cum
17 debeatur Filio ex providentia Legis ,
non ex judicio Teſtatoris , *ad Text. in*
*leg. Si arrogator ff. de adopt.*, nunquam
cenſetur , quod Pater , ultra propriam
poteſtatem , voluerit illam gravare
18 onere reſtitutionis , niſi id literaliter
expreſſerit, non obſtante quavis univer-
ſalitate , & prægnantia verborum , qui-
bus paterna diſpoſitio munita reperia-
tur ; *Mantic. de conject. lib.*7. *tit.*8. *n.*4.
*& ſeq.* , *Peregrin. de Fideicommiſſ. ar-*
*tic.*36. *n.*83. , *Manſ. conſult.*122. *n.*12.
*Card. de Luc. de legitim. diſc.*18. *n.*4. ,
*Rot. deciſ.*449. *n.*2. *part.*1. *recent.* , *&*
*deciſ.*126. *n.*1. *coram Benincaſ.*

Ultra defectum primi extremi con-
currere quoque videbatur defectus al-
terius , adeo ut in totum deficere vi-
deretur eſſentialis forma *ejuſdem Cau-*
*telæ* , in qua neceſſe eſt , quod poſt
gravamen , ſeu prohibitionem Legiti-
mæ appoſitam in fideicommiſſo pona-
tur in libera electione Filii , quod qua-
tenus nolit acceptare hæreditatem cum
dicto onere , hæres inſtituatur in ea-
dem Legitima . In præſenti autem Te-
ſtator poſt factam ſubſtitutionem favo-
re Filiorum Antonii proceſſit ad ordi-
nationem diverſæ ſubſtitutionis in caſu
illius obitus ſine Filiis ; & deinde re-
linquendo in Curatores Antonii Levi-
ros ipſius Teſtatoris, onus injunxit con-
ficiendi Inventarium , non alienandi ,
ac reinveſtiendi ſortes Cenſuum in caſu
illorum retrovenditionis ſub pœna ſcu-
torum 500. pro qualibet vice applican-
dor. Confraternitati S. Crucis , & poſt-
modum quatenus nollet hæredem eſſe
ſub iſtis conditionibus , non per verba
directa , & jure inſtitutionis , ſed per
verba prorſus obliqua , & per modum
caducitatis juſſit , quod ipſi traderetur
Legitima , non ſtatim , ſed poſtquam
ad ætatem annorum 25. perveniſſet ,
*prout ex verbis ſuperius tranſcriptis* ;
19. Unde poſito , quod non jure inſtitutio-
nis , & per verba directa relicta fuerit
Legitima capienda a Filio per ſeipſum,
ſed ſub onere dilationis uſque ad æta-
tem annorum 25. injunctum extiterit,
ut a tertia perſona eidem traderetur ,
contendi nullo modo poterat , quod
ſer-

ſervata aliquo modo fuerit Cautela *Soccin.*, ut bene advertit *Palm. Nep. allegat.* 183. *n.*26. *tom.*2., & magiſtraliter *bon. mem. Anſald. in addit. ad deciſ.*77. *num.*71., *& ſeqq.*

Deficiente itaque Cautela *Soccini*, ſuperfluum reddebatur examen aſſumere ſuper tacita acceptatione teſtamentariæ diſpoſitionis Domitii; Sicque tranſeundo ad dotem maternam ejuſdem Antonii, *merito A. C. Furiettus rejecit* prætenſionem Marſiliæ, quod Teſtator voluerit gravare Filium ſuper dicta dote, eique prohibere illius aſſecutionem ſuper Prædio in vocabulo *il Coppiolo*; Dicta enim dos non pertinebat ad Teſtatorem, neque ad dictum Antonium, ſed erat ſub libero dominio Matris, quæ poterat ad ſui libitum
20 de illa diſponere, & de jure non præſumitur, quod quis diſponat de bonis Tertii, immo nec de bonis ipſius hæredis, niſi clariſſimis verbis id expreſſum fuerit; ad *Text. in leg. cum Pater* §. *Titio Fratri*, *& in leg. unum ex familia* §. *Si rem ff. de legat.*2., *Card. de Luc. de legat. diſc.*61. *n.*7., *Rot. dec.*795. *num.*33. *cor. Emerix Jun.*, *& deciſ.*125. *num.*13. *cor. bon. mem. Herrera*.

In aliquo non relevante, quod Domitius demandaverit favore Filiorum ipſius Antonii reverſionem eorum, quæ eidem Antonio obventura erant poſt obitum Matris, & per conſequens etiam ipſius dotis, quæ defuncta Matre illi obvenit; Etenim cum Teſtator reliquerit Uxori, & Matri reſpective uſumfructum Domus mobilibus inſtructæ, nec non etiam totum id, quod Prædium *del Coppiolo* excedebat importantiam dictæ dotis, talis reverſio intelligenda eſt de dicta domo, ac omni, & toto eo, quod ex propria ſubſtantia diſpoſuerit favore Uxoris ad illius vitam, non vero de bonis ad eandem pertinentibus independenter a Teſta-
21 tore; Verbum enim — *revertatur* — a Domitio in ejus Teſtamento adhibitum ſolum verificari poterat de bonis exiſtentibus in dominio, & poſſeſſione ipſius Teſtatoris; *Oldrad. conſil.* 276. *n.*6.; *Tiraquell. in leg. ſi unquam verb. revertatur Cod. de revoc. donat.*, *Rot. cor. Coccin. dec.*1966. *n.*8., *& cor. Bich. dec.*110. *n.*14.

Declaravit inſuper A. C. integrum Prædium *del Coppiolo*, non amplius exiſtere in hæreditate Domitii; Sed ab ipſa hæreditate jam avulſum remanſiſſe ex cauſa dictæ dotis: *At DD. ponderando*, quod licet Domitius ordinaverit Uxorem integre accipere poſſe dictum Prædium in cauſam reſtitutionis ſuæ dotis, attamen, quia deinde ſubjunxit, quod pro rata excedente menſuram dotis reverteretur ad ipſius hæredes poſt Uxoris obitum, *ideo fuerunt in ſenſu*, quod pro hac rata ſpectare deberet ad hæreditatem ipſius Domitii.

Et ita juxta hunc modum &c. utraque &c.

## SENOGALLIEN. SUCCESSIONIS SUPER EXPENSIS.

*Lunæ* 22. *Junii* 1739.

### ARGUMENTUM.

Victor poſt rem judicatam actionem habet adverſus victum pro refectione expenſarum tam judicialium, quam extrajudicialium quæ pleniſſime juſtificantur.

### *SUMMARIUM.*

1 *Poſt rem judicatam victor actionem habet adverſus victum pro refectione omnium expenſarum litis.*
2 *Appellans ab exceſſiva taxa expenſarum, debitum in genere fatetur; non in quantitate.*
3 *Taxa expenſarum litis facta juxta praxim Sac. Rotæ præſumitur juſta, donec exceſſus ab allegante concludenter probetur.*
4 *Expenſæ judiciales pleniſſime juſtificatæ, ſunt integre victori reficiendæ;*
5 *Itemque extrajudiciales taxatæ in ſc.*3. *pro qualibet inſtantia coram A. C., & in ſc.*10. *coram Sac. Rota.*

### DECISIO CLIV.

AD effectum evitandi expeditionem cauſæ demandatam in Congregatione Rotali ſuperioris anni favore Canonicorum Primæ Erectionis, & Capitularium Inſignis Collegiatæ S. Medardi Roccæ Contradæ ſuper ſucceſſione in hæreditate quond. Dominici Gigli, ut ex deciſione coram R.P.D. meo Nunez

nez edita ſub *die* 30. *Junii* 1738. , Canonici Supranumerarii ejuſdem Collegiatæ ſolemnem litis renuntiationem emiſerunt, & in hujus ſequelam, cum coram eodem R. P. D. Nunez deventum fuerit ad expenſarum taxam in ſcut.50. 50. , appellationem ab exceſſiva illarum taxa interpoſuerunt; quamobrem in hodierna Audientia Dominos meos requiſivi -- *An conſtet de exceſſiva taxatione expenſarum — Negativum* reſponſum mihi dederunt.

Etenim, prætermiſſa inſpectione debiti expenſarum in genere, de quo nulla ſuboriri poterat difficultas, cum illud plane reſultaret nedum ex ipſa Juris diſpoſitione, tribuentis Victori in ſe-
1 quelam rei judicatæ actionem pro refectione omnium expenſarum, quæ in ſuſtentatione litis fuerunt per eundem erogatæ; ad *Text. in leg. properandum* §.*Sin autem Cod. de Judic.*, *& in leg. eam qui temere ff. eod.*, verum etiam ex ipſamet appellatione ab exceſſiva unice per eoſdem Canonicos Supranu-
2 merarios interpoſita, qui vigore ejuſdem debitum in genere admittere dicebantur, reſervata tantum illius cognitione circa quantitatem, ut ſæpiſſime firmavit hoc noſtrum Sac. Auditorium, & ſignanter in *Romana Fideicommiſſi de Avita ſuper Expenſis* 1. *Julii* 1720. §.*Quandoquidem cor. bon. mem. Foſcaro*, *& in Bononien. Immiſſionis ſuper Expenſis* 18. *Februarii* 1732. §.*Præſuppoſito cor. R. P. D. Millino*.

Illorum ſane exceſſus pariter in ſpecie excludebatur; ex eo quia, cum pro parte Canonicorum Supranumerario-
3 rum, ad quos ſpectat illum concludenter probare, nihil proponeretur, omnis præſumptio inſurgebat pro juſtitia ſupradictæ taxationis, utpote factæ juxta conſuetam praxim ſervari ſolitam in hoc Sac. Auditorio; de qua in *dec.*265. *num.*1. *cor. Celſ.*, *dec.*1. *num.*1. *& 8. cor. Anſald.*, *dec.*6. *num.*1. *de expenſ. cor. clar. mem. Card. Falcon.*, *& in Tyburtina Donationis ſuper Manutentione quoad Expenſas* 12. *Januarii currentis anni* §.*Ratio autem cor. Me*.

Quinimmo uedum excluſus remanebat aſſertus exceſſus ex hujuſmodi Juris præſumptione, verum etiam in facto; nam inſpecta notula expenſarum, illico conſtabat, quod illæ pro rata ſc.37.50. fuerant erogatæ in extractione Jurium,
4 regeſtro actorum, aliiſque actis pleniſſime juſtificatis; unde cum iſtæ dicantur judiciales, & vivæ, nequaquam ſubjici valent diminutioni, ſed abſque ulla prorſus diminutione Victori ſunt reficiendæ; ex firmatis per *Rot. dec.*15. *num.*2. *de expenſ. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, *dec.*4. *num.*1. *cor. bon. mem. Herrer.*, *in Colonien. Manutentionis ſuper Expenſis* 26. *Junii* 1737. §.*Eo ipſo*, *& in dicta Tyburtina Donationis ſuper Manutentione quoad Expenſas* §.*Et ſane coram Me*.

Ceteræ vero pro reſiduali ſumma ſcut.13. cum conſiſterent partim in expenſis extrajudicialibus factis coram A.C. in prima inſtantia taxatis juxta ſolitum ſtilum ejuſdem Curiæ in ſcut.3., & partim pro aliis pariter extrajudi-
5 cialibus expenſis factis in ſecunda inſtantia in hoc Sac. Auditorio, & taxatis in ſcut.10., de nullo proinde exceſſu redargui poterant, nec unquam diminutioni ſubjiciebantur, ut paſſim in his terminis firmavit Rota, ut in *dec.*1. *num.*16. *cor. clar. mem. Card. Falconer. de expenſis*; *in dicta Colonien. Manutentionis ſuper Expenſis* 26. *Junii* 1737. §.*Eo ipſo*; *in eadem Colonien. Declaratoriæ ſuper Expenſis pariter eadem die* 26. *Junii* 1737. §.*Ratio*, *& in dicta Tyburtina Donationis ſuper Manutentione quoad Expenſas* §.*Alteræ cor. Me*.

Et ita unica &c.

## CALARITANA, SEU USSELLEN. DECIMARUM SUPER APERITIONE ORIS.

*Ven.* 26. *Junii* 1739.

### ARGUMENTUM.

Aperitio Oris adverſus tranſactionem inter Eccleſiaſticos initam, a Papa confirmatam, & per pluſquam centenarium tempus obſervatam non conceditur ob ſimplicem fumum læſionis, & ſubreptionis, ſed requiritur concludens earum probatio. Juſtitia, & utilitas tranſactionis conſideranda eſt relative ad tempus initi contractus, non vero regulanda a futuris eventibus. Ex centenaria

ria allegari poteſt quilibet melior titulus, etiamſi alius antea allegatus fuerit non taxative, ſed cumulative cum centenaria.

*SUMMARIUM.*

1 *Pro aperitione Oris antiquitus requirebatur concludens probatio nullitatis gratiæ Apoſtolicæ ob defectum intentionis Papæ*,

2 *Nunc vero ſat eſt ſemiplena probatio læſionis, ac ſubreptionis, & obreptionis*.

3 *Arbitrium a jure eſt regulandum*.

4 *Aperitio Oris adverſus tranſactionem inter Eccleſiaſticos initam, a Papa confirmatam, & per pluſquam centenarium tempus obſervatam non conceditur ob ſimplicem ſumum læſionis, & ſubreptionis*.

5 *Gratia Principis ſine juſta cauſa in dubium revocari nequit*.

6 *Conſuetudo ſpecialis prævalere debet univerſali*.

7 *In tranſactione juſtitia apparet, ex quo aliquid hinc inde inter Tranſigentes fuerit remiſſum*;

8 *Tranſactio eſt utilis, ſi aliquid in ea remittatur pro receſſu a futuris litibus*.

9 *Sententia Rotalis in rem judicatam tranſacta facit ſtatum quoad omnes*;

10 *Et excludit quamlibet ſubreptionem, & obreptionem*.

11 *Ad reſcindendam tranſactionem ex capite læſionis futurus rerum eventus non eſt attendendus*;

12 *Quinimmo pro ea ſuſtinenda, omnis favorabilior interpretatio capienda eſt*.

13 *Læſio de tempore tranſactionis eſt conſideranda*.

14 *Valor congruæ regulatur juxta tempus diſmembrationis*.

15 *Congrua Parochi non eſt augenda, ſi per centum annos ab Anteceſſoribus fuit ſufficiens exiſtimata*.

16 *Centenaria dat facultatem allegandi quemlibet meliorem titulum*; & numer. final.

17 *Quoties primus adductus minus aptus eſſet*;

18 *Modo allegatus non fuerit taxative, & excluſive, ſed cumulative cum centenaria*.

## DECISIO CLV.

Cum ob pietatis, ac literarum Incrementum, nec non ob multiplices fructus, quos Ven. Societas Jeſu in Agro Domini majori ſemper cum fervore in dies producebat, Gregor. XIII. fel. rec. per ſuas literas anni 1584. erigendam mandaverit Domum probationis cum omnibus reditibus Eccleſiarum unitarum de *Sertela*, & *Sardara* Uſſellen. Diœceſis, exceptis tamen ducat. aureis 150. Parocho pro congrua reſervatis, plurimæ ſubinde exarſerunt contentiones inter Parochos earundem Eccleſiarum, & Rectores ejuſdem Domus Probationis; Quæ licet uſque ab anno 1589. per tranſactionem compoſitæ fuiſſent, attamen iis denuo ſubortis, tandem alia inita fuit inter eaſdem Partes tranſactio ſub annum 1622., quæ ad majorem ejus firmitatem ſpecialiter confirmata fuit a ſan. mem. Gregorio XV., ubi pro omni, & toto eo, quod Parochus, ejuſque Succeſſores inpoſterum prætendere poſſent, Statutum fuit augmentum dictæ Congruæ ducat. 150. favore Parochi uſque ad ſummam ſcut. 300. ad rationem decem Regalium Caſtellanorum pro quolibet ſcuto.

Verum cum Antonius Orru ob nonnullas bonorum acquiſitiones laceſſitus fuerit a præfata Domo Probationis ad ſolutionem Decimarum pro rata dictorum bonorum, antiquas illico excitavit prætenſiones ſuper nullitate non minus concordiæ, quam diſmembrationis; unde cauſæ examine huic Sacro Auditorio delato, prodiit reſolutio in contumaciam Antonii comparere recuſantis, in omnibus favorabilis eidem Domui Probationis, mediante reſponſo *diſmembrationem ſuſtineri, & Domui Probationis decimas deberi, etiam in totum a Rectore Parochialium, neque eſſe detrahendam quartam partem pro Cappellanis Curatis -- ut ex deciſione edita coram R. P. D. Creſcentio ſub die 2. Julii 1736.*, in cujus proinde ſequelam lata fuit Sententia Rotalis, quæ, ob non interpoſitam appellationem, tranſitum fecit in authoritatem Rei Judicatæ.

Quo-

Quoniam vero dictus Antonius modernus Parochus, licet in Partibus expenſas amicabiliter refeciſſet, jura ſua iterum deducere cupiebat, hinc recurſum habuit ad Eminentiſs. Dominum Pro-Auditorem Sanctiſſimi ad effectum reportandi Commiſſionem Aperitionis Oris, tam adverſus Breve ſan. mem. Gregorii XIII., quam adverſus alterum Gregorii XV., vel in omnem caſum cum clauſula de Aperitione Oris arbitrio Rotæ, & de cauſis reſtitutionis in integrum adverſus ſuprad. Sententiam Rotalem; Sed cum non aliud reſcriptum obtinuiſſet, quam ad Signaturam Juſtitiæ loco Signaturæ Gratiæ, quoad prætenſam Aperitionem Oris adverſus Breve ſan. mem. Gregorii XV. *tantum*, propoſita exinde fuit in Signatura Juſtitiæ ſub *die* 8. *Maii* ſuperioris anni hujuſmodi commiſſio, & prodiit reſolutio cum clauſula – *Quoad Aperitionem Oris arbitrio Rotæ*, *in reliquis de Cauſis* –; Ad normam igitur hujus reſcripti delegata mihi ulteriori Cauſæ cognitione, duo ſubſcripſi dubia, unum nempe ſuper reſtitutione in integrum, de quo in altera mea contemporanea deciſione, & alterum ſuper Aperitione Oris, hoc eſt – *An intret arbitrium pro aperitione Oris* – Quo examini DD. per me in hodierna Audientia propoſito, in utriuſque Partis contradictorio, *Negative* reſolutum fuit.

Sed antequam DD. ſuffragantes hujus Cauſæ cognitionem aſſumpſiſſent, opportunum fore duxerunt animadvertere, quod commiſſio ipſis per Signaturam Juſtitiæ loco Signaturæ Gratiæ directa ſuper puncto aperitionis Oris, reſpiciebat tantum Breve Gregor. XV. fælicis record., confirmatorium tranſactionis anni 1622., ex eo quia Eminentiſs. Pro-Auditor SSmi promotam inſtantiam Antonii remiſit d. Signaturæ Juſtitiæ loco Signaturæ Gratiæ adverſus Breve ſan. mem. Gregorius XV. *tantum*; Unde propter hujuſmodi obſtaculum patens reddebatur, quod Reſcriptum quoque ejuſdem Signaturæ Juſtitiæ intelligendum erat reſtrictive ad illud Breve, non autem ampliative ad illud Gregorii XIII. ſuper diſmembratione redituum dd. Parochialium de *Serceia*, *&* *Sardara*.

Hinc propterea examen prætenſæ
aperitionis Oris aſſumentes adverſus
ſupralaudatum Breve Gregorii XV.
confirmatorium ſupradictæ tranſactio-
nis, juremerito exiſtimarunt, quod in-
trare non poterat arbitrium pro illius
1 conceſſione, quoniam cum nulla affer-
retur concludens probatio, quæ nulli-
tatem Apoſtolicæ confirmationis ex de-
fectu intentionis evincere poſſet, juxta
rigorem, cum quo procedebat antiqui-
tus hoc Sac. Auditorium *Teſte Rota de-
ciſ.* 871. *num.* 6., *&* 7. *coram bon. mem.
Molin.* neque ſaltem, juxta mitiorem
2 opinionem, cum qua hodie procedi
ſolet, ut teſtatur pluribus relatis con-
cordantibus dicta *deciſ.* 871. *num.* 7.,
*&* 8. doceretur de ſemiplena proba-
tione aſſerti vitii læſionis, ſubreptionis,
& obreptionis ejuſdem Apoſtolicæ gra-
tiæ, nullum proinde interponi poterat
arbitrium pro concedenda aperitione
3 Oris, ne iſtud, quod a jure regulatur,
aditum aperiret injuſtis, atque inutili-
bus litibus jam per dictam tranſactio-
nem extinctis, ut conſiderant *Mar-
cheſan. de aperit. Oris par.* 2. §. 1. *n.* 65.,
*Rot. dec.* 461. *num.* 5. *part.* 1., *dec.* 485.
*num.* 3., *&* 18., *& ſeq. part.* 4. *tom.* 2.,
*dec.* 707. *num.* 2., *&* 3. *par.* 18. *recen.*,
*& in Colonien. Canonicatus ſuper ape-
ritione Oris* 27. *Aprilis* 1731. §. *Altera
vero coram R.P.D. meo Creſcen.*

Quinimmo in contingenti hypotheſi
procedendum non eſſe mitiori cum opi-
nione dixerunt Domini, ita ut pro con-
ceſſione aperitionis Oris ſpectandus ſit
tantum ſimplex fumus læſionis, vel
ſubreptionis; Propterea quod agitur
de tranſactione inita ad dirimendas
controverſias inter Perſonas Eccleſia-
ſticas ſubortas cum maximo ipſarum,
& cultus Divini detrimento, ſpecifice
ad inſtantiam ambarum Partium tranſi-
gentium confirmata a ſan. mem. Gre-
gorio XV., ac tandem per pluſquam
centenarium tempus pacifice, & abſque
ulla contradictione obſervata; In his
profecto terminis, ne Partes iterum
4 redire valeant ad primævas lites au-
thoritate Apoſtolica extinctas, neve
gratia Pontificis edita in bonum Rei-
pu-

publicæ, cujus intereſt lites extingui, extinctas non reviviſci, atque in augmentum pietatis, & cultus Divini, cui nimium detrahunt lites inter Perſonas Eccleſiaſticas, ſufficiens non eſt ad obtinendam aperitionem Oris adverſus hujuſmodi Breve merus fumus, & dubietas læſionis, & ſubreptionis, ſed de his conſtare debet per undique perfectas, ac concludentes probationes; prout has eaſdem expendendo rationes pluries firmavit Rota, ſignanter in *decis.29. n.11., & ſeq. cor. Ubag., dec.818. num.8. cor. Ubald., dec.1434. num.12., & 13. cor. Coccin., dec.36. n.13., & ſeqq. cor. Anſald., dec.461. n.5., & ſeq. part.1. rec., dec.297., & dec.485. utrobique num.2. part.4. tom.2., dec.707. n.5.6., & ſeq. part.18., & dec.53. a n.3. ad plur. ſeqq., & in Baren., ſeu Juvenacen. Juriſdictionis 28. Martii 1732. §. Defici namque cor. R. P. D. Millino*.

Unde propterea valde decens apparuit, ut hiſce deficientibus probationibus læſionem, vel ſubreptionem clare demonſtrantibus, nullum ſumendum eſſet arbitrium pro conceſſione aperitionis Oris adverſus ſupradictum Breve, ſed immo potius pro illius perpetua obſervatione, ne id, quod Supre-
5 ma Principis authoritate conceſſum fuit, valeat ſine juſta, & magna Cauſa in dubium revocari, contra monitum *Textus in cap. Decet de regul. Jur. in 6., & in cap. Si cui nulla de præbend. eod. tit. in 6., Card. de Luc. de penſion. diſc.50. num.9., & de Juriſdict. diſc.8. num.3., Rot. decis.358. num.4. par.11. recen., in dicta Colonien. Canonicatus ſuper aperitione Oris 27. Aprilis 1731. §. final. coram R. P. D. Creſcentio, & in d. Baren., ſeu Juvenacen. Juriſdictionis 28. Martii 1732. §. Defici namque cor. R. P. D. Millino*.

Quibus ita præhabitis fruſtra dicebatur ſupradictum Breve confirmatorium tranſactionis nedum obnoxium eſſe patentiſſimo ſubreptionis, verum etiam læſionis vitio; Quo enim attinet ad aſſertam ſubreptionem, vel obreptionem, ex quo reticitum fuit ſan. mem. Gregorio XV. adeſſe conſuetudinem immemorabilem in Regno Sardiniæ tradendi Cappellanis Curatis inſervientibus Eccleſiis Parochialibus quartam partem Decimarum, animadverterunt Domini, quod hæc aſſerta conſuetudo reſpectu Parochialium *de Serecla, & Sardara* nullimode probabatur, immo nec probari poterat; Nam quoad ipſas Parochiales contraria vigebat obſervantia canonizata per Sententiam Curiæ Epiſcopalis Uſſellen. emanatam uſque ab anno 1598. favore Domus Probationis, ac in rem judicatam tranſactam, ubi pronuntiatum habetur, Populum de Sardara manutenendum eſſe *in poſſeſſione habendi duos Cappellanos ſumptibus Rectoris, prædictum vero Collegium in poſſeſſione dd. Curatis non ſolvendi, ideo prædictum Rectorem condemnandum eſſe prout &c. ad ſolvendum dd. duobus aliis Curatis ſtipendium*; Unde, quidquid ſit de conſuetudine aliarum Eccleſiarum Regni Sardiniæ, cum reſpectu dd. Parochialium, de
6 quibus agitur, vigeat conſuetudo canonizata etiam per rem judicatam, ſolvendi Cappellanis Curatis ſtipendium de proprio ab ipſo Rectore, & nihil a Domo Probationis, hæc ſane, & non alia ſpectari debebat conſuetudo, tanquam ſpecialis earundem Parochialium; ad *Text. in can. illud 3. diſt.12. ibique gloſſ. verb. contrario more, & gloſſ. in cap. Super eo de cenſ. verb. Vicinis, Rot. dec.95. ſub n.2. verſ. Etenim hæc conſuetudo, & n.3. cor. Cavaler., dec.208. n.6. cor. Carill., dec.492. n.7. coram Caprar., & dec.672. n.39. coram bon. mem. Molines*.

Excluſa itaque aſſerta macula ſubreptionis, vel obreptionis, pari facilitate excludebatur etiam altera læſionis, qua Parochus in dicta tranſactione ſe affectum dicebat; Hæc enim fundabatur primo in eo, quod ipſe renuntiavit ſententiæ bon. mem. Pirovani, ubi congrua ducat.140. ſtatuta erat in ſpecie, nempe in Decimis, non autem in pecunia numerata; Secundo quod idem Parochus renuntiavit obreptionibus, & ſubreptionibus, quibus obnoxiam dicebat Bullam diſmembrationis, propter quas neceſſario oriri debebat illius reſolutio; Et tertio quia pariter renuntiavit juri petendi augmentum ejuſdem congruæ proportionabiliter ad majo-

rem numerum Cappellanorum, quos in dictis Parochialibus manutenere deberet.

Sed fruſtra; quoniam licet Parochus ſupradictis tribus prætenſionibus renuntiaverit in tranſactione anni 1622., attamen innegabile erat in facto, quod in correſpectivitatem earundem renuntiationum Domus Probationis adauxit favore ejuſdem annuam præſtationem a Conſtitutione Gregorii XIII. ſtabilitam in ducat. 150. uſque ad annua ſcut. 300. ad rationem decem regalium Caſtellanorum pro quolibet ſcut.; Hujuſmodi ſiquidem augmentum Congruæ uſque ad ſcut. 300. ſatis abunde compenſare videbatur eas prætenſiones, quibus ſupradictus Parochus renuntiavit favore Domus Probationis; & proinde cum hinc inde inter Tranſi-
7 gentes compenſatum, datum, atque
remiſſum fuerit, nedum penitus excludebatur umbra læſionis, ſed potius omnis inſurgebat ipſius Tranſactionis Juſtitia, ſecundum diſpoſitionem *Text. in leg. 1. ff. de tranſact., & in leg. tranſactio Cod. eodem, Urceol. eodem tit. quæſt. 3. n. 4., Rot. dec. 335. n. 14. coram Bich., deciſ. 608. n. 2. cor. Emerix. Jun., in Faventina Salviani 31. Januar. 1729. §. Hæc autem coram bon. mem. Ratto, & in Camerinen. Dotis 5. Maii 1732. §. Quandoquidem in fin. cor. Reverendiſs. Calcagnino Decano.*

Potiſſime quia prætenſiones, quibus modernus Parochus renuntiavit in dicta Tranſactione, vel præcedenter ſublatæ jam erant per rem judicatam, vel ſaltem longe erant inferiores reſpectu dicti augmenti congruæ facti a Domo Probationis; quippe quia quoad renuntiationem Congruæ in ſpecie ab eodem Parocho factam compertum fuit, quod ipſe recipiendo d. Congruam in pecunia numerata, meliorem potius fecit conditionem ſuam, quam viliorem, nam tali pacto de medio ſublatæ fuerunt omnes contentiones, quæ inſurgere ſubinde potuiſſent ſuper ſeparatione fructuum decimalium, quemadmodum conſideratum fuit in eadem tranſactione, & in dicta Bulla ejuſdem confirmatoria; Quoties enim hujuſmodi renuntiatio Congruæ in ſpecie facta fuit ad effectum occurrendi, & evitandi probabiles emerſuras lites, dubitari
nequit, quin per eam Parochus rem
8 ſibi utiliorem fecerit, cum utilitas ſem-
per in tranſactione dicatur adeſſe, quando aliquod in ea remittitur pro receſſu a futuris litibus, ut ajunt *Textus in leg. In ſumma 65. §. 1. ff. de condict. indeb., in leg. 2. ubi Doctores Cod. de Tranſact., Abb. in cap. 1. n. 2. de Tranſ., Surd. conſ. 451. n. 27., Vinn. de Tranſ. cap. 8. ſub num. 11., Rot. dec. 767. n. 10. cor. Merlin., dec. 161. n. 13. cor. Priolo, & dec. 33. num. 1. in Miſcell. coram Card. Falconer.*

Nec pariter aliquam conſiderationem promereri poterit altera renuntiatio ſubreptionibus, & obreptionibus, quibus dicebatur affecta Bulla diſmembrationis; ſiquidem ſimiles exceptiones in rerum natura amplius non exiſtebant de tempore initæ Tranſactionis de anno 1622., tamquam de medio ſublatæ per ſententiam bon. mem. Pirovani, & in judicatum tranſactam; Et propterea cum præcedenter, & ante tranſactionem rejectæ, & ſublatæ fuerint tanquam inſubſiſtentes hujuſmodi exceptiones ſubreptionis, & obreptionis per ſimilem rem judicatam, dicendum proinde eſt eas nec adfuiſſe de ipſo tranſactionis tempore, ad hoc, ut nunc pro aliquo conſiderari poſſint pro commenſuranda aſſerta læſione; Ex eo quia
9 Sententia Rotalis in rem Judicatam
tranſacta facit ſtatum quoad omnes
alios idem Jus canonizatum impugna-
re contendentes, & pro veritate haben-
10 da eſt ſuper inſubſiſtentia rejectæ ſub-
reptionis, & obreptionis; per *Text. in leg. res judicata ff. de reg. jur., leg. Ingenuum 25. de ſtat. homin., & in cap. quamvis in fin. de Sent., & re judic., Rot. deciſ. 150. num. 20. coram Caprar., deciſ. 428. num. 1. coram Molin., deciſ. 204. num. 5. coram Rmo Criſpo, & in Ampurien. Decimarum ſuper bono jure 8. Maii 1733. §. Pro exactione coram Emo D. Card. Rezzonico.*

Renuntiatio demum juri petendi augmentum d. Congruæ pariter tanti non erat, ut validum ex ea deſumi poſſet argumentum læſionis; Quandoquidem hoc augmentum erat penitus

tus incertum, ac inſperatum de ipſo tempore tranſactionis, dum unice pendere poterat a futuris temporum circumſtantiis, idcirco conſiderari non poterat ad effectum probandi læſivam ipſam tranſactionem; cum abſolutiſſimi juris ſit, quod ad reſcindendam tranſactionem ex capite læſionis, nul-
11 limode attendi debet futurus rerum eventus, qui cum in dies accidere ſoleat, eam inficere nequit, ut notant communiter Doctores in *leg. de Fideic. Cod. de Tranſact.*, *Caſtren. conſ.* 174. *lib.*1., *Capyc. dec.*159. *num.*17., & 18., *Hodiern. ad Surd. dec.*70. *n.*16., *Rot. dec.*281. *n.*3. *part.*6., *deciſ.*23. *n.*35. *part.*11., *deciſ.*374. *n.*15. *part.*13., & *dec.*707. *n.*24. *par.*18. *rec.*, & *dec.*728. *n.*5., & 14. *cor. Molines*.

Quemadmodum igitur ex hucuſque deductis patens reddebatur, prætenſiones a Rectore remiſſas, vel ante tranſactionem per rem judicatam ſublatas fuiſſe, vel longe inferiores eſſe ſupradicto augmento Congruæ eidem facto per Domum Probationis, ita dixerunt Domini, multo fortius de eis, tanquam abunde compenſatis cum d. augmento Congruæ, nullam habendam eſſe rationem pro convincenda læſione in ipſa tranſactione, circa quam etiamſi aliqua ſuboriretur dubietas, adhuc tamen ne lites jam per eam extinctæ ite-
12 rum repullularent, omnis ſumenda erat favorabilior interpretatio ad ipſam tranſactionem ſuſtinendam; ad ſæpe firmata per *Rot. deciſ.*84. *num.*9. *coram Caprar.*, *deciſ.*6. *num.*15., & *deciſ.*9. *num.*23., & 24. *de pact. coram cl. mem. Card. Falconer.*, *dec.*820. *num.*17. *coram Lancett.*, *deciſ.*307. *num.*23. *coram Rmo Criſpo*, & *in Romana Aperitionis Oris*, & *Tranſactionis* 7. *Junii* 1734. §. *Non minus coram Rmo P. D. Calcagnino*, & *in Romana Tranſactionis* 4. *Februarii* 1735. §. *Fundamentum coram Me*.

13 Quin hæc eadem læſio demonſtrari potuerit, ex quo Parochus ulterius aſſumpſerit in ſe onus manutenendi tres Cappellanos in dd. Parochialibus *de Serccla*, & *Sardara*, quia ultraquamquod hujuſmodi onus abunde compenſatum remaneret cum augmento Congruæ ducat. 150. uſque ad ſcut. 300., omnis removebatur difficultas ponderando, quod onus dd. trium Cappellanorum jam præexiſtebat de tempore tranſactionis, ut clare deſumebatur ex re judicata anni 1598. ſuperius expenſa, ac proinde ſi in tranſactione hoc onus ſibi adjeciſſe expreſſit Parochus; conſiderari tamen non poterat tanquam novum onus ab eo aſſumptum in correſpectivitatem ipſius Congruæ adauctæ uſque ad ſc. 300.

Sicuti etiam ad hunc effectum inutiliter dicebatur, quod licet Domus Probationis promiſiſſet ſolvere ſc. 300. ad rationem decem Regalium Caſtellanorum, adhuc tamen cum ea perſolverit ad rationem ſcut. Sardorum, quæ conſtituunt ſummam ſcut. 240., ſemper læſus remanſit idem Parochus, qui nunquam recepit ſcut. 262., & ultra, prout hodie important aurea ducat. 150. propter eorum adauctum valorem uſque ad julios 17. $\frac{1}{2}$

Quoniam hujuſmodi ratiocinium inſubſiſtens prorſus apparuit; nam attento tum diſmembrationis, tum tranſactionis tempore, valor ducati aurei erat juliorum undecim, prout inter partes admittitur, ideoque dicta ſumma ducat. 150. aſſignata Parocho in Bulla diſmembrationis, & redacta ad monetam Romanam non excedebat ſc. 165., & inſuper quidquid ſit de circuitu illo, quem faciebat Rector adnitendo reducere ducatos auri de Camera ad ſcut. Sardiniæ, deinde ſcut. Sardiniæ ad Petiam argenteam Hiſpaniæ, & denique hanc Petiam argenteam ad julios Romanos, qui in dicta Inſula non currunt, neque inveniuntur, hoc unum certiſſimum apparuit, quod juxta præcedentem concordiam anni 1589. pro dictis ducat. 150. auri de Camera reſervatis in Cauſam Congruæ Rectoris, non aliud conventum extitit, nec ſolvebatur a Domo Probationis, quam ſumma librarum 450. monetæ Sardiniæ, & ſubinde vigore poſterioris tranſactionis anni 1622. a ſan. mem. Gregorio XV. approbatæ ſolutio ejuſdem Congruæ præfinitæ in dictis ſcut. 300. expleta fuit in annuis libris 750. ejuſdem monetæ, & ſic aucta vigore dictæ poſte-

poſterioris tranſactionis in libris 300.
13 annuis; unde nulla conſiderari pote-
rat læſio tam de tempore tranſactionis,
quod unice ad eam commenſurandam
inſpiciendum venit; ad *Text. in leg. ſi
voluntate Cod. de reſcind. vendit.*, *Rot.
deciſ.889. num23. coram Molin.*, *& de-
ciſ.48.n.3. coram Herrer.*, *in Melevi-
tana Læſionis 8. Martii 1728. §.Quæ-
cunque coram Rmo P. D. Calcagnino*,
*& in Spoletana Læſionis 20. Janua-
rii 1736. §.3. coram R. P. D. de Vais*,
*& in Romana Locorum Montium ſuper
Læſione 6. Decembris 1736. §.Non me-
rente coram Me*, quam attento tem-
pore diſmembrationis, quod pariter
14 ſpectandum eſt pro regulando valore
Congruæ favore Rectoris, per *Text.in
cap. eam te 7. de reſcript.*, *cap.Si eo tem-
pore de reſcript. in 6.*, *Abb. in d. cap.
eam te num.6.*, *ibique Felin. num.18.*,
*Rot. deciſ.455. num.40. coram Bich.*,
*deciſ.646. num.5. coram Caprar.*, *&
in Leodien. Canonicatus 26.Junii 1737.
§.11. coram Emo D.Card. Rezzonico*.

Veruntamen urgebat etiam altera
reſponſio, quod hæc exceptio extranea
penitus erat a præſenti inſpectione, in
qua unice diſputabatur ſuper aperitio-
ne Oris concedenda, vel non, ſed al-
legari poterat in ſuo congruo Judicio.
Sicuti pariter attendi non potuit pe-
titum augmentum Congruæ propter
adauctum hodie valorem ducat. uſque
ad julios 17. ÷, quia hujuſmodi Con-
grua aſſignata in ſcut.300. pacifice ob-
ſervata fuit per ſpatium centum, & ul-
tra annorum; In quibus terminis ſi pro
ſufficienti exiſtimata fuit per Anteceſ-
ſores Parochos, qui de incongruitate
ejuſdem non ſunt per tantum tempus
conqueſti, ſufficiens etiam hodie repu-
15 tari debet pro moderno Rectore, ita
ut nunquam locus eſſe valeat illius
augmento, ut conſtanter firmat *Lot-
ter. de Re Benefic. lib.1. quæſt.28. n.85.*,
*Rot. deciſ.22. num.1. coram Mantic.*,
*deciſ.1385. num.3. coram Seraph.*, *de-
ciſ.429. num.3. coram Gregor.*, *dec.140.
num.18. cor. Bich.*, *deciſ.222. num.15.
part.9.*, *deciſ.48. num.12. part.13.*, *&
deciſ.218. num.10. par.18. rec.*

Nihil demum ad rem faciebat expo-
ſtulata reductio ipſius tranſactionis ad
æqualitatem. Quia cum hujuſmodi in-
ſtantia præſupponat validitatem, & ju-
ſtitiam tranſactionis, non erat præſen-
tis inſpectionis de ea agere, cum nihil
commune habeat cum cognitione ape-
ritionis Oris, quæ unice pendet a læ-
ſione, vel ſubreptione, & obreptione,
tranſactionem, & gratiam ipſius con-
firmatoriam expreſſe inficientibus; un-
de Domini exiſtimarunt, hujuſmodi
exceptionem nullimode attendendam
eſſe ad effectum concedendi d. aperi-
tionem Oris adverſus Breve Grego-
rii XV., quod confirmavit d. tranſa-
ctionem.

Cæterum hæc omnia, quæ uſque
modo ponderata fuerunt pro excluſio-
ne læſionis, & ſubreptionis, eo fortius
procedere videbantur in caſu, in quo
dicta tranſactio omni cum ſolemnitate
celebrata ad dirimendas controverſias
inter Perſonas Eccleſiaſticas, & ſpeci-
fice a ſupra laudato Summo Pontifice
comprobata, fulcitur quoque obſer-
vantia pluſquam centenaria, cujus vi-
gore Domus Probationis ad illam ſu-
ſtinendam allegare valet aliam Bullam
16 Pontificiam, aliumque meliorem ti-
tulum magis proficuum ad tollendas
omnes, & quaſcunque exceptiones
abſque neceſſitate illum exhibendi; ex
firmatis per *Rot. deciſ.709. num.11.
part.18. rec.*, *deciſ.38. num.15. coram
Anſald.*, *in Romana Immiſſionis 5. De-
cembris 1729. §.Qui ſane, & ſeq.*, *&
in Confirmatoria 22.Januarii 1731.§.Et
præſumptus coram Rmo P. D. Calca-
gnino* cum aliis relatis in deciſione
*diei 2. Julii 1736. §. Accedente coram
17 R.P.D.Creſcentio*; Virtus enim cen-
tenariæ obſervantiæ talis eſt efficaciæ,
ut tribuat facultatem allegandi novum,
& meliorem titulum ad ſuſtinendum
actum, quoties primus adductus titu-
lus forſan minus aptus reperiretur; *In-
noc. in cap.Veniens de verb. ſignif.*, *Fe-
lin. in cap. Cum a nobis de præſcript.*,
& ſæpiſſime firmavit *Rota* ſignanter in
*Vigilien. Vicariæ S. Saturnini de Arſa
4. Maii 1731. §.Non obſtat*; *& in Ju-
venacen. Juriſdictionis 28. Maii 1732.
§.14. coram R. P. D. Mielino*.

Abſque eo quod efficacia hujus cen-
tenariæ infringi valeat, ex quo Domus
Pro-

Probationis allegaverit titulum Concordiæ, & Brevis ejuſdem confirmatorii; Siquidem hoc procedere poſſe
18 compertum fuit, ſi ipſa allegaſſet taxative ſupradictum titulum, & excluſive ad alium quemcunque; At vero cum in præſenti Judicio præfata Domus Probationis allegaverit ipſum cumulative cum hujuſmodi centenaria obſervantia, quæ compatibilis eſt cum adducto titulo tranſactionis, & Brevis confirmatorii, impediri eidem non poterat, quin recurrere poſſet ad deducendum novum, & validiorem titulum ad ſuſtinendam dictam tranſactionem, iſtamque melius vindicandam a quibuſcunque exceptionibus; ex notatis per *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc. 65. num. 4., & diſc. 57. ſub num. 31., Piton. de contr. Patron. allegat. 59. n. 16. ad 18., & diſcept. Eccleſ. 23. ſub n. 26., Anſald. in adnot. ad deciſ. 38. num. 17., Rot. deciſ. 250. num. 5., & 9. part. 4. tom. 2., deciſ. 29. num. 45. ad fin. par. 7., & deciſ. 290. num. 17. par. 18. rec., deciſ. 7. num. 10. de union. cor. Card. Falconer., in Poloeen. Bonorum 4. Octobris 1726. §. Productio coram bon. mem. Cornelio, & in Luceu. Parochialium ſuper pertinentia patronali 11. Martii 1729. §. Quin adverſus cor. Rmo P. D. Calcagnino.*

Et ita utraque parte informante.

## CALARITANA, SEU USSELLEN. DECIMARUM SUPER RESTITUTIONE IN INTEGRUM.

*Ven. 26. Junii 1739.*

### ARGUMENTUM.

Diſmembrationes, & uniones non ſubjiciuntur Regulis revocatoriis Cancellariæ, quoties Papa eas concedens ab illis eaſdem exemit, vel quando fiant pro incremento fidei, pietatis, & literarum. Exemptio a ſolutione Decimarum non acquiritur niſi per immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo.

### *SUMMARIUM.*

1 *Stante validitate, & juſtitia ſententiæ, reſtitutio in integrum denegatur.*
2 *Poſita voluntate Papæ dubitari nequit de validitate diſmembrationis.*
3 *Propria judicialis confeſſio eſt omnium probationum maxima.*
4 *Gratia diſmembrationis non ſubjicitur Regulis revocatoriis Cancellariæ, quando Papa eam concedens ab illis eandem exemit;*
5 *Prout iis non ſubjiciuntur diſmembrationes, & uniones factæ pro incremento fidei, pietatis, & literarum.*
6 *Sententia in judicatum tranſacta nequit incidenter revocari.*
7 *Quoties Bulla habet in ſe Decretum irritans, & clauſulam* ſublata, *nihil opponi valet contra Gratiam in ea conſentam, non obtenta prius aperitione Oris.*
8 *Parochus debet ſolvere Decimas de bonis ſuis particulari titulo, non vero intuitu curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum acquiſitis.*
9 *Synodus a poſteriore revocata non attenditur.*
10 *Negligentia Miniſtrorum in non exigendis Decimis non nocet Decimanti pro conſecutione Decimarum futurarum.*
11 *Exemptio a ſolutione Decimarum non acquiritur niſi per immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo.*

## DECISIO CLVI.

IN ſequelam reſcripti Signaturæ Juſtitiæ loco Signaturæ Gratiæ, quæ mihi inſtante Antonio Orru moderno Rectore Parochialium *de Sercela, & Sardara* commiſſionem direxit cum clauſula — *De aperitione Oris arbitrio Rotæ, & in reliquis de cauſis* — duo propoſui diſtincta dubia utramque partem reſcripti reſpicientia, quorum primo jam in contemporanea mea Deciſione negative reſoluto, reliquum fuit, ut Dominorum Suffragia exquirerem ſuper altero reſtitutionem in integrum reſpiciente adverſus contumacialem Sententiam R. P. D. mei Creſcentii ſub *die 2. Julii 1736.*, & in Judicatum prolapſam. Qua de re requiſitis per me in hodierna, & contemporanea Audientia Dominis meis ſub conſueto dubio — *An conſtet de Re Judicata, ſeu potius de Cauſis reſtitutionis in integrum* — Convenerunt ipſi in denegando petita reſtitutione in integrum median-

diante reſponſo -- *Conſtare de Re judicata* -- ; Propter validitatem, & juſti-
1 tiam ipſius Sententiæ Rotalis, ut pluries reſpondit Sac. Auditorium, & ſignanter in *decisione* 1257.*num*.2. *coram bon. mem. Lancett.*, *in Melevitana Fideicommiſſorum* 22. *Junii* 1714. §.*Concurrentibus coram clar. mem. Card. Scotto*, *& in Tyburtina Redditionis Rationis* 5. *Aprilis* 1737. §.*Haud enim coram Rmo P. D. Caleagnino Decano*.

Juſtitia ſiquidem d. Sententiæ perſpicua apparuit Dominis meis in omni ejus parte; Et primo in ea, in qua pronuntiatum fuit pro validitate, & ſubſiſtentia diſmembrationis dd. Parochialium vigore Brevis ſan. mem. Gregorii XIII. Nam eo ipſo, quod clare, & literaliter promanabat ex ipſo Brevi, eundem Summum Pontificem ſub reſervatione ducat. 150. favore Rectoris dd. Parochialium in cauſam Congruæ, perpetuo diſmembraſſe, & reſpective applicaſſe Domui Probationis omnia ipſarum Bona Stabilia, & alia quæcunque etiam in Decimis, Cenſibus, & quibuſvis aliis rebus conſiſtentia, ſicuti ex hoc in aperto ponebatur ipſius Summi
2 Pontificis voluntas, ita nec etiam dubitari poterat de viribus, & ſubſiſtentia ſupradictæ diſmembrationis, & reſpective applicationis omnium bonorum dd. Parochialium favore Domus Probationis tunc erigendæ, prout animadvertit *Deciſio R. P. D. mei Creſcentii* 2. *Julii* 1736. §.*Et ſane*.

Et hinc fruſtra iterum dicebatur Bullam ſupradictam diſmembrationis effectum non habuiſſe in vita dicti Summi Pontificis; Nam hujuſmodi exceptio non verificabatur in facto, & quatenus verificaretur, non tamen relevaret ad concludendam revocationem ipſius Gratiæ diſmembrationis; In facto enim, quia nulla afferebatur probatio dictam ineffectuationem concludens, non attenta repetita depoſitione duorum Religioſorum Societatis Jeſu, quia ipſi non dixerunt Domum Probationis dd. Decimas taxative per decem *tantum annos* percepiſſe, ſed ulterius addiderunt eas percepiſſe *ſemper*; Unde ſimilis depoſitio retorquebatur potius contra d. Rectorem eam producentem, quam aſſertam ineffectuationem concluderet, ut ponderat dicta deciſio præcedentis inſtantiæ §.*Abſque eo quod*.

Accedente præſertim judiciali confeſſione hodierni Rectoris, qui an. 1734. expreſſe faſſus fuit, Domum Probationis Decimas ſupradd. Parochialium conſecutam fuiſſe ſpatio 150. annorum, ac per conſequens adamuſſim uſque, & ab anno 1584. tempore ſequutæ diſmembrationis, & reſpective unionis, ut calculanti patet; Poſita itaque hujuſmodi judiciali confeſſione ipſiuſmet Rectoris, ſatis abunde comprobata remanebat effectuatio d. diſmembrationis, & unionis in vita ejuſdem Summi Pontificis, utpote orientis ex propria,
3 & quidem judiciali confeſſione, qua melior dari non poteſt probatio, ut proſequitur *dicta deciſio R. P. D. Creſcentii* §.*Maxime*.

Aſt quatenus etiam concederetur Rectori eam effectum non habuiſſe in vita dicti Pontificis, non tamen oriretur illius revocatio vigore Regulæ Cancellariæ ſan. mem. Sixti V. ejuſdem Gregorii XIII. Succeſſoris; Tum quia ipſe
4 Summus Pontifex Gregorius expreſſe ſtatuit, ut hæc Gratia diſmembrationis minime ſubjaceret regulis revocatoriis; Tum quia res erat de diſmembratione, & unione facta pro erectione Domus
5 Probationis neceſſariæ pro incremento fidei, pietatis, & literarum, prout cognovit idem Summus Pontifex; In his enim terminis diſmembrationes, & uniones exceptas penitus eſſe a regulis revocatoriis Cancellariæ communiter receptum eſt, ut tradit *Gonzal. ad Regul.* 8. *Cancellariæ Gloſſ.* 5. §. 7. *num.* 46., *& ſeqq.*, *Rot. dec.* 817. *num.* 3. *par.* 18., *deciſ.* 1005. *num.* 15. *coram Lancetta*, cum aliis relatis *in d. deciſione R. P. D. mei Creſcent.* §.*Sed admiſſo*, *& ſeqq.*

Multo minus hæc eadem Bulla diſmembrationis convinci poterat de ſubreptione, & obreptione; Quoniam hujuſmodi exceptio cum aliis omnibus, quæ adverſus dictam Bullam antiquitus oppoſitæ fuerunt, amplius hodie non exiſtunt, quippe quia jam ſublatæ fuerunt per Sententiam bon. mem. Pirovani in Judicatum quoque tranſactam, & poſtea denuo anno 1622. extin-

tinctæ fuerunt per tranſactionem ſolemniter factam inter Rectorem de eo tempore dd. Parochialium, & Domum Probationis, confirmatam ſubinde ſpecialiter a ſan. mem. Gregorio XV., ac propterea non licet moderno Rectori has eaſdem exceptiones iterum allega-
6 re, ne Sententia in Judicatum tranſacta valeat incidenter revocari, & Partes ad antiquas extinctas exceptiones iterum redeant; ut animadverſum fuit in *altera mea contemporanea deciſione*.

Verum omnis removebatur difficultas animadvertendo, quod Bulla diſmembrationis continet in ſe Decretum
7 *irritans*,& clauſulam *ſublatu*, per quam cuicunque tollitur facultas aliquid contra eam opponendi; Et ideo opponi hodie non valet vitium ſubreptionis, vel aliud quodcunque, niſi prius adverſus ipſam obtineatur aperitio Oris, quæ cum denegata fuerit reſpectu iſtius Bullæ diſmembrationis, ſolumque conceſſa quoad alteram Gregorii XV., non licet hodie diſmembrationem revocare, atque adverſus eam aliquid opponere, ut præter relatos in citata deciſione R. P. D. mei Creſcentii §. *Multoque minus* firmat *Rota in Baren. Penſionis ſuper aperitione Oris 3. Jun. 1726. §. Convenientiſſima cor. Rmo P. D. Caleagnino, in Romana Aſſignamenti 5. Martii 1731. §. Inſpectio, & ſeq. cor. R. P. D. Nunez, & in Foroſempronien. Venditionis 24. Martii 1732. §. 25. coram ſupradicto Rmo P. D. Caleagnino*.

Probata igitur validitate, & juſtitia primæ Partis Sententiæ *R. P. D. mei Creſcentii*, deſcenderunt poſtea Domini ad examen ſecundæ Partis, in qua declaratum fuit modernum Parochum teneri præſtare Domui Probationis omnes Decimas pro bonis particulari titulo ab eo acquiſitis, & exiſtentibus intra fines dd. Parochialium, & cenſuerunt etiam in hac parte d. Sententiam juſtam eſſe; Etenim cum modernus Parochus acquiſiverit hæc Bona Stabilia alio titulo, quam intuitu curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum, & amplius non habet Jus decimandi, cum per d. diſmembrationem, & unionem acquiſitum fuerit a Domo Probationis, cujus favore unio facta fuit, indubii Juris eſt etiam Pa-
8 rochum teneri ad ſolutionem Decimarum pro iſtis bonis particulari titulo acquiſitis; juxta *Theoricam Innocentii in cap. 2. de Decimis*, de qua *Anacletus in Jus Canonic. lib. 3. tit. 30. ſub n. 48., Abbas in cap. novum genus de Decimis, Barboſ. de Jur. Eccleſ. univerſ. tit. 3. cap. 26. §. 3., Paulut. Juriſprud. Sacr. libr. 6. tractat. 10. cap. 3. num. 10. ſub §. Difficilis, Card. de Luc. diſc. 2. n. 5. de Decim., Rot. dec. 16. num. 29. par. 12. rec.*, cum aliis relatis *in deciſ. R. P. D. Creſcentii §. Poſita autem*.

Minime obſtante, quod in d. diſmembratione tanquam partiali minime fuerit translatum in Domum Probationis univerſale jus decimandi, ſed tantum quota fructuum Decimarum ſuper dictis Parochialibus, & propterea Decimæ poſtea ſuperventæ ſpectare debeant eidem Parocho ex proprio jure Parochiali, quod per d. diſmembrationem minime fuit ſublatum. Duplex ſiquidem ſatisfecit reſponſio, quarum prima erat, quod vigore ſupradictæ Bullæ Gregorii XIII. hoc Jus univerſale decimandi, quod prius competebat Parocho intuitu ſuarum Eccleſiarum, transſlatum fuit in ipſam Domum Probationis, reſervata tantum eidem Parocho facultate percipiendi, vel ex Bonis ſtabilibus, vel ex communi Decimarum acervo intrantem quantitatem ducat. 150. pro ejus congrua; Et ideo cum per d. Bullam Gregorianam reſtrictum fuerit Parocho hujuſmodi Jus decimandi ad ducat. *dumtaxat* 150., dici ſane non poteſt idem præſervatum Jus univerſale ſuper perceptione decimarum, ſed potius ablatum, ac translatum penitus in Domum Probationis, cui unita fuerunt omnia Bona ſtabilia etiam in Decimis, Cenſibus, & quibuſvis aliis rebus conſiſtentia, *demptis dumtaxat*, & remanentibus Rectori tot ſtabilibus, vel decimis, quot ex ipſis conſtitui poſſit valor ducat. 150.

Altera æque valida reſponſio deducebatur ex tranſactione anni 1622. In hac enim Parochus expreſſe renuntiavit quibuſcunque emolumentis futuris, & Domus probationis ſeſe correſpectiVe obligavit ad annuam ſolutionem

ſcut.

ſcut.300. *pro omni, & toto eo, quod ipſe Marcus, & ejus Succeſſores dictarum Eccleſiarum pro tempore Rectores quomodolibet, & quavis Cauſa, & occaſione prætendere poſſent, ita ut dicta Domus Probationis nihil aliud præter portionem annuam trecentum ſcut. hujuſmodi ſolvere teneatur* — Vigore enim hujus Tranſactionis quemadmodum abdicatum penitus remanſit a Parochis omne Jus decimandi, quod per eam tranſlatum fuit in Domum Probationis, ac etiam excluſa quælibet actio in poſterum quidquam ulterius petendi, atque conſequendi a Domo probationis, ita manifeſtum reddebatur, quod Decimæ novales nullimode ſpectare poterant ad ipſum Parochum quacunque decimandi poteſtate ſpoliatum, ſed ad ipſam Domum Probationis, quæ jus univerſale decimandi acquiſivit, tum vigore Bullæ diſmembrationis, & reſpective unionis, tum vigore tranſactionis authoritate Apoſtolica ſpecifice comprobatæ.

Nec profuit, quod Eccleſiaſtici per Synodum anni 1566. exempti fuerint a ſolutione Decimarum; Siquidem quidquid ſit de viribus ipſius, animadverſum fuit, quod hujuſmodi Synodus revocata ſubinde fuit per aliam poſteriorem editam ſub annum 1696., præcipientem, ut Eccleſiaſtici etiam Rectores Parochialium, & etiam alii quavis dignitate decorati, teneantur ad ſolutionem decimarum pro bonis titulo Sæculari, ac diverſo ab illo Curæ Animarum acquiſitis, quæ quidem Synodus fuit quoque per rem Judicatam canonizata uſque ab anno 1720. favore ejuſdem Domus Probationis, ac per conſequens cum dicta prima Synodus
9 fuerit per aliam poſteriorem revocata, nullimode attendi poterat, nullumque præſidium poterat eidem Parocho afferre; per *Text. in leg. pacta noviſſima Cod. de Pact. & leg. Divo §. Licet ff. de Jur. Codicill., Rot. dec.860. n.11. cor. Lancetta, & dec.748. n.1. coram bon. mem. Molines, & alibi.*

Ad partes ſimiliter poni poterat aſſerta obſervantia non ſolvendi ſimiles decimas, deducta ex pluribus Teſtibus deponentibus, quod tres Rectores Anteceſſores poſſederunt nonnulla bona in diſtrictu dd. Parochialium, abſque eo, quod pro eis unquam Decimas ſolviſſent; ultra enim plurimas exceptiones, quas patiebantur hujuſmodi teſtes ſuper eorum depoſitionibus, hoc unum ſatiſfecit, quod cum Domus Probationis haberet univerſale Jus decimandi, negligentia Miniſtrorum in non exigendo Decimas ab eiſdem tribus Rectoribus, nullum profecto eidem poterat ir-
10 rogare præjudicium pro conſecutione inpoſterum dictarum Decimarum; ad firmata per *Rot. dec.265. n.40. part.5., dec.47. n.41., & dec.229. n.2. part.8., dec.22. n.21. part.10., & dec.314. n.19. part.11. Recent., dec.97. n.30. cor. Carill., dec.78. n.75. coram Anſald., deciſ.185. n.5. coram Otthobon., dec.10. n.2. coram Cerro, dec.167. n.3. coram Herrera, & dec.957. n.21. cor. bon. mem. Molin.*

Potiſſime ſi perpendatur, quod ex depoſitione dictorum Teſtium ſupradictus Rector Parochialium inducere nequit conſuetudinem immemorabilem, vel ſaltem quadragenariam cum titulo, ut allegare poſſit aut præſumptum titulum exemptionis a ſolutione Decimarum, vel præſcriptionem hujuſmodi ſolutionis; Etenim Domus Probationis originarium titulum habet pro univerſali Jure decimandi fundatum in ſæpedicta Bulla Gregorii XIII. anni 1584., habet etiam legem tranſactionis initæ cum Parochis de eo tempore uſque ab anno 1622. confirmatam a ſan. mem. Gregorio XV., ubi eidem permittitur omne Jus decimandi ſuper bonis omnibus dd. Parochialium. Habet ulterius alteram legem ſancitam in Synodo anni 1696. præcipientem ſolutionem harum ſimilium Decimarum etiam Parochis, & habet demum rem judicatam emanatam favore ejuſdem Domus Probationis anno 1720., in his enim facti circumſtantiis cum expreſſe pateat, quod
11 Parochus ob reſiſtentiam tot, tantorumque actuum comprobantium bonum Jus Domus Probationis, nullam inducere poſſit conſuetudinem immemorabilem, vel ſaltem quadragenariam cum titulo, nullimode allegare poterit exemptionem a ſolutione dd. Decima-

rum pro bonis particulari titulo quæſitis, ut docent *Fagnan. in cap. in aliquibus num.* 11., & *in cap. nuper de Decim.*, *Monet. cod. tit. cap.* 5. *quæſt.* 4. *num.* 102., & 112., *Anſald. in adnot. ad dec.* 78. *num.* 66., *Rot. dec.* 23. *num.* 1., & 2. *part.* 6., *dec.* 344. *num.* 12. *part.* 13. *recen.*, *deciſ.* 469. *num.* 6. *coram Cerro*, & *deciſ.* 415. *num.* 6. *coram bon. mem. Molines*.

Quoad denique tertiam partem Sententiæ *R. P. D. mei Creſcentii*, in qua rejecta fuit inſtantia d. Rectoris percipiendi quartam partem Decimarum pro Salario trium Cappellanorum, cenſuerunt Domini, etiam in hac parte eam eſſe juſtam; Dum huic petitioni reſiſtebat, tum Bulla Gregorii XIII. unice reſervans Parocho ducat. 150., tum concordia anni 1622. confirmata a Gregorio XV., ubi congrua ducat. 150. adaucta fuit pro emolumento Cappellanorum ad ſcut. 300. monetæ cum conditione, ne Parochus in poſterum aliquid aliud prætendere poſſet; Ideoque in his terminis vanum erat hanc prætenſionem in ſcenam iterum deducere, ut obſervat deciſio præcedentis inſtantiæ coram R.P.D. Creſcentio §. *finali*, quæ in omnibus confirmata fuit.

Et ita utraque &c.

## ROMANA IMMISSIONIS.

*Veneris* 3. *Julii* 1739.

### ARGUMENTUM.

Reſoluto jure Conductoris non reſolvitur jus Subconductoris, quando reſolutio a mera authoris voluntate pendet. Subconductores non liberantur per ſubrogationem alterius in locum primi Conductoris.

### *SUMMARIUM.*

1 *Fideicommiſſario denegatur immiſſio ad bona alienata propter debita Fideicommittentis.*

2 *Heres tenetur ſtare conductioni per defunctum factæ, qui obligavit ſe, & ſuos hæredes in forma Cameræ;*

3 *Ideoque hæreditas lucra æque ac damna ſubire debet.*

4 *Reſoluto jure conductoris reſolvitur etiam jus ſubconductoris;*

5 *Hæc tamen regula procedit in actibus neceſſariis, non voluntariis.*

6 *Reſoluto jure Dantis, non reſolvitur jus Accipientis, ſi reſolutio a mera authoris voluntate pendet.*

7 *Pontifex concedendo gratiam, non cenſetur velle præjudicare tertio.*

8 *Subconductores debent continuare in contractu, ſi primo conductori ſubrogatus fuit alter;*

9 *Natura enim ſubrogationis eſt, ut liberetur ille, cui ſit ſubrogatio, & in ſubrogatum tranſeant omnes actiones & onera.*

10 *Qui moleſtari poteſt, plenam liberationem non conſequitur.*

11 *Locatione reſoluta ex parte conductoris, ipſe indemnem ſervare debet ſubconductores.*

12 *Actus arbitrarii non inducunt obſervantiam quoad alios.*

### DECISIO CLVII.

Inter alios tertios poſſeſſores Bonorum Fideicommiſſi Joannis Baptiſtæ Borella, quos Franciſcus Maria Borella ejuſdem Nepos, & hæres in Judicium vocavit coram A. C., Marchiones Bichi, & de Abbatibus, ac Dominicus Stephanoni, & Hæredes Vincentii Tini ſententiam abſolutoriam obtinuerunt. Cum itaque devoluta Cauſa in gradu appellationis ad hoc Sac. Auditorium, peculiariter quoad Bona a prædictis retenta propoſuerim Dubium = *An ſit danda Immiſſio* = negativum reſponſum accepi.

Nam cum Bona fideicommiſſaria, de quibus agitur, diſtracta fuerint vigore obligationis initæ ab eodem Joanne Baptiſta Fideicommittente pro ſubappaltu Dohanæ Fori Piſcium per eum ſuſcepto de anno 1681, & ad præciſum effectum evitandi executionem Manus Regiæ contra illius hæreditatem jam expeditæ, certum proinde eſt, alienationem rite, & recte factam pro exſolvendo debito Fideicommittentis im-
1 pugnari non poſſe ex titulo Fideicommiſſi per memoratum Debitorem in ſuo Teſtamento conditi, nullamque propterea hæredi Fideicommiſſario immiſſionem competere; per *Text. in L. Mulier §. Cum proponeretur ff. ad S. C.*

*3. ebell.*, *& in L. Filiuſfam.* 118. *§. Di-*
*vi* 2. *ff. de legat.* 1., de quibus *Rot. in*
*Romana Fideicomm.* 15. *Januar.* 1700.
*§. Secundo fortius*, *coram Anſaldo*, *&*
*in dec.* 9. *num.* 22. *tit. de pact. cor. clar.*
*mem. Card. Falconerio*.

Non obſtante, quod Joannes Bapti-
ſta vix elapſo biennio ſuſcepti Subap-
paltus obierit: Nam cum obligatio per
ipſum aſſumpta integrum ſexennium
retinendæ conductionis complectere-
2 tur, & ad id ſe, ſuoſque hæredes, & bo-
na adjecta Camerali obligatione ad-
ſtrinxerit, ambigi non poteſt, quin
debitum, quod ex conductione emer-
ſit, tribui debeat defuncto, ex cujus
facto Joſeph Borella illius filius, in
vim contractæ obligationis paternæ
conductionem pro ſtatuto tempore
proſequi cogebatur; *ad Text. in §. fin.*
*inſtit. de locat.*, *l. viam verit. C. eodem*,
*Rot. coram Coccin. dec.* 837. *n.* 3., *coram*
*Cerro deciſ.* 415. *n.* 7., *deciſ.* 225. *num.* 9.
*coram Ludoviſ.*, *dec.* 97., *& poſt Zacch.*
*de oblig. Cam. dec.* 221., *& cor. Falcon.*
*dec.* 30. *n.* 5. *tit. de Uſuris*. Quemadmo-
dum enim utilia, & lucra ex negocio
3 acquiſita hæreditatis commodo cedere
debuiſſent, ita incommoda, & damna
occaſione negocii provenientia hære-
ditas tenebatur ſubire; ad ea, quæ fir-
mat *Rot. deciſ.* 320. *n.* 2. *&* 3. *part.* 13.
*Recen.*, *& dec.* 755. *n.* 1. *in fin. cor. Cerr.*

Nec momenti videbatur exceptio,
quod cum Fratres de Petroſinis gene-
rales Conductores Vectigalium Urbis,
a quibus Joannes Baptiſta Subappaltum
tenebat, generalem conductionem re-
nuntiaverint, ac Summus Pontifex me-
diantibus duobus Chirographis propria
manu ſignatis illos liberaverit a pro-
ſequutione prædictæ generalis condu-
ctionis, & de anno 1684. eandem
4 conceſſerit Marchioni Philippo Nerlio,
& Joanni Franciſco Fantono, ſoluta
proinde remanſerit obligatio Joannis
Baptiſtæ Fideicommittentis; ad vulga-
tam regulam *Text. in leg. Lex vecti-*
*gali ff. de pignor.* Ita ut proſequutio
ejuſdem Subappaltus in proxime ſe-
quentibus annis 1685., & 1686. cau-
ſam non habuerit, niſi ex novo con-
tractu, & libero conſenſu tam Joſephi
hæredis gravati, quam Nerlii, & Fan-
tonii per viam novæ creationis, vigore
cujus debitum pro rata hujus ſubſecu-
tæ novationis, non Fideicommiſſo, ſed
Joſepho veniat tribuendum.

Siquidem recte hæc regula locum
habere poſſet, cum generalis condu-
ctio illorum de Petroſinis reſoluta fuiſ-
ſet ex actu, vel cauſa neceſſaria, ſive
propter lapſum temporis præfiniti, ſive
ex pactis cum Principe initis, vel ex
alio quovis capite, quo ſtipulatio com-
miſſa foret ejuſdem Contractus reſolu-
tiva; Non autem in caſu, quo nulla
5 intercedente cauſæ neceſſitate, per
quam contractus pondere ſuo reſolve-
retur, integrum adhuc ſupererat trien-
nium pro terminando novennio gene-
ralis Appaltus, quem Petroſini ſuſce-
perant; in quibus facti circumſtantiis
ceſſat Regulæ diſpoſitio, & jus accepto-
ris per voluntatem Datoris reſolvi non
potuit; per ea, quæ egregie docet *Bart.*
*in l. Si duobus* 6. *§. Sed & Marcellus ff.*
*de in diem addict.*, *& in l. Si rei* 3. *quib.*
*mod. pign. vel hypot. ſol.*, & ad termi-
nos dictæ legis *l. vectigali Alex. conſ.* 45.
*n.* 3., *& ſeqq. lib.* 5., *Fabian. de Mont.*
*de empt.*, *& vendit. art.* 4. *quæſt.* 7., *Co-*
*raſ. in l.* 3. *n.* 36., *ff. de ſervit.*, *Bero con-*
*ſil.* 46. *n.* 24. *& ſeqq. lib.* 1., *Guid. Pap.*
*cum add. quæſt.* 675., *Mantic. de tacit.*
*lib.* 5. *tit.* 10. *num.* 31. *& ſeqq.*, *Boer. de-*
*ciſ.* 181. *n.* 6., *&* 12., *Rot. cor. Emerix*
*Jun. dec.* 1348. *n.* 17. *& ſeqq.*

Bona enim fides non patitur, ut qui
voluntariam Datoris retroceſſionem
acceptat, deteriorem reddere queat
6 Acceptoris conditionem; ut etiam in
Feudo, & Emphiteuſi notat *Surd. de-*
*ciſ.* 286., & in terminis locationis mo-
net *Bald. conſ.* 371. *lib.* 1., *Tiraquell. de*
*retract. lign. §.* 34., *Gloſſ.* 1. *n.* 9., *Man-*
*tic. loc. cit. lib.* 5. *tit.* 10. *n.* 31., *Fulgin.*
*de Jur. Emphit. tit. de ren. quæſt.* 11.,
*Pacion. de Locat.*, *& Conduct. cap.* 61.
*num.* 17. *in fin.*, *&* 179. *cum ſeq.* Ne-
que ex eo quod Petroſini ad renuntia-
tionem devenerint, vel ex cauſa mi-
nimæ utilitatis, quam ex conductione
capiebant, vel ob deficientiam paratæ
pecuniæ ad ſolvendam penſionem, dici
valet ad effectum, de quo agitur, cau-
ſam neceſſariam, & locationis reſolu-
tivam interceſſiſſe.

Quin

Quin vero ſubſiſtentiam habere dignoſceretur, quod reliquum triennium generalis conductionis Petroſinorum conceſſum fuerit a Summo Pontifice novis conductoribus Nerlio, & Fantono, non per modum ſubrogationis, & tranſmiſſionis, ſed per viam extinctionis primævi juris, & novæ creationis.

Quia licet Papa admittendo renuntiationem priorum Conductorum, eos liberaverit a triennio, quod ſupererat, perinde acſi Appaltus generalis pro hoc reliquo tempore factus non eſſet, non inde exoritur, quod proceſſerit per viam creationis novi Juris, ita ut reſolvi voluerit omnes Subappaltus, & liberari Subconductores etiam ab illa obligatione, quam erga Rever. Cameram ex natura contractus habebant. Reſiſtit enim huic illationi manifeſti Juris regula, per quam nunquam præſumi poteſt, Pontificem faciendo gratiam Pe-
7 troſinis, illam voluiſſe concedere in præjudicium tot Subconductorum, qui cum illis bona fide contraxerant, & magnis ſumptibus neceſſaria inſtruxerant pro Subappaltuum proſecutione; *Rot. cor. Duran. deciſ.78. num.3., & cor. Card. Falcon. deciſ.28. de Jurepatr. num.3. deciſ.61. num.5., & cor. Lancett. deciſ.618. num.2., & ſeqq.*

Et reſiſtit inſimul expreſſa ipſius Papæ voluntas, quæ ex eo patet, quod conceſſit Nerlio, & Fantono illud ipſum triennium, quod remanebat de Appaltu illorum de Petroſinis, prout conſtat ex ejus Chirographo, in quo exprimitur prædictos novos Conductores ſuſcipere Appaltum pro reliquis annis, qui ſupererant; nec non ex ipſo Inſtrumento conceſſionis factæ in plena Camera ad formam ejuſdem Chirographi, ubi clare habetur, Appaltum prædictum conceſſum fuiſſe *non ſolum per triennium, quod de eodem Appaltu remanebat Dominici, & Joſephi de Petroſinis, verum etiam per aliud novennium d.triennii terminatione proxime futurum.*

Manifeſtum hinc propterea apparet, priorem Appaltum extinctum non fuiſſe, ſed Pontificem in locum Petroſinorum ſubrogaſſe Nerlium, & Fantonum, ut tres reliquos annos Appaltus prędicti terminarent, mutatis tantum Perſonis, quorum commodo, vel incommodo exercebatur, ut hoc triennio finito, novennium poſterioris Appaltus inciperent; unde dubium non eſt, quin
8 Subconductores, inter quos erat Borellus, continuare deberent in contractibus cum primo Conductore firmatis; *Leg. Si cum §. Qui iniuriarum ff. ſi quis caut., Dec. conſ.3. num.2. verſ. ſicuti, Altograd. conſ.73. num.18. lib.2., Hondcd. conſ.70. num.1. lib.2., Rot. in rec. deciſ.391. num.8. part.1., cor. Caprar. deciſ.760. num.4., & coram Molines deciſ.1716. num.6.*

Liberatio enim primi Conductoris non excludit ſubrogationem, cum ſit
9 de natura ipſius ſubrogationis, quod liberetur ille cui fit ſubrogatio, ad hoc ut onera, & actiones in ſubrogatum transferri queant; *Leg. Pomponius 13. §. Cum quis ff. de acqu. poſſeſſ., Oldrad. conſ.229. num.25., Gratian. diſc.719. num.9., Rot. deciſ.52. num.4. par.14., & deciſ.74. num.4. part.18., coram Molines deciſ.1080. num.58.*, immo niſi Nerlius, & Fantonus tenerentur ſervare omnes contractus locationum initos
10 a Petroſinis, ſequi non poſſet illa plena liberatio, quam Summus Pontifex Petroſinis impartiri voluit, quia iſti moleſtias pati poterant pro farciendis damnis Subconductorum; ad *Text. in leg. Si Merces 28. §. Qui fundum; Leg. Si fundus 36. §. Nam, & ſi Colonus ff. de locat., Barboſ. in cap. propter n.33. de locat., & conduct., Pacion. de locat. cap.61. num.302.*

Neglecta prorſus reſponſione, quod Petroſini ſe obligaverant ad manutentionem Subconductorum pro eo tempore, quo Camera Apoſtolica ipſos in Appaltu generali manuteneret; quia ſemper id ipſum urget, quod cum non ex facto Cameræ, ſed ex facto ipſorum
11 reſolutio contigerit, indemnitatem Subconductorum præſtare debebant; *Ciarlin. contr.52. num.41., Rot. coram Ludoviſ. deciſ.130. num.2., coram Buratt. deciſ.640. num.13., coram Millin. dec.162. n.1., cor. Duran. dec.9. n.9.*

Quæ omnia majorem vim aſſumunt a ſubſecuta obſervantia, juxta quam nedum cæteri Subappaltus, ſed præciſe iſte, de quo agitur, nunquam habitus

tus fuit pro reſoluto; quinimmo reluctante Joſepho Borella illum proſequi poſt mortem Patris, non obſtante judiciali proteſtatione emiſſa, in Subappaltu permanſiſſe certum eſt in ſequelam aſſumptæ obligationis per fideicommittentem, cujus nomine negocium geſſit, & cujus tanquam directi debitoris filius, atque hæres conventus fuit, ac vigore Manus Regiæ, ac Exequatur R. P. D. Theſaurarii Bona fideicommiſſaria fuerunt executioni ſubjecta.

Abſque eo quod demum relevaret, aliquos ex Subconductoribus cum Nerlio,& Fantono novas,& diverſas pactiones conveniſſe,ſive quod etiam pro ſubſequenti novennio continuare voluerint, ſive ex alia cauſa. Quidquid enim hi ex arbitrio fecerint, obſervantiam
12 in contrarium non conſtituunt; ex vulgatis, de quibus *Rot. coram clar. mem. Card. Falcon. dec. 3. num. 6. tit. de elect., & dec. 50. num. 18. tit. de Jurepatr.*

Et ita utraque &c.

## SQUILLACEN. BENEFICII SUPER ADMISSIONE AD CAUSAM.

*Veneris 15. Novembris 1739.*

### ARGUMENTUM.

Poſt obitum collitigantis nova præſentatio lite pendente fieri nequit; quod limitatur, ubi ſuperſtes jus ſuum deſumebat non a præſentatione Patronorum, ſed a paſſiva vocatione.

### SUMMARIUM.

1 *Pro ſimplici admiſſione ad cauſam ſufficit jus etiam apparens*, & num. fin.

2 *Quod ſufficienter oritur a præſentatione intra legitimum tempus facta.*

3 *Poſt obitum collitigantis nova præſentatio, & inſtitutio pendente lite fieri nequeunt;*

4 *Quod declaratur procedere in terminis litis pendentiæ inter duos præſentatos a diverſis Patronis;*

5 *Et quando collitigans ſuperſtes jus ſuum deſumit a præſentatione, non vero a vocatione paſſiva.*

6 *Pro admiſſione ad cauſam ſat eſt de ſola præſentatione docere, ſive ea recte, ſive non facta fuerit.*

## DECISIO CLVIII.

Sequuto obitu Nicolai Caſalnuovo a Patronis legitime præſentati ad Beneficium ſub invocatione Sanctiſſimæ Conceptionis, ac SS. Caroli, & Franciſci de Paula in Eccleſia Olivadi Squillacen. Diœceſis, poſteaquam in hoc Sac. Auditorio favorabilem reportaverat Deciſionem coram Me evulgatam ſub die 17. Junii 1735. adverſus Dominicum Caſalnuovo, cui denegata etiam extitit nova Audientia; devenerunt Patroni antedicti ad novam præſentationem in perſonam Joſephi Pucci, qui ne interea inſtitutionem reportaret, ſeſe oppoſuit prænuntiatus Dominicus, cujus favore ſignata fuit a Sanctiſſimo ejus gemina ſupplicatio, nimirum primo ſuper gratioſa ſubrogatione in Juribus defuncti Collitigantis, & poſtmodum pro collatione prædicti Beneficii, utpote pendente lite vacati cum derogatione Juriſpatronatus in totum, & utraque iſta ſupplicatione per Eminentiſs. Pro-Datarium in Contradictorio Partium relaxata, mihique directa uti Executori; idem præfatus Pucci denuo præſentatus mihi eidem dirigi fecit Commiſſionem pro ſui admiſſione ad cauſam.

Quapropter in horum omnium ſequelam concordata fuere bina dubia, unum nempe complectens executionem literarum Apoſtolicarum, ac Inſtitutionem a partibus reſpective expetitam; & alterum ſtante dicta Commiſſione admiſſionis ad cauſam cum ſolita clauſula -- *Conſtito de intereſſe -- An conſtet de intereſſe Joſephi, ita ut ſit admittendus ad Cauſam* -- Et his contemporanee propoſitis in Audientia diei 26. præteriti Junii, ob ſuffragiorum diſcrepantiam nulla tunc capta fuit reſolutio: Hodie vero illis per me repropoſitis, & inſtante Dominico pro dilatione, placuit DD. eam tantum concedere quoad principale Dubium literarum Apoſtolicarum, ſeu Inſtitutionem concernens, quo vero, ad alterum admiſſionis ad Cauſam -- *Affirmative* -- reſponderunt.

1 Quia videlicet ſi pro ſimplici admiſſione ad Cauſam ſufficit, ut ajunt DD., tale quale intereſſe etiam per ſolam apparen-

parentiam; *Felin. in Cap. Cum ſuper n.16. de re Judic.*, *Card. de Luc. de Judic. diſc.17.n.3.*, *Rot. cor. Bich. dec.536. n.1.*, *& dec.398. n.3.4. & 5. part.19. Recen.*, eo fortius in præſenti conſtare
viſum fuit de bono Jure Joſephi circa
prædictam admiſſionem, dum habet
iſte pro ſe præſentationem factam infra
legitima tempora ab eiſdem Patronis,
a quibus per prius præſentatus fuerat
2 prædefunctus Nicolaus, & ſic non tan-
tum habere dicitur tale quale intereſſe,
ſed verius exiſtimatur in Jure legitimus
Contradictor etiam adverſus proviſum
per literas Apoſtolicas; *Ridolphin. in prax. part.2. cap.8. n.85.*, *Card. de Luc. de jurepatr. diſc.51. n.5. & 6. & in tit. de Benefic. diſc.73. n.36. & ſeq.*, *Rot. coram Buratt. deciſ.211. n.5.*

Nec relevare videbatur, quod tale
jus, & intereſſe deſumi hodie non poſ-
3 ſit a tali præſentatione, uti facta poſt
obitum Nicolai ſecutum pendente lite
cum prædicto Dominico tempore, quo
Patronis interdicta dicitur præſentatio,
& Ordinarius prohibitus eſt inſtituere;
per *Text. in cap.1. & 2. ut lit. pen. in 6.*

Quippe quia diſpoſitio dd. Textuum,
quæ procedit in terminis litis penden-
5 tiæ inter duos electos, ſeu præſentatos
a diverſis Patronis, & reſpective obi-
tus alterius ex dictis Collitigantibus,
vel non eſt applicabilis præſenti caſui,
in quo Dominicus deſtitutus omnino re-
manet præſentatione Patronorum, & in
Cauſa fuerat cum Nicolao prædefuncto
5 ob ſui meram prætenſam vocationem
paſſivam, vel ſemper eſt verum, quod d.
præſentatio facta a Patronis in perſona
Joſephi qualiſcunque ea fuerit, eſt ſine
dubio talis, ut eidem tribuat ſufficiens
intereſſe pro modo petita admiſſione ad
Cauſam, pro qua ſiquidem docere ſuf-
ficit de ſola præſentatione Patronorum,
prout reapſe docetur, ſine alia indagi-
ne, utrum Patroni, rite & recte præ-
ſentare potuerint, cum iſta ſit quæſtio
reſervanda ad examen in alia Cauſa
6 principali ſuper puncto Inſtitutionis;
juxta notata per *Innoc. in cap. Veniens il 2. n.1. verſ. debet autem*, & ibi *Felin. n.13. verſ. Quinta concluſio*, ubi quod Innocentium in hoc omnes ſequuntur, traditque *Mandoſ. de Commiſ. formul.9. in verb. ad Cauſam*, cum aliis apud *Ridolph. in prax. par.2. cap.4. num.94.*

Et quidem eo fortius pro expoſtula-
ta admiſſione Joſephi reſponſum eſt in
præſenti, in quantum quia in Contra-
dictorio cum eodem Joſepho, & ad
hujus præciſe reclamationem, & inſtan-
tiam directis mihi ſupradictis literis
Apoſtolicis per ſpeciale Decretum Emi-
nentiſs. Pro-Datarii; ac ulterius rejecta
per Signaturam Juſtitiæ Inſtantia pro-
poſita pro parte Dominici circa præ-
tenſam reportationem dictæ Commiſ-
ſionis a Joſepho impetratæ, videtur eo
7 ipſo ex utriuſque Judicio canonizatum
intereſſe, ſeu verius recognitus, habi-
tuſque idem Joſeph pro legitimo Con-
tradictore in hac Cauſa.

Et ita Joſepho tantum informante, & parte altera dilationem petente reſolutum fuit &c.

## EADEM SUPER EXECUTIONE LITERARUM APOSTOLICARUM.

*Veneris 5. Februarii 1740.*

### ARGUMENTUM.

Poſt ceſſum, vel deceſſum unius Collitigantis deveniri nequit ad novam præſentationem, vel inſtitutionem; quod procedit quando ambo collitigantes veniunt ex præſentatione; non vero ſi alter jus ſuum deſumit a paſſiva vocatione.

### SUMMARIUM.

1 *Præſentatus intra legitimum tempus a Patronis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus eſt inſtituendus.*

2 *Ex legitima præſentatione oritur jus quæſitum*; & n.9.

3 *Quod præſervatur per clauſulam* dummodo &c. *quæ reddit Literas conditionales*. & n.9.

4 *Reticentia Præſentationis a Patronis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus factæ reddit ſubreptitiam derogatoriam Juriſpatronatus in totum.*

5 *Poſt ceſſum, vel deceſſum collitigantis nova præſentatio, aut inſtitutio fieri nequit*;

6 *Quod declaratur, ut procedat, quando ambo collitigantes ſunt electi, aut præſentati*;

7 *Tunc enim ſuperſtes eſt neceſſario inſtituendus.*
8 *Literæ Apoſtolicæ juſtificatæ ſunt exequendæ.*
10 *Deficiente fundamento derogatoriæ, ac conditione importata per clauſulam* attenta *corruit Gratia.*
11 *Calumnioſo litigatori gratia vel denegatur, vel conceſſa non ſuſtinetur;*
12 *Nam lis calumnioſa lis proprie non eſt, nec facit beneficium litigioſum.*
13 *A ſententia revocatoria de ſui natura appellabili non ſolet denegari reſtitutio adverſus lapſum fatalium.*
14 *Limitatur, quando conſtat de malo jure calumnioſe litigantis.*
15 *Sententia diverſum punctum reſpicient non eſt allegabilis pro excluſione calumniæ.*

## DECISIO CLIX.

Abſoluto in Audientia diei 27. Novembris ſuperioris anni dubio ſuper admiſſione ad cauſam petita per Joſephum Puccium, quod antecedenter irreſolutum remanſerat die 26. Junii ejuſdem anni, & dilata reſolutione alterius contemporanei dubii complectentis -- *An Literæ Apoſtolicæ per Dominicum Caſalnuovo reportatæ eſſent exequendæ, ſeu potius danda eſſet inſtitutio dicto Joſepho* — hodie DD. devenerunt ad illius reſolutionem reſpondendo -- *Inſtitutionem eſſe dandam Joſepho* —.

Ratio ita decidendi ſtetit, quia cum Dominus Joſeph haberet pro ſe præſen-
1 tationem intra legitima tempore valide factam a Patronis exiſtentibus in pacifica quaſi poſſeſſione præſentandi, eidem proinde deneganda non erat inſtitutio; ad tramites noti *Text.in cap.Conſultationibus de Jurepatr.*, & paſſim *Rot. cor. Molin. deciſ.1213., & 1248. utrobique num.1., in Placentina Beneficii 2. Julii 1717. §.Motivum cor. bon. mem.Foſcaro, & in Aſtoricen.Parochialis 3. Aprilis ejuſdem anni §. Validitas cor.bon. mem.Gamaches.*

Nec dederunt obſtaculum Literæ Apoſtolicæ cum derogatione Juriſpatronatus in totum, quas attento obitu alterius Collitigantis reportavit Dominicus; enim vero cum Pontifex nunquam intendat Juribus tertii præjudicium inferre; ideoque, ut aſſolet in eiſdem Literis, legatur clauſula -- *Dummodo*
2 *non ſit alteri Jus quæſitum* -- ſequebatur exinde, quod Juri quæſito favore Joſephi per dictam legitimam præſentationem *Roſ. de Execut. Liter. Apoſtol. cap.4. num.112.*, cum aliis deductis *coram clar.mem. Card.Falconer. tit.de Jurepatr. deciſ.28. num.3.* præjudicatum
3 non erat per memoratas Literas conditionalem gratiam elargientes; *Piton. diſcept. Eccleſ. num.56.*, & melius diſtinguendo *de Controv.Patron.alleg.40. n.9., Rot. cor.Ottob. dec.263. num.18., & ſeq., deciſ.96. num.3., & 4. part.3. recen., deciſ.616.coram Rmo Criſpo, in Alatrina Juriſpatronatus 15.Jun.1705. §.Hinc cor. clar. mem. Card. Scotto, & in Lucen. Parochialium ſuper ſubrogatione 12.Januarii 1728. §.Si enim, & ſeq. coram Rmo P. D. meo Calcagnino Decano.*

Eoque magis prædictæ literæ nec obicem dabant, nec executionem promerebantur, in quantum ſubreptionis, & obreptionis vitio notabantur infectæ; quia nimirum non ſolum Pontifici reticitum extitit, quod favore Joſephi facta fuerat præſentatio a Patronis ve-
4 re, & actu exiſtentibus in controverſa quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ ſane relevans circumſtantia omitti non poterat, cum ſi fuiſſet expreſſa, Pontifex gratiam hanc derogatoriam Juriſpatronatus in totum non conceſſiſſet; ex deductis per *Lotter. de Re Benefic. lib.2. quæſt.20. num.53.*, & firmat *Rot. cor. clar. mem.Card.Falcon. tit. de Jurepatr. deciſ.28. num.1., & cor.Rmo Criſpo deciſ.366. num.1., & 2.*; ſed fuit viceverſa narratum eandem præſentationem Joſephi nulliter, ac indebite proceſſiſſe; quod eſt apprime id, quod non regebat in facto, ac propterea gratiam ſubreptitiam eſſe re ipſa dubitatum non fuit in Jure.

Haud, inquam, regebat in facto, nullam eſſe præſentationem Joſephi; licet namque diceretur, quod res erat de præſentatione ſecuta poſt obitum
5 Nicolai, qui accidit pendente lite cum ipſo Dominico, & ſic de tempore, quo nec Patronis præſentare, nec Ordinario permiſſum erat inſtituere; ob reſi-
ſten-

ſtentiam *Text. in cap.*1., *&* 2., *ut lit. penden. in* 6.

Animadverſum tamen fuit, quod diſpoſitio dictorum Jurium non intrabat, ex quo, ut in altera mea Deciſione ad Cauſam advertebatur §. *Quippe*
6 *quia*, procedebat in terminis litis pendentiæ inter duos electos, ſeu præſentatos, quos inter diſponitur, ut poſt ceſſum, ſeu prædeceſſum unius ad electionem aliam non procedatur; ne ſcilicet præjudicium inferatur compræſentato ſuperſtiti, cui per jam ſecutam
7 compræſentationem, ac reſpective ceſſum, ſeu prædeceſſum ſui competitoris ita eſt jus quæſitum, ut ipſe ſit ille, qui neceſſario eſt inſtituendus; *Piton. de Controv. Patron. alleg.*3. *num.*2., *Rot. in Romana Cappellaniæ* 3. *Junii* 1705. §. *Non relevante, &* 13. *Novembris ejuſdem anni coram clar. mem. Cardinali Scotto*.

Ratio iſtiuſmodi non applicabatur ad caſum, quia nempe de dicto Dominico, qui non habebat pro ſe præſentationem Patronorum, dici non poterat, quod haberet Jus quæſitum per ſui præſentationem, & reſpective obitum compræſentati; unde propterea nec diſpoſitio dictorum Jurium intrabat, nec ulla penitus extabat ratio, qua nulla dici poteſt præſentatio Joſephi.

His firmiter conſtabilitis, non obſtabat reſponſio Dominici, qua ejuſdem defenſores inſiſtendo dicebant Literas
8 Apoſtolicas eſſe pleniſſime juſtificatas, & conſequenter omnino executioni demandandas; ad *Text. in cap. Ex literis de reſcript.* cum deductis per *Rot. in recen. deciſ.*274. *num.*4. *part.*19., *& coram Molin. deciſ.*58., *& deciſ.*65. *utrobique num.*1.

Vincebat enim replicatio, ex qua dictæ literæ quantumvis etiam juſtificatæ non afficiebant, attento ſcilicet
9 Jure quæſito per præcedentem legitimam præſentationem in perſonam Joſephi, quod præſervatum expreſſe fuerat in vim præinſertæ clauſulæ — *Dummodo &c.* — ut probat præciſe in terminis *Rot. in Salernitana Jurispatronatus coram clar. mem. Card. Falcon. tit. de Jurepatr. deciſ.*28. *num.*3. cum aliis ſupra relatis §. *Nec dederunt*.

Et tantum aberat, quod juſtificatæ dici poſſent, ut ſubreptitiæ potius, & obreptitiæ noſcerentur tum ex deductis, & firmatis præcedenti §. *Eoque magis*; tum etiam quia expiſcatæ fuerant ſub præſuppoſito litis vere, & legitime introductæ, prout in ſupplicatione legebatur — *& cum derogatione Juriſpatronatus in totum attenta lite primo, & ſecundo vere, & legitime introducta exiſtente in literis latiſſime extenden.* — Quamobrem cum lis per Dominicum excitata ſub quæſito colore prætenſæ vocationis paſſivæ juſta, & legitima dici non poſſet, ex quo talis paſſiva vocatio fuit mere ſuppoſititia, & idealis, ut recognitum etiam, & animadverſum fuit in altera deciſione coram Me edita die 17. Junii 1735. §. *Si vero*; ſequebatur proinde, quod defi-
10 ciente fundamento, ac conditione importata per illud ablativum *attenta*, ſub quibus Pontifex derogatoriam conceſſit, radicitus corruat & ipſa gratia ex deficiente voluntate Pontificis, & ſic tanquam ſubreptitia re ipſa, ut alias firmavit *Rot. coram Gregor. deciſ.*79. *num.*5., *coram Celſ. deciſ.*366. *num.*7., *& plenius in terminis coram bon. mem. Anſald. deciſ.*83. *num.*5., *&* 6.

Tantoque minus prænunciatæ literæ executione dignæ videbantur, in quantum in eodem Dominico, qui jamdiu vexavit omnes pro tempore præſentatos a Patronis cum ſcientia ſui
11 mali Juris, notabantur manifeſta calumnia, ratione cujus, vel abſolute denegatur, vel conceſſa gratia non ſuſtinetur; *Roſ. de Execut. Liter. Apoſtol. cap.*16. *num.*169., *& ſeq.*, *Rot. coram Celſ. deciſ.*148. *num.*2., *&* 3., *coram Cerr. deciſ.*611. *num.*20., *& in recen. deciſ.*104. *num.*6. *par.*13., *& deciſ.*427. *num.*6. *par.*18., *& in Romana Cappellaniæ* 3. *Junii* 1707. §. *Non relevante coram clar. mem. Card. Scotto*. Quia nimirum lis calumnioſa, lis proprie non
12 dicitur, nec facit beneficium litigioſum, ſuper *Reg. de Subrogat. Collitig. quæſt.*1. *num.*6., *& ſeq.*, *& præſenti num.*11., *Caſſad. deciſ.*5., *& deciſ.*7. *num.*1., *Rot. coram Coccin. deciſ.*1215. *num.*1., *&* 15., *& deciſ.*167. *num.*9. *part.*4. *tom.*2. *rec.*

Quin

Quin allegari mererentur favorabiles illæ Sententiæ Metropolitani Regien., & R. P. D. Ricciardi reſpective, ex quibus excluſa contendebatur calumnia, & tributa Dominico juſtiſſima cauſa litigandi.

Reflectendo namque ad eaſdem Sententias, quoad illam Metropolitani obſervatum extitit, quod emanaverat in mero poſſeſſorio, & quod diverſis nullitatis vitiis laborabat, adeo ut ab eodemmet Metropolitano aſſumpta ſuper meritis ſtatim revocata remanſerit, ex quo in Inſtrumento fundationis nec a longe conſtabat de jactitata vocatione paſſiva, & ſic illico detecta fuit calumnia.

Quod eſt ita verum, ut a Sententia hac revocatoria de ſui natura appella-
13 bili, licet de ſtylo denegari non ſoleat reſtitutio adverſus nudum lapſum fatalium; attamen in Signatura Juſtitiæ commiſſio propoſita pro dicta prætenſa reſtitutione in integrum, rejecta extitit mediante Reſcripto — *Nihil, & amplius* -- non alia quidem ratione, quia clariſſime conſtitit de Juſtitia Sen-
14 tentiæ, & reſpective de malo, peſſimoque Jure Dominici calumnioſe vexantis.

Quo vero ad alteram R. P. D. Riccardi denegantem executionem literis a defuncto Nicolao reportatis ſub ob-
15 tentu prætenſæ ſubreptionis, uti percutiens punctum alium diverſum a meritis Cauſæ circa ſupradictam aſſertam vocationem paſſivam, non viſa fuit allegabilis ad excluſionem dictæ nimis patefactæ calumniæ reddentis ipſo facto inexequibilem gratiam ex ſupra deductis.

Et ita &c. utraque &c.

## MOGUNTINA CANONICATUS, ET SCHOLASTERIÆ.

*Lunæ 7. Decembris 1739.*

### ARGUMENTUM.

Primariæ preces a Concilio Tridentino ſunt ſublatæ, ſoliſque Imperatoribus præſervatæ.

### *SUMMARIUM.*

1 *Vacatio Beneficii in menſe ordinario probatur ex confeſſione Partis ex eadem vacatione venientis.*

2 *Collatio Beneficii competit Turnario;*

3 *Electus autem, & neceſſariis requiſitis præditus debet inſtitui.*

4 *Primariæ preces a Concilio Tridentino ſunt ſublatæ,*

5 *Soliſque Imperatoribus ſunt præſervatæ;*

6 *Non vero Archiepiſcopis, Cardinalibus, & aliis Præſulibus,*

7 *Neque Electori Coloniæ, neque Treviren., & generaliter nemini.*

8 *Aſſertio Archiepiſcopi in favorabilibus ſibi, & tertio præjudicialibus non probat conſuetudinem;*

9 *Maxime ſi ab actibus contrariis deſtruatur:*

10 *Et illa etiam probata nullius eſt momenti, quando eſt contraria Concilio Tridentino;*

11 *Quia tunc potius dicitur abuſus, quam conſuetudo.*

12 *Breve Pontificium pro aliqua particulari Eccleſia editum extenditur ad alias, ubi eadem ratio militat.*

## DECISIO CLX.

JUxta Germaniæ concordata cum Capitulum Inſignis Collegiatæ S. Petri Oppidi Fridezlarienſis potiatur jure conferendi Canonicatus, & Dignitates in quibuſdam anni menſibus; vacato propterea in menſe Aprilis 1736. eidem reſervato, Canonicatu, & Scholaſteria per obitum Gerardi Henrici Gronesfeldt, poſthabitis, ac ſpretis penitus quibuſdam primariis precibus a Sereniſſimo Archiepiſcopo Prædeceſſore obtentis, utpote per Sac. Canones, Sacroſanctam Tridentinam Synodum, ac per plures Summos Pontifices, & ſignanter per ſan. mem. Benedictum XIII. prorſus rejectis, & improbatis, ad ipſam Scolaſteriam unanimi Capitularium ſuffragio electus fuit Gaſpar Langenſchvvart jam ejuſdem Eccleſiæ Canonicus, & Cuſtos, adeptaque per ipſum poſſeſſione ad Canonicalem Præbendam, Canonicus Turnarius nominationem explevit.

Hujuſmodi autem Scholaſteriæ electionem ægre ferens Vicariatus Moguntinus, qui cum ſupradictas primarias preces ſuſtinere conaretur, eandem electionem per decretum definitivum caſſare auſus fuit, quinimmo interpoſita ab eodem decreto per Capitulum appel-

pellatione ad Tribunal Nuntiaturæ, reportataque aſſueta inhibitione vigore appellationis, plura ulterius protulit decreta, quibus mediantibus coegit Capitulum ad ſolutionem mulctæ in ſumma centum ducat. Hungaricorum; His autem, ac aliis gravaminibus ſupradictum Capitulum conſulere cupiens, ſatius duxit commiſſionem mihi directam reportare, in cujus ſequelam ſubſcripſi dubium — *An, & cui ſit adjudicandus Canonicatus, & Scholaſteria?* — eoque per me in hodierna Audientia Dominorum ſub oculis propoſito, in contumaciam Promothoris Fiſcalis Curiæ Moguntinæ fruſtra ulteriorem dilationem petentis, reſolutum fuit favore Capituli informantis, hoc eſt — *Scholaſteriam adjudicandam eſſe Gaſpari, Canonicatum vero nominato per Canonicum Turnarium* —.

Quandoquidem, cum minime dubitari queat, vacaſſe controverſam Scholaſteriæ Dignitatem, & Canonicatum in menſe ordinario, ac eidem Capitulo vigore concordatorum reſervato, dum hoc ipſum ſuadebant conatus Curiæ Moguntinæ ſuſtinere curantis ſu-
1 pradictas primarias preces a prædefuncto Archiepiſcopo tanquam Ordinario, ad favorem Baronis de Breidback Decani conceſſas, ad ſæpe firmata in his terminis per *Rot. deciſ.*132. *num.*1. *coram Mantic.*, *deciſ.*931.*num.*1. *coram Buratt.*, *deciſ.*976. *num.*1. *coram Dunozett.*, *deciſ.*1176.*num.*3.*coram Emer. Jun.*, *in Pampilonen. Beneficii de Carcar* 26.*Junii* 1728. §.*Cum enim coram Eminentiſſ. Card. Aldrovand.*, *& in Gerunden. Beneficii, ſeu Præpoſituræ de Xanda* 4.*Julii* 1732.§.*Ac denique coram Eminentiſſ. D.Card. Cincio*.

Nil magis proinde conſonum videbatur juri, quam controverſum Canonicatum adjudicare electo a Canonico
2 Turnario, qui, cum vocatio evenerit in ejus Turno, ſolus erat ejuſdem Canonicatus legitimus collator; ex notatis per *Gonzal. ad Regul.*8. *Cancellar. gloſſ.*45. *num.*42. §.3., *Garz. de Benef. part.*5. *cap.*1. *num.*241., *Piton.de Controv. Patron. alleg.*90. *num.*103., *& Rot. in Hildeſimen. Canonicatus* 1. *Julii* 1729. §. *Pariterque coram eodem Eminentiſſ. Card. Cincio*; Et Scholaſte-
3 riæ dignitatem tribuere Gaſpari, qui canonica electione, meritis, ac qualitatibus condignis, omnibuſque aliis requiſitis neceſſariis ad eam obtinendam procul dubio potitur; juxta *Text. in cap. Ex frequentibus de Inſtit.*, *Piton. diſcept. Eccleſ.*159. *num.*40., *Lotter. de Re Benef. lib.*2. *quæſt.*18. *num.*63., *& 64.*, *Rot. deciſ.*444. *num.*6. *coram Bich.*, *deciſ.*1242. *num.*2. *coram bon. mem.Molin.*, *& deciſ.*61.*num.*2.*coram Reverendiſſ. Criſpo*.

Quibus ita conſtabilitis, pro nihilo habitæ fuerunt aſſertæ primariæ preces a memorato Archiepiſcopo Moguntino conceſſæ Baroni de Breidback, & uſque ab anno 1729. eidem Capitulo inſinuatæ; Quippe quia pro comperto habuerunt Domini, quod hujuſmodi primariæ preces, utpote involventes naturam, & eſſentiam gratiarum expe-
4 ctativarum penitus receſſerunt ab Aula, cum præſertim eliminatæ, & de medio ſublatæ fuerint per Sacroſanct. Concilium Tridentinum *in Seſſ.* 24. *cap.*19. *de reformat*, ubi præſervatis,
5 atque exceptis Auguſtiſſimis Imperatoribus, quæcunque expreſſe revocata fuere privilegia ſimilium precum etiam S. R. E. Cardinalibus, Collegiis, Univerſitatibus, Senatibus, aliiſque ſimilibus per prius conceſſa, ſicuti declaravit Sac. Congreg. ejuſdem S. Synodus interpres in una *Cameraeen.* relata per *Fagnan. in cap. Nulla num.*9. *&* 10.*de conceſſ. Præben.*, & firmavit *Rot. deciſ.*159. *n.*3.*part.*8.*rec.*

Ac propterea vis nulla fieri potuit in præd. precibus, dum eiſdem expreſſe reſiſtit Conciliaris Sanctio tam ſalubriter edita, prout in ſpecie de invaliditate primariarum precum reſpectu Ar-
6 chiepiſcoporum, Cardinalium, aliorumque Præſulum tradunt *Cochier in tract.de primar. precib. impreſſ. poſt ejus addit. ad Regul. Cancell. fol.*2. *a tergo*, *Piton. diſcept. Eccleſ.*82. *n.*2. *&* 13.*& per tot.*; Sicuti etiam contra Preciſtam
7 Sereniſſimi Electoris Coloniæ reſpondit *Rot. dec.*925. *n.*1., *& ſeqq. coram bon. mem. Molin.*, & Electoris Treviren. pariter dixit *Rot. dec.*378. *n.*5. *cor. Reverendiſſ. Criſpo*, & generaliter de-

mum monent *Gonzal. ad Regul.8.Cancell. §.1. procem. n.57.*, *Lotter. de re Beneſ. in apparat. num.16.*, *& lib. 2. quæſt.25. n.4.*, *Rot. dec.244. n.2. coram Pænia*.

Abſque eo quod ad eas ſuſtinendas afferri valeat prætenſa conſuetudo Archiepiſcopi, tum quia deberet iſta concludenter probari, nec in linea talis probationis dici valet ſimplex aſſertio
8 prædicti Archiepiſcopi, quæ cum tendat in ſui favorem, & in præjudicium Tertii, nempe Capituli, & Gaſparis ab eo electi, nullius eſt relevantiæ, prout in terminis firmavit *Rot. dict. dec.925. n.11. cor. Molin.*, *& d. dec.378. n.6. cor. Reverendiſs. Criſpo*, & generaliter tradunt *Maſcard. de Prob. concluſ.140. num.10.*, *Rot. deciſ.336. num.16.*, *& dec.367. num.12. part.12. rec.*, *dec.394. num.14.*, *& deciſ.399. num. 11. coram Bich.*

Tanto magis, quia viribus deſtituitur a tot, tantiſque actibus contrariis
9 late per Capitulum congeſtis, quod oſtendebat, has ſimiles primarias preces in ejus Eccleſia Collegiata nunquam admiſſas fuiſſe, ſed ſemper rejectas, licet non defuerint, qui ab Archiepiſcopis eas obtinere, ac pro earum admiſſione urgere non prætermiſerint; ut in his terminis *Anſald. in adnot. ad deciſ.78. num.84.*, *Rot. dec.30. n.19. de Jurepatr. cor. clar. mem. Card. Falcon.*, *& in Baren.*, *ſeu Juvenacen. Juriſdictionis 28. Martii 1732. §. Probatio-aci coram R.P.D. Mitino*.

Tum fortius, quia etſi per damnatam hypotheſim probari poſſet, adhuc ta-
10 men non relevaret, cum contra eam urgeret clara Sacroſ. Concil. Trident. diſpoſitio in relata *ſeſſ.24. de reform. cap.19.*, ubi funditus eliminantur, atque damnantur ſimiles primariæ preces, ac omnia privilegia per antea ad hunc effectum conceſſa quibuſcunque perſonis, quacunque dignitate, ac ſplendore condecoratis; quæ ſane lex cum adeo ſalubriter emanaverit ad extirpandas nempe gratias expectativas, quarum Indolem, ac naturam involvunt primariæ preces, nulla proinde nec eſt, ſi quæ unquam fuiſſet, proponenda conſuetudo primariarum pre-
11 cum, quia adverſus ſupradictam conciliarem legem dijudicanda potius eſſet abuſus, & corruptela, quam legitima conſuetudo, prout diſponit *Text. in cap. Cum jam dudum de Præben.*, *Pignatell. conſult.194. num.29.*, *Card. de Luc. de Præeminen. diſc.23. ſub n.24.*, *Sperell. dec.179. n.4.*, *Rot. dec.4. n.36.*, *& ſeqq. coram Otthobon.*, *& deciſ.74. ſub num.10. in Miſcell. cor. Card. Falconerio*.

Accedente potiſſimum Breve ſan. mem. Benedicti XIII., qui cum audierit novitatem primariarum precum, quam introducere ſatagebat Sereniſſimus Elector Colonienſis, ad occurrendum illico hujuſmodi jam damnatis exemplis, expreſſe demandavit Capitulis, ut conſtantiam eorum ordini condignam præſtarent, ne ſimiles Preciſtas unquam admitterent, neve conſenſum, aut ſuffragium illegitimis hiſce proviſionibus unquam præberent, ſed libertatem eorum electionis penitus ſervarent, prout de eo meminit *Piton. diſcept. Eccleſ.81. ſub num.13.*; Hæc ſiquidem Pontificis exoratio, ſeu declaratio, licet pro Colonienſibus Eccleſiis edita, eadem tamen militante
12 ratione, ſtatum, ac legem facit in caſu, de quo agitur, locumque adimit omnibus ulterioribus diſputationibus; per *Text. in cap. Cauſis de ſent.*, *& re judic.*, *cap. Ex multa de vot.*, *& vot. redempt.*, *Fagnan. in cap. Quoniam ſub num.67. de conſtit.*; *Piton. diſcept. Eccleſ.149. num.6.*

Et ita unica tantum parte informante altera diu expectata reſponſum fuit.

## MOGUNTINA CANONICATUS, ET SCHOLASTERIÆ SUPER ATTENTATIS.

*Lunæ 7. Decembris 1739.*

ARGUMENTO

Non indiget.

*SUMMARIUM.*

1 *Quidquid innovatur pendente appellatione eſt attentatum.*

2 *Commiſſa autem in ſpretum Inhibitionis Rotalis ſunt rigoroſe purganda per refectionem omnium damnorum, & expen-*

*penſarum tam judicialium, quam extrajudicialium.*

3 *Factum Judicis nulliter, & attentate procedentis exiſtimatur factum Partis.*

DECISIO CLXI.

CONtemporanee ad alterum ſuper meritis propoſui etiam dubium — *An conſtet de Attentatis, quæ veniant purganda in caſu?* — & pro Capitulo informante — *Affirmativum* — habui reſponſum.

Fundamentum extitit, quia a Decreto Vicariatus Moguntini, decernente caſſationem, & annullationem electionis Scholaſtici in perſonam Canonici Gaſparis per Capitulum S. Petri Fridezlarienſis expletæ, interpoſita per d. Capitulum appellatione, tam ad Rmum Nuncium Apoſtolicum, quam ſucceſſive ad Sac. noſtrum Auditorium, & ab utroque de more relaxata ſolita inhibitione in vim dictæ appellationis, eaque in partibus legitime præſentata ſub die 29. Aprilis 1737., exploratiſſimi Juris eſt, quod omnia poſtmodum innovata,
1 & geſta a prædicto Vicariatu attentatorum vitio ſubjacent; ad celebrem *Text. in cap. Cum non ſolum de appellat. in 6., & cap. 2. ut lit. penden. pariter in 6., Rot. deciſ. 221. per tot. part. 16. recen., deciſ. 162. num. 1. cor. Emer. Jun., & deciſ. 3. num. 3. de appellat. cor. clar. mem. Card. Falcon.*

Eo magis quod perpetrata noſcuntur in ſpretum noſtræ Inhibitionis Ro-
2 talis, quo caſu veniunt ſine dubio rigide, & rigoroſe purganda, mediante refectione damnorum omnium, expenſarum judicialium inſimul, & extrajudicialium, ad firmata per *Rot. deciſ. 87. num. 1., & 4. coram Anſald., in Interamnen. Attentatorum 8. Junii 1716. per tot. coram clar. mem. Card. Aliban, & in Bononien. Attentatorum 23. Junii 1732. §. final. coram bon. mem. Samminiat.*

Quapropter cum poſt præfatas appellationes, & inhibitiones reſpective Vicariatus antedictus mulctas decreverit contra dictum Capitulum, & inſequelam comminatas pœnas exegerit una cum aſſertis ſportulis, ac ulterius Canonicorum reditus ſub ſequeſtro poſuerit, hæc omnia DD. circumſcribenda putarunt per viam rigoroſæ purgationis, compellendo Baronem de Breidback Preciſtam, & contradictorem ad refuſionem præſertim prædictarum mulctarum, & ſportularum, ac damnorum refectionem, & expenſarum ab eodem Sac. Auditorio ſuis loco, & tempore liquidandarum.

Et ad rigoroſam hujuſmodi purgationem inclinarunt potiſſime, tum quia in contemporanea diſputatione ſuper meritis clare conſtitit de bono Jure appellautis, nempe de legitima electione facta a Capitulo, tum quia notarunt in prædictis attentatis actibus manifeſtam invidiam, omnia nempe præordinata, & geſta ad jugulandum Capitulum appellans, & impediendum recurſum ad S. Sedem Apoſtolicam, quo caſu ultra dictam rigoroſam purgationem intraret fortaſſe diſpoſitio Sacrorum Canonum, & notiſſimæ Conſtitutionis, quæ quotannis legitur, atque confirmatur in die Cœnæ Domini.

Nec ad eximendum Baronem a refuſione prædictarum mulctarum cum condemnatione in expenſis juvare poteſt replicatio, quod hæc omnia refundere teneatur Vicariatus, qui unice attentata commiſit; Siquidem, quia cum idem Vicariatus proceſſiſſe ſupponatur ad inſtantiam, & inſtigationem ejuſdem unici oppoſitoris contra Canonicam Electionem factam a memorato Capitulo, in ipſum proinde uti cauſam cauſati referenda veniunt omnia dicta at-
3 tentata; juxta regulam Juris, ex qua factum Judicis nulliter, & attentate procedentis exiſtimatur factum Partis; ad *Text. in leg. Si ob cauſam. Cod. de evict., Rot. deciſ. 578. num. 23. coram Dunozzetti. Jun., deciſ. 29. num. 16., & 17. part. 16. recent., & in Celſonen. Juriſdictionis ſuper Attentatis 15. Novembris 1734. §. Alias enim coram Reverendiſſ. P. D. Calcagnino Decano.*

Et ita Capitulo tantum informante reſponſum fuit.

## LUCANA BONORUM.

*Lunæ* 11. *Januarii* 1739.

### ARGUMENTUM.

Peritia Peritioris identitatem, & qualitatem bonorum plene probat, etiamſi a cæteris diſcordet. Cætera habes in Deciſione.

### SUMMARIUM.

1 *Validitas rei judicatæ ex actis bene geſtis deducitur.*
2 *Nullitas per Signaturam rejecta nequit amplius proponi.*
3 *Spoliato debetur reintegratio.*
4 *Relationi Periti peritioris a Judice ex officio deputati ſtandum eſt.*
5 *Ex peritiis, & publicis deſcriptionibus circa Bonorum conſines concordantibus perfecte probatur identitas.*
6 *A diverſis non ſit illatio.*
7 *Quod concedentis non eſt, dici nequit in conceſſione comprehenſum.* & n. 19.
8 *Inveriſimilia in jure non attenduntur.*
9 *Quod pro conſine aſſignantur, nequit in conſinatis includi.* & num. 16., & num. 18.
10. *Particula* circiter *denotat paulo majorem, vel minorem quantitatem.*
11 *Minor quantitas ineſt in majore.*
12 *Facto proprio, & relatione proprii Periti contra ipſum Agentem nulla melior probatio dari valet.*
13. *Peritia Peritioris quamvis ab aliis peritiis diſcordans eſt attendenda;*
14 *Fortius vero, ubi ab aliis Peritis ſubſcripta, & approbata eſt; & cum cæteris actibus concordat;*
15 *Præſertim ſi per longum tempus non fuerit adverſus illam reclamatum, immo acceptata fuerit.*
17. *Dominium ab antiquiſſima poſſeſſione probatum remanet.*
20 *Ex actibus judicialibus, & publicis documentis probatur quantitas bonorum emphyteuticorum.*
21 *Periti extrajudiciales non ſunt attendendi in concurſu Peritorum judicialium.*
22 *Ubi agitur de viribus rei judicatæ, nova exceptio ſeparatum requirit judicium.*

### DECISIO CLXII.

C*Onſtare de Re Judicata* conſulti DD. reſponderunt hoc mane adverſus Canonicos Lateranenſes S. Mariæ de Frigionaria ſub fundamento validitatis, ac juſtitiæ Sententiæ A. C. confirmatoriæ alterius præcedentis Vicarii Generalis Lucani ab annis retro decem, & ultra in Judicatum tranſactæ.

Validitas quippe deducebatur ex
1 actis geſtis juxta præſcripta famigeratæ *deciſ. Caputaquen.* 260. *part.* 2., cum qua paſſim *Rot. coram Molin. tom.* 2. *deciſ.* 378., *deciſ.* 380., *& deciſ.* 405. *in omnibus num.* 1., & comprobata remanebat ex gemino Signaturæ Juſtitiæ Reſcripto *ſine præjudicio Rei Judicatæ* —, quo quidem attento, non amplius da-
2 tum erat eaſdem refricare nullitates, quas uti frivolas Signatura rejecit; ut ſæpe *Rot. deciſ.* 5. *num.* 5. *de penſion., & deciſ.* 4. *num.* 5. *de pact. coram clar. mem. Card. Falconer.*, *in Brunduſina Cenſus* 24. *Martii* 1732. §. 3. *coram bon. mem. Gamaches, & in Romana Aſſociationis* 17. *Junii* 1735. §. *Et ſane coram Emo D. Card. Rezzonico.*

Juſtitia vero reſultabat, quia dd. Canonici de Frigionaria poſt acceptatam devolutionem Bonorum ad livellum per ipſos conceſſorum, cum in capienda ſubinde poſſeſſione occupaverint etiam bona libera Fratrum de Sinibaldis, inciderant ſine dubio in clariſſimum ſpolium; quo ſtante juſtiſſime per
3 præcedentes Sententias decreta extitit reintegratio favore dd. Fratrum ſpoliatorum; ad tramites notorum Jurium in *Can. reintegrandæ* 3. *quæſt.* 1., *& cap. Sæpe de reſtit. ſpoliat.*, *Rot. in Romana Manutentionis, & Fructuum Cenſus* 22. *Junii* 1735. §. 2. *coram Emo Rezzonico.*

Et revera, quod occupaverint PP. de Frigionaria prædicta bona libera, patenter conſtitit ex relatione Periti Vannuccori referentis eoſdem Patres, ſeu Canonicos in actu dictæ poſſeſſionis occupaſſe Terreni cultras 57.68. *in Valle Mora*, & alias 2. 1. 40. in loco *a Pera*, quæ ad ipſos non pertinebant, & nequaquam fuerant in Inſtrumentis inveſtiturarum comprehenſæ, & huic ſane rela-

relationi Vannuccori uti Periti Peri-
4 tioris deputati per Judicem ex officio ſtandum omnino eſſe diſponit expreſſe *Text. in leg. Item ſi unus §. fin. ubi Gloſſ. verb. Auctoritati de recept. arbitr.*, *Ridolphin. in prax. part. 1. cap. 10. n. 122.*, *Rot. deciſ. 111. num. 2. part. 7. recen.*, *deciſ. 31. num. 1. coram Ubald.*, *in Romana Pecuniaria 4. Decembris 1708. §. 9. coram Emo D. Card. Aldrovando*, *& in nullius Abbatiæ S. Hilarii 28. Junii 1737. §. Quibus omnibus cor. Me.*

Eoque facilius cum hac eadem relatione procedendum putarunt, in quantum iis innititur facti demonſtrationibus, quibus ſicut excluditur quilibet prorſus imaginarius error, ita evidenter comprobatur præenuntiatum Prædium *Vallis Moræ*, nec ad dd. PP. ſpectaſſe, nec unquam fuiſſe inter prædicta livellaria Bona comprehenſum.

Quod inquam ad PP. Prædium hoc non ſpectaret, demonſtrabant primo menſurationes laterales appoſitæ in Inſtrumento publico locationis de Canonicorum bonis præcedenter factæ anno 1510. Fratribus del Caſſaro, ex quibus clare convincebatur, ut affirmat etiam Peritior in ejus Peritia §. 24., *& ſeq.*, & relevatur ex Mappis, & Plantis tam ejuſdem Peritioris, quam modernorum Peritorum ab utraque parte productis, quod dictum Prædium in *Valle Mora* pertinens ad commune Maſſæ Macinariæ, ut ex deſcriptione confinis a latere meridiei primi petii Terræ dictæ locationis, excluſum remanſerat a bonis eorundem Patrum; oſtendebant rurſus livellaria Inſtrumenta de eiſdem identifice locatis bonis ſucceſſive exarata anno 1523., & 1524. cum Silao Seniore de Sinibaldis, & declaratio finium diei 4. Aprilis 1524., in qua eadem *Vallis Mora* excluſa legitur a bonis livellatis; Et confirmabant idipſum publicæ deſcriptiones contentæ in libro menſurationum Territorii communis Maſſæ Macinariæ an. 1412., in quibus omnia adnotata fuerant petia terrarum conſtituentia hanc *Vallem Moram* tunc poſſeſſam per hæredes Joannis Nicolai, & alios, ut per Peritiorem relatum fuit in ejus Peritia §. 27.

Corroboratur ulterius ex depoſitionibus emiſſis per tres publicos Peritos Agrimenſores formiter examinatos de anno 1586. in Judicio compromiſſi ad inſtantiam Filiarum Alberti Sinibaldi contra prædictum Monaſterium, & Aniellum Sinibaldi, ex quibus in aperto ponitur etiam cauſa, propter quam eadem bona tranſitum fecerant in dictam Communitatem Maſſæ Macinariæ.

Ac abundantius probatur ex Peritia modernorum Geometrarum Sinibaldi, & alibi, junctis præſertim publicis deſcriptionibus bonorum ejuſdem Vallis anni 1412., in quibus aſſignati fuerunt confines Communis S. Mariæ ad Ripam ab ora orientali, Situlæ Montis a latere meridiei, & viæ publicæ a latere Septentrionis; qui quidem con-
5 fines in totum reſpondent iis per Peritiorem deſignatis præfatis bonis Vallis Moræ declaratis ſpectare ad Sinibaldos, ut in ejus Peritia, & in Mappa intra colorem croceum; ac propterea conſtituunt probationem evidentiſſimam identitatis.

Tanto magis, quod totum id confirmatur ex Mappa modernorum Peritorum Monaſterii inſcripta *Tabula ſecunda*, ubi bonis deſignatis *ſub litt. B. C. rubeis*, quæ aſſeruntur eſſe eademmet bona adjudicata Sinibaldis anno 1726., leguntur appoſiti iidemmet fines, qui continentur in publicis deſcriptionibus bonorum anni 1412. ejuſdemmet *Vallis Moræ*.

Accedebant etiam recognitiones factæ anno 1534. a Magiſtratu Lucenſi, in quibus recognitum extitit partem hujus Vallis ad commune Maſſæ Macinariæ ſpectantem fuiſſe jam a dicto Silao Seniore de Sinibaldis occupatam; facitque ulterius Inſtrumentum publicum venditionis factæ ſub ſequenti anno 1536. a prædicto Magiſtratu favore ejuſdem Silai de quadam portione bonorum in præfata *Valle Moræ* exiſtentium, ad quæ omnia relative ſe habuit prænominatus Vannuccorus, prout ipſe idem teſtatur in ſua relatione §. 24., & obſervabant Petrus Pellegrini, ac Dominicus Martinelli in ipſorum elaborato diſcurſu, in quo approbando, & col-

collaudando Vannuccorum, rejiciunt inſimul, ac reſpondent extrajudicialibus Peritiis prædictorum Canonicorum de Frigionaria.

Nec ad probandam aliqualem ſaltem pertinentiam controverſorum bonorum hujus Vallis ad prænuntiatos Canonicos viſa ſunt ſubſiſtentia acquiſitionum Inſtrumenta ab eiſdem effective producta. Recognitum enim extitit, quod Inſtrumenta hæc loquebantur de acquiſitionibus factis in Territoriis *Ripæ Compiti*, vel quod intelligentiam habebant ab aliis acquiſitionibus factis in plaga ſeptentrionali, ubi Monaſterium plura poſſidet bona, a controverſis tamen diverſa, uti in diverſo loco exi-
6 ſtentia, & propterea de iis ad iſta fieri nequit illatio; ex concordantibus Juribus in *leg.Papinianus ff. de minor.*, *leg. Naturalem §.Nihilominus ff. de acquiren. poſſeſſ.*, *leg. Stipulantem §.Sacrum verſ. Sed hæc diſſimilia ff. de verb. obligat.*, *Rot. deciſ.33. num.9. part.17.*, *& deciſ.69. num.38. part.19. rec.*, *& deciſ.645. num.4. cor.Caprar.*

Quapropter ſi firmum remanet, quod bona hæc controverſa ad præfatos Canonicos non ſpectabant, patens inde fit, quod comprehenſa nequeunt intelligi in prænuntiatis conceſſionibus ad livellum, ex defectu nimirum poteſta-
7 tis, & dominii, quod penes ipſos non erat; ex vulgato axiomate, de quo *Text. in leg. Traditio ff. de acquir. rer. domin.*, *Barboſ. axiom. 160. num.1.*, *Rot. cor.Molin. deciſ.770. num.30.*, ac obſervat idem Peritior §.33.

Verumtamen quod bona iſtiuſmodi non fuerint revera inter prædicta livellaria comprehenſa clarius oſtendit Inſtrumentum locationis anni 1510., ac alterum pro præciſa expreſſione confinium celebratum cum D. Silao Seniore die 4. Aprilis 1524.: in primo ſiquidem ex Inſtrumentis prædictis pro extenſione Livellariorum in latere meridionali diſtribuitur quantitas perticarum 155., quando ex oppoſito controverſum de *Valle Mora* longe majoris extenſionis dignoſcitur cultrarum nimirum 57., & pertic.68. juxta relationem Peritioris Periti §.19., & ſic per conſequens impoſſibile redditur, quod extenſio hæc major ſub illa valde minori comprehendi potuerit, ut bene agnovit, & obſervabat Vannuccorus *dicto* §.24.

Quin obſtaret replicatio, qua Canonici de Frigionaria dicebant, quod ex additamento cujuſdam Sylvæ in locatione anni 1510. nequaquam comprehenſæ adauctus ſubinde fuerat perticarum numerus.

Ultra quod etenim valde dubium erat, an conceſſio prædictæ Sylvæ habuerit effectum; ex quo ante conceſſionem erat litigioſa, ſemperque poſſeſſa fuerat a Communitate *Compiti*, a qua poſtea data legitur ad livellum Regulo Sinibaldi, & a Magiſtratu Communalium in parte vendita eidem Regulo, modoque poſſidetur ab illis de Donatis, & Blancis tertiis poſſeſſoribus in hoc Judicio non vocatis, tanquam Succeſſoribus Caroli Sanminiati, ut oſtendunt Geometræ Sinibaldi in præfato eorum reſponſivo diſcurſu *n.26.*, & probant etiam moderni Periti Monaſterii in eorum Planta ſub *litt.D. rubea* ſub hac ſpecifica adnotatione, ibi — *Mappa dimoſtrativa di tutti i beni, che dovrebbero attenere al Venerabil Monaſtero di Frigionara &c., quali beni unitamente il detto Monaſtero conceſſe a livello a Silao di Salvatore Sinibaldi l'anno 1523., e 1524. per Ser Michele Seranto*, & paulo infra — *la lettera D. roſſa contiene le terre di detto Monaſtero ſituate nel Comune di S. Maria di Compito; o ſia S. Biagio a Faeto poſſedute indebitamente da diverſi particolari, de quali ſe ne tratterà a ſuo tempo*.

In everſionem urgebat factum ipſum eorundem Canonicorum, qui pro dicto aſſerto additamento nullam, & ne minimam quidem convenerant Canonis, aut laudemii ſolutionem: Unde ſignum erat evidens, quod dicta Sylva nullius, vel modicæ ſaltem conſiderationis capax eſſe poterat relative ad illum ingentem perticarum numerum, ex quibus conſtituuntur, tam dd.Cultræ 57.68. *Vallis Moræ*, quam cætera omnia bona poſſeſſa per dd. de Blancis, & Donatis *ſub litt.D.rubea*, cum alias inveriſimile foret, quod iidem Canonici in notabile præjudicium eorum Monaſterii non pacti fuiſſent augmentum Cano-

nonis, & reſpective laudemii, & re-
8 gulare ſit, quod inveriſimilia non attenduntur in Jure; *Bald. in leg. 1. n. 15. Cod. de ſerv. fugit.*, *Socc. Jun. conſ. 122. num. 2. lib. 1.*, *Rot. deciſ. 282. num. 10. part. 11.*, *deciſ. 381. num. 6. part. 13.*, & *deciſ. 148. num. 10. part. 16. rec.*, & *coram Molin. deciſ. 683. num. 11.*

In altero vero anni 1524. quod celebratum noſcebatur ad hunc præciſum finem declarandi confinia, pro confine Livellariorum in plaga occidentali deſcriptum præciſe fuit latifundium nuncupatum *Valle Mora*, ubi apprime ſitum eſt Prædium controverſum cultrarum 57. 68., & ſic non amplius ſupereſſe poterat difficultas, quin Prædium iſtud excluſum remanſerit a Li-
9 vellariis, utpote quia illud omne, quod pro confine aſſignatur, nequit idem cum confinatis includi; ad *Text. in leg. Fines agri Cod. de evict.*, *Rot. dec. 229. num. 12. part. 14.*, *deciſ. 151. num. 19. part. 19. recen.*, *deciſ. 609. num. 18. coram Dunoz. Jun.*, *deciſ. 600. num. 7. coram Merlin.*, *deciſ. 1115. num. 2.*, & *deciſ. 1116. num. 18. coram Molin.*, & *deciſ. 4. num. 8. in tit. de Salvian. coram clar. mem. Card. Falconer.*, & obſervabat Peritior in ſua relatione §. 26.

Ad confirmandam ulterius excluſionem hujus Prædii a ſupradictis Livellariis, & magis magiſque comprobandam relationem Vannuecori, ſuccedebant ultra Sententiam latam in poſſeſſorio quamplures actus judiciales, & probationes expletæ in Judicio anni 1587. agitato inter Aniellum, & filias Alberti de Sinibaldis cum ſucceſſivo tranſactionis Inſtrumento inter Collitigantes celebrato anno 1588., in quibus eadem livellaria bona ſtatuta leguntur in quantitate cultrarum 40. circiter ſub fundamento, quod eo tunc per Peritos, acceſſus, menſurationes, & Teſtes fuit plene recognitum, quod major pars bonorum Alberti erat penitus libera, prout in obſequium veritatis teſtatus eſt Nicolaus Lena Peritus judicialis formiter examinatus, & pro parte ipſorum Canonicorum de Frigionaria electus, ibi — *Che delli beni, che reſtarono alla morte di Alberto Sinibaldi foſſero la maggior parte loro, acquiſtati parte dal Comune di Compito, e parte dal magnifico Comune di Lucca, e da altri*, LO TIENE PER CERTO &c. — ut recenſet ſupramemoratus Peritior §. 46.

Et unde per conſequens, ſi a dicto anno 1588. recognitum inſimul, & firmatum remanſerat prædicta livellaria bona conſiſtere in Cultris 40. circiter, clare propterea dabatur intelligi, quantum inde infirmitatis accipiat Peritia Vannuccori, qui referendo, quod Livellaria aſcendebant ad cultras 43., vel identifice convenit cum dicta antiqua Sententia, probationibus factis, & reſ-
10 pective Inſtrumento, inſpecta nimirum ea dictione *circiter* parum plus, vel minus denotare valente, vel ſine
11 dubio concordat cum dicta minori quantitate, quia ineſt hæc in majori; juxta *Text. in leg. Diem proferre §. Si plures*, *ibique Gloſſ. in verb. Conſenſerunt ff. de recept. Arbitr.*, *l. 1. §. Si ſtipulanti ff. de verb. obligat.*, *Salicet. in leg. Rem majoris num. 28. Cod. de reſcind. vend.*, *Gratian. diſcept. 187. n. 5.*, & *6.*, *Rot. deciſ. 111. num. 2. part. 7.*, & *deciſ. 26. num. 17.*, & *19. part. 10. Recent.*, *deciſ. 291. n. 8. cor. Bich.*, & *deciſ. 120. n. 3. coram Molines.*

Præterea ad excluſionem horum bonorum de *Valle Mora* ab iis livellariis concors erat alterum Inſtrumentum diviſionis initæ anno 1590. inter Silaum Sinibaldi filium Anielli, & Carolum de Sanminiatis. Obſervatum enim extitit, quod poſteaquam præfatus Silaus ex Inſtrumento tranſactionis initæ cum filiabus Alberti in ſequelam prædictæ ſententiæ, & probationum factarum receperat dd. cultras 40. circiter livellarias, emerat etiam ab eiſdem fæminis alia quædam ipſarum bona libera pretio ſcut. 1750., acquirendo ſcilicet medietatem pro ſe ipſo, & alteram medietatem pro perſona nominanda; Et cum nominaverit recenſitum Carolum Sanminiatum, diviſa ſubinde inter iſtos fuerunt prædicta hæc bona empta, atque per publicos Agrimenſores eidem Silao aſſignatæ ſunt cultræ 9. 2. 15., & aliæ 46. 3. 20. in dicto loco *Valle Mora*, ac demum aliæ cultræ 4. 1. 80. in loco *a Pera*, ut relative ad ſupradictum Inſtru-

Inſtrumentum obſervant Geometræ in eorum diſcurſu *num.*8. §. *La metà*; Adeo ut cum menſurationes hujuſmodi ſimul unitæ adamuſſim inſpectæ ſint convenire cum relatione Vannuccori, ac evinceretur ulterius, quod illa bona *Vallis Moræ* in ſuperius expreſſa quantitate cultrarum erant penitus libera dd. fratrum de Sinibaldis ex ſpeciali titulo prædictæ emptionis; Jam proinde ex ſupra enuntiato Inſtrumento & comprobabatur Peritia Vannuccori, & clarius datum erat intelligi nunquam bona hæc extitiſſe inter livellaria comprehenſa.

Famulante præſertim teſtatione Alberti Caſella, qui anno 1672. poſt occupationem factam a Canonicis de Frigionaria, cum de ipſorum ordine circumdarium feciſſet bonorum omnium ad eoſdem ſpectantium, in delineatione *Vallis Moræ* (quam bene advertendo, quod bona in ea exiſtentia dd. Patrum, ſeu Canonicorum non erant) notam reliquit Poſteris tenoris hujuſmodi — *Coltre* 53. 3. 104. *Selve, Boſchi, ſe bene ſi ſono miſurate per i Padri, non ſono loro, ma ſono de' Sinibaldi* — prout latius recognoverunt Geometræ in dicto eorum diſcurſu, ex quo ſiquidem melius dari nequibat teſtimonium pro excluſione hujus Vallis a prædictis Livellariis; dum agebatur de facto pro-
12 prio eorundem Patrum, & de teſtatione edita a tali Perito per ipſos Patres electo in actu ita proportionato, ut bene ad propoſitum notavit *Riminald. conſ.*212. *num.* 19., *Rot. dec.*211. *n.*52., *par.*19. *Rec.*, *dec.*1086. *n.*11. *cor. Emerix Jun.*, & *deciſ.*29. *ſub n.*3. *de uſur. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Ad magis autem roborandam Peritiam Vannuccori deſpicienda non erat ponderatio, quod eidem ſeſe ſubſcripſerat *Ambroſius Giannetti* alius publicus Peritus, eamque potiſſimum exornaverant *Dominicus Martinelli*, & *Petrus Pellegrini* Geometræ, qui longum contexere diſcurſum in ejuſdem comprobationem, & in confutationem reſpective alterius extrajudicialis Peritiæ, quam ſibi comparaverant PP. de Frigionaria; Si namque Peritia prædicta
13 uti Peritioris Periti attendenda erat, quamvis diſcordaret a primis Peritiis, & neutri adhæreret, *Surd. conſ.*452. *n.*59., *Gabr. de arbitr. concluſ.*1. *ſub n.*1. & 4., *Rot. dec.*111. *n.*3. *part.*7., & *dec.*26. *n.*20. *part.*10. *Recen.*, *dec.*2068. *n.*6. *coram Coccin.*, *dec.*37. *n.*4. *coram Emerix Jun.*, & *in Romana Pecuniaria* 4. *Decembris* 1708. §. 9. *coram Eminentiſſ. D. Card. Aldrovando*; Potiori quidem jure erat ei adhærendum in concreto caſus, ubi alii ſubſcripſerunt
14 Periti, collaudarunt Geometræ, & conſentanea dignoſcitur ſuperius omnibus recenſitis actibus, qui rem iſtam de ſe ipſis ponebant in claris; ut fere in terminis ponderavit *Magon. dec. Florentin.*49. *n.*26., *Rot. dec.*356. *num.*4. *part.*3., *dec.*373. *n.*2. *part.*11. *Rec.*, & *dec.*745. *n.*1. *coram Coccin.*

His tamen omnibus ſuperaddendo, quod recenſiti PP. de Frigionaria adverſus Peritiam iſtiuſmodi legitimo tempore non appellarunt, nec aliquo modo reclamarunt, quin imo advertendo, quod poſt editam ſententiam A. C. permiſerunt, ut ad tramites dictæ Relationis, & Peritiæ reintegrati remanſerint Sinibaldi ad poſſeſſionem illorum Bonorum, de quibus per antea ſpoliati remanſerant, & quod hodie tantummodo poſt longum ſilentium annorum tredecim de præcedenter geſtis conquerantur, ſerotina quidem comperta fuit reclamatio, dum
15 eo libentius exiſtimarunt DD. ſequendam eſſe enuntiatam peritiam, in quantum ex iis præmiſſis oriebatur ex facto proprio eorundem Canonicorum Regularium acceptatam, imo & approbatam fuiſſe; *Rot. dec.*65. *n.*11., & *dec.*72. *n.*12. *in Miſcell. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, & *dec.*848. *n.*1. *coram bon. mem. Lancetta*.

Nec ad iterum inſinuandum errorem redire juvabat ad Inſtrumentum illud declarationis Confinium celebratum die 24. Aprilis 1524. Ultra quod etenim rei veritas erat, quod Livellaria bona conſiſtebant unice in illis, quæ prius anno 1510. locata extiterunt favore illorum del Caſſaro, in quibus certe comprehenſa non fuerat *Vallis Moræ*, prout inſpiciendo depoſitiones Teſtium anni 1587. recognovit Peritior,

tior, & per conſequens procedi non poterat cum iſto alio poſteriori Inſtrumento, quod celebratum dici poſſet in fraudem, ad effectum ſcilicet dilatandi lares, & circumambiendi intra fines inibi expreſſos Bona diverſarum perſonarum. Adhuc viſo denuo prædicto Inſtrumento, & conſideratis ibi deſignatis confiniis recurrebat ſupradicta reſponſio, qua dicebatur, quod ſi in dicto Inſtrumento Livellaria Bona cohærentia dicuntur Valli Moræ, utique Bona iſtius Vallis ex vi ejuſdem Inſtrumenti Livellariorum nomine venire non poſſunt, dum alias confine cum
16 confinato includeretur contra regulam *Text. in Leg. fines Cod. de evict.*, ut fuſius ſupra probatum extitit *ſub §. In altero vero*.

Inutiliter demum addebatur, quod docentibus Fratribus de Sinibaldis de acquiſitione bonorum in dicta Valle in ſola quantitate Cultrarum 13.380. facta a Silao Juniore eorundem auctore, reſtrictive propterea ad hanc ſolummodo quantitatem decernenda foret reintegratio.

Omiſſa namque inſpectione ſuper dictis Cultris 13.380., circa quas Patres ipſi dant manus, ut præſertim colligebatur ex informatione facti, quoad reliquas, ubi eſt controverſia, obſervabant DD. una cum dicto Peritiore Perito, quod retorquebatur objectum adverſus eoſdem Canonicos, queis utique non probantibus acquiſitionem, vel poſſeſſionem Bonorum in Valle Mora nec de tempore antiquæ locationis anni 1510., nec ſucceſſive de tempore conceſſionis ad Livellum ſequutæ anno 1523., ſeu 1524., eo ipſo dicendum erat, quod bona iſtius Vallis ipſorum certe non erant, nec ſub nomine Livellariorum comprehendi poterant. Aſt viceverſa docentibus memoratis Fratribus de Sinibaldis de pacifica poſſeſſione reliquarum etiam Cultrarum ab antiquiſſimo tempore tam ex Judicialibus actis inter Aniellum, & Filias Alberti de anno 1587., quam ex diviſione ſubinde ſequuta prævia ſegregatione liberorum a Livellariis cum ſcientia, & patientia eorundemmet Patrum, ad eoſdem propterea Fratres uti libera ſpectaſſe noſcitur cætera etiam controverſa portio dictorum Bonorum uſque ad integram quantitatem dd. cultrarum 57.68., quia nimirum a tali antiquiſſima poſſeſſione dominium, &
17 pertinentia in poſſeſſore procul omni dubio concluditur; *Bartol. in Leg. Quidem in Summario n.4. ff. de condit. inſert.*, *Rip. in Leg. Rom.*, *quæ nobis num.54. ff. de acquir. poſſeſſ.*; *Cephal. conſil.63. n.13. lib.1.*, & *Rot. dec.205. num.4. coram Caprara*.

Et hæc quoad Prædium *di Valle Mora* Cultrarum 57.68.; Quo vero ad alterum Prædiolum Cultrarum 2.1.40. in loco *a Pera* iſtius pariter excluſio a Livellariis apparuit DD. incontrovertibilis, quia nempe in præcitato Inſtrumento declarationis confinium diei 4. Aprilis 1524., & in pluribus aliis Inſtrumentis præcedentium locationum eorundem bonorum per Canonicos exhibitis datum legitur pro confine bonis ipſis Livellatis, & partem ſpectaſſe dicitur ad Capitulum S.Martini, & partem ad Eccleſiam Maſſæ Macinariæ, ut notavit Peritior §.42., & 43.; Quapropter deducebatur excluſio, tum quia ut
18 confine nequibat cum confinatis includi; tum etiam quia ſi ad alienos ſpectabat, nec proprium erat Canonicorum de Frigionaria, non poteſt in-
19 telligi in Livellariis Inſtrumentis comprehenſum ex ſuperius animadverſis, & firmatis in excluſionem alterius Prædii di *Valle Mora d. §. In altera vero*, & *§. Quapropter*.

Quibus ita firmiter conſtabilitis, incaſſum Patres de Frigionaria dicebant, quod Fratres de Sinibaldis, utpote emphyteutæ ni indigarent, qualia præciſa forent emphyteutica Bona, liberum erat ipſis Patribus uti proprietariis poſſeſſionem capere ſuper tota re controverſa. Quidquid namque ſit de hac juridica propoſitione, an procedat, quando emphyteutà pro ſe habet Rem Judicatam firmantem quantitatem Bonorum Livellariorum, & Dominus directus agit in Judicio reſtitutionis in integrum, in quo ipſe probare tenetur injuſtitiam præcedentis Reî Judicatæ: placuit ſane reſponſio, quod quatenus etiam hujuſmodi onus eſſe deberet em-

phyteutæ, hoc tamen abunde expleverunt Fratres de Sinibaldis, demonſtrando etiam hodie, prout prius fecerant, præciſam quantitatem Bonorum livellariorum, & liberorum mediantibus
20 tot tántiſque Judicialibus actibus, & publicis documentis, ex quibus innegabiliter depromebatur Bona livellaria conſiſtere in cultris 43. 3. 83., & libera ipſorum Fratrum in cult. 57.68. *in Vallemora*, & in aliis cultris 2. 1.40. in loco *a Pera*, exiſtentibus omnibus in Commuui Maſſæ Macinariæ, ut retulit Peritior.

Nullam vero dubietatis umbram intulerunt Periti adducti a prænuntiatis Canonicis de Frigionaria, quia nimirum uti extrajudiciales, & ad opportunitatem expiſcati non meruerunt at-
21 tendi in concurſu ſignanter Peritorum judicialium auctoritate Prætoria deputatorum, & cum præſertim habeant clariſſimam evidentiam rei in oppoſitum; *Rot. deciſ.545. num.9., ibique Adden. num.12. coram Gregor.*, *deciſ.448. num.4. coram Cerr., deciſ.40. num.10., & deciſ.1362. num.12. coram Emerix Jun., deciſ.157. num.10. coram Anſald. tom.2., deciſ.26. num.2. de uſur. coram clar. mem. Card. Falconer., & deciſ.223. num.7. coram Kaunitz.*

Poſtremo, quod alienum erat a præſenti inſpectione, dicebant ſæpedicti Patres de Frigionaria, Fratres de Sinibaldis exceſſum commiſiſſe in executione Mandati de reintegrando, ex quo nonnulla bona occupaverant, quæ nec in Peritia Vannuccori, neque in Sententia A. C. eiſdem fuerant conceſſa;
22 ſed futilis viſa fuit exceptio, quia hæc tanquam nova, novum quidem, & ſeparatum Judicium expoſcebat, nec cognoſci poterat de præſenti, ubi unice agebatur de viribus præcedentis Rei Judicatæ.

Et ita Partibus acerrime contradicentibus reſponſum fuit.

## ROMANA IMMISSIONIS.

*Lunæ 25. Januarii 1740.*

### ARGUMENTUM

Habes in Deciſione CLVII.

### SUMMARIUM.

1 *Fideicommiſſario denegatur Immiſſio ad bona alienata ob debita Fideicommittentis.*
2 *Reſoluta conductione reſolvitur etiam ſubconductio;*
3 *Limitatur tamen, quando contractus reſolvitur ex cauſa voluntaria, non vero neceſſaria.*
4 *Locator ob non ſolutas penſiones poteſt Conductorem expellere, & caducitatem acceptare.*
5 *Reſolutio contractus pendere non debet a poteſtate debitoris.*
6 *Reſoluto ex cauſa mere voluntaria jure Conductoris, reſolutum non remanet jus Subconductoris;*
7 *Sed in Conductores ſubrogatos tranſeunt omnia jura tam activa, quam paſſiva.*
8 *Princeps concedens gratiam, non cenſetur velle præjudicare tertio.*

### DECISIO CLXIII.

Adverſus Deciſionem coram Me editam *die 3. Julii proxime elapſi anni*, cum beneficium novæ Audientiæ obtinuiſſet Franciſcus Maria Borellus, repropoſita hodie a Me cauſa, *in deciſis* DD. perſtiterunt.

Immotum quippe remanebat, Bona fideicommiſſaria, ad quæ immiſſio expetebatur, diſtracta fuiſſe ex cauſa de-
1 biti ipſius Fideicommittentis pro Subconductione Vectigalis Fori Piſcium, & pro evitanda executione Manus Regiæ contra illius hæreditatem jam expeditæ, idcoque ad vulgatum *Text. in leg. Mulier §. Cum proponeretur ff. ad S. C. Trebell.*, nullam Franciſco Mariæ hæredi Fideicommiſſario immiſſionem deberi ad ea præſertim Bona, quæ a tertiis Poſſeſſoribus bona fide, & oneroſo titulo retinebantur.

Quin ſubſiſteret, quod ſicuti de anno 1684. reſoluta fuit Conductio Ge-
2 neralis Vectigalium Urbis, quæ tenebatur a Fratribus de Petroſinis, ita quoque reſoluta jure ipſo extiterit Subconductio Fori Piſcum, ex regula *Text. in leg. Lex vectigali 31. ff. de pignor.*, ita ut proſecutio, & ejuſdem incommodum non fideicommiſſo, ſed

ſed Joſepho Mariæ primo hæredi gravato tribui debeat.

Denuo etenim perpenſum fuit regulam ex eo *Textu* deſumptam locum profecto non habere in caſu, quo Conductio Fratrum de Petroſinis reſoluta non fuit ex cauſa neceſſaria, ſed ex cauſa tantummodo voluntaria tam Renuntiantis, quam Principis renuntia-
3 tionem ante lapſum præfiniti temporis ex mera gratia, & indulgentia acceptantis, *ut cumulatis auctoritatibus probat præterita Deciſio, quæ confirmatur §.Siquidem, & ſeq.*

Ex eo autem, quod Fratres de Petroſinis ad renuntiationem devenerint ex defectu paratæ pecuniæ ad ſolvendam penſionem, non inde legitime contendebatur, cauſam neceſſariam, ſive contractus reſolutivam intercesſiſſe.

Quidquid enim eſſet, quando Princeps ob non ſolutas penſiones, & jam incurſam caducitatem jure ſuo uſus fuiſſet, & Conductores ſecundum Legem expuliſſet, omnis profecto exceptio in caſu diluitur ex tenore ipſius Chirographi Pontificii, ex quo apparet, voluntariam dumtaxat fuiſſe conductionis ceſſionem in Petroſinis per viam humilis petitionis: *banno fatto iſtanza, acciò ci contentiamo accettare la rinunzia del detto Appalto*: & voluntariam unice Principis acceptationem ex arbitrio tantum, & motu pietatis admiſſam: *Volendo noi uſare la noſtra ſolita pietà, conſiderando lo ſtato delle coſe, abbiamo riſoluto di condiſcendere alla loro domanda*: abſque eo quod Petroſini ab ſolutione debiti cenſus adhuc ceſſaſſent, ideoque ſaltem cauſa legitimæ devolutionis inducta eſſet.

4 Quando igitur Locator, in cujus poteſtate eſt caducitatem acceptare (nam alias reſolutio contractus remanere non
5 debet in poteſtate debitoris, ut monuit *Bald. conſ.371. lib.1.*) caducitatem, & devolutionem non acceptavit, quin immo cum nec adhuc caducitas ipſa commiſſa foret, ideoque vectigal redierit ad Dominum non ex ea cauſa commiſſi, neque ex Lege contractus, ſed ex voluntate Conductoris, & ex
6 gratia Locatoris, utique Subconductorum jura neque perimi, neque imminui potuerunt, & apud Succeſſores Conductionis poſtmodum inoffenſa manſerunt, in quos per viam tranſmiſſionis,
7 & tranſlationis omnia tam activa, quam paſſiva ex miniſterio Legis delata fuerant; per *Text. in leg. Emptor. Cod. de hæred., vel act. ven., Arctin. in leg.1. num.20. ff. ſi cert. petat., Valenzuel. conſ.15. num.25., & ſeqq., Surd. deciſ.308. num.1., Rot. coram Dunozett. Jun. deciſ.576. num.6., coram Cerr. deciſ.817. num.6., & coram Anſald. deciſ.50. num.6.*, ut in his, & ſimilibus poſt *Bald., & Alex.* firmant *Tiraquell. de retract. lign. §.34. Gloſſ.1., Scaput. de ſucc. ſign. ampliat.11. num.5., Guid. Pap. deciſ.525., Oſach. deciſ. Pedem. 156. num.14.*

Atque exinde evaneſcit altera exceptio, quod non per viam ſubrogationis, & tranſmiſſionis, ſed per extinctionem primæ conductionis, & per viam novæ creationis Vectigal fuerit ex novo titulo conceſſum Nerlio, & Fantono, ideoque ſublata hoc ipſo extiterint jura Subconductorum:

Nam præterquamquod cum Princeps non ex cauſa commiſſi, neque ex contractus Lege dejecerit Petroſinos, ſed tantum ex gratia admiſerit renuntiationem ab illis factam, utique illam
8 cum ſua cauſa oportuit admittere; Adverſantur huic illationi non ſolum ratio, & juris certa præſumptio, quæ nullo modo inducit voluiſſe Principem, gratiam Conductoribus concedendo, graviſſimum damnum inferre Subconductoribus, qui cum illis bona fide contraxerant, & maxima impenſa paverant, quæ pro Subconductionum proſecutione neceſſaria habebantur, ut firmat *præterita Deciſio §.Quia licet*, & conſonant *Text. in leg. in vendit. §.1., & in leg. ſi filio famil. §.fin. num.7. ff. ſolut. matrim.*

Sed etiam verba ipſa Chirographi Pontificii: *Eſſendo ſtato trattato, e concluſo con il Marcheſe Filippo Nerli, che ſi è offerto di pigliare il medeſimo Appalto per li trè anni, che reſtano dell' Appalto delli detti Petroſini, e per altri nove anni immediatamente inſeguenti;*

a. verba Inſtrumenti conceſſionis tactæ per plenam Cameram: *Non ſolum per triennium, quod de eodem Appaltu remanebat Dominici, & Joſephi de Petroſinis, verum etiam per aliud novennium a dicti triennii terminatione proxime futurum, ut in eadem Deciſione dictum fuit* §.9.

Ideoque licet pro liberandis Petroſinis, quoad Cameram extinxerit Princeps locationem Vectigalis pro futuro triennio, attamen jura, & obligationes Subconductorum in præjudicium etiam Cameræ de medio tolli non voluit; Et quemadmodum Petroſinos a quocunque onere, & moleſtia exemptos eſſe juſſit, ita per mutationem ſolummodo Perſonarum, quorum commodo Conductio per ſubſequens triennium proſequi debebatur, perfectæ Petroſinorum liberationi, & indemnitati Subconductorum conſuluit, ut a *num.7. ad* 10. *in d. mea præterita Deciſione* late perpenſum extitit.

Mirabiliter vero comprobat hæc omnia ſubſecuta obſervantia tam quoad alias Subconductiones, quam præciſe quoad hancFori Piſcarii. Paucis etenim exceptis Subconductoribus, qui ultra illud triennium, quod de Conductione Petroſinorum ſupererat, eandem protrahere volentes, ad novam ſtipulationem cum Fantono, & Nerlio devenerunt; Quod attinet ad Subconductionem Fori Piſcarii, nedum habita non fuit pro reſoluta, ſed omnino reluctans Joſeph Borella etiam poſt judicialem proteſtationem emiſſam in Subconductione permanſit in vim contractę obligationis a Fideicommittente, cujus hæreditatis nomine negocium exinde geſtum fuit; cum ipſi Nerlius, & Fantonus non alium pro Subconductione recognoſcere voluerint debitorem, quam Fideicommittentis ejuſdem hæreditatem, ut patet ex ſolutionibus hæreditario nomine factis, & ex Manu Regia contra hæreditatem expedita, cujus vigore Bona hæreditaria executioni ſubjecta fuerunt, *uti advertit Deciſio, quæ confirmari promeruit*.

Et ita utraque &c.

## COMPOSTELLANA PAROCHIALIS DE AGUDELO.

*Lunæ* 1. *Februarii* 1740.

### ARGUMENTUM.

Per præſentationem a Turnario expletam conſervatur cæteris Patronis non præſentantibus quaſi poſſeſſio, & ultimus ſtatus.

### *SUMMARIUM.*

1 *Literæ Apoſtolicæ juſtificatæ ſunt exequendæ*. & num. 5.

2 *Patroni laici habent quadrimeſtre ad præſentandum*,

3 *Quod durat uſque ad finem ultimæ diei*.

4 *In Beneficialibus poſſeſſio Auctoris tranſit ad ſucceſſores, & hæredes*.

5 *Per præſentationem a Turnario expletam conſervatur quaſi poſſeſſio, & ultimus ſtatus omnibus Compatronis*;

6 *Quia non proprio, ſed communi nomine præſentare dicitur*.

7 *Expreſſa reſervatio præſervat omnia jura antecedenter competentia*.

9 *Gratia pro præſentato ſatis eſt verificata, ſi doceatur de præſentatione facta a medietate Patronorum*.

10 *Literæ non juſtificatæ non ſunt exequendæ*.

### DECISIO CLXIV.

OB vacationem Beneficii Curati de Jurepatronatus Laicorum ſub nomine S. Martini loci de Agudelo per obitum Alphonſi Marino ſequutam, fuit ad illud intra legitima tempora præſentatus per integralem fere partem Patronorum Nicolaus Ramos de Moſcoſo, qui Jura Juribus addendo obtinuit etiam a S. Sede gratiam pro præſentato cum derogatione medietatis vocum. Authumans autem Eliſęus Joſeph Moſquera, ſupradictam præſentationem expletam nequaquam fuiſſe intra tempus a Jure Patronis ad præſentandum conceſſum, ſub hoc fundamento hanc eandem Parochialem ab eadem S. Sede reportavit. Expeditis itaque, directiſque hiſce literis Ordinario Compoſtellano, introductoque ſuper executione utriuſque gratiæ Judicio, prodiit definitiva Sententia, per quam

quam idem Ordinarius denegavit executionem literis Nicolai, eamque conceſſit literis Eliſei. Verum commiſſa mihi hujuſmodi Cauſa per Signaturam Juſtitiæ, propoſui dubium in hodierna Audientia -- *An, & quæ literæ ſint exequendæ* -- cui per contradictas DD. reſponderunt -- *Literas Nicolai eſſe exequendas* --.

Cum enim ea omnia, quæ pro reportatione gratiæ pro compræſentato Nicolaus Summo Pontifici expoſuit, pleniſ-
1 ſime verificentur in facto, ac in utraque earum parte juſtificentur, hæſitari profecto non poterat, quin literæ ejuſdem Nicolai eſſent executioni omnino demandandæ; juxta monitum *Textus in cap.Si quando de reſcript.*, *& cap.Si capitulo*, *ibique Gloſſ. verb. Exequatur de conceſſ. præben. in 6.*, & firmat cæteris omiſſis *Rot. in Aurien. Parochialis de Podentes* 25.*Martii* 1738. §.*Merito coram Me*.

Et quidem optime verificabantur in ea parte, in qua Nicolaus expoſuit, ſe fuiſſe intra legitima tempora præſentatum. Hujuſmodi ſiquidem expreſſio perſpicue verificabatur ex calculo temporum, quæ interceſſerunt a die obitus poſſeſſoris hujus controverſæ Parochialis ad diem præſentationum Nicolai; Nam obitus prædicti ultimi poſſeſſoris evenit *die* 12.*Maii* 1730., præſentationes vero Nicolai expletæ fuerunt ſub diebus 23., & 28.*Julii* ejuſdem anni; Quamobrem patens reddebatur, quod Nicolaus fuerit præſentatus intra legitima tempora, ex quo nondum tranſactum erat quadrimeſtre,
2 quod Patronis laicis a Jure ad præſentandum conceditur, ut docent *Lambertin. de Jurepatr. lib.2. quæſt.6. n.4.*, *Vivian. eod. tract. lib.12. cap.15. n.22.*, *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.59. n.19.*, *Rot. deciſ.489. num.1. coram Cavaler.*, *deciſ.153. num.9. coram Anſald.*, & *deciſ.1060. num.20. coram Lancett.*,
3 quodque durabat uſque ad diem duodecimum Septembris, in cujus etiam fine potuiſſent abſque dubio iidem Patroni præſentationem explere; ad tradita per *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.45. num.8.*, *Piton. de contr. Patron. alleg.2. num.24.*, & *alleg.4. num.23.*

Sicuti etiam pleniſſime verificatæ apparuerunt eædem literæ Nicolai in altera parte, in qua ſe præſentatum fuiſſe aſſeruit a Patronis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus juxta ultimum ſtatum. Hæc namque expreſſionis veritas depromebatur ex tot, tantiſque præſentationibus, quæ ſuum habuerunt effectum, quæque expletæ fuerunt per Auctores modernorum Patronorum, qui indubitanter fuerunt legitimi Patroni, atque pro talibus per Sententias Ordinarii Compoſtellani canonizati. Quoties enim probatur in facto quaſi poſſeſſio Auctorum in Jure præſentandi, dubitari profecto nequit de poſſeſſione Succeſſorum; Cum exploratum ſit in his materiis beneficia-
4 libus, quod poſſeſſio Auctoris tranſit ad Succeſſores, & hæredes illius, ad effectum, ut præſentatus ab illis debeat inſtitutionem conſequi, ut cæteris relatis per *Piton. de Contr Patron. allegat.40. num.53.* firmat *Rot. deciſ.85. num.15. coram Caprar., in Paderbonen. Beneficii* 28. *Junii* 1734. §.*Quidquid*, & *in Aurien. Parochialis de Rivela* 6. *Februarii* 1736. §.*Nec de dicta in fin. coram Me*.

Neutiquam obſtante, quod quaſi poſſeſſio ipſorum modernorum Patronorum probari poſſit per penultimum ſtatum, in quo ipſi præſentarunt, non autem ex ultimo, qui evenit de anno 1694., ad hujus ſiquidem objecti eliminationem Domini obſervarunt in facto, quod exercitium Juriſdictionis in præſentando diviſum erat inter Patronos per Turnum; Ac propterea licet moderni Patroni non probent eorum poſſeſſionem mediantibus actibus poſſeſſoriis eorum Auctorum in ultimo ſtatu, attamen quotieſcunque Turnarius juxta legem Turni præſentat, non amittit al-
5 ter Compatronus ſuum Jus, ſuamque poſſeſſionem, quinimmo per ſimiles præſentationes expreſſe conſervatur idem Jus, eademque poſſeſſio aliorum. Q ip-
6 pe quia Turnarius præſentando, non proprio, ſed communi nomine præſentare dicitur, eademque præſentatio reputatur, ac ſi ab omnibus ſimul Patronis facta fuiſſet; per ea quæ tradunt *Lotter. de Re Benefic. lib.2. quæſt.21. num.*

*num.29., & 30., Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.65. num.34., & de Benefic. diſc.1. num.33., Piton. alleg.19. num.2., & alleg.90. num.30., & 34. de contr. Patron., Rot. deciſ.635. num.8. part.18. rec., deciſ.1980. num.11. coram Seraphin., deciſ.241. num.12. coram Bich., & deciſ.836. num.20. coram bon. mem. Molines.*

Et abſque ulla difficultate inſpecta Sententia Ordinarii prædicti ultimi ſtatus; In hac enim expreſſis verbis præſervata videtur hodiernis Patronis, qui ob legem Turni non præſentarunt in ultimo ſtatu, facultas præſentandi in ſequenti vacatione, quæ hodie ſucceſſit; Unde eſt, quod tanto fortius dicendum erat per ultimum ſtatum fuiſſe præſervatam poſſeſſionem præſentandi competentem hodiernis Patronis, juxta virtutem, & efficaciam hujus expreſſæ
7 reſervationis, quæ de ſui natura præſervat omnia Jura præcedenter competentia integra, & illæſa; ad *Text. in leg. Idem fuit circa princ. ff. de Teſtam. tut., Aym. conſ.29. num.8., Rot. deciſ.444. num.19. part.14., & deciſ.495. num.9. part.18. recen.*

Quoad tertiam demum expreſſionem per eundem Nicolaum factam, quod nempe fuerit præſentatus a medietate, immo a majori, & fere integrali parte Patronorum nulla ſuberat difficultas. Etenim ex ſententia penultimi ſtatus deſumebatur, quod hujuſmodi Juſpatronatus diviſum fuit in duas partes, cujus exercitium exequendum erat alternatim inter ipſas; Ac ulterius in eadem Sententia declaratur, quod una pars ipſius Jurispatronatus ſpectare debeat ad Joannem Marinum de Manzilla, cujus hæres, nempe Conſalvus Taboada Marino præſentavit in ultimo ſtatu; Altera autem pars pertinere debeat, declaratur in antedicta Sententia, ad Succeſſores Joannis Gomes de Bahia, qui omnes præſentarunt in penultimo ſtatu anni 1665.

Redeunte autem Turno hodierna die ad Succeſſores dictorum de Bahia, & conſequenter ad modernos Patronos, integrantes omnes præſentem Turnum, ac concurrentes una ſimul in Nicolao, ambigendum proinde non erat, quin ipſe habuerit nedum medietatem, ſed etiam integralem partem vocum in actu ſuæ præſentationis, ita ut, cum verificentur omnes expreſſiones factæ per eundem Nicolaum Summo Pontifici pro reportatione gratiæ pro præſentato cum derogatione medietatis vo-
8 cum, literę ab eo obtentę debeant omnino executioni demandari, cum in his terminis celerem expoſcant executionem; ad firmata per *Rot. dec.14. num.1. de Benef. cor. Card. Falconer.*

Et quatenus etiam dubitari poſſet, an idem Nicolaus haberet integralem partem vocum, attamen, cum habuerit nedum medietatem ipſarum, ſed indubitanter majorem partem, hoc profecto ſufficit, ut ejus gratia penitus exequatur, cum ad verificationem gratiæ
9 pro præſentato docere ſatis ſit, quod Nicolaus habuerit medietatem vocum, prout expoſuit in ſuis literis; ad firmata per *Rot. deciſ.19. num.9., & deciſ.20. num.10. in Mantiſſ. ad de Luc. lib.3., deciſ.1265. num.2. coram Lancett., deciſ.21. num.17. de Jurepatron. cor. clar. mem. Card. Falconer.* cum ibi allegatis.

Quemadmodum igitur pleniſſime verificantur literæ prædicti Nicolai in omni earum parte, ita e converſo verificari nequeunt expreſſiones factæ ab Eliſęo pro impetratione hujus Parochialis; Propterea quod, cum conſtet legitime, & intra tempus a Jure præfinitum fuiſſe præſentatum, verificari ſane non poteſt e contra, quod non fuerit præſentatus intra legitima tempora, prout expoſuit idem Eliſęus Summo Pontifici; Unde ſequitur, quod
10 hiſce literis nequaquam dari debeat executio, utpote non juſtificatis in earum expreſſionibus, per ea, quæ firmat *Rot. deciſ.1. num.6., & deciſ.4. num.1. de Jurepatr. cor. clar. mem. Card. Falcon.*

E ita per contradictas &c.

## REATINA DOTIS.

*Lunæ 1. Februarii 1740.*

## ARGUMENTUM.

Dos reſtituta præſumitur ex lapſu 50. annorum, & tranſitu mulieris ad ſecundas nuptias. Fructus nemo lucrari po-

poteſt ſcientiam ſpecificam fideicommiſſi habens, quæ oritur ex ſuſtentatione litis ejus purificationem reſpicientis. Acceptans legatum ſub conditione *nihil aliud prætendendi*, remittere cenſetur actiones ab ipſo tanquam actore promovendas, non vero exceptiones tanquam a Reo allegandas.

*SUMMARIUM.*

1 *Dos ſemel reſtituta non eſt amplius reſtituenda*;
2 *Reſtituta autem præſumitur per lapſum* 50. *annorum*;
3 *Maxime ſi mulier ad ſecundas nuptias tranſiverit*.
4 *Fructus bonorum fideicommiſſariorum indebite a muliere percepti cedunt in extinctionem ſuæ dotis*;
5 *Præſertim ſi ejus quantitatis fuerint, ut creditum dotale extingui potuerit*.
6 *Extinctio crediti arguitur ex omiſſione deſcriptionis ejuſdem inter bona hereditaria*,
*Et adnotationis inter debita a Creditore deſcripta*.
8 *Legatum vallatum pacto, ut Legatarius nil aliud petere poſſit, oſtendit legantem eſſe debitorem ipſius Legatarii*;
9 *Mala fides oritur ex ſcientia rei alienæ*,
10 *Qua concurrente fructus lucrari nemo poteſt*;
11 *Ex longa autem ſuſtentatione litis purificationem fideicommiſſi reſpicientis naſcitur ſcientia ejuſdem non generalis tantum, ſed etiam ſpecialis*;
12 *Quia ſcilicet ex facto proprio procedit*.
13 *Dotis creditum etſi ab initio liquidum, dicitur tamen vel extinctum, vel omnino turbidum per perceptionem fructuum bonorum fideicommiſſariorum ad debitorem dotis pertinentium*.
14 *In æſtimanda penſione domus judicio Peritorum ſtandum eſt*.
15 *Teſtibus de certa ſcientia deponentibus fides adhibetur*.
16 *Inſtrumentum locationis probat certam quantitatem fructuum*.
17 *Acceptans legatum ſub conditione* di non mai pretendere cos'alcuna, *cenſetur quamlibet prætenſionem remittere*.
18 *Declara, ut procedat in prætenſionibus a Legatario tanquam actore promovendis, non vero in exceptionibus ab ipſo tanquam Reo allegandis*;
19 *Quia verbum* prætendere *nihil aliud importat, quam promovere actiones in linea actoris*.

DECISIO CLXV.

Hieronymus de Jozzis ſe prole deſtitutum videns, ſub annum 1687. ſuum condidit Teſtamentum, in quo, ſcripto ſibi hærede proprietario Jo: Victorio ejus ex Fratre Nepote, uſufructuarias hæredes inſtituit Conſtantiam ejus Uxorem, ac Lauram Nobili iſtius Matrem; quæ licet indubie ſciviſſent, prædicta bona ſubjecta eſſe fideicommiſſo quond. Antonii Sernicoli, ex quo ipſæ declarari per duplicem Sententiam obtinuerunt, dictum fideicommiſſum fuiſſe purificatum favore memorati Jo: Victorii ad excluſionem Monaſteriorum Reginæ Cœli, & S. Mariæ Magdalenæ Urbis, attamen Conſtantia in ſuo, cum quo deceſſit elogio, ſuum hæredem nominavit Zenobium Folchi, relicto unice titulo Legati eidem Victorio quodam Prædio valoris ſc.700. ſub ea lege — *Che il detto Signor Gio: Vittorio, e ſuoi non poſſino mai in alcun tempo pretendere frutti di ſorte alcuna, e ne pretendere coſa alcuna ſopra la mia eredità &c., intendendo laſciarglielo per qualunque pretenſione poteſſe avere*.

Executo autem hujuſmodi Legato deceſſit poſtea idem Zenobius, cujus Mulier, nempe Olimpia Foſchi, uti Mater, & Tutrix Angeli filii, & hæredis ejuſdem Zenobii, petiit, & obtinuit ab A.C. reſtitutionem dotis antedictæ Conſtantiæ conſiſtentis in ſc.1250. contra ſupradictum Jo: Victorium hæredem Hieronymi ejuſdem Conſtantiæ Viri; Delegata autem mihi cognitione hujus Cauſæ, mediante Reſcripto Signaturæ Juſtitiæ cum clauſula — *Alteri, qui ad legitimam* — Conſului Dominis meis cum dubio — *An ſit procedendum ad legitimam executionem?* Qui cum probe agnoverint, ipſammet Conſtantiam, dum adhuc in vivis erat, plenariam ſuæ dotis reſtitutionem reportaſſe, *negativum* reſponſum mihi dederunt; Ne alias Jo: Victorius, uti hæres præ-

præfati Hieronymi ad iterum reſti-
1 tuendam eandem dotem, quam ſemel reſtitutam fuiſſe conſtat, cogeretur, contra monitum *Text. in leg. bona fides ff. de reg. Jur.*, & firmat *Rot. dec.* 1193. *num.* 1. *cor. bon. mem. Molin.*

Quod autem res ita ſe haberet, pro comperto habuerunt Domini; nam cum hujuſmodi dos intra ſpatium 50. fere annorum, neque ab ipſa Conſtantia poſt obitum ſui Viri ſequutum de anno 1687., quo tempore erat reſtituenda, neque ſubinde a Zenobio Foſchi ipſius immediato hærede unquam fuiſſet expoſtulata; juſte profecto præſumi
2 poterat, quod eadem dos fuerit abſque dubio reſtituta; Nam alias Conſtantia, ejuſque immediatus hæres non utique tamdiu tacuiſſent, aut neglexiſſent petere reſtitutionem hujus dotis, prout ad propoſitum ponderant *Cravett. conſil.* 118. *num.* 12., *Altog. conſ.* 53. *lib.* 1., *Grat. diſcept.* 362. *num.* 19., *Card. de Luc. de dot. diſc.* 159. *num.* 64., *Surd. deciſ.* 103. *num.* 3., & 4., *Rot. deciſ.* 86. *num.* 10. *part.* 11., *deciſ.* 458. *num.* 5. *part.* 14., & *deciſ.* 59. *num.* 5. *part.* 16. *rec.*, *deciſ.* 340. *num.* 3., & *deciſ.* 528. *num.* 5. *cor. Caprar.*, & *dec.* 910. *num.* 4. *cor. bon. mem. Molin.*

Et abſque ulla difficultate, quia eadem Conſtantia non longe poſt obitum ſui primi Conjugis convolaverat ad ſecundas nuptias cum Barone Falconio. Mulieres enim cum de Jure in ſecundis
3 nuptiis ſemper aſſignent eandem dotem, quam habuerunt in primo Conjugio, eo magis ſuaſibile fuit, quod hac eadem occaſione ſecundi matrimonii Conſtantia reportaverit plenariam ſuæ dotis reſtitutionem ad effectum eam conſignandi ejus ſecundo Viro, ut pariter ad hunc eundem effectum conſiderat *Menoch. de Præſum. præſumpt.* 6. *num.* 25., & *ſeqq.*, *Mantic. de Tacit. lib.* 12. *titul.* 15. *num.* 1., *Boſſ. de Dot. cap.* 8. *num.* 121., *Rot. deciſ.* 63. *num.* 39. *coram Arguell.*, *deciſ.* 654. *num.* 4. *coram Dunozz. Jun.*, & *deciſ.* 1123. *num.* 4. *coram bon. mem. Molin.*

Verum his, & aliis prætermiſſis, quæ in linea tantum præſumptiva procedebant, illud præcipuum apud Dominos in hac Cauſa fuit, quod, cum Conſtantia uti univerſalis hæres uſufructuaria ſui Viri per ſpatium quadraginta annorum, nedum uſufructuando permanſerit ſuper bonis ejuſdem ſui Viri, ſed etiam ſuper quampluribus aliis bonis, quæ innegabiliter fideicommiſſaria erant, atque vigore antedictæ rei judicatæ ſpectabant ad dictum Jo: Victorium Jozzi, pluſquam ſatisfacta dici debebat de ſuo credito dotali; nam hujuſmodi fructus bonorum fideicom-
4 miſſariorum tanto tempore percepti, quos ipſa nequaquam ſuperlucrari, atque ſuos facere poterat, miniſterio Juris ceſſerunt in extinctionem prædicti crediti dotalis; ad tradita per *Alex. conſ.* 70. *num.* 7. *lib.* 7., *Surd. conſ.* 194. *num.* 10., & *ſeqq.*, *Neguſ. de Pignor. memb.* 5. *part.* 5. *num.* 1., *Merlin. cod. tit. lib.* 5. *part.* 6. *num.* 4., *Palm. Nep. allegat.* 207. *num.* 20., *Rot. deciſ.* 160. *num.* 11. *cor. Buratt.*, *deciſ.* 553. *num.* 7. *part.* 19. *recen.*, *deciſ.* 183. *num.* 15. *cor. Bich.*, *deciſ.* 664. *num.* 7., & *deciſ.* 993. *num.* 3. *cor. bon. mem. Molin.*

Præſertim inſpecta quantitate bonorum fideicommiſſariorum, ſuper quibus ipſa uſumfructum percepit. Hæc enim, immo ſolum Molendinum, quod fideicommiſſarium eſſe non ambigitur, tantam quantitatem fructuum producebat, ut ex ipſo tantum nedum commode, verum etiam ſuperabundanter ſibi de propria dote ſatisfieri potuerit. Quoties enim ad ejus manus pervene-
5 runt tot bona debitoris prædictæ dotis, ex quibus proprium creditum dotale extinguere poterat, eo magis dicendum erat, quod per adeo longam fructuum perceptionem ſuper prædictis bonis fideicommiſſariis pleniſſime ſatisfacta fuerit de credito dotali, per ea, quæ ampliative tradunt *Roman. conſil.* 267. *num.* 7., *deciſ.* 58. *num.* 5. *coram Cavaler.*, *deciſ.* 715. *a num.* 7. *coram Merlin.*, *deciſ.* 152. *num.* 7., & *deciſ.* 192. *num.* 26. *part.* 9., *deciſ.* 125. *num.* 21. *part.* 10., *deciſ.* 161. *num.* 3. *part.* 12., & *deciſ.* 222. *num.* 14. *part.* 18. *rec.*

Quæ omnia mirifice comprobabantur ex duplici circumſtantia procedente ex facto proprio ejuſdemmet Conſtantiæ; quarum prima in eo reſidet, quod ipſa in ſuo Teſtamento enumera-

vit

Digitized by Google

vit omnia bona, in quibus Zenobium inſtituebat hæredem,& adnotavit creditum ſc.750., quod ipſa habebat contra Jo: Victorium; Et tamen tam in deſcriptione bonorum, quæ uti hæreditaria devenire debebant ad prædictum Zenobium, quam in adnotatione dicti crediti contra ſupradictum Jo: Victorium nullam mentionem fecit de hujuſmodi credito dotali; Ex hac enim omiſſione innegabilis reddebatur extinctio d. crediti dotalis; Nam ſi adhuc
6 extitiſſet, illud certe deſcribere non omiſiſſet inter bona, ſuper quibus cadere debebat inſtitutio hæredis, ut conſiderat *Pariſ. conſ.93. n.29. lib.1., Cyriac. contr.516. n.16., Conſtan. ad Statut. Urb. annotat.48. n.246., Rot. deciſ.254. n.9. part.5. Recent., deciſ.487. n.4. coram Emerix Jun., & deciſ.139. n.6. cor. bon. mem. Molin.* Neque pari-
7 ter illud adnotare prætermiſiſſet inter debita ejuſdem Jo: Victorii, prout fecerat reſpectu ſupradicti debiti ſc.750., ex notatis per *Gob. conſult.68. n.19., Coſt. in Prax. convent. part.1. n.387., Rot. dec.458. n.3., & 4. part.14. Recen., & deciſ.1039. num.5, coram bon. mem. Molines.*

Altera non minus potens circumſtantia deſumebatur ex legato ordinato ab eadem Coſtantia favore ejuſdem Joannis Victorii; ipſa enim agnoſcens forſan, quod, ex quo per adeo longum tempus fideicommiſſarios fructus ſpectantes ad ſæpedictum Jo: Vincentium perceperat, nedum fuerat de propria dote ſatisfacta, ſed etiam, quod debitrix remanſerat in conſpicua ſumma, eidem Jo: Victorio legare voluit unum Prædium valoris ſcut.700. ſub dicta ſuperius lege -- *Che il detto Signor Vittorio, e ſuoi non poſſino mai, ed in alcun tempo pretender frutti di ſorte alcuna, nè pretender coſ'alcuna ſopra la mia credità &c.* -- Hujuſmodi enim legatum hoc pacto conceptum, ut nil aliud Jo: Victorius petere poſſet ex cauſa fructuum ſuper hæreditate ipſius Coſtantiæ, in aperto ponebat, atque ex ſe præſeferebat, quod ipſa de tempore conditi Teſtamenti non erat amplius
8 Creditrix ſuę dotis, quinimo, quod Debitrix erat ipſius Legatarii pro reſtitutione dd. fructuum, prout in his terminis firmat *Rot. dec.474. n.15. coram bon. mem. Lancetta.*

Quibus ſane obſtare non poterat aſſerta bona fides, in qua conſtitutam eſſe Conſtantiam ſuſtinebant ejus Defenſores, cujus pręſidio, ſicuti ſuos fecerat prędictos fructus Fideicommiſſarios, ita proprium creditum dotale cum eis extinguere non poterat. Quoniam cum ipſa perfectam, individuamque haberet ſcientiam purificationis dicti Fideicommiſſi Antonii Sernicoli favore dicti Joannis Victorii, dici profecto non poterat, quod ipſa conſtituta fuiſſet in bona fide; quippe quia hęc ſemper ſubintrat, poſita ſcientia, quod res ad alium ſpectet, ut ait *Text. in Leg. Si quis fundum emerit 43. ff. de acquir poſſeſſ., Bart. in Leg. Ce ſus verſ. ſed qualiter probat mala fides ff. de Uſucap., Rot. dec.347. n.6. cor. bo. me. Molin., & dec.17. n.16., & deciſ.18. n.9. de Fideic. cor. cl. mem. Card. Falconer.* unde propterea accedente hujuſmodi mala fide ſibi nequaquam appro-
10 priare poterat ſupradictos fructus bonorum Fideicommiſſariorum, qui ſpectant ad prędictum Joannem Victorium; *per Text. in Leg.3. ff. de interd., & Leg. fructus ff. de Uſur., Rot. deciſ.309. num.2., & deciſ.455. num.1. part.9. recent., deciſ.327. num.5. coram Dunozz. Jun., deciſ.246. num.4. cor. Priol., deciſ.52. num.2. cor. bon. mem. Molin., & deciſ.100. num.1. coram Reverendiſs. Criſpo.*

Fruſtra pariter replicabant iidem Defenſores, quod ſcientia purificationis prędicti Fideicommiſſi dici poterat generalis, non autem ſpecifica, qualis requiritur ad inducendam malam fidem reſtitutionis fructuum productivam. Pro remotione ſiquidem hujus replicationis animadverſum fuit, quod hujuſmodi ſcientia Fideicommiſſi non deducebatur quidem ex pręſumptionibus, aut vagis, dubiiſque circumſtantiis, quę illam genericam conſtituere poterant, ſed utique ex facto proprio ipſiuſmet Conſtantię, quę diu in Judicio ſtetit petendo, prout obtinuit, per duplicem favorabilem Sententiam in Rem judicatam ſubinde prolapſam, ut de-

decerneretur purificatum antedictum Fideicommiſſum favore dicti Joannis Victorii.

Qamobrem ſomnium erat vigilantis dicere, quod Conſtantia habeat tantum quandam generalem notitiam ſupradicti fideicommiſſi: dum ex tot tantiſque comparationibus in Judicio factis, atque ex hac longa ſuſtentatione litis ad effectum reportandi declarationem, quod Fideicommiſſum fuerit jam purificatum favore ejuſdem, indubia conſtituitur in ea ſupradicti Fideicom-
11 miſſi Scientia; & quidem non generalis, ſed ſpecifica, & individua, ut ad rem tradunt *Aym.conſ.193. ſub n.7. verſ.idem ſi probetur*, *Menoch. conſ.87. n.56. & 57.*, *Peregr. de Fideic. art.52. ſub n.104., & ſeq.*, *Fuſar. de Subſtit. quaſt.595. n.9., & 10.*, *Bar. decis.96. ſub num.10.*, *Rota deciſ.623. n.4. cor. Ubald.*, *deciſ.1633. n.4. cor. Pæn.*, *& dec.376. n.10. cor. Celſ.*

Tantoque fortius, quia hęc omnia ſuperius recenſita proceſſerunt ex facto proprio ejuſdemmet Conſtantię, quę in duplici inſtantia litem ſuſtinuit, ac in utraque obtinuit; adeo ut allegabilis profecto non ſit ignorantia, aut ſaltem generalis ſcientia purificationis dicti Fideicommiſſi; quoniam ſcientia, quoties provenit ex facto proprio, dici
12 ſane non poteſt aut dubia, aut generalis, ſed quidem ſpecifica, & individua; ut notant *Alex. conſ.9. n.15. lib.1.*, *Rot. dec.429. n.2. part.4. recen.. dec.87. n.16. apud Poſt. de manut.*, *deciſ.306. num.1. & ſeq. coram Seraph.*, *dec.90. n.5. cor. Peuting.*, *& dec.468. num.10. cor. Priol.*

Minus quoque officere potuit alterum objectum in eo fundatum, quod, cum Creditum dotis Conſtantię clarum eſſet, ac liquidum, remorari non poterat per exceptionem perceptionis fructuum fideicommiſſariorum, utpote altiorem requirentem indaginem. Ete-
13 nim hujuſmodi Creditum, etſi ab initio dici potuiſſet certum, ac liquidum, hodie tamen non ita judicandum erat, quia per ipſammet perceptionem fructuum bonorum fideicommiſſariorum ad debitorem dotis pertinentium illud evaſit vel penitus extinctum, vel omnino turbidum; per *Text. in leg. Mulier 22. §.Cum proponeretur verſ. Quod ſi tantos ff. ad Trebell.*, *& in leg. Peculium 10. §.Præterea verſ.Sane ff. de pecul.*, & unanimiter tradunt *Gratian. diſcept.129. num.40., & ſeq.*, *Urceol. conſultat.29. num.14.*, *Rot. deciſ. 171. numer.6. coram Cavaler.*, *deciſ.504. num.3. coram Bich.*, *deciſ.835. num.3. coram Emerix Jun.*, *deciſ.17. num.12. de Salv. Interdict.*, *& deciſ.2. num.3. de Subhaſt. coram clar. mem. Cardin. Falconer.*

Quinimmo creditum ipſum Jo: Victorii certum erat, ac liquidum nedum in ſubſtantia, quia negari non poterat, quin Conſtantia poſſederit domum magnam, ac perceperit fructus Molendini; Verum etiam in quantitate, ſiqui-
14 dem prætermiſſa penſione prædictæ Domus, ex qua retrahi poterant annua ſcut.80. juxta judicium Peritorum, quibus in hac materia ſtandum venit, ad tradita per *Cyriac. contr.690. num.24.*, *Gratian. diſcept.640. num.41.*, *Rot. deciſ.17. num.9. cor. Zarat.*, *& deciſ.626. num.1. cor. Caprara.*

Solus profecto fructus Molendini per ipſam Conſtantiam retractus ſpatio triginta, & ultra annorum adeo ingentem ſummam conflabat, ut, detracta etiam dote, debitrix remaneret in magna pecuniarum quantitate; Quippe quia juxta exhibita documenta reditus annuus ejuſdem conſiſtebat in rubris 22. frumenti, quibus in pecunia redactis conſtituebatur ſaltem annua reſponſio ſcut.110., ac calculatis demum inſimul hiſce reſponſionibus ab anno 1697., quo declaratum fuerat purificatum prædictum fideicommiſſum, uſque ad annum 1728., quo eadem Conſtantia obiit, illico componebatur ex eis ſumma ſcut.3410., unde detracta etiam dote, quæ erat ſcut.1250., creditum Jo: Victorii certum, clarum, ac liquidum remanebat in ſcut.2160.

Nec quidquam dubitari poterat de anted. reſponſione Molendini; nam deducebatur tum ex depoſitione plurium
15 Teſtium ex certa ſcientia deponentium, tum aliorum Teſtium, qui conduxerant dictum Molendinum, tum demum ex Inſtrumentis locationis ejuſdem

dem, ex quibus indubitatum eſt pro-
16 bari certam quantitatem fructuum ex
eodem Molendino retractorum, prout
de Teſtibus ex certa ſcientia tradit
*Bald.in leg.1. num.22. Cod. de fructib., & lit. expenſ., Rot. deciſ.332. num.6. part.12., & deciſ.233. num.3. par.16. recen., dec.139. num.3., & deciſ.172. num.6. cor.Otthob.*, de teſtibus affictuariis *Rot.deciſ.537.num.7. par.13. recen. deciſ.766. num.3. coram Merlin.*, & de
Inſtrumentis locationum *Rot. deciſ.2. num.7. par.11., dec.153. n.3. par.12., deciſ.249. num.113. par.17. recen., & deciſ.375. num.12. cor.Bich.*

Abſque eo quod dici potuerit, quod
Jo: Victorius acceptando dictum Legatum factum ſub ea conditione *di non*
17 *mai pretender frutti di ſorte alcuna*, remittere voluerit quamlibet prætenſionem ſuper dictis fructibus; ad *Text. in leg. Imperator §.Si certum ff. de leg.1.*, cum aliis adductis per *Rot. in Romana Locorum Montium 27. Junii 1726. §.Compenſationem cor.R. P.D. Millin.*, quoniam hujuſmodi præceptum *di non mai pretendere frutti di ſorte alcuna* nequaquam officere poterat Jo: Victorio, qui in hac Cauſa gerit figuram rei conventi, & excipit de extinctione dotis mediante perceptione dd. fructuum.
18 Prohibitio enim a d. Conſtantia ordinata tendit, ac reſpicit prætenſiones promovendas ab eodem in figura Actoris, ut patet ex iis verbis -- *Non poſſino mai in alcun tempo pretendere frutti &c.* rurſus -- *Caſo che promoveſſe pretenſione alcuna* -- ac demum -- *Intendendo laſciarglielo per qualunque pretenſione* -- ac propterea nullum ſibi intulit præjudicium acceptando dictum legatum ſub ea conditione, quæ non tendit ad prohibendas exceptiones in figura rei conventi allegandas, ſed quidem ad vetandas prætenſiones in figura Actoris promovendas; Nam verbum præten-
19 dere, quo ſemper uſa fuit Conſtantia, nil aliud importat, quam promovere exceptiones in linea Actoris, ut ait *Text. in leg.1. in princ. ff. ſi pars hæreditatis petat., leg. fruſtra Cod. de probat., Maſcard. de Probat. concluſ.36. num.22., Rot. deciſ.174. num.8. par.4. tom.2. recent., & deciſ.10. num.8. de probat. coram clar. mem. Cardin. Fanonerio.*

Et ita utraque parte &c.

## LEODIEN. CANONICATUS,

*Lunæ 21. Novembris 1740.*

## ARGUMENTUM.

Pontifex, aut Regulæ Cancellar. non derogant Indultis paſſivam vocationem tribuentibus; Prout nec *Regulæ 9., & 15.* derogant Conſtitutionibus, quarum tenor de verbo ad verbum eſt exprimendus in derogatione requirente inſuper obſervationem certæ, & individuæ formæ; neque pariter comprehendunt Beneficia, quorum collatio ex Indultis per viam contractus, aut Concordati conceſſis ad alios pertinet.

## *SUMMARIUM.*

1 *Literæ Apoſtolicæ conditionales, conditione non purificata, non ſunt exequendæ.*

2 *Gratia Apoſtolica ſubreptitia, vel obreptitia Impetranti non ſuffragatur.*

3 *Clauſula* -- Dummodo eorum diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat -- *importat conditionem a parte ante verificandam.*

4 *Non purificata conditione Gratia inexequibilis remanet.*

5 *Quoties collatio quolibet menſe ſpectat ad Capitulum, non habet locum Reſervatio favore S. Sedis.*

6 *Non expreſſis exprimendis Gratia eſt obreptitia, & in radice nulla;*

7 *Nec Pontifex, nec Regulæ Cancellariæ derogant Indultis paſſivam vocationem tribuentibus.*

8 *Canonicatus S. Materni ex concordatis inter S. Sedem, & Capitulum Leodienſe conferri debent perſonis actualiter Eccleſiæ inſervientibus.*

9 *Indulta a longæva obſervantia robur accipiunt?*

10 *Et ſi ampliſſima, & ſpecialia ſint, nunquam iis per S. Sedem derogatum cenſetur.*

11 *Primariæ preces in Germania præcedunt Indultis, & Concordatis quantumvis in ſuo robore exiſtentibus.*

12 *Ex unica contradictione ſtatim ſubla-*

*ta turbata haud manet longa obſervantia, ſed potius confirmata.*

13 *Ubi plura Indulta concordant ſuper certo valore Beneficiorum, ille in poſterum eſt præſumendus.*

14 *Quoties primum Indultum comprehendit Beneficia, quæ tunc temporis certum valorem non excedebant; alia vero ſucceſſiva Indulta ad illud ipſum tempus relative ſe habent, valor de eo tempore conſiderandus eſt, etiamſi deinde auctus fuerit.*

15 Regulæ 9., & 15. Cancellariæ *non derogant Conſtitutionibus, quarum tenor de verbo ad verbum exprimendus eſt in derogatione requirente inſuper obſervationem certæ, & individuæ formæ;*

16 *Nec comprehendunt Beneficia, quorum collatio ex Indultis per viam Contractus, vel Concordati conceſſis ad alios pertinet;*

17 *Præcipue ſi conceſſa fuerint in augmentum divini cultus, & ob remunerationem meritorum.*

## DECISIO CLXVI.

SI, ut *Paulus* advertit *in leg.7. ff. de Prætor. ſtipul.*, calumnioſe videtur agere, qui juſte per alium ſuperari prænoſcit, non ſine prorſus calumniæ nota pertranſit inſtantia pervicax Ludovici Gilles, qui optime conſcius de potiori Jure Bartholomæi Proiſme alterius ſui Colligitantis, patefacto prius in deciſione edita, prævio acerrimo hinc inde certamine *coram Emo Rezzonico* in prima inſtantia *ſub die 26. Junii 1737.*, & comprobato etiam in altera in ſecunda inſtantia *coram R. P. D. meo de Canilliac* emanata *die 22. Junii 1739.*, provocavit adhuc ad rem unice protrahendam in longius, dum, poſt obtentam commiſſionem ulterioris appellationis Mihi in tertia inſtantia directam, pluries ſubinde citatus, ac monitus pro ſolita propoſitione Cauſæ nec amplius comparuit, nec informare curavit, prout apprime fecerat coram dicto R. P. D. meo de Canilliac; Quapropter in hac ejuſdem artificioſa contumacia, propoſito per Me dubio -- *An Sententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda* -- prodiit conſonum affirmativum reſponſum -- *Sententiam Rotalem eſſe confirmandam* --.

Et merito quidem, dum, omiſſo ulteriori examine circa dictam calumniam, & præſuppoſita ex actis validitate Sententiæ, de ejuſdem liquido Juſtitia conſtitit., quia, cum litteræ impetratæ per dictum Gilles a S. Sede circa proviſionem controverſi Canonicatus S. Materni conditionales eſſent, & earumdem nequaquam purificata foret conditio, ac inſuper cum ulterius ſubreptionis, obreptioniſque vitio reperirentur infectæ, merito, inquam, & per dictam præcedentem Sententiam coram Emo Rezzonico, & per alteram ſubſequentem coram prædicto R. P. D. meo de Canilliac, quæ modo eſt ſub examine, denegata eiſdem exititit execu-
1 tio, cum executioni non ſit locus, conditione non purificata; *Rot. dec.246. n.1. part.14., dec.731. n.17. part.15., deciſ.413. n.19. part.18., & dec.274. num.4. part.19. recen.* alibique paſſim, & quia ſtante ſubreptione, vel obrep-
2 tione Gratia Apoſtolica eſt ſine penitus robore, & ſuffragari nequit Impetranti; ad *Text. in cap. Super literis, ubi Gloſſa, & Scribentes de Reſcript., Rot. coram Merlin. deciſ.318. num.17., & ſeqq., cor. Molines deciſ.1275. n.17.*

Porro conditionales erant prædictæ
3 litteræ; dum conceptæ leguntur ſub illa clauſula = *Dummodo eorum diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat* = quæ dubio procul conditionem importat perneceſſe, & omnino verificandam ab Impetrante ex parte antea; *Rota cor. Falcon. dec.3. num.16. de Benefic., cum aliis congeſtis in deciſ. primæ Inſtantiæ §. Conſtitit in fine cor Emo Rezzonico.*

Tantumque aberat, quod conditio hæc verificata ſit in præſenti, ut totum ſane appareret oppoſitum; cum pleniſſime ab alia Parte probaretur ex Privilegiis, & Gratiis diverſorum Summorum Pontificum *Eugenii IV., Pii II., Sixti IV., & Clem. VIII.* ſpecialiter indultum eſſe, quod collatio dd. Canonicatuum S. Materni, quocunque menſe iſti vacent, pertinere debeat ad Inſigne Capitulum Leodienſe, a quo cum inſuper Canonicatus hujuſmodi collatus eſſet favore Bartholomæi Proiſme, uti

uti qualificatæ Perſonæ ad formam di-ctorum Indultorum; Certum inde eſt, quod iſte idem Canonicatus in his cir-cumſtantiis ſub diſpoſitione Sanctæ Se-dis non erat, & quod per conſequens
4 nec verificatur, nec verificari poterat recenſita conditio, ſine qua Gratia ine-xequibilis remanet, ut magis præciſe *Piton. diſcept. Eccleſ.* 17. *num.* 41., *Rot. in rec. dec.* 142. *n.* 5., *& 6. part.* 5., *& cor. Molin. dec.* 836. *n.* 23. *tom.* 3 *part.* 2.

Convincebatur ſubreptio, ex quo controverſus idem Canonicatus impe-tratus remanſerat ſub narrativa, qua dicitur, quod tanquam de menſe Mar-tii vacatus, eſſet propterea de reſerva-tis S. Sedi, & de ejuſdem libera colla-tione; ſed utrumque deficiebat præſup-poſitum, dum, ſi ex vi Indultorum col-latio ſpectabat ad memoratum Capitu-lum, & ſpectabat quidem quocunque menſe ſequeretur vacatio, conſequens
5 erat, quod dd. reſpective Canonica-tuum nec ulla intret reſervatio men-ſium, nec eorundem proviſio ad San-ctam Sedem pertineat; ut in ſpecie *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. part.* 4. *proemial num.* 80., *Rot. coram Molin. dec.* 793. *num.* 4. *tom.* 3. *par.* 1. cum aliis adductis *in d. dec. prioris Inſtantiæ ſub eodem* §. *Conſiſtit circa medium*.

Ac manifeſta quoque reddebatur ob-reptio, quia Summo Pontifici reticita extitit grandis altera circumſtantia ex-primenda, nempe quod prædicti Ca-nonicatus Sancti Materni ex præciſa le-ge prædictorum Indultorum ſunt parti-culariter affecti, ac neceſſario confe-rendi *Cantoribus, aut in aliquo munere actualiter inſervientibus Eccleſiæ Leo-*
6 *dienſi*, in quorum genere d. Gilles non erat, & queis Pontifici non expreſſis obreptio conſurgit, quæ inficit in ra-dice proviſionem a Dataria expiſcatam, *Rot. apud Antonell. de Jur. Cler. dec.* 9. *num.* 1., *& per tot.*, *& in Monaſte-rien. Canonicatus* 20. *Novembr.* 1707. §. *Concurrit coram bon. mem. Anſald.*, dum ſane ſi Papæ fuiſſet expoſitum, quod agebatur de tali Canonicatu, qui ex In-dultis Apoſtolicis conferendus erat ali-quibus certis qualificatis Perſonis, in iſtarum profecto præjudicium ad pro-viſionem non deveniſſet favore D. Gil-les non qualificati, cum præſertim nec Summi Pontifices, nec Regulæ Can-cellariæ Indultis derogent, ex quibus
7 ſtatuitur paſſiva vocatio favore certi ge-neris qualificatarum Perſonarum; *Gon-zal. ad Reg.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 36. *n.* 41., *Lotter. de re benef. quæſt.* 24. *num.* 17. *lib.* 1., *& lib.* 2. *quæſt.* 39. *num.* 8. *& ſeqq.*, & paſſim *Rota coram Seraph. de-ciſ.* 1420. *num.* 3., *coram Ubag. dec.* 35. *num.* 5. *& 6.*, *coram Biebio deciſ.* 189. *num.* 16., *& in Melevitana Beneficii* 31. *Junii* 1652. §. *Nec urget cor. bo. me. Albergato*.

His autem præmiſſis addebatur ad majorem eorum confirmationem, quod
8 recenſita Indulta eo magis in ſuo robo-re permanent; Tum quia transierunt in contractum juratum, & ſpeciale concordatum inter S. Sedem, & Capi-tulum Leodienſe, prout expreſſe de-claratur in poſtrema illa Conſtitutione Clementis VIII. anno 1604., tum quia concurrebat longe major centenaria obſervantia, qua promiſcue ſemper tam in menſibus Ordinariis, quam in iis Apoſtolicis collationes prædictæ ex-pletæ ſunt a Capitulo abſque ulla effe-ctiva proviſione facta a S. Sede; Quo
9 circa, hac potiſſimum intercedente longæva adeo obſervantia, firmiora, inquam, redduntur prælaudata Indul-ta; ex deductis per *Lotter. de re bene-fic. lib.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 121., *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.* 11. *num.* 9. cum aliis congeſtis *in Deciſione prioris In-ſtantiæ ſub* §. *Nec in dubium*, & con-firmatur ſine dubio opinio de communi
10 recepta, quod his ampliſſimis, & ſpecialibus Indultis nunquam per S. Se-dem derogatum remanſerit; prout te-ſtantur *Nicolarts de Concord. Germ. tit.* 3. *dub.* 1. §. 33., *Emus Petra in Comment. ad Conſtit.* 1. *Nicolai V. ſect. unica num.* 8. *verſ. verumtamen tom.* 5., & præcipue advertitur *in Deciſione ſe-cunda, ac præcedentis Inſtantiæ ſub* §. *De firmitate in fine*.

Nec iis obſtant geminæ illæ Provi-ſiones, quæ factæ dicuntur per S. Se-dem de annis 1715. & 1727.; Si nam-que reſpectu primæ adnotetur, tres in eo caſu comparuiſſe Prætenſores, nempe Proviſum vigore primariarum precum,

Provi-

Proviſum ab Univerſitate Lovanienſi in vim prætenſi ſui privilegii, & alium Proviſum a prædicto inſigni Leodienſi Capitulo; Licet nunc admittatur, quod obtinuerit in eo caſu Preciſta, cui poſt conteſtatam Litem ceſſerat etiam Jura ſua Lovaniſta, mediante quadam Tranſactione ſpecialiter a S. Sede approbata; Non inde tamen interverſa extitit obſervantia Indultorum dicti exi-
11 mii Capituli; cum ſit valde notorium, primarias preces præcedere in Germania Indultis, & Concordatis, quantumvis in ſuo robore, & in plenaſui obſervantia; ut præ cæteris *Rota in Leodien Scholaſteriæ 26. Junii 1716. §. Fin. coram bon. mem. Cerro*, cum aliis laudatis *in deciſ. primæ Inſtantiæ §. Fruſtraque*, & comprobatis *in alia poſtrema R. P. D. mei de Canilliac ſub §. Ad evertendam*.

Ac ſi inſuper quoad alteram proviſionem anni 1727. conſtabat in facto, quod eam tunc controverſam Præbendam uti vacatam in Menſe Apoſtolico impetraverat quidem a S. Sede Joannes Scarp; Sed quod iſte, inſubſiſtentia detecta, ceſſit poſtmodum Jura ſua Joanni Baylli, qui ſimiliter, errore cognito, inanem illico prætenſionem deſeruit; Sequebatur profecto tantum diſtare, quod ex tali inutili proviſione turbata ſit memorata obſervantia, ut po-
12 tius mirifice confirmata remanſerit, dum in tanto temporis intervallo, unica tantum ſuperventa contradictio ſtatim evanuit per acquieſcientiam Proviſi Apoſtolici, prævaluitque proviſio præventive facta a Capitulo in Perſonam Arnoldi dell' Haye ad Indultorum tramites qualificati, ut bene advertitur in præcedenti *utraque Deciſione*, nempe *in prima ſub §. Quod, & in ſecunda ſub §. Reſpectu vero*.

Minuſque afficiebat exceptio, quod eadem Indulta, uti reſtricta ad Beneficia, quæ non excedunt valorem Marcharum quatuor Argenti conſtituentium ducat. 24. auri de Camera, ſuffragari de præſenti non valeant antedicto Capitulo pro collatione controverſorum Canonicatuum, qui longe prætenduntur eſſe ſupra d. Valorem. Præterquam enim non fuerunt hucuſque adductæ neceſſariæ probationes ad convincendum illum prætenſum exceſſum; omnis penitus removebatur difficultas, ex quo de tempore primæ Gratiæ elar-
13 gitæ per ſan. mem. Eugenium IV. ſub datum anni 1446., conſtitit coram certo Executore ibidem adſcripto de veritate expoſitorum, & plenarie juſtificatum fuit Indultum, quod eo tunc executioni demandatum remanſit; cumque poſt iſtud ſupervenerint tria alia enuntiata Indulta uniformi ſemper obſervantia executa, circa veritatem enuntiati valoris, aliorumque narratorum non amplius eſt ambigendum, ſed omnia ſunt præſumenda, dum præſertim reperta ſunt concordantia antiquiſſima Regeſtra redituum Canonicalium, ſeu Præbendarum S. Materni de annis 1446., & 1447., in quibus innuitur valor etiam inferior dd. quatuor Marchis argenti, ut bene ponderat *prima Deciſio coram d. Emo Rezzonico §. Exceptio*, & confirmat *altera R. P. D. mei de Canilliac §. Ejuſdemque*.

Quamvis enim per hypotheſim conſtaret hodie de ſupervento augmento ultra dd. Marchas quatuor; nullius idcirco momenti foret exceptio; Dum namque prima illa conſtitutio anti-
14 quior Eugenii IV. anni 1446. in expreſſione valoris controverſarum Præbendarum utitur eo verbo -- *Non excedant* -- indicativo Temporis tunc præſentis; & alia, quæ poſtmodum ſupervenerunt ampliativa Indulta confirmativa, circa ſimilem expreſſionem valoris relative ſe habebant ad tempus præteritum primæ Gratiæ, prout ſignificatur per verbum illud -- *non excedebant* --; Ab eo proinde antiquiori tempore primæ Gratiæ dimetiendus eſt valor dd. Canonicatuum, ſeu Præbendarum, nullatenus attento altero, qui ex rerum viciſſitudine potuerit ex accidenti excreſcere; ut probat *Rot. cor. Caprar. dec. 636. num. 5.*, & *cor. Lancett. deciſ. 207. num. 10. tom. 1.*, aliique concordantes relati *in d. deciſ. prioris Inſtantiæ §. Etiamſi*.

Fruſtra tandem opponebatur, quod eiſdem indultis derogatum fuerit per *Regul. 9.*, & *15. Cancellariæ*; Urgebat enim præ cæteris Conſtitutio ulti-

15 ma Clementis VIII. aliarum omnium confirmatoria, quæ non ſolum decernit, quod eiſdem derogari non poſſit, niſi expreſſo de verbo ad verbum illius tenore, ac ſervata certa individuali forma, quæ in prædictis Regulis non reperitur adhibita, ſed, quod plus eſt, confirmando in omnibus dicta præcedentia Indulta, voluit, ut iſthæc haberent vim concordati, ſive validi, & efficacis Contractus utrinque jurati, & perpetuo ſervandi inter S. Sedem, & ipſum Capitulum; In quibus ſane circumſtantiis indubitatum eſt, quod recenſita indulta non cadunt ſub revocationibus dictarum Regularum; Tanto magis, quod in eiſdem præſervantur
16 ea beneficia, quæ ex Indultis conceſſis per viam Contractus, ſeu Concordati ad aliorum pertinent collationem, ut potiſſimum videre eſt *in dicta Reg.9.* ibi -- *Aut aliorum ſub Concordatis inter Sedem Apoſtolicam, & quoſcunque alios initis &c., quæ lædere non intendit* --; Et fuſius advertitur, ac probatur tam in *Deciſione primæ Inſtantiæ ſub §. Et demum*, quam in *altera poſteriori dict. R. P. D. mei de Canilliac. §. Finali*.

Eoque fortius a prædictis Regulis Cancellariæ intelligenda ſunt præſervata dicta ampliſſima Indulta, cum conceſſa noſcantur in augmentum Di-
17 vini Cultus in dicta Cathedrali Eccleſia Leodienſi, ac favore præcipue adeo inſignis Capituli pro ejuſdem pietate clari, & tot conſpicuis Titulis de S. Sede benemeriti ob obſequia, quæ ſemper filiali debita devotione præſtiterat, prout declaratur in eadem præcitata Conſtitutione Clementis VIII., quod regulariter eximit a generali revocatione dictarum Regularum, ad tradita per *Gonzal. ad reg.8. Cancell., Gloſſ.9. §.2. num.18.* cum aliis laudatis in *dict. Deciſione prioris Inſtantiæ coram Eminentiſſimo Rezzonico ſub §.13.* ad quam, & reſpective ad *alteram ſucceſſivam cor. dicto R. P. D. meo de Canilliac* habuerunt ſeDomini quoad cætera remiſſive.

Et ita unica &c.

## ARIMINEN FIDEICOMMISSI CAROLI SENIORIS DE MARCHESELLIS.

*Ven. 25. Novembris 1740.*

## ARGUMENTUM.

Collatio bonorum non habet locum inter deſcendentes ultra primum gradum; nec inter ſuccedentes jure propriæ vocationi non vero dependenter a qualitate hæreditaria eorum, qui bona conferenda receperunt; Sicuti quoque nec intrat reſpectu rei ad compenſandam aliquam inæqualitatem traditæ. Generaliter autem Collatio a voluntate Teſtatoris pendet, & in dubio eſt excludenda.

## SUMMARIUM.

1 *Inter Conſuccedentes in bonis paternis habet locum Collatio*;
2 *Secus ſi agatur de deſcendentibus ultra primum gradum*; & ſub num. 4.
3 *Iſti enim non ſuccedunt ex capite* unde liberi, *ſed ex capite* unde agnati;
4 *Vel ex alio capite* unde cognati, *ſi a fœminis deſcendant*.
5 *Succedentes ad Fideicommiſſum jure propriæ vocationis conferre non debent bona ab eorum auctoribus recepta*.
6 *Collatio non admittitur, niſi in caſibus a jure expreſſis*.
7 *Pactum conceptum ſub conditionibus inadimpletis exequendum non eſt*.
8 *Poſſidens bona obnoxia dotationi fœminarum de iis præſumitur illas dotare, non de propriis*.
9 *Pater tenetur dotare filias*.
10 *Collatio in dubio ſemper eſt excludenda*.
11 *Collatio dependet a voluntate Teſtat.*
12 *Obligatio ad certas perſonas reſtricta, ad alias extendi nequit*;
13 *Concurrente præſertim diverſitate rationis*.
14 *Inæqualitas Dotium provenire valet ex diſparitate Sponſi, vel aliqua a ia temporis circumſtantia*.
15 *Datum pro compenſanda aliqua inæqualitate donatum cenſetur, nec conferendum eſt*.
16 *Pactum inter gravatos initum nocere nequit fideicommiſſariis proprio jure ſuccedentibus*.
17 *Quæ non conferuntur, non imputantur.*

DE-

Digitized by Google

## DECISIO CLXVII.

CUM hoc noſtrum Sac. Auditorium demandaverit, Bona fideicommiſſaria Caroli Sen. de Marcheſellis æqualiter eſſe dividenda inter Com. Pompejum, & Fridericum de Monte Veteri, Joannem de Arditiis, & Cajetanum, & Didacum de Ruffis, ut pote quia omnes ſunt Deſcendentes per medium fœminarum ab ipſo Teſtatore, ut patet ex *Deciſione ſub die 27. Junii 1738. edita a Rm̃o Creſcentio Galliarum Apoſtolico Nuncio*, authu marunt iidem Fratres de Ruffis actores; quod pro coæquali horum omnium Bonorum diviſione deberent ſupradicti Comites de Monte veteri dotem Iſabellæ, & Joannes de Arditiis alteram pariter dotem Juniperæ inſimul conferre, ſeu imputare in portionem Bonorum dividendorum; Quamobrem ego in locum ſupralaudati Rm̃i Nuncii ſubrogatus requiſivi Dominos meos cum Dubio — *An & quæ veniant conferenda, ſeu imputanda, & negativum in omnibus* reſponſum mihi præbuerunt.

Licet namque ſtatutum comperiatur in *leg. ſi emancipati Cod. de collat.*, & *in leg. 1. juncto §. Nec Caſtrenſe ff. eod.*
1 *tit.*, quod, quoties agitur de diviſione Bonorum paternorum inter Fratres, & Sorores, ad ſervandam æqualitatem fieri omnino debeat ab eis propriorum Bonorum collatio; Nihilo tamen mi-
2 nus, quando agitur de ſucceſſione inter Deſcendentes ultra primum gradum, cum iſti non veniant ad hanc ſuc-
3 ceſſionem jure *jure Liberorum*, ſed ex capite *unde agnati*, nequaquam fieri debet inter eos propriorum Bonorum collatio cum illis, quæ dividi debent, prout ad terminos ſupradictæ *Leg. ſi emancipati Cod. de collat.* docet ibi *Bald. num.3. verſ. tertia eſt*, & *Decius n.8., & 9.*, & alii.

Quamobrem cum in facto nulla ſit quæſtio, quin ſermo eſſet hodie de ſucceſſione controverſorum Bonorum Caroli Senioris inter Deſcendentes ultra primum gradum, qui venire non poſſunt ex capite *unde liberi*, nec imo ex capite *unde agnati*, ſed quidem ex altero capite *unde cognati*, cum tam Co-
4 mites de Monteveteri, quam Joannes de Arditiis deſcendant a fœminis filiabus primorum hæredum inſtitutorum, nullimode profecto adſtringi poterant præfati Rei conventi ad conferendum in hac ſucceſſione dotes Iſabellæ, & Juniperæ, ad effectum, ut inter eos coæqualis fieri poſſit diviſio hæreditatis fideicommiſſariæ ſupradicti Caroli Sen. de Marcheſellis, prout pariter conſentanee ad ſuperius firmata tradunt *Felic. de Societat. cap.37. num.30.*, *Vital. de Collat. tit. de perſon. conferend. n.19.*, *Thomat. deciſ. Maceraten.50. n.137.*

Quæ quidem Juris diſpoſitio tanto fortius procedere debebat in hoc præſenti caſu, in quo res erat de ſucceſſione non jam in Bonis liberis, & inter perſonas, quæ venirent cum titulo qualitatis hæreditariæ ſuorum auctorum, ſed quidem agebatur de ſucceſſione in Bonis Fideicommiſſariis Caroli Sen. de Marcheſellis, & inter perſonas, quæ independenter a quocunque, & jure propriæ vocationis veniunt; In his profecto terminis eo magis excluſa remanebat prætenſa collatio Dotium; Quippe
5 quia nulla lege ſancitum reperitur, ut facienda ſit collatio inter ſuccedentes ad fideicommiſſum jure propriæ vocationis; ut in puncto obſervant *Salicet. in leg. illam ſub num.2. verſ. nunc vero Cod. de collat.*, *Dec. in d. l. ſi emancipati num.15. eod. tit.*, *Bart. in auth. ex teſtam. num.1. verſ. ratio*, & *in l. a Patre eod. eod.*, *Angel. conſ.101. n.2. verſ. ſequitur videre*, *Gabriel. conſ.96. num.37. lib.1.*, *Graſſ. de ſucceſſ. lib.2. tit. de collat. Bonor. quæſt.4. num.3.*, *Thomat. d. deciſ.50. n.134.*, & *162.*, *Rot. dec.181. n.26. cor. Celſ.*

Si igitur juxta firmata nulla lege cavetur, ut ſit facienda bonorum collatio inter ſuccedentes ad fideicommiſſum jure propriæ vocationis, ſit inde patens, ut quælibet debeat excludi in preſenti caſu dotis, aliorumve Bonorum collatio; Ex eo quia inter requiſita pro admittenda collatione neceſſaria, illud porro reponitur, quod, cum collatio ſit de genere prohibitorum, is, qui collationem prætendit, docere debet per legem ſpecialem, quod ea fieri debeat, alias ſemper excluditur, cum

6 cum nunquam admittatur niſi in caſibus a Jure expreſſis; ut notat *Alex. in dict. leg. ſi emancipati num.4., ibique Cagnol. num.63., Purpurat. in d. leg. Illam 19. num.4. Cod. de collat. Bonorum, Corn. in dict. auth. ex Teſtamento num.10. in fin. Cod. eod. tit., Surd. conſ.219. n.20. lib.2., Aldobrand. conſ.114. num.51. lib.1., Thomat. dict. dec.50. num.173., & 174.*

Quibus ita conſtabilitis, fruſtra Fratres de Ruffis actores ad docendum de ſpeciali lege collationis Dotium inductiva, dicebant, quod Iſabella, iſtiuſque deſcendentes tenentur conferre dotem ab ea receptam ob pactum collationis in Inſtrumento dotali expreſſum per Franciſcum Mariam Marcheſelli Patruum, & Dotantem; Quodque Junipera, iſtiuſque pariter deſcendentes ex *Scutis* 5000. pro Dote receptis tenentur conferre ſcut.1000., ex quo ſupradictus Franciſcus Maria eandem ſummam de proprio ſolvit, & reliqua etiam ſcut. 4000. ob expreſſam voluntatem ſupradicti Caroli Senioris Fideicommittentis, qui in ejus elogio ſtatuerat, ut, deficientibus omnibus maſculis, tenerentur earum dotes conferre in Bonis fideicommiſſariis, quæ ad eas eſſent devoluenda in deficientiam omnium maſculorum.

Quoniam Domini ſermonem prius habentes de iis, quæ reſpiciebant dotem Iſabellæ, animadverterunt, quod licet inter Franciſcum Mariam dotantem, & Com. Petrum Aloyſium Sponſum conventum fuiſſet de conferendà Dote Iſabellæ in caſu apertæ ſucceſſionis favore Fœminarum; Attamen, quidquid ſit de viribus hujus pacti, certum erat, quod iſtud conventum fuerat ſub duplici conditione, nempe & in caſu obitus prędicti FranciſciMariæ ſine maſculis, & Fœminis, & in caſu, quo medietas Fideicommiſſi Caroli Senioris deferenda filiabus attingeret ſummam ſcut.20000.; Cum autem neutra ex his conditionibus adimpleta, aut purificata fuerit, ex quo Franciſcus Maria duos poſt ſe reliquit maſculos, & nunquam probatum fuit dd. Bona aſcendere ad valorem dd. ſc.20. m., non utique permitti poterat, quod hujuſmodi pactum

7 ſuam haberet executionem, tanquam conceptum ſub binis ineffectuatis, atque inadimpletis conditionibus; juxta diſpoſitionem *Text. in leg. cedere diem ff. de verborum ſignificat., leg. Julianus 13. §. ex vendito ff. de action empt., Leg. Juris gentium §. Quin imo ff. de pact., & leg.1., & 2., & leg. obligationum 40. ff. de action., & obligat., & leg. omnes ſtipulationes 10. Cod. de contr., & commit. ſtipulat.*

Quo vero ad dotem Juniperæ, & in primis quoad ſcut.1000., quæ dicebantur ſoluta de proprio a dicto Franciſco Maria dotante, ponderarunt Domini, quod nullum veſtigium apparebat probationis, quod vere, & realiter perſolverit de proprio dictorum ſcut.1000.; Proinde ſecluſa hac probatione, præſumptio Juris erat potius in

8 contrarium, nempe quod ſolverit totam Dotem cum Bonis fideicommiſſariis, ex quibus juxta diſpoſitionem fideicommittentis dotes pro Fœminis detrahi debebant, ſicque quod ſe geſſerit uti ſimplex executor voluntatis ejuſdem fideicommittentis, & obligationis Ludovici ſui Fratris prædefuncti,

9 cujus erat haſce Fœminas dotare, uti proprias filias; *ad Tex. in leg. profectiva 5.*, ibique *Bald. num.1. ff. de Jur. dot.*, & firmaverit, cœteris adductis, *Rot. in Lauretana Legati, & Legitimæ 4. Julii 1732. §. 6. cor. Emo D. Cardinali Aldrovando.*

Reſpectu autem aliorum ſcut.4000., quorum collatio dicebatur facienda ex voluntate fideicommittentis, ponderatum pariter fuit, quod Teſtator hanc obligationem conferendi dotes injunxit tantum propriis filiabus, nempe Lucretiæ, & Violanti, & cuicunque alteri filiæ fœminæ ipſiuſmet Teſtatoris, quoties daretur locus ſucceſſioni favore earundem ob deficientiam lineæ maſculinæ, & fœmininæ ſuorum filiorum Ludovici, & Franciſci Mariæ, qui fuerunt primi hæredes inſtituti, & gravati; Cœterum quoad alias filias fœminas deſcendentes a prædictis primis ſuis hæredibus inſtitutis nec verbum quidem fecit de hujuſmodi obligatione conferendi dotes; Unde propterea ſi reſpectu fœminarum deſcendentium a

dd. primis hæredibus nulla aderat diſpoſitio Teſtatoris præceptiva collationis Dotium, nulla utique fieri debebat collatio, imo in dubio etiam ſemper
10 erat excludenda, ad tradita per *Aldovin. conſ.2.num.9.*, *Peregrin. conſ.97. num.90. lib.4.*, *Andreol. controv.180. num.4.*, *Thomat. deciſ.50. num.117.*, *Rot. deciſ.377. num.13. part.15.*, *& dec.317. num.36. part.18. recen.* Ea ſub ratione, quia in materia collationis to-
11 tum facit voluntas Teſtatoris, a qua recedi nullimode poteſt, ut firmat *Rot. dec.586. num.3. coram Merlin, & dec.842. num.6. cor. Emer. Jun.*

Attento præſertim, quod non eadem conſiderari poteſt voluntatis ratio præfati fideicommittentis reſpectu propriarum filiarum, & reſpectu aliarum fœminarum deſcendentium a primis hæredibus inſtitutis; Siquidem cum de tempore conditi Teſtamenti aliquę ex filiabus dicti Teſtatoris eſſent jam dotatæ, & nuptæ, aliæ vero indotatæ, & innuptæ, cumque idem Teſtator ordinaverit in ejus Teſtamento, ut, caſu quo ob deficientiam lineæ maſculinæ, & fœmininæ primorum Inſtitutorum aperiretur locus ſucceſſioni favore propriarum fœminarum, ſucceſſio ad Bona fideicommiſſaria pro omnino æquali portione inter eas facienda eſſet, profecto data quidem non fuiſſet hæc æqualis Bonorum diviſio, niſi ordinata quoque fuiſſet collatio Dotium ab ipſis filiabus receptarum; quippe quia illa Fœmina, quæ dotem habuerat, conſequuta fuiſſet & dotem, & medietatem Bonorum, quando altera Fœmina indotata non habuiſſet niſi medietatem Bonorum tantum; Reſpectu autem Fœminarum deſcendentium a primis Inſtitutis non applicatur hujuſmodi identitas rationis, & voluntatis, cum iſtæ jam eſſent dotatę, ac propterea quiſque ſuadere ſibi poterat, quod ob hanc diverſitatem rationis erat omnino excludenda in iſtis fœminis collatio Dotium; Si enim verum eſt in jure, quod
12 obligatio quęlibet reſtricta ad certas perſonas extendi non poteſt ad alias, *ad Text. in leg. quidquam adſtringenda ff. de verbor. oblig.* Quanto magis id procedere debet, ſtante ſupradicta
13 diverſitate rationis, quæ intercedit inter filias Teſtatoris, & filias primorum hæredum; per *Text. in l. commodiſſime ff. de Liber.*, *& Poſthum.*

Et licet aliqua inter iſtas fęminas, eorumque deſcendentes ob denegatam earum dotium collationem conſideraretur inæqualitas; Attamen cum Teſtator juſſerit, *Fœminas condecenter dotari juxta earum, & temporis conditionem*, nulla ob hanc rationem fieri poterat collatio earundem dotium, ex quo in hac hypotheſi quæcunque inæqualitas cauſari poterat ex aliqua diſpa-
14 ritate, vel aliqua alia circumſtantia, nempe aut temporis, aut Sponſi, ut notant *Card. de Luc. de dot. diſc.2. n.8.*, *& 9.*, *& diſc.144. num.19.*, *Rot. deciſ.1076. num.10. cor. Lanceтt. tom.4.*; Et proinde quia illud plus, quod ex hac cauſa una recepit, donatum cenſetur ad compenſandam inæqualitatem
15 illam ex aliqua circumſtantia productam, nunquam debet conferri in ſucceſſione, quæ æqualiter eſt dividenda, ut de veriori teſtantur *Cravett. conſ.85.*, *Surd. conſ.143. num.57.*, *Facbin. controv. Jur. lib.6. cap.83.*, *Card. de Luc. de hæred. diſc.31. num.13.*, *Thomat. deciſ.50. num.235.*, *& 236.*

Cœterum pro remotione cujuſcunque prætenſionis Fratrum de Ruffis obſtabat ſemper, & obſtabit, quod tam Arditii, quam Comites de Monteveteri non veniunt hodie ad hanc ſucceſſionem in prędictis Bonis Caroli Senioris de Marcheſellis uti hæredes Iſabellæ, & Juniperę, & dependenter ab iſtis fœminis, ſed quidem independenter, & jure proprię vocationis, quam deſumunt a diſpoſitione ſupradicti Caroli Senioris; Ac propterea quodcunque factum, aut pactum ſuper collatione dotium inſertum per dd. Mulieres, & & ſignanter per Iſabellam in Inſtrumento dotali cum Franciſco Maria de Marcheſellis dotante, nullum prejudicium
16 afferre poteſt Arditiis, & Comitibus de Monteveteri nullam dependentiam habentibus a dd. fœminis, & a ſupradicto dotante; ad notum *Text. in leg. Imperatores 2. ff. de tranſact.*, *Peregrin. de fideicomm. art.52. num.8.*, *Rot. deciſ.610. num.3.*, *& 4. coram Bich.*, de-

*deciſ.620. num.8. cor. bon. mem. Molin.*, *& deciſ.57. num.5. de fideicomm. coram clar. mem. Card. Falconerio*.

Et hęc quoad primam partem dubii, quo vero ad ſecundam partem, multum non eſſe immorandum putarunt Domini; Ex eo quia ſublata pretenſa collatione dotium, ceſſabat illico omnis earundem imputatio, nam ſatis notum in Jure eſt, quod ea, quę non con-
17 feruntur, neque imputationi ſubjacere poſſunt, per *Text. in leg. illud Cod. de collation.*

Et ita utraque &c.

## ROMANA SOCIETATIS SUPER CAPITALIBUS.

*Lunæ* 28. *Novembr.* 1740.

## ARGUMENTUM.

Antipartis conventio probatur ex Bilanciis. Contractus ſocietatis ſcriptura non indiget.

## *SUMMARIUM.*

1 *Læſo debetur in integrum reſtitutio.*
2 *Ex adnotatione antipartis unius ſocii relative ad quodlibet Bilancium, & tempus facta probatur ipſam antipartem inter ſocios defunctos fuiſſe conſtitutam, atque conventam:*
3 *Pro ſocietate incunda ſcriptura non eſt neceſſaria;*
4 *In ejus vero defectum Bilancia plene probant;*
5 *Tam contra ſocium ſcribentem, quam ejus favore.*
6 *Ad evitandam contradictionem ſumitur quælibet favorabilis interpretatio.*
7 *Quantitas antipartis plene demonſtratur ex Bilanciis.*
8 *Cancellatio continens veriſimilem cauſam, & ſolitam ſcribentis nihil probat.*
9 *Summa, quæ vulgo dicitur* ſomma di facciata, *nullum ex ſui natura debitum præfefert.*
10 *Omiſſio adnotationis alicujus ſummæ inter partitas a Conſocio extractas, probat talem ſummam vere extractam non fuiſſe.*
11 *Summa in margine adnotata, nec in totali computo contenta, dicitur ſumma* di facciata, *nec ullum conſtituit debitum.*
12 *Reviſio Calculi erronei ſemper peti poteſt, niſi ſuper eodem errore bene cognito intercesſerit Partis acquieſcentia, aut ſolemnis transactio.*



## DECISIO CLXVIII.

ABſoluta hujuſmodi Cauſa tam ſuper Capitalibus, quam ſuper utilibus per ſententiam Reverendiſſimi Decani confirmatoriam A.C., præviiſque duabus etiam deciſionibus dierum 29. Novembris 1737., & 18. Aprilis 1738. ſupervenit mihi nova Commiſſio Signaturæ Juſtitiæ loco Signaturæ Gratiæ cum clauſula: *de cauſis electo Peritiore* ut iterum fundamenta, rationeſque præcedentis rei judicatæ novo ſubjicerem examini; Quamobrem in hujus Commiſſionis ſequelam deveni in primis ad electionem Peritioris, elegique ex Officio Franciſcum Maciucchium ad effectum revidendi priorem Peritiam Michaelis Mancini, qui ſub initium hujus Cauſæ fuerat ab A. C. electus pro inſtructione animi ſui, atque in actis ſubinde hujuſmodi relatione producta, duo ſubſcripſi dubia, unum nempe, quod reſpiceret punctum ſuper Utilibus, de quo in alia mea contemporanea deciſione, & pro eo; quod attinet ad Capitalia; propoſito per me in hodierna Audientia ſubſcripto dubio — *An conſtet de re judicata, ſeu potius de cauſis reſtitutionis in integrum* — reſponſum extitit — *Conſtare de re judicata juxta modum*, nempe *excepta antiparte, quam Fratribus de Vianis debitam eſſe firmatum fuit ad rationem ſcut.*100. *uſque ad annum* 1707., *& in poſterum ad rationem ſcut.*150. *uſque ad annum* 1714.

Quamvis autem ob hujuſmodi novam Peritioris relationem præſens Cauſa ad tres reduceretur inſpectiones, nempe *Antipartis*, quam Fratres de Vianis ſibi competere aſſerebant ab anno 1702. uſque ad totum annum 1714. Secundo *Utilium indiviſorum*, & tertio partitæ ſcut.7639.15., quibus mediantibus ipſi ſuſtinebant factam fuiſſe anno 1714. novationem ſocietatis propter ingentis Capitalis infuſionem ab eiſdem de Vianis factam; Domini tamen una mecum, omiſſa penitus inſpectione ſuper *Utilibus indiviſis*, examen tantum

 aſſum-

aſſumpſerunt ſuper aliis duabus partitis, ſcilicet *Antipartis*, & ſcut.7639 15., 
1 & quia exiſtimatum fuit, Fratres de Vianis fuiſſe læſos per præcedentem rem judicatam, per quam eiſdem tantum dict. Antipars in ſcut150. annuis conceſſa fuerat uſque ad annum 1707., non utique hæſitarunt in hac parte tribuere ſublevamen reſtitutionis in integrum ad normam *Text. in leg.4. §.Condemnatum ff. de re judic.*

Nec dubium eſſe poterat, quin hujuſmodi Antipars decernenda foret juxta modum hodie præfinitum, dum perſpicuum erat, quod ita fuerat inter Socios conventa in ipſiſmet Societatis primordiis; Siquidem in primo Bilancio inter prædefunctos Socios confecto anno 1702., antequam de Utilium diviſione actum fuiſſet, Joſeph Vianus ſibi prius detraxit ſcut.100. ibi — *Si defalcano in primo luogo ſcudi* 100. *tenenti a me Gioſeppe d'accordo*. In ſecundo Bilancio, quod inter ſupradd. Socios exaratum fuit anno 1703. conſimilia leguntur verba — *Dal quale ſi deve defalcare ſcudi* 100. *moneta levati da me Gioſeppe* — Itidem in tertio Bilancio anni 1704. hoc ipſum expreſſum apparet— *Si defalcano ſcudi* 100. *moneta levati da me Gioſeppe nell'anno* 1704. — ſicuti pariter in Bilanciis annorum 1705., & 1706., ubi clariora etiam refulgent verba hujuſmodi comprobantia aſſumptum; Etenim in illo anni 1705. ſic habetur — *Da i ſudetti Utili ſi levano prima ſcudi* 100. *moneta per me Gioſeppe così accordati* — & in altero an. 1706, *Dalli ſcudi* 2777.67. (quæ erant Utilia) *ſi leva ſcudi* 100. *per me Gioſeppe a parte*.

Succeſſivis autem temporibus, ab anno nempe 1707. cum mos inter Socios invaluerit conficiendi Bilancia non amplius annuatim, ſed in unoquoque biennio, & cum hoc etiam tempore fato ceſſiſſet Thomas Morigia unus ex tribus Sociis, factum fuit, quod in Bilancio confecto anno 1708., ubi complectebatur annus quoque præcedens 1707., Joſeph Vianus in eo adnotavit hæc verba — *Da queſti* (hoc eſt Utilibus) *ſi defalcano ſcudi* 150., *che ſpettano a me Gioſeppe fuori della metà, che reſtano degl'Utili per due anni* 1707. *e* 1708. Quibus ſtantibus duplex indeclinabile deſumebatur argumentum; Primum eſt, quod indubie affirmandum erat inter prædictos Socios conventam fuiſſe antipartem favore Joſephi Viani ad rationem ſcut. 100. uſque ad annum 1707. prout recognitis ſupra recenſitis Bilanciis demonſtrabat Peritior, & jure optimo ſtatuit hodie Sacr. hoc Auditorium; Alterum vero argumentum eſt, quod ab anno 1708. ob deceſſum Thomę Morigia incepiſſe pariter dicendum erat deſtinationem Antipartis favore Viani in ſcut. 150. detractam a Joſepho Viano in eodem Bilancio anni 1708. complexivo etiam anni præcedentis 1707. prout innoteſcere poterat.

Subſequitur antedicto Bilancio, in quo incepit aſſignatio Antipartis in ſcut. 150., alterum anno 1710. inter eoſdem Socios confectum, in quo memoratus Joſeph in unum enumerando, & colligendo Antipartes ſibi debitas pro integris quatuor annis præcedentibus, nempe ab anno 1707 ad annum 1710. eas calculavit in ſcut. 550., quæ quidem ſumma optime convenit cum Antiparte ſcut. 100. pro anno 1707., & pro reliquis annis uſque ad 1710. cum antiparte ſcut. 150. pro quolibet anno, prout perſpicue deducebatur ex ſupradicto Bilancio, ibi — *Si levano dalli contanti in caſſa ſcudi* 550., *che mi ſpettano per anni quattro* 1707. 1718. 1709. & 1710., *de quali ne hò levati ſcud.*221. 25. Quod demum res ita ſe habuerit in ſubſequentibus annis 1711., & 1712., pariter colligebatur ex quodam particulari computo harum antipartium, quod adnotatum habetur in primo Bilanciorum libro, in quo hæc inſcripta leguntur — *E più in Decembre* 1712. *per quello mi ſpettano a parte di più ſcudi* 300. — Ex quibus profecto omnibus ita continuatis antipartibus in 
2 unoquoque Bilancio adnotatis, & relative ad unumquodque tempus, evidens, & manifeſtiſſima deducebatur probatio, quod vere, & realiter fuerint antipartes inter defunctos Socios conſtitutæ, atque conventæ juxta modum, quem hodie DD. amplexi fuerunt; ut tradit *Felic. de Societ. cap.* 14. *num.*55.

*n.55., Manſ. conſult.737.ſub n.22., Rot. deciſ.454. num.5. & ſeq. coram Rmo Criſpo.*

Quæ & tanto fortius eſſe in præſentiarum attendenda ad ſtatuendam antipartem modo, quo ſupra dictum fuit DD. placuit; quia res erat de Societate inter prædefunctos Socios inita tantum bona fide, & ſine ulla prorſus ſcriptura, ac proinde pacta, & conventiones non aliunde datum eſt deſumere, niſi ex ipſiſmet Bilanciis, aliiſque enuntiatorum Sociorum factis; Cum igitur ex omnibus Bilanciis reſpective pro quolibet anno confectis perfectiſſima deſumeretur probatio ſuper conventione antipartis in ſcut.100. uſque ad annum 1707., & in ſcut.150. uſque ad annum 1714., nulli dubium eſſe poterat, quin prædd. antipartes ita eſſent definiendæ, minime vero uti ſtabilitum fuerat in præcedenti re judicata unice innixa relationi Michaelis Mancini; ex eo quia certum eſt, quod in terminis Societatis initæ, prout in ca-
3 ſu, ſine ſcriptura de cætero non neceſſaria, Bilancia ſuperlativam, atque
4 indubiam conſtituunt probationem; ex traditis per *Bald. in rub. Cod. de fide Inſtrum num.45., Eſcobar. de ratiocin. cap.12. num.1., Roee. reſp. legal. tom.1. in fin. tract. de ſoc. mer. num. 83., Magon. deciſ. Luc.59. num.18.*, nedum conra Scriptorem, qui fuit Joſeph Vianus, verum etiam favore ejuſdem, cum hoc ſit in materia ſocietatis ſpeciale, ut, ſecluſo intereſſe Tertii, quando agitur
5 inter Socios ipſos, Bilancia, omneſque alii libri ad Societatem pertinentes, etſi ab uno tantum Socio conſcripti indubie probant tam contra, quam favore ipſius Socii Scribentis; *Felin. de Societ. cap.38. num.1., Gen. de ſcript. priv. lib.4. tit. de lib. ration. ſoc. num.1. & ſeqq., Menoch. de arbitr. caſ.92. & de præſumpt. lib... Præſ.62. num.1., & ſeqq., Altimar. de nullit. tom.4. quæſt.25. num.173., Eſcobar. loc. ſupra cit., & Magon. deciſ.59. n.18.*

Quibus ita conſtabilitis, nullimode obſtare potuit, quod, cum Vianus in libro Bilancii anni 1714. pro antiparte an. 1707. deſcripſerit ſc.150., non poterat ei per conſequens aſſignari, niſi in hac eadem ſumma uſque ad d. annum, ut retulit Mancinus, & approbavit præcedens res judicata; Quandoquidem animadverſum fuit talem deſcriptionem nullum omnino præſeferre verbum, quod importare poſſet deſignationem, aut deductionem Antipartis, ideoque dici non poterat, niſi divinando, quod recenſitus Vianus intelligere voluerit de antiparte, ſed quidem bene affirmari poterat, quod detrahere voluerit d. ſummam pro aliqua diverſa alia Cauſa, vel pro aliqua ſumma ſibi debita, & non adhuc exacta, neque alia in his circumſtantiis dari poterat deſcriptioni præd. ſana interpretatio, ne alias foret admittenda gravis contradictio inter præcedentia Bilancia, & hujuſmodi deſcriptionem, ad quam ſane evitandam Jura ſtatuunt, ut ſem-
6 per ſumatur quælibet favorabilis interpretatio; *l. ubi repugnantia ff. de regul. Jur., & leg. non ad ea ff. de condit., & demonſtrat.*

Prout nec etiam obſtare viſum fuit, quod particulare computum antipartium ab eodem Viano extenſum, poſtquam de anno 1712. confectum fuerat Bilancium, aſpiciatur tranſverſali linea ſecatum, ita ut propterea computum antedictum probationem aliquam conſtituere non poſſit; Etenim ex duplici æque valida ratione ſublatum remanebat objectum, quarum prima fuit, quod interlineatio, ſeu cancellatio Partitarum tunc relevaret, quando ſcilicet ſumma in ipſa interſecata partita contenta aliunde non probaretur; at ſecus eſt, quando prout in præſenti quantitas antipartium non deſumebatur ex præfato computo, ſed ex pluribus Bilanciis, in quibus clare, atque diſtincte, ac ſine aliquo vitio ſignatæ reperiuntur annuales partitæ antipartium, ſicque neceſſe non erat ad d. par-
7 ticulare computum recurrere, cum quantitas conventæ antipartis ſatis demonſtraretur ex Bilanciis, quæ controverti non poterant, ut ad rem reſpondit *Rota deciſ.89. num.8., & 9. part.19. recent.*

Altera vero ratio ſtetit in eo, quod Vianus quæcunque computa, quorum ſumma in aliis locis comprehenſa, ſeu re-

reportata fuerat, ſolitus erat interlineare, ne duplicem figuram gerere poſſent, ideoque hac laudabili methodo Vianus inſimul coacervatis omnibus Partitis ſuarum antipartium exiſtentitibus in præfato particulari computo, & reportata ipſarum partitarum ſumma ad ejus creditum in firmatione ſui Capitalis facta in principio anni 1715. devenit ad interſecationem d. particularis computi, ne de iſto amplius haberetur aliqua ratio, & ex Cauſa ſuarum antipartium, ne duplicem ſatisfactionem conſequeretur, poſtquam dd. antipartes ceſſerant in augmentum proprii Capitalis, & ulterius, ne hujuſmodi computum in futurum dubitari poſſet, quod extinctum non eſſet, præter appoſitionem lineę ad tollendas omnes difficultates ſuperaddidit etiam adnotationem per illa verba — *Queſte partite non entrano per quello mi ſpetta a parte fuori della metà degl'utili* — Unde cum cancellatio contineat in ſe veriſimilem cauſam, & quidem ſolitam ſcribentis, animadverſionem aliquam non promeretur; per *Text. in l. Cancellaverat ff. de his, quæ in Teſtament. delen., in leg. noſtram Cod. de Teſtam., Angel. conſil. 346. num. 1., Tuſch. verb. cancellatio concl. 21. n. 3., & 4., Card. de Luc. de Teſtam. diſt. 65. num. 15., Rot. deciſ. 380. num. 5. part. 4. tom. 1. rec.*

Replicare haud profuit, quod Vianus, ex quo nullam mentionem fecit de aliqua antiparte in Bilancio anni 1714., non poterat idcirco ei aſſignari uſque ad d. annum 1714., quippe quia in tantum Vianus nullum hoc tempore verbum habuit de antiparte, in quantum illomet tempore firmatum etiam fuerat ſuum Capitale, in quo ad ſenſum ſociorum comprehendebantur omnes antipartes idem Viano debitæ uſque ad d. annum 1714. incluſive, ut aſſeruit Peritior *fol. 38., & 39.*, quocirca in his terminis opus profecto non erat, imo nec poterat Vianus in hoc ultimo Bilancio mentionem facere de ſua antiparte, quæ jam reportata extiterat ad ſuum Capitale; alias in hoc quoque caſu data fuiſſet duplicatio partitarum, duplicatumque fuiſſet creditum ipſius Viani, ex eo quia adaucto ejus Capitali cum antipartibus, iterum conſtaret de eodem antipartium Credito, ſi de iſtis mentionem feciſſet in dicto Bilancio, ac per conſequens non eſt niſi laudandus Vianus, ſi d. Bilancium confecit, omiſſa penitus ſuarum antipartium mentione.

Cum ex his igitur uſque modo perpenſis evidentiſſime conſtet, quantum in hac parte erraverit Mancinus, quique in Cauſa fuerit, cur fratres de Vianis reſpectu hujus antipartis nimis per præcedentem rem judicatam gravati, & læſi remanſerint; propterea hodie DD. nullimode dubitarunt a prioribus in hac parte recedere firmatis, & eiſdem impartiri beneficium reſtitutionis in integrum, ſtatuentes antipartem favorem eorundem in ſc. 100. uſque ad annum 1707., & in ſc. 150. uſque ad annum 1714., & hæc quoad antipartem.

Aggredientes ſubinde DD. examen d. partitæ ſcut. 7639. 15. exiſtimarunt non eſſe recedendum a conſtabilitis in præcedenti re judicata, quæ in hac parte juſtiſſima apparuit, proindeque *conſtare* dixerunt *de re judicata*.

Iuſtitiam ſiquidem d. præcedentis rei judicatæ deduxerunt ipſi ex priori Peritia Mancini, per quam compertum extitit nullam factam fuiſſe a Viano novam infuſionem in ſocietate, prout luculenter demonſtrabatur in præcedentibus hujus Cauſæ Deciſionibus a Reverendiſſimo Decano evulgatis; Quin eam labefactare potuerint Fratres de Vianis mediante relatione Maciucchi Peritioris, qui ſupradictam partitam, ſeu verius ſummam ſc. 7639. 15. adſcripſit ad debitum Pauli Ferretti, ex qua potiſſimum prætenſam deducebant infuſionem; Nullibi etenim DD. viſum fuit legitime probari eundem Ferrettum talem extraxiſſe ſummam a capſa ſociali, & quamvis eadem ſumma adnotata reperiretur in ſiniſtro latere in fine quarti folii Bilancii e conſpectu Partitæ incontroverſi debiti d. Ferretti ſcut. 390. ex parte dextera protractorum, attamen quia talis adnotatio facta conſpiciebatur in margine ſiniſtro, ubi ſcriptor adnotare conſueverat ſummam conflatam ex omnibus partitis in eadem pagina deſcriptis, verum debitum

tum ipſius Ferretti nunquam præſerre poterat, cum potius in his terminis dijudicanda foret calculatio marginalis educta ex partitarum ſummis in eadem met pagina contentis, inſimulque in unica ſumma coacervatis, quæ vulgo
9 dicitur *ſomma di facciata*, & nullum ex ſui natura debitum importare valet, ut bene demonſtrabatur *in ſecunda Deciſione Rmi Decani ſuper Capitalibus* §.7. & 8.

Et de facto non aliter dijudicanda erat ſimilis calculatio ob plurimas, & quidem graviſſimas facti circumſtantias, quarum prima conſiſtit in eo, quod ſi Vianus Bilancii, & controverſæ ſummæ ſcriptor vere crediidiſſet illam continere pecunias per Ferrettum extractas, utique paucis tantum numericis notis non commiſiſſet, poſitis præſertim in loco inſolito, & incongruo, nempe in latere ſiniſtro, ubi tantum adnotabatur ſumma *di facciata*, quando eam commode deſcribere poterat in dextero margine, in quo ſollicitus fuit adnotare alteram quoque longe minorem ſummam ſc.390., quæ vere, & realiter importabat debitum Ferretti.

Circumſtantia vero altera deſumebatur ex ſolito, & conſuetudine ipſius Viani, qui ſummam cujuslibet partitæ, ſive crediti, ſive debiti, aut extractionum pecuniarum a conſociis factarum ſemper adnotare ſolebat non quidem in parte ſiniſtra, in qua tantum adnotabatur ſumma *di facciata*, ſed utique in dextera; quamobrem ſicuti nimium inveriſimile videbatur, quod Vianus pro adnotatione hujus certe non exiguæ partitæ ſc.*7639.15*. ad debitum Ferretti recedere voluerit ab ejus ſolito, eamque tam incaute abſque ulla penitus declaratione paucis numeris confidere, & quidem in loco totaliter incongruo, ubi ſcilicet adnotanda erat ſumma *di facciata*, ita pariter inveriſimile prorſus erat, quod hujuſmodi ſumma ſc.*7639.15*. deſcripta in margine ſiniſtro poſſet importare debitum ſuprad. Ferretti.

Tertia non minus patens circumſtantia reſurgebat ex duplici, & quidem incontrovertibili facto ipſiusmet Viani, qui in altero ejuſdem Bilancii folio ſubducere volens a Capitale Ferretti pecunias per ipſum extractas ab anno 1703.uſque ad totum annum 1714., tantummodo ſubduxit ſcut.*1736*.-- *Si defalcano ſcudi 1736. moneta da lui levati dal Negozio per ſuo ſervizio dall' anno 1703. per tutto l'anno* 1714. Iterumque in alio ejuſdem Bilancii folio diſtinctiſſime adnotare ſtudens omnes pecunias a Ferretto extractas in quolibet anno, vel biennio, cum devenerit ad extractiones factas pro an.1713. & 1714. adnotatum proprio charactere reliquit, dictum Ferrettum extraxiſſe tantummodo ſc.*390*.--.*Nell'ann*.1713. 1714. *hà levati ſcudi 390*.--, & ſubinde has omnes factas extractiones iterum calculando adnotavit juxta ſui ſolitum in dextera parte ſc.*1736*., cum igitur in iſtis ſubſequentibus paginis nullam memoratus Vianus conſiderationem habuerit dictæ antecedentis controverſæ ſummæ ſcutorum *7639. 15*., jure optimo ſtatuendum erat, eandem ſummam nullum importare valuiſſe debitum Ferretti; nam alias Vianus non
10 utique omiſiſſet tam conſpicuam ſummam ſaltem deſcribere, iterumque melius adnotare in his poſterioribus calculationibus, quæ adamuſſim convenire reperta ſunt cum adnotatione in dicto Bilancio facta circa veram extractionem a dicto Ferretto factam in annis 1713., & 1714. ſcut.*390*. tantum, ut hæc eadem ponderando dixit *ſecunda Deciſio* præcedentis Inſtantiæ *coram Emo meo Decano* §.11. & 12.

His omnibus accedebat quarta circumſtantia, ſeu potius demonſtratio elicita pariter ex alio perſpicuo facto
11 ipſiusmet Viani deſumpto ab eodem Bilancio, & Pagina, ubi adnotata reperitur ſupradicta controverſa ſumma ſcutorum *7639. 15*., volens enim iſte cum omnibus præcedentibus ſummis antecedentium paginarum dicti Bilancii reportatis in principio hujus quarti folii in ſumma ſcutor.*60616.63*. calculare etiam ſummas in hoc eodem quarto folio exiſtentes, ut in aliis antecedentibus quoque foliis factum extiterat, addidit ſummam adnotatam in latere ſiniſtro ejuſdem folii, nempe ſcut.*8026. 15*. eductam ex colligatione

ſum-

ſummæ ſcutorum *7639. 15.* cum altera ſcut. *390.* a dicto Ferretto extractarum, ſic in totum conſtituendo ſummam ſcutorum *68645.78.* Hoc enim poſito nulla melior expeti poterat probatio ad demonſtrandum, quod Vianus ipſe hanc ſummam ſcutorum *7639.15.* pro ſumma *di facciata* acceperat, nam ſi ſecus eſſet, & Vianus illam calculare voluiſſet uti verum debitum Ferretti ſimul cum aliis partitis in eodem folio exiſtentibus, non utique eduxiſſet antedictam ſummam ſcutorum *68645.78.* ſed quidem longe majorem, ſcilicet ſcutorum *78379.73.*, adeo ut intercedeute in hac unica calculatione diſcrimine ſcutorum *9633.95.*, dicendum profecto venit, eundem Vianum, qui ſcripſerat, optime agnoviſſe, ſummam prædictam ſcutorum *7639.15.* nullo modo referendam eſſe ad debitum Ferretti, ſed tantummodo repræſentare ſummam marginalem, & *di facciata*, in cujus revera imagine acceptam fuiſſe factum iſtud demonſtravit.

Quinta demum, cæteris levioribus omiſſis, circumſtantia oriebatur ex altero duplici facto moderni Nicolai Viani, qui, cum poſt obitum Joſephi Patrui conſtitutus eſſet a Joanne Baptiſta Viano Procurator *cum libera*, & uſque ad obitum Pauli Ferretti, ſeſe uti verus Socius in Taberna geſſiſſet, proprio charactere in quodam folio, de quo *in altera mea contemporanea Deciſione ſuper Utilibus* §. *In præmiſſorum*, ſcripſit pecunias per utrumque Socium extractas ad annum uſque 1722. aſcendiſſe tantum ad ſcuta *19643.*, itidemque in quodam Bilancio per eundem Nicolaum in prima Inſtantia coram A. C. producto faſſus fuit Ferrettum extraxiſſe a Sociali Negocio uſque ad annum 1735. ſcut. *18348.*, neutrum vero ex his ſubſiſteret, quatenus ſumma prædicta marginalis ſcut. *7639.15.* referenda eſſet ad debitum Ferretti; nam in tali caſu pecuniæ ab utroque Socio extractæ uſque ad dictum annum 1722. eſſe deberent non, ut ſcripſerat in quantitate ſcutorum *19643.*, ſed utique in quantitate ſcutorum 27. mil., & ultra, pariterque ſumma pecuniarum unice per Ferrettum extractarum non ſiſterent in ſola quantitate ſupradictorum ſcut. *18348.71.*, ut Vianus in dicto Bilancio fatebatur, verum attingeret ad ſcuta *15987.86.*, ut bene obſervabat dicta ſecunda *Deciſio Rmi mei Decani* §. *13.*, & *14.*: Abſque ulla proinde hæſitatione ex tot, tantiſque circumſtantiis, & præclariſſimis factis tum Joannis Baptiſtæ Viani, tum moderni Nicolai tuto datum eſt DD. conjicere controverſam illam ſummam ſcutorum *7639.15.* nequaquam referendam eſſe ad debitum Ferretti, ſed verius ad ſummam *di facciata*.

Abſque eo quod obeſſe poterat recurſus, quem Fratres de Vianis faciebant ad firmationem Capitalium expletam in Bilancio anni 1714. cum conſenſu, ſcientia, & opera ejuſdem Pauli Ferretti, qui ſubinde poſt ſeptennium fateri non dubitavit eundem Bilancium fuiſſe *exactum*, innixi potiſſimum relationi Peritioris, quam proclamabant in hac quoque parte ſequendam, utpote conformem, & conſentaneam firmationi Capitalium in dicto Bilancio per defunctos Conſocios factæ; Quoniam cum hujuſmodi Bilancium, ut dilucide conſtitit ex Peritia Mancini, quam DD. in hac parte ſecuti ſunt, compertum fuerit omnino erroneum in eo, quod erat exactum, acquieſcentia Pauli Ferretti, ejuſque confeſſio nullam inducere potuit approbationem; quippe quia ſicuti quoties probatus remanet error in dicto Bilancio irreptus, exulat illico quilibet conſenſus, ac per conſequens etiam approbatio, ita ſupradicta expreſſio, quod idem Bilancium erat exactum, impedire non poterat, quin adverſus iſtud reclamari valeat, cum liceat ſemper reviſionem Calculi petere docto de errore,
12 qui nullo unquam tempore præjudicium aliquod veritati inferre poteſt, niſi ſuper eodem errore bene cognito intercesserit Partis quietatio, aut ſolemnis tranſactio ad *Text. in leg. prima Cod. de error. Calcul.*, & luculenter firmavit Rmus meus Decanus *in prima* præcedentis Inſtantiæ *Deciſione* §. *11.*, *& ſeq.*, *& in ſecunda* §. *3.*

Quidquam nec profuit ad excludendum calculi errorem obventum in firma-

mátione Capitalium facta in bilancio anni 1714. confugere ad relationem Peritioris, aliorumque extrajudicialium Peritorum, qui ſuadere conabantur Partitam ſcut.7639. 15. nunquam fuiſſe a Conſociis conſideratam pro ſumma *di facciata*, verum potius pro ſumma pecuniarum a Ferretto extractarum, & ob id conſimilis ſumma reportata fuerit ad ſervandam æqualitatem in Firmatione Capitalis Viani, cum licet iſtud anno 1714. computato præcedenti Capitali anni 1712. in ſcut.36846. una cum utilibus eidem Viano debitis pro an. 1713. & 1714. in ſc.3831., conſiſtere tantum deberet in ſcut.40677., attamen prædicti Socii illud firmarunt in ſc.48816. Quandoquidem objectum iſtud penitus ex facto ſubmovebatur perpendendo veram, & genuinam Cauſam augmenti Capitalis Viani, & reſpective decrementi alterius Ferretti, quæ unice ſtetit in eo, quod nunquam facta extiterit computatio plurium utilium, & hæreditatis Morigiæ unicuique ex Sociis pro medietate debitæ in Capitali Ferretti, ſed in totum poſita fuit, atque conſiderata in augmentum Capitalis Viani, ut ex relatione Periti Mancini diſertiſſime demonſtratum fuit *in dicta prima Deciſione R.mi D. Mei Decani* §. 17. *& pluribus ſeq.*, ex qua ſane male facta diviſione d. hæreditatis, & utilium, præſcindendo ab aliis erroneis calculationibus, in quibus conveniunt Mancini, & Maciucchi, evenit Capitalia Sociorum præfinita fuiſſe cum hoc patentiſſimo errore, proindeque nullum firmum deſumi poterat argumentum, quod Socii adaugendo Capitali Viani conſideraverint d. partitam tanquam præſeferentem verum debitum Ferretti, quoties jam habebatur certiſſima Cauſa, ob quam hæc omnia proceſſerunt.

Nequaquam refragante replicatione, quod poſt completum Bilancium, cum Vianus notitiam habuerit dictum Ferrettum extraxiſſe ultra ſummam ſc.390. etiam alteram ſc.7639. 15., ſollicitus proinde fuit eam adnotare, nedum e conſpectu dictæ partitæ ſc.390. cum ea adnotatione ibi -- *Sono in tutto li Levati dal Signor Ferretti dati in nota* -- ex quibus dd. Fratres de Vianis deſumebant, quod ſtante hac partitarum coacervatione, & inſeparabili colligatione cum illa ſupra recenſita adnotatione, ſicuti innegabiliter partita ſc.390. importabat verum debitum Ferretti, ita pariter idem debitum ipſius importare debebat & altera partita ſc.7639. 15., quia coacervatio partitarum probat ſummas coacervatas ex una, eademque Cauſa procedere.

Parum etenim referre viſum fuit DD., quod ſumma ſc.7639. 15. poſita fuerit e conſpectu partitæ ſc.390., nam id caſuali eventui adſcribendum erat, ex quo cum hæc partita ſcut.390., fuiſſet ultima inſcripta in ima parte folii, perneceſſe in eadem ima parte ex latere ſiniſtro adnotari debuit altera ſumma ſc.7639. 15. uti ſumma *di facciata*, prout alias quoque obſervatum fuerat ab eodem Viano in antecedentibus foliis; Quo vero ad præcitata verba -- *Sono in tutto li Levati dal Signor Ferretti dati in nota* -- ex oculari inſpectione patebat, quod Vianus ſcripſerat prius in eodem Corpore folii -- *Per tanti Levati dal Signor Ferretti per ſuo ſervizio nota preſſo Feretti* -- quodque poſtmodum ſuperventa notula delevit verba illa -- *Nota preſſo Ferretti* -- & alia adjunxit Verba -- *Sono in tutto li Levati dal Signor Ferretti dati in nota* -- quę ſane verba referibilia erant ad ſummam ſcut.390. protractam in parte dextera, ubi ponebatur abacalis ſumma cujuſcunque partitæ, nequaquam vero ad ſummam ſcut. 7639. 15. exiſtentem in parte ſiniſtra, in qua tantum poni conſueverat *la ſomma di Facciata*, ad quam utique complendam optime reportata ſubtus extitit dict. partita ſcut.390., ex quarum poſtea colligatione conſtituta remanſit ſumma ſcut.8029. 15.

Minime faceſſente, quod ſæpedicta ſumma ſcut.7639. 15. colligata cum altera ſcut.390. & conflans ſum.8029.15. haud quaquam ſumma *di facciata* eſſe potuerit, cum iſta ex calculatione omnium partitarum in dicto quarto folio exiſtentium importare comperta ſit ſumm. ſcutor. 9633.95., non vero

vero ſc.8029. 15. Id etenim ex errore calculi, in quem Vianus non ſemel alias incidiſſe ambo recognoverunt Peritus, & Peritior provenire dignoſcebatur. Calculanti enim patebat, quod inſimul unitis omnibus ſummis adnotatis in eodem folio Vianus prætermiſit ſc.1604. 80., quod, ut innuebatur, veriſimiliter evenire potuit, ex quo ut mos eſt inter Mercatores ex cauſa facilioris ſummationis, diviſit præfatas partitas in duas partes, calculando ſcilicet priorem partem aſcendentem ad numerum 25., & poſtmodum ſecundam compoſitam ex reliquis 26. Partitis, conſtituentibus adamuſſim uſque ab obulum dictam ſummam ſc.7639. 15., quam reportavit pro ſumma *di facciata* prætermittendo reportationem alterius calculi antecedentium 25. partitarum conſlantium ſc.1604. 80., quodque omni cum facilitate credendum eſſet, ita rem ſe habuiſſe, oſtendebat etiam demonſtratio, quod ſumma antecedentium omnium paginarum reportata in principio d. folii eſt ſcut.60616.63., quibus ſuperadditis ſc.8029.15. provenientibus ex ſcut.7639. 15. atque aliis ſcut.390. conſtituitur ſumma ſc.68645. 78., quæ eſt quantitas ipſa per Vianum deſcripta in fine ejuſdem folii ad notandam importantiam ipſius paginæ, & aliarum antecedentium, ut quoque ſuperius ponderatum fuit §. *His omnib.*

Nulla demum haberi potuit ratio de depoſits a memorato Paulo Ferretto factis in Sac. Monte Pietatis, & præciſe in annis quatuor præcedentibus d. Bilancium, quorum unum conſiſtens in ſc.6556.99. cantabat ad ipſius Pauli particulare Creditum, & alterum in ſc.19985.48. ad commodum Societatis *di Giuſeppe Viani e Compagni*; quibus ſtantibus arguebatur a Fratribus de Vianis, quod ſi Ferrettus non extraxiſſet e capſa Sociali d. ſummam, non utique facere potuiſſet hoc conſpicuum depoſitum ad proprium, & particulare ſuum Creditum, quia tunc temporis aliunde habere non poterat, ex quo tale depoſitum ſibi faceret, præſertim quia ejus tenue Capitale cum omnibus exinde retractis Utilibus nunquam a negocio extraxerat.

Urgebat enim reſponſio, quod depoſita, quæ dicebantur a Ferretto facta in Sacro Monte Pietatis ad ſui Creditum, nil aliud præſeferebant, niſi, quod Ferrettus aſportabat pecunias ad Sac. Montem, & accipiebat tot æquivalentes cedulas, ut demonſtrant ipſa depoſita, & deſignant illa verba — *recò contanti con polize* — Unde ex eo, quod cedulę inſcriptæ reperiantur ſub nomine, & ad creditum Ferretti, non exinde deduci poteſt, quod ipſe ſibi appropriaverit depoſita prædicta, cum nemo non ignoret, quod Cedulæ conficiantur etiam ſub nomine illius, cujus non ſunt pecunię, quę ſpectare dicuntur ad Perſonam, in cujus manibus cedulę deferuntur, cum pendeat a placito ferentis pecunias, potius unam, quam alteram perſonam in cedulis nominare, & ulterius nullibi conſtat, quod pecuniæ predd. revera ſpectarent ad Societatem, quia alia de cauſa pertinere poterant ad Ferrettum, juncta præſertim animadverſione, quod habebat in Urbe aliud negocium inſtructum, quodque depoſitorum ſumma minime reſpondebat controverſæ partitæ ſcutor.7639. 15., quibus propterea ſtantibus nulla legalis fieri poterat illatio, depoſita præd. ceſſiſſe in proprium commodum Ferretti, ac illa explevisſe cum pecuniis in d. ſumma ſc.7639. 15., ut contendebatur, a Societate extractis.

Fruſtra propterea his conſtabilitis contendebatur a Vianis factam fuiſſe novam infuſionem ſummæ ſc.7639. 15. in Societate poſt confectum Bilancium anni 1714., ob idque potiſſimum excreviſſe ejus Capitale quantitate illa per Socinos uſque tunc firmata, quia cum ſæpe d. partita adſcribenda non eſſet ad debitum Ferretti, ut pote non importans niſi ſummam *di facciata*, ſequebatur, quod ex parte fratrum de Vianis deficiebat omne fundamentum, cujus vigore eandem infuſionem fieri poſſe contendebant.

Expeditis itaque DD. ab examine tum antipartis, tum d. Partitæ ſc.7639. 15. ſupererat inquirere de tertio puncto reſpiciente Utilia indiviſa. Verum, utpote ſupervacaneum, fuit conſulto omiſ-

ſum ; nam eo ipſo , quo ad Partes ponebatur antipars debita Viano , ut ſupra definita , eo ipſo , quo ad debitum Ferretti non adſcribebatur ſuprad. partita ſc.7639. 15., & demum eo ipſo , quo ſubducebantur legata a Morigia relicta , quidquid reliquum erit , cedet in Cauſam Utilium , quæ æqualiter erunt dividenda , & quiſque ultra perceptionem eorum reſpective Capitalium , tenebitur conferre in ſuam tangentem partem pecunias illas , quæ a negocio Sociali extractæ fuerunt, ideoque hiſce obſervatis , quia ſequebatur illico omnium rerum diviſio, rite prætermiſerunt DD. inutile hoc examen ſuper puncto Utilium indiviſorum aſſumere .

Et ita omnibus DD. una mecum ſuffragantibus , & relative in reliquis ad præcedentis inſtantiæ Deciſiones ſe ſe habentibus, reſponſum fuit. Utraq. &c.

## ROMANA SOCIETATIS.

*Lunæ* 28. *Novembris* 1740.

### ARGUMENTUM.

Societas , in qua fructus æqualiter dividuntur , ſors vero pro majori parte , vel etiam integre ab uno ex ſociis ponitur , eſt valida , modo alter compenſet ponendo induſtriam ; immo huic poteſt conſtitui præſtatio alicujus ſummæ titulo antipartis . Socius finita ſocietate remanet pro ſua ſorte Creditor mere pecuniarius . Novatio quando adeſſe , vel abeſſe intelligatur .

### *SUMMARIUM.*

1 *Diſcretivus loquendi modus diverſam voluntatem præſefert.*
2 *Portio verificatur etiam in qualibet minima parte , & num.*19.
3 *Socii præſumuntur ſe conformare juris diſpoſitioni , & naturæ ſocietatis .*
4 *Utilia ſunt dividenda pro rata ſortis in ſocietate poſitæ .*
5 *Omiſſio conſuetorum bilanciorum negociationis formam , & novamque utilium participationem denotat .*
6 *Per mutationem formæ ſuper utilibus , & ſorte ſocietas novata intelligitur* & num. ſeq.
7 *Socio debentur utilia reſpondentia novæ ſorti in ſocietate poſitæ .*
9 *Ex factis ſociorum tacita novatio Societatis inducitur .*
10 *Poſita inæqualitate capitalium , pactum ſuper æquali lucrorum diviſione eſt illicitum ,* & num.26.
12 *Societas diſſolvitur per unius Socii obitum ;*
13 *Herede vero continuante , præſtando conſenſum cum diverſa forma a ſocietate cum defuncto inita , ſocietas nova dicitur .*
14 *Ignorans conſentire nequit .*
15 *Socius diminuere non poteſt ſortem .*
16 *Socius , finita ſocietate , remanet creditor mere pecuniarius pro ſua ſorte , ita ut ex ea abſque labe uſuræ fructus petere nequeat .*
17 *Libri Sociales inter ipſos Socios plene probant .*
18 *Qui ſe fundat in novatione , novum debet pactum concludenter oſtendere .*
19 *Verbum* Portio *verificatur etiam de medietate ;*
20 *Immo relative ad duos contrahentes ſignificat medietatem , niſi aliter ſit expreſſum .*
21 *Pactum negativum ad aliam cauſam reſcribile nequit inducere novationem .*
22 *Socii omittentes bilancium præſumuntur continuare negocium eodem præcedenti modo , & forma .*
23 *In Societate nudo conſenſu inita nunquam inducta cenſetur novatio præcedentium pactorum ;*
24 *Et receſſus ab allegante eſt concludentiſſime probandus .*
25 *Folium etiam informe inſervit pro adminiculo ad probandum , quod ſocietatem eadem participatione utilium continuata fuerit .*
26 *Pactum ſuper æquali diviſione utilium , poſita inæqualitate ſortis , a jure eſt reprobatum ;*
27 *Limita , quando ponens minorem ſortis quantitatem , ponit tamen majorem induſtriam .*
28 *Quæ in ſocietatibus ſolet vel magis , vel æque ſaltem conferre , ac major ſortis quantitas ab altero ex Sociis poſita .*
29 *Pactum vero, quod unus ex Sociis totam ſor-*

*ſortem contribuat, alter vero ſolam induſtriam cum æquali utilium participatione eſt validum;*

30 *Et inſuper conveniri poteſt, ut Socio ſolam induſtriam ponenti præſtetur aliqua ſumma titulo antipartis.*

31 *Verba generaliter prolata generaliter ſunt intelligenda.*

32 *Novatio Societatis excluditur, ſi nec ex ſcriptura, nec ex adnotatione in aliquo libro Sociali probetur.*

33 *Nemo debet cum aliena jactura locupletari.*

## DECISIO CLXIX.

PRæter dubium ſuper Capitalibus, de quo in altera mea contemporanea Deciſione, examinandum quoque curavi a DD. meis una mecum alterum ſuper Utilibus, in quo Defenſores Fratrum de Vianis omni poſſibili conatu demonſtrare curarunt injuſtitiam rei judicatæ demandantis æqualem Utilium diviſionem inter ipſos de Vianis, & Fratres de Ferrettis uſque ad an.1735. tempus diſſolutæ Societatis, & deinde donec ſecuta fuerit Capitalium integra reſtitutio proportione Geometrica, hoc eſt ad ratam Capitalium loco damnorum, & intereſſe.

Ut enim dicti Defenſores ajebant, tria tempora diſtinguenda erant, primum ſcilicet ab initio anni 1715. uſque ad annum 1722., quo deceſſit Joſeph Viani; Secundum ab hoc anno uſque ad obitum Pauli Ferretti, nempe ad annum 1735., & ab inde uſque ad Capitalium reſtitutionem, qua temporum diſtinctione facta, ſatis conſtare dicebant de injuſtitia dictæ rei judicatæ; Pro eo enim quod reſpiciebat primum tempus, adeſſe Sociorum conventionem ſuſtinebant de facienda Utilium diviſione ad ratam Capitalium, quam ſane conventionem ex eo deduci, quod in Bilanciis confectis ex Cauſa Negociationis habitæ ante dictum annum 1715., de quo tempore revera conventa fuerat æqualis Utilium diviſio, adnotatum reperiebatur — *Per la metà* — E' contra vero pro ſucceſſivis negociationibus non amplius appoſita legebatur eadem adnotatio, ſed penitus diverſa nempe — *Bilancio del Negozio di me Giuſeppe Viani, e Paolo Ferretti intereſſato nella porzione degl'Utili* — Unde ex hoc diſcretivo modo loquendi, in quo amplius expreſſa non apparet *medietas*, ſed *portio*, in com-

1 perto remanebat, Sociorum voluntatem fuiſſe prorſus difformem ab ea, ſub qua præteritæ Societates initæ fuerant; per *Text. in Leg. unica §. Sin autem Cod. de Caduc.tollen.*, *& in cap. ad aud. de Decim.*, *Rot. coram Priolo dec.176. num.18.*, ſicque cum portio verifica-

2 bilis ſit de quacunque etiam minima parte, ut dixit *Rot. ad ornat. Card. de Luc. lib.11. deciſ.13. num.22.*, *& cor. Priolo deciſ.39. num.5.*, *& deciſ.397. pariter num.5.* ideo intelligenda venit

3 juxta diſpoſitionem Juris, & naturam Societatis, cum qua Socios ita ſeſe conformare voluiſſe præſumitur; *Alciat. de verb. ſignif. lib.1. num.24.*, *Andreol. controv. 45. num.4.*, *& 147. num.11.*, *Rot. deciſ.301. n.5. part.1. recen.*, *& cor. Mo.in. dec.171. n.16.*;

4 Quapropter cum de jure ſit, quod Utilia ad menſuram Capitalis per Socios poſiti partienda veniant; *Text. in leg. ſi non fuerint 29. §. Ariſto ff. pro Socio*, *Covarruv. var. reſ. lib.3. cap.2. n.3.*, *Menoch. de Arbitr. caſ.125. num.5.*, *Mantic. de tacit. convent. tom.1. lib.6. de Societ. tit.4. num.10.*, *Anſald. de Com.*, *& M... diſc.63. n.28.*, *Rot. deciſ.58. num.16. par.15. recen.*, *& in Fulginaten. Societatis 24. April. 1722. §. Expediti cor. bon. mem. Criſpolto*, de plano ſequebatur, quod verbum illud *Portio* nil aliud ſignificare valeat, niſi ratam, & portionem Utilium reſpondentium Capitali, quod Ferrettus in Societate poſuerat.

Idque arguebatur etiam ex eo, quod ab anno 1792., de quo tempore initium habuit Societas uſque ad totum annum 1706. Bilancia anno quolibet conficiebantur, & deinde mos conficiendi eadem Bilancia quolibet biennio ſervatus fuit per totum annum 1714., ab inde vero uſque ad annum 1722. tempus obitus Viani, minime confectum apparuit aliquod Bilancium; unde ex prætermiſſione talis uſus quoad

5 efformationem Bilanciorum non leve deducebatur argumentum, quod ad no-

novam for mam negociationis, & reſpective Utilium participationem deventum fuerit; ex notatis per *Menoch. conſil.*222. *num.*44.

Hoc autem argumentum magis corroboratur ex ea facti circumſtantia, quod a dicto anno 1702. per totum annum 1714. cum conventa fuerit æqualis lucrorum diviſio, ideo, ut aliquo modo compenſaretur major quantitas Capitalis ad Vianum pertinentis, iſtius favore tributa extitit antipars in ſc.109. annuis uſque ad annum 1707., quo vivere deſiit Morigia alter Socius, & poſtmodum in annuis ſc.150. per totum annum 1714., ab iſto vero tempore non amplius habetur aliqua mentio hujus antipartis, nec in pluribus pecuniarum extractionibus ab eodem Viano factis nunquam expreſſum legitur, quod extractio fiebat ex cauſa ſuæ antipartis, prout obſervaverat in præteritum; Evidentiſſimum proinde ſignum deſumebatur, quod non ex alio capite ſublata fuerat antipars, niſi ex quo major quantitas Capitalis Viani nullam compenſationem amplius merebatur, attenta æquali Utilium participatione habito reſpectu ad quantitatem Capitalis utriuſque Socii.

Præterea oſtendebatur etiam ex diverſa methodo a Sociis ſervata tam quoad Utilia, quam relative ad Capitalia; uſque ad annum enim 1714. Conſocii extrahere non ſolebant a negocio niſi exiguam quantitatem, prout eorum domeſtica neceſſitas exigebat, reliqua vero Utilia, poſt factam eorum æqualem diviſionem in ipſis Bilanciis deſignatam, cedebant in augmentum Capitalis; Ex oppoſito vero poſt dictum annum 1714. fixatis utriuſque Socii Capitalibus ad demonſtrandum, quod eadem Capitalia variationem aliquam recipere non poterant, ſupperaddendo lucra in augmentum Capitalium, Socii lucra ipſis pertinentia cum valde diverſa proportione detraxerunt; quapropter cum res ſit de tacita Societate nudo conſenſu inita, eo ipſo quod mutata apparet forma tam ſuper Utilibus, quam Ca-
6 pitalibus, dicitur facta novatio, & a veteri Societate receſſum; per *Text. in leg.*2. *ff. de act.*, & *obligat.*, & *in* §. *Manet. inſtit. de Societ.*, & *in l. 5. tamdiu Cod. pro Socio*, *Rot. deciſ.*169. *num.*4. *part.*17. *recen.*; Ex nova enim
7 firmatione, & fixatione Capitalium neceſſario oritur novatio, & nova illius forma inducta dicitur; *Felin. de Societ. cap.*2. *num.*22., *Manſ. conſult.*437. *num.*31., & 439. *n.*5., *Rot. deciſ.*40. *num.*11. *cor. Ottbobon*.

Quæ ſane proportio extractionis Utilium, habito reſpectu ad majorem, vel minorem Capitalis quantitatem deſumebatur, ex quo confectis poſt dict. tempus uſque ad annum 1735. tribus ſolis Bilanciis, ex his apparebat, quod per decurſum tot annorum Joſeph Vianus dum vixit, & deinde illius hæredes extraxerunt ex Cauſa dictorum Utilium ſc.52210.79., Ferrettus autem nonniſi ſc.17650.53., unde ex facto iſto magis, magiſque patebat, quod Sociorum voluntas, ſeu conventio inter eos habita fuerit, quod Utilia ad menſuram dumtaxat Capitalis eſſent dividenda.

Accedebat inſuper, ut Defenſores Fratrum de Vianis oſtendere ſatagebant, quod in principio anni 1715. Joſeph Vianus fecit novam infuſionem Capitalis in ſummma ſcut.9886.25., quapropter ſi hujuſmodi augmento non obſtante, adhuc utilia eſſent æqualiter partienda, creſceret in immenſum inſubſiſtentia coæqualis diviſionis, quando non obſtante etiam quacunque præ-
8 ventiva conventione æqualis diviſionis, Socio immittenti novum Capitale debentur Utilia proportionata, & reſpondentia ad novum Capitale immiſſum; ex firmatis *in Fulginaten. Societatis* 24. *Aprilis* 1722. §. *Expediti*, & *ſequen.*, & *in illius confirmatoria dici* 11. *Januarii* 1713. §. *Fin. coram bo. me. Criſpolto*, & 10. *Januar.* 1724. §. *Progrediendo cor. Emo Aldrovando*.

Voluntatem Sociorum dividendi lucra, ſeu Utilia juxta proportionem Capitalis, elicitam ex demonſtrationibus, & argumentis ſuperius expreſſis, ſatis concluſam, & probatam remanere abſque neceſſitate recurrendi ad aliquam publicam Scripturam, ſeu evidentem demonſtrationem eidem Scripturæ æquipollentem ſubjungebatur ex parte Fratrum de Vianis, ea ſub ra-

ratione,quod cum æqualis lucrorum diviſio uſque ad annum 1714. ex argumentis, & Sociorum factis deducatur,
9 ita quoque ex eiſdem factis, & argumentis induci poſſit tacita novatio ipſius Societatis *Bart. in l.1. §. Hoc interdicto ff. de itiner, actuque priv. Pariſ. Conſil.79. num.12. lib.3., Surd. Conſil.52. num.73., Mantic. de tacit. Tom.1. lib.6. de Societ. Tit.26. n.24., Petrus de Vbald. de duobus Fratr. part.11. num.102., Rot. dec.273.n.23. part.4., & 449. num.11. part.9. Tom.2. recent.*

Eoque magis ſuſtinebatur præmiſſa concludere, quia in contrario caſu, attenta Capitalium inæqualitate, pa-
10 ctum ſuper æquali lucrorum participatione fuiſſet ipſo jure nullum, & infectum, imo quoque peccaminoſum ex authoritatibus a Viani egregiis Defenſoribus late congeſtis; quapropter ad evitandam improbitatem pacti, neceſſario fatendum erat, argumenta prædicta ad exuberantiam oſtendere Socios intellexiſſe, quod Vtilia ex Societate retrahenda dividerentur non æqua-
11 liter, & pro medietate, ſed habito reſpectu juxta proportionem Capitalis.

Lucrorum diviſio cum proportione ad Capitalia multo fortius, ut dicebant Viani, fatenda erat ab anno 1722. uſque ad annum 1735., quod eſt ſecundum tempus; Etenim cum de di-
12 cto anno 1722. contigerit obitus Joſephi Viani, certa res eſt, quod diſſoluta fuerit Societas, & quatenus iſta continuata reperiatur cum hæredibus Defuncti; attamen caſu quo conſenſus
13 hæredis diverſam contineat formam a Societate cum defuncto geſta, attendi utique non debet illa præcedentis Societatis, ſed modus, & forma, quibus hæres conſenſum præſtitit ipſius continuationi, cum talis Societas omnino nova dicatur, & independens ab altera.

Poſt obitum vero Joſephi Viani, Joannem Baptiſtam illius fratrem, & hæredem conſenſum non præſtitiſſe continuationi, ſeu renovationi Societatis, niſi cum æqualitate Capitalium, & Vtilium participatione juxta ipſorum Capitalium proportionem deſumebatur ex eo,quod ipſe degens in Regione Status Mediolani, & certior factus a Ferretto de obitu Joſephi Fratris, exquirendo etiam conſenſum circa Societatis continuationem juxta formam obſervatam cum defuncto,reſponſum dedit — *di continuare la ragione del Negozio ſecondo ſi è uſato per il paſſato* = quæ quidem verba nil aliud importare poterant, niſi continuationem negociationis ſub eodem nomine Joſephi Viani, ne deleretur illud creditum, quod per Plateas eidem præſtabatur, ut paſſim fieri ſolet a Mercatoribus, proſequendo rationes ſub eiſdem nominibus, quamvis amplius non exiſtant in rerum natura, non autem concludere valebant conſenſum proſecutioni juxta formam per antea habitam cum defuncto, quam penitus ignorabat Joannes Baptiſta, & regula ſit,
14 quod ignorans conſentire nequeat.

Exoptaſſe etiam d. Joannem Baptiſtam Capitalium reductionem ad æqualitatem poſt ſui adventum ad Urbem ſecutum poſt Fratris obitum colligebatur ex Epiſtolis datis in Summario a Vianis, & propterea cum non ſolum non habeatur conſenſus ejuſdem Joannis Baptiſtæ continuandi negociationem juxta formam in præteritum ſervatam, verum etiam concurrat poſitivum illius factum in contrarium, reducendi ſcilicet Capitalia ad æqualitatem, dabatur intelligi, aſſeri non poſſe, quod poſt obitum Joſephi Viani, illius hæres aſſentitus fuerit diviſioni Utilium pro medietate non obſtante diſparitate Capitalium, quia ſi id verum foret, certe quod non poſtulaſſet, prout poſtulare non poterat portionem ſui Capitalis in quantitate excedente illud Ferretti, imo ipſe Ferrettus hoc impugnaſſet, ob maximum damnum, quod ei obveniebat ex diminutione Capitalis Conſocii; nam Capitalium dimi-
15 nutio non permittitur Socio contra formam Societatis ad *Text. in l. actione §. Dicimus ff. pro Socio.*

Quo vero ad Utilia concernentia tertium tempus, nempe ab anno 1735., quo diſſoluta fuit Societas ſecuto obitu Ferretti, illa non deberi opponebatur
16 eo ſub fundamento, quod Socius terminata Societate pro ſuo Capitali efficitur

citur Creditor mere pecuniarius, non valens proinde ſine labe uſuraria aliquod lucrum ex eo petere.

Sed his omnibus, aliiſque latius ab Informantibus pro Vianis deductis DD. examini per me ſuppoſitis ſub conſueto dubio -- *An conſtet de re judicata, ſeu potius de Cauſis reſtitutionis in integrum* -- Reſponſum fuit -- *Conſtare de re judicata* --

Quamvis enim deficeret Inſtrumentum, ſeu apoca Socialis, quæ veriſimiliter exarari debuerat, attamen in facto conſtabat, quod Joſeph Vianus cum ad ſervitium ſui negocii haberet Thomam Morigiam, & Paulum Ferrettum de anno 1702., iſtos ad comparticipationem Utilium admiſit, & quidem per ratas æquales, non obſtante, quod Morigia ſcut.3577.46.; & Ferrettus ſcut.1156.64. pro eorum reſpective Capitalibus poſuerint, illud autem Viani aſcenderet ad ſc.26327., & ſucceſſive cum accideret obitus Morigiæ de an.1707., renovata extitit ſocietas inter Vianum, & Ferrettum--*alla metà dell'Utili* -- Idque non impugnabatur, & apparebat ex Bilanciis per
17 Vianum exaratis, ſeu ex librorum Socialium Partitis inter Socios eorumque hæredes plenam, perfectamque probationem conſtituentibus; *Spad. conſ.295. lib.1. num.2., Stayban. reſol.forenſ.93. num.10. cent.1., Gen. de Script. priv. lib.4. tit. de lib. ratiocin. ſociet. num.1., Rot. deciſ.898. n.4. cor. Cerr., dec.907. num.1. cor. Emer. Jun., dec.48. n.13., & dec.483. num.4. coram Rmo Criſpo, in Fulginaten. Societatis 24. April.1722. §. Neque cor. bon. mem. Criſpolto, & 10. Januarii 1724. §. Fin. coram Eminentiſſimo D. Meo Aldrovando, & firmatum fuit in ſecunda hujus cauſæ dec. cor. Rmo Decano §.5., & 6.*

Contendentibus propterea Vianis, quod poſt annum 1714. ſecuta fuerit novatio circa diverſam formam diviſionis Utilium, opus erat concluden-
18 ter oſtendere novum pactum, cujus vigore facienda eſſet diverſa Utilium diviſio; cum a principio certo conſtet de conventa participatione pro æquali; ut probant *Deciſiones præcedentis Inſtantiæ ſuper Utilibus cor. Reverendiſſimo Decano*, nempe *prima* §.30., & 31., & *ſecunda* §.10., & præter ibi relatos dixit *Mantic. de tacit. lib.6. tit.14. n.45., Capon. diſcept. for.394. ſub num.28. tom.5., de Marin. reſolut. Jur. cap.207. n.6. lib.2., Rot. deciſ.74. num.6. part.10. rec., in Ferrarien. Societatis 12. Martii 1727. §. Non ſubſiſtit coram R. P. D. Mittino, & in Melevitana Societatis 26. Aprilis 1736. coram Me.*

Hujus ſane generis probatio non aderat in præſenti, ſed ſimplices conjecturæ, & argumenta deducebantur penitus æquivoca, & inefficacia, neque ad demonſtrandum apta, quod Conſocii nedum ſimplicem animum habuerint recedendi a primævis pactis uniformis Utilium participationis, ſed nec etiam, quod de tali receſſu aliquo modo cogitaverint; Siquidem nullius efficaciæ reputatum fuit indicium deſumptum ex eo, quod in bilanciis exaratis ex cauſa Negociationis habitæ uſque ad annum 1714. Ferretus adnotatus reperiatur cum participatione Lucrorum pro medietate; quo vero ad negocia proſequenda poſt d. tempus ſimpliciter dicatur -- *Intereſſato nella porzione degl'Utili* -- quare hoc attento diſcretivo modo loquendi, non amplius tributa fuerit Ferretto Utilium medietas, ſed ſimplex portio de jure verificabilis ad ratam Capitalis.

Etenim animadverſum extitit in Facto, quod verba prædicta -- *Intereſſato nella porzione degl'Utili* -- leguntur appoſita in exordio Bilancii an.1714., & deinde, quod in eo ſubſequebatur ſtatus Negocii cum diviſione Utilium pro medietate, ſicque adnotatio præfata non percutiebat normam futuræ negociationis, ſed referebatur ad ſtatum Negocii pro præcedentibus annis, ſuper quibus cadebat dictum Bilancium, ut obſervat *prima deciſio Rmi Decani* §.33., & *ſecunda* §.25. & præter hujuſmodi facti circumſtantiam in linea etiam Juris tale argumentum remane-
19 bat eluſum, quia verbum -- *Portio* -- ita generice,& indefinite prolatum verificatur de quacunque parte totius tam majori, quam minori, & de ipſa quoque medietate; ut reſpondit *Ulpian. in*

*in leg. Nomen. filiarum* 164. §. *Portio,*
*& Kebuſſ. ibidem verſ. notandum cum*
*ſeqq. ff. de verb. ſignific.*, *Carpan. ad*
*Statut. Mediolan. cap.*434. *num.*19.,
*Ciartin. contr.*43. *num.*26., *Rot ad or-*
*nat. Card. de Luc. lib.*11. *dec.*13. *n.*22.
*coram Priol. deciſ.*397. *num.*5., *& de-*
*ciſ.*328. *n.*39. *part.*17. *recent.* imo rela-
20 tive ad duos contrahentes, vel Socios
ſignificat medietatem, niſi diverſimo-
de expreſſum appareat, per *Text. in leg.*
*Qui pecunia* 22. *ff. de ſtat. in liber.*, *leg.*
*Si rem*, *ibique Gloſſ. ff. de rei vendic.*,
*leg. Si qui Cod. de poſtul.*, *leg. de Pupill.*
*§. Qui veniat ff. de nov. op. nunc*, *Bo-*
*lognett. conſ.*42. *vol. ult.*, *Rot. dec.*413.
*num.*60. *part.*9. *tom.*2. *recent.*, & fir-
mat *dict. prima Deciſio Rmi Decani*
§.35., *& ſecunda* §.26.

Sicut etiam aliquod novationis indi-
cium deſumi non potuit ex prætermiſſa
Bilanciorum confectione poſt an. 1714.,
quando præteritis temporibus Socii fie-
ri curarunt ſingulis annis, aut quolibet
biennio, quia ultraquamquod factum
21 negativum nunquam inducere poteſt
novationem, cum referibile eſſe poſſit
ad aliam cauſam, prout in præſenti re-
ferri valet, ſcilicet, quod Socii ſatis
conſcii de optimo negocii ſtatu, ac mu-
tua eorum bona fide, parcere volue-
rint labori efformandi bilancia, indi-
cium prædictum potius retorquetur,
22 quia Socii prætermittendo Bilancia,
præſumptionem inducunt continuare
voluiſſe negociationem eiſdem modo,
& forma, quibus præcedenter factum
fuerat; *Mart. medic. exam.*41. *num.*26.
*& ſeq.*, & firmant præcitatæ *Deciſio-*
*nes Reverendiſſimi Mei Decani*, *nempe*
*prima* §.39., *& ſecunda* §.24., & non
diſſimilis reſponſio militat altero facto
negativo Viani, quod ſcilicet iſte in
extractionibus factis poſt annum 1714.
non amplius mentionem fecerit de ſua
antiparte ad denotandum, quod talis
compenſatio ceſſaverat ex conventa
Utilium diviſione ad proportionem Ca-
pitalis; quia talis deficientia procedere
potuit ex præambulo pacto inito inter
Socios, & ſcripto in libro Bilancii ad
totum annum 1714., ubi habetur,
quod poſt obitum Morigiæ Societas re-
novata fuit cum æquali Utilium parti-
cipatione nulla facta mentione Anti-
partis, ibi -- *Aggiuſtai l' intereſſi di*
*dd. Utili col ſuddetto Signor Ferretti*
*si alla metà per ciaſcheduno* -- Adeoque
ſi poſt annum 1714. nulla amplius facta
fuit extractio favore Viani titulo anti-
partis, prout revera facta appparuit
uſque ad d. annum 1714., ut firmatum
fuit in contemporanea deciſione ſuper
Capitalibus, ex hoc educitur executio-
ni mandatam tunc fuiſſe d. conventio-
nem æqualis Utilium diviſionis, nul-
lum vero argumentum præſtare valet
pro inducenda novatione formæ Socie-
tatis, quæ requirebat factum, ſeu de-
clarationem poſitivam, ut conſide-
ranti patet.

Majoris momenti ad arguendam prætenſam novationem habita non fuit altera conjectura, ſeu reflexio, quod poſt annum 1714. Socii diverſimode ſe geſſerint tam quoad Capitalia, quam in extrahendis Utilibus. Fixatis enim de dicto tempore Capitalibus, Utilia in augmentum Capitalis relicta non fuerunt in negocio, ut actum fuerat in præteritum, & ipſorum Utilium extractio facta apparebat valde diſſimili proportione, & pro rata Capitalis ad quemlibet Socium pertinentis; Siquidem prætermiſſo, quod quatenus etiam hæc Facti circumſtantia ſubſiſteret, adhuc non exinde in jure induci poſſet, id non ex alio capite eveniſſe, niſi ex deliberato animo Sociorum recedendi a primæva conventione, ſed potius tribuendum eſſet voluntario Sociorum placito; Urgebat reſponſio, quod ſi ex Negocii ſtatu promanabat, a dicto anno 1714. uſque ad annum 1723. negocium adauctum fuiſſe in valde conſiderabili ſumma, id profecto non ex alio evenire potuiſſet, niſi ex eo, quod Utilia relicta fuerant in eodem negocio ad illius commodum, & augmentum.

Ex qua profecto circumſtantia penitus quoque collabeſcit altera pars diſcurſus extractionis Utilium proportionabiliter ad Capitalia, quia ſi annuatim talis extractio ſecuta foret, evenire non potuiſſet Negocii augmentum ab anno 1714. ad annum uſque 1723. in conſpicua ſumma ſcut. 26533. 59., nec extractiones per hujuſmodi temporis

ris ſpatium a Sociis factæ relationem aliquam habent ad Capitalia, quia, abſque ulla ſecuta diviſione Utilium ad menſuram Capitalium, nullo deſignato titulo fructus illorum, quilibet Socius juxta proprium placitum, & ea bona fide inter eos ſemper adhibita devenit ad pecuniarum extractiones ſub diverſis temporibus, prout occaſio ferebat, aliquo non habito reſpectu ad propriam Capitalis quantitatem, prout ſignanter conſtat ab extractionibus a Ferretto factis, qui aliquibus annis majores, in aliis vero minores, ac diſpares ſummas extraxit, ut optime obſervant egregiæ *Deciſiones Reverendiſſimi Decani, nempe prima §.37., & 38., & ſecunda §.32., & ſeq.*

Nova vero infuſio Capitalis, quæ a Vianis contendebatur facta in principio anni 1715. pro augmento Capitalis in ſumma ſcutorum 9889.25., ut aſſerit Peritior *fol.*50., & 51. non ſubſiſtere viſa fuit, quia quidquid ſit, an hac nova infuſione etiam admiſſa, contrarium aſſumptum oriri poſſet, ex quo infuſio prædicta facta eſſet abſque pecuniis extrinſecis, & cum Utilibus ipſius Negocii Viano ſpectantibus, objectum ſublatum remanet ex firmatis in altera mea contemporanea Deciſione ſuper Capitalibus.

Fruſtra autem opponebatur, quod ageretur de Societate nudo conſenſu inita, quodque propterea primordialis conventio circa Utilium diviſionem deſumeretur ex argumentis, & factis Sociorum, ſicque per argumenta, & Sociorum facta, contraria conventio, ſeu ſocietatis innovatio ſuper Utilibus deduci poſſit, quia, ut ſuperius firmatum fuit §. *Quamvis enim*, talis conventio deſumpta fuit ex perfectiſſima probatione oriente ab explicata, & ſatis expreſſa illius adnotatione, & quidem exarata proprio charactere ipſius Joſephi Viani, ita ut nefas ſit dicere, quod illius hæredes valeant modo illam impugnare, attenta potiſſimum ejus obſervantia eruta ex factis poſitivis ipſorum Sociorum, qui in omnibus bilanciis lucra diviſerunt per ratas æquales, & ulterius etiamſi res eſſet juxta ſenſum fratrum de Vianis, attamen cum in Societate nudo conſenſu inita,
23 locum habeat juridica præſumptio, quod eodem perſeverante conſenſu, nunquam cenſeatur inducta novatio præcedentium pactorum; Ideo ad tol-
24 lendam hanc juridicam præſumptionem per concludentiſſimas probationes demonſtrandus eſſet receſſus a priori conventione; *Conciol. alleg.6. n.36., Rocc. diſput. Jur. ſelect. cap.145. n.23., Rota coram R.mo Criſpo deciſ. 212. num.9.*, cum aliis cumulatis *in ſecunda Deciſione Reverendiſs. mi Decani §.11., 12.*

In præmiſſorum corroborationem accedebat ulterius folium proprio charactere Nicolai Viani exaratum ſecuto obitu Ioſephi Patrui, & poſt expletum bilancium anni 1722., in quo deſcriptis Capitalibus utriuſque Socii, ac ſeparatis pecuniis ab unoquoque extractis, & poſtea calculatis Utilibus in ſumma ſcutorum 58428.68. ſequentem fecit adnotationem -- *ſi dividono per metà, ſicche toccano per ciaſcheduno ſcudi 29213.34.* -- Unde cum dictum folium ſcriptum appareat a præfato Nicolao, qui de tempore, quo vivebat Joſeph Patruus, jam præexiſtebat in ipſo Negocio, ſicque omni cum facilitate certioratus præſumitur eorum omnium, quæ in dicto folio conſcripſerat, tollitur quælibet dubietas, ſi tamen adeſſet, circa Societatis proſecutionem cum primævis legibus, & conditionibus, non obſtante quod folium prædictum careat die, & conſule, ac etiam ſubſcriptione ejuſdem Nicolai, atque propterea utpote penitus informe aliquam non mereatur animadverſionem, quia folium prædictum non allegabatur, niſi in linea meri, & nudi facti ſimpliciter corroborativi continuatæ participationis medietatis Utilium; in
25 quibus proinde terminis ſpernendum non erat utpote quia non modice conferebat ad magis, magiſque oſtendendam proſecutionem negociationis factam fuiſſe cum eadem participatione Utilium, prout antea obſervatum fuerat; *Rota dec.142. num.4. cor. Cavaler., dec.709. num.30. coram Molin. tom.3. part.1., dec.244. num.10. par.6. rec., & in Eſſendien. Præpoſituræ 6. Fe-*

*bruarii* 1719. §. *Quod vero cor. bo. me. Cerro*, *& in Interamnen. Societatis* 16. *Februarii* 1728. §. *Quid autem coram R. P. D. meo Nunez*, & probant pręcedentes Deciſiones *prima ſcilicet* §.42., *& ſecunda* §.30.

Non attenta replicatione, quod ſtante defectu diei, & conſulis aſſeri non poſſet, quod fuerit a præfato Nicolao ſcriptum poſt completum bilancium anni 1722., de quo ſane tempore Nicolaus erat inſuper Procurator *cum libera* Joannis Baptiſtæ Patris, & Hæredis dicti Joſephi, quia facta materiali comparatione ejuſdem folii cum ipſo bilancio, omnes partitæ uſque ad quadrantem reſpondebant, & propterea ſatis, ſuperque convincebatur, quod poſt confectionem dicti bilancii exaratum fuerat.

Quæ omnia ita per DD. conſtabilita labefactari non poterant ſub clypeo, quod pactum ſuper æquali Utilium diviſione, data inæqualitate Capitalium, tanquam improbum, ſit a jure reprobatum, ut ad evitandam improbitatem pacti diviſio facienda veniat proportio-
26 ne geometrica, habito ſcilicet reſpectu ad Capitalia a Sociis immiſſa; Quoniam hujuſmodi juris principium pro-
27 cedere non poterat in præſenti, ubi agebatur de Societate, in qua licet Ferrettus poſuerit longe minorem quantitatem Capitalis, poſuit tamen valde majorem induſtriam, ac ſuſtulit omne pondus diei, & æſtus; nam ipſe erat — *Il principale, e l'unico Direttor del Negozio cantante ſotto nome di Giuſeppe Viani, e Compagni* — quod etiam educitur ex quadam epiſtola ab eodem Paulo Ferretti ſcripta Joanni Baptiſtæ Viano, ibi — *E già credo che gli ſarà noto, che ſono più di dieci anni, che il Signor Giuſeppe poco s'ingeriva ne' negozj, ſe non per qualche coſa più per ſuo divertimento, che per altro* — ut latius animadverſum fuit *in ſecunda Deciſione R.mi Decani* §. 19., idque recognovit etiam ipſemet Joſeph Viani, dum non obſtante Capitalium inæqualitate, illum ad coæqualem Utilium participationem admiſit.

In quibus profecto circumſtantiis, licet Capitale Ferretti longe diſtaret a quantitate illius Ioſephi Viani, cum tamen induſtria Ferretti longe major, ac pretioſior fuerit, ut experientia quoque docuit, ex quo toto tempore Societatis peractæ ſub regimine Ferretti utilia pervenerunt ad ingentem quantitatem; certum proinde, & abſolutum in jure eſt, quod paciſci valuit de æquali utilium participatione ea ratione, quia in Societatibus non raro evenire ſolet, quod induſtria unius Socii plus conferat, quam pecunia alterius, vel ſaltem tantum præſtet, quan-
28 tum præſtare valeat Capitale alterius Socii; ut bene firmat *ſecunda deciſio R.mi Decani* §.14., *& ſeq.*, & præter ibi relatos conveniunt unanimiter ad normam *Text. in leg. Societas*, *& leg. ſi non fuerit* §.*ita ff. pro Soc.*, *Saliect. in leg. Mutius ſub num.*8. *verſic. Opera*, *& Induſtria ff. eodem*, *Carn. conſil.*187. *ſub num.*6., *& conſil.*310. *verſic.*, *ſed valeat pactum tom.*4., *Urſell. concl. l.*108. *ſub n.*12., *Cyriac. controv.*504. *num.*77., *Tondut. quæſt. Civil. part.*2. *cap.*109. *num.*5. *tom.*2., *Scacc. de Com.*, *& Camb.* §. 1. *quæſt.*7. *cap.*7. *ampl.*9. *num.*2.

Quinimmo ne dum inter Socios de Jure paciſci valet de æquali utilium participatione in caſu, quo unus quid minimum ponendo pro rata ſui Capitalis majorem induſtriam, pretioſioremque operam ſuam in negocio prębeat, verum etiam quando unus integrum Ca-
29 pitale, alter vero ſolam induſtriam contribuat; uti ad mentem dd. *Text. in leg. Societas*, *& in leg. ſi non fuerit*; expendunt *a Torr. inſtit. moral. part.*3. *lib.*9. *cap.*4. *quæſt.*2., *Bonacein. Oper. moral. tom.*2. *de contract. diſcept.*3. *q.*6. *pun.*3. *ſub num.*3. *verſic. ex quo ſequitur*, *Covarruv. var. lib.*3. *cap.*2. *n.*2., *Scacc. de Com.*, *& Camb.* §. *quæſt.*7. *part.*2. *ampl.*9. *num.*2., *Rot. dec.*238. *n.*1. *part.*17. *Recent.*; Inſuper, quod plus eſt, cum tali Socio ultra coæqua-
30 lem lucrorum participationem, conveniri quoque poteſt, quod ei præſtetur aliqua ſumma titulo antipartis; ut firmat ſæpedicta *ſecunda deciſ. Reverendiſſimi Decani* §.15., & præter ibi relatos *Card. Thuſc. litt.*5. *concluſ.*285. *num.*9., *Paulut. diſſert.*68. *n.*43 *tom.*2.

Ina-

Inani etiam labore novam formam Societatis inductam contendebant Viani ſecuto obitu Joſephi, ea ſub ratione, quod illius hæres reſpondendo Ferretto pro eo quod concernebat continuationem Negocii ſcripſerit -- *ſecondo ſi è uſato per il paſſato, quando viveva mio Fratello* --, ex quibus proptera Verbis ſignificare non intellexerit æqualem utilium diviſionem, ſed ſimplicem inſcriptionem Rationis ſub nomine Joſephi Viani, junctis præſertim Epiſtolis ipſius hæredis Ferretto directis, in quibus exoptabat Capitalium æquationem; Etenim ſupradicta verba non involvunt aliquam ambiguitatem, & clariſſima de per ſe ſunt pro demonſtranda voluntate prædicta hæredis quoad continuationem Societatis modo ſervato cum illius Fratre tunc defuncto, quia
31 generaliter prolata fuerunt, ſicque nullo modo pati poſſunt volitam intelligentiam; quò vero ad æqualitatem Capitalium, iſtud fuit merum deſiderium præfati hæredis, quod nunquam redactum extitit ad actum, adeo ut propterea conſiderandum ſit in linea ſimplicis velleitatis, cum Societas hac non obſtante continuaverit eodem modo, prout antea ſervatum fuerat vivente Joſepho, imo hoc deſiderium æquandi Capitalia potius retorquetur, quia ſi ad eorum proportionem fieri debuiſſet diviſio utilium contra proprium commodum, Vianus inſtetiſſet pro eorundem Capitalium reductione ad æqualitatem, quando longe majora compendia percipere potuiſſet; Sicque prætenſa novatio omni carebat fundamento etiam poſt annum 1722., quod eſt ſecundum tempus, dum ſi vere facta fuiſſet, & Socii poſt annum 1714. recede-
32 re voluiſſent a priori forma Societatis, imperceptibile prorſus eſſet, quod id non explicaſſent, vel mediante Scriptura, vel ſaltem adnotatione in aliquo Libro Sociali; ex pleniſſime firmatis, & deductis in prima *deciſ. Rmi Decani* §.44., & 47., & *in ſecunda* §. 35., & 36.

Remanet modo tertium tempus, hoc eſt poſt ſecutum obitum Ferretti de anno 1735. uſque ad integram Capitalis reſtitutionem, per quod temporis ſpatium deberi utilia ratione damnorum, & intereſſe ad ratam Capitalium definitum fuit, quia rationi conſonum videbatur, quod Viani, qui negociationem proſequuntur cum retentione etiam portionis Capitalis ad eoſdem de de Ferrettis ſpectantis, teneantur ad ſolutionem dd. utilium, ne cum aliena
33 jactura locupletentur; ut definitum quoque fuerat in præcedenti inſtantia *coram Rmo Decano*, ut ex ejus *ſecunda deciſ. §. Fin.*

Et ita omnibus Dominis una mecum ſuffragantibus, & in reliquis remiſſive ſe ſe habentibus ad præcedentis Inſtantiæ deciſiones, utraque parte &c. reſponſum fuit.

## NEAPOLITANA FUNERUM.

*Veneris 9. Decembris 1740.*

### ARGUMENTUM

Habes in Deciſ. LXXXIX.

### *SUMMARIUM.*

1 *In funeribus unica Crux, nempe Parochialis elevanda eſt, excepto caſu interventus Capituli Cathedralis.* & num.5.

2 *Conſtitutiones Synodales Jus faciunt, & ſervandæ ſunt in tota Diœceſi.*

3 *Capitulum non a Beneficiatis, ſed a ſolis Canonicis conſtituitur*, & num.14.

4 *Prout evenit ſignanter in Capitulo Metropolitanæ Neapolis.*

5 *Hebdomadarii licet cum Cappa, & propriis inſigniis incedant, ſeparati tamen a Capitulo Cathedram Epiſcopalem non repræſentant, nec habitualem juriſdictionem habent, ex qua fluit prærogativa elevandi Crucem*, & num.19.

6 *Sed hac prærogativa gaudent dumtaxat Canonici, & quidem Collegialiter procedentes;*

7 *Non vero uti ſinguli;*

8 *Nec aliis communicari poteſt, etiamſi Crux ipſa Capituli elevetur.*

9 *In Civitate, & Diœceſi Neapolitana Eccleſiæ Collegiatæ prohibentur elevare in funeribus propriam Crucem.*

10 *Qui allegat erectionem alicuius cœtus in Collegiatam, eam concludenter probare tenetur.*

11 *Titulus dumtaxat, & Dignitas Canonicalis legitimam Collegiatam conſtituunt, non vero reliquæ prærogativę.*

12 *Implicat in una eademque Eccleſia materiali adeſſe duo diſtincta Capitula*; & ſub num. ſeq.

13 *Quamvis duæ materiales Eccleſiæ poſſint unicam Eccleſiam ſub unico capitę repræſentare.*

15 *Hebdomadarii vero, ſeu Beneficiati, & alii Presbyteri de corpore Capituli cenſentur, tanquam ipſius, & Eccleſiæ ſervitio addicti.*

16 *Collegiata ſine Canonicis dari nequit.*

17 *Deciſio de ſtilo Rotæ eſt ſupponenda, nec incidenter revocanda.*

18 *Hiſtorici recentes in materia Eccleſiæ Neapolitanæ fuerunt a Rota rejecti.*

20 *Immemorabilis ab allegante eſt probanda.* & num.25.

21 *Ad inducendam conſuetudinem præſcriptivam non ſufficit probare potentiam aliquid faciendi, ſed actus probandi ſunt.*

22 *Præceptum continens Clauſulam* ſi quis *in meram Citationem reſolvitur.*

23 *Teſtes pendente lite, & non citata parte deponentes non faciunt fidem.*

24 *Relationibus Epiſcopi & Judiciali ſententiæ a parte acceptatis omnino eſt deferendum.*

26 *Caſus mixtus ad ſimplicem trahi nequit.*

## DECISIO CLXX.

CUM adverſus geminas uniformes Deciſiones in hac Cauſa coram me editas ſub diebus 28. *Junii* 1737., & 5. *Decembris* 1738. iterum ex Sacri Auditorii benignitate audiri obtinuerit Collegium Hebdomadariorum Eccleſiæ Metropolitanæ Neapolis: Propoſito a me in hodierna Audientia conſueto Dubio ſuper eiſdem — *In deciſis* — denuo perſiſtendum eſſe DD. reſponderunt.

Optimo equidem jure conſtitit præcedentes ſententias coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Aldrovando, & Reverendiſſimo Decano emanatas in ea tantum parte infirmandas eſſe, qua permittebatur Collegio Hebdomadariorum Metropolitanæ Eccleſiæ elevatio propriæ Crucis privative, & excluſive ad illam Parochi illius defuncti, qui efferebatur: nulla amplius intercedente quæſtione circa alteram dictarum Sententiarum partem, nempe facultatem Hebdomadariis tributam, geſtandi ſcilicet Cappam magnam, & Rocchettum etiam in exequiis quorumcunque abſque interventu ejuſdem Metropolitani Capituli, ex eo firmiſſimo Juris Canonici principio, ex quo con-
1 ſtat in funeribus ducendis unicam tantum Crucem elevandam eſſe, & quidem ab Eccleſia Parochiali, in quam Cadaver tumulandum defertur, unico dumtaxat excepto caſu, quo in funere interveniat Capitulum Eccleſiæ Cathedralis; ut late firmatum fuit in mea *prima Deciſione diei* 28. *Junii* 1737. *num.*2., & *in ſecunda diei* 5. *Decembris* 1738.

Eo fortius quia eidem Juris diſpoſitioni conformes quoque ſunt Conſtitutiones Synodales Metropolitanę Eccleſię Neapolis, in quibus ſimiliter ſancitum extitit, ſolam Crucem Parochialem eſſe in funeribus deferendam, niſi forte comitetur exequias Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ, ut manifeſte apparet ex Synodis celebratis annis 1642. 1669. 1672. 1694., & demum 1726. Quas Con-
2 ſtitutiones tanta ſolemnitate, ac maturitate conditas, & renovatas, omnino ſervandas eſſe, & jus facere conſtabilitum fuit in dictis Deciſionibus, quæ confirmantur in *Prima* nempe *n.*3., & in *Secunda n.*2.

Perperam vero ſuper hoc Eccleſiæ Cathedralis Jure hanc ſibi privativam aſſerere contendebant Hebdomadarii; Nam licet Capitulum Cathedralis habeat in Eccleſia Beneficiatos Hebdomadarios, alioſque ejuſmodi Presbyteros Eccleſiæ, & Chori ſervitio addi-
3 ctos, tamen non ab hoc inferiore, ordine Presbyterorum, ſed a ſolis Canonicis conſtituitur; ut ad ea, quæ docet *Gloſſ. in cap. Cum ad hoc penult. verb. Aſſiſtat de Cleric. non reſiden.*, & tradunt *Barboſ. de Canonic. cap.*5. *n.*12., pluries decidit *Rot. cor. Bich. dec.*187. *n.*3., *cor. cl. mem. Card. Falconer. deciſ.*22. *n.*13. *de Offic. Ordin.*, & *in Gerunden. ſervitutum ſuper bono Jure* 23. *Februarii* 1731. §. *Siquidem coram cl. mem. Card. Cincio*, & probat prima mea

mea Deciſio in *n.6.*, in Secunda in *n.3.* Quod ſi in omnibus Capitulis jure locum obtinet, in propoſito Capituli Metropolitanæ Neapolis ultra Juris functionem, declaratum extitit ex decreto Viſitationis Archiepiſcopi Annibalis de Capua de anno 1582. *fol.*781., ubi definitur, quod -- *Metropolitanum ex ſolis Canonicis conſtat* -- quemadmodum
4 expreſſe de eodem Capitulo ad excluſionem Hebdomadariorum affirmat *Genuenſ. in prax. Cur. Archiepiſc. Neapolit. tit. de cauſ. delegat. cap.*85. *n.*10, *cum adden. num.*17., & 20.

Ideoque dum quæſtio non eſt cum Capitulo Cathedralis, quod ab Hebdomadariis non efformatur, ſequitur profecto, quod licet in caſu aſſociationis Cadaverum faciendæ a Capitulo Cathedralis ſimul cum Hebdomadariis, hæc prærogativa propriæ Crucis elevandæ ſcindi non poſſet ab Hebdomadariis prædictis, qui unum Corpus cum Capitulo efficiunt, non ideo id ipſum procedit in caſu, quo Hebdomadarii quærant ſejunctim a Capitulo facere Corpus
5 de per ſe, atque Cadaverum aſſociationi intereſſe abſque interventu Canonicorum, ex quibus dumtaxat Capitulum conſtat, & repræſentatur. Quandoquidem licet cum Cappa, & propriis inſigniis incedant, nunquam dici poterit, quod a Capitulo ſejuncti Cathedram Epiſcopalem repræſentare poſſint, atque habitualem illam juriſdictionem præſeferant, qua Capitulum præcellit ſupra Parochos, & cujus vigore ſolum Capitulum Cathedralis, in ſui Collegiali repræſentantia procedens,
6 hanc prærogativam elevandi Crucem exercet; ut cumulatis authoritatibus late expendit mea Secunda Deciſio, quę confirmatur *in num.*5., & alias definivit *Sacra Congregatio Rituum in Aretina* 12. *Septembris* 1705., atque in propriis quoque terminis majoris Eccleſiæ Neapolitanæ ait *Genuenſ. in Prax. ſupracitat. Cur. Archiepiſcop. tit. de Sepultur. cap.*76. *num.*12., *ibique Adden. num.*23.

Adeo ut quamvis ex ipſis Canonicis nonnulli non capitulariter, ſed ſingula-
7 riter intervenirent, hac præeminentia non potirentur, quæ toti Corpori Capituli conceſſa eſt, cum Juriſdictio, quæ præeminentiæ hujus eſt fons, & origo non in Canonicis ſingulariter de per ſe habitis, ſed in Cathedrali Capitulo contineatur, & aliud equidem ſit corpus ipſum Collegiale Capituli, aliud ſinguli Canonici Collegialiter non coacti. Ac proinde prærogativa ejuſmodi exerceri nequeat etiamſi in fune-
8 re ducendo elevari, & deferri velit Crux ipſa Capituli Cathedralis abſque interventu Canonicorum collegialiter procedentium; Nam cum ea ſit affixa Capitulo, & perſonis Canonicorum tanquam Capitulum, & Juriſdictionem Epiſcopalem Capituli repræſentantibus, nullimode idcirco communicari poterit Cruci materiali ipſius Metropolitanæ, ſi a Capitulo, ſeu a Canonicis Capitulum conſtituentibus delata non ſit; ut in terminis eſt reſolutio *Sacræ Congregat. Epiſcoporum, & Regularium in Montis Peluſii Funerum* 23. *Septembris* 1735., & præter ea, quæ dicta ſunt in *Prima* firmat mea *ſecunda Deciſio in n.*7.

Multoque minus ſuffragabatur Hebdomadariis, quod ejuſdem prærogativa competere quandoque poſſit Capitulis quoque Collegiatarum, quibus ipſi ſe aſſimilari contendunt: Nam quidquid ſit de quæſtione hac in abſtracto; atque omiſſo, an etiam cum opinione faventе Collegiatis procedi poſſet ſpecifice in Civitate, & Diœceſi Neapolitana, ubi in individuo, & ſubjecto themate adeſt
9 contraria Conſtitutio Synodalis cla. me. Cardinalis Pignatelli de anno 1726. *cap.*9. *de funer. par.* . . *num.*11.; Prætermiſſoque itidem, an in præſenti caſu controverſiæ, de qua agitur cum Capitulo Collegiatæ S. Joannis Majoris, hæc omnia objici poſſent Eccleſiæ prædictæ, quæ eſt vera, & inſignis Collegiata erecta a ſan. me. Innocentio XII., & in hoc puncto aſſociationis funerum tam in Bulla erectionis, quam in Decreto clar. mem. Cardinalis Cantelmi æquiparatur Capitulo Metropolitanæ Eccleſiæ: Rurſus Domini perpenderunt inutilem prorſus hujus quæſtionis inſpectionem exiſtere, cum nullum in facto
10 afferant Hebdomadarii documentum erectionis eorum Collegii in veram, & Ca-

Canonicalem Collegiatam; ut Jure concludenter probare tenebantur; ex firmatis in dicta mea ſecunda *Deciſione num.*10.

Nam licet ad inſtar fere Canonico-
11 rum honorificas induvias geſtent, arcam communem retineant, proprium ſigillum habeant, diſtinctas præbendas, ſtallum in Choro, reſidentiæ onus, atque etiam caput ſub nomine Cimiliarchæ: Hęc omnia ſunt apta ut profecto inferatur, quod corpus, & Collegium conſtituant in iis, quæ reſpiciunt conventum in propriis negociis pertractandis, non autem, quod decorentur nomine, titulo, & dignitate Canonicali, quæ legitimamCollegiatam conſtituunt; ut pluribus adductis firmatum fuit in dicta ſecunda *Deciſione num.*17., & 18.

Maxime cum, ut animadverterunt DD. in præfata mea ſecunda Deciſione, quæ confirmari promeruit, in caſu prę ſenti agatur de Beneficiatis, ſeu Hebdomadariis exiſtentibus in Eccleſia Cathedrali, propterea quod de Jure alias monſtroſum eſſet, quod eadem Eccleſia ſit Cathedralis reſpectu Canonicorum, & Collegiata reſpectu Beneficiatorum, ſeu Hebdomadariorum, ac ſimul, & ſemel duo diſtincta Capitula complecti poſſet; ſummamque in Jure
12 implicantiam importaret, quod in una eademque materiali Eccleſia duo diſtincta Capitula admittantur: Quamvis etenim duæ materiales diſtinctæ Eccleſiæ poſſint unicam ſub unico capite
13 Eccleſiam reprę ſentare, prout accidit in Cathedralibus unitis, non autem in uno, eodemque materiali Templo duæ diſtinctæ Eccleſiæ, ſeu diſtincta Capitula poterunt conſiderari, cum qualibet Eccleſia ſuum debeat habere caput; ad quæ evitanda abſurda prorſus non admittenda, ſuccurrunt Juris regulæ, juxta quas in Cathedralibus Eccleſia in ſo-
14 lis Canonicis Capitulum efformat ſub uno capite Epiſcopo, vel Metropolitano, ut in terminis Eccleſiæ Metropolitanæ Neapolis loquitur enuntiatus *Genuenſ. in dicta Prax. Cur. Neapolit. de Sepult. fol.*385. *cap.*76. *num.*12., *ibique Adden. num.*23.; Hebdomadarii vero, ſeu Beneficiati, & alii ejuſmodi generis Presbyteri in inferiori ordine ipſius
15 Hierarchiæ conſtituti de corpore Capituli cenſentur, tanquam ipſius Capituli, & Eccleſiæ ſervitio addicti; quemadmodum poſt *Gloſſ. in cap. Cum ad hoc penult. verb. Aſſiſios de Cleric. non reſiden.* firmavit *Rot. cor. Cavaler. dec.*57. *num.*1., *coram Bich. deciſ.*167. *num.*2., *& 3.*, *in recent. dec.*416. *num.*1., *& ſeqq. part.*1. cum aliis in dicta præcedenti mea Deciſione deductis *num.*16.

Omnino ſiquidem abſurdum foret, quod hæc Collegia Beneficiatorum in Cathedralibus, & Baſilicis Collegiatam efforment, nedum contra Juris rationem, nempe quod detur Collegiata, ubi
16 non extant Canonici, ſed contra auctoritatem *Sac. Rituum Congregationis*, quæ in ſimili controverſia excitata a Collegio Beneficiatorum Eccleſiæ Cathedralis Parmenſis, contra Beneficiatos reſcripſit; ut teſtatur *Card. de Luca de præeminen. diſc.*21. *n.*2., ubi expreſſe æquiparat illud Beneficiatorum Collegium Collegio iſti Hebdomadariorum Neapolis; & contra auctoritatem hujuſmet noſtri Sacri Auditorii, a quo in hac præciſa quæſtione *in Neapolitana Cimiliarchatus coram Bich. dec.*312. *num.*35. *& ſeqq.* deciſum fuit, quod exHebdomadariis Metropolitanæ Civitatis Neapolis ſolum Collegium conſtituatur; quæ quidem deciſio de
17 ſtilo hodie ſupponenda eſt, nec incidenter poteſt revocari; ut dicta mea ſecunda Deciſio advertit *n.*20.

Iiſque ita ſe habentibus, nullum exiſtimarunt DD. adjumentum acceſſurum Cauſæ Hebdomadariorum ex replicatione illa, nempe quod Metropolitana Neapolis duas habeat Eccleſias Cathedrales, aliam ſiquidem ſub nomine Sanctæ Reſtitutæ, alteram Stephaniam, ſeu Sancti Salvatoris ab ipſis Hebdomadariis reprę ſentatam ita quod relative ad hanc duplicem Eccleſiam materialem, duplex adſit corpus omnino diſtinctum, unum Canonicorum, Hebdomadariorum alterum, quorum utrumque unam formalem Cathedralem Eccleſiam efformet.

Quidquid etenim ſit de monumentis Hiſtoricorum recentiorum temporum,
18 qui alias in materia Eccleſiæ Neapolitanæ ab eodem Sacro Auditorio rejecti fue-

fuerunt, *ut in dec.1354. num.23. cor. bon. me. Lanceta*, & quidquid de veritate hujus Stephaniæ, & de hoc Collegio Presbyterorum a Stephano Neapolitano Epiſcopo inſtituto; præterea, quæ hactenus dicta ſunt adverſus hoc abſurdum in Jure Canonico non admittendum, quod una Cathedralis ſit intus aliam, & alterius Cathedralis ſervitio addicta ſit; urget omnino fatalis reſponſio, quod Jus Capituli Cathedralis in eo conſiſtat, ſcilicet in Juriſdi-
19 ctione habituali Epiſcopali, in cujus partem cum Hebdomadarii neque veniant, neque veniendum eſſe ſibi ipſiſmet blandiantur, ineptum profecto eſt, quod Cathedralem efformentii, qui Jus Cathedræ,&Juriſdictionem non habent, ex cujusJuriſdictionis cauſaCapitulaCathedralium hanc prerogativam in funeribus ſupra reliquos Parochos elevandi Crucem exercent; ut ad ea, quæ dixit *Rot. in dec.962., & deciſ.*1014. *coram Emerix Jun., & dec.*104. *cor. cl. mem. Card. Caprara per tot.*; ob eandem rationem decidit Sacra Rituum Congregatio, aliæque Sacræ Congregationes in meis Deciſionibus relatis, & probat idem *Genuenſ.* in terminis Capituli Metropolitani Neapolis in dicta ſua *Prax. impreſs. anno* 1602. *cap.*74. *de Sepult.* ibi— *Quia Epiſcopus præcederet*; *ergo, & Capitulum*— & paſſim Doctores in hujus Cauſæ deciſionibus cumulati id oſtendunt.

Ex his vero deſcendendo ad examenImmemorabilis,ad quam tanquam ad munitum locum ſibi reſervatum confugiebant Hebdomadarii, neque immemorabilem pro hac prærogativa aſſerenda iis ſuffragari Dominis viſum fuit. Poſi-
20 to ſiquidem, quod ea ab his, qui illam allegant probari debeat, ut manifeſti juris eſt regula; In duobus hanc immemorabilis probationem verſari noſcebatur. In primo nempe, quod Hebdomadarii ſejunctim a Capitulo Canonicorum ad exequias acceſſerint; In ſecundo, in quo maximum hujus cauſæ momentum exſtat, quod hac privativa Crucis elevatione ſupra Parochos uſi fuerint, & quod utrumque tam ante annum 1597., nempe ante deſignationem limitum Parochialium factam in Civitate Neapolis, ante quod tempus Hebdomadarii inſimul cum Canonicis promiſcuè cum cœteris Parochis univerſalem Curam in tota Civitate exercebant, quam in ſequens temtus acciderit: Quorum neque unum, neque alterum concludenter, prout opus eſt, probari compertum fuit.

Quo etenim ad primum, licet Hebdomadarii exhibeant Partitas ab anno1522. ad 1534., quidquid dicendum ſit de documentorum legalitate tanquam extractorum lite pendente,& Parte non citata, verum quidem eſt eas partitas continere tantummodo diviſionem emolumentorum, minime vero probare interventum ſine Canonicis, unica dumtaxat excepta anni 1531, in qua legitur dictio -- *Solum* -- ac de cœtero eas non excedere breviſſimum ſpatium duodecim annorum. Acta Synodi de anno 1565., & 1568. non de aſſociatione funerum, ſed de Sacramentorum adminiſtratione in univerſa Civitate loquuntur. Liber vero Cellerariatus anni 1587. modum quidem deſcribit dividendi emolumenta funerum, quæ vel una cum Canonicis, vel ſeorſim ab illis fieri contingerent, ex quo ſola quidem potentia accedendi, non quod actu ſoli acceſſerint, comprobatur: & hæc profecto legalis reſponſio militat quoque quoad alias hujuſmodi generis probationes deſumptas ex Regulis Hebdomadariorum de anno 1593., Ex narrativa Brevis Pauli V. ſuper delatione Inſignium, excepto caſu, quo ſine Canonicis ad exequias exirent; Ex reſolutione Sacræ Congregationis Rituum de anno 1618., quæ reſpicit cauſam inter Cimiliarcham, & Hebdomadarios ſuper prærogativa Cimiliarchę deferendi Baculum ornatum in Proceſſionibus, & Exequiis cum interventu Hebdomadariorum ſine Canonicis, & ex aliis reſolutionibus eadem fere de cauſa editis de an.1619.1683., & 1688., ex quibus, & ſimilibus ſola quidem interveniendi potentia, non actus ipſi interventus pro-
21 bantur, qui afferri deberent ad inducendam conſuetudinem præſcriptivam. Quemadmodum Præceptum Curiæ Archiepiſcopalis de anno 1624. editum contra Parochos favore Hebdomadario-

riorum neque lineam ſolius potentiæ
egreditur, & cum clauſulam præſefe-
22 rat -- *Si quis* -- in meram citationem
reſolvitur; Ac narrativa emiſſa in ſup-
plici libello Sacræ Congregationis Ri-
tuum de anno 1633. unice de Exequiis
defunctorum Hebdomadariorum loqui-
23 tur. De Teſtibus vero anni 1713.
nulla prorſus ratio habenda eſt tanquam
deponentibus pendente lite, & non
citata Collegiata S. Joannis, & contra
ipſos ſtat Sententia A. C. met.

Quodque magis eſt advertendum, nedum Hebdomadarii non probant interventum in funeribus abſque Canonicis, immo anno 1711. ſteterunt in Judicio ipſimet contra Canonicos Metropolitanę pro irritanda Capitulari reſolutione, qua ſtatuerant Canonici de non accedendo ad extraneorum exequias, in quo Iudicio ſolemniter Hebdomadarii faſſi ſunt ab immemorabili tempore ſemper conjunctim, & nunquam ſeorſim a Canonicis ad ducenda extraneorum funera acceſſiſſe, idque ut probarent, de antiquis Eccleſiæ codicibus a Cancellario recognitis documenta attulerunt, ex quibus clarum apparebat ab anno 1534. ad funera ſemper cum Hebdomadariis Canonicos acceſſiſſe, & nulla alia emolumenta funerum percepiſſe, niſi quæ evenerant ex occaſione aſſociandi defunctos inſimul cum Capitulo. Quibus conſonant geminæ relationes clar. mem. Card. Pignatelli Archiepiſcopi de anno 1716. ab Hebdomadariis acceptatæ, ubi hoc ipſum exponitur, nempe eos funeribus extraneorum nunquam per ſe ſolos interveniſſe abſque Capitulo Metropolitano, nec non ſententia ejuſdem judicialiter emanata, occaſione decernendi favore Hebdomadariorum ſuper inſignium delatione executionem Brevis ſan. mem. Benedicti XIII. ab eiſdem ſimiliter acceptatam, juxta quam habetur ad exequias extraneorum a recentiori tantum tempore acceſſiſſe, ſcilicet ex quo Capitulum ſtatuerat ab ejuſmodi exequiis
24 ſe ſe abſtinere. Quæ relationes, atque ſententia maximam probationem conſtituunt, ut explanat mea præcedens ſecunda Deciſio *num.*24.

*Excluſa* probatione primi extremi, vi ſua una ſimul alterum ſuper privativa Crucis elevatione corruat neceſſe eſt: Nam ſi caſus deſignari non poteſt, quo Hebdomadarii ſoli ad exequias ierint, hoc ipſo probatum remanet, quod ſola eorundem Crux ante funera elevata nuſquam fuerit. Quod manifeſtius patet, ſi eæ probationes, quæ ſuper hoc puncto afferuntur, ſingulariter denuo expendi velint: Actus nempe viſitationis an. 1583. non aliud præſefert, quam expreſſionem emiſſam ab Hebdomadariis coram Viſitatore de hac privativa Crucis elevatione, quæ, & per ſe nihil probat tanquam emiſſa Parochis non auditis; & facta tempore quo Eccleſia Cathedralis erat Parochia univerſalis, & Hebdomadarii in tota Civitate Curam cum Canonicis exercebant ante annum 1597., quo Parochiæ diviſæ extiterunt, quod ad inſequens tempus nihil confert, cum poſt aſſignatos fines Parochiarum tot Conſtitutiones Synodales emanaverint de annis 1642. 1669. 1672. 1694., & 1726., quæ uniformiter decernunt funera a proprio defuncti Parocho ſub propria Parochiali Cruce ducenda eſſe; ut diffuse perpenſum fuit in utraque mea præcedenti deciſione. Et ad hanc viſitationem ſe referunt geminæ aliæ viſitationes de anno 1599. & de anno 1606., in quibus nec verbum ullum ſuper elevatione Crucis affertur: nihil vero ad privativam Crucis elevationem confert præceptum Curiæ Archiepiſcopalis de anno 1624. quod in ſimplicem citationem reſolvitur, ut ſupra perpenſum fuit. Nulla quoque fit mentio hujus privativæ in libello de anno 1633. porrecto Sacræ Congregationi Rituum, immo in eodem Hebdomadarii fatentur ſe abſque Canonicis ad exequias tantum Hebdomadariorum defunctorum accedere conſueviſſe. Et demum decreta Sacræ Congregationis Rituum an. 1688. confirmant prærogativam Cimiliarchæ ad formam prædictæ Viſitationis de anno 1583., nihil autem ſtatuerunt ſuper hac prærogativa, de qua controverſia tunc non agebatur.

Propterea que rectius Collegiata Sanctis Joannis Hebdomadariis opponebat, quod ex Teſtibus examinatis de anno

no 1516., & ex aliis anni 1572. utcunque nonnulli ex Hebdomadariis fuerint, nemo tamen aſſerere auſus fuit ad Hebdomadarios hanc privativam pertinuiſſe, id unum tantummodo profitentes, quod Hebdomadarii cum Capitulo ad exequias accedebant ſub Cruce majoris Eccleſiæ, ſcilicet Capituli Cathedralis, cui Cruces Parochiarum omnium ſubmittebantur, cum nihil aptius tunc eſſet,quam ut hanc prærogativam de eo tempore aſſererent, ut per decretum exinde ferendum prærogativam non tantum Capitulo, ſed etiam Hebdomadariis adjudicaret.

Quod vero proponebatur, nempe in exequiis duplicem adfuiſſe Crucem, Canonicorum unam, Hebdomadariorum alteram, quidquid eſſet circa pro-
25 bationem Immemorabilis ſuper hoc articulo, quæ concludenter probari deberet; ut firmavit *Rot. in Trojana delationis Crucis ſuper bono Jure* 21. *Martii* 1708. *coram bon. mem. Lancetta*, & 12. *Decembris ejuſdem anni coram Emo Aldrovando*; ad rem præſentem pertinere non videbatur, cum modo agatur de caſu, quo Hebdomadarii ſoli ad exequias accedant, ideoque alius caſus veluti mixtus ad ſimplicem trahi
26 non poteſt, & unice tantum valeat pro Hebdomadariis, quoties cum Canonicis ſint ad exequias acceſſuri, ac de cætero deficiente titulo, neque in hoc caſu delatio iſta Crucis magni eſſet facienda, ex qua tantummdo diſtinctio utriuſque corporis argui poſſet, non vero quod Crux Hebdomadariorum Cathedralem repræſentet, cui Parochi unice ſubmittuntur: quemadmodum nimis ſatis probant Hebdomadarii contendendo, quod eorum Crux ſit Crux Cathedralis, atque uti talis in aliis Proceſſionibus habita; Nam cum agatur nunc de exequiis, in quibus prærogativa iſthæc elevandi Crucem ex Jure communi, & particularibus Conſtitutionibus Synodalibus ad Capitulum pertinet, quidquid eſſet de aliis Proceſſionibus, in exequiis locum non habet, in quibus unice elevatur Crux illa, quam Capitulum comitetur.

Supervacaneum denique extitit exquirere, an quadragenaria cum titulo colorato ſufficeret, cum in linea facti neque Quadragenaria, quæ allegabatur, probari dignoſcebatur.

Unum ſupererat, ſuper quo acrius inſiſtebant Hebdomadarii, nempe ſuper defectu Juriſdictionis hujus noſtri Sacri Auditorii, ex eo quia nulla adſit ſpecialis commiſſio adverſus ſententiam clar. mem. Cardinalis Pignatelli, cum ex duabus Commiſſionibus una reſpiciat aperitionem oris adverſus Breve ſan. mem. Benedicti XIII., & altera reſtitutionem in integrum adverſus rem Judicatam coram A. C., ſed optimo Jure animadverſum fuit, quod cum Sententia Cardinalis Pignatelli pendeat a ſecunda parte Brevis Benedictini, ſi cauſæ cognitio ſuper eodemmet Brevi delegata extitit huic Sacro Auditorio, rite, ac legitime ſuper ſententia præfati Cardinalis Pignatelli pronuntiandi habuit hoc poteſtatem. Ideoque ſi Sacrum Auditorium per duas Sententias ab Hebdomadariis acceptatas, atque expeditas pronuntiavit non eſſe dandam aperitionem Oris, & exequendam eſſe Sententiam Cardinalis prædicti, neſciebatur jure ne vel injuria Hebdomadarii, qui Juriſdictionem ſuper Sententia Cardinalis Pignatelli agnoverant ipſimet, ac in ſui favorem approbaverant,nunc eam in dubium revocare poſſent, cum optatus litis eventus non arriſerit.

Verum quod omnimode dubietatem eliminabat quoad præſentem tertiam inſtantiam eſt, quod in præſenti Commiſſione mihi directa expoſitum fuit tam de re judicata anni 1713., quam de Brevi Benedictino, & Sententia Cardinalis Pignatelli, nec non de Sententiis Rotalibus coram Emo Aldrovando, & Rmo Decano emanatis, & commiſſio cauſam, & cauſas appellationis etiam quoad aperitionem Oris reſpexit; unde liquido apparuit facultatem tributam fuiſſe Sacro huic Auditorio revidendi in gradu appellationis Sententiam Cardinalis Pignatelli, & præcedentes Sententias Rotales in his controverſiis emanatas, & cum cauſa commiſſa fuerit cum clauſula *de appellatione*, de ſtylo dubium ponendum erat ſuper confirmatione vel infirmatione

Sententiæ, non vero de aperitione Oris, ſuper qua Sententiæ Rotales jam judicaverant.

Et ita in cæteris remiſſive DD. ſeſe habentes ad præcedentes meas Deciſiones in tertia Partium acerrima contentione deciſum eſt.

## ROMANA SALVIANI.

*Veneris 9. Decembris* 1740.

### ARGUMENTUM.

Per recognitionem bonæ fidei, aliaſque declarationes non adminiculatas, & poſt longum intervallum factas eludi a Debitoribus nequeunt jura, & hypothecæ ante ipſas contractæ. Emêns proprio nomine cum aliena pecunia ſibi acquirit; licet dominus pecuniæ antecedenter mandatum dederit ad emendum proprio & peculiari ſuo nomine. Contra voluntarios bonorum adminiſtratores non datur hypotheca. Retentio non datur pro debitis accollatis, ſed tantum pro extinctis.

### *SUMMARIUM.*

1 *Bonorum dominium ex Inſtrumento optime probatur.*

2 *Per recognitionem bonæ fidei, aliaſque declarationes eludi nequeunt, aut diminui jura, & hypothecæ ante ipſas contractæ*; & ſub num. 5.

3 *Niſi adminicula concurrant.*

4 *Ex acquiſitione facta pro perſona nominanda nullum jus quæritur contrahenti.*

5 *Explicantur Deciſiones* 180. *coram Cerro*, 243. *cor. Cavaler*, 278., *&* 323. *coram Celſo.*

6 *Deciſiones in diverſis circumſtantiis emanatæ non ſunt attendendæ.*

7 *Emens proprio nomine licet pecunia aliena dominium ſibi acquirit; & Dominus pecuniæ remanet tantum ejuſdem pecuniæ creditor;*

8 *Etiamſi antecedenter mandatum dediſſet ad emendum proprio, & peculiari ſuo nomine:*

9 *Gravatus proprio nomine acquirens cum pecuniis fideicommiſſariis ſibi ipſi, non fideicommiſſo acquirit, niſi expreſſe contrarium declaraverit.*

10 *Recognitio bonæ fidei dicitur facta tempore ſuſpecto, ſi ante illam contractæ fuerint hypothecæ ſuper bonis ſub eadem recognitione cadentibus.*

11 *Retrotractio non admittitur in præjudicium Tertii.*

12 *Confeſſio propria adminiculata ſuper facto non controverſo prodeſt Confitenti.*

13 *Credita cum hypotheca præferuntur Credito ſimplici.*

14 *Ad inducendam hypothecam conventionalem neceſſarium eſt præcedens pactum.*

15 *Contra voluntarios bonorum adminiſtratores non datur hypotheca.*

16 *Retentio non datur pro debitis accollatis, ſed tantum pro extinctis.*

17 *Accollatio parit effectum liberationis inter venditorem, & Emptorem; cum tertio vero nullius momenti eſt non ſubſecuta ſolutione.*

18 *Canones ſolvendi ſunt ab eo, qui poſſidet, & fructus percipit.*

19 *Pro ſolutione proprii debiti non datur retentio.* & num. fin.

### DECISIO CLXXI.

STatuit hoc Sac. Auditorium *ſub die* 22. *Junii* 1739., ut ad normam præcedentis Sententiæ A. C. Guglielmi eſſet concedenda immiſſio vigore interdicti Salviani Joſepſo Mariæ Puteobonelli Creditori Marchionis Franciſci Bichi ad quædam Bona hic in Urbe, & in Terra Columnæ exiſtentia, & hodie per Emum Dominum Cardinalem Vincentium Bichi poſſeſſa, ut pandit Deciſio Rmi Creſcentii edita ſub dicta die; Adverſus autem hujuſmodi Deciſionem cum fuerit conceſſa nova Audientia, atque ego ſubrogatus fuerim in locum præfati Rmi Creſcentii, propoſui in hodierna Audientia dubium -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* --, & Domini mihi reſponderunt -- *In deciſis* --.

Prætermiſſa namque omni inſpectione ſuper extremis in hoc Judicio Salviani neceſſariis, dum hæc perſpicue probabantur a d. Joſepho Maria Puteobonello per publica Inſtrumenta; ut firmat d. Deciſio, quæ confirmatur §. 2., difficultas hujus Cauſæ iterum in eo per laudatum Emum D. Cardinalem reponebatur, quod cum hæc bona ad ſemet-

metipſum ſpectarent, non poterat ſuper eis concedi immiſſio pro credito ejuſdem Puteobonelli adverſus d. March. Franciſcum; Ad quod probandum producebat idem Emus D. Cardinalis Inſtrumentum bonæ fidei ad ſui favorem factum per eundem March., quo iſte declaravit, ſe non niſi purum nomen habuiſſe, atque dationem in ſolutum factam fuiſſe a Cæſareo Troncavelà favore d. Emi, pro quo ſtipulavit d. March. Franciſcus ſimulate tamen apponendo proprium nomen.

Verum hujuſmodi repetita exceptio minus habens in facto comperta fuit, propterea quod ex d. Inſtrumento dationis in ſolutum nil aliud colligi poterat, niſi quod vere, & realiter idem March. Franciſcus voluerit reportare hanc dationem in ſolutum pro ſemetipſo, non autem pro Emo ſuo Fratre; quia ſtipulatio hujus acquiſitionis facta fuit pro d. Marchione, & ſuis hæredibus; Stante igitur hiſce Inſtrumenti claris verbis, nullamque dubietatem habentibus, vanum prorſus erat aſſerere, quod acquiſitio horum bonorum facta fuerit pro præd. Emo D. Cardinali; Nam Inſtrumentum publicum optimam
1 conſtituit probationem circa bonorum pertinentiam, & dominium; ad ſæpe firmata per *Rot. deciſ.47. num.2. coram Mantic., deciſ.42. num.2. coram Arguell., & deciſ.9. num.11., & deciſ.10. num.1. de Invent. coram clar. mem. Card. Falconer.*

De ſuprad. autem Inſtrumento recognitionis bonæ fidei, per quod hæc controverſa bona ceſſa fuerant d. Emo D. Cardinali nulla profecto haberi potuit conſideratio; Etenim hujuſmodi recognitio bonæ fidei tanquam facta longe poſt celebrationem d. dationis in ſolutum præjudicare minime poterat Joſepho Mariæ Puteobonelli Creditori anteriori, atque habenti jam fixam hypothecam in hiſce bonis longe ante hanc eandem declarationem bonæ fidei; Quia permiſſum non eſt in Jure debitoribus,
2 ut valeant per quaſcunque eorum ſubſequentes declarationes, alioſque actus eludere, intervertere, atque diminuere Jura, & hypothecas eorum anteriorum Creditorum, ipſiſque aliquod præjudicium inferre; juxta Textum expreſſum *in leg. Debitorum pactionibus Cod. de pact., ibique Soccin. Sen. num.10., Bart. in leg. Si ſuperatus ff. de pignor., Samin. contr. conſ.6. num.1., & ſeq. impreſſ. poſt lib.1. contr., Urceol. conſult. forenſ. cap.20. num.16., & ſeqq., Rot. deciſ.247. num.2. coram Benincaſ., deciſ.2. num.6. de Salv. coram Card. Falconer., & deciſ.500. num.4. coram Rmo Criſpo cum aliis relat. in d. deciſ., quæ confirmatur* §.5.

Et licet ſimiles declarationes a debitoribus factæ promereantur aliquando attendi etiam in præjudicium Creditorum, obſervatum tamen fuit, quod hæc propoſitio in eo tantum caſu locum ſibi poterat vindicare, quoties ſimiles declarationes comprobatæ ulterius remanerent pluribus facti circumſtantiis tam antecedentibus, quam concomitantibus, & ſubſequentibus; In his enim
3 terminis hiſce accedentibus adminiculis cum optima conſtitueretur probatio circa veritatem hujus declarationis, factæ a d. March. Franciſco, nulli dubium eſſe poſſet, quin eiſdem declarationibus eſſet omnino adhibenda fides etiam in præjudicium Creditorum, ut tradunt *Mareſcott. var. reſolut. libr.1. cap.8. num.10., Gratian. diſcept. forenſ. cap.955. num.5., Noguerol. alleg.32. num.23., & ſeqq., Angel. de Confeſſ. lib.1. quæſt.8. limit.6. num.46., Salgad. in Labyr. Credit. part.3. cap.15. num.5., & Rot. poſt eundem deciſ.3. num.5. repetit. in deciſ.217. num.5. par.11. rec., & deciſ.1193. num.5., & 6. coram bon. mem. Molin.*

Inſpectis autem omnibus facti circumſtantiis tam longe erat, ut probari poſſet, quod d. March. Franciſcus acquirere voluerit pro Emo Fratre, ut potius oppoſitum clare deſumeretur tum ex ſuprad. Inſtrumento dationis in ſolutum, tum ex cauſa, quam habuit idem March. Franciſcus acquirendi pro ſemetipſo; Si enim inſpiciebatur prædictum Inſtrumentum, eo ipſo patens reddebatur, quod acquirere noluerit pro d. Emo D. Cardinali, quia ſtipulavit pro ſe, ſuiſque hæredibus; Idque ipſum colligebatur ex cauſa, quam habuit deveniendi ad hanc acquiſitionem, dum ipſe

ipſe March. Franciſcus ad hunc actum præciſe devenit ad ſeſe reintegrandum de omnibus ſolutionibus ab eo factis ex cauſa plurium fidejuſſionum, quas emiſerat pro ſuprad. Troncavela, quaſque ſolvere coactus fuerat; Et propterea negari haudquaquam poterat, quin inſpectis actibus, & circumſtantiis antecedentibus acquirere proprie voluerit præfatus Marchio Franciſcus pro ſe, ſuiſque hæredibus, prout de facto ſtipulavit.

Conſideratis aliis vero circumſtantiis concomitantibus, & ſubſequentibus, clarius erat, quod hæc datio in ſolutum facta non fuerat ad commodum Emi D. Cardinalis; Siquidem cum ſuprad. March. Franciſcus preſſus a Creditoribus Troncavelæ pro debitis accollatis, etiam mediante Mandatorum expeditione, nunquam auſus fuerit allegare, quod hæc controverſa bona ſpectarent ad eundem Emum ſuum Fratrem, ſed libenti animo ſeſe ſubmiſit debitorum accollatorum ſatisfactionibus; Si enim hæc datio in ſolutum reportata fuiſſet pro d. Emo D. Cardinali, non utique debuiſſet idem March. Franciſcus dimittere Creditores, ſed hoc onus fuiſſet ejuſdem Emi, ad quem ſpectabant omnia bona hoc titulo dationis in ſolutum reportata; Quibus firmatis, perneceſſe dicendum erat, quod hujuſmodi controverſa bona minime quæſita fuerant pro d. Cardinali, ſed quidem pro anted. March. Franciſco, qui pro ſe, ſuiſque hæredibus acquiſivit uſque ab initio, prout etiam animadvertit dicta Deciſio Rmi Creſcentii §.8., & 9.

Et hinc inapplicabiles fuerunt authoritates relatæ per accuratiſſimos Defenſores ſæped. Emi; Nam *deciſio* 780.
4 *coram Cerro* loquitur de acquiſitione facta pro perſona nominanda, ideoque mirum eſſe non poterat, ſi ſubſequens recognitio bonæ fidei ſuum habuit effectum, quia per acquiſitionem factam pro perſona nominanda, nullum Jus quæritur ei, quia contraxit; Altera vero *deciſio* 243. *coram Cavaler.* repe-
5 tit, apud *Cenc. de Cenſib. deciſ.* 347. in tantum ſtatuit, ut Creditores nullum acquirere potuerint Jus in Cenſu, de quo ibi agebatur, in quantum licet emptus ab eorum Debitore, nunquam tamen, nec quidem per momentum temporis ſtetit in ejus dominio, dum pro alio emptum fuiſſe certo conſtabat; *Deciſiones demum* 278., & 323. *coram Celſo* inapplicabiles pariter viſæ fuerunt, dum in eo caſu recognitio bonæ fidei facta fuerat poſt paucos menſes, atque jam verificata erat a parte ante per plures facti circumſtantias, ex quibus deſumebatur contractum ad commodum alterius perſonæ factum fuiſſe.

Quantum autem diſtent termini prædictarum deciſionum a præſenti hypotheſi, facillime percipi poterat, tum quia nullibi apparebat, March. Franciſcum hanc dationem in ſolutum reportaſſe pro perſona nominanda, im mo inſpecto hujus actus Inſtrumento contrarium penitus deducebatur, quia ipſe acquiſivit pro ſe, ſuiſque hæredibus, tum quia non jam poſt factam hanc acquiſitionem dominium horum bonorum dimiſerat, ſed in eo continuaverat uſque ad annum 1732., tum demum, quia hujuſmodi recognitionem bonæ fidei idem Marchio non emiſerat poſt paucos dies, aut menſes, ſed quidem poſt plures annos, & quod plus erat tempore, quo in dd. bonis infixæ, atque radicatæ jam fuerant plures præcedentes hypothecæ Joſephi Mariæ Puteobonelli, ac proinde ſtante diverſi-
6 tate terminorum, & circumſtantiarum attendi non poterant ſupra adductæ deciſiones; prout firmat *Rot. deciſ. 2. numer. 12. de emphyt., & deciſ. 19. num. 11. in Miſcell. cor. Card. Falconer.*

Quibus proinde conſtabilitis perperam dicebatur ad ſuadendam veritatem hujus recognitionis bonæ fidei, quod d. March. Franciſcus hanc bonorum acquiſitionem fecerit cum pecuniis ejuſdem Emi D. Cardinalis retractis ex adminiſtratione ſuorum bonorum pro eo tempore, quo in Regno Portugalliæ Nuntii Apoſtolici munere fungebatur; Quidquid enim eſſet de pertinentia pecuniarum, hoc unum certum erat in facto, quod d. March. Franciſcus cum eſſet Creditor Troncavelæ ex cauſa plurium fidejuſſionum ſolutarum, accepit hæc controverſa bona in ſolutum

pro

pro emendatione damni, quod paſſus
fuerat dimittendo plures Creditores d.
Troncavelæ; Ulterius ſatisfecit reſpon-
ſio, quod dato etiam, quod prædicta
bona comparata fuiſſent cum pecuniis
propriis laudati Em̃i, attamen ipſe re-
manere poterat Creditor quantitatis
tantum, nunquam tamen acquirere
dominium ſuper hiſce bonis; Quia de
Jure eſt, ut emens proprio nomine licet
7 aliena pecunia dominium ſibi quærat,
non autem Domino pecuniæ, qui Cre-
ditor tantummodo remanet ejuſdem
pecuniæ in contractu erogatæ; juxta
*Text. in leg. Si ea pecunia Cod. de Rei*
*vindic.*, *& in leg.*1. *Cod. ſi quis alteri,*
*vel ſibi*, *Salgad.in Labyr. credit. par.*2.
*cap.*24. *num.*6., *Rot. deciſ.*100. *num.*1.
*par.*9., *deciſ.*129. *num.*9. *par.*10., *&*
*deciſ.*231. *num.*9. *part.*14. *rec.*, *& de-*
*ciſ.*1284. *num.*15. *coram Molin.* cum
aliis relatis in deciſione, quæ revide-
tur §.11., etiamſi Dominus pecunia-
8 rum præcedenter Mandatum dediſſet
ad emendum proprio, & particulari
ſuo nomine; ut per *Text. in leg.Res ex*
*Mandato meo ff. de acquir. rer. domin.*
*ait Fab. in Cod. de Rei vindic. defin.*6.,
*& Rot. deciſ.*72. *ſub num.*8. *in Miſcell.*
*cor. Falconer.*

Et hoc confirmabatur exemplo hæ-
redum gravatorum, qui ſi cum pecu-
niis fideicommiſſariis aliquas faciant
acquiſitiones proprio eorum nomine,
9 cenſentur ſibimetipſis acquirere, nun-
quam tamen fideicommiſſo, niſi in eo
caſu, quo expreſſe declararent ſe velle
acquirere favore ejuſdem fideicommiſſi,
cujus ſunt pecuniæ in contractu ero-
gandæ, ut tradunt *Poſth. reſol.civil.*23.
*num.*28., *Anſald.de Commerc., & Mer-*
*cat. diſc.*93. *num.*10., *Rot. deciſ.*457.
*num.*6. *coram Priol.*, *deciſ.*614. *num.*14.
*coram Bich.*, *deciſ.*267. *num.*14. *coram*
*Caprar.*, *deciſ.*72. *num.*8. *coram Card.*
*Falconer. in Miſcell.*, *& deciſ.*1284.
*num.*16. *coram Molin.*

Abſque eo quod replicare profuerit,
quod hæc declaratio bonæ fidei emiſſa
fuit tempore non ſuſpecto, ex quo Cre-
ditores non urgebant, atque Judicium
eo tunc inſtructum non erat per Joſe-
phum Mariam Putebonellum; Etenim
duplex in promptu recurrebat reſpon-
ſio, quarum prima eſt, quod eo tem-
pore jam comparuerant quamplurimi
Creditores, quos dimittere coactus fuit
idemmet Eminentiſs. D. Cardinalis; Al-
tera vero in eo conſiſtebat, quod etiamſi
non comparuiſſent Creditores, attamen
10 cum ante d. declarationem bonæ fidei
radicatum, atque infixum eſſet Jus, &
hypotheca Joſephi Puteobonelli in hiſ-
ce bonis, quidquid ſubinde geſtum fuit,
ſemper geſtum dicitur tempore ſuſpe-
cto, quia per has ſimiles declarationes
deterior fit conditio anterioris Credi-
toris, & redditur non ſolvendo ille
debitor, qui prius, & ante dictæ bonæ
fidei recognitionem ſolvere poterat,
quod, cum tendat ſemper in perniciem
Creditorum, facere a Jure eſt omnino
vetitum.

Multo minus attendi potuit, quod
Eminentiſs. D. Cardinalis dimiſerit de-
bita a præfato Marchione accollata,
quodque in recognitionem dominii di-
recti horum bonorum ſolverit Cano-
nes; Hæc enim omnia indubitatum eſt
proceſſiſſe, poſtquam vigore ſuprad. re-
cognitionis bonæ fidei Eminentiſs. D.
Cardinalis jam acquiſiverat dominium
dd. bonorum, & ideo unice deſervire
poterant ad demonſtrandam plenariam
obſervantiam, & executionem hujus
recognitionis, ſeu bonorum ceſſionis
factæ in d. anno 1732. favore ejuſdem
Domini Cardinalis, nullum tamen fer-
re poterant præſidium ad præferendam
acquiſitionem factam uſque ab initio
pro d. Eminentiſs. Domino; quippe
quia tam ſolutio debitorum accollato-
rum, quam Canonum præſtatio ſe ha-
buerunt, atque evenerunt longe poſt
factam dationem in ſolutum a Tronca-
vela, ac propterea retrotrahi nequibant
11 uſque ad diem ſtipulatæ d.dationis in
ſolutum in præjudicium ſignanter Pu-
teobonelli, qui Jus certum in his bonis
adeptus fuerat; ut obſervat deciſio, quæ
confirmatur §.10., & firmat *Rot. de-*
*ciſ.*306. *num.*10. *part.*11., *deciſ.*127.
*num.*10. *par.*12., *& deciſ.*467. *num.*6.,
*&* 7. *par.*18. *rec.*, *& deciſ.*410. *num.*7.
*coràm Molin.*

Expeditis autem DD. ab hujuſmodi
exceptione, examen ſubinde aſſumpſe-
runt ſuper quamplurimis Creditis ab
eo-

eodem Eminentiſs. Domino adductis, ſuper quibus pro intranti quantitate retentionem etiam hodie expoſtulabat; His itaque ad novam trutinam ſuppoſitis exiſtimarunt, hanc expoſtulatam retentionem eſſe concedendam ad normam præcedentis Sententiæ A. C., addita tantum unica partita ſcut.80. ſoluta per d.Marc.Franciſcum Andream de Rubeis Adami cauſarum Patrono ſuprad. Troncavelæ, adeo ut poſita hujuſmodi partita, quæ in d. Sententia comprehenſa non fuerat, conceſſerunt iterum Domini retentionem pro ſumma ſcut.1149., prout jam firmatum fuerat in d. præcedenti deciſione Reverendiſs. Creſcentii §.*final.*, eo ſub fundamento, quia ejus ſolutio probata remanebat tum ex conceſſione de recepto d.Andreæ de Rubeis; tum ex aſſertione ſuprad. Marchionis, ſive Eminen-
12 tiſs. D.Cardinalis ſui Fratris, cui aſſiſtebat omnis præſumptio, eo ipſo, quod non controvertebatur, præd.Andream ſuas operas impendiſſe pro ſupradicto Troncavela.

Reliquas vero partitas ab eodem Eminentiſs.Domino productas expreſſe rejecerunt Domini, & merito in primis illam ſcut.28. mil., quam ſibi aſſerebat competere contra Marchionem ſuum Fratrem, ex quo iſte in hac ſumma debitor remanſerat pro pluribus alienationibus factis tempore geſtæ adminiſtrationis bonorum communium;
13 Siquidem hoc creditum, qualecunque ſit,deſtitutum videbatur hypotheca tam conventionali, quam legali; unde ſequebatur, quod, quidquid de eo eſſet, profecto admitti non poterat in concurſu aliorum Creditorum Puteobonelli habentium expreſſas hypothecas; *leg.Eos 19.Cod.qui potior. in pign. hab., leg.credit.12. §.Si primus ff. Eodem*, & *Rot.deciſ.176. num.3. part.19.rec.*

De defectu autem cujuſcunque hypothecæ in hoc aſſerto credito ſc.28. mil. dubitari ſane non poterat; dum ſi fermo erat de hypotheca conventionali, hanc nullibi apparebat fuiſſe inter dictum Marchionem, & d. Eminentiſſimum expreſſe conventam; qua proinde conventione ſecluſa exulabat penitus qualibet hypotheca conventionalis,
14 quæ, ut dari poſſit, neceſſarium fore præcedens pactum ſtatuit Juſtinianus in ejus *novella 136. cap.5.*, per quam proteſtatur — *hypothecam non daturum his, qui de ea pactum non fecerint* —; ſi vero agebatur de altera hypotheca, quę dicitur legalis, hæc multo minus concedi poterat prædicto Emo Domino Cardinali contra ſuum fratrem, qui fuit voluntarius tantum bonorum communium adminiſtrator; Quia indubii Juris
15 eſt, nullam dari hypothecam contra voluntarios bonorum adminiſtratores; per ea, quæ tradunt communiter *Leotard. de uſur. quæſt.97. num.9., Andreol. controv.353.num.1. ad 6., Manſ. conſult.246. num.15., Card. de Luc. de Credit. diſc.36. num.18.*, & *diſc.39. num.8., Rot. deciſ.177. num.3. part.3. recent.* & firmat Deciſio, quæ confirmatur §. 13., ubi concordantes.

Quo vero ad ſecundam partitam ſcut.100. pro ſorte cujuſdam Cenſus favore Beneficiatorum San. Mariæ in Via-Lata, cenſuerunt Domini, non eſſe concedendam retentionem præfato Eminentiſſimo Domino, quia cum non extinxerit, ſed ſibi ſimpliciter accollaverit, hæc accollatio ſolutionem non importat, ac per conſequens non probata effectiva ejuſdem Cenſus ſolutione, de Jure concedi non poterat reten-
16 tio,cum unice reportari poſſit pro debitis extinctis, & ſolutis, non autem accollatis; *leg. Si non ſortem §. Si centum ff. De condit. indebit., Neguſ. de pignor. membr.2. part.3. num.20., Rot. dec.40. n.6. part.11. recent.*, & *dec.91. n.5. cor. Emerix Jun.*; authoritates vero, quæ in contrarium allegabantur ad probandum, quod accollatio pariat effectum liberationis, inapplicabiles remanebant eo ipſo, quo conſiderabatur, quod in præſenti caſu non agebatur inter venditorem, & accollantem debita loco pretii, ut ipſæ loquuntur, ſed res erat cum tertio, in cujus præjudicium
17 accollatio nullius eſt momenti, niſi ſubſequatur effectiva ſolutio; ad *Text.in leg. Quia debitore ff. Qui potior. in pign. hab., Rot. poſt Pacif. de Salv. deciſ.76. in fin., dec.215. num.7. cor. Roxas*, & *dec.1. n.14.de Ceſſ. cor.Card.Falcon.*

Illæ autem duæ partitæ ſcut.61. 34.,

& ſcut.

& ſcut.50. ſimiliter promereri non poterant retentionem, quia licet eſſective ſolutæ fuiſſent a dicto Emo D. Cardinali in computum majoris ſummæ Canonum, referri tamen debebant ad propriummet debitum ipſius Eminentiſſimi; dum eas ſolvit pro Canonibus decurſis poſt reportatam ceſſionem in dicto anno 1732., quo tempore, quemadmodum per ſimilem ceſſionem dominium ſuper hiſce bonis acquiſiverat, ac per conſequens ad ipſum ſpectare de-
18 bebat ſolutio Canonum, uti poſſeſſorem, ac fructuum eorundem bonorum perceptorem; ut firmat *Rota deciſ.727. n. unico cor. Caprara*, *& in Romana Canonum 20. Januarii 1727. §. At vero coram R. P. D. Millino*; ita fruſtra pro hiſce duabus partitis retentionem expoſtulabat, cum nunquam detur pro ſo-
19 lutione proprii debiti; *Rot. dec.240. n.7. cor. Buratt.*, *dec.68. n.5. cor. Gregor.*, *dec.191. n.27. part.15. rec.*

Ac tandem quoad partitam ſcut.274. ſolutam a prædicto Emo Marchioni Sparapano pro fructibus duorum Cenſuum unius vitalitii animadverterunt Domini, quod pro hac unice concedi poterat retentio eidem in ſcut.226., non autem pro reliquis ſcut.48., quoniam pro dd. ſcut.226., nec etiam a Puteobonello controvertebatur, cum talis rata in ſupradicta ſumma ſc.1149. comprehenſa jam fuerit; cætera vero ſcut.48. cum ſoluta fuerint poſt jam reportatam in d. anno 1732. ceſſionem a dicto Eminentiſſimo, ſicque factus fuerit Dominus horum bonorum, quidquid ſolvit ex poſt, ſemper ſolnit in executionem, atque exonerationem
20 proprii debiti; quapropter ſi ſolvit proprium debitum, pro ſoluto retentionem expoſcere, ac obtinere minime valet, ex firmatis ſuperius.

Et ita utraque &c.

## PAMPILONEN. BENEFICII.

*Lunæ 16. Januarii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Nuntius Apoſtolicus facultatem habet conferendi beneficia reſervata, modo non excedant valorem 24. ducat. auri de Camera, computatis incertis, & quotidianis diſtributionibus.

### *SUMMARIUM.*

1 *Literæ Apoſtolicæ juſtificatæ ſunt celeriter exequendæ.*
2 *Idoneitas proviſi juſtificatur a forma gratioſa, ſub qua Literæ expeditæ ſunt.*
3 *Menſis Maii eſt de reſervatis S. Sedi.*
4 *Nuntius Apoſtolicus confert tantum Beneficia S. Sedi reſervata;*
5 *Per Collationem Proviſus Apoſtolicus liberatur ab onere ulterius probandi Reſervationem.*
6 *Ex quinquennio bene probatur quantitas fructuum.*
7 *Teſtes de facto proprio deponentes pleniſſime probant.*
8 *Nuntius Apoſtolicus facultatem habet dumtaxat conferendi Beneficia reſervata, quorum fructus non excedant 24. ducat. auri de Camera computatis incertis, ac diſtributionibus quotidianis.*

## DECISIO CLXXII.

Directa mihi commiſſione ſuper executione Literarum Apoſtolicarum, quibus mediantibus proviſionem Beneficii Eccleſiaſtici exiſtentis in Eccleſia Parochiali Loci de Tabar Pampilonen. Diœceſis, & vacati per obitum Franciſci de Yzco ſecutum in menſe Maii S. Sedi reſervato obtinuit Joannes Michael de Enriz, curavit iſte, præviis ſolitis citatorialibus Literis coram Me expeditis movere Joſephum Segura, qui ejuſdem Beneficii collationem a Reverendiſſimo Hiſpaniarum Nuntio reportaverat, ut in Curia compareret, at diu expectato, & nemine comparente, requiſivi hodie DD. — *An Literæ Apoſtolicæ eſſent exequendæ* —, & illas *exequendas eſſe* reſponderunt.

Quoties enim Literæ Apoſtolicæ ple-
1 ne juſtificatæ dignoſcuntur, nulli dubium eſt, quin ob earum reverentiam, & authoritatem celeriter executioni demandari debeant; juxta diſpoſitionem *Text. in cap. Si quando de reſcript.*, *& cap. Si Capitulo, ubi Gloſſ. verb. Exequatur de conceſſ. præben. in 6.*, *Lotter. de Re Beneſic. lib.2. quæſt.41. n.7.*, *Rot. cor. Coccin. deciſ.144. num.3.*, *cor.*

Ca-

*Caprar. deciſ.144. num.1., cum aliis in Giennen. Beneficii 21. Martii 1735. §. Quoniam, & in Tyraſonen. Cappelniæ 15. Maii 1739. §. Eo innixi coram Me.*

De illarum vero plenaria juſtifica-
tione ambigendum non erat; Nam Cle-
2 ricatus, aliæque qualitates reſpicientes
idoneitatem præfati Joannis Michaelis
ſatis ſuperque juſtificabantur ex eiſdem
Literis Apoſtolicis in forma gratioſa ex-
peditis, quæ utique concedi non ſolent,
niſi prius in Dataria conſtitit de conclu-
denti earundem qualitatum verificatio-
ne; ex animadverſis per *Garz. de Benefic. par.6. cap.2. num.157., Roſ. de Execut. Litt. Apoſt. in Addit. ad cap.7. num.9., Rot. cor. Molin. dec.141. n.21., coram Falcon. tit. de Benefic. deciſ.14. num.4., & in dicta Tyraſonen. Cappellaniæ 15. Maii 1739. §. Juſtificatio coram Me.*

Beneficii autem reſervatio educeba-
tur non tantum ex eo, quia conſtitit de
3 obitu ultimi illius Poſſeſſoris ſecuto in
menſe Maii S. Sedi reſervato, juxta
*reg.8. hodie 9. Cancell.*, verum etiam
quia id dilucide comprobabatur ex ip-
ſamet ejuſdem Beneficii collatione a
Reverendiſſimo Nuntio Apoſtolico ex-
pleta, dum iſte ex conſueto Summi Pon-
4 tificis Indulto conferre non valet, niſi
Beneficia S. Sedi reſervata, ex qua qui-
dem ratione Proviſum Apoſtolicum li-
5 berari ab onere ulterioris probationis
ſæpius dixit *Rot.*, & ſignanter *coram Emerix Jun. dec.706. num.3., & in rec. dec.189. num.2., & 5. par.13., & cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de Benefic. dec.15. num.4.*

Expreſſio denique valoris in ducatis
triginta auri de Camera computatis
etiam incertis, quæ in Literis Apoſto-
licis continebatur, liquido conſtabat
ex jurata Teſtium depoſitione; in qua
6 habita ratione integri quinquenni, op-
tima reddita fuerat ſcientiæ cauſa, ut-
pote quia duo ex illis Depoſitarii, reli-
qui vero tres eorundem fructuum Ad-
miniſtratores extiterunt, qui proinde
7 tanquam de facto proprio deponentes
pleniſſimam conſtituunt probationem,
*Bald. in leg. Teſtium n.21. ff. de Teſtib., Cravett. conſil.178. num.7., Rot. cor. Coccin. deciſ.95. num.1., coram Priol. deciſ.206. num.8., coram Arguell. deciſ.110. num.10., & coram clar. mem. Card. Falcon. dicta dec.14. n.8.*

Nec ad impediendam earundem
Literarum executionem quidquam pro-
deſſe poterat recenſita Beneficii col-
latio per Joſephum Segura a R̃mo Hiſ-
paniarum Nuntio reportata; Etenim
collatio iſthæc nulla, & irrita reman-
ſit ex defectu facultatis, eo ipſo, ac
conſtitit, ut ſuperius viſum fuit, quod
fructus controverſi Beneficii aſcendunt
ad ducatos triginta auri de Camera;
8 cum idem R̃mus Nuntius ex facultati-
bus ſibi a S. Sede largitis ea tantum be-
neficia reſervata conferre valeat, quæ
in fructibus ducat. viginti quatuor anni
de Camera non exceſſerint, computa-
tis etiam incertis, ac diſtributionibus
quotidianis; *Gonzal. ad reg.8. Cancell. in proem. §.2. num.56., Garz. de Benef. par.5. cap.3. num.189., Card. de Luc. de Benefic. diſc.26. num.10., Rot. cor. Dunozzett. Jun. deciſ.694., n.1., coram Priol. deciſ.345. num.9., coram Emer. Jun. deciſ.719. num.2., & deciſ.733. num.1., & coram bon. mem. Lancett. dec.554. n.3.*

## ROMANA IMMISSIONIS SUPER MELIORAMENTIS, ET FRUCTIBUS.

*Veneris 20. Januarii 1741.*

### ARGUMENTUM

Habes in Deciſ. CIV.

### *SUMMARIUM.*

1 *Concurrente totali immutatione, quantitas melioramentorum regulatur a combinatione reditus antiqui, & moderni.*

2 *Folia informia rejicienda ſunt.*

3 *Atteſtatio vaga, & generalis non eſt attendenda.*

4 *Enuntiativæ in contractu doloſo emiſſæ fidem non merentur.*

5 *Res judicata facit de albo nigrum.*

### DECISIO CLXXIII.

NOvo examini ſuppoſitis Fundamentis deciſionis editæ coram Me *die 24. Martii 1738.*, in qua reſolutum fuit, recur-

currendum eſſe ad fructus,qui ex re meliorata ante illius meliorationem retrahebantur, ad effectum dignoſcendi ſtatum antiquum, ut deinde ex moderno ſtatu deſumi poſſit melioramentorum liquidatio; ac etiam domunculam annui reditus ſcut.5. comprehenſam non remanſiſſe in conceſſione facta a Fulvio hærede gravato Cardinalis Roberti favore illorum de Oliveriis, ſicque dd. ſcut.5. demenda eſſe a calculo fructuum reſtituendorum aſcendentium propterea ad annuam tantum ſummam ſc.35., hodie DD., cum agnoverint firmata in dicta Deciſione viribus undique ſubſiſtere, ſteterunt *In deciſis*.

Firmum enim remanebat, quod, ut retulerant Periti a Collitigantibus electi in ſequelam tranſactionis inter eos initæ, licet certo conſtaret de melioramentis in genere; attamen attenta totali immutatione, & confuſione cementorum, impoſſibile reddebatur, quod recognoſci poſſet ſtatus antiquus, & quamvis in aliqua parte id fieri valeret; nihilominus, ut iidem ſubdebant Periti, ſatis eſſe non poterat ad effectum deſumendi certum, & diſtinctum ſtatum; quapropter in his facti circumſtantiis iterum DD. juſtum putarunt, quod per
1 combinationem fructuum antiqui, & moderni ſtatus, & calculationem eorum reſpective ſortis ad rationem ſc.3. pro quolibet centenario, recte deſumi valeret uterque ſtatus conſiſtens ad menſuram fructuum ſibi reſpondentium, & ita a quantitate fructuum excedente illos, qui percipiebantur in ſtatu antiquo, regulanda eſſet melioramentorum quantitas; ut cohærenter ad præteritas Deciſiones firmat *Deciſio*, quæ revidetur *num*.1. *& ſeqq*.

Subſiſtere nec viſa fuit contraria pretenſio Oliverii, quod ſcilicet deveniendum eſſet ad electionem Tertii Periti ſub prætextu diſcrepantiæ inter Valvaſorium, & Perfectum Peritos communiter electos; quia iſti convenire inter ſe pleniſſime comperti ſunt circa impoſſibilitatem recognoſcendi ſtatum antiquum, atque modernum; & quamvis Perfectus id explere curaverit ex quibuſdam antiquis foliis cujuſdam Periti de Rubeis, nihilominus cum folia iſta
2 tanquam informia, atque ſuſpecta ſemper rejecta fuerint, & ſignanter in Deciſione *diei* 2. *Julii* 1728. *coram R.P.D. meo Nunez*, quam Collitigantes per tranſactionem acceptarunt, ſuper dictis foliis nullum conſtitui valet fundamentum pro explenda recognitione prædicta, juxta firmata in dicta præterita mea *Deciſione n*.5.; & hac de cauſa in enunciata tranſactione conventum extitit, quod talis recognitio efformanda eſſet mediante opera Peritorum, non vero per documenta in ipſa Deciſione rejecta; alias enim ſi aliqua fides modo præſtanda eſſet documentis prædictis, deſtrueretur fundamentum acceptatæ Deciſionis; quapropter cum concors fuerit Peritorum ſenſus quoad impoſſibilitatem ſejungendi ſtatum antiquum a moderno, nec recognoſci valeat, quid melioratum fuerit, locum eſſe non poterat deputationi Tertii Periti, quæ ad formam Tranſactionis in caſu tantum diſcordiæ conventa fuit, & proinde iterum hodie antedictum remedium optime approbatum fuit.

Ad evitandum vero deſuper amplexum temperamentum pro ſejungendo, & ſeparando ſtatu antiquo a moderno prodeſſe in aliquo non valuit Oliveriis atteſtatio modo deducta quatuor Peritorum aſſerentium, poſſe quidem optime recognoſci etiam poſt lapſum multorum annorum ſtatum antiquum ad effectum æſtimandi melioramenta mediantibus -- *li taſti, e guide* --; Siquidem iſtorum Peritorum Judicium loquitur ſolum in genere, non vero in ſpecie, recognitis ſcilicet Ædificiis, de quibus agitur, quorum eſt tanta confuſio, ut ipſemet Peritus ab Oliveriis conductus faſſus fuerit id expleri haud poſſe; Proindeque nullam promereri
3 valuit animadverſionem tam vaga, & generalis dictorum Peritorum atteſtatio.

Nec iterum ad demonſtrandum antiquum ſtatum fieri potuit recurſus ad enuntiativas emiſſas in Inſtrumentis celebratis occaſione conceſſionum in Emphyteuſim; quia cum conceſſiones prędictæ habitæ fuerint pro doloſis, ac fraudulentis, utpote in perniciem Fideicommiſſi expletis, enuntiativæ prædi-

dictæ, ac omnia alia dicta de cauſa
4 geſta attendenda non erant, tanquam tendentia ad unicum finem, nempe ad palliandum dolum, & fraudem, quæ in contractibus interceſſerat; ut relatis præcedentibus Deciſionibus firmat dicta poſtrema mea Deciſio, quæ revidetur *num.6.*

Prout nec etiam in dubium revocari poterat Bonorum identitas, quæ in dicta mea præterita Deciſione §. *Quo vero & ſeq.* ſatis vindicata fuit ab objectis modo repetitis ab Oliverio; Ex rationibus enim ibidem adductis prævio etiam Acceſſu, ad oculum demonſtratum apparet, Equitem de Quinque non poſſidere niſi Domum ad uſum Scholæ Hebræorum habentem unicam contignationem, & aliam ſeparatam Domunculam conſiſtentem in manſione terranea, & alia ſuperiori exiſtentem in eodem loco *del Ghettarello*; Unde non immorati ſunt DD. in iis, quæ iterum opponebantur ad controvertendam ipſorum bonorum identitatem, & relative ſe habuerunt ad præteritam Deciſionem.

Quapropter confirmarunt calculum efformatum in præterita Deciſione, & deſumptum ab antiquo, & moderno reditu, iterum approbantes, quod ab antiqua ſumma ſcut.40. demenda veniant ſcut.5., pro quibus locari ſolet dicta Domuncula duarum manſionum, quam ex Acceſſu patebat poſſideri ab Equite, & comprehenſam proinde non remanſiſſe in conceſſione facta a Fulvio; Nec denuo impugnari poterat antiquus reditus vim faciendo in Inſtrumentis Inveſtiturarum, quæ veluti celebrata in ſupplantationem, & fraudem Fideicommiſſi pluries rejecta fuerunt ab hoc Sacro Auditorio, & proinde reditus antedictus omni cum ratione deſumptus fuit ab Inventario Cardinalis Roberti facto ab ipſo Fulvio, a quo cauſam habet Oliverius, ac comprobato tribus locationum Inſtrumentis exaratis de tempore proximo conceſſionibus Emphyteuticis; ut patet ex præterita mea Deciſione.

Inutili etiam conatu contendebatur ab Equite de Quinque, quod demenda non eſſent præfata ſc.5. ea ſub ratione, quod Oliverius per d. tranſactionem acceptaverat Deciſionem editam die 21. *Julii* 1728. *coram R. P. D. meo Nunez*, concedentem immiſſionem ad tria corpora, quæ pro tenui canone ſc.11.30. in Emphyteuſim conceſſa fuerant Fratribus de Oliveriis cum expreſſione, quod antea reddebant annua ſc.40., unde adſit in hac parte Oliverii confeſſio oriens ab acceptatione præfata cum litis renuntiatione, ita ut ſubor-
5 ta fuerit res judicata, quæ de ſui natura facit de albo nigrum.

Etenim Oliverius in tranſactione prædicta acceptavit ſolam immiſſionem in genere, eamque reſpiciunt deducta in Deciſione *R. P. D. mei Nunez*, prævia conventione, quod decidenda eſſet quantitas fructuum ab ipſo reſtituenda, & compenſanda cum quantitate melioramentorum; unde ſi juxta literam hujus conventionis fructus reſtituendi decidendi erant, eſt prorſus alienum, quod Oliverius faſſus fuerit antiquos fructus aſcendere ad ſcut.40., quando ab iſtis ſolummodo dependebat major, vel minor quantitas fructuum ab ipſo reſtituendorum, & ſolum reſervata eſſet Deciſio quoad melioramenta reficienda, non vero quoad fructus reſtituendos; ac proinde, ſi in ipſorum fructuum liquidatione conſtitit illos non aſcendere niſi ad ſcut.35., abſonum viſum fuit, quod memoratus Eques illos prætendere poſſit in ſcut.40. in vim recenſitæ conventionis.

Et ita remiſſive ad præcedentem Deciſionem reſponſum fuit utraque.

## ROMANA, SEU INTERAMNEN. CAMBII.

*Ven. 20. Januarii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Cenſus, ad differentiam Cambii, creari nequit ex fructibus alterius Cenſus, neque ex præcedentibus creditis. Conventio a principio inita, ut uſuræ cedere debeant in augmentum ſortis Cambii in pœnam ſolutionis non factæ, nulla eſt. Præſcriptio, & præſumpta ex lapſu temporis ſolutio ob mutationem perſonarum interrumpitur.

*SUMMARIUM.*

1 *Mandatum relaxatum pro credito fundato in publico Inſtrumento eſt exequendum.*

2 *Cambium creari nequit ex fructibus alterius Cambii.*

3 *In materia uſurarum ſola confeſſio debitoris ſuper exiſtentia Crediti non eſt attendenda*; & ſub num.6.

4 *Ex uſuris pure talibus creari nequit Cambium.*

5 *Conventio a principio inita, ut uſuræ cedere debeant in augmentum ſortis in pœnam ſolutionis non factæ, ſapit anatociſmum.*

6 *Fructus decurſi certi, & liquidi poſſunt converti in novum cambium aliorum fructuum productivum.*

7 *Ex præcedentibus Creditis, ſecluſa prava intentione contrahentium, creari poteſt Cambium.*

8 *Cenſus creari nequit ex fructibus alterius Cenſus decurſis, & non ſolutis*;

9 *In creatione enim cenſus ſub pœna nullitatis requiritur pecunia numerata*; & ſub num. ſeq.;

10 *Unde neq. creari valet ex præcedentibus Creditis.*

11 *Firmatione ſtatus hæreditarii non concurrente, creditum legitimæ eſt turbidum, & illiquidum.*

12 *De liquido ad illiquidum non datur compenſatio.*

13 *Ceſſio crediti a proxime decoctuo facta eſt nulla*;

14 *Decoctio tamen probari debet vel per formalem bonorum ceſſionem, vel per Judicis ſententiam.*

15 *Exceptio crediti illiquidi retardare nequit executionem alterius clari, & liquidi.*

16 *Petens compenſationem fatetur debitum.* & num. 19.

17 *Per præſcriptionem, vel præſumptam ex lapſu temporis ſolutionem Creditum in radice extinctum manet.*

18 *Compenſatio non datur, ubi deficit creditum compenſabile.*

20 *Præſcriptio interrumpitur per mutationem perſonarum, & per judiciales inſtantias.*

DECISIO CLXXIV.

Cambium ſcut.536. 65. ad rationem ſcutorum trium pro centenario creavit uſque ab anno 1697. Annibal Gubernarius favore Jacobi de Comitibus, qui, cum illud, ejuſque fructus decurſos in ſolutum ſubiude tradidiſſet anno 1701. Antonio Manganello, Salvator iſtius hæres mediatus egit, & obtinuit ab A. C. Guglielmo Mandatum pro reſtitutione ſortis principalis, ac fructuum decurſorum ſolutione, una cum Sententia adverſus exceptiones contra Angelam Roſam, & alias de Gubernariis hæredes mediatas ſuprad. Annibalis originarii hujus Cambii debitoris; Interpoſita autem Appellatione adhoc Sac. Auditorium, directaque mihi Commiſſione per Signaturam Juſtitiæ cum clauſula -- *Si quid exequendum* --, definiendum propoſui dubium -- *An Mandatum A.C. ſit exequendum?* -- Et DD. reſponderunt -- *Affirmative* --.

Suppoſita ſiquidem hujuſce Mandati validitate, dum ſuper ea inter collitigantes nulli aderat diſſenſio, totum Cauſæ momentum ad Juſtitiam reducebatur, quæ cum Dominis incontrovertibilis apparuerit, ex quo hujuſmodi creditum Cambii ſcut.536. 65.,
1 pro quo præd. Mandatum fuerat relaxatum, fundabatur in publico, ac ſolemni Inſtrumento obligatione Camerali vallato; ambigi propterea non poterat, quin illud exequendum eſſet contra Angelam Roſam, aliaſque Sorores de Gubernariis, utpote mediatas hæredes anted. Annibalis hujus controverſi Cambii Principalis Impoſitoris; ad firmata per *Rot. poſt Zacch. de oblig. Cameral. dec.192. num.1., dec.300. num.3. par.19. recen., & in Romana Salviani 9. Decembris anni proxime præteriti §.Verum. coram Me.*

Abſque eo quod obſtare potuerit aſſerta nullitas iſtius Cambii, quod creatum dicebatur, tum ex fructibus alterius antiquioris Cambii ſcut.300. decurſis, & non ſolutis, contra diſpoſitio-
2 nem *Textus in leg. Nullo modo. Cod. de uſur.*, ubi ſancitur -- *Nullo modo licere cuiquam uſuras præteriti temporis, vel futuri in ſortem redigere, & earum* ite-

*iterum uſuras ſtipulari* —, & tradunt *Andreol. contr.*310, *num.*1., *Leotard. de uſur. quæſt.*5, *num.*4., *& ſeq.*, *Anſald. de Commerc.*, *& Mercat, diſc.*67. *num.*30., *Rot. deciſ.*1353. *num.*5. *cor. Emer. Jun.*; Tum ex variis aliis creditis, quorum ſubſiſtentia non aliunde probabatur, niſi ex ſola confeſſione ſu-
3 prad. Annibalis Principalis debitoris, quæ, ne eſſet in poteſtate Contrahentium de illicito licitum producere, haudquaquam attendi poterat in hac ſuſpecta uſurarum materia, ut obſervant *Roman. conſ.*520. *num.*10., *Leotard. de Uſur. quæſt.*76. *num.*40., *Rot. deciſ.*391. *num.*1. *par.*17., *& deciſ.*191. *num.*8., *&* 9. *par.*18. *recen.*, *deciſ.*130. *num.*13. *cor. Bich.*, *deciſ.*360. *num.*22. *cor. Cerr.*, *& deciſ.*460. *num.*8. 9., *&* 10. *cor. Lancett.*

Animadverſum namque fuit, cenſuram ſuprad. Textus adductam in prima parte objecti locum ſibi poſſe vin-
4 dicare, vel in uſuris pure uſuris, vel in illis uſuris, quæ uſque ab initio in pactum deductæ fuiſſent, ut in pœnam
5 non ſolutionis cedere deberent in augmentum ſortis antiqui Cambii, & hujuſmodi conventiones, cum ſalvari minime poſſint ab incurſu in Anathociſmum, ſubjectæ ſunt diſpoſitioni prædictæ *Legis nullo Jure Cod. de uſur.*; Aſt vero ſecus dicendum erat in præſenti hypotheſi, in qua nullum ab initio conventum fuerat pactum de redigendo fructus in ſortem principalem; quinimmo oppoſitum penitus deducebatur, ex quo poſt diſpunctas rationes inter ſupradd. Annibalem, & Jacobum, ac poſt declaratum d. Annibalem ejuſdem Jacobi debitorem, per novam, ac ſeparatam conventionem cum fructibus prioris Cambii decurſis devenerunt ad creationem hujus novi Cambii *ſc.*563. 65.; Quando enim habetur quantitas fru-
6 ctuum decurſorum certa, ac liquida, poſſunt abſque dubio iſti fructus converti in alterum Cambium novum, & a primo diſtinctum, aliorum fructuum productivum; Et hoc caſu duo actus geſti dicuntur, nempe unus actus ſolutionis præcedentium uſurarum, & alter celebrationis novi, ac diverſi contractus, per quem novato priori, adeſſe deducitur alius titulus fructuum productivus; ut ad normam *Gloſſ. in d. leg. Nullo Jure verb. ponere in fin. Cod. de uſur.*, tradunt in terminis *Fab. de Ann. conſ.*48. *num.*26. *lib.*1., *Hermoſil. ad Lopez gloſſ.*4. *leg.*10. *tit.*1. *par.*5. *n.*268., *Cluedan, ad Cenſ. Hiſp. cap.*38. *num.*11., *&* 12., *Leotard. de Uſur. cap.*87. *n.*19., *Gibellin. eod. tract. lib.*2. *cap.*5. *art.*9., *Conſectar.*5. *per tot.*, *Nognerol. alleg.*32. *num.*49., *&* 50., *Tondut. quæſt.*, *& reſol. civil. cap.*21. *ſub num.*8., *&* 9., *& cap.*97. *a num.*1. *ad num* 7., & articulo formiter diſcuſſo firmat *Rot. deciſ.*545. *num.*17., *&* 18. *coram Molin.*, *& deciſ.*346. *num.*2. 3., *& ſeq.*, *& deciſ.*368. *num.*2., *& ſeq. coram Caprar.*

Quo vero ad alteram partem objecti, placuit reſponſio, quod, licet verum ſit, quod in materia uſurarum ſuſpecta attendi non poſſint Partium confeſſiones ſuper exiſtentia crediti, niſi aliunde juſtificatæ remaneant; æque tamen verum eſt, quod omnia illa credita Jacobi, quæ una cum fructibus decurſis prioris Cambii *ſc.*300. ceſſerunt in creationem hujus novi controverſi Cambii, non ſolum probabantur ex propria ejuſdem Annibalis confeſſione, verum ex Judicio an. 1689., in quo hæc omnia credita producta fuerant; Quamobrem, quemadmodum vanum prorſus videbatur allegare in his terminis inſubſiſtentiam dd. Creditorum; Ita eo minus Juri conſonum erat aſſerere, ut ex illis produci, aut creari non potuerit hujuſmodi novum Cambium *ſcut.*563. 65.;
7 Cum, poſita ſubſiſtentia illorum, ac ceſſante prava Contrahentium intentione, licitum ſit ex præcedentibus creditis Cambium creare, quia ex hujuſmodi conventione virtualis in effectu oritur numeratio, perinde ac ſi debitor ſolviſſet pecunias Creditori in extinctionem debiti, & ab eodem Creditore ipſi denuo tradita fuiſſet ad Cambium; ad tradita in puncto per *Pariſ. conſ.*75. *num.*32. *verſ. non obſtat lib.*4., *Gabr. conſ.*81. *per tot. lib.*2., *Rebel. de oblig. Juſtitiæ lib.*11. *de Cambiis quæſt.*1. *n.*7. *verſ. non tamen opus eſt*, *Ant. Nald. in ſumm.*12. *verb. Cambium ſub num.*6. *verſ. non obſtat*, *Gratian. diſcept.*321. *num.*11. *verſ. Et generale eſt*, *Gait. de* Cre-

*Credit.cap.2. tit.7. quæſt.6.ſub n.*2195. *verſ. Re vero melius conſiderata*, *Rot. deciſ.*304. *num.3. part.4. tom.1.*, *deciſ.*256. *num.6. part.10.*, & *deciſ.*290. *num.8. part.11. recen.*

Ultra hæc ponderatum fuit inſuper, quod ſuprad. objectum procedere poterat in terminis Cenſus; propterea
8 quod receptum eſt hodie communiter poſt editam Conſtitutionem ſan. mem. Pii V., quod Cenſus minime creari poſſint, nec cum fructibus decurſis, & non ſolutis alterius Cenſus; ut late notant *Navar. in Comment. de uſur. num.*94., *Leſſ. de Juſt.*, & *Jur. lib.2. cap.22. dubit.12. n.*87., *Boccac. de Cenſ. part.1. num.*10., & *part.3. num.*36., *Felician. eodem tract. tom.1. lib.1. cap.9. num.*16. *verſ. Septimam conditionem*, *Intrigliol. dicto tract. de Cenſ. quæſt.*48. *num.1.*, *Cenc. pariter de Cenſ. quæſt.*48. *num.*16., & *Rot. poſt eundem deciſ.*379. *num.*12., ubi non tantum expenditur illa ſuperius relata ratio, nempe quod uſuræ decurſæ non poſſunt producere alias uſuras; Verum etiam altera magis propria ratio fundata in d. Conſtitutione Piana,
9 quæ requirit ſub pœna nullitatis, ut pretium Cenſus ſolvatur in pecunia numerata; ut proſequitur idem *Cenc. dict. quæſt.*48. *num.*18., & 19.; Neque
10 etiam ex præcedentibus creditis, cum hoc repugnet prænarratæ Pianæ Conſtitutioni requirenti pro forma interventum numerationis pecuniæ; ut tradunt *Andreol. contr.*226. *per tot*, *Bonden. Collect. legal.*42. *num.*19. *tom.2.*, *Caren. reſolut.*201. *num.1.*, *Molin. de Controv. diſc.*390. *num.2.*, *Salon. de Controv.*, & *Commerc. human. art.3. de Cenſ. contr.8. n.1.*, *Boccac. de Cenſ. part.1. num.*46., *Felic. eod. tract. de Cenſ. lib.1. cap.8. ſub num.7. verſ. Contra vero*; *Duard. eod. pariter tract. §.2. de pret. Cenſ. ſolut. quæſt.7. num.7.*, *Gratian. diſcept.*853. *num.*36., in quibus omnibus innumeri referuntur Concordantes, & in puncto ſuprad. objecto reſpondit *Rot. in d. deciſ.*346. *num.3. coram Caprar.*

Sic firmata validitate hujus Cambii, incaſſum proponebatur per Reas conventas, quod idem Cambium compenſandum eſſet cum credito legitimæ ejuſdem debitæ contra ſuprad. Jacobum uti hæredem univerſalem Annæ Vinnii; Etenim quidquid eſſet de hoc aſſ. credito legitimæ, quod ipſæ experiri poſſent in ſuo congruo Judicio, ut ſtatuit A. C. in ejus Sententia, in qua ſuper hoc puncto eadem Jura reſervaverat; ea profecto ſatisfecit reſponſio, quod hic, & nunc hoc legitimæ creditum erat
11 undequaque turbidum, & illiquidum, ex quo ignota erat ejus quantitas non liquidanda niſi prævia firmatione ſtatus hæreditarii, a quo eadem legitima detrahi debebat, & propterea exulabant penitus termini compenſationis inter creditum Cambii, & Legitimæ; dum explorati Juris eſt, eam nunquam
12 admitti de liquido ad illiquidum, juxta diſpoſitionem *Text. in leg. final. de compenſ.*, de qua *Rota deciſ.*679. *num.5.*, & *deciſ.*225. *par.*16., *deciſ.*178. *num.*22. *part.*17., & *deciſ.*245. *num.3. part.*18. *recent.*, *deciſ.*92. *num.3. coram Molin.*, & *deciſ.1. num.2. de Cenſ.*, & *deciſ.9. num.5. de Societ. cor. Card. Falconer.*

Fruſtra pariter per eaſdem Reas conventas dicebatur, quod d. Jacobus de Comitibus hanc Cambii ceſſionem fecerat in fraudem Creditorum d. Legitimæ, quia de eo tempore proximus erat
13 decoctioni, & propterea a patentiſſima nullitate ſalvari non poterat; ad *Text. in leg. Omnes. §. fin. ff. de iis quæ in fraud. Credit.*; Quoniam formalis decoctio apta ad infringendum contra-
14 ctum iſtum nullimode probabatur in præſenti Judicio, prout probari oportebat, vel per formalem Bonorum ceſſionem, vel per Judicis Sententiam; Quinimmo de eo tempore factæ ceſſionis nullus ex Creditoribus urgebat, qui nec poſtea ullam unquam inſtantiam fecerunt pro revocatione hujus ceſſionis Cambii, quam utique facere non prætermiſiſſent, ſi ea poſt decoctionem, vel tempore eidem decoctioni proximo facta fuiſſet; Quoties itaque in facto non conſtabat de concurſu Creditorum jam efformato ſuper Bonis præd. Jacobi, neque de formali Bonorum ceſſione una cum Sententia Judicis ſuper decoctione edita, vanum profecto erat aſſerere, ſuprad. Cambii ceſſionem factam fuiſſe a d. Jacobo, vel jam decocto

cto

cto, vel proximo ſaltem decoctioni ; *Rot. deciſ.* 188. *num.* 12. *part.* 18. *recen., deciſ.* 1078. *num.* 3. *coram Emerix Jun., deciſ.* 621. *num.* 3. *cor. Caprar., dec.* 779. *num.* 25. *coram Lancett.*, & *deciſ.* 935. *num.* 7. *coram Molin.*

Neque attendi poterat replicatio, quod per ſupradd. ceſſionem Cambii irrogatum fuerat præjudicium prædictis Reis conventis, quæ creditrices ſunt anteriores pro conſecutione d. Legitimæ ; Etenim qualecunque eſſet ipſarum creditum Legitimæ, hoc certe in præſenti Judicio nullam habere poterat conſiderationem, utpote penitus turbidum, illiquidum, & altiorem requirens indaginem ; quod per conſequens unice promereri poterat, ut earum Jura pro hujuſmodi credito præſervata, & illæſa remanerent, prout jure optimo ſtatuerat A. C. in ejus Sen-
15 tentia ; nunquam tamen, ut contraponi potuiſſet ad retardandam executionem hujus Cambii clari, & liquidi, ex illa vulgatiſſima regula, de qua *Rot. deciſ.* 283. *num.* 4. *cor. Merlin., deciſ.* 117. *num.* 20. *cor. Roxas, deciſ.* 3. *num.* 18. *de Sent.*, & *Mandat. execut. cor. Card. Falconer.*, & *deciſ.* 319. *num.* 4. *coram Molin.*

Ejuſdem pariter levitatis viſum fuit poſtremum refugium a ſupradictis Reis conventis propoſitum, & fundatum, vel in præſcriptione, vel in præſumpta ſolutione ob lapſum 40. annorum ; Ad removendum ſiquidem hujuſmodi objectum conſiderarunt Domini, quod, quoties prædictæ Reæ conventæ ſupe-
16 rius allegarunt compenſationem inter Creditum Cambii, & Legitimæ, eo ipſo faſſæ fuerunt exiſtentiam, & durationem hujuſmet Cambii ; nam alias ſi hoc Creditum Cambii extinctum fuiſ-
17 ſet, vel præſcriptione, vel præſumpta ſolutione ob lapſum 40. annorum, quemadmodum deficeret Creditum in radice, non amplius petendum a Creditore ; ad notata per *Doctores in leg. Sicut, Cod. de præſcript. trig.*, *vel quadrag. annor.*, & *in cap. De quarta de præſcript.*, *Rot. deciſ.* 270. *n.* 1. *part.* 6. *recent.* ; ita per conſequens inutilis eſſet
18 allegata compenſatio, quæ non datur, ubi deficit Creditum compenſabile ; ad *Text. in leg. final. Cod. de compenſ.*, *Rot. deciſ.* 863. *num.* 5. *cor. Dunoz. Jun.*, & *deciſ.* 7. *in princ.* §. *Viſum namque fuit de Cenſ. coram Cardinali Falconerio* ; Et propterea quotieſcunque compenſationem petierunt, indubium tulerunt Teſtimonium, quod hujuſmodi
19 Cambium extinctum non eſſet ; cum petens compenſationem fateatur proprium Debitum, *Rot. dec.* 16. *n.* 23. *cor. Otthobon.*, *dec.* 166. *num.* 2. *cor. Bich.*, & *dec.* 536. *n.* 2. *coram Molines*.

Ultraquamquod nulla in præſenti hypotheſi conſiderari poterat præſcriptio, ex eo quia interceſſit a die creati Cambii uſque ad tempus moti hujus Judicii plurium Perſonarum mutatio, factæque fuerunt pro hoc controverſo Cambio plures judiciales inſtantiæ diverſis temporibus per omnes ſucceſſivos hæredes ſupradicti Antonii Magnanelli primi iſtius Cambii ceſſionarii ; Quapropter vanum prorſus erat allegare præſcriptionem 40. annorum, aut præſumptam ſolutionem ob lapſum 16. annorum vigore Statuti Urbis ; Nam tam per mutationem perſonarum, quam
20 per Judiciales Inſtantias, ſi quæ unquam præſcriptio incepta fuiſſet, hæc profecto interrupta remanſiſſet ; ut de mutatione Perſonarum firmat, *Rot. deciſ.* 391. *n.* 4. *part.* 13., *dec.* 1227. *n.* 12. *coram Emerix Jun.*, *deciſ.* 6. *num.* 4. *de Cenſ. coram Card. Falconerio*, & *deciſ.* 1263. *num.* 4. *coram Molin.*, & *deciſ.* 194. *num.* 36. *coram Anſald.*, & de Inſtantiis Judicialibus *Rot. dec.* 452. *n.* 6. *part.* 14., *dec.* 352. *num.* 19. *part.* 16., & *deciſ.* 358. *num.* 8. *part.* 18. *Recent.*, *deciſ.* 78. *num.* 62. *coram Anſald.*, & *deciſ.* 77. *num.* 4. *coram Rmo Criſpo*.

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA NOTULÆ JURATÆ.

*Lunæ* 23. *Januarii* 1741.

### ARGUMENTUM

Salvianiſta poſt aliquod tempus exhibere tenetur notulam juratam omnium fructuum perceptorum. Ejus damno cedit diminutio penſionum, ſi omnes diligentias non adhibeat pro iis in ſolita quantitate retrahendis, & conſenſum domini in diminutione facienda non requi-

quirat; Itemque ſibi nocet ſolvendo partem fructuum Creditoribus poſterioribus.

*SVMMARIVM.*

1 *Salvianiſta poſt aliquod tempus exhibere tenetur notulam juratam omnium fructuum perceptorum;*

2 *Qua vel nullo modo, vel minus legitime exhibita ſatisfactus præſumitur;*

3 *Et Domino concedenda eſt manutentio, ſeu reintegratio.*

4 *In exhibitione notulæ Salvianiſta, ultra diſtinctum calculum, præſtare quoque debet juramentum ſuper realitate ejuſdem notulæ.*

5 *Inſtrumentum erroneum non probat fructuum perceptionem, nec deſervire poteſt vice notulæ juratæ.*

6 *Salvianiſtæ damno cedit diminutio Penſionum, ſi omnes diligentias non adhibeat pro iis in ſolita quantitate retrahendis, & conſenſum Domini in diminutione facienda non requirat.* & num. ſeq.

7 *Nemo ex alieno facto, & negligentia damnum conſequi debet.*

8 *Salvianiſta partem fructuum ſolvens Creditoribus poſterioribus ſibi præjudicat, eoſque in proprii debiti dimiſſionem computare debet;*

9 *Præcipue ſi credita poſteriora ſint turbida, & illiquida.*

10 *Conventionibus in publico Inſtrumento initis ſtandum eſt.*

DECISIO CLXXV.

VEnerabilis Domus Profeſſa Societatis Jeſu, uti hæres quondam Ceciliæ Pantaleoni creditricis cujuſdam Cenſus ſcut.500. obtinuit uſque ab anno 1705. aſſociari ad quandam Domum poſitam in Regione Pontis; quæ pro fundo dicti Cenſus erat conſtituta, ad effectum ſe ſe ſatisfaciendi de fructibus decurſis, & non ſolutis, & de illis, qui in poſterum decurrere poterant. Poſtquam autem per ſpatium plurium annorum in hac poſſeſſione exigendi Penſiones dictæ Domus pacifice ſtetit, Anna Alborghetti, aliique Litis Conſortes, uti habentes cauſam a Ceccarellis dictæ Domus Proprietariis inſteterunt coram A.C. Furietto, ut Patres Societatis Jeſu edere tenerentur notulam juratam omnium Penſionum uſque modo perceptarum; Cum autem prædicti Patres indulgere noluerint hujuſmodi Inſtantiæ, præfatus Judex eoſdem condemnavit ad reſtituendas omnes Penſiones ultra eorum Creditum perceptas, & manutentionem conceſſit ſuper hac controverſa Domo ſupradictæ Annæ Alborghetti; In his itaque terminis devoluta hujuſmodi Cauſa ad hoc Sacrum Auditorium, mediante Commiſſione mihi a Signatura Juſtitiæ directa, cum clauſula -- *Alteri cum facultate manutenendi quem de jure* -- Exquiſivi ſub conſueto dubio Dominos meos -- *An, & cui ſit danda manutentio* --, & reſponſum accepi -- *Manutentionem eſſe dandam Annæ* --

Juſtitiæ ſiquidem conſonum omnino videbatur, ut Patres Societatis Jeſu Domus Profeſſæ, cum per ſpatium 32. annorum continue ſteterint in pacifica poſſeſſione percipiendi Penſiones hujus controverſæ Domus, ad effectum ſe ſe ſatisfaciendi de fructibus decurſis, & non ſolutis, & de aliis inpoſterum decurrendis cujuſdam Cenſus in ſorte ſcut.500., tenerentur hodie poſt adeo longum tempus edere notulam juratam omnium Penſionum dictæ Domus ab

1 eis perceptarum; Hujuſmodi enim remedium receptiſſimum eſt hodie in praxi, & datur Salvianiſtæ poſſeſſori, ut, loco probandi ejus ſatisfactionem juxta Taxam legalem, debeat juratam omnium fructuum notulam exhibere ad hoc, ut tandem videri poſſit, an de ejus Credito ſatisfactus remanſerit; ut tradunt *Conſtant. ad Stat. Vrb. annot.*58. *num.* 17., *Bonden. Collect. legal.* 37. *num.*26., *Thomat. deciſ.*53. *num.*14., *Rot. deciſ.*97. *num.*11. *cor. Anſald.*, *deciſ.*1374. *num.*14. *coram Lancett.*, *deciſ.*908. *num.*7., & *deciſ.*1151. *num.*8. *coram Molin.*; adeo ut, ſi per Salvianiſtam ipſum, aut nullo modo, aut minus

2 legitime ea exibeatur, illico ſatisfactus dicatur; & hac concurrente ſatisfactione, bona reſtituere tenetur vero Domino, ſuper quibus eidem erit concedenda

3 manutentio, ſeu reintegratio tanquam indebite ſpoliato eorundem Bonorum poſſeſſione; ad tradita per *Pacific. de* *Sal-*

*Salvian. inſpect.4. cap.1. num. 216.*, *Merlin. de Pignor. lib.5. quæſt.77. n.43.*, & *44.*, *Card. de Luca de Judic. diſc.44. num.73.*, & *de credit. diſc.134. n.3.*, *Rot. poſt eundem Merlin. deciſ.56. n.1.*, *dec.254. n.1. cor. Gregor.*, *dec.88. n.1.* & *2. cor. Peutinger.*, & *deciſ.4. n.5. de Salvian. interd. coram Card. Falconer.*

Ad hanc obligationem explendam fruſtra recurrebant prælaudati Patres ad indicationem cujuſdam Inſtrumenti Locationis dictæ Domus anni 1713., ex quo conſtabat, ipſos retraxiſſe pro Penſine ejuſdem annua ſcuta viginti; In everſionem ſiquidem hujus aſſertæ notulæ duplex æque valida urgebat Reſponſio; Prima autem deducebatur ex eo, quod in actu productionis, ſeu indicationis dicti Inſtrumenti loco notulæ, nullum præſtitum fuit Juramentum ſuper ejuſdem realitate, neque per eoſdem Patres Societatis Jeſu, neque per aliam Perſonam ad hoc juramentum præſtandum ſpecialiter deputatam; ac propterea nullum ex prædicto Inſtrumento deſumere poterant fundamentum præd. Patres; Quippe quia
4 indubium eſt, quod Salvianiſta, exhibendo notulam juratam, tenetur ex hibere & calculum diſtinctum fructuum perceptorum, & juramentum ulterius ſuperaddere ſuper realitate ejuſdemmet notulæ, alias nullitatis incurſum minime evitare valet; per ea, quæ firmat *Rota deciſ.451. n.10. part.13.*, & *deciſ.38. n.1. part.18. rec. tom.1.*, & *deciſ.53. num.7. cor. Cerro.*

Secunda autem æque potens Reſponſio deſumebatur ex erroneitate præfati Inſtrumenti ab eiſdem Patribus producti, ſeu indicati; Quoniam licet ex eo deduceretur, ipſos pro Penſionibus exegiſſe annua ſcuta viginti, contrarium tamen in facto patens erat; dum ex hac Domo aut retrahebantur ſc.90., aut ſaltem ſcut.80. annua, prout perſpicue probatum in facto remanebat ex Inſtrumentis Locationum ejuſdem Domus, & ex altero Inſtrumento Concordiæ initæ inter Andream Camaſſeum, & Fratres de Ceccarellis, in quo quarta pars Penſionis, etiam prius quam reſtaurata fuiſſet, conventa fuerat in annuis ſcut.20.; Quamobrem tanto ma-
5 gis attendi non poterat loco exactiſſimæ notulæ juratæ antedictum Inſtrumentum indicatum, quia erroneum eſt, atque ideo perfectam circa perceptas Penſiones probationem conſtituere haud quaquam poteſt; *Conſtantin. ad Statut. Urbis annot.58. n.17.*, *Rota dec.161. num.29. part.6. recent.*, *dec.226. n.15. coram Ottobon.*, & *deciſ.1154. num.8. cor. Molin.*

Factis itaque debitis ſupputationibus ad rationem mitioris ſummæ ſcut.80., ab an.1705. quo ad hanc Domum aſſociatio obtenta fuerat, uſque ad an.1737., quo prædictus A. C. Furiettus pronunciavit, etiam non computatis hiſce tribus annis controverſiæ, clarum erat, quod ſupradicti Patres Societatis Jeſu nedum plenariam ſatisfactionem conſequuti fuerunt de omnibus fructibus Cenſus decurſis, & non ſolutis, & de aliis, qui uſque ad præſentem diem decurrere poterant, verum etiam de ipſamet integra ſorte totius Cenſus ſc.500; Immo ulterius manifeſtum quoque reddebatur, quod ipſi ultra proprium Creditum exegerunt etiam longe majorem ſummam, prout demonſtrabatur ex calculo producto ab Anna Alborghetti in ejus Summario.

Quemadmodum ſpectari nec poterat replicatio, quod, cum Patres Societatis Jeſu nil aliud pro Penſionibus receperint, niſi annua ſcut.20., de his tantum rationem reddere poſſunt, non autem de majori ſumma Penſionum, quæ poſſibilis eſſe poterat; Quandoquidem ſi ſupradicti Patres exegerunt vigore dicti Inſtrumenti an. 1713. Penſionem in ſcut.20. dumtaxat, hujuſmodi factum cedere nequit in damnum, & præjudicium Fratrum de Ceccarellis; Non enim poterant abſque ſcientia, &
6 conſenſu ipſorum devenire ad diminutionem hujus Penſionis Domus, ſed tenebantur omnem poſſibilem adhibere diligentiam pro locanda eadem Domo pro conſuetis Penſionibus; Cum autem nullimode doceretur, eoſdem Patres omnes impendiſſe diligentias ad effectum faciendi Locationem juxta ſolitum, & retrahendi conſuetas Penſiones; neque conſtaret, pro diminutione hujus Penſionis conſenſum exquiſi-

viſ-

viſſe illorum de Ceccarellis, totum damnum, quod promanavit ex hac maxima diminutione, afficere tantum debet eoſdem Patres Salvianiſtas, qui reputari debent propterea, ac ſi integras percepiſſent Penſiones hujus Domus juxta ſolitum, & conſuetum; per *Text. in leg. in venditione* §.1. *de bo. auth. Jud. poſ., ibique gloſ. verſ. ex culpa, Neguſ. de pignor. part.*5. *mem.*5. *num.*6., *Pacific. de Salvian. inſpect.*4. *cap.*1. *num.*151., *Rot. dec.*302. *num.*5. *par.*14. *rec.*, & *dec.*163. *n.*5. *cor. Molines*.

Nec in facto ſubſiſtebat, quod Ceccarelli erant poſſeſſores d. Domus pro medietate, quodque Patres Societatis Jeſu aſſociationem obtinuerint ad medietatem partis ipſius Domus, ut expreſſum legitur in ſæped. Inſtrumento locationis anni 1713.; Quippe quia contrarium clare deſumebatur; Dum, quod Ceccarelli fuiſſent unici, ac legitimi Poſſeſſores totius Domus, hoc profecto præſeferebat Inſtrumentum perpetuæ locationis anni 1702., & quod præfati Patres aſſociati fuerint ad integram Domum, id pariter perſpicuum reddebatur ex Inſtrumento poſſeſſionis ab eis captæ *die* 16. *Novembris* 1705.; Quinimo animadverſum fuit, quod etiam procedendo cum ſuppoſito, quod ſupradicti Ceccarelli eſſent Domini medietatis tantum hujus Domus, & quod iidem Patres aſſociati fuiſſent ad medietatem pariter ejuſdem, negari tamen non poterat, quin ipſi devenerint ad locationem iſtius Domus pro tenuiſſima penſione ſcut. 20. favore Andreæ Camaſſei abſque ſcientia, & conſenſu prædictorum fratrum de Ceccarellis, quæ quidem ſumma, habito reſpectu ad conſuetas penſiones retrahi ſolitas, vix reſpondere apparebat non medietati, ſed quidem quartæ parti ſupradictæ Domus; Ac propterea quouſque præfati Patres ſeſe vertebant, ſemper firmum reddebatur, quod ipſi excuſari minime poterant ab incurſu in patentiſſimam negligentiam; quippe quia etiam in caſu, quod conſequi nequiviſſent ſolitas penſiones, ac coacti ulterius fuiſſent hanc maximam facere diminutionem, debebant tamen requirere ad hunc effectum conſenſum expreſſum illorum de Ceccarellis, qui
7 proinde ex facto, & negligentia aliena præjudicium ullum ſubire nequeunt, ad ſæpe firmata per *Rot. dec.*535. *num.*21. *part.*19. *recent.*, *deciſ.*611. *num.*8., & *ſeq. cor. Dunoz. jun.*, *dec.*1117. *n.*27. *coram Lancett.*, & *deciſ.*806. *num.*41. *cor. Molin.*

Multoque minus prodeſſe poterat eiſdem Patribus Domus profeſſæ Inſtrumentum anni 1692., in quo apparebat Ceccarellos admiſiſſe, medietatem Domus non excedere annuam penſionem ſc.20., pro qua ſubinde contenti fuerunte andem medietatem locare Andreę Camaſſeo; Hujuſmodi ſiquidem locatio nullam animadverſionem promereri poterat, ad effectum excuſandi ſupradictos Patres, dum hæc confeſſio, & iſtud locationis Inſtrumentum factum fuerat ab Aloyſio Ceccarello abſque aliorum fratrum conſenſu, quod ſubinde uti infectum revocatum fuit per ſubſequentem concordiam anno 1702. ſtipulatam, qua mediante omnes fratres de Ceccarellis promiſerunt ſolvere eidem Camaſſeo annua ſcut.20. pro ſola quarta tantum portione hujus Domus.

Spreta penitus replicatione, quod dicta ſcuta viginti promiſſa fuerunt in correſpectivitatem omnium expenſarum ſcut.300., quæ impenſa fuerant pro reaptatione iſtius Domus, nunquam tamen pro penſione ſupradictæ quartæ partis ejuſdem; Hæc namque replicatio contraria Dominis apparuit Inſtrumento Locationis, quia in correſpectivitatem reaptamentorum, aliarumque reſtaurationum ſeparatim conventa fuerant annua ſc.6. pro fructibus earundem, prout clare indicabant verba ipſius Inſtrumenti ibi — *Li medeſimi Fratelli Ceccarelli promettono, e s'obbligano pagare, oltre gli annui ſc.*6. *per li frutti recompenſativi delli ſc.*150., *altri ſcudi venti annui per la quarta parte ſpettante al ſudetto Camaſſei* — Ex his itaque manifeſtum erat, quod non ſubſiſtebat, dicta ſcuta 20. promiſſa fuiſſe, non pro penſione quartæ partis Domus, ſed in Correſpectivitatem reſtaurationum factarum, cum pro hujuſmodi præciſo effectu deſtinata, ac conventa, fue-

fuerant, ultra d. ſcut.20., etiam alia annua ſc.6.

Spernendus erat pariter quidam calculus productus ab eiſdem Patribus Societatis Jeſu, quo mediante demonſtrare conabantur, quod etiamſi penſiones hujus Domus calculandæ eſſent ad rationem ſc.80., attamen Creditores adhuc remanent, cum ab hac penſione ſubduci debeant annua ſc.26. debita ſupradicto Camaſſeo, aliæque reſponſiones aliis Condominis hujus Domus perſolutæ; Pro remotione enim hujus objecti ponderarunt Domini, quod tam Andreas Camaſſeus, quam omnes alii Condomini, utpote Cauſam habentes a Maria Burſa originaria Debitrice hujus Cenſus, pro quo aſſociationem obtinuerunt ſupradicti Patres, pro virili omnes obligati erant: Qua-
8 mobrem ſi præfati Patres, qui Creditores anteriores erant quocunque Credito dicti Camaſſei, dictorumque aliorum Condominorum, ſolvere eiſdem voluerunt, ſibimet ipſis imputare debebunt, dum nullus ipſis præpedire poterat integram exactionem penſionum dictæ Domus, ad quam pro hujuſmodi effectu aſſociati fuerant; ſignanter quia Ceccarelli aliud habebant conſpicuum Creditum adverſus eundem Andream Camaſſeum pro plurimis alimentis præſtitis ſupradictæ Mariæ Burſæ, ad quorum præſtationem tenebatur dictus Andreas; Ac propterea, ſi qnod creditum adfuiſſet, quod annuatim ſolverunt in ſupradicta ſumma ſcutorum 26. dicti Patres Societatis, hoc certe vel
9 compenſatum, aut turbidum, ac illiquidum remanet propter aliud contrarium Creditum alimentorum, ſicque tanto minus poterant iidem Patres devenire ad ſolutionem dd. annuorum ſcut.26. favore prædicti Camaſſei.

Ejuſdem levitatis viſum fuit alterum objectum eorundem Patrum, qui, ad augendum eorum Creditum, dicebant, quod fructus eorum Cenſus computari debent ad rationem ſcutorum quinque pro centenario, ut ſtatutum fuerat in Sententia R. P. D. Mazzolani, non autem ad rationem ſcut. quatuor; Quidquid enim dictum fuerat in dicta Sententia contra veritatem, hoc unum erat, quod Inſtrumentum creationis dicti Cenſus clare præſeferebat, quod fructus fuerant conventi ad rationem ſcut. quatuor pro quolibet centenario; Poſita namque hujuſmodi originaria conventione, profecto non erat juſtitiæ conſonum, ut, ad augendum creditum ipſorum, fructus deberent computari non amplius ad rationem ſcutorum quatuor, ſed quidem ad rationem ſcutorum quinque; Etenim quidquid in Inſtrumentis inter Partes con-
10 ventum fuit, unice ſpectari debet, dempta penitus qualibet facultate ab eis recedendi.

Et ita utraque &c.

## ROMANA ASSOCIATIONIS.

*Lunæ* 23. *Januarii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Reaptato ſimpliciter fundo cenſito, cenſus & hypotecha illæſa manent; extinguuntur vero eo totaliter demolito, & denuo ędificato; demolitio tamen totalis non ſufficit, ſi ſit voluntaria; vel ſi ſit neceſſaria quidem, ſed neceſſitate a facto voluntario proveniente; neceſſitas enim debet eſſe præciſa. Gregoriana Conſtitutio ſuper retractu requirit depoſitionem pretii, ejuſque inveſtimentum in ſtabilibus ad effectum translationis onerum.

### SUMMARIUM.

1 *Probatis extremis requiſitis, aſſociatio concedenda eſt*. & num. fin.

2 *Deſtructa penitus a fundamentis domo, ſuper qua cenſus fuerat impoſitus, & denuo poſtea ædificata, cenſus, & hypotheca extinguuntur*;

3 *Si vero plures parietes remaneant, ita ut dumtaxat reſtaurata dicatur, cenſus, & hypotheca in ſuo robore perſiſtunt*.

4 *Fontes aquæ virginis in Domibus exiſtentes ſunt corpora fructifera capacia conſervandi cenſum, & hypothecam ſuper domo demolita impoſitam*.

5 *Quæcunque partes antiqui ædificii in noviter conſtructo, vel reaptato permanentes, conſervare dicuntur jura cenſus, & hypothecæ*.

6 *Qua*

6 *Quoties totalis deſtructio fundi cenſiti voluntaria eſt, cenſus, & hypotheca novum ædificium loco veteris aſſiciunt.* & num.9.

7 *Inveriſimilitudo ſemper fidem adimit quibuſcunque teſtibus.*

8 *Neceſſitas in totali demolitione fundi cenſiti requiſita, ad hoc, ut cenſus, & hypotheca extinguantur, debet eſſe præciſa, nec ſufficit, ſi ſequatur ex facto voluntario, puta ex retractu.*

10 *Nemo uti valet beneficio diſpoſitionis, cujus forma ſervata non fuit.*

11 *Gregoriana Conſtitutio ſuper retractu requirit pro forma depoſitionem pretii rei retractæ, ejuſque inveſtimentum in ſtabilibus, ad hoc, ut in ea transferantur onera, quibus res retracta ſubjecta erat;* & num.13.

12 *Qua forma non ſervata, res retracta non liberatur ab anterioribus hypothecis.*

14 *Summus Pontifex ſemper in qualibet Conſtitutione præſervat jus quæſitum tertio.*

15 *Hypotheca ſemel fundo impoſita ſemper in eo manet, licet tranſeat in diverſos poſſeſſores.*

## DECISIO CLXXVI.

ÈMit uſque ab Anno 1732. Benedictus Marangoni quandam Domum hic in Urbe poſitam prope arcum *di Portogallo* a Romana Diana de Dulcis pro pretio ſcut.1900.; loco autem ſolvendi ſimilem ſummam, ſibi aſſumpſit onus extinguendi plura debita, quibus ſubjecta reperiebatur prædicta Domus. Vix autem expleto hujuſmodi contractu, in ſcenam prodierunt Patres Sanctiſſimæ Trinitatis in Monte Pincio, qui ſub præſidio cujuſdam aliæ contiguæ Domus, quam poſſidebant, contendere ceperunt coram Emõ Camerario de prælatione vigore notiſſimæ Conſtitutionis Gregorianæ, & cum facile eis fuerit prædictam Domum e manibus ſupradicti Marangonii retrahere, illam ad ornatum Urbis conſtruxerunt, reaptantes, quæ hoc opere indigebant, & de novo ædificantes, quæ prorſus erant collapſa; Poſtquam vero hoc ædificium numeris omnibus erat abſolutum, inſurrexit Monaſterium SS. Dominici, & Sixti, & uti creditor cujuſdam Cenſus in ſorte ſcut.100. impoſiti ſuper eadem Domo reaptata per quondam Dominicum de Quartis petiit, & obtinuit ab A.C. Furietto mandatum pro fructibus ejuſdem ſpatio 29. Annorum decurſis una cum Sententia adverſus exceptiones: Commiſſa autem ulteriori hujus Cauſæ cognitione per reſcriptum Signaturæ Iuſtitiæ cum clauſula -- *Si quid exequendum* -- R. P. D. Amadorio olim Lamio, cenſuit iſte præcedentem Sententiam in omnibus infirmare; Verum cum Partes convenerint exquirere Judicium hujus Sac. Auditorii una cum Voto mei Ponentis, propoſui in hodierna audientia dubium - *An ſit danda Aſſociatio?* & reſponſum fuit -- *Affirmative.*

Cum enim nulla eſſet inter Partes dubitatio circa notiſſima requiſita ad effectum obtinendi aſſociationem ad Fundum Cenſitum neceſſaria; dum ſatis probata remanebat antiqua poſſeſſio
1 hujus Domus penes Dominicum Quarti Originarium controverſi Cenſus impoſitorem, & moderna quoque penes Dianam de Dulcis, & ſubinde Patres SS. Trinitatis, ambigi profecto non poterat, quin hiſce concurrentibus vigore clauſulæ *Conſtituti* in Iuſtrumento Cenſus inſertæ debeat impartiri Monaſterio SS. Dominici, & Sixti aſſociatio petita, juxta *Textum in Leg. pignoris Cod. de pignor. act., Ruin. conſ.127. num.4., Rot. dec.87. num.2. part.16., dec.184. n.12. part.18., & deciſ.656. num.1. part.19. recen., in Viterbien., ſeu Civitatis Vetulæ Aſſociationis 1. Junii 1731. §. Validitas coram Eminentiſſimo D. Card. Rezzonico, & in Romana Aſſociationis 6. Martii 1733. §. Prope cor. Eminentiſſimo D. Card. Aldrovando.*

Neque his obſtare potuit, quod ſicuti Domus antiqua, ſuper qua fundatus erat iſte Cenſus, fuerat penitus deſtructa, ita Cenſus quoque prædictus, illiuſque hypotheca remanſerit extincta, ac propterea dari amplius non poterat aſſociatio ex defectu hypothecæ;
2 Arriſit ſiquidem reſponſio, quod hujuſmodi objectum conſiderationem promeruiſſet, quoties conſtaret in facto,

ctο, ſupradictam Domum fuiſſe penitus, atque e fundamentis deſtructam, & poſtea de novo ædificatam, & in his terminis loquebantur Authoritates congeſtæ ex parte dd. Patrum SS. Trinitatis; At quoties in facto cum probatum abunde remaneret eandem Domum neutiquam fuiſſe e fundamentis diſiectam cum totali demolitione veteris ædificii, ſed, relictis plurimis pa-
3 rietibus ejuſdem, fuiſſe ornatam, reſtauratam, & cum contigua domo incorporatam, controverſi Cenſus hypotheca non utique perempta remanere poterat, ſed adhuc ſuperſtes vigebat ſuper ædificio reſtaurato, ut notant *Iaſon. in leg. Jus Civile num.15. ff. de juſt., & jur., Rip. in leg. 1. ſub n.4. ff. quibus cauſ. pign. vel hypot. contr., Ruin. conſ.93. num.7. lib.4., Cenc. de de Cenſ. quæſt.101. num.16.*

Addito præſertim, quod in hujuſmodi Domo reſtaurata, & cum aliis contiguis incorporata aderat conſpicua quantitas Aquæ Fontis Trivii, quæ ſemper ſtetit prius, & remanſit etiam poſt reaptationem præfatæ Domus; cum autem hæc
4 quantitas dictæ Aquæ Fontis Trivii ſit conſpicui pretii, reputari profecto poterat uti Corpus fructiferum capax recipiendi quaſcunque Cenſuum hypothecas; Et proinde data etiam totali hujus Domus demolitione, remanſit tamen alterum Corpus fructiferum, quod inhærebat d. Domui reaptatæ, quodque capax eſſe poterat conſervare antiquum Cenſum, & iſtius hypothecam.

Vt enim in his terminis Cenſus, iſtiuſque hypotheca dicatur adhuc vigens ſuper ædificio de novo reaptato, atque conſtructo, ſufficit abſque dubio,
5 illud non fuiſſe penitus demolitum, quo caſu illius partes, quæ ſemper extiterunt, dicuntur adhuc præſervare, & conſervare Jura Cenſus, & hypothecæ, prout obſervant *Pacific. de Salvian. diſpleſſ.5. cap. unic. num.147., Cenc. de Cenſ. quæſt.100. num.3., Leotard. de uſur. quæſt.57. num.24., Card. de Luc. de Cenſ. diſc.33. num.8. circa fin., Rot. deciſ.523. num.16. part.18. recen., in dicta Romana Aſſociationis 6. Martii 1733. §. At vero coram Eminentiſs. Card. Aldrovando, & 9. Aprilis 1734. §. In hac cor. Reverendiſs. Calcagnino.*

Nec dubium fuit, quin hæc Domus a prædictis Patribus retracta fuerit tantummodo ornata, ac reaptata, non autem funditus deſtructa, ac poſtea reædificata; quippe quia evidentiſſime hoc demonſtratum remanebat ex depoſitione Vincentii Nellii Architecti electi pro parte Monaſterii ad effectum revidendi computa expenſarum, & omnium Artificum operas in hoc ædificio præſtitas; Et quateus ulterius aliquod ſupereſſet dubium, animadverterunt Domini, quod omnis ſubmovebatur difficultas ponderando ipſammet atteſtationem, quam fecit Architectus Raguzzinus, quamque ad ſui favorem produxerunt iidem met Patres SS. Trinitatis; Iſte enim depoſuit, quod *fù neceſſario quaſi buttarla tutta a terra, mentre biſognò riſondare, e rinforzare alcuni pezzi di fondamenti, che rimaſero in piedi, riſare li tramezzi tutti di nuovo per eſſerſi di due ſtanze, che prima componevano detta Caſa fatte trè* & inferius — *quel poco, che ſi laſciò in piedi dalli fondamenti fino all'altezza del muricciolo della ſtrada &c.* — & demum — *Onde volendoſi ragguagliare quel tanto rimaſto in piedi &c. fù maggiore la ſpeſa di quello ſi laſciò per buono &c.* Quemadmodum igitur ex hac depoſitione nil aliud colligi poterat, niſi quod ſupradicta Domus fuerit, uti opus erat, reaptata, ita per conſequens excluſum remanebat aſſumptum dd. Patrum, quod hæc Domus de novo fuerit conſtructa, atque ædificata e fundamentis.

Verum, quod omnem tollebat difficultatem, fuit animadverſio illa, quod Patres SS. Trinitatis devenerunt ad conſtructionem hujs ędificii nulla prorſus impellente cauſa neceſſaria, utpote quia nullam minabatur ruinam, nullumque caſum fortuitum uſque tunc ſubierat, ſed unice ad ejuſdem Domus devaſtationem proceſſerunt ex proprio illorum facto poſitivo, & propria ipſorum libera voluntate; In his profecto terminis quatenus etiam hujuſmodi ędificium fuiſſet e fundamentis dirutum, & ab eis iterum conſtructum, non inde tamen conſurgere poterat extinctio Cen-

Cenſus, & hypothecæ; Nam quoties
6 fundus cenſitus deſtructus fuit totaliter ex mero placito, & ſpontanea voluntate, Cenſus, & hypotheca nunquam extingvuntur; ſed ſuperſtites remanent ſuper novo ædificio loco veteris diſiecti; prout explicando contrarias authoritates tradunt *Gutier. pract. quæſt. lib.2. quæſt.187. n.7., Neguſant. de pignor. part.6. mem.3. num.9. verſ. & hoc niſi, Merlin. eod. tract. de pignor. lib.5. tit.1. quæſt.24. num.7., Gratian. diſcept. foren. cap.654. num.7., & 8., Medic. dec. ſenen.29. exam.18. n.1., & ſeq., Rot. in Romana Cambii 28. April. 1704. §. Verum, & ſeq. cor. bo. me. Caffarello, & in Romana Immiſſionis 5. Junii 1705. §. Tum etiam cor. bon. mem. Omanna*. Hocque ſub ea ratione, quia in poteſtate debitorum repoſitum eſſe non poteſt elidere Jura Cenſualia Creditorum per haſce voluntarias demolitiones fundi Cenſiti; ut expendunt omnes ſupradictæ Authoritates.

Fruſtraque objiciebatur, quod demolitio hujus Domus proceſſerit ex mera neceſſitate, tum quia ruinam minabatur juxta depoſitionem Architecti Raguzzini, & aliorum Teſtium, tum quia ad hanc demolitionem cogebat ſupradictos Patres diſpoſitio d. Bullæ Gregorianæ; Pro eo enim, quod attinet ad primam hujus objecti partem, placuit Dominis reſponſio, quod nullam fidem præſtare poterant prædictis atteſtationibus, quippe quia nimium inveriſimiles in facto videbantur; Etenim nulli dubium erat, quin hujuſmodi Domus ante demolitionem locaretur pro conſpicua penſione ſc.100., ſicuti innegabile erat, quod fuit a Marangonio empta pro pretio ſcut.1900., & ſubinde pro hac eadem ſumma retracta a præfatis Patribus: Quibus poſitis imperceptibile, ac nimium veriſimile non erat, quod, ſi hujuſmodi Domus tantam indicaret ruinam, quantam ſuppoſuerunt antedictus Peritus, & Teſtes, potuiſſet locari cum adeo ingenti penſione, atque ſubinde vendi pro ſupradicto conſpicuo pretio; cum in his circumſtantiis nec Conductor, nec Emptor adinventus fuiſſet; nulla per con-
7 ſequens haberi poterat conſideratio dd. depoſitionum ob ſupradictam non veriſimilitudinem, quæ quibuſcunque Teſtibus ſemper adimit fidem; ad firmata per *Rot. deciſ.259. n.17. part.6., dec.293. n.17. part.13. recen., dec.40. num.8. cor. Celſ., dec.439. num.12. coram Molin., in Æſina fructuum 26. Junii 1733. §. Nil coram Emo D. Card. Rezzonico, & in Spoletana Immiſſionis 30. Aprilis 1736. §. At cor. R.P.D. de Vais*.

Secunda vero pars objecti diluebatur penitus ponderando, quod, licet Patres, quoſtquam retraxerunt e manibus Marongonii hanc Domum, deberent in vim dictæ Bullæ Gregorianæ ædificare, atque eandem in elegantiorem formam redigere, prout ornatus Urbis expoſcebat, attamen, cum ipſi hanc Domum funditus non deſtruxerint, & cum hujuſmodi neceſſitas ædificandi originem deſumeret a mero, & voluntario facto ipſorum Patrum, qui retra-
8 here eandem Domum voluerunt, hæc profecto obligatio referri non poteſt ad illam præciſam neceſſitatem, quæ in his caſibus requiritur, ut præjudicatus remaneat Creditor Cenſuarius, ſed ad actum mere voluntarium, a quo talis neceſſitas ſuum primordiale deſumit initium; ad *Textum in Leg. Nam origo ff. quod vi, aut clam, Leg. filius familias verſ. origo enim ff. ad Macedon., l. qui id 24. ff. de donat., Bald. conſ.47. num.5. libr.1., Menoch. de arbitr. caſ.182. num.52., & ſeq., Tiraquell. de retract. §.1. Gloſſ. 1. n.15., Rot. deciſ.392. n.11., & ſeq. part.15., & dec.58. n.6. part.18. recent.*

Quamobrem cum hujuſmodi obligatio ædificandi non amittat ſuum eſſe voluntarium, quod habuit a principio, ex quo ipſimet Patres oneri ædificationis ſponte ſeſe ſubmiſerunt eo ipſo, quo retractum obtinuerunt, nullum per conſequens irrogatum remanebat præjudicium Monaſterio Sanctorum Dominici, & Sixti Creditori cenſuario, cujus Jura quoad hypothecam il-
9 læſa, ac præſervata perſtiterunt ſuper novo ædificio ex pura, & ſpontanea voluntate dd. Patrum constructo; ut præter authoritates relatas in ſuperiori *§. Verum firmat Rot. deciſ.758. num.9. & 10.*

& 10. *coram Caprar.* confirmatoria præcedentis Deciſionis in dicta *Romana Immiſſionis* 5. *Junii* 1705. §. *Minus coram bon. mem. Omanna*.

Animadverſum ulterius fuit, quod fruſtra allegabant ſupradicti Patres diſpoſitionem Bullæ Gregorianæ; Nam permiſſum nemini eſt uti beneficio cu-
10 juſcunque diſpoſitionis, cujus forma minime obſervata fuit; ut bene firmavit *Rot. deciſ.* 19. *n.* 3. *coram Lancett. repetit. poſt Card. Corradin. de Jur. prælat. dec.* 11. *num.* 6. Pro lege enim, ac
11 forma omnino obſervanda præcipit laudata Conſtitutio Gregoriana, quod pretium ex venditione Rei retractæ debeat integre deponi, atque in bonis ſtabilibus inveſtiri, ad effectum, ut bona ex hoc inveſtimento quæſita ſuccedant loco Rei venditæ; utque onera, quibus ſubjecta erant bona vendita, quæque in pretium converſa ſunt, transferantur in eadem bona ex dicto inveſtimento adepta; Cum igitur ſupradicti
12 Patres nullimode hanc formam, & legem ſervaverint, fruſtra allegant diſpoſitionem præfatæ Bullæ, ad hoc, ut eorum Domus ab hac hypotheca remaneat, exempta ut in puncto firmavit *Rota dec.* 838. *n.* 11. *cor. bon. me. Lancett.*

Quod tanto fortius procedere debebat in præſenti caſu; Nam Sum. Pontifex, licet hanc Conſtitutionem ediderit ad alliciendos Cives, ut ædificarent pro Urbis ornatu, non tamen voluit ullum præjudicium irrogare Creditoribus ſuper illis Juribus, quæ ipſi habent in Domibus, aut aliis fundis ad idem ornatum Urbis conſtruendis; Quippe ad hunc eundem effectum ſtatuit, ut pretium retrahendum deponeretur in
13 loco tuto, & reinveſtiretur in bonis ſtabilibus, ut ſuccedere poſſet in illis oneribus, quibus bona ædificanda ſubjiciebantur, ut colligitur ex eadem Bulla inſerta in *Bullar. nov. tom.* 2. *in ordine la* 22. §. 17. Et de facto nil magis conſonum erat bonæ rationi, ac menti, & intentioni Summi Pontificis, quam præſervatio Jurium, & hypothecarum Creditorum, dum ſemper præcave-
14 re ſolet in quacunque conſtitutione, ne Jus tertio quæſitum deterius fiat, neve ullo modo tollatur; ut obſervat *Rot. deciſ.* 301. *num.* 58. *part.* 9.; *deciſ.* 13. *num.* 11. *part.* 12., & *deciſ.* 255. *num.* 14. *part.* 19. *recent.*, *deciſ.* 516. *num.* 6. *coram Buratt.*, *deciſ.* 336. *n.* 14. *coram Royas*, & *deciſ.* 752. *num.* 14. *cor. bon. mem. Molin.*

Attendi nec potuit, quod demolitio Domus, iſtiuſque reædificatio facta non fuerit ab ipſo Debitore, qui certe Creditori ſuo præjudicare nequit; ſed quidem a Tertio bona fide ædificante, & inſcio penitus hujus Cenſus impoſitionis; Quoniam quælibet hypotheca ſe-
15 mel in aliquo fundo impoſita ſemper ibi remanet, & adeo ineſt in eo, ut ſequatur ipſummet fundum in quemcunque Poſſeſſorem tranſeuntem; quæ quidem hypotheca cum nunquam expiret per qualencunque Poſſeſſoris fundi mutationem, Jus Creditoris illæſum ſem-
16 per remanet, cui propterea probatis omnibus extremis neceſſariis dari debet procul dubio Aſſociatio, etiamſi fundus petranſierit in tertium Poſſeſſorem; *Bart. in Leg.* 3. *n.* 19. *Cod. de pignor.*, *Rot. deciſ.* 887. *num.* 7. *coram Burat.*, *deciſ.* 75. *cor. Arguel.*, *deciſ.* 170. *n.* 2. *coram Beninc.*, *in Viterbien.*, *ſeu Civitatis Vetulæ Aſſociationis* 1. *Junii* 1731. §. *Validitas coram Eminentiſſimo Domino Card. Rezzonico*, & *in Romana Aſſociationis* 17. *Junii* 1735. §. *Juſtitia coram Emo Card. Aldrovando*.

Et ita cum ſuffragio quoque mei Ponentis fuit utraque &c.

## ROMANA ATTENTATORUM,

*Ven.* 27. *Januarii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Actio Attentatorum præſcribitur ſpatio 30. annorum. Eadem promoveri nequit contra Tertium cauſam ab Attentante non habentem.

### *SUMMARIUM.*

1 *Actio Attentatorum præſcribitur ſpatio* 30. *annorum*,

2 *Maxime concurrente re judicata, per quam iiſdem renuntiatum cenſetur*.

3 *Purgatio Attentatorum non eſt ab aliis Judicibus demandanda, quando Judex, coram quo attentata commiſſa ſunt, ea neglexit*;

4 *In*

4 *In Attentatis enim magis vindicatur contempta Judicis majeſtas, quam jus actoris.*

5 *Eadem actio non datur contra Tertium cauſam ab Attentante non habentem*; & ſub num. ſeq.

6 *Delictum enim unius alter luere non debet*;

7 *Datur tamen actio contra Succeſſorem.*

8 *Ex Reformationibus S. Pii V., & Pauli V. præſtita per debitores cautione de ſe repræſentandis, Creditores debent excarcerationi aſſentiri.*

9 *Actus geſti in una cauſa non producunt Attentata in altera prorſus diverſa.*

10 *Calculus factus abſque ullo Mandato Procuræ exactionem non probat.*

11 *Attentata delictum ſapiunt, ideoque debent eſſe clara, atque in dubio ſunt excludenda.*

12 *Exactio facta a ſponte ſolvente, nullo pendente concurſu, nec Judicis inhibitione interveniente, non eſt attentata.*

## DECISIO CLXXVII.

INter plurimas, quæ olim exarſerant, graviſſimas contentiones inter Marchionem Petrum Nerlium, & Joannem Franciſcum Gherardi, ambos Creditores Petri Ongay, & Sebaſtiani Gueſſæ, diu inter eoſdem actum fuit ſuper quibuſdam Attentatis, in quibus per eundem Gherardum dicebatur incurſus idem March. Nerlius, tum ex quo permiſerat excarcerationem dd. Petri Ongay, & Sebaſtiani Gueſſæ, qui prius eodem tantum Marchione inſtante fuerant carceribus mancipati, tum ex quo conſenſum ſuum præbuerat revocationi Sequeſtrorum ſuper eorundem debitorum effectibus ad ſolam pariter ejuſdem Marchionis inſtantiam appoſitorum, tum demum ex quo a ſuprad. Gherardo contendebatur, eundem Marchionem exegiſſe in Civitate Neapolis ducatos 1100. a Marchione de Villa Franca ſuprad. Sebaſtiani debitore; Et licet hæc eadem Attentata poſthabita fuerint ab A. C. Bulgarino, pluriesque rejecta in noſtro Sac. Auditorio, ut habetur *in deciſ. 64. part. 17. recen., & in deciſione coram bon. mem. Paulutio impreſſa pene Conſtantin. deciſ.* 182. Nihilominus Clara Felix, aliæque de Gherardis hæredes mediatæ ſupradicti Joannis Franciſci in judicialem arenam deſcendentes, atque provocantes Ven. Domum dementium Urbis hæredem clar. mem. Card. Nerlii debitoris ſupra recenſiti March. Petri, curarunt, ut ego proponerem in hodierna Audientia dubium — *An conſtet de Attentatis coram A. C. ante commiſſam Cauſam in Rota, & quomodo ſint purganda?* — Quamobrem hujuſmodi per Me Dominis meis propoſito dubio — *Negativum in omnibus* — reſponſum accepi.

Hæc etenim Attentata, quæ per Actrices iterum proponebantur, vel allegari amplius hodie non poterant, vel nullam profecto ſubſiſtentiam in facto habebant; quod autem inallegabilia forent, manifeſtum reddebatur, ex quo hujuſmodi actio Attentatorum per ſupradd. Actrices promovebatur hodie poſt lapſum 40. annorum ab ultima Cauſæ diſputatione in hoc noſtro Auditorio, & poſt formalem acquieſcentiam Joannis Franciſci Gherardi ſuper toties jam neglectis, & rejectis hiſce aſſertis Attentatis; In his profecto terminis nullus ſuberat dubitandi locus, quin rejicienda quoque forent hodie hæc eadem Attentata, tanquam penitus inallegabilia poſt tanti temporis decurſum; Cum ad præſcribendam quamcunque Attentatorum actionem ſuffi-
1 ciens de jure ſit lapſus non jam quadraginta, ſed quidem triginta annorum a die, qua illa perpetrata dicuntur; ad tradita in puncto per *Lancellott. de Attent. part. 13. cap. 23. num. 84., Marcheſan. de Commiſſ. ſuper Attent. part. 2. cap. 2. num. 107., vel differt. 11. cap. 9. num. 27., & ſeqq., Card. de Luc. de Judic. diſc. 18. num. 43., & 48., Rot. deciſ. 1360. per tot. coram Seraph., deciſ. 2090. num. 3. coram Coccin., deciſ. 321. num. 4., & deciſ. 555. num. 6. cor. Molin., deciſ. 508. num. 16. part. 18. recen., in Camerinen. Additionis Hæreditatis 30. Aprilis 1728. §. Intentio coram Emo D. Card. Aldrovando, & in Viterbien. Immiſſionis ſuper Reſtit. in integrum 9. Junii 1732. §. Reſponſio coram R. P. D. Calcagnino Decano.*

Præcipue quia hæc eadem Attentata per

per Joannem Franciſcum Gherardum appoſita contra Marchionem Nerlium, & ad Judicium hujus noſtri Auditorii perducta coram bon.mem.Veroſpio, & Bourlemont, parvipenſa penitus fuere, atque rejecta, ut conſtat *ex deciſ.64. §.ultimo part.17. recen.*, quinimmo his iiſdem Attentatis oppoſitis etiam poſt expeditam Cauſam in Tribunali Signaturæ Juſtitiæ, fuerunt ea non ſemel, ſed iterum rejecta mediante Reſcripto -- *Nihil*; Quamobrem cum poſt longam Attentatorum diſcuſſionem in noſtro Auditorio, & poſt ipſorum reiteratam rejectionem tam in eo, quam in Tribunali Signaturæ Juſtitiæ, ortum ſubinde duxerit Res Judicata, nulla amplius haberi poterat ratio de hiſce toties rejectis Attentatis; quia poſita
2 Re Judicata, renuntiatum cenſetur Attentatis, quæ proinde renovari amplius non poſſunt, atque iterum in diſcrimen revocari; ex notatis per *Marchesan.de Commiſſ. ſuper Attent. part.2. cap.2. num.55., & par.2. §.2. num.118., Lancellott. de Attent. lit.penden. cap.12. limit.42. num.3., & 4., Sabell. in Summ. §.Attentata num.13., Card. de Luc. de Judic. diſc.18. num.62., Rot. deciſ.102. num.1. part.6. recen., deciſ.7. de Sent., & Re Judic. coram Creſcent., deciſ.7. num.3., & 4. de appellat. coram Cæſar. de Graſſ., deciſ.863. per tot. coram Merlin., deciſ.17. num.2. coram Cavaler., & deciſ.90. num.3. coram Coccin.*

Abſque eo, quod in minimum obſtare valuerit, quod integrum eſſe debeat hodie Actricibus hæc eadem Attentata proponere, ex quo novis commiſſis Attentatis per Marchionem Nerlium in executionem ſuprad. Rei Judicatæ, novoque ſuper hiſce inſtructo Judicio, iterum oppoſuit ſupradd. Attentata commiſſa coram A.C. Bulgarino, & propoſito per bon. memor. dell'Olmo anno 1700. dubio -- *An, & de cujus bono Jure conſtet etiam ad effectum Attentatorum* -- reſponſum ſibi favorabile obtinuit, hoc eſt -- *Conſtare de bono Jure illorum de Gherardis* --; ex quo præfatæ Actrices deſumebant, quod ſicuti mediante hoc bono Jure nulla intrabat Attentatorum purgatio ab earum Auctore commiſſorum, ita Jus ſibi competere credebant proſequendi Cauſam ſuper aliis Attentatis perpetratis a Marchione Nerlio coram laudato A.C. Bulgarino, & antequam Cauſa ſuper novis Attentatis commiſſa fuiſſet dicto bon. mem. dell'Olmo.

Evertebatur ſiquidem hujuſmdi objectum ponderando, quod, cum poſt iteratam rejectionem Attentatorum, quæ contendebantur commiſſa per d. Marchionem Nerli coram A. C. Bulgarino, nova ſubinde exarſerint Attentata, ex quo idem Marchio Nerlius vigore mandati primordialiter obtenti coram eodem A.C.Bulgarino, executionem conſummavit ſuper quibuſdam Domibus ad d. Gherardum ſpectantibus, aſſumpſit idem Gherardus occaſionem immiſcendi hæc nova cum antiquis Attentatis in diſputatione aſſumpta in noſtro Auditorio; Unde pluries propoſita Cauſa per bon. mem.Bourlemont, tandem poſt ſextam propoſitionem habitam *die 25. Februarii 1678.* prodiit reſponſio, reſtricta tamen ad Attentata quoad d. deliberationem Domorum, abſque eo quod quidquam dictum fuerit quoad antiqua Attentata. Immo ſubrogato bo. me.Paulutio in locum præfati Bourlemont ſub die 9. Maii 1631. confirmata fuerunt dd. Attentata commiſſa ſuper d. deliberatione Domorum, nilque aliud dictum fuit; ſubinde in gradu appellationis propoſitis duobus dubiis per bon.mem.Manuel, in quibus complectebantur quoque antiqua Attentata, reſponſum fuit, quod pro antiquis Attentatis nova impetretur commiſſio.

Quidquid autem ſit in facto de reportatione d. novæ commiſſionis, hoc unum certum exploratumque eſt, quod etiam poſt d.tempus noſtrum Sac. Auditorium nunquam declarare voluit dd. prætenſa Attentata commiſſa coram A.C. Bulgarino, qamvis pro illis acriter inſiſteret idem Gherardus, ideoque cum ab inde citra decurſi fuerint quadraginta, & ultra anni, amplius eadem Attentata proponi non poſſunt ex ſupra firmatis. Præſertim cum agatur de Attentatis, ut contenditur, commiſ-
3 ſis in ſpretum inhibitionis A.C., qui cum ea prorſus neglexerit, multo magis

gis illorum purgatio non debet ab aliis Judicibus demandari; In Attentatis namque plus vindicari ſolet contempta Judicis majeſtas, quam Jus Agentis; per *Text. in leg. Si familia 9. ff. de Juriſdict. omn. Judic., Lancellott. de Attent. par. 3. cap. 27. de Judic. per quem &c. num. 4., & de Attent. lit. penden. cap. 4. limit. 2. num. 3., Rota deciſ. 486. num. 4. coram Buratt., deciſ. 274. num. 1. coram Emerix Jun., deciſ. 550. num. 2. coram Molines, deciſ. 170. num. 9. part. 8., deciſ. 364. num. 5. part. 9., & deciſ. 600. num. 1. part. 18. recen., ac in Bononien. Attentatorum 23. Junii 1732. §. Prima enim coram bon. mem. de Sanminiat.*

Evidentius demum inallegabilia apparuerunt Dominis hæc denuo adducta Attentata eo ſub fundamento, quod allegabantur non quidem contra dictum Marchionem Nerlium Attentantem, ſive ejus hæredes, ſed contra Hoſpitale Dementium, contra quod non alio Jure agunt Actrices, niſi ex quo hæres fuit clar. mem. Card. Nerlii, qui dicitur debitor ejuſdem Marchionis Attentantis, in quibus ſane circumſtantiis immerito hæc jam abſoleta, & jam toties rejecta Attentata purgari poterant per prædictum Hoſpitale Reum conventum; cum abſoluti Juris ſit, At-
5 tentatorum purgationem peti non poſſe contra Tertium non Attentantem, nullumque commodum, atque compendium recipientem ab eodemmet Attentante, quia delictum unius alter ſolvere non
6 debet, ut in puncto obſervant *Menoch. conſil. 123. num. 2., & ſeq., Lancellott. de Attent. in præfat. cap. 12. limit. 2. num. 10., & par. 1. cap. 3. n. 4., & ſeq., Rot. deciſ. 3. num. 1. ut lit. penden. cor. Mohedan., deciſ. 74. num. 3., & ſeq. lib. 2. coram Puteo, deciſ. 498. num. 1., & 2. coram Buratt., dec. 166. num. 7., & ſeq. coram Carill., dec. 79. num. 17., & ſeq., & deciſ. 103. n. 12. cor. Anſaldo, & dec. 158. num. 15. cor. bon. mem. Molines.*

Et licet Attentatorum purgatio demandari ſoleat etiam contra Succeſſorem, attamen hujuſmodi caſu probanda foret per Actrices qualitas Succeſſoris Marchionis Nerlii in Hoſpitale Dementium Reo convento; hac enim ſecluſa probatione cum dictum Hoſpitale Succeſſor dici non poſſit ſupradicti Marchionis Nerlii Attentantis, nec etiam dici valet, quod ſucceſſerit in hiſce Attentatis ab eodem Marchione perpetratis; Et hoc caſu prædictum Hoſpitale reputandum erit tanquam Tertius Jus habens independenter a præd. Marchione Attentante, cujus Attentatorum commiſſum ab eodem Ho-
7 ſpitale purgandum non erit, ex quo non attentavit, neque Cauſam habet ab ipſo Attentante, juxta doctrinam *Abbat. in Cap. Adverſus num. 16. de Immun. Eccleſ., Roman. conſ. 374. ſub num. 5. verſ. ſed Prælato, Lancellott. de Attent. p. 1. cap. 3. num. 15., Rota deciſ. 166. num. 7. coram Carill., & dec. 498. num. 3. cor. Buratto.*

Ex his autem omnibus uſque modo ponderatis merito cenſuerunt Domini, quod ſupradicta adducta Attentata allegari amplius nequeant per hodiernas Actrices; Verum animadverterunt inſuper, quod etiamſi poſſent iterum in Judicium deduci, non tamen revera exiſtunt a parte rei; & quidem primum Attentatorum Caput deduci nequit, ex quo Marchio Nerlius conſenſit excarcerationi tum Sebaſtiani Gueſſæ, tum Petri Ongay; Quoniam cum iſti duo Debitores unice, & ad ſolam inſtantiam ejuſdem Marchionis Nerlii carcerati fuerint mediante Mandato ſuſpicionis fugæ, cumque ipſi poſt eorum carcerationem obtulerint cautionem de ſe repræſentandis; hinc idem Marchio Nerlius, quemadmodum nullimode denegare poterat ſuum conſenſum pro illorum excarceratione, ita hunc conſenſum præſtando nullum commiſit Attentatum, dum coactus fuit ad hunc
8 actum devenire vigore Reformationum S. Pii V., & Pauli V. præcipientium, ut præſtita per Debitores in vinculis retentos idonea cautione de ſeſe repræſentandis, debeat Creditor illorum excarcerationi omnino conſentire, ut tradit *Scannarol. de Viſit. Carcerat. lib. 3. cap. 4. num. 12.*

Nec obſtare potuit, quod Gherardus inhibitionem obtinuerit ab A. C., eamque præſentare fecerit eidem Marchioni Nerlio, ne quid eo inſcio age-

ret cum ſupradictis Gueſſa, & Ongay debitoribus. Hujuſmodi ſiquidem inhibitio dicto Marchioni Nerlio præſentata non percutiebat retentionem dictorum Debitorum in Carceribus, ſed importabat tantum admiſſionem ad Cauſam favore prædicti Gherardi, & liquidationem Creditorum, & deſcriptionem Scripturarum, dum ante præſentatam hanc inhibitionem Marchio Nerlius agebat contra Blaſium Ongay pro conſecutione ſuorum Creditorum; Quamobrem cum hujuſmodi inhibitio non vetaret præfato Marchioni præſtare ſuum conſenſum pro excarceratione ſuorum Debitorum, nulla ex hoc actu produci poterant Attentata, cum actus
9 facti in una Cauſa attentata non cauſent in altera penitus diverſa, immo faciant ceſſare omnem Attentatorum prætenſionem; ad *Text. in Cap. ad hæc*, & *Cap. Propoſuit de Appellat.*, *Decius conſil.33. num.4.*, *Lancellott. de Attent. par.2. cap.4. limit.2. num.1.*, & *3.*, & *cap.12. limit.2. num.1.*, *Gratian. diſcept.914.*, *num.30.*, *Rota deciſ.644. num.5. coram Buratto*, *deciſ.252. n.1. coram Coccino*, *deciſ.483. num.3.*, & *deciſ.653. num.2. coram Caprara*, & *deciſ.853. num.4. cor. Molin.*

Eadem reſponſione evertebatur aliud prætenſum Attentatorum Caput in eo fundatum, quod Marchio Nerlius conſenſum quoque præbuerit revocationi Sequeſtrorum; cum etenim hujuſmodi Sequeſtra facta fuerint ab eodem tantummodo Marchione, qui, poſtquam per receptam idoneam Cautionem, & exaratam Tranſactionem ad ſui favorem cum Petro Ongay, cautum ſe eſſe cognovit, nullo jure præpediri poterat, quin deveniret ad præſtationem ſui conſenſus pro revocatione Sequeſtrorum; Et ex hoc nullum præjudicium intulit Gherardo, qui, ſi aliquod forte damnum paſſus fuit, ſibimet ipſi illud imputare debet, dum prætermiſit eadem uti cautela apponendi Sequeſtrum; Non obſtante ſuprarecenſita inhibitione ab eodem Gherardo expedita, quia, ut ſuperius animadverſum fuit, hæc reſpiciebat admiſſionem ad Cauſam contra Blaſium Ongay; Cæterum quod animadverſione quoque dignum apparuit, illud fuit, quod per Actrices non docebatur Sequeſtrarios fuiſſe veros Debitores Blaſii Ongay, cum Sequeſtra facta fuerint, quatenus revera tales fuiſſent; unde quouſque non conſtet fuiſſe Debitores aut retinuiſſe pecunias ſpectantes præfato Ongay, nullum damnum conſiderari poterat ex præſtito conſenſu per Marchionem Nerli revocationi Sequeſtrorum.

Neque demum Attentatorum nota redargui poterat prædictus Marchio Nerlius, ex quo exegiſſe contendebatur ſummam ducatorum 1100. a quodam Debitore Gueſſæ; Quandoquidem non conſtabat in facto de hac aſſerta exactione; dum calculus productus a quodam
10 Raymundo Pennato utpote factus ſine ullo Mandato Procuræ dicti Marchionis, exactionem nullatenus probare poterat; ad firmata per *Rot. dec.1927. num.2. coram Coccino*, *dec.63. num.7.*, *ibique Adden. lit. B. coram Bratto*, *deciſ.498. n.7.*, ubi pariter *Adden. cor. Pamphil.* Maxime quia perquiſitis Libris ejuſdem Marchionis dicta exactio nullo modo ex eis deſumi valuit, quando explorati juris eſt, quod, cum aga-
11 tur de Attentatis, quæ delictum ſapiunt, illorum probatio debet eſſe omnino clara, & evidens, alias in dubio ſtandum eſt pro excluſione delicti; ex animadverſis per *Rot. dec.342. num.4. par.4. tom.1.*, & *deciſ.170. num.8.*, & *ſeq. par.19. tom.1. recen.* Ultraquamquod etiamſi eadem exactio facta probaretur, ea tamen nequaquam dici poſſet Attentata, cum ſuper Credito per dictum Marchionem, ut aſſeritur, exa-
12 cto, nullus penderet concurſus, nec ſuper eo aliqua adeſſet Judicis inhibitio, in quibus profecto terminis exactio extrajudicialiter facta a ſponte ſolvente, immunis prorſus eſt ab attentati vitio; juxta deducta per *Rotam dec.617. n.11.*, & *deciſ.1119. num.12. coram Coccin.*, *ac deciſ.644. num.1. par.18. rec.*

Et ita &c. utraque &c. omnibus Dominis Suffragantibus reſponſum fuit.



Digitized by Google

TRIDENTINA BENEFICII.

*Ven. 27. Januarii 1741.*

ARGUMENTUM

Ubi fundator jus paſſivum prius in genere dirigit ad Conſanguineos, & deinde varias familias nominat, tribuitque Patrono activo facultatem præſentandi unum ex familiis nominatis, iſte eligere poteſt remotiorem, inutili remanente ordine ſcripturæ.

*SUMMARIUM.*

1 *Paſſive vocato, & legitime præſentato danda eſt Inſtitutio.*

2 *Deſtitutus qualitate requiſita eſt a judicio repellendus.*

2 *Arbor genealogica ut probet, debet per omnes gradus concludenter juſtificari;*

4 *Præſertim quando agitur contra deſcendentem certum.*

5 *Fides Baptiſmatis deſcendentiam probant.*

6 *Ad excludendam conſanguinitatem ſufficit defectus probationis unius gradus.*

7 *Identitas cognominis identitatem familiarum non probat.*

8 *Ubi præſentari poteſt unus, vel alter ex pluribus familiis, ordo ſcripturæ non tribuit prælationem;*

9 *Præcipue quando in Patronum activum dirigitur talis facultas præſentandi, quo caſu ille præſentare valet remotiorem:*

10 *Intelligc prædicta, quoties fundator jus paſſivum in genere prius direxit ad ſuos Conſanguineos, & deinde varias familias nominavit.*

DECISIO CLXXVIII.

Licet Andreas Tabarella obtinuerit in hoc Sacro Auditorio novam Audientiam adverſus Deciſionem contumacialem Reverendiſſimi Creſcentii editam *ſub die 22. Junii 1739.*, in confirmationem trium præcedentium Sententiarum, per quas conceſſa fuerat Blaſio Antonio Barbi inſtitutio ad hoc controverſum Beneficium; attamen, etſi pluries monitus fuiſſet ad deducenda ſua Jura in hac hodierna Audientia, nunquam comparere voluit; Qua de re Dubio per me propoſito — *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* — Domini reſponderunt in ipſius contumaciam — *In deciſis.*

Nulla etenim aderat inter Partes difficultas circa pertinentiam Juriſpatronatus aviti penes modernos Regulanos Cymbriæ, quippe quia clara erat diſpoſitio Dominicæ Tabarella hujus Beneficii Fundatricis, per quam ſtatuitur, ut Jus præſentandi ſpectare deberet ad præfatos Regulanos; De Jurepatronatus vero paſſivo, cum dicta Teſtatrix iſtud reſervaverit favore ſuorum Deſcendentium, ſpecificando tamen Familias Tabarellam, Travajonam, & Barbam, multo minus dubitari poterat, quin inſtitutio concedenda foret prædicto Blaſio Antonio Barbi, ex eo
1 quia iſte eſt de deſcendentia vocata, & legitime præſentatus fuit a ſupradictis Regulanis Patronis, ac per conſequens qualificatus reperitur ad normam voluntatis Fundatricis; ut firmat dicta præcedens Deciſio Reverendiſſimi Creſcentii, quæ confirmatur §.§.3. & 4.

Nec aliquid obſtare potuit, quod Teſtatrix nominando tres ſupradictas Familias præſentandas indicaverit ordinem prælationis ipſarum, ac propterea, cum ipſa ſpecificaverit prius Familiam Tabarellam, debebat per conſequens præſentari Andreas Tabarella, uti primo loco vocatus; Animadverſum namque fuit, quod hujuſmodi aſſumptum nullam habebat ſubſiſtentiam tam in Facto, quam in Jure; In facto ſiquidem, quia etſi verum ſit, quod Fundatrix nominaverit priori loco Familiam Tabarellam, voluit tamen, ut Deſcendentes ab hac Familia eſſent eidem Fundatrici conjuncti; Cum autem antedictus Andreas, licet ſit de Familia Tabarella, non tamen probavit ſe eſſe conjunctum, ac Conſanguineum ejuſdem Fundatricis, non poterat, tanquam deſtitutus hac neceſſaria qualitate
2 ullo modo a dictis Patronis præſentari, ac gerere figuram legitimi Contradictoris, quinimo repellendus omnino erat a præſenti Judicio; ad firmata per *Rot. deciſ. 330. num. 1. coram Merlin.*, & *deciſ. 5. num. 2. de Jurepat. cor. Card. Falconer.*

Ad hunc autem effectum, probandæ nem-

nempe conſanguinitatis cum dicta Fundatrice, attendi non poterat Arbor genealogica producta ab eodem Andrea Tabarella; Quoniam, ut ea gradum probationis conſtituere poſſet, erat per-
3 neceſſe, & diſtincte per quoſcunque gradus juſtificanda, & quidem indubiis probationibus, quibus deficientibus nulla profecto de ea haberi poterat conſideratio; ut firmat *Rot. dec.535. n.60. & ſeq. par.14., & dec.31. n.3., & 4. par.18. recent., & deciſ.9. num.13. de probat. coram Card. Falconer.* idque præcipue in præſenti caſu, in quo agitur contra ſupradictum Antonium Barbi,
4 de cujus Conſanguinitate reſpectu dictæ Fundatricis non erat quæſtio; ut in terminis ponderat *Rot. deciſ.7. num.9., & deciſ.9., num.2., & 15. de probat. cor. Card. Falconer.*

Quod autem res ita ſe haberet, perſpicuum reddebatur ex lectione omnium Documentorum ab eodem Andrea productorum, quæ nullimode concordant cum eadem Arbore genealogica; Nam in Inſtrumento dato *in Summario num.3.* licet probata videatur filiatio Antonii, Jacobi, & Joannis reſpectu Franciſci Tabarella primum in dicta Arbore locum habentis, nulla tamen mentio habetur de Andrea hodierno Contradictore. Alterum pariter Inſtrumentum adductum *in Summario num.4.* nihil penitus probat, dum in ſupradicta Arbore enuntiatur Andreas filius Franciſci, & in hoc Inſtrumento dicitur filius Jacobi. Tertium denique documentum relatum *in Summ. n. pariter* 4. probat quidem, quod Antonius, Adam, & Petrus ſint filii Andreæ Tabarella, nullam tamen habere valent relationem cum dd. Antonio, Adam, & Petro deſcriptis in prædicta Arbore, quia eoſdem progenitos fuiſſe ex Jacobo, non autem ex Andrea ſatis ex Teſtamento ipſius deprehendebatur.

Idem pariter Judicium ferendum eſſe exiſtimarunt Domini quoad Fides Baptiſmatis, & depoſitiones Teſtium;
5 Quo enim ad Fides Baptiſmatis, probare quidem iſtæ poterant deſcendentiam Andreæ ab Antonio Filio Petri, quæ non impugnabatur, non tamen ſuperiores gradus, ac conjunctionem ipſius cum Fundatrice, ut de ſe patens erat; Teſtes vero adducti, atque ſub Interrogatoriis examinati nullum gradum probationis conſtituere poterant, dum reſponderant ſe ignorare; Quinimo duobus ex ipſis requiſitis, an verum eſſet, quod Familia Andreæ Tabarella nullam haberet relationem cum illa Fundatricis, affirmarunt hoc eſſe verum; Quapropter ex hiſce Teſtibus nedum non probabatur, verum etiam penitus excludebatur aſſerta Cōſanguinitas cum dicta Fundatrice.

Minus hanc eandem Conſanguinitatem probare poterat adductum Teſtamentum, quia inſpecta Arbore genealogica, inſpectiſque nominibus Perſonarum in ea deſcriptis, illico apparuit, quod inter ſe non concordant; Etenim Teſtator, qui eundem Andream vocat proximiorem Conſanguineum, eſt Jacobus Chriſtophorus filius Antonii, & tamen in dicta Arbore genealogica dictus Jacobus Chriſtophorus ponitur uti filius Franciſci Tabarella; Per hanc enim diſſonantiam Teſtamenti cum prædicta Arbore nemo non videt, quod ex eodem Teſtamento nulla deſumi poteſt probatio Conſanguinitatis dicti Andreæ reſpectu ſupradictæ Teſta-
6 tricis; cum notum ſit, quod ad eam excludendam ſufficit defectus probationis unius gradus, etſi alii probati fuiſſent; ut per *Text. in cap. licet ex quadam de Teſtam.* tradunt *Mareſcott. var. reſol. lib.1. cap.70. num.1., Rot. dec.8. num.4. cor. Duran., & dec.710. num.5. coram Lancett.*

Nullius denique momenti fuit ad hunc effectum Legatum, quod conſequutus fuit Andreas pro tempore, quo Studiis incumbebat in Civitate Tridentina, quodque conſequi debebat a Conſanguineo prædictæ Teſtatricis, quæ illud in ſuo Teſtamento ordinaverat; Quandoquidem hujuſmodi Legatum relictum non fuerat ſuis Conſanguineis a dicta Teſtatrice privative quoad alios; ſed competere poterat in ipſorum defectum etiam aliis. Unde propterea ex hac Legati conſecutione deduci minime poterat certa, & concludens probatio conſanguinitatis, quæ certo certius deduceretur, ſi pro ſolis tantum Conſangui-

neis

neis ordinatum fuiſſet, ſed ad ſummum vaga, & æquivoca conjectura, qualis
7 ſuboriri valebat propter identitatem Cognominis, quæ inefficax eſt omnino ad Familiarum identitatem comprobandam; ut ad normam, *Text. in l. unica Cod. de mutat. nomin.*, *ibique Gloſſ.* obſervant *Cyriac. controv. foren.* 281. *num.* 29., & 30., *dicta dec.* 710. *nu.* 8. *coram Lancetta*.

Veruntamen etiamſi præfatus Andreas probaſſet concludenter ſuam Conſanguinitatem cum dicta Fundatrice, nullum tamen Jus habere poterat ad hoc controverſum Beneficium, nec etiam in præſentatione Regulanorum præferendus erat; Quia dicta Fundatrix nullam prædilectionem magis erga unam, quam alteram ex Familiis deſcriptis demonſtravit, neque ullum ſtatuit ordinem prælationis in electione, & præſentatione obſervandum, ſed indiſtincte ſtatuit, ut una ex dictis tribus expreſſis Familiis eligeretur, præſentaretur, & inſtitueretur; Quibus poſitis habere
8 non poterat Andreas, unde firmaret ſuam vocationem prælative quoad alios vocatos, cum voluntas ſupradictæ Fundatricis exacte adimpleta remaneat præſentando unum, vel alterum ex Familiis vocatis, ut ad tramites *Text. in leg. unum ex Familia ff. de leg.* 2. ponderant *Garz. de Benefic. part.* 7. *cap.* 15. *n.* 18., *Card. de Luc. de Jurepat. diſc.* 45. *n.* 3., & *diſc.* 70. *pariter num.* 3., *Amoſtaz. de cauſ. piis lib.* 3. *cap.* 7. *per tot.*, *Rot. deciſ.* 3. *n.* 4. *de Jurepat. cor. Card. Falcon.*, & *in Civitat. Caſtelli Canonic.* 12. *Martii* 1714. §. *Minuſque cor. clar. mem. Card. Scotto*.

Et hoc præcipue attendendum erat in præſenti caſu, in quo ipſa Fundatrix, licet vocaverit ſuos Conſanguineos, atque deſignaverit Familias eligendas, direxit tamen eorum paſſivam vocationem in Regulanos Cymbriæ, quos Patronos inſtituit cum facultate nominandi unum ex dictis tribus Familiis; Et proinde ſtante hac diſpoſitione directa
9 ad dictos Regulanos, liberum eſſe iſtis debebat eligere, & præſentare unum, quem maluerint, licet remotiorem, dummodo eſſet de dictis Familiis conſideratis; ut in terminis docent *Carol. Anton. de Luc. de lin. legal. art.* 24. *num.* 16., *Amoſtaz. de cauſ. piis d. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 37., *Piton. in Parergon. ad diſcept. Eccleſ.* 12. *num.* 2., *Rot. in Civitatis Caſtelli* 12. *Martii* 1714., §. *Conciliari cor. clar. me. Card. Scotto*.

Nequaquam ſuffragante ad patefaciendam prædilectionem Familiæ Tabarellæ ordine Scripturæ, ex quo Fundatrix priori loco nominavit eandem Familiam Tabarellam; Etenim prædicta Fundatrix cum Jus paſſivæ vocatio-
10 nis direxerit in genere ad ſuos Conſanguineos, voluit ſubinde per ejus declarationem indicare, quænam eſſent illæ Familiæ eligendæ; Quapropter poſt vocatos omnes ſuos Conſanguineos, ſe reſtrinxit poſtea ad tres tantum Familias, quas nominatim expreſſit abſque ulla tamen prædilectione, & majori affectione potius erga unam, quam alteram, eaſque conſideravit per modum unius; & ſi prius nominavit Tabarellam, & poſtea alias duas, nullum ex hoc prædilectionis fundamentum deſumi poteſt, quia ipſa nominando tres Familias, abſque dubio tenebatur nominare prius unam, & poſtea alias, & ideo cum hujuſmodi ordini ſcripturæ conſona non ſit voluntas ejuſdem Teſtatricis has tres Familias per modum unius vocantis, nulla induci poteſt ex eo probatio prædilectionis Familiæ Tabarellæ, ut cæteris adductis firmat dicta præcedens Deciſio Reverendiſs. Creſcentii §. 5.

Et ita informante tantum Blaſio reſponſum fuit &c.

## EUGUBINA IMMISSIONIS.

*Ven.* 30. *Januarii* 1741.

## ARGUMENTUM

Habes in Deciſ. CLIII.

## *SUMMARIUM.*

1 *Onus probandi identitatem bonorum ad Fideicommiſſarium pertinet.*
2 *Liquidatio bonorum Fideicommiſſariorum facienda dumtaxat eſt in executione rei judicatæ.*
3 *Poſſeſſio capienda eſt ad limites Immiſſionis.*
4 *Legitima diminutioni ſubjecta non eſt, ne-*

*neque pro expenſis ad firmationem ſtatus hæreditarii neceſſariis;*

5 *Ad inſtar Creditorum.*

6 *Quæcunque ex teſtamento patris acquiruntur, in legitimam imputanda ſunt.*

7 *Ubi agitur de ſimplici ſupplemento legitimæ, onus probandi inæqualitatem bonorum receptorum ad legitimarium pertinet;*

8 *Et conſequenter ipſe quoque tenetur ad expenſas pro firmatione ſtatus hæreditarii;*

9 *Expenſæ enim connexæ ſunt cum ſpe utilitatis actus gerendi.*

10 *Trebellianicæ prohibitio inducitur ex verbo ſubſtitutioni adjecto totalitatem præſeferente;*

11 *Signanter ſi totalitas adiecta fuerit reditibus ad certam uſum deſtinatis.*

12 *Subſtitutio Cauſæ piæ cum onere perpetuo impedit detractionem Trebellian.*

13 *Sive pendeat a conditione certo exitura, ſive ab eventuali.*

14 *Cautela Socini requirit, ut legitima ſit expreſſe prohibita, vel gravata, & filius in eadem ſit inſtitutus, ſi onus acceptare nolit.*

15 *Legitima nunquam gravata intelligitur non obſtante quacunque univerſalitate verborum, niſi literaliter expreſſa fuerit.*

16 *Ut Cautela Socini locum habeat, legitima filio relinqui debet non verbis obliquis, ſed directis, & jure inſtitutionis.*

17 *Teſtator diſponere non præſumitur de rebus hæredis, vel Tertii, ſi id non exprimat, præſertim ſi aſſerat de bonis ſuis diſponere.*

## DECISIO CLXXIX.

Obtenta ex Sacri noſtri Auditorii benignitate nova Audientia per Marchioniſſam Marſiliam adverſus *Deciſionem* per me evulgatã *die 22. Jun. 1739.* Cauſam hac mane iterum examinandam repropoſui ſub conſueto Dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- cui PP., denuo recognoſcentes firmitatem captæ reſolutionis, reſponderunt -- *In deciſis*.

Injuſte nimis etenim conquerebatur Marchioniſſa Marſilia, quod immiſſio conceſſa fuerit favore Hoſpitalis poſt ejus ſine filiis obitum ſubſtituti ab Antonio Patre, habito reſpectu ad Inventarium a Tutoribus ejuſdem Marſiliæ confectum, quando Inventarium hujuſmodi promiſcue contineret nedum Bona Antonii, verum etiam alia provenientia a Fideicommiſſo Domitii, ad quæ nullum Hoſpitale Jus habet, & propterea cum onus ſit ipſius Hoſpitalis probandi bonorum identitatem, Immiſſio
1 non eſſet ita indefinite concedenda relative ad prædictum Inventarium; Quia ſtatim occurebat reſponſio, quod minime conceſſa fuit Immiſſio ad omnia bona in Inventario deſcripta, quæ poſtea
2 in executione rei judicatæ erunt liquidanda, & deinde capienda poſſeſſio ju-
3 xta limites reportatæ Immiſſionis; ut firmat *Deciſio, quæ revidetur n.3.*

Prout nec etiam aliquod gravamen deſumi poterat ex eo, quod onus firmandi ſtatum hæreditarium Antonii Patris pro conſequenda legitima in illius bonis injunctum extiterit eidem Marſiliæ propriis ejus ſumptibus, & ex-
4 penſis, cum filii recipere debeant legitimam immunem ab omni diminutione expenſarum ad inſtar Creditorum, qui
5 pro aſſequendis eorum Creditis conſimilem diminutionem non patiuntur, & quibus aſſimilantur filii legitimarii.

Animadverſum namque fuit, Marſiliam dici non poſſe meram, & ſimplicem legitimariam, quæ ex hæreditate Paterna nihil occupaverit, ſed fuit hæres gravata Antonii Patris, & veluti talis omnia bona, tam Stabilia, quam Mobilia ſolidioris materiæ, ac pretioſa, necnon pecunias in hæreditate repertas in quantitate ſcutorum 850. occupavit, deveniendo etiam ad exactionem fortium plurium Cenſuum; in quibus profecto terminis, cum prædi-
6 cta ſint in legitimam computanda, ideoque non agatur de pura, & integra legitima, verum de illius ſupplemento
7 dependente a liquidatione bonorum receptorum, onus probandi, quod conſecuta fuerit tot bona æquantia legitimam, incumbit præfatæ Marſiliæ alleganti illius detractionem; cum tale ejus creditum turbidum, & illiquidum redactum ſit; *Natt. conſil. 352. num. 10., Graſſ. in §. Legitima quæſti-*

*vltima in fine*, *Bonden. collect. leg.3. num.8.*, *& ſequen.*, *Boer. deciſ.250. num.7.*, *Merlin. de Legit. lib.5. tit.4. quæſt.2. num.7. & 8.*, *Rot. deciſ.334. ſub num.3. part.4. tom.1. recen.*, *& deciſ.647. num.4. coram Merlino*. Quapropter cum firmatio ſtatus redundet in utilitatem, & commodum ipſius
8 Marſiliæ, per neceſſe ſequitur, quod teneatur etiam ad expenſas, quæ inſe-
9 parabiliter ſunt connexæ cum ſpe utilitatis actus gerendi, ad *Text. in leg. fin. Cod. de Statuis, & Imaginibus, l. ſed hæredibus §.1. ff. ad exhibendum, Queſad. Pilo Diſſert. Jur. cap.23. num.2. & Controv. forenſ. cap.47. num.2., Larrea Deciſ. Granat.88. num.4.*, & probat *Deciſio, quæ confirmatur n.4. & ſeqq.*

Non competere vero Trebellianicæ detractionem in bonis Fideicommiſſariis Antonii, iterum putarunt DD. ex eodem duplici fundamento, nempe tacitæ prohibitionis, ac ſubſtitutionis Cauſæ Piæ; *Quo enim ad tacitam prohibitionem*, iſta oriri viſa fuit, ex quo Teſtator, poſtquam inſtituit hæredem Marſiliam verbis totalitatem ſignificantibus, devenit in caſu illius obitus ſine filiis ad ſubſtitutionem Hoſpitalis,
10 gravamen imponendo ſuper tota hæreditate, ibi -- *Volendo, che tutte l'Entrate, e rendite di detta Eredità s'impieghino per li poveri Infermi* --; quæ ſane verba demonſtrant ſubſtitutionem comprehendere totam, & integram hæreditatem, ac propterea Teſtatorem animum habuiſſe prohibendi Trebellianicam, alias enim non adimpleretur illius deſiderium, & voluntas, quod ſcilicet reditus ſuæ hæreditatis in totum erogarentur in beneficium pauperum Infirmorum; eo enim ipſo, quod Teſtator uſus fuit verbo *totum*, vel alio ſimili totalitatem importante, inducta dicitur Trebellianicæ prohibitio, *ut pluribus adductis* firmatum fuit *in mea præcedenti Deciſione, quæ revidetur n.9.*

Minime relevante, quod totalitas a Teſtatore expreſſa relative ſe habeat ad Hoſpitale, poſtquam eveniente caſu ſubſtitutionis hæreditas ad ipſum pervenerat, dum tunc demandavit, quod reditus ſuæ hæreditatis totaliter erogarentur commodo Infirmorum, prout etiam ſatis explicant ſubſequentia verba -- *e non in altro uſo* --, ſicque totalitas a Teſtatore volita intelligenda non ſit ſtare adverſative ad detractionem faciendam ab hærede reſtituente, ſed excluſive ad alios uſus, quam erga pauperes Infirmos, & ita reſpiciat Hoſpitale ſubſtitutum, ne poſſit portionem aliam ipſorum redituum in alios uſus convertere, non vero hæredem reſtituentem; Etenim cum ſubſtitutum fuerit Hoſpitale expreſſo a Teſtatore voto,
11 quod reditus ſuæ hæreditatis per verba totalitatis inſervirent pro ſubveniendis Pauperibus Infirmis, hujuſmodi totalitas non verificaretur, ſi hæreditas pati deberet Trebellianicæ detractionem; unde totalitatis verbum percutere videtur ſubſtantiam reſtitutionis, ut deſiderium a Teſtatore volitum adimpletum remaneat, *Rot. in Fanen. Immiſſion. ſuper Trebellianica 18. Februarii 1726. §. Quemadmodum, & §. Accedente, & 13. Maii ejuſdem anni §. Admiſſa igitur coram bo. me. Cerro, & dec.58. n.29. & ſeqq. tit. de Teſtam. ad ornat. Card. de Luc. vol.1.*

Subſiſtere quoque viſum fuit aliud fundamentum pro deneganda dicta detractione deſumptum ex ſubſtitutione
12 Cauſæ Piæ, ideſt Hoſpitalis pauperum Infirmorum cum perpetuo etiam onere celebrationis Miſſarum, quo caſu ambigendum non erat, quin detractio Trebellianicæ facienda non eſſet *ex firmatis in dicta mea præterita Deciſione n.11.*, nec quidquam officere iterum apparuit, quod in præſenti Cauſa Pia non reperiatur a principio certe, & pure ſubſtituta pro arguenda præſumpta Teſtatoris voluntate, ſed ſub conditione penitus incerta, obitus ſcilicet Marſiliæ ſine filiis, quia urgere putarunt DD. deducta *in præterita Deciſione*, quod ſcilicet ipſa jam reperitur in ſtatu prorſus deſperato procreandi fi-
13 lios, ſicque ſubſtitutio eſt certo eventura, quodque Cauſa Pia, ſive ſub conditione certo extitura, ſive ſub eventuali ſubſtituta ſit, ſemper impedit detractionem Trebellianicæ, *ut firmat dicta mea præcedent Deciſio n.12., & 13.*

Quo vero ad Fideicommiſſum Domitii denuo a Marchioniſſa Marſilia allega-

gatum, putarunt quoque DD. eidem ſatis conſultum remanſiſſe per Jurium reſervationem ejus favore factam, & experiendorum in ſuo congruo Judicio, quod cumulari nequit in præſenti, potiſſimum quia prætermiſſis iis, quæ adverſus enuntiatum Fideicommiſſum opponebantur, firmum remanebat Antonio competere detractionem legitimæ, *ut obſervat d. Deciſio, quæ confirmatur n.14.*

Pro excludenda d. competentia legitimæ, fruſtra objiciebatur etiam in hac nova Audientia, quod in Teſtamento Domitii ſervata fuerit Cautela Soccini; firma namq. ſteterunt fundamenta antecedentis Reſolutionis, quod ſcilicet deficerent illa duo extrema, quæ eſſentialiter concurrere debent ad hoc, ut ſer-
14 vata dici debeat cautela prædicta, nempe quod legitima ſit verbis expreſſis prohibita, vel gravata, ac etiam, quod ſi filius nolit hujuſmodi onus ſubire, ſit in ipſa legitima inſtitutus, *ex deductis in d. præteria Deciſione n. 15.*

Nec primum extremum prohibitionis legitimæ deduci poterat ex animadverſione per Defenſores Marſiliæ in hac nova Cauſæ propoſitione deducta, quod Antonius fuerit hæres inſtitutus ſequenti appoſita declaratione = *con patto, e proibizione eſpreſſa, che il medemo non poſſa ne vendere, ne impegnare tanto quello, che ſi troverà dopo la morte di detto Teſtatore, quanto quello gli ritornerà dopo la morte di ſua Madre, mà che ne ſia ſemplice uſufruttuario ad effetto, che dopo la ſua morte vada ogni coſa a ſuoi Figli* — injuncta etiam confectione Inventarii, ac datis duobus Curatoribus, uſquequo perveniſſet ad ætatem 25. Annorum, repetita prohibitione quidquam non vendendi, ſive alienandi; unde attenta inſtitutione in ſolo uſufructu cum reiteratis prohibitionibus adeo enixe volitis quidquam non alienandi oriri videatur prohibitio detractionis legitimæ; & prædicta ſatis, ſuperque ſint, ac manifeſte æquivaleant d. primo extremo, ſeu requiſito Cautelæ Soccini, cum abundanter in ſupraſcriptis verbis prohibitio legitimæ contineatur.

Etenim adverſus prædicta omnia
15 ſemper militare viſa fuit reſponſio, quod, ut in gravamine comprehenſa dici poſſit prohibitio legitimæ, neceſſe eſt, quod de ea expreſſa, & individua habeatur mentio, & niſi fuerit literaliter expreſſa, quævis prægnantia verborum totalitatem importantium apta non eſt legitimam comprehendere; quapropter cum Domitius Teſtator gravando filium, nullimode mentionem fecerit de legitima, comprehenſa iſta dici nequit, non obſtante quacunque univerſalitate verborum, *ut firmatur in altera mea præcedenti Deciſione n. 16. & 17.*

Deficientia vero alterius extremi clariſſime deſumebatur ex eo, quod Antonius, caſu quo conditiones a Teſtatore volitas adimplere recuſaſſet,
16 non fuit per verba, directa, & Jure inſtitutionis honoratus in legitima, ſed verbis obliquis, ac modo penitus inſolito, poſtquam etiam fuiſſet annorum 25. Teſtator ordinavit — *li ſi dia la ſua legittima, quando ſarà di Anni 25., e vada a fare i fatti ſuoi* — ex quo ſane modo minime aſſeri poteſt, quod ſervatum fuerit ſecundum requiſitum dict. Cautelæ, *ut pariter firmat dicta Deciſio, n. 18.*

Hinc abſoluta competentia legitimæ favore Antonii in Bonis Domitii Patris, putarunt DD. non eſſe modo deveniendum ad examen alienationum, quæ allegabantur ad effectum demonſtrandi, quod Antonius legitimam conſumpſerit; etenim firmata pro nunc competentia in genere, alienationes examinandæ erunt in decernenda illius præciſa quantitate, quæ dependentiam habebit a firmatione ſtatus, ſicuti ſervatum ſuperius fuit in ſtatuenda competentia legitimæ favore ejuſdem Marſiliæ in Bonis Antonii non obſtantibus alienationibus ab ipſa factis.

Deſcendendo nunc ad Dotem Maternam Antonii, ac illius aſſecutionem ex Prædio in vocabulo *il Coppiolo*, iterum crediderunt DD. non ſubſiſtere, quod Teſtator, qui profeſſus fuit velle diſponere de rebus, & bonis ſuis, gra-
17 vamen impoſuerit ſuper dicta Dote, ac voluerit illam aſſequi non poſſe ſuper dicto Prędio, quia Teſtator id expreſſe non

non dixerit, præſumptio eſt, quod diſponere non intellexerit de Bonis Tertii, qualia erant illa Dotalia, quæ jam manebant ſub Dominio, & ad liberam diſpoſitionem Matris, prout nec etiam de bonis ipſius hæredis, & quamvis Teſtator Antonium gavaverit etiam ſuper eo, quod reverſurum erat poſt Matris obitum, adhuc non obſtante quavis verborum univerſalitate ſemper erat intelligendum, quod gravamen iſtud comprehenderet totum id, quod ex propria ſubſtantia reliquerat Uxori in mero uſufructu, & proinde patentiſſima redditur ipſius gravaminis intelligentia, *ut pariter obſervat antecedens mea Deciſio §.18., & 19.*

Et ita &c. DD. in reliquis remiſſive ſeſe habentes ad præcedentem Deciſionem &c. Utraque &c.

## ROMANA IMMISSIONIS.

*Lunæ 20. Februarii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Uxor in uſufructu inſtituta una cum poteſtate detrahendi dotem, & quartum dotale, ea ex fructuum perceptione non conſumit. Adminiſtratio impoſita Legatario cenſetur in ejus tantum gratiam, quoties in caſu contraventionis non indicitur pæna. Mulier, aut cauſam ab ea habens repelli nequit a conſecutione dotis exceptione rerum amotarum, niſi debitum ex ea proveniens ſit liquidum, & probatum vel per rem judicatam, vel per publicum Inſtrumentum, vel per Partis confeſſionem.

### SUMMARIUM.

1 *Jura dotalia præſervant ab Immiſſione vigore fideicommiſſi petita.*
2 *Ad debita fideicommittentis tenentur omnia bona fideicommiſſaria.*
3 *Serotina jurium productio maximam prebet ſuſpicionis cauſam.*
4 *Uxor in uſufructu inſtituta una cum poteſtate detrahendi dotem, & quartum dotale, ea ex fructuum perceptione non conſumit;*
5 *Nec rationem uſufructus reddere tenetur.*
6 *Nemo rationem reddere tenetur de rebus ad ejus manus non perventis.*
7 *Error nunquam præſumitur, ſed concludenter probari debet.*
8 *Judicialis Peritia, a qua nec reclamatum, nec appellatum fuit, approbata, & acceptata cenſetur.*
9 *Quod ſemel acceptatum fuit, nequit ſubinde in dubium revocari, & de errore reprehendi.*
10 *Aſſertio Collitigantis non juſtificata non attenditur.*
11 *Adminiſtratio impoſita Legatario cenſetur in ejus tantum gratiam, quoties in caſu contraventionis pæna non indicitur.*
12 *Doli, & culpa nemini prodeſſe debent.*
13 *Linteamina uſu conſumpta præſumuntur.*
14 *Exceptio rerum amotarum incerta non impedit mulieri, aut cauſam ab ea habenti conſecutionem dotis;*
15 *Sed ad hunc effectum debitum mulieris ex d. exceptione deductum debet eſſe omnino certum, & liquidum;*
16 *Et probatum juxta ſententiam Rotæ, vel per rem, judicatam, vel per publicum Inſtrumentum, vel per Partis confeſſionem.*
17 *Cauſam habent a muliere denegari nequit ex juribus dotalibus retentio bonorum fideicommiſſariorum.*
18 *Exceptio auctorem non repellens, nec ſucceſſorem, aut Ceſſionarium repellere poteſt.*

### DECISIO CLXXX.

Ad effectum recuperandi quamplurima bona per Joannem Baptiſtam Borellam fideicommiſſi vinculo ſuppoſita Franciſcus Maria ejus Nepos judicium coram A.C. inſtruxit, & obtinuit immitti in poſſeſſionem quarundam Domorum, quas actu poſſidet Joſeph Angelettus, uti emptas a Joanne Maria Fanello; Devoluta autem hujuſmodi cauſa in gradu appellationis ad hoc noſtrum Sac. Auditorium, in audientia *dierum 3. Julii 1739., & 22. Januarii anni proxime præteriti* propoſui Dubium — *An ſit danda Immiſſio* — ſed nulla ob ſuffragiorum ſciſſuram capta fuit reſolutio; Hodie vero eodem per me repropoſito Dubio, *negativum* reſponſum reportavi.

Etenim, quidquid eſſet, an ſupradi-

dictæ domus, ad quas poſtulabatur immiſſio per dictum Franciſcum Mariam Borellam Actorem, dicendæ forent eidem fideicommiſſo ſuppoſitæ, ſeu ut maluit Peritus, in reintegrationem ejuſdem ſubrogatæ, illud profecto certum erat, quod petitæ Immiſſioni obſtabant omnino jura dotalia Aloyſiæ Cioffi Uxoris fideicommittentis, pro quibus concedenda erat retentio præfato Joanni Mariæ Fanello; Quoniam, cum in venditione harum domorum facta anno *1699.* a Joſepho Antonio Borella, in ſolidum ſeſe obligaverit ſupradicta Aloyſia mater dicti Joſephi Antonii favore Emptoris, hinc propterea, quemadmodum per hanc ſolemnem obligationem rite, & recte factam ſua jura dotalia, quæ tam de Jure, quam ex fideicommittentis præcepto extrahenda erant ab eodem fideicommiſſo, tranſierant in eundem Joannem Mariam Fanellum Emptorem pro iſtius indemnitate, & relevatione, ita eiſdem Juri-
1 bus dotalibus idem Fanellus uti profecto poterat ad repellendum Actorem ab intentata Immiſſione ſuper hiſce domibus; ad firmata in his terminis per *Rot. in Perusina Salviani 28. Jun. 1723. §. Hæ tres cor. bon. mem. Gamacb.*

Abſque eo quod obſtare quidquam potuiſſet aſſerta conſumptio dotis ob plures alienationes, in quibus eadem Aloyſia conſenſum ſuum accommodaverat; Attente ſiquidem ponderata integra Periti relatione, in qua refertur univerſus ſtatus hæreditarius fideicommittentis, datum non fuit reperire aliquam obligationem, aliumve contractum ab ea factum præcedenter ad illam obligationem emiſſam favore Fanelli, niſi cenſum anno *1693.* impoſitum favore Beneficiatorum S. Mariæ Majoris ad effectum extinguendi debita, quibus fideicommittens ipſe gravabatur; Et licet in hujuſmodi cenſu ſeſe obligaverit præfata Aloyſia una cum Joſepho Antonio filio, qui ſubinde eundem cenſum extinxit cum pretio ex venditione quarundam domorum hæreditariarum retracto, non inde tamen propria Jura dotalia conſumpſit; Quippe quia ſe obligaverat in actu ne-
2 ceſſario, & pro extinguendo ære alieno fideicommittentis, ad quod de jure tenebantur omnia bona fideicommiſſaria ipſius Joannis Baptiſtæ; ad *Textum in leg. 1. Cod. de debit. vend. pign. non poſſ., Poſth. de Subaſt. inſp. 18. num. 205., Fuſar. de Subſt. quæſt. 541. num. 1., & per tot., Rot. deciſ. 28. n. 16. cor. Beninc.; & dec. 122. n. 1. cor. Molin.*

Sicuti eadem dotis conſumptio deduci non poterat ex aliis alienationibus factis ab eadem Aloyſia una cum dicto Joſepho Antonio ejus filio, de quibus Actor docebat in hodierno ejus Summario; De hiſce namque documentis tam ſerotine productis, nullam eſſe habendam conſiderationem cenſuerunt Domini; Tum quia aderat in hac cauſa Judicialis Peritia, quæ de hiſce aſſertis alienationibus nec verbum quidem facere apparebat, tum quia non de facili deferri poterat ſupradictis documentis, quia producta non fuerunt tempore habili, & congruo, juxta inconcuſſam praxim in hoc Sac. Auditorio ſervari ſolitam, ſed quidem poſt tertiam hujus cauſæ propoſitionem, & quod conſiderabilius erat, in Summario reſponſionis; ex quibus proinde ſequebatur, quod illa erant omnino deſpicienda, cum ſerotina Jurium produ-
3 ctio maximam involvere ſoleat cauſam ſuſpicionis, ex firmatis per *Rot. deciſ. 474. ſub n. 4. cor. Royas, deciſ. 280. num. 9. cor. Celſ., & deciſ. 520. coram Caprar.*

Ejuſdem levitatis apparuit ad ſuadendam ejuſdem dotis conſumptionem, vel ſaltem illiquiditatem exceptio rerum amotarum, ex quo ad manus ejuſdem mulieris pevenerant plura mobilia, Jocalia, pretium Vini, linteamina, aliæque hæreditariæ pecuniæ, de quibus rationem reddere tenetur ad hoc, ut proprium creditum dotale detrahere poſſit. Quoniam animadverterunt Domini, quod Aloyſia ſufficientem jam reddiderat rationem de omnibus bonis hæreditariis ſui Viri; Et quidem in primis, ſi ſermo erat de uſufructu, de hoc rationem reddere non tenebatur, dum hæres uſufructuaria fue-
4 rat ab ejus Viro inſtituta una cum poteſtate detrahendi propriam dotem ſcutor. 3000., & quartum dotale ſibi compe-

tens; Quapropter, etiamſi de hoc uſufructu rationem non reddat, præſervata tamen remanent ex præcepto Teſtatoris ſua jura Dotalia, quæ per conſequens ex fructuum perceptione conſumpta non remanſerunt.

Quo vero ad mobilia, pecunias retractas ex venditione Vini, aliaſque alienationes, de his omnibus ſatis ſuperque rationem redditam fuiſſe conſtabat mediante judiciali peritia, in qua omnes alienationes, atque mobilium, argentorum, & pecuniarum exactiones deſcriptæ fuerunt ad debitum ſolius Joſephi Antonii, qui ſupradicta omnia ſolus exegerat; Quoties igitur præfata Aloyſia non niſi uſumfructum perceperat, de quo, uti hæres
5 uſufructuaria redditionem rationis reddere non tenetur, nec etiam de aliis bonis hæreditariis eandem rationem reddere tenebitur; cum indubii Juris ſit, quod quis adſtringi nequeat ad ra-
6 tionem explendam de iis, quæ ad ejus manus minime pervenerunt, ad firmata per *Rot. dec.366. num.4. cor. Peutinger., dec.506. num.6., & dec.1070. num.2. cor. Molin.*

Quin replicare profuerit, quod Peritus erraverit adſcribendo ſupradictas partitas ad debitum ſolius Joſephi Antonii: Hujuſmodi enim error conſiſtebat tantum in aſſertione actoris, qui eundem haud quaquam probabat, prout
7 opus erat, quia error nunquam præſumitur; *Rot. dec.206. num.16. part.12. recent., deciſ.189 n.11. coram Priol., & deciſ.413. num.9. coram Caprar.*: Et
8 præcipue quia ab judiciali peritia nulla reclamatio, nullaque interpoſita fuit per ipſum appellatio; Ex quo arguebatur, quod, cum approbata in his terminis dicenda ſit, & acceptata eadem Peritia; *Rot. dec.23. num.3., & dec.512. pariter num.3. part.14., & deciſ.201. num.4. part.18. recent., & deciſ.834. num.2. coram Molin.*; Tanto minus de errore redargui poterat, quia quod ſe-
9 mel approbatum fuit, non poteſt in dubium ſubinde revocari, aut de aliquo errore reprehendi, ut firmat *Rot. deciſ.151. n.1. part.15. recent., dec.113. num.1. coram Zaratt., dec.566. num.7. coram Arguel., dec.100. num.6. coram Otthobon., dec.695. n.3. cor. Caprar., & dec.1036. n.16. coram Molin.*

Attendi pariter non potuit, quod idem Peritus faſſus fuerit eandem dotem Aloyſiæ eſſe penitus illiquidam; Hujuſmodi namque objectum eliminabatur in univerſum ex lectura ipſius Peritiæ, ex qua perſpicue colligebatur, ſupradictum Peritum deſcripſiſſe eandem dotem uti illiquidam, juxta tamen prætenſionem ejuſdem Franciſci Mariæ Borellæ Actoris, quam quidem prætenſionem ulterius conſtabat noluiſſe ipſum definire, ſed examinandam reliquiſſe Judicio hujus Sac. Auditorii. Quamobrem non Peritus, ſed idem actor juxta ea, quæ allegabat, d. dotem eſſe illiquidam aſſeruit, & proinde hujuſmodi aſſertio,
10 uti nullibi juſtificata, & emiſſa a Collitigante nihil in eſſe ponebat, neque unquam ullo modo attendi poterat, *Rot. dec.367. n.4. part.12., & dec.471. n.8. part.18. recent.*

Incaſſum quoq; proponebatur, quod fideicommittens interdixit penitus Joſepho Antonio ejus filio adminiſtrationem, iſtamque tantum reſervavit eidem Aloyſiæ cum onere reinveſtiendi, & ideo quidquid male geſſit filius, matris damno cedere debet; Ad tollendam namque hujuſmodi difficultatem, recurſum habuerunt Domini ad diſpoſitionem Teſtamentariam ipſius fideicommittentis, ex qua clare deprehenderunt, quod ipſe adminiſtrationem
11 proprio filio interdixerat in favorem, & in pleniorem gratiam Uxoris ſuæ, nequaquam vero eam poſitive explendam fore ab ipſa Uxore præcepit, dum nullam in contraventionis caſu pœnam indixerat; Quapropter ſi Aloyſia, citra omnem dolum, aut culpam permiſit, ut ejus filius, qui hæres erat in proprietate uſque ab initio inſtitutus, omnia bona hæreditaria adminiſtraret, prout revera adminiſtravit, in nihilo profecto condemnari poterat; quia non conſtabat eandem mulierem renuntiaſſe d. adminiſtrationem, quam in ejus favorem reliquerat ſuus Vir, cum poſitivo dolo, aut culpa, quæ eſſe potuiſſet in cauſa, cur idem præjudicium, quod fecit filius, eſſet ferendum a
12 Matre; ob eam regulam quod dolus, & cul-

& culpa nemini patrocinari debebat, de qua *Rot. dec.229. n.8. cor. Benine.*, *& dec.280. num.4. cor. Rmo Criſpo*.

Quo demum ad linteamina, gemmas,
13 & Jocalia, ſatisfecit reſponſio, quod linteamina, cum uſu conſumpta fuerint tam per Joſephum Antonium filium hæredem proprietarium, quam per eandem Aloyſiam, perperam idcirco proponebantur ad arguendam conſumptionem conſpicui Crediti dotalis ipſiuſmet mulieris; Reſpectu autem Jocalium conſideratum pariter fuit, quod non conſtabat in facto de iſtorum pertinentia ad hæreditatem fideicommittentis, imo contrarium deducebatur ex deſcriptione ipſorum in Inventario facta, in quo adnotata fuerunt uti propria ejuſdem mulieris; Et quamvis in præcedenti inventario dictum fuiſſet hæc eadem Jocalia pertinuiſſe ad ejuſdem fideicommittentis hæreditatem, hæc deſcriptio fuit ſubinde correcta in hoc ſecundo Inventario inter Matrem, & filium exarato, & deſcripta fuerunt ſupradicta Jocalia uti ſpectantia ad ipſam matrem; Accedente autem hujuſmodi filii confeſſione in actu ſerio, & in obſequium veritatis emiſſa, etiamſi aliqua de ipſorum pertinentia oriretur dubietas attamen non aliud exinde deduci poterat, niſi quod dubium, & incertum eſſet, an revera ſpectarent ad eandem mulierem potius, quam ad d. fideicommittentis hæreditatem; quæ quidem
14 incertitudo, & dubietas ex ſe ſola ſufficeret, ne reppellenda eſſet Aloyſia, ſeu quicunque alius cauſam ab ea deſumens a conſecutione dictorum Jurium dotalium ſub illa exceptione rerum amotarum, ut firmat *Rot in Ferrarien. legatorum* 19. *Aprilis* 1720. *§. Atque coram Cerro, & in Romana, ſeu Ferrarien. Dotis ſuper reſtit. in integr.*13. *Maii* 1737. *§.*10. *cor. R. P. D. Canilliac.*

Cæterum omnis, & quævis alia ſubmovebatur difficultas ex diſpoſitione *Textus in leg. unica Cod. de rei Uxor.*
15 *actio.*, per quam diſponitur, quod exceptio rerum amotarum apta non ſit retardare ex ſe ipſa mulieri reſtitutionem ſuæ dotis, niſi per concludentes probationes doceatur de certitudine, & liquiditate debiti ejuſdem mulieris deducti ex dicta exceptione rerum amotarum, cum quo induci poſſit compenſatio, ut in puncto tradit *Card. de Luc. de dot. diſc.*183. *num.*4., *Rot. in dicta Romana ſeu Ferrarien. Dotis ſuper reſtit. in integrum* 13. *Maii* 1737. *§.*5. *cor. R. P. D. Canilliac.*: Imo juxta conſtantem hujus Sac. Auditorii opinionem receptum eſt, ut reſtitutio Dotis
16 Mulieri, ſeu quibuſcunque aliis ab eadem cauſam habentibus remorari nequeat, niſi hæc exceptio rerum amotarum, de cætero in ſuo congruo Ordinario Judicio proponenda, probata ſit vel per rem Judicatam, vel per publicum inſtrumentum, vel per Partis confeſſionem, ita ut præciſive ab unius ex hiſce tribus probationibus concurſu, quælibet alia probatio nullius ſit efficaciæ ad repellendam mulierem a conſecutione ſui crediti dotalis, *ut in dec.*71. *cor. Otthob.*, *dec.*19. *in fin. de dot. cor. Card. Falcon.*, *deciſ.*170. *n.*1. *cor. Anſald.*, *dec.*274. *num.*16. *part.*9., *deciſ.*257. *num.*7. *part.*10., *& dec.*194. *n.*12. *&* 13., *deciſ.*245. *num.*3. *& ſeq. & num.*16., *& dec.*727. *n.*18. *part.*18. *rec.*, *in Ferrarien. legatorum* 19. *Aprilis* 1729. *§. Suppoſita cor. bo. me. Gammaches*, *in Romana Dotis* 27. *Jun.*1729. *§. Maxime cor. Rmo Creſcentio*, *in Ariminen. Prælationis* 30. *Januarii* 1736. *§. Quo vero coram R. P. D. Vicecomite*, *& in dict. Romana, ſeu Ferrarien. Dotis §.*2. *& ſeq. coram R.P.D, Canilliac.*

Cum igitur in præſenti caſu nulla adeſſet res Judicata, nullum inſtrumentum publicum, & nulla Partis confeſſio, quemadmodum repellenda non erat Aloyſia a conſecutione ſuæ dotis ſcut.3000., & quarti dotalis, mediante allegata, ſed non probata, ut par erat, exceptione rerum amotarum; ita nec etiam Joanni Mariæ Fanello
17 retardari poterat, aut denegari ſuper bonis fideicommittentis retentio pro hiſce Juribus dotalibus, quæ tranſierant, ac ceſſa fuerant in eundem per ſupradictam obligationem ſolidalem a d. muliere emiſſam in actu venditionis harum controverſarum domorum factæ ab ejus filio, ut in puncto firmat *Rot. in*

*Fer-*

*Ferrarien. legatorum* 10. *Aprilis* 1730. *per totam cor. bon. me. Cerro*; Ea inſu-
18 ſuper adſtipulante ratione, quod exceptio, quæ authorem non repellit, nec ſucceſſorem, aut ceſſionarium repellere poteſt; *Rot. dec.* 274. *n.* 12. *part.* 11., *&* *deciſ.* 141 *n.* 22. *part.* 15. *recen.*
Et ita utraque &c.

## NARNIEN. CAMBII

*Lunæ* 20. *Februarii* 1741.

## ARGUMENTUM.

Procurator contra legem Mandati faciens nulliter agit. Contra eum tamen non datur actio, ſi id, quod mandatum eſt, per errorem omnino variet; ad differentiam caſus, in quo cum mala fide, & colluſive ſe gerat, vel mandati fines, plus vel minus agendo, tantummodo excedat.

## SUMMARIUM.

1 *Geſta a Procuratore contra legem mandati nulla ſunt*, & ſub num. 5.
2 *Mandantis cauſam Procurator meliorem efficere valet, non deteriorem.*
3 *Error removet conſenſum ab actu.*
4 *Erronee ſolutum actione indebiti repetitur.*
5 *Procurator contra Mandati tenorem agens Mandanti non nocet.*
6 *Mandans tenetur prius excutere Procuratorem, quam illum, cui is ſolvit, quoties idem Procurator cum mala fide, & colluſive ſe geſſit*;
8 *Vel quando dumtaxat mandati fines, plus vel minus agendo, exceſſit*:
7 *Si vero per errorem id, quod ei mandatum fuit, omnino variat, ita nulliter agit*;
9 *Ut etiamſi mandantis conditionem meliorem efficiat, mandatum impleſſe non dicetur, nec contra eum ulla actio detur.*
10 *Mandatario per ignorantiam indebitum ſolvente, mandanti competit condictio pecuniæ indebitæ, perinde ac ſi ipſe ſoluiſſet*;
11 *Non enim attenditur, quod recipiens ſibi debitum recipiat, ſed quod dans non debitum dat.*
12 *Mandanti Procurator nunquam in committendo nocet.*
13 *Mandans non tenetur implere ſtipulationem a Procuratore contra legem mandati expletam*;
14 *Actio enim non oritur, niſi ex legitima ſtipulatione.*
15 *Solvens indebitum donare præſumitur.*
16 *Donatio fieri nequit a Procuratore habente generalem adminiſtrationem bonorum.*
17 *Rem alienam nemo ob errorem Procuratoris ſibi retinere valet.*
18 *Quando de clara voluntate conſtat, ad conjecturas non eſt recurrendum.*

## DECISIO CLXXXI.

AD liberandum Fabium Arcamarinatam a moleſtiis Jacobi Manſueti, Catharina Cimini ejus uxor mandatum dedit Hadriano Retz, ut ex pretio retrahendo a venditione quinque LL. MM. extingueret duo Cambia, unum ſcutorum 100., alterum ſcutorum 300., quæ favore memorati Jacobi contraxerat Laurentius Ciminus ejus Pater, cum ſolidali obligatione ejuſdem Fabii. Contra expreſſam legem mandato appoſitam, Procurator cum Manſueto ſtipulatus fuit extinctionem alterius Cambii ſcut. 300. contracti a nominato Laurentio abſque fidejuſſione Fabii prædicti; ſtatim autem ac errorem animadvertit, quia tradiderat Manſueto prointranti quantitate ordinem ſolvibilem pecuniarum, quæ in Banco adhuc non exiſtebant, earundem depoſitum retardavit, ac ſolemnem proteſtationem emiſit de nullitate contractus ex defectu facultatis, & quod ſumma vigore ſtipulationis ſolvenda tantummodo cederet in cauſſam Cambii, de quo extinguendo mandatum acceperat. Cum ideo recurſum habuiſſet Manſuetus ad R. P. D. Auditorem Sanctiſſimi, hic depoſiti adimplementum, & ejus fauore poſtmodum liberationem demandavit *ad effectum ſolutionem ejuſmodi referendi in Cauſam illorum Creditorum, pro quibus de jure, & quatenus de Jure*.

Poſt ſeptennium & amplius ab acceptis pecuniis, itidem ad ſolutionem Cambii ſcut. 300. Manſuetus Arcamarinatam poſtulavit, qui diverſam pluries ſortem litis expertus eſt. In prima ete-

etenim A. C. Furietti, & in tertia inſtantia A. C. Guglielmi mandatum contra eundem favore Manſueti relaxarunt: R. P. D. Lercarius in ſecunda, & R. P. D. Piccolomineus in quarta inſtantia, unuſquiſque præcedentes contrarias ſententias infirmando Arcamarinatam abſolverunt. Delegata itaque mihi Cauſſa, tamquam Prælato, ut hujus Sacri Auditorii judicium Partes experirentur, de more propoſui diſputandum *An conſtet de credito, ita ut ſit relaxandum mandatum & pro qua ſumma*— Quod in omnibus reſolutum extitit *Negative*.

Cum etenim Manſuetus ex decreto Auditoris SSmi pecunias acceperit ad effectum illas imputandi in Cauſſam, ad quam de jure referendæ eſſent, ambigendum non erat, quod imputatio de jure eſſet facienda in eam Cauſſam, quam Catharina pecuniarum domina reſpexerat, ſcilicet extinguendi Cambium fidejuſſorium mariti, contra quem nullum amplius præſefert Creditum Manſuetus, ut mandati relaxationem obtineat.

Quin obſtet, quod Procurator ſtipulatus fuerit extinctionem alterius Cambii tempore anterioris, pro quo Fabius non fidejuſſerat. Nam cum Catharina, prævio decreto Judicis, ad determinatam Cauſſam dimittendi hoc debitum, dederit Procuratori mandatum de venditione LL. MM., ut fidejuſſoria mariti obligatio deleretur, quicquid geſſerit
1 Procurator contra legem mandati, legalem continet nullitatem ad *Text. expreſſum in l. cum Mandati C. Mandati vel contr.* Et quemadmodum nullam actionem peperit Manſueto, nullum e contra inferre præjudicium potuit Ca-
2 tharinæ, cujus Cauſſa melior per Procuratorem fieri poterat, deterior vero nunquam; *leg. 3. ff. Mandati.*

Quapropter ſi error ejuſdemmet Principalis nullam redderet quamcunque obligationem, & quemlibet contra-
3 ctum, quia error removet atque excludit conſenſum ab actu; ad *Text. in leg. Error ff. de jur.*, & *fact. ignor.* adeo ut
4 quicquid errore ſolutum fuerit, per indebiti repetitionem vindicetur, *l. 1. ff. de Condict. Indeb.*, & *leg. cum quis C. de jur. & fact. ignor.* Multo certius non obligat Principalem error Procuratoris, qui certam legem mandati negocii acceptam ſecundum bonam fidem cuſtodire tenetur, ita ut contra mandati
5 tenorem agendo, nihil geſſiſſe dicatur, & mandantem penitus non afficiat; *ex notiſſimis ad dict. l. cum Mandati, Rot. in dec. 535. n. 15. part. 19. rec. tom. 2.*, & *in Fulginaten. Societatis 24. Novembris 1740. §. Et quamquam cor. Rmo D. Meo Calcagnino Decano*.

Ac proinde nec cogi debebat Catharina ad agendum pro indemnitate contra Procuratorem, quo prius excuſſo tunc ſe verteret ad Manſuetum. Quic-
6 quid etenim ſit, cum Procurator per malam fidem colluſive ſe geſſerit, ut eſt caſus *l. ſi Procuratoris mandati*, vel ſaltem quando modum & partem tantummodo
7 mandati exceſſerit faciendo plus, minuſve, quam ſibi præſcriptum fuerat, ita ut mandanti opus ſit agere reſciſſoria, aut vindicatoria conditionali, dummodo ſibi indemnitas non præſtetur, *L. ſi diligenter §. Item ſi mandarem*. Eo autem caſu, quo per errorem mandatum omni-
8 modo variaverit Procurator, aliud penitus faciendo, quam quod mandatum ſibi fuerit, omne quod egit, adeo eſt nullum *per ea quæ ad cit. l. cum mandati* notant *DD. communiter*, ut etiam ſi ex procuratoris variatione mandantis melior
9 conditio fieri poſſit, adverſus eum mandatarius mandati actionem non habeat; quia mandatum non impleſſe dicitur, & quod non eſt, nullum producit effectum, *l. Græce §. Stiebum ff. de fidejuſſ.*, & *ad d. l. diligenter* ſentiunt *Cujacius in lib. 32. Pauli ad edict. ad l. 3. ff. mandati*, & *Antonius Faber ration. in Pandect. ad d. l. tom. 5.*

Semper itaque cum Mandatarius per
10 ignorantiam ſolvat indebitum, competit domino directa condictio pecuniæ indebitæ perinde ac ſi ipſe ſolviſſet, ut bene advertit *Cujacius idem ad l. 57. de Condiction. Indebiti tom. 4. edit. Neap. fol. 927.* Cum neque ad huncce effectum at-
11 tendatur, quod recipiens ſibi debitum recipiat, ſed quod dans, non debitum dat *l. penæ §. Quamvis ff. de Condict. Indeb.* Quamobrem nihil relevat, quod Manſuetus exigere intellexerit ſuum verum

rum

rum Creditum, quod habebat contra Laurentium Ciminum, ac proinde ex bona fide contractus, neque pecunias uti indebitas reſtituere, neque illas cum alio credito compenſare teneatur. Cum etenim hic non agatur de principali ſolvente pecunias proprias nomine debitoris, ſed de Procuratore ſolvente contra mandatum, nullum vel directe vel indirecte afferri potuit præjudicium

12 mandanti, cui Procurator nunquam nocet in committendo; ut dixit *Rot. deciſ.75. cor. Ludoviſ., dec.321. num.21. & ſeq. part.18. recen., & cit. dec.535. part.19. recent. Tom.2.*

Quæ omnia maximum ex ea ratione Juris adjumentum accipiebant, quia in caſu pecunias poſt detectum errorem adhuc ad Creditorem non perveniſſe certum erat: Quapropter re integra, libere poterat Principalis excipere de

13 ſolutione, nec quoquo modo cogendus erat ad implendam ſtipulationem contra legem mandati a Procuratore expletam, & propriam pecuniam adhuc exiſtentem apprehendere jure ſuo nequaquam prohibebatur; *ad Text. in leg. qui hæredis ff. de Condict. Indeb.*, *Faber. in ration. in Pandect. leg. Si procurator de Condict. Indeb.* Neque etenim Creditor poſt ſtipulationem alio modo agere potuiſſet contra mandantem, ni-

14 ſi legitimam interveniſſe ſtipulationem docuiſſet, vigore cujus obligatio in Mandante producta eſſet.

Aſt totius controverſiæ dubium videbatur eliminari, ex eo quia revera nulla obligatio inerat Catharinæ extinguendi paternum debitum. Nam cum hæres Patris extiterit cum *benef. l. & Inv.* & Inventarium ſolemne confecerit, ac rationem bonorum hæreditariorum Patris reddiderit, per ſententiam Judicis Creditrix paterni patrimonii in Conſpicua ſumma apparuit. Ideoque nec

15 Procurator ſolvere potuit, quod Principalis non debebat, cum hoc potius donationem importet, quæ ſi fieri nequit

16 a Procuratore habente generalem adminiſtrationem bonorum, multo minus fiet a ſpeciale mandatum habente: Nec Manſuetus pecunias Catharinæ referre poterit ad Cauſſam Crediti, quod con-

17 tra eandem non repræſentat, ac per errorem Procuratoris aliena ſibi retinere & indebite locupletari.

Quibus omnibus ita ſe habentibus, ea demum, quæ adverſus ſententiam emanatam favore Catharinæ ſuper redditione rationis bonorum Patris debitoris allata erant, nullam ſubſiſtentiam in facto habere cognoſcebantur: Quemadmodum nec ad rem pertinere, quæ producta fuerant documenta ad pro-

18 bandum animum ejuſdem dimittendi paterna debita. Non etenim inquirendæ erant conjecturæ ad eruendum animum mandantis, cum ipſa in mandati aperta litera ſatis ſuperque ſe expreſſerit, non aliam, quam fidejuſſoriam mariti obligationem exſolutam voluiſſe.

Et ita utraque &c.

## ROMAMA, SEU SPOLETANA HÆREDITATIS.

*Mercurii 22. Februarii 1741.*

## ARGUMENTUM.

Hæres uſufructuarius, nullo in proprietate hærede inſtituto, remanet proprietarius. Statutum Urbis, & Nurſiæ excludunt a ſucceſſione inteſtata ſorores propter Fratres, non ob Patrueles, & remotiores Agnatos.

## *SUMMARIUM.*

1 *Teſtamentum nullo eſſentiali vitio laborans executioni demandandum eſt.*

2 *Statutum Urbis* lib. 1. cap. 146., & *Nurſiæ* lib. 3. rubr. 81. *excludentia a ſucceſſione fœminas propter maſculos, intelliguntur de ſucceſſione inteſtata.*

3 *Hæres uſufructuarius, nullo hærede in proprietate inſtituto, remanet proprietarius.*

4 *Originale ex quibus alteratum cenſeatur.*

5 *Statutum Urbis excludit ſorores propter Fratres tam utrinque, quam ex latere tantum Patris conjunctos, non vero ob Patrueles.* & num. 7.

6 *Statutum Nurſiæ remotiores Agnatos admittit dumtaxat in defectum Sororis;*

7 *Quæ ideo in ſucceſſione inteſtata Patrueli præfertur.*

## DECISIO CLXXXII.

QUamvis Fœlicianus Cecconi inſtete-rit pro nova audientia adverſus contumacialem Deciſionem coram Me editam die prima Julii anni 1737., illamque reportaverit, adhuc tamen in cauſæ repropoſitione bene de ejus malo Jure conſcius iterum comparere recuſavit; propoſito enim in præſenti audientia per me Dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a Deciſis* -- Martha tantum informante, reſponſum fuit -- *in Deciſis*.

Quandoquidem quæſtio cum eſſet, an ſucceſſio in hæreditate Michaelis Angeli germani fratris d. Marthæ, eidem Marthæ debita foret, vel potius Fœliciano, iterum apparuit, præfatam Martham habere pro ſe Teſtamentum a fratre conditum, in quo univerſalis hæres inſtituta fuerat, & propterea
1 eidem debita erat ſucceſſio; Teſtamentum enim prædictum, cum aliquo eſſentiali vitio non laboraret, omnimodæ executioni demandandum erat, ut firmatum fuit in *Deciſione*, quæ revidetur *num.1.*

Militante proinde favore Marthæ diſpoſitione Teſtamentaria Michaelis Angeli, fruſtra recurrebat Fœlicianus
2 ſive ad Statutum Urbis *lib.1. cap.146.*, ſive ad alerum Nurſiæ, ubi ortum habuit Teſtator *lib.3. rub.8.*, in quibus ſucceſſio maſculis, non vero fœminis tribuitur; quia tunc eſſent hujuſmodi ſtatuta examinanda, quando ſcilicet is, de cujus ſucceſſione agitur, deceſſiſſet ab inteſtato, in quibus terminis locum tantummodo ſibi vindicant præfata Statuta, quæ propterea allegari non merebantur in præſenti, ex animadverſis in dicta præcedenti *Deciſione num.3.*

Nec alicujus momenti denuo habitum fuit, quod in fine orationis continentis inſtitutionem hæredis in Perſona Marthæ ſuperaddita noſcantur ab alia manu, & abſque ſcientia, & voluntate Teſtatoris verba iſta -- *cioè uſufruttuaria* --; quia, quatenus etiam ſubſiſteret, verba prædicta fuiſſe ſuperaddita ab ipſomet Teſtatore, adhuc non
3 ſcripto hærede proprietario, nec dato aliquo Subſtituto, Martha, etiamſi in ſolo uſufructu inſtituta appareret, attamen etiam quoad proprietatem cenſeri deberet, quod fuerit inſtituta; ex adductis in dicta mea præcedenti *Deciſione num.2.*

Ejuſdem momenti reputarunt DD. animadverſionem adductam pro parte Fœliciani in Memoriali pro nova Audientia porrecto, quod ſcilicet in duobus ſuperioribus Paragraphis antecedentibus inſtitutionem hæredis, Teſtator, dum relationem habuit ad hæredem, uſus non fuerit numero ſingulari, ſed plurali; ſicque ultra hæredem uſufructuariam, Teſtatorem habuiſſe quoque voluntatem inſtituendi hęredes proprietarios, nempe venientes ab inteſtato; iſtiſque propterea hæreditas reſtituenda veniat, præcipue vigore Clauſulæ Codicillaris; Siquidem tam ex copia publica Teſtamenti in actis producta,
4 nec impugnata, quam ex altera a Notario tradita Archivo Urbano apparebat, quod Teſtator locis ſuperius expreſſis uſus fuit numero ſingulari, dum relationem habuit ad hæredem, & ideo penitus ſpernendum venit, quod modo appareant verba numerum pluralem ſignificantia, cum habeant maximam ſuſpicionem alterationis, prout de facto aſſerebatur, quod acutiori calamo, & nigriori atramento ſecuta fuiſſet Originalis alteratio.

Ultra quod, exiſtente in medio Martha Sorore germana defuncti Michaelis, fruſtraneus remanet quicunque conatus Fœliciani fratris Patruelis pro illam excludendo a ſucceſſione etiam in-
5 teſtata; Nam præcitatum Statutum Urbis uti loquens de excluſione Sororis propter fratres defuncti tam utrinque conjunctos, quam ex latere Patris tantum, nunquam extenditur ad Patruelem, qui eſt gradu remotior; plene *Redenaſc. conſ.40. num.7., & ſeqq., Conſtantin. ad idem ſtat. annot.40. n.26. cum duob. ſeqq., Rot. cor. ſa. me. Gregor. XV. deciſ.464. num.9., & coram Merlin. deciſ.526. num.3., & ſeqq.*; Statutum vero Nurſiæ Agnatos remo-
6 tiores admittit in ſolum defectum Sororis; ut ex particula 125. poſt *Card. de*
7 *Luc. de Statut. ſucceſſ.*; Et quod neutrum Statutum Urbis, & Nurſiæ pro-

ſit

ſit Patrueli pro excludenda germana Sorore ab inteſtata ſucceſſione fratris, plene firmavit *Rot. deciſ.68. per tot. part.6. Rec.*

Et ita &c. remiſſive ad præcedentem Deciſionem unica &c.

## EADEM SUPER ATTENTATIS, ET RESERVATIS IN SENTENTIA A.C.

### ARGUMENTUM.

Geſta lite pendente, & poſt inhibitionem de nihil innovando, ſunt attentata. Attentates autem tenentur ad omnia damna, & intereſſe, & fructus, qui, attentatis non commiſſis, percipi potuiſſent.

### *SUMMARIUM.*

1 *Geſta lite pendente, & poſt inhibitionem de nihil innovando, ſunt attentata;*

2 *Et in priſtinum ſtatum ſunt reducenda;*

3 *Præcipue ſi novatio commiſſa fuit ad eludendum Judicium.*

4 *Ad purgationem attentatorum conſequendam non eſt neceſſarium examen boni juris, ſed ſufficit litis pendentia;*

5 *Quæ ex proteſtatione, & Jurium productione citata parte inducitur.*

6 *Attentata commiſſa in ſpretum inhibitionis in Decreto remiſſionis Cauſæ contentæ validius purganda ſunt;*

7 *Præſertim concurrente Scientia mali Juris.*

8 *Dominium Lanienarum diſtinctum eſt a Dominio Domorum.*

9 *Attentantes tenentur ad omnia damna, & intereſſe, & fructus, qui percipi potuiſſent.*

10 *Contra Attentantes leviores admittuntur probationes, & depoſitiones extrajudiciales.*

11 *Res ſubrogata in locum alterius eodem Jure cenſetur.*

## DECISIO CLXXXIII.

STatuta Univerſitatis Lanionum Urbis provide diſponunt ad tollendum præjudicium talem Artem exercentium, quod ſine licentia primi Conductoris, Lanienarum Domus conduci non poſ-

ſint, neque earum penſio augeri, adeo ut Avviamentum, & ſtilia vel tranſeunt ad hæredes, vel titulo emptionis ad particulares Succeſſores, nec poſſunt ipſarum Domorum Domini ad alium uſum illas locare, neque penſionis augmentum petere; idque tendit etiam in beneficium dd. Dominorum, qui diſlocationibus ſubjecti non ſunt, nec diminutionem penſionis patiuntur; dicti vero Succeſſores in Avviamento, & ſtiliis proportionatas penſiones conſequuntur ab illis, quibus ſublocant Lanienas exercendas.

Anno 1693. Michael Angelus Cecconi emit Avviamentum, & ſtilia Lanienæ nuncupatæ *la Roſa* exiſtentis ad Macella Corborum inter Salſamentariam, & Aromatariam pretio ſcut.560., quorum pars ſoluta extitit Ven: Domui Turris Speculorum in ſatisfactionem penſionis Domus ipſius Lanienæ a Venditoribus debitæ, & in ſequelam hujuſmodi emptionis d. Ven. Domus locationem renovavit favore præfati Michaelis Angeli, ſeu Caroli illius Patris pro eadem annua penſione ſc.70.

Non ſolum Avviamentum antedictum una cum ſtiliis retinuit præfatus Michael Angelus uſque ad ejus obitum ſecutum die 24. Decembris 1734., verum etiam illius exercitium, mediante tamen perſona Fæliciani Cecconi ejus Fratris Patruelis, qui ſupplantare cupiens Martham Cecconi ſenio confectam, Sororem Germanam dicti Michaelis Angeli, ac illius hæredem Teſtamentariam, ſub ſuppoſito, quod Michael Angelus deceſſerit nullo condito Teſtamento, quodque illius hæreditas ipſi ab inteſtato delata fuerit, ſub die 2.Martii ſequentis anni, & ſic poſt lapſum duorum menſium, & ultra a die dicti ſecuti obitus, per ſimplicem comparitionem mandatum extorſit de immittendo in poſſeſſionem omnium Bonorum hæreditariorum ejuſdem Michaelis Angeli, cujus vigore ſe intruſit in poſſeſſionem Lanienæ; Sed perventa tali novitate ad aures Marthæ ſub die 18. ſequentis menſis Aprilis, ſolemniter ad illius inſtantiam interpellata extitit d. Ven. Domus Turris Speculorum, quod vigore Teſtamenti ad ipſam pertinebat præ-

præfata Laniena, & continuare intendebat in locatione Domus, quæ propterea nulli alteri,& ſignanter dicto Fœliciano minime locaretur: quo tamen non obſtante die 10. Aprilis ſequentis auni 1736. locata extitit eadem Domus d. Feliciano pro eadem penſione: ſed A. C. Furiettus manutentionem conceſſit Marthæ in poſſeſſione omnium Bonorum hæreditariorum d. Michaelis Angeli, & ſignanter d. Lanienæ *della Roſa* reſervando Jura favore ejuſdem Marthæ pro penſionibus Avviamenti, & ſtiliorum.

Adita deinde per Felicianum Signatura Juſtitiæ, nil aliud obtinere valuit, quam Cauſæ commiſſionem mihi directam in devolutivo: quapropter Fœlicianus illico renuntiavit Judicio poſſeſſorio, reſervatis tamen Juribus in Petitorio diſcutiendis; unde ſubſcripta per Me fuerunt bina dubia, unum ſcilicet complectens penſiones Auviamenti, & ſtiliorum reſervatas in Sententia A. C., ac diſputandas tam contra dictum Fœlicianum, quam præfatam Ven: Domum Turris Speculorum, & alterum reſpiciens ſucceſſionem in dict. hæreditate cum dicto Fœliciano tantum examinandum, prout poſtea factum fuit, ut ex mea contemporanea Deciſione; quæ ſane dubia ſub die prima Febr. 1737. fuerunt Partibus tranſmiſſa; verum ad reddendum eluſorium hujuſmodi Judicium ſuper reſervatis in Sententia A. C. ſub die 26. ejuſdem menſis Februarii præfata Ven: Domus, & prædictus Fœlicianus licentiam impetrarunt a R.P.D. Viarum Præſide aperiendi Lanienam in contigua Domo, ubi exercebatur Salſamentaria, prout de facto aperta fuit, prævia clauſura illius hæreditariæ dicti Michaelis Angeli, cujus propterea Avviamentum translatum extitit in aliam noviter apertam; Quapropter obtenta etiam per Martham nova commiſſione mihi pariter directa cum facultatibus A. C., & tanquam in prima ſubſcripſi dubium = *An, & quomodo ſint purganda attentata commiſſa in tranſportatione Lanienæ, ac pro qua ſumma, & contra quem ſit relaxandum mandatum pro penſionibus Avviamenti, & ſtiliorum in Caſu &c.*; Illudque cum propoſuerim in hodierna Audientia *pro Martha informante* reſolutum fuit.

Quo enim ad attentata commiſſa in tranſportatione Lanienæ illa clariſſima
1 apparuerunt, quia pendente Cauſa in hoc Sacro Auditorio ſuper penſionibus Auviamenti, ac ſtiliorum, & poſtquam inſuper R. P. D. Signaturæ Juſtitiæ Auditor citatis tam Procuratore Ven. Domus Turris Speculorum, quam dicto Fœliciano ſub die 14. ipſius menſis Februarii cauſam ad Sac. Rotam remiſerat cum Inhibitione, ne aliquid innovaretur; permiſſum non erat ſub die 26. ejuſdem menſis licentiam a R. P. D. Viarum Præſide obtinere, & ad effectivam etiam Lanienæ tranſportationem devenire, & ſic in ſpretum litis pendentiæ, & Inhibitionis Judicium quodammodo eluſorium reddere, ad *Text. in cap. 3. ubi Gloſs. verb. litigioſi, & Abb. nu. 10., & 14., & in cap. 4. ut lite penden., & tot. tit. Cod. de litig., Anaclet. in dicto tit. ut lite penden. §. 2. num. 34., & 35., Rot. coram Rembold. deciſ. 204. num. 1., & 4., & dec. 379. num. 6. part. 18. Recent., & cor. cl. me. Card. Falconer. dec. 8. n. 1., & 2. tit. de falſit.*

Pro effectu vero purgationis attentatorum putaruntDD. eſſe in priſtinum reducendam Lanienam hæreditariam d. Michaelis Angeli, & alteram claudendam, ut præfata Martha conſequi valeat poſſeſſionem d. hæreditariæ Lanienæ juxta priſtinum ſtatum, & cum ſuo Auviamento, ac pro effectu manutentionis frui poſſit re ſua, & fructus civiles ex
2 ea percipere, ſicque omnia in priſtinum ſtatum veniunt reducenda; *Rot. dec. 329. num. 2. part. 1., dec. 173. n. 13. part. 6., deciſ. 29. num. 6. par. 16. recen., & coram Card. Cerr. dec. 58. num. 15., & 16., & cor. clar. mem. Card. Falconer., dec. 30. num. 10. tit. de falſit.*, ſi-
3 gnanter, quando novatio commiſſa fuit ad effectum Judicium eludendi, *Rot. cor. Emerix Jun. dec. 650. num. 1., & cor. d. clar. me. Card. Faleoner. dec. 42. n. 1. de Miſcell.*

Nec opus fuit aſſumere boni Juris examen pro conſequenda attentatorum
4 purgatione, quia ſatis erat litis pen-
den-

dentia ſuper re, circa quam innovatum extitit: quæ profectò pendentia erat incontrovertibilis cum Ven. Domo Turris Speculorum, quia illa primo loco oriebatur ex proteſtatione ipſis citatis emiſſa, qua mediante Martha continuare declaravit in locatione Lanienæ, & proinde, quod nulli alteri præcipue d. Fœliciano fieri poſſet locatio; Et ſecundo ex alia Citatione adverſus eandem Ven. Domum executa cum productione Jurium juſtificantium pertinentiam Auviamenti, & ſtiliorum ad hæ-
5 reditatem prædictam, quæ omnia ex abundanti litis pendentiam inducunt; ut de ſola proteſtatione citata Parte *Baron de citat. cap.6. num.130. lib.1., Adden. ad Iranc. de proteſt. conſid.21. n.1., Rot. dec.365. num.29. part.9. recen.*, & de Jurium productione citata Parte *Clem.1. ubi Gloſs.1. ut lit. pend., Lancellott. de Attent. par.1. cap.4. num.28., Scaec. de Judic. lib.1. cap.64. num.11., Afflict. dec.220. num.13.*

Et ultra præmiſſa concurrebat etiam in præſenti enuntiata dubiorum tranſmiſſio cum ſucceſſivo Decreto remiſſionis Cauſæ ad Sac. Auditorium poſtea confirmato a Plena Signatura Juſtitiæ, ita ut propterea litis pendentia evitari non poſſet a præfata Ven. Domo Turris Speculorum; Eoque minus a Fœliciano, ut factum Cauſæ per ſe clare demonſtrat. Et graviora reddebantur at-
6 tentata præd. ob ſpretum Inhibitionis contentę in Decreto d. remiſſionis Cauſæ; Sicque eo fortius purganda erant; *Card. de Luc. de Judic. diſc.20. num.4., alter de Luc. ad diſcept. Gratian.206. n.12., Adden. ad Baratt. dec.73. n.9., Anſald. in addit. ad dec.103. num.28., & ſequen., Rot. dec.88. num.2., & ſeq. poſt Poſſ. de manut., & cor. Ludoviſ. deciſ.281. num.1., & deciſ.465. num.11.*

Attenta præſertim ſcientia non ſolum penes dict. Felicianum, verum etiam
7 apud dict. Ven. Domum pertinentiæ Auviamenti, & ſtiliorum ad Martham tanquam hæredem d. Michaelis Angeli; quæ ſane ſcientia nedum noſcebatur ex Jurium productione coram A. C. facta, citata quoque d. Ven. Domo, ſed inſuper ex receptione partis Pretii occaſione dict. emptionis de Anno 1693. factæ per d. Michaelem Angelum; Nec refragari poterat, quin Dominium d. Auviamenti eſſet diſtinctum, & ſeparatum a dominio Domus, quia ex inconcuſſa obſervantia innumeris Inſtru-
8 mentis munita demonſtratum fuit in terminis Lanienarum hujuſmodi Dominium eſſe diſtinctum ab illo Domorum; *Cephal. conſil.328. a n.25. ad 36., & num.66. lib.2., Gratian. diſcept.547. n.18., Paeion. de Locat. cap.29. n.90., Card. de Luc. de empt. diſc.69. num.12., & de Locat. diſc.29. n.6., & diſc.34. num.15., Rot. coram Coccin. deciſ.459. num.1., & coram Ubald. deciſ.93. ſub num.7., & poſt Conſtantin. ad Statut. Urb. dec.37. num.12.*

Deſcendendo nunc ad alteram dubii partem reſpicientem penſiones Auviamenti, & ſtiliorum, DD. dixerunt, eſſe relaxandum Mandatum contra dict. Ven. Domum, & Felicianum pro an-
9 nuis ſc.100.; Attentantes enim tenentur ad omnia damna, & intereſſe, ac fructus, qui percipi potuiſſent; *cap. conquerente de reſt. Spol., Card. de Luc. de Judic. diſc.18. n.5., Rot. cor. Baratt. dec.777. num.8., ibique Adden. lit.B., & cor. Celſ. dec.90. num.9.* Auviamentum enim, & ſtilia præd. Lanienæ pro dicta annua ſumma locari potuiſſent, prout juſtificatum fuit ex juratis depoſitionibus Lanionum, qui non ſolum deponunt de re pertinente ad eorum artem, ſed etiam verſati fuerunt in ipſa Laniena de tempore, quo erat in humanis d. Michael; quæ depoſitiones, li-
10 cet extrajudiciales erant attendendæ; cum in odium attentantium leviores probationes admittantur; *Rot. dec.199. num.1. par.16. recen., & cor. Anſald. dec.87. num.22., & 23., & cor. Falconer. dec.42. num.4. in Miſcell.*

Haud obſtante, quod præfata Laniena ſteterit occluſa, quo tempore nullum fructum reddiderit; quia id attentate ſucceſſit; ac proinde Penſiones debentur, ac ſi aperta ſtetiſſet: maxime quia ſimiliter fuit attentate inſtructa altera Laniena in contigua Domo trahendo ſecum Auviamentum; Unde pro
10 hujuſmodi effectu nova Laniena extans eodem Jure cenſetur cum hæreditaria;

taria; *Gloſs. cap. 3. verb. ſuceeſſerunt ut lit. pend.*

Et ita &c. Martha tantum informante, aliis vero Jura deducere reluctantibus, licet pluries monitis &c.

## ROMANA PECUNIARIA.

*Lunæ* 27. *Februarii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Promiſſa realitate Crediti ceſſi, tam Cedens, quam fidejuſſor eam præſtare tenentur. Ceſſionarius ex facto alieno impeditus exigere Creditum ceſſum de negligentia notari nequit.

### *SUMMARIUM.*

1 *In ſolidum obligatus ad ſolvendum adſtringi poteſt.*

2 *Nec Cedens, nec obligatus in ſolidum liberatur, niſi Credito per Ceſſionarium effective conſequuto.*

3 *Debitor tenetur ad ſolutionem ſummæ evictæ;*

4 *Obligatus in Solidum ſubrogatus dicitur loco principalis debitoris, & uterque in omnibus caſibus obligantur.*

5 *Ceſſionarius impeditus a debitore, & fidejuſſoribus Creditum ceſſum exigere, non tenetur de iſtius exactione eſſe ſollicitus.*

6 *Ex facto alieno impeditus nequit de negligentia notari.*

7 *Promiſſa realitate Crediti ceſſi tam cedens, quam fidejuſſor ad eam præſtandam tenentur.*

8 *Promiſſio indemnitatis præfefert fidejuſſionem favore promittentis.*

9 *Ceſſio jurium eſt pretium fidejuſſionis, & ſolidalis obligationis.*

10 *Fidejuſſio indiſtincte, & in omni caſu facta operari debet omnimodam ſatisfactionem Creditoris.*

### DECISIO CLXXXIV.

PRO dimittendo ingenti debito ſcutor. 12078. 88., quod ob male geſtam adminiſtrationem contraxerat favore Banci Sancti Spiritus Jacobus Maria Caroſius, coacti fuerunt Cæſar, & Stephanus de Mariis, ac Petrus Nellius fidejuſſores ejuſdem Banci plures facere aſſignationes, inter quas ceſſerunt cambium ſcut. 3335., quod ipſi habebant contra Joſephum Pignattellum, ita ut hac, aliiſque factis aſſignationibus univerſum debitum dicti Caroſii redactum unice fuerit ad ſcut. 5405., pro quibus tandem, & pro ſupradicto Cambio ceſſo fidejuſſerunt in ſolidum Fratres de Silvaggis, & Petrus Caſanova ſub palliato tamen nomine Hieronymi Arrigonii; In horum ſequelam anno 1706. ſupradictus Bancus Judicium inſtruxit coram A. C. Vicentino contra omnes coobligatos, quo pendente dict. Joſeph Pignattellus depoſuit Cedulam bancariam ſcut. 2518. 45., in quibus confitebat ſuum verum, & proprium debitum; unde idem Bancus duplicem proſequutus fuit inſtantiam, unam nempe pro ſolutione dictorum ſcut. 5405., & alteram pro conſignatione dict. ſummæ depoſitæ ſcut. 2515. 45., ſed ob varias, & multas exceptiones per ſupradictos coobligatos propoſitas contra eundem Bancum, & confiſtentes tum in nullitate obligationis Caroſii uti emiſſæ in Carceribus, tum in ſubſiſtentia Crediti ejuſdem Banci, factum exinde extitit, ut judicium in longius protractum fuerit, & avocatum interim remanſerit dictum Depoſitum ſc. 2518. 45. per Principem Pamphilium Creditorem ſupradictorum Caroſii, de Mariis, & Nellii pro penſionibus Ferreriæ, & latifundii Campi Leonis ab eiſdem conducti.

Verum cum tandem profligatis omnibus exceptionibus, idem Bancus victor evaſerit contra ſupradictos originarios debitores, & cedentes tam cor. laudato A. C. Vicentino, quam ſubinde in hoc Sacro Auditorio, ut pandunt Deciſiones editæ ſub annis 1715., & 1716. *cor. clar. me. Card. Althann.*, & 1720. *cor. bon. mem. Marimon*, egit poſtea contra ſupradictos fratres de Silvaggis pro ſolutione antedicti Cambii ſcut. 3335. —, ex quibus Pignatellus debitor depoſuerat ratam ſcut. 2518. 45., quam avocaverat præfatus Princeps Pamphilius, & pro reſidua portione ſcut. 816. 88. non ſoluta a dicto Pignatello, quia reperta fuit non realis, & vera, ex quo cambium creatum ſuper valore ferraccii ponderandi, facta ponderatione, repertum fuit deficiens in hac ſumma, ſed contrariam paſſus fuit ſen-

ſententiam coram R. P. D. Viceſgerente. Reaſſumpta autem Cauſa cor. R.P.D. Meſmero, vocatoque ad Cauſam eodem Principe Pamphilio, prodiit ſententia, in qua abſoluti fuerunt hæredes dicti Pignattelli, qui reperti fuerunt debitores in dicta tantum ſumma ſcutur. 2518. 45. jam, ut ſupra dictum eſt, depoſita, ad quam reportandam per aliam ejuſdem R.P.D. Meſmeri ſententiam condemnatus fuit Princeps Pamphilius favore Julii Silvaggi, qui altera mediante conſimili laudati Judicis ſententia favore dicti Banci condemnatus extitit ad ſolutionem integræ ſummæ ſcut. 3335. ſortis Cambii, & ad ſolutionem fructuum pro ea tantum ejuſdem Cambii rata ſcut. 816. 88. vera, atque reali minime reperta. Hujuſmodi autem Sententia, cum ob facultates, quibus mediantibus R. P. D. Meſmerus in cauſa proceſſerat, vigore nempe Chirographi SSmi appellatione remota, tranſitum fecerit in authoritatem Rei Judicatæ, obtenta a collitigantibus fuit ſpecialis Commiſſio manu pariter SSmi ſignata mihi directa cum clauſula *De Cauſis*; Quapropter duo conſimilia ſubſcripſi, & hodierna die propoſui dubia — *An conſtet de Re Judicata, ſeu potius de Cauſis reſtitutionis in integrum* — Quorum unum reſpiciens Principem Pamphilium, ac memoratum Silvaggium ob ſuffragiorum diſcrepantiam irreſolutum remanſit; Alterum vero in parte tantum reſolutum extitit mediante reſponſo — *Conſtare de re judicata quoad ſortem, quo vero ad fructus Capitalis ſc. 816.88. iterum proponatur*.

Iuſtitia ſiquidem hujus reſolutionis, quæ aditum præcluſit reſtitutioni in integrum, clare depromebatur ex litera Inſtrumenti Ceſſionis, in qua Jacobus Maria Caroſius una cum illis de Mariis, & de Nellis Sociis ceſſerunt Banco hujuſmodi ratam Cambii ſc. 3335., cujus erat debitor Joſeph Pignattellus ſub ampliſſima promiſſione veritatis, & exigibilitatis; Cum autem in majorem ſecuritatem ipſius Banci Fratres de Silvaggis in ſolidum ſeſe obligaverint ſub colorato nomine Hieronymi Arrigonii; propterea, quoties in facto conſtabat eundem Bancum nihil ex dicta ceſſione Cambii exigere potuiſſe, nullum ſubo-
1 riri poterat dubium, quin eſſent condemnandi ad ſolutionem ejuſdem Cambii iidem fratres de Silvaggis, qui una ſimul cum cedentibus ſeſe in ſolidum obligaverant; *ad Text. in l. fidejuſſ. 17. §. Rem fidejuſſor. ff. de fidejuſſor.*, *Rot. dec. 35. num. 5. poſt Ol. de ceſſ. jur.*, *deciſ. 518. num. 1. cor. Bich.*, *& in Romana Dotis 11. Februarii 1735. §. Ratio coram bon. mem. Harrach.*; & ratio ea eſſe videbatur, quia cedens, omneſ-
2 que alii in ſolidum obligati, niſi creditum cum effectu fuerit per Ceſſionarium conſequutum, liberationem ab eorum debito de Jure obtinere nequeunt; *ut per Text. in L. ſi mandavero §. Interdum ff. mandat.* tradunt *Covarruv. var. par. 2. cap. 6. n. 18.*, *O ea de Ceſſ. Jur. tit. 7. quæſt. 3. num. 19.*, *Rot. dec. 206. n. 17. cor. Duran.*, *& in dict. Roman. Dotis 11. Februar. 1735. §. Ratio cor. bon. mem. Harrach.*

Quidquam nec obſtare potuit factum fuiſſe pro rata hujus Cambii a Joſepho Pignattello depoſitum in ſumma ſcutor. 2518. 45., quod ſubinde fuit evictum a Principe Pamphilio. Etenim hujuſmodi etiam evictione admiſſa non inde ſequebatur liberatio ipſorum de Silvaggis; quia, quemadmodum ipſi-
3 met originarii debitores, ſequuta hac evictione, ad ſolutionem dictæ ratæ Cambii evictæ omnino tenebantur; *ad Text. in leg. Emptorem 12. §. Qui autem, ibique gloſſ. verb. per omnes ff. de act. empt.*, *Mangil. de evict. quæſt. 80. num. 9.*, *Vreeol. conſult. foren. cap. 1. n. 29.*, *Rot. deciſ. 45. num. 3. coram Gregor.*, *& deciſ. 1085. num. 6. coram Molin.*, Ita per conſequens ad eandem explendam ſolutionem adſtringi debent dd. fratres de Silvaggis, qui vi-
4 gore eorum ſolidalis ſponſionis evaſerunt Correi debendi, ac obligati remanſerunt in omnibus Caſibus, in quibus tenerentur ipſi met Principales cedentes, ob eam viviſſimam rationem, quia fidejuſſores ſolidales ſuccedunt, & ſubrogati dicuntur in locum principalium debitorum; ut tradunt *Bonden. collect. legal. num. 10. tom. 2.*, *Salgad. in labyr. Credit. par. 1. cap. 36. num. 16.*, *Rot. poſt. eundem dec. 63. num. 21.*, *poſt Cenc.*

*Cene. deciſ.392. n.8., & dec.169. n.1. cor. Otthobon.*

Minus quoque ſubſiſtebat, quod evictio dictæ ratæ Cambii proceſſerit ex negligentia ejuſdem Banci, qui explere prætermiſit diligentias tum contra Principales cedentes, tum pro conſignatione depoſiti ab eodem Pignattello facti; Non enim hujuſmodi objectum ſubſiſtebat; quia ſi quæ unquam conſiderari potuiſſet negligentia in eodem Banco, hæc certe refundi debebat in ſupradictos omnes coobligatos, qui acerrimam promoverunt litem contra eundem Bancum, atque per plurimos annos continuatam variis adductis exceptionibus tam circa nullitatem obligationis Caroſii uti factam in Carceribus, quam etiam circa inſubſiſtentiam Crediti ipſius Banci, prout apppare-bat ex deciſionibus editis *in Romana Pecuniaria 6.Decemb.1715., & 19.Junii 1716. coram cl. me. Card. Althan.*, *& 26.Junii 1720. cor. bon. mem. Marimon.*; Et propterea, cum idem Bancus pendente hac lite ſuper exiſtentia proprii Crediti,& ſuper validitate obligationis Caroſii repellere nequaquam potuiſſet Principem Pamphilium, qui cum Credito claro, & liquido petebat, & obtinuit conſignationem dictæ ſummæ a Pignatello depoſitæ; non te-
5 nebatur eſſe ſollicitus de exactione hujus Crediti Ceſſi, ne in caſum ſuccumbentiæ operas, & pecunias exactas perdere debuiſſet, ut ad rem firmat *Rot. deciſ.341. n.2. coram Gregor., dec.323. n.4. cor. Pæn., & dec.380. n.8. coram Cerro*, ideoque de nulla reprehendi poterat negligentia, quia impeditus remanſit ex facto eorundem obligatorum; nam de jure eſt, ut nemo poſſit de
6 mora, ſocordia, aut negligentia notari, quoties ex alieno facto quis fuit impeditus; *leg. ſed & ſi §. Si terra ff. ex quib. cauſ. major.*; *Rot. dec.269. n.5. coram Buratt., dec.570. n.22. & 23. cor. Molin., & deciſ.10. n.15. de Cenſ. cor. Card. Falconer.*

Subſiſtente itaque juſtitia ſupradictæ rei Judicatæ condemnantis fratres de Silvaggis ad ſolutionem ratæ Cambii ſc.2518.45., deſcenderunt poſtea DD. ad examen alterius partis ejuſdem Rei judicatæ, in qua fuerunt pariter adſtricti dicti fratres ad ſolutionem alterius ratæ ſcut.816.45., quæ deficiebat Cambio ſc.3335., quæque, ut ſuperius notatum extitit, reperta fuit non realis,& non vera; Cumque agnoverint juſtiſſimam fore etiam in hac parte, jure merito cenſuerunt ſupradictos fratres evitare minime poſſe ſolutionem quoque hujus reſiduæ ſummæ; Etenim Pignatellus pro hac portione ſc.816.45. debitor eſſe non poterat, ex quo valor Ferraccii ab eo empti, & poſtea ponderati repertus fuit deficiens in hac ſumma; Ideoque quoties cedentes promiſerunt veritatem, & realitatem Cambii ceſſi in ſumma ſc.3335., debent omnino adſtringi etiam Silvag-
7 gi fidejuſſores ad eam veritatem præſtandam, & ad ſolutionem ejuſdem portionis, quæ contra promiſſionem reperta fuit non vera,& non realis etiam ſpectata natura ipſa ceſſionis; juxta *Text. in l. ſi nomen ff. de hæred. vel act. vend.*, *Olea de ceſſ. Jur. tit.7. quæſt.3. n. 3.*, *Rot. dec.22. per tot. part.12., & dec.263. n. 10. part. 19. rec., & dec. 1113. n. 2. & 3. cor. Molin.*

Abſque eo, quod his officere potuerit, quod Silvaggi fidejuſſerint non pro debito Caroſii, ejuſque Sociorum, ſed Pignattelli, qui propterea cum non teneatur niſi pro ſumma ſcut. 2518., quæ erat vera, & realis, ad hanc eandem ſummam teneri tantum debent præfati Silvaggi, minime vero ad ſupradictam aliam ſummam ſc.816., pro qua obligatus non erat idem Pignattellus; Hujuſmodi ſiquidem objectum locum ſibi vindicare potuiſſet in eo caſu, quo vere, & realiter Silvaggi ſpopondiſſent tantum pro ſumma debita a Pignattello, non autem procedere poterat in præſenti hypotheſi, in qua ipſi ſeſe adſtrinxerunt pro ea ſumma, quæ ſolvi debebat a ſupradicto Caroſio, imo præciſe loquendo de debito Pignattelli, expreſſe promiſerunt *reficere, & refundere totum id, quod defecerit pro adæquandis, & complendis dictis ſcut.3335.* Si igitur Silvaggi ſub colorato nomine Arrigonii in ſolidum ſpoponderunt pro dicto Caroſio, ejuſque Sociis, promiſeruntque ſolvere, ac refundere Banco totum id, quod conſequi debebat a dictis Caroſio, & Sociis, inne-

Digitized by Google

innegabile reddebatur, quod ipſi adſtringi nedum debent ad ſolvendam ſupradictam ſummam ſcut.2518., verum etiam ad alteram portionem ſcut.816., quæ reſidualis erat ſupradicti Cambii Pignattelli ſcut.3335., pro quo fidejuſſerunt.

Neque dubium emergere poterat, quin revera Silvaggi ſeſe obligaverint favore Banci pro omni debito Caroſii, & ſociorum; quoniam ſatis, ſuperque hęc obligatio colligebatur ex ipſo inſtrumento Fidejuſſionis, in quo loquentes de reſiduali ſumma debiti Caroſii in ſcut.5405. declararunt facere intuitu, & contemplatione d. Caroſii, & Sociorum *nedum præſentem, verum etiam omnes alias obligationes favore d. Banci*, In quo quidem inſtrumento per continuatam orationem iidem Silvaggi pro omnibus obligationibus factis, & faciendis ſibi expreſſe reſervarunt relevationem contra eundem Caroſium, ejuſque Socios; In his profecto terminis clarior res eſſe nequibat ſuper vera, & certa obligatione ipſorum de Silvaggis pro omni debito Caroſii, & Sociorum: nam
8 hæc reſervatio, & effectiva promiſſio indemnitatis, & relevationis evidenter indicat Fidejuſſionem fuiſſe emiſſam favore illius, qui eandem indemnitatem promiſerat; ut tradunt *Hering. de fidejuſſ. cap.20. §.1. n.50., Rot. deciſ.251. n.18. part.6., & deciſ.131. n.19. part.19. rec.*, & demum idem Bancus poſt reportatam hanc Fidejuſſionem eiſdem Silvaggis ceſſit *omnia, & ſingula jura, actiones, ac privilegia etiam anterioritatis, & potioritatis, & alia quæcunque eidem Banco competentia, & competitura contra dictos Caroſium, & Socios, pro dictis ſc.5405., ac pro omnibus aliis ſuperius expreſſis*, conſignavitque ſubinde omnes ſcripturas, & liberos ſequeſtratos eorundem Caroſii, & Sociorum; Quæ quidem ceſſio Jurium facta a Banco contra dictos debitores pariter per neceſſe concludit, Silvaggios acceſſiſſe, & in ſolidum ſpopondiſſe pro effectiva ſolutione debiti ipſorum Caroſii, & Sociorum; quia Ceſſio Jurium eſt pretium
9 Fidejuſſionis, & ſolidalis obligationis; ad notata *per Hering. de fidejuſſ. par.3. c.23. a n. 1. ad 13., Rot. dec.512. n.10., & ſeq., & dec.540. n.7. coram Molin.*

His omnibus tandem acceſſit ponderatio, quod inanis prorſus, ac fruſtratoria fuiſſet acceſſio fidejuſſoria facta a dictis Silvaggis, ſi ipſi non deberent adſtringi ad omne id, pro quo debitores erant Caroſius, de Mariis, & de Nellis. Quoniam Bancus non alia de Cauſa voluit a dictis Originariis debitoribus præſtari novam fidejuſſionem ſolidalem ipſorum de Silvaggis, niſi pro ſecuritate reportandæ ſatisfactionis ſuper credito Pignattelli, quod eidem Banco fuerat ceſſum; Quoties igitur Bancus contentus non fuit ſolo credito Pignattelli, ſed voluit ulterius obligationem eorum de Silvaggis, patens inde ex hoc reddebatur, quod fidejuſſio ſolidalis ab eis emiſſa reſpicere omnino debebat ſecuritatem totius debiti Caroſii, & Sociorum, ipſiuſque nedum exigibilitatem, & idoneitatem, ſed etiam realitatem; cum alias nihil profuiſſet eidem Banco debitum Pignattelli ceſſum, niſi reale quoque fuiſſet, & inanis pariter remanſiſſet fidejuſſoria obligatio ipſorum de Silvaggis pro ſecuritate totius Crediti Banci, niſi iſti fidejuſſores tenerentur pro toto debito Caroſii, ipſiuſque ſocio-
10 rum. Ideoque hujuſmodi fidejuſſio cum indiſtincte, & in omni caſu reportata fuerit pro ſecuritate ſatisfactionis, debet utique hanc omnimodam ſecuritatem operari favore ejuſdem Banci Creditoris, ut integram conſequi valeat ejus Crediti ſatisfactionem; ad tradita *per Cenc. de cenſ. qu.32. n.3., Ognat. de contr. tom.2., tract.18. ſect.5. nu.89., & 163.*

Et ita utraque Parte Informante ſuper ſorte totius Cambii ſcut.3335. reſponſum fuit.

## ROMANA IMMISSIONIS.

*Veneris 5. Martii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Qualitas maſculinitatis repetita non cenſetur quoad Perſonas in diverſa ſubſtitutione comprehenſas, nec veram Agnationem conſervare valentes, præſertim in diſpoſitione fæminæ. Linea maſculina in conditione poſita non reſtringit diſpoſitivam comprehendentem etiam fæminas.

*SUM-*

SVMMARIVM.

1 *Nomen* Primogenitus *abſolute prolatum comprehendit tam maſculum, quam feminam*.

2 *Ad Primogenituram mere agnatitiam an filia ultimi agnati admittatur in excluſionem ſubſtituti extranei; remiſſive*.

3 *Verba*: Si debba regolare la ſucceſſione, *deſignant modum ſuccedendi, non vero ſubſtitutorum qualitates*.

4 *Agnationis contemplatio deficit, ubi agitur de ſucceſſione Cognatorum*.

5 *Qualitas maſculinitatis repetita non cenſetur quoad perſonas in diverſa ſubſtitutione comprehenſas, nec veram agnationem conſervare valentes*;

6 *Eaque, ubi in aliis ſubſtitutionibus expreſſa fuit, dicitur voluntarie omiſſa*.

7 *Femina non præſumitur odio habere, ſed diligere proprium ſexum*.

8 *Sub appellatione lineæ maſculinæ in parte conditionali veniunt etiam feminæ, quando in diſpoſitiva comprehenduntur*.

9 *Repugnantia, & inſtantanea contradictio vitanda eſt, etiam per impropriationem verborum*.

10 *Pars diſpoſitiva conditionali prævalet, eique intelligentiam tribuit*.

11 *Verba*, come ſtà dichiarato di ſopra: *includunt dumtaxat præcedenter expreſſa*.

12 *Verba*: come dichiarerò a ſuo luogo: *præſervant diſpoſitionem inferius explicandam*.

13 *Neque pars præambula Teſtamenti, neque conditionalis intervertere, aut mutare poſſunt diſpoſitivam*.

DECISIO CLXXXV.

Aloyſia Coſta Herrera prole deſtituta, in ejus, ſub quo deceſſit Teſtamento, hæredem univerſalem inſtituit Petrum Franciſcum Coſtam ex Fratre Nepotem, eique ſuccedere voluit illius Primogenitum Maſculum, & ſucceſſive Primogenitos, de Primogenito in Primogenitum in infinitum; Deficiente autem dicto Petro Franciſco ſine filiis maſculis legitimis, & naturalibus, ſucceſſionem deferri juſſit ad Octavium Coſtam, cui ſuccedere deberet ejus Primogenitus legitimus, & naturalis, exinde in defectum Primi, Secundo, aut Tertiogenitus Maſculus; eveniente vero obitu ipſius Octavii abſque filiis maſculis, tali caſu ſi Philippus Coſta alter Nepos in Uxorem duxiſſet Fæminam paris conditionis, vocavit illius Primogenitum, & in iſtius deficientiam Secundo, aut Tertiogenitum; Si autem linea Maſculina Domus Coſtæ deficeret, diſpoſuit, quod in ejus hæreditate ſuccederent Primogeniti Domus de Puteo deſcendentes a Carolo Antonio de Puteo, & Theodora Coſta ipſius Teſtatricis Sorore; Et demum prævidendo caſum, quod aliquo quovis tempore deficere poſſet linea Maſculina Domus Coſtæ, & de Puteo, prout ipſa ſuperius declaraverat, tunc ſubſtituit PP. Theatinos S. Andreæ de Valle Urbis, injuncto onere celebrationis Miſſarum.

Non diu ſtetit in ſuſpenſo purificatio ſubſtitutionis favore Primogeniti Domus de Puteo: Nam per obitum ipſius Petri Franciſci hæredis ut ſupra inſtituti verificata remanſit ad commodum Coſmi Antonii memoratæ Theodoræ ex filio Nepotis, qui cum nuper deceſſerit relicta poſt ſe Maria Laura filia, ideo PP. Theatini putantes eveniſſe caſum eorum ſubſtitutionis, immiſſionem poſtularunt coram A. C. Furietto ad Bona hæreditaria præfatæ Aloyſiæ Fideicommittentis, ſed per Sententiam rejecti fuerunt; & delata Cauſa ad Sacrum Auditorium conſimilem experti ſunt ſortem. Propoſito enim per Me hodierna Die Dubio -- *An ſit danda Immiſſio in caſu &c.--DD. Negative* reſponderunt,

Pro deneganda ſiquidem petita Immiſſione obici fuit exiſtentia ſupra recenſitæ Mariæ Lauræ filiæ præfati Coſmi Antonii, quæ tanquam vocata ceſſare fecit prætenſam purificationem ſubſtitutionis favore dictorum PP. ultimo loco vocatorum. Cum enim Teſtatrix, dum progreſſa fuit ad ſubſtitutionem illorum de Puteo, ſimpliciter, & indefinite vocaverit Primogenitos deſcendentes a dictis Carolo Antonio, & Theodora, ideo, cum per obitum enunciati Coſmi Antonii modo exiſtat præfata Maria Laura illius filia Primogenita deſcendens a dictis Carolo Antonio, &

& Theodora, iſta utique vocata remanſit; quia nomen *Primogenitus* cum ſit
1 verbum de ſui natura promiſcuum, abſolute prolatum comprehendit ex proprietate ſermonis tam maſculum, quam Fœminam; ad tradita per *Bald. in L. Multis n.1.ff. de Stat. homin., Roman. conſil.92. n.2., Molin. de Primogenit. lib.3. c.4.n.4., Rodulphin. allegat.119. n.2., Palm. Sen. conſil.56.n.53., de Luc. de Feud. diſc.45. n.3., & de Fideicommiſſ.diſc.40. n.2., Rot. dec.249.n.2., & 7. par.7., & dec.133.n.4., & 5. par.9., dec.205. n.2.par.16.recent., coram Royas dec.72.n.17., & coram Amat. Dunozzett. deciſ.651.n.6.,& coram Molin. deciſ.1052.n.1.*

Haud officiente, quod Teſtatrix ordinare voluerit in Domo de Puteo Primogenituram totaliter reſtrictam, & conformem cum illa, quam præcedenter expreſſerat in Domo Coſta -- ibi-- *E ſucceſſivamente ſi debba regolare la ſucceſſione in detta mia Eredità nella Caſa del Pozzo nel modo, e forma deſcritto, ed ordinato di ſopra, come nella Caſa Coſta &c.* -- Et propterea ſicuti in Domo Coſta vocatio reſtricta videretur adMaſculos ex maſculis progenitos, ita quoque cenſendum ſit quoad Domum de Puteo; ſicque Maria Laura non habeat ſedem vocationis,quamvis nomem *Primogenitus* abſolute prolatum aptum ſit illam comprehendere; cum ex voluntate Teſtatricis appareat illud reſtrictum, & coercitum ad ſolos maſculos.

Etenim prætermiſſo examine, an in Domo CoſtaPrimogenitura mere agnatitia ordinata fuerit, & in præſenti, ubi non concurrit agnatus de ſanguine, ſed ultimo loco ſubſtitutus pro ſuſtinenda terminatione Primogeniture, an dicta MariaLaura tanquam filia ultimi Agna-
2 ti per poſterius,& ſubſidiarie admittenda foret; juxta *Rodulphin. allegat.164. n.1., de Comit. Deciſ. diverſ.32. n.25., Rot. deciſ.205. n.15. par.16. recent., coram Emer.Jun. deciſ.466. n.1.,coram Molin. deciſ.1023.,& dicta deciſ.1052. utrobiq.n.1.*, crediderunt DD. verba ſuperius transcripta non importare qualitates ſubſtitutorum, ſed modum ſuccedendi, regulandum de Primogenito in Primogenitum, prout ordinatum fuerat in Domo Coſta, ipſumque modum exprimere, atque ad illum eſſe referendum clare demonſtrabant verba illa
3 -- *Si debba regolare la Succeſſione* -- Unde ex verbis antedictis deduci minime poterat,quod a Teſtatrice volita fuerit eadem qualitas ſubſtitutorum in Domo de Puteo, quam exoptaverat in illa de Coſta, ſed idem tantum ſuccedendi modus deſumebatur; ut ad caſum firmat *Rot. coram Priol. deciſ.283. num.6., coram Ottbobon. deciſ.252. n.13., & 14., coram Merlin. deciſ.83. n.20., & poſt de Luc.de Fideicom.deciſ.1. n.16.,deciſ.20., n.2., deciſ.21. n.9., & ſequen., & in Mantiſſ.cod.tit.de fidecom.deciſ.4.n.18., de Comit.deciſ.Senen.38. n.7., & coram Caprar. deciſ.721. n.11., & 12., & coram Molin. dec.998. n.50.*

Ad excludendum quoad illos de Puteo tacitam repetitionem qualitadis maſculinæ aliquando expreſſam reſpectu Domus Coſtæ,ponderatum quoque fuit, quod diverſa militabat ratio inter unum, & alterum caſum; Cum enim Aloyſia Teſtatrix eſſet de Domo Coſta, ideo ex naturali affectione erga propriam Familiam, & ad conſervandum illius ſplendorem, proſpicere forſan potuit illius agnationi; Sed ratio iſta concurrere non valuit quoad Deſcendentes a Theodora Sorore, & Carolo Antonio Leviro,quia in ipſis verificari non poterat affectio propriæ agnationis, adeo ut propterea volita quoque dici poſſit qualitas agnatitia, quæ de cætero
4 nunquam dicitur conſiderata, imo exulat a mente Teſtatorum, quoties, prout hic, habetur reſpectus ad Cognatos; *Altograd. Jun. controv.40. n.7., & controv.55. n.92., Actolin. Reſp.83. ex n.2., & Reſp.120. n.4., Mart. de ſucceſſ.leg. par.6. quæſt.6. artic.2. n.5., Molin. de Primogen. lib.3. cap.5. n.50.*; Et de facto in ſubſtitutione illorum de Puteo nunquam habita fuit mentio maſculorum, ſed vocati fuerunt dicti Deſcendentes ſub nomine Primogeniti abſque ulla qualitate, ſeu additamento Maſculinitatis:quæ ſane qualitas volita in pri-
5 mis Inſtitutis, & ſubſtitutis, repetita minime cenſetur quoadPerſonas in diverſa prorſus ſubſtitutione comprehenſas, & in quibus non cadere poterat eadem af-

fectio conſervandæ agnationis; *Rot. deciſ.122. n.3., & 4., & deciſ.475. n.7., deciſ.482. n.19. par.19. recent., & deciſ.537. n.7., & deciſ.164. n.2. coram Molin.*

Imo præfata Teſtatrix cum in Primogenito hęredis inſtituti requiſiverit qualitatem maſculinam, quam itidem non ſemel expreſſit in aliquibus ſubſtitutis ex illis de Coſta; ſi deinde iſtis defectis ultro progreſſa fuit, ſubſtituendo novum genus Perſonarum abſque ulla mentione, ſeu qualitate maſculinitatis, hæc qualitas dicitur voluntarie omiſſa; quia ſi illam exoptaſſet, utique expreſ-
6 ſiſſet, prout exprimere non omiſit quoad aliquos in præcedentibus ſubſtitutionibus comprehenſos; *de Comit. deciſ. Senen.38. n.1., & deciſ. Florent.92. n.20., Rot. coram* Emer. *Jun. deciſ.1180. n.7., poſt de Luc. de fideicom. deciſ.20. n.3., & deciſ. 21. n.2., & 12., in recent. deciſ.170. n.11. par.14., & deciſ. 638. n.8. par.18., & deciſ.122. n.8. par.19., coram Caprar. deciſ.47. n.5., & coram Molin. d. dec. 998. n.37.*

Reflectendo etiam ad magis magiſque ſuadendam vocationem Marię Lauræ, ſignanter in concurſu, & ad excluſionem Extranei, quod agebatur de Teſtamento condito a Fæmina, quæ non
7 præſumitur odio habere proprium ſexum, imo illum ſummopere diligere; *Rot. dec.402. n.26. par.9., dec. 91. n.7. par.10., dec.165. n.15. par.11. recent., & coram Emer. Jun. dec.880. n.14., & dec.850. n.8.*

Momenti nec etiam fuit, quod ſubſtitutio PP. Theatinorum ab unica conditione dependeret, nempe a deficientia lineæ maſculinæ Domus Coſtæ, & de Puteo; Unde cum tam Fratres de Coſta, quam Coſmus Antonius de Puteo deceſſerint nullis relictis filiis maſculis, de plano ſequeretur purificatam remanſiſſe conditionem, ſub qua dicti PP. ſubſtituti fuerunt. Etenim cum in parte diſpoſitiva ſub naturali nomine *di Primogenito* abſque ulla mentione maſculinitatis expreſſe vocata fuerit Maria Laura, dicta pars conditionalis Teſtamenti apta non erat illam excludere; quia de ſui natura pars conditio-
8 nalis præciſe intelligenda, & limitanda venit juxta terminos vocationis diſpoſitivæ, nec valet iſtam alterare, ſed continet, & complectitur omnes illas Perſonas, quæ in parte diſpoſitiva incluſæ, & vocatæ reperiuntur; *Rot. cor. Duran. deciſ.126. n.12., & 28., cor. Cerr. deciſ.910. n.25., & deciſ.956. n.6., & in Recent. deciſ.402. n.20. par.9., deciſ.95. num.23. par.11., dec.489. n.4. par.14., & dec.232. n.53. par.19., & in Romana Fideicomm. de Rhodianis 14. Maii 1736. n.4. cor. Me.* Proindeque ex parte conditionali nullum recte deſumi poterat argumentum pro excluſione Fæminarum, & ſic Mariæ Lauræ in præcedenti parte diſpoſitiva Sedem vocationis habentium, ne ſequeretur abſurdum, & inconveniens, quod in eodem Teſta-
9 mento adſit repugnantia, & inſtantanea contradictio: imo ipſa pars diſpoſitiva prævalere debet, & intelligentiam tri-
10 buere parti conditionali, ut bene in propoſito dixit *Rot. dec.80. n.5. coram Royas, & cor. Card. Falconer. tit. de Fideicom. dec.38. n.16., & dec.54. n.13., & in Romana, ſeu Januen. Primogenituræ de Coſta ſuper Detractionibus ingenere 17. Martii 1732. §. Minuſque, & 13. Martii 1733. §.6. cor. cl. mem. Card. Cincio.*

Et quęlibet inſuper difficultas ſublata remanebat, animadvertendo, quod Teſtatrix in ſubſtitutione ordinata favore dictorum PP. Theatinorum ob deficientiam lineæ maſculinæ, immediate
11 ſubjunxit — *Come ſtà dichiarato di ſopra* — Quæ ſanæ verba denotant, non poſſe ulterius extendi dictam partem conditionalem, niſi ad tramites diſpoſitivæ ſuperius ordinatæ, ne ex ea aliquid inferre permiſſum ſit, quod alienum exiſtat a diſpoſitiva; cum ibi ea tantum includantur, quæ præcedenter expreſſa fuerunt; *Decian. Reſp.31. n.137. lib.1., Surd. Conſil.336. n.9., Barboſ. Dict.441. n.1., Rot. dec. 718. n.2., & 3. par.2., dec.40. n.1. 10., & 11. par. 5. tom. 1. recent., & cor. Falconer. tit. de Fideicom. dec.14. n.20., & tit. de Primogen. dec.5. n.13.*

Ejuſdem inſubſiſtentiæ habitus quoque fuit recurſus ad priorem partem Teſtamenti, in qua erectis duabus Cappellaniis, & diſponendo de Jure nominan-

nandi, vocantur ad Juſpatronatus Primogeniti Maſculi,indeque ponuntur in conditione Filii Maſculi inſtitutorum, & ſubſtitutorum,ex quo ſuaſum apparerer,Teſtatricem ordinaſſe ſucceſſionem de Maſculo in Maſculum cum totali Fæminarum excluſione tam in Domo Coſta, quam in Domo Putea. Quandoquidem dicta præambula Pars Teſtamenti minime præſeferebat diſpoſitionem perfectam, & abſolutam, ſed ſuſpenſam, & perficiendam ab inferius diſpoſitis, ut clare nimis denotabant ſu-
12 pradicta verba -- *come dichiarò a ſuo luogo* -- & rurſus -- *come da me farà dichiarato* -- quæ quidem verba referunt, & præſervant diſpoſitivam vocationem inferius explicatam, quæ favore Primogeniti dePuteo ſine ulla difficultate apta eſt comprehendere tam maſculos,quam etiam Fæminas; Quælibet proinde hu-
13 jus Teſtamenti pars, ſive præambula, ſive conditionalis, tantæ efficaciæ habita non fuit, ut diſpoſitivam aliquo modo intervertere, atque mutare poſſet, ut ſupra probatum extitit.

Demum attendi nec valuit obſervantia in contrarium ex eo deducta, quod defuncto memoratoPetro Franciſco hęrede inſtituto, & cum eo extincta linea Maſculina Fratrum de Coſta, minime ſucceſſeritBlancaCatharina Coſta Franzona Filia Fæmina Philippi alterius ex dictis Fratribus, bene vero Coſmus Antonius Primogenitus Maſculus Domus de Puteo; Id enim nil ponebat in eſſe, quia doctum minime fuit, quod mox enuntiata BlancaCatharina judicialiter petierit ſucceſſionem in Primogenitura ordinata a prædicta Aloyſia ad excluſionem dicti Coſmi Antonii; quodque rejecta fuerit ea ſub ratione, quod ſcilicet Fæminæ utriuſque Domus vocatæ haudquaquam fuerint, & ideo eadem Blanca Catharina hanc prætenſionem excitare non curavit, ex quo forſan probabiliter opinata fuit minime potiri qualitatibus a Teſtatrice volitis, nec purificatas remanſiſſe conditiones illas, ſub quibus per obitum Octavii ſine Filiis Maſculis ſubſtitutus extititPrimogenitus Philippi.

Et ita utraqua Parte Jura ſtrenue deducente reſponſum fuit &c.

## ROMANA, SEU BONONIEN. NULLITATIS EXECUTIONIS.

*Veneris* 10. *Martii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Citatio Poſſidentis bona vitio litigioſi affecta non eſt in Executione mandati neceſſaria. Vitium litigioſi requirit litis præexiſtentis pendentiam.

### *SUMMARIUM.*

1 *Executio mandati facta abſque citatione Poſſidentis nulla eſt*;

2 *Ideoque revocanda*.

3 *Limita ſi bona executata in poſſidentem tranſiverint cum vitio litigioſi*;

4 *Hoc tamen per extinctionem litis ceſſat*;

5 *Cum requirat pendentiam appellationis*.

6 *Reſervatio jurium in Tranſactione appoſita in caſu inadimplementi operari poteſt reviviſcentiam crediti, non vitium litigioſi*.

7 *Ut litigioſi vitium adſit, requiritur lis antecedens, non vero ſufficit ſubſequens*.

8 *Diverſitas confinium oſtendit diverſitatem prædiorum*.

9 *Executori mandati fides non præſtatur, niſi in reſpicientibus nudam executionem*.

10 *Enuntiativa Executoris contraria confeſſioni Petentis executionem, non attenditur*.

### DECISIO CLXXXVI.

De Anno uſque 1692.acquiſiverunt ab Anna Faccini V. Monaſterium, & Moniales S. Laurentii Civitatis Bononiæ Tornaturas Tres Terræ poſitas in Communi *delle Caſelle*, quas poſtmodum Anno ſcilicet 1736. vendiderunt Fratribus de Sacchettis, prævia, ut par erat licentia Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Cardinalis Lambertini tunc Bononienſis Archiepiſcopi, nunc vero Divina favente Clementiâ in publicum bonum,Univerſalis Eccleſiæ Sanctæ decorem, Principum ſolamen Pontificis Optimi Maximi. Cum autem Franciſcus Borella Creditor nonnullorum Cambiorum mandatum ab A.C. reportaſſet adverſus bona hæreditaria Andreæ de Lambardis, quod ſubinde executum quo-

quoque fuit ſuper quodam Prædio pa-
riter in Communi *delle Caſelle*, & licet
ad impediendam ejuſdem Prædii ſub-
haſtationem allegata fuiſſet ex parte
Leonardi Greco, & Philippi Lambar-
di vulgata Cautela Angeli Peruſini, ad-
huc tamen iſta prius rejecta extitit per
ſententiam ejuſdem A. C., & inde in
gradu reſtitutionis in integrum per al-
teram Sac. noſtri Auditorii ſententiam
coram Eminentiſſimo Aldrovando, &
demum per Tertiam coram Reveren-
diſſimo Creſcentio, quæ quidem rejectio
approbari etiam promeruit a plena Si-
gnatura Juſtitiæ cum Clauſula -- *S. P.*
Quapropter Rotali prius *exequatur* ap-
poſito in Mandato A. C., illud iterum mi-
nime citatis Fratribus de Sacchettis exe-
cutioni fuit demandatum etiam ſuper
dd. Tornaturis antea poſſeſſis a præfatis
Monialibus S. Laurentii, nunc vero a
memoratis Fratribus de Sacchettis, qui
cum reclamaſſent de nullitate executio-
nis prædictæ, illius petendo coram me
revocationem, requiſivi hodie DD.
— *An ſit locus revocationi Executionis
ſuper tribus Tornaturis Terræ, de qui-
bus agitur, vel potius ſit procedendum ad
ulteriora in deliberatione* -- & reſpon-
ſum accepi — *Affirmative ad primam
partem, negative ad ſecundam*.

Executionem enim ſuper controver-
ſis Tribus Tornaturis non controver-
1 tebatur factam fuiſſe abſque præven-
tiva citatione Fratrum de Sacchettis
pacifice in illarum poſſeſſione exiſten-
tium, propterea que excuſari non pote-
rat a nullitatis vitio promanante ab in-
ſanabili Citationis defectu; *leg. 1. §. Cum
ex edicto ff. quæ ſent. ſint. appellat. re-
ſcind., cap. 8. de Majorit., & Obedien.,
Vant. de nullit. ex defect. Citat. n. 3., &
ſequen., Menoch. conſil. 245. n. 13., Rot.
cor. Duran. dec. 8., & dec. 163. n. 1.,
& cor. Falconer. Tit. de Subhaſt. dec. 5.
n. 10.*; qua quidem ſtante nullitate pro-
2 cul omni dubio executio revocanda
erat, nec ullo modo ad ulteriora pro-
cedi poterat in deliberatione.

Haud refragante, quod hujuſmodi
Tornaturæ, tanquam partes Prædii *del-
3 le Caſelle* tranſiverint in Fratres de Sac-
chettis cum vitio Litigioſi, ex quo de
anno 1662. d. Prædium mediante Per-
ſona Joannis Baptiſtæ Cioſi Licitatoris
deliberatum remanſerit favore Joannis
Baptiſtæ Borellæ, ita ut propterea non
ſine tali vitio dd. Tornaturæ acquiri po-
tuerint anno 1692. per Moniales S.
Laurentii ab Anna Faccini, & deinde
per Fratres de Sacchettis a Monialibus
prædictis, ſicque mandatum expeditum
per Borellam adverſus bona hæredita-
ria præfati Andreæ abſque ulteriori ci-
tatione eorundem Fratrum poſſeſſorum
rite executioni demandatum fuerit ſu-
per dd. Tribus Tornaturis; ex firmatis
per *Rot. dec. 153. n. 10., & ſequen. cor.
Bichio, dec. 131. n. 2. coram Cavalcr.,
& dec. 721. n. 2., & ſeq. coram Anſaldo.*

Animadverſum namque fuit, quod
poſt, nempe de an. 1678., idem Joan-
nes Baptiſta Borella dictum Prædium
retroceſſit Marthæ Faccini mediante
Tranſactione, in qua prævio receſſu a
quacunque lite cum remiſſione expen-
ſarum hinc inde, dicta Martha in corre-
ſpectivitatem hujus retroceſſionis per-
ſolvere ſe ſe obligavit annua ſcut. 250.
uſque ad integram Cambii ſatisfactio-
nem; quapropter ſi recenſita lis de me-
dio ſublata fuit mediante executione
per deliberationem conſumpta, & ul-
terius per Tranſactionem revulſa, ex-
tinctum per conſequens fuit quodlibet
4 litigioſi Vitium, quod antea infixum
fuerat Prædio *delle Caſelle*; juxta nota-
ta per *Bartol. in Leg. Cenſemus, n. 4.
verſic. quod eſt verum Cod. de litigio-
ſis, Farinac. in fragmen. verb. litigioſæ
part. 2. num. 411., Rot. dec. 440. n. 16.*
Ut enim res vitio litigioſi affecta dica-
5 tur, neceſſe eſt, quod pendeat appella-
tio; ut in propoſito notat *Gratian. di-
ſcept. 28. num. 21., Actolin. reſolut. 77.
n. 56., Rot. cor. Royas dec. 209. n. 6.,
& cor. Rmo Criſpo dec 346. n. 8.*

Nec proficere videbatur Cautela re-
ſervationis Jurium in eodem Tranſa-
ctionis Inſtrumento appoſita pro parte
Borellæ in caſu non adimplementi; quia
6 talis reſervatio operari quidem poterit
Crediti reviviſcentiam, non vero Vi-
tium litigioſi, ſignanter in præjudicium
Tertii, qui videns Annam Faccinam
poſſidere, ac fructus percipere, bona
fide cum ea contraxit.

Eoque minus poſſibile erat tale Vi-
tium

tium

tium deſumere ab executione facta anno 1718. ſuper dd. Tornaturis; quia multo prius ſcilicet anno 1692. jam reperiebantur penes præfatas Moniales S. Laurentii, quibus proinde per quemcunque actum poſtea ſecutum tribui non potuit Vitium litigioſi, cum iſtud neceſſario requirat, quod lis antecedat,
7 non vero ſubſequatur alienationi, & in præfato Judicio anni 1718. nunquam Moniales citatæ fuerunt, ut aliquo modo dici poſſet, quod alienatio poſtea ſecuta favore illorum de Sacchetis ſumma bona fide facta non fuerit.

Præmiſſa eo fortius procedere viſa ſunt; quia valde dubium erat an dd. tornaturæ dici poſſent de pertinentiis dicti Prædii; nam, expedito mandato contra bona hæreditaria Andreæ Lambardi, illud ad inſtantiam Borellæ executum fuit de dicto anno 1718. ſuper Prædio *poſſeſſo a Petro Lambardo culto a Colono Dominico de Mattiolis, & confinante a mane cum bonis Sac. Religionis Hieroſolymitanæ, & ab aliis lateribus cum illis de Malvaſia*, e contra vero dd. tres tornaturæ de dicto anno poſſidebantur non a dicto Petro, ejuſque Colono, *ſed a Monialibus*, ſuiſque Miniſtris; diverſos ulterius habebant confines, nempe *Rio Polo, la Commenda di Malta, & un ſtradello*; unde attenta
8 diverſitate prædicta comprobatum remanebat præfatas tres tornaturas eſſe penitus diſtinctas, & ſeparatas a Prædio hæreditario Andreæ Lambardi, ad tradita per *Ruin. conſ.* 115. *n.2. lib.5., Rot. coram Seraphin. dec.*123. *n.* 1., *coram Rembold. dec.*596. *n.*1., *& ſeq., coram Ottbobono dec.*8. *n.6., coram Emerix Jun. dec.*617. *n.*3., *& coram Falconer. tit. de retinend. poſſeſſ. deciſ.*11, *n.* 4., *& de uſur. dec.*19. *n.* 13.

Nec aliqua vis fieri potuit ſuper enuntiativa ab Executore facta in actu ultimæ executionis ſecutæ de an. 1740., ubi deſcripta etiam fuere confinia illa invariabilia, nempe *Rio, Polo, & un ſtradello* reſpondentia dd. tornaturis jam a Monialibus, nunc vero a Sacchettis poſſeſſis. Etenim cum id cauſam dederit liti, non venit inquirendum, quod fuerit executum, ſed an recte executio facta fuerit, & ulterius urgebat reſponſio, quod non eſt in poteſtate Executoris novos fines in fundis aſſignare; & cum ſit nudus, & ſimplex Executor mandati Judicis, eidem nulla alia fides adhibenda
9 venit, niſi in iis, quæ reſpiciunt nudam, & ſimplicem executionem; *Nat. conſil.*364. *n.*5., *Alciat. præſumpt.*14. *n.*3. *reg.* 3., *Maſcard. concluſ.*189. *num.*5., *Gratian. diſcept.* 339. *n.*3., & 4.

Et eo fortius nulla fides præſtanda erat enuntiativæ prædictæ; quia in ſequelam dictæ executionis promulgato ad inſtantiam Borellæ Edicto de ſubhaſtando, in eo aliqua mentio facta non fuit Rivi, & publicæ viæ, ſed expreſſum extitit, quod Prædium hæreditarium Andreæ Lambardi pro finibus habebat Bona Sac. Religionis Hieroſolymitanæ, & ab omnibus aliis lateribus bona illorum de Malvaſia; unde ex ipſius Borel-
10 læ confeſſione patebat, quod enuntiativa dictæ executionis attendenda non erat; juxta *Text. in leg. unica Cod. de confeſſ., Corn. Conſil.*44. *col.*1. *vol.*1., *Gratian. diſcept. Forenſ. cap.*90. *n.*13., *Rot. cor. Duran. dec.*790. *n.*15.

Quapropter cum vitium litigioſi ſufficienter excluſum remaneret, nec identitas dd. tornaturarum clara dignoſceretur, DD. jure merito putarunt in præſenti eſſe locum revocationi executionis ſuper eiſdem tornaturis factæ; Si enim dd. tornaturæ eſſe poterunt de Patrimonio Andreæ Lambardi, & pertinentiis dicti Prædii, Borella in ſuo congruo Judicio propria Jura experiri poterit; eo magis quia, quatenus etiam nunc probata appareret identitas prædicta, adhuc devenire non valuiſſet ad præfati mandati executionem adverſus memoratos Fratres de Sacchettis tertios poſſeſſores, nec etiam citatos.

Et ita utraque &c.

## ROMANA, SEU REATINA SALVIANI.

*Veneris* 10. *Martii* 1741.

## ARGUMENTUM.

Retentio non impeditur ab exceptione redditionis rationis adita hæreditate cum Beneficio legis & Inventarii, quando agitur de bonis propriis hæredis, & ad ipſum ratione dominii ſpectantibus

tibus; non vero ubi agitur de bonis, pro quorum retentione ſimpliciter allegatur creditum pecuniarium. Obligatio generalis, & indefinita ſolvendi bona hæreditaria non obligat hæredem ultra vires hæreditatis, ad differentiam obligationis ſpecialis pro certo credito ab eodem hærede nomine propria emiſſa.

*SUMMARIUM.*

1 *Extremis concurrentibus, immiſſio nunquam denegatur, niſi in caſu exceptionis liquide, & in continenti probatæ.*

2 *Perceptio fructuum hæreditariorum, & mobilium, ac creditorum appropriatio impedit retentionem pro credito dotali ante redditionem rationis; & num 6. & 12.*

3 *Illud enim vel ſatisfactum præſumitur, vel ita turbidum evadit, ut immiſſionem retardare nequeat, & n.6. & 12.*

4 *Retentionem non impedit exceptio redditionis rationis, adita hæreditate cum beneficio Inventarii:*

5 *Quod tamen procedit quoad bona propria hæredis, & jure dominii ad eum ſpectantia, non quoad bona, pro quorum retentione allegatur creditum quantitativum, tunc enim ultra Inventarium requiritur redditio rationis.*

7 *Debitum hæreditarium evadit debitum heredis per obligationem ab eo nomine proprio emiſſam illud dimittendi.*

8 *Beneficium Inventarii præſervat hæredem a debitis hæreditariis, non ab accollatis, & contractis proprio nomine.*

9 *Per generalem & indefinitam obligationem ſolvendi debita hæreditaria heres obligatus non manet ultra vires hæreditarias, ſecus per ſpecialem nomine proprio factam pro certo credito.*

10 *Nullitas obligationis ex defectu ætatis oriens nunquam ab obligato in vita adducta, ab ejus hærede adduci nequit.*

11 *Mandati expeditionem & executionem patiens ratificare dicitur obligationem, in cujus vim illud expeditum fuit.*

13 *Retentio a non poſſidente allegari nequit.*

14 *Ex paupertate perſonarum ſolutio in veriſimilis redditur.*

DECISIO CLXXXVII.

OCcaſione matrimonii, quod tertio cum Anna Filichier contraxit Joannes Antonius Dognazzi, dotem ipſe recepit in ſumma ſcutorum 150c., quam eveniente caſu diſſolutionis matrimonii, eidem Annæ, vel cui reſtituenda foret, reſtituere promiſit; cum autem de an. 1721. hujuſmodi matrimonium diſſolutum fuerit per obitum dicti Joannis Antonii, ſub die 6. Septemb. anni 1737. Magdalena Filichier heres mediata præfatæ Annæ interim defunctæ immiſſionem in vim utilis ſalviani reportavit ab A.C. Furietto ad nonnulla Bona hæreditaria Dognazzi, ad effectum ex eorum fructibus ſe ſatisfaciendi tam de præfata ſorte dotis, & lucro dotali, quam de eorum fructibus decurſis, & non ſolutis a die 8. Aprilis 1723., & in poſterum decurrendis, cujus Judicati vigore, ob non interpoſitam appellationem, capta extitit actualis poſſeſſio per dictam Magdalenam, expulſis eorundem Bonorum Poſſeſſoribus, qui cum recurſum habuerint ad plenam Signaturam, petendo circumſcriptionem poſſeſſionis prædictæ, non reportarunt niſi ſolam Cauſæ commiſſionem cum clauſula -- *De cauſis reſtitutionis in integrum* -- cujus vigore directa poſtmodum commiſſione R.P.D. Vincentino, iſte mandatum de manutenendo, ſeu reintegraudo favore dictorum Poſſeſſorum conceſſit, in quorum Judicatorum conflictu, devoluta Cauſa ad hoc Sacrum Auditorium ex reſcripto Signaturæ cum clauſula -- *De appellatione* -- in ſequelam commiſſionis mihi directæ propoſui in hodierna Audientia dubium -- *An ſit danda immiſſio, ſeu potius reintegratio in caſu -- Quoad affirmative quoad primam partem, negative vero quoad ſecundam reſolutum fuit.*

Extrema ſiquidem, quæ ad effectum obtinendi immiſſionem neceſſario requiruntur in hujuſmodi Judicio ſatis concurrere viſa fuerunt in præſenti. De credito enim cum hypotheca dubitandum non erat, quia illud reſultabat ex publico Inſtrumento matrimoniali confecto ſub die 28. Aprilis an. 1708., antiqua vero poſſeſſio dictorum Bonorum penes Joannem

nem Antonium Dognazzi debitorem
non impugnabatur, prout nec etiam
moderna apud Reos conventos, quæ de
cœtero apparebat ex litis ſuſtentatio-
1 ne; quibus proinde extremis concur-
rentibus, & non deductis a Reis con-
ventis exceptionibus liquidis, & in con-
tinenti probatis, immiſſio nunquam de-
negari ſolet; ut paſſim firmavit *Rota, &
ſignanter poſt Pacific. de Salvian. de-
ciſ.60. n.2., dec. 430. n.17., & dec.669.
n.7. par.18. tom.2. Recent., & dec.59.
n.2. coram Emerix jun., dec.3. n.2., &
18., & dec.31. n.1. coram Card. Capra-
ra, & coram Molin. dec.571. n.28.*

Exceptiones autem, quæ adverſus
petitam immiſſionem opponebantur,
illiquidæ prorſus, ac inſubſiſtentes appa-
ruerunt. Agnes enim de Raffaelis tan-
quam Donataria Jacobi Dognazzi filii
memorati Joannis Antonii, ac Annæ
Mariæ Bertacciæ ejus ſecundæ Uxoris
retentionem allegabat vigore crediti
dotalis dictæ Annæ Mariæ in quantitate
ſcut.2500., pro quo ſane credito utpo-
te anteriore illo Magdalenæ provenien-
te ab Inſtrumento dotali Annæ Filichier
tertiæ Uxoris retentionem promereri
credebat, ſed incaſſum.

Nam ex facto conſtabat prefatum Ja-
cobum fuiſſe hæredem ex Teſtamento
dicti Joannis Antonii Patris, qui non
leve patrimonium illi reliquit conſiſtens
in pluribus ſtabilibus, quorum valor
ad ſc.5000., & ultra aſcendere poterat,
atque etiam in argentis, Jocalibus,
mobilibus, ac nominibus debitorum in
totum conſtituentibus ſummam aliorum
ſcut.1950.55., ut ex Inventario ab eo-
dem Jacobo confecto apparebat; quapro-
pter cum memoratus Jacobus ſecuto Pa-
tris obitu, nedum fructum dictorum ſta-
bilium perceperit, verum etiam ante-
dicta mobilia, & credita ſibi appropria-
verit, inde ſequebatur, quod prædicta
2 Agnes, donec, & quouſque rationem
non reddiderit de ſupradictis Bonis per-
ventis ad manus Jacobi, non valeat ex
iſtius Juribus retentionem aliquam alle-
gare pro dote Annæ Mariæ Bertacciæ
Matris ipſius Jacobi, cujus creditum
vel ſatisfactum præſumitur, vel adeo
3 turbidum, & illiquidum evaſit, ut peti-
tam immiſſionem nullo modo retarda-
re valeat; *Rot. dec.454. n.3., & ſeq. cor.
Peutinger., dec.65. n.12., & ſeq. par.10.
Recen., dec.252. n.13. coram Emerix
jun., dec.179. n.13. coram Rmo Criſpo,
& in Avenionen., ſeu Vaſionen. Pri-
mogenituræ ſuper Cautela Angeli 12.
Maii 1703. §. Ad hoc enim coram bo.
mem. Muto.*

Nec prodeſſe putarunt DD., quod
præfatus Jacobus paternam hæredita-
tem adiverit cum beneficio Legis, & In-
ventarii, proptereaque, cum prædicta
Agnes ex perſona ipſius Jacobi non ge-
rat figuram Actricis, ſed proprium cre-
ditum deducat ad effectum ſe tuendi in
4 poſſeſſione Bonorum hæreditariorum,
iſto caſu ſimplex Inventarium ſatis ſit,
nec obſtet exceptio non redditæ ratio-
nis; juxta diſtinctionem traditam *in Ro-
mana Salviani 15. Januarii 1723. co-
ram bo. mem. Gamaches §. Vigente, &
ſeqq. confirmata coram Rmo Decano
2. Martii 1725., & in Cornetana Im-
miſſionis 28. Aprilis ejuſdem anni §. Quæ
quidem coram bo. mem. Ratto.*

Etenim ſuprad. diſtinctionem tunc lo-
cum habere crediderunt DD., quando
ſcilicet hæres beneficiatus vel foret con-
demnandus in Bonis propriis, vel ad ip-
5 ſum jure dominii ſpectantibus, non au-
tem quando agitur adverſus Bona hære-
ditaria, pro quibus tuendis allegatur
creditum quantitativum, iſto namque
caſu ad evitandam præſumptam ſatisfa-
ctionem, ultra Inventarium concurre-
re quoque debet redditio rationis; *Card.
de Luc. de Judic. diſc.4. n.13., Rota co-
ram Anſald. dec.139. n.40., & 41., &
dec.27. n.5., & 6. lib. 9. inter addit. ad
Card. de Luc. tom.1.*

Maxime quia accedebat in præſenti
non modica quantitas Bonorum per-
ventorum ad manus Jacobi hæredis ſum-
mopere excedentium ejus dotale credi-
tum, & proinde in his circumſtantiis
valde rationi conſonum viſum fuit,
quod licet antedicta Agnes non gerat
figuram Actricis, attamen neceſſe ſit,
ut oſtendat redditionem rationis Bono-
rum hæreditariorum, nec ſimplex In-
ventarium ſufficiat, ex quo evidenter
patebat, quod, quamvis dictum credi-
tum ad majorem etiam quantitatem
aſcenderet, adhuc ex prædictis Bonis ſa-
tisfa-

tisfactum remanere potuerit, vel ad ſummum adeo turbidum, & illiquidum
6 effectum, ut poſtulatam immiſſionem retardare non valeat; ut præter authoritates deductas in ſuperiori §. *Nam ex facto, Rot. dec.180.n.17.coram Otthob., dec. 382. n.3. coram Celſ., deciſ. 1018. num.10., & 11. coram Emerix Jun., dec.139. n.43., & dec.393. n.15. coram Anſald., dec.5. n.16. tit. de fideicomm., & dec.1.n.13.tit.de ceſſ. jur.coram clar. mem. Card. Falconerio*.

Præmiſſis ulterius accedebat obligatio a Jacobo emiſſa, & quidem nomine proprio, non vero tanquam hærede beneficiato, ſolvendi dotem ſc. 5500.una cum fructibus favore recenſitæ Annæ Mariæ Filichier Auctricis Magdalenæ, ſicque non eſt amplius allegabile aliquod creditum, quod competere aliquo modo poſſit ex perſona dicti Jacobi ad effectum evitandi dictæ dotis ſatisfactionem;quia hujuſmodi debitum venit con-
7 ſiderandum tanquam proprium ipſius hæredis, non autem hæreditatis, & propterea opitulari non potuit Inventa-
8 rium, cujus beneficium præſervat quidem hæredem a debitis hæreditariis, non vero ab illis contractis, ſeu accollatis ex propria perſona,& nomine proprio, *Cyriac. contr.225. num.17., Urceol. de tranſact. quæſt.80. n.11., Rot. dec.93. n.3. poſt Merlin. de pignor., deciſ.428. n.6. par.9., dec.49. n.3. par.16. Recen., & dec.6. n.3. lib.16. inter addit. ad Card. de Luc. tom.4.*, ſignanter quia non agebatur de aliqua generali, & indefinita obligatione ſolvendi debita hæreditaria, quo caſu hæres beneficiatus cenſetur reſtringere voluiſſe propriam obligationem intra limites Bonorum hæreditariorum, ſed de ſpeciali
9 obligatione pro debito reſtitutionis dotis, & quidem contracto nomine proprio, atque ſe, hæredes, & propria bona obligando; ut firmat *Rota dicta deciſ.6. n.3. lib.6. inter addit. ad Card.de Luc. tom.4.*

Haud officiente,quod antedicta obligatio laboret vitio nullitatis, utpote emiſſa ab eodem Jacobo tempore, quo erat in minori ætate conſtitutus;quia ultraquamquod hujuſmodi nullitas nun-
10 quam allegata, ſeu deducta fuit in vita ab ipſo Jacobo, & proinde allegari modo non poſſet ab Agnete prædicta; juxta notata per *Cara. de Luc. de alienat. diſc.33. n.30., Rota dec.696. n.10, coram Cerro, dec.224. n.8., & ſequen. par.14. Recen., & in Romana Annuæ Præſtationis 5. Decemb.1702. §. Prout nec relevare coram clar. mem. Card. Scotto*. Urgebat reſponſio, quod memoratus Jacobus factus major, & pulſatus coram A.C. ad inſtantiam dictæ Annæ Mariæ, ejuſque hæredis pro annualitatibus decurſis ad formam præfatæ ſuæ obligationis,nedum oppoſitam nullitatem non deduxit,verum etiam mandati expeditionem, ac executionem una cum ſubhaſtatione paſſus fuit, ſicque obligationem ſupradictam clariſſime
11 ratificavit; *Conſtantin. ad Statut. Urb. annot.43. n.158., & ſeq., Rot. dec.88. n.36. poſt eundem, & dec.224. n.8., & 11, par.14. Recen., & dec. 340. n. 24. coram Cuprar.*; Et quia anterioribus creditis non obſtantibus, adhuc dictus Jacobus ad antedictam obligationem devenire non dubitavit, optime etiam dabatur intelligi, quod hæreditas Joannis Antonii Dognazzi eſſet pluſquam capax ad Creditores omnes dimittendos; alias enim obligationem prædictam non emiſiſſet, cum optimam ſcientiam haberet dictorum Creditorum; ut ex contextu ipſiuſmet obligationis colligebatur.

Deſcendendo nunc ad credita, quæ allegabantur a Joanne Auguſtino viro enuntiatæ Agnetis, pro eo, quod reſpiciebat creditum dotale Eliſabeth Carbonæ Matris ipſius Joannis Auguſtini, ac primæ uxoris Joannis Antonii, iſtud pariter aptum non fuit pro retardanda favore Magdalenæ immiſſione præfata, ex facto enim apparebat, quod in cauſam reſtitutionis hujus dotis Joannes Antonius aſſignavit dicto Joanni Auguſtino, ac Julio fratri quamplura Debitorum nomina aſcendentia ad ſcut.750., quodque iſti per multum temporis ſpatium poſſederunt Bona hæreditaria Patris, & inſuper, quod idem Joannes Auguſtinus notabilem illorum partem alienavit, ita ut propterea nulla ratio habenda erat de dicto credito, quod
12 ſtantibus dd. aſſignatione nominum

De-

Debitorum, fructuum perceptorum, ac ipſorum Bonorum alienatione potius cenſeri debet extinctum; *Cenſal. dec. Lucen.22. num.12., & 21., Rot. dec.743. n.2., & ſequen. coram Manzanedo, decíſ.252. n.13. coram Emerix Jun., dec.173. n.1. coram Caprar., & dec.993. n.3., & ſequen. cor. Molines*; & licet doctum fuerit, quod ex præfatis nominibus Debitorum tantummodo ſcut.107. exacta fuerint, attamen ſemper vim faciebat reſponſio, quod per longævam Bonorum poſſeſſionem cum perceptione fructuum, ac eorundem Bonorum alienationem, aut creditum ſatisfactum remanſit, vel adeo turbidum, & illiquidum effectum, ut illius vigore allegabilis non ſit Bonorum retentio juxta authoritates ſuperius deductas.

Majoris denique inſubſiſtentiæ conſideratum fuit alterum creditum ab eodem Joanne Auguſtino pariter allegatum in ſcutis 1318., quæ ab ipſo ſoluta contendebantur pro fructibus cujuſdam cambii debiti hæreditati Angelæ Vaſſolini; Animadverſum namque fuit, quod aſſerta ſolutio facta comperiebatur poſt undecim menſes a die, qua A.C. Furiettus ſententiam protulit, & ſic poſtquam Magdalena Bonorum poſſeſſionem adepta fuerat, ita ut allegabilis non ſit re-
13 tentio a non exiſtente in poſſeſſione; ut docet *Card. de Luc. de credit. diſc.2. n.4.*, & inſuper, quod dictus Joan. Auguſtinus eſſe non potuit perſona capax ſolvendi non exiguam ſummam ſcutorum 1318., quando ad effectum ſe eximendi a moleſtiis Creditorum jam Bonis ceſſerat, & non parum ſuſpicandum
15 erat de ſubſiſtentia, & realitate dd. fructuum, ex quo ab anno 1688. tempore creationis dicti cambii nunquam præſupponuntur ſoluti; id enim valde inveriſimile reddebatur, introſpectis etiam perſonis, quæ contraxerunt, ut ad rem ponderant *Menoch. conſil.457. n.1., Bertazzol. conſ. civil.118. n.6., & ſeq., Surd. dec.105. n.4., Rot. dec. 92. n.2. coram Buratt., & dec.802. n.20. par.18. Recen.*

Et ita in contradictorio Partium reſponſum fuit &c.



## CALAGURITANA DIMIDII BENEFICII DE LUMBRERAS SUPER ADMISSIONE.

*Lunæ 13. Martii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Beneficium ſervitorium non obligat ad reſidentiam, & ſervitium perſonale, ſed hæc per ſubſtitutum adimpleri poſſunt.

### *SUMMARIUM.*

*Pœna eſt ſtricte intelligenda, nec de caſu ad caſum extendenda.*

2 *Ceſſante ratione diſpoſitionis, ipſa quoque diſpoſitio ceſſat.*

3 *Obſervantia eſt optima interpres legum, conſtitutionum, & Statutorum;*

4 *Maxime ſi proxima ſit eorundem compilationi;*

5 *Et promanet ex actibus contradictis, & judicialibus.*

6 *Beneficium ſervitorium non obligat ad reſidentiam, & ſervitium perſonale, ſed hæc per ſubſtitutum adimpleri poſſunt.*

7 *Nemo obligatur niſi a lege vigente in loco domicilii.*

### DECISIO CLXXXVIII.

CÆteras inter Conſtitutiones, ſeu Statuta per Capitulum Eccleſiaſticorum Parochialis Eccleſiæ Villæ de Lumbreras Anno 1683. condita, & a Reverendiſſimo Epiſcopo ſubinde approbata, duo potiſſimum reperiuntur adnexa circa Beneficiatos perſonaliter non inſervientes, in quorum primo ſancitum fuit, quod nullus d. Eccleſiæ Beneficiatus perſonaliter non inſerviens fructibus ejus Beneficii frui valeat, quodque Capitulum deputare poſſit Cappellanum in locum Beneficiati perſonaliter non inſervientis, aſſignata ei mercede, ſeu ſtipendio ex ejuſdem Beneficii fructibus, ex quibus, quod inde ſupererit, prout Juris fuerit, dividatur, abſque eo quod talis Beneficiatus perſonaliter non inſerviens quidquam ex dd. fructibus conſequi valeat.

In altero vero diſpoſitum fuit, quod hujuſmodi pæna Beneficiatis perſonaliter non inſervientibus indicta afficere nequeat illos, qui vigeſimum quintum ſuæ

ſuæ ætatis Annum non adhuc agerent; verum iſti facta per idem Capitulum deputatione Cappellani, qui ſervitium Beneficiis præſtaret, ſuperlucrari tantummodo deberent fructus remanſuros, poſtquam facta extiterit ſolutio mercedis Cappellano inſervienti, adjecta tamen lege aſſumendi in ætate 25. Annorum Sacerdotium, & perſonaliter inſerviendi; alias integros Beneficiorum fructus amitterent.

Ad tramites itaque dd. Statutorum cum Joachim de Naxera dimidius Beneficiatus de menſe Septembr. an. 1734. inſtetiſſet pro ſui admiſſione ad perſonale ſervitium in ſupradicta Parochiali Eccleſia, plures illico adinvenit oppoſitores eidem Cappellanum ex defectu ætatis eſſe aſſignandum autumantes, prout per modum proviſionis Vicarius Generalis Calaguritanus aſſignari mandavit; at hoc proviſionali Decreto, & appellatione ad Rmum Hiſpaniarum Nuntium per eundem de Naxera interpoſita minime obſtantibus, præfatum Capitulum ſic a lite recedendo ipſum ad perſonale ſervitium admiſit in menſe Sept. an. 1735., atque in Tabella deſcripſit pro implemento ſuorum onerum, quę circa illa proprio ordini congruentia per ſemet ipſum erant peragenda; quo vero ad celebrationem Miſſarum per alium adamuſſim implevit, & demum fructus omnes, & emolumenta recepit; cum autem poſt paucos menſes repente a prædicta Tabella deletus fuerit, recurſum habuit ad eundem Vicarium Generalem, qui ex eo quia recognovit præfatum Joachim jam cooptatum fuiſſe ad ſervitium Eccleſiæ, demandavit ei faciendam eſſe conſignationem omnium fructuum, ſeu emolumentorum a die 28. Septembris anni 1736., quo tempore ſervitium præſtare ceperat, uſque ad diem, qua Sacerdos ordinatus ſui ſervire poſſet Eccleſiæ, reſervata tantum favore d. Eccleſiæ tertia parte Decimarum, aliorumque redituum ipſius Beneficii; Cum autem nulli ex colligantibus præfata placuerit Sententia, ex utraque parte provocatum extitit ad hoc Sac. Auditorium.

Delegata vero mihi hujus Cauſæ Commiſſione, nemine pro parte Capituli, & Communitatis enuntiatæ Villæ de Lumbreras adhuc comparente, duo ad inſtantiam Joachini de Naxera ſubſcripſi Dubia, quorum unum, de quo hic agitur, ita conceptum — *An Beneficiatus non Sacerdos admitti debeat ad ſervitium perſonale Eccleſiæ Parochialis Villæ de Lumbreras, vel potius ſit ei deputandus Cappellanus per Capitulum ejuſdem Parochiæ* — cum hac mane DD. propoſuerim, illud *pro informante* reſolverunt, ſcilicet *Affirmative* ad primam partem, *Negative* autem ad ſecundam.

Inſpectis ſiquidem Capitularibus Conſtitutionibus ſupra recenſitis patens reddebatur, quod Jus deputandi Cappellanum ad illum unicum reſtringebatur caſum, quo Beneficiatus debitum perſonaliter Eccleſiæ ſuum ſervitium minime præſtaret. Quamobrem cum Joachim dimidius Beneficiatus perſonale ſervitium tribuere intendat Eccleſiæ, non poteſt profecto ab hoc ſervitio per ſe ipſum præſtando arceri, eique Cappellanus per Capitulum deputari; quippe quia hujuſmodi Cappellani deputatio ordinata tantum fuit in pænam illorum Beneficiatorum perſonaliter non inſervientium, exequi vero nullo modo poterat in altero prorſus ſeparato caſu, quo Cappellanus velit ſuum præſtare
1 ſervitium; cum pæna in uno caſu indicta extendi non valeat ad alterum omnino ſeparatum, ſed ſtricte intelligi debeat; ad *Text. in Cap. Statutum 22. de elect. in 6.*, *& Cap. Odia de Regul. Jur. pariter in 6.*, *leg. cum quidam 19. de lib.*, *& poſthum.*, *Rot. deciſ. 199. num. 10.*, *& dec. 510. num. 14. part. 14.*, *& deciſ. 126. n. 9. part. 19. recent.*, *& deciſ. 5. ſub num. 5. de Senat. Conſult. Vellejan. cor. cl. me. Card. Falconerio.*

Nequaquam refragante, quod præfatus Joachim minor ſit viginti quinque Annis, quo caſu Capitulum vigore ſupradictarum Conſtitutionum jus habet deputandi Cappellanum; Etenim hæc facultas Capituli ſemper reſtricta fuit ad illum unicum finem ſupplendi per Cappellanum deputatum illud ſervitium, quod non præſtatur per Beneficiatum; Mentio autem de minoribus viginti quin-

quinque annis facta in prætatis Conſtitutionibus intelligenda venit de minoribus perſonale ſervitium non præſtantibus, nullimode vero de illis, qui per ſe ipſos velint Eccleſiæ inſervire; Quapropter quoties d. Joachim promptus ſeſe obtuliſſet Eccleſiæ perſonaliter ſervitium tribuere, non poterat equidem Capitulum ei Cappellanum decernere vigore dictarum Conſtitutionum, quia in hoc caſu cum ceſſet ipſarum diſ-
2 poſitionis ratio, ob quam conditæ fuerunt, ceſſet quoque, oportet, earundem diſpoſitio; juxta *Text. in cap. cum ceſſante de appellat.*, *leg.*4. §. *Toties ff. de damn. infect.*, & *leg. hos accuſare* §. *Omnibus ff. de accuſat.*, *Felin. in cap. nonnulli de reſcript.*, *Rot. dec.*705. *n.*6. *part.*17., & *deciſ.*165. *n.*12. *part.*19. *recen.*, *deciſ.*817, *num.*2. *cor. Molin.*, & *dec.*1371. *n.*20. *cor. Lancetta*.

Quæ quidem intelligentia tanto magis recipienda erat in preſenti hypotheſi, ubi concurrebat quoque inconcuſſa obſervantia admittendi ad perſonale ſervitium Beneficiatos etiam minores 25. annis; dum ex facto conſtabat, quod idem Capitulum poſt quinquennium a confectione dd. Conſtitutionum, occaſione, qua admitti debebat quidam Beneficiatus minor ſupradd. ætate, exquirere voluit conſilium cujuſdam Juris periti. An Beneficiatus non obſtante dict. minori ætate foret recipiendus, qui, cum ſuum affirmativum dederit reſponſum, factum inde fuit, ut nedum admiſſus extiterit Beneficiatus ille, pro quo Conſilium Juris periti expoſtulatum fuerat, verum etiam plures ſubinde alii etiamſi minores fuiſſent ætate 25. annorum, prout unanimiter ita obſervatum fuiſſe teſtantur plures, & formiter examinati teſtes; Accedente autem hujuſmodi obſervantia inconcuſſa recipiendi Beneficiatos vigeſimum quintum annum adhuc non attingentes, eo magis dicendum erat, quod ſupradictæ Conſtitutiones comprehendere non intendebant ſimiles Beneficiatos per ſe ipſos ſervitium Eccleſiæ præſtare volentes; cum obſervantia
3 ſemper reputata ſit fida, ac legitima interpres cujuſcunque legis, Conſtitutionis, aut Statuti; ut notant *Fagnan. in cap. tuæ num.*14., & 15. *de Clericis non reſiden.*, *Pignatell. Conſult. Canon.*85. *num.*6. *tom.*5., *Rot. deciſ.*89. *num.*13. *coram Ubal.*, *deciſ.*137. *num.*10. *cor. Herrer.*, *deciſ.*966. *n.*13. *cor. Molin.*, & *deciſ.*21. *num.*10. *de Jurepatron. cor. clar. mem. Cardinal. Falconer.*, & *deciſ.*38. *num.*8. *in Miſcel. coram eodem*, ubi agitur de Satutis Eccleſiæ.

Duplici præſertim ponderata circumſtantia, quarum prima eſt, quod hujuſmodi obſervantia proxima erat, & im-
4 mediate fere poſt compilationem dd. Conſtitutionum habuit initium, quo caſu majorem promerebatur conſiderationem; ut ponderant *Spada conſil.*34. *n.*37. *lib.*1., *Card. de Luca de Regal. diſcurſ.*72. *ſub n.*6., *Rot. Lucen. apud Palm. Nep. dec.*343. *ſub. n.*20., & 22. *tom.*4., *Rot. deciſ.*467. *n.*2. *cor. Cavaler.*, *dec.*36. *num.*38. *cor. Dunoz Jun.*, & *deciſ.*137. *num.*11. *coram Herrera*: Et altera, quod eadem obſervantia procedit etiam, & oritur ex actibus contradictis, & judicialibus; Nam, poſtquam per Capitulum denegata fuerat de an.1734. admiſſio ſupradicto Joachino, & iſte judicium inſtruxerat coram Vicario Generali Calaguritano, quod ſubinde per appellationem proſecutum fuerat coram Rmo Hiſpaniarum Nuntio Apoſtolico, idem Capitulum, quod malum foveret Jus bene prænoſcens, de anno 1736. ad exoptatum ſervitium admiſit illum, atque recepit, ut uſque, & de anno 1689. poſt conſultationem Juriſperiti admiſſus quoque fuerat ad conſimile ſervitium alter Beneficiatus etſi minor viginti quinque annis, in quibus ſane terminis eo fortius ſpectanda erat
5 ſimilis obſervantia promanans tum ex actibus Judicialibus, tum ex aliis contradictis, ut reſpectu Judicialium tradunt *Roec. diſput.*10. *num.*21., *Paulut. diſſert.*16. *num.*6., *Rot. deciſ.*384. *n.*2. *part.*3., & *deciſ.*221. *n.*17. *part.*12. *recent.*, *dec.*2283. *n.*34. *coram Coccin.*, *dec.*92. *n.*19. *coram Anſald.*, *deciſ.*23. *num.*16. *de ſolut. coram Cardinal. Falconer.*, & *dec.*1242. *n.*19. *coram Lancetta*, & reſpectu contradictorum *Rot. dec. præd.*2283. *n.*34. *coram Coccin.*, & *dd. dec.*92. *n.*19. *cor. Anſald.*, *dec.*278. *num.*13., & *dec.*895. *n.*17. *cor. Molin.*

Quin facere poſſit objectum in eo fundatum, quod vigore motus proprii ſan. mem. Clementis VIII. omnes Beneficiati DiœceſisCalaguritanæ debeant inſervire curæ animarum, cujus ſervitii incapaces ſunt ſimplices Clerici: Quoniam duplicem animadverſum fuit urgere reſponſionem, quarum prima in eo reſidebat, quod hujuſmodi Benefi-
6 cium, eo ipſo, quod ſervitorium erat ob injunctum onus coadjuvandi Parochum in exercitio curæ animarum, remanebat in ſtatu ſimplicis Beneficii, ſicque importare non poterat reſidentiam, & ſervitium perſonale, cum tale onus poſſit per ſubſtitutum ſuppleri; ad tradita per *Staphil. de lit. Grat. ſub tit. de qualit.*, *& Stat. Beneficii num.* 37., *Lotter. de re beneſ. lib.*2. *quæſt.*50. *n.*4. *&* 7. *lib.*3., *& quæſt.*4. *n.*44., *Sanchez. conſil. Mētr. tom.*1. *lib.*2. *cap.*2. *dub.*6. *n.*6., *Barboſ. ad Concil. Triden. ſeſs.*24. *de reformat. cap.*17. *n.*18., *Gar. de Beneſ. Par. Ter. cap.*2. *n.*167. *verſ. Ter.*, *Rot. dec.*155. *n.*4. *par.*4., *dec.*345. *n.*10. *par.*12. *rec.*, *dec.*130. *n.*5. *cor. Molin.*

Altera vero reſponſio in eo conſiſtebat, quod, quidquid ſit de Beneficiatis aliarum Parochialium, reſpectu hujus Parochiæ Beneficiorum aderat peculiaris lex per Sententiam approbata vigore cujuſdam compromiſſi facti in perſonam Vicarii Generalis Calaguritani an. 1679. inter Capitulum, & Communitatem Sæcularem hujus Villæ de Lumbreras, per quam declaratum fuerat Beneficiatos ſolum *ex charitate teneri* ad exercitium Curæ animarum, atque hujuſmodi onus adimplendum eſſe per Curatos, & Vice-Curatos: Propter enim hanc peculiarem legem vigentem
7 præciſe in hac Villa, ceſſabat penitus quælibet alia diſpoſitio in aliis locis exiſtens, cui ſubeſſe non poterant Beneficiati hujus Villæ; per ea, quæ firmat *Rot. dec.*40. *n.*10. *coram Lancetta*.

Et ita per contradictas &c.

## EADEM CORAM EODEM SUPER FRUCTIBUS.

*Lun.* 13. *Martii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Beneficiato per Capitulum impedito a ſervitio Eccleſiæ debentur omnes tam fructus, quam diſtributiones.

### SUMMARIUM.

1 *Beneficiato per Capitulum impedito a ſervitio Eccleſiæ debentur omnes fructus Beneficii*;

2 *Factum enim id cenſetur, quod alius facere impedit*;

3 *Et in ſupradicto caſu diſtributiones quoque veniunt nomine fructuum*.

4 *Etiamſi beneficiatus nullam diligentiam præſtiterit pro impedimenti remotione, nec proteſtationem pro illarum reſtitutione contra Capitulum fecerit*.

5 *Nemo ex propria culpa, & cum aliena jactura locupletari debet*.

### DECISIO CLXXXIX.

Una cum Dubio, de quo in mea contemporanea deciſione, propoſui DD. nodierna die hoc etiam alterum ſuper fructibus, ſcilicet--*An Joachino de Naxera dimidio Beneficiato ſint integre per Capitulum ſolvendi fructus, & emolumenta quæcunque ſui dimidii Beneficii, & a quo tempore*--quod pariter in contumaciam, Capituli, & Communitatis Villæ de Lumbreras Calaguritanæ Diœceſis, pro quibus nemo uſque tunc in Curia comparuit, reſolutum fuit *Pro Informante*-- hoc eſt --*eſſe integre ſolvendos fructus Joachino a die* 28. *Septemb.* 1734. *uſque ad præſens, ſatisfacto Cappellano pro Celebratione Miſſarum*.

Ratio autem reſolutionis deſumpta fuit ex eo, quod præfatus Joachim uſque a die 28. Septembris 1734. admitti petierat ad perſonale ſervitium ſui dimidii Beneficii, ſicque, cum per ipſum non ſteterit, quo minus Eccleſiæ inſer-
1 viret, juſtum profecto non videbatur, ut fraudandus foret omnibus ſui Beneficii fructibus ex impedimento a Capitulo præſtito, ob eam viviſſimam rationem ex Juris utriuſque principio deſumptam, *quod in omnibus cauſis pro facto*
2 *accipitur id, in quo per alium moræ ſit, quo minus fiat, juxta Regul.*39. *ff. de regul. Jur.*, & conſonat *Text. in cap. cum non ſtat de regul. Jur. in* 6., & ad propoſitum bene obſervat *Monet. de Diſtribut. quotid. part.*2. *quæſt.*5. *n.*54.,

*Gon-*

*Gonzal. ad regul.*8. *Cancell.* §. 3. *Proœmial. n.*38., *& gloſſ.*27. *n.*46.; *Barboſ. de Canonic.*, *& Dignitat. cap.*18. *n.*3. §. *Amplia*, *Rot. coram Seraphin. deciſ.*1098. *n.*5.,*coram Pamphil. dec.*227. *per tot.*, *coram Falconer. dec.*22. *nu.*3., *& ſequen. tit. de uſuris*, *& in Toletana Canonicatus ſuper Paritione*, *& Declaratione* 14. *Januarii* §. *Rurſus coram Eminentiſſimo Corio*.

Quod procedere animadverſum fuit etiam reſpectu aliorum emolumentorum, ſeu Diſtributionum; nam iſtæ li-
3 cet cenſeantur uti quid diſtinctum ab ipſis fructibus, nihilo tamen minus favor Beneficiati per Capitulum injuſte impediti, odiumque erga ipſum Capitulum injuſte pariter impediens expoſcunt, ut diſtributiones quoque comprehendantur, & veniant ſ. nomine fructuum Beneficialium; ex ponderatis per eundem *Gonzal. ad regul.*8. *Cancellariæ in proœm.* §. 7. *num.*161., *Pontan. de Spol. lib.*4. *cap.*27. *ad fin.*, *Monet. de diſtrib. quotid. part.*1. *qu.*6. *n.*17., *Barboſ. de Canonic.*, *& Dignit. cap.*24. *n.*44., *Ventrigl. in prax. Eccleſ. part.*2. *annot.*19. §. 2. *n.*6., *Rot. dec.*247. *per tot part.*10., *& dec.*260. *num.*12., *&* 18. *part.*12. *recent.*, *& dicta dec.*22. *n.*5. *tit. de uſuris coram Falconer.* Etiam
4 ſi Beneficiatus, vel nullam præſtitiſſet diligentiam pro removendo impedimento, vel nullam emiſiſſet proteſtationem contra idem Capitulum pro fructuum, diſtributionumque reſtitutione; ut pluribus adductis late alias firmavit *Rot. in dicta dec.*22. *n.*7., *&* 8. *tit. de uſuris coram Falconer.*

Maxime quia ex facto ipſius Capituli dict. Joachim habuit juſtam cauſam non præſtandi ſervitium, attento quod prævia illius deletione a Tabella, promota extitit prætenſio pro deputatione Cappellani, qui pro eo Eccleſiæ inſerviret; cumque prætenſio iſta viribus non ſubſiſteret, ut firmatum apparet in altera mea contemporanea deciſione, ideo æquum non erat, quod ex illegitimò impedimento a Capitulo præſtito, idem Capitulum lucrum aſſequeretur per fru-
5 ctuum repartitionem, & eorum jacturam ſubire cogeretur præfatus Joachim; *Rot. dec.*247. *nu.* 5., *& dec.*299. *pariter n.*5. *coram. Benincaſ.*, *& dec.*22. *n.*3., *& ſeq. dicto tit. de uſuris coram Falconer.*, *& in dicta Toletana Canonicatus ſuper declaratoria* 16. *Decembris* 1726. §. *Undique*, *&* *in ejus confirmatoria prima Martii* 1728. §. *Uterque coram Emo Card. Corio*.

Reflectendo præſertim, quod idem Joachim omnia a Statutis præſcripta adimplere non prætermiſit, quia ad ordines Subdiaconatus, & Diaconatus aſcendere non deſtitit, & deinde prævia etiam ætatis procurata diſpenſatione ad gradum Sacerdotii, ut promoveretur, curavit, uti de facto promotus fuit; omnis proinde ratio poſtulabat, quod eidem integri fructus ſui dimidii Beneficii deberentur, nec portione aliqua privandus eſſet, mediante illicito impedimento a Capitulo præſtito.

Putarunt tamen DD., quod ex eiſdem fructibus ſatisfaciendus ſit Cappellanus pro Celebratione Miſſarum, quia æquum non eſſet, quod ille, qui oneri hujus Celebrationis ſatisfecit, ſolita Eleemoſina defraudatus remaneat.

Et ita per Contradictas &c.

## AMERINA JURIS PASCENDI.

*Veneris* 17. *Martii* 1741.

## ARGUMENTUM.

Jus civicum conſiſtit in ſola facultate paſcendi in alieno, non vero fidam exigendi; Quod ſi herbæ vix ſufficiant pro paſcuo animalium ad culturam fundi neceſſariorum, poteſt dominus ipſius fundi prohibere Baronem loci alioſque a jure paſcendi.

## *SUMMARIUM.*

1 *Dominium fundiarium eſt concludenter probandum.*
2 *In exorbitantibus & odioſis argumentum a pluribus ad panciora non procedit.*
3 *Depoſitio Teſtium conformis juri naturali, gentium, & civili eſt attendenda etiam in concurſu oppoſitarum probationum.*
4 *Dominio fundiario repugnat aliorum condominium.*
5 *Immemorabilis ex quibus comprobetur.*
6 *Sententia lata cum legitimo contradicto-re*

*re afficit omnes etiam non citatos, & in Judicio non intervenientes.*

7 *Jura paſcendi, & affidandi diverſiſſima ſunt.*

8 *Jus civicum conſiſtit in ſola facultate paſcendi in alieno, non vero fidam exigendi.*

9 *Vaſſalli nimis gravari non debent.*

10 *Dominus fundi, ſi herba vix ſufficiat pro paſcuo animalium ad ejuſdem fundi culturam neceſſariorum, poteſt prohibere a jure paſcendi Dominum Caſtri;*

11 *Ordinata enim charitas incipita ſe ipſo.*

12 *Jus paſcendi abſque ſolutione fidæ quoad Boves aratorios de jure competit;*

13 *In dubio autem in hac materia ad locorum adjacentium obſervantiam recurritur.*

14 *Acquiſitio probibitionis juris culturæ debet eſſe expreſſa, cum jus colendi a naturali facultate promanet.*

## DECISIO CXC.

ASſumpto Petitorii examine coram
A. C. Guglielmo ſuper Jure, quod
Comites de Marſciano tamquam Barones
Caſtri Guardeæ habere contendebant
ſuper latifundio *del Piano*, ſeu *di
Valle Campo* exiſtente in Territorio dicti
Caſtri, ac poſſeſſo a Baronibus de
Ancajanis, ſcilicet vendendi ipſius latifundii
herbas, & in eo quælibet Animalia
affidandi, ac fidam etiam exigendi
pro Animalibus ipſorum de Ancajanis
ibidem depaſcentibus, & inſuper
prohibendi liberam ejuſdem latifundii
Culturam, laudatus A. C. Guglielmus
per Sententiam definitivam declaravit
jus non competere Co: de Marſciano
vendendi herbas, ſed ſolum paſcendi,
ſeu affidandi Animalia, dummodo tamen
pabulum neceſſarium pro Animalibus
a Barone de Ancajanis in latifundio
retinendis pro inſtructione Fundi,
& neceſſaria Bonorum Cultura diminutum
non remaneret, pro quibus Animalibus
Co: de Marſciano Fidam, ſeu
aliud onus exigere non poſſe pronuntiavit,
neque eiſdem Jus competere prohibendi
Culturam latifundii ad uſum Artis,
& ad formam aliorum Bonorum
liberorum in Territorio Guardeæ exiſtentium,
cum facultate ſerendi frumentum,
ſegetes, aliaſque fruges pro Animalium
ſubſtentatione neceſſarias, a quo
Judicato commiſſa cauſa huic Sac. Auditorio,
mihique directa, propoſui DD.
meis Dubium -- *An, & quale jus paſcendi,
vel affidandi, & pro quo numero
Animalium competat Comitibus de Marſciano
ſuper bonis, de quibus agitur in
caſu &c.* --, quod reſolutum fuit -- *Affirmative
juxta modum* -- nempe ad formam
ſententiæ A. C.

Quamvis enim pro parte Com: de
Marſciano Jus privativum contenderetur
paſcendi in dicto latifundio cum facultate
vendendi herbas, aliaque ipſis
beneviſa gerendi ſub fundamento, quod
dominium Fundiarium haberent, attamen
dominium iſtud quoad Barones de
1 Ancajanis minime probatum remanebat,
& quidem per univocas, perfectiſſimaſque
probationes neceſſario concludentes
pro tollenda naturali libertate,
& allodialitate Bonorum; ut communiter
docent *Cancer. var. reſol. lib.* 1. *c.* 11.
*n.* 3., *& ſeq.*, *Tondut. reſolus. civil. c.* 14.
*n.* 2., *& ſeq.*, *Card. de Luc. de Feud.
diſc.* 43. *n.* 5., *Rocc. diſput. Jur. cap.* 58.
*n.* 1., *& ſeq.*, *Rot. coram Molin. dec.* 656.
*n.* 6., *coram Falcon. dec.* 2. *n.* 2. *tit. de
ſervit.*, *& in Viterbien. Campi majoris*
9. *Martii* 1731. §. *Hinc veluti coram
R. P. D. meo Nunez*, & 14. *Jan.* 1735.
§. *Summo autem coram R. P. D. meo
Millino*.

Siquidem quidquid eſſe poſſet quoad
homines Caſtri Guardeæ retinentes Bona
affecta annua reſponſione favore Comitum
per ſpeciem Coloniæ, in quibus
verificari valeret dictum dominium,
certa tamen res erat, quod hujuſmodi
dominium non juſtificabatur quoad latifundium
ſpectans ad Bar: de Ancajanis,
nec deduci poterat ex eo, quod
major pars Bonorum in Territorio dicti
Caſtri exiſtentium eſſet talis naturæ,
adeo ut propterea reliqua etiam Bona
intra fines ejuſdem Caſtri exiſtentia
eodem Jure cenſeri deberent obnoxia
dominio fundiario favore Baronis ipſius
2 Caſtri, quia in exorbitantibus, & odioſis
neque procedit argumentum a pluribus
ad pauciora; *Beltrand. conſil.* 39.
*n.* 1. *lib.* 2., *& conſ.* 3. *n.* 9., *&* 11. *lib.* 3.,
*Can-*

Digitized by Google

*Cancer.var. reſol. d. lib.1. cap.11.n.35., & ſeq., Tondut. reſol. Civil. d. cap.41. n.4.14., & 15., Balducc. ad Ramon.in obſerv. ad conſ.20. n.1., & ſeq., Hyeronim. a Lament. dec. Aven. 161.n.22., & ſeq.*, & ſignanter *n.26., Rot. in Cavallicen. Homagii 20. Martii 1699. §. Non enim coram bon. mem. dell' Olmo.* In ſubjecta enim materia neceſſe eſt, quod concurrat præciſa probatio, quæ apta ſit Bonorum totalitatem comprehendere.

E contra vero d.Dominium comprehenſivum omnium bonorum ſub Territorio d.Caſtri exiſtentium excluſum apparebat a Judicialibus depoſitionibus Teſtium factis uſque de anno 1668., ibi -- *Nel Territorio vi ſono alcuni Beni di Perſone particolari, che il ſudetto Signor Co: Lorenzo non ci hà ſe non la Giuriſdizione; ed il Jus del Paſcolo, e le perſone, che hanno li Beni in detto Territorio ſono il Signor Decio Ancaiani &c., & anco li Vaſſalli vi hanno Beni proprii liberi* --, quibus ſane Teſtibus,
3 quatenus etiam adeſſent probationes in oppoſitum, adhuc deferendum eſſet, cum eorum depoſitio conformis ſit Juri naturali, gentium, & civili; *Palm. deciſ. Lucen.35. n.14., Rot. coram Gregor. deciſ.100.n.4., coram Coccin. deciſ.484.n.5., & in rec. dec.233. n.14. par.19.*

Idque comprobatum quoque remanebat ex facto Co: Laurentii; etenim cum de Anno.1668. Vaſſalli recurſum habuerint ad Sacram Conſultam, d. Comes pro ſuſtinenda exactione Fidæ, non allegavit modo prætenſum dominium Fundiarium totius Territorii, ſed quod iſtud in majori parte compoſitum reperiebatur ex ſuis propriis, & allodialibus Bonis, ac ex illis ad Forenſes pertinentibus, adeo ut exigua quantitas ad Vaſſallos ſpectaret, & rurſus in Monitorio ad illius Inſtantiam expedito coram A. C. Panciatico contra Communitatem, dictus Comes auſus non fuit dominium univerſale omnium bonorum proferre, ſed contentus fuit exprimere tantum particularem poſſeſſionem plurium, aut majoris partis ipſorum Bonorum; quapropter nedum ex præfatorum Teſtium depoſitionibus depromitur, quod Forenſes Jure dominii poſſidebant Bona in dicto Territorio, verum etiam ex propria d. Comitis confeſſione, ſicque apertiſſima oriebatur de-
4 monſtratio excluſiva dominii Fundiarii, cui ex diametro repugnat condominium aliorum particularium; *ſupracitat. Cancer. var. reſol. d. lib.1. cap. 11. n.36., Tondut. reſp. Civil. d. cap.41. n.3., & 9., Rocc. diſput. Jur. cap.169. n.71., Rot. in recen. dec.628. n.34., & ſeq., & dec.798. n.15.par.19., poſt de Vecch. ad Bull. Bon. Reg.dec.51. n.12., & 19., & dec.52. n.35., & in Firmana Fidæ, & Collectarum 21. Martii 1733. §. Imo gradum, coram Rmo Calcagnino Decano.*

Verum prætermiſſo examine dominii Fundiarii putarunt DD. competere Comitibus de Marſciano Jus paſcendi, ſeu affidandi ſuper dicto latifundio ob
5 immemorabilem conſuetudinem ex pluribus inſimul unitis apparentem. Etenim in Inſtrumento venditionis quintæ partis dicti Caſtri de an. 1608. ſecutæ favore Comitiſſæ Catharinæ inter Jura adnexa d. Quintæ Parti, legebatur etiam Jus paſcendi, hoc ipſum aſſeruerunt Teſtes de Anno 1618.repetiti, & quamvis eorum legalitas impugnaretur, adhuc, cum in hac parte convenient cum aliis documentis conſimilem exceptionem non patientibus, non erant penitus ſpernendi; ultra quam quod etiam a dd.Comitibus contendebatur, quod Barones de Ancajanis in extractu ad Sac.Rotam tranſportato regiſtrari non curaverint. Accedebat quoque formale examen Teſtium ſecutum de Anno 1668. hoc Jus paſcendi deponentium etiam in dicto latifundio *di Valle Campo*, necnon etiam Confeſſiones reiteratis vicibus emiſſæ a Communitate dicti Caſtri, nempe in reſolutione Conciliari Anni 1639.,& tranſactione ſecuta de Anno 1684.cum Com:Raynutio. Præterea his omnibus addebantur etiam tres Sententiæ idem Jus paſcendi, ſeu affidandi comprobantes, ſcilicet illa Vicarii Generalis Urbevetani Anni 1669., altera A.C. Panciatici de Ano 1670.,& poſtrema bon.mem. Muti lata Anno 1682., quæ ſane Sententiæ, licet non ſint totaliter conformes

mes, attamen quoad præfatum Jus diſcrepantiam non patiuntur; ex quibus omnibus documentis unitim ſumptis crediderunt DD. juſtificatam remanere immemorabilem conſuetudinem, vigore cujus competere dici debeatComitibus de Marſciano Jus Paſcendi, ſeu affidandi ſuper latifundio præd., ad tradita per *Cancer. var. reſol. par.3.c.4. n.5., Gratian. diſcep.685. n.36., & ſeqq., Caſtill. de uſufruct. cap.68.n.18., Card. de Luc. de ſervit. diſc.39. n.51., Rot. in rec. dec.56. n.6., & ſeq. par.17., deciſ.300. n.8., & ſeqq. par.9., dec.416. n.5. par.14., cor. Scraphin. deciſ.1102. n.2., cor. Ludoviſ. dec.190. n.1., cor. Card. Falcon. dec.2. n.6. tit. de ſervit., & in Veliterna, ſeu Terracinen. Juris Paſcendi* 20. *Junii* 1735. §. *Profecto coram R. P. D. meo Nuncz.*

Incaſſum autem a Bar. de Ancajanis opponebatur, quod Judicialis depoſitio præfatorum Teſtium nullo prorſus numero habenda eſſet, ex quo ipſi Teſtes examinati fuerunt in Judicio acto inter diverſas Perſonas, non citatis Forenſibus, quales erant ipſi, & hoc idem militare quoad Sententias deſuper enuntiatas, veluti latas inter Baronem, & Vaſſallos, nec citati, ſeu in illis nominati extiterunt Forenſes, & quia diverſa judicandi ratio inter unum, & alterum caſum adeſſe poterat, ideo forenſes afficere non poſſint; Siquidem cum dd. Teſtium examen ſecutum fuerit occaſione controverſiæ vertentis ſuper univerſali Territorio dicti Caſtri, & ſic in Cauſa ſtatus, & Sententiæ deinde emanaverint cum legitimis Contradictoribus, ſive forenſes ſteterint in Judicio,
6 ſive non, adhuc præmiſſa faciunt ſtatum quoad omnes etiam in dicta Lite non citatos, nec in Judicio intervenientes; juxta notum *Text. in leg. Ingenuum ff. de Statu Homin., Card. de Luc. de uſur. diſc.35. fere per tot., dec.15. num.20., & dec.16. num.13. poſt Conſtantin. ad Statut. Urbis, coram Molin. deciſ.659. num.9. tom.3. part.1., & dec.833. n.4. tom.3. par.2., & in Præneſtina Herbarum* 20. *Januarii* 1736. §. *Fin. coram R.mo Decano.*

Haud faceſſente, quod Teſtes prædicti cum pure, & ſimpliciter loquantur de ſolo Jure Paſcendi abſque ulla mentione alicujus ſervitutis nil aliud concludere poſſint, niſi quod Comitibus de Marſciano, utpote Baronibus illius Caſtri, & Territorii permiſſum ſit in controverſis Bonis propria Animalia depaſcere, tanquam uni, & primario Civi, & ſic Jure Civico, ſed non exin-
7 de competere Jus paſcendi, & affidandi, veluti longe diverſum, & diſtinctum; etenim, ſi id verum eſſet, in Sententiis antedictis cohærenter emanatis tributa non fuiſſet dictis Comitibus facultas exigendi Fidam ab ipſis Civibus, ſeu Hominibus dicti Caſtri,
8 quia Jus Civicum, ut innuit *Campell. ad Conſtit. Duc. Urbini dec.52. n.263.*, in ſola facultate paſcendi in alieno conſiſtit, idque poteſtatem non importat Fidam exigendi, & proinde, ſi in citatis Sententiis talis poteſtas decreta fuit favore Comitum, fatendum eſt hoc proceſſiſſe in vim ſupradictæ immemorabilis conſuetudinis.

Nec Jus paſcendi, vel affidandi reſtringi poterat ad propria Bona per eoſdem Comites poſſeſſa, ſive alia ad perpetuam Coloniam tradita, prout oriri contendebatur a confeſſione ſupradict. Comitis deſumpta tum ex precibus ab eo porrectis dicto an 1668. Sac. Conſultæ, tum ex Monitorio coram A. C. Panciatico expedito, ubi pro fundamento manutentionis in Jure paſcendi allegavit poſſeſſionem majoris partis Bonorum, adeo ut propterea hujuſmodi Jus ex illius confeſſione reſtrictum appareat ad ejus Bona tantum.

Etenim quidquid pro effectu prædicto obſcure deduci poſſet ex dd. precibus ſub ſuppoſito, quod Comes in eis faſſus fuerit, pro habendis paſcuis ſuper ejusBonis propriis perſolvendam eſſeFidam, immotum tamen remanebat, quod ex Teſtibus ſucceſſive formiter examinatis, aliiſque documentis ſuperius recenſitis, d. Jus apparebat ſatis juſtificatum quoad totum Territorium, & ſignanter ex dd. tribus Sententiis; nam in illaVicariiGeneralisUrbisVeteris legebatur, ibi -- *paſculandi per totum Territorium* -- In altera A. C. Panciatici -- *In poſſeſſione Paſcuorum totius Territorii* -- Et in poſtrema bon. mem. Muti

ti -- *In toto Univerſali ejus Territorio* -- Unde corruebat reſtrictio ad propria Bona Comitis, nec aliqua vis fieri in hac parte poterat in d. Monitorio; licet enim præfatus Co: Laurentius in eo faſſus fuerit poſſidere majorem partem Territorii, non inde tamen ſequi poteſt, quod Jus paſcendi, & affidandi reſtringere valuerit ad propria tantum Bona, cum id in quæſtione eſſet, & propterea inſpiciendum venit, quid in ſequelam ipſius monitorii a Judicibus definitum fuerat.

Pro deneganda pertinentia dicti Juris penes Comitem de Marſciano præfati Caſtri Dominum, neque etiam allegare profuit, quod in ſententia bo: me: Muti reſtrictum fuerit Jus Comitis quoad Banditas, ac etiam declaratum extiterit Vaſſallos cum eorum animalibus in toto Territorio paſcere poſſe, quodque ulterius pro certa Animalium ſpecie Vaſſalli abſoluti fuerint a ſolutione Fidę, quod cum repugnet cuicunque immemorabili conſuetudini paſcendi, ſeu affidandi, quia in caſu contrario denegari non potuiſſet facultas faciendi Banditas, ac ſolvendi fidam pro quavis ſpecie Animalium depaſcentium, evidentiſſime propterea demonſtratum appareret dictum Jus minime competere.

Ex contextu enim ipſius ſententiæ colligebatur præmiſſa omnia reſpicere Vaſſallorum commodum, juxta familiæ, & Perſonarum qualitatem, & pro eorum ſubſtentatione tantum; quia, cum æquitas non patiatur, quod ipſi vitam miſeram ducant, & in iis, quæ neceſſa-
9 ria videntur pro eorum uſu, nimis prægraventur, ideo Juremerito in præcitata Sententia reſtrictum fuit Jus Comitibus dicti Caſtri, qui obnoxii reperiuntur præſtare Paſcua Vaſſallis, ut neceſſariam ſubſtentationem conſequi valeant, *Bertrand. conſil.37. n.1. vol.1.*, *a Pont. conſ.97. n.14. lib.1.*, *Anna allegat.48. n.17.*, *Capobl. de Baron. par.1. pragm.11. n.100.*, *Card. de Luc. de Servit. diſc.41. num.5., & diſc.42. num.1.*; Sicque attenta ratione prædicta corruebat penitus diſcurſus; ſed hujuſmodi argumentum merito etiam retorquebatur; quia ſi jus paſcendi non pertinuiſſet ad Comitem, talis profecto reſtrictio fieri non potuiſſet quoad Homines d. Caſtri, cum iſta dictum Jus penes Comitem neceſſario ſupponat, ut de ſe patet.

Competere tamen præfatum Jus Comitibus de Marſciano crediderunt DD. juxta formam ſententię A.C. Guglielmi, dummodo tamen Baronibus de Aucajanis detrimentum aliquod non inferatur pro Paſcuis Animalium, quæ in controverſo latifundio retineri ſolent pro Inſtructione Fundi, & neceſſaria cultura Bonorum abſque ulla Fidæ ſolutione; quia, cum ipſi ſint Domini dicti latifundii, uti quoque debent illius herbis non indiſtincte, ſed pro iis Animalibus, quę neceſſaria ſunt ad prętatam culturam latifundii, ut, quominus fieri poſſit eiſdem damnum non inferatur, Jus vero Caſtri Comitum illæſum remaneat in herbis, quæ ſuperſunt ultra dictam neceſſitatem, quę ſolum illius commodo cedere debebant; data enim Indigentia Paſcuorum in Do-
10 mino Fundi, vel ſi Paſcua non ſufficiant ad illius uſum, Jus paſcendi denegatur ob ſuperventam rationem contrarii uſus, quia acquiſitum cenſetur, quatenus Prædii Dominus illo non in-
11 digeat; ordinata namque Charitas incipit a ſe, juxta in propoſito deducta per *Pecch. de Servit. cap.9.*, *quæſt.55. n.4., & 5.*, *Afflict. dec.290. n.6. & ſeq.*, *Gabriel. com. concl. lib.5. tit. de præſcript. concl.1. n.12.*, *Cancer. var. reſol. lib.3. cap.4. n.52., & ſeq.*, *Antonell. de temp. legal. cap.90. n.3.*, *Surd. deciſ.236. n.20.*

Reſtringere nec potuerunt præfati Comites antedictam facultatem retinendi, ac paſcendi Animalia in dicto latifundio abſque ſolutione Fidæ ad ſolos Boves aratorios; quia, cum talis exem-
12 ptio quoad Boves prædictos de Jure competat, *Otter. de Paſc. cap.4. n.34.*, quamvis proinde ad Barones de Ancajanis latifundium ex pleno Dominio non pertineret, adhuc exemptione iſta fruentur; unde, ſi ratione pleni Dominii ipſis aliquid plus debetur, id ſane intelligendum eſt de Immunitate a d. ſolutione quoad ea omnia Animalia neceſſaria ad pleniorem Culturam, & fundi Inſtructionem haud quaquam in diſpoſitione Juris comprehenſa.

Ulterius, ut quoque definivit A.C., DD. fuerunt in ſenſu, quod Baronibus de Ancajanis non eſſet deneganda poteſtas colendi latifundium ad uſum Artis, prout eis magis libuerit, & ad Inſtar aliorum Bonorum liberorum cum facultate ſerendi frumentum, ſegetes, aliaſque fruges pro Animalium ſubſtentatione neceſſarias, quia æquiſſimum viſum fuit ſervari id, quod ſecundum conſuetudinem ſervatur etiam in aliis finitimis bonis, cum in ſubjecta materia ad obſervantiam aliorum adjacentium Lo-
13 corum in dubio recurri valeat; ut pluribus relatis tradit *Card. de Luc. de Servit. diſc. 43. ſub n. 7. §. Et ſi quæ difficultas, Rocc. diſput. Jur. cap. 170. n. 22., Rot. cor. Molin. dec. 774. n. 21. tom. 3. part. 5.*; Maxime quia non conſtabat Comites expreſſe acquiſiviſſe tale Jus circa Culturæ prohibitionem, quę cum
14 a naturali facultate deſcendat, ideo requiritur, quod hujuſmodi prohibitio expreſſe acquiſita ſit; ad tradita per *Cravett. conſ. 292.*, quem ſequuntur *Bonden. ad Otter. de Paſc. cap. 16. num. 5., Barbat. de diviſ. fruct. part. 1. cap. 6. n. 57. verſ. contrariam, & n. 58., Antonell. de temp. legal. lib. 2. cap. 110. n. 4., Conſt. de port. var. quæſt. 159. num. 11., Panimol. ad dec. 25. adnot. 2. n. 33.*, quos refert *Campell.* teſtando de magis communiter recepta opinione ad *Conſtit. Duc. Urbini decr. 52. n. 267., & ſequen., Rot. coram Molin. d. dec. 774. n. 9.*

Et ita nulla habita ratione quoad ſimplices Fides a Collitigantibus pendente Judicio procuratas deciſum fuit Utraque &c.

## BONONIEN. FIDEICOMMISSI.

*Lunæ 20. Martii 1741.*

## ARGUMENTUM.

Filiatio recens ad effectum ſuccedendi probanda eſt per arctam cuſtodiam ventris de tempore conceptionis; antiqua vero probari poteſt per conjecturas, & adminicula. Filiatio quomodo probetur; eadem præſumitur ex retentione mulieris in ſchemate concubinatus, aut Matrimonii. Qualitas legitimitatis repetita non cenſetur in diverſis gradibus ſubſtitutionum per ſeparatam orationem conceptis, & diverſas perſonas complectentibus. Ad fideicommiſſum conditum pro natis ex legitimo Matrimonio ſuccedunt taliter nati, licet ex legitimatis deſcendant; præſertim ſi jure proprio veniant.

## *SUMMARIUM.*

1 *Ad fideicommiſſum proximioribus relictum debetur immiſſio ei, qui majori proximitatis gradu conjunctus eſt.*

2 *Ad effectum ſuccedendi filiatio recens probanda eſt per arctam cuſtodiam ventris de tempore conceptionis; antiqua vero probari poteſt per conjecturas, & adminicula.*

3 *Sententia in rem judicatam tranſacta manifeſtam probationem conſtituit.*

4 *Ad validitatem judicii ſufficit citatio habentium primam defenſionis cauſam, & primarium intereſſe.*

5 *Ad validitatem ſententiæ ſuper ſtatu hominum ſufficit interventus legitimorum contradictorum primarium intereſſe habentium;*

6 *Eaque afficiuntur omnes alii etiam jure proprio, & independenter a citatis venientes.* & ſub n. 7.

7 *Res judicata habetur pro valida & juſta, donec per aliam in gradu reſtitutionis in integrum revocetur.*

8 *Filiatio præſumitur ex retentione mulieris in ſchemate concubinatus, aut matrimonii.*

9 *Confeſſio habentium primarium intereſſe plene probat filiationem;*

10 *Prout eam probat poſſeſſio bonorum fideicommiſſo reciproco in caſu deceſſus abſque filiis ſubjectorum.*

11 *Res judicata per tempus centenarium obſervata nequit amplius tanquam nulla, vel injuſta impugnari.*

12 *Centenaria præſtat quemcunque meliorem titulum.*

13 *Qualitas legitimitatis in primo ſubſtitutionis gradu expreſſa, repetita non cenſetur in reliquis per diverſam orationem conceptis, & diverſas perſonas complectentibus.*

14 *Ad fideicommiſſum conditum pro natis ex legitimo matrimonio ſuccedunt taliter nati, licet deſcendant ex legitimatis;*

15 *Præcipue ſi veniant uti proximiores familiæ, & ex perſona propria.*

DE-

## DECISIO CXCI.

SEnator Scipio, & Abbas Antonius de Fantutiis ad effectum obtinendi Immiſſionem ab bona fideicommiſſaria Joannis de Fantutiis judicium præventivum inſtruxerunt coram Vicario Generali Bononiæ, & favorabilem reportarunt Sententiam, confirmatam ſubinde ab AuditoreLegationis; Et quamvis perventa favore eorundem Actorum ſucceſſionis die per obitum Alphonſi, eaſdem Sententias Comes Franciſcus ejuſdem Familiæ de Fantutiis ab A. C. Furietto revocari obtinuerit; Devoluta tamen appellationis cauſa ad noſtrum Auditorium præviis Deciſionibus dierum 9 Januar., & 19. Jun. 1739. edita fuit Sententia Rotalis infirmatoria Sententiæ A. C. Furietti, & confirmatoria reſpective aliarum præcedentium, nempe Vicarii Generalis, & Auditoris Legationis, adverſus quam Sententiam Rotalem directa mihi nova Commiſſione, rogavi Dominos ſub Dubio -- *An conſtet de tribus* --, & in hodierna Audientia reſponderunt *affirmative*.

Immotum ſiquidem in facto erat, Joannem de Fantutiis in ſuo, cum quo deceſſit elogio condito Anno 1572., in caſu quo deficerent Deſcendentes a ſuis Fratribus tam legitimi, quam naturales, atque etiam per Reſcriptum Principis legitimati, vulgariter, pupillariter, ac per fideicommiſſum ſubſtituiſſe *quoſcunque alios Proximiores Familiæ Fantutiæ* in ſtirpes, & non in capita active, & paſſive, & in perpetuum; Quamobrem, cum innegabilis eſſet tum omnium ſupradictorum Deſcendentium defectus, tum majoris pro-
1 ximitatis prærogativa in Senatore Scipione, & Antonio ejus Fratre de Fantutiis comparative ad Comitem Franciſcum, nullum propterea ſuboriri poterat Dubium, quin eiſdem Actoribus concedenda foret Immiſſio ad bona fideicommiſſaria Joannis de Fantutiis, prout firmant omnes præcedentes *Deciſiones R.P.D. de Caniliac utrobique* §.2.

Quin attendi promeruerit repetitum objectum in eo fundatum, quod per Actores non ſatis doceretur de eorum legitimatione, ex quo non conſtet, Scipionem Seniorem ipſorum Abavum a Hieronymo Fantutio progenitum fuiſſe; Et præcipue quia hodie res non erat de conſecutione, aut de ſucceſſione in bonis ipſius Hieronymi, qui eundem Scipionem pro Filio recognoverat, ſed de ſucceſſione ad fideicommiſſum alterius perſonæ nullam habentis cauſam a dicto Hieronymo, quo caſu dicebatur filiationis probationem conſtituendam fore, atque faciendam per undique concludentiſſimas probationes, atque arctam ventris cuſtodiam de præciſo conceptionis tempore.

Siquidem, quidquid eſſet, ſi hujuſmodi Filiationis probatio facienda eſſet de tempore recenti, quo caſu non alias fieri poſſet, niſi per adeo certas probationes, ut ſummum claritatis gradum attingerent, ad differentiam alterius caſus, in quo Filiationis veritas in dubium revocaretur poſt lapſum fere du-
2 plicis Centenariæ; In quibus terminis adeo rigoroſe non eſſet procedendum; quia receptiſſimum eſt, ut ad effectum ſuccedendi in quibuſvis Bonis quarumcunque Perſonarum filiatio probari poſſit per conjecturas, & adminicula, quæ juxta prudentis Judicis arbitrium vim obtinent, & efficaciam plenæ probationis in antiquis, & quando ob lapſum tanti temporis memoriam hominum excedentis aliæ haberi nequeunt probationes per Teſtes ſuper arcta ventris cuſtodia de cętero probanda in caſu, quo Filiationis extremum eſſet de recenti tempore probandum, ut firmat prima Deciſio R. P. D. de Caniliac n.4. & 5.

Tollebatur penitus quælibet difficultas ex ſolemni Sententia anni 1581., in qua ſuperlative probata remanſit Scipionis filiatio reſpectu Hieronymi ad effectum, ut ipſe ſuccedere poſſet non ſolum in dignitatibus, honoribus, aliiſque conſimilibus honorificentiis, verum etiam in omnibus hæreditatibus, & ſucceſſionibus tam ſui Patris, *quam aliorum quorumcunque Agnatorum, Cognatorum, & Extraneorum, & tam ex Teſtamento, quam ab inteſtato*; Hujuſmodi itaque perſpecta Sententia vanum prorſus erat controvertere legitimam filiationem Scipionis Actorum Abatui



Digitized by Google

vi, quoties jam conſtabilita remanſit
3 per hanc ſolemnem Sententiam prolapſam ſubinde in authoritatem Rei judicatæ; Quippe quia conſtituit probationem claram, & manifeſtam, ut juxta ſanctionem *Textus in leg. res judicata ff. de reg. Jur.* optime firmatum fuit in prima hujus cauſæ Deciſione §.10., & in ſecunda pariter §.1.

Et hinc inutiliter adverſus hanc Rem judicatam objiciebatur nullitas ipſius ex defectu citationis, & injuſtitia ex altero defectu non factæ probationis ſuper arcta cuſtodia ventris Mulieris de præciſo conceptionis tempore; Quo enim ad nullitatem ex defectu citationis deſumptam, perpenderunt iterum Domini, quod immerito allegabatur ſimilis defectus, eo ipſo, quod in principio Judicii, in quo prodiit ſupradicta Sententia, comparuerunt Bonifacius, & Æmilius Fratres dicti Hieronymi, qui licet haberent principale intereſſe, faſſi tamen fuerunt, ea omnia, quæ ab ipſo Hieronymo eorum Fratre proponebantur ſuper conceptione, & legitimatione prædicti Scipionis, vera eſſe omnino, nullamque admittere dubietatis anſam.

Reliqui autem Agnati, omneſque alii, qui aliquale habere potuiſſent intereſse, fuerunt profecto citati per proclamata, & Edicta ad valuas affixa, qui omnes cum nunquam in Judicio comparuerint, utique eorum ſilentio rata omnia habuiſſe dicendi ſunt; In his itaque terminis inquirendum amplius non erat ſuper validitate hujus Sententiæ, quoties in facto conſtabat, illos, quorum erat principale in hac caſu intereſſe, jam perſonaliter comparuiſſe, rataque habuiſſe ea, quæ per ſupradictum Hieronymum fuerant propoſita, cæteroſque remotum intereſſe habentes per citationes ad valuas affectos fuiſſe; Opus
4 ſiquidem non eſt ad judicii validitatem, ut citentur omnes illi, qui remotum aliquod, aut ſecundarium intereſſe habere poſſunt; ſufficit vero, quod Judicium agatur cum illis, quorum eſt prima defenſionis Cauſa, atque primarium intereſſe; ut ponderat prima Deciſio §. 17., & ſecunda §.13.

Eoque fortius hoc admittendum cenſuerunt Domini, quia agebatur de Sententia lata ſuper ſtatu hominis, nempe ſuper naturali, & legitima filiatione ſupradicti Scipionis reſpectu Hieronymi de Fantutiis; Ad validitatem enim Sententiæ ſuper ſtatu hominum proditæ
5 receptum eſt, ut ſufficiat concurſus, & interventus legitimorum contradictorum primarium in cauſa habentium intereſſe, qui tales revera fuerunt Bonifacius, & Æmilius Fratres præfati Hieronymi, & per hanc Sententiam cum hi-
6 ſce Contradictoribus reportatam afficiuntur abſque dubio omnes alii, etiamſi jure proprio, & independenter ab eis, qui fuerunt citati, venirent, juxta celebrem *Textum in Leg. Ingenuum ff. de Stat. Homin.*, quem in terminis exornant *Merlin. Pignatell. contr. foren. cent.2. cap.32. num.2., & ſeq., cap.34. n.24., & ſeq., Giurb. ad Conſuet. Meſſan. c.3. gloſſ.8. n.45., Andreol. contr.15. n.60., Saminiat. contr.12. n.4., & ſeq., Rot. deciſ.15. ſub n.47. coram Ninot., dec.79. n.1., & ſeq. coram Bich., deciſ.335. n.3. part.2., dec.348. n.4. par.5., deciſ.283. n.14. par.11., & deciſ. 339. n.33. par.17. recen.*

Quo vero ad defectum probationis arctæ cuſtodiæ ventris, in quo reponebatur injuſtitia præfatæ Sententiæ, nulla haberi poterat conſideratio; dum ad excludendum quemlibet defectum, ſat erat ponderare, quod hęc Sententia jam in Rem Judicatam prolapſa, & obſervata per duo fere ſæcula, erat omnino
7 in præſentiarum ſupponenda, tamquam juſtiſſima, & valida, donec in gradu reſtitutionis in integrum per aliam contrariam Rem Judicatam revocata non remaneret; Quamobrem ſub clypeo hujus, & cujuſcunque alterius exceptionis retardari, aut præpediri non poterat Actoribus executio, & effectus prædictæ Rei Judicatæ, in eo conſiſtentis, quod ſupradictus Scipio habendus ſit pro Filio legitimo, & naturali Hieronymi de Fantutiis, etiam ad effectum conſequendi bona, hæreditates quorumcunque Agnatorum, Cognatorum, & Extraneorum nullam dependentiam habentium ab ipſo Hieronymo, prout præſeferebant virtus, & literalia verba ejuſdem Sententiæ; ad *Textum in Leg. Poſt Rem Judicatam, & in Leg.*

Cum

*Cum quæritur ff. de Re Judic.*, *Rota deciſ.492. num.3. coram Ludov.*, *dec.186. n.8. coram Celſo*, *dec.127. n.3. coram Cerr.*, *& dec.577. n.2. coram Molin.*

At quatenus etiam, abſque tamen neceſſitate, aſſumendum eſſet examen, an in Judicio Anni 1581., in quo prodiit ſupradicta Sententia, facta fuerit exacta probatio ſuper arcta cuſtodia ventris de præciſo tempore conceptionis, adhuc apparebat talem probationem eo tunc ſatis interveniſſe, dum inſpecto integro Judicii Proceſſu, qui uſque modo conſervatur, ex eo perſpicue depromebatur, Teſtes depoſuiſſe, Hieronymum Fantutium, Virum de cętero potentem, & æque Nobilem retinuiſſe Catharinam Roſſeni ſub ſchemate concubinatus in propria ipſius Domo; Poſita autem iſtorum Teſtium depoſi-
8 tione pleniſſime inſtructorum de qualitate ipſius Mulieris, hæſitari non poterat, quin abſque ſtrictioris cuſtodiæ probatione, Scipio progenitus præſumeretur ab ipſo Hieronymo, qui Catharinam in propria Domo retinebat, non ſub qualitate Ancillæ, ſed quidem in ſchemate concubinatus, aut propriæ Mulieris, dum eam retinuit ſub propriis oculis continuo manentem, & ad propriam Menſam ſedentem; ut ponderat ſecunda Deciſio hujus Cauſæ§§.4., & 5.

Verum omnis ſubmovebatur difficultas ex depoſitione Bonifacii, & Æmilii de Fantutiis Fratrum prædicti Hieronymi; Iſti enim ad judicium in dicto Anno 1581. vocati, licet principale, atque primarium haberent intereſſe, haud quaquam fateri dubitarunt, *qualiter dictus Magnificus D. Hieronymus alias habuit rem carnalem eum D. Catharina Roſſeni Muliere ſoluta, ipſo quoque ſoluto exiſtente, & ex actu commixtionis carnalis hujuſmodi ex ipſa Muliere ſuſcepit ipſum Scipionem ejus filium* -- E conſpectu autem hujus ponderantiſſimę depoſitionis emiſſæ præcipue a primarium
9 intereſſe habentibus, ceſſabat profecto qualibet dubietatis umbra, dum, niſi Bonifacius, & Æmilius perfecte ſciviſſent ſtrictam cuſtodiam ſupradictæ Catharinæ, aſſerere, & fateri nequiviſſent pro certo, & indubitato, prout aſſeruerunt in eorum depoſitione eoram Judice, quod Scipio ſuſceptus fuerat ab ipſo Hieronymo eorum Fratre, & ex dicta Catharina Roſſeni; ut proſequitur prima Deciſio §.16., ſecunda §.15.

In totalem demum everſionem cujuſcunque difficultatis urgebat favore præfatæ antiquiſſimæ Sententiæ inconcuſſa, & inalterabilis obſervantia duorum fere ſæculorum, intra quorum ſpatium Scipio, omneſque ſui deſcendentes reputati ſemper fuerunt habiles, non modo quoad bona, & hæreditates ſupradicti Hieronymi, ſed etiam quoad honores, officia, dignitates, aliaque jura tangentia intereſſe totius Familiæ de Fantutiis; Quo enim ad ſucceſſionem in bonis, & hęreditatibus certum erat in facto, quod defuncto præfato Scipione, Joannes ejus filius, omneſque alii ab ipſo deſcendentes non tantum ſucceſſerunt in bonis liberis, & hæreditariis prædicti Hieronymi, verum etiam abſque ulla penitus reclamatione aliorum de hac Familia Fantutia ſucceſſerunt in ea portione fideicommiſſaria Bonifacii Fantutii, quæ ab ipſo Hieronymo pro ſua virili poſſidebatur; Hæc enim poſſeſſio bonorum ſignanter fideicommiſſariorum perne-
10 ceſſe includit, Scipionem revera fuiſſe filium ejuſdem Hieronymi, cum in contrario caſu, neque d. Joannes, neque cæteri ex eodem Scipione deſcendentes potuiſſent in hac fideicommiſſaria portione ſuccedere, ex eo quia in hoc fideicommiſſo condito a ſupradicto Bonifacio anno 1442. aderat reciproca ſubſtitutio in caſu, quo quilibet ex vocatis ſine filiis decederet, prout arguit prima Deciſio §.10., & ſecunda §.16.

Hæc quoad ſucceſſionem in bonis, & hæreditatibus; reſpectu autem ad ſucceſſionem in honoribus, & dignitatibus, in Facto pariter certum conſtituebatur, memoratum Scipionem anno 1584. non ſolum fuiſſe cum aliis tribus Nobilibus Adoleſcentibus prȩſentatum a Conſulibus, & univerſitate Notariorum, ut in Nobili eorum Collegio cooptaretur, ſed etiam revera admiſſum fuiſſe per alteram Bononienſis Prætoris Sententiam, per quam, prævia Proceſſus compilatione, ac Teſtium examine ſuper filiatione dicti Scipionis reſpectu Hieronymi

ejus

ejus Patris, & deſcendentia a Senatore Bonifacio ejuſdem Pro-Avo, ſancitum extitit, eundem Scipionem *filium legitimum,& naturalem D. Hieronymi* admittendum, recipiendumve fore inter alios Univerſitatis Notarios; Et quod animadverſione dignum apparuit, illud profectò fuit, quod inter Teſtes hoc tempore receptos adfuit Julius Cæſar Fantutius ſæpedicti Hieronymi Nepos, qui aſſeruit — *Queſto Meſſere Scipione, che vuol' entrare nel Collegio de Notari è mio Cugino* — addiditque ulterius — *E sì, che è figliuolo di Meſſer Girolamo fratello di mio Padre*.

Rurſus antiquiſſimum extat adhuc Sacellum Familiæ de Fantutiis actualiter ab Actoribus poſſeſſum, uti Patronis, conditum tercentum ab hinc Annis, nempe Anno 1442. a Bonifacio Seniore Fantutio in Eccleſia Canonicorum Regularium; Hoc enim Sacellum in dicto Anno conſtructum, fuit ſubinde Anno 1512. reſtauratum ab altero Bonifacio Fantutio aſcendente Senatoris Scipionis, & Abbatis Antonii Actorum, atque, cum temporum injuria iterum collapſum pene remanſerit, reſtitutum fuit a JoanneFantutio immediato ſupradicti Scipionis filio ſub Annum 1625., prout totum oſtendit lapidea inſcriptio inibi jacens, in cujus medio ſculptum cernitur ſtemma hujus antiquiſſimæ familiæ Gothico more exornatum; Et in hoc Sacello jacet ſepulchrum, in quo tumulati fuerunt Hieronymus Scipionis Pater, & Scipio cum Victoria de Cagnolis ejus Uxore; Subinde Joannes dicti Scipionis filius cum Livia de Ciriolis ejus Uxore; ſimiliter alter Scipio, atque alter Bonifacius hujus Scipionis filius, ac demum omnes alii hujus lineæ deſcendentes ſemper in hoc eodem proprio eorum ſepulcro reconditi fuerunt, excepto tantum Joanne Patre modernorum Actorum, qui ideo ſub hoc gentilitio lapide reponi noluit, quia acquiſita per eum hæreditate Familiæ de Caccianemicis in Baſilica Divi Petronii Cappellam habentis, in hoc ſepelliri juſſit ad effectum exercendi primum dominii Actum.

Priſcis hiſce temporibus noviſſima ſubſequuntur; Vita etenim functo ſub annum 1729. Senatore Philippo, ſuperſtite tantum Comite Franciſco filio in pubeſcente ætate, atque incapace per conſequens Paternam Senatoriam Dignitatem adipiſcendi; Senatus Bononienſis, cui probe innoteſcunt veræ familiæ Nobiles, & Patritiæ, ad hanc SenatoriamDignitatem prælegit Senatorem Scipionem alterum ex Actoribus, qui a ſan. mem. Benedicto XIII. ſolita Brevis expeditione fuit præmunitus; Quibus itaque in Facto conſtabilitis, indubium propterea reſurgebat Teſtimonium ſuper inconcuſſa obſervantia recenſitæ rei judicatæ in ordine ad legitimam, & naturalem filiationem ſupradicti Scipionis, ex quo uti talis per eam declaratus, ipſe, ſuique deſcendentes admiſſi ſemper fuerunt ad bonorum ſucceſſionem tam ſui Patris, quam aliorum de eadem Familia Agnatorum, Cognatorum, & Extraneorum, quibus demum ſemper ſucceſſerunt in omnibus Dignitatibus, honoribus, gradibus, & quibuſcunque aliis honorificentiis.

Quinimo in his terminis prædicta res Judicata tantæ erat virtutis, ut nullus
11 profectò amplius excipere poſſet adverſus eam de quocunque defectu, nullitate, & injuſtitia; Quippe quia ea duplex centenaria obſervantia, qua concomitatur, omnes ſubmovebat criticas, atque Actoribus allegandi poteſtatem facie-
12 bat vel aliam poſteriorem rem Judicatam ſervatis ſervandis proditam in confirmationem præcedentis, vel Deciſionem Supremi Principis, vel quemcunque alium meliorem, utilioremque titulum nulla prorſus exceptione redarguendum, ad firmata per *Rot. in Piſtorien. Oratorii 5. Julii 1725.§. Final. cor. bo: mem: Cerro, in Poloeen. Bonorum 21. Junii 1726. §. Et hinc coram bon: mem. Cornelio, in Ravennaten., ſeu Ferrarien. Juriſdictionis 4. Maii 1731. §. 3. coram Eminentiſſimo D. Card. Aldrovando, & in Brictinorien. Donationis 7. Maii 1736. §. 4. coram Eminentiſſimo D. Card. Rezzonico*, & in ſpecialibus terminis *Rot. dec. 377. n. 8. par. 19. recen., dec. 147. n. 7. cor. Buratt., & deciſ. 803. n. 13., & 14. cor. Cerro*.

Veruntamen perſtringentiora hæc omnia evadebant eo ipſo, quo inſpicicban-

bantur ſolemnes agnitiones factæ tum a Julio Cæſare Fantutio filio Bonifacii, qui occaſione, qua recepti fuerant Teſtes coram Bononienſi Prætore pro admiſſione Scipionis in Notariorum Univerſitate, ſponte faſſus fuit, eundem Scipionem eſſe Patruelem ſuum, Filiumque Hieronymi Fratris ſui Patris, tum & ab Auctoribus ipſius Co. Franciſci, dum Carolus Fantutius ipſius Abavus non tantum anno 1637. in actu conſtituendi ſuum Procuratorem ſupradictum Joannem Scipionis filium, vocavit ipſum Nobilem Bononienſem; ſed ulterius in ejus Teſtamento ſubſtituit lineam maſculinam deſcendentium a D. Joanne, eaque deficiente, ejuſdem lineam Fæmininam, cum onere tamen quoad iſtos Fæmineos Deſcendentes aſſumendi Cognomen, & Stemma de Fantutiis; Quemadmodum quoque Federicus Fantutius, licet Tranſverſalis reſpectu D. Joannis uſque ab Anno 1632. eundem Joannem ad ſucceſſionem ſuorum bonorum in uſufructu per ſeptennium ſi viveret, ſin minus, Deſcendentes ab eo invitaverat.

Accedebant ulterius his omnibus duo ſubſequentia Inſtrumenta Anno 1645. celebrata per Paulum Æmilium Fantutium Proavum Comitis Franciſci, in quibus nedum ſupradictus Joannes recognitus fuit tamquam Bononienſis Patritius, ſed immo interfuit in ipſis approbando Contractus uti proximior agnatus ipſius Pauli Æmilii ad formam Statuti Bononiæ, ut conſiderat prima *Deciſio* §. 11., & ſecunda §. 17. Et quod majorem conſequebatur animadverſionem erant plures agnitiones factæ a Senatore Philippo Patre D. Comitis Franciſci Rei Conventi, qui occaſione, qua e Civitate Bononiæ abſens erat, Directorem, & generalem Procuratorem cum ampliſſimis facultatibus ad omnia Domus ſuæ negotia peragenda conſtituit Joannem Fantutium Patrem modernorum actorum per publicum Inſtrumentum, in quo eundem Joannem vocavit Nobilem Bononienſem, & in Epiſtolis proprio Charactere conſcriptis, ipſummet Joannem ſemper nuncupavit conſanguineum ſuum.

Quamvis autem pro conſtituenda vera ac legitima Filiatione Scipionis reſpectu Hjeronymi plura exoptari non poſſent, nihilominus præter ea, quæ uſque modo ad hunc effectum perpenſa fuerunt, ſubſequebatur ulterius Fides Baptiſmatis ejuſdem Scipionis, qui in ea deſcriptus fuit tanquam ipſius Hjeronymi filius; Accedebat communis exiſtimatio omnium tum Amicorum, tum Civium, tum Conſanguineorum; Concurrebant plures affinitates per Matrimonia inita cum primariis, & Clariſſimis Familiis uſque ad præſentem diem, & ſignanter cum interpoſitione, & mediatione Auctorum Comitis Franciſci, prout evenit Anno 1712., quo Senator Scipio Actor in Matrimonium ſe ſe conjunxit cum Comitiſſa Vrſina de Caſtellis, cujus fuerunt Mediatores Senator Paulus Æmilius Fantutius Patruus Rei Conventi, & Comes Cæſar Blanchetti Gambalunga, figuram in hoc actu ipſi gerentes nedum Amicorum, verum etiam Conſanguineorum; Quoties igitur ex hucuſque deductis perſpicue conſtabat de vera, & legitima Scipionis Filiatione per ſolemnem rem judicatam firmatam ſubinde per obſervantiam duplicis fere centenariæ, & per effectivam admiſſionem ejuſdem Scipionis, iſtiuſque Deſcendentium ad honores, gradus, dignitates, ad ſucceſſionem Bonorum tam aſcendentium, quam tranſverſalium, & extraneorum, ac demum per tot, tantaſque ſolemnes agnitiones factas etiam per eoſdem Auctores Rei conventi; vanum proinde reddebatur hodie iterum in diſcrimen revocare hanc eandem legitimam Scipionis Filiationem adeo comprobatam.

Quacunque penitus dirempta difficultate ſuper impicta illegitimitate perſonarum, in irritum pariter ſuſtinebatur per Reum Conventum, quod, cum Jo: Fideicommittens vocaverit ad ſucceſſionem ſuorum bonorum legitimos, & naturales, & de legitimo Matrimonio natos, adſpirare nequeant actores ad ipſorum ſucceſſionem, ex quo deſcendunt a Scipione Seniore per ſubſequens Matrimonium legitimato; Prætermiſſa ſiquidem hic, & nunc graviſſima illa quæſtione inter Doctores, & Tri-

Tribunalia acerrime exagitata, num ſcilicet ſub nomine Deſcendentium legitimorum, & naturalium ex legitimo Matrimonio natorum comprehendantur legitimati per ſubſequens Matrimonium; objectum ceſſabat penitus inſpectat Fideicommittentis voluntate, qui, licet in primo ſubſtitutionis gradu qualitatem exoptaverit nativitatis ex legitimo Matrimonio, attamen hujuſmodi perempto gradu, non amplius hanc nativitatis qualitatem requiſivit; dum ultimo ex prædictisDeſcendentibus ex legitimo Matrimonio natis ſubſtituit Filios, & Deſcendentes *naturales tantum*: Quinimo his quoque naturalibus omnibus deficientibus, ultimo loco invitavit *quoſcunque alios Proximiores* Familiæ de Fantutiis in perpetuum.

Quodque ulterius conſiderabilius erat, illud eſt, quod ſupradictus Fideicommittens, non amplius curando de qualitate nativitatis ex legitimo Matrimonio in ſubſequentibus Deſcendentibus, poſtquam vocavit quoſcunque Proximiores Familiæ Fantutiæ, immediate ſuperaddidit—*quibuſcunque naturalibus, ac omnibus, & ſingulis ex nunc, prout ex tunc licentiam conceſſit &c. ſt Autboritate Apoſtolica, & Imperiali, eoque meliori modo, quo fieri poſſit, legitimari faciendi per quoſcunque ad id poteſtatem habentes &c.*, attenta igitur hujuſmodi clara Fideicommittentis voluntate, cum ex hac perſpicue deducatur, ipſum ſupradictam qualitatem nativitatis ex legitimo Matrimonio expoſtulaſſe in primo tantum gradu, nunquam vero in ſubſequentibus, in quibus nedum naturales tantum ſubſtituit, ſed imo facultatem eis impartitus fuit, ut quoſcunque poteſtatem habentes legitimarentur, ceſſabat penitus quodcunque argumentum in contrarium adductum ad oſtendendam volitam qualitatem legitimitatis etiam in ſubſequentibus gradibus.

Minime obſtante, quod hujuſmodi conditio in primo gradu exoptata in poſterioribus repetita cenſeatur; Etenim tres diſtinctos ac prorſus ſeparatos gradus ſubſtitutionum cumTeſtator ordinaverit, qui concepti fuerunt per diverſam, perfectam, ac omnimodam ſeparatam orationem, quique diverſas
13 quoque complectuntur perſonas, nulla in his terminis admitti poterat repetitio: ſed potius dicendum erat, ſupradictam qualitatem nativitatis ex legitimo Matrimonio in primo ſubſtitutionis gradu volitam conſulto in reliquis omiſſam fuiſſe; ut firmat prima *Deciſio* §.23. *ad finem*.

Et quatenus admittendum foret, ſupradictam conditionem in primo caſu volitam, in ſubſequentibus repetitam fuiſſe, nihil tamen obſtaret Actoribus; quia iſti & ſunt Proximiores Familiæ Fantutiæ, & ortum duxerunt ex legitimo Matrimonio, adeoque, cum in ipſis concurrat hæc qualitas nativitatis ex
14 vero, & legitimo Matrimonio, nec etiam curandum eſſet, quod deſcendant a Scipione Seniore per ſequens Matrimonium legitimato, quoniam Teſtator voluit utique in prima ſubſtitutione, ut illi, qui ſuccedere deberent, nati fuiſſent ex legitimo Matrimonio, ſed non ſtatuit, quod procedere quoque deberent a Parentibus de legitimo pariter Matrimonio genitis, & præcipue quia Actores nequaquam veniunt ex perſo-
15 na propria, atque uti Proximiores Familiæ Fantutiæ; ut ad rem tradunt *Caſtren. in leg. illam num.7., & ſeq. Cod. de collat., Menoch. conſ.1229.num.19., Molin. de Primog. Hiſpan. lib.3. cap.5. num.41, & ſeq., Caſtill. contr. libr.5. cap.129. num.12., & ſeq., Noguerol. alleg.12. num.129., Ciarlin. contr. for. cap.219. num.81. lib.2., Capyc. latr. deciſ.127. num.46. lib.2., Rot. deciſ.235. num.3., & ſeq. par.6. recen., dec.1024. num.14. cor. Molin., & dec.309. n.11. cor. Lancett.*

Et ita utraque &c.

## ROMANA IMMISSIONIS.

*Veneris 14. Aprilis 1741.*

### ARGUMENTUM

Patet ex Summario.

### *SUMMARIUM.*

1 *Immiſſio fideicommiſſario datur probatis extremis neceſſariis.*

2 *Alienationes a fideicommiſſario factæ extingnunt quodcunque ejus creditum etiam conſiſtens in legitima.*

DE-

## DECISIO CXCII.

QUamvis Franciſcus Maria Borella uti hęres ſideicommiſſarius Joannis Baptiſtæ Borellæ conſequi nequiverit immiſſionem vigore notiſſimæ *legis finalis cod. de edict. Div. Adrian. tollen. &c.* Ad quaſdam domos hodie retentas a Joſepho Maria Angeletti, qui eas emerat a Joanne Maria Fanellio, ut pandit *Deciſio in Romana Immiſſionis* 20. *Februarii* 1741. *coram Me*, hanc eandem tamen adverſam ſortem expertus minime fuit contra Joſephum & alios de Dicchiarellis poſſeſſores cujuſdam Horrei, & Vineç exiſtent. in Territorio Viterbii; dum eodem Franciſco Maria inſtante, ac Immiſsionem petente ad hęc duo bonorum corpora conſului DD. -- *an ſit danda Immiſsio* -- & in contumaciam illorum de Dicchiarellis reſponſum habui favore d. Franciſci Mariæ unice informantis.

Docebat ſiquidem præfatus Franciſcus Maria de ordinatione, exiſtentia fideicommiſſi, de illius purificatione ad ſui favorem,& de indemnitate bonorum, nempe ſupradicti Horrei, & vineç, ad quæ petebat Immiſſionem; Unde nihil profecto proponi poterat, cur in hiſce terminis audiendus non eſſet
1 in ſua petitione; cum probatis ſupradictis extremis in hoc Judicio neceſſariis Immiſſio nullimode denegari valebat; ut ad normam ſupradictæ, *leg. final. cod. de edict. div. Adr.* firmat, *Rot. deciſ.* 88. *n.* 1., *& dec.* 1224. *n.* 1. *cor. bo: mem: Kaunit.*

Abſque eo quod obſtare potuerint jura legitimæ competentia Joſepho Borellæ fideicommittentis filio, & primo hæredi gravato, quibus ſe tueri exiſtimabant Dicchiarelli; ſiquidem inſpecta judiciali peritia, ex hac clare deſumebatur detractionem hujus legitimæ fuiſſe penitus conſumptam per alias alienationes bonorum præcedenter factas, & ante venditionem horum controverſorum bonorum; quamobrem inallegabilis remanebat in præſenti hypotheſi detractio legitimæ competentis ſupradicto Joſepho; cum præcedentes alienationes de jure ceſſerint in cauſam
2 ipſius legitimæ, atque extinxerint quodcunque creditum, quod ſupradictus Joſeph pro hac cauſa habere potuiſſet; ad tradita: *per Peregr. de fideic. art.* 34. *n.* 14., *Merlin. de legit. lib.* 2. *tit. quæſt.* 4. *n.* 3., *Rot. poſt eund. dec.* 140. *n.* 4., *deciſ.* 141. *n.* 3., *& dec.* 266. *n.* 15. *&* 16. *part.* 5., *dec.* 443. *n.* 4. *part.* 13., *dec.* 243. *n.* 19. *part.* 19., *Recent.*

Et ita unica, &c.

## ROMANA, SEU SAVONEN. FIDEICOMMISSI.

*Lunæ* 14. *Aprilis* 1741.

### ARGUMENTUM.

Renuntiationes, & Donationes a Monialibus factę etiam certarum perſonarum, ſeu agnatorum contemplatione non impediunt, ad differentiam ſimplicium, tranſmiſſionem ad quoſcunque hęredes, ſi non ſint munitæ pacto reverſivo in caſu deficientiæ perſonarum contemplatarum. Linea vincit gradum, & ſexum. Onus conſervandi agnationem artificialem eſt compatibile cum ſtatu monaſtico in Religione capaci bonorum in communi; Ita tamen, ut poſt mortem Monachi Monaſterium a ſubſtituto excludatur. *A conſilio* 21. *Oldradi* receditur ex conjecturis perpetuitatem fideicommiſſi inducentibus.

### *SUMMARIUM.*

1 *Fideicommiſſum, aut Primogenitura in unam lineam ingreſſa nequeunt ab ea avelli, niſi facto caſu totalis ejus extinctionis;*

2 *Et, ſi ultimus lineæ renuntiaverit favore alterius, eadem penes Renuntiatarium permanent durante vita Renuntiantis.*

3 *Nil repugnat, quod renuntiatio ſit abdicativa quoad renuntiantem, & tranſlativa quoad renuntiatarium.*

4 *Renuntiationes, & donationes a Monialibus factæ etiam certarum perſonarum, ſeu agnatorum contemplatione, non impediunt, ad differentiam ſimplicium, tranſmiſſionem ad quoſcunque hæredes, ſi non ſint munitæ pacto reverſivo in caſu deficientiæ perſonarum contemplatarum.*

5 *Sub appellatione* deſcendentium *veniunt tam maſculi, quam feminæ.*

6 *Prælatio non datur, niſi inter perſonas æquale jus habentes;*
7 *Atque ita pernecеſſe includit vocationem eorum, qui per poſterius invitati fuerunt.*
8 *Maſculorum prælatio de jure diſcretive intelligenda eſt in quolibet gradu, & linea.*
9 *Linea vincit gradum, & ſexum; & fœmina lineæ admiſſæ excludit maſculos alterius, ſive ſit filia, ſive ſoror ultimi Poſſeſſoris.*
10 *Verba clara rejiciant quamlibet interpretationem.*
11 *Dictio* ſemper *adjecta prælationi maſculorum in quocunque gradu appoſita cenſetur ad eam qualificandam in omni gradu, non vero reſpective ad caſus ſucceſſionis diverſæ lineæ.*
12 *Pars conditionalis Teſtamenti nunquam deſtruit diſpoſitivam, immo ab hac intelligentiam recipit.*
13 *Conſervatio artificialis agnationis importat excluſionem Monachorum etiam profitentium in religione capaci bonorum;*
14 *Intellige hoc verum eſſe, ubi agatur ad effectum perpetuo excludendi ſubſtitutum; ſecus ſi temporaliter tantum ad vitam Monachi, qui conſervare dicitur jura ſanguinis, & agnationis;*
15 *Atque ita quidem, ut ab hujuſmodi temporali ſucceſſione excludi nequeat niſi per conjecturas evidentes, & excluſionem neceſſario inducentes;*
16 *Immo plures DD. tenent attendendam eſſe in praxi excluſionem tantum expreſſam, ſpreta illa, quæ ex conjecturis elicitur.*
17 *Onus aſſumendi nomen, cognomen, & arma Teſtatoris non eſt extendendum, ſed ſtricte intelligendum;*
18 *Et reſolvitur in ſimplex conſilium, ſi adverſus contravenientes adjecta non ſit pœna caducitatis.*
19 *Cum ſtatu Religioſo non eſt incompatibile conſervandi artificialem agnationem onus.*
20 *Quod procedit in Primogenituris tam Italiæ, quam Hiſpaniæ.*
21 *Congrua congruis referenda ſunt.*
22 *Purificata conditione vocatus admitti debet.*
23 *Ob exiſtentiam maſculorum deficit conditio* ſi ſine filiis.
24 *Limita concurrentibus conjecturis pro perpetuitate fideicommiſſi, ut in caſu.*

## DECISIO CXCIII.

ET ſi non ſemel, ſed tertio quoque pronuntiaverit noſtrum Auditorium, ceſſiſſe diem fideicommiſſi Petri de Feis favore Fratrum de Naſellis, ut pandunt geminæ Deciſiones coram me editæ ſub *diebus 16. Januarii, & Martii 1739.*, confirmatæ *cor. R. P. D. de Vais die 3. Julii ejuſdem anni, & coram R.P. D. Vicecomite die 11. Januarii 1740.*, attamen præter ea, quæ jam deducta, & confutata fuere in præcedentibus Cauſæ deciſionibus, ſub præſidio etiam, quod non adhuc factus fuerit locus ipſorum vocationi, ex quo in humanis extant Maria Veronica, & Maria Clotildes Moniales, & Sorores Marchionis Nicolai Raymundi, quæ ante earum monaſticam profeſſionem Patri, Fratri, & Hæredibus renuntiaverant, Joſeph Puteobonellus, uti Hæres præfati Marchionis Nicolai, atque Juribus dictarum Monialium indutus, curavit, ut in devolutivo proponerem in hodierna Audientia Dubium -- *An ſit danda immiſſio* -- Quod *negative juxta modum* reſolutum fuit, hoc eſt *durante vita dd. Monialium*.

Hujuſmodi ſiquidem negativæ reſolutionis fundamentum in eo Domini repoſuerunt, quod, cum adhuc exiſtant ſupradictæ Moniales Deſcendentes a Petro Raymundo primo Hærede inſtituto, atque evacuata exinde totaliter non ſit ipſius linea, nec etiam aperta, ac purificata dici poterat ſubſtitutio favore eorundem de Naſellis Deſcendentium a Veronica, qui ſubſtituti fuerunt in eo caſu, quo in univerſum defeciſſet linea ſupradicti Petri; Quamobrem exiſtentibus adhuc in humanis prædictis Fœminis, deneganda omnino erat Immiſſio eiſdem Fratribus de Naſellis ad hæc Bona Fideicommiſſaria Petri de Feis, cum Fideicommiſſum, ſeu Pri-
1 mogenitura in unam Lineam, ſeu Deſcendentiam ingreſſa avelli ab ea non poſſit, niſi in totalem ipſius defectum; ad *Text. in cap. 1. de nat. Succeſſ. feud.*, *Molin. de primog. lib. 3. cap. 4. num. 14.*, *Rocc. diſput. Jur. cap. 3. n. 5.*, *Rot. deciſ.*

*ciſ.622. num.4. cor. Bich., & deciſ.56. num.2. de Fideicom., & dec.6. n.12. de Primog. cor. clar. mem. Car. Falconer.*

Sed vita ipſarum Monialium durante concedenda quidem erat ſuper hiſce
2 met Fideicommiſſariis bonis retentio Joſepho Puteobonello, qui tanquam Hæres prædicti Marchionis Nicolai Raymundi, Jura omnia earundem Monialium nactus fuerat; per ea, quæ in terminis firmat *Rot. deciſ.676. num.12. cor. Dunoz. Jun., dec.586. n.7. coram Bich., deciſ.174. n.8. cor. Pentinger., dec.172. n.23. cor. Anſald., deciſ.1250. num.3., & 4. cor. bon. mem. Molin., deciſ.257. num.1. cor. bo. me. Lancett., & in Romana Renuntiationis 21. Januarii 1735. §. Præbuitque cor. R.P.D. Buſſo.*

Quibus obſtare non poterat, quod prædictæ Moniales haberi debeant hodie pro civiliter mortuis, ex quo per ipſarum renuntiationes a ſe penitus abdicaverunt omnia earum Jura; Objectum ſiquidem nullam ſubſiſtentiam habere comperuerunt Domini, ex eo, quia licet donationum, ſeu renuntiationum verba præſeferrent, præfatas Mulieres ex cauſa ingreſſus, & regularis profeſſionis in Religione, voluiſſe ſe mundanis curis, atque bonis omnibus exuere, non tamen ſimpliciter, & abſolute eas id feciſſe dignoſcitur, ſed quidem ſuorum Fratrum, iſtorumque Hæredum intuitu, & contemplatione; Quibus proinde poſitis nullum ſequebatur abſurdum, quin poſſet Puteobonellus retinere hujuſmodi bona viventibus prædictis Monialibus, etiamſi ſeſe penitus abdicaverint ab hoc mundo;
3 quippe quia nulla adeſt repugnantia, quod renuntians quoad ſe, & Monaſterium pro mortuo reputari voluerit, ſed quoad Renuntiatarium, ejuſque Hæredes e converſo voluerit, ut renuntiatio efficax eſſet, & translativa omnium ſuorum Jurium, donec, & quouſque ipſe Renuntians vivat; ad tradita per *Bald. conſ.437. lib.1., Donad. de renunt. tom.1. cap. fin. num.28., Manſ. conſult.250. n.32. verſ. Et vere, & conſult.296. num.10., Urceol. conſul.98. n.50., Card. de Luc. de renunt. diſcurſ.6. n.13., Anſuld. in adnot. ad de-*



*ciſ.48. n.26.: & 28., Rot. deciſ.257. n.2., & ſeq., & in Bononien. Emphiteuſis ſuper bono Jure 13. Janu. 1721. §. Etenim cor. bon. mem. Gamachei.*

Minoris erat ponderis alterum objectum in eo conſtitutum, quod prædictæ renuntiationes effectum ſortiri potuerint in Marchione Nicolao Fratre Renuntiatario, non autem in perſona Puteobonelli Hæredis extranei; Siquidem hujuſmodi pariter objectum evertebatur penitus eo ipſo, quo ponderata fuiſſet qualitas, & natura ſimilium Donationum a Monialibus occaſione Profeſſionis emiſſarum; Iſtæ enim, ad diffe-
4 rentiam ſimplicis renuntiationis, quoties præmunitæ non ſunt pacto reverſivo in caſu deficientiæ Agnatorum in eis contemplatorum, operantur, ut Donatarius, ſeu Renuntiatarius, licet Donanti præmoriatur, tranſmittat hæc bona, ſeu Jura renuntiata ad quoſcunque ſuos Hæredes etiam extraneos, etiamſi Donatio facta fuiſſet certarum perſonarum, ſeu Agnatorum contemplatione; ut tradunt, *Spad. conſil.46. n.1. lib.1., Capic. Galeott. controverſ.21. n.14., & 18., Capon. cont.94. n.5., Rot. deciſ.98. n.14. part.12., deciſ.68. num.6., & 7. par.13., & dec.239. n.11. part.17. recen., dec.970. n.1., & per tot., dec.1019. n.2., & dec.1325. n.31. coram Emer. Jun., dec.421. n.16. coram Anſald., deciſ.655. n.15. coram Lancetta, in Firmana Bonorum, ſeu Donationis 9. Maii 1707. §. Proinde, & §. Jure coram Card. Priolo, & in Anconitana Succeſſionis quoad Commendatorem Camillum 23. Februarii 1722. § Veruntamen cor. Reverendiſſ. P. D. Calcagnino Decano.*

Hiſce duabus ſublatis difficultatibus, inutiliter controvertebatur per Fratres de Naſellis vocatio prædictarum Monialium ad Bona fideicommiſſaria Petri de Feis Fideicommittentis, ſeu Primogenituræ Conditoris; Quoniam, cum idem Teſtator ad hanc Primogenituram per ſe ipſum ordinatam vocaverit Filios, *& Deſcendentes* a Petro Raymundo, atque inter eoſdem Filios, *& Deſcendentes* præſcripſerit ſucceſſionem Jure Primogenituræ regularis, prius favore Maſculorum, & per poſterius favore Fœmi-

minarum, incontrovertibilis in his terminis reddebatur ex duplici capite earundem Monialium vocatio,] & primo ea ſatis deducebatur ex illo nomine *Deſ-*
5 *ſcendentium*, quod tam Maſculos, quam Fœminas comprehendere indubii Juris eſt; ut ſancitur *in Leg. Si ita ſcriptum 46. ff. de Leg. 2., in Leg. final. Cod. de Suis, & legit. hæred., & in Leg. juxta 201. ff. de verb. ſignif., Bonden. collect. 34. n. 12. lib. 2., Actolin. reſol. 82. n. 5., Roec. diſput. Jur. c. 19. n. 1., Mart. de ſucceſs. legal. par. 1. quæſt. 2. art. 2. a n. 2. ad 10., Rot. dec. 638. n. 1. par. 18., & dec. 122. n. 1., & 2. part. 19. Recen., deciſ. 278. n. 13. coram Bich., deciſ. 642. n. 6. coram Cerr., dec. 147. n. 3., & deciſ. 186. n. 9. coram bo: mem: Molines*.

Secundo vero ex ordinata ab ipſo Teſtatore prælatione maſculorum ad ſucceſſionem ſupra Fœminas; Hæc namqne
6 prælatio, cum cadere non poſſit niſi inter illas Perſonas, quæ in re æquali Jure potiuntur, perneceſſe inducere debet
7 vocationem illorum, qui pér poſterius fuerunt vocati; ad Textum *in §. Præferuntur inſtit. de liber. agnoſcen., & in Leg. 2. §. Si Mater ff. ad S. C. Trebell., Bellon. Jun. conſ. 72. a num. 30. ad 38., Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 1. n. 4., Molin. de primog. lib. 2. c. 17. per tot., Card. de Luc. de fideic. diſc. 102. n. 11., Rot. dec. 152. n. 1., & ſeq. part. 6. Recen., dec. 2007. n. 1. coram Coccin., deciſ. 19. num. 8. coram Zarat., deciſ. 430. n. 12., dec. 536. num. 12. coram Anſald., & dec. 340. n. 9., & deciſ. 588. n. 17. coram Caprar.*; Et pro inducenda vocatione Fratrum de Naſellis Deſcendentium a Fœmina, nempe a Veronica, optime in his terminis arguit *prima deciſio diei 16. Januarii n. 2.*, & ſecunda *16. Martii 1739. n. 3. coram Me*; Tertia *3. Julii ejuſdem anni §. Quando coram R. P. D. de Vais*, & quarta *11. Januarii 1740. §. 12. coram R. P. D. Vicecomite*.

Exiſtentia autem ipſorum Fratrum de Naſellis, quos uti Maſculos præferre ſemper voluit Primogenituræ Conditor omnibus Fœminis, nullum profecto obſtaculum dd. Monialium vocationi ſecumferebat; Propterea, quod, licet verum ſit, eundem Teſtatorem voluiſſe, ut Fœminis Maſculi præferrentur, attamen hanc prælationem non indefinite ſancivit, ſed ipſam ad quemcunque gradum ſubſtitutionis reſtrinxit, atque limitavit adeo, ut, niſi penitus extinctus ſit unus gradus, ſubſequens nequaquam ſubintrare poſſit, & in unoquoque ex hiſce ſubſtitutionum gradibus voluit prælationem Maſculorum, & poſt ipſorum defectum vocationem Fœminarum ordinavit; Quemadmodum igitur propter exiſtentiam dd. Monialium extinctus adhuc non eſt gradus, ſeu linea Petri Raymundi, a quo dictæ Moniales procedunt, ita attendi non poterat exiſtentia ipſorum Fratrum de Naſellis deſcendentium ex altera prorſus diverſa linea Veronicæ; tum quia de Jure eſt, ut Maſculorum prælatio ſemper ſit in-
8 telligenda diſtributive in qualibet linea, ita ut Fœminæ a Maſculis ejuſdem gradus, & lineæ cenſeantur excluſæ, nunquam vero a Maſculis alterius lineæ, & remotioribus; ut tradunt *Torr. de majorat. part. 1. c. 25. n. 83., & 85., De Marin. reſol. 126. n. 37., Carol. Anton. de Luc. de lin. legal. art. 12. n. 17., & art. 20. n. 15., Card. de Luc. de Fideic. diſc. 34. n. 6., Rot. dec. 22. num. 6., & 7. lib. 10. de fideicom. tom. 2. ad eundem Card. de Luc., dec. 731. n. 10., & 11. coram bo: me: Molin., dec. 487. n. 13., & 12. coram Reverendiſſimo Criſp., & in Romana Fideicommiſſi de Rhodianis 21. Aprilis 1738. §. 10, & 10. Aprilis 1739. §. 5. cor. Rmo Creſcentio Galiarum Nuntio*.

Tum quia æque certum, exploratumque eſt in Jure, quod ſemper præcipuum obtinet locum prærogativa lineæ admiſſæ, in quam Primogenitura ingreſſa fuit, quæ vincit gradum, & ſexum adeo, ut
9 maſculis alterius lineæ nondum admiſſę præferatur Fœmina in linea primogenita exiſtens, & actualiter admiſſa, ſive ea Filia ſit, ſive Soror ultimi Primogenituræ Poſſeſſoris, quemadmodum ſunt ſupradictæ Moniales, quæ exiſtunt de linea primo loco vocata, de linea actualiter ad Primogenituræ poſſeſſionem admiſſa, atque demum de linea ejuſdem Primogenituræ Poſſeſſoris; ut in his terminis animadvertunt *Rox. de incompat. par. 3. cap. 4. n. 53., Molin. de Primoge-*

*mogen. lib.3. cap.5. n.71. 72., & 74. §. Non obſtat, ibique adden., Rocc. diſput. Jur. cap.3. n.5., 6. & 12., Rot. dec.72. n.2. ad 4., & dec.90. num.2., & 3. cor. Royas, dec.96. n.14., & 15. cor. Cerr., deciſ.5. num.2. de primogen. cor. cl. me. Card. Falcon., & dec.487. n.7. cor. Rmo Criſpo.*

Nec ſubſiſtere poterat, quod omnes Deſcendentes per modum unius lineæ ſint accipiendi relative ad Alexandrum, & Mariam Feam, Filiam Teſtatoris, per quam artificialis ſuæ agnationis conſervatio propagari debebat, quodque idem Teſtator voluit, ut indefinite, & generaliter forent pręferendi Maſculi, dum uſus fuit dictione *ſemper*; Primæ etenim objecti parti facilis occurrebat reſponſio, qnod, quotieſcunque ſupradictus Teſtator juſſit, ne fieret tranſitus de una linea ad aliam diverſam, & ſeparatam, niſi in totalem deficientiam lineæ tum Maſculinæ, tum fęmininæ prius admiſſæ, ex eo quia in quocunque ſubſtitutionis gradu prius Maſculos vocavit, & poſtea Fæminas ejuſdem gradus, & lineæ, nulla ſumi poterat interpretatio, quod Deſcendentes maſculi accipiendi eſſent per modum unius lineæ conſtitutæ a dictis Alexandro, & Maria Conjugibus; Verba enim Teſtatoris, quando
10 clara ſunt, nullamque involvunt dubietatem, excludunt penitus quamcunque ſubintellectam interpretationem; per Textum *in leg. ille, aut ille ff. de legat. 3., & in Leg. continuus §. Cum quis ff. de verb. oblig., Bald. conſ.333. n.1. tom.1., Peregrin. de fideic. art. 11. n.2., Rot. deciſ.485. n.2., & deciſ. 836. n.10. cor. bon. mem. Molin.*

Altera vero Pars objecti illico corruebat ex lectione teſtamentarię diſpoſitionis Fideicomittentis, ex qua perſpicue apparebat, quod illa dictio *ſemper* poſita fuit ab ipſo in quocunque gradu ſubſtitutionis, in quo voluit, ut, donec, & quouſque extarent maſculi ipſius gradus, iſti ſemper fœminis eſſent præferendi; Ideoque illa dictio *ſemper* dicitur ſta-
11 re adjective ad qualificandam ipſorum maſculorum prælationem in omni gradu ſubſtitutionis, nunquam tamen ad qualificandos omnes caſus ſucceſſionis diverſæ lineæ, & deſcendentiæ, prout optime diſtinguendo tradunt *Torr. de Primog., & major. par.1. c.25. n.100., & 101., Theſaur. quæſt. Forenſ. lib.2. quæſt.12. n.57., & 58., Cenſal. ad Peregr. art.20. §. Reſpondetur primo, Card. de Luc. de Fideic. diſc.34. n.7., Fontanell. dec.35. n.13., & 14., Rot. dec.588. n.15., & 19. cor. Caprar., dec.72. n.14., & 21., & dec.90. n.6. ad 9. cor. Royas, dec.96. n.5. cor. Cerr., & dec.487. n.12. coram Rmo Criſpo.*

Et hinc parvipendenda penitus erat pars conditionalis Teſtamenti, in qua, vel filia d. Alexandri, vel Deſcendentes ex illa fuerunt ſubſtituti, quatenus = *li detti Aleſſandro, e Maria Fea moriranno ſenza figli, nè altri diſcendenti maſchj* = Quoniam hæc verba cum poſita fuerint in parte conditionali ipſius Teſtamenti, nullum producere valent argumentum fœminarum excluſivum, quoties iſtæ jam fuerunt vocatę in parte diſpoſitiva, ubi habent propriam vocationis Sedem; Cum explorati juris ſit, quod Pars conditionalis Teſtamenti in-
12 ſervit quidem diſpoſitivæ, nunquam vero deſtruit, quidquid in eadem diſpoſitiva parte expreſſum fuit, quinimmo ipſamet pars diſpoſitiva ſemper prævalere debet, atque intelligentiam præbet eidem Parti conditionali; ex firmatis per *Rot. dec.80. num.5. cor. Royas, dec.36. n.16., & dec.54. n.13. de fideicomm. coram clar. mem. Card. Falconerio, in Romana, ſeu Januen. Primogenituræ de Coſta ſuper detractionibus in genere 17. Martii 1732. §. Minuſque, & 13. Martii 1733. §.6. cor. clar. mem. Card. Cincio.*

His itaque in facto, atque in Jure conſtabilitis, inutiliter pariter objiciebatur per Fratres de Naſellis, quod ſupradictæ fæminæ adhuc exiſtentes ſe ſe reddiderint incapaces ſuccedendi in Primogenitura iſta, ex quo Teſtator exoptavit
13 conſervationem ſuæ artificialis agnationis, injunxitque deſcendentibus omnibus, ut ipſius cognomen, & ſtemma aſſumerent, quæ omnia Monachorum, & quorumcunque Religioſorum cujuſcunque religionis etiam bonorum capacis apertam excluſionem inducunt; ad tradita per *Altograd. conſ.96. tom.1. per tot., Molin. de primog. lib.1. cap.13. n.91.*

*n.91.,Fuſar.de ſubſtit. quæſt.429.n.55.,*
*Sanch.ad præcept. decalog. lib.7.cap.15.*
*n.23., Creſp. de Valdaur. obſerv. 117.*
*n.125. in ſecunda edit., Cancer. var. re-*
*ſolut. part.3. cap.20.n.330. verſ. ubi ve-*
*ro, Auguſtin. Barboſ. in vot.dec.vot.30.*
*n.67. lib.2., Caſtill. lib.3. contr. cap.12.*
*n.55., & cap.162. n.23. tom.6., Olea de*
*ceſſ. Jur. tit.3. quæſt.4. n.28., Fab. in*
*eodem lib.6. tit.22. defin.25.; Rodulphin.*
*alleg.120. num.2., & 3., & alleg. 121.*
*per tot., Rot. dec.339. n.5. cor. Celſ.,*
*& in Spoletana hæreditatum 13. Ju-*
*nii 1704. §. Altera vero cor. bon. mem.*
*Omanna.*

Pro remotione ſiquidem hujus diffi-
cultatis animadverteruntDomini,quod,
quando, prout in caſu, quæſtio non eſt
ſuper perpetua excluſione ſubſtituti, ſi-
cuti eveniret, ſi Monaſterium ex Perſo-
na Religioſi ſuccedere vellet, ſed quan-
do agitur de temporali tantum ſucceſ-
ſione Profeſſi in Religione bonorum ca-
paci in communi, hoc caſu juxta incon-
cuſſam Doctorum, & noſtri Auditorii
opinionem receptum eſt, ut, cum per
14 profeſſionem Jura naturalia ſanguinis,
& agnationis non amittantur, ſed con-
ſerventur, Monachus, ſive Monialis
ſua vita naturali durante habilis repute-
tur ad ſuccedendum in quibuſvis fidei-
commiſſis, & primogenituris, etiamſi
ordinatis pro perpetua Familię,& agna-
tionis conſervatione; ut communiter
tradunt *Buld. in Leg.prima num.5. Cod.*
*de Sum. Trin., Torr. de primog., & ma-*
*jor. part.2. quæſt.11. n.28., Peregrin.*
*de fideic. art.14. n.27., & 28., Argel.*
*de acquir.poſſeſs.quæſt.8. art.16. n.678.,*
*Rocca diſput. Jur. cap.4. n.6., Rot. Bo-*
*nonien.apud Rodulphin.alleg.124.n.38.,*
*Rot. Romana dec.40. n.6. ad 9.poſt Cen-*
*ſal. ad Peregr., dec.433. n.22., & de-*
*ciſ.434. n.8. part.12., & deciſ. 57. n.9.*
*part.13. recen.*, & recedendo a præce-
denter reſolutis *in dec.339. cor. Celſ.* la-
te firmat *Rot. deciſ.392. num.4., & ſeq.*
*par.14.,& dec.23. n.31.part.15. recen.,*
*& in Romana fideicommiſſorum 20. Ju-*
*nii 1707. §. Minime, & ſeq. coram*
*Eminentiſſimo Aldrovando, & in Ro-*
*mana, ſeu Januen. fideicommiſſ.4. Maii*
*1733. §. 10. coram Reverendiſſimo Cre-*
*ſcentio*, & egregie de more late tradit
*Rmus P.D. Calcagninus Decanus in ſuis*
*obſerv.pract. legal. part.2. cap.3.per.tot.,*
& precipue *n.4.*

Quod adeo verum eſt, ut, quoties
agitur de temporali tantum Religioſa-
15 rum Succeſſione, iſtæ fundatam adeo
habent intentionem ad effectum tali
modo ſuccedendi, ut pro earum exclu-
ſione non admittantur conjecturæ, &
inductiones, aut veroſimilitudines, niſi
eſſent de illis, quæ ipſarum excluſionem
expreſſe, & per neceſſe inducerent; ut
ponderant *Roderic. quæſt. Regul. tom.2.*
*quæſt. 79. art.12. §.4., & ſeq., & §.*
*Primo quia cum ſeq., Mart. de ſucceſſ.*
*legal. par.1. quæſt.2. art.4. num.19.,*
*& 20., Caſtil.contr. tom.3. cap.12. n.42.*
*Rot. dec.266.n.16. cor. Caril., dec.1396.*
*num.2.cor. Coccin., dec.938. num.5. cor.*
*Dunoz. Jun., deciſ.434. num.1., & 2.*
*part.12., & dec.392. part.14. Recen.*;
Quinimmo difficile admodum videtur
in hac materia adinvenire conjecturas,
quę ſufficiant pro Religioſorum exclu-
ſione, ut non deſint quamplures Docto-
res, qui conſtanter aſſeverent in praxi
16 fore dumtaxat attendendam expreſſam
excluſionem ſpreta penitus illa, quæ ex
conjecturis elici poſſet, ad tradita per
*Sanfelic. dec.194. n.1. tom.1., Rot. de-*
*ciſ.116. n.10. part.12., & dec.57. n.10.*
*part.13., & dec.392. n.8. & 9. part.14.*
*Recen.*, & optime late materiam exami-
nando proſequitur idem *Rmus P. D.*
*Calcagninus dicta obſer.3. n.7.8., & 9.*

Neque ipſarum Monialium excluſio
induci poterat ex obligatione aſſumen-
di a Subſtitutis Nomen, Cognomen, &
Arma Teſtatoris; Ultra enim quam-
quod, vel hujuſmodi onus impoſitum
non fuit filiabus fœminis ipſorum Ale-
xandri, & Mariæ vocatis in caſu, quo
non procrearent filios maſculos, ſed fi-
liis maſculis dictarum filiarum fœmina-
rum; unde extendendum non erat de
27 uno in alium caſum, cum ſtricte de
Jure ſit ſemper intelligendum; ad tra-
dita per *Gratian. diſcept.8816. n.22.,*
*& Rot. dec.613. num.24. cor. Lancett.*
vel prædictum onus reſolvi debet in
ſimplex conſilium, dum idem Teſtator
nullam in contraventionis caſu pœnam
tranſgreſſoribus injunxit caducitatis,
ideoque obligatorium non eſſet, & im-
pune

pune ſpeeni poſſet ; ut in terminis tradit
*Eminentiſsimus Petra ad Conſt. Apoſto-
licas tom.3. pag.359. ſect.7. per tot* , & 
*pag.365. n.34.*, & *ſeqq.* , *Rot. dec.235.
n.7. cor. Beninc.*, *dec.116. num.6. coram
Molin.* , *in Romana Caſalis Aguzzani
19. Junii 1705. §. Minuſque cor. bo.me.
Omanna* : & in puncto ad effectum ad-
mittendi ad Succeſſionem Religioſum
profeſſum fiemat *Rot. in Romana Fidei-
commiſſorum 20. Junii 1707. §. Placuit
coram Eminentiſsimo Card. Aldrovando.*

Omnis eemovebatur difficultas; quia
ex hujuſmodi oneee non inducitue deJu-
reReligioſoeum excluſio vita eorum na-
turali dueante ; quippe quia poſt pro-
feſſionem eetinent ipſi , & conſervant
19 nomen , nobilitatem , & agnationem ,
neque deſinunt eſſe de Familia , & poſ-
ſunt vocaei nomine Teſtatoeis , ipſius
agnomen aſſumere , ejuſdemque inſi-
gniis uti , quæ omnia incompatibilia
peofecto non ſunt Religioſis , aut Mo-
nialibus ; peout tradunt *Valenzuol.
conſ.135. n.33.*, & *42. vol.2.*, *Ciarlin.
contr.225. tom.3.* , *Tondut. reſol. Cano-
nic.124. n.7.*, *Argel. de acquir. poſſeſ.
quæſt.8. art.31. n.704.*, & *708.* , *Bar-
boſ. de univerſ. Jur. Eccleſ. lib.3. cap.31.
n.9.* , *Roderic. quæſt. Canonic. tom.3.* ,
*quæſt.73. art.13. in princ.* , *Baron. de
citat. tom.3. in annot. ad ſingul.37. a
n.20. ad ſeq.* , *Adden. ad Molin. de pri-
mog. lib.1. cap.13. n.19.*, & *95.*, *verſ.
meo quidem ſenſu* , *Torr. var. quæſt.
tom.1. quæſt.2. num.18.* , & *19.* , *Rot.
Bonon.* apud *Rodulphin. alleg.124. nu-
mer.18.* , *Rub. ad deciſ.199. num.240.
part.8. rec.* , *Carol. Anton. de Luc. de
pluralit. domin. cap.28. per tot.* , *Card.
de Luc. de fideic. diſc.63. n.13.*, *Rot. de-
ciſ.434. num.4.5.*, & funditus peo-
ſequitue ſupra laudatus *Rmus P.D. Cal-
cagninus Decanus in dict. obſerv.2. n.6.*,
& *10. cum ſequen.* ; Et procedit hujuſ-
20 modi opinio , ſive agatue de peimoge-
nitueis Italiæ , ſive Hiſpaniæ ; ut ob-
ſervant *Torr. de majorat. par.1. cap.25.
num.126.* , & *127.* , & *cap.38. n.50.*,
& *51.*, *Molin. de primog. lib.2. cap.14.
n.9.*, & *lib.3. cap.5. n.87.*

Quemadmodum earundem fœmina-
rum excluſio deduci non poterat ex ob-
ligatione Teſtatoris Deſcendentibus in-
juncta aſſumendi quoque nomen pro-
peium *Petri Franciſci de Feis* ; Hujuſ-
modi ſiquidem Argumentum nihil peo-
baee poteeat , dum alias nimis proba-
ret; quia fœminæ virtute ſupeadictæ ob-
ligationis nunquam adſpieare poſſent
ad hæc Fideicommiſſaria bona , ſicque
dicendæ foeent excluſæ , quando idem
Teſtator ab eis non abhorruit , immo
eas expeeſſe vocavit concedendo tan-
tum maſculis ſupee eas prælationem ;
Quamobeem, ſi ſingula ſingulis congeue
referri debeant , ut Teſtatorum volun-
tates plenarium conſequantue effectum,
affiemaei non alias poteeat , niſi quod
hujuſmodi onus impoſuerit maſculis ,
qui maſculinum nomen feee poſſunt ,
non autem fœminis , quibus d. nomen
21 congeueee nequit , juxta eegulam , de
qua *Rot. deciſ.39. n.6. de Jurepatr. cor.
clar. mem. Card. Falcon.*

Hæc ſunt , quibus moti fueeunt Do-
mini ad eetardandam Naſellis immiſſio-
nem donec , & quouſque viverent ſu-
peadictæ Moniales ; Cæteeum iſtis de-
functis perſtiterunt in eorum priori ee-
ſolutione confirmandi jam conceſſam
eiſdem Immiſſionem ; quia in hoc caſu,
cum ipſis Monialibus defunctis extincta
22 penitus remaneat linea PetriRaymun-
di peimo loco vocata , illico cedet dies
fideicommiſſi favoee eoeundem de Na-
ſellis , atque purificata erit conditio ,
ſub qua fueeunt vocati , ad fiemata per
*Rot. deciſ.185. n.1. part.11.*, *dec.304.
num.1. part.13.*, & *deciſ.347. num.11.
part.14. recen.*, *deciſ.49.*, & *deciſ.80.
ubique num.1. cor. Arguel.*, & *dec.113.
n.1. cor. Lancett.*

Haud quaquam obſtante repetito ob-
jecto , quod Deſcendentes ex fœminis ,
prout ſunt fratees de Naſellis , non fue-
runt abſolute vocati , ſed dependenter
ab obitu Alexandri , & Mariæ Conju-
23 gum *ſine filiis* , quod , cum non evene-
rit , ex quo prædicti Conjuges relique-
runt poſt ſe Petrum , & Hieeonymum ,
vocatio eorundem Deſcendentium pe-
nitus evanuit juxta Conſilium Oldeadi
in hac materia receptiſſimum .

Iterum ſiquidem ponderaeunt Domi-
ni , quod in peæſentiaeum eecedendum
omnino eeat a prædicto Conſilio Ol-
24 dradi , & Jure optimo peonuntiandum
pro

pro duratione Fideicommiſſi, ſeu Primogenituræ favore ipſorum de Naſellis licet a fœmina Deſcendentium; Propterea quod Teſtator voluit artificialem ſuæ agnationis conſervationem; devenit ad plures inter ſe independentes ſubſtitutionum gradus, prohibuit quamcunque alienationem etiam ex Cauſa legitimæ;injunxit omnibus vocatis aſſumptionem nominis, agnominis, & inſignium propriæ Familiæ, inſtituitque demum diſpoſitionem ſuam ordine perpetui Fideicommiſſi, & Primogenituræ; Quæ omnia, cum ex ſui natura perpetuitatem, & progreſſivitatem inducant, perneceſſe ſuadent receſſum a dicta Theorica Oldradi, prout late firmant omnes præcedentes deciſiones tum *coram Me editæ ſub diebus 16. Januarii & 16. Martii 1739., tum cor. R. P. D. de Vais 3. Julii ejuſdem anni, tum cor. R. P. D. Vicecomite 21. Ianuarii* 1740., ad quas Domini ſeſe expreſſe remiſſive habuerunt.

Et ita &c. utraque &c.

CONCHEN. BENEFICII.

*Lunæ 17. Aprilis* 1741.

ARGUMENTUM.

Subrogatio gratioſa conceditur etiam tertio, ſi collitigans intra menſem eam non obtinet. Facultas Nuntii Apoſt. conferendi Beneficia non extenditur niſi ad Beneficia non excedentia valorem 24. ducat. auri de Camera, calculatis fructibus tam certis, qam incertis.

*SUMMARIUM.*

1 *Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ juſtificatæ celeriter exequendæ ſunt.*
2 *Idoneitas, & Preſbyteratus Proviſi præſumuntur verificata in Dataria,* & num.4.
3 *Subrogatio gratioſa conceditur etiam tertio, ſi collitigans illam intra menſem non obtinet.*
5 *Probata Idoneitate, & Clericatu, pendentia litis, ac obitu Collitigantis gratia ſubrogationis plene eſt juſtificata.*
6 *Facultas Nuntii Apoſt. conferendi Beneficia non extenditur niſi ad Beneficia non excedentia valorem 24. ducat. auri de Camera calculatis fructibus tam certis, quam incertis;*
7 *A Proviſo autem Nuntii probandus eſt non exceſſus ad impediendam Gratiam Apoſtolicam.*
8 *Hocque neceſſario requiritur ad Nuntii Proviſionem ſuſtinendam.*
9 *Reditus Beneficii ſatis per quinquennium probatur.*

DECISIO CXCIV.

Adverſus contumacialem Deciſionem evulgatam die 28. Martii An. 1735. coram bon. mem. Harrach, qua definitum fuerat, Literas Apoſtolicas obtentas per Joſephum Galue eſſe exequendas, audiri obtinuit ſub die 10. Junii ejuſdem Anni Emanuel Hernandez alter Collitigans de controverſo ſimplici Beneficio, ſeu Præſtimonio nuncupato proviſus a Reverendiſſimo Hiſpaniarum Nuntio Apoſtolico; Verum quia d. Joſeph de Menſe Julii anni prædicti diem clauſit extremum in Civitate Liburni, ideo Clemens de Haro an. 1739. ſubrogationem reportavit in Juribus Defuncti, & Literis Apoſtolicis deſuper expeditis, per me veluti ſubrogatum in locum bo:me Harrach ſubſcribi curavit Dubium -- *An Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſint exequendæ, ita ut ſit ſtandum vel recedendum a Deciſis in caſu &c.*--, eoque hodierna die propoſito, reſponſum fuit -- *Literas Apoſtolicas eſſe exequendas, & ſtandum eſſe in Deciſis* --.

1 Literæ enim Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſatis ſuperque juſtificatæ apparebant, ita ut propterea ob earum reverentiam celerem promererentur executionem juxta notum *Text. in cap. Si Capitulo*, ibique *Gloſſ. verb. Exequatur de Præbend. in 6., & in cap. Super Literis de Reſcript., Rot. in Abulen. Beneficii 6. Junii 1735. §. 1. coram R. P. D. meo Buſſio, & in Conchen. Beneficii 16. Februarii 1739. §. 2. coram R. P. D. meo Nunez, & in Vicen. Beneficii, 13. Januarii currentis anni §. 2. coram R. P. D. meo Vicecomite, & in Pampilonen. Beneficii 16. Januarii ejuſdem anni §. Quoties coram Me*; Siquidem pro eo, quod reſpiciebat idoneitatem præfati Clementis, ejuſque Preſbyteratum, opus non erat aliquod probationis genus adducere, quia, cum illius Literæ expe-

expeditæ fuerint in forma gratioſa, præ-
2 ſumptio eſt, quod in Dataria juſtificatæ
fuerint, ubi concedi non ſolent, niſi prius
conſtet de concludenti ipſarum qualita-
tum verificatione; *Garz. de Benefic.
part.6. cap.2. n.157., Roſ. de execut. Li-
ter. Apoſt. part.1. in addit. ad cap.7. n.9.,
Rot. cor. Celſo dec.274. n.2., deciſ. 343.
n.6. part.16. Recent., dec.11. n.1. & 2.
tit. de Reſcript. cor. Falconer., deciſ.84.
n.2. cor. Molin., in Majoricen. Benefi-
cii 22. Jun. 1733. §. Conſtitit cor.
Reverendiſſimo Creſcentio Galliarum
Nuntio, in Tiraſonen. Cappellaniæ 15.
Maii 1739. §. Juſtificatio coram Me,
& in dicta Pampilonen. Beneficii 16.
Januarii currenti Anni §. De illarum
vero pariter coram Me.*

Quo vero ad ſubſtantialia requiſita
ſubrogationis gratioſæ, quæ, ſi Colliti-
3 gans intra menſem illam obtinere non
curet, etiam tertio conceditur; ex ad-
ductis per *Lotter. de re benef. lib.2.
quæſt.20. num.63., & 64., Rot. coram
Coccin. dec.350. n.1. cum pluribus ſeqq.*,
hæſitandum non erat, quod omnia con-
currerent; quia Clericatus ab expedi-
4 tione Literarum in forma gratioſa jam
comprobatus remanebat; ex firmatis
*in ſuperiori*, §., & probat *præterita hu-
jus Cauſæ Deciſio §. Siquidem*. Penden-
tia autem Litis in hoc Sac. Auditorio in-
ter dictum Joſephum Galve defunctum,
ac prædictum Emanuelem Hernandez
erat incontrovertibilis; Obitus vero ip-
ſius Joſephi Collitigantis probatus quo-
que reperiebatur ex Partita extracta a
Sacriſtia Inſignis Collegiatæ Liburni,
quæ demonſtrabat dict. Joſephum oc-
cubuiſſe die 30. Julii 1735.; Quibus
5 proinde requiſitis concurrentibus, gra-
tia ſubrogationis videbatur pleniſſime
juſtificata, & per conſequens omnino
exequenda, *Garz. de Benefic. part.6.
cap.4. n.4., Lotter. de re Benefic. lib.2.
quæſt.20. ſub n.56., & ſequen., Rot.
cor. Celſ. dec.179. n.7., & ſequen., cor.
Emer. Jun. dec.1363. n.1., & cor. Fal-
con. dec.20. n.1. tit. de Reſcript.*

Nec iterum opponi poterat ab Ema-
nuele, quod ipſe Proviſionem obtinue-
rit hujus Beneficii a Rmo Hiſpaniarum
Nuntio; quia ſemper obſtare viſa fuit re-
ſponſio, quod, cum facultas eidem
Nuntio elargita conferendi Beneficia,
6 limitata reperiatur ad ea tantum Bene-
ficia non excedentia valorem ducato-
rum annuor.24. auri de Camera, calcu-
latis fructibus tam certis, quam incer-
tis; *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. in
Proem. §.2. num. 56., Garz. de Benef.
part.5. cap.3. n.189., Card. de Luc. de
Benefic. diſc.26. num.10., Rot. coram
Lancetta deciſ.554. num.3., & in dict.
Pampilonen. Beneficii §. Fin. cor. Me*,
inde ſequebatur onus eſſe ipſius Ema-
7 nuelis demonſtrandi non exceſſum pro
impedienda Gratia Apoſtolica fundata
in reſervatione; ut firmat *præterita
Deciſio cor. bon: mem: Harrach §. His
poſitis*.

Et tantum aberat, quod pro parte
D. Emanuelis probari poſſet non exceſ-
8 ſus, prout ad ſuſtinendam Proviſionem
Rmi Nuntii eſſentialiter requiri firma-
tum quoque fuit *in Burgen. Beneficii
6. Martii 1712. §. Quidque cor. bo. me.
Muto, & in Compoſtellana Beneficii de
Sergude 26. Januarii 1726. §. Hinc ita-
que coram bon: mem: Cerro*, ut ex oppo-
ſito ad inſtantiam dicti Joſephi Galve
defuncti, in cujus Juribus ſubrogatus
extitit præfatus Clemens, oſtenſus fue-
rit exceſſus dict. valoris; Etenim vigo-
re Compulſorialium Rotalium, Rector
Eccleſiæ, ubi ſitum eſt Beneficium, am-
pliſſimum teſtimonium exaravit de
9 quantitate fructuum, quos per quin-
quennium Beneficiatus percepit ab hoc
Beneficio ex Segete, Frumento, Vino,
ac Agnis; & Archiviſtæ Cathedralis Ec-
cleſiæ Conchen., mediantibus Libris
Repartitionis Fructuum Decimalium
in Archivo ipſius Eccleſiæ retentis,
computum tradiderunt quoad iſtos fru-
ctus per quinquennium pariter perce-
ptos ab iſto Beneficio, & deinde cum
per Computatorem Generalem Diecæ-
ſis Conchen. liquidatum fuerit pretium
dd. fructuum in annuis ſc.53., & ob. 54.
legitime probatum fuit, valorem con-
troverſi Beneficii excedere ducat. 24.
auri de Camera, ut firmat *Deciſio*, quæ
revidetur §. *Valor denique*.

Quapropter cum Gratia ſubrogatio-
nis in Juribus Defuncti a Clemente re-
portata neceſſaria requiſita in ſeſe con-
tineret, & Proviſio Rmi Nuntii obſtare

non poſſet, ex quo non ſolum pro parte Emanuelis non doceretur de non exceſſu, ſed etiam quia per legitimas probationes contrarium apparuit, ideo jure merito Domini ad propoſitum Dubium, ut ſupra reſponderunt.

Et ita &c. unica &c.

ROMANA LIBERATIONIS A MOLESTIIS.

*Lunæ* 24. *Aprilis* 1741.

ARGUMENTUM.

In contractu venditionis Evictio debetur ex natura ejuſdem contractus. Beneficium Vellejani, & privilegium medietatis Dotis ceſſat in obligatione a muliere in propria cauſa emiſſa, & in contractu ultro citroque obligatorio.

*SUMMARIUM.*

1 *Liberatio a moleſtiis promiſſa præſtanda eſt, ſtatim ac eædem inferuntur;*

2 *In Venditione vero debetur ex natura contractus, etiam ſecluſa promiſſione.*

3 *Conſentiens alienationi ad evictionem non tenetur, niſi eam expreſſe promiſerit.*

4 *Succedens in locum primi Emptoris tenetur ad omnia præſcripta in Inſtrumento facto cum eodem primo Emptore.*

5 *Beneficium Vellejani, ac privilegium medietatis dotis ceſſat in obligatione in cauſa propria a muliere emiſſa, & in contractu ultro citroque obligatorio.*

DECISIO CXCV.

Pretio ſcut. 1900. monetæ emit anno 1732. Benedictus Marangonius quandam Domum a Diana de Dulcis, quam pro ſuis Juribus dotalibus poſſidebat; In Inſtrumento autem venditionis præfatus Marangonius in ſe ſe accollavit binos Cenſus, binoſque Canones ibi late expreſſos, præter quos eadem Diana præfatam Domum liberam ab omni alio onere, vinculo, & fideicommiſſo promiſit; hac tamen venditione ſic ſequuta, inſurrexerunt Patres Sanctiſſimæ Trinitatis in Monte Pincio, atque vigore notiſſimæ Conſtitutionis Gregorianæ ſuper retractu e manibus prædicti Emptoris hanc eandem Domum vindicarunt; Nuperrime vero in judiciariam arenam deſcendit Monaſterium SS. Dominici, & Sixti adverſus eoſdem PP. SSmæ Trinitatis, ac in vim alterius cujuſdam diverſi antiqui Cenſus in retracta Domo fundati, minimeque in recenſita Domus venditione patefacti aſſociationem in noſtro Auditorio obtinuit, ut pandit *Deciſio cor. Me edita ſub die* 23. *Januarii hujus anni*; Quamobrem ſupradicti Patres Judicium Liberationis a Moleſtiis inſtruxerunt contra præfatam Dianam de Dulcis venditricem, propoſitoque per me Dubio in hodierna Audientia -- *An eſſet relaxandum mandatum pro Liberatione a Moleſtiis* -- voti compotes effecti fuerunt mediante reſponſo *affirmative*.

Inſpecta etenim litera Inſtrumenti venditionis, cum in ea Diana de Dulcis venditrix promiſerit, Domum, exceptis duobus Canonibus, & Cenſibus, fuiſſe penitus liberam, atque immunem a quocunque alio vinculo, onere, & Cenſu, atque liberare ab omni moleſtia Marangonium Emptorem, in cujus Juribus ſucceſſerunt PP. SSmæ Trinitatis, negari profecto non poterat præfatis Patribus mandatum pro Liberatione ab hiſce Moleſtiis illatis a Monaſterio SS. Dominici, & Sixti: Cum, eo

1 ipſo, quo moleſtias paſſi fuerunt, factus illico dicatur locus promiſſæ liberationi; ad *Text. in leg. Lucius* §. *Tres heredes*, ibique *Gloſſ. verb: moverit ff. ad Trebell.*, & *in leg. Evicta ff. de evict.*, *Rot. dec.* 77. *n.* 2., & *dec.* 147. *n.* 7. *par.* 11. *Rec.*, *dec.* 795. *n.* 1. *cor. Dunozet. Jun.*, *dec.* 601. *n.* 1. *cor. Caprar.*, & *in Ferrarien. Evictionis ſuper Relevatione* 10. *Aprilis* 1730. §. *Conſtans cor. Me*; Quinimmo præciſive etiam ab hac expreſſa promiſſione, adhuc tamen concedendum omnino foret hoc idem mandatum pro Liberatione a Moleſtiis eiſdem Patribus; quia hujuſmodi obligatio in

2 venditore proficiſcitur etiam ex natura contractus emptionis, & venditionis; per *Text. in leg. Si emptor* §. *Vaena*, & §. *final. ff. De action.*, *leg. Cum dubitatur, ubi Bald. Cod. de evict.*, & *leg. Pacta conventa ff. De contr. empt.*, *Surd. de-eiſ.*

*ciſ.208.n.11.*, & *Rot.dec.642.n.2. cor. bon.mem.Lancetta*.

His autem reſiſtere non poterat, quod Diana de Dulcis non habens ſuper hac Domo niſi ſimplicem retentionem pro ſuis Juribus dotalibus, non aliud vendere poterat, aut verius remittere in hac venditione, niſi hæc eadem ſua Jura dotalia, & proinde ad Liberationem a Moleſtiis præſtandam minime teneri; Quoniam inſpectis verbis Inſtrumenti venditionis ita ſe habentibus -- *Spettando alla Signora Romana Diana Dolci per le ſue ragioni dotali &c., e reſpettivamente poſſedendo una Caſa &c.* -- ex his cenſuerunt Domini, quod eadem venditrix eſſet vere Domina hujuſce Domus venditæ, proindeque promiſſam Liberationem a Moleſtiis tum virtute hujus promiſſionis, tum ex natura contractus evitare non poſſet.

Neque in confirmationem ſupra recenſiti objecti obſtare pariter poterat, quod in venditione hujus Domus acceſſerit conſenſus Sororum de Quartis, quarum erat dicta Domus, quodque cum pretio ex hac venditione retracto dimiſſi fuerint plures Creditores dd.Sororum de Quartis, qui eandem Domum hypothecatam habebant; ex quo Rea conventa arguebat, quod ipſa revera non erat Domina ejuſdem Domus; eoque fortius, quia in Inſtrumento venditionis fuerat conventum, ut, ſi ultra accollationem Cenſuum, fructuum, Canonum, & Laudemiorum aliquid ulterius ſupereſſet, hoc reſiduum per emptorem ſolvendum eſſet eiſdem Sororibus de Quartis.

Quo enim ad conſenſum præſtitum per ſupradictas Sorores animadverterunt Domini, quod ipſæ hunc earum conſenſum præbuerunt ad majorem tantum cautelam emptoris, & ad tollendam quamcunque difficultatem, quam ingerere potuiſſet earum Jus ſuper hac eadem Domo; Unde propterea etiamſi ſupradictæ Sorores conſenſum alienationi præbuiſſent, cum tamen hoc fecerint pro earum intereſſe, haberi non poſſunt pro alienantibus, atque adſtringi ad Liberationem a Moleſtiis;
3 Cum conſentiens alienationi evictionem præſtare non teneatur, niſi eam expreſſe promiſerit; per *Text. in leg. Cum Pater §. Liberis ff. de leg.2.*, *leg. Exceptione Cod. de evict.*, & *leg. Inter ſtipulantem in princ. ff. de verb.oblig.*, *Gloſſ. in leg. Aliud eſt ff. de reg. Jur.*, *Bald. in leg. Quidam ex parte ff. de evict.*, *Surd. conſ.271. n.61. lib.2.*, *Ancharan. conſ.76. n.4.*, *Cephal. conſ.393. n.15. lib.3.*, *Tiraquell. de leg.Connub. gloſſ.3. n.130.*, *Mantic. de tacit. lib. 4. tit.3. n.9.*, *Mangil. de evict. quæſt.113. n.1.*, & *16.*, *Rot. dec.10. n.7. de Salvian. interd. coram Card. Falconerio*.

Quod vero pretium retractum ex hac Domus venditione non pervenerit in manus Dianæ de Dulcis, profecto non concludebat, quod eadem Domus ad eam non ſpectaret, ſed ad Sorores de Quartis; quippe quia hæc pretii converſio unice proceſſit ex voluntate ejuſdem Dianæ, quæ hoc medio cætera Bona ejus Viri, propriumque ſubſtantiam a debitis omnibus liberare voluit; Quamobrem, cum ex his uſque modo deductis, ſublatiſque omnibus exceptionibus certo conſtaret, eandem Dianam fuiſſe veram dictæ Domus Dominam, jure merito adſtringi debebat ad implendam ejus promiſſionem de liberandis Emptoribus a Moleſtiis paſſis ob obtentam aſſociationem a Monaſterio SS. Dominici, & Sixti ad hanc eandem Domum venditam, quam liberam, & immunem a quacunque hypotheca eſſe promiſerat.

Minus prodeſſe poterat, quod PP. SSmæ Trinitatis vigore notiſſimæ Bullæ Gregorianæ tenebantur pretium Domus deponere in loco tuto, quod ſtare debebat loco rei venditæ ad effectum, ut ex eo Creditoribus ſatisfieret; Siquidem, cum Patres prælationem petentes, & retrahendo e manibus Marangonii controverſam Domum in vim ſupradictæ Bullæ ſibi accollaverint eaſdem obligationes, quas aſſumpſerat idem Marangonius; hinc, quemadmodum juxta legem præſcriptam in Inſtrumento venditionis, & emptionis præfatus Marangonius ad aliud non adſtringebatur, niſi ad dimittendos Creditores eandem Domum hypothecatam habentes, non autem ad faciendum depoſitum pretii, quod loco rei venditæ ſuc-

ſuccederet, ita hoc ipſum facere non tenebantur ſupradicti PP. SSmæ Trini-
4 tatis, qui, uti ſuccedentes in Juribus primi Emptoris, debebant in omnibus obſervare formam præſcriptam in Inſtrumento venditionis facto cum eodem Marangonio primo Emptore; ut colligitur ex §.8. d. Bullæ Gregorianæ, & tradit *Eminentiſſimus Corradin. de prælat. quæſt.3. n.17.*

Fruſtra demum proponebatur per Ream conventam exceptio nullitatis ſuæ obligationis ſupra medietatem Dotis; Etenim cum in caſu non ageretur de obligatione per eamdem emiſſa contemplatione alicujus tertiæ Perſonæ, ita ut locum habere poſſet Cenſura Sen. Conſ. Vellejan., ſed de obligatione in
5 cauſam propriam emiſſa, & in contractu ultro citroque obligatorio, extranea penitus remanebat hujuſmodi exceptio, cum in hoc caſu ceſſet beneficium Vellejani, ac privilegium medietatis dotis, & debeat Mulier ſuam obligationem implere, licet indotata remaneret, ad tradita per *Cyriac. contr.129. n.35., Tondut. reſol. civil. cap.45. n.8. tom.1., De Marin.lib.2. reſol. cap.236. n.7., Donad. de Renunt. cap.9. n.195., & 196. tom.1., Manſ. conſult. forenſ. 320. n.33. verſ.Unde quando, & n.34., Conſtant. ad Stat.Urb. annot.46. art.2. n.203., Card. de Luc. de Cenſ. diſc.30. n.2., Rot. dec.367. n.31. cor. Priol., & dec.146. n.11. poſt eundem Conſtant. ad Stat. Urb.*

Et ita utraque &c. una mecum uti Prælato &c.

## PLACENTINA LEGITIMÆ.

*Lunæ 24. Aprilis 1741.*

## ARGUMENTUM.

Legitima ſub quacunque univerſalitate, & generalitate verborum non continetur, niſi expreſſe nominetur. Eadem debetur matri in bonis filiorum poſt profeſſionem Religioſam.

## SUMMARIUM.

1 *Legitima debetur matri in bonis Filii, vel Filiæ prædefunctæ.*

2 *Legitima ſub quacunque univerſalitate, & generalitate verborum non comprehenditur, niſi expreſſe nominetur.*

3 *Alligans comprehenſionem Legitimæ ſub univerſalitate verborum ob non exiſtentiam ullius alterius prætenſionis, talem negativam concludenter probare debet.*

4 *Jurata declaratio Renuntiantis multum confert ad Renuntiationis interpretationem.*

5 *Legitima in bonis Filiæ debetur matri poſt profeſſionem Religioſam.*

## DECISIO CXCVI.

Barbara de Cavaleriis Patre orbata, Fratribus, Sororibuſque carens, cum degeret educationis cauſa in Monaſterio Sanctiſſimæ Conceptionis Civitatis Placentiæ, ac eſſet in decimoquinto ætatis anno conſtituta, ſub die 7. Aprilis 1694., prævia enuntiativa, quod ipſa vitæ ſuæ reſiduum ducere deliberaverat in Religione Sancti Benedicti ſtrictioris Obſervantiæ ejuſdem Monaſterii, iſtius favore univerſalem omnium ſuorum Bonorum donationem emiſit, conditionibus, & reſervationibus deſuper appoſitis, nempè, quod idem Monaſterium teneretur, prout teneri promiſit, ad omnes expenſas tam occaſione ingreſſus, quam emittendæ Profeſſionis, necnon etiam ſubminiſtrare, durante illius Vita, Victum, Veſtitum, Medicinalia, & alia quæcunque, juxta Monaſterii ſolitum: in caſu autem, quod eadem Barbara Donatrix in eodem Monaſterio obiiſſet ante Profeſſionem emiſſam, conventum extitit, quod adhuc Donatio ſuum ſortiretur effectum, cum hoc tamen, quod Monaſterium ad expenſas Funeris teneretur, & eveniente caſu illius diſceſſus a Monaſterio ante emiſſam profeſſionem, quod Donatio nullius roboris eſſet, quodq. Monaſterium reintegrandum foret de quibuſcunq. expenſis ab eo uſqueantea factis.

Claræ autem Rubeæ Dordonæ ipſius Matri, quæ ad tertias Nuptias jam convolaverat, in eodem Inſtrumento donavit, prout donare ſibi reſervaverat, quædam Jocalia, & Veſtes, ibi — *Loco & ſcontro cujuſcunque prætenſionis, quam eadem Domina Clara habere poſſet, vel poterit in futurum quavis de cauſa, & occaſione* — Suſcepit deinde præfata Barbara Habitum Religioſum

in

in eodem Monaſterio, aſſumpto nomine Mariæ Conſtantiæ, & Domina Clara ejus Mater, quæ degebat Buxeti, ſub die prima Julii ejuſdem Anni exaravit Mandatum Procuræ in perſonam Marchioniſſæ Catharinæ del Verme ad tranſigendum, & concordandum ſuper omnibus, & ſingulis differentiis vertentibus, & quæ vertere poterant inter ipſam, & recenſitam Mariam Conſtantiam in ſeculo Barbaram, necnon ad recipiendum quaſcunque pecunias & quęcunque alia Bona, deque illis quietandum, prout ſub die 31. ſequentis Menſis Auguſti eadem Marchioniſſa nomine, quo ſupra recepit a d. Monaſterio, & Monialibus ex perſona dictæ Mariæ Conſtantiæ nondum in eodem Monaſterio profeſſæ Jocalia ſupra enuntiata, & quoad Veſtes dictum fuit, illas exiſtere penes eandem Claram, prævia expreſſione, quod recipiebantur — *Loco, & Scontro cujuſcumque prætenſionis, quam ipſa Domina Clara habere poſſet, vel in futurum poterit quacunque de cauſa, & occaſione* —

Profeſſione emiſſa in dicto Monaſterio, anno 1735. occubuit Maria Conſtantia, adhuc ſuperſtite Clara Matre, quæ inſtetit coram Vicario Generali Placentiæ pro conſecutione Legitimæ ex Bonis prædefunctę Filię Monaſterio, ut ſupra, donatis, & cum evenerit etiam illius obitus, pendente Inſtantia coram præfato Vicario Generali, Judicium proſecutum extitit a Joſepho Peracchi Domino Litis effecto; qui contrariam paſſus fuit Sententiam, ſed cum appellaſſet ad A.C. Furiettum, Sententia prædicta revocata extitit, & commiſſa deinde Cauſa Sac. Auditorio, prævia commiſſione mihi directa, propoſitum fuit Dubium — *An, & de cujus bono Jure conſtet in caſu* cui reſponſum extitit — *Conſtare de bono Jure Joſephi*.

Non ponebatur enim in controverſiam, quin generaliter loquendo Matri 1 legitima debeatur in Bonis Filii, vel Filiæ prædefunctæ; *ad Text. in L. nam, & ſi Parentibus ff. de inoff. Teſtam., & in leg. Scripto ff. unde Liberi, Rot. cor. Lancett. dec. 57. n. 1.; cor. Molines deciſ. 1235. pariter n. 1., & in Fulginaten. Legitimæ 11. Maii 1722. §. Conſtabilita coram Reverendiſs. Calcagnino Decano*; ſed tota difficultas conſiſtebat, an illa fuerit præventive a Monaſterio ſoluta, ut erui contendebatur ex eo, quod d. Barbara Matri donaverit enuntiata Jocalia, & Veſtes non gratuito, ac meræ liberalitatis actum exercendo, verum — *Loco, & Scontro cujuſcunque prætenſionis, quam habere poſſet, vel poterit in futurum quavis de Cauſa, & occaſione* — quæ ſane verba ita generaliter concepta, ac reſpicientia quamcunque prætenſionem, quæ Matri quavis de cauſa etiam de futuro competere poſſet, comprehendere quoque deberent ipſam Legitimam, ſicque cum Mater res ſuperius donatas a Monaſterio receperit, & cohærenter ad præfata verba quietantiam emiſerit, fatendum proinde veniat, quod etiam de Legitima ſatisfacta remanſerit.

Verum præmiſſa non concludere Legitimæ ſatisfactionem putarunt Domini; Etenim nec in Donatione, nec in Mandato Procuræ exarato a Matre in perſonam Marchioniſſæ del Verme, a quo norma ſubſequutæ quietantiæ deſumenda eſſet, neque inſuper in ipſa quietantia habetur aliqua mentio Legitimæ; & propterea cum inter illius privilegia præcipuum ſit illud, quod 2 ſub quavis univerſalitate, ſeu generalitate verborum nunquam cenſeatur comprehenſa, niſi de ea expreſſa, & individua mentio facta ſit; ut communiter tradunt Doctores in *Leg. ſi quando §. Et generaliter Cod. de inoffic. Teſtam., Altograd. conſ. 56. num. 1. lib. 1., Andreol. controv. 175. ſub n. 4., Merlin. de Legit. lib. 3. tit. 2. quæſt. 9. n. 32., Rot. poſt eundem dec. 31. n. 20., in rec. deciſ. 419. n. 8. par. 1., deciſ. 446. n. 3. p. 3., dec. 111. num. 8. par. 4. tom. 1. dec. 559. n. 2., & ſeq. par. 19. tom. 2., & in Eugubina Immiſs. 22. Jun. 1739. §. Perpenſo cor. Me*, inde patebat, quod Legitima aſſeri nequaquam poterat ſatisfacta.

Haud attenta reſponſione, quod etiam Legitimæ renuntiatum cenſetur, duobus concurrentibus extremis, quando nempe verba ſunt adeo univerſalia, ut æquipolleant particulari, & ſpecificæ renuntiationi Legitimæ, & quando renuntiatio ipſa nonniſi ad Legitimam referri poteſt; Unde cum donatio Gemma-

marum, & Veſtium, ac ſucceſſiva quietantia conceptæ reperiantur ſub prægnantia verborum æquipollentium individuali renuntiationi Legitimæ, ac ad aliud Jus referri non poſſint, niſi ad illud, quod Mater habere poterat pro conſequenda Legitima in Bonis Filiæ Religionem Benedictinam profitentis, quamvis proinde expreſſa mentio Legitimæ non habeatur, attamen Legitimam comprehendere neceſſario fatendum ſit.

Siquidem ultra quamquod, attenta Juris aſſiſtentia pro non comprehenſione Legitimæ, Monaſterium contendens illius limitationem, ex quo aliæ præ-
3 tenſiones non adeſſent, nec adeſſe poterant, teneretur hanc negativam, tamquam principale fundamentum allegatæ limitationis concludenter oſtendere; nihilominus ad exuberantiam docebatur, inter Filiam, & Matrem occaſione iſtius tranſitus ad alias nuptias, ſubortas fuiſſe quamplures controverſias, & prætenſiones ex parte ipſius Matris prætendentis quandam pecuniarum ſummam, ac nonnulla Jocalia ad ipſam ſpectantia, ut apparere viſum fuit ex jurata declaratio-
4 ne ipſiuſmet Claræ, aſſerentis etiam, nunquam in mentem ſibi venire potuiſſe, quod prætendere valeret Legitimam ante Filiæ obitum, quodque ipſa ſuperſtes remanſiſſet, quæ ſane declaratio non parum conferebat in præmiſſorum corroborationem, *Card. de Luc. de renunt. diſc.2. n. 10., & de ſucceſſ. diſc.1. n.16., & diſc.31. n.5., Rot. deciſ.802. n.32., & ſeq. part.9. tom.2., & dec.559. n.22. part.19. recent.*

Idque ex eo ſuadebat Mandatum Procuræ a Clara exaratum ad tranſigendum, & paciſcendum ſuper differentiis vertentibus, & quæ vertere poterant, ac recipiendum quaſcunque pecunias, & quæcunque Bona in ſatisfactionem cujuſcunque ſui Crediti; Si enim ad confectionem dicti Mandati Procuræ deventum fuiſſet occaſione conſecutionis Legitimæ, omnis veroſimilitudo oſtendebat, quod aliqua mentio de ea facta fuiſſet, ſed ex oppoſito num in ipſo expreſſæ remaneant differentiæ in genere, ac in numero plurali, quæ jam aderant, nullo habito verbo de Legitima, magis ſuaſum erat, quod de ea neque cogitatum fuerat.

Maxime quia tam de tempore confectæ Procuræ, quam etiam emiſſæ quietantiæ per Marchioniſſam del Verme, præfata Maria Conſtantia adhuc Profeſſionem non emiſerat, ſed currebat Annus Probationis; Unde quatenus etiam Clara Mater non ignara eſſe po-
5 tuerit, quod ſequuta Profeſſione, ſibi deberetur Legitima in Bonis Filiæ, nihilominus tam Mandatum Procuræ, quam ſucceſſiva quietantia percutere non poterant prætenſionem Legitimæ, dum pro ea conſequenda adhuc orta non erat actio, imo pendebat ab incerto eventu permanentiæ in Religione, & ulterius Monaſterium non deveniſſet ad illius ſatisfactionem, niſi expectato tempore ſequutæ Profeſſionis, ut conſideranti patet.

Quapropter putarunt quoque DD.,
6 quod res a Clara receptæ, nempe Jocalia, ſeu Gemmæ, & Veſtes, de quibus ſupra, non ſint cum Legitima aliquo modo compenſandæ, quia ceſſerunt in aliam cauſam, ad quam ſunt referibiles, non autem ad Legitimam.

Et ita &c. utraque &c.

## IMOLEN. BENEFICII.

*Veneris 28. Aprilis 1741.*

## ARGUMENTUM.

Beneficium eſt *actu* Sacerdotale, ſi Fundator prius qualitatem Sacerdotalem requirit, & deinde electionem demandat, ſi onus celebrandi per ſe ipſum imponit, additve prohibitionem celebrandi per alium vel expreſſe, vel tacite, vel demum ſi clare ſe exprimit circa qualitatem Sacerdotalem actu; quibus excluſis Beneficium eſt Sacerdotale *habitu* tantum, licet ad eum præſentandus ſit *Sacerdos*.

## SUMMARIUM.

1 *Inſtitutio debetur habenti qualitates a Teſtatore requiſitas*;
2 *Etiamſi a Patronis præſentatus non fuerit.*
3 *Sub nomine* Sacerdotis *veniunt etiam ſimplices Clerici.*

4. Be-

4 *Beneficia ſimplicia, & laicatia non requirunt qualitatem Sacerdotalem* actu.

5 *Facultas celebrandi per interpoſitam perſonam probat Beneficium eſſe* habitu, *&* potentia *Sacerdotale, non* actu.

6 *Secluſit præcepto celebrandi per ſe ipſum, & prohibitione celebrandi per interpoſitam perſonam vel expreſſe, vel per æquipollens inductis, Beneficia ſemper judicantur clericalia, & ſacerdotalia habitu, non actu.*

7 *Qualitas Sacerdotalis* actu *compatibilis eſt cum facultate celebrandi per alium, concurrente voluntate fundatoris.*

8 *Sub appellatione* Sacerdotis *venit quicunque ordo Eccleſiaſticus.*

9 *Præſentatio facienda Sacerdotis bonis moribus præditi non concludit qualitatem Sacerdotalem* actu *in Beneficio, niſi expreſſe, vel æquipollenter adſit præceptum celebrandi per ſe ipſum;*

10 *Qualitas vero Sacerdotalis* actu *inducitur, ubi fundator prius requirit qualitatem Sacerdotalem, & poſtea electionem demandat; vel quoties onus celebrandi per ſe ipſum imponit, excluſa facultate celebrandi per interpoſitam perſonam; vel demum ubi Teſtator clare ſe expreſſit circa qualitatem Sacerdotalem* actu, *non* habitu.

11 *Ex Præſentationibus factis de Sacerdotibus non concluditur qualitas Sacerdotalis actu in Beneficio, niſi fuerint coactæ.*

## DECISIO CXCVII.

JAcobus Forti Archipresbyter Ven. Archihoſpitalis S. Proſperi Caſtri Saxi Leonis ſpeciali proſequens devotione Divum Antonium Patauinum, in ejus, cum quo deceſſit, elogio condito anno 1724. ſimplex, atque perpetuum Laicale fundavit Beneficium ſub ejuſdem Divi Antonii invocatione in prædicta Eccleſia S. Proſperi. In hac porro ſua teſtamentaria diſpoſitione injunxit Rectori pro tempore *di celebrare, o far celebrare* viginti Miſſas in perpetuum quolibet menſe; jus vero nominandi reſervavit Prioribus, & Confratribus Societatis ejuſdem Divi Antouii, cum hoc tamen, ut, vacato hujuſmodi ſimplici Beneficio per mortem, aut renuntiationem Franciſci Martelluzzi primi Rectoris ab ipſo Fundatore electi, deberent præfati Priores, & Confratres eligere, nominare, atque præſentare *qualſiſia abile proveniente, e diſcendente dalla fù Giovanna Forti, e che ſia Sacerdote morigerato, e che in caſo di tal Diſcendenza non vi fuſſe alcun Sacerdote, laſcio in libertà alli ſudetti Priori, e Confratelli di eleggere un Sacerdote di timorata Coſcienza.*

Poſt itaque præfati Fundatoris obitum fuit authoritate Ordinaria erectum hujuſmodi Beneficium, quod cum per deceſſum prædicti Martelluzzi vacaverit anno 1740., hinc Priores, atque Confratres prædicti devenerunt ad electionem novi Rectoris in perſonam Petri Odorici, quatenus tamen in eo concurrerent omnes qualitates a d. Fundatore requiſitæ, ſin minus elegerunt Ignatium Ravaglia. Hiſce autem ſequutis præſentationibus, ſupradictus Odoricus illico Vicarium generalem Imolæ adiit, coram quo docuit de ſua qualitate Clericatus, de capacitate aſſequendi quodcunque Beneficium ſimplex, ac demum de Deſcendentia a ſupradicta Joanna Forti, quam requiſivit Fundator, petiitque inſtitutionem ad hujuſmodi Beneficium, ſed contradicentibus Prioribus, & Confratribus una cum d. Ignatio Ravaglia, ex quo exiſtimabant, eundem Odoricum inſtituendum non fore ex defectu qualitatis Sacerdotalis *in actu*, inſtructum proinde fuit judicium coram præfato Vicario Generali, qui, cum agnoverit, Fundatorem contentum fuiſſe in Rectore qualitate Sacerdotali *in habitu*, ſententiam protulit, per quam inſtitutionem conceſſit eidem Petro Odorico. Ab hac autem Sententia huic noſtro Auditorio interpoſita appellatione, directaque mihi commiſſione, requiſivi hodierna die Dominos *an, & cui eſſet danda inſtitutio* — qui attente ponderata lege Fundatoris, nequaquam reſpondere mihi dubitarunt — *inſtitutionem eſſe dandam Petro Odorico* —

Statuit enim pius Fundator, ut, ſequuto obitu Franciſci Mariæ Martelluzzi primi Rectoris ab ipſomet in ſua teſtamentaria diſpoſitione prælecti, illico

lico Priores, atque Confratres Ven. So-
cietatis S. Antonii Patavini deberent
eligere, & præſentare quamcunque
Perſonam habilem, & deſcendentem a
quondam Joanna Forti; Cum igitur
nulla eſſet inter Partes quæſtio tum ſu-
per habilitate Petri Odorici a prædictis
Patronis electi, tum ſuper deſcenden-
tia ejuſdem a memorata Joanna Forti;
omnis proinde æqui, bonique ratio ex-
poſtulabat, ut in his terminis omnino
concedenda foret inſtitutio ad hoc
1 controverſum Beneficium eidem Odo-
rico, utpote quia præmunitus videba-
tur omnibus qualitatibus ab ipſo Fun-
datore requiſitis; ad *Textum in Cap.
illud in fine*, ubi *Abb.*, *&* *alii de Jure-
patron.*, & in *Cap. Cum Bertoldus de re
judicat.*, *Piton. de Controv. Patron. al-
legat.* 40. *n.* 1., *Rota poſt Vivian. de Ju-
repatr. dec.* 139. *n.* 1., *deciſ.* 680. *n.* 1. *co-
ram Buratto*, *dec.* 289. *n. coram Ro-
yat*, *dec.* 405. *pariter n.* 1. *coram Prio-
lo*, *&* *dec.* 7. *n.* 1. *de Jurepatr. cor. clar.
mem. Card. Falcon.*

Idque locum ſibi vindicabat, etiamſi
præfatus Petrus Odoricus præſentatus
nequaquam fuiſſet a Patronis ad hoc
controverſum laicale Beneficium; quip-
pe quia, cum ipſe eſſet unice qualifica-
tus tum quoad habilitatem, tum quoad
deſcendentiam a Joanna Forti, prout
exoptavit Fundator, debebat peruc-
2 ceſſe ad hoc Beneficium inſtitui tan-
quam præſentatus ab ipſo Fundatore,
abſque eo quod neceſſitatem pro hujuſ-
modi effectu habuiſſet nominationis
Priorum, & Confratrum, quibus Juſ-
patronatus activum reſervatum fuerat;
ut ducto argumento *ex leg. Unum ex
Familia* §. 1. *ff. de legat. primo*, tra-
dunt communiter *Lotter. de Re Bene-
fic. lib.* 2. *quæſt.* 51. *n.* 38., *Garz. de Be-
nefic. part.* 7. *Cap.* 15. *n.* 4., *&* 5., *Piton.
de Controv. Patron. alleg.* 17. *num.* 12.,
*Rota dec.* 132. *n.* 2. *part.* 14., *deciſ.* 372.
*n.* 10. *part.* 17. *Recen.*, *dec.* 219. *n.* 1. *co-
ram Celſo*, *dec.* 99. *n.* 5. *coram Pamphi-
lio*, *dec.* 661. *n.* 1. *cor. Bichio*, *dec.* 575.
*n.* 6., *&* 7. *cor. Caprara*, *dec.* 240. *n.* 1.,
*&* 2. *coram bo: mem. Molin.*, *&* *dec.* 3.
*n.* 17. *cor. bo: me: Herrera.*

Fruſtra adverſus hæc opponebatur
qualitas Sacerdotalis actu requiſita a
Fundatore, ita ut, cum Odoricus hac
non polleat qualitate, minime inſtitui
debeat, ſed e converſo inſtituendus ſit
Ignatius Ravaglia actu Sacerdos a Pa-
tronis ſecundo loco electus pro eo caſu,
quo Odoricus omnes non haberet re-
quiſitas qualitates; Etenim ad conclu-
dendam hujuſmodi Sacerdotalem qua-
litatem in præfato Odorico, neceſſe
profecto non erat, ut eſſet *actu* Sacer-
dos, ſed ſatis ſuperque fuit, ut foret
Clericus, ſicque Sacerdos *habitu*, quia
etſi Fundator ſtatuerit in Caſu vocatio-
nis hujuſmodi Beneficii per obitum,
aut renuntiationem Martelluzzi, ut
præſentandus eſſet *quicunque habilis*,
*&* *Sacerdos bonis moribus præditus*,
non inde tamen ex illo verbo *Sacerdos*
concludi qualitatem Sacerdotalem *actu*
exiſtimatum fuit; cum juxta inconcuſ-
ſam Canoniſtarum, & noſtri Auditorii
3 Sententiam receptum ſit, ſub nomine
Sacerdotis comprehendi etiam illos, qui
in Statu Clericali reperiuntur; ad *Text.*
expreſſum *in Cap. Si quiſpiam* 2. *de Coha-
bit. Clericor.*, ibique *Gloſſ. verbo Sacer-
dotum*, ibique *Hoſtien. n.* 1. *&* *Abb. n.* 2.,
*Fagnan. in Cap. Ut Abbates de ætat.*, *&*
*qualitat.*, *Turrecrem. in Cap. Sacerdo-
tibus n.* 2. *diſtin.* 31., *Pignatell. conſult.
can.* 2. *n.* 6. *&* *ſeq. tom.* 7., *Lambertin.
de Jurep. lib.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 30. *n.* 17.,
*Card. de Luc. de Benefic. diſc.* 96. *n.* 16.,
*Rota dec.* 496. *n.* 8. *part.* 1., *dec.* 59. *n.* 22.
*part.* 7., *&* *dec.* 345. *n.* 13. *par.* 12. *rec.*,
*dec.* 685. *n.* 23. 24., *&* 25. *coram Mer-
lino*, *dec.* 41. *n.* 13., *&* 14. *coram Prio-
lo*, *dec.* 753. *n.* 10. *coram Lancetta*, *in
Hortonen. Beneficii* 23. *Martii* 1708.
§. *Parum relevante cor. clar. mem. Car-
dinali Scotto*, *&* 10. *Junii* 1709. §. *fina-
li cor. clar. mem. Cardinali Polignaeh.*,
*&* *in Tridentina Cappell.* 5. *Maii* 1738.
§. *Etſi coram Reverendiſſ. P. D. Calca-
gnino Decano.*

Ulterius excludebatur penitus hæc
qualitas Sacerdotalis *actu* in hoc con-
troverſo Beneficio, tum ex natura, &
qualitate hujuſmet Beneficii, tum ex
voluntate ipſius Fundatoris; Inſpecta
etenim natura, & qualitate hujus Bene-
ficii, incontroverſum erat, illud eſſe
ſimplex, & laicale, proinde cum hæc
4 ſimilia Beneficia actualem Sacerdotis
Cha-

Characterem haudquaquam expoſcant, ſufficiens eſt, ut in Rectore reperiatur Clericalis qualitas, quæ profecto ſatis eſt in hiſce Beneficiis ſimplicibus Laicalibus, quæ propterea dicuntur Clericalia, non autem Sacerdotalia *actu*, ut tradunt *Barboſ. de jur. Eccleſ. univerſ. lib.3. cap.5. n.3., Sanchez conſil. moral. lib.7. cap.1. dub.48. n.14., Rot. dec.741. n.2., & dec.753. n.1. cor. bon. mem. Lancetta, in Melphiten. Beneficii 26. Junii §. Occaſionem cor. Card. Priolo, & in Tridentina Cappellaniæ §. Et quantum cor. Rmo P. D. Caleagnino.*

Inſpecta autem ipſamet voluntate Fundatoris, colligebatur, quod eo ipſo, quod poteſtatem fecit Rectori pro tempore *di celebrare, o far celebrare* in perpetuum viginti miſſas pro quolibet menſe, indubium præbnit teſtimonium, quod ipſe non exoptabat, neque unquam exoptavit, Rectorem fuiſſe *actu* Sacerdotem, ſed quidem contentum
5 eſſe oſtendiſſe, ut idem Rector pro tempore polleret Sacerdotali qualitate *habitu, & potentia*, cui optime congruit elargita permiſſio celebrandi per interpoſitam perſonam; ex notatis in propoſito per *Fab. de Ann. conſ.22. per tot., Gabr. conſ.191. n.1. lib.1., Gonzal. ad Regul.8. Cancell. gloſſ.5. n.81., Lotter. de Re Benefic. lib.2. quæſt.47. n.34., & ſeq., Rota dec.129. n.1., & 4. cor. Mantica, dec.827. n.10., & per tot. cor. Merlin., dec.92. n.2. cor. Buratt., dec.84. n.7. cor. Priolo, dec.367. n.14., & 15. cor. Celſo, dict. dec.759. n.2. cor. Lancetta, & in Tridentina Cappellaniæ 5. Aprilis 1715. §. Quod ſi cor. bon. mem. Cerro, in Tarraconen. Beneficii 1. Julii 1726. §. Et hujuſmodi cor. bon. me. Criſpolto.*

Ad effectum autem conſtituendi, declarandique Beneficium *actu* Sacerdotale, neceſſe eſt, ut hæc rigoroſa qua-
6 litas probetur per verba clara, aut ſaltem æquipollentia, quibus oſtendi poſſit, Teſtatorem voluiſſe, ut Rector per ſe ipſum celebrare deberet, vel inhibitus ab eodem fuiſſet per aliam interpoſitam perſonam celebrare; Secluſo autem hujuſmodi præcepto vel expreſſe, vel per æquipollens inducto, certum, firmumque remanet ſemper, Beneficium dijudicandum eſſe Clericale, ſeu Sacerdotale *habitu, & potentia*, nunquam vero *actu*, juxta communiſſimam diſtinctionem, de qua *Hoſtien. in Cap. final. n.16. de Cleric. non reſiden., Felin. in Cap. Cum omnes n.32. circa finem verſ. Et hoc procedit de inſtit., Gonzal. ad reg.8., Cancellar. gloſ.5. n.74., & 88., Barboſ. de jur. Eccleſ. univerſ. lib.3. cap.5. n.32. verſ. viceverſa, Corrad. in prax. Beneſ. lib.2. cap.10. il 2. n.89., Garz. de Benefic. part.7. cap.1. n.87., & 93., Vivian. de Jurepat. lib.6. cap.6., Lotter. de Benefic. lib.3. quæſt.27. n.12., Rocca diſp. jur. cap.189. n.15., & 16., Lapis allegat.35. n.3., & allegat.117. ſub n.2. verſ. nec obſta. Car. de Luc. de Beneſ. diſc.61. n.4., & diſc.52. n.6. verſ. quo vero, Pignatell. conſult.2. n.5. tom.7., Monacell. formul. legal. part.2. tit.5. formul.1. n.17., Fargn. de Jurep. part.2. cap.27. caſ.14. n.6., & 7. tom.2.*

Et hanc Sententiam obſequendo reſolutionibus Sacræ Congregat. Concilii conſtantiſſime ſemper ſequutum fuit noſtrum Auditorium, *ut in deciſ.635. n.2., & dec.719. n.3. par.2., dec.221. num.16. par.7., dec.182. n.11. & ſeqq. par.8., & dec.335. n.12. par.19. recen., dec.825. n.4., & ſeqq. coram Merlino, dec.129. n.4. coram Mantica, dec.747. n.7. coram Cerro, dec.13. n.12. coram Bichio, deciſ.84. num.9. coram Priolo, dec.741. n.4. coram Lancetta, deciſ.7. pariter n.4. de Jurepat. cor. clar. mem. Card. Falconer., in Cremonen. Beneficii 4. Februarii 1715. §. Ex Inſtrumento cor. bon. mem. Cerro, in Tridentina Cappell. 5. Aprilis ejuſdem anni 1715. §. Negocium coram eodem, in Tarraconen. Beneſ. prima Julii 1726. §. Quantum cor. bon. mem. Criſpolto, in dicta Tridentina Cappellaniæ 5. Maii 1728. §. Redditur coram Rmo P. D. Millino.*

Quibus ita firmatis, inutiliter replicabatur, quod qualitas Sacerdotalis
7 *actu* excluſa minime remanet ab elargita facultate Rectori pro tempore celebrandi per alium, cum bene ſimul compatiatur hæc qualitas cum poteſtate celebrandi per alium juxta ea, quæ firmat *Rota in dec.1124. n.20. cor. bon. mem. Molin.*; Quoniam hujuſmodi exceptio locum ſibi adſciſcere potuiſſet, quo-

quoties revera Fundator exoptaſſet, ut præſentandus eſſet actu, & non habitu Sacerdos, *prout erat caſus ſupradictæ Deciſionis coram Molines*; Cæterum in præſentiarum diverſum ferendum eſſe judicium abſque dubio cenſuerunt Domini; dum inſpecta tum natura, & qualitate hujus ſimplicis, & laicalis Beneficii, tum clara voluntate Fundatoris, illico deprehendebatur, exoptaſſe in Rectoribus pro tempore qualitatem Sacerdotalem non *actu*, ſed quidem *habitu*, *& potentia*, prout late ſuperius perpenſum fuit.

Minus obeſſe poterat, quod præfatus Fundator voluerit inRectore nedū qualitatem habilitatis, verum etiam *di Sacerdote morigerato*; Quippe quia hujuſmodi expreſſio *di Sacerdote morigerato* apta non apparuit ad commutandam naturam hujus ſimplicis,& laicalis Beneficii in actu Sacerdotalis; Nam appella-
8 tione Sacerdotis quilibet ordo Eccleſiaſticus intelligitur, ut juxta *Textum in Cap. Si quiſquam* ubi *Gloſſ. verbo Sacerdotum de cohabit. Cleric., & mulier.* ſuperius animadverſum fuit; Adjunctio vero illa *di morigerato* nil aliud præſeferre poterat, niſi quod Rector præſentandus eſſet bonis moribus præditus; cum de cætero nunquam Beneficium
9 *actu* Sacerdotale conſtituatur ex præſentatione facienda de Sacerdote bono, idoneo, boniſque moribus imbuto, niſi ulterius per Fundatorem caveatur expreſſe, vel ſaltem per æquipollens, ut deberet idem Rector per ſemetipſum celebrare, ut in puncto notant *Tondut. quæſt. Benefic. cap. 32. n. 2. tom. 1., Rota dec. 92. n. 3. cor. Buratto, dicta dec. 825. cor. Merlino, & dec. 41. n. 11., & 12. cor. Priolo, dec. 1311. a n. 24. ad 28. cor. Molin., & dec. 741. n. 8. cor. Lancetta.*

Nec, his ita conſtabilitis, aliquid obſtare potuerunt authoritates tum Doctorum, tum Sacræ Rotæ, tum Sacræ Congregationis Concilii; obſervatum namque fuit, illas procedere in longe
10 diſparatiſſimis terminis, in quibus vel Fundator exquiſivit in præſentandis prius qualitatem Sacerdotalem, & poſtea illorum electionem demandavit, vel in quibus celebratio Miſſarum demandata fuit explenda per ſe ipſos, excluſa penitus quacunque facultate per aliam interpoſitam perſonam celebrari faciendi, uel demum, ubi idem Fundator clare ſe expreſſit circa qualitatem Sacerdotalem actu, non autem habitu, ut bene explicat *Fargna de Jurepatron. par. 2. can. 27. caſ. 14. a n. 6. ad 20. tom. 2.*

Nullius denique roboris fuit, quod Fundator primo loco nominaverit Franciſcum Martelluzzi, qui erat actu Sacerdos, ex qua circumſtantia per Ravagliam arguebatur, eundem Fundatorem requiſiviſſe etiam in ſucceſſivis Rectoribus eandem actualem Sacerdotis qualitatem; Quoniam, ultra quam quod Fundator ad nominationem dicti Martelluzzi devenire profeſſus fuit per viam gratificationis, ex quo ſuus Cappellanus jam erat, & receperat inſuper maximam aſſiſtentiam in ſuis infirmitatibus; Ceſſabat penitus hæc, omniſque alia exceptio ponderando, quod etiam-
11 ſi præcedentes proviſiones reportatæ fuiſſent ab actu Sacerdotibus, non inde tamen inferretur, Beneficium eſſe actu Sacerdotale; niſi ulterius probaretur, quod prædictæ præſentationes perneceſſe, atque coacte factæ fuiſſent favore illorum, qui habebant hanc præciſam qualitatem Sacerdotii actu; ut in puncto notant *Vivian. de Jurepatron. par. 2. lib. 6. cap. 6. n. 37., Rota dec. 162. n. 19. & ſeq., & deciſ. 345. num. 12., & 13. par. 12., & dec. 169. n. 4., & 5. par. 14. recen., deciſ. 741. num. 26. cor. bo. me. Lancetta, & dec. 1311. n. 41. coram bo. mem. Molin.*

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA, SEU SETINA SALVIANI.

*Veneris 28. Aprilis 1741.*

### ARGUMENTUM.

Longa poſſeſſio fundi in Salviano impedit quamcunque actionem tam contra Fidejuſſores, quam contra principales Debitores. Deficiente præambula conventione cum Creditore pecunias tradente dimittendi Creditores anteriores cum pacto reportandi ceſſionem tranſlativam jurium; qualibet alia conventio inter Debitorem, & Fidejuſſores inducere dumtaxat valet ceſſionem anterioritatis, & potioritatis prò ſorte & fructibus Cenſus

ſus dimiſſi uſque ad ejus extinctionem. Verba *retroceſſit*, *&* *retrovendidit* important Cenſus extinctionem. Ex lapſu centenariæ præſumitur ſatisfactio Crediti.

*SUMMARIUM.*

1 *Extrema Salviani ſunt Creditum cum hypotheca, poſſeſſio antiqua penes originarium debitorem, & moderna penes Reum*;

2 *Quibus concurrentibus conceditur Immiſſio*.

3 *Creditor eſt Procurator a jure conſtitutus ad exercenda jura ſuo debitori competentia ad effectum retenſionis*.

4 *Ex longa poſſeſſione fundi in Salviano impeditur quæcunque actio tam adverſus fidejuſſores, quam adverſus principales Debitores*.

5 *Ut quis uti poſſit juribus alterius, neceſſarium eſt creditum contra eundem certum & liquidum*.

6 *Pro uno eodemque Credito duplex dari nequit ſatisfactio*.

7 *Nemo venire poteſt contra obligationem, & pactum a ſe ipſo exaratum*.

8 *Inſtantanea correctio, & contradictio ſemper vitanda eſt etiam per impropriationem verborum*.

9 *Nemini præjudicant res inter alios geſtæ, & a quibus jus proprium non deſumitur*.

10 *Ad uſuras cenſus propriis pecuniis extincti nemo tenetur; prout nemo percipere debet fructus cenſus, in cujus redemptionem nihil erogavit*.

11 *Deficiente præambula conventione cum creditore pecunias tradente dimittendi creditores anteriores cum pacto reportandi ceſſionem jurium tranſlativam, quælibet alia conventio inter debitorem, & fidejuſſores inducere dumtaxat valet ceſſionem anterioritatis, & potioritatis cenſus dimiſſi uſque ad ejus extinctionem, & n.14.*

12 *Ubi pecuniæ expreſſe traduntur pro extinctione Cenſus, locum habere nequit tranſlativa jurium ceſſio*.

13 *Verba* retroceſſit, retrovendidit *important extinctionem cenſus*.

14 *Quoties tam verba* Ordinis *Menſæ nummulariæ directi, quam Inſtrumenti important extinctionem cenſus, alia ſubſequentia verba vel evertere nequeunt antecedentem diſpoſitionem, vel intelligenda ſunt de tranſlatione jurium quoad ſortem, & fructus decurſos uſque ad extinctionem*.

15 *Alienationes, & perceptio fructuum reddunt creditum turbidum, & illiquidum*;

16 *Adeoque ineptum ad retardandam Immiſſionem*.

17 *Ex lapſu centenariæ, præſumitur ſatisfactio Crediti*.

## DECISIO CXCVIII.

Obtenta a Flaminio de Magiſtris Immiſſione ad latifundium S. Jacobi poſſeſſum a Joſepho Maria Puteobonello pro Cenſu impoſito de Anno 1614. tam per ſententiam reportatam ab A.C. Furietto, quam in hoc Sac. Auditorio præviis duabus Deciſionibus ab R.P.D. meo de Canilliac evulgatis ſub diebus 3. Junii 1737. & 26. Februarii 1738. Puteobonellus recurſum habuit ad Signaturam Juſtitiæ, & ulteriorem Cauſæ delegationem obtinuit cum Clauſula -- *Conſlito de duabus* -- ad cujus normam Reverendiſs. P.D.Creſcentius, cui directa extiterat Commiſſio, propoſuit in Rota diei 17. Aprilis 1739. conſuetum Dubium -- *An conſtet de duabus* -- ſed irreſolutum remanſit ob ſuffragiorum ſciſſuram, iterumque eo repropoſito in Audientia diei 26. Junii ejuſdem Anni, emanavit reſponſum -- *Dilata & concordetur Factum* -- quod cum concordatum fuerit coram Me in locum præfati Rmi Creſcentii Galliarum Nuntii Apoſtolici ſubrogato; denuo propoſui Dubium in Rota diei 13. Januarii proxime præteriti, & reſponſum fuit -- *Dilata, & videant quintus, & ſextus* -- quapropter eo repropoſito in hodierna Audientia, videntibus quinto & ſexto poſt conſuetum Turnum ſedentibus, illud tandem reſolutum extitit, mediante affirmativo reſponſo; nempe -- *Conſtare de duabus*.

Dubium enim non erat, quin concurrerent omnia extrema, quæ ad effectum obtinendi Immiſſionem in hoc Judicio Salviani neceſſario requirebantur, ſcilicet Creditum cum hypotheca, anti-
1 qua poſſeſſio latifundii penes Gaſparem Gar-

Garzonium originarium debitorem, & moderna apud Reum conventum, quibus proinde concurrentibus, concedenda erat Immiſſio; ex firmatis paſſim
2 per *Rot.* & ſignanter *in Romana, ſeu Signina Salviani* 5. *Aprilis* 1737. §. *Juſtitia namque cor. me.*, *& in illius confirmatoria* 1. *Julii ejuſdem anni* §. 1. *pariter cor. Me*, & firmat quoque prima hujus Cauſæ *Deciſio in præterita Inſtantia edita cor. R. P. D. meo Canilliac* §. *Et ſane*.

Minime faceſſente, quod Puteobonello competeret retentio ejuſdem latifundii ex Juribus anterioribus alterius Cenſus impoſiti de anno 1606. orientibus ex eo, quod Gaſpar Garzonius, & Joannes Baptiſta Filius anno 1616. creaverint cenſum in ſorte ſc. 12000. favore Joannis Stephani Gavotti ſub fidejuſſione Laurentii Gavotti, & Ambroſii Puteobonelli, & deinde ob majorem ſecuritatem ipſorum Fidejuſſorum, Garzonii dare promiſerint in expromiſſores Octavium de Cavaleriis, Benedictum Vallettam, Julium Glorierium, & Curtium Ignatii; at quia attento obitu interim ſequuto D. Ignatii, iſte non valuerit enuntiatam obligationem emittere, ideo loco hujus obligationis conventum fuerit, quod ex pecuniis ad cenſum receptis a D. Joanne Stephano, quæ adhuc depoſitatæ remanere dicebantur penes rationem Bancariam dd. Laurentii, & Ambroſii extingueretur Cenſus a Garzonio impoſitus d. Anno 1606. favore Viucentii Cincii, & ab eo ceſſus Petro Matthiæ Pignatello, quodque præfati Fidejuſſores ſubrogati cenſerentur in Juribus, & Privilegiis etiam anterioritatis, & potioritatis Pignatello competentibus, ut illis pro eorum indemnitate uti poſſent in caſu moleſtiarum ob præſtitam fidejuſſionem, prout ſucceſſive cum dd. pecuniis enuntiatus cenſus in ſorte ſc. 4000. dimiſſus fuit una cum ſolutione fructuum decurſorum in quantitate ſcut. 450., adeo ut propterea conſtito eoſdem Fidejuſſores acquiſiviſſe præfata Jura, nulli dubium eſſet, quod Puteobonellus, in cujus Authores pro rata ſcut. 6200. tranſivit cenſus impoſitus anno 1616., uti poſſit juribus d. Creditoris dimiſſi,
3 eo quod Creditor dicitur a Jure conſtitutus Procurator ad exercenda omnia jura ſuo ipſius debitori competentia ad effectum retinendi latifundiũ, & expellendi per conſequens poſtulatam Immiſſionẽ.

Animadverſum quippe fuit, Puteobonellum nequaquam tueri ſe poſſe Juribus cenſus Anni 1606. ex perſona
4 ſuorum Fidejuſſorum; cum enim ipſe ex longæva fructuum perceptione latifundii S. Jacobi, in cujus poſſeſſione reperitur in vim cenſus Anni 1616., jam inde ab Anno 1654. adeo turbidum, & illiquidum reddiderit ſuum creditum, ut nulla amplius illi competat actio nedum contra Fidejuſſores in ſuo cenſu, verum etiam, quod plus eſt, contra Garzonios principales debitores, prout contra eundem pluries deciſum fuit in *Terracinen. Pecuniaria* 9. *Junii* 1704. *cor. bo. me. Caſſarellio*, *confirmata cor. bo. me. Cerro* 23. *Feb.* 1722., *& in Romana Pecuniaria* 24. *Martii* 1719. *&* 19. *Jan.* 1720. *cor. bo. me. Foſcaro*, *&* 23. *Feb.* 1722. *cor. d. bo. me. Cerro*, *& in Romana, ſeu Setina Salviani ſuper liberatione a moleſtiis* 28. *Feb.* 1738. §. *Quidquid cor. R. P. D. meo de Canilliac.* Exercere proinde nequaquam poteſt jura iſthæc ſcut. 4450. cenſus Anni 1606. ad ſuos Fidejuſſores ſpectantia pro obtinenda retentione latifundii S. Jacobi adverſus Flaminium de Magiſtris;
5 quia, ut Puteobonellus illis uti quovis modo, iiſdemque Fidejuſſores ſpoliare poſſet, oſtendere neceſſario deberet id, in quo apertiſſime deficit, hoc eſt creditum in omni ſui parte certum, & liquidum, quod contra ſuos Fidejuſſores experiri valeret; ut poſt *Text. in leg.* 2. 3., *&* 4. *Cod. quando Fiſcus, vel Privatus*, *dixit Rot. in Rec. dec.* 760. *num.* 2. *par.* 2., *dec.* 52. *num.* 20. *par.* 15., *dec.* 18. *num.* 8. *part.* 16., *cor. Lancett. deciſ.* 1053. *n.* 3. *tom.* 4., *& cor. Falconer. dec.* 90. *n.* 8. *tit. de Miſcell.*

Pro omnimoda tamen confutatione hujus objecti, in quo conſiſtere videbatur tota cauſæ difficultas, animadverterunt quoque DD., quod Simon de Magiſtris ex cauſa alterius cenſus a Gaſpare Garzonio impoſiti de an. 1609. petiit immiſſionem in Salviano ſuper latifundio *di Fuſano* poſſeſſo a Marchio-

ne

ac Sacchetto, qui ad cauſam vocavit Paulum Puteobonellum virtute tranſa-ctionis ſtipulatæ anno 1692., & contra-dicentibus iiſdem Marchione, & Puteo-bonello, favore d. Simeonis conceſſa extitit immiſſio ad tres ex quatuor partibus d. latifundii, & devoluta deinde cauſa ad hoc Sac. Auditorium in vim commiſſionis directæ bon. mem. Kaunitz, præfatus Puteobonellus requiſivit eundem de Magiſtris, ut inter credita anteriora, quibus defendebatur latifundium *di Fuſano*, vellet admittere etiam illud ſcut.4450. ſolutorum Petro Matthiæ Pignattello creditori cenſus anni 1606., eoque annuente, ſub die 10. Januarii 1711. devenerunt ad confectionem Apochæ, in qua Simeon de Magiſtris bonificare promiſit in d. latifundio etiam Jura dd. ſcut.4450. prævio quoque pacto deſuper appoſito, quod neque idem Puteobonellus, ejuſque hæredes quovis tempore in aliis diverſis Judiciis, diſtinctis ab eo, quod tunc agebatur cum Marchione Sacchetto, uti poſſent anterioritate præd. adverſus eundem de Magiſtris, ejuſque hæredes tam agendo, quam excipiendo, & neque in concurſu ſuper bonis Gaſparis, & Joannis Baptiſtæ de Garzoniis, tum pro cenſu ſcut.700., tum etiam pro alio quovis credito, quod competebat, ſeu competere poterat recenſito Simeoni de Magiſtris in dd. bonis, & quoties Puteobonellus, ejuſque hæredes illam allegare contenderent, quod controverſia d. anterioritatis remaneret in ſtatu, in quo reperiebatur ante d. Judicatum A.C., ut *ex facto coram me concordato* §.21. 22., *&* 24.

Cum autem deinde propoſita fuerit cauſa, & ad formam præfatæ conventionis initæ cum Puteobonello, non impugnata a de Magiſtris anterioritate d. crediti ſcut.4450. compertum fuerit, quod omnia anteriora credita inſimul unita reſpondebant valori medietatis latifundii *Fuſani*, pro hac medietate conceſſa extitit retentio Marchioni Sacchetto, & ſuper altera medietate, quæ hypothecis anterioribus ſubjecta minime reperiebatur, immiſſionem reportavit Simeon de Magiſtris, ut *ex eodem facto concordato* §.25., & patet *ex Deciſione emanata coram bon. mem. Kaunitz inter impreſſas deciſ.*232., in cujus ſequelam lata fuit Sententia Rotalis reformatoria alterius A.C., dum immiſſio conceſſa Simeoni de Magiſtris ad tres ex quatuor partibus, ad ſolam medietatem reſtricta fuit.

Quapropter ex his apparebat, quod idem Puteobonellus defendendo Marchionem Sacchettum uſus quoque fuerit Juribus cenſus anni 1606., ex quo ſequebatur ipſum Puteobonellum amplius allegare non poſſe tale creditum ſuper aliis bonis communis debitoris ad effectum iterum excludendi præfatum de Magiſtris agentem pro alio diverſo credito ſuper latifundio S. Jacobi, quia ſequeretur abſurdum, quod pro
6 uno, eodemque credito duplex daretur ſatisfactio contra omnem æqui, bonique rationem; *Rot. in Romana, ſeu Sabinen Affictus ſuper Partitis* 2. *Martii* 1731. §.*Sic igitur cor. bon. mem. Ratto*, & bene obſervant *Deciſiones editæ cor. R. P. D. meo de Canilliac Prima* §.*Ultra quod in fine*, *& ſecunda* §.*Hæc rationum*.

Quodque in præſenti non poſſet Puteobonellus retentionem allegare in vim d. Cenſus, deſumebatur etiam ex Apocha ſuperius recenſita, in qua ipſe obligationem emiſit non allegandi anterioritatem d. crediti tam agendo, quam excipiendo adverſus dict. de Magiſtris agentem pro quovis ejus credito ſuper bonis illorum de Garzoniis, excepto tamen latifundio Fuſani, cumque Simeon de Magiſtris ex parte ſua promiſſa adimpleverit, permittendo bonificationem præfati crediti ſuper d. latifundio; obſtabat pactum expreſſum, cu-
7 jus virtute permiſſum non erat Puteobonello iterum allegare Jura d. Cenſus anni 1606. in præjudicium ipſius de Magiſtris propria Jura experientis ex cauſa Cenſus anni 1614. ſuper aliis bonis illorum de Garzoniis communium debitorum, contra formam propriæ ab eo exaratæ obligationis; *Rot. in Recen. deciſ.* 477. *n.*2. *part.*19., *cor. Molin. deciſ.*1310. *n.*4., *cor. Lancett. dec.*1210. *num.*17.

Non repugnantibus verbis eidem pacto adjectis ibi — *mà la diſputa di d. An-*

*anteriorità reſti nello ſtato, in cui ſi trovava avanti il ſud. giudicato dell' A. C. ogni volta, che il d. Sig. Paolo, e ſuoi pretendeſſero d'allegarla* -- ex quibus conventum apparere contendebatur, quod in aliis caſibus res integra remaneret, ac ſi ad Apocham deventum non fuiſſet, non autem, quod Jura d. Cenſus in aliis judiciis allegare non poſſent; quia præfata verba appoſita videbantur non ad evertendum antecedens pactum, ſed ad majorem illius corroborationem, & quidem favore ipſius de Magiſtris, ſibi cavendo, quod in caſu, quo d. creditum allegare contenderetur, obſtare minime poſſet, quod fuerit pro anteriori habitum; ſi autem verba prædicta intelligenda forent juxta ſenſum a Puteobonello volitum, fruſtra appoſitum fuiſſet pactum ſuperius recenſitum,
8 & ſequeretur inſtantanea correctio, atque contradictio, ſemper evitanda, quamvis etiam oporteret a verborum proprietate recedere; *ad Text. in l. ubi repugnantia ff. de reg. Jur., l. eum hic ſtatus 32. §. 1. in fin. ff. de donat. inter Vir. & Uxor., Rot. in Recen. Dec. 33. n. 4. Par. 17., dec. 470. num. 5. Par. 18. Tom. 2., & cor. cl. me. Card. Falconer. Tit. de Legat. deciſ. 5. num. 11.*

Neque momenti fuit replicatio, quod per admiſſionem recenſiti crediti Anni 1606. nullum damnum ſubierit de Magiſtris, qui de ejus credito ſatisfactus remanſit a Marchione Sacchetto, ſicque nihil profecerit admiſſio præd., quodque ex Judicio Sac. hujus Auditorii reſciſſa fuerit Tranſactio inita inter dict. Marchionem, & Puteobonellum, qui ex cauſa talis reſciſſionis reſtituit totum acceptum redeundo ad primæva Jura, & proinde datum ipſi ſit iterum allegare poſſe Jura præfati Cenſus.

Etenim parvi referebat, quod de Magiſtris fuerit ſatisfactus de credito a Marchione Sacchetto; id enim accidit, ex quo inſimul unitis creditis anterioribus, iſta non attingebant, niſi valorem medietatis latifundii, ſicque altera medietas expoſita reperiebatur aliis hypothecis poſtea contractis a Garzoniis; quod autem d. de cauſa admiſſio d. crediti ſc. 4450. pro anteriori nihil profecerit, præterquamquod id verum non eſſe ſupra fuit demonſtratum in §. *Quapropter*, inſuper id parum urgeret adverſus memoratum de Magiſtris, quia, ut propriæ obligationi ſatisfactum diceretur, ſat erat, quod ejuſdem crediti anterioritatem admitteret, abſque eo, quod de illius effectu curare deberet, qui de cætero eidem præjudicialis extitit, dum Immiſſio ab eo reportata ad novem uncias reſtricta fuit ad medietatem; & per conſequens illius crediti ſatisfactio ad magis longum tempus protracta fuit.

Reſciſſio autem Tranſactionis habitæ inter Sacchettum, & Puteobonellum nil conferebat ad intentum, tum quia non ſubſiſtebat in facto integra acceptæ ſummæ reſtitutio, cum Sac. Rota ſimpliciter condemnaverit Puteobonellum ad reſtitutionem tantummodo ſc. 2141.61. & quoad reſidualem ſummam dixerit -- *videatur particulariter* -- ut in facto concordato §. 31., tum etiam quia certum erat, quod Simeon de Magiſtris non admiſit anterioritatem Cenſus anni 1606. intuitu, & contemplatione Tranſactionis initæ de Anno 1692., ſed vi conventionis habitæ de Anno 1711. mediante Apocha deſuper confecta; unde ea, quæ geſta fuerunt inter Mar-
9 chionem, & Puteobonellum, tanquam res inter alios acta, præjudicare non poterant de Magiſtris, qui cum propriæ obligationi ſatisfecerit, inde ſequebatur, ut ipſe quoque Puteobonellus teneretur promiſſa ſervare, abſque eo, quod ſeſe eximere poſſet ſub prætextu reſciſſionis tranſactionis, a qua ipſe de Magiſtris Jus ſuum non deſumebat, & unice reſpiciebat intereſſe inter Puteobonellum & Marchionem Sacchettum, ut quoque obſervant præcedentes *Deciſiones R. P. D. Mei de Canilliac, Prima* ſcilicet §. *Animadverſum in fine*, & *ſecunda* §. *cæterum*.

Subſiſtere nec viſum fuit, quod cenſus Anni 1606. adhuc vivus exiſtat, ex quo fuerit translative ceſſus, non autem extinctus; quodque propterea d. rata Sc. 4450. reſpiceret fructus decurſos; quia, cum eſſet inconfeſſo inter partes, quod hujuſmodi cenſus dimiſſus fuit ex pecuniis ad Garzonios illius debitores ſpectantibus, ſi adhuc vivus exiſteret,

ret, ſequeretur abſurdum, quod Gar-
10 zonii tenerentur ad uſuras Cenſus jam propriis pecuniis extincti, quodque DD. Fidejuſſores, qui in illius redemptionem nil de proprio erogarunt, ob reportatam ceſſionem, fructus cenſus indebite perciperent; *Rot. poſt Cene. de Cenſ. Deciſ.558. num.7., cor. Molin. Deciſ.650. num.5., & 6., in Tudertina Cenſuum 20. Junii 1735. §.fin. cor. R. P. D. meo Nunez, & in Recineten. Salviani 5. Decemb. ejuſdem Anni §. alias enim cor. eodem, & in illius confirmatoria 14. Januarii 1737. §.16. cor. Eminentiſſ. D. meo Card. Rezzonico.*

Et cum ad dimiſſionem ejuſdem Cenſus deventum fuerit non ex aliqua præam-
11 bula conventione habita cum ipſomet creditore Cenſus, qui pecunias Cenſuales erogari voluerit pro dimittendis creditoribus cum pacto reportandi eorum Jura, attento, quod Joannes Stephanus Gavotti pecunias cenſuales libere tradidit abſque ulla lege ſeu pacto, ſed ſtante obitu poſtea ſecuto Curtii de Ignatiis, qui tanquam expromiſſor amplius accedere non poterat, inita fuerit conventio inter Joannem Baptiſtam Garzonium, & enuntiatos Fidejuſſores, quod fieret præfati Cenſus extinctio, quodque illius Jura penes eoſdem Fidejuſſores remanerent pro majori eorum cautela, & ſecuritate, ad effectum illis utendi tam excipiendo, quam agendo, & pro repellendis, ac excludendis quibuſcunque perſonis; hæc ſane conventio nil aliud per ſe importare poterat, niſi ſolam ceſſionem potioritatis, & anterioritatis reſpondentem ſorti, & fructibus cenſus dimiſſi, ut ita Fidejuſſores ſeſe tueri poſſent adverſus poſteriores, ac eorum ſecuritati conſulere valerent; ut dixit *Rot. in d. Recineten. Salviani 5. Decemb. 1735. §. Eoque magis cor. R. P. D. meo Nunez, & in confirmatoria 14. Januarii 1737. §.14. in fine cor. Eminentiſſ. Rezzonico.*

Idque vim accipiebat ex ſubſequuto facto eorundem Fidejuſſorum; Etenim cum apud eorum rationem Bancariam reperirentur pecuniæ ipſorum de Garzoniis, ordinem ſc.4450. ab eis ſubſcriptum tradiderunt Joanni Baptiſtæ Garzonio, & directum Menſæ nummulariæ S. Spiritus -- *ad effetto di pagarli al Sig. Pier-Mattia Pignatelli per l'eſtinzione di un Cenſo di ſc.4000. e frutti decorſi* --
12 quod equidem factum quamlibet dubietatem, ac quæſtionem de medio tollebat pro ſtabilienda extinctione, non vero tranſlativa ipſius cenſus ceſſione; ut in terminis firmatum fuit *in Romana Immiſſionis 27. Martii 1726. §. ſed omnem cor. Rever. Caleagnino Decano*, Et hoc idem demonſtrabat etiam ordo a Garzonio ſubſcriptus, & Pignatello traditus in actu extinctionis cenſus, ubi expreſſe declaratum apparet -- *Per la retroceſſione di un Cenſo fatto per il Sig. Gaſparo Garzoni mio Padre con l'obbligo mio* -- nec non idem Inſtrumentum ita conceptum -- *Retrovendidit D. Joanni Baptiſtæ Garzonio tanquam in d. Cenſu obligato pro d. D. ejus Patre &c. ex cauſa, & titulo ſimilis retrovenditionis idem D. Petrus Matthias retroceſſit eidem D. Joanni Baptiſtæ omnia, & ſingula Jura &c.* -- quæ
13 ſane verba ſecumferunt claram cenſus extinctionem, ut illa perpendendo dixit *Rot. poſt Cene. de Cenſ. dec.182. n.1., poſt Salgad. in laberynt. Credit. deciſ.160. n.6., cor. Caril. dec.274. n.11., & in d. Recineten. Salviani 14. Jan. 1735. §.12. cor. Eminentiſſ. Card. Rezzonico.*

Nullo proinde numero habitæ fuerunt clauſulæ & verba conſiderata a Defenſoribus Puteobonelli pro eruenda tranſlativa Jurium ceſſione; quia, cum
14 certo conſtaret de Partium voluntate cenſum extinguendi, & effectum iſtum ſecumferrent tum verba adhibita in ordine directo Menſæ Nummulariæ S. Spiritus, tum in Inſtrumento a contrahentibus ſtipulato, alia ſubſequentia verba vel attendenda non erant, utpote ſubvertentia antecedentem Partium diſpoſitionem, vel cum ipſa diſpoſitione concilianda, ut ſcilicet importaret Jurium tranſlationem quoad ſortem, & fructus decurſos uſque ad tempus ſecutæ extinctionis juxta firmata *in Recineten. Salviani cor. R. P. D. Nunez & Eminentiſſ. Card. Rezzonico* locis ſuperius citatis in §. *Præterea*

Submovebatur etiam quælibet difficultas, ex eo quia in d. Judicio alias agitato in hoc Sac. Audit. *cor. bo. me.*

Kau-

*Kannitz* ad inſtantiam ipſius Puteobonelli admiſſa extitit favore Sacchetti retentio Latifundii Fuſani vigore cenſus impoſiti de Anno 1606. pro ſola ſumma ſc.4450.; ut pandunt *Deciſiones editæ cor. eodem bo. me. Kaunitz inter ejus impreſſas* 232. & 233. quæ profectò ſumma non aliter intelligi poterat niſi de ſorte, & fructibus Pignatello creditori perſolutis, quibus ſumma prædicta reſpondebat, cum eidem perſoluta fuerint ſc.4000. in cauſam ſortis, & reliqua ſc.450. pro fructibus tunc decurſis, & non ſolutis, ut quoque ponderat *ſecunda Deciſio R. P. D. mei de Canilliae §. Ad declinandam*.

Poſita inſubſiſtentia crediti An.1606., fruſtra Puteobonellus in hac ultima propoſitione confugiebat ad dotem ſc.5000. Virginiæ de Cavaleriis matris Joannis Baptiſtæ, nuptæ Gaſpari Garzonio uſque ab Anno 1575., atque etiam ad cenſum in ſorte ſc. 1500. de Anno 1615. impoſitum a præfato Gaſpare, & acquiſitum a d. Joanne Baptiſta de Anno 1629.

Adverſus enim credita prædicta plura urgebant pro excluſione allegatæ retentionis; ſiquidem ex facto concordato apparebat, quod de Anno 1614. cum Decreto Iudicis, aliiſque ſolemnitatibus Gaſpar Garzonius ſolemniter reſtituit Virginiæ Uxori totam Dotem, & quamvis idem Gaſpar in Teſtamento condito Anno 1621. faſſus fuerit retroaccepiſſe a Virginia antedictam ſummam, adhuc tamen ex partitis Sac. Montis Pietatis minime apparebat, præfatam Dotem integraliter poſtea perveniſſe ad manus Gaſparis Viri, ſed quidquid eſſe poſſet circa potioritatem hujus crediti Dotalis orientis a præfatis Partitis Sac. Montis Pietatis, certa res erat, quod memoratus Joannes Baptiſta plures bonorum Paternorum alienationes
15 expleverat, per quas tam creditum ſupradict. Dotis Virginiæ, quam alterum enuntiati cenſus acquiſiti de An. 1629. vel ſatisfacta remanſerunt, vel ad ſummum valde turbida, & illiquida effecta fuere: quibus omnibus addebatur perceptio fructuum ex latifundio S. Jacobi a Puteobonello facta uſque ab Anno 1654., adeoque propterea tituli ab ipſo allegati dici non poterant limpidi, omnique turbiditate vacui, prout re-
16 quirebatur ad retardandam Immiſſionem ex firmatis *in d. ſecunda Deciſione R.P.D. mei Canilliae. §. Cum itaque*.

Imo quoad mox enuntiatum cenſum a præfato Joanne Baptiſta acquiſitum d. Anno 1629. obſtabat etiam, quod illius principalis debitor fuit Mutius Gigli, qui bonam fidem recognovit favore Gaſparis Garzonii; unde poſt lap-
17 ſum centum, & ultra Annorum, præſumptio erat, quod ipſe Joannes Baptiſta ſatisfactus remanſerit, ac reintegrationem conſequutus fuerit a principali debitore de omnibus pecuniis occaſione d. cenſus ab eo ſolutis; *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.*91. *num.*4., *Rot. dec.*218. *par.*6., & *dec.*29. *part.*7. *Recen. utrobique n.*1., *cor. Lancett. deciſ.*449. *n.*3., & *dec.*958. *n.*13., & *in Romana Immiſſionis* 5. *Decembris* 1729. *§. Placitum*, & *ſeqq. cor. Reverendiſſ. Caleagnino Decano*.

Et ita ſuffragantibus etiam quinto, & ſexto in acerrimo Partium conflictu reſponſum fuit &c.

## ROMANA CAUTELÆ ANGELI.

*Lunæ* 8. *Maii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Maritus ſimpliciter conſtituendo uxori dotem cum pacto, quod ea prædecedente nemini eandem dotem reſtituere, aut ſolvere teneatur, purificata conditione prædeceſſus non tenetur ad conſervandam filiis illius proprietatem; ſecus eſt, ſi prius per actum ſeparatum res aliquas uxori futuræ donaſſet, quas ſubinde, cum pacto de lucrando, in dotem recepiſſet.

### *SUMMARIUM.*

1 *Ubi Actio oritur ex clara litera Inſtrumenti Camerali obligatione muniti, Executio decernenda eſt.*

2 *Obligatio ab Uxore pro Viro emiſſa abſque legitima cauſa ex Statuto Urbis eſt ipſo jure nulla.*

3 *Dos per Maritum propriæ Uxori conſtituta cum pacto, quod ea præmoriente nemini illam reſtituere, aut ſolvere teneatur, purificata conditione habetur,*

*tur, ac ſi nunquam conſtituta fuiſſet.*

4 *Clauſula* -- Perchè così &c. e non altrimenti &c. -- *vim habet omnia praecedenter diſpoſita ipſo jure reſolvendi.*

5 *Diſſoluto Matrimonio per obitum uxoris cum filiis, Maritus non tenetur ad reſtitutionem Dotis, ſed eam conſervat filiis ſibi retento uſufructu.*

6 *Cui non conveniunt verba, nec ipſa diſpoſitio convenire debet.*

7 *Pactum derogat diſpoſitioni juris.*

8 *In conſtitutione Dotis profectitiae, & ab eo aſſignatae, qui ad dotandum tenetur, cenſetur habitus reſpectus ad filios.*

9 *Extraneus conſtituens Dotem apponere poteſt quodcunque pactum ſibi beneviſum;*

10 *Nec, ut filii ab ea excludantur, requiritur, ut excluſio ſit expreſſa, ſed ſufficit, quod deficiat eorum contemplatio.*

11 *Vocatio filiorum in una parte Inſtrumenti, & omiſſio eorum mentionis in alia, denotant quoad hanc eorum excluſionem.*

12 *Pactum ſuperveniens rebus donatis excludere nequit titulum Dotis, nec ullum jus reale ſuper iiſdem rebus tribuere.*

13 *Maritus, ſi per actum ſeparatum donet fundum uxori futurae, & ſubinde eundem fundum cum pacto de lucrando in dotem recipiat, praemoriente uxore tenetur illum reſervare filiis primi Matrimonii;*

14 *Secus vero, ubi per actum ſeparatum pure non donavit, ſed ſimpliciter devenit ad conſtitutionem Dotis cum pacto clauſulis reſolutivis munito, quod praedecedente Uxore nemini eam reſtituere, & ſolvere teneatur.*

## DECISIO CXCIX.

Cenſum anuum ſcut.44. 95., in ſorte ſcut.1123. 75. impoſuit de an.1712. Claudius Jaquet favore Chriſtophori de Cinciis ſub fidejuſſione, ac ſolidali obligatione Theodori de Boncompagnis, & Mariae Joannae Buſatti ejuſdem Claudii uxoris, pacto appoſito, quod praefatus Claudius infra ſexennium ipſos Fidejuſſores liberare teneretur. Defecit in ſolutione fructuum d.Claudius; unde Dominus Cenſus judicialiter pulſavit Scipionem, & Ludovicum de Boncompagnis germanos fratres, & haeredes memorati Theodori interim defuncti, qui ab anno 1732., & uſquequo fuerunt in humanis, annuum Cenſum perſolverunt, & deinde uſque ad hodierna tempora in ipſa ſolutione continuarunt Veronica Caballini, & Polimantes de Chriſtophoris illorum haeredes, qui proſequendo Judicium adverſus d.Claudium jam introductum, Mandatum pro ſupra enuntiata ſorte ad effectum deponendi in Sac. Monte Pietatis, & inde non amovendi, quouſque liberati non fuiſſent a d. fidejuſſione, & alterum ex cauſa fructuum ſolutorum ab A. C. Guglielmi reportarunt.

Ad impediendam praefatorum Mandatorum executionem comparuerunt Philippus, Sebaſtianus, aliique Filii ipſius habiti cum praedicta Maria Joanna Buſatti ejus prima uxore, & pro Juribus dotalibus d. Mariae Joannae eorum Matris allegarunt vulgatam cautelam Angeli; quam cum moderaſſet laudatus A. C. Guglielmi, commiſſa fuit cauſa ex Reſcripto Signaturae Juſtitiae huic Sac. Auditorio; quapropter vigore Commiſſionis mihi directae, propoſui in praeſenti Audientia dubium -- *An Mandatum, ſeu Mandata A.C. ſint exequenda, & novum relaxandum; ſeu potius obſtet cautela Angeli in caſu &c. quod Affirmative quoad primam partem, & negative quoad ſecundam,* reſolutum fuit.

Subſiſtentia enim actionis ab Actoribus intentatae, tam pro liberatione a fidejuſſione, quam pro eorum relevatione a ſolutione fructuum, in controverſiam non revocabatur, quia deſcendebat a
1 clara litera Inſtrumenti cenſualis Camerali obligatione muniti, quo caſu partes Judicis ſunt illius executionem decernere; ad *Text. in leg. Praeſes Cod. Locat., Galeſ. de Obligat. Camer. par.3. tit. de Vi Inſtr. n.15., Theſaur. dec.26. n.11., Rot. poſt Zacch. de Obligat. Camer. dec.34. n.1.*

Controverſia igitur reducebatur ad cautelam Angeli, quam dd. Filii ſatis juſtificatam remanere autumabant, docendo de eorum anteriori credito in ſumma ſcut.2000. mediante Inſtrumento dotali, ab anno 1694. confecto, in quo Claudius Pater omnia ejus Bona

hypothecavit favore Mariæ Joannæ ſuæ uxoris; Cumque dos ejuſdem Mariæ Joannæ ad præfatos Philippum, alioſque ejus filios Juris miniſterio delata fuerit, Jus proinde haberent impediendi executionem ſuper eiſdem Bonis pro Credito longe poſteriori anni 1712., & quidem non obſtante obligatione d.Mariæ Joannæ; quia, cum interceſſerit
2 pro Viro abſque ulla legitima cauſa, illius obligatio remaneret ipſo Jure nulla vigore Statuti Urbis *in cap.*102., *Fenzon. in cod. Statut. annot.*44. *art.*1. *num.*6.

Verum, perpenſo tenore præfati Inſtrumenti dotalis, illico apparuit inſubſiſtentia d.Crediti; In eo enim memoratus Claudius de proprio Patrimonio occaſione Nuptiarum cum d. Maria Joanna, iſtius favore dotem conſtituit in ſcut. 2000., pacto tamen adjecto, quod in caſu præmorientiæ ipſius Mariæ Joannæ d. Claudius non teneretur reſtituere enuntiatam dotem, nec illam ſolvere alicui Perſonæ, ibi — *Non ſia tenuto a reſtituire la ſudetta Dote a neſ-*
3 *ſuna Perſona* — quapropter cum purificata fuerit conditio præmorientiæ, ſcilicet d. Mariæ Joannæ, manifeſtum reddebatur, præfatam dotem alicui Perſonæ ſolvendam non eſſe, & Jura dotalia penitus evanuiſſe, ac ſi dos nunquam conſtituta fuiſſet; *Faber Conject. lib.*13. *cap.*1. *n.*20. & 21., *Bald. Novell. de Dot. par.*7. *privil.*11. *n.*2. & *plur. ſeqq.*, *Surd. conſ.*78. *n.*4., *Hodier. Contr. foren. lib.*1. *cap.*16. *n.*105., & *ſeq.*, *Fontanell. de Pact. nupt. clauſ.*4. *gloſ.*9. *par.*5. *n.*186., *Urceol. cap.*9. *n.*21., & *ſeq.*, *Rot. in Rec. dec.*38. *n.*12. *par.*6. Attenta præſertim
4 clauſula reſolutiva in fine ejuſdem pacti appoſita -- *Perchè così &c. e non altrimenti &c.* -- ex vi cujus omnia præcedenter diſpoſita ipſo Jure reſolvuntur; *Surd. conſ.*269. *n.*25., *Peregrin. conſil.*77. *n.*7., *Theſaur. dec.*270. *n.*23., *Rot. dec.*612. *n.*2. *part.*3., & *dec.*203. *n.*4. *par.*6. *rec.*

Pro evitanda purificatione d. conditionis juvare haud potuit, quod verba pacti minime verificari poſſint in hypo-
5 theſi, eo ſub prætextu, quod, diſſoluto matrimonio per obitum mulieris, exiſtentibus Filiis, Pater minime tenetur reſtituere dotem eiſdem delatam Jure maternæ Succeſſionis, ſed illam retineat ob uſumfructum ipſi debitum intuitu patriæ poteſtatis, reſervata ad eorum favorem ſola proprietate, & proinde, ſi quoad Filios Pater non gravatur onere reſtituendi dotem, patens inde fiat, ſub dicto pacto excluſivo reſtitutionis dotis, Filios non remanere comprehenſos, ex obvia Juris diſpoſitione, quod cui non conveniunt verba,
6 nec ipſa diſpoſitio convenire debeat. Etenim præmiſſa procedunt in regulari dotis conſtitutione abſque ullo pacto, quo caſu ſecundum Juris diſpoſitionem, ſecuto uxoris obitu, dos remanet penes Virum quoad uſumfructum; At ſecus eſt, dum reſiſtit literale pactum appoſitum in ipſa dotis conſtitutione, quod ſcilicet dos ita conſtituta cenſeretur, ut, eveniente prædeceſſu uxoris, ipſe Vir conſtituens nulli Perſonæ dotem
7 reſtituere, atque ſolvere teneretur; tunc enim ſibi locum non vindicat præfata Juris diſpoſitio; cum regulare ſit, quod per pactum derogetur diſpoſitioni Juris; *Surd. conſ.*4. *n.*31., *Palm. Nep. alleg.*357. *n.*34., *Rot. cor. Bich. dec.*99. *n.*5., & *cor. Card. Falconer. dec.*8. *n.*9. *tit. de Pact.*

Momenti nec fuit, quod Filiorum excluſio, veluti exoſa Legibus, & naturæ contraria, nullo in Pacto, Conventione, aut Diſpoſitione adjecta cenſetur, niſi cubitalibus literis expreſſa reperiatur, præſertim non concurrente in Patre aliqua rationabili cauſa, ob quam voluerit illos excludere: Siquidem non agebatur de dote profectitia conſtituta ab eo, qui dotare teneretur,
8 in qua dotis conſtitutione cenſetur habitus reſpectus ad Filios, ſed de dote conſtituta ab extraneo, qui nullo modo cogi poterat ad dotandum, & ſicuti
9 poterat non dotare, ita dotando apponere voluit quodcunque pactum ſibi beneviſum, & pro Filiorum excluſione
10 non requirebatur, quod illa explicite concurreret, verum ſat erat, quod ipſi Filii contemplati non eſſent, dum voluit, quod, prædefuncta uxore, nulla fieret dotis reſtitutio; *Gloſ. in leg.*2. *ff. de Pact. dot.*, & *in leg. Si Pater Dotem ff. eod.*, *Roland. a Valle de Dot. quæſt.*87. *n.*4.

*n.4., de Solis de Dot. quæſt.45. n.4., Faber de Conject. lib.13. cap.1. n.27., Roſig. de Dot. tom.2. tract.16. prænot.1. n.3., & 4.*

Et fruſtra recurrebatur ad aliam partem Inſtrumenti pro demonſtranda veroſimili voluntate d. Claudii paciſcentis non comprehendendi Filios in antedicto pacto; dum in altera parte prævidendo caſum, quo ipſe Claudius præmoreretur, cautus fuit circa proprietatem dotis Filiis reſervandam, paciſcendo, quod, nolente Uxore habitare cum Filiis, dos eſſet inveſtienda, ejuſque fructus perciperet Uxor, & poſt ejus obitum ad præfatos Filios dos redire deberet; id namque manifeſtius declarabat voluntatem in contrarium, quia in d. caſu Filios expreſſit, in altero vero de eis nullam fecit mentionem. unde ex hoc diſcretivo modo loquendi
11 evidens oriebatur argumentum, quod, quando mentionem non fecit de Filiis, eos ad emolumentum dotis admittere noluerit; ad *Text. in leg.1. Cod. de Caduc. toll., Rot. cor. Molin. dec.242. n.10., & dec.812. n.41.*

Nullius quoque ponderis reputatum fuit alterum objectum, quod nempe ſemel conſtituta dote per actum importantem fictam traditionem Bonorum favore Uxoris, ac retro aſſignationem ſub titulo dotis, ſicque dote veluti effecta de proprio Patrimonio ipſius Uxoris, atque in ejus dominium tranſlata nulla ſit aſſignabilis ratio, cur Vir ſervare non teneatur pro Filiis primi Matrimonii, quidquid ex d. dote originaliter ſua lucratus fuit; eo ferme modo, quo recenſita dos ab Uxoris Patre, vel alio tradita fuiſſet; quia pactum ſuper-
12 ventum, rebus abdonatis excludere non valet dotis titulum, nec aliquid Jus reale ad ipſa Bona tribuere, ex doctrina *Bald. in leg. Generaliter Cod. de Secundis Nuptiis*: Reſponſio enim ex
13 eodem *Baldo* deſumebatur, cum ab eo ſupponatur, quod Vir ſimpliciter donaverit futuræ Uxori, transferendo in eam dominium cujuſdam fundi, & deinde illum fundum cum pacto de lucrando in dotem receperit; Poſtmodum caſus dederit, quod Uxor prædeceſſerit, & Vir d. dotem lucratus fuerit, quæritur a *Baldo*, utrum, ſi tranſeat ad ſecundas Nuptias, teneatur ſervare Filiis primi Matrimonii, & affirmative reſolvit. Unde diverſitas caſus illico dignoſcebatur, quia neceſſe foret, quod præ-
14 fatus Claudius Vir per actum ſeparatum, pure, & ſimpliciter futuræ Uxori donaſſet, & deinde rem ipſam donatam effectam de libero Patrimonio ipſius Uxoris in dotem recepiſſet; ſed in præſenti Vir prius non donaverat, verum ad dotis conſtitutionem devenit pacto expreſſo, clauſulis reſolutivis munito, quod, præmoriente Uxore, dotem alicui Perſonæ reſtituere, & ſolvere minime teneretur.

Et ita &c. utraque &c.

## TERRACINEN., SEU PRIVERNEN. CENSUS.

*Veneris 10. Martii 1741.*

### ARGUMENTUM

Novatio excluditur ob præſervationem priſtinorum jurium. Pactum repetibilitatis ſortis cenſus adjectum in Inſtrumento Impoſitionis vitiat contractum; ſi vero apponatur in diverſa Scriptura, vitiatur, non vitiat. Mulier valide ultra medietatem dotis ſe obligat, ſi habeat relevationem. Sublevatio viri ab ære alieno, & liberatio ejus bonorum hæreditariorum præbent juſtam cauſam mulieri ſe obligandi.

### SUMMARIUM.

1 *Mandatum relaxandum eſt contra bona omnium coobligatorum.*

2 *Per dilationem conceſſam Debitori Cenſus ad extinguendam ſortem in pluribus ſolutionibus, non dicitur inducta novatio, ita ut fructus amplius non currant; & ſub* num.5.

3 *Cenſus enim non extinguitur niſi per actum retroſimilem, & effectivam ſortis reſtitutionem.*

4 *Pactum reſolutivum operatur, ut ſtatim elapſo termino ad aliquid implendum dato reſolvatur contractus.*

5 *Nemo ex propria culpa, & mora commodum reportare poteſt in alterius perniciem.*

6 *Cenſus ex parte creditoris eſt irrepetibilis.*

7 *Ob præſervationem priſtinorum jurium excluditur novatio, & extinctio cenſus;*

8 *Etiamſi alias novatio ex pactis adjectis oriretur.*

9 *Pactum repetibilitatis ſortis Cenſus adjectum in Inſtrumento impoſitionis vitiat contractum; ſi vero apponatur in diverſa ſcriptura, vitiatur, non vitiat.*

10 *Accollatio Cenſus reſolvitur, quando fundus cenſitus in totum evincitur; ſecus ſi ejus pars remaneat apta ad ſuſtinendum Cenſum.*

11 *Statutum Priverni in contractibus Mulierum requirit Decretum Judicis, & Proximiorum interventum.*

12 *Mulieres pro medietate Dotis valide ſe obligant;*

13 *Et etiam ultra medietatem, ſi habeat relevationem.*

14 *Liberatio bonorum filiorum & hæreditariorum viri a ſubbaſtatione præbet mulieri juſtam cauſam ſe obligandi, &* num.16.

15 *De veritate autem cauſæ dubitari nequit interveniente Decreto Judicis, & Proximiorum interventu.*

16 *Pro ſublevando viro ab ære alieno, & conſervandis ejus bonis hæreditariis Mulier efficaciter ſe obligat;*

17 *Etiamſi Creditores non urgeant, nec ſubbaſtatio ſit imminens, dummodo ſemper parata ſit, veluti quando concurrit obligatio Cameralis.*

18 *Reſtitutio in integrum adverſus inconſulto aditam hæreditatem non prodeſt adverſus Creditores non citatos;*

19 *Qui ſi degant in eadem Provincia, ſpecialiter citandi ſunt, non ſufficiente citatione per affixionem ad valvas.*

## DECISIO CC.

ADverſus contumacialem Deciſionem Reverendiſs. Creſcentii ſub *die* 19. *Junii* 1739. editam, in qua ſancitur, ut Mandatum pro Fructibus Cenſus in ſorte ſc.650. ab A.C. relaxatum favore Franciſci Caroli, aliorumque de Molellis eſſet omnino exequendum, novumque relaxandum contra Leopoldum, alioſque de Setaccis, reportata per eoſdem nova Audientia, ſubjeci examini ejuſdem Deciſionis fundamenta, quæ, cum undique ſubſiſtere apparuerint, confirmationem merito promeruerunt, mediante reſponſo per me in hodierna Audientia reportato *In deciſis*.

Fructus ſiquidem hujus Cenſus, pro quibus Actores agebant, promiſſi nedum videbantur per Carolum Bonaventuram Setaccium in publico illius impoſitionis Inſtrumento obligatione Camerali vallato, verum etiam per Curtium, alioſque ejuſdem Caroli Filios, ac per Octaviam eorum Matrem in Concordia uſque ab anno 1659. inita cum Julio Molella, in qua, conceſſa ipſis de Setaccis dilatione ad reſtituendam ſortem intra quinquennium, conventum fuit, ut eadem ſorte non reſtituta intra dicti temporis ſpatium, Fructus currere deberent etiam nomine proprio eorundem Tranſigentium; Quamobrem cum Sors prædicti Cenſus intra ſupradictum tempus nequaquam reſtituta fuerit, quemadmodum dubitari non poterat, quin factus eſſet locus conventæ ſtipulationi ſuper ſolutione Fructuum, ita proinde Mandatum ab A.C. relaxatum erat omnino exequendum; & novum etiam relaxandum

1 contra Bona propria omnium coobligatorum, ut firmat *Rot. in Firmana Cenſus* 5. *Aprilis* 1734. §. *Porro cor. R.P.D. de Vais*, & *deciſio R̃mi Creſcentii*, quæ confirmatur §. 3.

Quibus profecto obſtare non poterat prætenſa Novatio, quam inductam fuiſſe iterum afferebant Setaccii propter

2 conceſſam ipſis poteſtatem extinguendi ſortem dicti Cenſus in pluribus ſolutionibus intra quinquennium, itaut hujuſmodi Cenſus, contractu penitus novato, Fructus ex eo amplius currere nequirent; Iterum ſiquidem animadverterunt Domini, quod ex hac gratioſa dilatione per Molellos conceſſa ſuis Debitoribus, nullum deſumi poterat juridicum argumentum pro inducenda novatione, cum indubii juris ſit, Cenſum

3 non alias extingui, niſi per Actum retroſimilem, & effectivam ſortis reſtitutionem, ut cæteris adductis firmat *dicta Deciſio* §. 4., quæ confirmatur.

Fortius vero excludebatur hujuſmodi prætenſa Novatio, ex eo quia Tranſigentes expreſſe convenerunt, quod, in caſu

caſu non adimpletæ ſatisfactionis ſortis
intra ſupradictum quinquennii interval-
lum, licitum eſſet Moleſlis Creditori-
bus ad eorum primæva jura redire, &
quod per hanc concordiam nullum ir-
rogatum cenſendum foret præjudicium
præcedenti Cenſus Inſtrumento, quod
in ſuo robore relinquere voluerunt, ac
ſi præfata Concordia nunquam exarata
fuiſſet; In his ſane terminis excluſa pe-
nitus remanebat omnis novationis um-
bra, dum vigore Pacti reſolutivi de re-
deundo ad primæva Jura in caſu non fa-
ctæ reſtitutionis ſortis intra quinquen-
nium, & de relinquendo præcedens
Cenſus Inſtrumentum in ſuis robore, &
firmitate, eo ipſo, quo revera facta
non fuit reſtitutio integra ſortis intra il-
lud tempus, reſoluta penitus remanſit
quælibet dilatio, ex qua induci conten-
debatur novatio, ſicque Fructus perſol-
vi omnino debent, ac ſi nunquam ea-
dem dilatio conceſſa fuiſſet, atque nun-
quam exarata fuiſſet prædicta Concor-
dia, juxta Naturam Pacti reſolutivi,
4 quod operatur, ut, quatenus aliquid
intra certum, ac determinatum tem-
pus non adimpleatur, elapſo termino
ſtatim reſolvatur contractus, atque pe-
rinde habeatur, ac ſi celebratus non fuiſ-
ſet; per *Text. in L.2., & tot. tit. ff. de L.
commiſs., L. Voluntate ff. quib. mod. pign.
vel hypot. ſolvat., Dec. conſ. 452. n. 17.,
Gabriel. comm. concl. de Tranſact. con-
cluſ. 1. n. 24., Gratian. diſcept. 307. n. 4.,
Card. de Luc. de Emphyt. diſc. 26., &
diſc. 40. utrobique n. 9., Rot. dec. 199.
n. 11. & ſeq. par. 19. recent., deciſ. 358.
n. 2. cor. Priol., & in Romana, ſeu Al-
banen. Bonorum 27. Junii 1707. §. Præ-
ſertim cor. Emo D. Card. Aldrovando.*

In quorum confirmationem conſidera-
tione dignum omnino apparuit, quod ſi
ex conceſſa ſuprad. facultate extinguen-
di ſortem Cenſus in pluribus ſolutioni-
bus, intra tamen quinquennium facien-
dis, & ex gratioſa hoc interim remiſſa
fructuum ſolutione deducenda eſſet præ-
dicti Cenſus novatio, ſeu extinctio, re-
poſitum fuiſſet in poteſtate illorum de
Setaccis Debitorum eludere Jura Credi-
torum, atque ex eorum commiſſa mo-
ra in extinguenda ſorte intra ſupradi-
ctum tempus, commodum, & utilita-
tem reportaſſent in damnum ipſorum
de Moleſlis Creditorum, quia poterant
Setacci, prout revera fecerunt, ſortis
ſolutionem differre, & inde conſequi
illam fructuum remiſſionem factam in
eo tantum caſu, quo ſortem de facto ex-
tinxiſſent intra dictum quinquennium;
Hoc enim cum profecto ab omnibus Ju-
ris principiis aberret, dum nemini a
Jure permiſſum ſit commodum, & uti-
5 litatem reportare ex propria culpa, &
mora in alterius perniciem per *Text. in
leg. Nam quod ff. de condict. indeb.*, cer-
tius dicendum erat, Cenſum, de quo
agitur, neque extinctum, neque nova-
tum fuiſſe per ſupradictam concordiam,
& dilationem, fructuſque decurſos eſſe
omnino ſolvendos, ut appoſite hæc om-
nia conſiderat *Rot. dec. 422. n. 5. par. 4.
tom. 1. recen.*

Spreta penitus replicatione, quod,
cum in ſupradicta concordia promiſſum
fuerit a Debitore extinguere ſortem di-
cti Cenſus intra quinquennium, perne-
ceſſe inducta dici debet novatio; quia
hujuſmodi promiſſio directe pugnat cũ
natura, & eſſentia contractus Cenſus, qui
6 eſt irrepetibilis ex parte Creditoris; Hu-
juſmodi etenim objectum evertebatur
penitus, ponderando in primis, quod
in Inſtrumento Tranſactionis fuit inter
Partes conventum, ut ſupradicta dilatio
ad extinguendam ſortem a Creditore in-
dulta, & reſpectiva promiſſio Debito-
rum eandem ſortem extinguendi intra
quinquennium, conceſſa intelligeretur
citra ullam novationem, & abſque præ-
judicio originarii Inſtrumenti Cenſus,
quod in ejus robore præſervarunt in ca-
ſu, quod ſupradictus Cenſus intra d. quin-
que annorum ſpatium extinctus non
fuiſſet; quoties enim præſervata fuerunt
in Inſtrumento concordiæ Jura omnia
ex originario Inſtrumento Cenſus pro-
venientia, excludebatur illico quælibet
7 prætenſa novatio, ac per conſequens quæ-
libet prætenſa dicti Cenſus extinctio; ad
tradita per *Car. reſ. 71. n. 3., Anſald. de
Commerc., & mercat. diſc. 79. n. 13., Rot.
dec. 8. n. 5. cor. Coccin., dec. 131. n. 10.,
& 11. cor. Alex., dec. 97. n. 7. cor. Du-
noz. Jun., dec. 320. n. 15. cor. Celſ., de-
ciſ. 160. n. 5. & 6., & dec. 83. n. 10. co-
ram Priol., dec. 680. n. 19. cor. bon. mem.*

*An-*

8 *Anſald.*, etiamſi eadem novatio pro-
ter pacta in d. Tranſactione expreſſa
alias reſultaret, ut in puncto firmat *Rot.
dec.989. n.8. coram bon.mem. Molin.*

Evertebatur ulterius præfatum obje-
ctum ex eo, quod ſupradictum pactum
9 extinguendi ſortem in ſpatium anno-
rum quinque appoſitum nequaquam
fuit in Originario Inſtrumento impoſi-
tionis hujus controverſi Cenſus, ſed qui-
dem ex intervallo, & poſt jam il-
lum legitime creatum ab Hæredibus
Impoſitoris, aliorumque de Setaccis,
adjunctum fuit in diverſo penitus, ac ſe-
parato Inſtrumento, nempe Tranſactio-
nis, adeo ut etiamſi ſupradictum pa-
ctum illicitum, & damnatum eſſet per
notiſſimam diſpoſitionem Bullæ Pianæ
præſcribentis irrepetibilitatem Cenſus
ex parte Creditoris, non tamen redde-
ret nullam ipſam originariam Cenſus
creationem, ſed ipſum ſolum pactum
in diverſa ſcriptura conventum vitiare-
tur, & foret rejiciendum, firmo rema-
nente dicti Cenſus contractu, juxta il-
lius legitimam originariam impoſitio-
nem; *Bartol. in leg. pluribus §. Etſi placeat
n.2. ff. de verb. obl., & in leg. ubi donatur
ff. de donat. cauſ. mort. n.1. in fin., Co-
varr. var. quæſt. lib.3. cap.8. n.7. verſ.
verum, Gratian. diſcept.777. n.2., &
ſeq., Cenc. de Cenſ. quæſt.60. n.42., Rot.*
poſt eundem *dec.93. n.5., poſt Card. de
Luc. de Cenſ. dec.12. n.16., dec.287. n.1.,
& 2. part.7. rec., & dec.19. n.8., & 9.
cor. Reverendiſſ. Criſpo.*

Multoque minus obſtare poterat, quod
Fabius Accadius, & Carolus Setaccius una
cum Octavia onus hujus Cenſus, ejuſ-
que fructuum in ſe ſuſceperunt contem-
platione Bonorum emptorum a Curtio
communi eorum Auctore, quæ cum ſu-
binde evicta fuerint a Creditoribus an-
terioribus uſque ab anno 1661., proin-
de ceſſare deberet omnis obligatio ipſo-
rum de Setaccis, utpote intuitu dd. Bo-
norum emiſſa; quandoquidem, cum
credita anteriora, pro quibus evictio
evenit, nequaquam abſorbeant inte-
grum valorem Bonorum a Curtio pro
ſumma ſc.7800. emptorum, quia unum
ex dd. creditis aſcendebat ad ſc.297.50.
& alterum ad 320., conſequebatur exin-
de, quod ſicuti remanebat tanta quan-
titas pretii, quanta ſatis erat ad deferen-
dum onus hujus Cenſus, ita ſupradicta
accollatio facta a dd. Fabio, Carolo, &
Octavia reſolvi non poterat, dum tunc
tantum reſoluta remaneret, quoties con-
10 ſtaret integrum pretium fuiſſe per Em-
ptorem Bonorum erogatum in dimiſſio-
nem Creditorum anteriorum, non au-
tem quando, ut in caſu, ob evictionem
in aliqua tantum parte Bonorum ſequu-
tam, idem Emptor erogavit in ſatisfa-
ctionem anteriorum Creditorum por-
tionem aliquam pretii, ut firmavit *Rot.
dec.668. n.2., & 3. cor. Cerro*, quæ in
contrarium allegabatur.

Inutiliter pariter obligatio Octaviæ
redarguebatur de nullitate, eo quia
emiſſa apparet ſervatis adamuſſim om-
nibus ſolemnitatibus Statuti Priverni
11 requirentis in hiſce actibus Judicis De-
cretum, & Proximiorum interventum,
ac proinde immerito iterum propone-
batur hujus obligationis nullitas, ut fir-
mat *d. dec. Reverendiſſ. Creſcentii* §.7.
Eoque fortius, quia eadem Octavia
condemnata fuit ſub ea expreſſa limita-
tione, ut ſalva ei remaneret ſuæ dotis
medietas, hoc enim caſu tanto magis
12 ceſſare debebat quælibet prætenſa ob-
ligationis nullitas, quia in his terminis
Mulieres efficaciter obligantur, ut tradunt
*Amat. reſol.100. n.8., Urceol. conſult.
For. cap.28. n.23., Theſaur. deciſ.223.
n.13., Rot. dec.100. in fin. poſt Zacch.
de oblig. Camer., dec.749. n.4. cor. Mer-
lin., dec.620. n.7. juxta med. verſ. in
propoſitam, & n.8. cor. Penia, dec.332.
n.3. & 4. cor. Millin., dec.783. num.2.
cor. Burat., & dec.25. n.6. cor. Caprar.*

Evidentius vero, quia præfata Octa-
via poſt initam Tranſactionem cum Mo-
lellis obtinuit ab ejus Filiis expreſſam
relevationem ab omni damno, & mo-
leſtia, quam ferre unquam poſſet ex cau-
ſa prædictæ ſuæ obligationis; poſita au-
tem hujuſmodi conventa relevatione,
13 exulat penitus omnis umbra nullitatis
dictæ obligationis Octaviæ, quę ob hanc
cauſam efficaciter obligata remanet,
etiamſi ejus obligatio ſuæ dotis me-
dietatem excederet, ex firmatis per *Rot.
d. deciſ.100. num.3. & 5. poſt Zacch. de
oblig. Camer., dec.56. n.8. poſt Paciſch.
de Salvian., dec.363. n.3. cor. Merlin.,
dec.*

*dec.*244. *n.*8. *cor. Royat*, *dec.*71. *n.*41., & 46. *cor. Arguell.*, *dec.*63. *n.*5. *coram Kaunitz*, & *dec.*756. *n.*3. *cor. Lancett.*

Nec hujuſmodi nullitas, quæ ex ſuperius recenſitis excluſa penitus remanebat, probari poterat ex defectu Cauſæ, pro qua eadem Octavia ſe obligavit; quoniam in præſenti caſu nequaquam
14 deficiebat juſtiſſima Cauſa, ob quam obligationem emiſerat, cum ad hunc actum ipſa devenit ad effectum tuendi Bona ejus Filiorum, & hæreditaria Caroli Bonaventuræ ejus Viri ab imminenti ſubhaſtatione, quæ fieri poterat a Molellis, tamquam Creditoribus urgentibus pro eorum creditis, ſuper quibus nulla aderat ambiguitas; In quibus rerum circumſtantiis, ſicuti dubitari nequibat de veritate hujus Cauſæ, ob quam Octavia ſe ſe obligavit, ex quo in hujuſmodi actu interceſſit Proximiorum Interventus, & Judicis Decretũ, per
15 *Text. in L. Præſes C. de præd. Minor.*, *Imol. conſ.*98. *n.*8.; & *conſ.*99. *num.*6., *Becc. conſ.*52. *n.*13., *Alciat. præſumpt.* 10. *in princ.*, *Gratian. diſcept.*667. *n.*14., *Surd. dec.*106. *n.*9., *Rot. deciſ.*43. *n.*3. & 4. *part.*18. *recen.*, *dec.*701. *n.*4. *cor. Caprar.*, & *dec.*102. *n.*9., *dec.*350. *n.*7. & *dec.*1071. *n.*5. *cor. bon. mem. Molin.*

Ita multo minus ambigi poterat, quin hujuſmodi expreſſa cauſa obligationis per Proximiores, & Decretum Judicis cognita, juſtiſſima ſit ad effectum, ut efficaciter per eam obligata remaneat præfata Octavia, prout de obligatione
16 Mulieris facta pro ſublevando Viro ab ære alieno, & conſervatione Bonorum hæreditariorum tradunt *Cenſal. dec.*10. *n.*14., *Thom. deciſ.*274. *n.*5. & 6., *Rot. deciſ.*32. *n.*5. *poſt Cenc. de Cenſ.* cum aliis per *Rot. deciſ.*701. *n.*3. *cor. Caprar.* Et hoc procederet, etiamſi Creditores non
17 urgerent, neque imminens eſſet Bonorum ſubhaſtatio, quia ſufficit eam eſſe ſemper, ut in caſu, paratam ob vim obligationis Cameralis, cui ſubjacebant debita, pro quibus ſeſe obligavit Octavia; ut probant *Surd. conſ.*367. *num.*14., *Fontanell. de pact. Nuptial. clauſ.*4. *gloſ.*18. *par.*3. *num.*54., & *clauſ.*7. *gloſ.*2. *part.*6. *num.*25., & *ſeqq.*, *Salgad. in labyr. Credit. par.*2. *cap.*4. *num.*66. & *ſeqq.*, *Gratian. diſcept.*108. *n.*12. & *ſeqq.*, *diſcept.*7-3. *n.*10., & *diſcept.*852. *n.*1., *Franch. deciſ.*237. *n.*3., *Theſaur. dec.*223. *n.*8., & *Rot. dec.*462. *n.*6. *par-*18. *recen.*

Quod vero iterum proponebatur de aditione hæreditatis paternæ facta a Filio d. Octaviæ cum beneficio Inventarii, atque de redditione rationis Bonorum paternorum, nullam habere potuit conſiderationem ad effectum evitandi executionem mandatorum in Bonis propriis eorundem; Propterea quod prædicti Filii anno 1657. hæreditatem paternam adiverunt; Et licet an. 1661. obtinuerint a Prætore reſtitutionem in integrum adverſus inconſulto aditam hæreditatem, atque eandem ſubinde hæreditatem repudiaverint; attamen, cum hujuſmodi reſtitutio in integrum reportata
18 fuerit non citatis Molellis, qui Creditores erant certi, & bene perſpecti Setacciis, cum quibus præcedenter, nempe anno 1659. contraxerant, & ſe ſe in ſolidum obligaverant, profecto eiſdem ſuffragare nequit dicta in integrum reſtitutio, ob hanc omiſſam Citationem erga illos de Molellis; Præcipue quia habitabant in proxima Civi-
19 tate Alatrii, & in eadem Provincia, adeo ut reſpectu illorum ſufficiens nec quidem fuit ſola citatio per affixionem ad valvas, ſed neceſſario ſpecialiter citandi erant, prout firmat ſupradicta deciſio R̃mi Creſcentii §§.8., & 9. quæ in omnibus confirmationis robur obtinuit.

Et ita utraque &c.

## COMPOSTELLANA PAROCHIALIS DE JUSTANES.

*Lunæ* 15. *Maii* 1741.

ARGUMENTUM.

Poſſeſſio juris præſentandi oritur ex ultimo ſtatu, præſertim judiciali, & tranſit in Succeſſorem. Petitorium non abſorbet Poſſeſſorium, niſi juſtificetur per confeſſionem Partis, vel rem judicatam, vel publicum Inſtrumentum. Patronatus pertinere probatur ad Dominum feudi ex præſentationibus per Patronos expletis tanquam Succeſſores in feudo.

*SUM-*

*SVMMARIVM.*

1 *Fundamentum Gratiæ pro præſentato eſt poſſeſſio juris præſentandi pro medietate vocum penes Patronum præſentantem exiſtens.*
2 *Literæ Apoſtolicæ juſtificatæ celerem executionem merentur.*
3 *Poſſeſſio juris præſentandi oritur ex ultimo ſtatu;*
4 *Fortius vero, ſi plures ſtatus concurrant.*
5 *Eadem poſſeſſio efficacior eſt, ſi naſcatur ex ultimo ſtatu judiciali;*
6 *Eoque ſemper validior, ſi etiam alii ſtatus antecedentes ſint judiciales;*
7 *Ii enim faciunt rem claram, & religioſe ſervandi ſunt.*
8 *Poſſeſſio juris præſentandi tranſit in Succeſſorem.*
9 *In judicio mere executivo, & poſſeſſorio attenditur nudum, & materiale factum poſſeſſionis;*
10 *Et exceptiones remittuntur ad petitorium,*
11 *Quod poſſeſſorium non abſorbet, niſi juſtificetur per Partis confeſſionem, vel rem judicatam, vel publicum Inſtrumentum.*
12 *Donatio eſt irrevocabilis, nec infringi poteſt, niſi per tres ſententias conformes.*
13 *Donatarius, qui præſentavit etiam poſt revocationem Donationis, eſt manutenendus in poſſeſſione.*
14 *Exceptio urgentiſſima in longo litigio nunquam deducta ſuſpecta eſt, nec admittitur.*
15 *Ex præſentationibus per Patronos expletis tanquam ſucceſſores in feudo ſequitur, Patronatum pertinere ad Dominum feudi.*

DECISIO CCI.

PArochialis Eccleſia S. Martini de Juſtanes Compoſtellanæ Diœceſis de Jurepatronatus Laicorum, quod antiquo tempore ad centum treſdecim Familias pertinebat, vacavit per obitum Ignatii Vaſquez Varela die 17. Aprilis anni 1733., quamobrem Benedictus Bernardus Sarmiento de Quiros Sotomajor Marchio Loci de Mos exiſtens in poſſeſſione, ſeu quaſi Juris præſentandi pro majori, & ſaniori parte, ad illam præſentavit Sacerdotem Andream Vermudez de Caſtro; e contra vero nonnulli alii prætenſi Patroni diverſas expleverunt præſentationes; alii enim præſentarunt Dominicum Abuin, alii Joſephum Benedictum Sanmartin, & cæteri alias diverſas Perſonas, ita ut propterea exhibitis coram Rmo Ordinario Compoſtellano præſentationum inſtrumentis, lis orta fuit inter Præſentatos, & poſt longam diſcuſſionem coram eodem Ordinario, exceptis prædictis Andrea, Dominico, & Joſepho Benedicto, reliqui Præſentati a lite receſſerunt, quæ ſane lis per appellationem interpoſitam a dictis Dominico, & Joſepho Benedicto devoluta extitit ad Rmum Hiſpaniarum Nuntium Apoſtolicum.

Præfatus Andreas obtinuit ex poſt a ſan. mem. Clemente XII. ſolitam gratiam pro præſentato cum opportuna derogatione alterius partis Patronatus, Literiſque Apoſtolicis expeditis, earum executionem reportavit ab A.C. Guglielmo; ſed habito recurſu ad Signaturam Juſtitię pro parte dd. Dominici, & Joſephi, Cauſa devoluta fuit ad Sacram Rotam, prævia illius Commiſſione mihi directa, in cujus executionem propoſui in hodierna Audientia dubium — *An Literæ Apoſtolicæ ſint exequendæ, ſeu potius, an, & cui ſit danda inſtitutio in caſu &c.* — & reſponſum fuit: *Literas Apoſtolicas eſſe exequendas.*

Concurrere enim viſa ſunt omnia ea, quæ ad neceſſariam gratiæ juſtificationem pro præſentato requirebantur; quia de vacatione controverſæ Parochialis nulla eſſe poterat difficultas, & apparebat ex fide obitus ultimi poſſeſſoris, prout quoque de idoneitate prædicti Andreæ, cum iſta nedum in genere appareret, ex eo quod ipſe jam reperiretur in poſſeſſione alterius Parochialis S. Jacobi de Taboadelo ejuſdem Diœceſis Compoſtellanæ, verum etiam in ſpecie per approbationem de eo factam ab Examinatoribus Synodalibus Parochialis, de qua agebatur, & ulterius, quod præſentatus fuerit a Patro-
1 no exiſtente in poſſeſſione Juris præſentandi pro majori parte, vel ſaltem pro medietate vocum, in quo conſiſtere videtur ſubſtantialis narrativa, & eſſentiale

tiale fundamentum gratiæ pro præſentato; ex tradit. per *Card. de Luc. de Jurepatron. diſc.65. num.35.*, *Anſald. in annot. ad dec.52. num.36.*, *Piton. de Controverſ. Patron. allegat.37. num.1.*, *Lotter. de re benefic. lib.2. quæſt.8. n.102.*, *Corrad. in Prax. lib.9. cap.6. n.3.*, *Rot. dec.84. n.15. part.4. tom.2.*, *& dec.101. n.8. part.7. recent.*, *coram Priol. dec.136. n.14.*, *& dec.305. n.6.*, *& cor. Falconer. tit. de Jurepatron. deciſ.21. n.17.*, *& dec.51. n.12.*, in qui-
2 bus profecto terminis Literæ Apoſtolicæ tamquam in omnibus juſtificatæ celerem expoſcunt executionem; *cap. ſi quando de reſcript.*, *cap. ſi Capitulo*, *ibique gloſſ. verb. exequatur de conceſſ. præben. in 6.*, & paſſim *Rot.*, *& ſignanter in Pampilonen. Beneficii 2. Julii 1725. §. 1. cor. Eminentiſſ. Card. Aldrovando*, *in Urgellen. Plebaniæ 7. Februar. 1727. §. Juſtificatio cor. cl. mem. Card. Cincio*, *in Mutinen. Parochialis*, *ſeu Plebaniæ 21. Junii 1737. §. 2.*, *in Tyraſonen. Cappellaniæ 15. Maii 1739. §. Innixi*, *& in Pampilonen. Beneficii 16. Januarii 1741. §. Quoties cor. Me.*

Quod autem memoratus Benedictus Bernardus Sarmiento de Quiros Sotomajor Marchio Loci de Mos, a quo præſentatus exitit Andreas, exiſteret in poſſeſſione Juris præſentandi, evidentiſſime patebat nedum ex ultimo ſtatu, qui evenit de anno 1705., de quo tempore Gabriel Sarmiento de Quiros, & Sotomajor tunc Marchio d. Loci de Mos cum præſentaſſet d. Ignatium Vaſquez Varela ultimum poſſeſſorem enuntiatæ Parochialis Eccleſiæ, & nonnulli prætenſi Patroni alios nominaſſent, conteſtata lite inter Præſentatos coram Ordinario Compoſtellano, emanavit ſententia favore d. Ignatii veluti præſentati a recenſito Marchione tanquam Patrono pro majori, ac ſaniori parte; verum etiam ab aliis tribus antecedentibus ſtatibus annorum 1660. 1663., & 1669. omnibus in contradictorio Judicio approbatis; quapro-
3 pter ſi ſatis ſuperque foret ad effectum prædict. ultimus ſtatus, juxta vulgatum *Text: in cap. conſultationibus de Jurepatron.*, *Piton. de controv. Patron. allegat.100. n.243.*, *Rot. in rec. deciſ.240. n.25. part.2.*, *dec.90. n.11. par.12.*, *cor. Emerix jun. dec.67. n.3.*, *in Tuden. Parochialis de Camos 4. Julii 1727. §. Præſuppoſitis cor. Eminentiſſ. Card. Aldrovando*, *in Aurien. Parochialis de Rivela 28. Martii 1735. §. Sicuti autem cor. Reverendiſſ. Calcagnino Decano*, *& in Valentina Beneficii 27. Junii 1735. §. Quin obſtet coram Me*, potiori Jure id militat in hypotheſi, in qua ultimus
4 ſtatus corroboratus quoque reperitur a pluribus antecedentibus, ex ponderatis per *Rot. cor. Merlin. dec.285. n.21.*, *cor. Priol. dec.41. n.15.*, *cor. Falconer. tit. de Jurepat. dec.30. n.2.*, *& in Melphiten. Beneficii 26. Junii 1711. §. Etſi adhuc cor. cl. mem. Card. Priolo.*

Eo fortius, quia ultimus ſtatus non fuit ſimplex, ſed, ut ſupra notatum fuit, ſolemnis, & judicialis veluti emanatus
5 in Partium contradictorio, adeo ut propterea tamquam per ſententiam effectuatus dicatur validior, & poſſeſſio Juris præſentandi majorem vim, & efficaciam aſſumat, ut animadvertit *Cardin. de Luc. de Benefic. diſcurſ.29. n.25.*, *Rot. cor. Emerix junior. deciſ.266. n.7. & ſeqq.*, *in Aſtoricen. Parochialis 30. Aprilis 1715. §. Certius quia cor. bon. mem. Gamaches*, *& in Aurien. Beneficii de Serboy 12. Martii 1725. §. Quin cor. bon. mem. Ratto*. Potiſſime quia alii tres etiam antecedentes ſtatus efformati fuerunt, ut pariter dictum fuit in contradictorio Judicio, & ſententiæ de-
6 ſuper latæ ob non interpoſitam appellationem tranſiverunt in authoritatem rei judicatæ, ſicque dictus ultimus ſtatus adeo convalidatur, ut nulla penitus exceptione declinabilis ſit; ad firmata per *Rot. in Aſtoricen. Parochialis 8. Junii 1716. §. Eoque certius cor. bon. mem. Foſcaro*, *& in Tuden. Parochialis de Calvos 14. Junii 1726. §. Eoque ſecurius cor. bon. mem. Ratto*, *& in Tuden. S. Chriſtinæ de Valeixe 20. April. 1731. §. Abſque eo quod coram cl. me. Card. Cincio*. Quapropter in præſenti vacatione gratia pro præſentato obtenta ab Andrea abſque ulla penitus difficultate omnimodæ executioni demandanda erat ad formam præcedentium ſtatuum ſolemniter reſultantium, qui, cum fa-
7 ciant Jus clarum, religioſe ſervandi ſunt

ſunt, ut firmavit *Rot. cor. Celſ. dec.* 313. *n.* 12., *in Cremonen. Beneficii* 4. *Februarii* 1715. §. *Et ubi etiam cor. bon. mem. Cerro, & in Piſana Beneficii* 15. *Martii* 1723. §. *Potiſſime cor. bo. mem. Criſpolto, in Salernitana Juriſpatronatus* 12. *Aprilis* 1734. §. *Quibus quidem cor. Reverendiſs. Calcagnino Decano, & in Aurien. Parochialis de Rivela* 6. *Februarii* 1736. §. *A ſupradicta cor. Me.*

Et quamvis pro parte dictorum Dominici Abuin., & Joſephi Benedicti Sanmartin non informaretur, attamen DD. examen aſſumentes eorum, quæ in contrarium deduci poterant; Momenti non eſſe putarunt, quod Authores moderni Marchionis de Mos præſentaverint ad hanc Parochialem tamquam donatarii Patronorum, & donationes in Sententiis deſuper notatis enuntiatæ a nonnullis revocatæ fuerint
8 per inſtrumenta ab ipſis confecta, ſicque poſſeſſio Juris præſentandi, quæ de cætero tranſit in Succeſſorem; ex notatis per *Piton. de Contr. Patr. alleg.* 42. *n.* 14., *& alleg.* 46. *n.* 1., *Rot. cor. Caprar. dec.* 165. *n.* 15., *& cor. Molin. dec.* 1109. *n.* 8., *& cor. Lancett. dec.* 360. *n.* 1., *in Mediolanen. Prioratus* 14. *Febr.* 1701. §. *Quoniam cor. cl. me. Card. Scotto, & in Paderbonen. Beneficii* 28. *Junii* 1734. §. *Quidquid enim cor. Me*, ſuffragari non poſſit ad effectum exequendi d. gratiam pro præſentato.

Agitur enim de Judicio mere executivo, & poſſeſſorio, in quo nudum, &
9 materiale factum poſſeſſionis unice attenditur, ita ut conſtito de poſſeſſione pro majori parte Juriſpatronatus in eo, a quo habens Gratiam Apoſtolicam præſentatus fuit, illius executio non
10 retardetur a conſimilibus exceptionibus, quæ ad petitorium remittuntur p r tres conformes prius abſolvendum, quam Patronus privetur poſſeſſione præſentandi, in qua reperitur; *Lotter. de Re Benef. libr.* 1. *quæſt.* 34. *num.* 21., *Piton. diſcept. Eccleſ.* 28. *n.* 5., *Rot. cor. Herrer. dec.* 224. *n.* 16., *in rec. dec.* 13. *a n.* 6. *par.* 6., *& dec.* 423. *num.* 3. *&* 4. *par.* 14., *in Barchinonen. Beneficii* 25. *Junii* 1721. §. *Junctis etiam, &* §. *final. cor. Eminentiſs. Card. Corio, in Urgellen. Plebaniæ* 7. *Febr.* 1727. §. *Et hæc cor. cl. mem. Card. Cincio, & in Mutinen. Parochialis, ſeu Plebaniæ* 21. *Junii* 1737. §. *Et conſequenter, & in d. Valentina Beneficii* 27. *Junii* 1735. §. *Atque ideo pariter cor. Me.*

Maxime quia ad hoc, ut recedi poſſet a dicta regula, neceſſe foret, ut evi-
11 dentiſſime conſtaret, poſſeſſorium abſorptum remanere a petitorio abſque ulla prorſus dubietate, idque non ex alio genere probationis, niſi per Partis confeſſionem, rem judicatam, vel publicum inſtrumentum; *Poſth. de Manut. obſerv.* 32. *n.* 8., *Rot. poſt eundem dec.* 332. *num.* 5., *&* 6., *cor. Caprara dec.* 165. *n.* 15., *coram Herrer. dec.* 22. *n.* 4., *dec.* 179. *n.* 13., *in Placentina Beneficii* 2. *Julii* 1717. §. *Motivum cor. bon. mem. Foſcaro, & in Paderbonen. Beneficii* 28. *Junii* 1734. §. *Nec urget cor. Me.*

Cujus ſane claritatis eſſe nec a longe poterat exceptio antedicta; quia, cum ageretur de donationibus ex earum natura irrevocabilibus, non erat in poſſe duodecim Patronorum ex illis, qui donaverant, proprias donationes infrin-
12 gere, ſed neceſſe erat citato eo, ad cujus commodum emiſſæ fuerant, petere earum revocationem, & illam per tres Sententias conformes obtinere; ad *Text. in leg.* 3. *C. de revoc. donat.*, *& egregie probat Piton. de contr. Patron. alleg.* 40. *n.* 28., *Rot. deciſ.* 355. *num.* 7. *part.* 19. *recent.*; & de facto cum dicta reſciſſio nunquam ſecuta fuerit præfatis inſtrumentis revocatoriis non obſtantibus, authores d. Marchionis, quoties contigit vacatio recenſitæ Parochialis, ſemper ad illam præſentarunt; ex quo
13 ſequebatur, quod illis non attentis, idem Marchio erat manutenendus in poſſeſſione Juris præſentandi, ut in puncto reſpondit *Rot. in Bononien. Parochialis* 8. *Februarii* 1706. §. *Neque firmam relat. per Piton. de contr. Patr. allegat.* 100. *n.* 563.

Ulterius, quatenus etiam ſubſiſterent revocationes antedictæ, adhuc non officerent; quia cum doctum fuerit ex centum treſdecim familiis, quibus Juſpatronatus jam pertinebat, quod centum, & una earum voces donaverant Alonſo de Quiros, & Sotomajor Authori

ri moderni Marchionis, inde ſequebatur, quod, demptis etiam illis duodecim, quas donationem revocaſſe contenditur, tamen firmum extabat penes d. Alonſum, ejuſque Succeſſores remanſiſſe majorem partem dicti Juriſpatronatus, ut calculanti patet.

Prout quoque attendenda non eſſet oppoſitio, quod juſtificatum non remaneat, modernum Marchionem minime deſcendere ab illis, qui in ultimo ſtatu, & aliis antecedentibus pro veris, & legitimis Patronis judicati fuerunt;
14 quia, ſi per longum litigium in partibus ſecutum exceptio iſta de cætero urgentiſſima nunquam deducta fuit, imo pro certo ſemper habitum, præfatum Marchionem in Authores habere illos, qui in præteritum præſentaverant, nimis impropria modo redderetur exceptio iſthæc; & quia ab ipſo præſentationis Inſtrumento apparebat, eundem Marchionem tamquam filium Primogenitum, ac hæredem, & ſucceſſorem in Marchionatu de Mos præſentaſſe prædictum Andream, & inſuper conſtabat, quod præſentationes factæ in præcedentibus vacationibus expletæ fuerunt a Patronis tanquam ſucceſſoribus in dicto Marchionatu, & cum iſta
15 qualitate ab Ordinariis pro tempore fuerunt admiſſæ, ſequebatur inde ſucceſſorem in ipſo Marchionatu Patronum exiſtere dictæ Parochialis Eccleſiæ; ex animadverſis per *Piton. de Controv. Patron. alleg.* 100. *n.* 220. *ubi refert ita deciſum fuiſſe per Rot. in Mediolanen. Præpoſituræ* 3. *Mart.* 1704. §. *Siquidem cor. bon. mem. Anſaldo confirmat.* 23. *Januarii* 1705. §. *Suadetque cor. bon. mem. Molin., inter ejus impreſſ. dec.* 947. *n.* 3. *tom.* 4.

Nec etiam rejiciendus eſſet idem Andreas ſub prætextu, quod ipſe adverſus decretum Judicis ſubdelegati ab R. P. D. Auditore Signaturæ Juſtitiæ recurſum habuerit de anno 1739. ad Judices Laicos; quia mandata Procuræ, quæ adduci poterant ad probandum antedictum recurſum, juſtificatum ulterius non apparebat, effectum habuiſſe ad inſtantiam ipſius Andreæ, qui omnibus a d. Judice ſubdelegato demandatis ſe ſubjecit, prout quoque recognovit d. R. P. D. Auditor, qui talem exceptionem rejecit, & proinde non amplius eſt proponenda.

Et ita &c. unica &c.

## ROMANA SOCIETATIS SUPER CAPITALIBUS.

*Lunæ* 5. *Junii* 1741.

## ARGUMENTUM.

Habes in Deciſione CLXVIII.

## *SUMMARIUM.*

1 *Bilancia probant conventionem Antipartis favore unius ex Soclis, ejuſque quantitatem.*
2 *Pacta Societatis ſine ſcriptura initæ eruuntur ex bilanciis, & factis Sociorum.*
3 *Quoties agitur inter Socios, bilancia, aliique libri Sociales probant etiam favore Scribentis.*
4 *Ad evitandam contradictionem qualibet favorabilis interpretatio capienda eſt.* & n. 7.
5 *Cancellatio inducit denegationem, & incompetentiam rerum deſcriptarum.*
6 *Partita eo, quod in fine folii, & diverſa columna deſcripta fuerit, ac reliquæ partitæ, & earum ſummæ reſpondeat, nec in calculum totius generalis ſummæ relata fuerit, dignoſcitur eſſe di* facciata, *hoc eſt appoſita, ut calculus alterius lateralis columnæ, non ut partita debiti.*
8 *Dictio* in totum *aliquid indicat ex pluribus compoſitum.*
9 *Supradicta partita ſi adnotata non reperitur in libro Bilancii, eo magis perſpicitur eſſe* di facciata.
10 *Summa major in minori comprehendi nequit.*
11 *Calculus erroneus impugnari poteſt, ejuſque emendatio peti etiam ab hæredibus;*
12 *Cum errantis nullus ſit conſenſus.*

## DECISIO CCII.

Adverſus Deciſiones coram me editas die 28. Novembris anni præteriti, complectentes controverſiam inter Vianos, & illos de Ferrettis vertentem tam ſuper quantitate Capitalium, quam Utiliura

lium diviſione, cum ex DD. benignitate permiſſum fuerit, quod collitigantes eorum iterum reſpectiva Jura deducerent in præſenti Andientia, utrumque propoſui Dubium, alterum ſcilicet ſuper Utilibus, de quo in contemporanea Deciſione, & præſens ſuper Capitalibus, quod pro perſiſtentia in deciſis reſolutum fuit.

Pręſentis controverſiæ reſolutio a duplici pendebat inſpectione, nempe ab antiparte, & ab examine partitę ſc.7639.15. ſic igitur incipiendo a dicta prima inſpectione, ſubſiſtere una mecum dixerunt DD., quod Vianis debeatur antipars in annuis ſcut.100. ab anno 1702. uſque ad annum 1707., & deinde in annuis ſcut. 150. Ex Bilanciis enim anno quolibet confectis ab initio Societatis ad præfatum ann.1707. ſatis apparebat, quod inter Socios inita fuerat conventio antipartis favore Viani in ſumma ſc.100. quia in ipſis adnotatum legebatur ibi-- *Si deſalcano in primo luogo ſcudi cento tenenti a me Giuſeppe* -- vel ut clarius refulgebat -- *Da i ſudetti ſc.*2777. 67. 11. *ſi levano ſcudi* 100. *per me Gioſeppe a parte* -- prout eadem, vel alia conſimilia verba exiſtentia in eiſdem Bilanciis diſtincte refert præterita mea *deciſio* §. *Nec dubium*.

Cum autem de anno 1707. evenerit obitus Morigiæ, qui tertius erat ſocius, ex Bilanciis quolibet biennio deinde confectis pariter deſumebatur, quod inter Vianum, & Ferrettum nova inita fuerat conventio circa eandem antipartem adauctam uſque ad ſummam ſc.150.; ſiquidem in Bilancio exarato pro annis 1707.& 1708. adnotatum conſpiciebatur -- *Si defalcano ſcudi* 250. *ehe ſpettano a me Gioſeppe fuori della metà, ehe reſtano degl'utili per due anni* 1707. *e* 1708. -- ex qua profecto adnotatione validum oriebatur argumentum, quod uſque ad annum 1707., in quo Morigia deceſſit, antipars debita erat Viano in ſc.100., ut antea conſueverat, & poſtmodum, quod aucta fuerit ad ſc.150., ut calculando prædictam ſummam ſc.250., quam Vianus detraxit in Bilancio comprehendente tempus dd. annorum 1707.& 1708. illico colligebatur, idque comprobatum quoque remanebat ex ſucceſſivis Bilanciis, dum in ſubſequenti Bilancio anni 1710., colligendo antipartes Viano debitas pro quatuor præcedentibus annis, earum quantitas calculata fuit in ſc.550. reſpondentibus antiparti ſc.100. pro anno 1707., & annuorum ſc.150. pro tribus ſubſequentibus annis ibi -- *Si levano dalli contanti in caſſa ſc.*550., *ehe mi ſpettano per an. quattro* 1707. 1708. 1709. *e* 1710., *de'quali ne hò levati ſcudi* 221.25. & hoc idem pariter demonſtrabatur pro ſubſequentibus an.1711. e 1712. quia in particulari computo regiſtrato in primo Bilanciorum libro adnotatum reperiebatur -- *E più in Decembre* 1712. *per quello mi ſpettano a parte di più ſcudi* 350. -- a quibus omni-
1 bus ad evidentiam uſque deſumebatur, quod favore Joſephi Viani conventa fuerat antipars in ſc.100. anno quolibet uſque ad annum 1707., & deinde in ſc.150., ut probat *Deciſio*, quæ revidetur §. *Succeſſivis*, *& ſeq.*

Maxime quia agebatur de Societate ſine ulla ſcriptura, & ſumma bona fide inita, ſicque pacta, & conventiones,
2 quibus prædefuncti conſocii ad Societatem devenerunt, non niſi ex Bilanciis, eorumque factis datum erat deſumere; unde profecto Bilancia iſta perfectam conſtituebant probationem, etiam favore ipſius Joſephi Viani, quamvis ſcripta apparerent proprio illius charactere; quando enim res eſt inter ipſos Socios, Bilancia, aliique libri ad Societatem
3 pertinentes probant tam contra, quam favore ipſius Socii ſcribentis; juxta firmata in dicta mea præterita *Deciſione* §. *Quæ & tanto fortius*.

Haud officiente Joſephum Viani ſcriptum reliquiſſe in Bilancio anni 1714., quod de ann.1702. ipſe in Socios aſſumpſerat Thomam Morigiam, & Paulum Ferrettum, quodque per totum an.1707 ex utilibus debebantur illius favore ſcuta 150., inde inferendo non aliam fuiſſe debitam Viano antipartem, niſi in annuis ſcut.150. ab anno 1702. ad prædictum annum 1707., ut retulerat Peritus Mancinus, & ab inde citra nullam amplius deduci poſſe antipartem; quia attento obitu Morigiæ, cum Vianus ſcripſerit Societatem renovaſſe cum Ferret-

to, pacto adjecto, quod utilia pro medietate dividenda eſſent, talis utique diviſio minime ſequeretur, quatenus eadem antipars deducenda foret.

Iterum enim ponderatum fuit, antedictam deſcriptionem nequaquam præſeſerre aliquod verbum, quod deſignaret deductionem antipartis in d. ſumma ſc.150., verum ab ea tantum colligi poterat, quod Vianus detrahere intendebat præfata ſc.150. ex alia quavis cauſa, vel pro aliqua ſumma adhuc non exacta, & ſibi debita; alias enim non modica oriretur contradictio inter dictam deſcriptionem, & antecedentia Bilancia annuatim confecta ab anno 1702. ad
4 1707., & proinde ad evitandam hujuſmodi contradictionem, quælibet favorabilis interpretatio ſumenda erat, ut in *Deciſione*, quæ revidetur §. *Quibus ita* nec ſubſequentia verba in ipſa deſcritione appoſita circa diviſionem Utiliũ, ibi -- *alla metà per ciaſcheduno* -- importare poterant, quod poſt obitum Morigiæ aliqua non deberetur antipars, ex quo tali caſu minime verificaretur Utilium diviſio pro medietate; Etenim hujuſmodi diviſio ſemper verificatur in reliquis Utilibus, detracta prius antiparte, tanquam onere eidem Societati adjecto, prout de facto obſervatum fuit in confectione omnium Bilanciorum, ut ſuperius demonſtratum apparet in §. *Cum autem*.

Momenti neque fuit, quod computus dd. antipartium deletus, ſeu cancellatus conſpiciatur ab eodem Viano, mediante tranſverſali linea, prævia etiam adnotatione -- *Queſte partite non entrano per quello mi ſpetta a parte, fuori della metà degl' utili* -- & propterea nequaquam probare valeat, quod ſit debita antipars, verum potius, quod per errorẽ inſcripta fuerit, quodq. non debetur; quia cancellatio inducit denegatio-
5 nem eorum, quæ antea ſcripta fuerant.

Prætermiſſo namque, quod eſt penitus ignotum, quando hujuſmodi computus interlineatus fuerit, & de quo tempore adnotata extiterint verba illa -- *Queſte partite non entrano* -- ita ut propterea non ſine maxima ratione aſſeri poteſt, id eveniſſe, poſtquam de anno 1714. creditum Viani ex cauſa dictarum antipartium auxit illius Capitale, & ſic ne præfatus computus duplicem gerere poſſet figuram; bina occurrebat reſponſio, quarum prima erat, quod, licet dictum folium fuerit interlineatum, & cancellatum, nihilominus interlineata, & cancellata non apparebant Bilancia præſeferentia antipartem Viano debitam; & altera conſiſtebat in eo, quod, ſi mediante dicta cancellatione aliqua non eſſet habenda ratio de partitis antipartium in ipſo folio exiſtentibus, hoc idem profecto dici deberet de cæteris partitis longe nimis majorem ſummam conſtantibus, & ab eodem Viano ſimili modo deletis, & cancellatis, quas tamen calculavit, & retulit uterque Peritus ad creditum ipſius Ferretti; unde cancellatio, ſeu interlineatio antedicta aliquam non merebatur animadverſionem, juxta etiam deducta in præterita *Deciſione* §. *Prout*, & §. *Altera vero*.

Deveniendo modo ad examen partitæ ſcut.7639.15. ſubſiſtere pariter recognoverunt DD. fundamenta, quibus in antecedenti mea Deciſione firmatum fuerat dictam ſummam adſcribendam non eſſe ad debitum Ferretti, ut ſuſtinere conabantur Viani innixi relationi Peritioris Macciucchi, quia revera conſtitit, talem ſummam eſſe purum calculum *di facciata*.

Suadebat id ponderatio, qua eadem præcitata ſumma adſcripta legebatur non jam in ſuo proportionato loco, nempe in dextero margine faciei, ubi
6 proprie ſub numericis notis ſignabatur ſumma, de qua Tertius quiſque debitor eſſet ſocialis negocii, ſed ex oppoſito in margine ſiniſtro, & in fine folii, ubi apprime Vianus ſcriptor ad faciliorem calculationem ſolitus erat ſubnotare particulares ſummas cujuslibet faciei: Ac inſimul particularis reflexio, quod relictis primis 25. Partitis illius ſeptimæ paginæ, de quibus infra dicetur, ſimulque junctis ſubſequentibus partitis 26. conſtituebatur ad unguem recenſita ſumma dictorum ſc.7639. 15. Quo circa ſi partita iſtiuſmodi relata non fuit, ut commode fieri poterat, in ſuo proprio particulari loco, ubi debitorum nomina leguntur deſcripta: ſi viceverſa ſubnotata fuit

fuit in ſolo ſiniſtro latere, ubi tantum cujuſque paginæ apponi ſolebat calculatio: Ac ſi ulterius adamuſſim adæquat recenſitis ultimis 26. Partitis prædictæ ſeptimæ paginæ; bene ex his omnibus intelligentia dabatur, quod talis controverſa ſumma ſc.7639. 15. ſic adnotata, non alias ad proprium Ferretti debitum, ſed ad purum calculum *di facciata* ſit referenda, ut in præcedenti mea *Deciſ. dictum fuit a §.Juſtitiam, & ſeqq.*

Oſtendebat idipſum alia gemina demonſtratio, prima nempe deducta ex eo, quod in principio dictæ ſeptimæ paginæ reportatis in unam omnibus præcedentibus ſummis aſcendent. ad ſcut.60616. 63. in fine deducitur calculus in ſolis ſcut.68645. 78., adeo quod ponderando, quod ſicuti ex præcitata marginali ſumma ſcut.7639. 15. colligata ſimul cum partita veri debiti ejuſdem Ferretti ſcut.390. ultimo loco adnotata, & de qua infra habebitur ratio, conſtituebatur ſumma ſcut.8029. 15., ita quoque ex his eiſdem ſcut.8029. 15. ſimul junctis, & ſummatis cum d. prima reportata ſumma ſcut. 60616. 63. conflatur deductus ille finalis calculus ſcut.68645. 78., in claram inde deſcendebat conſequentiam, quod ea controverſa marginalis ſumma habenda erat, ut de facto habita fuit ab eodem Viano calculante, & ſcribente, nimirum pro vera ſumma *di facciata*, & non aliter pro particulari debito Ferretti, dum ſi taliter habita foret, fuiſſet certe partita iſtiuſmodi ſimul una relata cum aliis debitorum nominibus deſignatis in eadem ſeptima pagina, & cum eiſdem ductus calculus in longe majori ſumma ſcut.78379. 73., & non in dictis ſolis ſcut.68645. 78., ut fuſius in *Deciſione, quæ revidetur §.His omnibus.*

Demonſtratio altera eruebatur, quia idem ipſe Vianus in uno ex foliis poſitis circa finem ſupradicti Bilancii ſubducere volens a capitali Ferretti pecunias omnes per eundem extractas ab initio Societatis ad totum annum 1714. detraxit, & detrahendam dixit ſolam ſummam ſcut.1736. Et rurſus in altera ejuſdem Bilancii pagina, magis diſtincte adnotare curans ſingulas extractiones anno quolibet, vel biennio ab eodem Ferretto factas, eas utique expletas de annis 1713., & 1714. aſcendere aſſeruit ad memoratam ſummam ſcut. 390. Ac ſubinde reſtringendo in unum annuales omnes prædd. extractiones, eas ſimiliter calculavit in totum in dd. ſcut.1736. Unde propterea cum in hac ſequenti duplici calculatione debitum præd. Ferretti ex cauſa hujuſmodi extractionum enuntietur pariter in eadem quantitate ſcut. 1736., cum ſumma per hunc ipſum extracta in biennio 1713., & 1714. eſſe dicatur in ſolis ſcut.390. Et cum ulterius in his ſequentibus foliis nulla unquam facta ſit mentio de dicta controverſa ſumma ſcut.7639.11., demonſtrabatur ſine du-
7 bio hanc eandem ſummam ſuperius expreſſo modo adnotatam non poſſe intelligi in debitum memorati Ferretti ſine patenti nota contradictionis, & abſurdi, ut in d.mea præced. *Dec.§.Tertia*

His ita conſtabilitis, obeſſe non poterant contrariæ ponderationes Defenſorum Viani in eo conſiſtentes, quod recenſita ſumma ſcut.7639. 15. referri non debeat ad purum calculum *di facciata*, vel quia contradiſtinctive ab aliis ſummis *di facciata* relata dicitur in ſiniſtro margine illius ſeptimæ paginæ; vel quia uti e conſpectu poſita, & colligata cum alia partita certiſſimi debiti Ferretti ſcut. 390., ſit propterea ejuſdem indolis, & qualitatis.

Siquidem re maturius perpenſa viſum fuit nullimode adeſſe commentitiam diverſitatem; dum ſicuti cæteræ relatæ ſummæ *di facciata* adjectæ conſpiciuntur in ſiniſtro margine, & in fine cujuslibet faciei, ita iſta controverſa relata noſcitur in fine, & in ſiniſtro latere ejuſdem ſeptimæ paginæ abſolute, & ſimpliciter, & ſine alio contradiſtinctivo additamento.

Non enim bene arguebatur, quod, ſi eadem recenſita ſumma appoſita extitit in ſiniſtro margine, & e conſpectu alterius partitæ; ut infra ſequitur:

*E per tanti levati dal Sig. Ferretti per ſuo ſer-*
₰ 7639. 15. *vizio.* ——— ₰ 390
— 390. *ſono in tutto* — ₰
——— *Li levati dal Sig. Fer-*
8029. 15. *retti dati in nota*———

cla-

Digitized by Google

clara ſit contra diſtinctio, ex quo ea verba -- *ſono in tutto li levati dal Sig. Ferretti, dati in nota* -- ſint de ſe referibilia, & æque intelligi debeant tam de partita ſcut.390., quam de altera ſuperius expreſſa ſcut.7639. 15., cum qua facta eſt colligatio.

Equivocum namque conſiſtebat in mala intelligentia, qua eadem relata verba reſtricta, & limitata ad eam partitam ſcut.390.trahi vellent ad comprehenſionem alterius marginalis ſummæ dd.ſcut.7639., quę nil penitus commune habet cum illa.

Et hoc patebat ad oculum ex alias facta ponderatione, quod Joſeph Vianus in ea ſeptima Bilancii pagina ſingulatim deſcriptis debitorum nominibus indiſtinctis partitis num.51., & cuilibet partitæ ducta linea ad marginem dexterum cum deſignatione ſummæ, de qua unuſquiſque debitor eſſet Societatis ſub arithmeticis ſignis, ultimo loco deſcendit quoque ad deſcribendum particulare debitum ipſius Ferretti ex cauſa pecuniarum extractarum a negocio in illo Biennio 1713., & 1714. ſic ſimpliciter adnotando -- *Per tanti levati dal Sig. Ferretti per ſuo ſervizio* -- partitæ itiuſmodi, ducta de more linea ad dexterum marginem cum ſolo ſigno ſcutorum ♈ ſumma quidem relicta fuit in albo, cum neſciret Vianus ſcriptor, quot eſſent extractiones a Ferretto factæ, omneſque penderent a particulari notula penes ipſum Ferrettum, ac propterea ſubtus dict. partitam adjecta fuerunt verba -- *Nota appreſſo Ferretti*.

Poſt hæc initium dando calculationi dictarum partitarum n.51., & ſummarum reſpective ductarum in margine dextero, credendum eſt, quod ad commodum facilioris numerationis bipartita fuerit ſummatio; adeo ut ſummatis antea primis 25. partitis, & his ſeparatim notatis deventum ſubinde extiterit ad numerationem ſummarum remanentium partitarum n.26., quæ cum in totum aſcenderent ad ſc.7639. 15. cumque oblitus eſſet Vianus ſummam hanc colligare cum præcedenti calculo aliarum partitarum 25., idcirco uti præſuppoſitam integram, eam retulit ad puram ſummam *di facciata* in ſuo proportionato loco, nempe ad ſiniſtrum latus in fine paginæ, & ſic ex mero accidenti e conſpectu partitæ proprii debiti præfati Ferretti, quæ erat ultima omnium debitorum, & cujus ſumma tunc uſque relicta fuerat in albo.

Demum his omnibus geſtis, poſtea quidem dicendum eſt, quod allata fuerat a Ferretto notula pecuniarum ab ipſo extractarum, & hæ calculatæ cum in totum aſcenderent ad ſc.390., ideo ſane deleta ſunt in tali partita ea per prius adnotata verba -- *Nota appreſſo Ferretti* -- aliaque in ipſorum locum ſuppoſita, quæ denotabant, quod pecuniæ per Ferrettum extractæ in eo Biennio aſcendebant in totum ad ſc.390., & ſecundum nempe notulam conſignatam, & traditam eidem Viano ibi -- *Sono in tutto ſc.390. li levati dal Signor Ferretti dati in in nota* --

Serie iſta rei geſtæ explanata, prout etiam innuitur in Deciſione, quæ revidetur ſub §.*Minime* illico tollitur æquivocum quodlibet in contrarium deductum, dum ſatis eruitur, quod ea ſubjuncta verba -- *Sono in tutto li levati dal Sig. Ferretti dati in nota* -- referibilia ſunt ſolum ad enuntiatam partitam ſc.390.; tum quia ab illis verbis -- *Sono in tutto* -- ducta linea cum ſigno ſcutorum ♈ videtur, quod talis linea cum ſuo ſigno immediate afficiat, & indicet eandem recenſitam ſummam ſc.390., tum etiam quia hæc tantummodo ſumma relata fuit, & expreſſa in margine dextero, ubi erat proportionatus locus ad ſignificandum debitum ejuſdem Ferretti.

Nec juvabat replicatio, quod eadem verba -- *ſono in tutto* -- referibilia non ſint ad eam tantum ſæpedictam partitam ſc.390., ex quo iſta ſit unica, &
8 dictio *in totum* unum quid exprimat, quod componatur ex pluribus: Eo etenim ipſo quod dictio *in totum* compoſitum explicat ex diverſis ſummis, ſeu diverſis partitis, ea verba -- *ſono in tutto* -- apprime applicabantur recenſitæ ſummæ ſcut.390., cum conſtaret iſta ex diverſis extractionibus factis diverſo tempore, & juxta particulares indigentias in integro biennio, ſingulis adnotatis in notula, & ex quibus omnibus conflabatur ſumma ſc.360., prout indicant verba ipſa

ipſa partitæ -- *Per tanti levati dal Signor Ferretti per ſuo ſervizio*-- & melius alibi explicabatur -- *Nell' Anno* 1713. *e* 1714. *hà levati ſc.*390.--

Præterea vis fieri non poterat in colligatione utriuſque partitæ, illius nempe ſc.390., ac alterius ſc.7639. 15. in eodem ſiniſtro latere; Id etenim factum extitit, & fieri debebat a Viano, ad complendam integram ſummam illius paginæ, & ut vulgo ajunt *di facciata*; Siquidem præſuppoſito, quod ea prius relata ſcut.7639. 15. eſſent in mente Viani integra ſumma illius paginæ conſtitutæ ex partitis n.51., & quod poſtea receptis notulis a Ferretto, repleta fuerit ultima ejuſdem partita, quæ erat in ordine *la* 52. mediante adjectione ſummæ ſc.390., nil magis conveniens erat, ut eadem partita ſc.390. ultimo loco reportata in ſuo proportionato margine dextero ad ſignificandum debitum prædicti Ferretti ſignaretur etiam in adverſo latere ſiniſtro ſubtus dictam marginalem ſummam ſc.7639. 15., & cum ea colligaretur ad oſtendendum, ut Vianus ſupponebat, quod ex his duabus conflantibus ſc.8029.15. conſtituebatur ſumma integra *di facciata*, ut eſt de ſe clarum,& advertitur in præcedenti mea Deciſione §. *Parum etenim*.

Neque dici debebat, quod recenſita facti ſeries, in qua ſuppoſitum fuit, quod ſæpius d. marginalis ſumma ſc.7639.15. deducta remanſit ex calculatione ultimarum partitarum 26. cum oblivione unionis ſummæ cæterarū partitarū 25., & quod ulterius in partita ultima dicti Ferretti ſumma illa ſc.390. relicta fuerit in albo, & deinceps adjuncta poſt traditam notulam, & poſt jam factam ſummationem cæterarum partitarum, non inquam dici merebatur, quod ſit vigilantium ſomnium, vel fictitium ſuppoſitum, cum ſatis ea demonſtraretur evidentia rei, & comprobaretur etiam a contrariis abſurdis.

Quod etenim dd. ſcut.7639. 15. ſint ſumma deducta ex prædd. ultimis partitis 26., oſtendit demonſtratio Arithmetica,dum calculatis eiſdem partitis eruitur ad unguem,& uſque ad obulum hæc ipſa adnotata ſumma ſc.7639. 15.

Ad partitam Ferretti ſc.390. fuiſſe per prius omiſſam deſcriptionem certæ ſummæ oſtendebatur ex oculari inſpectione, dum abacalis numerus deinceps appoſitus, non, ut in cæteris, de directo reſpondet primæ lineæ, ſed in medio eſt inter primam, & alteram lineam ejuſdem partitæ, prout videre eſt in exemplo ſuperius relato ſub §. *Non enim*. Adeo ut ſicuti ſecunda linea cum ſuo ſigno ſcutorum poſt illa verba -- *ſono in tutto ſcudi* -- tracta fuit ex poſtea, ita etiam ex poſtea adjecta videbatur prædicta ſumma, quæ cum hac ſecunda linea majorem forte cohærentiam habet, quam habeat cum prima.

Tanto magis quod ſubtus dictam partitam oppoſita legebantur verba -- *nota appreſſo Ferretti* --ex quibus dabatur intelligi, quod, ſi præciſa ſumma extractionum, & debiti pendebat a notula penes dictum Ferrettum, non poterat Vianus ſcriptor de primo tempore plantationis partitæ, & ex parte ante traditionem notulæ referre ad debitum ejuſdem Ferretti certam, ac determinatam ſummam ſc.390., de qua ipſe non habebat notitiam, & quæ proinde perneceſſe relinquenda erat in albo.

Arguendo vero a contrariis abſurdis, plura profecto inconvenientia occurrebant,ſi prænuntiata ſumma ſc.7639.15. non admitteretur, prout revera in ſe eſt, pro mero calculo illarum 26. partitarum, & per conſequens propria ſumma *di facciata*. Primum quia, ſi talis non fuiſſet, eam uti talem non accepiſſet certe memoratus Vianus; non eam adnotaſſet in ſiniſtro margine paginæ, & in imo folii, ubi conſimiles aliæ ſummæ *di facciata* fuerunt notatæ; Non eam unice numeraſſet cum primordiali reportata ſumma præcedentium paginarum ſcut.60616. 63. ad conſtituendum finalem calculum ſc.68675., omiſſa penitus comprehenſione aliorum omnium debitorum nominum illius paginæ aſcenden. ad ſcut.9633., cum quibus longe major calculus efformatus fuiſſet.

Secundum, quia, ſi ſumma iſthæc non ad ſupra expreſſum Calculum *di facciata*, ſed ad Ferretti debitum referenda fuiſſet, non eſt perceptibile, quod eam Vianus non adnotaſſet in dextero margine, ubi aderat opportunus locus ad

ad id adnotandum, vel quando relata per accidens in ſiniſtro latere valde incongruo, & inſolito loco ad deſignandas partitas Dati, & Accepti, credita tantum fuerit quatuor illis numericis notis ſine alia adjectione, ſeu clariſſima deſcriptione, qua ſignificaretur, quod ſumma iſta referenda erat ad verum, & particulare debitum ipſius Ferretti; vel quonam pacto idipſum ſaltem non expreſſiſſet in alio magis proportionato
9 loco ejuſdem Libri nuncupati *Bilancio*, ubi intermediæ quamplures extant paginæ vacuæ, in quibus nullibi fit unquam mentio de prædicta controverſa partita.

Tertium demum, quia poſt completum Bilancium, poſt habitam contrapoſitionem Creditorum, ac debitorum Negocii, & poſt factam deductionem Capitalis in aliis duobus diverſis foliis exiſtentibus circa finem ejuſdem Libri per alias binas vices calculando Vianus ſingulas extractiones a prima ad ultimam per Ferrettum expletas, eas in totum reduxit ad ſolam quantitatem ſcut. 1736., ac ſi ulterius eas ſignanter factas in Biennio 1713., & 1714., denuo dixit, & declaravit eſſe in ſolis ſcut. 390., percipi ſane non poterat, quomodo ea ſuperius adnotata ſumma in ſiniſtro latere paginæ ſcut. 7639. 15. adſcribi poſſet ad debitum ejuſdem Ferretti pro eiſdem aſſertis extractionibus annorum 1713., & 1714., quando hæc
10 uti longe major comprehendi certe non poterat in ea pluries expreſſa ſumma ſcut. 390., & quando potiſſimum de ea nulla penitus alia habebatur ratio in his duobus Calculis in fine Libri deſcriptis.

Subdebant Viani, quod ſpecialis notula iſtius debiti tradita fuerat a Ferretto multo poſt dd. Calculationes, & in actu ultimo; dum Socii inter ſe ſe devenire volebant ad firmationem ſtatus, & correſpectivam diviſionem Utilium inſimul, & Capitalium, & quod propterea in tali proportionato actu ſicut de cæteris omiſſis partitis, ita etiam de iſta fuit habita particularis ratio inter dividentes Conſocios.

Sed replicatio hujuſmodi nullum meruit plauſum, dum nec aliqua probatio facti, nec demonſtratio rationis convincerent: imo ex oppoſito urgebat, quod, ſi talis ſumma revelata eſſet poſt confectum Bilancium, comprehendi non potuiſſet, prout de facto comprehenſa, & ſummata extitit in eodem Bilancio pro ſumma *di facciata*; Urgentque etiam cæteræ omnes ſupra relatæ rationes, ex quibus DD. argumentabantur, quod hæc contraria replicatio eſſet potius excogitatio deducta ad colorandam controverſam illam diviſionem Utilium ex firmatione Capitalium hinc inde, quam Sacrum noſtrum Auditorium habuit hucuſque ſemper erroneam, tam ex omiſſa comprehenſione hæreditatis Morigiæ, & diverſorum Utilium, quam ex diverſis erroribus in ipſo Calculo pariter repertis a Mancino Perito, & a Peritiori Maciucco, & prout fuſius in mea præcedenti *Deciſione* §. *Quidquam nec profuit*.

Meliuſque hodie recognoſcebatur per comparationem alterius conſimilis Bilancii anni 1712., in quo firmato integro Capitali illius temporis in ſcutis 54149. cum non deduxerit Vianus pro ſua portione niſi ſcut. 35496. 28., ſignum erat, quod reſiduum ſc. 18652. relictum fuerat in portionem Ferretti alterius Conſocii, cui cæteroquin juxta obſervationem factam in Peritia Mancini, non tangebat in totum, niſi pura ſumma ſcut. 9553.; Quapropter ſicut in eo Bilancio potior error in præjudicium Viani, ad quem ſumma longe major ſpectabat, provenire noſcebatur ex non habita ratione dd. indiviſorum Utilium, & medietatis hæreditatis Morigiæ in portionem adſcribendæ ejuſdem Viani, ita pariter in hoc ultimo Bilancio anni 1714., in quo conſimili adverſa Methodo proceſſum remanſerat, potiſſimus error in præjudicium Ferretti notabatur ex omiſſa adnotatione in iſtius portionem, & dictorum indiviſorum Utilium, & medietatis ejuſdem hæreditatis Morigiæ.

Hac ſuppoſita erroneitate, vim non fecit alia contraria magis inculcata ponderatio, qua Viani inſiſtebant, quod, ſi prædictum Bilancium anni 1714. factum fuerat cum præſentia, & particulari aſſiſtentia Ferretti, prout Teſtes de-

deponunt, ſi ab eodem Ferretto collau-
datum extiterat tanquam exactum in
ſua quadam Epiſtola poſt Septennium
conſcripta, & ſi præſertim, ut perfe-
ctum, & integrum ab iſto habitum, &
11 reputatum fuit uſque dum vixit, &
per integrum annorum ſpatium ſupra
viginti, fas non ſit in hodierna impu-
gnari, vel per erroneum dici per ejuſ-
dem hæredes; ſiquidem ex ſupra
recenſitis capitibus irrepti errores vi-
debantur clariſſimi, & clariſſimi qui-
dem in ipſo Calculo, & numeratione
Arithmetica; unde ad emendationem
devenire oportebat non obſtante aſſer-
ta approbatione, quæ in ſola apparen-
tia poſſet fortaſſe dici talis, non autem
12 in ſubſtantia, cum ſubſtantia dictæ ap-
probationis, ac ulterius cujuſvis actus
conſiſtat in conſenſu, qui nunquam pu-
tatur eſſe in errante, ad notum *Textum
in leg. prima Cod. de error. calcul.*, utque
alias firmatum fuit tam in antecedentis
inſtantiæ *Decisionibus Reverendiſs. D.
mei Calcagnini Decani*, quam in *Deci-
ſione*, quæ confirmatur §. *Abſque eo
quod*.

Et ita omnes DD. una mecum ſuffragantes, & relative ſe ſe habentes ad præcedentem deciſionem dixerunt utraque &c.

## ROMANA SOCIETATIS SUPER UTILIBUS.

*Lunæ 5. Junii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Habes in Deciſ. CLXIX.

### *SUMMARIUM.*

1 *Conventionem impugnans, receſſum ab ea oſtendere debet.*

2 *Verbum* portio *de quacumque parte totius verificabile eſt,*

3 *Et relatum ad duos Conſocios importat medietatem.*

4 *Negocio ſociali incumbens veriſimiliter inſtructus eſt de pactis Societatis*, & ſub num. 7.

5 *Folium etiam ſine ſubſcriptione, die, & conſule in ſocietate probat, ſi manus non impugnetur.*

6 *Non concurrente pacto in contrarium, ſocietas præſumitur continuata cum iiſdem conventionibus.* & n. fin.

7 *Senſus verborum generaliter prolatorum reſtringendus non eſt.*

8 *Ignorantia non præſumitur in Abſente, qui Procuratorem elegit perſonam inſtructam.*

9 *Hæredes nequeunt improbare id, quod ab eorum Auctore confeſſum, & approbatum fuit.*

10 *Valida eſt conventio de æquali participatione lucrorum, licet Capitalia ſint inæqualia;*

11 *Immo inſuper conveniri poteſt de aliqua ſumma titulo Antipartis.*

12 *Atteſtatio magis clara poſt emanatam Deciſionem facta ab iiſdem Teſtibus, qui minus opportune antea depoſuerant, demonſtrat erga eum, cujus favore facta fuit, eorum affectionem;*

13 *Quæ fidem minuit, ac etiam tollit.*

14 *Teſtes cum certa cauſa ſcientiæ deponentes præferuntur aliis ſine tali certa cauſa deponentibus;*

15 *Nemo impugnare poteſt id, quod ipſe in judicium deduxit.*

16 *Teſtes adminiculati præferuntur aliis non adminiculatis.*

17 *Pondus negociationis non conſiſtit in materiali ſcriptione literarum, & epiſtolarum.*

18 *Ex capitali immiſſo in ſocietatem fructiferam debentur fructus loco damnorum, & intereſſe;*

19 *Etiam poſt diſſolutam ſocietatem, nec ſervatis requiſitis Caſtrenſis, & non obſtante incertitudine quantitatis Capitalis.*

### DECISIO CCIII.

FUndamenta Deciſionis editæ coram me die 28. Novembris anni præteriti ſuper Utilibus, cum contemporanee ad alteram ſuper Capitalibus novo ſubjecta fuerint examini in præſenti audientia ſub conſueto dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a Deciſis* -- reſponſum prodiit -- *In Deciſis juxta modum* --.

Iterum namque compertum fuit, quod Utilia provenientia ex Societate contracta inter Joſephum Vianum, & Paulum Ferretti eſſent pro æquali dividenda ab anno 1714. uſque ad annum 1735., quo memoratus Paulus obiit, quia ſecuto de anno 1707. obitu Morigiæ, qui tunc tertius erat Socius, cum certo conſtaret, quod eadem Socie-

cietas tunc temporis renovata fuerat inter Vianum, & Ferrettum, & quidem cum expreſſa conventione participationis Utilium pro medietate, ut clare patebat ex Bilanciis, ac Librorum Socialium partitis, inde ſequebatur modernis Fratribus de Vianis, qui poſt annum 1714. eandem diviſionem pro medietate impugnabant, eam prætendendo juxta Capitalium proportionem,
1 opus fuiſſe oſtendere hoc novum pactum deſtructivum præambulæ conventionis, ad firmata in præterita mea *Deciſione n.*17., & 18.

Hujuſmodi vero pactum concluſum nullo modo remanebat ex argumentis, & conjecturis alias deductis, & modo etiam repetitis; Haud enim profuit, quod in Bilancio confecto die 1. Januarii 1715. Ferrettus adnotatus reperitur — *intereſſato nella porzione degl' Utili* — quando antecedenter, nempe ab anno 1706. ad 1707. expreſſa extitit Utilium portio in tertia parte; & ab iſto tempore ad annum uſque 1714. ſpecificata quoque fuerit rata ipſorum Utilium in medietate; unde ſi deinde, nulla deſignata quota, ſimpliciter expreſſum apparet — *intereſſato nella porzione degl' Utili* — ex hoc diſcretivo modo loquendi recte deſumi debeat Societatis novatio, cum portio Utilium de Jure verificabilis non ſit, niſi de quota Capitali reſpondente.

Placuit enim reſponſio, quod hujuſmodi Bilancium comprehendit ſtatum Negocii ad totum annum 1714., quodque verba illa — *intereſſato nella porzione degl' Utili* — adnotata reperiuntur in ejuſdem Bilancii principio, ſicque referenda veniunt ad ſtatum temporis præcedentis, ſuper quo unice cadit Bilancium illud, & cum in fine ejuſdem Bilancii Utilia diviſa fuerint pro medietate; clare demonſtrabatur, quod Utilium portio adnotata in exordio ipſius Bilancii, præſeferebat illorum medietatem, non vero quotam reſpondentem Capitali Ferretti, prout etiam
2 de Jure verbum illud — *Portio* — generice, & indefinite prolatum, cum verificetur de quacunque parte totius, medietatem quoque comprehendit,
3 ipſamque ſignificat, utpote relativum ad duos Conſocios abſque ulla in contrarium expreſſione; ex firmatis, tam in *Prima, & Secunda Deciſione* præcedentis inſtantiæ *cor. Reverendiſs. Decano*, quam in præterita mea *Deciſione n.*19., & 20.

Irrito itidem conatu ad inducendam Societatis novationem repetebatur a Vianis, quod Socii diverſimode ſe geſſerint poſt an. 1714., ex quo bilancia, quæ in præteritum conficiebantur ſingulis ann., aut quolibet biennio, amplius confecta non apparebant tali methodo, cum a dicto tempore nonniſi de anno 1723. deventum fuerit ad Bilancii confectionem, quodque extractiones a conſociis factæ ſecutæ non fuerint pro medietate, ſed inæqualiter, & ad ratam Capitalis, dum ſummæ per Vianum a negocio extractæ ſuperabant in triplo illas a Ferretto extractas, quando in præteritum valde diſſimili proportione factæ fuerant pecuniarum diſtractiones: Etenim Bilanciorum prætermiſſio ab anno 1714. uſque ad annum 1723. apta haud erat concludere, quod Socii ad prorſus novam conventionem devenerint, dividendi ſcilicet in futurum Utilia Negocii ad ratam Capitalium, ſed potius demonſtrabant, quod ipſi Socii optime conſcii de proſpera negociatione, ac eorum bona fide ſolliciti amplius non fuerint in conficiendis Bilanciis modo, quo ſe geſſerant in præteritum, ut obſervat *Deciſio*, quæ revidetur n.22.; Quo vero ad Utilium extractionem juxta Capitalium proportionem, iterum animadverſum fuit, quod, licet Vianus majores fecerit extractiones, attamen quod iſtæ minime reſpondebant illius Capitali, quodque adnotatum haud reperiebatur hujuſmodi extractiones a Viano expletas ceſſiſſe in cauſam majoris participationis Utilium, & cum ipſi Socii modo minores, modo vero majores fecerint in Anno extractiones, nil aliud profecto deduci poterat, niſi quod ipſi juxta eorum placitum, & prout dabatur occaſio, extrahebant pecunias a negocio, non vero quod conventio expreſſe jam habita dividendi Utilia pro medietate penitus novata fuerit ad ratam Capitalium, ut conſentanee ad alias Deciſiones R̃mi De-

Decani, animadvertit præterita mea *Deciſio* §. *Ex qua profectò*,

Et non ſolum probata nequaquam videbatur Societatis novatio, verum etiam vigebat in oppoſitum factum Nicolai Viani alterius ex collitigantibus, qui cum jam reperiretur Negocii ſervitio addictus, ſecuto de An. 1722. obitu Joſephi Viani Patrui, & confecto Bilancio, Folium proprio charactere conſcripſit, in quo adnotatis Capitalibus utriuſque Socii, pecuniis extractis, & calculatis utilibus, hæc pro medietate diviſit; ſi enim talis diviſio ad ratam capitalium efformari debuiſſet, utique credendum erat, quod tali methodo Nicolaus illam expleviſſet; quia, cum penes Patruum exiſteret eidem incumbendo Negocio, omnis veriſimilitudo
4 demonſtrabat, quod ſatis ſuperque jam eſſet inſtructus de conventionibus Societatis, nam alias in albo potius dictam utilium diviſionem reliquiſſet, quatenus revera, quomodo dividenda eſſent, ignoraſſet, & quamvis antedictum Fo-
5 lium careat ſubſcriptione, nec non die, & conſule, attamen, cum non impugnaretur, illud fuiſſe ſcriptum a præfato Nicolao, & conveniat cum anted. Bilancio Anni 1722., non leve tribuebat argumentum pro corroboratione continuatæ negociationis cum eadem participatione Utilium pro medietate ex adductis in dicta mea *Deciſione num.* 25.

Repetebatur etiam a Vianis, quod ſaltem eis deberentur Utilia producta ex nova Capitalis infuſione ſecuta in principio Anni 1715.; cum indubium ſit, quod Socio immittenti novum Capitale in Societate, non attenta quacumque conventione æqualis diviſionis debeantur Utilia Capitalis immiſſi privative quoad alium Socium? Verum enim vero in contrarium obſervabatur, quod nova hujuſmodi Capitalis infuſio, ſicuti deduci non poterat ex prætenſa partita ſc. 7639. 15., quam ad Ferretti debitum referendam non eſſe fuſius probatum, & firmatum fuit in contemporanea Deciſione ſuper Capitalibus, ita inutiliter deducebatur, vel ex antipartibus debitis favore Viani, vel ex pluribus ejuſdem Utilibus in augmentum Capitalium relictis; quidquid etiam ſit, utrum dd. relicta Utilia, & reſpective antipartes conſiderari debeant uti nova particularis infuſio, circa quod particulare non deſcendit examen, hoc pro certo habebatur, quod ex his duobus Capitalibus relictorum Utilium, & antipartium argumentari non poterat ad inæqualem diviſionem cæterorum Utilium pro tempore ſucceſſivo; quia nempe quemadmodum præcedenti tempore, & uſque ad Annum 1714. relictis a Viano eiſdem utilibus, ac reſpective antipartibus in augmentum ſui Capitalis, fuit his non obſtantibus continuata Societas cum æquali Utilium diviſione; Conſimili prorſus modo continuata dicebatur pro reliquo ſucceſſivo tempore, ex
6 quo, cum non adſit conventio alia in contrarium, continuatio præſumitur ſub eiſdem pactis, & conditionibus, prout per antea obſervatum eſt inter Socios; ex firmatis in præcedentibus hujus Cauſæ *Deciſionibus cor. Reverendiſſ. Decano, in prima nempe diei* 29. *Novemb.* 1737. §. 15., *& in ſecunda diei* 18. *April.* 1738. §. 11.

Ulterius advertebatur, quod nulla poterat haberi ratio de relictis utilibus a Viano, cum iſta pariter relicta fuerint in augmentum Capitalium a Ferretto conſocio, & quod multo minus conſiderandæ erant antipartes eidem Viano debitæ ad hunc effectum majoris deductionis utilium; eo quia tot fuerant ſucceſſivæ extractiones a Viano factæ, ut longe creditum dd. ſuarum antipartium remanſiſſet conſumptum.

Inutiliter quoque denuo prætenſum fuit, quod, ſecuto de anno 1722. obitu Joſephi Viani, extincta fuerit Societas, & per conſequens, quod evanuerint omnia pacta deſuper habita, adeo ut ſine conſenſu Joannis Baptiſtæ illius Hæredis contrahi non potuerit nova Societas, & quod talis aſſenſus ſimpliciter intervenerit quoad continuationem Societatis ſub eodem nomine Joſephi Viani, ac Socii, & nil ultra, ut concluſum remanere contendebatur tum ex Epiſtola a Ferretto ſcripta, & ita concepta -- *Si compiacerà avviſarmi, come brama di reſtar ſervita, ſe vuole continuare il negozio nella medeſima forma di compagnia ſi faceva con il defonto, e con l'aſſiſten-*

*ſtenza de' ſuoi Signori Figliuoij* -- tum etiam ex reſponſione data a præfato Joanne Baptiſta -- *Da altra mia ſcritta a lor Signori vederanno il mio ſentimento, qual è di continuare la ragione del negozio ſecondo ſi è uſato per lo paſſato* -- quæ ſane verba tam contenta in petitione Ferretti, quam reſponſione Viani, nil aliud præſeferunt, niſi quod Vianus conſenſum præſtiterit, ut proſequeretur negocium in Societate, & ſub eodem titulo, non autem quod Ferrettus æqualiter participare deberet de Utilibus, quamvis inæquale eſſet illius Capitale, contra omnes Juris regulas, reflectendo præſertim, quod idem Joannes Baptiſta morabatur Mediolani, ſicque penitus ignarus erat pactorum initorum a defuncto Fratre, & propterea præſumendum non ſit, quod conſentire voluerit Societati ſibi valde læſivæ, ſed potius ad normam Juris, ut ſcilicet Utilia juxta proportionem Capitaliũ dividerentur.

Verba enim prædicta, quibus Vianus in Epiſtola reſponſiva aſſenſum ſuum accomodavit continuationi negocii, importare non videbantur ſimplicem titulum Societatis, verum etiam eaſdem conventiones, & pacta, quibus Societas inita reperiebatur in præteritum -- *Secondo ſi è uſato per lo paſſato, quando viveva mio Fratello* -- & propterea cum verba iſta generaliter compre-
7 hendant continuationem, prout ſervatum fuerat tempore, quo vivebat Joſeph Vianus illius Frater, pati haud poterant modo volitam reſtrictivam circa ſolum titulum, quando illorum ſenſus cætera omnia ad ipſam Societatem ſpectantia clariſſime involvebat; nec vis aliqua fieri poterit in aſſerta ignorantia Joannis Baptiſtæ reſpectu præexiſtentis conventionis dividendi æqualiter Utilia, non obſtante Capitalium inæqualitate; quia, cum ipſe tam per Epiſtolam, quam per ſpeciale mandatum Procu-
8 ræ in Perſonam Nicolai Filii aſſentitus fuerit, aliqua nova lege minime præſcripta, potius dicendum erat, quod eam ſciverit mediante perſona ipſius Filii jamdiu inſervientis negocio, & propterea veriſimiliter inſtructi de legibus illius.

Pro demonſtranda voluntate Joannis Baptiſtæ, quod ipſe noluerit cum inæqualitate Capitalium Utilia æqualiter dividere, non valuit recurſus ad Epiſtolas ab eodem Ferretto conſcriptas de anno 1727., in quibus exoptabat Capitalium æquationem; juxta etiam deſiderium ab eo jam panditum eidem Ferretto, dum de anno 1723. pervenerat ad Urbem; ex prædictis enim Epiſtolis tantummodo demonſtrabatur merum illius deſiderium, quo non obſtante, cum nihilominus Societas continuata fuerit juxta renovationem de ea habitam, nil prorſus concludere potuit tale deſiderium; quia, dum executioni demandatum non extitit, tranſcendere profecto non poterat lineam ſimplicis velleitatis; & inſuper ex deſiderio antedicto nedum inferri haud valebat, quod Vianus ex poſt fieri voluerit diviſionem Utilium ad ratam Capitalium, quin ex oppoſito contrariũ potius eruebatur; quia, ſi Vianus habuiſſet in votis, ut Utilia dividerentur cum proportione ad Capitalia, non utique inſtetiſſet contra proprium commodum pro eorundem Capitalium reductione ad æqualitatem, dum ex ſuis majoribus Capitalibus majora etiam compendia percipere potuiſſet; ex pond. ratis in præfata *ultima mea Deciſione n.33.*

Mordicus autem Viani denuo inculcabant, quod ſtante maxima Capitalium diſparitate, pactum æqualiter dividendi illorum Utilia, tanquam a Jure reprobatum, fuerit nullum, atque invalidum, nec illud ſalvari poſſe ſubnectebant ex ratione, quod Capitalium diſparitas compenſata remanſerit ex induſtria Ferretti; quia ex Teſtium depoſitionibus datis pro nova audientia magis ſpecifice demonſtrare contendebant, quod cura negocii reſidebat penes Joſephum Vianum incumbendo ſcripturæ librorum, Epiſtolas correſponſalibus ſcribendo, & ſubſcribendo, ac omnia alia gerendo, quæ pro directione Negocii neceſſaria erant, adeo ut ſine illius conſilio, & approbatione nil penitus ageretur non ſolum ab inſervientibus eidem negocio, ſed neque ab ipſo Ferretto, qui a nutu Viani dependebat, & proinde cum in facto non ſubſiſteret eundem Ferrettum fuiſſe -- *il Principale*,

*le e l' unico direttore* -- ceſſare videretur ſuppoſitum illud, ſub cujus clypeo ſuſtineri contenditur pactum æqualis diviſionis, quamvis intercedat magna Capitalium diſparitas.

Verum præmiſſa obſtare minime viſa ſunt pro habendo receſſu a Deciſis; ponderatum namque fuit, quod ex parte illorum de Ferrettis in ipſo litis exordio exhibitæ fuerunt atteſtationes plurium Mercatorum, & Proxenetarum deponentium de ſingulari capacitate, & induſtria Pauli Ferretti in gerendis negociis, quodque ipſe abſque alicujus dependentia aſſidue operabatur, & negocia concludebat, quæ ſane induſtria, & capacitas, quanti valeret, recognovit ipſemet Joſeph Vianus, qui poſt habitam de eo experientiam, illum uſque ab anno 1702. ad æqualem Lucrorum participationem admiſit cum ſimplici Capitali ſcut. 1156., quamvis illud Viani aſcenderet ad ſc. 26327., unde non po-
9 terant modo hæredes D. Joſephi in diſcrimen ponere id, quod agnovit, & faſſus fuit ipſemet Joſeph eorum Author, qui per longam experientiam ſatis edoctus de ſumma vigilantia, & idoneitate Ferretti, non dubitavit, quouſque vixit, in ſocietate manere cum præfata Utilium participatione, & quidem valde feliciter ob inſignem lucrorum cumulum; ad notata per *Balducc. rer. Judic. tit. de legat. dec. 35. n. 64., Rot. in Recent. dec. 265. n. 3. part. 1., coram Herrer. deciſ. 89. num. 8., dec. 202. n. 15., in Spoletana Hereditatis 8. Maii 1705. §. Prout non obſtat coram bon. mem. Muto, & in Romana Fideicommiſſi R. P. D. Pauli de Alveriis 7. Decembris 1714. §. Porro coram cl. mem. Card. Scotto.*

Quapropter pactum ſuper æquali lucrorum diviſione, quamvis intercederet non modica Capitalium diſparitas, aſſeri non poterat, quod non eſſet in conſideratione habendum tanquam a
10 Jure reprobatum, quia non obſtante Capitalium differentia, juſte paciſci potuit ſuper æquali lucrorum participatione; tanti namque valet induſtria unius, ut quamvis integrum Capitale ad alterum Socium pertineat, adhuc hujuſmodi pactum omnimodam firmitatem habet; Lucra enim, quæ ex negociis percipiuntur, potius ab induſtria, & Sagacitate operantis, quam ab ipſo Capitali proveniunt; qua de Cauſa conveniri quoque poteſt de aliqua ſumma titulo anti-
11 partis, ultra æqualem Utilium diviſionem, ut firmatum fuit in præteritis hujus Cauſæ Deciſionibus, & ſignanter in ultima coram me *n. 29. & ſeqq.*

Attendi proinde non meruit atteſtatio a Vianis nimis ſerotine exhibita, ex quo concludere autumabant, quod induſtria Ferretti pretioſior non fuerit illa Joſephi Viani, immo quod ipſe Joſeph eſſet *il Principale, e l'unico Direttore del Negozio* -- quodque Ferrettus a nutu Viani penderet, adeo ut tota cura, & integrum negocii pondus reſideret penes ipſum Vianum, non vero Ferrettum.

Siquidem prætermiſſo, quod præfata atteſtatio ſubſcripta apparuit ab octo Teſtibus, quorum ſex in præcedenti eorum depoſitione exarata de An-
12 nis 1737., & 1738. reſpective, nil ultra dixerunt, niſi quod viderant Joſephum Viani -- *aſſiſtere al ſuo Negozio, & operare nel medemo tutto ciò, che accadeva* --, & proinde cum poſt emanatam ultimam Deciſionem, aliam exaraverint Fidem, ſuperaddendo, quod Vianus *era il Capo, e il principale direttore* -- ut ita dari poſſet opportuna reſponſio præfatæ Deciſioni, non modica deſumebatur ipſorum Teſtium erga Vianos affe-
13 ctio, quæ fidem Teſtibus minuit, ac etiam tollit *Ludovic. Mor. reſp. 69. n. 30., Nicol. Catan. conſil. 18. n. 10., & 11., Cyriac. cont. 407. n. 202., Oſaſch. dec. 128. n. 10., Cenſ. deciſ. 259. n. 13., Rot. cor. Anſald. dec. 8. n. 6., & coram Card. Falconer. deciſ. 5. ſub n. 9. tit. de Tutor.*

Ponderarunt DD. quod dd. Teſtes abſque certa ſcientiæ cauſa depoſue-
14 runt, e contra vero, quod Teſtes a Ferrettis adducti optimam eorum dicti ſcientiam adducebant, ex quo ipſi tanquam Proxenetæ, & Mercatores aſſidue cum eo negocia gerebant, & proinde eiſdem veluti magis informatis, & de facto proprio deponentibus deferendum erat; *Sanminiat. conſ. 187. n. 14., Rot. in Recen. dec. 398. n. 6. part. 16., dec. 393. n. 10. part. 18., dec. 86. n. 20. par. 19., in Pe-*

*Peruſina Afflictuum ſuper aſſociatione*
10. *Maii* 1705. §. *Singulariter cor. bo.*
*mem. Muto, in Foroſempronien. Lega-*
*torum ſuper reintegratione* 18. *Apri-*
*lis* 1712. §. *Quæ omnia cor. Eminentiſs.*
*Aldrovando, & in Colonien. Fundatio-*
*nis Monaſterii* 11. *Jan.* 1717. §. *Abſque*
*eo quod cor. bo. me. Foſcaro*.

Maxime quia adminiculati reperie-
bantur ab epiſtola tempore non ſuſpe-
cto ſcripta a Paulo Ferretti Joanni Ba-
ptiſtæ Viano, ſecuto obitu d. Joſephi
ibi — *e già credo gli ſarà noto, che ſono*
*più di dieci Anni, che il Sig. Gioſeppe poco*
*ſi ingeriva nei i negozj ſe non per qual-*
*che coſa più per ſuo divertimento, che al-*
*tro* — quæ ſane epiſtola cum producta
fuerit in Judicio ab ipſis Vianis, datum
15 eis non erat illam impugnare; *Felin.*
*in cap. impetrari n.7. de fid. Inſtr., Ad-*
*den. ad Gregor. dec.228. n.15., Rot. cor.*
*Molin. dec.56. n.3., dec.99. n.2. & 3.,*
*dec.79. n.4., & dec.1166. n.39., & in*
*Romana Cenſus 6. Decembris* 1702.
§. *Perperam cor. cl. mem. Card. Priolo*,
& propterea id, quod recenſiti Merca-
tores, & Proxenetæ ex certa illorum
16 ſcienta depoſuerunt, cum validum
reciperet adminiculum a contentis in
d. epiſtola, anteponendum erat Teſti-
bus exhibitis a Vianis concludere ſata-
gentibus, quod Joſeph ſemper ſteterit
in Negocio, illud unice dirigendo; *Car-*
*din. de Luc. de Emphyt. diſc.73. n.3.,*
*& 4., de Jud. diſc.32. num.58., & 59.,*
*Rot. in Rec. dec.322. par.6., & dec.301.*
*n.15., & ſeq. part.14., cor. Dunozet.*
*Jun. dec.236. n.10., & dec.647. n.25.,*
*cor. Priol. dec.206., n.9., cor. Herrer.*
*dec.79. a n.1. ad 4., & cor. cl. mem. Card.*
*Falconer. dec.6. n.11. tit. de Teſtam.*

Hinc momenti non fuit, quod non-
nulli Libri Societatis in majori eorum
parte ſcripti apparerent a Joſepho Via-
ni, quodque etiam idem Joſeph quam-
plures epiſtolas, vel proprio ſcripſerit
charactere, aut illas firmaverit; id enim
tollere haud poterat, quod pondus ne-
17 gotiationis ſteterit penes Ferrettum,
cum iſtud non conſiſtat in materiali
ſcriptura Librorum, vel in epiſtolis
conſcribendis, quæ juxta directionem
ſuſtinentis curam, & ſollicitudinem Ne-
gocii exarari ſolent, ſed potius demon-
ſtrabat, quod Vianus non ſteterit peni-
tus otioſus in Taberna.

Deberi quoque utilia Ferrettis poſt
obitum Pauli loco damnorum, & inte-
reſſe juxta ratam Capitalis non reſtituti,
denuo DD. crediderunt; quia, cum aga-
tur de Capitali immiſſo in negotiatio-
18 nem de ſui natura fructiferam, quam
Viani proſequuntur; rationi conſonum
viſum fuit, quod, ſi utilia producta fue-
runt, iſta debeantur etiam Ferrettis in
ſequelam dominii ipſius Capitalis, non
vero Vianis illud injuſte detinentibus,
qui cum aliena jactura locupletarentur;
*leg. Si Domin. Cod. de pignoribus, Can-*
*cer. quæſt.2. cap.20., Rot. cor. Coccin.*
*dec.1198. ſub. n.5. verſ. & propterea.*
*in Rec. deciſ.232. ſub n.7. verſ. ſecundo*
*pariter par.18., ad ornat. Card. de Luc.*
*tit.5. lib.8. dec.4. n.1., poſt Gall. de fruct.*
*in noviſſimis dec.6. n.4., & 5., dec.46. a*
*n.5. ad 8., & ſeq., & dec.48. n.1., &*
*cor. Lancett. dec.1090. n.33., cor. R.mo*
*Criſpo dec.105. a n.9. ad 15., & ait ſe-*
*cunda dec. in hac cauſa emanata coram*
*Reverendiſs. Decano §. fin.*, & alia quæ
revidetur n.33.

Haud officiente, quod diſſoluta So-
cietate per obitum Pauli, ac mediante
etiam diſdicta a Vianis facta, Ferretti
dicantur Creditores mere pecuniarii,
non valentes proinde fructus præten-
dere, nec etiam titulo damnorum, &
intereſſe, cum ſervata non fuerint re-
quiſita *Pauli de Caſtro*, ſine quibus ex
ſterili pecunia per ſimplicem moram
fructus non debentur, quæ ſane requi-
ſita, quatenus etiam ſervata fuiſſent,
adhuc tamen attenta controverſia ſuper
quantitate Capitalis Ferrettis debiti ra-
tione illiquiditatis, Viani non teneren-
tur ad uſuras pro credito incerto, & il-
liquido.

Occurrebat enim reſponſio, quod
res non erat de fructibus prætenſis ra-
19 tione moræ, ita ut neceſſe foret ſerva-
re requiſita Caſtrenſia, ſed debitis in
vim, & ſequelam dominii rei fructife-
ræ juxta mox relatas auctoritates, in
quibus terminis incertitudo quantitatis
ipſius Capitalis nil operatur in oppoſi-
tum, quia ſubſequens liquidatio retro-
trahitur ad ſuum principium, & dicitur
liquidum pro effectu prædicto, ut di-
ſtin-

ſtinguendo inter unam, & alteram ſpeciem acceſſionum tradit *Manſ. conſult.58. a n.61. ad 75., & conſult.674. n.11., Cancer. var. reſol. par.3. cap.16. de litis conteſt. n.78., & 79., Rota in Romana Cambiorum 26. Martii 1700. §.final. cor. bon. mem. Muto, & 14. Februarii 1701. §.Reſponſione cum ſequen. cor. eodem, & in Romana Fructus Dotis 14. Januar. ejuſdem Anni §.Nullatenus cum ſequen. pariter cor. eodem.*

Crediderunt tamen DD. (& hic fuit modus hodiernæ reſolutioni adjectus) quod Vianis debeatur antipars in annuis ſcut.150. ab Anno 1707. uſque ad Annum 1734. tempus diſſolutæ Socieciatis; quia nimirum ſicuti in contemporanea mea Deciſione ſuper Capitalibus, & in præcedenti firmaverant antipartem hujuſmodi fuiſſe debitam ab Anno 1707. ad Annum 1714., ex quo in diverſis Bilanciis illius temporis recognoſcebatur fuiſſe vere ad talem ſummam ſcut.150. adauctam, & concordatam inter Vianum, & Ferrettum Conſocios, ita ex identitate rationis recognoverunt hodie omnino prorſus in eadem ſumma deberi uſque ad An.1735.,
20 ex quo nempe uſque ad tale tempus Societas, ſine alia lege, & conditione in contrarium, cenſetur de Jure ſub iiſdem præambulis pactis continuata, & renovata in omnibus, & per omnia, prout ex parte antea clare conſtat fuiſſe actum, & concordatum inter eoſdem Conſocios, ut fuſius ſupra firmatum fuit.

Et ita &c. remiſſive ad præcedentem Deciſionem DD. omnium ſuffragiis collectis reſponſum fuit. Utraque &c.

## COMPOSTELLANA BENEFICII DE PANTINOBRE.

*Lunæ 12. Junii 1741.*

### ARGUMENTUM.

In Reſignationibus in manibus Papæ Beneficiorum de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, ad differentiam illorum de Jurepatronatus laicali, non eſt neceſſaria mentio Juriſpatronatus, nec requiritur conſenſus Patroni; proindeque nec qualitas patronalis verificanda eſt coram Executore, nec conſenſus petendus eſt. Ad probandum Juſpatronatus per præſentationes, iſtæ debent eſſe multiplicatæ per ſpatium centum annorum.

### SUMMARIUM.

1 *Beneficia de jure præſumuntur de libera collatione Epiſcopi*; & ſub n.8.
2 *Nec libertas excluditur, niſi per probationes undique concludentes*. & ſub num.8.
3 *Simplex enuntiativa non probat qualitatem patronalem, immo neque præſentationem*;
4 *Maxime quando de ipſo enuntiato principaliter dubitatur*;
5 *Etiamſi enuntiativa emiſſa fuiſſet ab ipſo Ordinario*.
6 *Declaratio ultronee, & affectate emiſſa poſt conſummatum actum, & nemine audito, nihil probat*;
7 *Prout neque Aſſertiones Vicarii generalis in præjudicium libertatis Beneficiorum*.
8 *In Reſignationibus in manibus Papæ Beneficiorum de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, ad differentiam illorum de Jurepatronatus laicali, non eſt neceſſaria mentio Juriſpatronatus, nec requiritur conſenſus Patroni; proindeque nec qualitas patronalis verificanda eſt coram Executore, nec conſenſus petendus eſt*.
9 *Viſitationibus declarantibus qualitates Beneficiorum valde deferendum eſt*;
10 *Cum ſit munus Ordinariorum recognoſcere titulos Beneficiorum pro recognoſcendis eorum legitimis, aut illegitimis Poſſeſſoribus*.
11 *Lapſus centum, aut ducentorum annorum abſque ulla præſentatione excludit pertinentiam patronalem*.
12 *Per lapſum dicti temporis omnes caſus poſſibiles accidiſſe præſumendum eſt*.
13 *Ex Edicto generaliter concepto, & ad alium effectum promulgato probata non remanet ſervitus Beneficii*.
14 *Ad probandum Juſpatronatus per præſentationes, iſtæ debent eſſe multiplicatæ per ſpatium centum annorum*.

### DECISIO CCIV.

VAcavit de Menſe Junii Anni 1737. per obitum Joannis Rapoſo ſimplex Beneficium ſub invocatione S. Stephani in

in Eccleſia Parochiali de Pantinobre,
unde Archiepiſcopus Compoſtellanus
illud tanquam liberum contulit Joanni
de Olanda, qui deinde illius quoque
poſſeſſionem accepit; verum poſtea ſub
prætextu, quod tale Beneficium eſſet
de Jurepatronatus Monaſterii S. Martini
Ordinis S. Benedicti Civitatis Compo-
ſtellanæ, comparuit Carolus Tabaoda,
qui exhibendo præſentationem repor-
tatam ab Abbate dicti Monaſterii, in-
ſtitutionem petiit ab Ordinario; Quà-
propter orta controverſia inter d. Joan-
nem Beneficii Poſſeſſorem, & præfatum
Carolum prætendentem dictam quali-
tatem Patronalem, atque devoluta cau-
ſa ad hoc Sac. Auditorium vigore Re-
ſcripti Signaturæ Juſtitiæ, propoſitum
per me fuit in Audientia diei 29. Janua-
rii ſuperioris Anni dubium – *An, &
cui ſit adjudicandum Beneficium in ca-
ſu &c.* -- Sed cum DD. non convene-
rint, irreſolutum remanſit, eoque pro-
pterea per Me hodie repropoſito, re-
ſponſum fuit -- *Beneficium eſſe adjudi-
candum Joanni* –.

Favore enim ipſius Joannis aſſiſtebat
notoria Juris diſpoſitio, vi cujus omnia
1 Beneficia exiſtere præſumuntur de libe-
ra collatione Epiſcopi; *Innocent. in cap.
Cum Venerabilis n.9. de except.*, *Rota
cor. Seraph. dec.1353. n.3., & ſeq., cor.
Cavaler. dec.159. n.1., cor. Royas dec.99.
n.4., & in Recen. dec.395. n.4. par.19.,
& in Bononien. Archipresbyteratus* 10.
*Martii* 1710. *§. Conſtito cor. Emo Aldro-
vando, & in Monaſterien. Paſtoratus
7. Martii* 1732. *§.2. cor. Eodem*: con-
tendente proinde memorato Carolo
controverſum Beneficium eſſe de Jure-
patronatus d. Monaſterii adverſus Joan-
nem proviſum ab Ordinario tanquam
de libero, ac opponentem Beneficii li-
bertatem ad propriam ſuſtinendam col-
2 lationem, opus erat, ut idem Carolus
per probationes undique concluden-
tes antedictam libertatem excluderet;
*Lotter. de re Benefic. lib.2. quæſt.3. a
n.113. ad 123., Card. de Luc. de Jure-
patr. diſc.57. n.2., & ſequen., Roſ. de
Execut. literar. Apoſtolicar. par.1. cap.5.
n.124., & ſequen., Rot. cor. Mantic.
dec.208. n.1., cor. Duran. dec.87. n.18.,
& ſequen., in Recent. dec.331. n.2.,
& ſequen. part.15., cor. Card. Falconer.
dec.4. n.1., & ſequen. tit. de Jurepa-
tron., & in dicta Monaſterien. Paſto-
ratus §.5. cor. Emo Aldrovando*.

In præterita hujus Cauſæ propoſitio-
ne ex parte Caroli contendebatur, quod
qualitas Patronalis per probationes un-
dique concludentes juſtificata remane-
ret, nempe per binas antiquas Senten-
tias latas de annis 1541., & 1593. in
auctoritatem rei judicatæ tranſactas;
Unde aſſumentes DD. examen eorum,
quæ adducta fuerunt pro juſtificandis
dd. Sententiis, & prætermiſſis iis omni-
bus, quæ ad inſtantiam Joannis oppo-
nebantur circa illegalitatem, & ſuſpi-
cionem Jurium productorum, viſum
fuit aſſertas Sententias non concurrere.
Illa enim, quæ dicebatur lata An. 1541.
nil aliud in ſubſtantia erat, niſi mera, &
ſimplex enuntiativa emiſſa, non, ut con-
tendebatur, ab Ordinario Compoſtella-
no, ſed a quodam Archidiacono de
Coruado, juxta ejus aſſertionem, De-
legato Apoſtolico, & nomine etiam al-
terius Condelegati abſentis, qui deve-
niendo ad actum conceſſionis inſtitu-
tionis hujus Beneficii, id agere aſſeruit
cum aſſenſu per antea præſtito ab Abba-
te d. Monaſterii S. Martini, ſicque actus
iſte non erat Sententia Judicis declaran-
tis qualitatem patronalem, ſed nuda
aſſertio in d. collatione facta, quæ, tan-
3 tum abeſt, quod mereri poſſit nomen
Sententiæ pro concludenda d. qualitate
patronali, ut neque attendenda eſſet ad
probandam aſſertam præſentationem,
ut ponderat *Panimoll. dec.10. annot.1.
n.33., Adden. ad Buratt. dec.139. n.14.,
& ſeqq., Rot. cor. eod. Buratt. dec.338.
n.6.* ad hujuſmodi enim effectum non
attenditur, quidquid verbaliter aſſeri-
tur, verum id tantum, quod in facto
demonſtratur, atque probatur, ſignan-
4 ter quando de ipſo enuntiato principa-
liter dubitari contingit, ut ad rem mo-
nuit *Rot. cor. Kaunitz dec.214. n.6.*, adeo
ut talis enuntiativa, quamvis etiam
5 emiſſa eſſet ab ipſomet Ordinario, adhuc
præjudicare non valuiſſet libertati Ec-
cleſiæ, & Succeſſorum circa liberam
facultatem conferendi Beneficia; *Rota
apud Vivian. de Jurepatr. dec.4. n.9.,
poſt Monacell. formul. legal. tom.2. dec.5.*

*n.*27. cum aliis adductis *in dicta Monaſterien. Paſtoratus* 7. *Martii* 1732. §.11. *cor. Emo Aldrovando*.

Ejuſdem inſubſiſtentiæ agnitus quoque fuit alter actus Anni 1593. deſumptus ab enuntiativa emiſſa a Vicario Generali, qui tanquam Executor Gratiæ Apoſtolicę favore Franciſci de Roes, poſtquam functus fuerat ejus officio concedendo executionem Gratiæ, nulla facta mentione Juriſpatronatus, elapſo deinde Menſe, nemine inſtante, & nulla urgente neceſſitate, viſa proviſione Anni 1541., declaravit dictum Franciſcum Proviſum Apoſtolicum habere Cauſam præſentationis à præfato Monaſterio S. Martini; quæ ſane de-
6 claratio ita ultronee, & affectate emiſſa poſt conſummatum actum, & nemine prorſus audito, nedum habere nequibat nomen Sententiæ, ſed nec etiam aliquam conſtituere poterat probationem; cum noſceretur expleta a Vicario
7 Generali, cujus aſſertiones in præjudicium libertatis Beneficiorum nihil probant; ut per *Text. in cap. Nobis de Jurepatr.* comprobant *Franc. in cap. Cum generali n.*5. *de Offic. Vicar. in* 6., *Ferrett. conſ.*327. *n.*4., & 7., & *conſ.*343. *n.*10., *Lambertin. de Jurepatr. libr.*1. *par.*1. *quæſt.*9. *art.*1. *n.*5., *Garz. de Benefic. par.*5. *cap.*9. *n.*75., *Panimoll. dict. dec.*10. *annot.*1. *n.*53., *Rot. in recent. dec.*87. *n.*9. *par.*7., & *dec.*331. *n.*5., & *ſeq. par.*15.

Et quidem ultronee, & abſque neceſſitate aſſertio antedicta noſcebatur emiſſa; quia in reſignationibus Benefi-
8 ciorum, quæ fiunt in manibus Papæ, quatenus iſta ſint de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, ad differentiam Beneficiorum de Jurepatronatus Laicali, opus non eſt, quod fiat mentio Juriſpatronatus, nec requiritur conſenſus Patroni Eccleſiaſtici, proinde qualitas patronalis verificanda non venit coram Executore, neque expoſcitur dictus conſenſus; juxta paſſim Collecta per *Fagnan. in cap. Cum propter ſub n.*38. *de Jurepatr.*, *Garz. de Benef. part.*5. *cap.*1. *n.*584., *Vivian. de Jurepatr. diſc.*65. *n.*28., *Murg. de Benef. quæſt.*3. *n.*24., *Piton. diſcept. Eccleſ.*3. *n.*8., & *de controv. Patron. alleg.*100. *n.*419., *Rot. coram Molinet, deciſ.*183. *n.*3., & *in Argentina Beneficii* 11. *Martii* 1729. §. *Expreſſo cor. cl. mem. Card. Cincio*, & propterea ad evidentiam apparebat, quod ſupradicta aſſertio proprio marte, & extra caſum neceſſitatis expleta fuerat a Vicario Generali prædicto; potiſſimum quia nullo modo conſtabat in facto, quod illius Delegatio ſeſe extenderet ad verificandam d. patronalem qualitatem.

Quamvis autem ad conſervandam libertatem hujus Beneficii opus non eſſet Proviſo ab Ordinario eam convalidare aliis demonſtrationibus, cum ſufficeret ſola Juris præſumptio, non concurrentibus probationibus in contrarium, ut ſuperius firmatum fuit §. *Favore enim*; Adhuc ad majorem illius corroborationem accedebant etiam Viſitationes d. Parochialis factę ab Ordinariis, in quibus iſtud Beneficium, vel adnotatum legitur abſque ſervitute Juriſpatronatus, aut expreſſum reperitur, illud eſſe de libera Collatione, in quibus profecto Viſitationibus patefacta quoque remanet qualitas patronalis Beneficii Curati ejuſdem Eccleſiæ; unde Viſita-
9 tionibus prædictis declarantibus Beneficiorum qualitates ipſius Eccleſiæ valde deferendum erat; *Lotter. de re beneſ. quæſt.*13. *num.*150., *Rota in Rec. dec.*360. *n.*11. *part.*2., & *dec.*456. *n.*4. & 5. *part.*18., *coram Anſald. deciſ.*14. *n.*1., *cor. Molinet dec.*875. *n.*7., & *in Vormatien. Beneficii* 18. *Novemb.*1737. §. 13. *coram bon. mem. Harrach*. Eſt
10 enim Ordinariorum munus Beneficiorum titulos recognoſcere pro dignoſcendis eorum legitimis, aut illegitimis Poſſeſſoribus; *ad Text. in cap. Ordinarii de Offic. Ordinar.*, *Card. de Luc. de Juriſdict. diſc.*17. *n.*3., *Rota apud Piton. de controv. Patron. d. alleg.* 110. *num.*723.
11 Præmiſſis majus robur addebatur animadvertendo, quod, non obſtante decurſu longiſſimi temporis centum, aut ducentorum Annorum, adhuc probatum minime extiterit, quod Monaſterium S. Martini, ejuſque Abbates pro tempore aliqua vice revera præſentaverint ad hujuſmodi Beneficium, quodque illorum præſentatio effectum forti-

ta

ta fuerit; id enim magis convincebat Jus præſentandi nunquam ſpectaſſe ad Monaſterium prædictum; Non attenta reſponſione, quod id evenire potuiſſet, ex quo Beneficium ſemper vacaverit in Menſibus reſervatis, in quibus Patroni Eccleſiaſtici nullam facere potuerint præſentationem; ſiquidem ſuppoſitum iſtud nimis inveriſimile reddebatur; per
12 lapſum enim tanti temporis omnes poſſibiles caſus accidiſſe præſumendum erat; *Piton. diſcept. Eccleſ.* 53. *n.* 7., & *de controv. Patron. allegat.* 65., *n.* 10., *Rot. cor. Ubago dec.* 24. *n.* 14., & *ſeq.*, *in Comen. Cappell.* 31. *Martii* 1702. §. *Accedit cor. clar. mem. Card. de la Tremoille*, & *in Firmana Juriſpatronatus* 31. *Aprilis* 1704. §. *His accedunt*, & §. *Minime cor. bon. me. Muto*.

Minime faceſſente, quod neque ex parte Joannis probatum appareret in præfata temporis intercapedine ſecutas fuiſſe Collationes iſtius Beneficii tanquam de libero; quia in facto conſtitit, quod hujuſmodi Collationes factæ ab Archiepiſcopis Compoſtellanis ante annum 1716. nullibi adnotari ſolebant, quodque ipſæmet originales Collationes Proviſis libere tradebantur nulla relicta memoria in Officiis ipſius Archiepiſcopatus, & quod ſolum de Anno prædicto 1716. inceptum fuit quoddam Regeſtum harum Collationum; non ita tamen dicendum erat quoad præſentationes, quatenus a Monaſterio, & Abbatibus pro tempore factæ extitiſſent, quia facile fuiſſet illas invenire in tanto temporis ſpatio; ſignanter quia dum fieri contingit Proviſiones vigore præſentationum, confici ſolent Proceſſus, & Acta Judicialia, ut etiam obſervatur in Menſibus reſervatis pro executione Literarum Apoſtolicarum, præter Regeſta, quæ fiunt in Dataria Apoſtolica; adeo ut propterea ſi tale Beneficium in rei veritate extitiſſet de Jurepatronatus Monaſterii, omnis veriſimilitudo ſuadebat, quod exhibita fuiſſet aliqua præſentatio expleta occaſione Vacationis ipſius Beneficii, ut conſideranti patet.

Nec aliqua vis fieri poterat in Edicto publicato occaſione hujus ultimæ Vacationis; quia ex eo non deſumitur, nec deſumi poteſt aliqua ſervitus favore Monaſterii prædicti, cum fuerit gene-
13 raliter conceptum, ac promulgatum ad alium effectum, ſervata formula obſervari ſolita in Beneficiis cum Cura; unde ex Edicto præfato nec minimum argumentum deduci poterat ex parte Monaſterii; ut in durioribus terminis ponderat *Adden. ad Buratt. deciſ.* 111. *n.* 16., *Panimoll. dec.* 10. *annot.* 1. *n.* 52., & *Rot. cor. Duran. dec.* 71. *n.* 4.

Quapropter cum in præſenti deficeret fundatio, aſſertæ ſententiæ, quibus innitebatur Carolus, minime ſubſiſterent, nec doctum fuerit de aliqua præſentatione facta a Monaſterio, cum de cætero ad probandum Juſpatronatus per viam præſentationum, iſtæ multiplicatæ re-
14 quirerentur per ſpatium centum Annorum, ut repelli poſſet Proviſus ab Ordinario tanquam de libero; *Garz. de Benef. part.* 5. *cap.* 9. *n.* 82., & *ſeq.*, *Gonzalez. ad reg.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 18. *n.* 56., & *ſeq.*, *Roſa de execut. Lit. Apoſtolic. part.* 1. *cap.* 16. *n.* 38., & *ſeq.*, *Rota cor. Carill. dec.* 176. *n.* 3., & 4., & *cor. Kaunitz dec.* 83. *n.* 2. & 3. Jure proinde merito fuit per DD. hujuſmodi Beneficium adjudicatum Joanni.

Et ita Joanne tantum informante, altera vero Parte in hodierna Cauſæ Repropoſitione ejus Jura iterum deducere negligente, deciſum fuit &c.

## COMPOSTELLANA BENEFICII DE PANTINOBRE SUPER SEQUESTRO.

*Lunæ* 12. *Junii* 1741.

### ARGUMENTO

Ob brevitatem non indiget.

### *SUMMARIUM.*

1 *Collatio Beneficii cum ſucceſſiva poſſeſſione capta intra terminum in Edicto ſignatum eſt nulla, & attentata;*

2 *Limitatur in Beneficiis liberæ Collationis, non obſtante affixione Edicti, quæ in iis non requiritur.*

3 *Declaratur, ſi nullitas & attentata intra dictum terminum, & re integra opponantur; ſecus ſi ex poſt, & jam elapſis diebus in Edicto aſſignatis,*

4 *Concurrente bono jure Attentantis non apponitur ſequeſtrum ex ſtilo Rotæ.*

DECISIO CCV.

Præter aliud Dubium reſpiciens adjudicationem Beneficii, de quo in mea contemporanea Deciſione, fuit ad inſtantiam Caroli ſubſcriptum quoque alterum, complectens appoſitionem ſequeſtri ſuper fructibus ejuſdem Beneficii, & quia in Audientia diei 29. Januarii Anni elapſi,iſtud quoque irreſolutum remanſit prævio reſcripto -- *Iterum proponatur* --; Ideo hoc mane eo per me repropoſito una cum altero, DD. eidem Dubio ſic concepto -- *An ſit locus appoſitioni ſequeſtri in caſu &c. Negative* -- reſponderunt.

Fundamentum enim petendi ſequeſtrum in eo ſiſtebat, quod poſſeſſio Beneficii capta a Joanne fuerit nulla, & attentata, utpote ſecuta intra terminum, & quidem breviſſimum aſſignatum in Edicto, qui ſane terminus cum cederet
1 ad commodum habentium Jura in eodem Beneficio,eo durante deveniri non potuerit ſive evidenti vitio nullitatis, & & attentatorum ad illius Collationem cum ſucceſſiva poſſeſſione.

Sed fundamentum iſtud in præſenti minime ſubſiſtere DD. viſum fuit; quia Edictorum affixio expleta cum formulario reſpiciente Edicta in Vacationibus Beneficiorum cum cura, ut juſtificatum apparuit, ſecuta fuit ſine Mandato Epiſcopi, & ad effectum penitus diverſum, ſcilicet pro reddenda ratione fructuum, & efformanda illorum diviſione tempore Vacationis; unde cum ageretur de Beneficio liberæ Collationis, in qua ſer-
2 vanda non erat Edictorum affixio, per hujuſmodi Edictum Epiſcopus haud quaquam impeditus remanſit, ne poſſet ad ſui libitum Beneficium libere conferre, & Proviſus illius poſſeſſionem capere; *Franc. in cap. Significante n.22. verſ. Nono limita de appellat., Ferr. conſil. 192. utrobique n.3. lib.1., Lancellot. de attentat. dilat. penden. par.2. cap.7. n.20. & 21.*

Ulterius, quatenus etiam eſſet attendendus terminus in Edicto aſſignatus, adhuc tamen proviſio, & poſſeſſio deinde capta redargui non poſſet de nullitate, & attentatis; quia pro hujuſmodi effectu neceſſe foret, quod Carolus infra
3 dictum terminum, & re integra inſtetiſſet, non vero ex poſt, & longe elapſis diebus in Edicto aſſignatis; *Calderin. in conſil. 1. circa med. de Elect., Lambert. de Jurepatr. part. 2. lib. 2. quæſt.6. art.25., Garz. de Benef. par.9. cap.2. n.326., Ventrigl. in prax. part.2. annotat.5. §.1. n.19., Rota cor. Cerro dec.489. n.4. & ſeqq., cor. Duran. deciſ.4. n.8. & ſeq., in rec. dec.50. n.6., & ſeq., & deciſ.70. n.27. part.12., in Barchinonen. Beneficii apud Piton. de Controv. Patr. allegat.1. n.27. & 28.*

Verum cum ex altera mea contemporanea Deciſione appareat bonum Jus Joannis, dum illius favore reſolutum fuit Dubium pro adjudicatione Beneficii, ideo conſtito de bono Jure præ-
4 tenſi attentantis ad evitandos inanes circuitus decernenda non erat appoſitio ſequeſtri juxta ea, quæ ſervare ſolet hoc Sacrum Auditorium; ut videre eſt *cor. Emer. Jun. dec.712. n.2., in Compoſtellana Parochialis ſuper attentatis 25. Junii 1696., & 28. Junii 1697. coram Priolo, & cor. Falconer. deciſ.16. n.1. de Reſcript., & in Compoſtellana Parochialis de Valongo ſuper Circumſcriptione 28. Novembris 1740. §. fin. cor. R. P. D. meo de Canilliac.*

Et ita Joanne tantum informante &c.

GERUNDEN. BENEFICII.

*Veneris 16. Junii 1741.*

ARGUMENTUM.

Subrogatio gratioſa de jure debetur ſuperſtiti, in quo, ad differentiam Tertii in cauſa non exiſtentis, non eſt neceſſarius concurſus qualitatum defuncti, quando eæ a Fundatore non requiruntur in omnibus vocatis.

*SUMMARIUM.*

1 *Concurrente Clericatu, ac idoneitate, necnon obitu Collitigantis, & pendentia litis, exequendæ ſunt Literæ ſubrogationis gratioſæ;*

2 *Quæ ſuperſtiti Collitiganti de jure debetur;*

3 *Ejuſque præcipuum fundamentum conſiſtit in pendentia litis, & obitu Collitigantis.*

4 *Variatio, & reformatio ſupplicationis ab*

*ab Officialibus Cancellariæ facta circa locum vacationis non percutit ſubſtantiam gratiæ.*

5 *Ubi agitur de executione Literarum, non vero de earum reformatione ad formam ſupplicationis, non attenditur niſi expreſſum in literis.*

6 *Appellatio confirmat, & perpetuam reddit litem, donec per ſententiam rejiciatur.*

7 *Reliquiæ litis ex facto Partium deſumptæ ſufficiunt pro efficacia Gratiæ ſubrogationis, non obſtante ſententia cum ſubſecuta acquieſcentia.*

8 *Ad extinctionem litis requiritur, vel ſententia Judicis, vel animus expreſſus, & indubitatus deſiſtendi ab ea, vel tacitus, & præſumptus deprompțus ex lapſu 30. annorum.*

9 *Lis, ut dici poſſit calumnioſa, requiritur malum jus adeo clarum, certum, & notorium, ut nullo velamine colorari valeat.*

10 *Obſervantia antecedens de jure talis præſumitur, qualis fuit conſequens, non probato contrario;*

11 *Eaque ſi ſit longæva, an præſtet quemcumque poſſibilem meliorem titulum fundationi contrarium; remiſſive.*

12 *Eadem præbet juſtam credulitatem excluſivam a lite notæ calumniæ.*

13 *Multiplicitas titulorum in beneficialibus non inducit nullitatem alicujus ex eis, ſed dumtaxat conditionem.*

## DECISIO CCVI.

POſtquam Mauritius Solernoù, qui ab anno 1721. præſentatus fuit per Ducem Iſidorum Fernandez de Ixar ad Beneficium ſub invocatione S. Joannis in Eccleſia S. Stephani Villæ Olori Gerunden. Diœceſis, pro conſequendo effectu ſuæ præſentationis Cauſam agere coactus extitit cum Joanne Caſtaneo, & Sententiam ab hoc Sac. Auditorio reportare præviis deciſionibus editis diebus 18. Februarii 1726. *cor. bon. mem. Ratto, & 28. Junii* 1727. coram Emo D. Card. Corio, ad cujus Sententiæ tramites in Beneficii poſſeſſionem immiſſus fuit, inſurrexit novus Contradictor, nempe Gabriel Parella, qui ſub motivo, quod idem Beneficium eſſet de Jurepatronatus Eccleſiaſtico Confraternitatis S. Joannis cum onere præſentandi filium alicujus ex Confratribus, quodque tanquam vacatum de menſe Octobris, ſubjectum exiſteret regulæ 9. Cancellariæ, illud impetravit a S. Sede; Quapropter Mauritius hanc novam litem pariter ſubire coactus favorabilem Sententiam reportavit ab A. C. tunc Bardo, & deinde diſcuſſa Cauſa in Sac. Rota, præviis geminis deciſionibus dierum 23. Januarii 1731. coram eodem Emo D. Card. Corio, ad earum normam lata fuit Sententia, qua declaratum extitit, Gratiam a Parella obtentam exequendam non eſſe.

Abſolutis præfatis litibus, Mauritius bona fide promotus fuit de anno 1732. ad Sacros Ordines ad titulum ejuſdem Beneficii, & poſt litigia, quæ paſſus fuerat per decurſum decem annorum, & non modicas expenſas, dum credebat, quod tandem in pacifica poſſeſſione ejuſdem Beneficii remanere poſſet, ſpem feſellit eventus; Iterum enim inſurrexit dictus Parella, & Beneficium *Jure devoluto* denuo impetravit ſub aſſertiva, quod a Patronis Laicis nulla facta fuiſſet præſentatio intra terminum Juris, & quod ipſe erat filius unius ex Confratribus, atque in contumaciam præfati Mauritii emanavit Deciſio ſub die 28. Novemb. 1735. cor. Emo D. Card. Rezzonico cum ſucceſſiva ſenteutia lata die 27. Jan. 1736., decernente Gratiæ executionem, a qua tamen Sententia durante decendio, & ſub præfata die 27. Januarii interpoſita fuit in actis appellatio pro parte Mauritii.

Secuto deinde obitu Parellæ, idem Mauritius, ut ſe expediret ab ulterioribus moleſtiis, petiit, & obtinuit a S. Sede Apoſtolica gratioſam ſubrogationem in locum prædefuncti Collitigantis; Sed e converſo non defecit alter Oppoſitor; Prodiit enim in ſcenam Joſeph Corcellas, & ſub narrativa, quod ſubrogatio gratioſa a Mauritio obtenta nullius eſſet momenti, ex quo ipſe non erat Confratris filius, ſicque minime qualificatus juxta legem fundationis, Beneficium impetravit ſub ratione, quod qualitas a Teſtatore volita in eo reſideret, & delegata cognitione executionis unius, vel alterius Gratiæ Sac. huic Auditorio, ſub-

ſubſcriptum fuit dubium per Rm̃um Creſcentium -- *An, & quæ Literæ Apoſtolicæ ſint exequendæ in caſu &c.* eoque propoſito in Rota diei 19. Junii 1739. reſponſum fuit -- *Dilata, & exhibeantur Literæ Apoſtolicæ in actis* -- unde repropoſita Cauſa die 3. ſequentis menſis Julii, nulla extitit reſolutio; Supervento interim diſceſſu ab Urbe Rm̃i Creſcentii ob ei delegatum munus Apoſtolici Nuntii in Galliis; cum ego ſubrogatus fuerim in illius locum, idem dubium a me repropoſitum diebus 20. Januarii 1740., & 30. Martii currentis anni, nullaque itidem ſuper eo capta reſolutione, hodie DD.reſolverunt, reſpondendo -*Literas Apoſtolicas Mauritii eſſe exequendas*.

Extrema enim neceſſario requiſita pro verificandis Literis Apoſtolicis ſubrogationis gratioſæ concurrere viſa fuerunt ex parte Mauritii; De illius ſiquidem Clericatu, ac idoneitate, & obitu
1 Parellæ Collitigantis non dubitabatur, prout nec etiam de litis pendentia reſultante ex deciſionibus in Cauſa editis, & ſignanter ex illa diei 28. Novembris 1735. coram Em̃o D.Card. Rezzonico, atque ex appellatione ad illius inſtantiam interpoſita adverſus contumacialem Sententiam laudati D.Card.Rezzonici, quibus concurrentibus, Literæ Apoſtolicæ omnimodæ executioni demandandæ erant, ut dietim hoc Sac.Auditorium reſpondere ſolet, & dictum fuit *in Calagurritana Beneficii, ſeu Portionis ſuper ſubrogatione Gratioſa* 28. *Januari* 1726. §. *Manente cor. bon. mem. Criſpolto, in Ferrarien. Cappellaniæ* 21. *Martii* 1727. §. *Verificata cor. eodem, in Melevitana Beneficii* 18. *Junii* 1734. §. *Præſuppoſita cor. Em̃o Card. Rezzonico, in Squillacen. Juriſpatronatus* 17. *Junii* 1735. §. *Cum enim & in Aſten. Beneficii* 10. *Junii* 1739. §. 3. *cor. Me.*

Ad impediendam executionem dd. Literarum Corcellas quatuor exceptionibus nitebatur, quarum prima ex falſa deſumebatur expreſſione Summo Pontifici emiſſa, quod ſcilicet Parella extra Curiam deceſſerit, quando revera deceſſit in Curia; Secunda conſiſtebat in defectu litis amplius non extantis de tempore obtentæ ſubrogationis, cum Sententia Rotalis prolata favore Parellæ tranſiverit in authoritatem rei judicatæ, mediante etiam illius plenaria executione ob pacificam Beneficii poſſeſſionem ab ipſo Parella adeptam; Tertia vero in eo repoſita erat, quod nempe Lis non eſſet verificabilis de Jure ob manifeſtam calumniam Mauritii, ejuſque malam fidem, ſub qua litem aſſumpſit, cum præſentatus fuerit a non Patrono, prout ipſe ſciebat, & ſcire tenebatur; Et demum quarta, quod Parella proviſus fuit tanquam qualificatus juxta legem fundationis, ſicque Mauritius d. qualitate deſtitutus ſubrogari non potuerit prædicto qualificato.

Quapropter has omnes exceptiones examinando, DD.crediderunt momenti non eſſe, quod in ſupplicatione expreſſum fuerit Gabrielem Parella deceſſiſſe extra Curiam, quando illius obitus in Curia evenit; quia cum ageretur de
2 gratia ſubrogationis, quæ de cætero ſuperſtiti Collitiganti omnino debita eſt in vim *Cap.2. ut lit.penden.in 6.*, illius principale fundamentum, & ſubſtantia
3 conſiſtebat in pendentia litis, & obitu Collitigantis lite pendente ſecuto; Unde cum dicta expreſſio in ſupplicatione emiſſa poſtmodum per Officiales Cancellariæ Apoſtolicæ correcta fuerit in memoratis Literis, minime procedebat regula de ſtando potius ſupplicationi, quam Literis prædictis; quia variatio, ſeu reformatio per eoſdem Officiales
4 expleta circa locum vacationis non percutiebat ſubſtantiam ipſius Gratiæ, ut communiter obſervant *Gomeſ. ad regul. Cancellar. de non jud. juxta formam &c. quæſt.1. per tot., Lotter. de Re Benefic. lib.1. quæſt.40. n.138., Rot. in rec. dec.83. n.7., & in Paderbonen. Canonicatus 1. Julii 1737. §.6. cor. Rm̃o Creſcentio*; Et cum ageretur de execu-
5 tione ipſarum Literarum, non vero de illarum reformatione ad formam ſupplicationis, attendendum erat id, quod in Literis expreſſum reperiebatur *juxta regul.27. Cancell.*, & præter adductas authoritates *Rot. in Mindonien. Parochialis de Ceſtoſo 1. Junii 1733. §. Diſcrimen cor. clar. mem. Card. Cincio.*

Ejuſdem inſubſiſtentiæ recognita quo-

quoque fuit altera exceptio ſuper defe-
ctu actualis pendentiæ litis; Erat enim
incontrovertibile, quod a contumaciali
Sententia lata ab Emõ D. Card. Rezzo-
nico fuerit ad inſtantiam Mauritii ap-
pellatum intra decendium, unde lis
dici non poterat extincta, atque termi-
nata, dum appellatio illam confirmat,
6 & quouſque non ſuperveniat alia Sen-
tentia, qua declaratum appareat ad-
fuiſſe rem judicatam, ex Sacrorum Ca-
nonum diſpoſitione redditur perpetua;
juxta *Clem. final.* ubi *Gloſſ. in verb. Poſt-
quam, ut lit. pend., Card. de Luc. de Benef.
diſc. 48. n. 16., Rot. cor. Bieb. dec. 395.
n. 17., & ſeq., cor. Priol. dec. 15. n. 37.,
cor. Anſald. dec. 4. n. 8., cor. Caprar. de-
ciſ. 46. n. 5., & 6.*, & plene *in Fer-
rarien. Cappellaniæ 21. Martii 1727.
§. Primam enim cor. bon. mem. Criſpolto,
& in Squillacen. Juriſpatronatus 17. Ju-
nii 1735. §. Quo vero cor. Me.*

Haud attenta reſponſione, quod an-
tedicta Sententia tranſiverit in authori-
tatem rei judicatæ, quodque appellatio
prædicta fuerit nulliter interpoſita, ſic-
que effectum aliquem parere minime
valuerit, dum opus habebat Mauritius
adire Signaturam Juſtitiæ, & ab ea ap-
pellationem reportare; Siquidem ex eo,
quod loco adeundi Signaturam interpo-
ſita fuit in actis appellatio, nequaquam
ſequebatur, quod cauſa penitus extin-
cta, & abſoluta fuerit; cum adverſus di-
ctam contumacialem Sententiam com-
peteret reſtitutio in integrum, prout de
facto obtenta fuit; imo ipſimet Colliti-
gantes ſuppoſuerunt, quod adhuc reli-
quiæ litis vere extabant, dum de com-
muni conſenſu ſignata fuit commiſſio
cum clauſula. *De cauſis*; Si lis enim
totaliter extincta fuiſſet, ſignari utique
non valuiſſet commiſſio cum clauſula
prædicta: Quapropter ſi ex facto ipſa-
7 rum Partium deſumebantur reliquiæ li-
tis, id ſatis exuberabat, ut non obſtan-
te qualibet contraria Sententia cum
ſubſecuta acquieſcentia, in quæſtione
revocari minime poſſet efficacia Gratiæ
ſubrogatoriæ; *Lotter. de re Benefic. lib. 2.
quæſt. 20. n. 153., Rot. in rec. dec. 255. n. 7.
par. 11., & dec. 275. n. 4. par. 12., in dicta
Ferrarien. Cappellaniæ 21. Mart. 1727.
cor. bon. mem. Criſpolto §. Tantoque ma-
gis*, & in illius confirmatoria 1. *Decem-
bris ejuſdem anni §. Haud quaquam cor.
R. P. D. meo Nunez, in d. Melevitana
Beneficii 18. Junii 1734. §. Attamen,
cor. Eminentiſs. D. Card. Rezzonico.*

Attendi proinde non meruit, quod
appellatio momenti non eſſet; id enim
non excludebat clarum animum Mau-
ritii illico patefactum proſequendi li-
tem adverſus præfatam contumacialem
ſententiam, adeo ut propterea vana red-
deretur prętenſa litis extinctio, ad quem
8 effectum, vel requirebatur Sententia
Judicis, ut ſuperius dictum fuit, vel ani-
mus expreſſus, & indubitatus ejuſdem
Mauritii deſiſtendi a lite, aut loco ani-
mi expreſſi tacitus, & præſumptus de-
promptus a lapſu 30. annorum, *Lot-
ter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 20. n. 104.,
Rot. deciſ. 4. num. 9. cor. Anſald., in
dicta Ferrarien. Cappellaniæ 21. Mar-
tii 1727. §. Quod vero coram Criſpoldo,
in d. Squillacen. Juriſpatronatus 17. Ju-
nii 1735. §. Quo vero cor. Me, & in d.
Aſten. Beneficii 10. Junii 1739. §. Pa-
riter coram Me.*

Penitus autem ceſſare modo viſa fuit
calumnia illa, ſub qua contendebatur
Mauritium litem aſſumpſiſſe, ea ſub ra-
tione, quod præſentatus fuerit a non Pa-
trono, ſcilicet a d. Duce Iſidoro Feran-
dez de Ixar, qui juxta legem Fundatio-
nis, ut præſentare poſſet, requirebatur,
quod tunc temporis reperiretur inter
præfatos Confratres adſcriptus; ut enim
9 nota calumniæ impingi poſſet, neceſſe
erat, quod malum Jus adeo clarum, cer-
tum, atque notorium exiſteret, ut nul-
lo quovis velamine colorari poſſet; *Lot-
ter. de re Benef. d. quæſt. 20. num. 99.
& 100., Piton. de controv. Patron. al-
leg. 48. n. 62., Rot. cor. Achill. de Graſſ.
dec. 7. n. 6. ut lit. pend., in rec. dec. 281.
n. 5. & ſeq. par. 19., in Lucen. Paro-
chialium 2. Decemb. 1726. §. Quin cor.
R. P. D. Nunez, in Pampilonen. Paro-
chialis 21. Martii 1732. §. Pro reinte-
gratione cor. Eminentiſs. D. Rezzonico,
in d. Melevitana Benefic. 18. Jun. 1734.
§. Et ſane cor. eod., in Pampilonen. Be-
neficii de Villafranea 28. Januar. 1735.
§. 6., & 7. cor. R. P. D. Nunez., & in
d. Aſten. Beneficii 10. Junii 1739. §. 10.
cor. Me.*

Ve-

Verum ex Juribus de recenti compulſatis a Mauritio patebat, quod in omnibus libris dictæ Confraternitatis de Oloto, & ſignanter in illis, in quibus deſcripta ſunt nomina Confratrum, & Conſororum ab anno 1664. cum negativa coarctata, quod in Archivo ipſius Confraternitatis non exiſtunt alii Libri præter compulſatos, deſcripti minime reperiuntur inter Confratres illi tres Patroni, qui cum effectu præſentarunt in tribus ultimis Statibus, videlicet Dux Jacobus Ferdinandus de Ixar, qui præſentavit, ſeu conſenſum præſtitit permutationi hujus Beneficii de an. 1691., alter Dux Jacobus, qui præſentavit de anno 1699., & Donna Thereſia, quæ itidem præſentavit, ſeu conſenſum præſtitit alteri permutationi de anno 1700. Et licet negativa deſcriptionis inter Confratres quoad Patronos, qui præſentarunt ante dictum annum 1664., ob deficientiam librorum, probari non potuerit, attamen præſumptio Juris eſt,
10 quod talis fuerit obſervantia antecedens, qualis fuit conſequens, niſi contrarium probetur; *Piton. de controv. Patron. allegat. 98. n. 11.*, *Rot. cor. Molines deciſ. 1213. n. 15.*, *cor. Falconer. deciſ. 1. ſub n. 2. de union.*, & *cor. Reverendiſſ. Criſpo deciſ. 308. n. 16.*, proindeque ſi dicta longæva, & inconcuſſa obſervantia apta forſan eſſe poſſet ad
11 præſeferendum quemcumque poſſibilem meliorem titulum Fundationi contrarium, *Piton. de contr. Patron. alleg. 59. n. 10. & ſeqq.*, *Rot. poſt Vivian. de Jurepatr. dec. 38. n. 7.*, *in recent. dec. 290. n. 20. part. 18.*, *cor. Buratt. dec. 875. fere per tot.*, *cor. Anſald. dec. 38. n. 15.*, *cor. Falconer. dec. 6. n. 11. tit. de union.*, *cor. Lancett. dec. 360. n. 4. & 5.*, & *deciſ. 401. n. 11. & ſeqq.*, & *in Leodien. Canonicatus 23. Januarii 1711. §. Alias cor. cl. mem. Card. Scotto*, abſque ulla difficultatis umbra operari poterat in Mauritio juſtam credulitatem, quod Dux
12 Iſidorus, quamvis non deſcriptus inter Confratres, valide, & cum effectu præſentare valuiſſet etiam in hypotheſi, qua ipſe Mauritius ſciviſſet recenſitam legem fundationis; ſicque procul ab eo recedebat quælibet calumniæ macula pro exequenda gratioſa ſubrogatione, *Rot. cor. Anſaldo deciſ. 4. num. 14.*, *cor. Caprar. dec. 97. n. 16. & ſeq.*, *poſt Card. de Luc. dec. 10. num. 20. & ſeq. lib. 12. de Benefic.*

Officere neque potuit ſupplicatio Mauritii porrecta de anno 1730. ſan. mem. Benedicto XIII., quia ibidem expreſſa non concludebant agnitionem mali Juris in Mauritio ante motum judicium, & in exordio litis, ſed ſupplicatio ſimpliciter continebat petitionem
13 Gratiæ pro præſentato, & quatenus præſentatio non ſubſiſteret, Gratiam pro devoluto; ut ita uno, vel altero modo ſeſe poneret in tuto, ut paſſim fieri ſolet, abſque eo quod adverſus Oratorem aliqua præjudicialis confeſſio circa primi tituli nullitatem induci poſſit, *Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 46. n. 9.*, *Card. de Luc. de Benefic. diſc. 79. n. 8.*, *Rot. cor. Lancett. deciſ. 586. n. 18.*, *in Barebinonen. Beneficii 13. Maii 1729. §. Altera vero exceptio cor. bon. mem. de Valentibus*, & *in Pampilonen. Beneficii 13. Maii 1729. §. Altera vero exceptio cor. bon. mem. de Valentibus*, & *in Pampilonen. Beneficii 7. Martii ejuſdem anni §. Irritoque cor. Reverendiſſ. Creſcentio*.

Similis levitatis viſa etiam fuit apud DD. ultima exceptio promota a Corcellas in eo ſiſtens, quod prædefunctus Parella proviſionem obtinuerit tanquam filius unius ex Confratribus, ſicque debite qualificatus juxta Fundationis legem, & propterea Mauritio ad effectum ſubingrediendi in illius locum opus erat, quod eadem qualitas in eo concurreret; quia non qualificatus ſubrogari haud poteſt in locum, & Jura qualificati; Etenim qualitas prædicta in eo deſignato caſu volita fuit a Fundatore, quando ſcilicet ob negligentiam Succeſſorum Petri Barcelloni præſentandi infra tres menſes, hoc Jus præſentandi devolveretur ad Sacriſtam, Hebdomadarium majorem, & Procuratores d. Confraternitatis de Oloto; Unde cum Mauritius a præfato Duce veluti ſucceſſore antedicti Petri præſentatus fuerit, non utique requirebatur in eo, quod eſſet Confrater, aut Confratris Filius.

At quælibet difficultas ſublata remanſit,

ſit, ponderando, quod, ut dictum fuit, qualitas prædicta exoptata non extitit
14 in omnibus paſſive vocatis ad Juſpatronatus, & ideo cum res non eſſet de ſubrogatione obtenta ab aliqua tertia Perſona non exiſtente in lite, quo caſu neceſſe foret, ut in ea reſiderent omnes illæ qualitates, quæ manebant in Parella, verum de Gratia ſubrogationis reportata a Mauritio ſuperſtite Collitigante, hoc ſane caſu neceſſe non erat, quod ipſe polleret eiſdem qualitatibus perſonalibus, quibus enuntiatus Parella potiebatur; quia Gratia ſubrogationis
15 unice adinventa fuit, atque conceditur ad extinguendas lites, & ne ſuperſtiti Collitiganti novi dentur Contradictores, ut per remotionem cujuſcumque obſtaculi, utendo etiam Juribus prædefuncti Collitigantis ſuperſtes omni celeriori modo, & via Beneficium aſſequatur, non vero, ut perſonam defuncti repræſentare debeat, in modum, ut eaſ-
16 dem qualitates in eo concurrere neceſſe ſit ad effectum, quod Gratia prædicta ſuffragari poſſit; *Rot. coram Falconer. deciſ. 11. ſub num. 9. de Jurepatr., & deciſ. 19. num. 6., & 7. eod. tit., in Bononien. Archidiaconatus 2. Junii 1713. §. Neque obſtare coram clar. mem. Card. Scotto, in Pampilonen. Beneficii de Villafranca 23. Januar. 1730. §. Quocirca cor. cl. mem. Card. Cincio, in Bituntina Beneficii 17. Junii 1735. §. Subrogatio namque cor. R. P. D. meo Millino, & in illius confirmatoria 30. Martii 1736. §. final. cor. eod.* Firma proinde manente Gratia ſubrogationis, quam reportaverat Mauritius, corruebant per conſequens Literæ obtentæ a Corcellas tanquam fundatæ in prætenſa nullitate, & inſubſiſtentia Gratiæ ſubrogationis, de qua uſque modo dictum fuit.

Et ita poſt pluries reiterato Partium conflictu reſolutum fuit, utraque &c.

## RATISBONEN. PAROCHIALIS.

*Lunæ 19. Junii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Excommunicatio ferri nequit abſque Citatione perſonali; quæ tamen omitti valet, & domi exequi, vel per Edictum, ſi citandus latitet, aut citationem perſonalem ſubterfugiat, aut malitioſe abſit. A declaratoria Cenſurarum a lege latarum admittitur Appellatio, dummodo crimen non ſit notorium, vel Reus non ſit verus contumax. Pro intemperantia, ebrietate, & ſimplici fornicatione non intrat perpetua privatio officii, vel Beneficii, ſed tantum ſuſpenſio; contra autem in concubinatu, præviis tamen trinis monitionibus, & ſucceſſive ſuſpenſione.

### SUMMARIUM.

1 *Injuſte ſpoliato debetur reintegratio.*
2 *Excommunicatio ferri nequit abſque prævia perſonali citatione, & num. 5.*
3 *Quia abſque ea nemo efficitur verus Reus contumax; & n. 5.*
4 *Contumacia autem eſt fundamentum, ſine quo nemo excommunicari poteſt.*
6 *Præventiva vero citatio perſonalis omitti valet, ſi citandus latitet, vel citationem perſonalem ſubterfugiat, vel malitioſe abſit; requiritur tamen citatio domi executa, aut per Edictum.*
7 *Sententia lata poſt interpoſitam appellationem nulla eſt.*
8 *Non admittitur Appellatio a declaratoria cenſurarum a lege latarum, ubi crimen eſt notorium, ita ut Judex decipi nequeat, vel Excommunicandus eſt verus contumax;*
9 *Qui de jure non appellat;*
10 *Secus, ubi declaratoria ſupponit præcedens delictum, circa quod judex decipi valet, ex quo vel non ſit verum, vel non ſit in proceſſu legitimo deductum.*
11 *Appellatio non a pœna, ſed ab incurſu in pœnam ſperni nequit.*
12 *Ad incurrendam pœnam Canonis copulative requiruntur manus injectio, animus injuriandi, & violentia.*
13 *Sententia nulla eſt ex defectu citationis Teſtium ante eorum examen, & alterius citationis Partis ad ſententiam, & trium monitionum adverſus Clericos incontinentes, & ob non aſſignatas defenſiones prævia publicatione, & legitimatione Proceſſus, & ob interpoſitionem Appellationis ante latam ſententiam, maxime ubi agitur de regravi;*
14 *Prout eſt pœna privationis beneficii,*

*quæ eſt de majoribus, & capitali aſſimilatur.*

15 *Citatio ad ſententiam debet eſſe certa, ſpecifica, & facta ad eum præciſum effectum, nec ſufficit indeterminata, generalis, & æquipollens.*

16 *Ad pænam privationis Beneficii deveniri nequit, niſi in caſibus, & pro delictis a Jure expreſſis;*

17 *Hujuſmodi autem non ſunt intemperantia, & ebrietas, pro quibus infligitur tantum pænam ſuſpenſionis ab officio, vel Beneficio, ſi præcedenter monitus a crapula, aut vino non deſiſtat.*

18 *Clerici concubinarii prius monendi ſunt, inde ſuſpendendi, & tandem, ſi non reſipiſcant, beneficiis perpetuo privandi.*

19 *Simplex fornicatio unice promeretur ſimplicem mulctam, vel ſuſpenſionem ab officio, non vero privationem.*

20 *Turpe eſt proprium dictum retractare.*

21 *Conditione impleta collatio libera manet;*

22 *Etiam poſita amovibilitate, ſi privatio infligatur ob delicta, ad quam deveniri nequit, niſi eis concludenter probatis.*

## DECISIO CCVII.

DUm integrum jam erat elapſum Decennium, quo Franciſcus Daltſch Parochi munere in Bergheim laudabiliter fungebatur juxta Parochianorum Teſtimonium, commutare cogitavit hanc ſuam Parochiam cum altera Moſthannenſi, obtentoque pro hujuſmodi effectu Ratisbonenſis Conſiſtorii placito, ad hanc exoptatam devenit commutationem; Duobus autem vix elapſis annis, in quibus ipſe Moſthannio præfuit, plures in eum ſub initium menſis Februarii anni 1729. exardeſcere ceperunt conſpirationes, quæ in cauſa fuerunt, ut per Commiſſarium ad id ſpecialiter deputatum, aſſumpta fuerit adverſus eum formalis inquiſitio, completoq. Proceſſu, atque adſtricto eodem Parocho ad ſolvendos pro labore hujus Inquiſitionis ſuprad. Commiſſario florenos 116. cum comminatione etiam brachii ſæcularis, Conſiſtorium Ratisbonenſe ſubinde coram ſe comparere coegit pro die 8. Aprilis d. anni 1729.

Quamobrem cum ad illud acceſſerit, ſuper variis ſuppoſitis exceſſibus, a Præſide Suffraganeo examinatus fuit, ſed poſt emiſſas nonnullas reſpoſiones, ſatius duxit Franciſcus copiam Inquiſitionis expoſtulare pro faciendis ſuis defenſionibus, & deinde expreſſam quoque appellationem interpoſuit; Verum copia Inquiſitionis denegata, & appellatione penitus ſpreta, præfatus Judex prædictum Parochum Reum confeſſum, atque convinctum exiſtimans, ſententiam protulit, qua excommunicatione majori eundem innodavit, atque Moſthannenſi Parochia totaliter ſpoliavit, inhibendo inſuper ei, in ſequelam ejuſdem ſententiæ, Curæ Animarum exercitium, denuntiando eum Populo a Divinis ſuſpenſum, exigendo ab eo alteram ſummam florenorum 75., ac præcipiendo demum ſuorum mobilium ejectionem e Domo Parochiali, & diſceſſum a Moſthannio.

Viennam ſe contulit Franciſcus, & obtenta Inhibitione ab Auditore Nuntiaturæ, ſententiam paſſus fuit præcedentis confirmatoriam, cujus reviſio ſub die 30. Auguſti 1730. ex ſpeciali delegatione commiſſa extitit duobus Epiſcopis, Veſprinenſi nempe, & Neoſthadienſi, qui cum renuntiaverint, delegata fuit huic Sac. Auditorio vigore Commiſſionis Signaturæ Juſtitiæ directæ Emo D. Cardinali Rezzonico, & poſt obtentam de mandato Patrum Suffragantium a Nuntiatura Viennenſi omnium actorum legalizationem, in Audientia diei 28. Novembris 1740. porrectum per Me fuit tanquam ſubrogatum in locum Emi Rezzonici ſimplex Memoriale ſuper eorundem legalitate, quæ iterum per Conſiſtorium controvertebatur, & injunctum extitit, ut cauſa proponeretur: Quapropter propoſito die 16. Januarii currentis anni dubio, quod jam concordatum fuerat coram laudato Emo Cardinali Rezzonico, quodque ita conceptum erat — *An, & quomodo ſit danda reintegratio ad Parochiam Moſthannenſem, ſeu potius competat regreſſus ad Parochiam Bergheimenſem in caſu, & ad effectum &c.* — ob ſuffragiorum ſciſſuram irreſolutum remanſit, demandata tamen favore ejuſdem Parochi ſubminiſtratione ſcutor.

tor.200. in cauſam declarandam, eoque
repropoſito in hodierna Audientia re-
ſponſum fuit -- *Affirmative ad primam*
*partem* --; Etenim dubitari haud pote-
rat Franciſcum non minus nulliter,
1 quam injuſte ſpoliatum remanſiſſe Pa-
rochia Moſthannenſi, quam legitime,
& pacifice per biennium poſſedit, &
propterea ambigendum non erat, quin
ad eandem Parochiam eſſet effective
reintegrandus juxta diſpoſitionem *Text.*
*in Canone reintegrandæ 3. quæſt.1., &*
*cap. Sæpe de reſtitut. ſpoliat., Rot. de-*
*ciſ.517.n.1. cor. Emerix Jun., dec.1236.*
*n.1. cor. Lancett., in Friſingen. Paro-*
*chialis* 8. *Aprilis* 1715. *cor. bon. mem.*
*Card. Scotto, & 22. Jun.1716. §. Quam-*
*quam coram bon. mem. Anſaldo, in Ra-*
*tiſbonen. Parochialis 3. Junii 1718.*
*§. Et demum coram bon. mem. Foſcaro,*
*& in Romana Manutentionis, & fru-*
*ctuum Cenſus 22. Januarii 1735. §.2.*
*coram Eminentiſs. Domino Card. Rez-*
*zonico.*

Et incipiendo a prima parte ſen-
tentiæ, per quam prædictus Parochus
affectus fuit excommunicatione majori,
nullitas perſpicue reſurgebat ex eo,
quod hujuſmodi excommunicatio lata
fuit abſque præventiva perſonali cita-
tione ad dicendum Cauſam, quare de-
clarandus non eſſet dictus Parochus ex-
2 communicatus, quando niſi ſub inevi-
tabili nullitatis pœna eam omitti ne-
quaquam poſſe abſolutiſſimum eſt, juxta
*Text. in cap. Sacro de ſentent. Excom-*
*municat., & in Clement. Paſtoralis de*
*ſentent., & re judic.* & communiter tra-
dunt Canoniſtæ, inter quos *Innoc. in*
*cap. fin. de eo, qui mittit in poſſeſſ., Fe-*
*lin. in cap. Cum tu n.13. de appellat., Co-*
*varr. in cap. Alma Mater §.9. n.46. de*
*ſentent. Excommunicat., Bellett. diſ-*
*quiſit. Cleric. Canon. §.4. n.48., Diana*
*oper. moral. tom.5. tract.2. de Excom-*
*munic. reſp.6. n.2. & 3., Leo in Theſ.*
*for. Eccleſ. part.2. cap.17. n.27., Gotier.*
*canon. quæſt. lib.2. cap.16. n.15., Gen-*
*nen. in prax. Archiepiſc. cap.29. n.12.;*
*Pignatell. conſ. canon. tom.9. conſult.11.*
*n.6., Monacell. formul. legal. part.3.*
*tit.1. form.2. n.4. & 5.,* hæcque fuit ſem-
per conſtans hujus noſtri Auditorii ſen-
tentia, ut *in deciſ.496. n.4. part.14., de-*
*ciſ.277. n.18. part.16. rec., deciſ.176.*
*n.1. cor. Buratt., deciſ.280. n.11., &*
*dec.533. n.3. cor. Dunozett. Jun., dec.990.*
*n.5. cor. Lancett., & dec.1. n.7. coram*
*Card. Falconer. de ſentent. Excommu-*
*nicat., & in Cuſentina Cenſurarum*
*5. Junii 1741. §. coram R. P. D. Ca-*
*nilliac.*

3 Ratio autem viviſſima ea eſt; quia, niſi
præmittatur perſonalis citatio, quis non
efficitur verus Reus contumax, & pro-
4 pterea ſicuti contumacia dicitur funda-
mentum, ſine quo excommunicari non
poteſt, *Cap. contingit il 2., & cap. Sac. de*
*ſentent. Excommunic., Covarr. in d. cap.*
*Alma Mater §.9. part.4. tit.4., Felin.*
*in cap. Cum ſit Romana n.13. de Appel-*
*lat., Sair. de Cenſur. lib.1. cap.9. n.28.,*
*Navarr. in manual. cap.27. n.2., Caſſad.*
*dec.22. de reſcript., Rot. dec.107. par.14.*
*n.2. rec., dec.512. n.1. poſt Poſth. de ma-*
*nut., dec.251. n.6. cor. Dunozett. Jun.,*
*dec.1296. n. n.1., & dec.2099. n.3. co-*
*ram Coccin., & dec.328. n.2. cor. Benin-*
*caſ., & dec.806. n.2. cor. Lancetta;* ideo
receptum eſt communi DD. calculo, ut
5 pernecesse ante excommunicationem
præmittenda ſit perſonalis citatio, ut
Reus contumax efficiatur, ut præter au-
ctoritates adductas in ſuperiori *§. Hen-*
*riquez libr.3. de Excommunic. cap.17.*
*§.3., Ricc. in prax. Fer. Eccleſ. par.1.*
*titul. de excommunic. reſolut.439. n.1. 2.*
*& 3., & part.2. reſolut.174. num.5.,*
*Gratian. diſcept. for.559. n.41., Caſſad.*
*dec.2. n.4. de Penſ., Rot. dec.1309. n.6.*
*cor. Penia, & dec.861. num.1. coram*
*Manzaned.*

Omitti vero tunc poterat præven-
tiva citatio perſonalis ad dicendum
cauſam, quare, quoties Franciſcum la-
titare, vel perſonalem citationem ſub-
6 terfugere, aut malitioſe abeſſe certo
conſtaret, in quibus tamen circumſtan-
tiis requirebatur citatio Domi execu-
ta, vel per Edictum, prout obſervant
*Gennen. in prax. Arch. cap.29. num.12.,*
*Sair. de cenſur. lib.1. cap.12. num.12.*
*& 36., Sperell. dec.48. n.34., Rot. de-*
*ciſ.48. n.21. part.4. tom.2. recent.*

Deſumebatur altera nullitas præfatæ
ſententiæ excommunicationis ex eo,
7 quia eadem ſententia lata fuit, poſt-
quam ſolemnis interpoſita fuerat ap-
pel-

pellatio; Id enim abſque nullitatis vitio
fieri haud poterat, quia tali caſu Judex
ſine Juriſdictione procedit; *Can. ſen-
tentiæ*, ibique *Gloſs. verb. timenda
eſt* 11. *quæſt.3. cap. Cum contingat 36.
de Offic. Deleg.*, *& cap. 16. de Appel-
lat.*, *Innocens. in cap. Venerabilis n.4.,
& ſeq. de Cenſur.*, *Picblet. de Appel-
lat. n.15. in fin.*, *Scaccia de Appellat.
quæſt.17. limit.22. n.54. & ſeq.*, *Pa-
nimoll. d.c.96. adnotat.2. num.4.*, *Rot.
dec.168. n.2. 3., & 8. part.4. tom.3.,
dec.196. n.5. part.5., dec.496. n.5., &
dec.597. n.8. part.14. recen.*, *dec.1533.
n.1. cor. Coccin.*, *cor. Card. Falcon. dec.1.
n.10. tit. de ſenten. Excomm.*, *in Nul-
lius, ſeu Caputaquen. Juriſdictionis ſu-
per attentatis, & novis Cenſuris 26. Ju-
nii* 1711. *§.fin. cor. Anſald.*, *& in d. Cu-
ſentina Cenſurarum 5. Junii* 1741. *§.
cor. R. P. D. Canilliac*, *& ſæpius reſolu-
tum fuit per Sac. Congreg. Immunitatis,
ut penes Ric. in Synopſi Decretorum,
verb. Cenſuræ tit. varii caſus, in quibus
Cenſuræ declarantur nullæ a n.1. ad 13.,
& in Æſina Cenſurarum 7. Jun. 1739.*

Sperni neque poterat appellatio ſub
ratione, quod ageretur non de Cenſuris
inferendis ab homine, ſed de declarato-
8 ria Cenſurarum a Jure latarum *in vim
Canon. ſi quis ſuadente Diabolo*, quo ca-
ſu nemini licitum ſit appellare. Pro re-
motione ſiquidem hujus objecti ani-
madverterunt DD. id procedere poſſe,
vel in caſu, quo delictum jam notorium
eſſet, adeo ut Judex ſuper eo decipi non
poſſet, vel caſu, quo Franciſcus eſſet
9 verus contumax, qui de Jure non ap-
pellat, prout in terminis primæ propo-
ſitionis tradunt *Franc. in cap. Paſtoralis
§. Verum quia n.27. de Appellat.*, *Lan-
cellott. de Attent. cap.12. limit.2. n.30.
part.2.*, & in terminis ſecundæ notant
*Bellett. diſquiſit. Cleric. tit. de fav. cler.
can. §.5. n.26.*, *Ricc. in prax. for. Eccl.
tit. de appell. reſ.404. in fin.*, *Ciarlin. con-
trov.164. n.4. p.2.*, *Sperell. dec.48. n.46.*,
Cæterum quoties declaratoria Cenſura-
10 rum a Jure latarum ſupponit, ut in ca-
ſu, præcedens delictum, habetque ad-
nexum factum criminoſum, quod poteſt
eſſe non verum, vel in Proceſſu legiti-
me non deductum, & ſuper quo Judex
decipi non poteſt, juxta communem Do-
ctorum ſententiam, appellatio admitti-
tur a quacumque declaratoria, ſive iſta
reſpiciat Cenſuras ferendas ab homine,
ſive latas a Jure, *Felin. in cap. Cum non
ab homine n.12. de Judic.*, *Suar. de Cen-
ſur. diſput.3. ſect.16. n.6.*, *Ugolin. eo-
dem tract. tabul.1. cap.20. §.2. n.10.*,
*Scaccia de Appellat. quæſt.17. limit.22.
n.36., & 38.*, *Monacell. formul. legal.
part.3. tit.1. form.1. n.15.*, *Pignattell.
conſult.44. n.33. tom.7.*, *Ricc. dec.102.
n.1., & 2.*, *Capyc. dec.1. n.19.*, *Rot. cor.
Puteo dec.270. n.3. lib.3., & dec.100.
n.3., & 32. part.1. diverſor.*

Præſertim quia Franciſcus non ap-
pellavit a pæna indicta per dictum *Ca-
non. ſi quis ſuadente*, eo quia de tem-
11 pore interpoſitæ appellationis non-
dum prodierat ſententia, ſed quidem
appellavit, ex quo non obſtantibus Te-
ſtium depoſitionibus ſe culpabilem non
exiſtimabat, atque credebat ſe non in-
cidiſſe in eandem pænam ex defectu
probationis delicti; in quibus terminis
appellatio erat attendenda, atque im-
pune ſperni non poterat, ut diſtinguen-
do tradunt *Felin. in d. cap. Cum non ab
homine ſub n.12. de Judic. col. penult.
verſ.*, *& nota, quod*, *Franc. in cap. Per-
venit in fin.14.*, *& in cap. Conſuluit n.4.
de appellat.*, *Capyc. d. dec.1. n.19.*, *Scac-
cia de Appellat. libr.3. cap.2. quæſt.17.
limit.23. n.3.*, *Sperell. d. dec.48. n.44.*,
*ubi pro cautela tradit, ut reus non di-
cat appello ab iſta pæna, ſed appello,
quia non eſt probatum me incidiſſe in
iſtam pænam.*

Ultra inevitabilem nullitatem primæ
partis ſententiæ accedebat etiam illius
injuſtitia; Inſpectis enim iis, quæ in Pro-
ceſſu habebantur, quamvis appareret,
Franciſcum manus injeciſſe in ſuum
Cappellanum, eidemque veſtem in ali-
qua parte attriviſſe, tamen certum erat,
eundem Franciſcum hæc omnia non
geſſiſſe animo poſitivo injuriandi, aut in-
jiciendi manus in eum ſuadente Diabo-
lo, ſed ea intentione ducendi dictum
ſuum Cappellanum, nedum factis, ſed
etiam verbis impropriis renitentem, in
proprium Cubiculum, ut ibi quieſceret,
& ab effectibus Vini, quo repletus erat,
ſe liberaret, ita procurando ſibi, ſuiſ-
que nocturnam quietem; Quamobrem
ſi

ſi Franciſcus non proceſſit contra ſuum Cappellanum deliberato animo injuriandi; neque violentas manus in eum intulit ſuadente Diabolo, nunquam dicendus erat ſubjectus Cenſuræ dicti Canonis; cum omnes conveniant ad
12 hunc effectum tria copulative concurrere debere, nempe manus injectionem, animum injuriandi, & violentiam, ut tradunt *Ugo, & Archid. in d. Canon. ſi quis ſuadente, Abbas in cap. 1. n. 4. de ſentent. Excommunic., Ancharan. in cap. ſuper eo n. 5. eod. tit., Vitalin. in Clement. multorum n. 66. de pœnis, Barboſ. in d. Canon. ſi quis ſuadente n. 5. S. Anton. de Excommunicat. cap. 1. n. 13., Lel. Zacch. in tractat. de privil. Eccleſ. privil. 155.. Laim. Theol. moral. lib. 1. tract. 5. par. 2. cap. 5., Monacell. formul. legal. tom. 3. tit. 1. formul. 2. n. 2.*

Deſcendendo ad ſecundam partem dictæ ſententiæ ſuper privatione dictę Parochiæ Moſthannenſis, pari facilitate comperuerunt DD. illius nullitatem, & injuſtitiam; ſiquidem nullitatis defectus erant plures, & quidem inſanabiles; Agebatur enim de Proceſſu nimis inor-
13 dinato, quia Teſtes fuerunt examinati abſque ulla eorum citatione ad informandam Curiam, non fuerunt prævia publicatione, & legitimatione proceſſus aſſignatæ neceſſariæ defenſiones, imo denegata ipſius Proceſſus copia, non interceſſit citatio ad ſententiam, fuerunt prætermiſſæ trinæ monitiones adverſus incontinentes præſcriptæ a Sacroſancto Concilio Tridentino *Seſſ. 25. de reformat. cap. 14.*, & inſuper eadem ſententia lata fuit poſt interpoſitam appellationem, quæ omnia ſine dubio reddebant nullam ſententiam prædictam; maxime quia agebatur de re gravi, nem-
14 pe de pœna privationis Beneficii, quæ veluti de majoribus aſſimilatur capitali *Card. de Luc. de Benefic. diſc. 75. n. 1. & ſeqq., Rot. dec. 289. n. 9. par. 12., & & dec. 117. n. 14., & dec. 312. num. 10. part. 15. recen., dec. 294. per tot. coram Remboldo, dec. 330. n. 1. & ſeq. coram Peutinger., dec. 465. n. 1. & 2. cor. Caprar., dec. 284. n. 5. cor. Molines, & dec. 1236. n. 2. & 4. coram Lancetta, in Friſingen. Parochialis 8. April. 1715. §. Deficiebat, cor. Scotto, & 22. Junii 1715. §. Quamquam coram Anſaldo, & in Ratisbonen. Parochialis 3. Junii 1718. §. Et demum coram Foſcaro.*

Defectus citationis ad ſententiam evitari haud potuit per citationem eidem Parocho transmiſſam ad comparendum in Conſiſtorio; tenor enim hujus citationis nil aliud præſeferebat, quam vocationem ejuſdem Parochi ad iterum ſe conſtituendum in Conſiſtorio, ſicque haberi non poterat loco ci-
15 tationis ad ſententiam, quæ debet eſſe certa, ſpecifica, & facta ad hunc præciſum effectum, nec ſufficit indeterminata generalis, & æquipollens, *Rota dec. 651. n. 2. part. 3. rec., dec. 18. n. 7. cor. Buratt., dec. 376. n. 1. & 2. cor. Cavalcr., deciſ. 209. n. 4., ibique Adden. n. 7. cor. Gregor., & dict. dec. 465. n. 3. ad 8. cor. Caprar.*

Quo vero ad injuſtitiam, prætermiſſo, quod Teſtes examinati partim erant Accuſatores, partim Fœminæ non minus viles, quam ſuſpectiſſimæ, quodque ab eorum depoſitionibus aliqua legitima probatio oriri minime poterat, delicta, quorum vigore deventum extitit ad ſententiam privationis Beneficii, & quidem etiam deſumpta, ut aſſertum fuit per Conſiſtorium, ex conjecturis, & præſumptionibus, conſiſtebant tum ſuper violenta manus injectione in Cappellanum, de qua actum fuit ſupra, tum ſuper aſſerta fornicatione cum quadam Muliere nomine Cunegunda, tum etiam ſuper eo, quod fuerit ſolitus inebriari.

Verum quia in privatione Beneficii legitima cauſa requiritur, hinc receptiſ-
16 ſimum eſt ad hanc privationis pœnam deveniri non poſſe, niſi in caſibus, & & pro delictis a Jure expreſſis, *Gonzalez ad Reg. 8. Cancellar. gloſſ. 15. n. 136. & ſeqq., Garz. de Benefic. par. 11. cap. 10. n. 2., Rota dec. 717. n. 11. par. 4. tom. 3. recen., dec. 267. n. 11. & 12., & dec. 269. n. 17. cor. Priolo, dec. 80. n. 7., dec. 1236. n. 11. cor. Lancett.* inter quorum numerum poni haud valebat crimen intemperantiæ, & ebrietatis, pro
17 quo Sacri Canones aliam non inflixerunt pœnam, niſi ſuſpenſionis ab Officio, vel Beneficio, dummodo tamen præceden-

cedenter monitus, a crapula, aut Vino non deſiſtat, *Cap. a crap., & ebr. §. Si quis de vita, & honeſt. Cleric.*, ibique *Abbas n.1. & 3.*, & in puncto *Rot. d. dec.267. n.9.*, *& dec.269. n.14. coram Priolo, & in d. Friſingen. Parochialis 8. Aprilis 1715. §. Ex ſimplici cor. Card. Scotto*.

Alterum vero ſuppoſitum fornicationis delictum pariter de jure non præſtabat ſufficientem cauſam privationi Pa-
18 rochiæ, dum iidem Sacri Canones ſtatuunt, Clericos etiam concubinarios prius eſſe monendos, inde ſuſpendendos, & tandem, ſi non reſipiſcant, a ſuis Beneficiis perpetuo removendos, *Text. in cap. Sicut., & in cap. Si autem de cohabitat. Cleric. & Mulier.*, *Sacrum Concilium Tridentinum ſeſſ.25. cap.14. de reformat.*, *Panimoll. in additione ad dec.149. n.7. & 8.*, *Rot. dec.581. n.1. cor. Pænia, & in d. Ferrarien. Parochialis 8. Aprilis 1715. §. 3. & 4. cor. Card. Scotto, & 22. Junii 1716. §. In themate, coram Anſaldo*; Quod multo fortius procedere debebat in caſu; quia non agebatur de Clerico formaliter concubinario, ſed res erat de ſimplicis
19 fornicationis delicto, quod promereri unice poterat ſimplicem mulctam, vel ſuſpenſionem ab Officio, nunquam vero privationem; juxta *Gloſs. in cap. Maximianus 81. diſt.*, ibique *Barboſ. in Jus Canonic. tom.5. par.1. diſp.81. n.1.*, *Panimoll. dec.38. n.6., & dec.59. n.5.*

Quibus ita conſtabilitis, vanum prorſus apparuit, quod Franciſcus deputatus fuerit Vicarius ad nutum amovibilis in Parochia Moſthannenſi, & proinde, quod potuerit ad libitum Conſiſtorii omnino amoveri. Hoc enim objectum ſubſiſtentiam non habebat in facto, neque in Jure; In facto, quia Franciſcus perpetuus Parochus in Moſthannio electus fuit, prout etiam erat ante in Burgheim, & nullibi conſtabat, ipſum ad nutum amovibilem conſtitutum fuiſſe; imo in conſenſu, & beneplacito deſuper obtento nullum aderat amovibilitatis veſtigium, &, quod plus erat, idem Conſiſtorium pluries faſſum fuit in ſua Informatione Rm̃o Nuntio Viennenſi tranſmiſſa, quod Franciſcus *liberrime cum demortuo Parocho Berghei-menſi, prius autem Moſthannenſi eodem acceptante permutavit*, atque ſubinde legitime inveſtitus fuit. Inconveniens proinde videbatur, ut, poſtquam Conſiſtorium faſſum fuit ſe libere admiſiſſe
20 Franciſcum ad Parochiam Moſthannenſem, vellet ſubinde proprium Dictum retractando aſſerere, eundem tanquam amovibilem deputaſſe; *Angel. de confeſſ. lib.3. quæſt.20. n.2.*, *Rot. dec.27. n.1. part.17. recen., dec.313. n.10., & dec.1204. n.8. cor. Molines, & dec.85. n.7. cor. Herrera*.

Parvipenſa replicatione, quod Franciſcus admiſſus fuerit ſub conditione emendationis vitæ, qua pendente ſuſpenſum ei fuerat exercitium Curæ Animarum; quoniam hujuſmodi conditio adamuſſim adimpleta ſubinde fuit, quia idem Conſiſtorium agnita falſitate ſuppoſiti, quo inductum fuit ad ipſi interdicendum Curam Animarum, expreſſe revocavit ſuam inhibitionem, liberamque eidem fecit poteſtatem eandem
21 Animarum Curam exercendi; Unde collatio libera remanſit ad *Text. in leg. Si pupill. ff. de condit. inſt.*, *Rot. dec.318. n.6. part.10., dec.98. n.27. part.17., & dec.129. n.1. cor. Molines*.

De jure pariter irrelevans apparuit; quia data etiam aſſerta amovibilitate,
22 tamen eo ipſo, quod privatio geſta fuit propter patratos exceſſus, qui infamiam irrogant, & concludentiſſime haud probati fuerunt, deveniri nequaquam poterat ad privationis ſententiam, niſi juſtiſſima accedente cauſa, aut niſi præmiſſa certa delictorum probatione, *Imol., & Butr. in Clement.1. §. Præmiſſa n.4. de ſuppl. neglig. Prælat.*, *Alexand. conſ.47. n.5. lib.7.*, *Ruin. conſ.105. n.8., & conſ.129. n.7. tom.5.*, *Menoch. de arbitrar. libr.1. quæſt.48. per tot., & quæſt.55. n.1.*, *Card. de Luc. de Bene. diſ.97. n.12.*, *Rot. dec.96. n.12. cor. Carillo, dec.882. n.20. cor. Merlin., dec.72. n.4., & 5. cor. Cavalerio, & dec.1236. n.12., & 13. coram Lancetta*.

Et ita &c. utraque &c.

ME-

MEDIOLANEN. BENEFICII.

*Veneris* 23. *Junii* 1741.

ARGUMENTUM.

In vocatione proximioris, & antiquioris, Gradus vincit ætatem, quæ ſolum prodeſt in æqualitate Gradus. In Jurepatronat.deſcendentia, & proximitas probanda eſt per gradus diſtinctos uſque ad perſonas Teſtatoris, niſi agatur de Patronatu antiquiſſimo, in quo utraque deſumitur a Perſonis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus.

*SUMMARIUM.*

1 *In vocatione proximioris, & antiquioris, Gradus vincit ætatem,*

2 *Quæ ſolum prodeſt in æqualitate gradus, vel in vocatione antiquioris abſque mentione proximioritatis.*

3 *In Jurepatronatu deſcendentia, & proximitas per gradus diſtinctos probanda eſt uſque ad perſonam Fundatoris;*

4 *Limita in Patronatu antiquiſſimo, in quo utraque deſumitur a Perſonis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus*, & n. ſeq.

6 *Verbum* proximior *adjective additum verbo* Agnatus *requirit ultra qualitatem agnatitiam, concurſum quoque proximioritatis.*

7 *Penultimus ſtatus declaratur ab ultimo.*

8 *In judicio poſſeſſorio inſtitutionis attenditur ultimus ſtatus, rejectis ad petitorium exceptionibus penultimi, aliorumque antecedentium ſtatuum.*

DECISIO CCVIII.

GUelphus de Parravicinis Nobilis Miles anno 1735. fundavit in Eccleſia S. Bartholomæi Loci Parravicini Plebis Incini Mediolanen. Diœceſis Eccleſiaſticum Beneficium ſub Invocatione, & ad Altare S. Antonii, ordinando, quod Juſpatronatus activum ſpectare, & pertinere deberet in futurum Agnato proximiori, & antiquiori ejuſdem pii Teſtatoris; Per obitum Franciſci Mariæ Perez ſecutum de menſe Septembris anni 1737. vacavit Beneficium iſtud; unde plures inſurrexerunt, qui prætenſionem excitaverunt, ad eos competere Jus nominandi futurum Cappellanum; Paulus enim Hieronymus Parravicinus præſentavit Sacerdotem Jacobum Antonium ejus germanum Fratrem, Felix Parravicinus filius Brunorii Clericum Carolum Civattum, alter Felix filius Joſephi Dominicum Diſcacciati, & demum Zaccarias Parravicini Benedictum Blaſium; Quapropter orta lite in Curia Archiepiſcopali Mediolanenſi, eaque conteſtata coram Vicario Generali, emanavit Sententia, qua declaratum extitit, conſtare de Jurepatronatus activo favore eorum omnium, qui præſentarunt, illiuſq. verum exercitium in præſenti vacatione pertinere ad Felicem filium Brunorii, & inſtituendum eſſe Clericum Carolum Civattum ab eo præſentatum.

Non ita tamen evenit in hoc S. Auditorio, ubi Cauſa devoluta fuit per appellationem interpoſitam a præfato Sacerdote Jacobo Antonio; quia ſubſcripto per me Dubio -- *An, & cui ſit danda inſtitutio in caſu &c.* -- eoque propoſito in præſenti Audientia, DD. reſponderunt -- *Inſtitutionem eſſe dandam Jacobo Antonio.*

Juſpatronatus enim activum ex clara fundationis litera reſervatum apparebat Agnato proximiori, & antiquiori da Familia, ſicque cum Jacobus Antonius præſentatus fuerit a Paulo Hieronymo, qui eſt in gradu proximior, Civattus autem a Felice, qui remotior in gradu reperitur, inſtitutio Jacobo Antonio danda erat, ſenioritate ipſius Felicis minime attenta; quia quoties, prout hic, exercitium Juriſpatronatus
1 a Fundatore reſervatur Agnato proximiori, & antiquiori, attendenda non eſt ſenioritas in excluſionem Proximioris, ſed prærogativa gradus vincit ætatem; *Piton. Diſcept. Eccleſ. 26. n. 28., Tondut. quæſt. benefic. part. 3. cap. 157. n. 21. & ſeqq., Lotter der re benef. lib. 2. quæſt. 11. n. 124. & ſeqq., Rot. in Mantiſſ. ad Card. de Luc. dec. 41. n. 14. & 15. lib. 3. cor. Faleoner. dec. 53. n. 3. & ſeq., & & deciſ. 44. n. 5. de Jurepatr., & in Peruſina Canonic. 27. Junii 1714. §. Motivum, & ſeq. cor. cl. mem. Car. Scotto.* Tunc enim Felici Senioritas ſuffragaretur, quatenus Juſpatronatus reſervatum
2 appareret ſeniori, ſeu antiquiori Agna-

to tantum, non autem quando ultra ſenioritatem, requiſita quoque fuit proximitas, vel quatenus dictus Felix exiſteret in æquali gradu cum memorato Paulo Hieronymo, juxta mox relatas auctoritates.

3 Quamvis autem ad probandam deſcendentiam, ſeu proximitatem neceſſe ſit per gradus diſtinctos metiendos a Perſona Fundatoris illum juſtificare; attamen cum ageretur de Patronatu antiquiſſimo, in quo hujus generis probatio fere impoſſibilis reddebatur, erat
4 pluſquam ſatis ad intentum, illam deducere ab illis Perſonis, quæ in antecedentibus vacationibus Beneficii admiſſæ fuerunt ad præſentandum, atque exiſtunt in quaſi poſſeſſione preſentandi, *Lambertin. de Jurepatr. lib.2. par. 8. quæſt.10. art.4. n.2., Vivian. eod. tract. lib.11. cap.5. n.97., Piton. de contr. Patron. allegat.44. n.2. & ſeqq., Rot. cor. Celſo dec.31. n.8., cor. Falconer. dec.28. n.9. de Jurepatr., in Firmana Juriſpat. 21. Aprilis 1704. §. Et ad hunc effectum coram Muto, in Baren. Beneficii 25. Junii 1725. §. Juſtificata cor. Ratto, & in Gerunden. Beneficii 19. Aprilis 1728. §. Altiuſque cor. Reverendiſſ. Calcagnino Decano.*

In ultimo itaque ſtatu an. 1699. præſentarunt Joſeph Propatruus dicti Pauli Hieronymi, necnon Balthaxar Avus dicti Felicis, ſed præfatus Joſeph declaratus extitit Agnatus, nedum ſenior, & antiquior, verum etiam proximior habito reſpectu ad Balthaxarem, ſicque inſtitutio data fuit ad præſentationem ipſius Joſephi tanquam unici Patroni; unde ex iſta Judiciali declaratione ſufficienter probata quoque remanebat proximitas Pauli Hieronymi in concurſu cum recenſito Felice; quia ex Arbore juſtificata patebat, quod in eodem gradu, quo diſtat Paulus Hieronymus a præfato Joſepho, diſtat etiam dictus Felix a Balthaxare ejus Avo, & proinde ex eadem ratione, qua in enunciato ultimo ſtatu declaratus fuit proximior dictus Joſeph comparative ad Balthaxarem, habendus quoque, & declarandus erat pro Proximiore Paulus Hieronymus comparative ad Felicem; Ultimus enim ſtatus non ſolum ſuffragatur pro firmanda quaſi poſſeſſione
5 præſentandi, ſed etiam ad probandam deſcendentiam, & proximitatem Succeſſoris Agnati; *Piton. de Controv. Patron. allegat.89. num.28., Rot. in rec. dec.159. n.8. par.10., dec.422. n.8. & 9., par.18., cor. Bich. deciſ.189. n.5., coram Lancetta dec.159. n.4., cor. Molines deciſ.793. n.10., cor. Falconer. deciſ.58. n.4. de Jurepatr., in Sutrina Canonicatus 21. Junii 1706. §. Præterquam quod cor. Card. Priolo, in Baren. Beneficii 25. Junii 1725. §. Et quamvis cor. Ratto, & in Gerunden. Beneſ. 5. Julii 1727. §. Quod autem, & 19. Aprilis 1728. §. Ibi vero & ſeqq. cor. R.mo Calcagnino Decano*: Adeo ut propterea in præſenti Judicio ſummario, & poſſeſſorio exuberantiſſima viſa fuit probatio deſumpta ab ultimo ſtatu ad effectum concludendi proximioritatem Agnati deſcendentis ab eo, qui in dicto ultimo ſtatu præſentavit.

Et perperam contendebatur, quod qualitas ſenioritatis fuerit illa, quæ aditum dedit admiſſioni præſentationis ſupradicti Joſephi de dicto anno 1699., quodque qualitas proximioritatis expreſſa ſolummodo fuerit ad demonſtrandum, quod ipſe erat de Agnatione; Siquidem ex Decreto Inſtitutionis Ordinarii conſtabat Joſephum præſentaſſe, ibi — *Uti Agnatum proximiorem, & antiquiorem dicti quondam Guelphi Parravicini, & unicum Compatronum* —, quæ ſane verba clariſſime demonſtrabant, nedum Senioritatem, ſed inſuper gradus prærogativam; nulla enim aſſignabatur Cauſa, vigore cujus proximioritas ibidem expreſſa otioſa remanere deberet, ac opus non erat pro denotanda ſola agnatitia qualitate Joſephi, etiam ſuperaddere, quod erat proximior; & propterea ſi poſt factam expreſſionem, quod erat Agnatus, addi-
6 tum fuit verbum — *Proximiorem* — iſtud ſane verbum veluti appoſitum per viam adjectivi, neceſſario concludebat, quod ultra qualitatem Agnatitiam, concurrebat etiam in Joſepho altera proximioritatis.

Nec obſtare valuit recurſus habitus ad penultimum ſtatum anni 1658. eo ſub prætextu, quod tunc admiſſus fuerit

rit ad præſentandum Aloyſius, cujus præſentatio ſuum effectum ſortita fuerit, prævia enuntiativa, ipſum eſſe ſeniorem, & proximiorem de Familia; Unde admiſſa proximioritate Aloyſii ſaltem uno gradu comparative ad prædictum Joſephum, qui pariter nominavit de dicto anno 1658., & facta graduum comparatione illico apparet, Felicem, qui Civattum præſentavit, exiſtere in æquali gradu cum Paulo Hieronymo; quapropter cum ultra gradus æqualitatem, concurrat etiam ſenioritas in dicto Felice, illius proinde præſentatio ſemper præferenda ſit.

Compertum namque fuit, quod qualitas ſenioritatis, qua tunc pollebat Aloyſius, non autem illa proximioritatis, fuerit Cauſa, vigore cujus illius præſentatio ſuum ſortita fuit effectum, idque patebat, animadvertendo, quod admiſſi quoque fuerant ad præſentandum ultra præfatum Joſephum, Alexander, Carolus, & Hortenſius illius Fratres conſobrini, qui ſine dubio erant in æquali Conſanguinitatis gradu, ſicque enuntiativa proximioritatis fuit ultronee emiſſa, & ad demonſtrandum, quod Aloyſius tanquam Senior inter cæteros Compatronos, omnes tunc exiſtentes in æquali gradu Conſanguinitatis, eſſet in dicto ſtatu ille Agnatus proximior, & antiquior, favore cujus juxta mentem Fundatoris reſervatum reperiebatur exercitium Juris præſentandi; quam veritatem inſuper patefaciebat Judicialis inſtantia facta nomine ipſius Aloyſii in Curia Archiepiſcopali Mediolanenſi, ut admitteretur illius præſentatio; Ratio enim, vigore cujus inſtitum fuit pro admiſſione præſentationis in eo ſtetit, quod ſcilicet ad ipſum tanquam ſeniorem, & antiquiorem ex Familia, ſeu Stipite Guelphi Parravicini ſpectabat Jus nominandi, nulla emiſſa aſſertione, ſeu enuntiativa, quod eſſet etiam proximior; quod itaque ſola qualitas ſenioritatis inter æque Proximiores cauſa fuerit, cur tunc admiſſa extiterit præſentatio Aloyſii, comprobatum quoque remanebat ab actu Judiciali prædicto.

Verum dictus penultimus ſtatus anni 1658. potius comprobare videbatur proximioritatem Pauli Hieronymi; Etenim ex Arbore, ut dictum fuit, juſtificata, apparebat, quod omnes Agnati, qui præſentarunt in dicto penultimo ſtatu, inter quos fuit memoratus etiam Joſeph, erant in pari gradu; propterea, ſi prædictus Joſeph exiſtebat in pari gradu cum enuntiato Aloyſio Auctore Felicis, ex calculatione graduum ſequebatur, Paulum Hieronymum eſſe in uno gradu proximiorem comparative ad Felicem; idque confirmationem accipiebat a ſequenti ſtatu anni 1699., in quo antedictus Joſeph declaratus extitit Agnatus proximior ad excluſionem Balthaxaris Avi dicti Felicis; Sicque numerando gradus, neceſſario fatendum erat, eundem Joſephum fuiſſe in æquali gradu conjunctum cum Aloyſio, cujus præſentatio admiſſa fuit de anno 1658., & ab iis, quæ evenerunt in ultimo ſta-
7 tu anni 1699. declaratum quoque remanebat, quod prælatio conceſſa Aloyſio in antecedenti ſtatu non proceſſit ex cauſa proximioritatis, ſed ratione ſenioritatis inter pares in gradu, ut ad rem obſervant *Piton. de Contr. Patron. allegat.92.n.52., Rot. cor.Dunoz. Sen. dec.211. n.10., in recen. dec.40. n.6, part.16., dec.290.n.8. part.18., & in Barchinonen. Beneficii 13. Maii 1729. §.Paris irrelevantiæ coram bon.mem.de Valentibus.*

Demum animadverterunt DD., quod juxta ultimum ſtatum per ſe clarum, Joſeph declaratus extitit proximior Balthaxare Avo d. Felicis, & conſequenter approbata quoque fuit proximioritas
8 Pauli Hieronymi quoad eundem Felicem; unde cum res eſſet in Judicio poſſeſſorio Inſtitutionis, ultimus ſtatus attendendus erat rejectis omnibus iis, quæ oriri poterant ex penultimo ſtatu anni 1658., aliiſque antecedentibus, ad aliud inſtituendum Judicium plenarium, & petitorium, *Rot.cor.Falconer. dec.48. n.6., & ſeqq. de Jurepatr., & in Sorana Juriſpatronatus 27.Januarii 1710. §.Et hinc cor.cl. mem.Card.Scotto, in Papien. Rectoriæ 10.Decembris 1714. §.Irritum & ſeqq. cor.bon.mem.Cerro, in Mindonien. Beneficii de Guado 7.Junii 1734. cor. R.P.D. Millino, & in Aurien. Parochia lis de Rivela 6. Februarii 1736. §. At Domini coram Me.*

. Et ita Jacobo Antonio Parravicino, & Carolo Civatto eorum Jura ſtrenue deducentibus, reliquis vero præſentatis non comparentibus reſponſum fuit &c.

## ROMANA CANONUM.

*Veneris* 23. *Junii* 1741.

## ARGUMENTUM.

Novatio non intrat, ubi præſervata fuit; aut ubi actus non eſt novus, ſed dependet a præcedenti contractu, vel tanquam acceſſio, vel tanquam ejuſdem executio.

## SUMMARIUM.

1 *Ex obligatione Camerali oritur via executiva*;
2 *Quæ a Signatura approbata dicitur per Reſcriptum* -- Alteri, qui ad legitimam. --
3 *Ad fundum Emphyteuticum denegari nequit Aſſociatio pro Canonibus decurſis.*
4 *Subrogatio transfert in rem ſubrogatam obligationes rei, cui ſubrogata fuit.*
5 *Pactum regreſſus ad primæva jura inducit novationem*,
6 *Cum præſeferat præcedentis contractus reſolutionem.*
7 *Novatio excluſa remanet, quoties actus non eſt novus, ſed præcedentis promiſſionis executio.*
8 *Acceſſoria, & famulativa præcedenti contractui non inducunt novationem.*
9 *Novatio non intrat, ubi præſervata fuit.*
10 *Regreſſus poteſt eſſe vel temporarius, vel perpetuus juxta naturam conventionis.*
11 *Factum oriens ex præcedente contractu excludit novationem.*
21 *Inſcriptiones lapidum probant pertinentiam domus.*

## DECISIO CCIX.

IN Emphyteuſim perpetuam conceſſit Anno 1619. Ven. Monaſterium S. Luciæ in Silice Vineam poſitam extra portam Latinam Philippo de Quadris ſub annuo Canone ſc. 18. 32. pacto deſuper adjecto, quod in caſu non factæ ſolutionis ipſius Canonis per biennium eadem Vinea cum omnibus melioramentis devoluta cenſeretur ad præfatum Monaſterium, cui proinde licitum eſſet authoritate propria illius poſſeſſionem accipere.

Secuto obitu dicti Philippi Quadri, Gregorius illius filius ſub prætextu, quod eſſet Creditor ejuſdem Monaſterii in quantitate ſc. 80c. pro laboreriis ad uſum Fabrimurarii præſtitis a Philippo ejus Patre, judicialiter pulſavit in Tribunali Eminentiſs. Vicarii idem Monaſterium, obtentoque mandato illius vigore ſub die 29. Junii 1636. deliberari curavit proprietatem antedictæ Vineæ in ſui favorem, quam deinde tamquam liberam, & immunem ab onere Canonis vendidit Bartholomæo Ricci; Verum præfata deliberatione non obſtante utpote vitio nullitatis infecta, inſtetit Monaſterium pro ſolutione Canonum decurſorum, & mandatum ab eodem Tribunali reportavit ſub die 24. Aprilis 1656. adverſus dictum Gregorium, cujus executio decreta quoque fuit in gradu ulterioris appellationis, citata Lucia Quadri filia, & hærede memorati Gregorii interim defuncti.

Superventa expoſt notitia tranſitus ejuſdem Vineæ Emphyteuticæ in dictum Bartholomæum Ricci, egit Monaſterium pro mandato de aſſociando, aſſumptiſque moleſtiis illatis eidem Bartholomæo a Nicolao Brogi filio, & hærede ſupradictæ Luciæ, & ſic cauſam habente a Gregorio, qui illam vendiderat enuntiato Ricci, petitum obtinuit mandatum pro Canonibus decurſis ab anno 1656., facta tamen compenſatione dd. ſc. 800. ex cauſa laboreriorum, pro quibus egerat Gregorius de dicto anno 1636., quam compenſationem fieri prætendebatur a Monaſterio, habito reſpectu ad Canones ſibi debitos a die prædictæ deliberationis, & devoluta cauſa per appellationem ad Sacram Rotam, emanarunt coram bon. mem. Rondanino Deciſiones eidem Monaſterio favorabiles, in quarum ſequelam Catherina, & Margherita Ricci filiæ, & hæredes dicti Bartholomæi, quæ Vineam poſſidebant, ne per cauſæ expeditionem ſequeretur aſſociatio a Monaſterio jam obtenta, & viceverſa Anna Maria Brogi germana ſoror, & hæres dicti Nicolai, ut evitaret expeditio-

tionem mandati ad factum pro liberatione a moleſtiis, devenire curarunt, prout deventum fuit, ad tranſactionem cum Monaſterio.

In tranſactionis Inſtrumento deſuper ſtipulato, prævio Beneplacito Apoſtolico, de anno *1698.* conventum extitit, quod Anna Maria Brogi, compenſatis dd. ſc.800. ſolvere teneretur, prout ſolvit ſc.50. pro omni, & toto eo, quod Monaſterium petere poterat tam pro Canonibus decurſis, & non ſolutis ad totum menſem Junii anni *1696.*, quam pro Laudemio, expenſis, & alia quavis de cauſa; Pro Canonibus vero decurrendis a die prima Julii ejuſdem anni *1696.* inita fuit conventio, quod eadem Anna Maria in locum dictæ Vineæ ſubrogaret, ac emphyteuſi ſubjiceret, ut ſubrogavit, atque ſubjecit, prævia etiam recognitione in Dominum, unam Domum poſitam in Platea S. Caroli ad Catinarios hæreditariam dicti Gregorii Quadri ad ipſam pro tertia parte ſpectantem; Ut autem Jus Monaſterii ſalvum omni tempore maneret, conventum fuit, quod in caſu cujuſcunque evictionis dicti Canonis ſuper enuntiata Domo, poſſet Monaſterium quandocumque ſupradictum annuum Canonem conſequi ſuper dicta Vinea, quæ pro hujuſmodi effectu ab eodem Canone exempta non cenſeretur, imo quod præfatæ Sorores de Riccis tenerentur Monaſterium, & Moniales in proprietarias ejuſdem Vineæ recognoſcere, eiſque Canonem ſolvere in caſu evictionis, ſeu difficilis exactionis ſuper dicta Domo.

Anno *1717.* occaſione Matrimonii initi inter Advocatum Julium Gaullum, & Mariam Hyacintham Fantautiam, præfata Anna Maria Brogi iſtius Mater eidem omnia ejus bona donavit; unde cum inter præfata bona complecteretur etiam dicta Domus ſubjecta oneri recenſiti Canonis, Conjuges de Gaullis ab anno *1719.* uſque ad diem *9.* Julii *1734.* eoſdem Canones perſolvere non omiſerunt, a quo tempore cum in ſolutione defecerint, Monaſterium Judicialiter egit coram R. P. D. Vicesgerente petendo mandatum de aſſociando ad poſſeſſionem dictæ Domus, ad effectum ſeſe ſatisfaciendi tam de Canonibus decurſis, & non ſolutis, quam de aliis in futurum decurrendis; & obtento mandato, illius vigore fuit quoque capta poſſeſſio ejuſdem Domus; Delegata inde cauſa per Signaturam Juſtitiæ Sacræ Rotæ Auditorio cum clauſula — *Alteri, qui ad legitimam* — cum mihi directa fuerit Commiſſio, in Audientia diei 8. Maii currentis anni propoſui dubium — *An ſit procedendum ad legitimam executionem in caſu &c.* — quod ob ſuffragiorum diſcrepantiam irreſolutum remanſit, eo tamen hoc mane per me repropoſito, reſponſum fuit — *Affirmative.*

Validitas enim dicti mandati, præſertim circa competentiam viæ execu-
1 tivæ apparebat ex Inſtrumento Camerali obligatione munito, & neceſſario præſupponenda erat, quia cum Signatura Juſtitiæ reſcripſerit — *Alteri, qui*
2 *ad legitimam* — judicium executivum jam canonizatum remanebat, *Rot. deciſ.63. n.12. par.19. recen., cor. Emer. Jun. dec.482. n.2., cor. Molin. dec.432., & cor. Lancetta dec.856. utrobique n.1.* Juſtitia vero impugnari non poterat, quia apertiſſime conſtabat ex præfato tranſactionis Inſtrumento, in quo cum Authrix Conjugum de Gaullis, ut eximeret Vineam ab aſſociatione prædicta, & conſequenter ſeſe liberaret ab altero conſecutivo Judicio liberationis a moleſtiis jam intimatis a Poſſeſſoribus ejuſdem Vineæ jure emptionis factæ, uti de re libera, ſubrogaverit favore Monaſterii ratam Domus ſpectan. ad hæreditatem Gregorii Quadri cum omnibus pactis, & cautelis convenientibus contractibus emphyteuticis, ipſumque Monaſterium in Dominum directum inſuper recognoverit ſub eodem promiſſo annuo Canone ſcut.18. 32.; ideo jure merito mandatum de aſſociando ad fundum ſubrogatum conceſſum extitit, cum ſubrogatio facta fuerit eiſdem pactis, & facultatibus contentis in Inſtrumento
3 conceſſionis Vineæ in emphyteuſim, ad quam ſicuti denegari non potuiſſet aſſociatio pro Canonibus decurſis, *Card. de Luc. de Judic. diſc.44. n.33. & ſeq., Fulgin. de Jur. emphyt. tit. de var. cad. quæſt.10. n.13., Rot. cor. Priol. dec.171. n.1., in recen. dec.165. n.3. par.10., &* in

*in Romana Aſſociationis, ſeu Laudemiorum, & reſidui Canonis 15. Februarii 1731. §. Retento, cor. cl. mem. Card. Cincio*. Ita quoque denegari non poterat ad Domum ſubrogatam, veluti
4 obnoxiam eidem obligationi, cui ſubjecta erat præfata Vinea, *Capucc. in prax. tom.2. tit. de aſſoc. art.2. num.28., Card. de Luc. de Judic. diſc.44. n.28. & 29., Rot. cor. Bich. deciſ.310. n.8.*

Pro deneganda Aſſociatione ad controverſam Domum haud profuit exceptio, quod præfatus contractus anni 1698. novatus remanſerit per poſterius Inſtrumentum de anno 1713. ſtipulatum, ea ſub ratione, quod cum Monaſterium poſt expeditum mandatum, & factas diligentias adverſus Annam Mariam Brogi, conſequi non valuiſſet Canones tunc decurſos, inſteterit adverſus Sorores de Riccis pro illorum ſolutione, & in vim antedicti Inſtrumenti anni 1698. obtento mandato, deventum fuerit ad præcitatum Inſtrumentum anni 1713., in quo dictæ Sorores eoſdem Canones ſolvere promiſerunt juxta dilationem ab eodem Monaſterio reportatam, ſeſe obligando etiam ad ſolutionem decurrendorum ad formam Inſtrumenti Inveſtituræ, recognoſcendo inſuper Monaſterium in Dominum directum, & Proprietarium Vineæ Emphyteuticæ; quapropter ſi in Concordia celebrata anno 1698. ſtipulatum fuit pactum, quod in eventum evictionis dictæ Domus, ſeu difficilis exactionis Canonum, Monaſterium redire poſſet ad primæva Jura ſuper Vinea, clariſ-
5 ſima emergit novatio virtute dicti regreſſus ab ipſo voliti; cum regreſſus ad primæva Jura nil aliud præſeferat, niſi
6 antecedentis contractus reſolutionem, attenta præſertim conventione omnino diverſa, imo prorſus contraria, & incompatibili cum prima.

Corruebat enim objectum, animadvertendo, quod in Inſtrumento anni 1698. conventum minime fuit, quod in caſu difficilis exactionis Canonum ſuper Domo, Monaſterium regreſſum haberet ad primæva Jura ſuper Vinea, adeo ut hujuſmodi Inſtrumentum pro reſoluto habendum eſſet, ſed initum fuit pactum, quod Canonem conſequi poſſet ſuper Vinea, & ab illius Poſſeſſoribus, quæ ſane Vinea pro hujuſmodi effectu exempta non cenſeretur ab onere prædicto, & propterea ſi ob ſuperventam difficultatem exigendi Canones ab Anna Maria Brogi Auctrice dictorum Conjugum de Gaullis, & quidem ob exiſtentiam concurſus illius Creditorum, rediit Monaſterium pro eorum ſolutione adverſus Sorores de Riccis, ac eam reportavit mediante tranſactione anni 1713., nulla dici poterat inducta novatio Inſtrumenti an-
7 ni 1698., quæ ſemper excluſa remanet, quoties actus non eſt novus, ſed præcedentis promiſſionis executio, & adimplementum, *Amat. reſol.57. n.16. & 17. tom.2., Salgad. labyrint. Credit. par.3. cap.11. n.77., & ſeqq., Rocc. diſput. jur. cap.182. n.27., & 28., Capyc. Latr. deciſ.200. n.58. & ſeq., Panimoll. dec.18. annot.3. n.19., Rot. dec.373. n.20., & dec.523. n.4. part.4. tom.1., & dec.341. n.15. par.13., & dec.241. n.25. par.17. recent., cor. Duran. dec.405. n.14., cor. Celſ. dec.326. n.14., & cor. Caprar. deciſ.592. n.4.*

Et in facto non ſubſiſtebat, quod conventiones initæ in concordia an. 1713. cum Sororibus de Riccis totaliter adverſarentur pactis appoſitis, & expreſſis in altero præcedenti Inſtrumento tranſactionis ſtipulato anno 1698. inter Monaſterium, eaſdem Sorores, & Annam Mariam Brogi; perlecto enim toto tenore utriuſque contractus, ad evidentiam colligebatur, quod contenta in ſecundo Inſtrumento erant penitus uniformia, & correlationem habebant cum primo, quodque geſta fuerant in illius ſequelam, & veluti acceſſoria, & famu-
8 lativa regreſſus habiti ſuper Vinea juxta dictum Inſtrumentum anni 1698., aſſeri non poterat, quod eſſent contraria, ut prætenſa novatio inducta dici poſſet.

Omnis vero difficultas ſublata quoque remanebat ex eo, quia contractus anni 1713. expletus noſcebatur cum expreſſa declaratione, quod reſervata intelligerentur omnia Jura competentia vigore tranſactionis an.1698., ac citra innovationem, ſeu novam con-
9 ventionem; per hanc enim præſervativam quælibet novatio videbatur excluſa,

ſa, *Amat.reſol.50. n.8., & 12., Leotard.*
*de uſur. quæſt.87. n.21., Poſth. reſ.96:*
*n.7., Merlin. de pignor. lib.5. tit.1.*
*quæſt.31. n.10., Actolin. reſol.63. n.20.,*
*Rocc. cap.57. n.8., Maſtrill.dec.40. n.6.,*
*Rot. dec.252. n.14. part.11. rec., cor. Coc-*
*cin. dec.1916. n.13., cor. Dunozet. Jun.*
*dec.97. n.7., & ſeq., cor. Celſo. dec.326.*
*n.15., cor. Priol. dec.183. n.10., cor.*
*Anſald. dec.166. n.19., & cor. cl. me.*
*Card. Falconer. dec.2. n.11., & dec.4.*
*n.15. de Fidejuſſor.* Non attenta re-
ſponſione, quod hujuſmodi præſerva-
tiva non percuteret ſubrogationem Do-
mus, ſed creditum Canonum, quia ex
lectura Inſtrumenti patebat fuiſſe inde-
finitam, imo etiam univerſalem, ita ut
omnia complecteretur.

Nec aliquam repugnantiam involve-
bat, quod ſtante regreſſu Monaſterii ſu-
per Vinea ob difficilem exactionem
Canonum ſuper Domo, adhuc eadem
Domus perſeverare deberet ſub jam
ſuſcepta qualitate emphyteutica, eo fer-
me modo, quo non repugnabat Vineam
manere emphyteuticam, ac obnoxiam
ſolutioni Canonum, firma manente
ſubrogatione Domus, cum ſubeſſent di-
verſi reſpectus, quorum ratione utra-
que eodem tempore poterat dictam
qualitatem habere; ponderando, præ-
ſertim, quod facultas conſequendi Ca-
nones, ſeu regreſſus ſuper Vinea con-
ventus in Inſtrumento anni *1698.* limi-
tatus fuit in caſu difficilis exactionis
Canonum ex Domo; Quamobrem ſicuti
hæc difficultas poterat eſſe tempo-
10 raria, ita regreſſus intelligi debet con-
ventus relative ad illam, non vero in-
definite, ut inferret liberationem Do-
mus, quæ erat in pactum deducenda,
ut Jus quæſitum Monaſterio adimere
poſſet.

Prædictis vim addebant ea, quæ ex
poſt ſecuta fuerant; Sorores enim de
Riccis vigore Inſtrumenti anni *1698.*
mandatum pro liberatione a moleſtiis
obtinuerunt adverſus memoratam An-
nam Mariam una cum ſententia decla-
rante Inſtrumentum ſuam meruiſſe, &
mereri executionem, quæ quidem ſen-
tentia tranſivit etiam in authoritatem
rei judicatæ; Deinde vero Advocatus
Gaullus eoſdem Canones ſemper per-
ſolvit uſque ad annum *1734.*, quod
ſane factum nedum oſtendebat receſ-
ſum minime fuiſſe a tranſactione an-
ni *1698.*, verum etiam, quod ipſemet
Gaullus eam debitæ executioni deman-
daverit, ac pro firma, & in ſuo robore
11 manentem recognoverit; ad Canonis
enim ſolutionem vigore dictæ tranſa-
ctionis tantummodo tenebatur, unde
ex proprio illius facto quælibet nova-
tio excluſa remanebat, *Rot. cor. Bnin-*
*caſ. dec.337. n.5., & cor. Card. Falcon.*
*dec.7. n.17. de fideicommiſſ.*

Minime attenta replicatione, quod
Gaullus dictos Canones perſolverit non
pro Domo, ſed pro Vinea, & quidem
animo repetendi a præfatis de Riccis, re-
portando etiam Jurium ceſſionem ab
Exactore Monaſterii, ut apparebat ex
originalibus receptis in meis manibus,
veluti Cauſæ Ponente relictis; quid-
quid enim ob ignorantiam Exactoris,
qui præjudicium aliquod irrogare non
poterat Monaſterio, exprimere fecit
Advocatus in iiſdem receptis, eſſe pe-
nitus ſpernendum putarunt DD., ac ſo-
lutiones referendas ad Domum ab eo
poſſeſſam, non autem ad Vineam, quæ
poſſidebatur a Sororibus de Riccis, &
ſic ad cauſam vere debitam, a qua ſe
liberare non poterat per dictam cau-
telam; Et ſi revera Canones amplius
debiti non fuiſſent ex Domo, ſed ex
Vinea, credendum utique non erat,
quod adhuc Gaullus explere voluiſſet
adeo longas, & continuatas ſolutio-
ne, nulla urgente cauſa, & in gratiam
poſſeſſorum enuntiatæ Vineæ, & quod
plus eſt, abſque eo quod unquam cu-
raverit reintegrationem ab illis repor-
tare, quodque diſtuliſſet amovere lapi-
dem exiſtentem in muro ipſius Domus,
ac denotantem ejus qualitatem emphy-
teuticam; Verum hujuſmodi actum
publicum explere prætermiſit, ſolum-
que occaſione capta illius reaptatio-
nis, quod accidit poſt annum *1734.*, ad
illius remotionem propria authoritate
12 devenit; optime namque ſciebat Ad-
vocatus, quod hujuſmodi lapides cum
ſuis inſcriptionibus probant pertinen-
tiam Dominii, juxta *Gloſſ. in cap. Cum*
*cauſam 13. verb. per libros de probat.*,
*Rot. coram Coccin. dec.653. n.3., & in*
*Ro-*

*Romana Emphyteuſis* 11. *Martii* 1699. §.*Moti cor. bon. mem.Muto*.
Et ita &c. utraque &c.

## COMEN. PECUNIARIA.

*Lunæ* 26. *Junii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Debitor tenetur ad damna, & intereſſe, quæ Creditor ſubire cogitur ob negligentiam in ſolvendo debito.

### SUMMARIUM.

1 *Princeps propriis ſubditis jus habet imponendi collectas*.
2 *Creditum ex publico Inſtrumento plene probatur*.
3 *Confeſſio judicialis ſuperat quodcunque genus probationis*.
4 *Documentum a Notario extractum abſque expreſſione loci, in quo autographum ſeu original exiſtit eſt informe*.
5 *Acquieſcens per multum tempus taxæ, fatetur eam non exceſſivam, ſed juſtam eſſe*.
6 *Debitor tenetur ad damna & intereſſe, quæ Creditor ſubire cogitur ob negligentiam in ſolvendo debito*.

### DECISIO CCX.

Pro diſſolvendo Ære alieno, quo ſub uſuris gravabatur Communitas Tirani in Valletellina, opportunum viſum fuit devenire, prout authoritate habentium ſupremam Poteſtatem deventum fuit anno 1716. ad impoſitionem cujuſdam vectigalis nuncupati *il Taglione* repartiendi ſuper omnibus bonis juxta Æſtimum, ſeu Cataſtrum, ut quilibet Poſſeſſor, pro rata eidem tangente, debitum ejuſdem Communitatis extingueret; inter cæteros autem poſſeſſores taxatus extitit Petrus Antonius de Homodeis pro ſumma Librarum 7220. 13., quæ per Communitatem aſſignatæ fuerunt Antonio, aliiſque de Salis ejus Creditoribus, & quia compertum fuit, quod Vectigal prædictum par non erat pro dimittendis omnibus debitis; ideo de anno 1722. neceſſe fuit, aliam repartitionem explere, aliudque Vectigal imponere ad inſtar alterius anni 1716.; in quo præfatus Homodeus oneratus extitit in aliis Libris 6786. ad effectum dimittendi eoſdem Fratres de Salis, qui tanquam ceſſionarii Communitatis in Judicium vocarunt de anno 1728. eundem Homodeum coram Prætore Tirani pro ſolutione utriuſque ſortis, ac eorum fructibus; ſed oppoſita declinatoria Fori nomine Clerici Antonii Mariæ Filii antedicti Petri Antonii, ex quo iſte de anno 1725. favore ipſius Filii omnia ſua bona donaverat, dictus Prætor petitum Mandatum relaxavit contra Petrum Antonium, admittendo in reliquis Fori declinatoriam, cujus vigore cauſa reaſſumpta extitit in Curia Epiſcopali Comen. adverſus enuntiatum Clericum Antonium Mariam; & a Fratribus de Salis Actoribus vocata Communitate ad tuendā cauſam, Vicarius Generalis Mandatum Prætoris exequi decrevit ſuper bonis etiam a memorato Petro Antonio Homodeo Filio donatis pro antedictis duabus ſortibus, illarumque fructibus.

Devoluta deinde Cauſa ad A. C. Furiettum, iſte Judicatum Curiæ Epiſcopalis exequi mandavit, bonificatis tamen Libris 6510. per d. Petrum Antonium perſolutis eiſdem Fratribus de Salis in diminutione ſortis Librarum 7220., a quo poſtmodum Judicato ex Reſcripto Signaturæ Juſtitiæ commiſſa extitit cauſa Sacræ Rotæ Auditorio cum clauſula — *Sine præjudicio quoad Capitalia, & quoad fructus alteri, qui ad legitimam* —; mihique commiſſione directa ſubſcripſi dubium — *An quoad Capitalia conſtet de Credito, ita ut mandatum A. C. ſit exequendum, & quoad Fructus eorund m procedendum ſit ad legitimam in caſu &c.* — quod cum propoſuerim in præſenti Audientia, reſponſum fuit — *Affirmative in omnibus*.

Quo enim ad ſortes, ſeu Capitalia, creditum apparere viſum fuit ex præfatis impoſitionibus expletis de dictis annis 1716., & 1722. pro liberanda Communitate a debitis fructiferis, quibus premebatur, ad quarum impoſitionum normam cum Petrus Antonius juxta proprium Æſtimum Bonorum taxatus reſpective remanſerit in Libris 7220.13. & rurſus in aliis Libris 6786., idque evenerit opera, & authoritate Delegatorum trium Phederum Valliſtellinæ ſupre-

ſuprema Poteſtate pollentium, non poterat eorum ſolutio in dubium revocari, attenta poteſtate reſidente penes Supre-
1 mum Principem imponendi collectas propriis ſubditis, qualis erat Petrus Antonius; *Balzamed. de collect. cap.2. per tot., Solorzan.de Jur. Indiar. tom.2.lib.1. cap.19. n.3., Diez. Florez.de Menavar. quæſt.21.n.11., & 12. lib.2., Zaul. ad Statut. Favent. tom.2. lib.6. in obſerv. ad rubric.9. n.23., Conſtantin. ad Statut. Urb. annot.52. n.551.*

Maxime, quia reſpectu ſortis Librar.7220. nulla admitti poterat dubitatio, ſtante, quod Petrus Antonius, obtenta dilatione ab enuntiato Antonio de Salis Communitatis Ceſſionario per publicum Inſtrumentum, eas perſolvere ſe obligavit una cum fructibus infra certum determinatum tempus; unde præter dictam impoſitionem modo, quo
2 ſupra ſecutam, ex publico etiam Inſtrumento certa, & indubitata crediti probatio oriebatur; *Cap. cum dilect. de fid. inſtrum., Rot. dec.454. n.13. par.18. rec., cor. Molines dec.582. n.5., & dec.601. n.1.*, & alibi paſſim.

Et quamvis pro altera rata Lib.6796. Communitatis creditum alio ſimili Inſtrumento comprobatum non appareret; attamen iſtud etiam expreſſe agnitum fuit ab eodem Petro Antonio; Conventus enim iſte coram Prætore ad ſolvendum ſortes prædd. vigore ceſſionis a Communitate factæ illis de Salis, nedum impugnare non auſit debitum, verum etiam ſub die 23. Aprilis 1728. in actis faſſus fuit – *ſe nullas habere oppoſitiones* – præter illam reſpicientem Fori declinatoriam vigore d. donationis, & rurſus die 7. ſequentis Menſis Maii reſponſionem emiſit – *ſe ante donationem non potuiſſe vitare condemnationem in Tribunali Laico* –; ex quibus profecto reſponſionibus evidentiſſime patebat, quod Homodeus hujuſmodi debitum judicialiter agnovit, & ingenue faſſus fuit, ac proinde controverti haud poterat; Judicialis namque confeſſio ſupe-
3 rat quodcunque genus probationis; per *Text. in cap. per tuas de probat., & in leg. Cum te 5. Cod. de Tranſact., Rot. deciſ.81. n.9. par.19., & cor. Molines deciſ.754. n.14.*

Ad evertendas hujuſmodi confeſſiones attendi non meruit reſponſio, quod ipſe Petrus Antonius Homodeus, poſtquam de Anno 1725. omnia bona donaverat Antonio Mariæ Filio, non valuerit eidem aliquod præjudicium inferre; ponderatum enim fuit, quod non agebatur de donatario extraneo, ſed de proprio Filio, quodque ſuper bonis donatis Petrus Antonius alimenta reſervaverat pro ſe, ejuſque Familia, ſicque nimis inveriſimile reddebatur, quod per dd. confeſſiones voluerit Filio præjudicium inferre, ac etiam proprio commodo ratione ſupradd. alimentorum, quibus bona donata obnoxia reperiebantur, ſi revera tale debitum omnimodam ſubſiſtentiam non habuiſſet.

Subſiſtere nec viſum fuit, quod præfata duo credita Libr.7220. 13., & aliarum Libr.6786. per Communitatem ceſſa illis de Salis, proveniant ab antiquis collectis initium ſumentibus ab anno 1620., quodque ex ſectis calculationibus crediti, & debiti Communitas pluſquam ſatisfacta remanſerit, & quamvis in ſolidatione computorum anni 1720. appareat Homodeum debitorem remanſiſſe in Libris 8931., attamen id proceſſerit, ex quo ad creditum Communitatis injuſtæ calculatæ fuerunt collectarum uſuræ ab initio earum impoſitionis, & quod plus erat ab an.1654. per ſpeciem Anathociſmi fructus ipſorum fructuum fuerint pariter calculati ad illius debitum, ſed injuſtitia dd. fructuum prætermiſſa, ſi juxta calculum anni 1720. Homodeus conſtitutus fuit debitor in enuntiatis Libris 8931., a quibus demptis Libris 2138. pro credito reportato a Robuſtellis, reſiduum aſcendens ad Libras 6793. perſolvere fuit coactus illis de Salis, quibus cum perſolverit Libras 6710., debitum in alio conſiſtere non poſſit, niſi in eo quod ſupereſt.

Siquidem ultraquamquod documen-
4 tum deſuper adductum erat penitus informe tanquam extractum a Notario, abſq; ulla expreſſione ubi nam exiſteret illius autographum, ſeu originale, & inſuper extractio neque ſecuta fuerat de verbo ad verbum; ſed tantum in ſubſtantia, documentum anted. concurrere non po-

poterat cum Inſtrumento anni 1717., quod nullo modo præſeferebat Vectigalium impoſitionem ab antiquis collectis, earumque fructibus provenire, ſed novam penitus oſtendebat impoſitionem repartiendam per Æs, & Libram juxta bonorum Æſtimum pro extinguendis debitis Communitatis; Multoque minus documentum prædictum poterat legem præſcribere quoad aliam poſteriorem impoſitionem anni 1722., quia calculatio ſecuta de anno 1720. in adducto documento exiſtens non poterat aliquam relationem habere ad impoſitionem, quæ tunc non aderat, utpote ſecutam de d. anno 1722.

Ad demonſtrandum, quod præfata Capitalia procederent ab antiquis collectis, non autem ex impoſitionibus Annorum 1716. & 1722. haud profuit animadverſio, quod pro ſecundo capitali Librarum 6786. fuerint petiti fructus ab Anno 1716., inde inferendo, quod ſi dicta ſumma non proceſſiſſet ab enuntiatis collectis, ſed ab impoſitione Anni 1722., ab iſto tantum tempore, non vero ab Anno 1717. fructus petiti fuiſſent; etenim ex documentis pro parte Communitatis exhibitis demonſtrabatur, quod recenſita impoſitio ſecuta fuit in augmentum primæ, & ea lege, quod retrotraheretur ad d. Annum 1716., ſicque nil mirum videbatur, ſi pro d. nova impoſitione petiti fuerint fructus ab Anno 1716., de quo tempore recognitus fuit infælix ſtatus Communitatis ob graviſſima debita, quibus ſub uſuris oppreſſa reperiebatur.

Urgente etiam ponderatione, quod ſi modo deducta pro parte Homodei ſubſiſtentiam haberent, ſecuta prætenſa calculatione de Anno 1720. utique non diſtuliſſet liberationem obtinere ab Inſtrumento per antea confecto, eoque minus dum fuit judicialiter pulſatus de Anno 1728., emiſiſſet aliquam judicialem confeſſionem approbantem creditum Communitatis, ſed ex oppoſito totis viribus illud impugnaſſet, ut ſecundum omnem veriſimilitudinem neceſſario fatendum erat.

Inanis etiam apparuit exceptio deſumpta ab exceſſivitate Taxæ, ſub prætextu, quod Petrus Antonius conſtitutus fuerit debitor pro omnibus bonis Fideicommiſſariis, quando ſolam eorum medietatem poſſidet, ejuſque fructus percipit; Quia non tantum occurrebat ponderatio emiſſa in ſuperiori §. *Verum etiam*, ſed ulterius ex eodem *Summario Homodei* colligebatur, quod medietas dd. bonorum de Anno 1716. non actu poſſidebantur ab hæredibus Bernardi Homodei, ut contendebatur, verum quod poſſeſſa fuerant, & propterea ex iſto capite non oriebatur exceſſivitas
5 Taxæ; tanto magis quia ſi vere taxatus fuiſſet pro bonis, quæ actu non poſſidebantur, facilis admodum erat obtinere revocationem taxæ exceſſive impoſitæ, nec tandiu diſtuliſſet ad deducendam prætenſionem hanc ideati exceſſus.

Deſcendendo nunc ad ſecundam Dubii partem reſpicientem fructus dictorum capitalium putarunt DD., illos deberi; cum enim debita, quibus gravata exiſtebat Communitas erga illos de Salis, eſſent fructifera, & præfatus Homodeus teneretur ad illorum extinctionem, ſequebatur, quod non expleta per ipſum eorundem Capitalium ſolu-
6 tione, obligatus eſſet ad fructus loco damnorum, & intereſſe, quæ alias ſubire coacta eſſet Communitas ex facto, & negligentia ipſius Homodei; *Rot. cor. Cavaler. dec. 605. n. 1., in recen. dec. 252. n. 5. par. 15., dec. 122. n. 11. par. 17., cor. Emer. Jun. dec. 47. n. 2. & 3., cor. Cerr. dec. 783. n. 2., & latius dec. 333. n. 4. & per tot. cor. Bich.*

Et ita &c. Utraque &c.

## RECINETEN. EVICTIONIS.

*Veneris 30. Junii* 1741.

## ARGUMENTUM.

Ceſſionario cenſus ob negligentiam cauſanti inexigibilitatem non debentur a cedente in bona fide conſtituto damna, & intereſſe; debentur vero, ſi cedens verſetur in mala fide ob ſcientiam decoctionis, & inexegibilitatis a negligentia ceſſionarii non provenientis, qui diligentias non profuturas adhibere non tenetur.

## SUMMARIUM.

1 *Promiſſor exigibilitatis, & evictionis cenſus tenetur ad damna, & intereſſe*

*ſe, & ſic ad reſtitutionem ſortis, & ſolutionem fructuum.*

2 *Redditio rationis, & demonſtratio inſufficientiæ bonorum afficiunt etiam Creditores non citatos.*

3 *Peritia per ſententiam approbata cum acquieſcentia cæterorum Creditorum nequit ab uno ex iis impugnari.*

4 *Ubi una, & eadem eſt debendi cauſa, unica ſufficit defenſio, quæ omnes Creditores afficit.*

5 *Collectæ pretia rerum diminuunt.*

6 *Ad ſtatuendum pretium fundi non attenditur Cataſtrum, ſed æſtimatio Peritorum percutiens tempus præciſum.*

7 *Diligentiæ in exigendo Credito non profuturæ omitti poſſunt.*

8 *Præſumptio cedere debet veritati.*

9 *Concurrente in Ceſſionario Cenſus negligentia cauſante inexigibilitatem, & bona fide in cedente, ab hoc non debentur fructus loco damnorum, & intereſſe;*

10 *Ceſſante autem in Cedente bona fide ob ſcientiam inexigibilitatis, & decoctionis debitoris, ab eo debentur fructus.*

## DECISIO CCXI.

Cenſus in ſorte principali ſc.200. impoſitus de anno 1631. a Hieronymo, & Iulio Fratribus de Anticis ſuper Prædio in Contrada *la Ceraſa* favore Corneliæ Cruciani, ceſſus ab iſta fuit anno ſequenti Antonio de Anticis, & Ludovicæ de Politis Conjugibus, qui anno 1647. illum vendiderunt Joſepho, & Fratribus de Petroniis, cum ampliſſima promiſſione illius exigibilitatis, ac Evictionis; contendentes propterea PP. Congregationis S. Philippi-Nerii Civitatis Recineti hæredes dictorum Fratruum de Petroniis factum fuiſſe locum adimplemento obligationis emiſſæ a præfatis Antonio, & Ludovica ob inexigibilitatem, ac ſequutam ipſius Cenſus evictionem noviſſime egerunt cor. A. C. Furietto adverſus Marchioniſſam Thereſiam Flaminii Coloredo eorum mediatam hæredem, & Mandatum reportarunt contra Bona hæreditaria obligatorum, tam pro d. ſorte, quam pro fructibus decurſis ab annis 29., nec non etiam Sententiam declarantem debitos eſſe fructus ante dictum tempus decurſos, ſcilicet ab anno 1686., de quo tempore ſequuta fuit Evictio fundi cenſiti, a quo Judicato commiſſa cauſa huic Sac. Auditorio cum clauſula — *Si quid exequendum, quoad ſortem, & fructus 29. annor., in reliquis de Appellatione* — propoſitum a me fuit Dubium — *An Mandatum A. C. ſit exequendum, & reſpective conſtet de Credito* — cui DD. reſponderunt — *Affirmative in omnibus.*

Obligatio namque præfatorum Antonii, & Ludovicæ circa exigibilitatem, & evictionem Cenſus venditi clariſſime legebatur in Inſtrumento deſuper ſtipulato; Quapropter cum Patrimonium dd. impoſitorum penitus obæratum detectum fuerit, ac etiam contigerit evictio fundi cenſiti ſequuta ob exi-
1 ſtentiam Creditorum anteriorum, ſequebatur eoſdem Promiſſores teneri ad damna, & intereſſe ex cauſa paſſæ evictionis, ſicque eorum loco ad reſtitutionem ſortis, & ſolutionem fructuum; *Text. in leg. Emptore 12. §. Qui autem, ibique Gloſſ. in verb. Per omnes ff. de act. empt., Urceol. conſult. foren. cap. 2. n. 29., & 30., Rot. cor. Merlin. deciſ. 487. n. 1., poſt Cenc. de Cenſ. dec. 138. n. 2., dec. 383. n. 10. par. 17. Rec., dec. 352. n. 2., & 3., & dec. 386. n. 5., & 6. cor. Lanett., dec. 1085. n. 2. cor. Molines, in Melevitana Evictionis 14. Junii 1717. §. Validitas cor. bon. me. Gamaches, in Bononien. Evictionis 8. Aprilis 1726. §. Cum enim coram Emo D. Card. Corio, in Recineten. Evictionis 14. Junii 1726. §. Impulit cor. R. P. D. meo Millino, 9. Aprilis 1728. §. Monaſterium coram bon. mem. Ratto, & 10. Maii 1737. §. Et ſane, & §. Objectum coram R. P. D. Viceeomite.*

Quod autem recenſitum Patrimonium eſſet prorſus depauperatum, & a Creditoribus abſorptum in quantitate non modice excedente illius vires, apparebat ex eo, quod de anno 1678. Joannes Baptiſta Antici Filius Julii Impoſitoris recognito Ære alieno, quo ſub uſuris gravata reperiebatur Patris hæreditas conſulendo propriæ indemnitati, ſeſe ab illius aditione abſtinuit, & citatis Creditoribus coram Gubernatore Recineti inſtetit pro redditione rationis, ad quem effectum ſequuta ele-

ctione Periti in Perſonam Advocati Bettini de anno 1680., iſte recognitis debitis ex factis calculis retulit, debita, quibus hæreditas tunc gravata reperiebatur, aſcendere ad ſcuta 12846. 69., e contra vero illius Capitale ad ſola ſcut.5145.66., & cum in peritia edita ab Advocato prædicto adnotata legerentur omnia debita cum diſtinctioue temporum, ex ea quoque colligebatur, quod æs alienum contractum ante annum 1631., & ſic etiam ante impoſitionem hujus Cenſus ſuperabat Patrimonii valorem; Unde cum in ſequelam dictæ peritiæ Gubernator ſuam tulerit Sententiam, qua declaravit bene fuiſſe redditam rationem Bonorum omnium Julii, & aliorum de Anticis, ac præfatum Joannem Baptiſtam non valuiſſe, nec amplius poſſe a Creditoribus moleſtari, non erat dubitandi locus, quin
2 ſatis conſtaret de inſufficientia dicti Patrimonii, quamvis in hujuſmodi Judicio citati non fuerint authores Thereſiæ, cum prædicta omnia geſta extiterint citatis reliquis Creditoribus, proindeque afficiebant ipſam quoque Thereſiam *Text. in Leg. Ingenuum ff. de ſtat. Homin., Surd. dec.289. n.17., cor. Buratt. dec.358. n.6., Royas dec.253. n.2., Ottobon. dec.89. n.14., Bich. dec.79. n.2.*, & in individuo *Rot. deciſ.667. num.33. par.17. recen., & dec.143. n.18. tom.5. cor. Anſaldo.*

Incaſſum proinde modo contendebatur, quod præfata peritia redargui poſſet de errore, prout demonſtrare ſatagebant Defenſores Thereſiæ, ex quo poſita primo loco fuerit ad debitum hæreditatis ſumma ſcut.772. 37. ex cauſa antiquiſſimi Cenſus in ſorte ſcut.300. impoſiti ab Alexandro Laurentio Antici de anno 1549., cujus medietas acquiſita ſupponitur a memorato Joanne Baptiſta, quando ex Proceſſu datum non fuit invenire, quis fuerit dictus Alexander Impoſitor, quis Creditor, a quo Joannes Baptiſta ceſſionem reportaverit, ex qua ratione eſſet adſcribendus hujuſmodi Cenſus ad debitum hæreditatis Pompeji Patris Julii, non conſtito, quod Pompejus cauſam haberet ab Alexandro debitore, & attento lapſu 130. annorum ante recenſitæ peritiæ confectionem antedictus Cenſus præſumeretur extinctus; ex quibus propemodum 1
rationibus adſcribi neque poſſet inter debita Julii Cenſus in ſorte ſcut.1000. a nonaginta, & ultra annis, nempe ab anno 1589. accollatus ab Alexandro, & Pompejo de Anticis, qui Cenſus quatenus viguiſſet de tempore confectæ peritiæ, dumtaxat pro medietate adſcribi poterat in Calculo Æris alieni Pompeji, cum altera medietas accollata fuiſſet a dicto Alexandro, nec aliquo modo conſtaret, quis nam iſte fuerit, & quis extiterit illius hæres; prout quoque nonniſi per errorem Bettinus deſcribere valuerit ad debitum Pompeji integram partitam pro Cenſu in ſorte ſcut.800. impoſito non a ſolo Pompejo, ſed etiam a Fabritio Lepretto, ac ideo ſi Impoſitores fuerunt duo Rei debendi, non poterat uni tantum integrum debitum adſcribi; Quibus ſane partitis detractis ab hæreditate Pompeii, compertum remaneret debita hæreditaria anteriora Cenſu, de quo agebatur, non excedere ſummam ſcut.2882. 32., & propterea cum Patrimonium conſiſteret in ſcut.5145.66. longe exuberabat valorem dicti Cenſus.

Siquidem adverſus prædicta omnia urgebat reſponſio, quod peritia emanavit in Judicio concurſus prævio ſedulo examine cum omnibus fere Creditoribus Julii, & veluti rite, recteque expleta promeruit a Judice confirmari mediante Sententia deinde lata; irrita proinde, & erronea in præſenti haberi non poterat mediantibus exceptionibus ſuperius expreſſis præſumptæ extinctionis antiquorum Cenſuum non totalis pertinentiæ ad hæreditatem Pompeji, & non factæ legitimationis Perſonarum; Omnia enim facta fuiſſe probabilius credendum erat, & quidem per diſpunctionem cujuslibet partitæ, tam circa exiſtentiam crediti, quam illius pertinentiam pro ſumma vere debita, legitimando etiam Perſonas, cum non deficerent Creditores, qui citabantur, & quorum intererat debita Patrimonii recognoſcere, & pro eorum indemnitate illa funditus examinare, adeo ut ſi dicta peritia aliquo ex præfatis vitiis la-
3 borare viſa fuiſſet, Creditores utique non

non diſtuliſſent ab illa reclamare, & cum per Judicis Sententiam approbata fuerit, concurrente etiam acquieſcentia ipſorum Creditorum, datum non erat Thereſiæ illam modo de errore redarguere, juxta authoritates adductas in ſuperiori §.*Quod autem*.

Inſuper Authores Thereſiæ optimam tunc temporis habuerunt notitiam, tam efformationis Peritiæ, quam eorum omnium, quæ cum Creditoribus agebantur, quia cum fructus ipſiuſmet Cenſus pro rata ſcut.100. pertinerent ad PP. Carmelitas Civitatis Anconæ, iſti comparuerunt in præfato Judicio,
4 & ſimul interpellare non omiſerunt tum Filios, & Hæredes dicti Antonii Antici, tum etiam præfatam Ludovicam Politi tunc ſuperſtitem; & ideo quatenus voluiſſent, apte poterant in dicto Judicio comparere, & tot exceptiones nunc propoſitas proponere; ſed cum id agere non curaſſent, ſilentium ab eis ſervatum quoad dictos Patres Carmelitas officere quoque debet quoad alios Creditores ex cauſa ejuſdem Cenſus, quia una, & eadem erat debendi cauſa, ſicque unica ſatis defenſio fuiſſet.

Quo vero ad evictionem fundi cenſiti, de ea dubitari non poterat, quia Prædium *della Ceraſa*, ſuper quo Cenſus fuerat impoſitus de anno 1685., prævia illius æſtimatione adjudicatum remanſit Fratribus de Mareſuſchis pro eredito valde anteriori, ſcilicet ex cauſa unius Cenſus impoſiti de anno 1612. a Jacobo de Veneriis, & de anno 1616. a Pompejo de Anticis accollati; quæ ſane evictio impugnari non merebatur ſub duplici ratione, quod nempe Creditum eorundem de Mareſuſchis non ſatis juſtificatum appareret, quodque dictum Prædium juxta cataſtrum eſſet valoris ſcut.785., Creditum vero non aſcenderet, niſi ad ſc.395., ſicque non integrum Prędium evictum fuerit.Quia de Credito ipſorum de Mareſuſchis ſatis conſtare viſum fuit ex mandatis obtentis ab A.C., quo vero ad Prædii valorem, cum Periti de tempore ſequutæ evictionis illud æſtimaſſent in ſc.485., & quidem nulla habita ratione Colle-
5 ctarum aſcendentium ad annua ſcut.7., quæ pretia rerum ſine dubio diminuere debent; *Gratian. diſcept.723. n.15.*, *Rot. dec.128. n.4. part.12. recent.*, & *dec.2. n.13. tit. de ſubhaſt. cor. clar. me. Card. Falconer.*, attendendum non erat cataſtrum, ſed peritorum æſtimatio per-
6 cutiens tempus evictionis. *Oldrad. conſil.58. n.1.*, *Rot. cor. Coccin. dec. 1628. n.4.*, *cor. Molines dec.508. n.17.*, & 18.

Minime faceſſente, quod interceſſerit nimia negligentia ceſſionariorum in exigendis fructibus, quorum proinde ſocordia præſtare haud poſſet regreſſum adverſus cedentes, ſed damnum ex ea proveniens eorum culpæ imputandum eſſet; ſignanter quia probatum appareret, quod præfatus Cenſus, tam de tempore ceſſionis, quam poſtea fuerit exigibilis, ex quo ipſi cedentes in Inſtrumento Ceſſionis anni 1647.cum ſibi ipſis reſervaſſent illius fructus antea decurſos, & non exactos, introducto Judicio in Curia Reciceti de anno 1663. adverſus prædictum Julium, eorum ſatisfactionem reportarunt ex pretio unius domus ab eo venditæ, ex quo quidem pretio ſuperfuerunt etiam ſcut.60., quæ eidem Julio Venditori ſoluta fuerunt.

Etenim, quoad præfatam fructuum ſatisfactionem reportatam a cedentibus animadverterunt DD., quod illa expleta fuit a Julio Debitore de anno 1663., & per conſequens pluribus annis, anteaquam hæreditas Julii penitus obærata declarata eſſet, nempe de anno 1680., atque etiam longe pluribus annis ante evictionem Fundi cenſiti ſequutam de anno 1686., & proinde authores dd. PP. actorum non poterant eadem forte eorum Jura deducere poſt declaratam impotentiam Patrimonii Debitoris, & evictum fundum cenſitum, prout authores Thereſiæ poterant experiri contra Perſonam Debitoris, Fundo cenſito in illius Dominio adhuc exiſtente; Quo vero ad negligentiam Ceſſionariorum ob non adhibitas diligentias tempore opportuno, cum iſtæ non eſ-
7 ſent profuturæ, ac in irritum ceſſiſſent, quia fieri non poterat, quin Patrimonium Julii eſſet obęratum, atque Prædium *della Ceraſa* non vindicaſſent Mareſuſchi, qui jura anteriora fovebant, earum omiſſio præjudicare haud poterat Actoribus pro conſequenda emen-

emendatione damnorum, & intereſſe adverſus cedentes a tempore ſequutæ evictionis Fundi cenſiti, & declaratæ impotentiæ Patrimonii debitoris; ad *Text. in leg. §. Quæri poteſt ff. quis ord. in bon. poſſ.*, *Olea de Ceſſ. Jur. tit.6. quæſt.3. n.40.*, *Anſald. de Commerc., & Merc. dec.102. n.9.*, *Rot. in Mantiſſ. ad Card. de Luc. dec.30. n.17. lib.16., & in Terrac. evictionis 8. Maii 1713. §. Præterea cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Ad ſuadendum, quod diligentiæ eſſent profuturæ etiam poſt evictum fundum cenſitum, momenti non fuit animadverſio, quod de anno 1687., & ſic poſt annum a dicta evictione, Joſeph Petronius ratam reſidualem hujus Cenſus conſiſtentem in ſc.75. recuperaverit ab hæredibus Antonii Jampedi, ſoluto de proprio illius pretio; unde ſi de dicto tempore hujuſmodi Cenſus exinanitus remanſiſſet, præfatus Joſeph utique ſe abſtinuiſſet a recuperando dictam reſidualem ratam, cum eidem in ipſa Civitate Recineti exiſtenti nota eſſe debuiſſet evictio fundi; quodque Cenſus eſſet deperditus, & nihilominus, ſi hoc non obſtante devenit ad præfatū actum, ſignum evidens ſit, quod Cenſus redactus non fuerat ad ſtatum inexigibilitatis; Siquidem ab acquiſitione Jurium non bene deducitur ſcientia idoneitatis Debitoris, & attenta innegabili decoctione debitoris ex judicialibus actibus
8 juſtificata, quælibet præſumptio cedere debet veritati, & ulterius arduum non erat credere, quod præfatus Joſeph dictam ratam redemerit, quia ſciebat jus ſuum ſemper eſſe ſalvum, ob regreſſum eidem competentem adverſus cedentes.

Neque in præſenti officere viſum fuit objectum deſumptum a non facta interpellatione, ob cujus deficientiam hæredes cedentium verſari dicerentur in damno valde conſiderabili, ob ingentem cumulum fructuum decurſorum ab anno 1686. prætenſorum loco damnorum, & intereſſe, ac aſcendentium ad ſc.770. circiter, quando ſi memorati hæredes tempore opportuno interpellati fuiſſent, quatenus ex ſubſtantia Debitoris ab eis conſequi non valuiſſet damnorum emendatio quoad ſortem, attamen proſpiciendo eorum indemnitati potuiſſent certe ſeſe eximere a præſtatione fructuum reſtituendo ſortem Cenſus, & ita ipſorum fructuum cumulum evitare; Quia ultra quam quod ſcientia evictionis fundi cenſiti quoad Ceſſionarios ejuſdem Cenſus probata non remanebat, quamvis præmiſſa
9 quandoque locum habeant, quoties actio promota ſit ob Cenſus inexigibilitatem, cui negligentia Ceſſionarii cauſam præbere poterat, & quoties cedens in maxima bona fide verſatus fuiſſet, in præſenti quælibet bona fides exulabat; hæredes enim cedentium optimam notitiam habuerunt judicii concurſus per intimationem ipſis factam a PP. Carmelitis debito tempore, ex quo judicio
10 nedum deſumebatur clara ſcientia decoctionis debitoris, quodque propterea Ceſſionarii fructus non exigerent, verum etiam colligebatur, quod Patrimonium ipſius Debitoris ab anterioribus hypothecis contractis ante an.1631. abſorptum penitus remanebat, & per conſequens, quod ipſe Cenſus tamquam exinanitus evaſerat inexigibilis; in quibus profecto circumſtantiis, ſi cedentium hæredes omiſerunt ſortem Cenſus reſtituere, adſcribendum non erat negligentiæ Ceſſionariorum, ſed propriæ eorum culpæ, non curantium per ſortis reſtitutionem a futuro damno ſe liberare; & propterea, cum dici non poſſet in eis reſediſſe juſtam credulitatem, quod Ceſſionarii congruis temporibus annualitates punctualiter exigerent, attenta ſcientia decoctionis debitoris, allegari non poterat fundamentum bonæ fidei, qua ſublata, ad fructus poſtmodum decurſos jure optimo condemnari debebant, ut ad rem obſervat *Car. de Luc. de Cenſ. diſc.31. n.14.*, *Rot. in Romana fructuum Cenſus 27. Januarii 1712. §. A pari cor. Emo D. Card. Aldrovando, & in Ceſenaten. Cambii 4. Junii 1731. §.8. cor. Rmo Creſcentio.* & diſtinguendo firmatum fuit *in Recineten. evictionis 27. Junii 1735. §.21. cor. Rmo Calcagnino Decano, & 10. Maii 1737. §.9. cor. R.P.D. Vicecomite.*

Et ita &c. utraque &c.

RO-

## ROMANA, SEU SETINA SALVIANI QUOAD COMITES DE VALLETTIS.

*Veneris 30. Junii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Ceſſionarius ſuper bonis communis Debitoris cum Cedente concurrere nequit interveniente pacto, quod *Ceſſio in Concurſu non retorqueatur*.

### SUMMARIUM.

1 *Conſtito de intereſſe conceditur admiſſio ad Cauſam*.

2 *Pactum, quod* -- Ceſſio in concurſu non retorqueatur -- *impedit concurſum Ceſſionarii cum Cedente, & ſub* num. ſeq.

3 *Quamvis cæteroqui prædicta clauſula non interveniente, ſuper bonis Communis debitoris concurrere poſſit*.

4 *Verba Contrahentium dant legem Contractibus*.

5 *Ceſſio ſine compenſatione a Locis Piis fieri nequit*.

### DECISIO CCXII.

QUamvis Comites de Vallettis in contumaciali Deciſione evulgata die 20. Aprilis anni 1739. coram R̃mo Creſcentio Galliarum Nuntio Apoſtolico favorabilem obtinnerint reſolutionem ſuper eorum admiſſione ad cauſam in Judicio Immiſſionis in Salviano ad latifundium S. Jacobi nuncupatam -- *Bocca di Fiume* -- pendente in hoc Sac. Auditorio ad inſtantiam Flaminii de Magiſtris adverſus Joſephum Mariam Puteobonellum; attamen beneficio novæ audientiæ a dicto Flaminio reportatæ, cum in præſenti diſceptatum fuerit de viribus dictæ reſolutionis, mediante conſueto dubio a me hodierna die propoſito, tanquam ſubrogato in locum prædicti R̃mi Creſcentii, *DD. receſſerunt a Deciſis*.

Fundamentum præteritæ reſolutionis
ſtetit in eo, quod Cenſus, vigore cujus
agebat Flaminius, pro medietate per-
tineret ad præfatos Comites de Vallet-
tis, ſicque conſtito de æquali intereſſe,
1 & cauſa, omnis ratio ſuadebat, quod
dd. Comites eſſent ad cauſam admit-
tendi, ut pro dicta rata participare poſ-
ſent de commodo Immiſſionis, quæ re-
portari poterat a de Magiſtris.

Verum ex modo deductis pro parte ipſius de Magiſtris collabeſcere viſum fuit fundamentum antedictum; Etenim enuntiatus Cenſus in ſorte ſcut. 2000. impoſitus de anno 1714. a Mutio Gigli favore R. P. D. Fuccioli ſub Fidejuſſionibus Superii, & Joannis de Magiſtris, Benedicti Vallettæ, & Pompeji Caſtaneæ, prævia tamen recognitione bonæ fidei, ac obligatione relevationis ab eis reportatæ a Gaſpare Garzonio, ad quem commodum, & incommodum ipſius Cenſus pertinebat, integraliter acquiſitus extitit per authores d. Flaminii ab hæredibus memorati R. P. D. Fuccioli, nempe pro rata ſcut. 1000. ſub diebus 14. Novembris 1693., & 10. Junii 1699. a Monaſterio Cappuccinarum Civitatis Caſtelli, & pro remanenti rata a Ven. Archiconfraternitate S. Hieronymi Charitatis ſub die 10. Aprilis d. anni 1699.

Cum autem rata d. Cenſus ſcut. 1000.
per de Magiſtris acquiſita a mox dicta
Ven. Archiconfraternitate fuerit poſt-
modum ab eis de anno 1720. ceſſa Fra-
tribus de Vallettis, lege tamen, & pa-
cto adjectis, quod Juribus ceſſis uti non
poſſent contra ipſos de Magiſtris, eo-
rumque bona, nec adverſus eos unquam
retorqueri valerent tam directe, quam
indirecte *nec minus in concurſu*, inde
ſequebatur, quod vigore talis ceſſionis
peti haud poterat a Vallettis admiſſio
ad cauſam, & coæqualis concurſus ad
effectum reportandi per contributum
immiſſionem ad dict. latifundium in
præjudicium cedentium contra formam
pacti expreſſi in ipſa ceſſione adjecti;
2 verba enim prædicta, quod *ceſſio neque
in concurſu retorqueatur*, pro cautela
adinventa ſunt, ne Ceſſionarius cum Ce-
dente concurrere valeat *Arias de Meſa
lib. 1. cap. 23. n. 40., de Luc. ad Franch.
dec. 260. n. 2.*, & pluribus recollectis de-
ciſionibus hujus Sac. Auditorii, diſcuſſo
articulo firmatum fuit *cor. Molines de-
ciſ. 1138. n. 1., cor. cl. mem. Card. Falconer.
de ceſſ. Jur. dec. 2. n. 6., & dec. 4. n. 3.*

Juvare haud potuit reſponſio, quod præmiſſa procedant in caſu, quo Ceſſionarius exercere vellet jura ceſſa contra

tra ipſum cedentem, vel actionem dirigere adverſus bona per eum actualiter poſſeſſa, non autem quando per Ceſ-
3 ſionarium actio dirigitur contra bona communis debitoris ſibi hypothecata, & a Tertio poſſeſſa, quo caſu eidem concurrere permiſſum ſit cum ipſo cedente; juxta firmata in *dec.344. n.2.*, & *3. part.17. recen.*, & *cor. Merlin. dec.874. a n.3. ad* 8. Siquidem caſus iſtarum deciſionum erat totaliter diverſus, dum in Jurium ceſſione non aderat conventio, quod ipſa Jura retorqueri non poſſent *nec in concurſu*; Verba enim
4 contrahentium ſunt illa, quæ dant legem contractibus; *leg. in conventionibus ff. de verb. oblig.*, *leg. qui fundum ff. de contrahen. empt.*

Et perperam prætendebatur a Vallettis, ipſos non agere in vim d. ceſſionis reportatæ de anno 1720., ſed vigore alterius Inſtrumenti ſtipulati uſque ab anno 1687. per authores eorundem de Vallettis, & de Magiſtris cum præfata Archiconfraternitate S. Hieronymi, & Monaſterio Cappuccinarum hæredibus pro medietate bon. mem. R. P. D. Fuccioli originarii Creditoris d. Cenſus; Quandoquidem perlecto Inſtrumento dicti anni 1687., illud continere viſum fuit reductionem fructuum Cenſus prædicti, non vero aliquam translativam ceſſionem ſortis illius, quæ nec fieri poterat, quia in præfato Inſtrumento nil penitus ſolutum apparebat eiſdem Locis Piis ex cauſa prætenſæ ceſſionis.

Ceſſio autem, quæ in eodem Inſtrumento legebatur, continebat fructus d. Cenſus uſque tunc decurſos, ſub certa tamen lege a dd. hæredibus ceſſos, non autem illius ſortem, pro qua Comites de Vallettis petierunt admiſſionem ad cauſam una cum fructibus decurſis poſt ſtipulatum dictum Inſtrumentum, nempe poſt annum 1687., quodque revera vigore hujus Inſtrumenti admiſſio ad cauſam minime competeret, demonſtrabat inſuper factum ipſorum de Vallettis, qui ad docendum de intereſſe in actis produxerunt Inſtrumentum ceſſionis anni 1720. Non prætererunt DD. etiam animadvertere, quod ſi Inſtrumentum anni 1687. importaſſet prætenſam ceſſionem Jurium, Comitibus de Vallettis de anno 1720. opus non fuiſſet præfatam ceſſionem a de Magiſtris reportare, ejuſque pretium perſolvere.

Et ita &c. utraque &c.

## FERRARIEN. DECIMARUM QUOAD TRAGHETTUM SUPER REMISSORIA:

*Lunæ 3. Julii 1741.*

### ARGUMENTUM.

Immemorabilis pro inducenda immunitate Laicorum a ſolutione decimarum prædialium debitarum Epiſcopo probanda eſt cum requiſitis *Gloſſ. in cap. 1. de præſcript. in 6.*, & cum fama privilegii. Ad Remiſſoriam obtinendam ſufficit unius articuli relevantia.

### *SUMMARIUM.*

1 *Remiſſoria non denegatur in Cauſa prophana, quando materia articulata eſt relevans;*

2 *Maxime ſi concurrat fumus materiæ articulatæ;*

3 *Et petatur in limine Cauſæ, & in prima Inſtantia.*

4 *Immemorabilis pro inducenda immunitate laicorum a ſolutione decimarum prædialium debitarum Epiſcopo probanda eſt cum requiſitis* Gloſſ. in cap. 1. de præſcript. in 6., *& cum fama Privilegii.*

5 *Materia dicitur relevans, ſi aliquo modo conferre poſſit ad victoriam*; & n. 7.

6 *Reſervato ejus examine ad diſputationem ſuper negotio principali;*

8 *Et ſufficit relevantia unius Articuli.*

### DECISIO CCXIII.

POſtquam Marchiones de Bevilacqua, aliique litis conſortes, ſuper prætenſione ab ipſis excitata, quod vigore antiquarum Inveſtiturarum eiſdem competeret jus decimandi Bona *ſita in Valle Capitis Fluminis*, obtinuerant adverſus eorum Poſſeſſores Sententias in judicatum tranſactas, prætendere ceperunt, quod eadem Res Judicata afficeret etiam Poſſeſſores Bonorum ſitorum in *Villa Traghetti*, eos ad ſolutionem urgendo mediantibus ſequeſtris, & mandatis; Verum cum illi de Tubertinis

tinis, aliique ibidem poſſidentes, qui in dicto primo Judicio citati minime fuerant, reclamaſſent ad Signaturam Juſtitiæ, reportarunt remiſſionem Cauſæ ad Rotam tamquam in prima, remotis ſequeſtris, in cujus ſequelam die 14. Martii 1727. cor. bon. mem. Cornelio emanavit contumacialis deciſio adverſus Poſſeſſores *Villæ Traghetti*, a quibus obtenta nova Audientia, Cauſa ab inde citra non habuit ulteriorem progreſſum.

Verum cum Ego ſubrogatus fuerim in locum bon. mem. Cornelii bina ſubſcripſi dubia, nempe ad inſtantiam Actorum -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- Et pro parte DD. de Tubertinis, & conſortium petentium remiſſoriam pro examinandis Teſtibus alterum -- *An ſit concedenda remiſſoria* -- Et cum utrumque propoſuerim in præſenti audientia, Domini, ſuſpenſa reſolutione primi, devenerunt ad reſolutionem ſecundi, reſpondendo -- *Affirmative*.

Cum enim ageretur de cauſa prophana, & materia articulata viſa eſſet rele-
1 vans, ex quo probatio facienda conferre poterat ad cauſæ victoriam, remiſſoria deneganda non erat, ex paſſim firmatis ab hoc Sac. Auditorio, & ſignanter *dec.* 217. *n.* 1. *cor. Ubald., dec.* 32. *n.* 1. *cor. Celſ., dec.* 96. *n.* 1. *&* 2., *& dec.* 321. *n.* 1. *& ſeq. cor. Caprara, & in Melevitana, ſeu Portugallien. Commendæ ſuper Remiſſoria* 30. *Aprilis* 1722. *cor. bon. mem. Foſcaro*.

Maxime quia dabatur etiam fumus materiæ articulatæ, qui oriebatur ex
2 Teſtium depoſitionibus, in quibus terminis remiſſoria ſemper concedi ſolet, *Rot. in recent. dec.* 115. *n.* 1. *part.* 15., *deciſ.* 228. *n.* 1. *& ſeqq. part.* 19., *coram Emer. Jun. dec.* 301. *n.* 5., *dec.* 1063. *n.* 8., *dec.* 1294. *n.* 1., *& cor. Molin. dec.* 613. *n.* 1., *& in Calaguritana Fabricæ ſuper Remiſſoria* 5. *Decembris* 1729. §. *Pre-*
3 *terea cor. R.P.D. Millino*. Et ulterius petebatur in limine cauſæ, & in prima Inſtantia, quo caſu literæ remiſſoriales nunquam denegari conſueverunt: alias enim eſſet tollere facultatem faciendi probationes, & modum ſe defendendi, *Rot. cor. Gregor. dec.* 403. *n.* 1., *coram Buratt. dec.* 871. *n.* 2., *& dec.* 196. *n.* 1. *part.* 6., *& dec.* 51. *n.* 3., *& deciſ.* 100. *n.* 4. *part.* 10. *rec.*, *& cor. Falconer. tit. de probat. dec.* 15. *n.* 4.

Quod autem materia articulata eſſet relevans, oſtendebat articulorum lectura, ſuper quibus petebatur examen, quia cum præfati Actores contenderent eiſdem jus competere decimandi Bona *Villæ Traghetti*, in primo articulo aſſumpta fuit probatio, Bona prædicta ab immemorabili tempore reperiri immunia a ſolutione cujuſcunque Decimæ reſpectu Archiepiſcopatus Ferrariæ, & ab illo Cauſam habentium.

Attendi nec meruit reſponſio pro deneganda remiſſoria, quod immemora-
4 bilis a Teſtibus productis non concludebatur cum requiſitis notiſſimæ, *Gloſſ. in cap.* 1. *verb. memoria de præſcript. in* 6. & cum fama privilegii, ex quo ageretur de inducenda immunitate Laicorum a ſolutione Decimarum Prędialium debibitarum Epiſcopo: Quodque hujuſmodi immemorabilis deſtructa remaneat per publica Inſtrumenta, Sententias, & Rem Judicatam: Siquidem relevantia materiæ articulatæ ſat erat, quod ali-
5 quo modo conferre poſſet favore dictorum Poſſidentium, nec proinde diſcutiendum, ſeu aſſumendum erat examen, an dicta Res Judicata, & Inſtrumenta obſtarent immemorabili prædictæ, vel aliquo modo afficerent Bona, de quibus
6 agebatur, cum id reſervandum eſſet diſputationi ſuper negocio principali, non denegata interim remiſſoria, *Rot. deciſ.* 74. *num.* 8. *coram Priol.*, *deciſ.* 66. *n.* 22. *par.* 17., *& deciſ.* 12. *n.* 13., *& deciſ.* 786. *n.* 8. *par.* 18. *rec.*, *cor. Emerix Junior. dec.* 282. *n.* 4., *& dec.* 664. *n.* 9., *& dec.* 1052. *n.* 2., *& dec.* 1197. *n.* 8., *& cor. Falconer. d. dec.* 15. *ſub n.* 3.

Paris relevantiæ viſi fuerunt ſecundus, & tertius articulus, ex quibus colligebatur, quod probatio facienda tendit ad demoſtrandum, quod Decimæ in *Villa Traghetti* ab immemorabili ſolutæ fuerunt Menſæ Archiepiſcopali Ravennæ; an autem Decimæ, quæ ſolvuntur dictæ Menſæ Archiepiſcopali ſint Temporales, nempe Canones, & annuæ penſiones debitæ pro bonis de directo dominio ejuſdem Menſæ, ita ut ſub

ſuo tali prætextu deduci minime poſſit exemptio Decimæ Spiritualis, quæ debetur Menſæ Archiepiſcopali Ferrariæ, ſimiliter diſcutiendum erit in diſputatione cauſæ ſuper negocio principali, cum in præſenti etiam ſatis eſſet,
7 quod probationes faciendæ ad aliquid deſervire poſſent; *Rot. cor. Emerix Jun. dec.229. n.3., & dec.441. num.6., & deciſ.604. n.2., & deciſ.684. n.1.*

Non minoris ponderis apparuerunt quartus, & quintus. Quartus enim videbatur directus ad probandum, quod omnia Bona ſita in Ducatu Ferrariæ, & provenientia a Ducibus Eſtenſibus ſunt immunia a quibuſcunque Decimis, quas eorum poſſeſſores nunquam ſolverunt. In quinto vero articulatum fuit, Villam Traghetti ſemper fuiſſe, & eſſe de Territorio Argentæ, & ſub Juriſdictione portus Majoris: & quod nunquam fuit in fundo Pollicinii, & Diſtrictu Marrariç, & propterea cum jus decimandi reſtrictum prætenderetur intra fines Pollicinii & Marrariç, materia hujus articuli illico patebat, an dici poſſet relevans pro concedenda remiſſoria.

Quapropter ſi materia in omnibus articulis comprehenſa aliquam relevantiam involverç poterat circa cauſæ reſolutionem, & quidem prophanæ, abſque ulla difficultate Remiſſoria non po-
8 terat retardari; cum pro hujuſmodi effectu ſat eſſet unius articuli relevantia, *Rot. dec.523. n.3. & ſeq. cor. Bich., deciſ.84. n.3. cor. Otthobon., dec.10. n.7. cor. Benincaſ., dec.109. n.9. cor. Kaunitz, dec.591. n.2. cor. Lancett., d. deciſ.15. n.5. cor. Falconer., & cor. Molin. dec.965. n.3. & 4.*

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA, SEU SAVONEN. FIDEICOMMISSI.

*Lunæ 20. Novembris 1741.*

### ARGUMENTUM.

Renuntiatarius, ejuſque hæredes retinent bona renuntiata durante vita Renuntiantis. Linea vincit gradum, & ſexum, licet prælatio maſculorum qualificata ſit cum dictione perpetuitatem importante, quæ diſtributive accipienda eſt. Frater, & Soror diverſas lineas conſtituunt, niſi communis pater prius vocatus fuerit. Cætera habes in Argumento Deciſionis CXCIII.

### SUMMARIUM.

1 *Sub appellatione* Deſcendentium *veniunt tam maſculi, quam fœminæ.*
2 *Prælatio maſculorum ſupra fœminas continet indubiam earum vocationem*; & num.5.
3 *Bona in unam lineam ingreſſa nequeunt ab illa avelli, niſi in totalem ejus defectum.*
4 *Renuntiatarius, ejuſque hæredes retinent bona renuntiata durante vita Renuntiantis.*
5 *Prælatio maſculorum intelligitur diſtributive in qualibet linea*;
6 *Quæ vincit gradum, & ſexum*;
7 *Licet prælatio qualificata ſit cum verbo perpetuitatem importante.*
8 *Frater, ac Soror diverſas, & ſeparatas lineas conſtituunt*; & ſub n. ſeq.
9 *Limita quando communis pater prius vocatus fuit.*
10 *Monaſtica Profeſſio non cauſat inhabilitatem ad temporaliter ſuccedendum in quibuſvis Fideicommiſſis, & Primogenituris etiam agnatitiis*;
11 *Quia nec Monachus, nec Monialis ob profeſſionem amittunt jura ſanguinis, & agnationem*; & ſub n.13.
12 *Neque conjecturæ in contrarium admittuntur, niſi ſint efficaciſſimæ.*
13 *Onus vertitur in merum conſilium non poſita contravenientibus pœna.*
14 *Onus aſſumendi nomen, cognomen, & inſignia Teſtatoris etiam a Profeſſis impleri valet.*
15 *Singula ſingulis referenda ſunt*;
16 *Unde onus aſſumendi nomen proprium Teſtatoris impoſitum cenſetur maſculis tantum, non fœminis.*
17 *Extincta totaliter linea admiſſa ſit locus ulteriori lineæ vocatæ.*
18 *Exceptiones petitæ a diverſitate judicii intentandi ſero propoſitæ rejiciendæ ſunt.*

### DECISIO CCXIV.

Fundamenta præteritæ meæ deciſionis editæ in audientia diei 14. Aprilis labentis Anni, in qua Joſeph Puteobonellus obtinuit retentionem ſuper bonis

nis Marchionis Nicolai Raymundi durante tamen vita naturali Monialium ejuſdem Marchionis Sororum, cum undique etiam hodie ſubſiſtere Dominis meis apparuerint, proinde conſueto per me propoſito dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- Reſponderunt -- *in deciſis.*

Sicuti namque in controverſiam deduci amplius non poterat fęminarum vocatio ad hanc controverſam Primogenituram, tum ex quo Petrus de Feis ejuſdem Primogenituræ Conditor vo-
1 cavit filios, *ac Deſcendentes* Alexandri, & Mariæ Coniugum, ſub quorum nempe deſcendentium appellatione fæminas æque, ac maſculos vocatas cenſeri neminem latet; tum ex quo idem met teſtator pluries maſculorum ſupra
2 fæminas prælationem indixit, quæ indubie earundem fæminarum pariter vocationem præſefert, ut firmatur in dicta mea præcedenti deciſ. *n.5. & ſeq.*

Ita proinde cum adhuc exiſtant fæminæ ab eodem Teſtatore vocatæ, & de linea jam admiſſa, innegabilis, atque Juridicus inſurgebat obex Fratribus de Naſellis, ut eis ſuſpendendus eſſet effectus Immiſſionis per tres ſententias conformes obtentæ ad hæc controverſa bona Petri de Feis; quippe quia do-
3 nec, & quouſque adſunt perſonæ vocatæ in linea jam admiſſa, indubii Juris eſt, ab ea avelli nequaquam poſſe, niſi in totalem ejuſdemmet lineæ deficientiam; Ac per conſequens Joſeph Puteobonel-
4 lus, uti hæres ſcriptus a Marchione Nicolao Raymundo renuntiatario ſuarum Sororum Religioni dicatarum, retentionem ſuper hiſce met bonis durante harum Monialium vita Jure optimo obtinere debet, ut pariter ſancitur in eadem mea pręcedenti deciſione *n.1.,* & *2.*

Et hinc fruſtra iterum repetebatur per Naſellios, Petrum Feum Primogenituræ Conditorem in pluribus Teſtamentariæ ſuæ diſpoſitionis locis vocationem direxiſſe de maſculo in maſculum, ita ut dicendum foret voluiſſe invitare dumtaxat maſculos, quorum appellatione fæminæ non cenſerentur comprehenſæ; Animadverſum ſiquidem fuit, quod, ubi Teſtator mentionem fecit de deſcendentium maſculorum vocatione, ſtatim, & immediate eam qualificavit cum prælatione *di maggiorità, maſculinità, e Primogenitura*, prout etiam idem Teſtator ſtatuerat reſpectu maſculorum, eorumque ſucceſſorum a filio maſculo Octaviani Sacco ex Sorore Nepotis in eo caſu, quo ex dd. Alexandro, & Maria nulli ſupereſſent filii; quamobrem perſpicue deducebatur, quod qualitas maſculinitatis ab ipſo Teſtatore expreſſa inducere nequaquam poteſt perpetuam fæminarum excluſionem, ſed quidem temporalem, donec ſcilicet exiſterent maſculi in linea vocata, ſicque in concurſu tantum cum eiſdem maſculis fęminæ dici poſſent excluſæ, & e contra vocatæ in eorum defectum, prout indubitanter ſuadet prælatio illa, quam maſculis ſupra fęminas Teſtator præſcripſit, ut relative ad præcedenter firmata in dicta mea deciſione *n.6. & 7.* ſuperius dictum fuit in *n.1. & 2.*

Nec itidem quidquam obſtabat, quod ſupradictus Teſtator in parte quoque conditionali loquutus fuerit de filiis maſculis, iſtoſque tantum in conditione poſuerit; Impoſſibile namque Dominis viſum fuit, quod ex hac parte conditionali ſumi poſſit aliqua intelligentia, quod in parte diſpoſitiva Teſtator maſculos tantum vocare voluerit, ex eo quia nulla alia in hac conditionali parte habetur mentio, niſi de caſu, quo ex Matrimonio Alexandri, & Mariæ nulli procrearentur filii maſculi, ſed ſolum filiæ fæminæ ibi *E ſe li detti Aleſſandro, e Maria non averanno figliuoli dal detto Matrimonio maſchj, come di ſopra ſi è detto, in tal caſo ſucceda il figliuolo maggiore maſchio della figlia maggiore di eſſa* --; Si igitur in dicta parte conditionali idem Teſtator conſideravit inexiſtentiam maſculorum, ſolumque ortum fęminarum, dicendum proinde venit, nec quidem rationem habere potuiſſe de deſcendentibus maſculis, vel fæminis, & de prælatione eorundem deſcendentium a filio maſculo dd. Conjugum, quem uti non natum, & non exiſtentem in rerum natura conſideravit; Unde ſequebatur, quod hæc pars conditionalis nul-

lam prȩſtare poterat intelligentiam parti diſpoſitivæ, ex ſe de cȩtero clariſſimȩ quoad vocationem fȩminarum in ſubſidium, & per poſterius ex deductis in dicta mea prȩcedenti deciſione, quȩ confirmatur *n.*12.

Minorem quoque afferebat difficultatem, quod cum Teſtator prælationem maſculis conceſſerit, apertus eſſe non poſſit locus vocationi fœminarum, ex quo exiſtunt hodie maſculi, nempe fratres de Naſellis; & præcipue quia hæc eadem prælatio qualificata fuit ulterius cum dictione *ſemper*, quæ perpetuam præſcſcrt maſculorum vocationem; Licet enim verum eſſet, quod Teſtator Maſculis prælationem impartitus fuerit, ȩque tamen certum erat, quod hæc prælatio conceſſa non fuerat indefinite, & abſolute per modum regulæ, ſed quidem limitata in qualibet linea, & deſcendentia, & in quocunque ſubſtitutionis gradu, ita ut prælatio verificanda ſit inter maſculos, & fœminas ejuſdem lineæ, non autem diverſæ, prout idem Teſtator ita repetiit in tot, tantiſque aliis ſubſtitutionum gradibus, una cum ordine ſuccedendi per viam Primogenituræ; Quibus poſitis cum propter exiſtentiam Monialium extincta adhuc non ſit linea Petri Raymundi per prius vocata, & ad ſucceſſionem admiſſa, ſpectari non poterant fratres de Naſellis deſcendentes ex altera prorſus diverſa linea Veronicæ per poſterius invitata; In Jure namque certum habetur, quod prælatio maſculo-
5 rum diſtributive ſemper in qualibet linea intelligenda venit, adeo ut cenſeantur quidem fœminæ excluſæ a maſculis ejuſdem gradus, & lineæ, nunquam vero ab illis, qui remotiores ſunt, atque deſcendunt a diverſa linea; cum
6 ſemper obtineat præcipuum locum prærogativa lineæ admiſſæ, quæ gradum, & ſexum vincit, ac fœmina de linea primo loco vocata, & actualiter admiſſa anteponitur maſculis alterius lineæ ſecundo loco vocatæ, & non adhuc admiſſæ, ut prȩcedenter firmatum fuit in eadem mea deciſione *n.*8.,&9. cum concordantibus.

Supra recenſita autem dictio *ſemper*, ex qua perpetuam maſculorum præla-
7 tionem Fratres de Naſellis inducere credebant, ſuum tantum operari poterat effectum in quocunque gradu ſubſtitutionis, ſeu in quacunque linea vocatà, in qua reſpective importare valet eandem perpetuam maſculorum prælationem ſupra fœminas ejuſdem lineæ, & gradus, in quo ſunt eædem fœminæ, non autem præſeferre valebat eandem prælationem favore maſculorum alterius lineæ per poſterius ſubſtitutȩ in concurſu fœminarum illius lineȩ, quæ primo loco vocatæ fuerunt, ut pariter conſideratur in d.mea deciſ. *n.*11.

Incaſſum demum iterum proponebatur, quod omnes deſcendentes ab Alexandro, & Maria Conjugibus, prout ſunt Fratres de Naſellis, accipiendi ſunt per modum unius lineæ reſpectu ad ſupradictos Conjuges, ita ut dici nequeant ipſi Fratres de Naſellis de diverſa, ſed de una, eademque linea dd. Alexandri, & Mariæ, juxta firmata *in deciſ.*86. *n.*19., & 20. *lib.*10. *ad Card. de Luc. de fideicomm.*; Quoniam in facto contrarium apparebat, dum Moniales deſcendunt a Petro filio Alexandri prius vocato, in quem Primogenitura eſt ingreſſa; Naſellii autem a Veronica per d. Petrum fratrem excluſa originem ducunt, in cujus lineam eadem Primogenitura nunquam introivit; Ideoque
8 Moniales, & Naſellii de eadem linea dici nequeunt, cum Frater, & Soror diverſas, ac ſeparatas conſtituant lineas; Neque applicabilis apparuit ſupradicta *dec.*86. *poſt Card. de Luc.*; Nam caſus d. deciſionis erat, quod omnes colliti-
9 gantes ab una eademque perſona deſcendebant, nempe ab Antonio filio Teſtatoris vocato, & admiſſo ad fideicommiſſum; Non autem ita dicendum erat in hypotheſi, in qua, ut ſuperius animadverſum fuit, hodiernæ Moniales deſcendunt a Petro Feo prius vocato, & ad Primogenituram cum univerſa ejus deſcendentali linea admiſſo, & Fratres de Naſellis procedunt a Veronica, quæ diverſam efformavit lineam, diſtinctam penitus a prædictis Monialibus, ac proinde ſtante diverſitate terminorum ſperni omnino poterat in hoc caſu allegata deciſio 86.

Quæ vero repetebantur ſuper excluſione Monialium, quarum Juribus hodie

die utitur Puteobonellus, nullius iterum momenti Dominis meis apparuerunt; Quippe quia cum in præſentia-
10 rum agatur de temporali tantum ſucceſſione dd. Monialium, receptum eſt communiter, inhabiles eas non effici per emiſſam Monaſticam profeſſionem ad ſuccedendum in quibuſvis fideicommiſſis,& primogenituris ordinatis etiam pro agnatione, ob eam rationem, quia
11 per Profeſſionem Religioſam Monialis,aut Monachus Jura ſanguinis,& agnationis non amittunt, ſed quidem vita naturali durante retinent, atque conſervant, ut cum cæteris concordantibus firmatur in §.14. *dictæ meæ deciſionis*.

Et quoniam nec conjecturæ, niſi efficaciſſimæ ſint, admittuntur ad exclu-
12 dendos Religioſos, quoties agitur de illorum temporali ad ſuccedendum admiſſione, hinc proinde ſperni utique poterant illæ, quas Naſellii deducebant ex diſpoſitione Teſtamentaria Petri de Feis, nempe onus vocatis ad primogenituram impoſitum aſſumendi nomen, & cognomen, & inſignia ipſius Teſtatoris; Quia ultraquamquod idem Te-
13 ſtator nullam contravenientibus pœnam impoſuit, propter quod ad merum conſilium reducebatur eorundem aſſumptio, profecto cum Religioſi, etiam poſt profeſſionem emiſſam, retineant nobilitatem, & agnationem, nec perdant eſſe de eadem familia, de qua
14 egreſſi ſunt, nullum habent obſtaculum, quin poſſint vocari eodem nomine, quo Teſtator ipſius agnomen aſſumere, & ejuſdem inſignia geſtare, demandavit ut pariter firmatum fuit in *d. mea deciſione n.*14. 16., & 17.

Neque tandem deduci poterat earundem Monialium excluſio ex obligatione aſſumendi nomen proprium *Franciſci de Feis*, quod aſſumere valde inconveniens eſſet Mulieribus: Obſervarunt etenim Domini, quod hujuſmodi objectum nimis probaret, dum fœminæ licet a Teſtatore invitatæ nullo unquam modo ſuccedere poſſent, quia nunquam aſſumere proprie valerent nomen virile; Ideoque ſi Teſtatoris vo-
15 luntas juſte interpretari debeat, & ſingula ſingulis cougrue referri, affirmandum erit, hujuſmodi onus eundem Te-
16 ſtatorem non fœminis, ſed quidem maſculis tantum impoſuiſſe, quibus dictum maſculinum nomen congruere valet, prout ponderatur in *n.*21.*d.meæ deciſionis*.

Poſt hæc itaque firmata ad effectum concedendi hiſce Monialibus temporalem retentionem horum controverſorum bonorum eorum vita durante, in reliquis perſtiterunt Domini in deciſis in ordine ad confirmandam jam pluries conceſſam Immiſſionem ad hęc eadem bona eiſdem Fratribus de Naſellis; quia ipſis Monialibus defunctis, ſicuti extincta remanet totaliter linea Petri Ray-
17 mundi primo loco vocata tam maſculina, quam fœminina, ita illico apertus dicendus eſt locus ſucceſſioni favore eorundem Fratruum de Naſellis, qui a Teſtatore vocati ſunt in eo caſu, quo deficiat linea maſculina, & fœminina ejuſdem Petri Raymundi, ut dicitur in *d. mea deciſione n.*22.

Exceptiones autem, quas contra eoſdem Naſellios toties propoſuit Puteobonellus, cum in tot propoſitionibus, tantiſque hujus cauſæ deciſionibus rejectæ fuerint, noluerunt idcirco Domini eas reaſſumere, ſed pro earum confutatione ſeſe remiſſive habuerunt ad antecedentes deciſiones favore eorundem de Naſellis editas; Quin immo inutilis eis apparuit labor in ordine ad earum reaſſumptionem, dum idem Puteobonellus ſuſtinendo vocationem harum Monialium, admittere videtur fæminarum, iſtarumque deſcendentium vocationem ad controverſam Primogenituram, cum etiam ipſe Jura fæminarum tueatur.

Solumque Domini pro remotione illius difficultatis propoſitæ a Puteobonello, nempe, quod infirmandæ ſint præcedentes tres Sententiæ conformes obtentæ a Naſellis ſuper eorum vocatione, ex quo cum exiſtant hodie per-
18 ſonæ vocatæ, non Immiſſionem petere, ſed Judicium præventivum inſtruere debebant, animadverterunt, quod hujuſmodi exceptio nimis ſero adducta fuit, nempe poſt tres Sententias conformes, & poſt ſolemnem rem Judicatam a Signatura Juſtitiæ approbatam me-

diante reſcripto *ſine præjudicio*, atque iterum confirmatam tam in mea præcedenti deciſione hujus cauſæ §. *Penult.*, quam etiam in hodierna, ut in ſuperiori §. *Poſt hæc*, in quibus terminis attendi amplius nequeunt ſimiles exceptiones, ſed penitus veniunt rejiciendæ; ex collectis per *Rot. dec.* 412. *n.*5. *part.*4., *dec.*142. *n.*4. *part.*16. *rec.*, *deciſ.* 312. *n.*14. *cor. Bich.*, *dec.*694. *n.*4. *cor. Cerr.*, *dec.*1227. *n.*5. *cor. Emerix Jun.*, & *dec.*997. *n.*3. *cor. bon. mem. Molin.*

Et ita utraque parte Informante iterum reſpnſum fuit.

## MAJORICEN. BENEFICII.

*Veneris* 24. *Novembris* 1741.

### ARGUMENTUM.

Ad dignoſcendas qualitates requiſitas in præſentandis magis attenditur obſervantia proximior fundationi, & immediata, quam duo actus diſcontinui, licet alter ex iis efformet ultimum ſtatum. Præſentatio inhabilis ex defectu ætatis a Fundatore volitæ pure facta non convalidatur per diſpenſationem poſt quadrimeſtre ſupervenientem. Eadem ut valeat pro aſſequendo Beneficio, debet ſpecialiter derogare legi fundationis.

### SUMMARIUM.

1 *Patronis laicis ad præſentandum competit quadrimeſtre, intra quod non facta legitima præſentatione Beneficium devolvitur.*

2 *Literæ Apoſtolicæ juſtificatæ exequendæ ſunt.*

3 *Ad Presbyteratum requiritur ingreſſus in annum vigeſimum quintum.*

4 *Litera fundationis in præſentationibus ad unguem ſervanda eſt;*

5 *Alias tam præſentatio, quam inſtitutio ſunt ipſo facto nullæ.*

6 *Fundatio nec ab Ordinario approbata, nec unquam ad effectum deducta, haberi nequit pro vera fundatione.*

7 *Hæres immutare nequit leges, & conditiones appoſitas a Teſtatore fundante, & dotante de proprio.*

8 *Actus explicationem recipit a relato.*

9 *Præſentati de jure præſumuntur prædicti qualitatibus expreſſe a Fundatore requiſitis.*

10 *Obſervantia proximior fundationi, & immediata magis attendenda eſt, quam duo actus diſcontinui;*

11 *Etiamſi alter eorum efformet ultimum ſtatum.*

12 *Ætas a Fundatore requiſita de tempore præſentationis, de illo præciſo tempore concurrere debet.*

13 *Qualitas adjecta verbo verificanda præciſe eſt de tempore verbi.*

14 *Præſentatio inhabilis ex defectu ætatis pure, non vero ſub conditione diſpenſationis expleta, nulla eſt, nec convalidatur per habilitationem poſt lapſum quadrimeſtris ſupervenientem;* & n. ſeq.

15 *Diſpenſatio enim non retrotrahitur ad tuendum actum perfectum, ac ipſo jure nullum.*

16 *Diſpenſatio ætatis a Fundatore requiſitæ, ut valeat pro obtinendo Beneficio, debet ſpecialiter derogare legi fundationis.*

### DECISIO CCXV.

AD Beneficium ſimplex ſub Invocatione SS. Virginis Mariæ, quod in Eccleſia Cathedrali Majoricenſi ab anno 1489. fundatum fuerat a Conjugibus Joanna de Capons, & Guillermo de Cardils cum reſervatione Juriſpatronatus activi favore ſuorum inſcriptorum hæredum, cum per obitum Sacerdotis Antonii Florit ultimi Cappellani ſequuta foret vacatio die 3. Februarii 1740., moderni Patroni præſentarunt ſub die 10. dicti menſis Februarii Joannem Baptiſtam Riera tanquam Clericum de proximo tonſurandum; Et hic in ſequelam talis præſentationis poſt receptam Tonſuram, inſtitutionem promeruit ab Ordinario, fuitque inſimul in poſſeſſionem immiſſus dictimet Beneficii die 10. Junii ejuſdem anni 1740.

Verumtamen, quia in primæva illa fundatione anni 1480. expreſſe cautum, & ordinatum remanſerat, quod Patroni pro tempore, dum, & quoties locus eſſet novæ præſentationi, tenerentur præſentare Presbyterum magis idoneum, ſive Clericum in tali ætate conſtitutum, quod infra annum ad Presbyteratus Ordinem promoveri valeret; Cum præſcripta qualitas Sacerdo-

dotalis, ſeu ſaltem habilitas, ut promoveri poſſet infra annum ad Sacerdotium non concurreret in prædicto Riera; Idcirco de Beneficio iſtiuſmodi uti actu vacante, & devoluto ob non legitime
1 factam præſentationem in ſolito termino quatuor menſium Patronis Laicis ad præſentandum indulto, provideri obtinuit a S. Sede Gabriel Frau Sacerdos Majoricenſis, ad cujus inſtantiam conſulti DD. in hodierna Audientia ſuper executione Literarum deſuper expeditarum, reſponſum mihi dederunt – *Literas Apoſtolicas eſſe exequendas*.

Ex eo moti, nimirum quia præſuppoſito lapſu prædicti quadrimeſtris Patronis Laicis competentis, & quod in tali termino ad nullam aliam deveutum fuerit præſentationem, niſi in perſonam præcitati Riera, eo utique ipſo, quod præſentatio iſthæc eſt nulla, verificatæ noſcebantur Literæ, quæ in hac potiſſimum nullitate fundantur, &
2 quæ proinde utpote verificatæ, ac pleniſſime juſtificatæ debitæ omnino demandandæ erant executioni; juxta præſcripta in notis *Cap. Si quando*, *& Cap. Literis de reſcript.*, *Cap. Si Capitulo ubi Gloſſ. in verbo exequatur de conceſſ. præbend. in 6.*, *& ſæpius Rot. cor. Emer. Jun. dec. 1176. n. 1.*, *cor. cl. me. Falcon. de reſcript. dec. 3. pariter n. 1.*, *in Rec. dec. 552. n. 7.*, *ac dec. 606. n. 1. par. 19.*, *in Giennen. Beneficii 21. Martii 1735. §. Quoniam cor. Me*, *ac alibi paſſim*.

Et nullitas talis emiſſæ præſentationis in diſcrimen revocanda non erat, ex quo ſuperius expreſſa lex fundationis in concreto caſu, ubi Clericus, & non Presbyter nominatus remanſit, eſt limitata, & præciſa, ut adveniente tempore præſentationis Patroni ibi – *Teneantur præſentare &c. Clericum in tali ætate conſtitutum, quod infra annum valeat promoveri ad Ordinem Preſbyteratus* –; Quapropter dicti moderni Patroni in hac ultima vacatione præſentarunt prænominatum Riera, & iſte de tempore præſentationis cum annum ageret vigeſimum ſecundum, & quatuor menſes vix completos, non erat certe in ea ętate, ut infra annum promoveri poſſet ad Sacerdotium ob reſiſtentiam
3 Juris communis, & Tridentini Concilii, ex quibus in promovendis ad Preſbyteratum ingreſſus requiritur ad annum vigeſimum quintum; Deſcendebat proinde incontrovertibilis nullitas
4 pręſentationis hujuſmodi tanquam factę contra apertam literam fundationis, quę eſt ad unguem ſervanda; *Lambert. de Jurep. lib. 1. quæſt. 9. n. 1.*, *& ſeqq.*, *Tondut. quæſt. Beneſ. cap. 112. n. 5.*, *Rot. coram Emer. Jun. deciſ. 1000. n. 4.*, *& dec. 1141. n. 6.*, & qua non ſervata pręſentationis actus, & conſequutiva in-
5 ſtitutio corruunt, & nulla ſunt ipſo facto, tam ex determinatione *Toletani Concilii* relata in *Cap. Decernimus 16. quæſt. 7.*, quam ex viviſſima ratione facultatis defectus in ſic diverſimode præſentantibus, ac inhabilitatis reſpective quoad ſubjectum præſentatum, ut ad rem ponderat *Vivian. de Jurepat. lib. 4. cap. 9. n. 16.*, *& Rot. coram Royas deciſ. 294. n. 20.*

Nec ad ponendum obicem clariſſimum legi d. primævæ fundationis allegari merebatur; quod illa effectuata non fuit, nec admiſſa, aut acceptata ab Ordinario, & Capitularibus Eccleſiæ Majoricenſis; attento quod longe poſtea nempe anno 1514. ad ſupplicationem alterius Guillerini Caldentey, qui aſſignaverat alios Cenſus pro dote d. Beneficii, deventum vere fuit ad erectionem, & fundationem ejuſdem Beneficii cum aſſenſu, & acceptatione Capituli: Unde ſcribentes pro Riera ſubnectebant, quod ſi iſta fuit vera fundatio, & in hac non legitur adjectum onus præſentandi Clericum in ea ætate, ut infra annum promoveri poſſit ad Sacerdotium, inutiliter idem onus deſumi valeat ab ea primæva fundatione
6 anni 1598., quæ eſſe non dicitur vera fundatio, cum nec fuit ab Ordinario approbata, nec unquam fuerit ad effectum deducta.

Siquidem, quia admiſſo in facto, quod ad novam hanc, ut aſſeritur, fundationem d. anni 1514. deventum fuerit a nominato Caldentey uti hærede præfatorum Conjugum præcedentium Fundatorum, & cum ſubrogatione aliorum Cenſuum
7 ſimiliter hæreditariorum ipſorum Conjugum, quo caſu non eſt in facultate hæredis immutare leges, & conditiones

nes appoſitas in diſpoſitione Teſtatoris fundantis, & dotantis de proprio ex congeſtis per *Pax Jordan. Lucubr. tom.2. lib.10. tit.7. n.52., & 57., Gratian. diſcept. forenſ.177. n.24., & ſeq., Rot.cor. Duran. dec.285. n.36., & in Pampilonen. Juriſpatronat. 19. Januarii 1713. cor. clar. mem. Card. Scotto*. Difficultas quælibet tollebatur, reflectendo, quod actualis iſta fundatio decreta inſimul, & impartita remanſit relative in omnibus ad quandam præviam ſupplicationem porrectam per eundem Caldentey hæredem, & in hac quippe ſupplicatione cum ſpecifica haberetur mentio de pia diſpoſitione præfatorum Conjugum ſuper erectione praenuntiati Beneficii; Omnia præterea geſta, & conceſſa in-
8 telliguntur juxta tenorem, & formam d. piæ diſpoſitionis, quæ ſtat pro principali relato; *Rot. cor. Celſ. dec.368. n.8., cor. Emer. Jun. dec.335. n.16., & in terminis cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de Jurepatr. dec.26. n.7.*

Tanto fortius, quod ſi in ſupplicatione iſtiuſmodi profitetur ulterius ad ſubrogationem aliorum Cenſuum hæreditariorum devenire velle, *ut melius, & commodius dicta pia voluntas poſſit debitum effectum ſortiri*, ac paulo inferius, *ut ad erectionem, & Fundationem DICTI BENEFICII poſſit procedi*, clarius inde dabatur intelligi, quod hęc erectio, & Fundatio non alias eſt de Beneficio, uti novo, ſed de eodemmet a Teſtatoribus ordinato, & cum ſuis legibus, ac oneribus, ut ſic pia voluntas ſuum ſortiri poſſit effectum.

Vindicata ab hujuſmodi objecto lege dictæ Fundationis clariſſima, ineaſſum adducebatur prætenſa ejuſdem inobſervantia. Advertebant enim DD., quod ſi vis unice fieri deberet in prædicta obſervantia, hęc mirifice aſſiſtebat pro dictæ legis implemento; Dum ab anno 1515. tempore proximo Fundationi ad annum uſque 1556., in qua temporis intercapedine undecim circiter præſentationes interceſſerant, fuerunt iſtæ ſemper eidem legi conformes, cum præſentati legantur, vel actu Presbyteri, vel Clerici ætate habiles, & ca-
9 paces ad Presbyterium, quales hi omnes præſentati præſumuntur in Jure, uniformiter nempe ad præcedentem titulum clarum; *Mcnoch. de præſumpt. libr. 6. præſumpt.67. per tot., Rot. in Recent. dec.550. n.17. par.18. tom.2., & in Faventina Beneficii 6. Decembris 1726. §. Prout etiam in fine cor. R. P. D. meo Nunez*, & quales in præſentibus circumſtantiis præſumi debent de facto, ex quo a menſe Julii labentis anni communicato Elencho omnium harum præſentationum Defenſori præd. Riera, & dilata per me propoſitione cauſæ ad hodiernam diem, tanto temporis intervallo nulla penitus in oppoſitum deduci potuit probatio.

Haudquaquam officientibus duobus adductis caſibus, anni ſcilicet 1637., & anni 1735., in quibus præſentati fuerunt duo Clerici non qualificati, nec ætate habiles ad Sacerdotium. Viſum enim eſt DD. quod hi duo tantummodo actus, cum præſertim non ſint conjuncti, ſed interrupti a ſtatibus intermediis annorum 1682. & 1710., in quibus præſentati fuerunt Clericus ætate habilis, ac reſpective Sacerdos, inefficaces remaneant contra antiquiſſimam præcedentem obſervantiam per integrum continuatum ſpatium annor. 142.
10 tum quia hæc tanquam proximior, & immediate initium trahens ab ipſa fundatione, cum qua congruentiam habet, magis eſt attendenda; *Card. de Luca de Jurepatr. diſc.60. n.11., Rocc. ſelect. cap.190. n.61.*, & alias in propoſito firmavit *Rot. part.2. deciſ.34. num.13., part.13. dec.156. n.7., & 8., cor. Buratt. dec.647. num.10., cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de Jurepatr. deciſ.58. n.13., in Interamnen. Juriſpatr. 10. Decembris 1709. §. finali cor. clar. mem. Card. Scotto, & in Baren. Beneficii ſuper pertinentia Patronali 13. Aprilis 1728. §. Denique cor. R.mo P.D. meo Caleagnino Decano*.

Tum etiam, quia verſabatur in caſu, in quo cum fundationis litera ſit de ſeſe
11 apertiſſima, & fulcita inſuper immediata longiſſima, & non interrupta obſervantia per integrum lapſum unius fere ſęculi cum dimidio, abſorbentur proinde dicti duo diſcontinui contrarii actus, ac ita infringuntur, ut in nulla prorſus habendi ſint conſideratione, quam-

quamvis ex horum altero conſtitutus diceretur ultimus ſtatus Beneficii, qui cęteroquin attendendus eſſet, ut diſtinguendo, & limitando regulam vulgati *Cap. Conſultationibus de Jurepatr.* tradit *Abbas in Cap. Cum dilecti n.2. de donat.*, *Lotter. de re Beneſ. lib.1. quæſt.34. n.28. & ſeq.*, *Rot. cor. Coccin. dec.220. n.3.*, *cor. Mantic. dec.26. n.1.*, *in Mediolanen. Beneficii 1. Aprilis 1707. §. Quinimo*, *& ſeq. cor. Anſaldo*, *& in Colonien. Vicariæ 6. Martii 1719. §. His omnibus cor. R̃mo Criſpo*.

Tandem nullo numero fuit habita qualitas Sacerdotalis a Riera obtenta infra annum poſt ſequutam inſtitutionem mediante diſpenſatione Apoſtolica. Quia iſta qualitas, ſeu ętas habilis ad Sacerdotium infra annum cum eſſet a Fundatore requiſita de pręciſo tem-
12 pore pręſentationis, ibi -- *Dum quoties locus fuerit fiendæ præſentationi &c.* -- debet idcirco de tali pręciſo tempore concurrere in pręſentato ſubjecto; *Corrad. in prax. Benefic. libr.2. cap.10. n.85.*, *& ſeq.*, *Card. de Luc. de Beneſ. diſc.96. n.19.*, *Rot. dec.496. n.4.*, *& 5. par.1. Recent.*, *& in Aretina Beneficii 24. Januarii 1735. §. Enim vero coram
13 R.P.D. meo Peralta*; Eſt enim qualitas adjecta verbo, quę pręciſe verificanda eſt de tempore verbi; *Fagnan. in c.1. n.54.*, *& ſeq. de ætat.*, *& qualitat. Cler.*, *Piton. de controv. Patron. allegat. 33. n.5.*, *Rota in Brictinorien. Beneficii 20. Januarii 1717. §. Adſtipulante cor. Emo Card. Corio*, *& in Burgi S. Donini Juſpatron. 18. Junii 1713. §. Quod autem cor. Emo D. Card. Aldrovando*. Unde ſi tali tempore non intervenerat, cum pręſentationis actus
14 abſolute, & ſine alia conditione expletus, remanſerit nullus, non potuit ſubinde per ſuperventam habilitationem multo poſtlapſum quadrimeſtris, & actum plenarie conſummatum virtute quaſi retrograda convalidari, ut bene advertit *Piton. diſcept. Eccleſ. 12. n.40.*, *& ſeq.*, *& de Controv. Patron. alleg. 61. n.3.*, *& alleg. 100. n.333.*, *Rot. dec. 147. n.13. poſt Vivian. de Jurepatr.*, *in Recent. deciſ. 619. n.4.*, *& 13. par.19. tom.2.*, *in Pampilonen. Juriſp. 4. Februarii 1715. §. Quod ſunt cor. clar. mem. Card. Scotto*, *& in confirmatoria 4. Februarii 1716. §. Nulliuſque cor. bon. mem. Foſcaro*.

Minuſque juvabat replicatio, quam Riera dicebat, quod fundationis legi ſuperlative ſatisfecerat eo ipſo, quod infra annum promotus fuerat ad Sacerdotium mediante diſpenſatione Apoſtolica ſuper ętate; Reſponſum enim fuit, quod nec infra annum a die pręſentationis Sacerdotium aſſumpſerat, nec ſi aſſumpſiſſet, ſuffragari poſſet ad caſum; cum ſemper ſit verum, quod voluntas Fundatorum pręciſa, & clara circa particularem ętatem de tempore pręſentationis non concurrebat in pręd. Riera, & ſit inſuper verũ, quod juvari non poterat pręnuntiata diſpenſatione ſuper ętate, attento quod pręventiva pręſen-
15 tatio facta non fuerat ſub conditione iſtiuſmodi reportandę diſpenſationis intra quadrimeſtre Patronis Laicis ad pręſentandum conceſſum, & per conſequens eadem diſpenſatio retrotrahi non poterat ad tuendum actum abſolute perfectum, & de ſeſe, ac ipſo Jure nullum, ut tradunt *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.45. n.7.*, *& 8.*, *Piton. de Controv. Patron. allegat. 81. poſt n.3. verſic. Sumendo*, *Rot. dec.2. n.24.*, *dec.6. n.6. cor. R̃mo Criſpo*, & fuſius *in dicta Aretina Beneficii 24. Januarii 1735. §. Et ſolum cor. R. P. D. meo Peralta*.

Ac ulterius, cum iſta eadem diſpenſatio admittatur verſari circa ſolam ętatem quoad Ordines, ſuffragari nequibat ad effectum aſſequendi hoc contro-
16 verſum Beneficium, pro quo ſpecialis requirebatur diſpenſatio cum expreſſione, pręſentationem fuiſſe nullam uti factam contra legem fundationis, ac propterea cum ſpeciali, & expreſſa derogatione ejuſdemmet legis, ut in pręciſis terminis alias firmavit *Rot. dec. 619. n.5. par.19. tom.2. Recen.*

Et ita &c. utraque &c.

## MELEVITANA PENSIONIS.

*Mercurii 6. Decembris 1741.*

### ARGUMENTUM.

Priores, Bajulivi, & Commendatarii Religionis Hieroſolymitanæ cum aſſenſu Titularis facultatem habent transferen-
di

di penſiones in perſonas ejuſdem Ordinis abſque conſenſu M. Magiſtri, & Conventus; qui tamen requiritur, ſi translatio fiat in perſona ab Ordine extranea; aut ſi agatur de reſignationibus, & reſervationibus Penſionum favore Reſignantium.

*SUMMARIUM.*

1 *Priores, Bajulivi, & Commendatarii Religionis Hieroſolymit. cum aſſenſu Titularis facultatem habent transferendi penſiones*;

2 *Nec requiritur conſenſus M. Magiſtri, & Conventus, ſi translatio fiat in perſonas ejuſdem Ordinis, ſecus ſi in extraneas*; & num.4.

3 *Requiritur tamen dictus conſenſus in Reſignationibus, & Reſervationibus penſionum favore Reſignantium.*

5 *Examen capacitatis, vel incapacitatis Reſervantis, & Reſervatarii, ac juſtæ quantitatis penſionis non habet locum in translationibus.*

6 *Expreſſum, & demandatum in uno caſu non eſt trahendum ad alterum caſum.*

7 *Verba* -- ſi potrà conoſcere della capacità &c. -- *non inducunt neceſſitatem, ſed facultatem*;

8 *Præcipue nulla concurrente dictione reſolutiva, & annullativa.*

9 *Translatio penſionis perfectionem recipit a conſenſu Titularis; prædictum vero examen, & Bullarum expeditio reſpiciunt executionem, nec ullam conditionem ſuſpenſivam inducunt.*

10 *Ad acquirendos fructus Beneficiorum, & Commendarum non ſufficit gratiæ collatio, ſed ejus executio requiritur.*

11 *In collationibus Commendarum Ordinis Hieroſolymit. etiam de Gratia Priorali Bullæ datantur ſub die expeditionis, non collationis.*

12 *Caravita auctor Indicis Alphabetici Statutorum Religionis Hieroſolymit. reprobatur.*

13 *Diſpenſatio a ſolemnitatibus requiſitis in aſſecutione penſionum ſuper Prioratibus, & Commendis ſupplet defectum conſenſus M. Magiſtri.*

14 *Inſtrumentum per Acta Cancellariæ Melevitanæ requiritur in reſervationibus, non in translationibus penſionum.*

15 *Et loco Inſtrumenti prædicti ſufficit quicunque actus Notarii publici, puta Chirographus.*

16 *Obſervantiæ multum defertur.*

17 *Nemo propriam pecuniam profundere præſumitur.*

18 *Manutentio in quacunque judicii parte impertiri ſolet.*

## DECISIO CCXVI.

Super bono Jure Joannis Philippi Reſſii etiam ad effectum Manutentionis in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem adverſus Ven. D. Priorem Donatum Mariam Antinorium, præcedentibus duabus deciſionibus editis cor. R. P. D. meo Millino, Sac. Auditorium Sententiam protulit, de cujus viribus cum vigore novæ Commiſſionis diſputatio per Me hodierna die propoſita eſſet -- *Sententiam Rotalem confirmandam DD. cenſuerunt.*

Cum etenim præeunte aſſenſu Fratris Ferdinandi Crivellii Titularis, ſeu Prioris, Commendatarius Juſtinianus anno 1722. transtulerit penſionem annuam ducatorum 250. ſuper fructibus
1 Prioratus Capuæ in prædictum Joannem Philippum Reſſium juxta facultatem transferendi Prioribus, Bajulivis, & Commendatariis tributam *ex ordinatione* 14. *de Commendis*, contenta in Statutis Sac. Religionis, perperam impugnabatur bonum jus Joannis Philippi habentis titulum clarum, & manifeſtum pro validitate translationis ſuſtinenda, & fructibus conſequendis, ut egregie firmat utraque deciſio præcedentis inſtantiæ -- *Prima nempe diei 3. Julii 1739. §. Deſumebatur, & ſecunda 27. Januarii currentis anni §. At qui capitulum cor. R. P. D. meo Millino.*

Quin ad infringendam validitatem translationis opponeretur defectus conſenſus M. Magiſtri, & Conventus tam ex conſtitutione ſan. mem. Pii IV. inter ſuas *la 9. §.23., & §.39. Bullar. nov. tom.3.*, quam *ex ordinationibus* ejuſdem Sac. Religionis 49., *& 50. Statut. de Commend.*

Quo enim ad Bullam Pianam iterum animadverſum fuit, ex ea in §.39. prohiberi, ne penſiones reſerventur,
2 conſtituantur, ſive aſſignentur aliis perſonis,

ſonis, quam Ordinis Hoſpitali S.Joannis Hieroſolymitani abſque expreſſo conſenſu M. Magiſtri, & Conventus, non autem tranſlationem penſionis in perſonas ejuſdem Ordinis, circa quas diſpoſitio Conſtitutionis prædictæ applicari non poterat ad *Text.in leg. quod dictum ff.de pactis, leg. adigere §.Quamvis ff.de Jurepatr., Surd.conſ.371.n.24., Rot. cor. Lancett. dec.1142. n.33.* Quin obſtaret in reliquo diſpoſitio ejuſdem
3 Bullæ in antecedenti §.23.; in quo cum loquatur de Reſignationibus a M. Magiſtro recipiendis, & penſionibus ab eodem reſervandis favore Reſignantium, prout verba ipſius Bullæ clare oſtendunt, nihil profecto facere videbatur ad caſum tranſlationis, de quo in preſens agi contingebat.

Statuta vero *in cap.49., & 50. de Commend.*, præter quam quod diſponunt de penſionum reſervatione, ideoque itidem trahi nequibant ad caſum tranſlationis, de quo in ſpeciali *ordinatione* 14. conſultum extiterat, ut dictum quoque fuit in laudata *prima deciſ. 3. Julii 1739. §.7.coram R.P.D. meo Millino*. Recte advertebatur ex illis ordinationibus non uni Magno Magi-
4 ſtro hanc facultatem tributam fuiſſe, ſed iis etiam, quibus illam Generale Capitulum tribuiſſet: Quapropter cum idem Gener. Capitulum eam dederit *in ordinatione 13., & 14. de Commend.* Bajulivis, Prioribus, & Commendatariis, nulla impoſita lege requirendi aſſenſum, clare ſequebatur, hunc ad ſubſtantiam tranſlationis neceſſarium non eſſe, quemadmodum audita Sac. Religione definivit Sacrum noſtrum Auditorium per magiſtralem *deciſ.219. in part.7. recen.*, cui adhæſit tam *prima deciſio hujus Cauſæ* §.7., quam *ſecunda* §.10., & 11.

Abſque eo quod aliquid momenti faceret, quod poſt interpoſitum conſenſum titularis, petitio, & expeditio Bullarum facienda ſit in conſilio, in quo aſſumitur diſcuſſio capacitatis Reſervantis, & Reſervatarii, ac juſtæ penſionum quantitatis. Prætermiſſo etenim, quod juxta *ordinationem 13. de Commend.* examen tantummodo requiſitum appareat in caſu reſervatio-
5 nis Penſionis, per quam novum onus imponitur titulari, non vero in caſu tranſlationis conſiderato in ſubſequenti *ordinatione* 14., quæ loquitur de prorogando onere antiquo, adeoque in uno caſu expreſſum, & demandatum
6 non eſt trahendum ad alterum, in quo fuit omiſſum juxta *concluſ.*; de qua *Bartol. in leg. Scia §.Cajo ff.de fund.inſtruct., Rot. cor. Ludoviſ. dec.27. n.9., ibique Adden. n.19., & cor. Ninott. dec.72., & in puncto cor.Ottbob. dec.22. n.38., & ſeqq.*

Prætermiſſoque itidem, quod relictum potius appareat in facultate, quam inductum ex neceſſitate, ut demonſtrant verba illa — *dove ſi potrà co-*
7 *noſcere della capacità, ed incapacità*, quę nullam dicunt neceſſitatem ad *Text.in leg. ſæpe audivi, ibique gloſſ. ff. de offic.Præſid., leg. non quidquid, ubi Bald. n.1. ff. de Judic., Rot.cor.Ludoviſ. dec.85. n.7., & cor. Falconer.in miſcell. dec.39. n.7.* Potiſſimum cum non prę-
8 ſeferant dictionem reſolutivam, & nullitatem per neceſſariam ſuperinductam conditionem, ut diſtinguendo probant *Rodulph. alleg.71. n.42., Surd. dec.232. n.9., Rot. cor. Molines dec.918. n.66. tom.3. part.2.*

Penitus collabeſcere viſa eſt utraque exceptio ob eam ſatis validam
9 rationem; quia tam examen faciendum in Conſilio circa capacitatem Reſervantis, & Reſervatarii, quam Bullarum expeditio petenda poſt interpoſitum titularis conſenſum, quæ unice actum ejuſdem tranſlationis jam perfectum, & a titularis conſenſu ſuum jus metientem ſubſequuntur, reſpiciunt dumtaxat executionem tranſlationis jam factæ, modumque continent in ea executione obſervandum, nullam autem conditionem ſuſpenſivam inducunt, vigore cujus ipſa tranſlatio prius perfecta dici non debeat, ut plene ad rem examinata Bullarum litera, & intelligentia reſpondit *Rot. in Melevitana Penſionis 13. Martii 1732. §.Perfectio, & ſeqq. cor. Emo Card. Rezzonico*, quam contrariis auctoritatibus fuſe explicatis, & rejectis firmiter amplectitur *prima hujus cauſæ deciſ. a §.12. ad 16., & ſecunda §.12., & 13. cor. R.P.D. meo Millin.*

Quin itidem ſubſiſteret replicatio illa, quod ante Bullarum expeditionem penſionum termini ſpectent ad transferentem, non ad translatarium. Quidquid enim ſit de veritate hujus propoſitionis, cujus oppoſitum firmat votum Equitis Friſarii diſtributum *in Summario reſponſionis primæ propoſitionis Reſſi*, id etiam potius mirifice comprobaret, quod ſcilicet Bullarum expeditio reſpiciat tantummodo executionem translationis jam peractæ, non vero illius ſub-
10 ſtantiam; cum certum in Jure ſit, quod ad effectum acquirendi fructus, non quidem ſola gratiæ collatio ſufficiat, ſed ejuſdem executio ſit neceſſaria, ante quam executionem nemo ſane fructus ſuos facere poteſt, ut generaliter de quolibet Beneficiato adnotant *Felin. in cap. venient num. 3. de accuſat.*, *Oldrad. conſ. 324. num. 5.*, *Mandoſ. ad regul. 27. Cancell. quæſt. 3.*, *& quæſt. 16. n. 3.*

Minuſque equidem ad cauſam faciebat nova animadverſio diverſitatis formulæ, ſub qua expediuntur Bullæ pro Commendis ſmuitis per Ven. Linguas Sac. Religionis, quæ datantur ſub die factæ collationis, & appellantur *Confirmatoriæ*, & pro illis de gratia Priorali, quæ conferuntur per Ven. Priores quolibet quinquennio, & vocantur *Ratificatoriæ*, atque concipiuntur per verba *Ratificantes conferimus*; Cum e converſo Bullæ translationum penſionum, quæ nec confirmatoriæ, nec ratificatoriæ dicuntur, concipi ſoleant per formulam, *in te transferimus*, *tibique damus*, *concedimus*, æque datentur ſub die expeditionis, non vero translationis.

Quidquid enim ſit de vigore harum formularum Cancellariæ Melevitanæ, certum profecto erat, eas juxta ejuſdem praxim in omni collatione tum Commendarum, quæ per Ven. Linguas ſmutiuntur ratione antianitatis, tum aliarum, quæ conferuntur de gratia Priorali, ſive Magiſtrali, tum etiam in translationibus penſionum prorſus univoce adhiberi per verba -- *Te Commendatarium*, *Te Penſionarium facimus*, *& creamus* -- Ac licet in Bullis translationum non exprimatur *Ratificantes*, attamen cum in iis expreſſa fiat mentio de translatione cum adnotatione diei, Menſis, & anni, nec non conſenſus Titularis, ea expreſſio tacite ſuperinducta videri debet. Proindeque argumentum deſumptum ex diverſitate *datæ* tantum aberat, ut exceptionem confirmaret, quin potius retorqueri poterat; cum etiam in collationibus Commen-
11 darum de Gratia Priorali, quæ abſque dubio a Prioribus ipſis perficiuntur, non ſub factæ collationis, ſed ſub expeditionis die datentur.

Contrariis auctoritatibus jam antea quoque deductis ſuperfluum DD. reſpondere arbitrabantur, cum eæ ſingillatim rejectæ appareant *in prima deciſione præcedentis Inſtantiæ cor. R. P. D. meo Millino* §. 12., *& duobus ſequen.* Auctoritatem vero Indicis Alphabetici
12 Statutorum Sac. Religionis parvi faciendam eſſe, ex eo quia ſuum agnoſcit authorem Priorem ipſum Caravitam, cujus opinio plene reprobata per votum Equitis Friſarii omnino rejici promeruit in *Melevitana Penſionis* 14. *Martii* 1732. *cor. Emo D. Card. Rezzonico*, *& in dicta prima hujus Cauſæ deciſione R. P. D. mei Millini* §. 13.

Quibus ita ſe habentibus, plurimum equidem prodeſſe videbatur, quod conſenſus M. Magiſtri, quem alias neceſſarium non eſſe ad ſubſtantiam translationis manifeſtum erat, fruſtra in hoc caſu requireretur, poſtquam Joannes Philippus mediante Apoſtolico Indulto ſan. mem. Clementis XI. obtinuit capacitatem, ſeu habilitatem ad aſſequendas penſiones ſuper Prioratibus, & Commendis Sac. Religionis cum expreſſa
13 diſpenſatione nedum ab aſſecutione Bullarum, verum etiam a cæteris aliis ſolemnitatibus obſervari ſolitis, ex quo plene ſequebatur in omnem caſum hujuſmodi aſſenſum ſuppletum fuiſſe per diſpenſationem, per quam ſublatum remanet impedimentum a defectu conſenſus forſan proveniens, ut bene notat eadem *prima Cauſæ deciſio* §. 16.

Illa autem, quæ denuo objiciebantur circa defectum formæ translationis, ex eo nempe, quod translatio facta non fuerat per Inſtrumentum publicum, ſive per Acta Cancellariæ Melevitanæ, prout exigitur *ab ordinatione* 13. *de Commendis*,

*dis*, & teſtatur *Michaleſ.in verbo -- Pen-*
14 *ſio* -- inutili quidem conatu replicari compertum fuit; nam ultra quod ordinatio 13. diſponens tantummodo de reſervationibus non eſſet trahenda ad translationes ob diverſitatem, & rationis differentiam, ut optime advertit *ſecunda deciſio R.P.D.mei Millini* §.3.

Pleniſſime ſatisfecit reſponſio, quod etiam ad ſenſum ordinationis præd. ſatis eſſet, quod translatio fieret per quem-
15 cunque actum Notarii publici -- *Che le donazioni di tutte le ſudette penſioni ſi debbano fare per atto di Cancellaria, ò vero per atto di Notaro pubblico*--proindeque aſſertioni Michaleſſi adverſatur literalis diſpoſitio ordinationis; Unde cum translatio facta extiterit per Chirographum trino Teſte munitum; propriaque transferentis manu, ſignoque ſubſcriptum, & obſignatum, & coram Notario recognitum cum approbatione translationis, omniumque in illa expreſſorum, ſatis apparuit impletam fuiſſe formam in Statutis præſcriptam, ut firmiter probat *dicta ſecunda præcedentis inſtantiæ deciſio* §.4., *& ſequen.*, & in ſimilibus omnino terminis dixit *Rot.in Melevitana Penſionis ſuper aperitione Oris 6.Junii* 1738. §.*Verum cor. Rmo Creſcentio*.

Advertendo potiſſimum, quod non exiguum rationis momentum faceret
16 obſervantia, de qua pro eo, quod attinet ad translationis perfectionem ante aſſenſum M. Magiſtri, & Bullarum expeditionem teſtatur memoratum votum Equitis Friſarii §. *Riceve più forza*: quoad vero formam deſumitur ex ſimili actu translationis expleto per Chirographum a Commendatario Gabuccino favore Commendatarii Juſtiniani. In ſpecie autem eruebatur obſervantia contra utramque oppoſitam nullitatem ex diuturna ſolutione penſionis jugiter continuata tam a Priore Crivellio, quam a Priore Falconerio, quos tanquam bene conſcios ordinationum, & Praxis Sac. Religionis præſumendum
17 non eſt voluiſſe propriam pecuniam profundere, niſi translationem legitime fuiſſe peractam cognoviſſent; quemadmodum concludit præfata *ſecunda deciſio* §.*final. cor.R.P.D.meo Millin.*

Oppoſita demum circa Sententiæ Rotalis validitatem, ex eo quia in expeditione Cauſæ proceſſum fuerit per viam confirmationis decreti contemporanee lati ſuper manutentione, ſubſiſtentiam penitus non habere dignoſcebatur: Cum enim commiſſio præcedentis inſtantiæ directa cum clauſula -- *videatur de bono Jure etiam ad effectum manutentionis* --, Judicium petitorium, & poſſeſſorium complecteretur, æquum profecto erat, ut utrumque abſolveretur modo unicuique convenienti; Itemque cum per Sententiam pronuntiatum fuerit conſtare de bono Jure Reſſi, ei-
18 dem utique in ſequelam boni Juris concedenda erat manutentio, quæ in quacunque Judicii parte impartiri ſolet, *Rot. cor. Emerix Jun. dec.*337. *n.*9., *cor. Lancett. dec.*291. *n.*7., *cor. Anſald. dec.*102. *n.*1., & *cor. Molin. dec.*332. *num.*6.

Et ita in reliquis ſe referentes ad præcedentis inſtantiæ deciſiones DD.reſponderunt utraque &c.

## LEODIEN. BENEFICII.

*Veneris* 12. *Januarii* 1742.

## ARGUMENTUM.

Inſtitutio eſt ipſo jure nulla deficiente publicatione, & affixione Edictorum, quæ requiritur tam in electionibus collegialiter per Patronos factis, quam in præſentationibus per ipſos uti ſingulos expletis. Pariter nulla eſt inſtitutio, ſi Edicta non relinquantur affixa per totum terminum in ipſis præſcribendum, & ſi intra hujuſmodi terminum concedatur. Juſpatronatus reſervatum pro hæredibus, ſucceſſoribus, parentela, propinquis, conſanguineis, & affinibus, eſt mixtum, in quo qualitas hæreditaria ſufficit, ſi concurrat habitu, & potentia. Paſſive vocatus non indiget præſentatione.

## SUMMARIUM.

1 *Manutentio debetur legitime, non vero nulliter poſſidenti.*
2 *Nullitas inſtitutionis afficit etiam poſſeſſionem*; & ſub n.15.
3 *Quæ ab illa, tanquam a ſua cauſa, dependet.*

4 *Edicta vices gerunt particularis citationis*;

5 *Et ſine illorum publicatione, & affixione institutio ipſo jure nulla eſt*; & ſub n. ſeq.

6 *Requiriturque tam in electionibus collegialiter per Patronos factis*; *quam in præſentationibus per ipſos uti ſingulos expletis*:

7 *In Edictis autem præſcribi, & indicari debet dies inſtitutionis*,

8 *Quæ concessa intra terminum præfinitum ipſo jure nulla eſt*;

9 *Prout pariter nulla eſt, ſi Edicta affixa non relinquantur per totum terminum prædictum*.

10 *Obſervantia non probata non attenditur*;

11 *Strictiuſque probanda eſt, ſi directe repugnet diſpoſitioni juris*;

12 *A qua in dubio recedi non debet, prout neque a communi DD. opinione*.

13 *Tam præſentatio expleta a non exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi nulla eſt, quam inſtitutio*.

14 *Præſentatio, & inſtitutio factæ contra legem fundationis, & in præjudicium vocatorum nullæ ſunt*;

15 *Prout quoque in hoc caſu nullæ ſunt Proviſiones tam Apoſtolicæ, quam Ordinariorum factæ jure devoluto*.

16 *Injuſtus Detentor non eſt manutenendus*;

17 *Sed ejus poſſeſſione, etiam priori; non obſtante, manutentio danda eſt bonum jus habenti*.

18 *Quaſi poſſeſſio præſentandi tranſit in poſſeſſorem*. & ſub n.20.

19 *Beneficium debetur præſentato ab exiſtente in quaſi poſſeſſione*.

20 *Efficacia ultimi ſtatus non infringitur, niſi vel per rem judicatam, vel per Partis confeſſionem, vel per publicum Inſtrumentum*;

21 *Et in dubio ſtandum eſt ultimo ſtatui*;

22 *Præſertim convalidato ab exiſtentia penultimi ſtatus*.

23 *Filius*; *ergo hæres*.

24 *Juſpatronatus reſervatum pro hæredibus, ſucceſſoribus, parentela, propinquis, conſanguineis, & affinibus, eſt mixtum*;

25 *Pro quo requiritur qualitas ſanguinis*,

26 *Et qualitas hæreditaria, vel actu, vel habitu ſaltem, & potentia*.

27 *Exiſtenti de genere vocatorum debetur Beneficium*,

28 *Etiam non præſentato*.

29 *Poſſeſſio a manu Executoris Literarum Apoſtolicarum accepta juſta eſt*.

30 *In capienda poſſeſſione illegitimus Poſſeſſor citandus non eſt, non obſtante clauſula* -- Amoto --;

31 *Præſertim, ſi defenſionem non habeat, ex quo ſit deſtitutus legitima præſentatione, & paſſiva vocatione*.

## DECISIO CCXVII.

Beneficium S.Mariæ, & Barbaræ de Jurepatronatus Laicorum, cum per obitum Joannis Ægidii Ghoos vacaverit menſe Julio anni 1737., ad præſentationem quorundam Incolarum Pagi Quaetmechilen, Archidiaconus Leodienſis contulit Joanni Raynders, qui in hujus ſequelam clam, nemine citato, nullaque præmiſſa aſſueta Edictorum affixione ſub die 27. Auguſti ejuſdem anni poſſeſſionem quoque illius nactus fuit; Aſt cum ex lege fundationis præſcripta in Literis Apoſtolicis Pauli II. datis anno 1469. hujuſmodi Beneficium tam active, quam paſſive reſervatum fuit certo perſonarum generi, videlicet Conſanguineis, & propinquis Joannis Poyſter; ideo Chriſtianus Noels reportata præſentatione a Matre ſua, filia, & hærede Martinæ, quæ in præcedentibus ſtatibus uti Patrona præſentaverat, Literas Apoſtolicas pro præſentato reportavit, & in harum executionem poſſeſſionem quoque obtinuit ſub die 5. Novembris dicti anni 1737. a Vicario Generali Leodienſi illarum Executore; Rebus itaque ſic ſtantibus, præfatus Joannes Reynders cupiens ſe in ſua poſſeſſione præcedenter obtenta confoveri, Cauſam ſuper manutentione egit coram laudato Vicario Leodienſi, a quo cum contrariam expertus fuerit Sententiam, Signaturam Juſtitiæ adiit, a qua reportata Commiſſione mihi directa cum clauſula -- *Alteri cum facultate manutenendi, quem de Jure* -- concordare curavit Dubium -- *An, & cui ſit danda Manutentio?* -- quod, in contumaciam ipſius fruſtra dilationem petentis, reſolutum fuit favore Chriſtiani, cui juremerito de-

decreta fuit manutentio in poſſeſſione
hujus Beneficii.
Poſſeſſio ſiquidem, quam Authore
Archidiacono Leodienſi naſtus fuit
Joannes Reynders, cum ſalvari nequa-
quam poſſit a patentiſſimo nullitatis vi-
1 tio, & altera è contra poſſeſſio per
Chriſtianum Noels adepta, cum legiti-
mo, juſtoque titulo innixa videatur; per
neceſſarium conſequens deſcendebat,
Chriſtianum, non vero Joannem fore
de Jure manutenendum, ut ad termi-
nos *Text. in Cap. Licet Cauſam de
probat.* pluries in his terminis ſta-
tuit noſtrum S. Auditorium, ut in
*Salernitana Beneficiorum ſuper Manu-
tentione 6. Februarii* 1708. *§. finali, &
in Novarien. Parochialis Loci Ciſli ſu-
per Manutentione 27. Januarii* 1710.
*§.1., & ſeq. cor. clar. mem. Card. Priolo*, *in Herbipolen. Vicariarum ſuper
Manutentione 29. Febr.* 1714. *§. Quo
enim coram clar. mem. Card. Scotto, in
Nullius, ſeu Celſonen. Unionis ſuper
Manutentione 7. Februarii* 1735. *§. De
validitate cor. R.P.D. Caleagnino De-
cano, & in Cadicen. Juris præcedendi
ſuper Manutentione 23. Martii* 1735.
*§. Et quippe cor. Rmo Creſcentio.*
De nullitate igitur poſſeſſionis a Joan-
ne acquiſitæ Domini prius agentes,
cenſuerunt, revera diverſimode eam
haudquaquam dijudicari poſſe; cum
certo conſtet, ipſam conceſſam fuiſſe
ab Archidiacono Leodienſi in ſeque-
lam, & executionem Inſtitutionis ejuſ-
dem pariter nullæ; Quapropter cor-
ruente ipſa inſtitutione ex capite nulli-
2 tatis, corruat, neceſſe eſt, etiam poſ-
ſeſſio inſtitutionis conſequutiva; cum
poſſeſſio iſta ſubſequens procedat, at-
3 que dependeat ab ipſa inſtitutione,
tanquam a ſua Cauſa, per *Text. in
Cap. Illud 8. de Jurepatron.*, *Piton.
de Controv. Patron. alleg.63. ſub n.6.
§. Quoad ſecundum, Rot. dec.103. n.22.
apud Balduc. ad Ramon. tom.4., & in
Nullius, ſeu Fulden. 1. Jun.* 1708. *§.15.,
& 2. Junii* 1717. *§. 36. cor. bon. mem.
Anſaldo.*
Quo enim ad inſtitutionis nullita-
tem, propter quam Joannes in poſ-
ſeſſionem ſeſe intruſit auctoritate Archi-
diaconi Leodienſis, profecto hæſitari
non poterat, eo ipſo, quo perpendebatur eundem Archidiaconum ad præ-
ſentationem trium Incolarum inſtituiſ-
ſe Joannem Raynders, nemine citato,
nulliſque publicatis Edictis ante inſti-
tutionem; Ex hac enim inſtitutionis
methodo ab eodem Archidiacono ſer-
vata evidentiſſimum inſurgebat nullita-
tis caput: Quippe quia publicatio, &
4 affixio Edictorum, quæ vicem obti-
nent particularis Citationis, ut ait
*Lambert. de Jurepatron. lib.2. par.2.
quæſt.6. art.23. num.1. in fine*; adeo ne-
ceſſaria, & ſubſtantialis eſt ad validita-
5 tem inſtitutionis, ut quælibet inſtitu-
tutio facta abſque præventiva illorum
publicatione ſalvari nequeat a nullita-
tis vitio, nullaque ſit ipſo Jure, ut ex
*Textu in Cap. fin. de elect. in 6.*, ibique
*Gloſs. verb. electione, & Joannes Andr.*,
*Lambert. dicta par.2. quæſt.6. art.2. per
tot.*, *Barboſ. de Offic., & poteſt. Epiſc.
alleg.72. n.123.*, *Antonell. de Regim.
Eccleſ. lib.3. cap.6. §.1. n.6.*, *Tondut.
reſol. Benef. cap.118. n.1.*, *Ricc. in prax.
Reſol. cap.143., & 144.*, *Piton. de Cont.
Patron. alleg.4. n.27.*
Quæ quidem Juris diſpoſitio non tan-
tum adamuſſim ſervari debet in electio-
6 nibus, de quibus præfatus *Text. in Cap.
final. de Elect.* loquitur; quinimmo, &
a fortiori in inſtitutionibus Præſentatis
a Patronis uti ſingulis concedendis;
Quoniam hæc Edictorum publicatio
non ad alium finem ſancita fuit in *dicto
Cap. finali*, niſi, ut Jus habere autu-
mantes vocentur *nominatim*, *ubi eſt
Coelectus, vel appareat Oppoſitor*, *alias
generaliter in Eccleſia, ut ſi qui ſint,
qui velint opponere, compareant*; Quibus
poſitis, cum electiones, quæ explentur
a pluribus Perſonis una ſimul Collegia-
liter Congregatis, clandeſtinæ, & oc-
cultæ eſſe nequeant, prout revera in
abſcondito, & in ſupplantationem Pa-
tronorum expleri poſſent præſentatio-
nes, contra quas propterea ſeſe oppo-
nere nequirent; & tamen ob minus
periculum, quod ingeri poteſt in ele-
ctionibus, requiritur publicatio Edi-
ctorum, ſeu ſpecifica nominatio, *ubi
eſt Coelectus, vel appareat Oppoſitor*,
antequam inſtituantur Electi a Patronis
Collegialiter Congregatis, a fortiori
proin-

proinde neceſſaria dicenda erit hæc eadem publicatio Edictorum ante inſtitutionem concedendam Pręſentatis a Patronis, uti ſingulis, prout notat *Gloſſ. in dicto Cap. final. verb. Elect.*, ubi putat *in præſentatione, ut etiam ille, cui ſit præſentatio, ſervare teneatur hanc Decretalem, & ſic ſervatur*, & tradunt *Lambert. de Jurepatr., dicta quæſt.6. art.2. ſub n.5. uſque ad fin., & art.23. n.3., & art.25. per tot., Vulpell. in prax. Judic. for. Eccleſ. cap.* 49. *n.*24., *Antonell. de Regimen. Eccleſ. d. cap.*6. §.1. *n.*6., *Corrad. in prax. benef. lib.*4. *cap.*3. *n.*20.

Quinimo hęc adeo vera ſunt, ut ulterius pro abſoluto receptum ſit, Ordinarium, ſeu quemcunque Inſtitutorem, nedum ad publicationem, ſeu Edictorum affixionem pręmittendam perneceſſe, & ſub pęna nullitatis adſtringi ante concedendam Inſtitutio-
7 nem; verum etiam in eis diem inſtitutionis exponere debere, eandemque expectare teneri, antequam ſuum Inſtitutionis, vel gratificationis Judicium expleat favore pręſentati; adeo ut, con-
8 ceſſa Inſtitutione poſt publicationem eorundem Edictorum intra tamen terminum in eis pręſcriptum, & non adhuc prolapſum, ipſa inſtitutio nulla pariter ſit ipſo jure, ut tradunt *Vivian. de Jurep. lib.*9. *cap.* 1. *n.*7., *& cap.*2. *n.*6., *Lotter. de re benefic. lib.* 3. *quæſt.*17. *num.*195., *Corrad. in prax. benef. lib.*4. *cap.*3. *ſub num.*28. §.*Quinimo*, *Ricc. in prax. for. Eccleſ. dec.*161., *& Rota in Novarien. Parochialis* 11. *Apr.*1712. §.*Atque hæc, &* §.*Atque ita cor. bon. me. Anſaldo*, quemadmodum pari nullita-
9 tis vitio laborat, ſi Ordinarius Edicta, donec durat terminus in eis pręſcriptus, affixa non relinquat, ad *Textum in Clem.*1. *ubi Gloſſ. de Judic.*, *& Vivian. de Jurep. dicto lib.*9. *cap.*2. *n.*5.

Fruſtra autem ad ſalvandam ſuam Inſtitutionem a labe nullitatis recurrere poterat Joannes ad contrariam Edictorum affixionis obſervantiam, ſeu conſuetudinem: De hujuſmodi ſiquidem contraria conſuetudine nullum adduce-
10 batur probationis veſtigium; unde impune ſperni poterat; ad *Textum in Cap. Dilectus* 34. *de præben. ubi Gloſſ. & Canoniſtæ, Rot. dec.*15. *n.*21. *par.*11., *dec.*169. *n.*3. *par.*14., *& dec.*469. *n.*51. *par.*19. *Recen.*, *dec.*825. *n.*23., *&* 24. *cor. Merlino*, *& deciſ.*964. *num.*17. *coram bon. mem. Molines*. Pręcipue autem, dum ſi quæ probari poſſet conſuetudo, hæc porro de diametro adverſaretur diſpoſitioni Juris Canonici præſcriptæ *in dicto Cap. finali*, & communi Doctorum opinioni; adeoque potiori Jure adſtringebatur Joannes, graviori-
11 que onere premebatur probandi pluſquam concludenter hanc aſſertam contrariam conſuetudinem cum omnibus ſuis requiſitis; per *Text. in Cap. finali de conſuet.*, *ibique Gloſſ., & Doctores, Cardin. de Luc. de Benef. diſcurſ.*30. *n.*11., *Sperell. dec.*89. *n.*22., *Rot. dec.*1125. *n.*3., *&* 4. *cor. Pen., dec.*414. *n.*7. *cor. bon. mem. Molin.*, *& dec.*486. *n.*10. *cor. bon. mem. Lancetta*, alias a ſupradicta
12 clara Juris diſpoſitione, & communi Doctorum opinione recedi nequaquam poſſet ſub prætextu aſſertæ, & non concludenter probatæ contrariæ conſuetudinis per ea, quæ tradunt *Valenzuol. conſil.*33. *n.*91. *lib.*1., *Card. de Luc. de Regal. diſcurſ.*60. *n.*7., *Rota dec.*251. *n.*4. *cor. Mantica, dec.*473. *n.*6. *cor. Buratto*, *& dec.*13. *n.*3. *de Benefic. cor. Card. Falconer.*

Verumtamen cum hujuſmodi ſæpedicta inſtitutio conceſſa fuerit Joanni Reynders ad præſentationem trium Incolarum, abſque eo, quod prius doctum fuiſſet tum de pertinentia patronali penes dd. tres Incolas, tum de paſſiva vocatione dicti Joannis, ex quo hoc Beneficium reſervatum comperitur certo generi perſonarum; hinc propterea duplex ulterius conſurgebat nullitatis d. inſtitutionis caput; Et quoad primum res ab omni prorſus difficultate immunis apparebat, dum ſuprad.
13 tres Incolæ, qui ſe Patronos eſſe aſſeruerunt, nunquam docuerunt, vel docere poterunt, ſe, vel Anteceſſores ſuos unquam præſentaſſe, vel fuiſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ad effectum, ut ad eorum favorem conſtare poſſet de pertinentia patronali; Sepoſita igitur hujuſmodi probatione, perſpicuum redde-

debatur, eorum præſentationem eſſe nullam, invalidamque dijudicandam, inſtitutionemque conceſſam in vim iſtius nullæ præſentationis pari nullitate laborare, ut relatis concordan. firmat *Rot. in Gerunden. Beneficii* 28. *Novembris* 1735. §. *Ratio ſiquidem cor. Emo Rezzonico*.

Alterum vero nullitatis caput deſumebatur ex qualitate hujus Beneficii, quod juxta legem fundationis debitum apparebat certo generi Perſonarum, ſcilicet Propinquis, & Conſanguineis Patronorum; Cum igitur certum eſſet, Joannem Reynders non eſſe de hoc perſonarum genere, prout e contra erat Chriſtianus; ex hoc proinde etiam
14 capite tam ejuſdem Joannis præſentatio, quam ſubſequuta inſtitutio, nulla prorſus erit dicenda, cum facta videatur contra expreſſam legem fundationis, & in præjudicium præfati Chriſtiani de genere vocatorum exiſtentis, ut tradunt Doctores *in cap. Quia propter* 42. *de elect.*, *Gloſſ. in Clement.* 1. *verb. inhibet de Jurepatr.*, *Garz. de Benefic. par.* 7. *cap.* 1. *n.* 65., *Rot. dec.* 619. *n.* 4. *part.* 19. *recen.*, *dec.* 1326. *n.* 3. *cor. Coccin.*, *dec.* 1254. *n.* 10. *cor. Emerix Jun.*, & *dec.* 1151. *n.* 2. *cor. bon. mem. Molin.*; Quæ quidem nullitas adeo ſubſtantialis dicitur, ut irritet etiam tum provi-
15 ſiones Apoſtolicas factas jure devoluto, cum Summus Pontifex nullum irroget præjudicium perſonis in fundatione vocatis; tum proviſiones etiam jure devoluto factas ab Ordinariis locorum, quia iſti quoque tenentur, ſervata forma in fundatione Beneficii præſcripta, eligere paſſive vocatos; ut de proviſionibus factis a Summo Pontifice tradunt *Caſtropal. oper. moral. tom.* 2. *tit.* 13. *de Benefic. diſput.* 2. *punct.* 1. *n.* 17., *Gonzal. ad Reg. Cancell. gloſſ.* 9. §. 1. *n.* 59. *verſic. Et quando*, *Lotter. de Re Benefic. lib.* 1. *quæſt.* 34. *n.* 17., *Piton. de Controv. Patron. alleg.* 76. *n.* 71. §. *Quod ipſe*, *Rot. dec.* 321. *n.* 7. *part.* 17. *recen.*, *deciſ.* 189. *n.* 17., & *ſeqq. cor. Bich.*, *dec.* 575. *n.* 9., & *ſeqq.*, & *dec.* 596. *n.* 1. *cor. Caprar.*, & *in Tuſculana Cappellaniæ* 15. *Martii* 1715. §. *Quod ipſe cor. bon. mem. Anſaldo*, & de proviſionibus factis ab Ordinariis expendunt *Garz. de Benef. par.* 10. *cap.* 3. *n.* 42., *Rebuff. in Prax. Benef. tit. de devolut. n.* 4., & *ſeq.*, *Larea de Anniv.*, & *Cappell. cap.* 10. *n.* 27., *Monacell. in form. for. Eccleſ. part.* 1. *tit.* 2. *n.* 13., *Gonzal. ad Reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 46. *num.* 33., *Lotter. de Re Benef. libr.* 2. *quæſt.* 24. *n.* 62., & 63., *Piton. d. controv.* 75. *n.* 71., & *Rot. in d. Tuſculana Cappellaniæ* §. *Verum cor. bon. mem. Anſaldo*.

Conſtito igitur ex his uſque modo firmatis de clara, ac patentiſſima nullitate inſtitutionis conceſſæ Joanni Reynders, ſicuti hæc nullitas perneceſſe influebat in poſſeſſionem ſubſequutam, eamque pariter nullam reddebat, ita per conſequens nullo Jure concedi poterat manutentio eidem Joanni, etiamſi prius ſe in poſſeſſionem intruſerit; cum
16 explorati Juris ſit, injuſtum Detentorem non eſſe manutenendum; *Rot. deciſ.* 1761. *num.* 3. *cor. Coccin.*, *dec.* 334. *n.* 34. *cor. Caprar.*, & *dec.* 121. *n.* 4. *de Penſion. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, præcipue, cum conſtet, Chriſtianum Noels, cui manutentionem modo concedit Sac. Auditorium, ſuffultum eſſe juſto titulo, ac bono Jure, ac propterea
17 eidem juremerito concedendam eſſe manutentionem, non obſtante priori capta per ſuprad. Joannem poſſeſſione, quæ incontinenti illegitima, & vitioſa detegitur, ut obſervat *Honded. conſ.* 24. *n.* 70. *lib.* 2., *Cancer. variar. reſol. lib.* 3. *cap.* 14. *n.* 54., *Poſth. de Manut. obſer.* 42. *a n.* 146. *ad* 154., *Ciarl. controv.* 127. *n.* 33., & 34. *lib.* 2., *Rot. dec.* 326. *n.* 11. *cor. Cerro*, *dec.* 274. *n.* 32. *cor. Alexandro VIII.*, & *dec.* 955. *num.* 1. *cor. bon. mem. Molin.*

Deſcendentes proinde Domini ad examen boni Juris, quod fovet Chriſtianus ad effectum, ut ipſe manutenendus ſit in ſua poſſeſſione, facili negocio comperuerunt, ipſum juſtum habere titulum poſſidendi, legitimeque poſſeſſionem adeptum fuiſſe; Juſtus autem titulus clare deducebatur ex eo, quod præſentatus fuerat ab Eliſabeth Catharina Ghoos ejus Matre, filia Martinez Spoirſters, quæ in ultima vacatione ſequuta anno 1698. Ægidium filium ſuum præſentaverat; Cum enim hujuſmodi quaſi poſſeſſio, quæ indubitanter compe-

petebat Martinæ Matri, tranſiverit
18 in dictam Eliſabeth filiam, quæ idcirco gaudere poteſt beneficio ultimi ſtatus, & privilegio quaſi poſſeſſionis præſentandi penes ſuam Matrem exiſtentis, ex firmatis per *Rot. dec.31. n.8. cor.Celſo, dec.344. n.4., & ſeq. cor.Dunozett.Jun., dec.115. n.17., & 18. cor. Priol., dec.10. n.3.de Jurepatr. cor.clar. mem. Card.Falconer., dec.902. n.1., & dec.1109. n.8. cor. bon.mem.Molin., in Tuden.Parochialis de Calvoſ.20.Januarii 1727.§.Quin ad eliminandam, & 16. Januarii 1728. §. Neutiquam cor. bon. mem.Ratto, & in Tuden.Parochialis de Riofrio ſuper Inſtitutione 29. Novembris 1734. §.4. cor.Emo Rezzonico*; Sequebatur exinde, quod habendus erat, acſi præſentatus fuiſſet ab exiſtenti in quaſi poſſeſſione præſentandi juxta ultimum ſtatum; ac proinde uti ita præſentatus, juſtum dicebatur habere titulum ad effectum aſſequendi hoc con-
19 troverſum Beneficium; cum ſemper adjudicandum veniat præſentatis ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi; juxta *Text. in cap. Conſultationibus de Jurepatr., & cap.Cum olim de Cauſ. poſſeſſ., & propr., Garz.de Beneſ.par.5. cap.5. n.2., Gonzal. ad Reg.8. Cancell. gloſſ.45. §.2.n.7., Rot.dec.20. n.4., & 5. cor.Celſ., dec.904.n.2., & 11.cor.bon. mem.Lancett., & dec.208. n.5., & deciſ.797. n.3. cor. bon. mem.Molin., in Sorana Cappellaniæ 2. Martii 1732. §.Stetit cor.R. P. D.Millin., & in dicta Tuden. Parochialis de Riofrio ſuper Inſtitutione 20.Novembris 1734. §.Stetit, cor.Emo Rezzonico, & in Firmana Juriſpatronatus de Grana 30.Junii 1741. cor.R. P. D.Molin. §.4.*

Virtus autem, & efficacia hujus ultimi ſtatus conſtituentis Patronos, ſeu
20 Cauſam ab eis habentes in quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ non aliter elidi poteſt, niſi per medium triplicis illius generis probationum, nempe Rei Judicatæ, Partis confeſſionis, ac publici Inſtrumenti, per quas incontinenti fundata reddatur Partis contrariæ intentio quoad veram pertinentiam patronalem, ad tradita per *Lotter. de re Beneſic. lib.1. quæſt.34. n.29., Rot. dec.79. n.2., & dec.96. n.6. cor.Dunoz. Jun., dec.159. n.22. cor. Priolo, & deciſ.55. n.11. de Jurepatron. cor. clar. mem. Card. Falconer., & in Luccn.Parochialium ſuper Inſtitutione 3. Februarii 1730. §.Etſi autem cor.Rmo Creſcentio, & in dicta Firmana Juriſpatron. de Grana §.5. cor. R. P. D. Molino*,
21 adeo, ut ſi probationes in ancipiti verſentur, unice inſiſtendum ſit, & procedendum ad tramites dicti ultimi ſtatus, ad *Text. in Cap. Ex Literis de Jurepatron., ubi Butr. n.6., Rot. dec.244. n.8. cor. Beninc., in Tuden. Parochialis de Camos 4.Julii 1727. cor. Emo Aldrovando, & in dicta Firmana Juriſpatron. de Grana dicto §.5. in fine cor. R.P.D. Molino*; Fortior, inquam, evaſit in præſenti caſu virtus, & efficacia
22 prædicti ultimi ſtatus, ob aſſiſtentiam, quam obtinet ex penultimo ſtatu, anni nempe 1685., in quo ſupradicta Martina, Mater ejuſdem Eliſabeth præſentavit, ejuſque præſentatio ſuum habuit effectum, ut communiter Doctores *in Cap. Cum de Beneſ. de præben. in 6., Lotter. de Re Beneſ. lib.1. quæſt. 34. n.45., Roſa de executione Liter. Apoſt. cap.6. n.109., Rot. dec.303. n.11. cor. Celſo, dec.48. ſub n.2., & dec.49. n.3. de Jurepatron. cor. clar. mem. Card. Falconer., & in Aurien. Beneſ. de Serbo. 12. Martii 1725. §. Hæc autem cor.bon. mem. Ratto*.

Abſque eo quod quidquam obſtare potuerit, Eliſabetham, non conſtare eſſe hæredem Martinæ ſuæ Matris, quæ præſentaverat in præcedentibus duobus Statibus; Ipſa ſiquidem indubitate filia eſt ejuſdem Martinæ, adeoquæ deſectis Fratribus, adſtipulatur vulgatiſſima il-
23 la regula, filius; ergo hæres, ut animadvertunt *Conciol. de Hered. art.1. n.11., Rot. dec.187. n.14. par.10. Recent., dec.123. n.4. cor. Cerro, dec.137. n.18. cor. Ottbobon., dec.138. n.8. cor. Benin., dec.84. n.16. cor. Anſaldo, & dec.828. n.4. cor. bon. mem. Lancetta*; Ultraquamquod cum verſemur in terminis Juriſpatronatus mixti, ex quo re-
24 ſervatum fuit pro hæredibus, Succeſſoribus, Parentela, Propinquis, Conſanguineis, & Affinibus, ut in puncto de Jurepatronatus relicto hæredibus, & Succeſſoribus, quod mixtum dicatur, tra-

tradunt *Rocc. diſput.*193. *n.*10. *tom.*2., *Card. de Luc. de Jurepatron. diſc.*24. *n.*6., *Piton. de Controv. Patron. alleg.*69. *n.*10., & 11., *alleg.* 76. *n.*1., & 2., & *alleg.*100.*n.*694., *Panimoll. dec.*157. *n.*2., *Rot. dec.*71. *n.*7. *cor. Benine.*, *deciſ.*444. *n.*6. *cor. Emerix Jun.*, *dec.*701. *n.*4. *cor. Molin.*, *dec.* 572. *n.*2. *coram Lanc.*, & *in Averſana Beneſ.* 4. *Octobris* 1715. §. *Etenim cor. clar. mem. Card. Scotto*; conſurgebat, quod etſi Eliſabeth ſolam qualitatem ſanguinis haberet, non tamen hoc Juſpatronatus ceſſaret eſſe mixtum, cum certum ſit ad ita illud dijudicandum requiri qualita-
25 tem deſcendentalem ſanguinis, *Rot. deciſ.*456. *n.*5. *cor. Seraph.*, *dec.*679. *n.*4. *cor. Burat.*, *dec.*127. *n.*9. *cor. Ubald.*, *dec.*536. *n.*9. *cor. Anſald.*, *dec.* 701. *n.*4. *cor. Molin.*, *dec.*55. *n.*7. *cor. Herrera*, *dec.*140. *n.*6. *cor. Kaunitz*, & *dec.*31. *n. final. de Jurepatron. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, & alteram qualitatem
26 hæreditariam Matris, vel actu, vel ſaltem habitu, & potentia; juxta communiſſimam Sententiam, de qua *Rot. dec.*701. *n.*12., & 13. *cor. Molin.*, *deciſ.*536. *n.*18. *cor. Anſaldo*, *dec.*145. *n.*15. *cor. Kaunitz*, *dec.*29. *n.*12. *de Jurepatr. cor. clar. mem. Card. Falcon.*, *dec.*412. *n.*5. *cor. R̃mo Criſpo*, *in Bituntina Juriſpatron.* 26. *Martii* 1734. §. *Porro cor. R. P. D. Millino*, & *in Gerunden. Beneſ.*28. *Junii ejuſdem anni* §. *Minuſque cor. Em̃o Corio*.

Juſtus demum titulus, bonumque Jus præfati Chriſtiani Noels conſurgebat etiam inevitabiliter ex eo, quod ipſe eſt de genere paſſive Vocatorum in fundatione, cum ſit filius Eliſabeth filiæ ſupradictæ Martinæ, quæ eſt ex Deſcendentibus a Fundatore; Si igitur idem
27 Chriſtianus dumtaxat eſt de genere paſſive Vocatorum, certiſſimum redditur ipſum ſolum fovere juſtum titulum, bonumque Jus, ad hoc, ut eidem adjudicandum foret hujuſmodi Beneficium, *Lotter. de re Beneſ. lib.* 2. *quæſt.*38. *n.*26., & *quæſt.*51. *n.*39., *Rot. dec.*189. *n.*10. *cor. Bichio*, *dec.* 559. *n.*1. *coram Buratto*, & *dec.*60. *n.*1. *de Jurepatron. cor. Card. Falcon.*: etiamſi præſentatione Patroni deſtitutus eſſet; cum imme-
28 diate vocatus a Fundatore non indigeat Patronorum præſentatione; *Lambert. de Jurepat. lib.*2. *quæſt.*8. *art.* 4. *n.*7., *Rocc. diſput. Jur. cap.*190. *n.*21., & 22., *Piton. de Controv. Patron. alleg.*17. *n.*12., *alleg.*33. *n.*7., & *alleg.*52., *Rot. dec.*122. *n.*1., & *ſeq. par.*11. *Recent.*, *dec.*99. *n.*3. *cor. Pamphil.*, *in Tyburtina Canonicatus* 18. *Junii* 1734. §. *Gravamen cor. R̃mo Creſcentio*, & *in Valentina Beneficii* 10. *Januarii* 1735. §. *Ratio cor. Eodem*.

Probato ex his juſto titulo, & bono Jure favore Chriſtiani, eadem facilitate demonſtrabatur, eundem legitime poſſeſſionem acquiſiviſſe; Conſtabat enim, fuiſſe præſentatum a vera Patrona, literaſque ſubinde Apoſtolicas pro præſentato obtinuiſſe, & in harum executionem poſſeſſionem accepiſſe de manu executoris earundem, poſtquam de exiſtentia Patronali docuerat ex fundatione, & dotatione, de pertinentia penes ejus matrem, & de ſua paſſiva vocatione; Quibus poſitis juſte poſſidere dicebatur, cum poſſideat au-
29 thore Executore Literarum Apoſtolicarum, ex congeſtis per *Argel. de Legit. controv. quæſt.*2. *n.*125., *Rot. deciſ.*12. *n.*1., *dec.*182. *n.*25., & *dec.*319. *n.*14. *cor. Priolo*, & *dec.*72. *n.*1. *cor. Alexandr. VIII.*, & *dec.*955. *n.*2. *cor. Molin.*

In nihilum obſtante, quod Chriſtianus in actu capiendæ poſſeſſionis non citaverit Joannem Reynders, qui prius reperiebatur in poſſeſſione, & præcipue ob clauſulam illam – *Amoto* – in Literis Apoſtolicis inſertam; Quandoquidem, cum ex ſuperius firmatis clare conſtiterit præfatum Joannem nullimode adſpirare poſſe ad hujuſmodi Beneficium, ex quo præſentatus non fuerat a veris, & legitimis patronis, neque eſſe de genere vocatorum, ac inſuper nulliter inſtitutum, ac in poſſeſſionem ejuſdem immiſſum fuiſſe, ſicuti in his termi-
30 nis haberi non poterat pro legitimo poſſeſſore, ac contradictore in hoc beneficio, in quo nullum unquam habere valet Jus, ita per conſequens nullimode citandus erat a Chriſtiano, quantumvis in Literis Apoſtolicis eſſet appoſita ſupradicta Clauſula – *Amoto* –, ut tradunt *Staphileus de Liter. Gratiæ titul.*

*titul. de vi, & effect. clauſ. Amoto, Lotter. de Benef. lib.2. quæſt.20. n.199., Mohed. dec.13. ut lit. pendent., Rot. dec.19. n.2.3., & 4. de Sent., & Re Judic. cor.Creſcent., dec.278. n.8., & 9. cor. Caval., dec.155. n.12. cor.Cerro, & dec.280. n.4. cor. Bieb.*; ſignanter quia
31 eidem Joanni, utpote deſtituto tam legitima præſentatione, quam Jure paſſivæ vocationis, nulla competere valet defenſio, ſicque multo magis citandus non erat, ut tradunt *Franc. in Cap. Ex ratione n.39. de appell., Gabr. conſ.31. num.20. lib.2., Card. de Luc. de Benef. diſc.11. n.11., Rot. apud Poſlb. de Manut. dec.234. n.1., dec.589. n.3., & dec.782. n.6. cor.Merlino, dec.343. ſub n.20. par.10., dec.195. n.5. par.15., deciſ.231. n.4.par.18. tom.1., & dec.512. n.17. par.18. tom.2. Recent.*

Et ita &c. unica &c.

## ROMANA LIBERATIONIS A MOLESTIIS.

*Veneris 12. Januarii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Venditor tenetur ſpecifice certiorare Emptorem de qualitatibus rei venditæ, & de cauſis ſuæ poſſeſſionis, alias tenetur ad evictionem, & ad intereſſe. Liberatio a moleſtiis conventa præſtari debet, etiamſi Emptor ſciverit rem non eſſe liberam. Mulier in cauſa propria non juvatur beneficio S. C. Velleiani.

### SUMMARIUM.

1 *Venditor de jure tenetur liberare a moleſtiis Emptorem*;

2 *Unde multo magis concurrente pacto*.

3 *Venditor tenetur ſpecifice certiorare Emptorem de cauſa ſuæ poſſeſſionis, & de qualitatibus rei venditæ*; & n.5.

4 *Alias cenſetur vendidiſſe ut liberam, & obligatur ad evictionem & liberationem a moleſtiis*;

5 *Nec ſufficit, ſi venditrix dicat ſe retinere ex ſuis juribus dotalibus*. & ſub n.3.

6 *Hæc enim non dicitur ſpecifica certioratio, ſine qua Venditio cenſetur doloſe facta, & animo circumveniendi Emptorem*;

7 *Ita ut venditor teneatur etiam ad intereſſe*.

8 *Liberatio a moleſtiis conventa præſtari debet, etiamſi Emptor ſciverit rem non eſſe liberam*.

9 *Verbum* ſpectare *verum Dominium, ac proprietatem præſefert, excluditque nudam, & meram detentationem*.

10 *Qui alienationi ſimpliciter conſentit, non tenetur ad evictionem, niſi ad eam expreſſe ſe obliget*.

11 *Venditio bonorum, extinctio debitorum, & aliorum bonorum appropriatio fieri nequeunt abſque vero dominio*.

12 *Mulier in cauſa propria non juvatur beneficio S.C. Velleiani*.

13 *Emens vigore retractus prælativi a primo Emptore non tenetur ad depoſitum, ſed dumtaxat ad leges in Inſtrumento inter primum Emptorem, & Venditorem præſcriptas*.

### DECISIO CCXVIII.

Mandatum pro liberatione a moleſtiis illatis a Monaſterio SS. Dominici, & Sixti, quod in audientia diei 24. *Aprilis* anni proxime præteriti obtinuerunt Patres SSmæ Trinitatis in Monte Pincio contra Dianam Dulci Venditricem cujuſdam domus, confirmari etiam hodierna die promeruit; Quoniam requiſitis per me Dominis meis ſub conſucto dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- reſponderunt una mecum uti Prælato in contumaciam ejuſdem Dianæ -- *In deciſis* --.

Inficiari ſiquidem non poterat in facto, quin Diana d: Dulcis in Inſtrumento venditionis expreſſe promiſerit, domum ab ipſa venditam ab omni canone, onere, debito, ac vinculo, duobus tantum exceptis canonibus, & cenſibus in eodem Inſtrumento enuntiatis, immunem prorſus eſſe, ac inſuper Emptorem liberare atque defendere ab omni lite, & moleſtia a quacunque perſona eidem inferendis tam in judicio poſſeſſorio, quam petitorio; Hujuſmodi igitur ſpectata obligatione, cum jam conſtet de illatis moleſtiis a præd. Monaſterio SS. Dominici, & Sixti pro cenſu ſcut.100. fundato in d. domo vendita, illico factus dicebatur locus liberationi a moleſtiis, ſive ſpectanda eſſet
1 Juris diſpoſitio, quæ venditorem ad hunc actum adſtringit, ſive etiam, & for-

fortius attendendum eſſet pactum li-
2 berandi Emptorem ab omni moleſtia in d. Inſtrumento venditionis inſertum, prout cæteris adductis firmatur in mea præcedenti deciſione §. *Inſpecta*.

Quibus firmatis obſtare profecto non poterat, quod Diana de Dulcis Domina non erat ſuprad. domus, dum nonniſi ſimplicem retentionem in ea habebat pro ſuis Juribus dotalibus; ad removendum namque hujuſmodi contrarium diffugium ponderarunt Domini in primis, quod etſi in Inſtrumento venditionis Venditrix expreſſerit ſe poſſidere d. domum pro ſuis Juribus dotali-
3 bus, non tamen ſpecifice, & nominatim ſub hoc involucro verborum Emptorem de cauſa ſuæ poſſeſſionis, & de qualitatibus rei venditæ certioravit, prout certum in Jure eſt, Venditorem ad id omnino teneri, per *Text. in leg. tenetur §. final.*, *leg. quæro ff. de action. empt.*, *leg. unic. ff. de perie.*, *& commod. rei vend.*, *& leg. Qui libertatis 69. §. Sed & ſi quis ff. de evict.*, *Alex. conſ. 14. n. 8.*, *& 9. lib. 5.*, *Surd. conſ. 13. n. 33.*, *Mantic. de Tacit. lib. 4. tit. 9. n. 19.*, *Cyriac. controv. 62. n. 37.*, *Surd. dec. 265. n. 8.*, *& 42.*, *Rot. dec. 461. n. 18. par. 19. tom. 2.* *& dec. 264. n. 3. par. 14. recen.* Adeoque evadere nequit debitam ſive de Jure, ſive ex pacto liberationem a moleſtiis; cum non facta per Venditorem
4 ſpecifica certioratione Emptori de re vendenda, hæc ſemper cenſetur vendita uti res libera, ac ſubjecta per conſequens cuicunque evictioni, ac liberationi; ad firmata per *Rot. d. deciſ. 461. n. 19. par. 19. tom. 2. recen.*

Eoque fortius in contingentiis caſus, in quibus ſi præfata Venditrix ſpecifice Emptorem certum feciſſet de qualitatibus domus, & de ſola ſua detentione pro Juribus dotalibus, profecto quilibet Emptor ſeſe retraxiſſet, aut difficilius ad eandem emptionem deveniſſet juſto non minus, quam rigoroſo pretio ſcut. 1900. ſub evidenti etiam periculo amiſſionis rei emptæ, ex quo a non vero Domino emit, ita eo fortius Venditrix
5 tenebatur nominatim exponere cauſam ſuæ veræ poſſeſſionis Emptori, & non ſub involucro illo verborum, nempe pro ſuis Juribus dotalibus, ut ſunt *Text.* *in leg. Julianus §. Quod autem ff. de action. empt.*, *& leg. in venditione ff. cod.*, *Bald. conſ. 109. col. pen. verſ. plus n. 4.*, *Surd. conſ. 145. n. 8.*, *& 9.*, *& conſ. 150. n. 125. tom. 1.*, *Rot. deciſ. 125. n. 27. par. 12.*, *dec. 364. n. 12. par. 13.*, *& dec. 4. n. 21. par. 16. recen.*

Alias prætermiſſa hac ſpecifica certioratione Emptoris, Venditor excu-
6 ſari nequaquam poſſet a dolo, & præſumptione illa, quod vendidiſſet animo Emptorem circumveniendi, ut tradunt *Alex. conſ. 14. per tot. lib. 5.*, *Cald. de emption.*, *& vendit. lib. 18. tit. 5. part. 5. n. 2. in fin. tom. 3.*, *& Rot. dec. 163. n. 38. par. 19. recen.*, & in his caſibus ad in-
7 tereſſe teneretur erga ipſum Emptorem; ad *Text. in leg. plane ff. de perie.*, *& commod. rei vendit.*, *leg. Rectiſſime ubi gloſſ. verb. decipit ff. de labor. ob cauſam*, *Rot. dec. 264. n. 2. part. 14.*, *& dec. 163. n. 39. part. 19. recen.*

Ultraquamquod etiamſi dicendum foret, quod Diana, exprimendo ſe poſſidere pro ſuis Juribus dotalibus, ſatis ſuæ poſſeſſionis cauſam expoſuiſſet Emptori, qui per hoc certus factus fuiſſet, attamen hæc eadem ſcientia eidem Emptori nequaquam nocere poteſt, & Venditricem liberare a promiſſa liberatione a moleſtiis; Quippe quia etiam poſita in Emptore hujuſmo-
8 di ſcientia, attamen, quia Diana per pactum expreſſum in Inſtrumento venditionis promiſit Emptorem liberare ab omni moleſtia, virtute hujus pacti ipſa profecto ab illatis moleſtiis eundem immunem reddere tenetur, etiamſi ſecundus Emptor ſciviſſet rem emptam non eſſe liberam, ut ſtatuitur in *leg. apud Celſum §. Item labeo ff. de dol. except.*, *gloſſ. in leg. ea quæ verb. Stipuletur ff. de contr. empt.*, *Surd. conſ. 15. n. 17.*, *Corn. conſ. 2. col. 4. in princ. vol. 3.*, *Surd. dec. 265. n. 20.*, *Rot. dec. 184. n. 8.*, *& 9. par. 9. recen.*, *& dec. 1. n. 6. de dot. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Aſt ceſſare in præſentiarum viſum fuit Dominis omnem difficultatis umbram, dum ponderantes ipſi ea, quæ in ſæpedicto venditionis inſtrumento expoſita fuere, pro comperto habuerunt, Dianam fuiſſe veram Dominam domus venditæ, atque ad ipſam revera ſpecta-

re; Hocque ex illis verbis -- *ſpettando all' Illuſtriſs. Sig. Diana Dolci &c. e reſpettivamente poſſedendo una caſa &c.* tum ex aliis ſubſequentibus — *a d. Sig. Diana Dolci per le ſue ragioni dotali, e per qualſivoglia altro titolo ſpettante &c.* --; Cum enim verbum *ſpectare* verum dominium, titulum, ve-
9 ramque proprietatem præſeferat, excludatque nullam, & meram detentionem; per *Text. in leg. ſciendum verba hæc: & in leg. verbum illud ff. de verbor. Signif., Menoch. de Præſumpt. lib. 3. præſumpt. 49. n. 9., Gratian. diſcept. 157. n. 20., Rot. dec. 200. n. 4. cor. Duran., deciſ. 298. n. 14. part. 4. tom. 2., deciſ. 315. n. 6. par. 13., & dec. 305. n. 15. part. 19. recen.*; Sequebatur exinde, quod Diana verum Dominium, veramque proprietatem habebat ſuper Domo vendita, cujus revera ipſa ſe Dominam fecit, atque conſtituit: Parvi penſa replicatione, quod eadem domus ad Sorores de Gratis ſpectabat, quæ in venditione conſenſum præbuerunt, ſicque liberatio a moleſtiis præſtanda ab ipſis erit, non autem a d. Diana; Præſtatio ſiquidem conſenſus ipſarum non alio tendit, niſi ad majorem cautelam, & ſecuritatem emptoris; ceterum venditricis principalem figuram geſſit ipſa Diana, quæ propterea ad promiſſam liberationem explendam adſtringi debet, non autem ad id cogi poſſunt ſupradictæ ſorores, uti ſimplices conſentientes, dum con-
10 ſentiens ſimpliciter alienationi, liberationem a moleſtiis, evictionemque præſtare non tenetur, niſi in eo caſu, qui certe aberat in præſenti hypotheſi, quo idem conſentiens huic eidem oneri ſeſe expreſſe ſubjecerit, ut firmatum fuit in d. mea præcedenti deciſione, quæ confirmatur n. 5.

Si autem pretium domus fuerit erogatum in dimiſſionem plurium creditorum, hypothecam habentium ad eandem domum, conventumque fuerit in d. inſtrumento Venditionis, ut reſiduum pretii, ſi quod foret, ſolveretur eiſdem ſororibus de Quartis, hoc porro non concludit pertinentiam ejuſdem domus penes ipſas ſorores; quoniam hæc pretii domus erogatio in dimiſſionem creditorum de Quartis proceſſit ex voluntate ejuſdem Dianæ, quæ hoc pacto omnia debita ſui viri extinxit, pro quibus bona ab ipſa poſſeſſa erant ſubjecta, ſicque ſubſtantiam ſui viri liberando ab ære alieno, geſſit negocium proprium, in ſuammet vergens utilitatem, quod ſane non importat pertinentiam ejuſdem domus penes aliam perſonam, aut ſimplicem, & nudam detentionem in ipſa Diana Venditrice, ſed quidem præſefert verum Dominium, pertinentiam, veramque proprietatem penes ipſammet Dianam reſediſſe; cum venditio bonorum, extin-
11 ctio debitorum, & una ſimul aliorum bonorum appropriatio geri nequeant abſque titulo veri dominii, & proprietatis, ut obſervat deciſio, quæ confirmatur §. *Quod vero*.

Subſiſtente itaque vero dominio ejuſdem domus penes ipſam Dianam Venditricem, incaſſum proponi poterat nullitas, procedens ex diſpoſitione Senatus Conſ. Velleiani, ex eo quia, ultraquamquod prædicta Diana ultra medietatem dotis læſa nequaquam remanet, dum moleſtiæ illatæ a Monaſterio SS. Dominici, & Sixti reſtringuntur ad ſola ſc. 300.; ceſſat omnis diſpoſitio d. Senatus Conſ. Velleiani in hoc caſu, in quo ipſa non ſe obligavit favo-
12 re tertiæ perſonæ, ſed quidem pro ſe ipſa contraxit tanquam Principalis, & in propriam utilitatem; In his enim terminis nulla mulier juvari poteſt beneficio Velleiani, quinimmo etſi indotata remaneret, adhuc ſuam obligationem explere tenetur, ut firmatur in d. mea deciſione *n. final.*

Quæ demum dicebantur de depoſito non facto a Patribus Actoribus juxta legem præſcriptam in Bulla Gregoriana, nullam promeruerunt animadverſionem; Nam, quidquid eſſet ſi ipſimet Patres emptionem feciſſent hujus domus, atque directe ſtipulaſſent cum Diana Venditrice, profecto cum ipſi e manibus Benedicti Marangonii vigo-
13 re retractus prælativi recuperaverint hanc domum jam ab ipſa Diana eidem Marangonio venditam, nullum facere tenebantur depoſitum, ſed ſequi tantum illam legem, quæ præſcripta fuerat in inſtrumento emptionis inter Empto-

ptorem, & Venditorem, ſicque nil aliud facere debebant, niſi dimittere creditores deſignatos, prout ita conventum fuerat, atque prout ita ſupradicti Patres fecerunt, adeoque de nulla culpa redargui poſſunt, ſi depoſitum minime fecerunt, ut colligitur *in* §. 8. d. Bullę Gregorianę, ad cujus tramites firmavit d. mea prima deciſio n. 4.

Et ita unica &c. cum mei etiam ſuffragio, uti Prelati &c.

FIRMANA FIDEICOMMISSI.

*Veneris 16. Februarii* 1742.

ARGUMENTUM.

Perpetua conſervatio bonorum ordinata—*in decoro della mia Caſa, di detti Eredi, e ſucceſſori in infinito* — inducit Fideicommiſſum favore deſcendentium a filiis Teſtatoris hęredibus inſtitutis, non vero, neque in ſubſidium, favore deſcendentium a filiabus non inſtitutis.

*SUMMARIUM.*

1 *Fideicommiſſum expirat in ultimo vocato.*

2 *Perpetua conſervatio bonorum ordinata* in decoro della mia Caſa, di detti Eredi, e ſucceſſori in infinito *inducit Fideicommiſſum favore deſcendentium a filiis inſtitutis, non vero a filiabus non inſtitutis*; & n. ſeq. & ſub n. 4.

3 *Verba* detti Eredi, e Succeſſori *ſtant reſtrictive*, & ſub n. ſeq.

4 *Non vocatus excluditur cum dicto Joannis Andreæ* -- Subſtitutio de te non loquitur --.

5 *Sub linea non comprehenditur, qui a ſtipite deſignato non deſcendit.*

6 *Voluntatis interpretatio deſumenda eſt ex integro contextu diſpoſitionis*;

7 *Ita ut pars poſterior generica, indefinita & æquivoca intelligentiam recipiat a priori magis clara, & ſpecifica*; & ſub n. ſeq.

8 *Præſertim, quando eſt adjecta per continuatam orationem, & reſpicit perſonas in priori comprehenſas, & ordinem, ac præcepta in illa appoſita repetit.*

DECISIO CCXIX.

TRibus Sententiis conformibus, primæ nempe Vicarii Generalis Firmani, ſecundæ A.C. Furietti, ac tertiæ Sac. Noſtri Auditorii coram R.P.D. meo de Thunn, quibus favore Joannis Dominici Migliorati Teſtamentarii hæredis Georgei de Giorgis decreta fuit immiſſio ad duo controverſa Prædia in Territorio Caſtri Maſſæ ſub contrata *del Piano*, provenientia ab hæreditate Martialis Giorgi, & ſine Jure occupata per Annam Thereſiam Migliorati, ac Petrum Franciſcum Pavoni ejus Virum, quamvis a Signaturæ Juſtitiæ Canonizatis cum Clauſula *S. P. trium, & amplius* -- , cum nondum acquieſcerent prædicti conjuges de Pavoniis, propoſui DD. concordatum Dubium *An conſtet de re Judicata, vel potius de Cauſis reſtitutionis in integrum* -- Et reſponſum mihi fuit -- *Conſtare de re Judicata.*

Porro, quia dum præſens reſtringebatur inſpectio circa puram Juſtitiam: De ea conſtabat ex egregie firmatis in Deciſione iſtius Cauſæ coram d. R.P.D. meo de Thunn, eaque ſolide nitebatur expirationi Fideicommiſſi a prædicto Martiale ordinati ſuper ſex ſuis particularibus Prædiis; Si namque idemmet Martialis in ejus ultimo elogio, conſtituta prius decenti dote favore ſuarum filiarum, hæredes deinceps in univerſo aſſe inſtituerat Joannem Baptiſtam, Antonium, & Georgeum ſuos filios Maſculos; Et ſi his potiſſimum alienationem interdixerat dd. ſex Prædiorum ſub explicita ratione conſervationis eorundem -- *In decoro della mia Caſa, di d. Eredi, e ſucceſſori, ſe ſia poſſibile in Infinito* -- Sequebatur exinde, quod, cum omnes prædicti tres maſculi ſine prole deceſſerint; tacitum fideicom-
1 miſſum ex eadem prohibita alienatione deſcendens omnino penitus expiravit in præcitato Georgeo, tamquam ultimo prædefuncto filio, & hærede; ad notiſſima Jura *in leg. Cum Pater* §. *Libertis in fin., leg. Qui ſolidum* §. *Prædium ff. de Legat. & fid.* 2. *tradit Bald. in L.* 2. *Cod. Quando dies legat. vel fid. ced.*, *Peregrin. de fid. art.* 14. *ſub n.* 49. pleniuſque fir-

firmat Deciſ. præcedentis Inſtantiæ coram d. R.P.D. meo de Thunn §.4.

Incaſſum autem pro ulteriori duratione ejuſdem fideicommiſſi, ac reſpectiva comprehenſione Thereſiæ deſcendentis a Martiale per medium Agathæ filiæ, deducebatur in contrarium; Quod ſi votum Teſtatoris fuit perpetua conſervatio dd. Bonorum in decus ejuſdem Domus, ac ſi conſervatio iſtiuſmodi non ita de facili haberi poterat per ſolam deſcendentiam maſculinam, evacuata propterea Maſculorum linea, quæ dicitur prælative vocata, cenſeri debeat in ſubſidium vocata etiam fœminina, in qua comprehenſa eſt mox dicta Thereſia.

Fallacia namque labens erat in præſuppoſito, quod votum illud perpetuæ conſervationis Bonorum conceptum a Teſtatore, expoſitum fuiſſet reſpectu habito ad ejuſdem Teſtatoris Domum genericè, ac in tota ſua latitudine ſumptum; quando reſtrictum, & limitatum erat ad conſervationem illius Domus dictimet Teſtatoris, quam propagari, & repræſentari intendebat per dd. ſuos hæredes, iſtorumque Poſteros, & Succeſſores.

Et clara ſiquidem reſtrictio hæc probabatur ex Teſtamento Martialis, ibi --
2 *Iſtituiſco miei Eredi per ugual porzione Gio: Battiſta, Antonio, e Giorgio miei diletti Figli, e perchè deſidero, che la poſſeſſione &c. reſtino ſempre in decoro della mia Caſa, di detti Eredi, e Succeſſori, ſe ſia poſſibile in infinito, proibiſco affatto a detti miei Eredi, che non ardiſchino di alienare &c.* --

Reflectendo etenim, quod diſpoſitionem hujuſmodi direxit Teſtator in tres illos dilectos Maſculos, tanquam in certos ſtipites ſuę deſcendentię; Et quod his eiſdem prohibitionem injunxit, ne deſcripta Prædia alienarent; Et quod inſuper exprimendo votum conſervationis Bonorum in ſuæ Domus ſplendorem, ad denotandum, de qua Domo exoptabat, non contentus, quod eam expreſſerit ſub pronomine *mea*, ibi -- *per decoro della mia Caſa* -- ſtatim illico addidit -- *di detti Eredi, e Succeſſori* --.

Clare certe ex his omnibus intelligebatur, quod Teſtatoris votum ſuper prædicta conſervatione Bonorum reſtrictum, & limitatum erat ad ſuam ipſius Domum, uti repræſentandam per hos ſuos dilectos filios inſtitutos hæredes, iſtorumque Poſteros, & Succeſſores; Ex quo nempe in hos tantum prohibitionis verba direxerat, & ad hos unice relationem habuerat per ea præſertim conſecutiva verba -- *di detti Ere-*
3 *di, e Succeſſori* --, quæ ſtare dicuntur reſtrictive, & expreſſam rationem d. perpetuæ conſervationis coarctant intra cancellos, & genus dd. hæredum, ac Succeſſorum, ut ad propoſitum *Rot. cor. Bich. dec.343. n.9., & ſeqq., cor. clar. mem. Falconer. de Primogenit. dec.9. ſub n.1., & aliis ſeqq.*, magiſque diſtincte in deciſione d. præcedentis inſtantiæ §.7. 8. 9.

Non recte igitur inferebatur, quod perpetua hæc conſervatio, cum haberi non poſſet per ſolos Maſculos, & Succeſſores hæredes, cenſeri debeat in ſubſidium vocata Fœmina de Teſtatoris Domo, quamvis non ſit de genere Succeſſorum ab eiſdem hæredibus.

Corruebat enim vero illatio; quia probato, & admiſſo, quod perpetuitas a Teſtatore exoptata relative ſe habebat ad perſonas hæredum, & horum inſimul Succeſſorum; tantum aberat eam per iſtos haberi non poſſe, ut hos inter tantummodo ex Teſtatoris voto operativa intelligatur; inducendo videlicet, ac ordinando inter ipſos fideicommiſſum extenſivum ad Succeſſores, & Poſteros inſtitutorum hæredum, quatenus extitiſſent, in infinitum; quod unice volitum, optatumque cenſetur a dicto Teſtatore; quin propterea exorbitantior alia fieri poſſet extenſio, ſignanter ad præd. Thereſiam, quæ, cum deſcendentiam non habeat ab inſtitutis hæredibus, nec in prohibitione alienationis reperiatur comprehenſa, carere dicitur nuptiali veſte vocationis, & ſic
4 omnino reperitur excluſa per vulgare illud adagium -- *Subſtitutio de te non loquitur* -- de quo *Jo: Andr. in addit. ad Speculat. tit. de Teſtament. §.1. verſ. Occurrit in fin., late Peregr. de Fideicom. ar.11. n.37., meliuſque Rot. cor. clar. mem. Falconer. in d. dec.9. de Primogenit.* ſignanter *ſub n.7.*

Fir-

Firmato ex his, quod ulterior fideicommiſſi duratio cum reſpectivâ comprehenſione Thereſiæ deduci non poterat a ſuperius expreſſo voto conſervationis Bonorum; inutiliter d. Thereſiæ defenſores ſe vertebant ad alteram diſpoſitionis partem, in qua Teſtator ſubjunxit -- *E l'iſteſs' Ordine intendo s'oſſervi da Poſteri, e Succeſſori, eſſendo in caſa la linea maſcolina, e femminina di legittima prole procreata* -- deducendo nimirum, quod, ſi hujuſmodi ſervandus ordo referebatur potiſſime ad prohibitam alienationem controverſorum ſtabilium, ac indefinite extendebatur ad Poſteros, & Succeſſores, donec in Teſtatoris Domo fuiſſet linea maſculina, & fœminina, dubitari non poterat de comprehenſione Thereſiæ, in defectu præſertim Maſculorum hæredum, cum iſta foret de Domo, & de deſcendentibus ab ipſomet Teſtatore.

Aſt vero id deducebant inutiliter; dum iterum rimando ſeriem diſpoſitionis Martialis, ibique adnotando, quod propriis filiabus excluſis, reliquerat tantum congruam dotem conſignandam eiſdem ab inſtitutis hæredibus; Et advertendo præterea, quod circa dotationem hujuſmodi præſcripſerat certam formam, ordinemque ſervandum, ut dos prius deducenda eſſet ex fructibus, ſeu reditibus hæreditariis, & quatenus hi non ſufficerent, tunc ſolummodo, & in ſubſidium deveniri poſſet ad alienationem enuntiatorum ſtabilium -- *Proibiſco affatto, che non ardiſcano alienare con altro titolo, ſe non per dotare dette mie figlie; coſtando la neceſſità, cioè quando le doti non poſſino cavarſi dalle rendite della mia eredità* --.

Ea utique ſubſequentia verba -- *E l'iſteſs' ordine intendo s'oſſervi da Poſteri, e Succeſſori, eſſendo in caſa la linea maſcolina, e femminina* -- utpote magis cohærentia ad dotandi formam ſupra proxime expreſſam, videbantur relativa potius ad eandemmet formam; adeo ut diſcretus ille procedendi ordo præſcriptus circa dotationem propriarum filiarum extenſus intelligatur in vim dd. verborum ad cæteras deſcendentes fœminas a prædictis hæredibus, ut perpenſum, firmatumque extitit in dicta præterita deciſione ſub §. 11.

Verum quia ſcribentes iterum pro Thereſia inſiſtebant, quod, ſi ſupra Teſtator præceptum injunxit prohibitivum alienationis Bonorum, certamque formam indixit circa dotationem filiarum, non poterat intelligi, cur ex eodem repetito ordine, ibi -- *l'iſteſs' ordine intendo s'oſſervi &c.* -- eſſet potius facienda relatio ad d. formam, quam ad aliud præcipuum, & principale præceptum de non alienando ſtabilia.

Altera idcirco amplexa fuit reſponſio, quod, admiſſa videlicet in vim dd. verborum coæquali relatione, & reſpectiva extenſione ejuſdem ordinis, ſeu præcepti, tam reſpectu volitæ ſub certa forma dotationis mulierum, quam reſpectu prohibitæ diſtractionis Bonorum; non inde tamen ex ulla parte comprehenſa erat mox d. Thereſia; cum tanquam deſcendens a filia fœmina excluſa, nec eſſet de Poſteris a Teſtatore vocatis, neque de Domo, & linea in Teſtamento nominatis.

Siquidem nomen illud Poſterorum, ac Succeſſorum, cum in præcedenti parte diſpoſitionis limitatum remanſerit ad eos tantummodo, qui deſcendentiam haberent a Teſtatoris filiis hæredibus inſtitutis; Cumque ſimiliter denominatio Domus legeretur reſtricta ad eam præciſe Domum, quam Teſtator propagari autumabat per eoſdem hæredes, ut firmatum eſt ſupra §. *Fallacia namque cum aliis ſeqq.* In conſequens erat, quod, ſi præfata Thereſia deſcendentiam non duxerat a prædictis hæredibus, nec dici valebat de Succeſſoribus invitatis, nec de Domo haberi a Teſtatore perpenſa, ut ſimiliter firmatum fuit præcedenti §. *Corruebat*.

Rurſus nec dici poterat, quod iſta foret de linea; dum iterum prænotando, quod prænuntiatus Martialis hæredes inſtituit, & conſtituit inſimul ſuos Maſculos pro certo ſtipite deſcendentiæ vocatæ; Utique ſi ab iſtis Maſculis non deſcendit Thereſia, nec de linea
5 dicetur eſſe; cum certum ſit, non comprehendi ſub linea, qui a conſtituto ſtipite deſcendentiam non obtinet; ad notat. per *Fuſar. conſ. 39. n. 39.*, *Altograd.*

*grad. conſ.*48. *n.*1., *Rot. cor. Ludoviſ. dec.*433. *n.*2., *cor.clar.mem.Falconer. de Jurepatron. dec.*44. *n.*1., *dec.*378. *n.*2. *part.*13., & *dec.*238. *num.*3. *part.*15. *recen.*

Neque iis obſtabat, quod vocatio Thereſiæ, quæ deduci prætenditur a ſecunda diſpoſitionis parte, ab iſta, & non a prima ſit regulanda, adeo quod cum in illa ſecunda directa ſit prohibitio ad ſucceſſores, & Poſteros indefinite; cum ſimpliciter expreſſa ſit linea, & quidem relative ad Domum generice, ac in tota ſua latitudine ſumptam; videatur proinde, quod mox data reſponſio, ac ſupra ducta argumenta retorqueri poſſint ad hominem pro comprehenſione inducenda favore ejuſdem Thereſiæ.

Replicatum enim extitit, quod formalitati verborum præponenda erat
6 ſubſtantia voluntatis, cujus interpretatio, cum facienda ſit ex toto integro diſpoſitionis contextu; *l.Qui filiabus in princ.*, & *l.Si Servus plurium* §.*fin.ff. de Legat.* 1. Erat itaque pars una Teſtamenti conjungenda cum altera, ita ta-
7 men, ut pars ſecunda concepta per ea verba generica, indefinita & æquivoca, intelligentiam recipiat a prima, in qua magis clare, & in ſpecie ſe Teſtator expreſſit; *Manſ. conſult.*197. *n.*35. & *ſeqq.*, *Palm. allegat.*100. *ſub n.*2., *Rot. Florent. apud Torr. de Majorat. Ital. part.*3. *dec.*2. *n.*31, & *cor. Molin. deciſ.*687.*n.*32. *tom.*3.

Quapropter firmato ſuperius, quod ex prima Teſtamenti parte ſuam nequibat ducere vocationem Thereſia, dum in ea potius evidenter excluditur; firmatum inde remanſerat, quod eandem vocationem nec ducere poterat a d. ſecunda parte; cum hæc præſertim, uti adjecta per modum continuatæ orationis, cum repetitione ejuſdem ordinis, ſeu præcepti, ac reſpectu habito ad ſucceſſorum perſonas præcedenter contemplatas in expreſſione Cauſæ prohibitio-
8 nis alienationis Bonorum, particularem habeat relationem ad primam, a qua regulam, ordinem, formamque debet aſſumere; *Altograd.conſ.*58.*n.*49.& *ſeq.*, *Manſ.conſult.*95.*n.*28., *præciſe Rot.cor. cl. mem. Card.Falconer. tit. de Primogenit. dec.*6. *n.*9., & cohærenter firmat præcedens cauſæ Deciſio ſub §.12.

Ac ità per DD. relative ſe habentes in reliquis ad egregie firmata in prælaudata Deciſione præcedentis Inſtantiæ cor. d. R.P.D. meo de Thunn, deciſum fuit &c. Utraque &c.

## FIRMANA IMMISSIONIS.

*Veneris* 16. *Februarii* 1742.

### ARGUMENTO

Ob brevitatem non indiget.

### *SUMMARIUM.*

1 *Fructus debentur a die motæ litis.*
2 *Teſtes ſimplices, & formiter non examinati non probant*;
3 *Maxime ſi exceptiones patiantur in* dicto, & *contra ſe habeant declarationem juratam alterius.*

## DECISIO CCXX.

IN hoc Judicio Immiſſionis decretæ favore Dominici Migliorati Auctoris per tres ſententias conformes, ſicut ad principale dubium contemporanee propoſitum -- *An conſtet de re Judicata, ſeu potius de Cauſa reſtitutionis in integrum* -- Reſponſum fuit -- *conſtare de re Judicata* ex Juribus luculenter expenſis in mea altera Deciſione; Ita præſens hoc ſubalternum judicium, in quo quærebatur -- *An*, & *a quo tempore*, & *in qua ſumma ſint reſtituendi fructus* -- reſolutum extitit ex mihi dato reſponſo -- *Deberi fructus a die motæ litis*; & *quoad quantitatem examinentur Teſtes formiter* --.

Quoad primam partem difficultas nulla orta eſt inter defenſores hinc inde; cùm explorati Juris ſit, quod in ſequelam
1 decretæ Immiſſionis debentur fructus a die cepti Judicii, ad *Text. in l.*2. *Cod. de fruct.*; & *lit. expen.*, *in l. certum cod. de rei vindicat*, traditque *Rot. cor. Molin. dec.*457. *ſub n.*1., & *cor. clar. mem. Card.Falconer. tit.de uſur. dec.*11. *num.*3.

Circa vero ſecundam, Dubitatio non orta eſt inter DD.; dum adverſus liquidationem deductam a ſimplicibus fidibus, oppoſito a Parte formali Teſtium examine, certum eſt eoſdem Teſtes exami-

minari debere, cum alias genus nul-
2 lum probationis conſtituant; ad communiter tradit. *in cap. Quoniam frequenter de Teſt., Ridolphin. in prax. par. 1. cap. 11. ſub n. 120. in fin., Farinac. de Teſtib. quæſt. 72. n. 2., Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. de probat. dec. 13. n. 22., in rec. part. 12. dec. 86. n. 22.* ac alibi paſſim.

Eoque magis examinandi erant in præſenti, cum aliquales haberent ex-
3 ceptiones *in dicto*; Haberentque in oppoſitum juratam declarationem Petri Franciſci Pavonii contentam in ejuſdem notula tradita *summ. n. unic.*

Et ita &c. utraque &c.

ROMANA CAUTELÆ ANGELI.

*Lunæ 19. Februarii 1742.*

ARGUMENTUM.

Hypotheca in bonis gravati doloſe alienantis contrahitur favore Fideicommiſſi a die illius acquiſitionis. Ex Fideicommiſſis per contractum ordinatis Trebellianica nunquam detrahitur.

*SUMMARIUM.*

1 *Hypotheca in bonis gravati doloſe alienantis contrahitur favore Fideicommiſſi a die illius agnitionis, & n. 9.*

2 *Expediens cauſam acceptat omnia in Deciſione contenta.*

3 *Diverſis circumſtantiis concurrentibus Res judicata contra unum lata alium non afficit, vel ſaltem concedenda eſt reſtitutio in integrum.*

4 *Deciſiones ſunt ſupponendæ, & pro veritate habendæ contra admiſſum ad cauſam in ſtatu, & terminis Rei judicatæ;*

5 *Nec ſuper rebus in iis firmatis diſceptari poteſt, niſi obtenta reſtitutione in integrum.*

6 *Peritia facta de mandato Judicis, citatis omnibus creditoribus, conſtituit ſtatum, & afficit alios omnes creditores in eo judicio non citatos.*

7 *Supprimens Inſtrumentum conſtitutionis Fideicommiſſi ad effectum reportandi liberam ſolutionem pecuniarum Fideicommiſſariarum doloſe agit.*

8 *Ex Fideicommiſſis per contractus ordinatis nunquam detrahi poteſt Trebellianica.*

10 *Bona Fideicommiſſaria, ſecluſa etiam prohibitione expreſſa, de jure alienari nequeunt;*

11 *Iiſque alienatis, bona cum eorum pretio comparata, cenſentur eidem Fideicommiſſo ſubrogata.*

12 *Facultas nominandi aliquem ex filiis ſupponit Fideicommiſſum.*

13 *Dolus in Alienante gravato ad effectum rejiciendi legalem hypothecam in bonis propriis non excluditur, ex quo pingue patrimonium reliquerit.*

14 *Lis cum legitimo contradictore abſoluta ſuſcitari amplius nequit.*

DECISIO CCXXI.

Confirmari hodie promeruit Sententia Rotalis lata ab R. P. D. Vicecomite præviis duabus deciſionibus, per quam admiſſa fuit Cautela Angeli adducta per D. Jo: Bapt. Columnam, ad effectum repellendi Franciſcum Blanciflorum, ejuſque Creditores ab executione mandati ſuper bonis D. Dominici Columna, quę a D. Antonio Juniore dimiſſa fuerant favore ejuſdem D. Joannis Baptiſtæ in cauſam Crediti reintegrationis Fideicommiſſi Principiſſę de de Butero; Etenim conſueto propoſito dubio -- *An ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda* -- reſponſum mihi fuit -- *eam eſſe confirmandam.*

Prętermiſſa namque inſpectione ſuper validitate prędictę ſententię, ex quo non controvertebatur; illius juſtitia perſpicue deducebatur ex juſtis titulis per eundem D. Joannem Baptiſtam allegatis, quibus mediantibus Cautela Angeli erat omnino ſervanda; Poſſeſſio ſiquidem bonorum D. Dominici, ſuper quibus ea proponitur, inficiari non poterat, dum juſtificabatur ex illorum dimiſſione facta a ſupradicto D. Antonio Juniore ipſius hęrede extraneo in cauſam reintegrationũ fideicommiſſi Principiſſę de Butero; Ipſius pariter creditum controverti non poterat eo ipſo, quo non ſemel, & bis, ſed pluries, & pluries per res Judicatas hujus noſtri Sac. Auditorii approbatum fuiſſe conſtabat, ut teſtantur deciſiones, & ſententię editę *cor. me, Eminentiſſ. D. Card. Rezzonico, & R.P.D. Millino.*

Ipſius demum Crediti anterioritas pari-

ri claritate refulgebat; Etenim Creditum Blanciflori contractum fuit anno 1684., illud vero D. Joannis Baptiſtę ſuam anterioritatem deſumit uſque ab anno 1659., quo tempore D. Dominicus fideicommiſſum agnovit, & alienationes ſubinde peregit cum poſitiva ſcientia ejuſdem fideicommiſſi, & cum patentiſſimo dolo, & mala fide, ut jam firmatum fuit in *Romana Immiſſionis ad hæreditatem Principiſſæ de Butero, quoad tertiam partem ſuper reintegratione die* 10. *Decemb.* 1734. §. *præterea*, *&* 2. *ejuſdem menſis* 1735. §. *Ultra quod*, *& ſeq. cor. me*; Quapropter,
1 ſicuti idem D. Dominicus non a die factarum alienationum, ſed quidem ab ipſo momento temporis, quo fideicommiſſum agnovit, hypothecam contraxit in bonis propriis pro reintegratione ejuſdem fideicommiſſi; ita in aperto conſtituebatur, quod ſupradictus D. Joannes Baptiſta creditor erat uſque a d. anno 1659., ac propterea anterior Blanciflorio, qui ſuum agnoſcit initium anno 1684., prout expendunt pręcedentes deciſiones R.P.D. Vicecomitis, prima nempe §. *Præcipue*, & ſecunda pariter §. *Præcipue*.

Quod quidem reintegrationis Creditum, ejuſque poſitiva anterioritas innegabilis ulterius reddebatur ex facto ipſiuſmet Blanciflori; Ipſe enim, licet obtinuiſſet *cor. R. P. D. Millin.*, ut rejiceretur Cautela Angeli propoſita a D. Antonio Juniore, attamen ad cauſam admiſſo præfato D. Joanne Baptiſta vigore ſui crediti reintegrationis fideicommiſſi, nil aliud obtinuit, niſi ut ſcut. 4974. depoſita per d. D. Antonium reinveſtirentur in tot locis Montium favore anteriorum Creditorum, ea adducta ratione -- *ne Creditores anteriores, & præ cæteris D. Joannes Baptiſta, qui certe anterior eſt, & potior Blanciflorio prædicto, vacui, & inſoluti remaneant* -- ſunt præciſa verba deciſionis ſuprad. *R.P.D. Millini* 2. *Julii* 1736. §. *Pro eo*; Cum autem poſt publicationem hujus deciſionis, in qua firmata remanſit anterioritas crediti D. Jo. Baptiſtę, idem Blanciſtorius ad effectivam cauſę expeditionem devenerit, permitti eidem amplius non poterat, ut controverteret hoc idem creditum cum ſua anterioritate, quia Cauſam expedien-
2 do, acceptavit omnia in deciſione contenta, ut firmat prima deciſio §. *Et in majorem*, & ſecunda §. *Certoque certius*.

Parum & hinc obſtare potuit, quod coram prælaudato *R. P. D. Millino die* 7. *Martii* 1735. rejecta fuerit Cautela Angeli a D. Antonio Juniore allegata vigore ejuſdem fideicommiſſi Principiſſæ de Butero; Siquidem prædictus D. Antonius hæres erat mediatus Debitoris, nulloque modo vocatus ad idem fideicommiſſum, & propterea allegata ab eo Cautela Angeli fruſtra proponi poterat; aſt diverſimode dicendum erat reſpectu D. Jo: Baptiſtæ, qui claram habet vocationem ad illud, quique neque eſt hæres, neque ullam cauſam ducit a D. Dominico Debitore, vel Antonio Seniore, quinimmo iſtorum Creditor eſt per plures pariter res Judicatas confirmatus; In his proinde terminis, quo æquum exiſtimatum fuit repellere d. D. Antonium a beneficio Cautelæ Angeli, eo profecto æquius fuit ad idem beneficium admittere eundem D. Joannem Baptiſtam, qui ob diverſi-
3 tatem circumſtantiarum nequaquam affectus remanſit rei Judicatæ prælaudati *R.P.D. Millini*, & quatenus fuiſſet affectus, ſummo Jure eidem concedenda erat reſtitutio in integrum adverſus eam, ut bene prima deciſio §. *Injuſtitia*, *&* §. *Diverſimode*, & ſecunda §. *Quamvis &* §. *Vel quatenus*.

Parvipenſa penitus replicatione fundata in mala defenſione eo tunc facta a D. Antonio Juniore ſuper expiratione fideicommiſſi Principiſſæ de Butero, ac in non vocatione ad illud D. Jo: Baptiſtæ; Immerito namque in Judicialem arenam proponebatur hodie hujuſmodi exceptio; cum omnibus, & eidem noſtro Auditorio optime perſpectum ſit, quale tunc fuerit examen ſuper dicto fideicommiſſo, quales defenſiones propoſitæ, & quale diligens pluries redditum Judicium, ut teſtantur deciſiones, & res Judicatæ *Emi D. Card. Aldrovandi*, admittentes exiſtentiam, ac perpetuitatem d. fideicommiſſi, illiuſque purificationem favore prædicti D. Joannis

4 Ba-

4 Baptiſtæ; quæ cum debeant ſupponi, & pro veritate haberi contra eundem Blanciflorum ad cauſam admiſſum in ſtatu, & terminis rei Judicatę jam tunc ortæ, non utique permittunt, ut de
5 comprobata exiſtentia fideicommiſſi, ejuſque purificatione valeat amplius diſceptari, niſi ſpeciali obtenta commiſſione reſtitutionis in integrum; juxta notiſſimam praxim, de qua *Ridolph. in prax.part.5.cap.13.n.413.,& ſeq.,Scacc. de appel.quæſt.19. remed.2. n.16., Rot. dec.613.n.12.part.18.rec.,dec.180.n.13. cor. Cavaler, & dec.15. n.9. de ſolut., & dec.19. n.2. de fideicomm. cor. cl. me. Card. Falconer.*

Inutiliter pariter inſiſtebatur ſuper nullitate rerum Judicatarum, in quibus ſtabilitum remanſit creditum D. Joannis Baptiſtę, vel ex quo in eis minime citatus fuerit Blanciflorus, licet jam admiſſus fuiſſet eo tunc ad cauſam, vel ex quo prædictum Creditum firmatum non fuit cum legali firmatione ſtatus, tum Fideicommiſſi d. Principiſſæ, tum alienationum factarum a Domino D.Dominico, ſed ſolum cum antiqua, & erronea Peritia Maximilli Scipionis. Super iis enim, quæ reſpiciunt primam objectionis partem, Domini ſeſe remiſſive habuerunt ad deducta in contemporanea mea deciſione, in qua penitus eliminatur hæc aſſerta nullitas ex defectu citationis deprompta; Pro remotione vero ſecundæ partis ſuprad.objectionis animadvertere ſatis eſſe ponderarunt, quod ſupradicta Peritia, licet in aliquo correcta, & moderata, dum judicium agebatur inter D. Antonium Juniorem, & D.Joannem Baptiſtam, in reliquis tamen firmiſſima ſemper remanſit, & tanquam expleta de manda-
6 dato Judicis, citatis etiam omnibus Creditoribus, immotum conſtituit ſtatum, afficitque omnes alios Creditores in eo Judicio non citatos, qui eam per conſequens inutiliter mordere valent, ex ponderatis in prima deciſione §. *Eo minus*, & in ſecunda §.*Hiſce rationibus*.

Aſt quatenus etiam pręſcindi vellet a prędicta Peritia, nihilo tamen minus certus, certiſſimuſque, ex clariſſimis documentis illico, & incontinenti probatus remanebat ſtatus, & bonorum fideicommiſſariorum d. Principiſſæ, & alienationum a d. D.Dominico peractarum; Status namque fideicommiſſarius perſpicue probatur ab Inventario, ex quo colligebatur prædictam Principiſſam reliquiſſe 872. loca Moutium, plurima Vacabilia valoris ſcut.16000., & ingentem pecuniarum ſummam ſcutor. 13022.; Alienationes d.D.Dominici illico pariter ex indubiis documentis comprobantur, nempe ex partitis Secretariæ Montium, & ex Inventario D. Dominici, & D. Antonii Senioris, ex quibus deducebatur totalis deficientia ſupradictorum bonorum fideicommiſſariorum; quibus ſuperadditis tum exactionibus redituum Sicilię, tum bonorum alienationibus ibidem peractis, in aperto ponebatur, quod uterque ſtatus perfectiſſime conſtituebatur etiam pręciſive a d. Peritia Maximilli Scipionis, & quacumque alia de novo facienda, quodque D. Jo: Baptiſta pro omnibus alienationibus Creditor efficiebatur in ſcut.135745. 57.pro quibus cum receperit ſcut.48169. 88., remanebat adhuc Creditor pro reintegrationibus in conſpicua ſumma ſc. 87575.69., ut firmat prima deciſio §. *Verum*, & §. *Æque nitide*, & ſecunda §. *Præciſive*.

Quemadmodum fruſtra repetebatur, quod alienationes ſignanter locorum Montium, & Vacabilium factę non fuerint cum dolo, & mala fide, dum eæ evenerunt ſic præcipiente Rev. Camera, quæ illa extinxit, pretiumque reſtituit; Quoniam potiſſima ratio, ob quam noſtrum Sac. Auditorium ſemper cenſuit,& modo quoque exiſtimat,quod ſuprad. alienationes dicendę forent doloſæ, & cum mala fide peractæ, non ſtetit in eo, an factę fuerint ex neceſſitate, quia ita voluit Rev. Camera, vel potius ex pura voluntate D. Dominici; ſed quidem deducebatur inexcuſabilis dolus, ex quo ipſe pro obtinenda libe-
7 ra translatione Locorum Montium hęreditariorum Principiſſę in ſui faciem non exhibuit Capitula Matrimonialia, in quibus ordinabatur perpetuum fideicommiſſum, ſed dumtaxat Teſtamentum, & Codicillos, ex quibus idem fideicommiſſum non eruebatur, & in

hoc ſtetit dolus D. Dominici; quia ſi
eadem Capitula exhibuiſſet, reportare
non valuiſſet aliam Locorum Montium
translationem, præterquam cum vinculo
fideicommiſſi, quod neceſſario ſecumferebat,
ut nec idem D.Dominicus,
nec D. Antonius illius filius, & hæres
potuiſſent eadem Loca Montium ad eorum
placitum diſperdere, nec Rev.Camera
reſtituendo pretium eorundem
illud libere reſtituiſſet, ſed curaſſet, ut
idem fideicommiſſi vinculum apponeretur
pro indemnitate ſucceſſive vocatorum
ad illud, ut in his circumſtantiis
pro arguendo dolo in præd. D. Dominico
jam firmavit *Rot. in Romana
Immiſſionis ſuper hæreditate Principiſſæ
de Butero* 31.*Martii* 1732. §.*De hujuſmodi
cor.Emo D.Card. Aldrovando*, *&
in alia ſuper reintegratione quoad tertiam
partem* 10.*Decembris* 1735.§.*Præterea*,
*&* 2. *ejuſdem Menſis* 1735.§.*Ultra
quod cor.Me*; quibus proinde poſitis
inutiliter excuſari poteſt præfatus
D. Dominicus ab hoc evidentiſſimo, &
jam canonizato dolo, ut advertit ſecunda
deciſio §.*Singillatim*.

Momentum non habuit reſponſio
hodie data, quod in Codicillis expreſſa
habetur relatio ad dicta Capitula Matrimonialia;
unde ſi Judex eoſdem Codicillos
perſpexit, perſpexiſſe quoque
dicendum eſt Capitula prædicta; quippe
quia ab exhibitione Codicillorum
fruſtra infertur ad alteram prorſus diverſam
Capitulorum Matrimonialium
exhibitionem, quam de cætero penitus
excludit actorum omnium revolutio,
in quibus exhibita non comperiuntur:
Eoque fortius, quia ſi ſub
oculis Judicis ea revera poſita fuiſſent,
non utique demandaſſet liberam conſignationem
pretii, neque, quod fortius
urget, detractionem Trebellianicæ ex
hoc fideicommiſſo præcepiſſet; cum
8 ſatis in Jure notum ſit, quod ex fideicommiſſis
per contractus ordinatis nunquam
detrahi valeat Trebellianica,
prout ſubinde firmatum fuit in hac eadem
Cauſa *in Romana Immiſſionis ad
hæreditatem Principiſſæ de Butero quoad
tertiam partem ſuper reintegratione* 10.
*Decembris* 1731. §.*Nec petita cor.Me*.

Ejuſdem inefficaciæ apparuit alterum
repetitum objectum, quod, quatenus dicendum
eſſet, D. Dominicum cum dolo
proceſſiſſe, non tamen hypothecam
in bonis propriis contraxit, vel ex quo
præceptum non habebat inveſtiendi a
Teſtatrice, vel ex quo pro certo ſuppoſuit,
quod dictum fideicommiſſum expiraſſet
in D. Antonio ſeniore ejus filio
a ſe nominando, ut definitum fuiſſe dicebatur
*cor. bon. mem. Molin. in deciſ.
la* 1204. *confirmata* 11. *Decembris cor.
clar. mem. Card. Priolo*; quandoquidem
pro eo, quod reſpicit hypothecam legalem
tacitam contractam a D. Dominico
doloſe alienante, profecto nulla
hodie ſubeſt ambigendi ratio, dum probabilior
magis recepta, magiſque juridica
opinio, cum qua pertranſit noſtrum
Sac. Auditorium ea eſt, quod hæ-
9 res gravatus doloſe alienando contrahat
tacitam legalem hypothecam in
bonis ſuis propriis uſque a die adepti
fideicommiſſi pro reintegratione illius,
ut probatur ceteris adductis concordantibus
tam in prima deciſione §.*Præcipue*,
& ſecunda §.*Longe infelix*.

Neque excuſari poterat præfatus D.
Dominicus, ex quo nullum habebat inveſtiendi
præceptum, ac proinde hypothecam
in propriis bonis contrahere
nequibat; quia licet nullum haberet
10 præceptum Teſtatricis, habebat tamen
alterum conſimile præceptum Juris,
per quod cavetur, ne bona fideicommiſſaria
valeant alienari; per *Text.
in leg.Si duobus* §.*Sed quia Cod.commun.
de legat.*, *& in leg.Unum ex familia
§.Sed etſi fundum ff.de legat.2.*, *Cephal.
conſ.177. num.2.*, *Fuſar. de Subſtitut.
quæſt.703. n.1.*, *Peregr. art.40. n.1.
de fideicom.*, *Rot. dec.192. n.18. par.10.*,
*dec.249. n.29. par.11.*, *& dec.561. n.1.
par.19. recen.*, *& dec.43. n.1. de fideic.
cor. clar. mem. Card. Falconer.*, & quate-
11 nus alienentur, & nova cum alienatis
comparentur, hæc ſemper cenſeantur
ſubrogata in locum diſtractorum bonorum;
*leg. Imperat.72.* §.*fin. cum leg.
ſeq.ff. de legat.2.*, *& leg.Si eam rem 22.
ff. de petit. hæred.*, *Peregr. de fideicom.
art.44. n.30.*, *Fuſar. de Subſtit.qu.636.
n.1.*, *Rot.deciſ.29. n.7. cor.Bich.*, *dec.42.
n.3. part.16.*, *deciſ.335. n.15.*, *& 16.
par.17.*, *& dec.176. n.21.22.*, *& 23.
par.17.*

Digitized by Google

*part.17. recen.*; ſicuti excuſatio nulla eſt, quod idem D. Dominicus credere poterat, quod fideicommiſſum expiraſſet in ejus filio nominando; quia ipſe perfectiſſimam habebat ſcientiam diſpoſitionis Capitulorum Matrimonialium a ſe ipſo celebratorum, in quibus perpetuum, ac deſcenſivum conſtituitur fideicommiſſum, ut probat ſuper hoc eodem fideicommiſſo *Rot. in d. Romana Immiſſionis ad hæreditatem Principiſſæ de Butero quoad tertiam partem ſuper reintegratione 2.Decembris 1735.§.Utraquamquod cor. Me*; Neque verum eſt, quod in deciſionibus *cor.bon.mem. Molin.*, *&* *Card. Priolo* in ſuperiori objecto allegatis non conſtituatur perpetuum fideicommiſſum, quia in eis
12 tribuitur quidem libera facultas D.Dominico nominandi, ſed tamen inter filios, quod potius fideicommiſſum ſupponit.

Nihil pariter referebat, quod D.Dominicus pingue reliqueritPatrimonium, adeoque dicendus non erat Alienator doloſus, neque dari poterat in ejus bonis tacita legalis hypotheca pro reintegratione fideicommiſſi juxta deciſionem *in Bononien. fideicommiſſi de Bavoſiis ſuper reintegratione cor.bon.mem. Lancett. in ordine la 667.* Etenim etſi
13 reliquit pingue Patrimonium poſt ſui obitum, non inde tamen illud ſubrogavit in locum bonorum diſtractorum, prout facere tenebatur, uti plene conſcius de vinculo fideicommiſſi, ac propterea cum jactura ejuſdem fideicommiſſi provenerit ex culpa, & dolo ipſius D. Dominici, qui non curavit, ut in bonis poſtea quæſitis apponeretur idem fideicommiſſi vinculum, non eſt, cur bona ipſius remanere non debeant tacite hypothecata pro hujuſmodi damnis ſucceſſoribus illatis ex ſua culpa, & dolo, ut ponderat ſecunda deciſio §.*Nilque relevat*. Et applicabilis Dominis non apparuit.dicta deciſio *in Bononien. Fideicommiſſi de Bavoſiis*, quia in tantum ibi hæres gravatus abſolutus fuit, rejectaque remanſit hypotheca tacita legalis in bonis propriis, in quantum integram pro ſucceſſive vocatis conſervaverat ſubſtantiam fideicommiſſariam, ac proinde ſi nihil alienavit, nec doloſe ſe geſſit, neque etiam hypothecam contrahere poterat, neque inveſtimentum facere tenebatur pro reintegrationibus, quæ omnia convenire profecto nequibant antedicto D.Dominico, ut ſuperius late oſtenſum fuit, cum ipſe fuerit in cauſa, cùr fideicommiſſum funditùs fere everſum fuerit.

Abſque eo quod præſidium aliquod obtinuerint Creditores Blanciflori in eo, quod omnes alienationes aſcendant ad ſcut.106632., quodque vigore rerum judicatarum Jo: Baptiſta declaratus ſit Creditor pro alienationibus factis a dicto D. Dominico in ſolis ſcutis 53316. 46., cum autem ipſe conſequutus jam fuerit ex bonis hæreditariis ejuſdem ſummam ſcut.62549. 45., hinc deducebatur, quod poſt ſui crediti ſatisfactionem remanebant adhuc ſcut.9233., quæ affecta eſſe nequeunt ſatisfactioni, ſeu reintegrationi alienationum factarum a D. Antonio ſeniore, ſed quidem dimiſſioni Creditorum Blanciflori, cum abſonum ſit in Jure, ut pro reintegrando fideicommiſſo diſtracto a dicto D.Antonio, teneantur bona ipſius D. Dominici; omiſſa etenim inſpectione ſuper omnibus alienationibus, quæ ad normam rerum judicatarum, atque juxta calculum exhibitum a D. Jo:Baptiſta aſcendunt ad ſc.135745., ut dictum quoque fuit in ſuperiori §.*Aſt quatenus*, & non ad ſcut.106632.

Animadverterunt Domini, quod, admiſſo etiam, quod juxta placitum Creditorum præd. alienationes aſcenderent ad d.tantum ſummam ſcut. 106632.; non inde tamen ſequebatur, quod idem D.Jo: Baptiſta plene ſatisfactus de ſuo credito dd. alienationum dicendus foret; Propterea quod, licet eo tunc per res judicatas deciſum fuiſſet, quod pro omnibus alienationibus adjudicanda eſſet tantum eidem D.Jo: Baptiſtæ ſumma ſc.53316., hæc tamen partialis adjudicatio ideo facta fuit, quia ſub Judice lis adhuc erat ſuper viribus renuntiationis factæ a D. Margharita Sorore dicti D.Jo:Baptiſtæ, æque cum ipſo ad dictum fideicommiſſum vocata, neque tunc præfinitum per rem judicatam fuerat, an in d. renuntiatione comprehenſum foret fideicommiſſum Buterum, & ſtan-

& ſtante hujuſmodi acerrima controverſia ſola tantum medietas bonorum D. Dominici aſſignata fuit eidem D. Jo: Baptiſtæ.

Hujuſmodi autem litigium cum poſtea abſolutum fuerit per ſolemnem liti renuntiationem factam a D. Antonio Juniore Collitigante, poſtquam quatuor contrarias paſſus fuerat deciſiones, cumque hodie amplius non vivat prædicta D. Margharita, univerſum creditum reintegrationum coaluit in præfatum D. Jo: Baptiſtam unicum ex vocatis ſuperſtitem; quamobrem facta juſta computatione, etiam juxta ſententiam Creditorum Blanciflori, quod alienationes aſcendant tantum ad ſcut. 106632., clarum remanet, quod ſi idem D. Jo: Baptiſta recepit tot bona D. Dominici valoris ſcut. 62549., remaneret adhuc Creditor in aliis ſcut. 44083.

Non attenta demum ſæpe repetita, & toties rejecta objectione, quod deciſiones, & renuntiatio litis nequeant afficere Jura Blanciflori, ejuſque Creditorum: Ponderatum namque fuit, quod deciſiones ſuprad. emanarunt in hac cauſa contra legitimum Contradictorem, qualis erat D. Antonius Junior Collitigans, prout legitimus quoque fuit Contradictor; dum poſt tot contrarias deciſiones liti renuntiare ſatius duxerat; ſicuti in his terminis ſuper hac etiam medietate orta fuit ſolemnis res judicata propter præd. renuntiationem, extinctaque penitus remanſit quævis controverſia, ita ab omnibus Juris principiis longe prorſus erat, quod lis
14 jam abſoluta cum legitimo Contradictore, nunc denuo, & inutiliter ſuſcitari valeat, ut firmatur in ſecunda deciſione §. *final.*

Et ita Collitigantibus jura ſua ſtrenue deducentibus reſponſum fuit.

## ROMANA CAUTELÆ ANGELI SUPER ATTENTATIS.

*Lunæ* 19. *Februarii* 1742.

### ARGUMENTUM.

Aſſiſtentia boni juris liberat a purgatione Attentatorum. Cætera e Summario pete ob brevitatem.

### SUMMARIUM.

1 *Citatio non profutura citando ſperni poteſt.*
2 *Admiſſioni ad cauſam, & Attentatis renuntiatum dicitur ob proſecutionem Judicii abſque oppoſitione nullitatis, & circumſcriptionis præcedentis Judicati;*
3 *Fortius ſi acceptatum fuerit.*
4 *Aſſiſtentia boni juris liberat a purgatione Attentatorum.*

### DECISIO CCXXII.

In hoc contemporaneo per me propoſito dubio ſuper attentatis quærebatur, num confirmandum, vel infirmandum potius eſſet Judicatum Rotale latum præviis duabus deciſionibus *ab R.P.D. Vicecomite*, per quod excluſa penitus fuerunt attentata, propoſita per Franciſcum Blanciflorum, ex quo minime fuit citatus in proſecutione Judicii ſuper reintegratione fideicommiſſi Principiſſe de Butero, actitati *cor. Emo D. Card. Rezzonico, & R. P. D. Millin.* inter D. Jo: Baptiſtam Columnam Branciforte, & D. Antonium Juniorem Columnam licet jam ad cauſam fuiſſet admiſſus, dum hoc idem Judicium *coram Me* pendebat; Cum autem Patres ſuffragantes optime agnoverint omnimodam ſubſiſtentiam fundamentorum, quibus prædictum Judicatum innititur, non utique proinde hæſitarunt mihi reſpondere pro illius confirmatione.

Iterum namque perſpectum fuit, quod hujuſmodi attentata, quæ ex præcitato præſidio fuerunt adducta a Blanciflorio, nequaquam erant attendenda, vel ex quo ſi adhuc ipſe citatus fuiſſet, nullum tamen præſidium ex hac citatione potuiſſet reportare, vel ex quo obtentæ admiſſioni ad cauſam, & vitio attentatorum expreſſe renuntiavit, vel demum ex quo D. Jo: Baptiſta boni juris aſſiſtentiam habebat; Et quidem, quod citatio nihil profuiſſet eidem Blanciflorio, innegabiliter comprobabatur ex validiſſimis defenſionibus cum ſcientia ipſius, propoſitis a D. Antonio Juniore ad effectum, vel excludendi, vel diminuendi creditum reintegrationum D. Jo: Baptiſtæ, quibus non obſtantibus idem D. Antonius

tonius ſemper ſuccumbere coactus fuit, ita ut numero, & pondere Judicatorum preſſus, liti renuntiaverit, bonaque dimiſerit; Quapropter, ſi præd. D. Jo: Baptiſta repelli non potuit per defenſiones, & per rationum momenta per dictum D. Antonium ſtrenue adducta, multo minus vinci poterat per anted. Blanciflorum, qui potiora jura habere
1 non poterat; Unde clarum remanebat, quod quatenus etiam citatus fuiſſet, nil tamen præſidii ex hac citatione deducere valuiſſet, ac per conſequens ea impune ſperni omnino poterat, ut obſervat prima deciſio R. P. D. Vicecomitis §.*Quamvis*, & ſecunda §.*Quodque revera*.

Quod vero præd. Blanciflorius ſuæ admiſſioni ad cauſam, & attentatorum vitio renuntiaverit, pari claritate oſtendebatur; Ipſe enim poſt obtentam commiſſionem admiſſionis ad cauſam in Judicium deſcendit, petiitque conſignationem pecuniarum depoſitarum a D. Antonio Juniore ſibi eſſe libere faciendam in Cauſam ſui crediti jam a Signatura Juſtitiæ canonizati; Huic autem inſtantiæ ſe ſe oppoſuit anted. D. Jo:Baptiſta, proponendo anterioritatem, & potioritatem ſui crediti reintegrationis fideicommiſſi d. Principiſſæ de Butero, quodque præcedenter ita firmatum fuerat *in Deciſione diei 9. Junii 1736. cor. Me*; Cum autem idem Blanciflorius
2 adverſus hujuſmodi oppoſitionem nunquam, nec per umbram propoſuerit nullitatem, & circumſcriptionem dicti præcedentis Judicii ſuper reintegrationibus, ſed quidem uſus fuerit aliis exceptionibus, vel communibus cum prædicto D.Antonio, vel ſibi peculiaribus, quæ ſemper tamen fuerunt refutatæ *in Deciſione diei 2. Julii 1736. cor. R.P.D. Millino*, illiſque non obſtantibus conſentanee ad d. meam deciſionem confirmatum remanſit creditum, & illius anterioritas favore D. Jo: Baptiſtæ, & demandatum fuit inveſtimentum dd. pecuniarum cum vinculo pro Creditoribus potioribus, & anterioribus, profecto dubitari non poterat, quin ex hac proſecutione Judicii abſque oppoſitione alicujus nullitatis, renuntiaſſe dicendus ſit Blanciflorus hujuſmodi admiſſioni ad Cauſam, & attentatis, ut firmat prima deciſio §.*Idque ſatis*, & §.*Dum itaque*, & ſecunda §.*Idque optimè*, & §.*Si itaque*.

Eo fortius, quia præd. Blanciflorus nedum permiſit proſecutionem Judicii abſque eo, quod unquam circumſcriptionem oppoſuiſſet, verum etiam ipſe voluntate ſua particulare Judicium ſuper ſuo credito inſtruxit coram laudato *R. P. D. Millino*, illudque proſequutus fuit nullo unquam propoſito aſſerto attentatorum vitio; quinimo, & quod fortius urget, per effectivam Cauſæ expeditionem obtentam uſque a die 16.
3 Novembris 1737., acceptavit tandem deciſionem prædicti *R.P.D.Millini*, in qua comprobata fuit anterioritas crediti D. Jo: Baptiſtæ, prout ita firmata fuerat *in Deciſione 8. Junii 1736. coram Me*; In his enim terminis, aſſumendo particulare examen ſuper ſuo credito, loco objiciendi aſſertam circumſcriptionem, & attentata, & expediendo Cauſam, per quam confirmata remanſit anterioritas crediti d. D. Jo: Baptiſtæ, ſicuti acceptavit omnia in d. deciſione contenta, ita multo fortius permiſſum eſſe nequit eidem Blanciflorio opponere nullitatem præcedentis Judicii ſuper reintegratione *coram Me* agitati ex capite defectus citationis, ut conſiderat d. prima deciſio §.*Certoque certius*, & ſecunda §.*Quid dicendum*, & §.*Stante præſertim*.

Pro eo demum, quod attinet ad aſſiſtentiam boni Juris, quo ſuffultus repertus fuit D. Jo: Baptiſta, profecto hæc extra controverſiam ponebatur eo ipſo, quo inſpiciebantur ea, quæ deducta ſunt in altera mea contemporanea deciſione, in qua ſuperlative probatum remanet, quod præd. D. Jo: Baptiſta Creditor eſſet anterior Blanciflorio, quodque ipſius creditum in exorbitanti ſumma liquidiſſimum longe abſorbet bona, quæ a D. Antonio fuerunt dimiſſa in cauſam reintegrationum; Quibus poſitis, cum valde abſonum ſit a juris omnibus principiis, quod Creditor anterior, qualis eſt præfatus D. Jo: Baptiſta, dimittere cogatur bona communis debitoris favore Creditoris poſterioris, nempe Blanciflorii, qui

poſt-

poſtmodum per inanem circuitum ea reſtituere teneatur eidem D. Jo: Baptiſtæ, receptiſſimum proinde eſt in jure, 4 quod ſtante aſſiſtentia clari, bonique juris nunquam demandari debet attentatorum purgatio, ut firmant ambæ præcedentes deciſiones utrobique §.*fin.*

Et ita utraque parte informante reſponſum fuit.

## ROMANA REPORTATIONIS PECUNIARUM.

*Veneris 23. Februarii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Renovatio tacita locationis cenſetur facta cum eadem pignorum obligatione, iiſdemque pactis, & conditionibus in prima locatione conventis;habeturque reſpectu Tertii intermedio tempore cum conductore contrahentis pro omnino nova, & diverſa, ita ut non detur Locatori pro penſionibus ſecundi novennii prælatio, niſi a die inceptæ relocationis. Caducitas ob diſdictam cenſetur a Locatore remiſſa ex uſu rei locatæ Conductori relicto, & ex receptione penſionum, prout ex Emphyteuſi; maxime ſi diſdicta facta fuerit durante termino locationis. Locator ſuper fructibus rei locatæ præfertur de jure cuicunque Creditori etiam anteriori.

### SUMMARIUM.

1 *Juſtitia Rei judicatæ impedit reſtitutionem in integrum.*

2 *Creditor prior in tempore, & potior in jure præferendus eſt.*

3 *Concurrente obligatione reſtituendi pecunias prioribus & potioribus, eæ ad hunc effectum ſemper dicuntur extantes;*

4 *Et Creditoribus prioribus reſtituendæ ſunt.*

5 *Locatio tacite renovata cenſetur ex uſu rei conductæ penes Conductorem permanente finita prima locatione:*

6 *Et renovatio cenſetur facta cum eadem pignorum obligatione, iiſdemque pactis, & conditionibus in prima locatione conventis.*

7 *Locatio ſecundi novennii non eſt una & eadem cum Locatione primi novennii, ſed eſt penitus nova, & diverſa;*

8 *Ita ut prælatio pro penſionibus ſecundi novennii non detur Locatori,niſi a die inceptæ Relocationis;*

9 *Præſertim reſpectu Tertii intermedio tempore cum Conductore contrahentis.*

10 *Creditor poſterior moleſtias inferre nequit anteriori ſuper pecuniis ab eo receptis.*

11 *Reddens rationem in manibus Adminiſtratoris ex communi Creditorum conſenſu deputati liberatur;*

12 *Neque ad illam iterum reddendam compelli poteſt poſt reſtitutionem librorum, & ſcripturarum.*

13 *Læſo debetur reſtitutio in integrum.*

14 *Caducitas ob diſdictam remiſſa cenſetur a Locatore variare valente, ſi conductori permittat fruitionem rei locatæ;*

15 *Prout ſi petat, ac recipiat penſiones;*

16 *Sicuti caducitas Emphyteutæ denuntiata ob non ſolutionem canonum remiſſa cenſetur per ſucceſſivam canonum receptionem:*

17 *Prædicta autem caducitas ob diſdictam facilius remiſſa judicatur, ſi diſdicta facta fuerit durante termino locationis.*

18 *Locatio continuata præſumitur, quoties Locator a continuatione non diſſentit:*

19 *Fortius concurrentibus factis Locatoris eam præſeferentibus.*

20 *Pro una eademque re ſemel recepta nemo ſe dupliciter debitorem conſtituere debet.*

21 *Pretium ſuccedit loco rei ex natura univerſalis concurſus Creditorum;*

22 *Et ex lege per Judicem præſcriptam faciendi depoſitum.*

23 *Locator ſuper fructibus rei locatæ de jure præfertur cuicunque Creditori etiam anteriori;*

24 *Multoque magis ſi concurrat pactum, & reſervatio ſpecialis hypothecæ.*

### DECISIO CCXXIII.

Clar. mem. Princeps Joannes Baptiſta Panphilius uſque ab anno 1699. ſub die 1. Octobris Ferreriam Campi Leonis ad novennium locaverat Rationi bancariæ Joannis Baptiſtæ Marini pro annua penſione ſc.600., in cujus locatio-

tionis Apocha inter cætera, quæ ad rem non pertinent, pacta, illud in primis conventum fuit, quod Locatio ad aliud novennium minime prorogaretur, niſi facta per annum ante fuiſſet per Conductricem judicialis declaratio de in ea continuando, & una ſimul adaucta fuiſſet annua reſponſio ad ſc.725., ac præſtita demùm nova fidejuſſio, ita ut,hiſce haud quaquam præmiſſis, locationis contractus, primo completo novennio, diſſolutus cenſendus eſſet; Alterum autem pactum fuit, quod favore prædicti Principis reſervata ſemper remaneret ſpecialis hypotheca, expreſſumque dominium ſuper omnibus effectibus Ferreriæ excluſive quoad omnes quaſcunque Perſonas, quodque in caſu moroſitatis Conductricis, eidem Principi poteſtas eſſet, prævia diſdicta per duos menſes, declarandi finitam, atque terminatam hujuſmodi locationem, ſalva tamen ſibi facultate variandi in hoc præciſo caſu conventa; Tertio demum conventum fuit, quod permiſſum eſſet Conductrici, ut eandem Ferreriam ſublocare poſſet, cum lege tamen, quod Originaria Conductrix per hujuſmodi ſublocationem nequaquam liberata maneret erga ipſum Principem, quinimmo quod tam ipſa, quam Subconductores obligati forent cum omnibus eorum bonis favore ipſiuſmet Principis Locatoris.

Vigore itaque iſtiuſmodi pacti præfata Conductrix ſub die 19. Febr.1700. eandem Ferreriam ſublocavit Jacobo Mariæ Caroſio, qui, aſſumptis in Socios Stephano Marii, Petro Nelli, & Joſepho Corradi, quorum etiam commodo, & incommodo cedebat hujuſmodi ſublocatio, in Apocha deſuper facta promiſit ea omnia ſervare pacta, ad quæ tenebatur ipſa Ratio Bancaria erga prædictum Principem; Cum autem idem Caroſius ob inſigne debitum, quod vigore exactionis contraxerat cum Menſa Nummularia S. Spiritus, non ſemel, ſed bis carceribus fuerit mancipatus, ad eum liberandum acceſſerunt in ſolidum Julius Cæſar, Stephanus, & Joannes Baptiſta Fratres de Mariis, ac Petrus Nelli Conſocii ejuſdem Caroſii, qui ſummam ſcut.3335., in qua erant Creditores Joſephi Pignatelli, ceſſerunt eidem Menſæ Nummulariæ, quæ cum eos minus habiles exiſtimaverit, in ſolidum ſuperacceſſit Julius Silvaggius, & Joannes Petrus Caſanova ſub palliato nomine Hieronymi Arrigoni.

Quibus ita peractis, cupiens præfatus Princeps Pamphilius aſſecurare penſiones locationis, pro quibus uſque ad totum annum 1705. Creditor erat ſcut.1252.33., devenit ante omnia ad expeditionem inhibitionis, ne Caroſius aliquid e Ferreria amoveret, & eodem tempore deſcribere fecit omnia, quæ inibi exiſtebant, ac ſtante moroſitate in ſolvendis penſionibus, locationem judicialiter diſdixit, atque abſolutam declaravit, & mandatum pro ſupradictis penſionibus exequi fecit ſuper parte ferraccii ſequeſtrati, quod pro rata librarum 48015. in forma depoſiti conſignatum fuit Petro Antonio Suffredino, & ſubinde traditum Sebaſtiano Valdrotto ad effectum *di pagarne la valuta all'Eccellentiſſima Caſa Panfilj in conto dell'Affitto*, prout de facto in diverſis ratis, & temporibus ſolvit ſc.1201.64. Cum autem ſupradictus Princeps notitiam habuerit, Pignatellum depoſuiſſe in Sac. Monte Pietatis ſummam ſcut. 2518.45., comparuit in Judicio concurſus, & ab A.C. met pro novis penſionibus uſque ad totum an.1707. conſignari ſibi obtinnit ſub an.1712. ratam dicti depoſiti in ſcut.1391.29., in qua comprehenſæ fuerunt expenſæ Mandati, ac demum eodem an.1712. ſuperextantem ratam dicti depoſiti reportavit pro aliis novis penſionibus uſque ad totum annum 1711., cum obligatione tamen expreſſa illam reſtituendi prioribus, & potioribus Creditoribus.

Adverſus hæc omnia nullus unquam reclamavit, donec tandem occaſione viſitationis Menſæ Nummulariæ præſcriptæ a glor. mem.Clemente XII. conventus fuit Julius Silvaggius tanquam fidejuſſor ſupradicti Caroſii ad reintegrandam eandem Menſam; Ipſe autem ad effectum ſeſe eximendi ab hujuſmodi moleſtiis in judicialem arenam vocavit Principem Pamphilium pro re-

portatione ſupradicti depoſiti, & coram R. P. D. Meſmero Judice privativo favorabilem reportavit Sententiam, quæ ſtatim, juxta per laudatum Pontificem diſpoſita in ejus Chirographo deputationis Judicis privativi, in judicatum deſcendit; Cum autem commiſſa mihi fuerit cognitio ſuper viribus hujus rei judicatæ, ſubſcripſi dubium -- *An conſtet de re judicata, ſeu potius de cauſu* -- quod ob ſuffragiorum ſciſſuram tam in Audientia diei 27. Febr.1741., quam in alia 9. Junii ejuſdem anni nunquam reſolutum fuit; Hodie tamen eodem repropoſito dubio cum ſuffragio Quinti, & Sexti, reſponſum mihi fuit -- *Conſtare de re judicata juxta modum, nempe pro reportatione ſc.363.54. tantum* --.

Pro hujuſmodi tantum ſumma jure merito cenſuerunt Domini, quod conſtaret de re judicata, dum in hac parte
1 clare refulgebat juſtitia præcedentis rei judicatæ R. P. D. Meſmeri Judicis privativi, ita ut concedi minime poſſet pro dicta ſumma beneficium reſtitutionis in integrum, juxta notiſſimos *Text.in cap.1.de reſtit.in integr.*, & *in Clement. ut calumniis de ſenten.*, & *re judic.*; Nec profecto dubitandum erat de præd. rei judicatæ juſtitia, eo ipſo, quo animadvertebatur, Principem Pamphilium d. ſummam recepiſſe pro penſionibus ſecundæ locationis inchoatæ anno 1708. Cum igitur innegabile eſſet in facto, quod Julius Silvaggius Creditor eſt anterior ex cauſa fidejuſſionis emiſſæ anno 1705. intuitu ſupradicti Caroſii favore Menſæ Nummulariæ S. Spiritus, omnis proinde in his terminis juſtitia expoſcebat, ut præfa-
2 tus Silvaggius foret omnino præferendus ſuper hac ſumma ſcut.963.54., nedum quia prior erat in tempore, & per conſequens potior in jure, ad *Text. in leg.Creditor 12.ff. qui pot. in pign. hab.*, *Rot. dec.205. n.1. cor.Caprar.*, *dec.405. n.7.*, & *dec.1077. n.5. cor.Molin.*, & *dec.6. n.10. de reb. credit. cor.clar.mem. Card. Falconer.*

Verum etiam, & multo fortius, quia Princeps Panphilius eo tempore, quo vigore Mandatorum ſatisfactus remanſit de ſuis annuis penſionibus, etiam ſecundi novennii, mediante conſignatione depoſiti a Pignattello facti, ſub obligatione Camerali expreſſe promiſit reſtituere pecunias depoſitas, & ab ipſo receptas prioribus, & potioribus Creditoribus; Quoties igitur conſtat, Silvaggium eſſe Creditorem anteriorem, potiori jure tenebatur præfatus Prin-
3 ceps Panphilius reportare d. ſummam, utpote in his terminis adhuc extantem, ut tradunt *Salgad.in labyr.Credit.par.2. cap.6.n.4.*, *Nogucrol. alleg.16. n.143.*, *Gratian. diſcept.701.*, *Franch. dec.79. n.9.*, *Rot. dec.149. n.1. part.14.*, & *dec.374. n.12.*, & *13. part.19. recen.*, *dec.63. n.3. cor.Celſ.*, & *dec.424. n.1. cor.Caprar.*, & *dec.314. n.16. cor.Lancett.*, eamque vigore ſuprad. ſuæ obli-
4 gationis reſtituere ad commodum præfati Silvaggi Creditoris anterioris, per ea, quæ tradunt *Caſtill. controv. tom.2. cap.6.n.74.*, *Gratian.diſcept.732. n.12.*, *Nogucrol. alleg.7. n.6.*, & *alleg.35. n.24.*, *Rot. dec.149. n.2. part.14. recen.*, *dec.512. num.3.*, & *4. cor.Coccin.*, *dec.514. n.1. cor. Merlin.*, *dec.451. n.1.*, & *dec.655. n.1. cor.Caprar.*, & *dec.649. n.25.*, & *dec.1263. n.1. cor. Molin.*

Abſque eo quod quidquam obſtare potuerit, quod prima locatio, & reſervatio dominii favore prædicti Principis Panphilii ſuper ferraccio continuaverit etiam, atque tranſiverit in aliud novennium inchoatum de anno 1708., ac proinde juſte recipere poterat etiam d. ſummam pro penſionibus ſecundi novennii; dum completo primo con-
5 ductionis tempore, ſi Conductor permaneat adhuc in uſu rei conductæ, tacita renovatio eo ipſo cenſetur inducta; per *Text.in leg.Item quæritur 14. §.Qui impleto*, & *leg.*, *qui ad certum 15.ff. locat.*, & quidem cum eadem pignorum
6 obligatione, eiſdem pactis, & conditionibus conventis in prima locatione, ad *Text.in leg.16. Cod.de locat.*, & *conduct.*, *Ruin. conſ.78. lib.1.*, *Menoch.de præſumpt. libr.3. præſumpt.85. n.19.*, *Pacion. de locat. cap.64. n.7.*, *Rot. deciſ.335. n.8. par.10. recen.*

Hujuſmodi enim objectum facili negocio diluebatur ponderando, quod eadem hypotheca, idemque dominium, quod

quod tam de jure, quam ex pacto expreſſo competebat Locatori pro penſionibus primi novennii, nequaquam eidem competere valet pro penſionibus ſecundi; dum expirato primo novennio, ſicuti prima locatio abſoluta remanet,
7 & poſterior locatio utpote expleta in vim novi conſenſus nequaquam dici poteſt una, & eadem cum prima, ſed quidem nova penitus, & diverſa, ut in his terminis tradunt *Bart. in leg. dies cautionis n.3. ff. de damn. infect.*, ibique *Caſtren. & Angel. num.2.*, *Bal. in leg. penult. n.2. de excuſ. Tutor.*, *in leg. Eum qui §.1. n.2. ff. de juriſd. omn. Judic.*, *& in leg. Meminiſſe n.4. ff. de offic. Proconſ.*, *Angel. in leg. ſed ſi manente ff. de precar.*, *Natt. conſ.75. n.1.*, *& ſeq.*, *Surd. conſ.202. n.9.*, *Gait. de Credit. cap.4. quæſt.11. n.2153.*, *& ſeq.*, *Noguerol. alleg. jur.21. n.19.*, *Salgad. in labyr. Credit. part.2. cap.27. n.59.*, *Rot. dec.18. ſub n.3. de Salvian. cor. Card. Falconer.*

Ita proinde dicendum erat, quod incipiente hujuſmodi nova locatione anno 1708., inceperit etiam hoc eodem tempore hypotheca ejuſdem Principis Panphilii pro penſionibus hujus loca-
8 tionis, ſicque prælatio in præjudicium Silvaggi Creditoris uſque ab an. 1705. eidem Principi concedenda non erat a die primi Contractus, ſed quidem ab ipſo temporis momento, quo initium habuit hujuſmodi reconductio, juxta celebrem *deciſ. Cornazan. 177.*, quam ſequuntur cum pluribus relatis concordantibus *Rovit. ad pragmat. de locat. & conduct. n.4.*, *Noguerol. d. alleg.21. n.21.*, *Salgad. d. par.2. cap.27. n.68.*, *Gait. d. cap.4. quæſt.11. num.2105. & Rot. d. dec.18. n.5. de Salvian. cor. Card. Falconer.*

Quæ omnia indubitantius recipienda erant in hypotheſi, in qua Princeps Pamphilius non agit hodie contra ſuum Conductorem ad effectum inducendi tacitam prorogationem conductionis ad aliud novennium, ſed quidem contra Julium Silvaggium, qui Creditor eſt defuncti Caroſii ex cauſa fidejuſſionis favore Menſæ Nummulariæ, nilque habet cum eodem Principe, pro quo nunquam ſeſe obligavit; Adeoque quatenus etiam ſecunda locatio dicenda eſſet eadem ac prima, afficeret tamen ipſoſmet Contrahentes tantum; Ceterum reſpectu tertii, & in iſtius præjudicium
9 ſecunda locatio ſemper dijudicari debet uti omnino nova, & a prima diverſa, adeo ut hypotheca Locatoris ſuper bonis Conductoris incipere debeat a die ſecundi Contractus, ne irrogetur præjudicium Creditoribus illis, qui intermedio tempore cum Conductore contraxerunt, juxta doctrinam *Bald. in repetit. leg. Æmilius ff. de minor. notab.5. n.19.*, *Dec. conſ.92. n.1.*, *Tiraquell. de retract. convent. §.1. gloſ.7. n.32. & 35.*, *Coſt. de retrotract. cap.8. caſ.29. n.19.*, *Rebuff. in concord. tit. de prorog. verſ. fallit ſecundo*, *Gabr. de dilat. concluſ.2. n.24.*, *Salgad. in labyr. Credit. d. part.2. cap.27. n.66.*, *Carocc. de Locat. & conduct. part.3. quæſt.22. n.7.*, *Noguerol. alleg.21. n.22.*, *Rot. dec.18. n.7. de Salvian. cor. Card. Falconer.*

Minus quoque prodeſſe potuit eidem Principi, quod Julius Silvaggius pro credito ſuæ fidejuſſionis plene ſatisfactus fuerit, vel ex pretio domorum ſubhaſtatarum, quarum pretium pro rata ſcut.1717. ſpectabat ad Stephanum Marii Socium prędicti Caroſii, vel ex non reddita adhuc ratione Ferreriæ; Etenim pro eo, quod reſpicit primam objectionis partem, arriſit Dominis, quod, cum Princeps Panphilius pro penſionibus primi novennii abunde jam ſatisfactus fuerit, dum fatetur in cauſam penſionum ſecundi novennii recepiſſe ſcut.363. 54., cumque ipſius hy-
10 potheca pro hoc ſecundo tempore inceperit ſub initium anni 1708., nullimode poteſt moleſtare ſuper pretio dd. Domorum eundem Julium Silvaggium, uti Creditorem anteriorem uſque ab anno 1705., *leg. Creditor. 12. ff. qui pot. in pign. hab.*, *leg. Si prior ff. de privil. Credit.*, *Negufan. de pignor. par.5. mem.2. n.3.*, *Salgad. in labyr. Credit. part.1. cap.21. n.7.*, *& cap.3. par.2. n.28.*, *Rot. dec.55. n.2. part.12. recent.*, *dec.360. n.1. cor. Priol.*, *deciſ. 1197. n.2. cor. Molin.*, *& dec.11. n.7. de reb. Credit. cor. Card. Falconer.*

Quod vero dicendus eſſet ſatisfactus ob

ob non redditam rationem Ferreriæ, juxta ſecundam objectionis partem, pari inſubſiſtentia laborare viſum fuit; Ultra quam quod enim dictus Silvaggius nunquam in adminiſtratione ſe ingeſſit, apparuit, quod antedictus Petrus Caſanova confidejuſſor Silvaggi, poſtquam præcedenter monitorium jactationis jactationum ſuper redditione rationis ab eo peractæ expediverat, contra quod nullus ex Creditoribus ſeſe oppoſuit, eam ſubinde abunde explevit ſub die 19. Julii 1708. in manibus Janettini Figuli, qui deputatus fuerat prævio Creditorum patrimonii Caroſii conſenſu in adminiſtrationem ejuſdem Ferreriæ, hocque tempore ei conſignavit omnes libros, ſcripturas, omnia documenta, omniaque alia, quæ ad Ferreriam ſpectabant; Cum igitur jam ipſe rationem
11 reddiderit in manibus legitimi Adminiſtratoris deputati de communi conſenſu Creditorum, inter quos adfuit Princeps Panphilius, liberatus eo ipſo remanſit, *Rot. dec.664. n.5. par.19. recent.*, neque ad denuo eam reddendam compelli poteſt, cum libros, ſcripturas, documenta, omniaque alia reſtituerit
12 legitimo Adminiſtratori, *Rot. dec.17. n.4. de ſolut. cor. Card. Falconer.*

Hæc omnia reſpiciebant prædictam ſummam ſc.363. 54. receptam a dicto Principe in cauſam penſionum ſecundi novennii, quam Domini juxta modum reſolutioni adjectum eſſe reportandam cenſuerunt; Cæterum, pro eo quod attinet ad penſiones exactas pro primi novennii tempore in ſum. ſc.2154.91., juri conſonum apparuit, ut nullimode cogendus eſſet ad eandem ſummam reportandam, dum eam recepit pro penſionibus primi novennii; Ac proinde ſicuti nil juſtius videtur, quam quod Locator conſequatur penſiones rei locatæ, ita ambigi non poterat, quin idem Princeps in hac parte eſſet omnino reſtituendus in integrum adverſus ſupradictam rem judicatam R.P.D. Meſme-
13 ri, per quam læſus penitus remanſit eo ipſo, quo per eam condemnatus fuit ad reportandam ſupradictam ſummam ſc.2154.91., ex ſæpe firmatis per *Rot. dec.17. n.1. de fideicom. cor. Card. Falconer.*

Quin his obſtare potuerit disdicta facta ab eodem Principe anno 1705., qua mediante declaravit abſolutam locationem ab eo factam, ex qua deſumebatur, quod, cum tunc ceſſaverit locatio, evanuerit penitus etiam ſpecialis hypotheca, & reſervatio dominii ſuper Ferreria favore ejuſdem Principis, ac per conſequens retinere nec valeat penſiones receptas poſt dictum annum 1705.; Facili etenim negocio diluebatur penitus hujuſmodi objectum; dum ponderarunt Domini, quod diſdicta, quam anno 1705. fecit præfatus Princeps, ſimplex, abſoluta, atque extinctiva non fuit locationis, ſed quidem cauſativa, & facta cum deliberato animo excitandi moram Conductoris, qui uſque tunc penſiones ſolvere prætermiſerat; Idque peregit in vim pacti expreſſi in Apocha anni *1699.* ſtipulati, in qua idem Princeps poteſtatem in hoc caſu ſibi reſervavit declarandi locationem completam, & terminatam, ſalva tamen ulterius poteſtate etiam in hoc caſu variandi; Quapropter, cum non obſtante diſdicta, lo-
14 co recipiendi latifundium locatum, permiſerit Princeps, ut Conductores perfruerentur re locata per totum novennium conventum, ſequebatur exinde, quod ipſe a diſdicta variaverit, prout ei juris erat, & caducitatem per eandem diſdictam incurſam per Conductores expreſſe remiſerit, eiſdem permittendo, ut ea non obſtante in fruitione rei locatæ permanere poſſent uſque ad totum novennium, ut in his terminis tradunt *Butr. in cap. Potuit in fin. col.4. de locat. & conduct.*, *Berout conſ.116. n.12.*, *& conſ.150. n.10.11.*, *& 26. lib.1.*, *Burſatt. conſ.233. n.6.*, *Card. de Luc. de locat. diſc.21. num.5.*, *Mart. vot. deciſ.35. n.9.*, *Pacion. de locat., & conduct. cap.64. num.142., & 143.*

Tantoque magis, quia prædictus Princeps nedum permiſit, ut Conductores permanerent in locatione uſque ad integrum novennium, cujus temporis ſpatio ſeſe ipſi geſſerunt uti veri Conductores, verum etiam ſucceſſive poſt factam dictam diſdictam, nempe anno 1706.1707., immo etiam an.1714.
exe-

exegit penſiones mediante expeditione mandatorum; Ac proinde eo fortius innegabile videbatur, quod Princeps Panphilius poſt factam diſdictam ſuam mutaverit voluntatem, & permittendo Conductores permanere in Ferreriæ fruitione, ab eadem diſdicta penitus receſſerit, ut in puncto, quod propter ſubſequutam petitionem, & receptionem
15 penſionum, caducitas incurſa per diſdictam cenſeatur remiſſa, expendunt *Alex. conſ.1. num.13. verſ. nec videtur lib.2., Dec. conſ.139. n.7., Curt. Sen. conſ.81. in princ., & n.2., & 3., Cephal. conſ.222. n.1., & 2., Burſat. conſ.233. n.11., & n.12. §. Octavo*, & in ſimilibus terminis caducitatis de-
16 nuntiatæ Emphyteutæ ob non ſolutionem canonum, quod ea cenſeatur remiſſa per ſubſequutam Canonum receptionem, unanimiter tradunt *Ber. conſ.116. n.12., Menoch. de præſumt. lib.3. præſumpt.112. n.1. & 15., Mareſcott. var. lib.1. cap.61. n.5., Mantic. de tacit., & ambig. lib.22. tit.27. n.62. & 63., Corbul. de jur. emphyt. tit. de cauſ. privat. ob non ſolut. Canon. limit.37. n.11., Fulgin. de jur. emphyt. tit. de ſolut. quæſt.2. n.12., Rot. dec.577. n.9. part.19. recent., dec.501. n.6. coram Molin., & deciſ.358. n.11. coram Lancett.*

Qui quidem receſſus a diſdicta facilius erat in præſentiarum recipiendus etiam præſcindendo a patientia Principis permittentis Conductores permanere in re locata, & a ſubſequuta penſionum receptione, dum eadem diſdicta
17 facta non fuit finito novennio, ſed quidem tempore incongruo, nempe circa fere medium ipſius novennii; Ex quo ſequebatur, quod, ad differentiam primi caſus, quando diſdicta emiſſa apparet intempeſtive, & longe ante complementum locationis, facilius, & per quemcunque ſubſequutum actum terminationi contrarium inducitur receſſus a dicta diſdicta, ut in puncto pugnantes conciliando authoritates tradunt *Alex. d. conſ.1. n.13. poſt. med. verſ. nec obſtat lib.2., Carpan. in adnotat. ad Statut. Mediolanen. cap.398. n.111. t.2., & Pacion. de locat. d. cap.64. n.143.*: Si igitur Princeps non obſtante dicta intempeſtiva diſdicta, permiſit continuationem locationis cum ſucceſſiva etiam penſionum perceptione, ſicuti dubitari non poterat, ipſum voluntatem ſuam mutaſſe, & ab eadem diſdicta receſſiſſe, ita multo minus ambigendum erat de continuatione hujus locationis per inte-
18 grum novennium, cum, ſi præſumatur, quoties Locator a continuatione non diſſentit, *leg. Item quæritur 14. §. Qui impleto, & leg. qui ad certum 15. ff. locat.*, multo magis, quando concurrunt facta
19 poſitiva ipſius Locatoris continuationem præſeferentia, ut optime tradit *Card. de Luc. diſc.21. n.7. de locat.*

Nec ſubſiſtit, quod præfatus Princeps in cauſam penſionum receperit etiam ſcu.1522. ex pretio librarum 48015. ferri conſignati Suffredino, de quibus in ſuis libris ſe debitorem non conſtituit; Siquidem hujuſmodi quantitas ferri tradita eidem Suffredino eſt illa eadem, quæ data fuit Valdrotto ad effectum eam vendendi, & *di pagare la valuta all' Eccellentiſſima caſa Panfilj*; Cum autem innegabile ſit in facto, Principem ſe debitorem conſtituiſſe in ſuis Libris in ſumma ſc.1201. 64., quam unice ab eodem Valdrotto receperat, non poterat ſe debitorem conſtituere ejuſdem ſummæ per medium Suffredini, e cujus manibus nihil profecto receperat, quin immo nec debebat, quia æqui bonique ratio non patitur, ut quis
20 pro una eademque re ſemel recepta dupliciter ſe debitorem conſtituat, per ea, quæ firmat *Rot. dec.20. n.1. de ſolut. cor. Card. Falcon.*

Nullius demum momenti apparuit poſtremum objectum in eo fundatum, quod ſæpedictus Princeps nullam habere poterat hypothecam ſuper pecunia depoſita per Pignattellum, ex quo proveniebat ex ferraccio ab ipſo empto, & jam in ejus dominium translato, Huic namque dominii reſervationi obicem præſtabat, tum reſervatio ponderationis ejuſdem, tum appoſitio manus Creditorum ſuper illo mediante ſequeſtro, & appoſitione ſigilli, tum ſucceſſiva illius traditio facta mediante Judicis decreto, prævio etiam integri pretii depoſito, & ſine præjudicio jurium Partium; Quamobrem, cum hujuſmodi pretium

21 tium ſucceſſerit loco rei, nempe fer-
raccii, tam ex natura univerſalis concur-
ſus jam tunc efformati ſuper bonis Ca-
roſii, *leg. ſi & re, & pretium* 22. *in
fin. ff. de petit. hæred.*, *Gait. de credit.
cap.*4. *quæſt.*11. *n.*1388., *Rot. dec.*234.
*n.*3. *par.*15. *recent.*, quam ex lege a Ju-
22 dice præſcripta faciendi depoſitum, ex
deductis *per Franch. dec.*64. *n.*5., & 16.,
*Rot. dec.*136. *n.*8. *part.*11. *recent.*

Proinde ſicuti debuiſſet idem Prin-
ceps in concurſu omnium Creditorum
dicti Caroſii præferri ſuper dicto ferrac-
cio ex Juris diſpoſitione, per quam
23 cautum habetur, ut præferatur Loca-
tor cuicunque Creditori etiam anterio-
ri ſuper fructibus rei locatæ, *Bald. in
leg. in rebus n.*3. *Cod. de jur. dot.*, *Pacion.
de locat., & conduct. cap.*33. *n.*37., *Gait.
de Credit. cap.*4. *n.*1578., *& ſeq.*, *Gra-
tian. diſcept.*25. *n.*9., *& diſcept.*953.
*n.*18., & 19., *Rot. dec.*351. *num.*11.
*part.*11., *& dec.*66. *n.*9. *part.*14. *recent.
& in Romana Concurſus ſuper prælat.*
7. *Februarii* 1735. §. *In eo cor. me, &*
3. *Junii* 1737. §. *Ut enim cor. R. P. D.
de Vais*. Et multo magis vigore pacti
24 expreſſi, & ſpecialis hypothecæ, quam
ſuper latifundio, & ferraccio ſibi reſer-
vavit, *leg. Certi Juris*, ibique *Bald. n.*12.
*verſ. Quid ſi Inquilinus Cod. locat.*, *Salg.
in Labyr. Credit. part.*2. *cap.*24. *n.*18.,
*Gratian. diſcept.* 523. *num.*13., ibique
*Carol. Anton. de Luc. num.*14., *Card. de
Luc. de Credit. diſc.*16. *n.*8. *verſ. uſque
latius*, *& diſc.*17. *n.*5. & 6., *Pacion. de
locat. cap.*33. *n.*58., *Rot. dec.*351. *n.*11.
*part.*11. *recent.*, *dec.*200. *n.*9. *cor. Cerr.*,
*& in Romana Pecuniaria* 30. *Jun.* 1715.
§. *final.* §. *Tales cor. Card. Corio, & in
d. Romana Concurſus ſuper Prælatione*
3. *Junii* 1737. §. *final. cor. R. P. D. de
Vais*. Ita eandem prælationem obtine-
re debet ſuper pretio dicti ferraccii,
quod ipſius loco ſucceſſit.

Et ita utraque &c.

## FIRMANA ALIMENTORUM.

*Lunæ* 26. *Februarii* 1742.

### ARGUMENTUM.

Taxa alimentorum præſtandorum in Laudo præſcripta, & acceptata imminui nequit, etiamſi exceſſiva fuerit, & licet Filius novi emolumenti acquiſitionem aliunde obtineat, præſertim ſi hæc præviſa fuerit.

### *SUMMARIUM.*

1 *Conventio jurata non reclamandi a laudo* -- per qualunque cauſa, e titolo, ed in qualſivoglia tempo -- *importat renuntiationem cuicunque legum auxilio*.

2 *Ita ut taxa alimentorum in laudo conſtabilita minui nequeat, licet exceſſiva ſit, & nova cauſa ſupervenerit ea minuendi*;

3 *Veluti ſi filius aliunde proviſus ſit*;

4 *Præſertim ſi proviſio de tempore emanati, & acceptati laudi erat proxima, & incerta ſpe*;

5 *Multo vero magis ſi debita erat ex cauſa jam præexiſtenti*.

6 *In contractibus æqualitas ſervanda eſt*.

7 *Alimenta a patre extra domum non debentur, niſi ad neceſſitatem*.

8 *Pater ultra legitimam nil tenetur præſtare filio*.

9 *Taxa alimentorum jure ſanguinis debitorum pendet ab arbitrio Judicis*.

## DECISIO CCXXIV.

Controverſiam ſuper alimentis præſtandis Andreæ Sorbolongo a Joſepho Patre extra Domum paternam, iidem compromiſerunt in R.P.D. Nicolaum Lanam nunc noſtræ Sac. Rotæ meritiſſimum Auditorem, & in R.P.D. Felicem Paſſerinum Cam. Apoſt. Clericum, qui alimenta ſubminiſtranda eſſe in ſumma, & quantitate ſcutorum decem, & octo pro quolibet menſe ſtatuerunt; necnon eidem Andreæ præſervarunt Jura tam pro Legato Locorum Montium ſex facto a Jacobo Sorbolongo ejus Avo, quam ſuper multiplico ex illorum fructibus per eundem Jacobum ordinato.

Per ſolemnem, & juratam ſtipulationem Partes Laudum acceptarunt, & ab eo nunquam recedere promiſerunt ex quacunque cauſa, & titulo: Atque hinc ſubinde Andreas Filius Patrem pro Legato, & Multiplico poſtulavit coram Sac. Palatii Apoſtolici Præfecto, qui Legatum deberi judicavit; Multiplicum autem compenſatum extitiſſe cen-

ſuit

ſuit cum expenſis alias jam pridem a Patre pro Filio factis. Cum vero neutra Pars acquieſceret, interea temporis Andreas, qui munere Vexilliferi in Pontificiis Turmis potiebatur, militare ſtipendium acquiſivit, ideoque delegata cauſa appellationis R.P.D. Amadeo, novam Pater cumulavit prætenſionem diminutionis Alimentorum coram præfato Judice, cui tamen placuit ſententiam præcedentem confirmare quoad Legatum ſex Locorum Montium, Multiplicum autem compenſandum eſſe pronuntiavit tantummodo cum expenſis a Patre factis poſt annum 1735., nempe poſtquam pecunias Multiplici antedicti in publico Banco ad commodum Filii depoſuerat, ſed inſtantiam diminutionis Alimentorum rejecit. Commiſſa itaque ulteriori cognitione cauſæ huic Sac. Auditorio appellatione remota, & videntibus omnibus etiam Ponente, duo hoc mane propoſui dubia, alterum ſuper Multiplico, de quo in contemporanea deciſione, alterum ſuper Alimentis, nempe -- *An ſit locus diminutioni Alimentorum taxatorum per Judices Compromiſſarios, ſeu potius illorum augmento, & in qua ſumma* -- cui *Negative in omnibus* reſponſum extitit.

Solemnis ſiquidem, & jurata acceptatio Laudi, vigore cujus partes invicem promiſerunt non reclamare a d.ta-
1 xatione Alimentorum -- *Per qualunque cauſa, e titolo, ed in qualſivoglia tempo* -- Quemadmodum tacitam renuntiationem importat etiam cuicunque Legum beneficio in contrarium forſitan competenti; ad *Text. in l. contractus §. Sed hæc ita ff. de regul. Jur.*, ut docet *Cyriac. contr.* 151. *n.*50., & firmat *Rot. dec.*495. *n.*9. *par.*2., *dec.*414. *n.*53. *par.*12., & *dec.*235. *n.*12. *par.*14. *recen.*; ita adi-
2 tum occludit cuicunque Alimentorum diminutioni, etiamſi taxatio præcedenter facta exceſſiva eſſet, aliaque quævis cauſa interceſſerit, per quam Alimenta alias diminui debuiſſent; ad *Text. in l. cum certus* 5. *ubi Gloſs. in verb. taxationis ff. de trit. Vin., & Oleo legat., Gloſs. in l. cum Alimenta in verb. quantitate ff. de Alimen., & cib. leg., Urceol. de tranſact. quæſt.*49. *n.*39., *Capic. latr. dec.*176. *n.*26. *lib.*2., *Rot. in Firmana Immiſſionis* 5. *Junii* 1739. §. *Haud enim cor. R.P.D. meo Peralta*.

Quin per Patrem legitime opponi poſſet eam obligationem tantummodo ſubſiſtere, quatenus rerum ſtatus non
3 immutaretur, ideoque, cum Filius aliunde proviſus modo exiſtat ob acquiſitum militare ſtipendium, converſo rerum ſtatu obligationem prædictam Alimentorum, vel omnino tolli, vel ſaltem minui. Nam præter quod nullimode per hanc objectam exceptionem permittendum eſſet Patri in hoc caſu inſurgere contra juratam conventionem ab eo ſolemniter initam; ad ea, quæ firmat *Rot. in Cæſenaten. Alimentorum* 1. *Julii* 1729. §. *Verum*, & §. *Quo fit cor. Reverendiſs. P. D. Caleagnino Decano*, & *in Bononien. Alimentorum* 20. *Martii ſuperioris anni cor. R.P.D. meo Millino*.

Occurrit profecto juridica, & indeclinabilis replicatio, quod tum de tem-
4 pore emanati Laudi, tum de tempore ſequutæ acceptationis Andreas Filius jam poſitus reperiebatur in exercitio muneris Vexilliferi ſupra numerum, atque ideo in proxima, & certa ſpe aſſequendi militarem ſtipem. Quapropter, cum Pater nulla emiſſa reſervatione petendi diminutionem pro eo caſu, quo Filius ſtipendium acquiſiviſſet, expreſſe ſeſe obligaverit ad ſolutionem dicti menſtrui aſſignamenti pro futuris temporibus -- *e così continuare in avvenire* -- ac ſub ſpecifica pactione ab eo non reclamando -- *per qualſivoglia cauſa, e titolo, ed in qualſivoglia tempo* -- Male excipit nunc immutatum fuiſſe rerum ſtatum, qui revera hoc caſu nunquam ex inopinato immutatus dici poterit; ac propterea extranea, & inapplicabilis remanet ea Juris regula, ſcilicet obligationem intelligi conceptam rebus ſic ſtantibus, ſed ſine ullo dubio attendi debet promiſſio facta pro ſubminiſtratione Alimentorum juxta præſcriptam, approbatam, & conventam quantitatem; ad *Text. in l. plane ff. uti in poſſeſſ. legat.*, cui conſentanee *Bart.*, & *Bald. in l. fin. C. de Sponſ.*, *Natta conſ.*125. *n.*18., & *ſeq.*, *Ruin. conſ.*105. *in fin. lib.*5., *Oſaſc. deciſ.*91. *n.*16., & in hujus cauſæ terminis *Gratian.*

*tian. diſcept. forenſ. cap.613.n.29., Urceol. de Tranſact. quæſt.49. n.40., & 41.*

Atque ideo nec ſubſiſtebat, quod Filius conſequutus fuerit, vel conſequi ſaltem poſſet a Socru dotem ſuæ Uxoris, ac idcirco aliunde provideri ſibi poſſet. Quidquid enim eſſet in facto circa hanc dotem, certum ſemper utique recurrebat Juris principium, quod,
5 ſi ob emolumentum ſuperventum poſt Laudi acceptationem, non liceat Patri petere Alimentorum diminutionem ex ſuperius firmatis, multo minus id ei licere poſſit ex cauſa emolumenti jam præexiſtenti de tempore emanati Laudi, & celebratæ tranſactionis, prout Juris eſt manifeſtiſſimi, & firmat *Rot. in Aſculana fructuum dotis, & Legati 24. Aprilis* 1741. *cor. R.P.D. Peralta*.

Ea vero, quæ diminutionem Alimentorum in Patre rejiciebant, ſatis liquido compertum eſt prohibere Filium ab expoſtulando illorum augmento. Sive etenim proponeret, quod militare ſtipendium, quod prope diem tunc expectabat in menſtruis ſcutis triginta, conſequutus nunc ſit in ſc. ſexdecim, ob reformationem nuper a ſumma Providentia SSmi D.N. Papæ feliciter Regnantis factam, ſive ſuperadditum onus alendæ ſobolis procreatæ, ſive perſonarum conditionem, paterni Patrimonii opulentiam, propriæ rei Familiaris anguſtiam, & loci conſuetudinem; Quidquid de his eſſet in facto, retinendam utique
6 in caſu præſenti DD. crediderunt æqualitatem contractus; ut, quemadmodum Patri a ſua promiſſione non permittatur reſilire ob acquiſitum a Filio ſtipendium, ita nec Filius legitime conqueratur de taxa Alimentorum ab eo jam prius approbata, & conventa, quam idcirco amplius impugnare nequeat; ad *Text. in l. ſi ſervus* 17. *§. Si hæreditatis in fin. ff. de Legat.*1. *ibique Bartol., & Alexan. n.*2., *Rot. dec.*397. *n.*2. *part.*17. *recen.* Maxime cum Alimenta ejuſmodi
7 nonniſi ad neceſſitatem tantum, & reparandam inopiam debeantur, *Rot. cor. Molin. dec.*735. *n.*14., cui ſi alias ſatis proviſum fuit ex ſcutis 18. menſtruis, multo magis proviſum erit, ſi ultra prædicta, commodum ſtipendii militaris, & fructus legati nunc Filius habeat.

Cuncta tamen certiora ſecundum propoſitam facti ſpeciem dignoſcebantur; tum quia alimenta taxata fuerant a Judicibus Compromiſſariis pro modo fructuum legitimæ, ultra quam Pater
8 Filio nihil aliud præſtare cogendus eſſet, tum quod in Alimentis, quæ Jure ſanguinis debentur, res omnis ar-
9 bitrio Judicis commiſſa eſt; *Rot. deciſ.*475. *num.*28., *& deciſ.*639. *num.*3. *par.*19. *tom.*2. *rec., & cor. Falcon. de Alimen. præſt. deciſ.*1. *num.*2., *& in Fulginaten., ſeu Spoletana Alimentor.* 13. *Junii* 1738. *§. Circa vero cor. Me.* atque ideo optime perpenſis cauſę hujus omnibus circumſtantiis, firmatam prius conventionem ſartam, tectam, bonaque fide eſſe ſervandam DD. ſtatuerunt.

Et ita omnibus DD. una mecum ſuffragium ferentibus reſponſum fuit utraque Parte audita.

## ROMANA MULTIPLICI.

*Lunæ 26. Februarii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Pater non tenetur favore Filii ad expenſas non neceſſarias, niſi in ſubſidium; nec in iis animus donandi præſumitur, quando Filius eſt aliunde proviſus; inſuperque animus repetendi poteſt etiam ex intervallo declarari, ubi nulla præcedit donandi expreſſio.

### *SUMMARIUM.*

1 *Pertinentia, & bonum jus probatur ex clara voluntate Teſtatoris.*
2 *Ex depoſito, & exceptione compenſationis oritur agnitio proprii debiti.*
3 *Pater non tenetur favore filii ad expenſas non neceſſarias, niſi in ſubſidium;*
4 *Unde eas compenſare poteſt cum pecuniis ejuſdem filii*; & n. ſuper., & n.6.
5 *Neque in iis animus donandi præſumitur, quando filius aliunde eſt proviſus.*
6 *Qui poteſt repetere, eo magis poteſt compenſare.*
7 *Nulla præcedente donandi expreſſione, poteſt etiam ex intervallo declarari animus repetendi, & compenſandi.*
8 *Pater erogare poteſt in impenſas pro filio pecunias ejuſdem abſque ejus conſenſu.*
9 *Impenſæ, quando repetuntur per viam actio-*

*actionis, non compenſationis, rigidius probandæ ſunt.*

## DECISIO CCXXV.

JAcobus Sorbolongus titulo legati reliquerat decem ſuis Nepotibus ex Joſepho filio natis, & naſcituris Loca Montium ſexaginta eorum favore multiplicanda, eiſque pro rata dividenda, cum unuſquiſque eorum ad ætatem viginti annorum perveniſſet. Hanc partem legati R. P. D. Sacri Palatii Apoſtolici Præfectus deberi judicavit Andreæ Sorbolongo uni ex Nepotibus Teſtatoris; Multiplicum vero compenſandum cenſuit cum expenſis a Joſepho Patre pro Filio factis poſt ann. 1731., ex eo nempe tempore, quo Andreas præſcriptam ab Avo ætatem compleverat. Quam Sententiam reformavit R. P. D. Amadeus circa tempus compenſationis faciendæ tantummodo a menſe Aprilis an. 1735., nempe ex eo, quo Joſephus in Menſa nummularia S. Spiritus ad commodum Filii depoſuerat ſc. 474. pro Multiplico uſque tunc facto, ut in contemporanea Deciſione ſuper Alimentis dictum fuit.

Igitur cum nulla adeſſet amplius controverſia ſuper rata legatis ex Locorum Montium, unice propoſui Dubium -- *An debeatur Multiplicum ordinatum ex fructibus ſex Locorum Montium titulo legati relictum a bon. mem. Jacobo Sorbolongo, ſeu potius ſit locus compenſationi, a quo tempore, & in qua ſumma in caſu &c.* -- cui -- *Affirmative in omnibus* -- Sacrum Auditorium reſpondendum eſſe exiſtimavit.

Circa etenim primam Dubii partem, clara profecto erat, & manifeſtiſ-
1 ſima Teſtatoris voluntas de libera pertinentia Multiplici favore Andreæ Nepotis, quæ ad illius ſolutionem effective obligabat Joſephum filium; ad *Text. in Leg. Si poſt mortem, ibique Gloſſ. in verb. Fructibus Cod. de petit. Hæred., Leg. Item veniunt §. Item non ſolum ubi Gloſſ. verb. omnes, & Caſtrenſ. num. 5. ff. eodem, Gratian. diſcept. 540. num. 24., Rot. coram Molines dec. 35. n. 2., & cor. Falconer. dec. 26. ſub n. 3. tit. de Uſur.*. Quod & ipſemet Joſeph admittere videbatur;
2 ex eo etenim, quod pecunias in publico Banco depoſuerat favore Filii, & eo ipſo, quod exceptionem compenſationis modo opponebat, indubia evincebatur agnitio proprii debiti; ad ea, quæ docet *Baldus in Leg. Cum Papinianus num. 8. Cod. de Sent., Natt. conſil. 134. num. 6., Surd. dec. 24. n. 5. & 6., Rota deciſ. 33. n. 3. part. 13. Recen.*

Circa vero ſecundam, in qua unice quæſtio verſabatur: compenſationem admittendam eſſe cum expenſis a Patre factis ab anno 1735. jure optimo DD. crediderunt; nam, cum de eo tempore pecuniæ Multiplici depoſitæ in Banco effectæ eſſent de libero dominio Filii, legitime poterat Pater cum pecuniis ejuſdem Filii compenſare expenſas,
3 quas pro illo fecerat; cum alias onus Patris tantummodo eſſet ſubſidiarium; ad *Text. in L. Si quis a liberis §. Sed ſi Filius ff. de liber. agnoſcen., Surd. de Alimen. tit. 6. quæſt 6. num. 1. & ſeq., Salgad. in Labyrint. Credit. part. 1. cap. 25. n. 34. 40. & ſeq., Rota coram Buratto deciſ. 490. num. 1. & ſeqq., & coram Emerix Junior. deciſ. 1177. num. 2.*

Quin certe opponi poſſet, ſive quod ex Teſtamento Avi deprehenderetur, quod libere eas pecunias ad Nepotes voluerit devenire, non ut relevaret eorundem Patrem ab onere Alimentorum, ſive quod, cum Pater eas impenſas pro Filio fecerit, animus donandi in iis præſumi debeat. Pro enim prima exceptionis parte legitime replicabatur, rei præſentis controverſiam dubium non admittere; cum expenſæ hæ compenſandæ non reſpicerent neceſſariam Alimentorum cauſam, ſed alios ſumptus favore Filii erogatos, ſive pro muneribus, & militia, ſive pro
4 aliis non neceſſariis cauſis; ideoque, quidquid foret, ſi res eſſet de puris, & neceſſariis Alimentis, firmiſſima in his terminis intrabat Juris concluſio, quod has potuerit Pater compenſare cum propriis pecuniis Filii, ut eſt in terminis doctrina *Bald. in Leg. Domum 5. n. 4. Cod. de rei vindicat*, ut & præcedenter dixerat *Bartol. in Leg. final. ff. de petit. hæreditat.*, cui & aſſentiunt *Paul. de Caſtr. conſil. 415. n. 2. tom. 2., Alexandr. conſil. 110. in fin. vol. 7., Decius conſil. 576.*

*n.3.*, *Adden. ad Affliſt. dec.241. num.1. verſic. Bene verum eſt*, *Spad. conſ.129. num.2.*, *Berſan. de compenſat. quæſt.15. num.11.*

Et hinc pro altera parte propoſitæ exceptionis clara itidem eruebatur reſponſio, quod in hiſce expenſis, cum
5 ageretur de filio aliunde proviſo, nullimode animus donandi, ſed eas repetendi eſſet præſumendus; ad *Leg. Cum de indebito ff. de Probat.*, *Raphael Cumanus conſil.88. num.5.*, *Alex. conſil.110. n.1. lib.7.*, *Maſcard. de Probat. concluſ.555.*, *Boſs. de Effect. Matrim.*, *& Aliment. obligat. cap.16. §.6. n.915. verſ. Hæc enim conjectura*, *Mantica de Tacit.*, *& ambig. convent. lib.13. tit.12. n.13.*, *& 15.*; Ideoque, ſi eas
6 poſſet Pater repetere, multo magis illas poterat compenſare cum pecuniis Filii, quas Pater adminiſtrabat, ut ad *Leg. Neſennius num.5. ff. de negoc. geſt.* docet *Bartol. ibique Gloſs.*, & præter ſupra citatos etiam *Bald. Novell. de Dot. par.6. privileg.33. n.5.*, *Cancer. var. reſolut. par.1. cap.16. n.30.*, *Joannes Garz. de Expenſ. cap.4. n.25.*, *Barboſ. Collect. ad Leg. Alimenta n.10. Cod. de negoc. geſt.*, *Paſchal. de Patr. poteſt. par.1. cap.2. n.104.*, *Molin. de Juſt.*, *& Jur. tom.2. diſputat.155. n.11. verſic. Quando autem*.

Maximumque inſuper pondus addebat factum ipſum, quod nempe Pater pecuniis Multiplici favore Filii jam depoſitas ſibi ipſi poſtmodum receperat mediante mandato de conſignando, quod expediri ſtatim curaverat, prout cum aliis quoque Filiis præcedenter actum extitit, quodque præterea
7 quodammodo declarare non omiſerit, eas impenſas animo repetendi, & compenſandi factas fuiſſe, proindeque, cum nulla præceſſerit donandi expreſſio, voluntatis hæc declaratio, quamvis ex intervallo facta, quamcunque contrariæ voluntatis præſumptionem eliminabat; per ea, quæ firmat *Rota in deciſ.242. num.23. part.8. recent.*, quam exornat *Merlin. de Legit. lib.2. tit.2. quæſt.25. n.6.*, *& 7.*

Nec vero contra hæc ad rem facere videbatur *dec.189. cor. Caprar.*, ubi agebatur de imputandis alimentis neceſſariis a Patre præſtitis tempore, quo Multiplicum erat conficiendum, quod revera factum non extiterat. Illa ſiquidem applicari profecto nequibat propoſitæ in præſens controverſiæ, in qua unice compenſatio admittebatur pro expenſis non neceſſariis a Patre factis poſt confectum, atque depoſitum Mul-
8 tiplicum, quod ſine ullo dubio Pater tanquam legitimus Filii abſentis Adminiſtrator in impenſas pro eodem poterat erogare, quin prorſus illius conſenſum requireret, ut ad *Leg. Frater a Fratre Cod. de condict. indebit.*, docet *Cagnol. n.164.*, *Corn. in Leg. fin. §. Ubi autem n.2. Cod. de bonis, quæ liber.*, *Gratian. diſcept. forenſ. cap.365. n.52.*, *Salgad. de Labyr. Creditor. par.1. cap.27. n.35.*, & optime *Poſth. dec. Bononien.9. a num.12. ad 20.*

In huncque ſenſum eo facilius Sac. Auditorium deſcendit; quia, cum pecuniæ Multiplici ad Filium pertinentes non excederent ſummam ſcutor.474.*60.*, etiamſi Pater in calculo ſui debiti referret ſcut.*123.*, quæ aſſecutus fuerat tum ex pretio Mobilium ad eundem Filium pertinentium, & in Civitate Ferrariæ relictorum, tum ex ſtipendiis militaribus ab Agente ipſius Patris in eadem Civitate Ferrariæ exactis poſt ejus reditum ad Urbem, tum demum alia ſcut.*72.*, quæ Filius ex aliis cauſis pro credito opponebat, ita ut in totum illius creditum importaret nonniſi ſummam ſcut.*669.*, adhuc illud remanebat abſorptum a ſola quantitate expenſarum poſt annum 1735. factarum, quæ, cum aſcenderent ad ſummam ſcutor.748.*60.*, ſuperant creditum a Filio deductum in ſcut. *70.*, ut calculanti apertum erat.

Petitionem autem Filii ſuper electione Periti pro liquidandis expenſis a Patre allegatis, atque deductis pro æquo, & bono Sac. Auditorium cenſuit prorſus rejiciendam; nam præterquamquod Pater illas optime comprobabat etiam modicas cum Syngraphis, & Apochis de recepto, ea occurrebat animadverſio, quod is non impenſas eaſdem
9 repetebat Jure actionis, quo caſu rigidiores requirerentur probationes, ſed ſolummodo proponebantur per viam com-

compenſationis; maximeque cum ageretur de Patre benevolo, qui fortaſſe minus adnotaverat, quam impenderat pro Filio, cui honorifica ſemper præſtiterat alimenta, & honores, ac munera procuraverat, & a quo ſibi majora fortaſſe obſequia pollicebatur.

Et ita omnibus DD. una mecum ſuffragantibus reſolutum fuit utraque &c.

## ROMANA AFFICTUS.

*Veneris 9. Martii 1742.*

## ARGUMENTUM.

Locationi bona fide a Gravato factæ Fideicommiſſarius ſtare tenetur, ſive ſit Succeſſor univerſalis, ſive particularis; niſi Locatio ſit ad longum tempus.

## SUMMARIUM.

1 *Conductor durante conductione manutenendus eſt.*

2 *Locationi bona fide a gravato factæ Fideicommiſſarius ſtare tenetur*; & numer. ſeq.

3 *Sive ſit Succeſſor univerſalis, ſive particularis.* & num. ſeq.

4 *Gravatus tenetur ſtare locationi a Teſtatore factæ.*

5 *Locatio rei profanæ ad novennium non dicitur ad longum tempus.*

6 *Pactum renovandi, ſeu continuandi de novennio ad novennium non efficit locationem ad longum tempus, quando non eſt obligatorium, ſed Contrahentes mediante diſdicta reſilire poſſunt;*

7 *Et in hoc caſu relocatio dicitur contractus omnino novus.*

8 *Ad probandam læſionem in locatione inſpici debet tempus ejuſdem locationis factæ, non vero poſterius.*

9 *Teſtes familiares non probant.*

10 *Error adimit conſenſum ab actu.*

## DECISIO CCXXVI.

Inter bona fideicommiſſaria Ducis Ludovici Senioris de Matthæis, ad quæ per obitum Ducis Joſephi Paganicæ ſine filiis ſucceſſerunt D. Hieronymus Dux Jovis, aliique Fratres de Matthæis, repertum fuit nobile latifundium vulgo nuncupatum *la Caſetta de Mattei*, ſitum in Agro Romano, quod uſque ab anno 1717. conductum fuit a Dominico Bartoletti, nuncque eodem titulo poſſidetur a Joanne Baptiſta ejus filio cum annua penſione ſcutor. 1800., redacta ſubinde ad ſcut. 1750.; exiſtimantes autem prælaudatus Dux, ejuſque fratres, ſeſe nequaquam teneri ad obſervantiam hujuſcemodi contractus, novam ſub die 19. *Januarii* 1741. exararunt locationem cum Fælice Felicione incipienda die prima Octobris ejuſdem anni; Verum, cum conductor Bartoletti perduraret adhuc uſque ad diem ultimam Septembris currentis anni, neve hoc interim expelleretur e conductione, ſatius duxit expedire monitorium jactationis jactationum ſuper manutentione coram A. C. Guglielmo, a quo favorabilem reportavit Sententiam; Verum interpoſita appellatione huic noſtro Sac. Auditorio per præfatum Ducem, ejuſque fratres adverſus eam, directaque mihi Commiſſione propoſui Dubium, *An Inſtrumentum Affictus Tenutæ Caſettæ factum favore Dominici Bartoletti cenſeatur reſolutum* — cui *negative* reſponſum fuit.

Fundamentum reſolutionis ſatis ſuperque deducebatur ex publico, ac ſolemni Inſtrumento locationis an. 1717. celebrato inter Ducem Joſephum Paganica, & Dominicum Bartoletti Patrem Joannis Baptiſtæ ad novennium, in quo cautum legebatur, eandem locationem nequaquam cenſeri reſolutam per lapſum primi novennii, quinimo renovatam dijudicari ad aliud, & ſic deinceps, niſi per ſex menſes ante complementum cujuſcunque novennii ab una ex partibus facta fuiſſet diſdicta; cum autem certo conſtaret, nunquam eandem diſdictam fuiſſe expletam, & adhuc durare tertium novennium, quod complementum obtinet ultima die venturi menſis Septembris hujus anni 1742., conſonum prorſus juri videbatur, ut d. Jo: Baptiſta manutenendus foret in poſſeſſione hujus conductionis uſque ad integrum novennii tempus; Cum abſoluti juris ſit, quod,
1 licet Conductor non gaudeat beneficio interdicti, uti poſſidetis, habeatque ſolam detentationem in re conducta, attamen vigore hujus detentationis offi-



cia

cio Judicis illi ſuccurritur,& durante adhuc locatione in ea defenditur,& manutenetur per *leg. Attilius Regulus in fin. ff.de donat.,ibiqueCaſtren.n.5.,Nevizan. conſ.80. ſub n.3., Silvan. conſ.27. n.3. & 4., Menoch.de retin.poſſeſſ.remed.ult. n.18.,& de recuper. remed.17.n.21.,Covar. pract. lib.2.cap.17.n.5., & cap.19. n.8., Poſth.de manuten. obſ.52. n.17., Gratian. diſcep.174. n.25.,Pacion.de locat.cap.28.n.23.& ſeq., Thomat. dec.90. n.15., Rot. dec.356. n.6. & 7. par.11. rec., & dec.182. n.2. coram Cavaler.*

Quibus conſtabilitis, obſtare non poterat, quod Dux D. Hieronymus, ejuſque fratres, uti ſucceſſores ſingulares, & vocati ex propria perſona ad fideicommiſſum Ludovici de Matthæis ſervare non teneantur locationem hujuſmodi factam a defuncto Duce Paganicæ eorum anteceſſore; Arriſit ſiquidem Dominis reſponſio, quod inſtrumentum hujus locationis celebratum fuit anno 1717. a prædicto Duce Paganicæ cum ſumma bona fide; Quippe quia hoc idem latifundium jam erat antecedenter locari ſolitum pro eadem penſione ſc.1800., & locatio ſtipulata fuerat, dum liberam ejuſdem adminiſtrationem obtinebat, filios maſculos habebat, eratque in floreſcenti ætate; ita quidem, ut eo tempore nullus excogitare poterat, idem latifundium devolvendum eſſe ante diem completæ locationis; immo jure optimo quilibet opinari poterat locationem ipſam fore duraturam pro toto locationis tempore convento; In his profecto terminis,quoties agitur de locatione facta cum bona
2 fide ab hærede gravato, de communiori opinione receptum eſt, fideicommiſſarium hæredem teneri ad omnimodam obſervantiam ejuſdem locationis bona fide expletæ ab hærede gravato, ut antiquioribus omiſſis tradunt *Peregr. de fideicomm. art.40. n.96., & n.102. & ſeq.,Fuſar. de Subſtit.qu.526. n.1., Craſſ. de ſucceſſ. lib.1. §. Fideicommiſſum quæſt.59. num.1., Odd. de fideic. quæſt.20. art.8. n.140.,& ſeq., Intrigl. de Subſtit. centur.3. quæſt.43. num.65., Carocc. de locat. tit. de ſucceſſ. quæſt.10. num.1., Pacific. de Salvian. inſpect.4. cap.1. n.35., Pacion. de locat. cap.61. num.145., Ciarlin. controverſ. cap.93. num.3.*

Idque procedere pariter communi opinione habetur nedum in caſu, quo fideicommiſſarius ſit hæres univerſalis, verum etiam in altera diſparata hypotheſi, qua ſit ſucceſſor particularis; Quoniam, quotieſcunque locatio facta comperitur bona fide ab hærede gravato,
3 fideicommiſſarius ſive ſit ſucceſſor univerſalis, ſive particularis, & veniens ex perſona propria, & independenter a locatore, ſemper ratam habere cogitur locationem a ſuo anteceſſore factam; *Peregr. de fideic. d. cap.40. num.102. ad med. & ſeq., Fuſar. d. quæſt.526. n.3., Pacific. d. cap.1. n.36., Scapuc. d. ampliat.3. n.10., Pacion. d. cap.61. n.145., Ciarlin. d. controv.93.n.3.,Card. de Luca de locat. diſc.24. n.2., & de fideicom. in ſum. n.359.*; Quarum propoſitionum firmiſſima ratio ea eſt, quia in utroque caſu fideicommiſſarius, cui ex neceſſitate reſtituitur fideicommiſſum, dicitur hæres neceſſarius, & quoad actiones activas, & paſſivas loco hæredis habetur, & propterea, ſicuti hæres grava-
4 tus tenetur ſervare locationem a Teſtatore expletam;*leg. Cum in plures §.Heredem, & leg. ſed ad hæc §. Penult. ff. locat.*, & *leg. viam veritatis Cod. eod.*, ita fideicommiſſarius ſive univerſalis, ſive particularis adſtringitur ſtare locationi ſui Anteceſſoris, ut concludunt hanc eandem expendendo rationem Doctores præcitati.

Comprobato igitur, quod Dux D. Hieronymus, ejuſque fratres nequeant expellere Bartolettum durante locationis tempore ſub præſidio, quod ipſi ſint Succeſſores etiam particulares ad fideicommiſſum Ludovici Sen.de Matthæis, inutiliter convolarunt ad redarguendam eandem locationem de nullitate, ex quo facta fuit a Duce Paganicæ hærede gravato ad longum tempus, nempe ad novennium,quod in jure non erat permiſſum; Quidquid etenim eſſet, ſi ageretur de locatione bonorum Eccleſiaſticorum, porro in præſentiarum removebatur omnis difficultas, quia præ-
5 ſens locatio rei profanæ ad novennium, expleta non dicitur ad longum tempus, ac proinde validiſſima reputatur ex tradit.

dit. per *Covar. var. reſol. lib.2. cap.16. n.1., Odd. de Fideicom. quæſt.20. n.33., Mantic. de Tacit. lib.5. tit.4. n.10., & lib.13. tit.45. n.13., Carocc. par.2. tit. de locat. ad long. temp. quæſt.1. n.13., Fuſar. de Subſtit. quæſt.125. n.5. verſ. locatio autem, Ciarlin. contr.93. n.7., Pacion. de locat. cap.4. n.15., Antonell. de temp. legal. lib.1. cap.10. n.2., & 3., Torr. var. tom.3. tit.13. definit.19. n.17., Magon. dec. florent.91. n.13., Vio. deciſ.506. n.11.*

Neque longum tempus deduci poterat ex pacto in dicto instrumento anni 1717. inſerto, renovandi, ſeu continuandi de novennio in novennium; Pro remotione ſiquidem hujus replicationis animadverſum fuit, quod præcitatum pactum nequaquam erat obli-
6 gatorium, & coactivum ad renovandum, ita ut Locator, etiam invitus, teneretur ex neceſſitate relocare idem latifundium; nam futura continuatio repoſita prorſus comperta fuit in libera utriuſque partis voluntate, quæ per medium diſdictæ poterat quolibet completo novennio ſemper a contractu recedere; Quando enim partes poterant quandocunque a contractu reſilire mediante prædicta diſdicta, pactum continuandi de novennio ad novennium non præſeferebat locationem ad longum tempus prohibitam, quia in effectu finita prima locatione, & partibus
7 contrariam voluntatem non declarantibus, relocatio pro novo novennio inducta dicitur tanquam contractus omnino novus, & continuativus pro altero novennio oriens ex nova quidem, & libera voluntate ſatis pandita mediante ſilentio ob non factam diſdictam, ut optime pro veritate conſuluit *Card. de Luc. de locat. diſc.22. n.3., & ſeq.*, & in hiſce circumſtantiis tot ſunt contractus, quot ſunt novennia, ut tradit *Mantic. de Tacit. lib.5. tit.4. n.18., & 19., & lib.22. tit.23. n.13. 14., & 21.*

Quemadmodum inutiliter conquerebatur Dux D. Hieronymus de præjudicio ipſi illato ex facto Locatoris, attenta meliori oblatione, quam hodie adinvenit uſque ad ſcut.2100., ex quo deducebatur, tanto minus ſe teneri ad hanc controverſam locationem ſibi maxime læſivam; Etenim concurrente bona fide, cum qua defunctus Dux Paganicæ locationem ſtipulavit anno 1717., accedente quoque, quod hoc latifundium ſolitum fuit locari pro eadem penſione ſcut.1800., ut ex inſtrumento anni 1708., ſi quæ utilitas, aut augmentum penſionis hodie exhibetur a novis Conductoribus, tribui unice poteſt vigilantiæ, & providentiæ Bartoletti, qui plurimum, & plurimum idem latifundium bonificavit; Quamobrem, cum d. latifundium melioraverit ex poſt propter diligentiam, & curam Conductoris, inanis prorſus remanebat quælibet læſionis prætenſio deducta ex d. locatione anni 1717., cum ad hunc effe-
8 ctum inſpici debeat ſtatus rei de tempore locationis factæ, non autem hodiernus, qui a Conductore fuit valde melioratus, per ea, quæ firmat *Rota dec.249. num.10. par.16., & dec.270. n.40., & ſeq. par.18. recen., dec.1130. n.16. cor. Emerix, in dec.565. n.9. cor. Caprar., & dec.889. n.23., & 26. cor. bon. mem. Molin.*

Minus quoque in facto ſubſiſtens apparuit poſtrema exceptio Ducis D. Hieronymi, ejuſque Fratrum aſſerentium, quod Bartolettus ultro conſenſerit reſolutioni locationis nedum expleto novennio, ſed quidem ante complementum illius, & ad id probandum deducebant depoſitiones nonnullorum Teſtium; Verum eodem infælici conatu;
9 Quia ultra qualitatem familiaritatis, quam habent adducti Teſtes, propter quam nullam promereri poſſent fidem, ad *Text. in leg.2. Cod. de Teſtibus, & in cap. in literis 24. eod. tit., Rot. dec.1055. n.6. cor. Emer. Jun., & dec.543. n.36. cor. Caprar.*, Ponderato tenore earundem depoſitionum tam longe erat ex eis aſſumptum Ducis D. Hieronymi comprobari poſſe, ut contrarium potius deduceretur.

Teſtes ſiquidem adducti non aliud deponunt, niſi, quod laudatus Dux menſe Januario 1741. accerſivit Bartolettum, eique expoſuit, quid facere vellet de locatione hujus latifundii, ex quo meliorem Oblatorem adinvenerat ſolvere promittentem annua ſcut.2100. cum ulteriori obligatione expurgandi fo-

foveas propriis hujus novi Conductoris ſumptibus, ac proinde ſcire exoptabat, an præferri idem Bartolettus vellet ad normam novæ oblationis; Spectata ſiquidem hac duorum adductorum Teſtium depoſitione, in aperto ponebatur, actum unice a præd. Duce fuiſſe de celebranda nova locatione pro novo novennio, & de concedenda eidem Bartoletto prælatione ad tramites prædictæ novæ oblationis, nunquam vero, an vellet ipſe renuntiare ejus novennio adhuc durante, de qua renuntiatione nec verbum quidem habetur.

Attenta præſertim clara, & ſæpe repetita reſponſione ejuſdem Bartoletti, quod locatio adhuc durabat uſque ad alios duos ſequentes annos; Nam cum idem Dux D. Hieronymus eidem notificaverit, reperiiſſe annuam reſponſionem ſcut. 2100., atque non teneri ſtare locationi factæ a Duce Paganica, ex quo ſucceſſerat in eodem latifundio vigore fideicommiſſi Ludovici ſenioris de Matthæis, nullumque demum ſentire debere præjudicium ex facto prædicti Ducis Paganicæ, ſupradictus Bartolettus intrepide reſpondit, ſuam conductionem non eſſe adhuc abſolutam, ac poſſe in eadem permanere ad alios duos ſequentes annos, quia ita cantabat inſtrumentum celebratum cum ſupradicto Duce Paganica, ut proſequuntur prædicti Teſtes; Igitur, ſive ſpectetur propoſitio facta a Duce D. Hieronymo, ſive reſponſio eidem data a Bartoletto, perneceſſe fatendum erat, quod nunquam idem Bartolettus renuntiavit locationi durante adhuc novennio.

Nec etiam ejuſdem locationis renuntiatio viſa fuit poſſe deduci ex eo, quod ſupradictus Bartolettus poteſtatem fecerit Duci D. Hieronymo locandi idem latifundium pro ipſius arbitrio; quoniam hæc libera poteſtas refertur ad novum affictum poſt abſolutum ſuperextans biennium, quod antea Bartolettus ad formam ſui inſtrumenti locationis non ſemel, ſed pluries ſibi præſervaverat; ſicuti renuntiationi tribuenda non ſunt verba illa reſponſiva Bartoletti, qui dixit -- *come hò da fare io, mentre in Tenuta hò tutti li beſtiami* -- aut alia -- *mà vuole V. E., che io vado fuori della Tenuta!* -- Quia ſunt potius tribuenda errori juris, quo eidem Bartoletto ſupponebatur tam per ipſum Ducem D. Hieronymum, quam per unum ex adductis teſtibus, locationem per obitum Ducis Paganicæ fuiſſe reſolutam; ac proinde ſtante hujuſmodi erronea aſſertione propoſita prædicto Bartoletto, etiamſi iſte renuntiaſſet, talis
10 tamen renuntiatio viribus non ſubſiſteret, cum error, quo quis ducitur, conſenſum adimat ab actu *leg. nihil* 116. *§. fin. ff. de reg. jur., leg. ſi per errorem* 15. *ff. de Juriſd. omnium Judicum, leg. 2. ff. de judic., & leg. regula ff. de Jur., & fact. ignor.*

Nilque demum concludebat ad probandum aſſumptum Ducis Matthæi, quod poſt ſequutum colloquium inter ſe, & Bartolettum, & ante ſtipulationem novæ locationis cum Feliciono, exoptaverit idem Bartolettus, atque petierit per interpoſitam perſonam prælationem; nam hujuſmodi prælatio reſpiciebat novam locationem ad aliud novennium poſt completum biennium, quod adhuc ſupererat præfato Bartoletto, quodque ab ipſo pluries fuerat præſervatum.

Et ita utraque &c.

## MAJORICEN. MATRIMONII.

*Lunæ* 12. *Martii* 1742.

### ARGUMENTUM.

Impedimentum Conſanguinitatis in gradu prohibito dirimit, & annullat matrimonium.

### *SUMMARIUM.*

1 *Impedimentum Conſanguinitatis in gradu probibito dirimit, & annullat Matrimonium.* & ſub num. fin.

2 *Conſanguinitas plene probatur ex Teſtamentis, Donationibus, & libris Baptiſmalibus, præſertim ſimul ſumptis.*

3 *Exceptio autem compulſationis jurium cum citatione Partis nimis ſerotina non attenditur;*

4 *Et in ea Jura extracta a publicis Archivis, & ſignata ab Officialibus perfecte probant.*

5 *Dubietas juris præſervat Matrimonium ab invaliditate.*

DE-

DECISIO CCXXVII.

Contra abuſus nimium invaleſcentes diſpenſandi ſuper proclamationibus in Matrimoniis juxta Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ritum celebrandis, præventive faciendis, Sanctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS XIV. pro ea pervigili, ac perpetua ſedulitate, qua Chriſtiani Populi glorioſiſſime a ſe acceptam procurationem exercet, uſque ab initio Pontificatus ad univerſos Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas, Literas Encyclicas edidit; eamque ſatis opportunam, prout quotidiana rerum experientia oſtenderat, providentiam Sapientiſſimus Princeps alia Conſtitutione, quæ incipit -- *Dei Miſeratione* -- cumulaverat, ut nempe, ne Matrimoniales Cauſæ in Judicio decernerentur indefenſæ, contumacibus, cum caſus daretur, defenſores ab Judicibus aſſignarentur.

Hanc igitur ob rationem cum Vicarius Generalis Majoricen. ad Inſtantiam Franciſci Aulet decreviſſet, conſtare de nullitate Matrimonii initi inter Michaelem Aulet ejus Filium, & Joannam Thomas, ob detectum impedimentum dirimens Conſanguinitatis in quarto gradu: Conſcenſa Cauſa ad hoc Sacrum Auditorium, poſtquam ejuſdem reſolutio prima vice dilata fuit, ac poſt aſſignatum Mulieri non comparenti Defenſorem ad formam hujus Conſtitutionis Benedictinæ a Reverendiſſimo P. D. meo Decano Joannem Baptiſtam Centellium ſatis notum in Urbe Cauſarum Patronum, hodierna die duplicem habens inſpectionem propoſui Dubium, tam ſcilicet *ſuper nullitate Matrimonii*, quam *An Michael effectus fuerit inhabilis ad contrahendum cum aliis Mulieribus* -- cui DD. reſponſum dederunt -- *Conſtare de nullitate Matrimonii*, *in reliquis iterum proponatur*.

Quoad enim primam partem clara erat nullitas ob dirimens impedi-
1 mentum Conſanguinitatis in gradu prohibito; ad normam *Textus in cap. Quo ſuper his*, & *in cap. non debet de Conſanguinit.*, & *affinit.*, & *in Clementina prima*, *ibique Gloſſ. eod. tit.*, & *ad Sanctionem Sacroſancti Concilii Tridentini in ſeſſ. 24. de Reformat. cap. 5.* De conjunctione vero Conſanguinitatis in quarto gradu inter Michaelem, & Joannam dubitari non poterat, utpo-
2 te quæ ſatis perſpicue eruebatur ex variis Teſtamentariis diſpoſitionibus, ex pluribus Donationibus, ac demum ex pluribus partitis authentice extractis ex Libris Baptiſmatum; ultra quæ nihil profecto deſiderabatur ad effectum, de quo agitur, nempe comprobandi Conſanguinitatem, quæ ex antedictis probationibus, & præſertim unitim ſumptis manifeſtiſſime concludebatur; ad *Text. in cap. ex quodam de Teſt.*, & *Atteſtat.*, & *in l. Juriſconſultus verſ. Nam quoties ff. de grad.*, & *affin.*, & *firmat Rot. dec. 84. n. 8.*, & *dec. 90. n. 2. Par. 5.*, *dec. 185. n. 2. part. 10.*, & *dec. 452. n. 1. part. 14. rec.*, *dec. 180. n. 2.*, & *ſeq. cor. Bich.*, *dec. 9. ſub n. 11. de Probat.*, *dec. 11. n. 11. de Teſtam. cor. Card. Falconer.*, *dec. 246. n. 3. cor. Molin.*, & *dec. 710. pariter n. 3. coram Lancett.*

Fruſtra autem patebat, atque extra caſum opponi exceptionem illam, quod jura prædicta, cum non fuerint compulſata citata parte, conſtituere nequibant eam rigoroſam probationem Deſcendentiæ, & Conſanguinitatis requiſitam a dicto *Text. in cap. Ex quadam de Teſtibus* ad effectum irritandi Matrimonium jam contractum, ſuper quo maxime omnis dubietas favore ejuſdem dicenda eſſet: Facilis enim occurrebat reſponſio, quod, cum ea omnia, cum quibus proceſſum fuit in noſtro Sacro Auditorio, ſemper ab ipſa Muliere contradicente in prima Inſtantia coram Vicario Majoricen. ſuppoſita, & habita fuerint pro legitimis, & in forma probantibus, nullumque prorſus dubium ſuper eorum illegitimitate propoſitum unquam fuerit; eo magis quia ubi in iis irrepſit error, ſtatim per ſpecialem compulſationem detectus, correctuſque extitit, prout accidit in extractione cujuſdam Teſtamenti Michaelis *de Aulet*, in quo Notarius ſcripſerat *de Mulet*; In his quidem terminis, cum omnia documenta ſic pro legitimis, & validis fuerint prius conſiderata, etiam
in

in contradictorio ipſius Partis, nec pro-
poni poſtmodum, nec attendi ullate-
nus merebat exceptio non compulſatio-
3 nis Jurium, quæ, utpote nimis ſeroti-
na, nonniſi maximam ſuſpicionem in-
gerebat potius ad protrahendam unice
cauſam objici, quam ad eruendas le-
gitimas probationes, ad ea, quæ in ſpe-
cie firmat *Rot. dec.587. n.4. cor. Buratt., dec.376. n.7. cor. Duran., dec.475. n.1. cor. Bich., dec.368. n.1. cor. Benincaſ., dec.1358. n.2. cor. Emer. Jun., dec.23. n.4. cor. Arguel., dec.65. n.25. coram Zaratt., & dec.208. n.4. cor. Cavaler.*

Fortius, quia cum omnia prædicta
Jura, cum quibus comprobatur Con-
4 ſanguinitas, extracta fuerint ex publi-
cis Archivis, ad quæ cuilibet patet ac-
ceſſus, & ſignata a publico Archiviſta,
ſeu alio Officiali, neceſſe quidem non
erat, ut extracta eſſent mediante com-
pulſatione cum Partis citatione; quia hoc
caſu exploratiſſimum in Jure eſt, quod
etiam abſque his ſolemnitatibus perfe-
ctiſſimam faciunt probationem; ad tradi-
ta per *Cyn. in l. Contractus Cod. de fid. Inſtrument. n.14., Alex. conſil.14. n.18. lib.6., Curt. Jun. conſil.162. n.5. lib.2., Rot. dec.144. n.1. part.4., & deciſ.47. n.14., & dec.125. n.10. & ſeq. par.6. recen., dec.461. n.2. coram Cavaler., deciſ.143. n.19. coram Ottbobon., & deciſ.78. n.16. cor. Priolo.*

Regulam vero militantem favore Ma-
trimonii probe DD. animadverterunt
5 procedere in dubio Juris, non autem in
caſu præſentis controverſiæ, & in du-
bio facti. Nullimode enim dicendum
erat favorem Matrimonii tantæ eſſe ef-
ficaciæ, ut reddere poſſet illud validum
ac legitimum, quoties nempe per ple-
niſſimas, & non declinabiles probatio-
nes impedimenti dirimentis in gradu
diſtincto, ac prohibito Conſanguinita-
tis conſtabat nulliter, invalide, & il-
legitime contractum fuiſſe, ut ad limi-
tationem ſupracitatæ Regulæ bene ad-
vertunt *Oliva de Matrim. nullit. par.3. ſol.77., Maſcard. de probat. concl.1025. n.4.* cum aliis plena manu congeſtis per *Urſayam part.2. diſcept.1. n.68.*

Et ita &c. utraque &c. ſecunda parte
Dubii ob ſuffragiorum diſcrepantiam
non reſoluta &c.

TUDEN. CATHEDRATICI.

*Lunæ 12. Martii 1742.*

ARGUMENTUM.

Ad Cathedratici ſolutionem tenentur tam Parochiales, quam quæcunque aliæ Eccleſiæ, & Beneficia, licet quomodolibet unita etiam Monaſteriis ab ea exemptis; Cathedraticum autem a jure conſtitutum eſt in duobus ſolidis, nulla habita ratione majoris, vel minoris opulentiæ Eccleſiæ, aut Beneficii; ita ut minui nequeat ſub prætextu cujuſcunque oneris eis infixi; ex conſuetudine tamen locali poteſt inæqualiter ab iis ſolvi, modo non excedat duos ſolidos; non poteſt tamen in totum neque ab Epiſcopo remitti, nec ullo modo præſcribi, neque per immemorabilem poſſeſſionem; ſed quotannis ſolvendum eſt, licet non celebretur Synodus. Epiſcopus tributa perſonalia Eccleſiaſticis imponere, eaque ab eis exigere nequit, niſi probata immemorabili poſſeſſione, aut ſaltem quadragenaria cum titulo; quoad tributa vero realia non requiritur immemorabilis, ſed ſufficit quadragenaria cum allegatione tituli legitimi, licet revera non probati: qui autem poſſint eſſe tituli legitimi vide in Summario.

*SUMMARIUM.*

1 *Manutentio ſequitur aſſiſtentiam boni juris, & immemorabilem poſſeſſionem.*
2 *Primitus Cathedraticum ſolvebatur ex conſuetudine potius, quam ex lege;*
3 *Subinde tamen ex lege deberi cœpit,* & ſub n.52.
4 *Et nunc connumerantur inter principaliora jura Epiſcopalia, debeturque in honorem Cathedræ, & in ſignum ſubjectionis;*
5 *Antiquitus autem non ſolvebatur niſi a Capitulis, & Eccleſiis Parochialibus;* & num.38.
6 *Quia tunc ab Epiſcopis permittebatur conſtructio Eccleſiarum dumtaxat Parochialium;*
7 *Deinde tamen conſtructis quoque Capellis, & Beneficiis Eccleſiaſticis, ab omnibus deberi cœpit.* & n.38.

8 *Con-*

8 *Conſtitutiones Synodales plene probant Immemorabilem in iis enuntiatam;*

9 *Et ſervandæ ſunt etiam adverſante juris diſpoſitione;*

10 *Præſertim, ſi obſervantia fulciantur.*

11 *Teſtes de facto proprio, & de certa ſcientia deponentes plene probant;*

12 *Maxime ſi habeant requiſita* Gloſſ. in cap. 1. verb. memoria de præſcript. in 6., *quod nempe excedant* 54. *ætatis annum, deponant de viſu & auditu* 40. *ab hinc annis a majoribus, qui ab aliis audierint; & quod nec ipſi, nec eorum majores contrarium nec viderint, nec audiverint, quodque ea ſit fama publica;*

13 *Unde ex iis perfecte probatur immemorabilis quaſi poſſeſſio exigendi Cathedraticum.*

14 *Poſſeſſio Anteceſſoris ſuffragatur ſucceſſori in dignitate pro obtinenda manutentione.*

15 *In cauſa ſtatus, & univerſali, eandem quoad omnes recipiente determinationem, poſſeſſio quoad aliquos ſuffragatur quoad omnes.*

16 *Epiſcopi exigere nequeunt eulogias;*

17 *Neque novos perpetuos cenſus, novaque tributa imponere, & recipere;*

18 *Niſi probent immemorabilem poſſeſſionem; aut ſaltem quadragenariam cum titulo.*

19 *Eccleſiaſticis nullum tributum, nullaque exactio perſonalis imponi poteſt;*

20 *Neque ab Epiſcopis ſub palliato titulo Cathedratici;*

21 *Bene vero cenſus reales in ſignum protectionis, ſeu advocationis;*

22 *Vel ob dedicationem Eccleſiarum, etiam ultra Cathedraticum ab omnibus Eccleſiaſticis;*

24 *Vel in ſignum fundationis, & jurispatronatus;*

25 *Pro exigendis autem Tributis realibus non eſt neceſſaria poſſeſſio immemorabilis ad differentiam perſonalium;*

26 *Sed ſufficit poſſeſſio quadragenaria,*

27 *Licet nullus juſtus titulus, aut nulla juſta cauſa probetur.*

28 *Cenſus uſque ab antiquo ſoluti Epiſcopo cenſentur in cauſam Cathedraſici, ex quo modernis temporibus iidem exiguntur in eandem cauſam.*

29 *Maxime ad evitandum in pluribus ſucceſſivis Epiſcopis crimen malæ exactionis.*

30 *Ex immemorabili poſſeſſione oritur præſumptio ſolutionis Cenſuum in cauſam Cathedratici.*

31 *Sub nomine* Cenſuum *debitorum Epiſcopo, aut Menſæ principaliter venit Cathedraticum*; & ſub num. ſeq.

32 *Quod etiam vocatur* ſynodaticum, *quia antiquitus ſolvebatur in Synodo, ejuſque occaſione.*

33 *Petitio cenſus ab aliquibus dumtaxat Eccleſiis non excludit titulum, & cauſam Cathedratici.*

34 *Ratio honoris Cathedræ, & ſignum ſubjectionis ſunt univerſalia, & omnes Eccleſias complectuntur; unde Cathedraticum ab omnibus ſolvendum eſt*; & n.46.

35 *Epiſcopo tamen dumtaxat, non autem Capitulo;*

36 *Et Epiſcopus directam actionem habet contra Rectores Eccleſiarum, etiamſi ſi iſtæ Capitulo ſint unitæ, vel ei partem decimarum ſolvant.*

37 *Cathedraticum minui nequit ſub prætextu cujuſcunque oneris Eccleſiæ infixi.*

39 *Ex quo cenſus non ſolvatur niſi a Parochialibus, non excluditur ab eo titulus, & cauſa Cathedratici.*

40 *In Diœceſi Tudenſi Cathedraticum de facto non ſolvitur, niſi a Parochialibus.*

41 *Cathedraticum a jure in quacunque Eccleſia conſtitutum eſt in duobus ſolidis;*

42 *Nulla habita ratione majoris, vel minoris opulentiæ Eccleſiæ, ſeu Beneficii;*

43 *Ex conſuetudine tamen locali poteſt inæqualiter ab Eccleſiis ſolvi, dummodo non excedat duos ſolidos aureos;*

44 *Prout pariter ex conſuetudine, vel ex conventione poteſt ſolvi extra diem Synodi;*

45 *Immo quotannis ſolvendum eſt, etiamſi non celebretur Synodus;*

46 *In totum ab Epiſcopis remitti nequit, nec ullo modo præſcribi, neque per immemorabilem conſuetudinem.*

47 *Eccleſiæ etiam unitæ Monaſteriis exemptis non ſunt exemptæ a ſubjectione Epiſcopi;*

48 *Et tenentur ad ſolutionem Cathedrati-*

*ei, licet ad illam Monaſteria non teneantur;*

49 *Ad illam pariter tenentur Capitula, multoque fortius Eccleſiæ, & Beneficia unita Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, & Seminariis;*

51 *Eccleſiæ enim quocunque modo unitæ ſubjectæ remanent poſt unionem iiſdem oneribus, ac juribus Epiſcopalibus, quibus ante unionem;*

52 *Immo nec eadem ab Epiſcopis volentibus, neque in actu unionis remitti poſſunt.*

53 *Sola exiſtentia jurium antiquorum fidem iiſdem adſtruit, licet prima facie illegalibus, & informibus;*

54 *Maxime ſi adminiculata ſint; quo caſu pleniſſime probant;*

55 *Fortius vero, ſi eorum legalitas recognita & conteſtata fuerit a Peritis judicialiter in partibus electis.*

56 *Teſtes etiam mille de negativa deponentes poſtponuntur Teſtibus de affirmativa deponentibus, etiam non pluribus, quam duobus;*

57 *Præſertim ſi illi æquivoci ſint, & captioſi, nec deponant excludendo, ſed dumtaxat dubitando.*

58 *Teſtes etiam non conteſtes in omnibus requiſitis immemorabilis, ſi tamen in ſubſtantia eadem dicant, probant; præcipue ſi immemorabilis etiam aliunde probetur.*

## DECISIO CCXXVIII.

AD effectum exigendi conſuetum Cathedratici tributum a nonnullis Rectoribus, ſeu Parochis diverſarum Eccleſiarum modernus Reverendiſſimus Epiſcopus Tudenſis Ferdinandus de Arango in judicialem arenam deſcendere coactus fuit, in qua factis hinc inde probationibus, omnibuſque ſervatis ſervandis, facile ei fuit a Proviſore, ſeu Officiali Curiæ Tuden. contra Renuentes mandatum de manutenendo in ſua poſſeſſione exigendi Cathedraticum obtinere, quod cum contradictione etiam Capituli ſuæ Cathedralis ad cauſam admiſſi, a Metropolitano Compoſtellæ confirmatum fuit; Et licet duabus hiſce Sententiis nonnulli ex prædictis Rectoribus illico paruerint, & liti renuntiaverint, reliqui tamen diverſam calcantes ſemitam, appellationem in noſtro Auditorio interpoſuerunt; Quamobrem ſubrogatus ego cum fuerim in locum Reverendiſſimi Creſcentii Galliarum Nuntii Apoſtolici, dubium dedi — *An, & de cujus bono Jure conſtet, etiam ad effectum manutentionis, & in qua ſumma* -- quo in hodierna audientia propoſito, reſponſum accepi — *Conſtare de bono jure Epiſcopi, etiam ad effectum manutentionis.*

Et profecto nulla eſſe poterat ambigendi occaſio, quin modernus Epiſcopus eſſet manutenendus in hac quaſi poſſeſſione exigendi Cathedraticum; dum ad hunc effectum juvatur aſſiſtentia boni Juris, & inconcuſſa immemo-
1 rabili poſſeſſione in illius exactione,
quibus concurrentibus, neminem latet eſſe omnino concedendam manutentionem, ut quoad aſſiſtentiam boni Juris eſt *Textus in §. Retinendæ inſtit. de interd.* ad cujus normam firmat *Rot. decis. 945. n. 3.*, *& dec. 1168. n. 2. coram Emer. Junior., dec. 5. n. 1. de retinen. coram clar. mem. Card. Falconer., dec. 162. n. 1. cor. bon. mem. Molin., & dec. 540. n. 1. cor. bon. mem. Lancett.*, & quoad poſſeſſionem firmat pariter *Rot. dec. 6. lq 2. tom. 1. cor. clar. mem. Card. Falconer., dec. 98. n. 1., dec. 318. n. 1., & decis. 456. n. 2. cor. bon. mem. Lancett.*

Juris ſiquidem diſpoſitione perſpecta bonum Jus moderni Antiſtitis incontrovertibile videbatur; licet enim in primævis Eccleſiæ ſæculis Cathedratici ſo-
2 lutio conſuetudine potius, quam lege
invaluiſſet, ut notat *Thomaſin. de Beneſic. cap. 35. n. 2. lib. 9. tom. 3.* Subinde tamen per Patres Concilii Provincialis
3 Bracharenſis in jus ſcriptum redacta
fuit, de quo in *can. placuit* 10. *quæſt. 3.* ac demum per viam legis univerſalis fuit præſcripta, tam ab Honorio III. in *cap. Conquerente de offic. Ordinar.*, quam nuperrime a ſan. mem. Benedicto XIII. in ſuo Concilio Romano; Quamobrem nullimode controverti poterat hodie
4 talem Cathedratici ſolutionem inter
principaliora Jura Epiſcopalia connumerari, & Epiſcopis deberi in honorem Cathedræ, ac ſubjectionis ſignum, ut ex *d. cap. Placuit* 10. *quæſt. can. inter cætera* 11. *quæſt., d. cap. Conquerente de offic. ordin.*

*ordin.*, *cap. Paſtoralis de donat.*, *& ex cap. olim de cenſ.* unanimiter tradunt Canoniſtæ, & præcipue *Fagnan. in d. cap. Conquerente n. 18., & ſeq., Barboſ. de offic., & poteſt. Epiſc. alleg. 86. n. 40. §. 3. part. 3., Monacell. in formul. leg. tom. 2. tit. 14. form. 1. n. 4., & ſeq., & part. 4. in addit. ad d. tit. 14. n. 112., Gratian. diſcept. 620. n. 1., Rot. dec. 70. n. 4. par. 13. rec., dec. 574. n. 10. cor. Beratt., dec. 198. n. 31. cor. bon. mem. Molin., dec. 24. n. 18. de offic. ordin. cor. clar. mem. Card. Falconer., & in Brictinorien., ſeu Nullius Foropompilien. Juriſdictionis 28. Aprilis 1725. §. Quin aſſeri coram bon. mem. Cerro.*

Quæ quidem Sacrorum Canonum diſpoſitio, ac unanimis Canoniſtarum, & Sacræ Rotæ ſententia, nedum Epiſcopis aſſiſtit, ut Cathedraticum exigere valeant a Capitulis, & Parochialibus Eccleſiis, a quibus dumtaxat in ſua primæva origine ſolvebatur, verum etiam hodie a quibuſvis ſimplicibus Eccleſiis, Cappellis, & Beneficiis Juriſdictioni Epiſcopali ſubjectis; Etenim, etſi verum
5 ſit, quod antiquitus Cathedraticum hujuſmodi nonniſi a ſolis Capitulis, & Eccleſiis Parochialibus ſolvebatur, ut ex decreto dicti Concilii Bracharenſis, relato in *d. Can. placuit 10. quæſt. 3., & in Can. illud, in Can. nec numeris, Can. cavendum, & Can. inter cætera 11. quæſt. 3.* Hæc tamen reſtricta Cathedratici ſolutio non alia ratione proceſſit, niſi quia eo tunc ab Epiſcopis con-
6 ſtrui permittebantur Eccleſiæ dumtaxat Parochiales, in quibus Sacramenta Chriſtifidelibus miniſtrarentur, ut teſtantur *Thomaſsin. de beneſ. par. 1. lib. 2. cap. 21. & ſeq., Eminentiſſimus Petra ad Conſtit. 2. Paſchal. II. ſect. 1. n. 1. & ſequen.*

Cum autem poſt datam Eccleſiæ pacem plures in dies, temporiſque progreſſu ab Hominum pietate ædificatæ, atque dotatæ fuerint Eccleſiæ, & reſpective fundata Beneficia; Hinc per viam legis univerſalis ſtatutum fuit ab Honorio III. in *dicto cap. Conquerente de offic. Ordin.*, ut Cathedraticum eſſet omnino ſolvendum tam a Capitulis,
7 & Parochialibus Eccleſiis, quam ab omnibus aliis quibuſcunque Cappellis, & Beneficiis Eccleſiaſticis, cum in his quoque militet eadem ratio, nempe honoris Cathedræ, & ſubjectionis Juriſdictioni Epiſcoporum, ut communiter explicant Canoniſtæ, & præcipue *Abb. in dicto cap. Conquerente num. 1., & Ancharan. n. 5., Anaclet. in jus Canon. lib. 3. tit. 39. de cenſ. num. 13., Piringh. in decretal. eod. lib. 3. tit. 39. ſub n. 40., Piaſec. in prax. Epiſcop. part. 2. cap. 2. de Synod. num. 10., Joan. Ugo de offic. quat. Prælator. part. 2. in fin. rubr. de exact. Epiſc. num. 1. tom. 13., Leo in Theſaur. for. Eccleſ. par. 2. cap. 29. de quart. funer. num. 5., Panvin. de viſitat. part. 1. quæſt. 5. n. 12. & ſeq. tom. 14., Marſil. de Eccleſ. redit. cap. 6. n. 15. part. 2. tom. 15., Gratian. diſcept. 620. n. 1., ibique Carol. Anton. de Luc. pariter n. 1., Card. de Luc. de Juriſdict. diſc. 38. n. 2.; Rot. dec. 70. num. 4. part. 13. recentior.* Idque tranſire videbatur ſine controverſia ob plurimas reſolutiones Sac. Congregationis Concilii, præcipientes omnibus Eccleſiis, ſive Parochialibus, ſive ſimplicibus, cæteriſque Beneficiis, & Cappellis congrue dotatis d. Cathedratici ſolutionem, ut in *Albinganen. Cathedratici 3. Decembris 1644. ad tertium dubium: in Lavellen. Cathedratici 6. Junii 1693., in Maceraten. Cathedratici 8. Maii 1734., in Aſculana Cathedratic. 22. ejuſdem menſis, & anni: & in Peruſina Cathedratici 19. Novembris 1735. ad ſextum dubium.*

Demonſtrato ex his bono jure moderni Antiſtitis, ſubſequebatur ejus immemorabilis poſſeſſio ſuper illius exactione, quæ pari facilitate oſtendebatur; Hæc enim clariſſime deſumpta extitit ex antiquiſſima Synodo Epiſcopi de Avellaneda anni 1528., in qua, prævio examine duorum ex antiquioribus Canonicis, qui depoſuerunt omnes Eccleſias ab immemorabili tempore ſemper perſolviſſe Cathedraticum ſub illis antiquiſſimis denominationibus *di Cera, Marapatini, et Cenſus Bragales*, ac prævio conſenſu Capituli ſuæ Cathedralis, ac univerſæ Synodus Congregatæ, demandatum fuit, ut debitores cenſuum in cera, pecunia, aut Bragalibus jam ſpectantibus ad Menſam Epiſcopalem ſub pœna excommunicationis ſolvere

omnino debeant eoſdem cenſus in die Synodi deſtinata poſt diem *quaſimodo*, nempe poſt Dominicam in Albis, quæ ita in illis partibus appellatur.

Subſequebantur aliæ poſteriores Synodi, nempe Epiſcopi Torre anni 1578., Epiſcopi Terrones *del Cavano* anni 1603., Epiſcopi de Herrera anni 1627., aliorumque Epiſcoporum ſub annis 1625. 1653. 1655. & 1665., in quibus nedum renovatur antiquiſſima obligatio ſolutionis Cathedratici juxta taxas, liquidationes, ac ſpecies preſcriptas in dicta Synodo Epiſcopi de Avellaneda, verum etiam exprimitur ulterius in eis, quod dicti annui cenſus in Marapatinis, Cera, & Bragalibus ab immemorabili tempore ſolvebantur cum approbatione totius Cleri in cauſam Cathedratici, ut ſignanter dicitur in dicta Synodo anni 1578., & & in aliis duabus, nempe annor. 1627. & 1665.

Quibus attentis dubitari profecto non poterat de immemorabili poſſeſſione moderni Epiſcopi in exactione hujus Cathedratici; Cum ſatis notum ſit
8 in Jure, quod Conſtitutiones Synodales, utpote editæ ſumma cum maturitate, ac previo rigoroſo examine eorum, quæ reſpiciunt Jura Epiſcopalia, non tantum probant immemorabilem conſuetudinem in eis enuntiatam, ut teſtantur *Trobat. de effect. immemorab. quæſt.* 12. *n.*61., *Caren. var. reſol.* 56. *n.*2., *Mareſcott. var. reſol. lib.*2.*cap.*10. *n.*15., *Piton. diſcept. Eccleſ.* 50. *n.*24. *tom.*2., *Rot. dec.*245.*n.*49.*& ſeq. par.*9., *dec.*168. *n.*37. *&* 38. *par.*10., *& deciſ.*136.*n.*11. *par.*19. *recent.*, *deciſ.*204. *n.*3. *verſ. & immemorabilis lib.*2. *cor. Put.*, *dec.*347. *n.*2. *part.*3. *verſ. præſcriptio temporis immemorabilis cor. Veral.*, *dec.*435. *n.*9. *cor. Buratt.*, *dec.*497. *n.*2. *cor. Caprar.*, *& in Dertbuſen. Juriſdictionis* 6. *Februarii* 1696. §. *Hoc autem cor. Pio*, *&* 28. *Januarii* 1697. §. *Statutis cor. Eod.*; Verum etiam conſtituunt favore dicti Epiſcopi jus adeo certum, ut, quatenus etiam adverſaren-
9 tur Juris diſpoſitioni, eſſent nihilominus omnino ſervandæ, ut tradunt Scribentes *in cap. Si quis venerit de major. & obed.*, *Barboſ. de poteſt. Epiſc. part.*3. *alleg.* 93. *n.*23. *&* 24., *Romaguer. ad Conſtit. Synod. Gerund. lib.*1. *tit.*1. *cap.*1. *n.*39. *& ſeq.*, *Monaccll. formul. legal. tom.*2. *lib.*13. *form.*1. *n.*73., *Piton. diſcept. Eccleſ.* 93. *n.*9., *Rot. dec.*115. *n.*6., *& dec.*484. *n.*6. *par.*19. *recent.*, *deciſ.*740. *num.*2. *cor. Emerix junior.*, *in Placentina Subminiſtrationis Ceræ* 5. *Maii* 1728. §. *Pro eo enim cor. R.P.D. Millino*, *& in Neapolitana Funerum* 28. *Junii* 1737. §.4. *cor. Me*; Et præſertim, quando, prout in caſu, ſupradictas Synodales Conſtitutiones eſſe in
10 viridi obſervantia non ambigebatur, *Rot. d. dec.*115. *n.*7. *par.*19. *recentior.*

Hiſce omnibus Conſtitutionibus accedunt ad eandem immemorabilem probandam, tum ſupradicti duo Teſtes examinati uſque de anno 1528. ab Epiſcopo Avellaneda, qui hanc ſolutionem præſcripſerat toto plaudente, & approbante Eccleſiaſticorum cœtu, tum plures alii formiter examinati in prima, & ſecunda hujus cauſæ inſtantia, qui omnes unanimiter teſtantur, omnes Eccleſias eis in notula exhibita deſcriptas ſemper perſolviſſe Epiſcopis pro tempore Cathedraticum in Cera, Marapatinis, & Bragalibus in ſignum ſubjectionis, & recognitionis primæ Cathedræ; Teſtibus enim de facto proprio,
11 & de certa ſcientia deponentibus, pleniſſimam eſſe præſtandam fidem, nemo eſt, qui ignoret; *Rot. dec.*312. *n.*4. *cor. Celſ.*, *dec.*449. *n.*2. *cor. Emerix Jun.*, *deciſ.*1173. *n.*19. *tom.*5. *cor. bon. mem. Lancett.*, *dec.*1189. *n.*6., *& dec.*1314. *n.*10. *tom.*5. *cor. bon. mem. Molin.*, *& dec.*16. *n.*3. *de cenſ. cor. cl. mem. Card. Falcon.*

Tantoque fortius, ſi inſpiciebatur, quod fere omnes ex prædictis imme-
12 morabilem concludunt cum notiſſimis requiſitis *gloſſ. in cap.*1. *verb. memoria de præſcript. in* 6.; Plures etenim eorum jam excedunt quinquageſimum quartum ætatis annum, & uno ore deponunt de proprio viſu, & auditu quadraginta ab hinc annis ab ipſorum majoribus, qui ab aliis audiverunt, ſemper Cathedraticum fuiſſe ſolutum Epiſcopis in ſupradictis ſpeciebus, & proſequuntur, quod nec ipſi, nec eorum majores unquam viderunt, aut contrarium audiverunt, quinimmo hanc eſſe pu-

publicam vocem, & famam conſtantiſſime aſſerunt; quibus concurrentibus, cum pleniſſime ſatisfactum remaneat diſpoſitioni præd. gloſſæ; ex firmatis per *Rot. dec. 139. n.3., & ſeq. par. 18., & dec. 116. n.3. par. 19. rec., dec. 109. n.2., & ſeq. cor. Merlin., dec. 24. n.5. de offic. Ordin., & dec. 2. n.7., & de ſervit. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec. 892. n.4., cor. bon. mem. Molin. dec. 1217. n.10.16. & 25., & dec. 1319. n.22., & 23. cor. bon. mem. Lancett.*, nulla eſſe poterat dubitandi occaſio, quin revera ex præ-
13 fatis Teſtibus comprobata eſſet immemorabilis conſuetudo, ſeu quaſi poſſeſſio exigendi hujuſmodi Cathedraticum; *Rot. dec. 1392. n.1. cor. Coccin., deciſ. 68. n.1., & 2. cor. Cavaler., dec. 739. n.1. cor. Caprar., dec. 545. n.3. cor. bon. mem. Lancett., & dec. 3. ſub n.5. de offic. Ordin., & dec. 6. n.5. de probat. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Hæc omnia profecto, & abſque ulla dubietatis anſa conſtituebant hodiernum Epiſcopum Tudenſem in immemorabili poſſeſſione ad effectum obtinendæ manutentionis in exactione Cathedratici; Verum ultra eam compertum fuit reperiri quoque in moderna, & recentiſſima poſſeſſione ſuper hac eadem exactione; in facto ſiquidem conſtans apparebat, quod ſub annum 1720. vacata Sede Tudenſi per obitum Epiſcopi Torre, modernus Rmus Epiſcopus ſtatim ac ad eam electus fuit, obtenta prius jurium ceſſione a Rev. Camera pro fructibus Epiſcopatus vacantis, devenit cum hæredibus ſui Prædeceſſoris ad calculationem reſidualium cenſuum ratione Cathedratici, & hac occaſione repertus fuit Cathalogus in Archivo exiſtens omnium Eccleſiarum, quæ idem Cathedraticum præfato ſuo Anteceſſori ſemper perſolverunt; ſi igitur Epiſcopus Torre immediatus Anteceſſor hodierni Præſulis erat indubitanter in pacifica poſſeſſione exigendi Cathedraticum; immerito controverti poterat ſimilis poſſeſſio penes hodiernum Epiſcopum; cum exploratiſſimi
14 Juris ſit, quod poſſeſſio Anteceſſoris Epiſcopi reſidens penes dignitatem, quæ nunquam deficit, ſuffragatur ejus ſucceſſori in eadem dignitate ad effectum obtinendi manutentionem in eo jure, in quo reperiebatur Prædeceſſor; *Abb. in cap. cum ſuper n.181. de cauſ. poſſeſſ., & propriet., Felin. in cap. Conſtitutus n.19. de reſcript., Faber in §. Retinen. n.8. inſtit. de interdict., Menoch. de Retinen. poſſeſſ. remed. 3. n.58. verſ. intellige etiam, Garz. de Benef. part. 5. cap. 5. n.37., & ſeq., Rot. dec. 501. n.2. par. 2., dec. 290. n.7. par. 4. tom. 2. recen., dec. 26. n.3., & dec. 380. n.1. cor. Coccin., dec. 29. n.2. cor. Ceſſ., dec. 194. n.3. cor. Bich., & dec. 197. n.12. cor. Molin.*

In cujus comprobationem animadverſione dignum nimium etiam apparuit, quod, poſtquam modernus Epiſcopus ſolutionem Cathedratici expoſtulaverat ab illiſmet Eccleſiaſticis, qui illud non ſolvebant, licet nonnulli ex ipſis ſe ſe contradictores effecerint, reliqui tamen ad aliorum exemplum illico paruerunt; Quinimmo plures etiam ex illis, qui in prima inſtantia ſe ſe oppoſuerant, eo ipſo, quo præfatus Epiſcopus mandatum favorabile obtinuit, liti renuntiarunt, ita ut pauci remanſerint, qui hodiernum proſequuntur judicium perſiſtentes in eorum injuſta reluctantia; Quamobrem, ſi totus fere Clerus Tudenſis, ſeu ſaltem illius maxima pars, nempe centum, & ultra Parochiales Eccleſiæ hoc idem tributum pacifice ſolvunt, hoc porro ſatis eſſet ad cæteras coarctandas Eccleſias ad eandem ſolutionem, cum agatur de
15 cauſa Status, & de cauſa univerſali, quæ unam, eandemque recipit determinationem quoad omnes, & ſingulas Eccleſias, quæque operatur, ut poſſeſſio quoad aliquas, ſuffragetur quoad reliquas, ut tradunt *Jo: Andr. in cap. Cum Bertoldus ſub n.20. de ſenten., & re judic., Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæſt. 10. n.20., Poſth. de Manut. obſerv. 73. n.148., Rot. deciſ. 557. n.7., ibique adden. n.12., cor. Gregor. dec. 23. la prima n.2., & dec. 25. n.3. de Jurep. cor. Card. Falconer., in nullius Provinciæ Ravennaten. Vicariæ* 11. *Februar.* 1737. *§. Atque hinc cor. Rmo P. D. Calcagnino Decano, & in Sueſſana, ſeu Neapolitana Manutentionis* 20. *Februarii* 1739. *§. 5., & ſeq. cor. R. P. D. Millin.*

Quibus ita conſtabilitis, fruſtra opponeba-

nebatur diſpoſitio *Text. in cap. Prohibe-*
*mus de cenſib.*, in quo prohibetur Epi-
16 ſcopis coacte exigere Eulogias illas,
nempe voluntaria illa munuſcula, &
xenia urbanitatis cauſa, & pro ineundo
adventu Epiſcopi afferri ſolita, de quibus
in Concilio Meldenſi *relat. in can.* 45.,
*& can. de eulogiis* 18. *diſt.*, & Eccleſiis
17 novos perpetuos cenſus, novas colle-
ctas, novaque tributa imponere, eaque
recipere; *Can. Nullus Epiſcopus* 124.
*il* 2.1. *quæſt.* 1., *cap. Scientes de Cenſ. in*
*Clement.* 1. §. *Eadem quoque de ſupplen.*
*negl. Prælat.* niſi probata per Epiſco-
18 pos immemorabili poſſeſſione, aut
ſaltem quadragenaria cum titulo ob
reſiſtentiam Juris, ut in terminis tradit
*Gloſſ. in cap. pervenit verb. Cenſus, ibi-*
*que Panormit. de Cenſ. n.* 3., *Rot. de-*
*ciſ.* 1274. *n.* 3., & 4. *cor. Coccin.*, *dec.* 8.
*n.* 6. *cor. Merlin.*, *in Caputaquen. Sub-*
*ventionis ſuper bono jure* 26. *Junii* 1702.
§. *Sublata cor. Card. de la Tremoille*,
*& in Policaſtren. Subventionis cor. Lan-*
*cetta dec. in ordine la* 505. *n.* 3.

Pro remotione ſiquidem hujus diffi-
cultatis animadverſum fuit, quod aliud
eſt tributum, ſeu collecta perſonalis,
aliud vero tributum reale; Prima enim
19 ſpecies, quæ imponitur Eccleſiaſticis
quibuſcunque ratione non beneficio-
rum, aut titulorum, ſed perſonarum,
nulli dubium eſt, quin ſit expreſſe pro-
hibita, cum ſit de Tributis, ſeu de Tal-
liis, & exactionibus perſonalibus, quæ
nulli legitimæ cauſæ, & titulo in Jure
Canonico adhærere valent, ut ſancitur
in Concilio Lateranenſi relat. *in cap.*
*Cum Apoſtolus* §. *Prohibemus de Cenſ.*, &
in his terminis loquuntur auctoritates
in ſuprad. objecto relatæ, & præcipue
*Rot. in Caputaquen. Subventionis*, in qua
agebatur de impoſitione tredecim Ca-
rolenorum Presbyteris etiam ſimplici-
bus, nullum titulum beneficialem ha-
bentibus, & *in dicta Policaſtren. Sub-*
*ventionis coram Lancetta* pariter ageba-
tur de ſimili perſonali taxa duodecim
Carolenorum a quolibet Presbytero,
& ſex a quolibet Diacono exigenda,
etiamſi nullum poſſiderent Beneficium,
prout eas exornando declarat *Emus Pe-*
*tra ad Conſtit.* 3. *Pauli II. n.* 36. *tom.* 3.;
Et hujuſmodi perſonales exactiones fie-
20 ri nequeunt ab Epiſcopis, nec etiam
ſub palliato titulo Cathedratici, ut re-
ſolvit Sac. Congregatio Concilii *in*
*Amalphitana* 18. *Julii* 1699., *& in*
*S. Marci Exactionis* 7. *Julii* 1708., &
proſequitur laudatus *Emus Petra loc.*
*ſupra cit. d. n.* 36. *in fin.*

Altera autem tributi ſpecies, quæ
dicitur realis, & debetur non ratione
perſonarum, quibus imponitur, ſed
ratione Beneficiorum, quæ poſſiden-
tur, reſiſtentiam Juris non habet;
Quinimmo, quatenus etiam hujuſmo-
di Cenſus reales non exigerentur in
cauſam præciſam Cathedratici, cum
21 tamen peti poſſent ab Epiſcopis vel in
ſignum protectionis, ſeu advocationis,
de qua eſt *Text. in cap. recepimus de pri-*
*vileg.*, vel ob dedicationem Eccleſia-
22 rum, propter quam ultra Cathedra-
ticum poſſunt Epiſcopi ſibi annuum
Cenſum reſervare, ut in *Can. nec n.* 10.
*quæſt.* 3., *& in Can. ne ulterius* 18.
23 *quæſt.* 18., vel loco tertiæ partis obla-
tionum, quæ pariter ultra Cathedrati-
cum aſſignata fuit Epiſcopis præſtanda
ſingulis annis ab omnibus Eccleſiaſti-
cis, ut in d. Concilio Bracharen, &
Toletano relat. in *Can. Placuit*, *Can.*
*Priſcit*, *& Can. ſequen.* 10. *quæſt.* 3.,
24 vel in ſignum fundationis, & Juriſpa-
tronatus, ut in *cap. Præterea de Cenſib.*,
neceſſaria non eſt immemorabilis poſ-
25 ſeſſio, prout requiritur in tributis per-
ſonalibus, ut deciſum fuit in dicta *Ca-*
*putaquen. Subventionis* 26. *Junii* 1702.
*cor. Card. de la Tremoille*, *& in d. Poli-*
*caſtren. Subventionis cor. bon. mem. Lan-*
*cetta dec.* 505., ſed ſufficit ſola quadra-
26 genaria poſſeſſio ad præſumendum,
quod controverſa tributa, ſeu Cenſus
ignoti, ut dicunt, ignorantiæ, cedant
in aliquam ex cauſis legitimis, & cano-
nicis, etiamſi nulla legitima cauſa, aut
27 titulus ab Epiſcopis probetur ab extra,
ſed tantum allegetur, ut probant *Abbas*,
aliique Canoniſtæ in *cap. Pervenit de*
*Cenſib.*, *Piringh. in decretal. lib.* 3. *tit.* 39.
*num.* 4., *Piton. diſcept. Eccleſ.* 35. *ſub*
*num.* 2. *tom.* 2., *Eminentiſſimus Petra ad*
*Conſtitut. primam Anaſtaſii IV. ſect.* 3.
*tom.* 2. *n.* 23.

Verumtamen ceſſabat omnis difficul-
tas; quia in hypotheſi non agebatur,
nec

nec de tributis perſonalibus, nec de
Cenſibus ignotis, ſed quidem de Cenſi-
bus in præciſam cauſam Cathedratici
ſolvendis in Cera, Marapatinis, Soli-
dis, & Bragalibus; Et ad id proban-
dum non parum conducebat animad-
verſio illa, quod hodiernus Epiſcopus
28 nil aliud exigit in eam cauſam, niſi
hoſce Cenſus in Cera, & Marapatinis,
ac Bragalibus; unde dicendum erat, eos
cedere in cauſam Cathedratici, ut docet
*Abb. in d. cap. Pervenit de Cenſib.*, *Pi-
ringh. in Jus Canon. d. tit. 39. lib. 3. n. 4.*,
& ſignanter hoc erat recipiendum ad
29 evitandum crimen malæ exactionis in
tot præſtantiſſimis Epiſcopis Tudenſi-
bus, qui revera male, & illegitime
prædd. Cenſus exegiſſent, ſi ad titulum
Cathedratici non eſſent referendi, ut
eſt Textus expreſſus in *cap. Conſtitutus
de Relig. Domib.*, & in puncto eſt cele-
berrimum conſilium *Abb. 7. poſt n. 4.
verſ. his præmiſſis par. 2.*, *Zirol. in prax.
Epiſc. verb. Jus Cathedraticum verſ. Ideo*;
*Pax Jordan. lucubrat. Canon. tom. 2.
lib. 7. tit. 18. n. 112.*, *Card. de Luc. de
Paroch. diſcurſ. 18. n. 7.*, *Piton. dicta
diſcept. Eccleſ. 35. n. 20. tom. 2.*; Et for-
30 tius demum accedente immemorabili
poſſeſſione Epiſcopi, quæ ex ſe ſola
ſufficeret ad præſumendum, quod præ-
fati Cenſus cedant in hanc legitimam
cauſam, abſque eo, quod oſtendatur
origo, illiuſque titulus, ut in puncto
explicando d. Textum in *cap. Pervenit
de Cenſ.* tradunt *Innocent.*, *Ancharan.*,
*Jo: Andr.*, & præcipue *Abb. n. 3.*, *&
in d. conſ. 7. poſt n. 4. uſque in fin. par. 2.*,
*Laym. in cap. fin. n. 6. de Cauſ. poſſeſſ.,
& propriet.*, *Piringh. d. tit. 39. in decre-
tal. n. 4.*, *Laurent. in Jus Canon. eo-
dem lib. 3. tit. 39. de Cenſ. quæſt. 144.
per totam.*

Ultra haſce Juris præſumptiones ac-
cedit Synodus Epiſcopi de Avellane-
da anni 1528., ex qua in aperto pone-
batur, quod prædicti Cenſus in Cera,
Marapatinis, & Bragalibus cedant in
præciſam cauſam Cathedratici; In ea
ſiquidem ſtatuitur, ut debitores Cen-
ſuum in præfatis ſpeciebus ſpectantium
ad Menſam Epiſcopalem ſub pœna ex-
communicationis eoſdem Cenſus ſolve-
re omnino debeant in die Synodi; Ex
hujuſmodi enim Synodali Conſtitutio-
ne pernecesse inferri debet eoſdem Cen-
ſus eſſe ſolvendos pro Cathedratico,
etiamſi de hoc præciſo verbo non ha-
beatur expreſſio; Tum quia ſub nomi-
31 ne Cenſuum debitorum Epiſcopo, aut
Menſæ Epiſcopali, principalius venit
Cathedraticum, quod proinde nuncu-
patur Cenſus; *Anaclet. in Jus Canon.
lib. 3. tit. 39. §. 1. n. 3. & ſeq.*, *Rot. de-
ciſ. 1274. n. 5. & 9. cor. Coccin.*; Tum
quia in eis præſcriptum fuit, ut eſſent
ſolvendi in die Synodi; Nil enim cla-
rius deſiderari poterat ad probandum
32 eos deberi pro Cathedratico; quia
iſtud antiquitus in ipſa Synodo, ejuſque
occaſione ſolvebatur, & per hoc nun-
cupatur quoque Synodaticum; ut expli-
cat *Gloſſ. in cap. Conquerente de Offic.
Ordin. verb. duos ſolidos*, *Abb. in d. con-
ſil. 7. ſub n. 4.*, *Fagnan. in d. cap. Conque-
rente n. 53.*, *Vagnerech. in Comment. Sac.
Canon. lib. 3. tit. 39. de Cenſ., cap. 20. no-
tab. 1.*, *Pyringh. d. tit. 39. n. 40.*, *Tomaſin.
de Benefic. part. 3. lib. 2. cap. 34. num. 7.*,
*Barboſ. de Epiſcop. alleg. 86. n. 40.*, *Gra-
tian. diſceptat. 620. n. 1.*, *Tondut. quæſt.
Benefic. 9. part. 2. cap. 2. §. 1.*, *Rot. dec. 24.
n. 18. de Offic. Ordin. cor. Card. Falconer.*

Hoc clariſſime etiam comprobatum
remanebat ex aliis ſubſequentibus Sy-
nodis Tudenſibus habitis de ann. 1578.
1603. 1627. 1653. 1655. & 1665., in
quibus expreſſe exprimitur dd. Cenſus
in Cera, Marapatinis, & Bragalibus
eſſe ſolvendos in præciſam Cauſam Ca-
thedratici; Tantoque fortius inſpectis
tum antiquiſſimis illis duobus Teſtibus
formiter examinatis ab Epiſcopo de
Avellaneda ſub annum 1528., tum
aliis in utraque hujus Cauſæ inſtantia
formiter pariter examinatis, & repe-
titis, ex quibus perſpicue colligitur
eoſdem Cenſus fuiſſe ſemper perſolutos
Epiſcopis Tudenſibus pro Cathedratico
uſque ab immemorabili tempore; Qua-
mobrem controverti nequaquam pote-
rat, quin re vera præfati Cenſus ce-
dant in eandem Cathedratici Cauſam.

Et hinc collabeſcit penitus id, quod
dicebatur per Parochos, nempe, quod
Cenſus in ſupradictis ſpeciebus non ce-
dant in Cauſam Cathedratici, ſed in
aliam prorſus ignotam; Sicuti nullius
ap-

apparuit efficaciæ altera eorundem objectio conſtituta in facto hodierni Epiſcopi, qui nec in monitorio, nec in prima inſtantia coram Proviſore Tudenſi mentionem fecit Cathedratici; ſed ſimpliciter petiit Cenſus ad formam Conſtitutionum Synodalium Epiſcopi de Avellaneda; quippe quia cum illos nuncupaverit Cenſus *debitos ab Eccleſiis Dignitati, & Menſæ Epiſcopali*; Hæc enim ſola expreſſio exuberat ad explicandum, quod illi debeantur loco Cathedratici, cum, ut ſuperius animadverſum fuit in §. *Veruntamen*, ſub nomine Cenſuum debitorum Epiſcopo, & ejus Menſæ veniat Cathedraticum, quod vocatur etiam Cenſus, & præcipue, dum præfatus Epiſcopus in ſequentibus inſtantiis, in articulis, & Teſtium examine, & demum in utraque Sententia, tam Proviſoris Tudenſis, quam Metropolitani Compoſtellæ ſeſe abunde explicavit petendo Ceram, Marapatinos, & Bragales pro Cathedratico; Qua de re inutile prorſus viſum fuit inſiſtere ſuper hujuſmodi controverſia, quæ nonniſi purum nomen reſpiciebat.

Minuſque officiebat, quod in dd. Conſtitutionibus Synodalibus Epiſcopi de Avellaneda ſubjectæ fuerint centum & viginti tres duntaxat Eccleſiæ, ad quas pariter ſeſe reſtinxit modernus Epiſcopus; ex quo inferebatur, quod prędd. Cenſus non exiguntur pro Cathedratico, ad quod tenentur omnes Eccleſiæ, quæ in Diœceſi Tudenſi aſcendunt ad ducentum quadraginta; Præmiſſo namque, quod non probatur in facto, quod ſuperextantes Eccleſiæ ſint Parochiales, aut de jure obſtrictæ huic ſolutioni; Pro remotione hujuſmodi objecti animadverſum fuit, quod Epiſcopus Avellaneda non taxavit ſolum 123. Eccleſias, & reliquas ab hoc onere ſolvendi Cathedraticum abſolvit, ſed ſolum in ſuis Conſtitutionibus inſeruit notulam prædictarum 123. Eccleſiarum, quæ juxta præcedens formale examen duorum Canonicorum ab immemorabili hujuſmodi Cenſum ſolvebant, & alias, a quibus Cathedraticum non exigebat, in ſuſpenſo reliquit, tanquam uſurpatrices; Et ſub hac eadem diſtinctione proceſſum fuit tum in aliis ſubſequentibus Synodis, cum in petitione hodierni Antiſtitis, qui in tantum ſeſe reſtrinxit ad eaſdem 123. Eccleſias Parochiales, in quantum iſtæ erant jam in pacifica, & diuturna poſſeſſione illud ſolvendi, non tamen cæteras abſolvit; quinimmo expreſſe faſſus fuit, quod omnes Parochiæ ſuæ Diœceſis tenentur ad hoc jus univerſale;

33 Quapropter ſimilis reſtricta petitio non utique excludit, quin prædd. Cenſus debeantur in Cauſam Cathedratici, ſed potius oſtendit, laudatum Epiſcopum egiſſe pro nunc contra eas Eccleſias, quæ actu jam ſolvebant, & cæteras reliquiſſe ſub diſpoſitione Juris, qua attenta, etiam reliquæ erant co-

34 gendæ; cum ratio honoris Cathedræ, & ſignum ſubjectionis, propter quod ſolvitur Cathedraticum, ſit univerſalis, & complectens omnes Eccleſias, ne ulla earum ſit ſine ſubjectione, ut ex *Can. Nulla ratione* 8. *diſtinct.*93. tradunt *Panormit. in Cap. Paſtoralis de donat. n.*7., *Piaſec. in prax. Epiſc. part.*2. *cap.*2. *num.*11., *Barboſ. de offic. & poteſtat. Epiſc. allegat.*86. *num.*44. *in fine*, *Anaclet. in Jus Canon. lib.*3. *tit.*39. *n.*11. *&* 16.

Nec pariter excluſa remanet qualitas, & natura Cathedratici in ſupradictis Cenſibus, ex eo quia nonnullæ Eccleſiæ ſolvunt Ceram, & Bragales Menſæ Epiſcopali, & aliæ Menſæ Capituli;

35 quod repugnat penitus naturæ Cathedratici, quod duntaxat Epiſcopo ſolui debet in ſignum ſubjectiouis, non autem Capitulo; nam alias duo in eadem Diœceſi darentur Capita, duæque reſpective Cathedræ, nempe una Epiſcopi, & altera Capituli, contra præſcriptum Textus *in cap. Quoniam de Offic. Ordinar.*, *Hoſtien. in Cap. Cum contingat n.*3. *de for. competen.*, *ibique Jo. Andr. n.*4. *verſ. Nam Capitulum*, *& Panormit. n.*18. *verſ. Nec conſuetudo*; Nihil ſiquidem referebat, quod nonnullæ Eccleſiæ ſolvant hoſce Cenſus Menſæ Ca-

36 pitulari, cum Epiſcopus expeditam, directamque habeat actionem pro exactione Cathedratici contra ipſos Eccleſiarum Rectores, abſque eo quod vertere ſe debeat contra Capitulum, cui vel Eccleſiæ ſunt unitæ, vel partem decima-

cimarum contribuunt, ut in puncto reſpondit Sacra Congregatio Concilii in *Peruſina Cathedratici* 19. *Novembris* 1735. *ad ſextum dubium*, ubi quæſitum fuit — *An, & a quo debeatur Cathedraticum pro Eccleſia S. Luciæ Civitatis Peruſiæ* (quæ erat unita corpori, & Collegio Parochorum) & reſponſum prodiit — *deberi ab Æconomo ex Reditibus Eccleſiæ* S. *Luciæ*.

Ultra quam quod quota, ſeu portio illa decimarum, quam contribuunt nonnullæ Eccleſiæ Capitulo Cathedralis, detrahi nequaquam poteſt ab integra ſolutione Cathedratici, neque conſiderari poteſt ad effectum illud minuendi; cum ſolutio hujus tributi adeo
37 ſit privilegiatiſſima, ut neque minui, neque reduci valeat ſub prætextu cujuſcunque oneris Eccleſiæ infixi, ut pariter in individuo ſtatuit Sacra Congregatio Concilii in *Aſculana Cathedratici* 22. *Maii* 1734., *& in dicta Peruſina Cathedratici* 19. *Novembris* 1735. *ad ſeptimum Dubium*, in quibus agebatur, an eſſent detrahenda onera Miſſarum, aliaque Beneficiis adnexa in ſolutione Cathedratici, & utrobique reſponſum fuit *Negative*; Unde propterea liberum ſolummodo eſſe poterit hiſce Eccleſiis, quæ aliquam quotam retribuunt Capitulo, agere contra illud pro expenſarum relevatione in congruo Judicio; ſicuti ſtatuit Metropolitanus in ejus Sententia, nunquam tamen retardare hodierno Epiſcopo hanc eandem ſolutionem Cathedratici.

Minoris ponderis apparuit alterum objectum contra naturam pariter Cathedratici adductum, & conſiſtens in eo, quod in notula, ubi deſcribuntur Eccleſiæ ſolvere debentes Cathedraticum, exprimuntur tantum Parochiales Eccleſiæ, non autem cœtera Beneficia, quæ, ſi dd. Cenſus ſolvendi forent in d. Cauſam, utique eſſent deſcripta; cum ad hujuſmodi ſolutionem juxta veriorem, & in foro receptam ſententiam teneantur etiam ſingula Beneficia ſimplicia, illorumque pro tem-
38 pore poſſeſſores; quoniam, etſi verum ſit teneri etiam ſimplicia Beneficia ad ſimile tributum; quia in eis quoque militat eadem ratio ſubjectionis, & hono-ris Cathedræ, juxta authoritates expenſas in ſuperiori §. *Quæ quidem*, & §. *Cum autem*; quia tamen in primævis temporibus ſolum Parochiales huic oneri fuerunt ſubjectæ, ut in dicto Concilio Bracharenſi, aliiſque Provincialibus Conciliis relat. in *Can. placuit* 10. *quæſt.* 3., *in Can. illud*, *in Can. nec numerus*, *Can. cavendum*, *& Can. inter cæteras* 11. *quæſt.* 3., & in pluribus locis, & Diœceſibus proceditur cum hac litera Conciliorum, ſi proinde in Tudenſi Diœceſi hos Cenſus perſolvunt
39 ſolum Parochiales Eccleſiæ, non poterat deduci, eoſdem Cenſus non eſſe Cathedraticum, cum in hac Diœceſi ſit ita introductum relative ad dictas Synodales antiquiſſimas Conſtitutiones Epiſcopi de Avellaneda editas juxta normam prædictorum Conciliorum, & ſignanter Concilii Provincialis Bracharenſis, cui ſuberat Cathedra Tudenſis; & propterea in hujuſmodi Diœceſi hæc,
40 & non alia ſervari debet conſuetudo circa ſolutionem Cathedratici, ut in puncto tradunt *Gavant. in Prax. Diœceſ. Synod. cap.* 26. *n.* 5., *& Pax Jordan. lucubrat. Canon.* 10. *tom.* 2. *lib.* 7. *titul.* 18. *n.* 105. *&* 106.

Nullius quoque fuit momenti alterum objectum conſiſtens in difformitate præſtationum, tam in ſpecie, quam in quantitate, ex qua dicebatur excluſam penitus remanere qualitatem
41 Cathedratici in ipſis Cenſibus; quia Cathedraticum eſt certum, & univerſaliter pro quacunque Eccleſia ſtatutum a Jure in duobus ſolidis, ut in *Can. placuit*, *ibique Gloſſ. in princip.* 10. *quæſt.* 3. *verb. duos ſolidos*, *Thomaſſin. de Benefic. part.* 3. *lib.* 2. *cap.* 32. *n.* 10., *Anaclet. in Jus Canon. lib.* 3. *tit.* 39. *de Cenſib. n.* 14., *Gratian. d. diſcept.* 620. *n.* 5., nulla habita ratione Eccleſiæ, ſeu
42 Beneficii magis pinguis, ſive minus; *Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. dict. cap.* 620. *n.* 2., *Rot. dec.* 8. *n.* 15. *coram Bich.*, *& in d. Caputaquen. Subventionis ſuper bono Jure* 26. *Junii* 1702. §. *Cum igitur cor. Card. de la Tremoille*.

Quo enim attinet ad difformitatem ſpecierum, ſeu nominum, licet in antiqua notula aliquæ Eccleſiæ taxatæ videantur in jentaculis, & Eccleſia de-

Traugimano in decem Regueiſiis, & quinquaginta Beſagis, quæ dicebantur eſſe ſpecies Piſcium, veritas tamen eſt, quod ignota penitus erat origo, iſtorumque nominum ſignificatio, ac proinde nullum conſtitui poterat fundamentum ſuper iſtis ſpeciebus, quæ ignotæ prorſus ſunt; Quo vero ad inæqualitatem earundem præſtationum, objectum funditus corruebat ex receptiſſima omnium Canoniſtarum Sententia, qua docetur, quod licet Cathedraticum æqualiter ſolvi debeat ab omnibus Eccleſiis in duobus ſolidis; attamen, ſi
43 conſtat de aliqua conſuetudine locali, hæc erit omnino ſervanda, ſicque omnes Eccleſiæ ſolvere tenentur juxta conſuetudinem locorum, ſive ſolvant in majori quantitate, ſive in minori, dummodo tamen ſolutio non excedat duos ſolidos aureos præſcriptos in d. Concilio Bracharenſi, ut per *Text. expreſſos in Can. nec num.* 10. *quæſt.* 3., & *in Extravag. Benedicti XII., quæ eſt unica ſub tit. de Cenſ. §. Noſtræ*, probant *Abb. in cap. Prohibemus n.* 3. *de Cenſ.*, *Gavant. in Manual. Epiſcop. verb. Cathedraticum n.* 2., *Piaſec. in Prax. Epiſcop. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 11., *Piringh. in Decret. lib.* 3. *tit.* 39. *n.* 29., *Anaclet. in Jus Canon. eod. lib.* 3. *tit.* 39. *n.* 14., & *ſeq.*, *Antonell. de Jur.*, & *Oner. Cleric. lib.* 2. *part.* 2. *cap.* 17. *n.* 33., *Marobr. de Synod. cap.* 4. *n.* 4., & 5. *dub.* 33., *Pignatell. Conſult. Canon.* 8. *num.* 6., & *ſeq. tom.* 6., *Gratian. diſcept.* 620. *n.* 3. 4., & 12., *Monacell. in formul. legal. tom.* 2. *tit.* 14. *form.* 1. *n.* 8., & 10. 4. *in addit. n.* 112., & *ſeq.*, & *Sac. Congregatione Concilii in Spoletana Cathedratici* 29. *Aprilis* 1731. *ad primum dubium*.

Sicuti etiam nec aliquid officiebat diverſitas dierum ſolutionum; quia ſolutio Cathedratici non eſt præciſe reſtricta ad diem Synodi, ita ut ea præſta-
44 ri non poſſit extra eandem, ſed recte per conſuetudinem, vel partium conventionem deſtinari poteſt alia dies extra Synodum; *Anaclet. in Jus Canon. lib.* 3. *tit.* 39. *ſub n.* 15., *Engel. pariter in Jus Canon. d. lib.* 3. *tit.* 39. *ſub n.* 5., *Piringh. in lib.* 3. *decretal. eod. tit.* 39. *ſub n.* 40.; Quinimmo peti poteſt, &
45 ſolvi debet etiam in illis annis, in quibus non celebratur Synodus; cum adhuc eo tempore duret, & vigeat cauſa, per quam illud debetur, nempe honoris Cathedræ, & ſubjectionis, ut reprobato *Gavant.*, qui ſolus eſt, & ſingularis in hoc puncto, tradit *Pax. Jordan. var. lucubr. tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 18. *ſub n.* 134., & præter ſuperius relatos ſtatuit Sac. Congregatio Concilii in *Caſſanen. Cathedratici* 21. *Maii* 1735. *ad primum*, & *ſecundum dubium*, & *in d. Peruſina Cathedratici* 19. *Novembris ejuſdem anni* 1735. *ad ſecundum dubium*.

Conſtito igitur ex his, quod præfati Cenſus cedant in præciſam cauſam Cathedratici, incaſſum proponebatur exemptio ab aliquibus Parochis, vel ſtante conſuetudine illud non ſolvendi, vel ob unionem aliquarum ex eiſdem Eccleſiis diverſis Monaſteriis Sacræ Religionis Hieroſolymitanæ, Regularium, & Capitulo Cathedralis. Pro eo enim, quod attinet ad aſſertam conſuetudinem, hæc profecto nihil prodeſſe poterat; dum Cathedra-
46 ticum nec ab Epiſcopis in totum remitti, nec a quocunque poteſt ullo modo præſcribi, etiam immemorabili conſuetudine, quia illud datur in ſignum ſubjectionis, a qua nulla Eccleſia immunis eſſe debet, ne alias eſſet acephala, ut ſaneitur in Concilio Romano ſub ſan. mem. Benedicto XIII. tit. 8. cap. 4., & antea communiter docuerunt Canoniſtę in *Cap. Paſtoralis de Cenſ.*, ibique *Gloſſ. Innoc.*, & *Abb.*, *Anaclet. in Jus Canon. lib.* 3. *tit.* 39. *de cenſ. n.* 11., *Barboſ. de pot. Epiſc. alleg.* 86. *n.* 44., & *de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 5. & *ſeqq.*, *Pignatell. d. conſult.* 8. *n.* 1., *Gratian. d. cap.* 620. *n.* 5., *Monacell. formul. legal. part.* 2. *tit.* 14. *form.* 1. *n.* 4., & Sac. Congreg. Concilii *in Lavellen. Cathedratici* 6. *Junii* 1695., *in Amalphitana Cathedratici* 5. *Septemb.* 1705., *in Anglonen. Cathedratici* 30. *Januarii* 1725. *ad primum dubium*, *in Aſculana Cathedratici* 29. *Aprilis* 1731., *in Maceraten. Cathedratici* 29. *Aprilis* 1731., *in Maceraten. Cathedratici* 8. *Maii* 1734., *in Caſſanen. Cathedratici* 21. *Maii* 1735. *ad primum*, & *ſecundum dubium*, & *in Peruſina Cathedra-*

*dratici* 19. *Novembris ejuſdem anni ad primum dubium*.

Quo vero ad unionem aliquarum ex dd. Eccleſiis plana res erat; dum, dato etiam, quod Monaſteria Regularium, ſeu Sac. Religionis Hieroſolymitanæ,
47 quibus ipſæ ſunt unitæ, gaudeant exemptione a ſubjectione Epiſcopi, non tamen exemptæ quoque dicuntur Eccleſiæ ipſis unitæ; ad *Text. expreſſum in Cap. Cum Capella de privileg.*, *& in capitul. Ex ore eodem titul.*, & in puncto ſolutionis Cathedratici, quod exemptis
48 Monaſteriis, non cenſeantur exemptæ Eccleſiæ illis unitæ, ſtatuit Honorius III. *in cap. conquerente de Offic. Ordin. ibique gloſſ.*, *Abb. n.*1., *Ancharan. n.*5., *& Fagnan. n.*10., *Anaclet. in Jus Canon. lib.*3. *tit.*39. *n.*13., *Monacell. in form. legal. part.* 2. *tit.* 14. *form.*1. *n.*7., *Card. de Luca de Juriſdict. diſc.*38. *n.*2. *&* 6., *Sac. Congreg. Concilii in Maceraten. Cathedratici* 8. *Maii* 1734., *& in Guardien. Juriſdictionis* 4. *Martii* 1736.; Sicuti potiori Jure ad eandem ſolutionem tenentur Eccleſiæ illæ, quæ Capitulo ſunt unitæ; cum nec ipſum Capitulum exemptum ſit ab
49 hujuſmodi obligatione, ut in puncto, quod Beneficia unita Eccceleſiis, Capitulis, Collegiis, & Seminariis tenean-
50 tur ad ſolutionem Cathedratici, tradunt *Abb. in d. Cap. conquerente de offic. Ordin.*, *ibique Ancharan. n.*5., *& Fagnan. n.*10., *&* 43., *Anaclet. in Jus Canon. d. lib.*3. *tit.*39. *de Cenſ. n.*13., *Monacell. d. form. prima num.*7. *tom.*2. *tit.*14., *Card. de Luc. d. diſc.*38. *de Juriſdict. n.*6., & Sac. Congreg. Concilii *in Cathacen.*21. *Maii* 1644., *in Amalphitana Cathedratici*26. *Februar.*1707., *& in dicta Maceraten. Cathedratici* 8. *Maii* 1733.

Et ratio eſt, quia, quæcunque fuerit unio, hæc eximere nequit Eccleſias ab
51 aliis oneribus, & juribus Epiſcopalibus, quibus ante unionem erant ſubjectæ, & proinde etiam poſt earum unionem retinent eadem onera, & ſignanter Cathedratici, aliorumque jurium Epiſcopalium, quæ nec ipſe Epiſcopus in actu
52 unionis etiam volens remittere poteſt, per *Text. in cap. Paſtoralis de donat.*, *ibique Innoc.*, *& Abb.*, & communiter explicant *idem Abb. in cap. expoſuiſti n.*7. *de præben.*, *Frideric. de Sen. conſ.*195. *num.*4., *Rebuff. ſuper regul. de union. gloſſ.*11. *n.*11., *Card. de Luca de Juriſd. d. diſc.*38. *n.*6., *Rot. deciſ.*690. *num.*1. *part.*4. *diverſ.*, *dec.*1410. *n.*19. *&* 20. *cor. Seraphin.*, *dec.*154. *per tot. coram Merlin.*, *deciſ.*1609. *n.*7. *cor. Coccin.*, *dec.*858. *n.*3. *cor. Cerro*, *& deciſ.*164. *n.*6., *& dec.*709. *n.*21. *cor. bo. me. Molin.*

Fruſtra demum per Parochos recurrebatur ad objiciendam illegalitatem Conſtitutionum Synodalium Epiſcopi de Avellaneda; Ultra enim quam quod data etiam earundem illegalitate; attamen modernus Epiſcopus fundatam haberet ſuam intentionem in diſpoſitione Juris, ut ſuperius late ponderatum fuit, removebatur penitus ſimilis objectio, animadvertendo, quod præfatæ Conſtitutiones conſervantur, & fuerunt ſemper aſſervatæ in publico Archivo Eccleſiæ Cathedralis, ubi reponuntur Jura, tam antiqua, quam moderna ejuſdem Eccleſiæ; Unde ſequebatur, quod ſola
53 exiſtentia tum dd. Conſtitutionum, tum omnium aliorum Jurium hodie productorum, ſufficeret ad tribuendam fidem eiſdem documentis, præſertim antiquis, licet informia, & illegalia prima facie videantur; *Genua de Script. priv. lib.*1. *cap.*1. *n.*37., *Rot. dec.*264. *n.*2. *cor. Merlin.*, *dec.*6. *n.*5., *& ſeq. de legit. cor. Falconer.*, *& in Leodien.*, *ſeu Colonien. Juriſdictionis ſuper loco recipiendi profeſſiones* 20. *Februar.*1741. §.10., *&* 12. *Junii ejuſdem anni* §. *Finali cor. R. P. D. Nunez*.

Eoque magis; quia de prædictis Synodalibus Conſtitutionibus certum perhibent teſtimonium, tum liber Hiſtoricus Epiſcopi Sandoval anno 1618. confectus, tum poſteriores Synodi, tum ſubſequuta obſervantia, tum demum omnes Teſtes formiter examinati, in quibus terminis eo magis præſtari de-
54 bet pleniſſima fides eiſdem Conſtitutionibus; *Rot. dec.*172. *n.*3. *cor. Buratt.*, *dec.*407. *n.*1., *&* 2. *cor. Ludoviſ.*, *dec.*784. *n.*12., *& dec.*1170. *n.*13. *cor. bon. mem. Molin.*, *& dec.*2. *n.*17. *de fid. Inſtrum.*, *& dec.*18. *n.*26. *de Jurepatr. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, & præcipue in
55 præſenti hypotheſi, in qua legalitas earun-

earundem, & omnium aliarum Scripturarum recognita, & conteſtata fuit a Peritis judicialiter electis in partibus, qui prævio eorum juramento depoſuerunt ſuper eorum omnium legalitate, & aſſeruerunt, quod, ſi quæ folia in dd. Conſtitutionibus deficiant ab initio, id proceſſit ab edacitate temporum.

Quod autem præfatæ Conſtitutiones caruerint effectu, ſubſiſtere non poterat; tum quia de eis habetur ſpecifica mentio in ſubſequentibus Synodis, & ſignanter Epiſcopi Torre anno 1578., Epiſcopi de Herrera anni 1627., & Epiſcopi de Villamar anni 1665., tum quia ex libris rationalibus Menſæ Epiſcopalis ſatis conſtitit, exactiones factas fuiſſe in Cera, & Bragalibus; tum quia omnes Teſtes formiter repetiti concorditer deponunt de eadem antiqua exactione, afferentes idoneas ſcientiæ cauſas; Et hinc ſperni omnino poterant
56 contrarii teſtes; quia, cum deponant de negativa, poſtponuntur teſtibus de affirmativa deponentibus, etiamſi illi mille eſſent, & iſti duo tantum; *Rota dec.14. n.6. de penſ., & dec.13. n.8. de probat. cor. Card. Falconer.*, & præcipue, quia ſunt penitus æquivoci, & ca-
57 ptioſi, nec etiam excludunt ipſam ſolutionem Cathedratici, ſed ſolum dubitant de titulo, ſeu cauſa, in quam cedunt ſupradicti Cenſus; unde tanto fortius inepti dici debent ad concludendam negativam ſolutionis ejuſdem Cathedratici; *Rot. dec.1. n.6. de probat. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Haud unquam ſubſiſtente, quod Teſtes adducti per Epiſcopum non ſint
58 conteſtes in omnibus requiſitis immemorabilis; cum, quatenus etiam hæc objectio regeret in facto, negari tamen non poſſet eos in ſubſtantia eandem concludere; Attento etiam, quod immemorabilis poſſeſſio ejuſdem Epiſcopi non probatur ex ſolo dicto eorundem Teſtium, ſed ex cæteris aliis Scripturis, vetuſtiſque monumentis ſuperius expenſis, ut in ſpecie reſpondit *Rota in Placentina Decimarum 22. Junii 1733. §. Immemorabilis, & §. Dubitari cor. Eminentiſſ. D. Card. Rezzonico, & in Tarraconen. Parochialis de Falcet ſuper pertinentia Patronali 13. Januarii 1739. §. Expoſita cor. R.P.D. Buſſio, & 21. Novembris 1740. §. Et in immenſum cor. R.P.D. Canilliac.*

Cum igitur ex his uſque modo firmatis abunde conſtet de bono jure moderni Antiſtitis, fundato tam in diſpoſitione Sacrorum Canonum, quam in immemorabili poſſeſſione exigendi hujuſmodi Cathedraticum in Cera, Marapatinis, & Bragalibus, in neceſſarium conſequens deſcendebat, quod ei erat omnino concedenda manutentio ſuper illius exactione, & quidem pro ſumma liquidata ſecundum conſuetam taxam, quæ ſolvi ſolet juxta conſuetudinem Diœceſis Tudenſis.

Et ita, Partibus jura ſua ſtrenue propugnantibus, reſponſum fuit.

## PERUSINA REINTEGRATIONIS.

*Veneris 6. Aprilis 1742.*

### ARGUMENTUM.

A fideicommiſſi conſtitutione receſſum cenſetur per liberam bonorum ceſſionem, & permiſſionem alienandi. Donatio, & Renuntiatio, concurrente læſione enormiſſima, non ſuſtinentur per hoc, quod in eis fuerint adhibitæ ſolemnitates, & intervenerit juramentum, & renuntiatum fuerit etiam cum juramento exceptioni læſionis enormiſſimæ, & emiſſæ fuerint in cauſam expreſſam conſervationis agnationis. Læſio autem enormiſſima commenſuratur ex congruitate dotis, non vero ex quantitate patrimonii renuntiati, quando ea conſtituta fuerit ex bonis renuntiatarii, non quando ex bonis propriis Renuntiantis, vel Donantis.

### SUMMARIUM.

1 *Superfluum eſt rationes multoties rejectas iterum confutare.*
2 *Purificato caſu reverſionis, bona donata ſpectant ad hæredes Donantis, non Donatarii.*
3 *Ex non interpoſitione appellationis Laudum dicitur acceptatum.*
4 *Ab agendo repellitur, qui malum jus fovet.*
5 *Omnis Actio diſparata expoſcit judicium diſparatum.*
6 *Per liberam ceſſionem bonorum, & permiſ-*

*miſſionem alienandi receſſum cenſetur a fideicommiſſi conſtitutione*.

7 *De bonis liberis quiſque ad ſui libitum diſponere poteſt*.

8 *Ex donatione nulla nullum dominium, nullumque jus acquiritur*. & ſub num. 11.

9 *An Tranſigens ſuper fideicommiſſo valido, & claro* pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, *acquirat eidem fideicommiſſo*. Remiſſive, *& indicantur Authores negativam tenentes*.

10 *Bona ſubjecta fideicommiſſo nullo acquiri libere poſſunt ex nova cauſa*.

11 *Heres ſervare debet factum, & tranſactionem Auctoris*.

12 *Filii, & Deſcendentes in conditione poſiti non dicuntur de jure diſpoſitive vocati*;

13 *Neque ex voluntate Teſtatoris,deficiente contemplatione agnationis*;

14 *Quæ deduci nequit ex qualitate maſculinitatis, tantummodo indicantis prædilectionem ſexus*;

15 *Prout pariter deficiente præcepto perpetuæ conſervationis bonorum*;

16 *Fortius eorum alienatione permiſſa*.

17 *Ad reſciſſionem contractus ex capite enormiſſimæ læſionis requiritur exceſſus ultra dimidiam*;

18 *Concurrente autem læſione enormiſſima, nihil prodeſt ad validitatem actus, quod adhibitæ fuerint ſolemnitates*;

19 *Prout neque, quod intervenerit juramentum*;

20 *Immo nec prodeſt, quod exceptioni læſionis enormiſſimæ renuntiatum fuerit*;

21 *Etiam cum juramento*;

22 *Neque quod donatio, aut renuntiatio factæ fuerint in cauſam expreſſam conſervationis agnationis*.

23 *Læſio enormiſſima in donatione, & renuntiatione commenſuratur ex congruitate dotis, non vero ex quantitate patrimonii renuntiati, ubi Donatarius, & Renuntiatarius dotem de proprio conſtituerit*;

24 *Secus ſi conſtituta fuerit de bonis Renuntiantis*.

25 *Heres heredis dicitur heres primi defuncti, ejuſque factum ſervare tenetur*,

26 *Ut heres exuatur qualitate hereditaria,requiritur reſtitutio bonorum, legitimum Inventarium, & redditio bonorum*.

## DECISIO CCXXIX.

NON adhuc devictis Comitibus de Balleonibus a firmiſſimis rationibus, quibus in tot, tantiſque deciſionibus eis denegata fuit ſæpe expoſtulata reintegratio ad bona Portiæ de Signorellis, novo eorum Jura, etiam in devolutivo, ſubjicere voluerunt experimento; Verum, quod conſulto contra eos ſtatutum pluries antecedenter fuit, conſultius hodierna die confirmari promeruit; Etenim propoſito per me dubio -- *An ſit danda reintegratio*? -- reſponſum fuit -- *Negative* --

Et quamvis rationum momenta, quæ Comites de Balleonibus novo ſuppoſuerunt examini, quoties propoſita, toties fuerint rejecta, ita ut ſupervaca-
1 neum prorſus videretur illa iterum confutando retexere, juxta praxim ſæpiſſime ab hoc noſtro Auditorio ſervatam, de qua teſtis eſt *Deciſ.* 146. *n.*1., *& dec.*270. *n.*11. *par.*19. *rec.*, *dec.*871. *n.*2., *&* 3. *cor. Manzaned.*, *dec.*519. *n.unico cor. Caprar.*, *& dec.*818. *n.*8. *cor. bo. me. Molin.* Ut tamen eluceſcat tandem meridiana luce clarius, quam verum ſit, præfatos Comites nullum unquam habere jus, nullamve actionem ad reportandam ſępe petitam reintegrationem, illa iterum ad examen Domini revocarunt, & illico pro comperto habuerunt, jure merito bona ſupradictæ Portiæ adjudicata fuiſſe in vim Laudi Judicis arbitratoris, & rei judicatæ Rotalis Comitibus de Aufidæis, & una ſimul expreſſe denegata eiſdem Comitibus de Balleonibus.

Perſpecto ſiquidem Inſtrumento donationis, ſeu renuntiationis factæ anno 1531. a prædicta Portia de Signorellis, ſuper quo primum conſtituebatur fundamentum a Comitibus de Balleonibus, ſatis deprehendebatur, ipſam, etſi minorem, & Virginem in capillis, reſervata ſibi dumtaxat dote florenorum 2000., ceſſiſſe univerſam Matris ſuæ hæreditatem Balthaxari, & Fabritio Fratribus ex latere Paterno; ea

tamen

tamen adjecta lege, ut, quandocunque deficerent dd. ſui Fratres, & eorum Deſcendentes per lineam maſculinam, dd. bona revertantur, & reverſa intelligantur ad eandem Portiam; Vix autem ipſa ad majorem perventa ætatem, vixque decem elapſis annis a die d. donationis, hoc eſt anno 1541., cum agnoverit nullitatem ejuſdem, ex quo ad eam devenit metu nobilium Virorum ſuorum Patruorum, dum erat in quartodecimo ætatis ſuæ anno, & ex quo valde læſa remanſit, ſolemniter, ac judicialiter eandem donationem revocavit, caſſavit, atque annullavit, licet revocatione opus non eſſe crederet, cum ex ſui indole nulla eſſet omnino.

Sequuta hujuſmodi revocatione, plures exardeſcere ceperunt diſſenſiones inter haſce Perſonas arcto ſanguinis vinculo junctas, pro quibus componendis prævio Amicorum, Conſanguineorumque conſilio, & authoritate, deventum inter eaſdem fuit ad amicabilem tranſactionem anno 1556., in qua Portia receptis aliis ſcut. 2000. titulo irrevocabilis donationis inter vivos, ceſſit eidem Fabritio Fratri *pro ſe, & ſuis hæredibus, & cui jus ſuum conceſſerit, ſeu concedere voluerit nunc, & in futurum* omnia, & ſingula jura, & actiones quomodolibet, & quovis titulo competentia ſuper bonis Lucretiæ ſuæ Matris, adjecitque ulterius ſequentes leges, quarum prima eſt, quod, decedente Fabritio ſine filiis legitimis, & naturalibus, bona donata ad ipſam Portiam, ſi viveret, ſin minus ad ejus hæredes reverterentur; Secunda, quod, ſi idem Fabritius Maſculos relinqueret, qui, vel eorum Deſcendentes ſubinde ſine Filiis maſculis decederent, tunc ſola medietas bonorum ad ipſam Portiam, ejuſque hæredes rediret: Tertia demum lex ea fuit, quod, ſi prædictus Fabritius, aut ejus hæredes aliqua neceſſitate ducti vellent nonnulla ex donatis bonis alienare, eveniente quocunque caſu reverſionis, tantundem in pretio, & numerata pecunia reſtituendum foret pro omni eo, quod diſtractum fuiſſet.

Quibus ita in facto conſtabilitis, juvari nequaquam poterant Comites de Balleonibus, nec donatione anni 1531., nec ſubſequenti tranſactione an. 1556.; Non enim donatione; quia, licet Portia in ea conſtituerit perpetuum fideicommiſſum favore Balthaxaris, & Fabritii Fratrum, eorumque deſcendentium maſculorum, ſubjunxit tamen, quod, decedentibus iiſdem ſuis Fratribus, eorumque Deſcendentibus maſculis, bona donata ad ipſam, vel ejus hæredes revertere deberent; Cum igitur innegabile eſſet in facto, jam penitus eſſe extinctam ipſorum lineam maſculinam per obitum Camilli de Signorellis, & Comites de Balleonibus in hoc Judicio ſtare cum qualitate hæreditaria ipſius Camilli, non autem Portiæ, fruſtra actionem ipſi dirigebant ad hæc controverſa bona, quæ ob purificatum caſum
2 reverſionis unice ſpectant ad hæredes prædictæ Portiæ donantis, non autem ad hæredes Camilli, ut alias hujus Cauſæ deciſiones reaſſumendo firmat ultima Deciſio R. P. D. Vicecomitis §. *Verum inſpectio*.

Et hinc extranea penitus a præſenti Judicio apparuit exceptio, quod, quouſque hæredes Portiæ non compareant petendo hujuſmodi bona vigore ſupradicti pacti reverſivi, ea nequaquam avelli poſſunt a Comitibus de Balleonibus hæredibus dicti Camilli ultimi maſculi, & poſſeſſoris ipſorum bonorum; Nam hodierna quæſtio unice conſiſtit, an eſſet concedenda reintegratio ipſis de Balleonibus, *tanquam hæredibus Camilli*, & in hac hypotheſi facillime excludebantur exceptione non Juris, cum hæredes non ſint dictæ Portiæ, ad quos duntaxat ſpectare poſſunt, ut animadvertit ſecunda deciſio Reverendiſſimi Creſcentii, & tertia coram me utrobique §. *finali*; Ultraquamquod, quatenus ſpectandum eſſet ſupradictum objectum, hoc certe recipi poſſet in eo tantum caſu, quo Balleoni egiſſent hodie in gradu appellationis adverſus ſupra-recenſitum Laudum, & Sententias Rotales, per quas hujuſmodi bona adjudicata fuerunt Comitibus de Anſidæis, vel obtinuiſſent reſtitutionem in integrum; Verum, cum ipſi ob non inter-
3 poſitam appellationem dictum Laudum acceptaverint, atque ſeſe ſubmiſerint judi-

judicio præfatarum Sententiarum, quinimmo novam propoſuerint actionem ad dd. bona tanquam hæredes Camilli, objicere nequaquam poſſunt, quod non comparent hæredes dictę Portiæ; cum hujuſmodi exceptio jam abſoluta fuerit per dictum Laudum, & per ſupradictas Sententias Rotales, quam proinde non decet iterum refricare, niſi reportata prius reſtitutione in integrum, quæ in his terminis vix eſſet ſperabilis.

Parvi penſa replicatione, quod Laudum ab ipſis acceptatum reſpicit tantum bona fideicommiſſaria Fabritii, non autem bona Portiæ, ſuper quibus Arbitri prȩſervarunt jura eiſdem Comitibus de Balleonibus; Hujuſmodi ſiquidem Jurium præſervationem nil aliud operari poſſe compertum fuit, niſi quod Balleoni valerent novum judicium ex integro inſtruere vigore dictæ præſervationis, aut ſaltem novam Commiſſionem in devolutivo, ſi Juris erit, obtinere adverſus d. Laudum, non autem efficere, ut audirentur in hoc prorſus ſeparato Judicio, reſpiciente reintegrationem bonorum Portiæ ſub præciſa qualitate hæreditaria Camilli; Cum autem ſub imagine hujus hæreditariæ qualitatis debita nequaquam eis ſit expoſtulata reintegratio, jure merito in 4 præſenti Judicio repulſi fuerunt ab intentata actione, etiam vigore d. Jurium prȩſervationis, ut firmat d. ultima deciſio §. *Neutiquam*.

Conſimili reſponſione removebatur alterum rępetitum objectum fundatum a Balleonibus in Ceſſionibus, quas obtinuerunt ab hæredibus Portiæ; Quoniam hujuſmodi ceſſiones diſcuti debent, & promerentur novum, & congruum Judicium, adeoque proponi non poterant in præſenti, confuudendo in eis figuram qualitatis hæreditariæ Camilli, de qua hodie tantum agebatur, cum altera prorſus diſparata qualitate Ceſſionariorum hæredum dictæ Portiæ; Omnis enim actio diſparata diſparatum expoſcit Judicium, nec plu- 5 res actiones diverſæ in uno, eodemque judicio proponi, aut confundi poſſunt; Quamobrem ſequebatur, quod Comites de Balleonibus, nec etiam uti Ceſſionarii dd. hæredum hodie audiri valent, ut proſequitur d. ultima deciſio §. *finali*.

Conſtito igitur ex his, quod prædicti Comites nullam habeant actionem ad hæc controverſa bona vigore ſupradictæ donationis anni 1531., pari facilitate oſtendebatur, quod nec ex tranſactione anni 1556. aliquod præſidium deducere valebant; Nam, cum per hanc tranſactionem Portia titulo donationis libere, & abſque ullo vinculo fideicommiſſi ceſſerit omnia ſua Jura, & actiones quovis titulo ſibi competentes ſuper bonis maternis Fabritio, ejuſque hæredibus, *& cui jus ſuum conceſſerit, ſeu concedere voluerit nunc, & in futurum*, hinc ipſe utens facultate diſponendi de dictis bonis ceſſis ad ſui placitum, novum fideicommiſſum ordinavit favore Camilli, & Hieronymi, eorumque lineæ maſculinæ, in cujus deficientiam maſculos a Giſmunda filia deſcendentes ſubſtituit; Cum itaque jam defecerit linea maſculina ipſius Fabritii per obitum Camilli Junioris, ſicuti factus fuit locus ſubſtitutioni favore deſcendentium maſculorum a Giſmunda, ita hujuſmodi bona ſpectare debent ad Comites de Anſidæis ab eadem Giſmunda Deſcendentes per lineam maſculinam; Et per conſequens incontrovertibile eſt, quod neque vigore hujus tranſactionis jus aliquod habere poſſunt Comites de Balleonibus, ut cæteris aliis adductis hujus Cauſæ deciſionibus firmat ultima deciſio §. *Ad tramites*.

Videntes igitur prædicti Comites de Balleonibus, quod nullimode quidquam obtinere poterant ex ſupracitatis titulis, ſeſe poſtremo reſtringebant ad petendam medietatem tantum bonorum Portiæ, eo ſub præſidio, quod vigore dictæ tranſactionis in caſu, quo deficeret linea maſculina Fabritii, ſemis ipſorum rediit ad hæredes ejuſdem Portiæ, & alter ſemis liber remanſit in hæreditate Camilli, cujus ipſi ſunt hęredes.

Verum inutili conatu; reducendo etenim univerſam quæſtionem ad d. ſolam medietatem bonorum, quia altera revera ſubjecta erat dicto pacto reverſivo, compertum fuit, quod in ea Portia nullum ordinavit fideicommiſſum

ſum

ſum, neque præcedens, quod ſtatuerat in dicta renuntiatione, repetiit, quinimmo ab eo penitus receſſit per ſubſe-
6 quentem tranſactionem, in qua libere ceſſit omnia ſua bona materna Fabritio, ſuis hæredibus, & cui Jus ſuum ipſe concedere voluerit, & poteſtatem fecit alienandi etiam portionem ex dictis ſuis bonis pro eorum indigentiis; Quemadmodum in his terminis, ſignanter ob ſupradictam alienandi facultatem dubitari non poterat, quin fuerit penitus receſſum a fideicommiſſo præcedenter condito in dicta donatione anni 1531., ut animadvertit dicta ultima deciſio §. *Sed quid plura*, ita multo minus hæſitandum erat, quin Fabri-
7 tius libere revera acquiſiverit d. medietatem bonorum, ac jure merito de ea diſponere potuerit, vel diſtrahendo, vel novum fideicommiſſum ſuper ea ordinando, prout fecit, quod hodie purificatum remanet favore Comitis Anſidæi Deſcendentis maſculi a Giſmunda Fabritii filia; Ac proinde nec etiam in hac bonorum medietate jus aliquod ſibi adſtruere poſſe Comites de Balleonibus perſpicuum undique erat, ut conſentanee ad alias præcedentes deciſiones firmatur in d. ultima §. *Aſt aſſumptum*.

Subſiſtere nec poſſe iterum hodie compertum fuit, quod ſubſequens tranſactio inita fuerit relative ad d. præcedens fideicommiſſum, & in illius potius confirmationem, quam deſtructionem & novationem; ex quo deducebatur, quod eadem bona dici debeant provenientia ex primævo titulo, & cauſa, ac ſubjecta per conſequens eidem fideicommiſſo; Objectum enim procedere poterat, quoties præcedens donatio, ubi factum fuit fideicommiſſum, viribus omnibus ſubſiſteret, & immunis prorſus eſſet a quacunque dubietate, non autem in præſenti hypotheſi, in qua, nedum ſuper dicta renuntiatione, aut donatione aliqua inſurgebat dubitandi occaſio, ſed etiam erat revera nulla, & enormiſſime læſiva; Ideoque, cum ex prædicta donatione undique nulla, &
8 inſubſiſtenti, nullum dominium, nullumque Jus acquiſierit prædictus Fabritius; *Alex. in leg. ſi aliquam rem n.12. ff. de acquir. poſſeſſ.*, *Tiraquell. de conſtit. poſſeſſ. pact.7. limit.7. n.23.*, & 24., *Gratian. diſcept.* 483. *n.* 4., *Conſtant. annot. ad Statut. Urbis annot.*46. *art.*1. *n.*9., *Rot. dec.*151. *n.*9. *par.*17., *dec.*14. *n.*1. *par.*18. *recen.*, *dec.*774. *n. final. cor. Buratt.*, *dec.*5. *n.*12. *de fideic.*, & *dec.*17. *ſub n.* 14. *de Tutor. cor. cl. mc. Card. Falconer.*: Perneceſſe ſequebatur, quod, ſi quis titulus in eodem conſpici poterat, profecto non aliunde erat deſumendus, niſi a ſubſequenti valida tranſactione, ut pariter firmat d. ultima deciſio §. *Objectum*.

Qua caſuum retenta diſtinctione fruſtra proponebatur, quod bona quæſita ex cauſa tranſactionis ſuper titulo Fideicommiſſi, non obſtante ſtipulatione pro ſe, hæredibus, & Succeſſoribus quibuſcunque ad idem Fideicommiſſum referantur; Quidquid enim ſit de hujuſmodi propoſitione, an per ſimplicem,
9 & nudam tranſactionem factam ſuper Fideicommiſſo undique valido, & claro, omnia miniſterio Juris dicantur quæſita dicto Fideicommiſſo, etiamſi Tranſigens pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque ſtipulatus fuerit, cum negativam tueantur ſententiam *Noguerol. alleg.*20. *n.*130., *Valeran. de Tranſact. lib.*5. *quæſt.*6. *n.*22., *Urceol. de Tranſact. quæſt.*82. *n.*36., & *ſeq.*, *Rot. dec.*46. *n.*13. *par.*11., *dec.*228. *n.*14. *par.*15., & *dec.*318. *n.*12. *par.*17., & *dec.*452. *n.*20. *par.*19. *recen.*, *dec.*199. *n.*5. *cor. Peutinger.*, *dec.*91. *n.*3., & 4., & *dec.*188. *n.*15. *cor. Lancett.*, *dec.*294. *n.*3. *coram Anſald.*, & *in Romana Fideicommiſſi Joannis Petri Senioris de Caſſarellis* 4. *Martii* 1731. §. *Fruſtraque cor. Emo D. Card. Rezzonico*.

Profecto removebatur omnis difficultas animadvertendo, quod Tranſigentes non utique conſiderarunt præcedens Fideicommiſſum uti undique validum, ſed immo illud uti penitus inſubſiſtens, tanquam ordinatum in donatione, ſeu renuntiatione anni 1531., quæ in totum deperire poterat ob illius evidentiſſimam nullitatem, & enormiſſimam læſionem, ſuper qua Portia Donatrix jam judicialiter proteſtata fuerat eam caſſando, revocando, & annullando. Quibus ſtantibus, cum ex primævo

mævo Fideicommiſſo, uti penitus inſubſiſtenti, nec Fabritius, nec ejus hæredes, & ſucceſſores nullum jus acquiſiverint, non utique prohibebatur idem
10 Fabritius ex nova cauſa acquirere eadem bona, atque de his diſponere, eaque donare cui libuerit, abſque eo, quod in minimum ſubjecta remanerent priori Fideicommiſſo, vel præcedentibus Perſonis in eo nominatis, ut conſimili objecto occurrit prima deciſio R̃mi Creſcentii §. *Ultra quod*, & *dicta ultima d.* §. *Objectum*.

Idque procedere exiſtimatum fuit, etiamſi per dictam ſubſecutam tranſactionem illatum fuiſſet maximum præjudicium ſucceſſoribus ipſius Fabritii tranſigentis in prima donatione comprehenſis, & vocatis ad Fideicommiſſum Portiæ, ex eo, quia ipſi uti hæredes, & cauſam habentes a prædicto Fabritio tenentur perneceſſe ejus factum
11 religioſe ſervare, dictamque tranſactionem ratam ſemper habere, ut ait dicta deciſio R̃mi Creſcentii §. *Etiamſi*; Eoque fortius, quia Maſculi de Familia Signorellia, quidquid ſperare poterant ex Fideicommiſſo Portiæ, conſequuti ſunt ab illo Fabritii; Immo melius conſultum fuit eis per d. tranſactionem; cum per eam de medio ſublatæ fuerint omnes illæ nullitates, quibus obnoxia erat præcedens donatio, propter quas nec Fabritius ipſe, neque ejus deſcendentes quidquam unquam habere potuiſſent, ut proſequitur dicta deciſio R̃mi Creſcentii §. *Maxime*.

Attendi nec potuit ad demonſtrandum, quod in tranſactione fuerit præſervatum præcedens Fideicommiſſum, quod poſiti fuerint in conditione Filii Fabritii, ejuſque Deſcendentes; Etenim ceſſante in hoc caſu peculiari diſpoſitione Statuti, filii, & Deſcenden-
12 tes in conditione poſiti, non dicuntur de Jure diſpoſitive vocati; Nec votum agnationis in dicta tranſactione appo-
13 ſitum fuit, per quod inſurgere poſſet illorum diſpoſitiva vocatio, quod ſane
14 deſumi non poterat in qualitate maſculinitatis, cum qua Deſcendentes vocati fuere, cum præſeferat ſimilis expreſſio prædilectionem ſexus potius, quam agnationis deſiderium. Nec ulterius in ea demandata fuit bonorum ſtri-
15 cta, & perpetua conſervatio, quinimmo fuit permiſſa illorum alienatio, quæ
16 plurimum urget ad excludendam vocationem Filiorum in conditione poſitorum, ut optime firmat d. ultima deciſ. §. *Minoris*, & §. *Et quamvis*, & *ſeq.*

Nec ambigi poterat de nullitatibus prædictæ donationis, eo ipſo, quo ponderabatur, quod de ipſius tempore Portia Minorennis erat, actuque mancipata obſequiis Patruorum, & in talibus circumſtantiis eidem Fabritio donavit totam hæreditatem Maternam ſibi duntaxat ſpectantem, reſervata tantum dote florenorum 2000. ex eadem ſua propria Materna ſubſtantia detrahendorum, abſque eo, quod quidquam a Patrimonio Paterno, vel Fraterno in compenſationem recepiſſet; Quæ quidem donata hæreditas nec tenuis erat, immo nimium pinguis, dum ad eam conſequendam per ſubſequutam tranſactionem Fabritius perſolvit eidem Portiæ alia ſc.2000., & ſuper reliquatu Fideicommiſſum conſtituit, quod hodie fruſtra a Balleonibus reintegrari prætenditur; Si enim ad reſcindendum contractum ex capite enormiſſimæ læ-
17 ſionis requiritur de Jure communi exceſſus ultra dimidiam; ex firmatis *per Rot. dec.*278. *num.*1. *par.*4. *tom.*2., *deciſ.*364. *num.*17., *deciſ.*14.*n.*25., & *deciſ.*698. *n.*7. *par.*18. *recent.*, *deciſ.*312. *n.*2. *cor. Dunoz. Iun.*, & *deciſ.*1243. *n.*19. *cor. bon. mem. Lancetta*; Quidnam dicendum erit in hypotheſi, in qua Portia totum renuntiavit, nihilque penitus a Renuntiatario recepit? Profecto non aliud erat aſſerendum, niſi, quod Portia enormiſſime læſa revera remanſerit, quodque propterea ejus renuntiatio nulla penitus remanebat.

Hocque locum ſibi vindicat, etiamſi in dicta renuntiatione adhibitæ fuiſſent omnes, & Juris, & Patrii Statuti ſolemnitates, nempe decretum Judicis, Proximiorum interventus, & etiam ipſiuſmet Renuntiantis Juramentum de ſemper ratam habendo renuntiationem, & demum ſi pro ipſius Cauſa expreſſa fuiſſet contemplatio agnationis Renuntiatarii; Nam quoties illico, & inconti-

tinenti indubie conſtat, actum labora-
18 re enormiſſima læſione, nihil porro
operantur adhibitæ ſolemnitates, ut in
terminis decreti Judicis eſt Gloſſ. in leg.
1. verbo omni ordine C. de fid. Inſtr., &
Jur. baſt., Fiſcal. lib.11., Menoch. de
præſumpt. lib.2. præſumpt.75. n.32.,
Gratian. diſcept.435. n.10. & 11., Jo-
vius de ſolemnit. in contr.minor.gloſſ.20.
§.2.n.86.& ſeq., & §.3.n.11., & ſeq.,
& gloſſ.16.§.7.num.261., Urceol. con-
ſult.63.n.13., Rot. dec.348. n.9.par.14.
rec., & dec.718, n.25., & deciſ.945.
n.31.cor. bo. me. Molin.
19 Pariter in terminis juramenti, quia
iniquitatis vinculum eſſe non debet, an-
tiquioribus omiſſis firmat Rot. dec.192.
n.21.par.10., & dec.412.n.31.par.16.
recen., dec.410. n.11. cor. Buratt., de-
ciſ.335.n.2. cor. Celſ., dec.191.n.3. cor.
Priol., dec.49. n.12. cor. Pamphil., &
d. dec.945. n.34. cor. bon. mem. Molin.,
& in terminis aliarum ſolemnitatum
firmat Rot. dec. 186. n.2. part.4., &
dec.336.n.21. part.10.recen., dec.702.
n.74. cor. Merlin., dec.508. n.2.cor.Se-
raphin., dec.113. n.8. cor. Gregor., ibi-
que Adden. n.11., dec.25. n.15. cor.Du-
ran., dec.288.n.6. cor.Cavaler., dec.391.
n.3., & dec.443. n.2. cor. Coccin., &
dicta dec.945. n.30. cor. Molin. Immo
nec ſuſtineri poſſet prædicta donatio,
etiamſi fuiſſet renuntiatum actioni obji-
20 ciendi de enormiſſima læſione; quia
hujuſmodi læſioni renuntiari nequit,
ad tradita per Cyriac. contr.599. n.53.,
Adden. ad Pamphil. dec.49. n.17., Rot.
dec.354. n.9. par.13. recen., Anſald. in
adnotat. ad dec.91. n.28., etiamſi inter-
21 ceſſiſſet Juramentum, ut ampliative
tradunt Cephal. conſ.142., & conſ.405.
utrobique n.30., Menoch. conſ.412.
n.74., Simoncell. de Decret. lib.3.tit.8.
n.234., Seraphin. de Privileg. Juram.
privileg.83. n.104., & privileg.136.
n.15., Dalner. de Renunt. cap.6. n.31.,
Gallerat. de Renunt. cent.2. renun.102.
n.24. verſ.Contrarium verius, Noguc-
rol. alleg.18.n.55., & ſeq., & n.60.,
Oſaſc. dec.41. n.2., Rot. dec.75. n.8.
cor. Buratto, & dec.191. n.2., & 3.
cor.Priol., & d. dec.91. n.29. in adnot.
cor. Anſald.
Cauſa vero expreſſa donandi, ſeu re-
nuntiandi ob conſervationem agnatio-
22 nis Fabritii dici, & dijudicari potius
debet merus, & ſimplex prætextus ad
palliandam d. enormiſſimam læſionem
expoſitus, quam ad deſignandam juſti-
tiam, & validitatem d. donationis, nec
tantæ eſſe valet efficaciæ, ut ſubſiſtere
faciat actum illum, qui in ſubſtantia
nullus, & inefficax eſt, prout talis exi-
ſtimari debet ſuprad. renuntiatio, ex
qua cum propter ſuprad. vitium inſur-
gat dolus re ipſa, qui æquiparatur dolo
ex propoſito, & data opera, nulla idcir-
co de Jure remanſit, Capyc. Latr. con-
ſult.36. n.27., & ſeq., Conciol. alleg.
civil.4. num.35., Rot. poſt Urceol. de
Tranſact. dec.7. n.4., Adden. ad Pam-
phil. dec.49. n.14., dec.152. n.6. cor.Ca-
rill., & dec.9.n.6. de pact., & dec.14.
n.18. de Tutor. cor. Card.Falconer.
Multoque minus evitari poterat hu-
juſmodi læſio ſub præſidio, quod ad
23 eam commenſurandam inſpici debeat
congruitas dotis, non vero quantitas
Patrimonii renuntiati; Hæc etenim
propoſitio locum habere poſſet in caſu,
ubi ageretur de Donatario, ſeu Renun-
tiatario, qui dotem fœminabus de pro-
prio conſtituiſſet, correſpective ad quam
emiſſa fuit donatio, quæ in his termi-
nis de leſione redargui nequiret, etiamſi
longe excederet quantitatem dotis re-
ceptæ, & intraret ſupradicta propoſi-
tio, quod ad comprobandam læſionem
inſpici debeat congruitas dotis, ut tra-
dunt authoritates in contrarium allega-
tæ, nempe Torr. de Pact. futur. ſuc-
ceſſ. lib.2. cap.26. n.68. 115., & 153.,
Urceol. conſult.49. n.39., & 46., Ad-
den. ad Buratt. dec.894. n.8. dec.271.
n.9.part.13.recen., dec.274. n.8. coram
Merlin., dec.57. n.46. cor. Anſald., in
Alatrina Renuntiationis 7. Junii 1708.
§. Quatenus coram R.mo Creſcentio, &
in Recineten. Legatorum ſuper Legato
Mariæ Franciſcæ 19. Januarii coram
eodem; Verum in præſentiarum non
24 ita poterat affirmari, dum Portia in
dotem nihil a Fabritio recepit, nilque
ab illo habuit, ſed unice cum ſuiſmet
propriis bonis dotem ſibi conſtituit.
Ad removendum demum omnem,
& quamcunque prætenſionem Comi-
tum de Balleonibus iterum placuit Pa-
tribus

tribus ſuffragantibus, quod prædd. Comites, etſi hæredes mediati Fabritii tranſigentis, tenebantur tamen ratam ſervare d. tranſactionem factam ab eorum auctore, juxta illud abſolutiſſimum
25 Juris principium, quod hæres hæredis dicitur hæres primi defuncti, ejuſque factum ſervare obſtringitur, & obſervat; cum aliis præcedentibus d. deciſio R. P. D. Vicecomitis §. *Verum*; Qua
26 quidem hæreditaria qualitate exuti nequaquam dici poſſunt præfati Comites per ſimplicem reſtitutionem bonorum; cum ulterius requiratur, & legitimum Inventarium, & ſubſequens exacta redditio rationis, ut conſentanee ad præcedenter firmata in deciſione hujus cauſæ coram Me §. *Spreta, & ſeq.* concludit d. ultima deciſio §. *In nihilo*. Et ita utraque &c.

## ROMANA CAUTELÆ ANGELI.

*Lunæ 9. Aprilis 1742.*

### ARGUMENTUM.

Pœna binubatus tolli nequit per pactum; limita, ſi dos a marito conſtituta fuit cum pacto reſolutivo, & reverſivo in caſu pædeceſſus uxoris. Cætera habes in Argumento Deciſionis CXCIX.

### *SUMMARIUM.*

1 *Inſtrumentum obligatione Camerali munitum paratam habet executionem.*

2 *Cautela Angeli innixa titulo aliqualiter dubio non retardat effectum actionis claræ.*

3 *Clauſulæ* -- perchè così, e non altrimenti -- *ipſo jure obligationem reſolvunt.*

4 *Prædecedente uxore cum filiis, dos remanet penes Maritum quoad uſumfructum;*

5 *Limita concurrente pacto in contrarium.*

6 *Non datur actio, ubi non adeſt obligatio.*

7 *In dote profectitia cenſetur habitus reſpectus ad filios; in adventitia vero pactum reverſivum in caſu prædeceſſus Uxoris ſufficit ad excludendos filios etiam ſpecifice non nominatos.*

8 *In dote ab extraneo conſtituta pacta reverſiva a jure ſunt permiſſa.*

9 *Dictio* nemo *comprehendit omnes perſonas intereſſe habentes.*

10 *Diſcretivus modus loquendi diverſam diſponentis voluntatem præſefert.*

11 *Pœna binubatus tolli nequit per pactum;*

12 *Declara id procedere in Dote conſtituta ex bonis liberis mulieris;*

13 *Veluti quando bona ſimpliciter donata mulieri fuerunt, & per ſeparatum actum in dotem tradita cum conditione de illa ſuperlucranda a Viro in caſu prædeceſſus Uxoris:*

14 *Secus ſi dos a Viro non ſimpliciter donata, aut promiſſa fuerit, ſed conſtituta cum pacto reſolutivo in caſu prædeceſſus Uxoris; tunc enim pœna binubatus non intrat:*

15 *Clauſula* Conſtituti *ſequitur naturam contractus.*

## DECISIO CCXXX.

Sub conſueto dubio -- *An eſſet ſtandum, vel recedendum a deciſis?* -- novo examini ſuppoſui fundamenta meæ præteritæ deciſionis editæ ſub *die* 8. *Maii* 1741., quæ cum, quoad omnia in ea firmata, viribus omnibus ſubſiſtere apparuerit, merito confirmationem hodierna die obtinuit, mediante reſponſo -- *In deciſis* --.

Et ſane, quod attinet ad mandatum relaxatum favore Actorum ad effectum, ut ipſi liberarentur a fidejuſſione præſtita in Cenſu, de quo agitur, ſortis ſcut. 1123.75. a Theodoro de Boncompagnis eorum Auctore, atque relevarentur a ſolutione fructuum dicti Cenſus, profecto nulla ambigendi occaſio aderat quoad Juſtitiam ejuſdem mandati; cum clare reſurgere iterum conſtiterit ex litera Inſtrumenti Cenſualis
1 obligatione Camerali muniti, cujus proinde executio nequaquam remorari poteſt, ut firmat *dicta mea deciſio* §. *Subſiſtentia*.

Abſque eo quod ad impediendam executionem ſupradicti mandati quidquam obſtaret Cautela Angeli a Philippo, & Sebaſtiano de Jaquet allegata, & ſubnixa titulo dotis ſcut. 2000. Mariæ Joannæ Burſatti Uxoris Claudii debitoris Cenſus, & Authricis eorundem de Jaquet; Actio ſiquidem ab Actoribus inten-

intentata cum clara ſit, & indubitata, utpote reſurgens ex publico Inſtrumento numeris omnibus abſoluto, hinc promanabat vulgatiſſimum illud Juris principium, quo cavetur, ne unquam attendatur Cautela Angeli, niſi innita-
2 tur titulo pari claritate refulgenti, ita quidem ut, poſitâ quacunque illius dubietate, ea ſemper veniat rejicienda, atque exiſtimanda inefficax ad retardandum effectum claræ actionis, ex firmatis per *Rot. dec.338. n.7. par.17., dec.585. n.6. par.18. Recent., deciſ.464. n.1.cor. Priol.,dec.1018.n.1.,dec.1253. pariter n.1. cor. Emerix Jun., dec.134. n.3. cor. Caprar., & dec.9. n.2., & deciſ.10. n.10. de reb. Credit.cor. clar. me. Card. Falconer.*

Aſſumpto igitur per Dominos examine ſuper titulo dictæ Dotis, quo eadem Cautela Angeli proponebatur, compertum fuit, quod nedum dubius eſt, verum etiam penitus inſubſiſtens; dictus enim Claudius Jacquet occaſione Matrimonii contrahendi cum prædicta Maria Joanna Burſatti voluntarie, & de proprio promiſit eidem ſuæ Sponſæ Dotem in ſumma ſc.2000., adjecta ea tamen expreſſa lege, quod in caſu prædeceſſus dictæ ſuæ Uxoris, reſolveretur penitus ejus obligatio, & non teneretur neque ad reſtitutionem, neque ad ſolutionem ejuſdem Dotis favore cujuſcunque perſonæ, ibi — *Non ſia tenuto reſtituire la ſuddetta Dote,nè al pagamento di eſſa a neſſuna perſona,perchè così, e non altrimenti* — quum igitur in facto certum ſit, jam eveniſſe caſum præciſum prædeceſſus dictæ Uxoris, perſpicuum reddebatur, quamcunque dicti Claudii obligationem totaliter evanuiſſe, ac ſi Dos prædicta nunquam conſtituta fuiſſet, atque nulli eandem Dotem eſſe ſolvendam, & reſtituendam; Et præſertim dictionibus il-
3 lis ſpectatis — *Perche così, e non altrimenti* — quæ obligationem ipſo Jure reſolvunt, ut proſequitur *d. mea Deciſio præcedens §. Verum perpenſo.*

Nec profuit replicatio, quod dictum pactum reſolutivum filios non comprehendat; dum Pater non tenetur ipſis reſtituere Dotem Maternam, quam retinet penes ſe ob uſumfructum ſibi in ea debitum intuitu Patriæ poteſtatis, ſed debet duntaxat eiſdem proprietatem reſervare, ac proinde ſi Pater non adſtringitur filiis Dotem reſtituere, comprehendi nequeunt ipſi in dicto pacto reſolutivo, quod de reſtitutione tantum loquitur, juxta regulam, quod cui non conveniunt verba diſpoſitionis, nec ipſa diſpoſitio convenire poteſt; Quoniam hujuſmodi replicatio procedere utique poſſet, ſi ageretur in caſu de regulari Dotis conſtitutione abſque ullo pacto reverſivo, quo caſu ſecun-
4 dum Legis ſanctionem, Dos remanet penes Maritum quoad uſumfructum eveniente Mulieris obitu; non autem in præſenti hypotheſi, in qua Claudius expreſſe ſibi cavit, ut eveniente prædeceſſu ſuæ Uxoris nulli teneretur Dotem reſtituere, ac ſolvere, & extincta penitus remaneret quælibet ejus obligatio; In his namque terminis locum profecto non habet dicti Juris diſpoſitio, verum aliud ſubintrat firmiſſimum principium, nempe, quod per pactum, & conventionem derogatum cenſetur Juris diſpo-
5 ſitioni, ut firmatur *in dicta mea Deciſione §. Pro evitanda.*

Ultra quam quod, quoties incontrovertibile erat in facto, quod Claudius expreſſe ſibi caverat, ſe nequaquam teneri voluiſſe ad ſolutionem, & reſtitutionem Dotis in caſu præmorientiæ ſuæ Uxoris, ſicuti in his circumſtantiis reſoluta dicitur quælibet aſſumpta obligatio ipſius Claudii, & extincta funditus remanent omnia Juria Dotalia Mariæ Joannæ prædefunctæ,ita nihil eſt,in quo ſuccedere valeant filii eorum Matri, & quod Claudius prædictus eiſdem in proprietate teneatur reſervare ob reſiſtentiam dicti pacti reſolutivi; nam nullo modo verificari poteſt filiorum ſucceſſio in Dote materna, aut obligatio Patris reſervandi proprietatem dictæ Dotis, niſi per neceſſarium, & indiſpenſabile antecedens præſuppona-
6 tur obligatio reſtituendi eandem Dotem, ſine qua fruſtranea eſt quælibet actio; juxta regulam, de qua *in §.1. inſtit. de verbor. oblig., Gloſ. in verb. ſupereſt. inſtit. de action. in princ., Rota dec.15. la 2.n.1. de reb. cred. & dec.28. n.2. in Miſcell. cor. Card. Falconer.*

Mi-

Minus attendi potuit, quod filiorum excluſio uti legibus exoſa nunquam cenſeatur adjecta, niſi explicite fuerit ſtipulata; Aliud enim eſt, quando agitur de Dote conſtituta ab eo, qui de Jure dotare tenetur, aliud vero, quando ab extraneo, qui nullo Jure ad dotandum adſtringi poteſt, fuit aſſignata; In primo etenim caſu nulli dubium eſt, quod, cum agatur de Dote profectitia,
7 cenſetur habitus reſpectus ad filios, qui comprehenſi remanent in ipſa Dotis conſtitutione; Verum quando, ut in hypotheſi, res eſt de Dote adventitia, conſtituta nempe ab extraneo, ſi filii in ea comprehenſi non fuerunt, immo ſi cautum fuit de ipſius reverſione in caſu prædeceſſus Mulieris, ipſi filii nullum Jus ſuper ea ſibi adſtruere poſſunt, & cenſentur excluſi ſub generalitate verborum dicti pacti reverſivi, etiamſi de eis ſpecifica facta non fuiſſet mentio; cum id expoſcat conſtitutio Dotis facta ab extraneo, qui, dum dotare non tenetur, poteſt ſibi dicere, & apponere quodcunque pactum ſibi magis bene viſum, ut præter relatos *in d. mea Deciſione*, quæ confirmatur §. *Momenti* eſt *Textus* clariſſimus *in Leg. Ob res* 20. §.1. *ff. de pact. Dotal.*, & diſtinguendo tradunt, *Faber. de Conject. lib.3. cap.1. n.27.*, *Barboſ. in leg.2. par.1. in princ. n.159. ff. ſolut. matrim.*, *Caren. reſol.147.n.7.verſic.Vel ſaltem,Guido Pap. dec.523. n.2.*, *Cutell. de Donat. diſc.3. par.7. n.37.*, *Fontanell. de Pact. nuptial. tom.2. clauſ.4.gloſ.10.par.1.n.4.*, *Vreeol. conſult. cap.8. n.17.*

Et in his circumſtantiis tam longe eſt, quod hujuſmodi pacta Dotis reverſiva appoſita ab extraneo, qui eandem Dotem ex propria ſubſtantia conſtituit, legibus ſint exoſa, & naturæ
8 repugnantia, ut immo per contrarium leges ipſæ eadem pacta permittant ſub ea juſtiſſima ratione, ut facilius extranei ad dotandas Mulieres alliciantur; ad tradita per *Mantieam de Tacit. lib.12. tit.33. n.46.*, *Gratian. diſcept. foren. cap.435. n.23.*, & *cap.769. n.6.*, *Cutell. de Donat. diſc.3. pract.6. num.52.*, *Franch. dec.169. n.12.*

Verum prædictum objectum fundatum in non comprehenſione Filiorum ſub dicto pacto reverſivo excludebatur ulterius ponderando, quod Claudius conſtituendo Dotem ſuæ futuræ Sponſæ, & ſtipulando ſibi dictæ reverſionis pactum in caſu illius prædeceſſus, expreſſe dixit ſe nolle teneri *a reſtituire la ſuddetta Dote nè al pagamento di eſſa a neſſuna Perſona*; qui enim *neminem* di-
9 cit, omnes perſonas intereſſe habentes in ea dictione comprehendit, *Rota deciſ.98. n.8. par.3.*, & *dec.206. n.2. par.19. Recen.*, unde impoſſibile prorſus videtur, quod ſub eadem univerſaliſſima dictione non cenſeantur æque comprehenſi in dicto pacto etiam ipſi Filii, ac per conſequens excluſi a quocunque Jure ſuper Dote Materna, quę revertere debet ad ipſum extraneum Dotantem; Tantoque magis, quia idem Claudius plures diſcriminando caſus in dotatione ab eo conſideratos, ubi Filios comprehendere voluit, clare ſeſe expreſſit, & rotundis literis eos nominavit; Ideoque ſi in hoc caſu prędeceſſus Uxoris ſuę illos prętermiſit, ſignum evidens eſt, quod in hoc caſu eos excludere voluit, ut argumento ducto a diſcretiva, quod in Jure in qua-
10 cunque materia validiſſimum eſt, ponderat *d. mea Deciſio* §. *Et fruſtra*.

Minoris demum momenti apparuit poſtremum objectum, quod ſcilicet ſupradictum pactum, etſi afficere poſſet Filios in caſu ſimplici, non tamen poſſet in caſu mixto, ubi nempe Claudius ad ſecundas nuptias convolavit, quo caſu ad reſarciendam injuriam Conjugi prædefunctæ, & in pœnam binubatus, totum emolumentum dotis miniſterio Juris defertur, & reſervatur Filiis; ac
11 propterea hujuſmodi pœna a Juris diſpoſitione ſtatuta tolli nequaquam poteſt per ſupradictum pactum reverſivum, quod habet contra ſe Juris reſiſtentiam, juxta *Text. in leg. Generaliter Cod. de ſecund. nupt.*, & *in authen. de nupt. novel.22. cap.5.*, *Cujac. in d. leg. Generaliter*, & *Bald. ibidem n.2. verſic. Pone caſum*, & *verſic. Nec intereſſe*.

Longe ſiquidem diſtare viſæ fuerunt prædictæ authoritates a præſentibus circumſtantiis; Procedunt namque prædicta Jura in bonis ipſius Mulieris, quæ ſemel

12 ſemel ante contractum matrimonium effecta fuerant de illius libero patrimonio, & poſtmodum in dotem tradita, ac proinde hujuſmodi bona tanquam procedentia ex propria ſubſtantia Mulieris, libere, & abſque ullo onere, aut pacto reverſivo in dotem Viro conſignata, nulli dubium eſſe poterat, quin remanere deberent ſubjecta legibus, & pœnis binubatus, atque reſervari Filiis primi matrimonii, & ipſe eſt caſus *dictæ leg. Generaliter*, ibi *Eiſdem caſibus Maritum quoque, quæ de Bonis Mulieris ad eum devoluta ſunt morte Mulieris diſſoluta communiter liberis ſervare* — & *Gloſſ. omnia, quæ habuit ex primæva Uxore, compellitur requirere* —; Sicuti extraneus apparuit caſus ſupra citatæ *auth. de Nupt.*, dum in ea quoque ſupponitur dos profecta ex proprio Patrimonio Uxoris, data eidem abſque ulla conditione, & pacto.

Et in terminis loquuntur *Bald.*, & *Cujac. in d. leg. Generaliter*, dum ipſi figurant caſum, in quo extraneus dona-
13 verit ſimpliciter Mulieri bona, quæ hujus vigore donationis effecta jam fuerant de illius libero Patrimonio, quæque per novum, & ſeparatum actum in dotem tradita fuerunt cum conditione de illa ſuperlucranda a Viro in caſu præmorientiæ Uxoris, & in hoc caſu recte firmant, quod eadem bona utpote provenientia ex pura, & ſimplici donatione, eaque exiſtentia de libero Patrimonio ipſius Mulieris, ſubjecta eſſe debent pœnæ ſecundo nubentium; quam autem longe diſtent circumſtantiæ dictarum authoritatum a propria facti ſpecie, quis illico percipere poterat; cum dos, de qua agitur ſcut. 2000.
14 nunquam fuerit in libero Patrimonio Uxoris, dum Claudius non pure, & ſimpliciter eam donavit, aut promiſit, ſed eam conſtituit cum pacto, & conditione reſolutiva in caſu prædeceſſus ſuæ Uxoris; & in hac hypotheſi libere, & impune poterat Claudius ad ſecunda vota convolare ſine incurſu pœnarum binubatus; cum reſoluta obligatione dotis facta per dictum Claudium ob ſequutum caſum prædeceſſus Uxoris, nulla exiſtebat amplius dos in rerum natura, nec quidquam amplius aderat, quod idem Claudius reſervare tenetur ſuis Filiis; quia vigore dicti pacti reſolutivi dos nunquam pertinuit ad Patrimonium liberum Mulieris, ut bene explicat *Gabr. conſ. 26. n. 43. lib. 1.*, *Theſaur. deciſ. 197. n. 7.*, *Cutell. de Donat. diſcurſ. 3. par. 6. n. 39. 50. 53.*, & *54.*, & proſequitur dicta præcedens *mea Deciſio §. final.*

Quod vero ſubjungebatur de virtute clauſulæ *Conſtituti*, nullius omnino fuit momenti; quia hæc acceſſoria eſt, & ſe-
15 quitur naturam contractus, cui adjicitur; nam ſi ponatur in promiſſione aliqua, vel donatione pura, & abſoluta, abſolutum transfert dominium, ſi vero adjicitur promiſſioni ſub certo pacto, & conditione concepta, nullum abſolutum transfert dominium, ſed purificata conditione omnis promiſſio reſolvitur una cum efficacia dictæ clauſulæ *Conſtituti*, atque reputatur ac ſi facta non fuiſſet, ut poſt *Text. in leg. Quod meo ff. de acquir. poſſeſſ.* tradunt communiter *Oldrad. conſil. 134.*, *Honded. conſil. 2. n. 56. lib. 2.*, *Cutell. de Donat. d. part. 6. diſcurſ. 3. n. 19.*, *Rot. dec. 53. n. 5.*, *& 6. part. 15. recen.*, & *dec. 74. n. 2. cor. Herrer.*

Et ita utraque &c.

## MAJORICEN. MATRIMONII SUPER RESERVATIS.

*Lunæ 23. Aprilis 1742.*

### ARGUMENTUM.

Scienter contrahens cum conſanguinea nequit illa vivente aliam ducere; ſecus ſi ignoranter. Scientia vero ad hunc effectum non præſumitur, nec ſufficit, ſi ſit generica, & ſpeculativa, ſed debet eſſe certa, & dolo conjuncta; ita ut dubietas Contrahentem præſervet a prædicta inhabilitate.

### SUMMARIUM.

1 *Scienter contrahens cum conſanguinea, nequit illa vivente aliam ducere; ſecus ſi ignoranter;*

2 *Scientia autem ad hunc effectum, tanquam facti, & involvens delictum, non præſumitur;*

3 *Et excluditur ex diſpoſitione jurata Conjugum, & reſponſionibus in calore judicii datis;* 4 *Per-*

4 *Perjurium enim non eſt præſumendum*;

5 *Immo de jure excluditur ex quacunque veriſimili, & probabili cauſa*;

6 *Neque ſufficit ſcientia generica, & ſpeculativa impedimenti*;

7 *Quia ſcientia in hac materia debet eſſe cum dolo conjuncta*;

8 *In pœnalibus enim, & præjudicialibus ſcientia non debet eſſe vaga, & præſumpta, ſed poſitiva, certa, & individua*. & n.11.

9 *Teſtes varii, ac ſingulares, & de auditu, non magis probant, quam eorum authores*. & num. ſeqq.

12 *In dubio impedimenti Conſanguinitatis abſtinendum eſt a contractu*;

13 *Dubietas tamen præſervat a prædicta inhabilitate*.

14 *Pœna de jure extendenda non eſt*.

15 *Ex poſtpoſitione denuntiationum dolus non evincitur, nec exurgit inhabilitas ad alia Matrimonia*.

## DECISIO CCXXXI.

IN Audientia diei 12. Martii currentis anni dixerunt DD. conſtare de nullitate matrimonii initi inter Michaelem Aulet, & Joannam Thomas ob impedimentum dirimens conſanguinitatis in quarto gradu, ut oſtendit Deciſio cor. Me edita ſub eadem die. Cum autem circa ſecundam dubii partem -- *An nempe Michael fuerit effectus inhabilis ad contrahendum cum aliis Mulieribus* -- tunc ſuffragia non convenerint, hodie repropoſita a me cauſa -- *Negativè* -- quoad hanc partem DD. reſponderunt.

Occurrebat difficultas ex *Textu in Can. Qui propinquam 35. quæſt.2.*, ubi
1 diſponitur, quod *qui propinquam ſanguinis Uxorem ducunt, & ſeparantur, non licebit eis, quamdiu utrique vivunt, alias Uxores ſibi Conjugio ſociare, niſi ignorantia excuſentur*: cui concordat *diſpoſitio Sacroſancti Concilii Tridentini ſeſſ.24. de reform. cap.5.* Verum probe animadvertebatur hanc Juris inſpectionem ad quæſtionem facti deflectere, num ſcilicet Michael ſcienter cum Conſanguinea contraxerit, ut locum haberet pœna contra ſcientes tantummodo comminata, ſicuti ad apertam literam *Textus*, & ad limitationem Regulæ tradunt pluribus adductis concordan. *Barboſ. in Concil. Trident. ſeſſ.24. cap.5. de Reformat. Matr. n.4.*, *Roſignol. de Matrim. lib.7. diſp.2. §.25. ſub n.4.*, *Sanch. eod. tract. lib.2. diſp.40. num.4. §. Rogatis autem*.

In facto autem ſatis liquido apparebat nedum Michaelem ſcientiam non habuiſſe conſanguinitatis in gradu prohibito, ſed immo illius ignorantiam evinci. Præmiſſo etenim, quod ſcientia
2 iſthæc tanquam facti, & involvens delictum de Jure non præſumeretur, *Rot. dec.95. n.2. part.1.*, *& dec.75. n.25. par.11. recen.* Satis ſuperque deſumebatur defectus ſcientiæ præd. ex clara
3 depoſitione tam ipſius Michaelis, quam Joannæ ſolemni utriuſque juramento firmata, & emiſſa nedum occaſione, qua ipſi Vicarium Generalem adierunt ad effectum obtinendi diſpenſationem a prævia denuntiationum publicatione, verum etiam in reſponſionibus datis in calore Judicii, in quibus ipſa Joanna fatetur ſe credere Michaelem conſanguinitatem ſuam promulgaſſe ad cohoneſtandam cohabitationem dumtaxat, quibus ita ſe habentibus, nulla quidem melior probatio afferri poterat ad hujus ſcientiæ excluſionem; ad normam *Text. in l. Cum precum Cod. de liberat. cauſ.*, *Rot. dec.236. n.1. cor. Celſ.*, *dec.7. n.4. cor. Priol.*, *dec.18. n.6. in Miſcel. cor. Card. Falconer.* Attento
4 præſertim utriuſque partis juramento, quod operatur, ut attendendæ omnino ſint hujuſmodi feriæ confeſſiones, ne alias contra omnia Juris principia de eorum aperto perjurio ſit præſumendum, ut in propoſito firmat *Rot. dec.3. n.3. tit. de falſit. cor. Falconer.*, *& deciſ.846. n.4. cor. Lancett.*

Quin ad comprobandam ſcientiam impedimenti ex Conſanguinitate, & ad oſtendendum perjurium, aliquid faceret alia aſſertio Conjugum in progreſſu Cauſæ emiſſa coram eodem Vicario Generali Majoricen. ſuper Conſanguinitate, de qua alter ab altero audiverat ante contractum Matrimonium; Ex ipſa etenim aſſertione clarum, & manifeſtum apparebat, eos de hac Conſanguinitate tantummodo tunc verba feciſſe ad cohoneſtandam habitationem, quam idem Michael habebat in Domo Mulieris;

ris; in quibus terminis nedum exulat
quævis umbra perjurii, quod, ſi ex-
5 cludi de Jure debet ob quamcunque
veriſimilem, & probabilem Cauſam,
*Rot. dec.91. n.30. & ſeq. part.12., &*
*dec.376. n.13. par.19. rec., deciſ.844.*
*n.14. cor. Buratt., deciſ.503. n.9. cor.*
*Bich., & dec.216. n.4. cor. Lancett.*
Multo ſane magis excludebatur in hy-
potheſi propter illam certam, & ex-
preſſam cauſam adductam ab ipſa Joan-
na medio ejus juramento.

Verum etiam quælibet exulat poſiti-
va, ſpecifica, & practica ſcientia Con-
ſanguinitatis in ipſo Michaele; quia, etſi
in falſa ſuppoſitione, quod ipſe ſaltem
ſpeculative opinari potuiſſet de hujuſ-
6 modi impedimento, non tamen ſuffi-
ceret hæc ſcientia generalis, & ſpecu-
lativa impedimenti ad hoc, ut remane-
re debeat inhabilis ad contrahendum
cum aliis Mulieribus; juxta pænam in-
flictam per *d. Can. qui propinquam*, &
per *Tridentinum Concilium*, quæ tan-
7 tum percutit ſcientiam dolo conjun-
ctam, ut optime advertit *Sanchez de*
*Matrim. lib.2. diſput.40. n.4., & Bar-*
*boſ. in d. Concil. Trident. d. ſeſſ.24. cap.5.*
*de Reformat. num.3.* Ob eam certe fir-
miſſimam Juris regulam, quod, ubi aga-
8 tur de pænalibus, & præjudicialibus,
præſumpta, & vaga non ſufficiat ſcien-
tia ad incurrendam pœnam, ut con-
currat, opus eſt, poſitiva, & certa, ac
individua, ne alias ſemper contraria
præſumptio ignorantiam comprobet,
*Gloſ. in cap. Concertationi verbo ſcive-*
*rit de appellat., Rot. dec.436. n.33., &*
*dec.532. n.2. cor. Molines.*

Multoque minus ad hanc probatio-
nem faciendam attendendi erant Te-
ſtes, qui cum diſpares ſint, ac ſingula-
9 res, ſolumque in eo conveniant, quod
de aſſerta ſcientia Conſanguinitatis an-
te initum Matrimonium ab ipſis Conju-
gibus audiverant, nullam ideo fidem
obtinere poterant majorem ipſis Con-
trahentibus; Quemadmodum neque
ulla inducebatur probatio ex Teſte il-
lo, qui refert colloquium cujuſdam
*Amengual* cum Michaele ſuper gradu
diſtincto Conſanguinitatis; quippe quia
præmiſſo, quod ipſe Amengual nulla
de hoc verba facit, Teſtis hic tanquam
10 unicus, & ſingularis omnimode ſper-
nendus erat; *cap. Licet Cauſa, ibique,*
*Gloſ. in verbo ſingulare de probat., Rot.*
*deciſ.52. n.2. & 8. par.15. rec., & de-*
*ciſ.200. n.12. cor. Caprar.*

Maxime cum omnes Teſtes inducti
dignoſcerentur non ad probandam ſo-
lummodo Conſanguinitatem inter Con-
juges, ſed ad duriſſimum effectum
comprobandi apertum dolum, atque
perjurium, & ad infligendam graviſ-
ſimam pænam perpetuæ inhabilitatis
contrahendi cum aliis Mulieribus, in
quibus profecto circumſtantiis certiſſi-
11 mi Juris eſt, quod nequaquam ſuffi-
ciant Teſtes ſingulares, & de auditu,
qui ſcientiam illam certam, & indivi-
duam non probent unice ad incurren-
dam pænam a Jure requiſitam, *Rot. de-*
*ciſ.388. n.4. par.4. tom.1., & dec.235.*
*n.9. par.15. rec.*

12 Abſque eo quod quidquam faceret,
quod ſaltem in dubietate Michael ſeſe
abſtinere debuerit a contrahendo juxta
*Conſtit. Ven. Servi Dei Innocentii XI.*
*in Bullar. nov. in ordin.* la 54. *tom.8.*
Etenim, quidquid circa hoc dici debue-
rit, certum profecto erat, quod ad con-
13 trahendam inhabilitatem dubietas ſu-
per Conſanguinitate non ſufficeret, ut
ſuperius probatum fuit, neque in d.
Conſtitutione, aut in aliis adductis au-
thoritatibus de hac pæna loquebatur,
14 quæ alias de Jure extendenda nequa-
quam erat; ad *Text. in l. factum §. In pæ-*
*nalibus ff. de regul. Jur., Rot. dec.126.*
*n.9. part.18. rec.*

De eo autem, quod Michael doloſe,
& culpabiliter ſe geſſerit, inutiliter ar-
gumentum accipiebatur ex eo, quia
procuraverit proclamationum diſpen-
ſationem: Nam poſito, quod ſatis le-
gitima, & urgens Cauſa petendi diſpen-
ſationem præd. intercedebat, ob me-
tum Patris Matrimonio diſſentientis:
Omnis præterea eliminabatur difficul-
tas ex ea animadverſione, quod pro-
clamationes, ſeu denuntiationes non
fuerunt omiſſæ, ſed tantum poſtpoſitæ:
In qua facti ſpecie, quemadmodum
etiam, antequam Matrimonium conſu-
maretur, detegi poterat, re adhuc inte-
15 gra, impedimentum aliquod, quod
lateret; ita nulla negligentia, nulluſ-
que

que contemptus conſiderari debebat in Michaele, qui poſtpoſitionem denuntiationum juſta de cauſa obtinuerat, ac nullus ejuſdem dolus evincebatur, nullaque exinde exurgit ipſius inhabilitas ad alia Matrimonia ineunda, ut optime proſequitur, *Sanchez de Matrim. lib.2. d. diſput.40. n.4.*

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA PECUNIARIA SUPER FRUCTIBUS.

*Veneris 4. Maii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Promiſſa veritate, & realitate Cambii ſub pœna damnorum, & intereſſe, iſta reficienda ſunt Ceſſionario, etiam ſcienti nomen ceſſum non eſſe verum, & reale; pariter evictio præſtanda eſt Ementi ſcienter fundum alienum, ſi expreſſe promiſſa fuerit. Cætera habes in Argument. Deciſ. CLXXXIV.

### SUMMARIUM.

1 *Promiſſa veritate, & realitate Cambii, ſi ea de facto non concurrat, præſtari debent a promittente tam ſors, quam fructus loco damnorum, & intereſſe.*

2 *Fidejuſſor in dubio cenſetur obligatus pro quacunque cauſa quomodolibet dependente a contractu, & obligatione, cui acceſſit.*

3 *In claris opus non eſt interpretatione.*

4 *Fidejuſſor ſolidalis tenetur ad totum id, ad quod debitor principalis, in cujus locum dicitur ſubrogatus.*

5 *Nemo præſumitur ſcire conditiones appoſitas actui inter alios geſto.*

6 *Scientia præſumpta ex indicatione inſtrumentorum eſt vaga, & generalis, non vero ſpecifica, & individua omnium in iis contentorum;*

7 *In præjudicialibus autem requiritur ſcientia ſpecifica, nec ſufficit vaga & generalis.*

8 *Promiſſa veritate, & realitate crediti ſub pœna damnorum, & intereſſe, iſta refici debent Ceſſionario, etiam ſcienti nomen ceſſum non eſſe verum & reale.*

9 *Evictio non debetur ſcienter ementi fundum alienum, niſi expreſſe promiſſa fuerit.*



### DECISIO CCXXXII.

Cum in audientia diei 27. Februarii anni proxime præteriti, in qua diſceptatum fuit de viribus rei judicatæ R.P.D. Meſmeri, dubio per me propoſito -- *An conſtet de re judicata, ſeu potius de Cauſis* -- reſponſum fuerit -- *Conſtare de re judicata quoad ſortem, quo vero ad fructus Capitalis ſc.816. iterum proponatur* -- Inſtauratum ſubinde fuit examen ſuper fructibus ejuſdem ratæ Capitalis ſub eodem præinſerto dubio, dum in reliquis Julius Silvaggius reſolutionem acceptavit, at nunquam ob ſuffragiorum diſcrepantiam capta extitit reſolutio; hodie vero tandem accedente quoque ſuffragio Quinti, & ſexti ex DD. poſt conſuetum Turnum ſeden. reſponſum retuli -- *Conſtare de re judicata quoad fructus ſcut.816.*

Suppoſito igitur, quod præſens inſpectio unice verſabatur in ordine ad fructus d. ratæ Capitalis, quæ in ſuſpenſo ſub die 27. Februarii 1741. remanſerat mediante reſponſo illo -- *Iterum proponatur* -- Profecto, quod, pro ea ſumma Capitalis ſcut.816. condemnandus eſſet Silvaggius ad fructus, in linea tamen damnorum, & intereſſe, res videbatur omni prorſus carere difficultate; cum prædictus Silvaggius nedum Menſę nummularię S. Spiritus ſeſe obligaverit in ſolidum cum Jacobo Caroſio, verum etiam promiſerit veritatem, & realitatem cambii ſc.3335. ceſſi eidem Menſæ Nummulariæ; cum autem hujuſmodi cambium pro rata ſc.816. repertum ſubinde fuerit non verum, & non reale, illico factus dicebatur locus commiſſæ ſtipulationi tam pro ſorte, quam pro fructibus, qui ex cambio ſupradicto percepti fuiſſent loco damnorum, & intereſſe, ut unanimi conſenſu tradunt *Rocc. diſput. Jur. cap.130. num.4., Cenc. de Cenſ. quæſt.72. n.23. verſ. prima eſt, & quæſt.116. n.1., & ſeqq., Rot. dec.224. n.8. part.15., dec.393. n.2. part.16., & dec.227. n.25. part.17. recen., dec.51. n.1. penes Poſth. de Subhaſt., dec.138. n.2., & dec.197. n.5., poſt Cenc. de Cenſ., dec.244. n.4. poſt Zacch. de oblig. Camer., deciſ.639. n.2. coram Merlin., dec.369. n.4., & dec.619. n.1.*

 cor.

*cor. Bich.*; *& dec.*1085. *n.*2. *& 6. cor. bon. mem. Molin.*, *& in Romana fructuum Cenſus* 15. *Junii* 1711. *§. Verum cor. Emo D. Card. Aldrovando*.

Quibus poſitis fruſtra proponebatur, quod fidejuſſio Silvaggii reſtricta erat ad ſortem tantum d. cambii ſcut.*3335.*, ſeu ad illius complementum, quatenus non ſolveret Pignattellus Debitor, ideoque extendi non poterat ad fructus ſuprad. ratæ deficientis in dd.ſcut.8*16.*, quia fidejuſſiones ſtricte de Jure intelligi debent nulla penitus promiſſa extenſione; Ultra enim quam quod ſi Fi-
2 dejuſſor cenſetur ſemper in dubio obligatus pro quacunque cauſa quoquo modo dependente ab obligatione, & contractu, cui ipſe acceſſit; *Leg. Si quis pro eo §. Si nummos*, *ibique Alber.*, *& Caſtr. ff. de fidejuſ.*, *Cravet. conſ.*45. *num.*6., *Ber. conſ.*193. *num.*36. *ad* 56. *lib.*1., *Decian. reſponſ.*72. *ſub num.*5. *lib.*2., *Surd. decif.*212. *n.*8., *Boer. deciſ.*314. *n.*4. Litera ipſa recenſitæ fidejuſſionis quamcunque funditus removebat difficultatem, cum ex ea clare colligeretur, Silvaggium ſub palliato nomine Arrigonii ſeſe obligaſſe in præciſo caſu, quo præfatus Pignattellus Debitor ceſſus non ſolveret Menſæ Nummulariæ ſortem cambii una cum fructibus; e conſpectu autem hujus clariſſimæ obligationis ceſſabat penitus quælibet interpretatio ſuprad. fidejuſſionis, cum in his terminis nulla aderat ambigendi occaſio, quin Silvaggius foret etiam obligatus pro fructibus d: cambii, nullaque proinde recipienda erat ſubtilis interpretatio, quæ in cla-
3 ris nunquam admitti poteſt, juxta notiſſimam regulam *Text. in leg. Ille*, *aut ille ff. de legat.*3., de qua *Rot. dec.*773. *n.*19. *cor. bon. mem. Molines*.

Attento ſignanter, quod in d. obligatione ſolidali Silvaggii nedum nulla aderat reſtrictiva, coercens ejus ſponſionem ad ſolam præciſe cambii ſortem, quinimmo illimitata prorſus videbatur, dum ipſe inſolidum acceſſit promiſſionibus, & obligationibus Caroſii, ejuſque Sociorum cedentium; quemadmodum itaque d. Caroſius una ſimul cum ſuis ſociis innegabiliter tenebantur erga Menſam Nummulariam pro ſorte, & fructibus; ita pro ſorte, & fructibus teneri debet etiam Silvaggius ſolidalis fidejuſſor; cum ſub hujus imagine adſtringatur ad totum id, &
4 pro toto eo, ad quod tenentur ſupradicti Principales Debitores cedentes, in quorum locum dicitur Fidejuſſor ſolidalis ſubrogatus; *Herring. de fidejuſſ. cap.*24. *n.*150., *& ſeq.*, *Rot. dec.*46. *n.*4. *part.*6., *& dec.*119. *n.*11. *part.*18. *rec.*, *& dec.*321. *n.*7. *cor. Gregor.*

Minuſque profuit, quod ceſſio cambii facta fuerit ſub conditione futuræ ponderationis Ferraccii a Pignattello reſervata, ex valore cujus creatum fuit cambium ſuprad., ita ut pendente hac conditione, de qua certam habebat notitiam eadem Menſa Nummularia, certum non erat d. cambium, pro quo ſpoponderat idem Silvaggius, nec etiam certa erat cauſa fructuum productiva; Hujuſmodi etenim objectum nullam
5 habere in facto ſubſiſtentiam animadverſum fuit, dum inſpecto tenore ejuſdem fidejuſſionis nullibi datum fuit reperire, quod præd. ceſſio expleta extiterit ſub conditione ponderationis Ferraccii, quinimmo abſolute, pure, & ſimpliciter eam fuiſſe factam ſatis abunde conſtiterit, uti de cambio vero, reali, & exigibili; nam Caroſius, ejuſque Socii, aſſerentes ſe Creditores Joſephi Pignattelli in ſcut.*3335.*, ceſſerunt eidem Menſæ Nummulariæ hanc eandem ſummam cambialem, promiſeruntque illam eſſe veram, & realem.

Scientia vero, quæ adeſſe dicebatur in eadem Menſa Nummularia ſuper iſta ponderatione, deduci nequaquam valet ex indicatione Inſtrumenti cambii cum adnotatione diei, menſis, & anni, atque Notarii facta in ipſo ceſſionis actu; Quoniam cambium hujuſmodi fuit pure, ſimpliciter, & abſque ullo pacto ponderandi Ferraccium ſtipulatum; Hæc autem conditio reſervata dumtaxat fuit a prædicto Pignattello in actu prorſus ſeparato, & longe poſt, nempe ex occaſione, qua ipſe emiſit ratificationem ejuſdem cambii in calce ſimplicis copiæ d. Inſtrumenti præcedenter celebrati; Unde ſi hujuſmodi reſervatio futuræ ponderationis Ferraccii poſita fuit extra originarium Inſtrumen-

mentum cambii, quod in ceſſione fuit judicatum, quodque nullam continet conditionem ponderationis, nulla proinde excogitari poteſt in eadem Menſa Nummularia ſcientia hujus conditionis; quæ in diverſo, & ſeparato actu ſcripta fuit inter Pignattellum, & Caroſium, ejuſque Socios.

Non obſtante replicatione, quod hæc ratificatio alligata fuerit a Notario in d. originario Inſtrumento cambii; Urget etenim, quod hæc materialis alligatio tantæ eſſe nequit efficaciæ, ut inducat ſcientiam contentorum in hac prorſus diverſa, & non indicata Scriptura; Eoque fortius, quia quælibet
6 ſcientia, quæ præſumptive inducitur ex indicatione Inſtrumentorum dicitur vaga, & generalis, non autem ſpecifica, & individua omnium contentorum in Inſtrumento indicato; Ac propterea data etiam in eadem Menſa aliquali, immo præciſa ſcientia hujus celebrati Inſtrumenti cambii propter d. indicationem, fruſtra tamen aſſeri valet, quod ſciverit etiam omnia ea, quæ in d. Inſtrumento continentur, niſi enim in ea probetur ſcientia individua, & ſpecifica hujus ponderationis, quatenus in eodem indicato Inſtrumento ſcripta fuiſſet, nullum ſentire debet præjudicium;
7 cum abſolutiſſimi Juris ſit, in præjudicialibus, ut eſſet in caſu, ſcientiam requiri ſpecificam, & non ſufficere præſumptam, vagam, aut generalem, ut tradunt *Manſ. conſult.338. n.37. & 38., Ciroecb. diſcept.56. n.20., Rocc. dict. cap.130. n.10., Rot. dec.360. n.2. par.6., & dec.735. n.18. part.18. recen., deciſ.500. n.47. cor. Bich., & deciſ.917. n.7. cor. Dunoz. Jun., & deciſ.46. n.7. & 8. lib.8. tom.3. in Mantiſ. ad Card. de Luc.*

Verum omnis ſubmovebatur in præſentiarum difficultas ex ponderatione, quod Menſa Nummularia ad ſibi magis præcavendum, claram, & litteralem reportavit promiſſionem, & obli-
8 gationem circa veritatem, realitatem, & exigibilitatem cambii ceſſi ſub pœna damnorum, & intereſſe; In his namque terminis poſita etiam ſcientia non realitatis, aut veritatis in Ceſſionario, ſemper tamen locus eſſe debet obligationi ad damna, & intereſſe propter ſuprad. ſpecialem promiſſionem, quoties comperitur, quod nomen Debitoris ceſſum non eſt verum, & reale; quia ſtante d. promiſſione nihil officit ſcientia Ceſſionarii, quod nomen ceſſum non ſit verum, & reale, uti promiſſum fuit; ut in proximis terminis evictionis, quod
9 licet illa non debeatur Emptori ſcienter ementi fundum alienum, debeatur tamen, ubi expreſſe promiſſa fuit, eſt *Text. in l. ſi fundum ſciens Cod. de evict., ibiq. gloſ. verb. convenit, Surd. conſ.15. n.19., & conſ.441. n.37. & 38., Caren. reſol.100. n.26. & ſeq. lib.1., Anſald. de Commerc. diſc.59. n.34., Card. de Luc. de empt. diſc.17. n.8., Surd. dec.208. ſub n.14., Rot. dec.469. n.10. & 11. part.9., & dec.163. n.36. par.19. recen., & dec.533. n.20. cor. bon. mem. Molin.*, & in præciſis terminis crediti fructiferi ceſſi ab initio non veri, & non realis tradit *Rocc. d. diſput.130. a n.12. ad 17., Rot. dec.815. n.1. & ſeq., & dec.934. n.2. cor. bon. mem. Lancetta.*

Et ita utraque &c.

## CÆSENATEN. PECUNIARIA, SEU DETERIORATIONUM.

*Lunæ 7. Maii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Tam Beneficiati, quam Epiſcopi tenentur ad reſtaurationem deteriorationum, & imminutionem rerum Eccleſiæ, & etiam illarum incrementi poſt eorum mortem ſubſecuti; niſi quoad diminutionem concurrat auctoritas Sac. Congregationis, vel rei modicitas, una cum neceſſitate diminutionis, & utilitatis inde Eccleſiæ provenientis.

### *SUMMARIUM.*

1 *Beneficiati, & Epiſcopi reficere tenentur deteriorationes, & immutationes bonorum Eccleſiæ*; & ſub n.12.
2 *Prout etiam incrementum deteriorationum ſubſecutum provenient ab illarum reſtauratione omiſſa*;
3 *Propriam enim culpam, & negligentiam quiſque luere tenetur*;
4 *Eoque magis refectio prædicti ſubſecuti incrementi facienda eſt, ſi intervenerit interpellatio pro reſtauratione*

*præcedentium deteriorationum*,

5 *Quam ſi ſucceſſor in Beneficio vel Epiſcopatu impediat, ipſe ad refectionem incrementi tenetur*.

6 *Non tenetur Succeſſor reſtaurationes ab Anteceſſore debitas proprio ſumptu reficere cum animo eas repetendi*.

7 *Qui cauſam damni dat, ad ejus compenſationem tenetur*.

8 *Nemo pati debet pœnam culpæ, & negligentiæ alterius*.

9 *Anteceſſor propria authoritate, & ſine legitima cauſa minuere nequit fundum Eccleſiæ*;

10 *Etiamſi agatur de re modica, niſi una cum modicitate concurrat ejus inutilitas, & Eccleſiæ utilitas*.

11 *Epiſcopus tenetur ad reparationem imminentis ruinæ Cathedralis, reſervato ſibi jure contra alios competenti*.

12 *Cum Epiſcopo domum Eccleſiæ demoliente auctoritate Sac. Congregationis non eſt nimis rigide agendum circa probationem neceſſitatis demolitionis, & utilitatis ab ea Eccleſiæ provenientis*.

13 *Ad expurgationem fovearum ſimplicem annuam culturam agri reſpicientem tenetur Colonus*; *ad aliarum vero expurgationem perpetuam utilitatem fundi ſecumferentium, ut quia e.g. inſerviant ad receptionem aquarum rivulorum, tenetur Dominus fundi*.

14 *Ad Gregem conſtituendum requiruntur ſaltem decem oves, & quinque ſues*.

15 *Animalia fundi inſtructioni inſervientia reintegranda ſunt, etiamſi gregem non conſtituant*;

16 *Et ſi ſint animalia fructifera, reſtituendi quoque ſunt fructus, qui ex iis percipi potuiſſent*.

17 *Debitor faciendi tenetur, vel ad factum ipſum, vel ad ejus æſtimationem præſtandam*; & ſub n. ſeq.

18 *A. C. tamen, & Rota aliquando eo temperamento utuntur, ut æſtimationem præſtet, aliqua ſumma dempta pro compenſatione minoris damni, quod Debitor pateretur præſtando factum*.

## DECISIO CCXXXIII.

Obortas controverſias ſuper emendatione nonuullarum deteriorationum inter Reverendiſſimum Guidonem de Urſellis modernum Epiſcopum Cæſenatis Eccleſiæ, & bon. mem. Epiſcopum Joannem Baptiſtam de Urſis, qui illius adminiſtrationem de an. 1734. jam pridem dimiſerat, defuncto interim Patruo, Comes Aloyſius de Urſis ejuſdem Nepos, & hæres, ac præfatus Reverendiſſimus Succeſſor in duos arbitros compromiſerunt; Qui electo Laurentio Cipriano pro Peritiore, ut Peritias ſuper deteriorationibus eiſdem jam prius de aſſenſu utriuſque Epiſcopi factas perſcrutaretur, ad formam novæ Peritiæ ab hoc confectæ, in qua debitum Anteceſſoris calculabatur in ſcutis 1347. 20., condemnarunt Comitem prædictum ad ſolvendum ſc. 1088. 12. detractis nempe ſc. 253. relatis a Perito in cauſam reædificationis faciendæ cujuſdam Domus dirutę in Plebatu S. Petri; atque inſuper alia ſc. 216. addiderunt pro aliis diverſi generis reaptationibus in ea Peritia non comprehenſis, & ſimiliter eundem etiam condemnarunt ad reintegrationem ovium in n. 23., & unius ſuis, una cum dd. Animalium fructibus a die dimiſſi Epiſcopatus.

Proclamavit Comes Joannes Baptiſta ad A. C. Guglielmum, coram quo tandem Peritiam Cipriani acceptavit, reſervato ſibi examine quatuor partitarum, & exceſſus pretii materialium, ac mercedis operariorum, pręter quod deteriorationes omnes facto proprio explere ſeſe exhibuit; ſed placuit Judici Laudum ab Arbitris editum in omnibus confirmare, deductis tamen ab eo ſc. 321. 79. ratione lucri, ſeu minoris impendii, quod Comes paſſus fuiſſet, ſi eas deteriorationes imperio ſuo, ſuiſque Animalibus reficeret; a cujus Sententia, cum mediante reſcripto Signaturæ Juſtitiæ — *De appellatione* — diſceptaretur hodierna die propoſitum a me dubium — *An, & de quibus deteriorationibus, & reſpective creditis conſtet, ita ut ſit relaxandum mandatum in caſu*

*ſu &c.* — Affirmative in omnibus ad formam Sententiæ A.C. DD. reſponderunt.

Non impugnabatur equidem a Comite de Urſis obligatio, quæ de Jure
1 ineſt Præbendariis omnibus, Beneficiatis, & fortius Epiſcopis reficiendi quidquid ex Bonis Eccleſiæ deterioratum, immutatumve reliquerint, *Can. Epiſcopus, qui filios 12. quæſtione ſecunda canone 2. 12. quæſt.4.*, *Gloſ. fin. in autbent. idem eſt Neſtorianus Cod. de Hæreticis*, *Platea in leg. unica n.4. Cod. de Colonis Illiricanis*, *Molin. de Primogenit. cap.27. n.2.*, *& 3. lib. 1.*, *Peregrin. de fideicom. artic. 10. num.31.*, *Garzias de expenſis, & meliorat. cap. 11. n.66., & 69.*, *Barboſ. de Jur. Eccl. lib.3. cap.17. n.55.*, *Larea de anniverſ.*, *& Cappell. lib.2. n.29.*, *Clericat. de beneſ. diſcord.35. n.24.*, *& diſcord. 44. n.2.*

Inquiſitio igitur unice verſabatur circa earum deteriorationum liquidationem, & modum eas reficiendi; pro quarum diſpunctione occurrebant primo quatuor partitæ reſervatæ in acceptatione Peritiæ Cipriani, ex quibus primam ſc.303.57. clarum erat referendam eſſe ad debitum Anteceſſoris, utpote provenientem ab incremento
2 deteriorationum, quas ipſe reſtaurare prius omiſerat, ideoque tamquam ad illarum ſequelam condemnandus erat Epiſcopus Anteceſſor, qui propriam culpam, & negligentiam luere tene-
3 batur; *ad Text. in leg. qui occidit §. In hoc ff. ad leg. Aquiliam, leg. nam, & Servius §. Final. ff. de negociis geſt.*, *Salicet. in leg. ſi vendita poſt n.8. ff. de pericul. rei vendit.*, *Menoch. conſ. 1194. n.3.*, *Farinacc. in tit. de var.*, *& diverſ. crimin. quæſt. 110. n.26.*, *Panimoll. in annot.1. ad deciſ.55. n.39.*, *& 40.*, *Rot. dec.667. n.11. cor. Merlin.*, *& dec.35. n.3. cor. Falconer. tit. de fideicom.*

Tum maxime ob factam ei prius interpellationem, ut deteriorationes il-
4 las inſtauraret, quod cum facere omiſiſſet, eodem Jure, quo, & præcedentes, ita & ſubſecutas deinde reficere debebat, *Rot. deciſ. 454. n.8.*, *& deciſ.52. n.16. par.18. recent.*

Quin juvaret excuſatio, quod tam Epiſcopus de Urſis, quam ejus hæres uſque ab initio promptos, & paratos ſeſe exhibuerint ad reſtaurationem, immo quod Succeſſorem interpellaſſent, ut illam perficeret ad periculum cujus de Jure, & quod ad opus peragendum artifices etiam miſiſſent, qui dum manus operi admovebant, prohibiti ab eo fuerint mandato ejuſdem Succeſſoris, ad
5 cujus proinde moram, & culpam incrementum illud deteriorationum eſſet referendum; *ad Text. in leg. quodvis 204. ff. de regul. Jur.*, *& in cap. damnum eod. tit. in 6.*, *Bevius conſ.106. num.6.*, *Marant. controv. Foren. par.2. reſponſ.26. n.13.*, *Rot. deciſ.248. n.11. cor. Ubald.*, *dec.160. n.10. cor. Celſo*, *deciſ.13. n.17. tit. de rebus credit. cor. Falcon.*, *& deciſ.402. num.4. cor. Anſald. tom.4.*

Facilis enim occurrebat reſponſio, quod prohibitio ex eo proceſſerat, quia minime prius moniti fuerant Miniſtri Epiſcopalis menſæ aut judicialiter, aut amicabiliter pro parte Comitis Urſii, & quod poſtea neque Epiſcopus de Urſis, neque ejus heres impedimentum hoc ab ipſa Curia removeri amplius curaverant, ac proinde, quemadmodum non tenebatur Succeſſor Epiſcopus re-
6 ſtaurationes proprio ſumptu facere cum animo eas repetendi; ad tradita *per Pinell. in leg. 1. Cod. de Bon. Matern. par.2. ſub n.12.*, *Gratian. diſcept. forenſ.778. n.24.* ita illis tribui debeat ea-
7 rundem omiſſio, quæ ſubſequens damnum produxerat, ad quod compenſandum propterea adigi omnino debent *Paitell. exped. civil. not. 100. n. 15.*, *Rot. coram Cerro deciſ.783. num.5.*, *& ſeq.*, *& cor. Falcon. dec.31. num.8. tit.* ... ne alias ob alterius culpam, & negligentiam pænam patiatur alter,
8 contra *Text. in leg. non debet alteri ff. de regul. Jur.*, *leg. ſancimus, Cod. de pœnis.*

Simili modo alia partita ſcut.61.50. pro reductione in priſtinum partis ſuperioris Domus *nuncupat. la Colombarina* referenda erat ad debitum Anteceſſoris, qui nulla urgente legitima
9 cauſa, & propria authoritate nequibat eum minuere fundum, ſive Domum ad culturam Agri utilem, & neceſſariam; Quin certe prodeſſet cenſura *Text. in can. Terula*; Quidquid enim ſit circa

10 ca rei modicitatem, cum agatur de inconſulta deterioratione, quæ damnum attulit fundo ipſius menſæ, procul abeſſe dignoſcebatur diſpoſitio ipſius *Text.*, qui locum habere poſſet, cum præter rei modicitatem concurreret ejuſdem inutilitas, & Eccleſiæ neceſſitas, ut ad terminos *d. Text.* declarant *Fagnan. in cap. nulli de rebus Eccleſiaſticis non alienan.*, *Redoan. eodem tract. quæſt. 13. n. 19.*, *& quæſt. 51. cap. 8. n. 2. cap. 20. n. 6.*, *Card. de Luc. de alienatione diſcurſ. 1. n. 116.*, *Rot. in recen. dec. 62. n. 15. par. 1.*, *& cor. Dunozet. Sen. dec. 52. n. 22.*

Quemadmodum, & ſimiliter ad illius debitum calculanda erant alia ſcut. 81. pro reficiendo Fornice Eccleſiæ Cathedralis, poſthabita exceptione, quod damnum obventum fuerit ob primævam malam ejuſdem fornicis conſtructionem; nam, quidquid ſuper hoc eſſet, oſtendebatur Peritum eandem ſummam retuliſſe non pro immutando integro intermediæ Navis fornice, ſed pro
11 illa præſentanea, & neceſſaria ejuſdem reparatione, quæ illius imminentem ruinam impediret, ad quod cogendus erat Epiſcopus, reſervato tamen ſibi Jure agendi contra Capitulum, cum quo lis ſuper harum reparationum obligatione in vim cujuſdam Tranſactionis agebatur; nam alias ex lite cum Capitulo, nunquam ceſſare poterat primæva, & legalis obligatio Epiſcopi ad ſervandam rem a ruina, Jure ſibi competenti contra alios retento.

Subducendam tamen eſſe omni Jure ex partitis reſervatis in acceptatione Peritię Cipriani DD. crediderunt unam ex quatuor, nempe illam ſc. 258. pro demolitione Domus in Villa ſeu plebatu S. Petri, quam tam Arbitri Cæſenates, quam A.C. Guglielmus ſubduxerant a debito Anteceſſoris. Nam cum demolitionem præceſſerit licentia S. Congregationis Concilii, quæ eam faciendam Epiſcopo pro ejus arbitrio, & conſcientia commiſerat, procul dubio ab ea quantitate pecuniarum reſtituenda abſolvendus erat Epiſcopus idem, qui legitima auctoritate, & bona fide demolitionem expleverat; minime attentis exceptionibus pro parte moderni Rmi Epiſcopi adductis, & ſpeciatim, quod præcedenter Epiſcopus in ſua Curia verificare debuerit expoſita; Nam cum ea adhuc tam circa neceſſitatem, nempe Domunculam eſſe ruinoſam, & inhabitabilem a Colonis, atque Annuum impendium, & detrimentum afferentem, quam circa utilitatem, ſcilicet materialia converſa eſſe in Bonum ejuſdem menſæ, plene admodum verificentur; quemadmodum in his terminis Eccleſiæ nihil deperiit, & demolitio, accedente beneplacito, per-
12 miſſa erat, ideo ab omni Juris ratione aberrat, quod adeo rigide procedendum ſit pro his ſolemnitatibus coram Miniſtris propriæ Curiæ peragendis cum Epiſcopo, de cujus arbitrio, & conſcientia Sacra Congregatio expreſſe confiderat.

Et ex his abſoluto examine partitarum a peritia Cipriani reſervatarum, patuit referenda eſſe ad debitum Epiſcopi Anteceſſoris alia ſc. 61. 46. pro reaptationibus Domorum, & ſcut. 7. pro turri Campanaria, nec non alia ſc. 88. 82. 6. pro reaptatione maceratoriorum, quas pecunias hodiernus Epiſcopus impendere coactus fuit ad evitandum imminens Bonorum damnum, & quæ nequaquam comprehenſæ extiterant in peritia Cipriani, qui ſolnmmodo deteriorationes ſuperventas poſt alias peritias retulit, ac recognovit, & quamvis mentionem habuerit de reaptatione maceratoriorū Cannabis in modica ſumma ſc. 8. 82., cum tamen pateat hanc partitam reſpexiſſe unum ex tribus Maceratoriis menſæ, non ex hoc inferri poterat, quod integra ſumma ſcut. 88. 82. 6. ab arbitris admiſſa pro omnibus aliis neceſſaria profecto non eſſet.

Itidem eundem condemnandum ad ſc. 68. 76. 6. pro expurgatione fovearum,
13 quæ non reſpiciebat ſimplicem culturam agri, aut annuam fructuum collectionem, ita ut ad eam teneri poſſent Coloni menſæ, ſed uſum, & receptionem aquarum parvorum fluminum; ad quas foveas expurgandas, utpote quia talis expurgatio reſpicit perpetuam utilitatem, & conſervationem agri, Dominus fundi tenebatur, ut diſtinguendo tradit *Bartol. in leg. Prædia 27. §. Penultimo ff. de*

*ff. de fund. Inſtruct.*, *& conſ.*193.*n.*2. *verſic. Si vero lib.* 1., *Ruin. conſ.*88. *n.*6. *cum ſeq. lib.*2., *Carpan. ad Statut. Mediol. cap.*381. *n.*5.

Haudquaquam obſtante, quod talis neceſſitas expurgandi ſupervenerit poſt Epiſcopatus dimiſſionem ab Epiſcopo de Urſio factam; Nam cum ex peritiis de anno 1737. habeatur de repletione fovearum jam a quatuor, aut quinque abhinc annis, ad eam removendam procul omni dubio tenebatur Epiſcopus Anteceſſor, qui tantum de anno 1734. Eccleſiam Cæſenatem reliquerat, ut apertius teſtabantur periti ipſi Agrimenſores.

Parique modo patebat eundem condemnandum ad ſubrogationem animalium nempe ovium,&n.23.,& unius ſuis Nam quidquid eſſet, quod in prædio *Leviſani* fuiſſent oves in num.9. cum una ſue fœminini, & altero maſculini generis, & aliæ 14. cum uno ſue in aliis prædiis, atque ita ſeorſim diviſæ Gregem non conſtituerent, ex ea Juris regula, quod pro Grege conſtituendo, cujus ſubrogationis obligatio intret, fal-
14 tem decem oves, & quinque Porci requirerentur; ad *Text. in l. Oves ff. de abigeis §.Si Grex* 18. *Inſtitut. de legat.*, *& in leg. conſug.*31.*ff. quibus mod. uſufruct.*, *Rot. dec.*2. *n.*18., *&* 19. *tit.de uſufruct. cor. Falconer.* Ea placuit animadverſio, quod ſive animalia prædicta Gregem conſtituerint, ſive pro
15 inſtructione fundorum inſervierint, omnino reintegranda erunt, prout in ſimilibus terminis animalium fundorum inſtructioni deſervientium contra hæredem Fideicommiſſarium dixit *Rot. cor. Molin. dec.*1379. *n.*7., *& in terminis Beneficiati Card. de Luc.de Benefic. diſcurſ.*84. *n.*13., *& diſcurſ.*138. *n.*14., & cum agatur de Animalibus fructiferis, veniunt etiam in ſequelam
16 fructus, qui juxta liquidationem a Judicibus compromiſſariis factam utique percipi potuiſſent, *Rot. in recent. dec.*189. *n.*2. *cum duobus ſeqq. part.*16., *& cor. Falconer. dec.*2. *num.*22. *tit. de uſufruct.*

Pro eo autem quod Comes de Urſis acriter proponebat, nempe adigendum non eſſe, niſi ad præſtandum opera ſua factum ipſum reſtaurationum, quo præſtito, tempore quo adhuc commode præſtari poteſt, ab omni alia obligatione liberari debeat; ad *Text. in leg. quoties* 81., *& leg. cum ſtipulatus* 113. *de verb. obligat.* ratione illius alternativæ,
17 quam habet debitor faciendi, vel factum ipſum, vel pretium, & æſtimationem præſtandi;ad *cap. in alternativis de regul. Jur. in* 6., *leg. plerumque* 11. *ff. de Jur. Doct.* placuit temperamentum ab A. C. prius admiſſum, nempe
18 demendi ex integra ſumma ſcut. 321. ratione proportionabilis lucri, quod perciperet, ſi ſuis animalibus, atque artificibus opus illud præfatus Comes expleret.

Abſque eo quod prodeſſet aliquid, quod tam Epiſcopus Patruus,quam Comes ipſe uſque ab initio paratos ſeſe obtulerint, reparationes illas per ſe ipſos explere, immo etiam, quod artifices illuc miſiſſent, qui,dum ab Epiſcopo Succeſſore, ejuſque Miniſtris prohibiti fuerint, ideo cum in mora non eſſent, & viceverſa ex parte ejuſdem ſucceſſoris Epiſcopi ſteterit, quin experfectæ fuerint, integrum eſſet debitori præſtare factum, quod alias mora Creditoris prohibitum fuerat, ne fieret; ad *Text. in l. quod ſi nolit.*31. *§. Si mancipium ff. de Edilit. edict.*. Nam præmiſſa replicatione ſuperius data, prohibitio evenerat ob non monitos Miniſtros Curiæ; Sed in omnem caſum ad evitandas ulteriores controverſias ſuper modo reparationum faciendarum oborituras,ſatis tam pro exceſſu pretii materialium,& operariorum, & pro ſuo lucro, ſeu minori damno, debitori pro æquo, & bono providebatur per illam ab A. C. demandatam condonationem ſcut.321., quam DD. firmiter proinde retinendam exiſtimarunt.

Ultra hæc admittendam eſſe cenſuerunt partitam ſcut.188. pro rata onerum menſæ Epiſcopalis illius anni, in quo Epiſcopatus dimiſſio facta exritit, quam Comes de Urſis nec impugnabat.

Et ita &c. utraque &c.

RO-

ROMANA ALIMENTORUM.

*Lunæ 2. Junii 1742.*

ARGUMENTUM

Habes in Deciſ.CCXXIV.

*SUMMARIUM.*

1 *Obligatio jurata non reclamandi a laudo* -- per qualſivoglia cauſa, e titolo, e in qualſivoglia tempo -- *includit renuntiationem cuicunque exceptioni, & legum auxilio*;

2 *Proindeque taxa alimentorum in eo præſcripta diminui nequit, licet exceſſiva*; & ſub n.5.

3 *Etiamſi filius aliunde novum emolumentum acquirat*;

4 *Præſertim ſi talis acquiſitio eſſet prævisa, & in ſpe certa, ac proxima.*

5 *In Contractibus æqualitas ſervanda eſt.*

6 *Dilatio imminentibus feriis generalibus concedi non ſolet.*

7 *Taxa alimentorum ab arbitrio Judicis pendet.*

8 *Lites inter Patrem, & Filium de jure ſunt exoſæ, & cito finiendæ.*

9 *Expenſæ litis non ſubminiſtrantur, ubi de bono jure non conſtat.*

DECISIO CCXXXIV.

Neque locum eſſe diminutioni, neque augmento Alimentorum, quæ Judices Compromiſſarii in menſtruis ſcut.18.decreverant Andreæ Sorbolongo præſtanda extra domum paternam a Joſepho Patre reſponderunt DD. ſub die 26. Februarii proxime præteriti, ut in deciſione coram me edita; eamque hodie novo examini a me propoſitam ad tramites commiſſionis conceptæ, cum clauſula -- *Præviis duabus* -- eſſe confirmandam exiſtimarunt.

Diminutioni ſiquidem Alimentorum a Joſepho Patre expetitæ iterum obſiſtere viſa eſt ſolemnis, ac jurata Laudi
1 acceptatio, per quam Partes ſeſe invicem obligarunt a taxatione Alimentorum in Laudo comprehenſa nunquam recedere -- *Per qualſivoglia cauſa, e titolo, ed in qualſivoglia tempo* -- quæ cum involveret renuntiationem cuicunque exceptioni, & Legum cuicunque auxilio, e medio proinde abſtulerat quam-
2 cunque quæſtionem diminutionis prorſus non allegabilem, etiamſi taxatio de exceſſu redargui poſſet, aut alia quævis cauſa intercederet ad diminutionem alioquin inducendam idonea, ut firmat præcedens mea *Deciſio §.Solemnis ſiquidem.*

Inutiliter vero ex parte Patris replicabatur exceptio, quod ſcilicet mutato rerum ſtatu, quantitas etiam Alimentorum præſtanda officio Judicis variationem ſubire debeat; Adeo ut poſt noviter acquiſitum a Filio militare ſtipendium pro munere vexilliferi, quo in Pontificiis turmis potitur, præcedenter facta taxatio omnino veniat diminuen-
3 da. Præter enim quam quod ſubſiſtente etiam acquiſitione novi emolumenti, haud proinde fas eſſet Joſepho Patri quantitatem Alimentorum a Compromiſſariis decretam, & a ſe ipſo ſolemniter acceptatam, ſuoque firmatam juramento intervertere; ad *Text. in leg. Si ſervus 17. §.Si Hæreditatis in fin.ff. de legat.1., ibique Bartol., & Alexan. n.2., Rot.in recen. dec.395. n.2. par.17. cum aliis adductis in præterita Deciſione §. Quin.*

Omnem propellebat difficultatem ea legitime oppoſita animadverſio, quod de tempore promulgati Laudi, ejuſque ſubſequutæ acceptationis, Andreas Filius jam actu exercebat munus vexilliferi ſupra numerum, & uſque tunc temporis jam in ſpe certa, & proxima
4 reperiebatur, militare etiam emolumentum prope diem conſequendi; Ideoque cum hoc non obſtante Joſeph Pater expreſſe ſeſe obligaverit ad illud præſtandum menſtruum aſſignamentum juxta quantitatem præſcriptam, nullo ſibi reſervato Jure petendi diminutionem in eum eventum, quo Filius militarem ſtipem adipiſceretur, immo adjecta manifeſta,& literali obligatione ita proſequendi in futurum -- *E così continuare in avvenire* -- ac cum expreſſa itidem pactione non reclamandi -- *Per qualſivoglia cauſa, e titolo, ed in qualſivoglia tempo* -- Certum proinde erat, quod eo modo, quo immutatus ex inopinato dici non poterat rerum ſtatus, ita ex hac jam prævisa ſupervenientia emolumenti nequaquam diminuebatur obliga-

ga-

gatio in Patre præſtandi ea omnia alimenta, quæ utcunque debita fuerint officio Judicis, integra, & ad conventam ſummam præſtanda eſſent juxta juratam pactionem, quam intervertere non oporteret adverſus cuncta Juris principia, quæ illam ſartam, tectam ſervandam præcipiebant, ut probat *Deciſio*, quæ confirmatur §. *Occurrit*.

Probe autem DD. itidem perpenderunt, quod alimentorum diminutionem excludebant in Patre ea omnia, quæ Filium ab illorum augmento expoſtulando arcebant; æqualitatem enim con-
5 tractus retinendam eſſe utique crediderunt, ut, quemadmodum nec Patri a ſua promiſſione recedere permittatur ob acquiſitum a filio novum emolumentum, ita nec filius legitimam querelam habeat pro augmento alimentorum, quæ in præſcripta quantitate perpetuo accipere ſolemni ſtipulatione firmaverat, ut in præcedenti *Deciſione* §. *Ea vero*, *&* §. *final.*, ad quam DD. remiſſive ſeſe habuerunt.

Dilationem vero ab Andrea expetitam omnino rejecerunt, tum quia im-
6 minentibus Feriis generalibus concedi non ſolet, *Rot. in Farſen. Bonorum ſuper Tranſactionibus* 23. *Junii* 1738. §. 4. *cor. R. P. D. meo de Canilliac*, tum quia,
7 cum in caſu præſenti hæc controverſia alimentorum omnis arbitrio Judicum commiſſa ſit; *Rot. in dec. 639. n. 3. par. 19. tom. 2. recen.*, *&* *cor. Celſ. dec. 67. n. 7.*, *&* *in Fulginaten.*, *ſeu Spoletana Alimentorum* 13. *Junii* 1738. §. *Circa vero*, *&* *in Romana Alimentorum* 22. *Junii proxime præteriti* §. *Quo vero cor. Me*, & nulla ſpes habeatur novorum jurium in Andrea ſupradicto, æqui, bonique DD. ſtatuerunt inter Patrem, & filium hanc finiendam contentionem, inter quos
8 lites tanquam de jure exoſæ quanto eitius ſunt extinguendæ; *Rot. cor. Lanett. dec. 103. n. 14.*, *&* *dec. 469. n. 2.*

Ex quibus demum ſuo pondere corruebat alia petitio ſubminiſtratio-
9 nis expenſarum ejuſdem litis; cum etenim non conſtaret de ejus bono jure, ſubminiſtratio hæc admitti prorſus nequibat; ex notiſſimis, de quibus *Rota in Romano Filiationis ſuper ſumptibus Litis* 10. *Decembris* 1738. *cor. R. P. D. meo Vicecomite*.

Et ita omnibus una mecum ſuffragantibus DD., & Joſepho tantum informante deciſum fuit.

## ROMANA, SEU FLORENTINA RESTITUTIONIS DOTIS.

*Lunæ* 18. *Junii* 1741.

### ARGUMENTUM.

Deficientibus bonis liberis, uxor tam pro ſorte dotis, quam pro fructibus uſque ad ejus reſtitutionem, actionem habet adverſus fideicommiſſa aſcendentalia; ex quorum tamen fructibus, non vero ex ſorte reportare debet ſatisfactionem, modo eadem non eſſet hoc pacto nimis longa, vel intricata. Ceſſante in hærede periculo fraudis, & occultationis in præjudicium Creditorum, non eſt neceſſaria formalis confectio Inventarii, ut illius beneficio gaudere valeat.

### *SUMMARIUM.*

1 *Concurſus Creditorum, & defectus oblatorum ad bona ſub haſta poſita probant deficientiam bonorum liberorum;*
2 *Qua concurrente, Uxor actionem dirigere valet contra fideicommiſſum aſcendentale nedum pro ſorte Dotis,*
3 *Sed etiam pro fructibus decurſis uſque ad reſtitutionem ſortis;*
4 *Ita tamen, ut ſatisfactionem accipere debeat a fructibus fideicommiſſi, non vero a proprietate, niſi talis ſatisfactio nimis longa eſſet, vel aliquo modo intricata:*
5 *Expenſæ pariter litis ex fructibus fideicommiſſi reficiendæ ſunt.*
6 *Compenſatio locum non habet extincto credito compenſando.*
7 *Simplices proteſtationes non afficiunt niſi quatenus de jure, & prout de jure;*
8 *Unde ex nuda Tertii proteſtatione Creditum valide extinctum reviviſcere amplius nequit.*
9 *Ubi in hærede ceſſat periculum occultationis, & fraudis in præjudicium Creditorum, non eſt neceſſaria formalis confectio Inventarii, ut illius beneficio gaudere valeat;*
10 *Neque tenetur reddere rationem bonorum ad ejus manus non perventorum.*

## DECISIO CCXXXV.

NUpſit anno 1704. Margarita Angela Michelozzi Priori Horatio de Oricellariis, conſtituta Dote in quantitate ſcutorum duodecim millium promiſſa ab Equite Franciſco Maria Michelozzi Patre ſolvenda quoad ſcuta 3000. de tempore nuptiarum, pro aliis ſc.1000. in fine unius anni a dicto tempore numerandi, & quoad reliqua ſc.8000. poſt obitum ipſius promiſſoris in tot ſtabilibus conſequenda, dimiſſis tamen prius illius Creditoribus, in cujus promiſſionis ſequelam idem Prior Horatius ſub die 17. Januarii anni prædicti ſc.3500. recepit.

Deceſſit de Menſe Septemb. an. 1710. præfatus Eques Franciſcus Maria Dotis promiſſor; unde eadem Margarita adire curavit illius hæreditatem cum beneficio legis, & Inventarii; Verum quia Patrimonium dicti Franciſci Mariæ ſub Æconomo a Principe deputato manebat, ideo ad illius, & Creditorum inſtantiam inhibita fuit, ne hæreditati Paternæ ſe immiſceret; qua de Cauſa agi cepit de viribus dicti Patrimonii inter memoratos Creditores, eandemque Margaritam, quæ in vim Fideicommiſſorum omnia bona vindicare contendebat; at controverſia hujuſmodi finem accepit per concordiam ſubſcriptam tam ab ipſo Priore Horatio viro ipſius Margaritæ Creditore ex cauſa dictæ Dotis, quam ab aliis ſexaginta novem Creditoribus, in qua ſane concordia eadem Margarita ad commodum Creditorum dimiſit bona exiſtentia in Ditione Florentina; favore autem ipſius Margaritæ relaxata fuerunt nedum bona ſita extra dictam Ditionem, verum etiam conventum extitit, quod ex dictis Bonis dimiſſis favore Creditorum, illa conſequi deberet ſc.8000., & alia ſcuta 2500. pro defalco a ſingulis Creditoribus proportionabiliter faciendo.

In vim antedictæ Tranſactionis, expoſt ſecuta fuit Creditorum graduatio, & dimiſſis nonnullis anterioribus Creditis, tandem de anno 1724. ex pretio cujuſdam Prædii venditi Marchioni Acciajoli decretum fuit, quod Priori Horatio ſolverentur ſc. 500. pro complemento ſc.4000., quæ juxta recenſitam obligationem poſt annum a die contracti Matrimonii erant integraliter ſolvenda, nec non etiam alia ſcuta 327. pro fructibus tunc decurſis dictorum ſc.500., & caſu, quo ex dicto pretio aliquid ſupereſſet, decretum pariter fuit, quod conſignarentur eidem Horatio in cauſam fructuum ſc.8000., quæ pro complemento dictæ Dotis ſatisfacienda erant in tot bonis ſequuto obitu Equitis Franciſci Mariæ promiſſoris, prout de facto idem Horatius de Menſe Julii anno 1724. recepit dicta ſcuta 500. una cum aliis ſc. 657. 11., tam pro ſolidatione fructuum ipſorum ſcutorum 500., quam ad Computum aliorum fructuum dictorum ſcut. 8000.

Verum quia indeciſum erat, quid cum effectu Prior Horatius conſequi valuiſſet ex ſuperextantibus bonis præfati Equitis Michelozzi pro reſiduali rata Dotis aſcendente ad ſc. 8000., ejuſque fructibus, ideo ad dirimendas judiciales contentiones de mandato Supremi Magiſtratus Florentini per antedictos Conjuges ampliſſimum Compromiſſum ſtipulatum extitit, in cujus ſequelam prodiit Laudum, quo declaratum fuit Bona dicti Michelozzi, poſt dimiſſionem Creditorum, remanſiſſe intra valorem ſc.4900., ſicque ſortem dictæ Dotis a principio conſtitutam in ſc.12000., reducendam eſſe ad ſcuta 7000., conſtituendo Creditorem Priorem Horatium in ſcut. 3000. pro ſorte Dotis, & in ſcut.1900. ex cauſa fructuum, & quia placuit eidem Priori dictam ſortem ſcut. 3000. penes uxorem relinquere titulo aſſignamenti; Ideo Judices Compromiſſarii declararunt, quod reliqua tantum ſc.1900. ſolverentur memorato Priori ex cauſa dictorum fructuum Dotalium, prout de facto ſoluta fuerunt in executionem ejuſdem Laudi a Partibus acceptati.

Non diſſimile infortunium ipſa Margarita fuit paſſa in Patrimonio Paterno eo, quod experta quoq; fuit quoad Priorem Horatium Virum; Quamvis enim d. Margaritę non deficerent ſuæ extradotales pecunię pro occurrendo domus indigentiis, quæ in diem excreſcebant, attamen Prior Horatius collapſis Fortunæ

tunæ

tunæ rebus, ſub formali Æconomia poſitus, coactus extitit de Menſe Auguſti anni 1737. implorare aſſignamentum alimentorum a Senatu Florentino; & urgentibus Creditoribus in ſubſequenti menſe Septembris formalem quoque ſubire concurſus convocationem, ſed paulo poſt idem Horatius, ob illas forſan animi paſſiones, quæ hujuſmodi infortunia cauſare ſoleut, diem clauſit extremum; Quapropter Margarita ſub die 26. Febr. 1736., ut conſultum remaneret illius Credito dotali aſcendenti ad ſc.4000., & ſignanter ad effectum illud reddendi fructiferum ad rationem ſcutorum quatuor pro quolibet centenario, obtinuit a præfato Senatu Florentino Tenutam, ſeu Inſiſtentiam ſuper Bonis defuncti Viri; ſed hujuſmodi diligentia remanſit effectu vacua pro conſequenda ſatisfactione ex dictis Bonis, quæ, licet pluries fuerint ſub haſta poſita cum reductione pretii ad ſc.3000., nihilominus nunquam aliquis comparuit Oblator, ac ulterius inter Creditores aderat Marchioniſſa Strozzia, quæ pro ejus Credito jam liquidato in ſc.2141. anterior erat; Unde recenſita Margarita ex Patrimonio Viri nil aliud conſequi valuit, niſi ſcuta 500. recepta ex pretio jocalium, quæ ipſa reſtituerat ad diſpoſitionem Judicis Concurſus.

Quamobrem pro reſiduali Credito Dotis in quantitate ſcut. 3500., ejuſque fructibus, ſubſidiariam direxit actionem adverſus aſcendentale Fideicommiſſum, uſque ab anno 1605. ordinatum ab Horatio Seniore de Oricellariis, cujus Fideicommiſſi extant in Urbe multa Loca Montium ſub tali titulo poſſeſſa a Priore Ugone de Oricellariis præfatæ Margaritæ Leviro, eoque citato, introductum proinde fuit Judicium coram A.C. Furietto, quod deferere opus extitit ob ſimilem inſtantiam promotam coram Magiſtratu Florentino, a quo per definitivum decretum canonizatum remanſit Margaritæ Creditum pro ejus Dotis reſiduo in ſcutis 3500. una cum fructibus ad rationem ſcutorum quatuor pro ſingulo centenario decurſis, & decurrendis a prædicto die 26. Februarii anni 1736., aſſignando terminum octo dierum Priori Ugoni ad ſolvendum integrum debitum, ſin minus quod Margarita poſſet perſequi Bona fideicommiſſaria in Urbe exiſtentia, etiam pro litis expenſis; Verum cum Prior Ugo parere minime curaverit antedicto Decreto; Ideo præfatus Magiſtratus per bina poſteriora Decreta illum obligavit ad præſtandum conſenſum liberę tranſlationi dictorum Locorum Montium pro intranti quantitate, declarando inſuper hujuſmodi conſenſum habendum eſſe pro præſtito, atque devenit ad expenſarum taxationem.

Munita antedicto Decreto rediit ad A. C. Margarita pro conſequenda tranſlatione Locorum Montium, ſed Oppoſitores habuit Ven. Conventum S. Andreæ de Valle, ac Ven. Archiconfraternitatem Sanctiſſimi Crucifixi Sancti Marcelli Urbis, quæ Loca Pia, ſub prætextu, quod eſſent ſubſtituta ad recenſitum Fideicommiſſum in deficientiam Prioris Ugonis, ejuſque deſcendentium, petitam tranſlationem impugnarunt; at A.C. Furiettus mandatum relaxavit pro ſc.3500. monetæ Florentinæ forte dicti reſidui Dotalis adverſus Loca Montium Fideicommiſſaria, nec non etiam alterum pro fructibus, & expenſis, ad effectum tamen iſtud exequendi ſuper fructibus aliorum Locorum Montium eidem Fideicommiſſo ſubjectorum.

Dum autem a præfatis Locis Piis petebatur Superſeſſoria pro adeunda plena Signatura Juſtitiæ adverſus dictum Judicatum, idem Prior Ugo inſtetit coram Supremo Magiſtratu Florentino pro reſtitutione in integrum adverſus antedicta Decreta præcedenter emanata, adeo ut Margarita coacta fuerit ſubire in dicta Civitate novum examen ſuorum Jurium, & hoc medio tempore Loca Pia, nemine contradicente, reportarunt a Signatura Juſtitiæ Cauſæ Commiſſionem cum Clauſula -- *De Appellatione* -- Reſtitutio vero in integrum denegata fuit a laudato Magiſtratu Florentino, qui ulterius Priorem Ugonem abſolute condemnavit ad præſtandum liberum conſenſum reſignationi dictorum Locorum Montium, prout cum eſ-

effectu idem Prior deinde præſtitit, & cum mihi interim directa fuerit Commiſſio obtenta a Signatura, in præſenti Audientia propoſui Dubium -- *An conſtet de Credito, & in qua ſumma, ita ut ſit relaxandum Mandatum ad effectum exequendi etiam ſuper Locis Montium Fideicommiſſariis, & quomodo in caſu &c.* -- cui Domini reſponderunt -- *Pro informante.*

De Credito enim Margaritæ dubitari haud poterat tam pro rata reſiduali ſuæ Dotis in quantitate ſc.3500., quam pro illius fructibus ad rationem ſcutorum quatuor pro quolibet centenario, & anno, calculandis a die 26. Februarii 1736., habito tamen reſpectu ad ſc.4000., quæ ſunt integra Dotis ſors, uſque ad diem, qua Margarita recepit ſc.500. in illius diminutionem, & inpoſterum ad præfatam reſidualem ratam ſc.3500. uſque ad illius effectivam reſtitutionem, & proinde cum etiam in aperto eſſet non adeſſe Bona libera, ex quibus eadem Margarita ſatisfactionem conſequi poſſet, cum tenue Patri-
1 monium Horatii Junioris ad reſtitutionem Dotis obligati ſub formali concurſu reperiretur, & inter Creditores adeſſet Marchioniſſa Strozzia Creditrix anterior in ſumma ſc.2141., & quamvis ſub haſta publica pluries poſita fuerint ſtabilia ſpectantia ad Fratres de Oricellariis, & deliberanda pro ſcutis 3000., adhuc tamen nec infimus Oblator repertus fuerit, quæ omnia ſatis convincunt Bonorum liberorum deficientiam, *Rota dec.729. n.13. cor. Molines, & in Tudertina Dotis 10. Maii 1738. §.8. in fine cor. R.P.D. de Vais.*

De plano ſequebatur, quod Margarita rite valebat propriam actionem
2 dirigere adverſus aſcendentale Fideicommiſſum Horatii Senioris de Oricellariis, prout in alio conſimili caſu alias quoque cenſuit Senatus Florentinus occaſione reſtitutionis dotis Mariæ Felicis Altoviti Uxoris alterius Horatii de Oricellariis tunc dicti Fideicommiſſi poſſeſſoris, ad vulgatam diſpoſitionem *Auth. res quæ Cod. commun. de Legat.*, nedum pro dotis ſorte *Boſſ. de Dote cap.16. n.258., Rot. dec.664. n.4. tom.3. cor. Lancett., dec. 18. n.9. tit. de Dot. cor. Falconer., in Reatina ſeu Civitatis Ducalis Fideicommiſſi ſuper Identitate Bonorum 17. Junii 1737. §.2. cor. Reverendiſſ. Creſcentio, in Tudertina Dotis 10. Maii 1737. §.18., & in ejus confirmatoria 10. Maii 1738. §.4. coram R. P. D. meo de Vais.* Verum etiam pro
3 illius fructibus decurſis uſque ad effectivam dotis reſtitutionem, *Paſcal. de Virib. Patr. poteſt. part.2. cap.7. n.40., Rot. dec.1148. n.8. cor. Emerix Jun., in Romana Dotis 26. Junii 1731. §.9. cor. bon. mem. Harrach, in Foroiulien. Pecuniaria ſuper fructibus ab anno 1680. uſque ad annum 1693. 21. Junii 1737. §. Cum enim cor. P. D. meo de Caniliiac, & in Interamnen. Cenſuum 10. Januarii 1738. cor. Eodem.*

Putarunt tamen DD., prout quoque decreverat A.C. Furiettus, quod man-
4 datum pro fructibus eſſet exequendum pro minori læſione fideicommiſſi, non ſuper proprietate, ſed ſuper fructibus Locorum omnium Fideicommiſſariorum, dummodo tamen illorum ſatisfactio nimis longa, vel aliquo modo intricata non inveniretur, quo caſu Jus ſalvum remaneret favore Margaritæ illos conſequendi ſuper ipſorum Montium proprietate, juxta in propoſito notata per *Card. de Luc. de Dot. diſc.7. n.3., Rot. dec.490. n.13. cor. Molin., & in Camerinen., ſeu Recineten. Dotis 15. Januarii 1731. §. Indeque cor. bon. mem. Ratto, in Romana Cenſuum 3. Decembris 1737. §. Rejecta cor. Reverendiſſ. Decano, & in d. Tudertina Dotis 10. Maii 1738. §.12. cor. R. P. D. meo de Vais*; Et hoc idem ſervandum eſſe quoad expenſas litis, quas ſi conſequi
5 non valeret Margarita ſuper dictis fructibus, indirecte præjudicata remaneret in plenaria crediti ſatisfactione ex facto Fideicommiſſarii dotis reſtitutionem impugnantis.

Haud obſtare viſum fuit, quod Prior Horatius Junior Vir Margaritæ Creditor remanſerit Equitis Michelozzi promiſſoris dictæ dotis pro fructibus ratæ ſc.500. decurſis uſque ad annum 1724., tum etiam pro illis alterius ratæ ſc.8000. pariter decurſis ab anno 1710. uſque ad annum 1736., ſicque rationi congruum ſit, quod pro defenſione Fidei-

com-

commiſſi hujuſmodi creditum allegari valeat nomine recenſiti Prioris Horatii adverſus Margaritam tanquam hæredem Equitis Michelozzi, ut mediante compenſatione debiti cum credito eidem Margaritæ pro intranti quantitate ſatisfactum dicatur.

Siquidem in facto non ſubſiſtebat, quod Prior Horatius Creditor remanſerit Patrimonii Equitis Michelozzi ex cauſa fructuum dotalium; De fructibus enim reſpicientibus ratam dotis ſc.500. integraliter ſatisfactus fuit de an. 1724. in vim Decreti Judicis concurſus, quo mediante nedum recepit eadem ſc.500. pro ſorte, ſed ulterius alia ſc.657.1 1. pro intranti quantitate in ſolidationem fructuum dd. ſcut.500., & reſiduum in computum eorum fructuum, qui decurſi erant pro reſiduali rata ſc.8000. d. dotis, quæ ſane reſidualis rata, cum in Patrimonio Equitis Michelozzi, dimiſſis Creditoribus, non extarent Bona majoris valoris ſcut.3000., per ſolemne Laudum redacta fuit de anno 1726. ad dd. ſc.3000. tantum, & factis calculis creditum fructuum firmatum fuit in ſcut.1900., quæ Horatius exigere non omiſit, & propterea penitus vana redebatur prætenſio compenſationis, cum
6 Creditum compenſandum prorſus extinctum appareret, *Text. in §.1. inſtit. quibus mod. toll. oblig.*, *Rota in Senogallien. Pecuniaria 25. Junii 1736. §. Siquidem cor. Me.*

Reſponderi nec poterat, quod præmiſſa evenerint, poſtquam Prior Horatius ſub Creditorum Concurſu manebat, ſicque incapax eſſet quietandi Patrimonium, quodque antedictum Laudum dici valeat erroneum, & ſub fundamento, quod Judices Compromiſſarii rationem non habuerint de Bonis conſpicui valoris ſitis extra Ditionem Florentinam, & quod Prior Ugo reclamaverit non minus a præfato Laudo, quam ab illius acceptatione expleta per memoratum Priorem Horatium. Etenim exceptio deſumpta ab incapacitate antedicti Prioris ſublata remanebat, animadvertendo, quod ſi revera Prior Horatius incapax fuiſſet gerendi propria negocia, utique Magiſtratus Florentinus illum non admiſiſſet ad compromittendum controverſias ſubortas circa quantitatem Capitalis Dotis, ejuſque fructuum, neque Judices Compromiſſarii demandaſſent eidem libere ſolvendos eſſe eoſdem fructus liquidatos in ſc.1900., & quod plus erat, Auditor de Comitibus, qui fuit Judex Delegatus ſuper Patrimonio Equitis Michelozzi debitoris, ſuam authoritatem non interpoſuiſſet pro executione ipſius Laudi. Hæc enim omnia penitus tollebant adductam incapacitatem, quia, quatenus adfuiſſet, Judices, & ſignanter laudatus Auditor non permiſiſſent, quod Horatius præmiſſa explere poſſet.

Quod autem laudati Judices Compromiſſarii in reductione Dotis rationem aliquam non habuerint Bonorum exiſtentium extra Dominium Florentinum, alicujus efficaciæ apud DD. non fuit. Siquidem poſt obitum Patris cum Margarita omnia bona vindicare prætenderet vigore plurium Fideicommiſſorum, quæ in majori parte erant tranſverſalia, ideoque non ſubjecta conſtitutioni Dotis; & magnus numerus Creditorum, inter quos idem Horatius Creditor Dotis, dicta Bona conceſſerint eidem Margaritæ ex cauſa ſuarum prætenſionum, ſignum evidens fuit, quod Creditum Dotale Horatii impedimento non erat dictę Mulieri, ne præfata Bona conſequeretur, adeo ut propterea de eis nulla ratio habenda erat per Arbitratores, qui de cætero, ex Laudo patebat, quod omnia conſideranda conſideraverint; nec conqueri poſſunt dicta Loca Pia de Dotis reductione ad ſcuta 7000., quando ob reſiſtentiam Bullæ Sixtinæ Dotes Fæminarum Magnatitii ordinis excedere non poſſunt ſcuta 5500., & proinde optime Judices laudati egerunt, ſi in conſideratione non habuerunt Bona ſita extra dictum Dominium, & in Statu Eccleſiaſtico extantia. Proteſtatio vero emiſſa per Priorem Ugonem longe poſt executum Laudum nil ponebat in eſſe ad commodum dd. Locorum Piorum, cum ſim-
7 plices proteſtationes non afficiant, niſi quatenus de Jure, & prout de Jure; & quia res modo verſabatur ſuper Credito fructuum, quod unice pertinebat ad Priorem Horatium, quoties in facto con-

conſtabat, quod idem Horatius, acceptando Laudum, fructus ab Arbitris liquidatos exegerat, ex nuda proteſta-
8 tione a Tertio emiſſa hujuſmodi Creditum jam valide extinctum reviviſcere non poterat in præjudicium Patrimonii dicti Equitis Michelozzi, ad *Text. in Leg. Cum ex cauſa 9. in fin. Cod. de remiſs. Pign.*, *Gratian. Diſcep. Forenſ. cap.962. n.31.*, *Rota dec.313. num.6. par. 18. recen.*, *& dec.9. n.13. tit. de Fid. Inſtrum. cor. Card. Falconer.*

Prout nec etiam officere viſum fuit, quod Margarita conſideranda veniat tanquam hæres ſimplex, non vero beneficiata Patris, ex quo Inventarium rite non confecerit, nec de Bonis hæreditariis rationem reddiderit, & propterea, quod teneatur ad dictam compenſationem pro Dote ab ejus Authore promiſſa; quia ex facto apparebat, quod, ſecuto Patris obitu, per actum publicum declaravit velle illius hæreditatem adire cum beneficio Legis, & Inventarii, & legitimum Inventarium conficere, atque obtento Decreto pro dicta confectione, cum Bona omnia tam mobilia, quam ſtabilia manerent penes Æconomum, & ad illius Inſtantiam inhibita fuiſſet a Judice, ne ſe immiſceret in dicta hæreditate, ideo narrato formali impedimento Inhibitionis, cujus vigore non poterat ad rerum hæreditariarum deſcriptionem devenire, in quantum potuit, Inventarium ſervatis ſervandis confecit, nempe per relationem ad Bona penes Æconomum exiſtentia, & cum ſolita facultate addendi, & minuendi; Unde in his terminis, cum Bona exiſterent extra manus Margaritæ, ſicque ceſſaret periculum occultationis, propter quod Jura exigunt ab hærede beneficiato, ut hæreditaria Bona deſcribat, ceſſare quoque debuit favore Margaritæ ipſa obligatio deſcri-
9 ptionis; Quoties enim in hærede ceſſat periculum occultationis, & fraudis in præjudicium Creditorum, non requiritur formalis exaratio Inventarii, ut illius beneficio hæres gaudere poſſit. *Felin. in cap.4. n.3. in fine verſic. Et hinc*, *Dec. conſil.85. n.53. vol.5.*, *Manſ. conſult. 51. num.6.*, *Ridolphin. in Prax. par.1. cap.9. n.6.*, *Rot. deciſ.387. cor. Duran.*, *deciſ.428, n.5. cor. Royas*; *& dec.1038. n.41.*, *& dec.441. cor. Molines*. Quapropter, cum probatum non fuerit dicta Bona ad manus Margaritæ
10 perveniſſe, non tenebatur de illis rationem reddere, *Rota poſt Pic. ad Statut. Urb. dec.57. n.8.*, *dec.212. n.6. cor. Duran.*, *deciſ.153. num.14. part.13. recent.*, *& in Romana Concurſus de Boncompagnis ſuper redditione Rationis 13. Maii 1737. §.6. cor. R. P. D. meo de Vais*.

Et ita Margarita tantum informante reſolutum fuit &c.

## ROMANA ALIMENTORUM.

*Veneris 22. Junii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Illegitimis in ſubſidium debentur alimenta ex fideicommiſſis aſcendentalibus etiam conſtitutis a fœminis. Filiatio ex arcta cuſtodia ventris ſatis probatur ad omnes juris effectus etiam contra Tertium.

### *SUMMARIUM.*

1 *Illegitimis in ſubſidium debentur alimenta ex fideicommiſſis aſcendentalibus etiam conſtitutis a fœminis*;

2 *Cum in iis, quæ a jure ſanguinis procedunt, æqualis ſit conditio inter legitimos, & illegitimos*:

3 *Eoque magis iſtis debentur alimenta, ſi ſint vocati*;

4 *Sive remota, ſive proxima ſit ſpes ſuccedendi*;

5 *Cum hæc inſpectio cadere tantum poſſit quoad extraneos jure tantum vocationis alimenta petentes*.

6 *Res judicata pro veritate habenda eſt*;

7 *Eaque, ſi prodeat in cauſa ſtatus cum legitimo Contradictore, afficit etiam non citatos*.

8 *Filiatio ex arcta cuſtodia ventris ſatis probatur ad omnes juris effectus etiam contra Tertium*.

9 *Onus alimentorum ſequitur fideicommiſſum aſcendentale penes quemcunque poſſeſſorem*.

10 *Taxa alimentorum remiſſa eſt prudenti arbitrio Judicis*.

DE-

DECISIO CCXXXVI.

CÆſar, & Alexander Fratres de Capranica, ut de eorum filiatione conſtaret reſpectu Friderici Patris, judicium adverſus illum inſtituerunt, eoque ſtrenue impugnante, R.P.D. Origo Judex ab A. C. Deputatus Sententiam protulit, qua eorum canonizata extitit filiatio ad omnes Juris effectus, & ſignanter pro conſequendis perpetuis alimentis, declarando inſuper, quod conſtabat de arcta cuſtodia ventris materni tempore eorum conceptionis, & attento tenui Patrimonio ejuſdem Friderici mandatum relaxavit in ſolis menſtruis juliis quindecim pro quolibet ultra congruam habitationem eiſdem præſtandam; Verum exhibita per dictum Fridericum Capranica notula jurata Bonorum ab eo poſſeſſorum, & cum in comperto eſſet, quod ex illis retrahere haud poterat ſummam ſufficientem pro ſui vix alimonia, obtinuit tam a laudato Judice, quam ab Emo Signaturæ Juſtitiæ Præfecto, quod Bona in præfata notula contenta præſervarentur ab executione dicti Mandati.

Quapropter ipſi Fratres, cum quo ſe verterent non haberent pro conſequendis alimentis ab eorum Patre, habita notitia, quod vocati eſſent ad fideicommiſſum conditum per Fauſtinam a Valle Aſcendentem, quodque Bona ejuſdem fideicommiſſi, & præcipue Palatium cum ſuis annexis ſitum in Regione S. Andreæ a Valle poſſidebantur a Camillo Capranica etiam pro medietate pertinente ad Fridericum Patrem, novum Judicium introduxerunt coram A. C. Furietto ſuper condecenti aſſignatione alimentorum ex fructibus Bonorum fideicommiſſariorum, & Sententiam favorabilem reportarunt, a qua commiſſa cauſa Sac. Rotæ, propoſitum per me fuit dubium — *An ſint præſtanda Alimenta, & in qua ſumma in caſu &c.* — cui DD. reſponderunt -- *Pro Informantibus, & quoad ſummam ſubminiſtrentur ſcuta quinquaginta annua pro quolibet.*

Viſum namque fuit eoſdem Fratres fundatam habere intentionem aſſequendi præſtationem alimentorum ſuper Bonis fideicommiſſariis Fauſtinæ, præcipue ſuper illa medietate olim poſſeſſa ab eorum Patre, nunc vero detenta a Camillo Capranica; quia, cum dubi-
1 tandum non ſit, eos deſcendere a præfata Fideicommittente, quamvis naturales ſint, attamen ex fideicommiſſo ab illa ordinato conſequi debent in ſubſidium alimenta, ut loquendo de illegitimis firmant *Lup. de Illegit., & Spur. comment.2. art.1. n.28., Surd. de Aliment. tit.8. privil.19. n.9., Fuſar. de Subſtit. quæſt.536. n.4., Cenſal. ad Peregrin. de Fideicomm. artic.320. declarat.23. in fin., de Franch. dec.686. n.1., ibique Carol. Anton. de Luc. n.1., & 2., Rot. cor. Emer. Jun. dec.78. n.2., & dec.137. n.1., & 4., cor. Falconer. deciſ.10. n.11. tit. de Aliment., & in Romana Alimentorum 18. Junii 1728. §. Prout etiam cor. bon. mem. Gamaches.*

In his enim, quæ a Jure ſanguinis, &
2 naturali obligatione procedunt inter legitimos, & illegitimos æqualis eſt conditio; *Card. de Luc. de Dot. diſc.145. n.24., Rot. cor. Merlin. dec.671. n.9., & ſeq., cor. Dunozett. Jun. deciſ.449. n.50., cor. Card. Falconer. d. dec.10. n.9., in dict. Romana Alimentorum §. Prout etiam cor. Gamaches, & in Romana Dotis ſuper expenſis 26. Junii 1733. in princ. cor. clar. mem. Card. Cincio.*

Maxime quia Fauſtina Fideicommittens non abhorruit ab illegitimis, quos expreſſe vocavit in deficientiam legitimorum, & quidem prælative ad fœminas ex legitimis deſcendentes; quapro-
3 pter cum habeant ſpem ſuccedendi, multo magis Jus habent pro conſecutione alimentorum ex ſubſtantia fideicommiſſi; *Gratian. diſcept.832. n.32., & ſeq., Adden. ad Buratt. dec.677. n.12., & 13., Anſald. in addit. ad dec.2. n.19., & ſeq., Rot. cor. Priol. dec.233. n.9., in recen. dec.598. n.22. part.19., & in Piſauren. Alimentorum 8. Junii 1725. §. Profecto cor. bon. mem. Criſpolto.*

Haud officiente, quod antedicta ſuccedendi ſpes valde remota ſit, cum Camillus numeroſam jam habeat filiorum prolem, qui tanquam legitimi prælative fuerunt a Fideicommittente vocati; quia, quicquid ſit de vocatione Filiorum Camilli poſt obitum Friderici, cum

cum agatur de deſcendentibus, quibus tam ratione ſanguinis, quam propriæ
4 vocationis alimenta debentur ex fideicommiſſo, aſſumenda non erat inſpectio, an requireretur proxima ſuccedendi ſpes; ad *Text.in l.2. §.Sub condit.ff. de Bon. poſſeſſ. contr. Tabul.*, & *in l.Qui demum ff. eodem,Rot. poſt Torr. de Pact. futur. ſucceſſ. dec.521. n.3.*, & *4.*, & *cor. Card.Falconer. dec.5.n.5. tit. de Aliment.* ad differentiam extraneorum, qui, cum non ſint de ſanguine
5 Teſtatoris, ratione propriæ vocationis, & ſpei ſuccedendi interim valent alimenta poſtulare; juxta firmata per *Rot. in Piſauren. Alimentorum §.Non obſtat cor. bon. mem.Criſpolto.*

Impugnari neque poterat, quod Actores ſint Filii naturales Friderici, cum id ſatis appareret ex dicta Sententia emanata contradicente Friderico, prævio formali examine Teſtium, ac expletis omnibus probationibus deſuper neceſſariis, quæ profecto Sententia non ſemel aſſumpſerat authoritatem rei judicatæ; quia, cum ab illa reclamaverit ad Signaturam Juſtitiæ, Fridericus commiſſionem obtinuit cum clauſula — *Non retardata ſubminiſtratione alimentorum* — ob lapſum vero fatalium moderata fuit inhibitio, ac deventum quoque ad taxationem expenſarum, & quamvis idem Fridericus in gradu reſtitutionis in integrum novam impetraſſet commiſſionem cum clauſula — *Rota reintegret refectis, & tranſportatis* — Nihilominus præfixo termino, eoque elapſo, cauſa pro executione remiſſa fuit ad Judicem a quo, ſicque filiatio erat pro
6 certo ſupponenda mediante re judicata, quæ pro veritate habenda eſt; ex paſſim firmatis per *Rot.*, & ſignanter *in Romana Bonorum, ſeu quintæ Partis Hæreditatis ſuper re judicata* 19. *Janu.*1728. *§.fin. cor.R. P. D. meo Nunez.*

Idque locum habet; quamvis citatus non fuerit Camillus, contra quem nunc
7 agitur; quia, cum res judicata prodierit in cauſa ſtatus cum legitimo Contradictore, qui ſeſe defendere non deſtitit, atque ſuccubere debuit, dubium non erat, quod dicta res judicata afficiebat Camillum licet non citatum, ut de re judicata edita ſuper filiatione *Valenzuol. conſil.*169. *a n.*29. *ad* 32., *Palm. Nep. deciſ. Lucen.*179. *n.*19., & 20., & *dec.*181. *n.*38., & 39., *Rot.in recen. dec.*494. *n.*5., & 9.*part.*1., *dec.*359. *n.*27. *part.*6., & *cor. Ottbob. dec.*98. *n.*13., & 14., & *dec.*267. *n.*4.

Nec momenti fuit, quod modo res ſit contra tertium, cum quo probationes magis rigidæ requiruntur ſuper filiatione, iis, quæ ſufficiunt contra Patrem, in cujus præjudicium ſatis ſunt ſolæ agnitiones, & tractatus; Etenim occaſione dictæ rei judicatæ ultra agni-
8 tiones, & tractatus, cum probata quoque fuerit arcta ventris cuſtodia relative ad Matrem, conſtare dicebatur de filiatione ad omnes Juris effectus etiam contra Tertium; *Valenzuol. d.conſ.*169. *n.*56., & 59., *Urceol. de Tranſact. quæſt.*55. *n.*30., & 31., *Rot. in Romana Filiationis* 21. *Novembris* 1710. *§.At nec ſufficeret cor. Emo Aldrovando*, & *in altera Romana Filiationis* 2. *Martii* 1725. *§.Verificando cor.R.P.D. meo Nunez.* Et quia Bona poſſeſſa a Camillo certe proveniebant a præfata Fauſtina, inquirendum non erat, quo titulo ab eo poſſiderentur, cum ſemper affecta remanerent præſtationi alimen-
9 torum favore Deſcendentium; hujuſmodi enim onus adeo infixum reperitur Bonis a fideicommiſſo aſcendentali provenientibus, ut, penes quoſcunque tranſeant, actione rei perſecutoria excuti poſſint pro dicta præſtatione; *Surd. de Aliment. tit.*1. *quæſt.*50. *n.*1., *Mantic. de Tacit. lib.*12. *tit.*18. *n.*14., *Card. de Luc. de Feud. diſc.*99. *n.*15., *Bocr. dec.*127. *n.*14., *Theſaur. dec.*8. *n.*18., & 11., *Rot. dec.*747. *n.*6., & 7. *part.*3. *diverſ.*, & *in recen. dec.*125. *n.*1.*par.*4. *tom.*2., *dec.*30. *n.*10., & *dec.*194. *n.*7. *part.*7., *dec.*48. *n.*1. *part.*14., *poſt Conſtantin. ad Statut. Urb. deciſ.*98. *n.*14., *cor. Molin. dec.*622. *n.*12., & *ſeqq.*, & *dec.*729. *n.*6., & *in d. Romana Alimentorum* 18. *Junii* 1728. *§.Demumque cor. bon. mem.Gamachei.*

Quo vero ad ſummam, habita per DD. animadverſione ad ea omnia, quæ in præſenti animadvertenda erant pro
10 eorum prudenti arbitrio, cui Alimentorum taxatio remiſſa eſt; per *Text. in leg. fru. Cod. de ord. cognit.*, *Surd. de Ali-*

*Aliment. tit.4. queſt.*18. *n.*9., *Rot. cor. Priol.dec.*36.*n.*6., *cor.Emer.Jun.dec.*95. *n.*5., & *in Fulginaten.*, *ſeu Spoletana Alimentorum* 13.*Junii* 1738. §.*Quibus omnibus cor. Me* dixerunt, quod Alimenta præſtarentur in annua quantitate ſcutorum quinquaginta pro quolibet.

Et ita Cæſare, & Alexandro tantum informantibus &c.

## ROMANA, SEU BONONIEN. NULLITATIS EXECUTIONIS.

*Lunæ* 25.*Junii* 1742.

### ARGUMENTO

Ob brevitatem non indiget.

### *SUMMARIUM.*

1 *Dominium probatur ex inſtrumento dationis in ſolutum.*

2 *Executio facta in bonis alterius, quam debitoris revocanda eſt.*

3 *Uniformitas confinium probat identitatem Prædii.*

### DECISIO CCXXXVII.

VEndidit de anno 1652. Dorothea de Thearinis Prædium -- *di Ronco Novo* -- Vener. Collegio, & PP. Spiritus Sancti Bononiæ pro pretio libr. 1000., adjecto pacto illud quandocunque redimendi, quod Prædium recenſiti PP. ad quinquennium locarunt eidem Dorotheæ pro annua reſponſione lib.60., & tam pro evictione Fundi venditi, quam ſolutione penſionum acceſſit, & in ſolidum ſeſe obligavit Petrus de Faccinis illius Vir: Defunctis præfatis Conjugibus, eorum hæredes defecerunt per plures annos in dicta ſolutione; quapropter ad Inſtantiam eorundem PP. obtentum fuit in Curia Eminentiſſimi Legati Mandatum de evacuando, quod tamen executioni minime demandare potuerunt, ex quo repertum fuit, quod Prædium actu poſſidebatur a Com: Joanne Carolo de Ranutiis; unde coacti fuerunt novum Judicium inſtruere adverſus dictum Comitem, qui pro ſui defenſione cum potiora Jura allegaſſet, ipſi PP.tam pro libera traditione, quam ſolutione dictorum penſionum, dum meditabantur eorum Jura experiri ſuper Bonis jam pertinentibus ad Petrum Faccini in ſolidum obligatum, & præcipue ſuper Prædio *di San Lazzaro*; Anna Maria Faccini, & Petrus Joſeph de Lambardis illius hæredes ſatius duxerunt eoſdem PP. dimittere, prout de anno 1705. vigore publici Inſtrumenti illos dimiſerunt ſolvendo penſiones decurſas, ac reſtituendo pretium dicti Prædii venditi, mediante aſſignatione duarum Tornaturarum ex dicto Prædio, cum rata ædificiorum in eo exiſtentium ad formam ſupra recenſiti Inſtrumenti, poſito in Communi Sanctæ Mariæ *delle Caſelle* in loco denominato *San Lazzaro* prope Bona Commendæ Hyeroſolimitanæ *detta la Maſone di Bologna*, & illorum de Malvaſia pro libr.500., & alias libr. 500. pro complemento libr.1000. reſtituendarum in pecunia numerata perſolverunt.

Locarunt PP. prædicti præfatas duas Tornaturas eiſdem Annæ Mariæ, & Petro Joſepho pro annua reſponſione libr.25., & convenerunt, quod Locatio perdurare deberet de triennio in triennium,intra cujus temporis ſpatium licitum eſſet Conductoribus eaſdem redimere Tornaturas pro eodem met pretio; & quia dd. Conductores defecerunt in ſolutione penſionum, nec uſi fuere pacto redimendi, ideo de anno 1739. ad Inſtantiam PP. diſdicta extitit Locatio, cujus vigore reportata quoque fuit recognitio in Dominum ab ejuſdem Prædii Colono. Verum quia habita fuit notitia, quod dictum Prædium *delle Caſelle*, ſeu *di San Lazzaro* comprehenſis recenſitis duabus Tornaturis fuerit executatum, & ſub haſta poſitum ad Inſtantiam Franciſci Mariæ Borella, ideo ſtante devolutione Cauſæ ad hoc Sac. Auditorium ſuper controverſiis exortis in vim dictæ executionis inter Borellam, alioſque intereſſe habentes, inſteterunt memorati PP. coram Me tamquam Ponente pro ſubſcriptione Dubii -- *An ſit locus revocationi executionis ſuper duabus Tornaturis, de quibus agitur, tamquam factæ ſuper Bonis alterius, quam Debitoris, vel potius ſit procedendum ad ulteriora in caſu &c.* --, quod cum DD. propoſuerim in præſenti Audientia, reſolutum extitit -- *Pro Informante* --.

De pertinentia enim Tornaturarum controverſarum ad Vener. Collegium,
1 & PP. Jure Dominii apparebat ex Inſtrumento e arum Conceſſionis, ſeu Dationis in ſolutum expletæ per dictos Annam Mariam Faccini, & Petrum Joſephum Lambardum cauſam habentes ab enuntiato Petro Faccini; *Merlin. Pignattell. controv.69. n.5. part.2., Rot. deciſ.111. n.9., & deciſ.170. n.11., & deciſ.319. n.12. cor. Cerro, & dec. 1304. n.6. cor. Emerix Jun., & deciſ.95. n.1. cor. Kaunitz.*

Quapropter neceſſario ſequebatur dictam executionem fore revocandam,
2 tanquam factam in Bonis alterius, quam Debitoris, cum Borella obligatum non haberet Collegium pro ſatisfactione ſui crediti; ad *Text. in leg. A Divo Pio ff. de Re Judicata, Rot. cor. Buratto deciſ.908. n.5., & cor. Rmo Criſpo deciſ. 188. n.1.*

Eo magis, quia fomentum aliquod accipere neque poterat ab illius Credito, quod valde poſterius dignoſcebatur Juribus Collegio, & PP. competentibus, quæ eorum anterioritatem deſumebant in Bonis Petri Faccini ab anno 1652., de quo tempore Faccinus legebatur in ſolidum obligatus favore Collegii ejuſdem pro evictione, & ſolutione penſionum Prædii -- *di Ronco Novo* --. Ex oppoſito autem Borellæ Author aliud Jus non metiebatur ſuper dictis Bonis, niſi vigore obligationis de anno 1678. ad ſui commodum emiſſæ a Martha, & Joanne Baptiſta, qui ſane de dicto anno 1652. in aliquo obligata non habebant Bona eorum Patris, adeo ut Borella vigore talis obligationis anterioritatem aliquam prætendere non poſſet in præjudicium Collegii.

Identitas vero in dubium revocari haud poterat; quia tam in Inſtrumento dationis in ſolutum, quam in Edicto ſubhaſtationis per Borellam intentatæ expreſſum apparebat, quod Prædium poſitum reperiebatur in Communi Ca-
3 ſellarum, & quidem cum uniformitate Confinium, prout erant Religio Hieroſolymitana, & illi de Malvaſia, quibus poſitis de identitate Prædii dubitandum non erat, *Rot. dec.3. n.5. cor. Cerr., deciſ.192. num.9. part.15., & deciſ.643. n.13. part.19. Recent., & in Prænestina Fideicommiſſi ſuper Reſervatis 10. Februarii 1727. §. Nullatenus cor. bon: mem. Criſpolto.*

Et ita unica &c.

## SENOGALLIEN. MANUTENTIONIS.

*Lunæ 7. Junii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Fideicommiſſarius poſſeſſionem capere debet de manu hæredis gravati; quod limitatur, ſi vocatio, identitas bonorum, & incompetentia detractionum ſint claræ. Dos ex fideicommiſſo præſertim particulari non detrahitur, niſi in caſum ſubſidii, qui concludentiſſime probandus eſt, ubi agitur de fideicommiſſo particulari, & de dote conſtituenda, non autem conſtituta.

### *SUMMARIUM.*

1 *Manutentio ſequitur Poſſeſſionem.*
2 *Ex Statuto Senogalliæ per ſolam agnitionem transfertur poſſeſſio manutenibilis.*
3 *Fideicommiſſarius poſſeſſionem capere debet de manu hæredis ultimi gravati; quod limitatur, ſi vocatio, identitas bonorum, & incompetentia detractionum ſint claræ;*
4 *Nomine Territorii veniunt omnes partes illud integrantes, & componentes.*
5 *Unitas Territorii verificatur in omnibus locis in ipſo ſitis, licet materialiter inter ſe contradiſtinctis.*
6 *Acceptato legato relicto cum onere incorporandi cum hæreditate propria credita, hæc amplius peti nequeunt.*
7 *Filius ex perſona Patris nequit reſpuere gravamen impoſitum hæreditati ſimpliciter ab ipſo Patre acceptatæ.*
8 *Ex Fideicommiſſo dos non detrahitur, niſi in ſubſidium;*
9 *Deficientia autem aliorum bonorum concludentiſſime probanda eſt, ubi agitur de fideicommiſſo particulari, & de dote conſtituenda, non conſtituta;*
10 *Præſertim concurrente ſuſpicione doli ob aſſignationem Dotis ſuper bonis fideicommiſſarii lite pendente factam.*

DE-

## DECISIO CCXXXVIII.

TEſtamentum condidit de anno 1700. Antonius Ramponi, in quo, relicto Legato Alimentorum favore Angelæ Philippi ſuæ Uxoris, cum hoc tamen, quod ejus dos, & omnia eidem competentia jura incorporata remanerent ſuæ hæreditati, ex quo multa credita diſtinćte adnotata in Teſtamento aſſeruit habere adverſus præfatam Uxorem, hæredes inſtituit Joannem Dominicum, Andream Deſiderium, & Carolum Sebaſtianum filios; Quia vero conſervationem propriæ agnationis exoptaverat, ideo diſpoſuit perpetuum fideicommiſſum ſuper ſtabilibus poſitis in Territorio *Senogalliæ*, *& Callii*, ad quod primo loco vocavit prędictos ejus filios, & deinde eorum filios, & deſcendentes maſculos in infinitum, cum reciproca ſubſtitutione in caſu deficientiæ alterius lineæ ſine filiis maſculis; fœminas vero ad hujuſmodi fideicommiſſum non invitavit, niſi in defectum omnium maſculorum, prohibendo tam primis hæredibus, quam ſucceſſive vocatis quaſcunque detractiones ſuper dictis Bonis tum ratione Legitimæ, utendo etiam cautela Soccini, tum etiam ratione Trebellianicæ, & ex cauſa dotium, quas conſtituendas eſſe juſſit ſuper aliis ejus Bonis hæreditariis, & quia in retroceſſione, ſeu donatione duorum cenſuum ſortis in totum ſcut.4000. nominati apparebant Uxor, & Filii, etiam ex cauſa horum cenſuum quamlibet detractionem expreſſe vetuit.

Secuto obitu Teſtatoris devenerunt hæredes antedicti ad diviſionem Paternæ hæreditatis partim liberæ, & partim fideicommiſſariæ; ac defuncto ſine filiis Andrea Deſiderio, ejus portio fideicommiſſo particulari ſubjecta devenit in dd. Joannem Dominicum, & Carolum Sebaſtianum ſuperſtites; Deinde autem obiit Joannes Dominicus relictis tribus filiis maſculis, nempe Joſepho, Bernardino, & Antonio; Ultimo vero loco cum deceſſiſſet Carolus Sebaſtianus, relicta unica filia fœmina nomine Franciſca; & propterea illius portio Bonorum fideicommiſſariorum devoluta eſſet ad præfatos filios maſculos Joannis Dominici, ideo ad eorum inſtantiam, obtento a Vicario Generali Senogalliæ Præcepto adverſus Colonos, & Inquilinos, ut illos in Dominos recognoſcerent, eiſque penſiones ſolverent, ac reſpective fructus ipſorum Bonorum reportarent; illud utique eiſdem Colonis, & Inquilinis præſentatum legitime fuit; Verum pro parte D. Franciſcæ expeditum extitit Monitorium coram A. C. Furietto vigore *legis unicæ*, & ſuper manutentione in poſſeſſione Bonorum hæreditariorum Caroli Sebaſtiani Patris, atque etiam illorum provenientium ex fideicommiſſo Antonii Ramponi; quapropter aſſumpto examine dictæ manutentionis, laudatus Judex illam, quoad Bona fideicommiſſaria, conceſſit Fratribus de Ramponis, & ſignanter medietatis Palatii cum ſuis annexis poſiti in Portu Senogalliæ, ac trium Prædiorum, quæ ſita reperiebantur in Territorio Scapezzani, a quo Judicato commiſſa mihi cauſa in vim reſcripti Signaturæ Juſtitiæ, propoſui dubium -- *An, & cui ſit danda manutentio in caſu &c.* -- cui per DD. reſponſum hodierna die fuit -- *Manutentionem eſſe dandam Fratribus de Ramponis.*

Favore enim dictorum Fratrum concurrebat legalis poſſeſſio per eos apprehenſa ſuper controverſis Bonis, mediante præcepto Colonis, & Inquilinis indicto, una cum recognitione in Do-
1 minum, quibus concurrentibus, illis profecto concedenda erat manutentio, ut conſentanee ad *Text. in leg. Si tibi §. Cum ſervus ff. de legat.* 1., *& in leg. Legatum ff. de legat.* 2. firmavit *Rot. in recen. dec.* 32. *n.* 1. *verſ. Faciendo part.* 2., *cor. Card. Falconer. tit. de Fideicomm. dec.* 3. *n.* 2., *& in Ariminen. Manutentionis* 12. *Maii* 1717. *§. Docuit cor. bon. mem. Foſcaro*, juncta præſertim diſpoſitione ſtatuaria Civitatis Senogalliæ
2 demandante, quod per ſolam agnitionem intelligatur tranſlata poſſeſſio manutenibilis; *Gratian. diſcept.* 32. *n.* 6., *&* 7., *Pacific. de Salv. inſpect.* 3. *cap.* 2. *n.* 349., *&* 350., *Card. de Luc. de hæred. diſc.* 26. *n.* 7., *Conſtantin. ad Statut. Urb. annot.* 41. *num.* 24., *Rot. poſt eundem dec.* 9. *n.* 4., *cor. Coccin. dec.* 1814. *n.* 31., *in recen. dec.* 170. *n.* 2. *par.* 17., *&* *in*

*in Interamnen. Manutentionis* 5. *Junii* 1716. §.*Idque cor. clar. mem. Card. Althann*.

Opponi haud poterat regula, quod præfati hæredes Fideicommiſſarii tenerentur capere poſſeſſionem de manu hæredis ultimi gravati, & ſic dictæ Franciſcæ;quia,cum eorum vocatio eſſet
3 clariſſima, conſtaret de identitate Bonorum, ac de incompetentia detractionum, locum ſibi vindicabat ipſius regulæ limitatio,ut paſſim firmatum fuit per *Rotam*, & præſertim *coram Dunozett. dec.*740. *n.*6., *in recen. dec.*358. *n.*11. *part.*15., *& dec.*597. *n.*10. *part.*19., *coram Card. Falconer. tit. de Fideicomm. dec.*3. *n.*4.,*coram Molin. dec.*1126.*n.*9., *coram Anſald. dec.*520. *n.*6.,*cor. Herrer. dec.*9. *n.*9., *& in Ariminen. Manutentionis* 11. *Maii* 1716. §.*Neque cor. bon. mem. Foſcaro*.

Identitatem vero Bonorum controvertere non valuit Franciſca quoad Prædia ſita in Territorio Scapezzani ſub prætextu, quod ſubjecta minime fuerint per Teſtatorem dicto particulari fideicommiſſo, quod ſolummodo ordinavit in Bonis ſitis in Territorio Senogalliæ, & Callii, non autem in illo Scapezzani: Etenim locus Scapezzani aſſeri haud poterat, quod non eſſet de Territorio, & pertinentiis Senogalliæ Civitatis, idque nedum auctoritate Cardinalis de Luca, qui in tractatu de *Statut. Succeſſ.* in Senogalliæ pertinentiis illum adnumerat, verum etiam ex Statuto ipſius Civitatis, quod occaſione, qua celebratur Feſtum S. Mariæ Magdalenæ Protectricis, demandando, ut per Artifices, & propria Caſtra fiat oblatio unius Cerei, inter iſta numerat quoque locum Scapezzani, necnon ex jurata depoſitione Teſtium informatorum, quorum alter teſtificatur inſuper, Bona ſita in dicto loco reperiri deſcripta, & allibrata in publico Cataſtro Civitatis Senogalliæ; quapropter dum Antonius Fideicommittens ſuppoſuit particulari fideicommiſſo omnia Bona exiſtentia in Territorio Senogalliæ, neceſſario ſequebatur, quod comprehenſa remanerent Bona ſita in pertinentiis integrantibus, & componentibus totum
4 Senogalliæ Territorium, cujus partes eandem intelligentiam recipiunt, quæ de toto Territorio prædicatur, ut ex *Text. in leg. in toto ff. de regul. Jur.* in propoſito reſpondit *Rot. dec.*1196. *n.*3., *& dec.*1246. *n.*19. *cor. Lancett.*

Quibus non adverſabatur, quod locus Scapezzani habeat proprium Territorium finibus diſtinctum; id enim non inducebat formalem ſeparationem Territorii in modum, ut locus Scapezzani deberet eſſe quid diſtinctum, & independens a præfata Civitate non cadens ſub dicta denominatione Territoriali; quia eadem diviſio nil aliud importare videbatur, quam ſubalternam contradiſtinctionem ab ipſa Civitate, & reliquo Comitatu ad effectum regulandi Datia, uſum Paſcuorum, & ſimilia:
5 Unitas namque Territorii, & comprehenſio totius Comitatus ſemper formiter verificatur de omnibus locis in ipſo Comitatu ſitis, quamvis materialiter inter ſe contradiſtincta reperiantur, ad tradita per *Car. de Luc. de regal. diſc.*165. *n.*2., *& ſeqq.*

Quo vero ad detractiones non impugnabat Franciſca earum incompetentiã conſiſtentium in quota, cum ſatis clara eſſet illarum prohibitio, mediante etiam Cautela Soccini, ſed illius prætenſio conſiſtebat in detractionibus quantitativis, nempe pro Dote Angelæ Philippi Uxoris fideicommittentis, pluribuſque Creditis eidem Angelæ competentibus adverſus Patrimonium Viri; Verum ſatisfecit reſponſio, quod de his omnibus Teſtator mentionem fecit in Teſtamento, narrando etiam propria credita contra Uxorem, cui cum legaſſet alimenta onere adjecto incorporan-
6 di ejus hæreditati ſuam Dotem, & quæcunque alia Jura, quæ prætendere poſſet, & cum legatum hiſce vinculis alligatum Uxor conſecuta fuerit, non valebant amplius illius hæredes tales prætenſiones deducere, veluti jam compenſatas cum dicto Legato.

Altera detractio quantitativa ſiſtebat in antedictis duobus cenſibus aſcendentibus ad ſc.4000., quam detractionem deberi contendebat Franciſca, ex quo in illorum retrovenditione, ſeu donatione contemplata fuerit propria Perſona filiorum fideicommittentis, qui proin-

proinde non poterat in ſuo Teſtamento illos excludere a Jure jam quæſito, ſignanter, quia Fideicommittens non intellexit eoſdem filios in bonis propriis gravare, ſed tantummodo declaravit, quod præfata ſcut.4000., quamvis ex diſpoſitione Jacobi Bodii, & Mariæ Teſpiedi ad ejus filios ſpectare deberent, adhuc ob varias prætenſiones ſibi ſoli quæſita eſſent; ſed prævaluit apud DD. reſponſio, quod filii Fidei-
7 committentis cum Paternam hæreditatem ſimpliciter acceptaverint, non poterat modo Franciſca ex Perſona Caroli Sebaſtiani Patris reſpuere gravamen diſpoſitioni ipſius Fideicommittentis adjectum, *Rot. cor. Lancett.*, *dec.* 115. *num.* 10.

Non diſſimili inſubſiſtentia laborat altera detractio, quæ a Franciſca allegabatur pro conſtitutione ſuæ dotis ſuper controverſis Bonis; Nam tenebatur illa ſuam dirigere actionem contra Bona Paterna primario, & principaliter pro ejus dotatione obligata, quia non niſi verificato caſu ſubſidii præfata bo-
8 na obnoxia remanere poterant oneri detractionis dotis prædictæ. *Rota cor. Caprara dec.* 110. *n.* 1., *in Bononien. Immiſſionis* 31. *Martii* 1727. §. *Nec minimum cor. Rmo Calcagnino Decano. In Bononien. Dotis* 28. *Junii* 1728. §. *Clarum cor. R. P. D. meo Millino, & in Romana Dotis* 9. *Decembris* 1729. §. *Recte cor. R. P. D. meo Nuncz*, qui ſane caſus verificatus non apparebat ex ſimplici fide duorum Teſtium; Etenim, cum
9 res eſſet non de dote conſtituta, ſed conſtituenda, & quidem ex bonis particulari fideicommiſſo ſuppoſitis, deficientia aliorum bonorum primario obligatorum erat concludentiſſime juſtificanda. *Rota cor. Card. Falconer. tit. de Aliment. dec.* 5. *n.* 10. Idque ſignanter procedebat in præſenti; quia omnia bona eidem fideicommiſſo ſubjecta pen-
10 dente lite aſſignata fuerunt in conſtitutionem dictæ dotis, unde abeſſe non poterat ſuſpicio doli; quapropter Franciſca magis adſtricta remanebat ad demonſtrandum non per informia documenta, ſed plene, & concludenter defectum aliorum bonorum; juxta animadverſa in terminis per *Rotam in dicta Bononien. Immiſſionis* 31. *Maii* 1727. §. *Abſque eo quod cor. Rmo P. D. meo Calcagnino Decano.*

Et ita utraque &c.

## SENOGALLIEN. MANUTENTIONIS SUPER RESTITUTIONE FRUCTUUM.

*Lunæ* 25. *Junii* 1742.

### ARGUMENTO

Non indiget ob brevitatem.

### SUMMARIUM.

1 *Reſtitutio fructuum etiam explicite non petitorum eſt conſecutiva conceſſioni manutentionis;*
2 *Quia illi ſunt pars, & commodum poſſeſſionis.*
3 *Fideicommiſſum particulare legis miniſterio recta via tranſit in dominium Fideicommiſſarii;*
4 *Proindeque tranſlati in eum dicuntur fructus uſque a die apertæ ſucceſſionis, non attenta bona, vel mala fide poſſeſſoris.*

## DECISIO CCXXXIX.

IN ſequelam dubii per me in præſenti Audientia propoſiti ſuper manutentione, examinandum quoque curavi alterum reſpiciens executionem mandati, quod A. C. Furiettus relaxavit pro reſtitutione omnium fructuum a Franciſca Ramponi perceptorum ex bonis particulari fideicommiſſo ſubjectis; quapropter, interrogatis quoque per me hac mane DD. — *An mandatum A. C. ſit exequendum* — Affirmativum accepi reſponſum.

Et jure quidem; nam præfati Mandati validitas non impugnabatur, & juſtitia apparebat ex fundamentis in altera mea contemporanea deciſione de-
1 ductis, quorum vigore, cum manutentio conceſſa fuerit Fratribus de Ramponis, conſecutive veniebat etiam re-
2 ſtitutio fructuum, qui ſunt pars, & commodum poſſeſſionis, quamvis explicite petiti non eſſent; *Poſth. de Manut. obſervat.* 74. *n.* 14., *Rot. poſt eumdem dec.* 17. *n.* 3., *& cor. Otthob. dec.* 166. *n.* 6., *& ſeqq.*, *in recen. dec.* 260. *n.* 22., *& ſeqq. par.* 12., *dec.* 312. *n.* 2., *& ſeqq. par.* 19.,

*par.19., cor. Herrer. dec. 130. n. 1. & 2., cor. Card. Falconer. tit. de Societ. dec. 41. n. 9., & dec. 40. n. 3. tit. de Subhaſt., & in Romana Vineæ, ſeu Horti ſuper fructibus 29. Januarii 1708. §. Non probatur cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Quæ ſane fructuum reſtitutio ex alio quoque fundamento juſta videbatur;
3 quia nempe res erat de bonis fideicommiſſi particularis, quæ ex legis miniſterio, & operatione recta via transeunt in dominium Fideicommiſſarii, & proin-
4 de non attenta bona, vel mala fide, fructus in ſequelam dominii translati dicuntur illius favore a die apertæ ſucceſſionis; juxta conſtantiſſimam huius Sac. Auditorii Sententiam, de qua in *dec. 228. n. 31. cor. Kaunitz, dec. 720. n. 7. cor. Lancett., dec. 86. n. 2. & ſeq. cor. Rmo Criſpo, & dec. 92. n. 1., & ſeq. cor. eodem, in Firmana Immiſſionis 6. Martii 1716. §. Ac proinde cor. clar. mem. Card. Althan., in Romana Primogenituræ de Nobilibus ſuper fructibus 19. Februarii 1731. §. Deberi cor. clar. mem. Card. Cincio, & in Romana Fideicommiſſi ſuper reſervatis 3. Martii 1738. §. Quod vero cor. Reverendiſſ. Creſcentio.*

Et ita &c. utraque &c.

## ARGENTINA DISMEMBRATIONIS.

*Mercurii 27. Junii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Parvitas Eccleſiæ, populi numerus, & diſtantia quartæ partis unius Leucæ, non ſunt cauſa ſufficiens diſmembrationis; ſed ad hunc effectum requiritur, quod iter ſit impervium propter interpoſitionem fluminum inundationum, vel ſimilium impedimentorum, ita ut ob difficultatem accedendi contingat pernicies Animarum.

### SUMMARIUM.

1 *Parochus petere nequit diſmembrationem ſuæ Eccleſiæ, & exemptionem a proprio munere, neque offerendo Subſtitutos;*

2 *Nec Epiſcopus eum liberare poteſt a functionibus parochialibus etiam cum vitæ periculo fungendis.*

3 *Juriſdictio parochialis continetur in celebratione matrimoniorum, baptizatione, & deſcriptione in propriis libris baptizatorum, defunctorum, & in matrimonium conjunctorum, ſi hæc propria auctoritate fiant.*

4 *Diſmembratio ob diſtantiam quartæ partis unius leucæ non conceditur, niſi iter ſit impervium propter interpoſitionem fluminum, vel ſimilium impedimentorum; ita ut ob difficultatem accedendi contingat pernicies animarum;*

5 *Immo licet tempore hyemali acceſſus non pateat, ad diſmembrationem deveniri non debet, ſed ad deputationem Cappellani ad nutum Matricis amovibilis;*

6 *Dum enim provideri valet remedio ordinario, nunquam recurritur ad extraordinarium.*

7 *Populi numerus non eſt cauſa ſufficiens pro diſmembratione, ſed pro deputatione unius, vel plurium Cappellanorum.*

8 *Anguſtiæ materialis Eccleſiæ providetur per illius ampliationem.*

9 *Neque in his circumſtantiis diſmembratio facta ab Ordinario ſuſtinetur, ex quo fuerit proviſionalis.*

10 *Verba temporis indefiniti perpetuitatem importare poſſunt.*

11 *In diſmembratione Parochialis audiendus eſt Parochus habitualis, & Patronus, non vero Rector, ſeu Vicarius actualis.*

12 *Vicarius generalis ordinariam facultatem non habet diſmembrandi Eccleſias, ſed opus habet facultate expreſſa, & individua, in actu diſmembrationis inſerenda.*

### DECISIO CCXI.

Cura Animarum in Pagis Altorff, Vualburg, & Ettenvveyler a primæva erectione Matricis, & Parochialis Eccleſiæ Civitatis Ettenheim de Jurepatronatus Abbatis, & Monaſterii Divi Ettonis Ordinis S. Benedicti in Briſgoia *Ettenheimunſter* nuncupati ſtetit penes Rectorem ejuſdem Eccleſiæ; cum autem propter Bellorum turbines, quæ diu Germaniam cruciaverant, prædictum Monaſterium Hoſtium invaſionem cum devaſtatione Bonorum paſſum fuerit, adeo ut Abbas, & Monachi per

per plures annos illud fere deſolatum reliquerint, ideo in eorum ſublevamen de anno 1435. Epiſcopus tunc Argentinus, accedente conſenſu Rectoris, præfatam Parochialem Eccleſiam Monaſterio prædicto pleno jure univit, & incorporavit, cum reſervatione congruæ jam taxatæ pro Vicario perpetuo in dicta Parochiali inſtituendo cum Sociis, quam unionem, ac reſpective congruæ determinationem in forma ſpecifica poſtea confirmavit ſan. mem. Sixtus IV.

Incolæ dd. Pagorum ſemper continuarunt in debita ſubjectione eorum Matrici Eccleſiæ Ettenehimenſi. Verum modernis temporibus Altorfenſes ſub prætextu diſtantiæ præd. Matricis Eccleſiæ, quodque iſta apta non eſſet comprehendere omnes Parochianos, prætendere cœperunt, ut eorum Pagus ſegregaretur, atque in parva Eccleſia, ſeu verius Oratorio ibidem exiſtenti inſtitueretur Parochus, qui curam Animarum gereret; & quamvis eorum prætenſio ſemper effectu vacua remanſerit, attamen de menſe Auguſti anni præter elapſi prodierunt Decreta Vicarii Generalis Argentini, qui ſupponendo Joannem Bauman Parochum Ettenheim Juri ſuo renuntiaſſe, licentiam conceſſit Sacerdoti Melchiorri Fiengenbach, ut in dicta filiali Eccleſia Altorff perſonaliter reſideret ad libitum Ordinarii, ibique omnia Parochialia munia obiret, ac exerceret per modum proviſionis, & donec lis deſuper exorta terminaretur; quapropter ad inſtantiam Abbatis recenſiti Monaſterii commiſſa appellationis cauſa huic Sac. Auditorio, & mihi directa, propoſui hac mane dubium -- *An proviſio ſuſtineatur in caſu &c.* -- Quod *pro informante reſolutum fuit*.

Proviſio enim capta per Vicarium Argentinum haud ſubſtineri poſſe videbatur, quia ex illius Decretis apparebat, quod per inſtantiam ſibi factam a Parocho Eccleſiæ Matricis, qui renuntiando Juri ſuo inſtetit, ut liberaretur a Functionibus Parochialibus in filiali Eccleſia Altorff, devenit ad effectivam iſtius diſmembrationem; Verum, quidquid eſſet de prædicta inſtantia, & renuntiatione, cum Parochiale munus

1 aſſiduum laborem, & ſollicitudinem exigat, hujuſmodi petitio continens liberationem a proprio munere, ut idem Parochus minori afficeretur incommodo, & labore, erat illico rejicienda, quamvis etiam Subſtitutos obtuliſſet pro ſupplendis illius vicibus; *Fagnan. in cap. extirpandæ §.Qui vero de Præben., & Dignit. n.4., Piton.diſcept.Eccleſ.142.n.17.*, adeo ut neque in caſi-
2 bus ſpecialiſſimis, ubi in celebrandis enunciatis functionibus vitæ periculum immineret, permiſſum ſit Epiſcopis, ab illis Parochos liberare *Card. Tolet. in inſtrut. lib.4. cap.10. n.6., Gavant. in manual. verbo Peſtis n.3., Scarfanton. ad Lucubrat. Canonic. Ceccoper. lib.2. tit.9.n.43.*

Quodque deventum fuerit ad effectivam diſmembrationem, apparebat ex eo, quia Sacerdoti ad præd.reſidentiam deputato tributa quoque fuit ſpecialis facultas matrimonia propria authori-
3 tate celebrandi, baptizandi in fonte nuper in dicta filiali Eccleſia erecto, ac nomina Baptizatorum, defunctorum, & in matrimonium conjunctorum in ſuis propriis particularibus libris deſcribendi; quæ omnia in ſe continere omnimodam Parochialem Juriſdictionem dubium eſſe non poterat; ex *Text. in can. Epiſcopus in Diœceſ.7. quæſt.1., & cap.Nullus de Paroch., & in cap.ut Dominicis eod.tit., & in cap.1. de Clandeſt. deſponſ., & in Clem.1. §.Dubium de ſepult., Barboſ.de Offic.Paroch.cap.1. n.2., & 3., Marant. contr.Jur. par.2. reſp.21.n.2., & ſeq., Franc. de Eccleſ. Cathed. cap.21.n.10., & 23. cum plurib.ſeqq.*

Nec pro effectu diſmembrationis opponi poterat diſtantia ab Eccleſia Matrice; Hæc enim non conſiſtebat niſi in
4 quarta parte unius Leucæ, & quamvis tempore hyemali, & pluvio, ſpatio centum circiter paſſuum via ſit lubrica, attamen iter non eſt impervium, cum plana, & facilis ſit via, non interſecata fluminibus, nec inundationibus, ſeu ſimilibus impedimentis obnoxia, prout non ſolum concludebant Teſtes deſuper examinati, verum etiam ſatis demonſtrabat animadverſio, quod per tempus immemorabile Altorfenſes acceſſe-

ceſſerunt ad Matricem Eccleſiam ſine
ullo periculo, & abſque ulla reclama-
tione, quodque per decurſum tanti tem-
poris ob difficultatem accedendi ad di-
ctam Eccleſiam non contigit aliquod
inconveniens in perniciem Animarum;
*Antonell. de reg. Eccl. lib. 3. cap. 8. n. 29.*;
*Rot. dec. 484. n. 17. part. 1.*, *& dec. 288.
n. 1. part. 2. rec.*, *& cor. Card. Falconer.
dec. 34. n. 10. in Miſcell.*

Verum quatenus etiam ſubſiſtentiam
habuiſſet, quod tempore hyemali non
5 poſſent Parochiani ſine magna difficul-
tate præfatam Matricem Eccleſiam adi-
re, nihilominus deveniri haud poterat
ad erectionem novæ Parochiæ; ſed ca-
pienda erat proviſio remedio Conciliari,
deputando ſcilicet Sacerdotem ad nu-
tum Eccleſiæ Matricis amovibilem, qui
Parochi vices ſervitorio titulo ibidem
exerceret, ut ſemper quoque reſpondit
*Sac. Congregat. Concilii*, *Bertacch. vot.
dec. 117. n. 2.*, *Pignatell. conſult. 230.
per tot. tom. 4.*, *Card. de Luc. de Paroch.
diſc. 34. n. 1.*, *& 2.*, *Rot. dec. 1428. n. 4.
cor. Coccin.*, *& in recen. dec. 484. n. 4.
part. 1.*, *& dec. 288. n. 3. part. 3.*, *&
dec. 233. n. 4. part. 6.*, *& dec. 578. n. 7.*,
*& 8. part. 19.*, *& cor. Herrer. dec. 93.
n. 3.*, *& ſeq.* Quoties enim provideri
valet ordinario remedio deputationis
6 Cappellani amovibilis, nunquam de-
bet eſſe locus alteri nimis exorbitanti,
& extraordinario remedio diſmembra-
tionis, ut docent *Barboſ. ad Conc. Trid.
ſeſſ. 21. cap. 4. de reform. n. 10.*, *Coſt. de
remed. ſubſid. remed. 76. per tot.*, *Pax
Jord. var. lucubrat. tom. 2. lib. 20. tit. 31.
n. 13.*, *Card. de Luc. de Paroch. diſc. 34.
per tot.*, *cor. Card. Falconer. in Miſcell.
d. dec. 34. n. 12.*, *& cor. Lancett. dec. 856.
n. 10.*, *& 11.*

Prout nec etiam diſmembratio præ-
dicta ſalvari poterat ſub fundamento,
quod populus auctus fuerit in modum,
ut Eccleſia Mater excipere non valeat
omnes Parochianos eodem tempore ad
illam confluentes; pro eo enim, quod
reſpiciebat populi numerum, ſi Pa-
7 rochus ex ſe ſupplere non poterat, co-
gendus erat ad ſibi aſſumendum tot Sa-
cerdotes in illius adjutorium, quot ſa-
tis eſſent, nec hujuſmodi cauſa cætero-
quin ſufficiens eſſet pro effectu diſmem-
brationis *Rot. dec. 484. n. 4. part. 1.*, *&
dec. 288. n. 2. part. 2. recen.*, *& dec. 34.
n. 1.*, *& ſeq. poſt Tambur. de Jur. Abb.*
Quo vero ad materialem anguſtiam Ec-
8 cleſiæ Matricis, quatenus in facto ſub-
ſiſteret, aliud remedium decernendum
non erat, niſi illud ampliationis; *Rot.
d. dec. 484. per tot.*, *Pignatell. tom. 4.
conſult. ultim. n. 14.*

Juvare nec viſum fuit, quod Decre-
ta prædicta ſint mere proviſionalia;
quia, ultraquamquod proviſio capien-
da non erat in modum importantem
9 totalem diſmembrationem Pagi Altorff
ab Eccleſia Matre, profuit etiam ani-
madverſio, quod talis proviſio adjecta
reperitur tempori indefinito -- *donec
lis, quæ deſuper exorta, & pendet in-
deciſa, terminetur, aut aliter a nobis
ſtatutum fuerit* -- Exiſtentia autem litis
minime verificabatur, & conſequenter
quoad iſtam nullum tempus ſignificare
poterat, prout quoque in perpetuum,
& ſine temporis præfixione durare po-
teſt illimitatum Arbitrium Ordinarii,
cujus generaliter intereſſe ſolet, diſ-
membrationem ad actum perductam
nunquam revocare; unde quamvis in
apparentia diſmembratio antedicta ſit
temporanea, adhuc in ſubſtantia per-
10 petua dici poterat; verba enim tem-
poris indefiniti perpetuitatem impor-
tare poſſunt, per *Text. in leg. Julian. ff.
de leg. 3.*, *Bartol. in leg. generali §. Uxo-
ri n. 2.*, *& ſeq. ff. de uſufruct. legat.*,
*Surd. conſ. 380. n. 17.*, *Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 23. n. 16.*, *& ſeq.*, *Rot. de-
ciſ. 515. n. 3. par. 19. recen.*

Ulterius proviſio iſthæc, ſeu potius
diſmembratio ex defectu quoque for-
mæ nunquam ſuſtineri poterat; voca-
tus enim, nec auditus fuit Abbas Mo-
naſterii S. Ettonis, qui verus eſt Paro-
chus, & pleno Jure Dominus Matricis
Eccleſiæ Ettenheim, ſicque non erat
11 ſimpliciter audiendus Rector, ſeu
Vicarius actualis hujus Eccleſiæ, ſed
Parochus habitualis, & Eccleſiæ Pa-
tronus vocandus erat, & quidem in
quolibet actu, & ſignanter in prolatio-
ne Decreti; quod cum omiſſum fuerit,
omnia propterea per eundem Vicarium
geſta vitio nullitatis infecta remanſe-
runt, & per conſequens erant retra-
ctan-

ctanda; *Rot. d. dec.34. n.7., & ſeq. in Miſcell. cor. Card. Falconer., & dec.221. n.11. cor. R.mo Criſpo, & dec.350. n.2., & dec.876. n.17., & ſeq. cor. Lancett.* Quibus accedebat etiam defectus Ju-
12 riſdictionis in ipſo Vicario Generali, quia in ſuis ordinariis facultatibus non complectitur illa deveniendi ad diſmembrationem Eccleſiarum, pro qua expreſſa, & individua requiritur facultas, & quidem in actu ipſius diſmembrationis inſerenda, ne de illius validitate unquam dubitari contingat, ut firmant *mox allegatæ authoritates*.

Et ita &c. Abbate tantum informante &c.

## INTERAMNEN. REDDITIONIS RATIONIS.

*Mercurii 27. Junii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Executores Teſtamentarii in ſolidum conveniri nequeunt, neque favore piæ Cauſæ. In cauſis ſpiritualibus ex duobus Executoribus ſimul datis Judex eligere debet magis idoneum.

### *SUMMARIUM.*

1 *Executores Teſtamentarii in ſolidum conveniri nequeunt, ſed tantum pro geſtis, & adminiſtratis*; & n.8.

2 *Neque favore Cauſæ piæ.*

3 *Executio quoties a pluribus fieri poteſt, eſt dividua.*

4 *Hujuſmodi Executores æquiparantur Tutoribus quoad redditionem rationis, alioſque effectus officii differentiam non habentes, non vero quoad obligationem ſolidalem.*

5 *In cauſis ſpiritualibus ex duobus Procuratoribus ſimul datis Judex eligere debet magis idoneum*;

6 *Unde neque in hujuſmodi cauſis Executores poteſtatem in ſolidum habent.*

7 *Authoritates firmantes, ex duobus Executoribus Operis Pii unum tantum agere, & exequi poſſe, intelligendæ ſunt in caſu, vel abſentiæ, vel impotentiæ, vel obitus alterius.*

8 *Declaratur* Deciſio in Romana, ſeu Portugallien. Pecuniaria 2. Julii 1706. cor. clar. mem. Card. Scotto.

9 *In deciſionibus id, quod principaliter, non vero quod incidenter deciſum eſt, attendi debet.*

10 *Inſtantia pro redditione rationis contra unum Executorum ab altero ex iis præſefert in eo animum ſe obligandi in ſolidum.*

11 *In præjudicialibus, ut Procurator noceat Principali, non ſufficit mandatum generale, ſed requiritur ſpecificum, & expreſſum.*

12 *Peritia, Decretum Judicis, & ſolia inter jura Notarii Actuarii reperta probant redditionem rationis jam fuiſſe ſecutam.*

### DECISIO CCXLI.

IN Teſtamento, ſub quo deceſſit de anno 1717. Amatus Bovius, juſſit, ut, ſecuta illius morte, Andreas Mauri, & Dominicus Gazzoli vendere deberent oleum, frumentum, & ſalmas centum quinquaginta vini, ad effectum illorum pretium erogandi in expenſas funeris, celebrationem Miſſarum, & debitorum ſolutionem; Hæredem autem inſtituit Ven. Cappellam S. Aniani exiſtentem in Eccleſia S. Mariæ de Ponte Civitatis Interamnæ, & pro ea Univerſitatem Calceolariorum, cum onere erogandi annuos reditus in Miſſarum celebrationem.

Ob non ſecutum adimplementum hujuſmodi diſpoſitionis, hæreditas prædicta applicata remanſit favore Rev. Fabricæ S. Petri, a qua tamen ceſſionem reportavit Comes Valentinus Antonelli, ad cujus inſtantiam inter cætera promota extitit prætenſio coram Vicario Generali Interamnæ adverſus Paulum Gazzoli, & Roſam Mauri hæredes reſpective præfatorum Dominici, & Andreæ ſuper ſolidali obligatione redditionis rationis olei, frumenti, & dictarum ſalmarum centum quinquaginta vini, qua redditione rationis non ſecuta, inſtitum fuit, teneri, & inſolidum obligatos eſſe ad ſolutionem ſc.832., & mediante favorabili Sententia Comes exaudiri promeruit, reportando etiam a præfato Vicario Generali relaxationem Mandati pro dicta ſumma: Verum in gradu appellationis non ita ſors eidem Comiti arriſit, quia R. P. D. de Rubeis Judex ab A.C. deputatus dictam re-

revocavit Sententiam, reſervato Jure agendi pro rebus ab unoquoque adminiſtratis; a quo quidem Judicato delata cauſa ad Sac. noſtrum Auditorium, & mihi illius commiſſione directa, propoſui in hodierna Audientia dubium -- *An conſtet de credito, & pro qua ſumma, ita ut ſit relaxandum Mandatum in caſu &c.* -- cui Domini reſponderunt -- *Conſtare de credito pro ſumma ſcutorum quatuor, & ob.55. favore Pauli, & pro hac ſumma eſſe relaxandum Mandatum* --.

Fruſtra enim contendebatur a Comite Antonelli, quod munus per Teſtatorem injunctum Dominico, & Andreæ circa venditionem frumenti, vini, & olei, ac erogationem pretii in expreſſas cauſas, importare poſſet ſolidalem obligationem, ita ut quilibet teneretur pro rebus ad alterius manus perventis, quoties prout in caſu, Executores conſtituti apparebant abſque clauſula -- *In ſolidum* --, vel per verba minime æquipollentia, quæ importare poſſent vim, & efficaciam d. clauſulæ ſolidalis; tunc enim ſane prætendi haud poterat ſolidalis obligatio; quia Executores habere
1 dicunt poteſtatem communiter, & pro parte adminiſtrandi, & exequendi, abſque eo quod alter pro altero actione ſolidali teneatur, ſed tantum pro eo, quod geſſit, & adminiſtravit; juxta *Text. in cap. Religioſus* 2. *§. Sane de Teſtam. in 6.*, *Ronchegall. in Tract. de duob. Reis in leg. eadem* 9. *in princip. a n.*243. *uſque ad* 250., *Peregrin. conſ.*51. *n.*26., & 27., *Aretin. conſ.*66. *col.*3., & *per tot.*, *Barr. de Succeſſ. ab inteſt. part.*2. *tit.*20. *de execut. teſtam. n.*20., *Cancer. var. reſol. part.*1. *cap.*7. *de Tutor. n.*27., *Rubeus de Teſtam. ad Pias Cauſas cap.*85. *n.*39., & *ſeqq.*, cum aliis relatis per *Rot. cor. Molin. dec.*734. *n.*8., & 9.

Abſque eo quod prodeſſet, quod ageretur de Cauſa Pia, quodque executio caderet ſuper facto individuo, quo caſu neceſſario fatendum eſſet, locum habere ſolidalem obligationem afficientem quemlibet ex Executoribus, ſeu Adminiſtratoribus; quia pro eo, quod atti-
2 nebat ad Cauſam Piam, nil peculiare illius favore in hoc propoſito inveniebatur fuiſſe diſpoſitum, per quod recedendum eſſet a communi Regula, & auctoritates relatæ *in ſuperiori §.* loquebantur in terminis Cauſæ Piæ: circa vero factum individuum id minime ſubſiſtebat, quia minus præfatis Executoribus tributum non cadebat circa factum, quod ſcindi non poſſet, ſed reſpiciebat executionem penitus dividuam, qualis erat venditio olei, vini, & frumenti, cum erogatione pretii in expenſas funeris, Miſſarum celebrationem, & ad effectum dimittendi Creditores; Quæ omnia certe fieri poterant, prout
3 facta fuerunt a Dominico, & in parte ab Andrea, ſicque agebatur, non de individua, ſed prorſus dividua executione, ut pluribus adductis ratiocinatur in terminis *Amoſtaz. de Cauſ. Piis lib.*6. *cap.*5. *n.*30. Et quamvis in ſenſu plurium DD. conſimiles Executores æqui-
4 parentur Tutoribus, æquiparatio procedit quoad alios effectus, in quibus non cadit officii differentia, prout eſſet redditio rationis, ad quam generaliter loquendo omnes teneantur Adminiſtratores, & ſimilia, non autem ad inducendam recenſitam ſolidalem obligationem, quæ juxta communem DD. Sententiam conſimiles Teſtamentarios Executores afficere nequit.

Contrarium neque ſuaderi poterat ex *Gloſſ. in cap. Si duo Procuratores de Procurator. in 6.*, quia ſe refert *ad Text.*,
5 ubi ſancitum apparet, quod in Cauſis Spiritualibus, ex duobus Procuratoribus ſimul datis eligatur per Judicem magis idoneus ad proſequendam Cauſam; Id enim mirifice comprobat aſſumptum, quod ſcilicet neque in Cauſis Spiritualibus hujuſmodi Executores po-
6 teſtatem habeant in ſolidum, dum demandatur, quod Judex magis idoneum eligere valeat, ne propter concurſum plurium dictæ Cauſæ celeritatem expoſcentes implicatæ remaneant, ut declarando Abbatem magiſtraliter docet *Dec. in cap. Prudentiam n.*83. *de offic. delegat.*, *Mantic. de Tacit.*, & *Ambig. lib.*7. *cap.*17. *n.*10. Cæteræ vero Authoritates in contrarium adductæ, & firmantes, quod ex duobus Executori-
7 bus Operis Pii, unus tantum agere, & exequi poſſit, locum habent in caſu abſentiæ, obitus, aut impotentiæ alio-

rum,

rum, ut explicando *Text. in cap. Religioſus §. Sane de Teſtamen. in 6.*, probant, *Federic. de Senis conſ.67. ſub n.3.*, aliique relati per *Rot. cor. Molines deciſ.734. n.8.*, *& 9.*

Nec vis aliqua fieri poterat in deciſione cui titulus *Romana, ſeu Portugallien. Pecuniaria 2. Julii 1706. cor. clar. mem. Card. Scotto*; Ratio enim potiſſima, ob quam in caſu dictæ deciſionis Abbas Franciſcus condemnatus fuit pro tota ſumma ſcut.3795.92., ſtetit in eo, quod ſumma prædicta integraliter ad illius manus pervenerat; & quamvis ſuperadditum legatur, quod Executores Teſtamentarii in ſolidum conveniri poſſint, attamen cum id incidenter, & extra caſum neceſſitatis appoſitum extiterit ab Extenſore, in hoc attendenda non erat dicta deciſio, cum ſolum attendi debeat id, quod primario, &
9 principaliter deciſum reperitur, ut millies profeſſum fuit hoc Sac. Auditorium, ſignanter *in recen. dec.17. n.9. part.7.*, *& dec.45. n.29.*, *& 30. part.8.*, *& dec.413. n.7. part.16.*

Minuſque pro effectu obligandi hæreditatem Dominici obligatione ſoli-
10 dali confugere profuit ad binas inſtantias promotas a Tocculo, uti aſſerto illius Procuratore, adverſus Andream alterum Executorem pro redditione rationis ſuæ adminiſtrationis, & contra Joſephum qu. Antonii pro redditione rationis Salmarum triginta vini: Ex dictis enim inſtantiis inferri non poterat, quod Dominicus ſe induere voluerit illa ſolidali obligatione, quam de cætero non habebat, & ad quem effectum requirebantur verba expreſſa neceſſario eandem obligationem concludentia; Et ulterius cum Tocculus careret Mandato Procuræ, non poterat utique Dominico præjudicare; Immo qua-
11 tenus etiam habuiſſet, adhuc ſatis non extitiſſet Mandatum Generale, quia in præjudicialibus ſpecificum, & expreſſum requirebatur, *Capyc. Latr. conſult.108. n.17.*, *Rot. in recen. dec.475. n.26. part.19.*, *& cor. Anſald. dec.363. n.6.*, *& dec.504. n.34.*

Ex quibus cum in comperto eſſet, quod hæreditas Dominici non tenebatur actione ſolidali ad reddendam rationem, ex parte Pauli illius hæredis demonſtratum apparebat, quod Dominicus ipſe uſque ab anno 1718. rationem reddiderat de rebus ab eo adminiſtratis, & quidem mediante peritia judicialiter facta cum ſucceſſivo Decreto Vicarii tunc temporis Interamnæ approbante dictam redditionem rationis, & ex cauſa geſtæ adminiſtrationis declarante præfatum Dominicum Creditorem in ſcut.4.55., pro qua ſumma DD. dixerunt, conſtare de credito, & eſſe relaxandum Mandatum favore Pauli.

Quæ ſane redditio rationis aſſeri haud poterat, quod eſſet commentitia; quia ex actis tunc geſtis conſtabat de effecti-
12 va peritia in eiſdem actis producta, ac Decreto recenſiti Vicarii, & qualibet modo dubietas excluſa remanebat, cum inter Jura diverſa coram Vicario prædicto per acta illius Notarii Actuarii de anno 1719. reperta fuerint folia continentia computum Dati, & Accepti cum diſtinctione Partitarum, quæ in majori earum parte juſtificatæ videbantur mediantibus receptis; quapropter dubitari nequibat de jam ſecuta redditione rationis, ad firmata per *Rot. dec.955. n.1. cor. Lancett.*

Et ita &c. utraque &c.

## INTERAMNEN. REDDITIONIS RATIONIS.

*Mercurii 27. Junii 1742.*

### ARGUMENTO

Non indiget ob brevitatem.

### *SUMMARIUM.*

1 *Tam Adminiſtrator, quam is, ſub cujus ſolidali obligatione adminiſtrationem ſuſcepit, rationem inſolidum reddere tenentur.*

2 *Res judicata ex lapſu temporis promanans approbatur, vel excluditur habita ratione ejus juſtitiæ, vel injuſtitiæ.*

3 *Officialis, ſeu Procurator non liberatur ab onere reddendi inſolidum rationem, alium voluntarie ſubſtituendo; ſecus ſi neceſſarie, puta ob propriam incapacitatem, quia tunc tenetur tantum in ſubſidium;*

4 *Maxime, ſi in eodem Officiali concurrat bona fides.*

## DECISIO CCXLII.

COmes Valentinus de Antonellis veluti Ceſſionarius Rev. Fabricæ S.Petri præter inſtantiam promotam adverſus Hęreditates Dominici Gazzoli, & Andreæ Mauri circa ſolidalem eorum obligationem pro reportanda Redditione rationis particularis utriuſque Teſtamentariæ Executoriæ Amati Bovii, dę qua in altera mea contemporanea Deciſione, aliam quoque prætenſionem excitavit pro Redditione Rationis omnium aliarum rerum deſcriptarum in Inventario hæreditario antedicti Bovii tam contra hæreditatem pręfati Mauri, qui fuit etiam Adminiſtrator, & Œconomus eidem hæreditati deputatus, ac Thaddæum Jacominum, ſub cujus fidejuſſione, & obligatione ſolidali, Maurus memoratam aſſumpſerat adminiſtrationem, quam etiam adverſus Laurentium Spatiani, & Joſephum Carinnam, qui de tempore obitus Bovii, atque deputationis in Adminiſtratorem ejuſdem Mauri, erant Officiales Univerſitatis Calceolariorum, per quam repræſentabatur Ven. Cappella Sancti Aniani hæres inſtituta, & Sententiam favorabilem reportavit a Vicario Generali Interamnæ, qua declaratum fuit antedictos Officiales in ſolidum cum memorato Adminiſtratore, ejuſque fidejuſſore obligatos eſſe ad reddendam dictam rationem, quam Sententiam poſtea confirmavit R. P. D. de Rubeis Judex ab A. C. deputatus; ſed ob non interpoſitam appellationem cum hujuſmodi Sententia tranſiverit in authoritatem rei Judicatæ, ideo obtenta extitit Cauſæ Commiſſio cum clauſula -- *De cauſis reſtitutionis in integrum* -- quæ cum mihi pariter directa fuerit, ad conſuetum per me propoſitum dubium Commiſſioni conforme DD. reſponderunt -- *Conſtare de re Judicata juxta modum* --

Nulla ſiquidem oriri poterat difficultas circa ſubſiſtentiam rei Judicatæ quoad hæreditatem Andreæ Mauri, & Thaddęum Jacomini; quia cum Maurus ſub ſolidali obligatione Thaddęi ad-
1 miniſtrationem aſſumpſerit per publicum Inſtrumentum Camerali obligatione vallatum, manifeſtiſſima reddebatur juſtitia rei Judicatæ illos in ſolidum çondemnantis ad rationem reddendam,
2 quæ ſane Juſtitia ſemper, & principaliter attendi ſolet in approbanda, vel excludenda re Judicata ex lapſu temporis promanante; ad *Text. in leg. 4. §. Condemnatum ff. de re Judic.*, *Veſtr. de Inconſt. in Judic. quæſt. 37. n. 315.*, *& ſequen.*, *Rot. cor. Dunozett. Jun. dec. 373. n. 7.*, *& cor. Kaunitz dec. 208. n. 2.*

Quo vero ad Laurentium Spatianum, & Joſephum Carinnam Officiales, qui etiam condemnati fuerunt ad reddendam dictam rationem obligatione ſolidali cum præfatis Mauro, & Jacomino,
3 DD. putarunt eos teneri tantum in ſubſidium, & hic fuit modus reſolutioni adjectus, cujus fundamentum ſtetit in eo, quod valde dubium erat, an dicta deputatio ad eorum inſtantiam ſecuta, eſſet voluntaria, vel potius neceſſaria dicenda foret, ex quo ipſi Officiales vilem Artem exercentes eſſent penitus ignari, & incapaces gerendi per ſe ipſos adminiſtrationem hæreditaţis eorum Univerſitati relictæ pro dicta Ven. Cappella Sancti Aniani; Quapropter attenta qualitate Perſonarum, quibus Teſtator reliquerat, neceſſario deveniendum eſſet ad deputationem perſonæ capacis, ſicque locum non haberet regula, cujus vigore Officialis, ſeu Procurator non liberatur ab onere reddendi rationem, alterum ſubſtituendo, cum dicta Regula procedat in eo, qui ex propria voluntate ſubſtituit, juxta diſtinctionem, de qua pluribus relatis, *Rot. cor. Emer. Jun. dec. 869. n. 2.*

Præſertim juncto, quod antedicti Officiales omni bona fide proceſſerunt,
4 comparendo coram Vicario Interamnæ pro habenda deputatione Adminiſtratoris, & quamvis ipſi fuerint illi, qui exhibuerunt Judici perſonam Mauri, nihilominus haud erraſſe dicendum eſſet, ex quo etiam Teſtator in eo confiderat, dum eidem injunxerat munus Executoris Teſtamentarii, prout ex dicta altera mea Deciſione; in quibus profecto circumſtantiis eo tutius modum ſupra expreſſum amplectendum DD. cenſuerunt.

Et ita Comite Valentino de Antonellis

lis ex una, & Spatiano ex altera intormantibus reſponſum fuit &c.

## PERUSINA IMMISSIONIS.

*Lunæ* 2. *Julii* 1742.

## ARGUMENTUM.

Probatis extremis Immiſſio in Salviano conceditur Creditori anteriori. Ad effectum acquirendi ſubingreſſum requiritur conventio de ſubingrediendo in locum Creditoris dimiſſi, traditio pecuniæ ad effectum ſolvendi creditum anterius, & actualis verſio in dictam cauſam; alias ſola pecuniæ verſio non ſufficit ad acquirenda jura Creditoris dimiſſi, neque ad effectum agendi, neque ad alium retinendi.

## SUMMARIUM.

1 *Extrema probanda in Judicio Salviani ſunt creditum cum hypotheca, antiqua poſſeſſio penes Debitorem, & moderna penes Reum*;

2 *Ad quam probandam plurimum confert ſubſtentatio litis*;

3 *Quibus concurrentibus immiſſio concedenda eſt*

4 *Creditori anteriori prælative ad poſteriorem*;

5 *Anterioritas autem, & potioritas ſemel conſumpta nequit iterum ſuum effectum producere*.

6 *Retentio nunquam conceditur Creditori poſteriori in præjudicium anterioris, ſed anteriori adverſus poſteriorem*.

7 *Verſio eſt quid facti, nec præſumitur, ſed concludenter probanda eſt*;

8 *Præſertim quando totum fundamentum Actoris in ea conſiſtit*.

9 *Ad effectum acquirendi ſubingreſſum requiritur conventio de ſubingrediendo in locum Creditoris dimiſſi, traditio pecuniæ ad effectum ſolvendi Creditori anteriori, & ejus actualis verſio in cauſam debiti anterioris*;

10 *Alias ſola pecuniæ verſio non ſufficit ad acquirenda jura Creditoris dimiſſi, neque ad effectum agendi, neque ad alium retinendi*.

11 *Extincto credito extinguuntur etiam, & pereunt omnia ejus jura, & hypothecæ*;

12 *Licet Creditor illud extinguens bona propria obligata habeat pro evictione favore alterius*.

## DECISIO CCXLIII.

POſtquam Venerabilis Eccleſia Sanctæ Bibianæ Urbis tanquam Hæres Vincentii Pacetti Creditoris Com: Joannis Antonii Bigazzini unius Cenſus ſcutorum 2000. in ſorte impoſit. ſub *die* 17. *Aprilis* 1685., obtinuerat per ſententiam A.C. Guglielmi immitti in vim utilis Salviani interdicti ad poſſeſſionem quorundam Bonorum, quæ hodie poſſidentur a Marchione Ludovico, & aliis de Sorbello titulo emptionis uſque ab anno 1694., in Judicium quoque deſcendit Ignatius Muſcati Navarra, in quem per intermedias Perſonas coaluerunt Jura Cuſmanæ Navarræ Creditricis ſupradicti Com. Bigazzini alterius Cenſus in ſorte ſcut.4000. impoſiti ſub *die* 2. *Aprilis* ejuſdem anni 1685., & reportata prius Commiſſione admiſſionis ad Cauſam in gradu Appellationis in noſtro Auditorio interpoſitæ per dictos Marchiones de Sorbello adverſus prædictam ſententiam A. C., prælativam expoſtulat Immiſſionem ad eadem Bona Debitoris ex cauſa fructuum decurſorum dicti Cenſus ſcut.4000., mediante per me ſubſcripto dubio -- *An, & cui ſit danda Immiſſio*? cui Domini reſponderunt -- *Immiſſionem eſſe dandam Ignatio* unice informanti.

Docebat ſiquidem de omnibus illis extremis, quæ neceſſaria omnino ſunt, ut eſſet audiendus in hoc Judicio utilis
1 Salviani interdicti, dum ejus Creditum cum hypotheca oſtendebat Ignatius cum Inſtrumento hujus Cenſus ſtipulato *die* 2. *Aprilis* 1685., antiquam horum Bonorum poſſeſſionem penes Com: Joannem Antonium Bigazzinum Debitorem evincebat ex altero Inſtrumento Venditionis eorundem Bonorum ſequutæ anno 1694., ac modernam demum apud Marchiones de Sorbello, nedum probabat ex ſubſtentatione præ-
2 ſentis litis, quæ plurimum ad hunc effectum conferre ſolet; ex firmatis per *Rot. dec.*98. *n.*1. *poſt Pacific.de Salv.*, *dec.*97. *n.*7. *part.*16. *recent.*, *dec.*5. *n.*2. *de Salv. cor.Card. Falconer.*, & *dec.*79. *n.*4., & *dec.*566. *n.*3. *cor. bon. mem. Molin.*;

Ve-

Verum etiam ex eodem prædicto Inſtrumento venditionis, & ex alio tranſactionis anni 1728.; Quoties autem hæc tria extrema in hoc Judicio utilis Sal-
3 viani Actor oſtendit, expoſtulatam Immiſſionem ſemper obtinere debet; *Rot. dec.369. n.1., & dec.406. n.7. part.12. rec., dec.491. n.6. cor. Ludoviſ., dec.60. n.1., & dec.136. n.... cor. Herrer., dec.75. n.9., & dec.79. n.1. tom.1. cor. bon. mem. Molin., & dec.421. n.1., & dec.664. n.7. cor. bon. mem. Lancett.*

Quod vero hujuſmodi Immiſſio primo loco eſſet concedenda Ignatio Navarra, non autem Eccleſiæ S. Bibianæ, res profecto erat extra omnem dubitationem; Siquidem creditum cum hypotheca ejuſdem Ignatii anterioritatem deſumere apparuit uſque a *die 2. Aprilis 1685.*, quo tempore impoſitus fuit cenſus favore Cuſmanæ ejus Authricis; Alter vero Cenſus, pro quo egit prædicta Ven. Eccleſia S. Bibianæ, uti hæres Vincentii Pacotti, non ab alio tempore anterioritatem deſumere valet, niſi a die 17. ejuſdem menſis Aprilis, & anni; Quapropter cum prædictus Igna-
4 tius ad cauſam hodie admiſſus ſuum Jus anterius omnino eſſe oſtendat, pernecesſe reportare debet expoſtulatam Immiſſionem prælative quoad ſupradictam Eccleſiam S. Bibianæ; *Rot. dec.60. n.9. cor. Herrer., dec.1142. n.1., & dec.1197. n.1. cor. Molin., dec.1006. n.2. cor. Lancett., & dec.11. n.9. de Salv. cor. Card. Falconer.*

Abſque eo quod quidquam prodeſſe poſſit Marchionibus de Sorbello allegare retentionem ex Juribus dotalibus Lauræ Raſponæ Matris Comitis Raynaldi obligati pro evictione controverſorum Bonorum, quæ Jura initium deſumunt ab anno 1668. Quippe quia licet hæc Jura dotalia anterioritatem a dicto tempore deducant, hæc tamen anterioritas allegabilis hodie amplius non eſt, cum jam ſemel extincta fuerit; Nam prædictus Com. Raynaldus ante venditionem Bonorum factam an. 1694. per Com. Joannem Antonium ejus Patrem Marchioni Joanni Franciſco de Sorbello, jam obligaverat prædicta Jura dotalia Lauræ Raſponi ejus Matris in aliis Cambiis per dictum ejus Patrem contractis de annis 1690., & 1691. favore Marchionis de Monte, & Fratrum de Frigeriis, qui ad effectum ſeſe ſatisfaciendi ſuper Bonis dicti Com. Joannis Antonii, & excludendi cæteros Creditores, uſi fuerunt anterioritate eorundem Jurium dotalium; Si igitur hæc
5 anterioritas, & potioritas ipſorum jam ſemel conſumpta fuit, datum eſſe nequit Reis conventis eadem anterioritate iterum uti, cum ipſa bis effectum ſuum producere nequeat, per ea, quæ firmat in propoſito *Rot. dec.397. n.13. par.13., & dec.352. n.8., & 9. par.19. recen., in Camerinen. Bonorum 11. Martii 1682. cor. bon. mem. Albergato, & in Piſauren. Aſſociationis 5. Martii 1700. §. Quo vero, & 2. Martii 1701. §. Demum cor. Eodem.*

Minuſque juvari poſſunt prædicti Marchiones de Sorbello anterioritate dictorum Cambiorum ſpectantium ad Marchionem de Monte, & Fratres de Frigeriis, in quorum locum ſubingreſſa ſunt ſupradicta Jura dotalia vigore ceſſionis factæ Com. Raynaldo a præfatis Marchionibus de Monte, & Fratribus de Frigeriis; Siquidem hæc Cambia utpote creata annis 1690., & 1691. poſteriora ſunt cenſui Navarræ impoſito de anno 1685., ſicque retardare nequeunt Judicium Immiſſionis in Salviano ſub prætextu expoſtulatæ retentio-
6 nis, quæ nunquam conceditur de Jure Creditori poſteriori in præjudicium anterioris, ſed anteriori adverſus poſteriorem; ex traditis per *Salgad. in Labyr. Credit. part.1. cap.12. n.7., Merlin. de Pignor. libr.4. quæſt.185. n.12., Rot. dec.360. n.1. cor. Priolo, dec.291. n.8., & dec.369. n.1. cor. Emerix Jun., & dec.11. n.8. de Invent. cor. Card. Falcon.*

Prout nihil obſtare poterat, quod ſupra deducta Cambia anterioritatem deducere debeant ab anno 1683., quia etſi creata de annis 1690., & 1691., tamen erogata fuerunt in extinctionem alterius debiti ſupradicti Com. Antonii Bigazzini cum Rev. Camera habentis initium ab anno 1683.; In everſionem ſiquidem hujus objecti urgebat primo loco, quod nullibi in facto uſque modo conſtitit, quod prædicta Cambia verſa fuerint in dimiſſionem aſſerti debiti cum

Digitized by Google

cum Rev. Camera, & niſi per legitimas probationes de hac verſione doceatur, ſemper firmum remanet, quod dicta Cambia non ab illo tempore ſuam deſumere valent anterioritatem, niſi a dictis annis 1690., & 1691., cum in-
7 dubii Juris ſit, verſionem eſſe quid facti, ac proinde nullimode poſſe præſumi, ſed eſſe per concludentes demonſtrationes probandam: *Cephal.conſ.633.n.1., Roec. diſput. Jur. eap.100.n.19., Rot. dec.99. n.47. poſt Merlin. de Pignor., dec.40. n.46., & dec.94. n.19. cor. Otthobon.,dec.68.n.19.part.8.,& dec.438. n.9. part.13. recent.*, & ſignanter quan-
8 do, prout in caſu, in hac verſione totum Actoris fundamentum appoſitum apparet, *Rot.dec.877.n.11.tom.3.par.1. cor. bon. mem. Molino*.

Urgebat ulterius, quod nedum in facto de nulla conſtabat verſione pecuniarum, ſed nec quidem probabatur, quod Marchiones de Monte, & Fratres de Frigeriis ad Cambium tradiderint proprias pecunias Com. Joanni Antonio Bigazzini, adjecta lege, aut vinculo, ut cum iis dimitteretur debitum Rev. Cameræ, & cum pacto ſubintrandi, & acquirendi ab ea Jura; nam ad
9 effectum acquirendi ſubingreſſum requiritur conventio de ſubingrediendo in locum Creditoris dimiſſi, traditio pecuniarum ad effectum ſolvendi Creditori anteriori, & actualis verſio earundem pecuniarum in cauſam anterioris debiti, juxta *Gloſſ. in leg. Ariſto ff. quæ res pignor. oblig. poſſ., & Gloſſ. in leg.1. Cod. de his, qui in prior.Credit. loc. ſucced., Olea de ceſſ. Jur. quæſt.1. n.21., de Marin. reſol. cap.43. ſub n.11. verſ. Et alter caſus eſt, Capon.diſcept.39. n.3., Tondut. reſol. civil. cap.29. n.10., Amat. reſol.7. n.17., Carleval.de Judic. d.diſput.35. n.12., & Rot. dec.122.n.7. cor. Molin.*; Sepoſita autem hujuſmodi
10 probatione, certum eſt, quod etiamſi accipiens pecunias præcedens debitum extinguat, non tamen Tertius, qui pecunias ipſas tradidit, Jura Creditoris dimiſſi acquirit, minuſque illis uti valet neque ad effectum agendi, neque retinendi; Quia cum in his terminis pecunia ad cambium libere tradita dicatur dicto Com. Joanni Antonio, & effecta de libero ipſius dominio, cenſetur ipſum dimiſiſſe proprium debitum ſuis propriis pecuniis, ſicque excluſus remanet quilibet ſubingreſſus in Juribus Rev. Cameræ favore dd. Marchionum de Monte, & Fratrum de Frigeriis, ut tradunt *Andreol. controv.148. n.20., & ſeqq., Carleval. de Judic. diſput.35. n.8., Amat. reſolut.7. n.18., & 29., Rot. dec.259. num.3., & ſeq. part.14. recen., dec.93. n.9., & ſeq. poſt Merlin. de Pignor.,dec.122. n.11. cor. Molin., dec.366. n.12. cor. Lanett., in Romana Liberationis 2. Julii 1736. §.7., & 8. cor. Emo D. Card. Rezzonico, & 7. Junii 1737. §. Sed fruſtra cor. R.P.D. Creſcentio*.

Accedebat deinde, quod, etiamſi probatum foret pecunias verſas fuiſſe in extinctionem debiti anni 1683., & Marchionem de Monte, ac Fratres de Frigeriis ſubingreſſos in Juribus Rev. Cameræ, adhuc Marchiones de Sorbello dictis Juribus ſeſe tueri minime poſſent; Quia conſtabat in facto, quod Comes Raynaldus utendo eiſdem Juribus ſibi ceſſis a March. de Monte, & Fratribus de Frigeriis, conſecutus fuit integram ſummam ſcut. 8000. Crediti Dotalis Materni ex pecuniis Patrimonii Bigazzini; Unde ſi per ſolutionem extinctum fuit dictum creditum cum Comite Raynaldo, allegari ejus Jura amplius non poſſunt a Marchionibus de Sorbello; exploratum enim eſt, quod extincto
11 credito per ejus actualem ſolutionem factam Creditori, neceſſario pereunt, & extinguuntur omnia ejuſdem crediti Jura, & hypothecæ; *Gabriel. conſ.41. n.2., Andreol. controv.162., Rot. deciſ.704. n.12. cor. Lanett., & deciſ.1077. n.10. cor. Molines*.

Minime refragante, quod Com. Raynaldus antecedenter ſe obligaverat in venditione bonorum favore Marchio-
12 num de Sorbello, ideoque dictum ejus creditum eſſet hypothecatum pro dictorum bonorum evictione; quia, cum non ideo vetitum eſſet dicto Com. Raynaldo, ſuas actiones exercendo, dictum creditum Dotale ſuæ Matris exigere etiam ex Juribus ſibi ceſſis a Marchione de Monte, & Fratribus de Frigeriis, hinc facta per Com. Raynal-
dum

dum dicti ſui crediti exactione, remanſit extincta omnis hypotheca, quæ ſuper illo prædictis Marchionibus de Sorbello competere poterat, *leg. Debitor §. fin. ff. de pignor. act.*, *leg. Nomen Cod. quæ rei pignor. oblig.*, *Alexand. conſil.17. n.3. lib.1.*, *Fattinel reſponſ.29. n.15.*, *& ſeqq. tom.1.*, *Rot. dec.425. n.6.*, *& ſeqq. par.5. recen.*

Et ita unica &c.

## PERUSINA IMMISSIONIS, SEU REINTEGRATIONIS.

*Lunæ 2. Julii 1742.*

### ARGUMENTUM.

Evicto credito fructifero in computum dotis uſque ab initio tradito, fructus dotales non debentur ad rationem Taxæ legalis, ſed ad rationem reditus crediti evicti. Mentio legitimæ præſuppoſitiva, & conditionalis non concludit ejus competentiam, aut reſtitutionem ad jura ſuitatis.

### SUMMARIUM.

1 *Purificata conditione adveniſſe dicitur dies ſucceſſionis.*

2 *Evicto credito fructifero in computum dotis uſque ab initio tradito, fructus dotales non debentur ad rationem Taxæ legalis, ſed ad rationem reditus crediti evicti.*

3 *Regreſſus ad primæva jura neceſſario ſupponit præcedentem cauſam, vel poſſeſſionem, vel titulum.*

4 *Romæ, & Peruſii Taxa legalis fructuum antiquitus conſiſtebat in ſeptem, aut octo pro quolibet centenario, ſed nunc reducta eſt ad quinque.*

5 *Ex Statuto Peruſii dos ſuccedit loco legitimæ.*

6 *Legitima renuntiata detrahi nequit.*

7 *Mentio legitimæ præſuppoſitiva, & conditionalis non concludit certam ejus competentiam, aut reſtitutionem ad jura ſuitatis.*

8 *Pactum reverſivum alligatum perſonæ matris, & filii tranſmitti nequit ad hæredes extraneos.*

### DECISIO CCXLIV.

Reſolutum fuerat in noſtro Sacro Auditorio cor. Emo D. Card. Aldrovando, quod eſſet danda Floramonti de Balleonibus Immiſſio ad Prædium *di Papiano* pro ea tamen rata dumtaxat, quæ excederet reſiduale Creditum Dotis Aureliæ de Balleonibus in ſcut.600., pro quibus retentionem conceſſerat Aſdrubali Ricci, quod fructus hujuſmet reſidui Dotis eidem Aſdrubali deberentur ad normam Taxæ legalis componentes ab anno 1682. ad 1720. ſummam ſcutorum 912., quodque demum nulla eſſet concedenda præfato Aſdrubali retentio pro credito Legitimæ prædefunctæ Matris, ut pandit Deciſio cor. laudato Eminentiſſimo edita *ſub die 2. Julii 1728.* Cum autem hodie Ego uti ſubrogatus in locum ejuſdem Emi de Juribus prædictæ Deciſionis requiſiverim Dominos meos ſub dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- reſponſum retuli *in deciſis juxta modum* -- inferius exprimendum.

Pro eo etiam, quod attinet ad Immiſſionem jam conceſſam in ſupradicta Deciſione ſuper dicto Prædio *di Papiano*, pro ea tamen parte, quæ ſupereſſet deducto reſiduali credito Dotis Aureliæ nulla ſane fuit Dominis dubitandi occaſio, quia in hac parte eſſet omnino confirmanda; Quippe quia ita cautum expreſſe legitur in ſolemni ac publico Donationis Inſtrumento anni 1720., in quo P. Carolus, & Andreana de Balleonibus aſſignarunt ſupradictum Prædium eidem Aureliæ pro ejus reſiduo Dotis, cum ea lege, ut illud, poſt obitum Aureliæ, & Petri Ricci ejus filii ſine filiis, & deſcendentibus, reſtituendum eſſet ad commodum primogenituræ a prædictis P. Carolo, & Andreana ordinatæ favore illorum de Floramontibus: Cum autem hujuſmodi caſum jam eveniſſe non ambigeretur in facto, merito conceſſa fuit ad illud Prædium Immiſſio Flora-
1 montibus; cum tali pacto ad eorum commodum evenerit dies Succeſſionis, ut firmat *dicta Deciſio Emi Aldrovandi §. Intentio.*

Claro igitur, & incontrovertibili ſuppoſito jure illorum de Floramontibus ad effectum obtinendæ Immiſſionis, unice quærendum ſupererat de Creditis Aſdrubalis Ricci, pro quibus ipſe retentionem expoſtulabat uti Frater Con-

ſan-

ſanguineus, & Teſtamentarius Hæres ſupradicti Petri Ricci. Et primo loco proponebat reſiduale creditum dotis in ſcut.600., quod in hac eadem ſumma in præcedenti deciſione admiſſum fuit: Verum Domini jus ſuum unicuique reddentes uſque ad quadrantem, hanc ſummam aliquantulum modificarunt, eam reducentes ad ſcut.592. 78., ſiquidem inſpectis nuptialibus tabulis, clare colligebatur, quod univerſa dos Aureliæ conſiſtebat in ſcutis mille, quodque in ipſo conſtitutionis actu ad illius computum numerato receperat ſummam ſcut.407. 22. Unde reſiduale hoc creditum, juxta factam computationem, non in alia poterat conſiſtere ſumma, niſi revera in prædictis ſcut.592. 78.

Poſt hujuſmodi reſiduum dotis ſubſequebatur alterum creditum conſiſtens in fructibus dotalibus, pro quibus præfatus Aſdrubal retentionem obtinuit in præcedenti deciſione in ſumma ſcutorum 912. facta computatione ad normam Taxæ legalis ſcutorum quatuor pro quolibet centenario; Hodie tamen Domini eandem deciſionem in hac etiam parte reformarunt, dum cenſuerunt, quod prædicti fructus conſiderandi eſſent non ad formam Taxæ legalis, ſed quidem computandi ad rationem ſcutorum trium cum dimidio, ſicque eos reduxerunt ad ſummam ſcut.777. 60., & pro hac ſumma retentionem eidem Aſdrubali impertiti fuerunt; Cujus reformationis ratio inevitabilis conſurgere apparuit ex eo, quod pro hujuſmodi reſiduo dotis delegatum fuerat jus exigendi hanc ſummam ſuper pretio quorundam Bonorum venditorum ſubinde illis de Tolomeis, ſuper quo conſtitutus erat annuus fructus ſcutorum trium cum dimidio; Quemadmodum igitur, ſi præfatum creditum
2 ceſſum non fuiſſet evictum, Aurelia non alios fructus recepiſſet, niſi ad limitatam menſuram ſcutorum trium cum dimidio, ita tantundem in hanc fructuum cauſam referre opus, ac juſtum viſum fuit, quantum eadem Aurelia exigere potuiſſet a prædd. Tolomeis, ni Prædium venditum fuiſſet evictum; ad *Text. in leg. Vendit.8., leg. Si in Vendit.60., leg. Emptori 67., & leg. Evicta rei 70. ff. de eviction., Guzman. de Eviction. quæſt.13. n.68., Mangil. de Eviction. quæſt.179. n.2., Rot. dec.143. n.8. par. . . . dec.502. n.6. par.18., & dec.285. n.11. par.19. recen., & dec.4. n.4. de Empt. cor. clar. mem. Card. Falconerio.*

Nec ad effectum computandi hoſce fructus ad normam Taxæ legalis attendi potuit, quod ſecuta evictione dictorum Bonorum aſſignatorum pro ſatisfactione dicti reſidui dotis, Aurelia redierit ad ſua primæva jura non aliter, ac ſi dicta aſſignatio facta non fuiſſet; animadverſum namque fuit, quod in hypotheſi eadem Aurelia agere non poterat per viam regreſſus ad ſua primæva jura, ſed ſolum ad emendationem damni ob ſecutam evictionem nominis ceſſi, quia jus ſuum unice recognoſcit ab anno 1682., quo tempore eidem conſtituta fuit dos in ſcutis mille; ad quorum computum perſoluta ei fuerunt ſcuta 307. 22., & pro reliquis ſcutis 592. 78. aſſignatum fuit jus exigendi hanc ſummam a dictis de Tolomeis; Quamobrem ſi præfata Mulier ante d. annum 1682. nullum Jus habebat, ſolumque illud recognoſcit a dicto tempore, intrare non poterant termini re-
3 greſſus ad primæva jura, dum tanquam neceſſarium antecedens ſupponunt aliquam præcedentem cauſam, aut poſſeſſionem, vel titulum; ad *Text. in leg. Decem ff. de verbor. oblig., Rot. dec.287. n.17. part.5. recen., & dec.143. n.4. cor. Cerro.* Sicque cum agere unice poſſit ad emendationem damni ob ſecutam evictionem nominis ceſſi de dicto anno 1682., juri, ac rationi nimis conſonum viſum fuit, ut eſſet ei refundendum dumtaxat id, quod percepiſſet, ſi evictio ſecuta non fuiſſet.

Sic itaque computatis fructibus dotalibus, cenſuerunt tamen Domini, quod, cum Aſdrubal Ricci in cauſam eorundem fructuum dotalium receperit plures ſolutiones intermedio tempore factas, eſſent illæ omnino bonificandæ, & ſubducendæ ab univerſo credito dd. fructuum, quod præſcriptum hodie fuit in ſcut.777. 60., & licet plurimæ adducerentur receptæ per Floramontem, attamen bonificatæ unice fue-

fuerunt illæ, ex quibus dicta cauſa ſolutionis fructuum pro dicto reſiduo dotis exprimitur.

Quoties igitur fructus reſidui crediti dotalis computandi ſunt ad rationem trium cum dimidio, & non ad formam Taxæ legalis, multo minus calculandi erunt ad rationem ſeptem, aut octo pro quolibet centenario, ut ſuſtinebat Defenſor Aſdrubalis Ricci innixus conſuetudini Civitatis Peruſię; Quoniam hu-
4 juſmodi conſuetudo, cum qua antiquis temporibus procedebatur nedum Peruſiæ, ſed etiam hic in Urbe, hodie non amplius attenditur, dum noſtrum Sacrum Auditorium, etiam inter Cives Peruſinos fructus dotales taxavit ad rationem quinque pro ſingulis centenariis, ut teſtatur *Rot. dec.152. n. final. cor. Dunozett. Jun. impreſſ. poſt Gilian. ad Stat. Peruſin. dec.119. n.8.*, & hæc quoad modum, quo DD. proceſſerunt in reformanda dicta præcedenti Deciſione.

Cæterum quod ſpectat ad aſſertum creditum Legitimæ, eandem deciſionem penitus approbarunt; dum iterum perſpexerunt, hujuſmodi creditum nequaquam ſubſiſtere; tum quia ipſa dos
5 ſuccedit loco Legitimæ juxta diſpoſitionem Patrii Statuti; tum quia occaſione receptæ dotis eadem Aurelia ampliſſime renuntiavit quibuſcunque juribus ſibi competentibus ex cauſa etiam Legitimæ, ejuſque ſupplementi, ac proinde in his terminis tam propter
6 dictam diſpoſitionem ſtatutariam, quam propter hanc renuntiationem, nullum competere poterat jus detractionis ejuſdem Legitimæ, ut firmat *d. deciſio Emi Aldrovandi §. Fruſtra, & §. Altera.*

Nil penitus obſtante, quod an.1720. in actu aſſignationis dicti Prædii *di Papiano* ſuppoſitum fuerit, quod adhuc perſeveraſſet titulus etiam Legitimæ: Quoniam in tantum in eadem aſſignatione enuntiatum fuit, quod dictum Prædium aſſignabatur *in ſodisfazione della ſudetta Dote, della Legitima, e di qualſivoglia altra pretenſione, che ella poteſſe avere contro di loro*, in quantum præſuppoſitum forſan fuerat, quod illa eſſet debita, ſicque præſuppoſitive intelligenda eſt ſupradicta expreſſio Legitimæ, quatenus nempe illa deberetur, & proinde hujuſmodi mentio Legitimæ
7 præſuppoſitive, & conditionaliter facta, nullimode concludere poteſt certam ejuſdem competentiam, minuſque reſtitutionem Aureliæ ad jura ſuitatis, ut proſequitur *d. deciſio Emi Aldrovandi §. Parum refragante.*

Sicuti nec etiam quidquam proficere potuit Aſdrubali pactum in ſupradicta renuntiatione emiſſum favore præfatæ Aureliæ redeundi ad jura renuntiata in caſu extinctionis lineæ maſculinæ de Balleonibus; licet enim ſimilis caſus jam evenerit, attamen animadverſum fuit, quod evenit, poſtquam prædeceſſerat eadem Aurelia una cum ejus filio, ſicque reſolutum, & extinctum penitus remanſit totum fundamentum, ſeu ſubjectum capax promovendi jura controverſæ reintegrationis; quia illud pactum
8 fuit mere perſonale, & reſtrictum ad commodum ſolius Aureliæ, & Petri ejus filii, ut firmat *d. deciſio Emi Aldrovandi §. finali*, & ad extraneos hæredes tranſmitti non poterat, ut præciſe firmavit *Rot. in Peruſina Pecuniaria quoad Comites de Raineriis, & de Oddis 3. Martii 1732. §. Defectus cor. R.P.D. Millino.*

Et ita juxta hunc modum utraque &c.

## ROMANA MULTIPLICI.

*Lunæ 2. Julii 1742.*

## ARGUMENTUM

Habes in Deciſione CCXXV.

## *SUMMARIUM.*

1 *Pater legitime compenſare poteſt cum pecuniis filii expenſas non neceſſarias pro eo factas.* & ſub n.3.

2 *Ad eas enim Pater non tenetur niſi in ſubſidium.*

3 *Animus donandi in Patre non præſumitur erga filium aliunde proviſum, ſed expenſas repetere jure valet.*

4 *Nulla concurrente donationis expreſſione, animus donandi in Patre excluditur, ex quo pecunias nomine filii ab ipſo depoſitas prævio mandato de conſignando reſumpſit, ex quo ab aliis filiis repetiit, & demum ex declaratione*

*tione poſtmodum facta circa animum compenſandi.*

5 *Ubi agitur de Patre ingenuo, & erga filios liberali, quantitas expenſarum non requirit adeo rigidam probationem;*

6 *Prout quando agitur de compenſatione; non vero de repetitione.*

## DECISIO CCXLV.

Deberi Andreæ Sorbolongo Multiplicum ordinatum ex fructibus ſex Locorum Montium titulo Legati relictorum a bon. mem. Jacobo Sorbolongo, compenſandum vero eſſe cum expenſis a Joſepho ejuſdem Andreæ Patre factis ab anno 1735. cenſuit Sacrum Auditorium ſub die 26. Februarii currentis anni, ut ex Deciſione coram Me edita. Repropoſita autem a Me cauſa hodierna die -- *In decifis* -- ſtandum eſſe DD. reſponderunt.

Præſuppoſito etenim credito Multiplici favore Andreæ ex apertiſſima litera Teſtamenti Aviti, & ex agnitione ipſius Joſephi Patris, qui pecunias multiplici antedicti in publico Banco ad commodum filii depoſuerat de anno 1735., compenſationem admittendam eſſe ab anno prædicto cum expenſis pro eodem Filio factis manifeſtum utique apparebat, ob eam ſatis validam rationem; quia, cum pecuniæ depoſitæ ad nomen, & dominium Filii pertinerent, nihil prohibebatur Pater, quin
1 cum pecuniis antedictis compenſaret impenſas pro illo factas. Maxime cum ageretur de impenſis nequaquam reſpicientibus neceſſariam indigentiam alimentorum, ſed alios ſumptus favore Filii tam pro muneribus eidem obtinendis, & pro militia, quam pro aliis cauſis extra alimentorum neceſſitatem erogatos.

In qua facti ſpecie regula erat juris, dubietatem non admittens, quod compenſatio legitime fieri poterat, ut juxta notiſſimam Doctrinam *Bartoli in l. fin. ff. de petit. hered.*, & *Bald. in l. Domum 5. num.4. de rei vindicat.*, docent communiter DD., & firmat Deciſio, quæ revidetur §. *Quin certe*. Cer-
2 tiſſimum etenim, atque exploratum quidem eſt, quod ad eas expenſas Pater alias non teneretur, cujus onus tantummodo eſt ad ſubſidium; *ad Text. in l. Si quis a liberis §. Sed ſi Filius ff. de liberis agnoſcen.*

Fruſtra autem replicari poterat, quod in Patre animus donandi erga Filium præſumeretur: quandoquidem hæc præſumptio,quæ ab arcta ſanguinis conjunctione vim accipiebat, ſatis elidebatur
3 ex eo, quia res erat de Filio aliunde proviſo: In quibus terminis nedum animus donandi præſumi non debet, ſed impenſas omnes utique Pater repetere poſſet jure ſuo, ut firmat *Deciſio eadem §. Et hinc*, ac propterea ſi eas certe poſſet repetere, patebat, quod multo magis illas compenſare valuerit cum pecuniis ejuſdem Filii, cujus ipſe legitimus adminiſtrator erat, ut ibibi probatum exſtat.

Animadverſo præſertim,quod depoſitas pecunias prævio Mandato de con-
4 ſignando ſtatim ſibi ipſi Pater receperat, & quod id cum aliis Filiis ſimiliter fecerat; atque attenta declaratione poſtmodum ab ipſo facta circa animum impenſas repetendi: quæ omnia contrariam voluntatem donandi nullibi expreſſam, atque in his circumſtantiis de Jure non præſumptam procul eliminabant, ut præter auctoritates allegatas *in §. Maximumque* Deciſionis, quæ confirmatur, in his terminis dixit *Rot. dec.315. n.15. part.11.*, & *deciſ.330. n.43. & ſeq. par.12. rec.*, & *cor. Molin. dec.704. n.30.*

Quibus in facto ſic exiſtentibus,quemadmodum iterum advertebatur ad rem non eſſe *dec.180. cor. Card. Caprar.*, in qua agebatur de imputandis expenſis pro alimentis neceſſariis a Patre erogatis tempore, quo Multiplicum favore Filii non confecerat: Ita & DD. perpendebant, quod in omnem caſum pecuniæ Multiplici ad Andream Filium pertinentes unice conflabant ſummam ſc.474. 60., quibus etiamſi adderentur ſc.123., quæ Pater habuit ex pretio Mobilium relictorum a Filio in Civitate Ferrariæ, & ex ſtipendiis militaribus a negociorum Geſtore Joſephi Patris Ferrariæ exactis, atque alia ſc.72., quæ Filius pro aliis cauſis ad proprium creditum referebat, vix tota hæc quanti-

tas ad ſcut.669. aſcendebat, cum alioquin creditum Joſephi Patris pro ſola quantitate expenſarum poſt ann. 1735. factarum importaret ſummam ſcutorum 748.60., quæ omne, & quodcunque creditum Filii abſorbebant, immo excedebant juxta hunc calculum in ſcut.79.

Circa autem hanc quantitatem expenſarum placuit animadverſio præteritæ Deciſionis, illas nempe optime comprobari ex documentis ab eodem
5 allatis; tum quia agebatur de Patre ſatis ingenuo, & liberali erga Filios, & præſertim erga Andream ipſum, cui præter honorifica ſemper præſtita alimenta, etiam ſummo ſtudio curaverat impertiri honores, & Munera; tum
6 quia res erat non de repetendis impenſis per viam actionis, ſed de iis compenſandis, in quo caſu leviores probationes requirebantur, ut advertit dicta mea præcedens *Deciſio §.fin.*

Et ita unica &c., & omnibus DD. mecum ſuffragantibus, rejecta prorſus petitione dilationis a Filio facta, ut in contemporanea Deciſione ſuper Alimentis &c. * iterum reſponſum fuit.

* *Hæc per errorem poſita fuit ſub die 2. Junii in Ord.234.*

## GERUNDEN. BENEFICII.

*Veneris 7. Decembris 1742.*

### ARGUMENTUM.

Beneficia de Jurepatronatus eccleſiaſtico cadunt ſub reſervationibus Apoſtolicis. Regula reſervatoria Cancellariæ 68. ſtatim ab electione Papæ afficit omnes etiam abſentes, & ignorantes, habetque locum, etiamſi nominatio, & præſentatio expletæ fuerint, & ab Ordinario acceptatæ Sede vacante.

### *SUMMARIUM.*

1 *Quoties Literæ Apoſtolicæ expediuntur in forma gratioſa, idoneitas Proviſi verificatur in Dataria.*
2 *Valor Beneficii non requirit probationes ab extra, ubi eſt fundamentum Gratiæ.*
3 *Obitus ultimi poſſeſſoris & valor ſatis probati dicuntur, ſi eodem modo exprimantur in ſupplicatione contradictaris.*
4 *Proviſio, & Inſtitutio ab Ordinario expleta in Menſe reſervato nullæ ſunt.*
5 *Beneficia de jurepatronatus Eccleſiaſtico cadunt ſub reſervationibus Apoſtolicis.*
6 *Electio Canonica majorum Eccleſiarum etiam ante confirmationem tribuit jus in re ſaltem habitu;*
7 *Secus vero Præſentatio deficiente Inſtitutione.*
8 *Ad evitandam vim Regulæ reſervatoriæ Cancellariæ 68. non ſufficit nominatio, & præſentatio, etiam ab Ordinario admiſſa ante creationem Papæ, ſed requiritur plenaria proviſio*; & n.11. & n.13.
9 *Illæ enim ſunt actus mere præparatorii perfectionem recipientes ab Inſtitutione*; & n.12.
10 *Ita ut ante illam Beneficium adhuc dicatur vacans.*
14 *Clauſula* -- Dummodo de tempore datæ &c. -- *tunc præſervat jus Tertii antea præſentati, quando ille eſt neceſſario inſtituendus.*
15 *Regula 68. ſtatim ab electione Pontificis afficit omnes etiam abſentes, & ignorantes.*
16 *Proviſus Apoſtolicus impugnare nequit reſervationem, quando illa fuit fundamentum ſuarum Literarum.*
17 *Habens titulum poſteriorem in* Data, *non dicitur legitimus Contradictor.*
18 *Papa non tenetur inſtituere Præſentatum Sede Apoſtolica vacante, ſed de Beneficio libere diſponere valet.*

### DECISIO CCXLVI.

Simplex Beneficium ſub titulo Sancti Michaelis Archangeli in Eccleſia Parochiali de Palafrugell de Jurepatronatus Eccleſiaſtico Sacriſtæ pro tempore ejuſdem Eccleſiæ, & ita ſubjectum reſervationibus Apoſtolicis, & Regulis Cancellariæ, vacavit die prima Auguſti anni 1740., & quia Sedes Apoſtolica adhuc vacua erat, proindeque hujuſmodi Reſervationes, & Regulæ eorum effectum ſortiri non poterant, ideo Sacriſta ſub die 2. ejuſdem menſis devenit ad nominationem Antonii Sauch, qui in ſubſequenti quinta die nominationem prædictam exhibuit coram Ordinario, a quo illa admiſſa extitit cum clauſula -- *Si, & in quantum* -- demandando, ut expedirentur ſolita Edicta cum termino decem dierum contra inter-

tereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, quo termino elapſo die 17. dicti menſis, idem Ordinarius ſequenti die 18. inſtitutionem conceſſit præfato Antonio, qui etiam die 19. Beneficii poſſeſſionem accepit.

Verum quia in ultima die termini, nempe die 17. Auguſti, & anteaquam eidem Antonio data fuiſſet inſtitutio, contigit glorioſiſſima electio Sanctiſſimi Domini Noſtri BENEDICTI XIV., & propterea ab ipſa die dictæ Reſervationes, & Regulæ earum vigorem reaſſumpſerunt, & pręcipue regula 68., in cujus vim omnia Beneficia alias reſervata, quæ ab obitu Prædeceſſoris uſque ad diem ſuæ aſſumptionis vacaverant, & de quibus diſpoſitum non reperiebatur, ſeu minus valide diſpoſitum fuerat per Ordinarios Collatores, idem Sanctiſſimus diſpoſitioni ſuæ reſervavit, ideo ex capite nullitatis Inſtitutionis prædictæ controverſum Beneficium collatum extitit in liſta Joſepho Pages; ſed, priuſquam expedirentur Literæ Apoſtolicę, memoratus Antonius Sauch ſupplicationem porrexit pro nova proviſione ex eodem capite, quo proviſus fuerat dictus Joſeph, ſcilicet in vim enuntiatę regulę 68., & orta controverſia coram Emo Pro-Datario, per decretum relaxata fuit ſupplicatio ipſius Joſephi, qui expeditis Literis Apoſtolicis, & poſtulata illarum executione coram R. P. D. Simonetto, Contradictorem invenit eundem Antonium, a quo, dum Cauſa diſcutiebatur, obtenta fuit in Dataria ejus porrectę ſupplicationis relaxatio, & Literarum Apoſtolicarum expeditio, cum ſolita tamen clauſula -- *Dummodo de tempore Datæ præſentium non ſit alteri Jus quæſitum* --, quibus cor. pręfato R.P.D. Simonetto productis, lata poſtmodum fuit Sententia, qua definitum extitit, Literas Apoſtolicas Joſephi eſſe in omnibus juſtificatas, atque ideo exequendas, illas vero Antonii eſſe ſubreptitias, & obreptitias, & executionem non mereri; Delata ſubinde Cauſa ad Sacrum hoc Auditorium, ſubſcripſi Dubium --. *An ſit procedendum ad legitimam executionem Literarum Apoſtolicarum Joſephi, ſeu potius ſint exequendæ Literæ Apoſtolicæ Antonii in caſu &c.* --, quo propoſito in contumaciam Antonii pluries intimati DD. reſponderunt -- *Affirmative ad primam partem, negative ad ſecundam* --.

Viſum namque fuit Literas Joſephi juſtificatas in omnibus reperiri; de illius enim idoneitate dubitandum non erat;
5 quia, cum d. Literæ expeditæ appareant in forma gratioſa, verificatio idoneitatis jam ſequuta fuerat in Dataria; *Rot. in Valentina Beneficii* 28. *Novembr.* 1732. *§. Jam enim cor. Eminentiſſ. Aldrovando, in Compoſtellana Cappellaniæ* 16. *Aprilis* 1736. *§. Sicuti cor. Reverendiſſ. Creſcentio, & in Conchen. Beneficii* 17. *Aprilis* 1741. *§. Literæ enim in fine cor. Me*; prout quoque valor expreſſus, quam-
2 vis non requireret probationes ab extra, cum non eſſet fundamentum gratiæ, adhuc probatus remanebat una cum obitu ultimi Poſſeſſoris a conſimili ex-
3 preſſione ab eodem Antonio in illius ſupplicatione emiſſa, *Garz. de Benefic. part.* 5. *cap.* 3. *n.* 268., *Rot. dec.* 161. *n.* 1. *part.* 18. *recen.*, *cor. Celſ. dec.* 314. *n.* 4., *cor. Molin. dec.* 65. *n.* 5., *& in Urgellen. Beneficii, ſeu Canonicatus* 9. *Aprilis* 1734. *§. Arbitrium coram R. P. D. Millino*.

Prout nec etiam dubitandum erat, quod hujuſmodi Beneficium tanquam de Jurepatronatus Eccleſiaſtico caderet ſub reſervationibus Apoſtolicis, unde cum vacaverit de menſe Auguſti, qui eſt Apoſtolicus, & Ordinarius Gerunden. devenerit ad illius inſtitutionem favore Antonii die 18. dicti menſis, & ſic poſtquam Sanctiſſimus Dominus Noſter per Regulam 68. Cancellarię omnia Beneficia, quæ a die obitus Prædeceſſoris vacaverant in menſibus Apoſtolicis, & de quibus nulla facta fuerit diſpoſitio uſque ad diem 17. ejuſdem menſis, ſibi reſervaverat, ſequebatur, quod
4 proviſio, & inſtitutio pręfati Ordinarii nulla, & irrita remanſit ob decretum irritans contentum in dicta Regula 68. *Fagnan. cap. Tuæ Fraternit. num.* 5. *de Sponſ., & Matrim.*, *Lotter. de Re Benefic. lib.* 1. *cap.* 37. *n.* 8., *& ſeqq.*, *Rot. dec.* 162. *n.* 4., *&* 5. *cor. Manzaned.*, *dec.* 409. *n.* 1., *&* 2. *cor. Peutinger.*, *& dec.* 363. *n.* 6. *cor. Molin.*, quod autem

ſub

ſub prędicta Regula 68. caderet dictum Beneficium, patebat, ex quo eadem
5 Regula eſt pediſſequa alterius reſervatorię menſium la 9., quia Summus Pontifex in dicta Regula 68. ſibi reſervat Beneficia omnia, quę per Conſtitutiones Apoſtolicas, aut Regulas Cancellarię reſervari ſolent, & propterea ſi ſub Regula 9. reſervata manent Beneficia de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, neceſſario fatendum erat controverſum Beneficium comprehenſum remanere in antedicta Regula 68. *Lavor. var lucubrat. tit.4. cap.13. n.21., & ſeqq., Barboſ.de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.1. cap.19. num.24., & ſeqq., Clericat. de Beneſ. diſc.38. n.3., & ſeq., in Placentina Canonicatus 6. Februarii 1696. fere per tot. cor. bon. mem. dell' Olmo, & 14. Martii 1698. cor. bon. mem. Pio impreſſ. poſt Antonell. de Jur., & oner. Cleric. dec.23. n.4., & ſeq.*

Haud obſtante, quod ſub die 5. dicti menſis Auguſti expleta remanſerit nominatio in perſona Antonii, quę ſucceſſive exhibita etiam exitit coram Ordinario, & ab iſto admiſſa, unde cum hęc evenerint ante electionem Summi Pontificis, & ſic ante renovationem Regularum Cancellarię, locum proinde habere non poſſit diſpoſitio ſępe dictę Regulę 68. ob Jus ad rem pręcedenter quęſitum favore ejuſdem Antonii; juxta auctoritatem *Gonzalez ad Regul.8.Cancellar. §.5. proxm. n.74., & ſeqq.*

In hoc enim non merebatur attendi Gonzalez, qui, dum allegat *Decretalem in cap.Si eo tempore de elect. in 6.*, loquitur de electione Canonica Majorum Eccleſiarum, electio autem plenior eſt,
6 quam pręſentatio; quia ex illa tantum oritur favore Electi Jus in re ſaltem habitu ante illius confirmationem, quod, deficiente inſtitutione, minime
7 procedit per pręſentationem, ut punctualiter diſtinguit *Lambertin.de Jurepatr. lib.2. part.2. quæſt.5. art.8. n.7., & part.3. quæſt.1. art.2. n.4., & 5.*, & auctoritas *Alphonſi Soti Gloſſatoris antiqui in Regul.9. Cancell. poſt princip. verſ.Ex quo in fin.*, per eundem *Gonzalez* citata contrarium potius firmat, dum ait, non intrare reſervationem, quando ſequuta ſit nedum electio, verum etiam confirmatio in forma Juris, quę actum perficit, & inſuper *Gonzalez* loquitur tempore, quo adhuc ad partes non prodierat pręfata Regula 68.

Pręterea cum dicta Regula 68. reſervet ea Beneficia -- *De quibus non eſt diſpoſitum* -- ſatis non reputatur ſola
8 nominatio, ſeu pręſentatio Patroni, etiam ab Ordinario admiſſa, ſed requiritur plenaria, & abſoluta proviſio tribuens plenum Jus in Beneficio, ac in totum tollens vacationem, juxta *Gloſſ. in Clement. unic. verb. diſpoſitionem de ſupplen. neglig. Prælat., Jo: Andr. in cap. Cum in illis verſ.Diſpoſitio ſub n.1. de præben. in 6., Gemin. conſ.65. poſt princip. verſ. verbum diſpoſitiones*, & alios, quos cumulat *Piton. de Controv. allegat.9. n.6.* Nominatio ſiquidem, & pręſentatio, etiamſi ab Ordinario ac-
9 ceptatę fuerint, ſunt actus mere pręparatorii, & imperfecti, requirentes poſt ſe, & ad eorum perfectionem Superioris inſtitutionem, ad hoc ut favore Pręſentati Jus plenum, & perfectum acquiſitum dici poſſit; ad *Text. in cap. Cumana de elect., Pariſ.de Confid. quæſt.28. n.256., Maſcard. de Probat. concluſ.121. n.2., & 3., Maſſobr. in Prax. haben. Concurſ. dub.4. n.3., & ſeq., Gratian. diſcept. forenſ.58. n.11., Vivian. de Jurepat. par.2. lib.5. cap.3. n.19., Fargn. de Jurepatr. tom.3. part.4. Can.2. caſ.7. n.4., & ſeq., Rot. in Placentina Canonicatus 15. Januarii labentis anni 1742. §.11. cor. R. P. D. Peralta*; Quodque actus prędicti neque conſumment vacationem, patet ex eo, quia ſi contingat
10 decedere Pręſentatum ante reportatam inſtitutionem, adhuc Beneficium ut prius vacare dicitur, ut per *Clement. prima, ut lit. penden.* tradunt *Gloſſ. in cap. Penult. verb. Collatio de Præbend. in 6., Vitalin. in d. Clement. num.47., Lotter.de Re Beneſ.lib.3. quæſt.17. n.2., Gonzalez ad Regul.8. Cancell. gloſſ.15. §.2., Garz. de Beneſic. part.5. cap.1. n.540., Rot.in deciſ. ultim per tot. tit.de Elect.in nov., & cor.Seraph. dec.1446. num.1.*

Pręfata vero Regula 68. Cancellarię quod locum ſibi vindicet, quamvis no-
11 minatio, & pręſentatio pręceſſerint electionem Summi Pontificis, ſine ta-

men

men Ordinarii inſtitutione, quæ ſuperveniat poſt dictam electionem, communiter, & de veriori ſententia teſtantur *Barboſ. de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.*1. *cap.*19. *n.*24., *Lavor. var. lucubr. tit.*4. *de Elect. Canon. cap.*13. *n.*22., & formiter diſcuſſo articulo firmatum fuit per *Rot. in dicta Placentina Canonicatus* 6. *Februarii* 1696. *per tot. cor. dell'Olmo confirmata* 14. *Martii* 1698. *cor. Pio*, & *cor. Molin. dec.*890. *n.*5., & quidem nulla adhibita differentia, an agatur de ſimplici nominatione, vel de præſentatione, quæ coram Ordinario expleta ſit, & ab ipſo admiſſa, quia in utroque caſu ſemper vigere dicitur illa fundamentalis ratio, cui adhæſit hoc Sac. Auditorium in citatis deciſionibus, quod ſcilicet ad excludendam antedictam regulam requiratur plena collatio Beneficii tribuens Jus in re, & ad omnimodam ſui perfectionem nil aliud poſt ſe requirens, quod certe verificari non poteſt, niſi poſt ſuperventam Ordi-
12 narii inſtitutionem; ex rationibus late expenſis *in d. Placentina Canonicatus* 15. *Jan.* 1741. *cor. R. P. D. Peralta*, & tradit etiam *Lambertin. de Jurepatr. lib.*2. *part.*2. *quæſt.*7. *artic.*2. *n.*5.; Quapropter Jus ad rem, qud ex præſentatione facta coram Ordinario, & ab illo admiſſa, nominatus acquiſivit, attendi non valuit, quia ſuum complementum habere non potuit ob ſuperventam re-
13 ſervationem Apoſtolicam in die electionis Summi Pontificis, quæ d. præſentationem evanidam prorſus effecit, ut ad rem notant *Tondut. quæſt. Benefic. part.*2. *cap.*3. *n.*35. & *ſeq.*, *Gonzal. ad regul.*8. *Cancellar. gloſſ.*85. §.3. *n.*7. & *ſeq.*, *Fargn. de Jurepatr. tom.*3. *par.*4. *Can.*2. *caſ.*7. *n.*5., *Rot. in Vicen. Canonicatus* 18. *Februarii* 1701. §. *Quoniam cor. cl. mem. Card. de la Tremoïlle*.

Suffragari neque poterat Antonio, quod in Literis Apoſtolicis Joſephi adjecta eſſet ſolita clauſula — *Dummodò de tempore Datæ præſentium non ſit in eo alicui ſpecialiter Jus quæſitum* — quæ eſt præſervativa nedum Juris Tertii *in re*, ſed etiam *ad rem*; quia clauſula prædicta juxta receptiſſimam diſtinctionem
14 tunc præſervat, & ſuum operatur effectum, quoties Jus Tertii canonizabile exiſtat, & Præſentatus neceſſario ſit inſtituendus; ſecus vero in contrarium; *Ubert. de citat. cap.*2. *n.*34., *Lotter. de re Benefic. lib.*2. *quæſt.*51. *n.*69. & *ſeq.*, *Roſ. de execut. Lit. Apoſt. part.*1. *cap.*5. *n.*11. & *ſeq.*, *Rot. cor. Buratt. dec.*55. *n.*2., *ibique Adden. n.*7., *cor. Otthobon. dec.*221. *n.*10., & *dec.*135. *n.*7., *cor. Dunozzet. Jun. dec.*957. *n.*12., *cor. Celſ. dec.*314. *n.*10., & *in rec. dec.*302. *n.*17. *part.*12.

Bona vero fides, in qua coæqualiter ſteterunt tam Antonius, quam Ordinarius in concedendo Inſtitutionem, dum notitiam habere non poterant recentiſſimæ Summi Pontificis electionis, apta quidem eſſe poterat ad evitandam notam temeritatis, ac reſpective devolutionis pænam, ſecus autem ad eximendum Inſtitutionis actum a vitio nullita-
15 tis, in quam incidit vigore dictæ Regulæ 68., quæ, prout cæterę alię Regulę Cancellarię, ſtatim afficit omnes etiam abſentes, & ignorantes; *Gomeſ. ad regul. Cancell. in proœm. quæſt.*2., *Lotter. de beneſic. lib.*2. *quæſt.*51. *num.*63., *Murg. de Beneſic. quæſt.*3. *num.*295., *Gonzal. ad regul.*8. *Cancellar.* §.5. *proœmial. n.*54., & *ſeq.*, *Adden. ad dec.*254. *n.*6. & *ſeq. part.*9. *tom.*1. *rec.*

Verum impugnari non poterat ab Antonio, quod controverſum Beneficium caderet ſub reſervatione Regulę 68. Cancellarię, non obſtante nominatione, ac etiam pręſentatione ab Ordinario acceptata ante aſſumptionem Sanctiſſimi Domini Noſtri, quia ipſe etiam ex eodem capite reſervationis ipſius Beneficii collationem poſtmodùm reportavit, ſicque eidem datum amplius non erat enuntiatam reſervatio-
16 nem in dubium revocare tanquam fundamentum ſuarum Literarum; *Rot. coram Emerix Jun. deciſ.*175. *n.*2. & *deciſ.*1176. *n.*3., *cor. Card. Falconer. deciſ.*14. *n.*2. *tit. de Beneſic.*, *in Majoricen. Beneficii* 13. *Januarii* 1727. §. *Confirmatumque cor. Reverendiſs. Calcagnino Decano*, & *in Compoſtellana Parochialium* 18. *Junii* 1728. §. *fin.*, & 19. *Januarii* 1729. §. *Conſtito cor. bon. mem. Ratto*.

Inexequibiles vero viſę fuerunt Literæ Antonii, quod reſpiciebat ſecundam

dam Dubii partem ; quia cum expedi-
tę fuerint ex eodem capite reſervatio-
nis , & in Data ſint longe poſteriores
illis Joſephi , in iſtarum concurſu non
merebantur attendi ; habens enim ti-
17 tulum poſteriorem in Data , non dici-
tur legitimus Contradictor ; *Amaydcn. de ſtyl. Datar. lib.1. cap.30. num.31. & ſeq., Roſ. de Execut. Literar. Apoſtol. par.1. c.8. n.70, & 71., Rot. cor. Emer. Jun. dec.1133. n.1., & in Compoſtellana Parochialis de Caldellas 23. Februarii 1725. §. Quandoquidem coram clar. mem. Card. Corio.*

Pręiendere neque poterat Antonius, quod cum Sanctiſſimus Dominus Noſter eidem novam dederat proviſionem, qui fuerat a Patrono pręſentatus, proviſio iſta attendenda ſit, & non illa Joſephi, ex quo juxta authoritatem *Gonzal. d. §.5. proœm. n.75.* in Beneficiis Patronalibus, in quibus Sede Apoſtolica vacante facta ſit legitima pręſentatio a Patronis, Inſtitutio a Papa danda ſit Pręſentato, & non alteri; Quia, cum tam in ſupplicatione per Antonium porrecta Sanctiſſimo, quam in Literis Apoſtolicis nil aliud expoſitum legeretur, niſi, quod Inſtitutio ſibi data ab Ordinario minime ſubſiſtebat, quodque Beneficium, ut prius, adhuc vacabat, & erat reſervatum in vim ſępedictę Regulę 68. Cancellarię, ad cujus formam petiit ſibi tradi proviſionem, & propterea erat penitus inapplicabilis authoritas *Gonzalez*, ſtatim, ac juxta illius formam expoſtulata non fuit Inſtitutio, ut ad rem animadverſum fuit in *d. Compoſtellana Parochialis de Caldellas 25. Februarii 1725. §. Obeſſe coram cl. mem. Card. Corio, in Lucen. Parochialium 2. Decembris 1726. §. Utrumque cor. R.P.D. Nuncz, in Pampilonen. Rectoriæ Ruralis 30. Junii 1727. §. Conſtitit cor. bon. mem. Ratto, & in dicta Compoſtellana Parochialium 19. Januarii 1728. §. fin. cor. Eodem.* Et ulterius ſemper urgebat reſponſio, quod Gonzalez loquitur de tempore, quo adhuc non ſupervenerat ad Partes Regula 68. Cancellarię; Si enim Summus Pontifex teneretur Inſtitutionem dare Prę-
18 ſentato, Beneficium dici non poſſet ejus liberę diſpoſitioni reſervatum, quod certè adverſaretur literę ſupradictę Regulę, quia tali caſu Papa non diſponeret, nec provideret, ut reſpondit *Rota cor. Ludoviſ. dec.240. n.7. & ſeq.*, & conſonant firmata in citatis *Placentina Canonicatus cor. bon. mem. dell'Olmo, & bon. mem. Pio.*

Et ità &c. unica &c.

## ROMANA PECUNIARIA.

*Lunæ 7. Decembris 1742.*

## ARGUMENTUM.

Æſtimatio vinculi pecuniæ injecti de jure reficienda eſt; eaque non minuitur ex relevatione incerta, & cum incommodo, & expenſis litis conſequenda.

## *SUMMARIUM.*

1 *Æſtimatio vinculi pecuniæ injecti de jure reficienda eſt;*
2 *Ad eam vero dignoſcendam attenditur, quanto minoris res hujuſmodi vinculis aſſecta in foro vendi ſolet.*
3 *Loca Montium vinculis obnoxia æſtimari ſolent in ſcutis 60. pro quolibet.*
4 *Juſtum rei pretium probatur ex judicio Peritorum.*
5 *Pecuniæ receptæ ſub obligatione reſtituendi Creditoribus anterioribus, & potioribus extare dicuntur eorum favore in Banco Judicis.*
6 *Relevatio incerta, & cum incommodo, ac expenſis litis conſequenda non minuit vinculi æſtimationem;*
7 *Quæ in eadem ſumma facienda eſt, ſive agatur de æſtimando Inveſtimento vinculo obnoxio, ſive de æſtimando periculo oriente ab obligatione reſtituendi.*
3 *Loca Montium duplici vinculo affecta æſtimari ſolent in ſcutis 60., unico vero in ſcutis 75.*
9 *Sed etiam unico vinculo obnoxia aliquando æſtimantur in ſcutis 60. juxta caſuum circumſtantias.*

## DECISIO CCXLVII.

OBtento de anno 1693. per Ducem Joſephum Mariam de Altemps ſpeciali Chirographo a ſan. mem. Innocentio XII. quo mediante, eidem data extitit facultas imponendi Cenſum, ſeu Cenſus ſuper quibuſvis Bonis etiam fidei-

deicommiſſo ſubjectis, ad effectum tamen erogandi pecunias in dimiſſionem aliorum Cenſuum, quos contraxerant ſuæ familiæ Prædeceſſores, devenit præfatus Dux vigore ipſius Chirographi ad impoſitionem Cenſus in forte ſc.21.mil., quem vendidit favore Ven. Hoſpitii Apoſtolici Pauperum Invalidorum Urbis, & in publico Cenſuali Inſtrumento expreſſa inita fuit conventio, quod in caſu d. ſortis reſtitutionis, ac fructuum ſolutionis, id explendum eſſet cum pecuniis liberis, & abſque ullo onere, ſeu vinculo, ita ut Ven. Hoſpitium prædictum nunquam teneretur, nec cogi poſſet dictas pecunias in totum, vel in parte ſub quibuſvis hypothecis, & oneribus inveſtire, ſeu cautionem præſtare de reſtituendo Creditoribus anterioribus, & potioribus, & de contribuendo cum æqualibus, ac in eventum, quo memoratum Hoſpitium Apoſtolicum cogeretur pecunias recuperare ad effectum inveſtiendi, vel dictam obligationem emittere, conventum extitit, quod idem Dux, & ſui tenerentur refundere totum id, quod defeciſſet ad æquandum verum valorem pecuniarum liberarum, ac etiam ad omnia damna.

Vita functo præfato Duce Joſepho Maria, Dux Robertus illius Filius, ut a pluribus, a quibus vexabatur Creditoribus, ſe liberaret, vendidit nobile feudum Suriani pretio ſcut.112.mil., ex quibus pecuniis coactum fuit Ven. Hoſpitium recipere ſcut.21mil. in reſtitutionem ſortis Cenſus prædicti una cum aliis ſcut.117.02.½ in fructuum ſatisfactionem, ſub obligatione reſtituendi Creditoribus anterioribus, & potioribus, & contribuendi cum æqualibus, præmiſſa tamen ex parte ipſius Hoſpitii proteſtatione, quod per pecuniarum prædd. receptionem non intelligeretur eidem præjudicatum ſuper conſecutione pretii ejuſdem vinculi, ſub quo pecuniæ recipiebantur, in cujus ſequelam ſubinde judicialiter etiam egit coram Emo tunc A. C. de Gentilibus, a quo Mandatum reportavit adverſus Bona hæreditaria memorati Ducis Joſephi Mariæ pro ſcut.8400. antedicti vinculi pretio; Et quia Dux Robertus putabat, quod nulla extarent Bona libera Patris, ideo convocato Creditorum concurſu coram bon. mem. R. P. D. Silva Judice ab Emo Urbis Vicario deputato, & electo Perito, recognitum fuit extare ad commodum Creditorum Ducis Joſephi Mariæ ſummam ſcut.48. mil., ſuper quibus R. P. D. Meſmerus veluti ſubrogatus in locum bon. mem. Silvæ exequi decrevit Mandata a dictis Creditoribus obtenta, & ſignanter illud ab Hoſpitio Apoſtolico reportatum pro pretio dicti vinculi, quod ſane judicatum confirmationis robur accepit ab hoc Sac. noſtro Auditorio præviis duabus deciſionibus editis coram Emo Rezzonico ſub diebus 6. Junii 1732., & 15. Februarii 1737., & deinde per Signaturam Juſtitiæ canonizatum mediante Reſcripto -- *Sine præjudicio* -- in cujus ſequelam præfatum Ven. Hoſpitium integre ſatisfactum remanſit.

Poſt hæc credens memoratus Dux Robertus, quod judicatum A.C. decernens pretium enuntiati vinculi aſcendere ad dd. ſcut.8400., injuſtitiæ vitio laboraret, recurſum habuit ad Signaturam Juſtitiæ, & obtinuit Cauſæ commiſſionem mihi directam cum clauſula -- *De Cauſis reſtitutionis in integrum ſine præjudicio rei judicatæ*, in cujus ſequelam propoſito per me conſueto dubio -- *An conſtet de re judicata, ſeu potius de Cauſis reſtitutionis in integrum* -- reſponſum accepi -- *Conſtare de re judicata*.

Siquidem ex Inſtrumento impoſitionis dicti Cenſus expreſſe patebat, quod in caſu illius extinctionis, ac fructuum ſolutionis, pecuniæ eſſent liberæ, & abſque ullo penitus vinculo eidem Ven. Hoſpitio perſolvendæ, & ſi contingeret, quod fieri deberet Inveſtimentum ſub aliqua hypotheca, aut emittenda pro eis eſſet obligatio de reſtituendo Creditoribus anterioribus, & potioribus, in his profecto caſibus Dux Joſeph Maria Cenſus Impoſitor, refuſionem ejus, quod defeciſſet pro æquando vero valore pecuniarum liberarum, ac omnia damna promiſit, & propterea dum Hoſpitium debuit pecunias ſub præfata obligatione recipere, ubique factus fuit locus adimplemento hujus pacti, quod de cætero Juris diſpo-

ſitioni conſentaneum videbatur, cum
1 etiam ſecluſo pacto, æſtimatio vinculi
pecuniæ injecti de Jure reficienda ſit,
*Conſtantin. ad Stat. Urb. diſc. unic. de
Loc. Mont. n.184.*, *Card. de Luc. de
Feud. ad Bull.Baron. diſc.97. n.4.*, *Fattinell.ad eamd.Bull.Baron. obſervat.21.
per tot.*, *Anſald. in Adnotat. ad dec.19.
n.22.*, *Rot. dec.377. n.5.*, *& ſeq. cor.
Benincaſ., dec.162., & dec.451. utrobique n.3. cor. Caprar.*, *& poſt Conſtantin. ad Stat. Urb. dec.84. n.3.*

Poſita ſubſiſtentia obligationis in genere, juſtum apparuit dicti vinculi pretium, quia in decernendo juſto valo-
2 re talium vinculorum, unice attendi
ſolet, quanti minoris res hujuſmodi
vinculis affecta in foro vendi poſſet,
juxta animadverſa per *Card. de Luc. de
regal. diſc.30. n.8.*, *& ſeq.*, *Conſtant.
ad Stat. Urb. d. diſc. unic. de Loc. Mont.
n.183.*, *Rot. in recen. dec.273. n.32.
part.16.*, *& dec.985. n.11. cor. Dunozett. Jun.*, & ideo cum Loca Montium
3 vinculis obnoxia in ſcut.60. pro quolibet loco æſtimari ſoleant, *Fattinell.
ad Bull.Baron. d. obſerv.21. n.6.*, *Card.
de Luc. de regal. diſc.30. n.9.*, *Rot. deciſ.126. n.41.*, *& 42. part.14. recen.*,
*cor. Anſald. dec.19. n.22.*, *cor. Herrer.
dec.108. num.10.*, *cor. Lancett. dec.467.
n.25.*, *& in Romana, ſeu Firmana
Pecuniaria 19. Februarii 1731. §. Ac
denique cor. clar. mem. Cincio*, inde ſequebatur, quod æſtimatio vinculi prædicti in ſcut.40. pro quolibet centenario juſta DD. apparuerit.

In cujus corroborationem accedebat ulterius Proxenetarum judicium aſſerentium hujus vinculi pretium aſcendere etiam ad ſcut.50., ſi vinculum ſit recens, ſi vero tranſactum fuerit tempus multorum annorum, quod tali caſu in aliqua minori ſumma æſtimatur; unde dum peritus Trojanus illud taxavit in ſcut.40., etiamſi tale vinculum dici
4 nequeat antiquum, ſtandum erat Peritorum judicio, quod attendi ſolet ad
effectum probandi verum, & juſtum rei
valorem; *Leg. Hac Edict. §. His illud
Cod. de Secund. Nupt.*, *Maſcard. de Probat. concluſ.653. n.1.*, *& 3.*, *Gratian.
diſcept. forenſ. cap.600. n.22.*, *Poſt. reſolut.124. n.14.*, *& ſeqq.*, & in præciſis terminis, quod hoc Sac. Auditorium Peritorum judicio adhærere ſoleat, firmant auctoritates adductæ in §. *Siquidem*, & comprobat etiam *Rot. in dicta Romana, ſeu Firmana Pecuniaria citato §. Ac denique*.

Haud relevante, quod res non eſſet de pecunia recepta ſub onere inveſtiendi pro ſecuritate Creditorum, quod ſane inveſtimentum ratione vinculi diminutionem pateretur in dicta quantitate ſcut.40. pro centenario, ſed ageretur de ſimplici obligatione de reſtituendo, ſicque Hoſpitium receptas pecunias ad ejus libitum inveſtire valuerit, & quidem abſque ulla expreſſione vinculi, adeo ut propterea hujuſmodi inveſtimentum aſſeri haud poſſet, quod in ejus vero valore diminutionem receperit.

Quamvis enim Hoſpitium ob illius ſecuritatem coactum minime fuerit pecunias recipere ſub lege inveſtiendi ad commodum Creditorum, nihilominus ſemper verum erat, quod ratione periculi naſcentis ex dicta obligatione, ejus Patrimonium diminutum reperiebatur in quantitate antedicta; quia præfati Creditores loco agendi adverſus inveſtimentum, quatenus factum fuiſſet, dietim eorum Jura contra d. Patrimonium, quod loco inveſtimenti ſucceſſerat, dirigere poterant, ad hoc ut re-
5 portarentur pecuniæ ſub obligatione
præfata receptæ, quæ favore Creditorum in Banco Judicis extare dicuntur;
*Salgad. Labyrint. Credit. part.1. cap.10.
n.68.*, *Rot. dec.149. n.1. part.14. rec.*,
*cor. Coccin. dec.512. n.3.*, *& 4.*, *& cor.
Molin. dec.1077. n.9.*, *& dec.1263. n.1.*

Reſponſione non attenta, quod periculum, cui per d. obligationem ſe ſubjecit Hoſpitium, verificabile haud eſſet, ex quo impoſitio d. Cenſus favore ejuſdem Hoſpitii ſecuta fuerit vigore Chirographi laudati Summi Pontificis, qui omnibus fideicommiſſis Domus ab Altemps pleniſſime derogavit, & inſuper ex quo etiam Cenſuales pecuniæ ceſſerint in ſatisfactionem Debitorum, quæ contracta fuerant ante fideicommiſſorum Archiviationem, ſicque Hoſpitium ex Juribus reportatis a dimiſſis Creditoribus obligatum haberet inte-

grum

grum Patrimonium d. Domus, & propterea valde ſit diſpar ratio æſtimandi vinculum injectum inveſtimento, quod tanti minoris valere dicitur, ac æſtimandi d. periculum, quod in præſenti nedum remotiſſimum, ſed ob enuntiatam relevationem contingibile minime eſſe aſſerebatur.

Etenim, quamvis hujuſmodi Cenſus impoſitus reperiretur prævia derogatione omnibus fideicommiſſis, ac ulterius Ven. Hoſpitium ſucceſſerit in Juribus Creditorum, qui contraxerant, anteaquam recenſita fideicommiſſa archiviata fuerint, attamen non exinde tollebatur poſſibilitas, quod inſurgere poſſent alii Creditores anteriora Jura habentes, prout de facto juſtificatum fuerat, quod ab hujuſmodi Creditoribus præfatum Hoſpitium paulo poſt acceptas pecunias fuerit judicialiter pulſatum pro earum reportatione; quo vero ad relevationem, quæ in caſu effe-
6 ctivæ reportationis obtinere poterat, fere militabat eadem ratio, quia eveniente caſu reportationis prædictæ, ſalvari haud poterat Hoſpitium ab incommodo litis cum neceſſaria expenſarum erogatione, nec datum erat aſſerere, quibus oneribus, & tricis d. Patrimonium ſubjectum inveniretur, adeo ut debita relevatio certo conſequi poſſet, ut in propoſito obſervat *Card. de Luc. de Regal. diſc. 32. n. 6., & 7., Conſtantin. ad Stat. Urb. diſc. unic. de Loc. Mont. art. 1. ſect. 4. n. 187.*

Nec adeſſe diſparitatis rationem, æſtimandi ſcilicet inveſtimentum vinculo
7 obnoxium, ac periculum, quod oritur ab obligatione de reſtituendo, crediderunt DD., quia licet in ſecundo caſu non adſit certa res tali vinculo affecta, quæ tanti minoris vendi poſſet, attamen cum hujuſmodi vinculum generaliter infixum remaneat integro Patrimonio Promiſſoris, potiùs ſe habet magis latens, & gravius, ac, ut ſuperius dictum fuit, negari non poterat, quod pro rata d. obligationis Patrimonium diminutionem in pretio recipiat.

Prout quoque redargui non valuit de exceſſivitate æſtimatio antedicti periculi, ex quo ageretur de unico tantum
8 vinculo, quando Loca Montium duplici vinculo affecta, in ſcut. 60. æſtimari ſoleant, in caſu autem unius tantum vinculi in ſcut. 75. alias per hoc Sac. Auditorium appretiata fuerint, corrigendo etiam Peritorum judicium.

Animadverſum namque fuit, quod non agebatur de re perantiqua, in modum, ut ſuſpicabilis non eſſet caſus, quo urgere poſſent alii Creditores, prout in conſimilibus animadverti ſolet, in decernendo valore vinculi, ſed res erat recens, immo jam ſupervenerant alii Creditores, qui inſteterunt pro pecuniarum reportatione, ſicque potius timendum erat, quod caſus daretur effectivæ reportationis, quam credi poſſet oppoſitum; & proinde ex circumſtantiis, quæ in præſenti concurrebant, non attendendo quidquid alias exiſtimatum fuerit in diverſo caſu, dici non potuit exceſſiva æſtimatio Locorum Montium in ſcut. 60., quamvis affecta unico tantum vinculo obligationis reſtituendi Creditoribus anterioribus; Quia ultra Peritorum judicium in terminis prædi-
9 cti ſimplicis vinculi non ſemel æſtimationem præfatam hoc Sac. Auditorium approbavit, ut videre eſt in auctoritatibus ſuperius relatis in fine §. *Poſita ſubſiſtentia*.

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA CAMBII.

*Veneris 10. Decembris 1742.*

### ARGUMENTO

Non indiget ob brevitatem.

### *SUMMARIUM.*

1 *Debitor Cambii tenetur ad ſortem, & etiam ad fructus, ſi concurrant requiſita neceſſaria ad licitam perceptionem uſurarum.*

2 *Per ſolutionem debitorum Creditoris Cambii factam a debitore ejuſdem ſine mandato non minuitur realitas Cambii, aut deficit curſus uſurarum, ſed tantum debetur compenſatio.*

3 *Repudiatio hæreditatis non prodeſt ei, qui nomine proprio, & ſolidaliter ſe obligavit.*

DECISIO CCXLVIII.

QUamvis Abbas Dominicus de Vecchiarellis ulteriorem Cauſæ Commiſſionem reportaverit a Signatura Juſtitiæ adverſus Judicatum R. P. D. mei Millini ſubrogati in locum bo. me. R. P. D. Lancetta emanatum præviis duabus Deciſionibus dierum *26. Junii* 1734., *&* 3. *Martii* 1741., & confirmatorium alterius Reverendiſs. Criſpi in ſequelam Deciſionum coram eo editarum inter ejus impreſſas *dec.*121., *&* 201. Attamen evertere non valuit earum fundamenta, quia propoſito per me hac mane Dubio — *An ſit procedendum ad ulteriorem executionem in caſu &c.* — DD. *Affirmative* reſponderunt.

Ratio demandandi ulteriorem executionem ſtetit in eo, quod clara apparebat obligatio Bartholomæi, & aliorum de Vecchiarellis emiſſa in Cambio ſcut. 5150., quod mediante Perſona Natucci contractum ab eis dignoſcebatur favore Hieronymi Piotti in vim facultatum, quas in mandato dederant eidem Natuccio, & propterea cum inſuper concurrerent ea requiſita,
1 quæ pro licita uſurarum perceptione requiruntur, adſtricti omnino Debitores remanebant ad Cambii, & uſurarum ſolutionem, juxta firmata *in dict. dec.*121. *Reverendiſs. Criſpi n.*1.

Nec profuit Dominico iterum proponere, quod a ſumma totius Cambii plures demendæ eſſent partitæ, utpote quia Bartholomæus de Vecchiarellis plures fecerit ſolutiones Marchioni de Monte, & Rationi Bancariæ Pallavi-
2 cinæ; ſiquidem cum Cambium, de quo agitur, creatum a Vecchiarellis cum Hieronymo Piotto, nil commune haberet, nullamque connexionem, & dependentiam cum Creditis Marchionis de Monte, & rationis Bancariæ Pallavicinæ, pro quibus unice tenebatur idem Piottus, ſolutiones omnes factæ a dicto Bartholomæo ſine mandato ipſius Piotti non alias operari valent effectum, niſi quod ratione utilis negocii geſti teneatur Piottus compenſare eaſdem ſummas ſolutas cum ſuo Cambio, non vero quod per iſtas obnubilata fuit veritas, & realitas dicti Cambii, ac uſurarum curſus, ut ponderat *d. deciſ.*201. *n.*4. *&* 6. *cor. Reverendiſſimo Criſpo*, *&* *altera R. P. D. Millini* 3. *Martii* 1741. *§. final.*

Sequebatur propterea, quod pro rata dd. ſolutionum hujuſmodi Cambium dici non poterat extinctum juxta alteram prætenſionem ejuſdem Dominici; ad quem effectum animadverſum fuit, quod de Annis 1712. & 1713., in quibus factæ fuerunt per eundem Bartholomæum ſuprad. ſolutiones, tantæ excurrerant Cambiales uſuræ hujus Cambii creati anno 1704., ut prædictæ ſolutiones hoc intermedio tempore ab eodem Bartholomæo expletæ, eaſdem cambiales uſuras exæquare non potuerint; unde tanto minus cedere poſſent in diminutionem ſortis hujus Cambii, ſed producere tantummodo queunt effectum compenſationis, & excomputationis per eundem Piottum faciendæ cum ſuo credito Cambii, cum per eaſdem ſolutiones extincta remanſerint debita ejuſdem Piotti, quæ habebat cum eodem Marchione de Monte, & ratione Bancaria Pallavicina.

Poſt prædictas partitas alia ſubſequebatur conſiſtens in ſcut. 254. 50., quam eſſe a Cambii ſumma demendam DD. dixerunt, juxta modum expreſſum in præfatis Deciſionibus R. P. D. Millini, ac etiam admittebatur pro parte Actricis, favore cujus ponderatum extitit, quod, non obſtantibus dictis ſolutionibus per Bartholomæum factis Marchioni de Monte, & rationi Bancariæ Pallavicinæ, cum adhuc in ſuo robore remanſerit ſors dicti Cambii una cum uſuris poſtea decurſis ſaltem uſque ad decoctionem Natucci, inde ſequebatur, quod prædict. Actrix eſſet omnino exaudienda, cum illius creditum dotale, pro quo debitorem ſui debitoris proſequebatur, ad ſcuta 1300. aſcenderet, ſicque ageretur de valde exigua ſumma, habito reſpectu ad ſortem, & uſuras Cambii prædicti.

Fruſtra demum proponebatur, quod Dominicus, aliique Fratres de Vecchiarellis repudiarint Bartholomæi Patris hæreditatem, unde actio contra ipſos inutilis propemodum videatur: Quoniam cum mandatum expletum ad crean-

3 creandum Cambium hujuſmodi ſubſcriptum fuerit tam ab eodem Bartholomęo, quam a prędictis fratribus, omneſque in ſolidum ſeſe obligaverint, repudiatio hęreditatis prodeſſe nequit eiſdem, quando proprio etiam nomine, & tanquam principales Debitores virtute obligationis ſolidalis ſeſe obligarunt; ut firmat *dicta Deciſio R. P. D. Millini Anni* 1741. §. *Qua ratione in fine.*

Et ita &c. utraque &c.

ARGENTINEN. DISMEMBRATIONIS.

*Lunæ* 14. *Januarii* 1743.

ARGUMENTUM

Habes in Deciſ. CCXL.

*SUMMARIUM.*

1 *Parochus petere nequit liberationem a proprio munere.*

2 *Matrimonia auctoritate propria celebrare, Infantes baptizare, Baptizatorum, ac Defunctorum nomina in libris ad hoc retentis deſcribere, & Sacramenta legitime adminiſtrare, includunt Parochialem juriſdictionem.*

3 *Diſtantia Parochialis non magna, & via inundationibus, aut ſimilibus obſtaculis non impedita, & acceſſus difficultas perniciem Animarum non cauſant, non ſunt ratio ſufficiens diſmembrationis.*

4 *Ubi deputatio Cappellani ſufficit, ad diſmembrationem deveniendum non eſt* & num. 6.

5 *Quoties numerus Populi magnus, & Parochialis eſt anguſta, eadem ampliandа eſt.*

6 *Ex quo Populus ob diſtantiam non ſufficienter inſtrui poſſit in fide, deveniri non debet ad diſmembrationem, ſed ad ſolam deputationem Cappellani.*

7 *Ab Ordinario capi nequit Proviſio importans effectivam diſmembrationem.*

8 *Diſmembratio facta non vocato, neque audito Parocho habituali nulla eſt.*

DECISIO CCXLIX.

NOn ſuſtineri Proviſionem captam a Vicario Argentino, ſeu potius diſmembrationem ab eo decretam Filialis Eccleſiæ a ſua Matrice, reſolutum fuit coram Me die 27. Junii ſuperioris Anni, cumque adverſus fundamenta Deciſionis deſuper editę, petita, & obtenta fuerit nova Audientia, ideo ad Inſtantiam Abbatis Divi Ettonis propoſui in pręſenti Audientia Dubium -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* --, cui per DD. reſponſum fuit -- *in Deciſis*. --

Siquidem iterum recognoverunt DD., quod datum non erat Vicario Argentino devenire ad deputationem Sacerdotis in loco Altorff, quia ad libitum Ordinarii omnimodam ibidem Parochialem Juriſdictionem exerceret, quamvis etiam ad talem actum deveniſſet in vim inſtantię ſibi factę a Rectore Parochialis, & Matricis Eccleſię Civitatis Ettenheim; cum enim apud iſtum reſideret Cura Animarum d. Loci, hujuſmodi Inſtantia, veluti tendens ad ſe exonerandum a labore illo, quo affectum reperitur Parochiale munus, & ſic liberationem a proprio munere

1 continens, erat penitus ſpernenda; ex Authoritatibus congeſtis in pręterita *Deciſione n.* 1.

Maxime quia geſta per memoratum Vicarium Argentinum important effectivam Diſmembrationem d. Loci Altorff a prædicta Eccleſia Matrice; etenim Sacerdoti deputato data exiſtit facultas omnia Parochialia munia exercendi; Siquidem permiſſum expreſſe fuit, quod Matrimonia auctoritate pro-

2 pria celebrare poſſet, quandoque in Fonte Baptiſmali de recenti erecto in filiali Eccleſia d. Loci Infantes ejuſdem Loci baptizaret, Baptizatorum, ac Defunctorum nomina in Libris ad hoc retentis deſcriberet, & Sacramentorum Adminiſtrationem legitime exerceret, unde dubium non erat, quod præmiſſa omnimodam Parochialem Juriſdictionem includerent, & propterea, quod Vicarius Filialem Eccleſiam a ſua Matrice, vere, & proprie diſmembraverit, ut animadvertit *d. Deciſio*, quæ revidetur *n.* 3.

Suſtineri neque poterant ea, quæ geſſit Vicarius ſub prætextu diſtantiæ Loci Altorff, difficultatis acceſſus ad Eccleſiam Matricem, & anguſtiæ iſtius Eccleſiæ, quæ attento numero Populi,

puli, omnes Parochianos ad eam confluentes capere non valeat; Diſtantia ſiquidem non excedebat quartam partem
3 tem unius leucæ, & iter abſolvitur ſpatio unius quadrantis horæ, ut probatum apparuit ex parte Abbatis, ſicque diſtantia dici non poterat exorbitans, neque acceſſus difficilis reddebatur, dum, ut etiam patebat *ex Summario* ejuſdem Abbatis, via eſt plana, & ab aquarum inundatione, ſeu alia intemperie impediri non valet, prout oſtendebat etiam animadverſio, quod per immemorabile tempus Altorfenſes ſemper acceſſerunt ad eorum Matricem Eccleſiam, abſque eo quod eveniret aliquod inconveniens, ſeu allegaretur caſus, quo dd. de cauſis aliquis ſine Sacramentis deceſſerit, unde diſtantia loci, & acceſſus difficultas in facto non verificabatur, prout nec etiam anguſtia Matricis Eccleſiæ.

At quatenus etiam prædicta omnia ſubſiſtentiam habuiſſent, adhuc permiſſum non erat Vicario Argentino ad
4 extraordinarium remedium diſmembrationis devenire, relicto remedio ordinario, cogendo nimirum Rectorem, ut Sacerdotem idoneum aſſumeret, qui Curati vices expleret in loco Altorff, vel demandando Matricis Eccleſiæ ampliationem, quatenus revera
5 ob illius anguſtiam, & Populi numerum eadem Eccleſia capax non extitiſſet, attento præſertim, quod prædictus Rector pingues habet reditus, ut omnia ſibi incumbentia ſupportare valeat, & proinde diſmembrationis actus ex quocumque capite ſuſtineri haud poterat, ut firmatur in antecedenti mea *Deciſione n.5. & ſeqq.*

Inutiliter autem pro receſſu a Deciſis opponi modo poterat, quod attenta diſtantia Loci Altorfenſes in rebus Fidei non ſint ſufficienter inſtructi, quodque ſi Parochum non habeant in ipſo loco, ita ut extra locum Eccleſiaſtica Sacramenta quærere cogantur, ſeduci faciliter poſſint a Lutheranis propter eorum commercium, & vicinitatem.

Etenim ultraquamquod ſemper ur-
6 gebat reſponſio, ſcilicet non eſſe locum extraordinario remedio diſmembrationis, quatenus occurri valet indigentiis Parochianorum per remedium ordinarium, ut eſſet in præſenti deputatio Sacerdotis, replicabatur, non ſubſiſtere, quod Altorfenſes ſint parum inſtructi in rebus Fidei, & ſi in aliquibus verificari poſſet, id potius imputandum eſſet Parentibus, qui negligunt liberos ſuos mittere ad Cathacheſim in Matrice Eccleſia inſtitui ſolitam; Quo vero ad periculum ſeductionis, iſtud penitus ideale dignoſcebatur, quia in præteritum Altorfenſes ſemper Sacramenta extra locum, & in Matrici Eccleſia receperunt, nec unquam datus fuit caſus ſeductionis, ſignanter, quia pro ſuſcipiendis Sacramentis tranſire non debent per Terras Acatholicorum, imo ſolis Catholicis ſunt undique circumdati; & in Germaniæ Locis, quamvis Incolæ nonnullarum filialium accedere debeant ad Matricem Eccleſiam pro ſuſcipiendis Sacramentis, & Locus, ubi ſita reperitur talis Eccleſia, complectatur etiam Lutheranos, adhuc eorum vera Fides adeo firmiſſima eſt, ut ſeductionis caſus fere impoſſibilis ſit.

Prætendi neque iterum poterat, quod Decreta Vicarii Argentini ſint mere proviſionalia, quia ut etiam animad-
7 verſum fuit in præterita *Deciſione n.9.* capienda non erat aliqua proviſio, quatenus neceſſaria foret, quæ importaret effectivam diſmembrationem ab Eccleſia Matre, & inſuper quamvis apparenter temporanea videtur proviſio antedicta, nihilominus in ſubſtantia potius pro perpetua canonizanda erat; ex animadverſis in antecedenti Deciſione inutiliter repetendis.

Et confirmationis robur promeruit præterita reſolutio, etiam in ea parte, qua dictum fuit, proviſionem, ſeu diſmembrationem ſupradictam ſuſtineri neque poſſe ex defectu formæ. Patentiſſimo enim nullitatis vitio laborabat, quia verus Parochus, & pleno Ju-
8 re Dominus Matricis Eccleſiæ Ettenheim, eſt Abbas Monaſterii S. Ettonis, & tamen ipſe non auditus, neque vocatus erat, quia intereſſe Principale percutiebat ipſum Abbatem Parochum habitualem, & Eccleſiæ Patronum, non autem Rectorem, ſeu Vicarium actualem ipſius Eccleſiæ; quapropter ex iſto capi-

Digitized by Google

capite omnia & quæcunque geſta penitus infecta, & nullius roboris remanebant, addito inſuper defectu juriſdictionis in ipſo Vicario, prout apparet ex præcedenti *Deciſione n.* 11. *&* 12. ad quam DD. remiſſive ſe habuerunt.

Et ita Abbate tantum informante reſponſum fuit &c.

## ROMANA EMPHYTEUSIS.

*Lunæ* 14. *Januarii* 1743.

### ARGUMENTUM.

Deficiente Inſtrumento Inveſtituræ, & Emphyteuſi jam pluries ad extraneos perventa, non admittitur pœna caducitatis ob alienationem in manus mortuas. Diſpoſitio perfecta ſatis probatur ex Inſtrumento referente, abſque neceſſitate exhibendi Inſtrumentum relatum, ſi relatio fiat ex uniformi aſſertione Contrahentium; ſecus ſi ex aſſertione unius tantum, ſub cujus fide alter conditionaliter ſe obliget.

### SUMMARIUM.

1 *Deficiente Inſtrumento Inveſtituræ, & Emphyteuſi jam pluries ad extraneos perventa non admittitur pœna caducitatis ob alienationem in manus mortuas.*

2 *Obligatio ſuſcepta ſub fide aſſertionis alterius ex Contrahentibus non prodeſt aſſerenti, niſi juſtificata aſſertione.*

3 *Clauſula* — Et non alias — *removet conſenſum ab actu non verificata aſſertione, cujus reſpectu ad actum deventum fuit.*

4 *Diſpoſitio perfecta ſatis probatur ex Inſtrumento referente, abſque neceſſitate exhibendi Inſtrumentum relatum, ſi relatio fiat ex uniformi aſſertione utriuſque Contrahentis, ſecus ſi unius tantum, ſub cujus fide alter ſe obliget.*

5 *Maxime ſi obligationi adpoſuerit clauſulam* — Prout —, *quæ conditionem importat, & continet aliam clauſulam* — ſi ita eſt — *ſub ſe.*

6 *Clauſula* — ut ſupra — *eſt repetitiva omnium conditionum, & qualitatum præcedentis diſpoſitionis, præcipue ubi agitur de inducenda obligatione.*

7 *Se obligans relative ad Inſtrumentum præcedentis contractus dicitur ſe obligare dependenter ab eodem, non vero abſolute.*

8 *Deficiente Inſtrumento Inveſtituræ, una pars Domus conceſſa præſumitur eodem modo, quo altera pars.*

9 *Caducitas in dubio excludenda eſt.*

### DECISIO CCL.

Capitulum, & Canonici Eccleſiæ S. Nicolai in Carcere prætendentes, quod ob tranſitum ad manus mortuas factus eſſet locus devolutioni Domus per Ven. Conventum, & PP. Jeſus, & Mariæ ad Curſum poſſeſſæ, vigore donationis reportatæ a Magdalena, & Jacobo de Leoncinis, voti compotes effecti fuerunt in Tribunali R. P. D. Viceſgerentis, ubi Mandatum de aſſociando, ſeu, quatenus opus eſſet, de reintegrando ad poſſeſſionem utilis dominii præfatæ Domus obtinuerunt; Verum ex Reſcripto Signaturæ Juſtitiæ commiſſa Cauſa huic Sac. Auditorio cum clauſula — *De appellatione* — propoſui in præſenti Audientia dubium — *An ſit locus devolutioni, ſeu caducitati Domus, de qua agitur, ita ut ſit danda aſſociatio in caſu &c.* — quod — *Negative in omnibus* reſolutum fuit.

Ex deductis enim a Collitigantibus clare deſumebatur, quod antedicta Domus pluries tranſitum fecerat ad Perſonas omnino extraneas, & ſic quod agebatur de conceſſione ab initio facta pro quibuſcunque Hæredibus, & Succeſſoribus quantumvis extraneis; Unde, cum in præſenti prætenderetur, quod in ipſa conceſſione adeſſet pactum, ne dicta Domus in manus mortuas obvenire poſſet, neceſſe erat id patefacere mediante effectiva exhibitione Inſtrumen-
1 ti originalis Inveſtituræ, quo deficiente, admitti non ſolet odioſiſſima pœna devolutionis, aut caducitatis favore Domini directi, *Piton. diſcept. Eccleſiaſt.* 132. *n.* 17. *tom.* 4., *Rot. deciſ.* 76. *per tot. part.* 12. *rec., in Caſtellanaten. Prædii* 11. *Maii* 1711. §. *Sed nihilominus cor. clar. mem. Card. Scotto, in Sarſinaten. Devolutionis* 17. *Februarii eiuſdem anni* §. *Stetit, & ſeq. cor. Emo D. meo Card. Aldrovando, &* 3. *Junii* 1712. §. *Nondum, & per totam cor. Eodem, & in Romana Devolutionis* 14. *Maii* 1737. §. 8.

*§. 8. coram Reverendiſſimo Calcagnino Decano.*

Quamvis Inſtrumentum originalis Inveſtituræ deficeret, adhuc ad demonſtrandum pactum antedictum, Canonici ſatis eſſe putabant ea, quæ legebantur in Inſtrumento Tranſactionis initæ de anno 1632. cum Helena Palutia, favore cujus adjudicata fuerat eadem Domus, ſed perperam; Etenim, quidquid eſſet de nullitate ipſius Tranſactionis, aliiſque exceptionibus adverſus eam oppoſitis, citatum Inſtrumentum principaliter continebat ſolutionem Laudemii a Canonicis prætenſi ex cauſa d. adjudicationis, & pro quo judicialiter convenerant memoratam Helenam, & licet in ipſo Inſtrumento pactum adeſſet, quod non poſſet d. Domus relinqui, ſeu alienari in manus mortuas, tamen animadverſum fuit, id promiſſum fuiſſe non abſolute, ſed relative ad Inſtrumentum Inveſtituræ, in quo Canonici contineri tale pactum aſſeruerunt, & propterea obligatio Helenæ, veluti repoſita in fide Canonicorum, ad eorum favorem minime
2 probare viſa fuit, niſi illorum aſſertio verificata remaneat per exhibitionem Inveſtituræ; *Leg. Nuda* 14. *Cod. de probat.*, *leg. Ex his Verb. Cod. de Teſtam.*, *Rot. cor. Buratt. dec.* 132. *n.* 7., *cor. Caprar. dec.* 141. *n.* 8., *& in recen. dec.* 336. *n.* 6. *part.* 12.

Maxime quia obligatio prædicta pluries veſtita reperiebatur clauſulis conditionem importantibus, quatenus ſcilicet in Inveſtitura pactum adeſſet non alienandi in manus mortuas; Etenim poſtquam Helena recognoverat in Dominum Capitulum, & Canonicos cum relatione ad Inſtrumentum Inveſtituræ, ibi – *Domina Helena in Dominos Proprietarios directos dd. RR. DD. Capitulum, & Canonicos recognovit, ſine tamen præjudicio Inſtrumenti Inveſtituræ, cui habeatur relatio* –; Deinde non pure conſenſit antedicto pacto, ſed conditionaliter, ibi – *Pacto tamen adjecto, quod dicta Domina Helena, & ſui &c. in manibus mortuis &c. ſub pœna caducitatis, prout in Inſtrumento Inveſtituræ, ut ſupra, & non alias &c. per eoſdem Canonicos contineri aſſeritur, quia ſic &c., & non alias &c.* – Quæ ſane
3 clauſula – *Et non alias &c.* removere videbatur conſenſum ab actu, caſu, quo per Canonicos non juſtificaretur eorum aſſertio, nempe, quod tale pactum contentum reperiretur in ipſo Inveſtituræ Inſtrumento; ad tradita per *Barboſ. clauſ.* 81. *n.* 11., *& per tot.*, *Gratian. diſcept.* 949. *n.* 3., *& diſcept.* 971. *n.* 2., *Rot. poſt Cenc. de Cenſib. dec.* 217. *n.* 4., *poſt Zacch. de obligat. Camer. dec.* 160. *n.* 6., *& in Melevitana Deprædationis* 21. *Julii* 1737. *§.* 18. *cor. R.mo Calcagnino Decano.*

Abſque eo quod relevare viſum fuerit, quod pactum non alienandi in manus mortuas contentum in præcitata
4 tranſactione ſit perfecta, & abſoluta diſpoſitio, qua Helena habens liberam diſponendi facultatem ſe ſe adſtringere voluerit favore Capituli, & Canonicorum, ne dicta Domus ad manus mortuas tranſiret, quo caſu inſurgat plena probatio ex ipſo Inſtrumento referente, abſque alia neceſſitate exhibendi Scripturam relatam; Siquidem objectum procedere poterat, quatenus relatio emanaſſet ex uniformi Contrahentium aſſertione; At non quando res eſt de relatione facta mediante ſola aſſertione unius tantum ex Contrahentibus, ſub cujus fide altera Pars obligationem emiſit, & quidem cum clauſula conditio-
5 nem importante, ibi – *Prout aſſeritur per eoſdem Canonicos* –, quæ clauſula – *Prout* – aliam continet nempe – *Si ita eſt* –; In quibus profecto terminis dici non poterat, quod eſſet perfecta diſpoſitio, ſed, ut operari poſſet favore Aſſerentis, opus erat, ut illius aſſertio plene juſtificata remaneret; *Barboſ. clauſ.* 188. *n.* 7., *Adden. ad Pamphil. deciſ.* 438. *n.* 7., *Rot. cor. Dunozet. Jun. dec.* 880. *n.* 2., *in rec. dec.* 27. *n.* 1. *par.* 15., *& dec.* 6. *n.* 10. *part.* 17.

Nec aſſeri poterat, quod in præcitata tranſactione habita non fuerit expreſſa relatio ad Inſtrumentum Inveſtituræ, ex quo deficiat clauſula – *Ad quod &c.* –, vel alia ſimilis, quæ apta ſit inducere relationem, neque attendi mereatur dictio illa – *Prout* –, cum iſta neceſſario non importet relationem, ſed optime accipi etiam valeat deſignative, & ex-

expoſitive ad oſtendendum ſcilicet motivum, & occaſionem actus geſti; quia omnis removebatur dubitatio, animadvertendo, quod in proximis præcedentibus verbis, recognoſcendo Helena in Dominum Capitulum, & Canonicos, expreſſe dictum fuit -- *Sine tamen præjudicio Inſtrumenti Inveſtituræ, cui habeatur relatio* --; Unde, cum in pacto immediate ſequenti habita fuerit iterata mentio Inveſtituræ cum clauſula repetitiva -- *ut ſupra* --, ibi -- *Prout in dicto Inſtrumento Inveſtituræ, ut ſupra, & non alias &c.* -- ſequebatur, quod etiam in dicto pacto volita fuerit eadem præciſa relatio ad Inveſtituram in vim clauſulæ -- *ut ſupra* --, quæ eſt repeti-
6 tiva omnium conditionum, & qualitatum appoſitarum in antecedenti diſpoſitione, ſignanter dum agitur ad inducendam obligationem, *Rot. cor. Emer. Jun. dec.*154. *n.*2., *& dec.*1136. *n.*6.

Prout nec etiam obſtare potuit, quod res non eſſet contra Tertium, ſed contra dd. Conventum, & PP. in Auctorem recognoſcentes Jacobum Leoncinum, qui de anno 1668. in actu ſolemnis recognitionis dominii præfati Capituli ſe ſe obligavit adimplere omnia Pacta, Capitula, & Conventiones contentas in Inſtrumento tranſactionis ſecutæ cum antedicta Helena de dicto anno 1632.; Unde, quatenus etiam in Inſtrumento originalis Inveſtituræ pactum non adeſſet prohibitorium tranſitus ad manus mortuas, adhuc, cum præfatus Leoncinus, qui dictum pactum reſpuere poterat caſu, quo non exiſteret in originali Inveſtitura, ſe adſtrinxerit illius adimplemento, datum non erat Reis conventis, tanquam Donatariis univerſalibus, & loco hæredis ſe ſe habentibus in diſcrimen revocare pacta ab ipſo Leoncino eorum Auctore ſtipulata, quibus affici debent, etiamſi præjudicialia forent.

Siquidem obligatio Leoncini conſiderari haud poterat pro nova ſtipulatione, ſeu conventione, quæ ex ſe valere deberet abſque ulla dependentia ab Inſtrumento originalis Inveſtituræ, quia Leoncinus nil novi determinavit, ſed tantum adimplere promiſit contenta in præfata tranſactione cum relatio-
7 ne ad illius Inſtrumentum, & propterea dici non poterat abſolute obligatus, ſed relative, & dependenter a præcedenti concordia, & juxta conditiones, & qualitates contractus, ad quem habita fuit relatio; *Caſtill. Controv. Jur. lib.*4. *cap.*23. *n.*18., *Fontanell. dec.*173. *n.*10., *Ureeol. de Tranſact. quæſt.*61. *n.*25., *& ſeq.*, *Rot. dec.*62. *n.*2. *par.*16., *& dec.*797. *n.*11. *part.*18. *recen.*, *cor. Dunozett. Jun. dec.*526. *n.*1., *cor. Emerix Jun. dec.*970. *n.*20., *ad ornat. Card. de Luc. tom.*1. *lib.*7. *dec.*5. *n.*19., *in Romana Palatii ſuper liberatione a Moleſtiis* 3. *Julii* 1724. §. *Et ſane*, *& ſeq. cor. bon. mem. Criſpolto*, *& in Romana Caſtrorum, & Palatii* 13. *Aprilis* 1731. §. 23. *cor. R̃mo Caleagnino Decano*.

Quibus omnibus addebatur, quod, ſtante deficientia Inveſtituræ, non ſo-
8 lum non concurrebant adminicula, & demonſtrationes, quæ per æquipollens ſatis oſtendere poſſent naturam, & qualitatem ipſius Inveſtituræ, ſed potius urgebat præſumptio contraria intentioni Actorum; Non controvertebatur enim, quod ſubtus controverſam Domum adeſſent tres apothecæ ejuſdem Capituli ab initio conceſſæ ad locationem perpetuam, ac poſſeſſæ a præfatis PP. veluti Donatariis ejuſdem Leoncini, ſicque oriebatur præſumptio, quod pars ſuperior dictæ Domus conceſſa a principio fuerit modo, quo conceſſa apparebat illius inferior pars, nempe dictæ apothecæ; ad *Text. in leg. Eum, qui Ædes ff. de uſ. cap.*, *Rnin. conſ.*168. *n.*15. *lib.*3., *Surd. conſ.*53. *n.*12. *lib.*1., *Rot. cor. Ubald. dec.*256. *n.*14.

Quapropter præmiſſa exuberare viſa fuerunt pro deneganda aſſociatione petita ob prætenſam caducitatem, ſeu devolutionem, quæ in præſenti fundamentum aliquod non habere clare dignoſcebatur, & quælibet etiam dubie-
9 tas de cętero ſatis fuiſſet, ut pro illius excluſione judicandum eſſet, prout ex ſtylo hujus Sac. Auditorii, de quo teſtantur *Fulgin. de Emphyt. tit. de alienat. quæſt.*1. *n.*303., *Clar.* §. *Emphyteuſis quæſt.*8. *verſ. Sed quia*, *Rot. dec.*168. *n.*8., *& ſeq. part.*19. *rec.*, *cor. Carill. dec.*199. *n.*7., *& cor. Molin. dec.*1272. *num.*6.

Et ita reſponſum fuit, omiſſis cæteris, quæ hinc inde a Defenſoribus deducebantur &c.

## MACERATEN. NULLITATIS CONTRACTUS.

*Lunæ* 21. *Januarii* 1743.

## ARGUMENTUM.

Statutum Maceratæ excludit fœminas propter maſculos, interdicta tamen qualibet alienatione; iiſque deficientibus, concedit fœminis excluſis reintegrationem ad portionem de jure competentem tempore mortis illius, a cujus hæreditate excluſę fuerunt. Idem Statutum pro validitate Contractuum Minorum non requirit neceſſitatem, ſeu utilitatem dumtaxat. Interventus Judicis pro Contractibus Minorum, & Pupillorum a Statuto cum taxativa non deſignati ſuppleri poteſt per alium Judicem, qui pręſertim communiter pro idoneo reputetur. Lęſio enormiſſima concludenter probanda eſt de tempore Contractus.

## SUMMARIUM.

1 *Statutum Maceratæ excludit fœminas propter maſculos, interdicta tamen qualibet alienatione, eiſque deficientibus reintegrationem fœminis concedit.*

2 *Actio diverſa diverſum Judicium requirit.*

3 *Prædictum Statutum deficientibus maſculis admittit fœminas, ſeu earum deſcendentes ad portionem de jure competentem tempore mortis illius, a cujus hæreditate excluſæ fuerunt.*

4 *Contractus legitimus ſolemniter, & juſtis de cauſis geſtus dolum non continet.*

5 *Prohibitum non eſt celebrare Contractus tempore nocturno.*

6 *Teſtes numero pauciores, non deponentes de præciſo tempore, & patientes plures exceptiones, non minuunt fidem aliorum.*

7 *Ex inductione Teſtis approbata dicitur ejus perſona, non vero dictum.*

8 *Interventus Judicis pro Contractibus Minorum, & Pupillorum cum taxativa a Statuto non deſignati ſuppleri poteſt per alium Judicem;*

9 *Pro validitate ſimilium Contractuum ſatis eſt, quod Judex habeatur communiter pro idoneo.*

10 *Declaratur Deciſio* Mantiſſæ ad ornat. Card. de Luc. *in ordine* la 30. de donat.

11 *Statutum Maceraten. pro validitate Contractuum Minorum requirit eorundem utilitatem, non vero neceſſitatem.*

12 *Teſtes ab Auctore inducti plene probant contra hæredem.*

13 *Ubi Judex cauſa cognita interpoſuit Decretum pro alienatione ſtabilium, præſumendum eſt, nullo alio modo magis proprio conſuli potuiſſe indigentiis Minorum.*

14 *Contractus de jure præſumitur juſtus;*

15 *Et læſio enormiſſima concludenter probanda eſt de tempore Contractus;*

16 *Unde Teſtes de pretio fundi non deponentes de eo præciſo tempore non attenduntur.*

17 *Læſio, quæ tempore Contractui proximo probari non valuit, multo improbabilior evadit poſt longum tempus.*

18 *Læſionem in Contractu interveniſſe dici nequit, quoties Pars ſuper læſione agens non acceptavit reſciſſionem Contractus ab alia Parte oblatam.*

19 *Contractus poſt majorem ætatem ſuperventam ratihabitus impugnari non poteſt.*

20 *Heres impugnare nequit Contractum ab Auctore non impugnabilem.*

## DECISIO CCLI.

NOn acquieſcente Anna Baptiſta Conſalvi tribus Sacri Noſtri Auditorii ſententiis, quarum prima lata fuit a R. P. D. Nunez, præviis Deciſionibus emanatis *ſub diebus* 9. *Martii*, *&* 22. *Junii Anni* 1739., ſecunda a R. P. D. meo Millino in ſequelam Deciſionis editæ *die* 28. *Novembris* 1740., & tertia demum a R. P. D. meo de Thunn præmiſſa Deciſione *diei* 27. *Novembris* 1741., ad illius inſtantiam habitus fuit recurſus ad Signaturam Gratiæ, quæ ulteriorem Cauſæ commiſſionem indulſit cum clauſula -- *De Cauſis* -- ad cujus Reſcripti normam propoſito per me Dubio -- *An conſtet de re judicata, ſeu potius de Cauſis reſtitutionis in integrum*

*grum* -- reſponderunt hac mane DD. -- *Conſtare de re judicata*.

Defenſores Annæ Baptiſtæ pro demonſtranda injuſtitia rei Judicatæ concedentis favore Antonii Mariæ Illuminati reſtitutionem in integrum adverſus rem judicatam Rotæ Maceratenſis, quæ ex capite nullitatis Contractus conceſſerat Mariæ Iſabellæ Viſſutiæ Matri dictæ Annæ Baptiſtæ reintegrationem ad poſſeſſionem Prædii -- *delle Vergini* - ſiti prope Civitatem Maceratæ, de anno 1687. ab ipſa permutati cum altero exiſtente in Territorio Montis Luponum, denominato -- *la via Murata* -- quod pertinebat ad Joannem Antonium de Angelellis, iterum latiori calamo mordicus inſiſtebant ſuper Nullitatibus, quibus Inſtrumentum dictæ permutationis laborare autumabant, & quarum prima aſſerebatur provenire a Statuto Civitatis Maceratæ concedente reintegrationem favore Fœminæ excluſæ cum prohibitione cujuſcunque alienationis; Secunda ex dolo, & fraude adhibitis ex parte Angelelli: tertia ob non ſervatam formam Patrii Statuti, & quarta nedum ex deficientia urgentis neceſſitatis, atque utilitatis a Statuto volitæ, verum etiam ab enormiſſima, vel ſaltem enormi læſione, quæ in contractu intercesserat; unde earum diligenti examine per DD. de more aſſumpto, recognitum fuit, quod per illas de aliqua injuſtitia redargui non poterat res judicata, quæ ſuborta fuerat ex præfatis tribus Sententiis Sacri Auditorii.

Quo enim ad Primam, illius fundamentum conſiſtebat in eo, quod Joannes Baptiſta Paulinus Pater præfatæ Annæ Baptiſtæ, & Franciſci inteſtatus deceſſerat, a cujus hæreditate excluſa
1 remanſit eadem Anna Baptiſta ob exiſtentiam dicti Franciſci Maſculi in vim Patrii Statuti, & quia dictum Statutum, deficientibus Maſculis, Fœminis excluſis reintegrationem expreſſe concedit, interdicta eiſdem Maſculis vocatis bonorum hæreditariorum qualibet alienatione, quæ nullius roboris, atque momenti declaratur, ideo attenta ex poſt deficientia dicti Franciſci, Anna Baptiſta reintegranda erat ad conſucceſſionem in hæreditate paterna, ad quam pertinebat Prædium -- *delle Vergini* -- & proinde alienatio ejuſdem Prædii interim a Franciſco facta pro nulla, & infecta habenda erat, ita demandante Statuto.

Sed motivum iſtud in præſenti momenti non fuit; etenim præſens Judicium reſpiciebat reintegrationem ad poſſeſſionem Prædii -- *delle Vergini* -- petitam non ex capite dictæ Statutariæ reintegrationis, verum ex eo quia in contractu adhibitæ non fuerant neceſſariæ, & conſuetę ſolemnitates, ac in eo interceſſerat lęſio; Quandoquidem Anna Baptiſta non petiit ex perſona propria reintegrationem vigore Statuti, ſed Judicium a Matre inceptum ob iſtius obitum proſecuta fuit, & propterea
2 Statutaria reintegratio non erat pręſentis inſpectionis, ſed ad ſuum congruum & particulare Judicium pertinebat, penitus diverſum a pręſenti, eum quo propterea confundi non poterat, nec comprehendi ſub dubio a me propoſito, ut ſępius proteſtata fuit *Rota*, ſignanter *in dec. 19. ſub n. 16. titul. de empt. coram cl. mem. Card. Falconer., & deciſ. 190. n. 14. tom. 2., & dec. 1148. n. 26. tom. 5. cor. Lancetta*.

Hinc opus non fuit aſſumere quæſtionem; An Annę Baptiſtę petenti ſtatutariam reintegrationem impedimento eſſent ea, quę per Defenſores Illuminati opponebantur, ſignanter circa qualitatem hęreditariam Annę Baptiſtę reſpectu Marię Iſabellę Uſſutiæ Matris, & hæredis Franciſci adimentem jus impugnandi controverſam permutationem;
3 nam prout unus ex DD. animadvertebat, quod Statutum Maceratenſe Fęminis excluſis reintegrationem in quolibet caſu generaliter non concedit, ſed quatenus ob deficientiam Perſonæ excludentis, bona ad Fęminas devenire contingat, quod tunc ipſæ Fœminæ, ſeu earum deſcendentes admittantur ad portionem de Jure communi competentem tempore mortis illius, a cujus hæreditate fuerunt excluſæ, ne deterioris conditionis exiſtant, & ad ſervandam inter eas æqualitatem, & propterea caſus reintegrationis volitæ a Statuto in præſenti applicabilis non erat, maxime quia eadem Anna Baptiſta ex eodem contractu jam con-

conſecuta fuerat prȩter alimenta, adhuc Dotem, & nuptiale acconcium.

Prætendi ſecundo loco neque poterat, quod contractus viribus non ſubſiſteret ratione fraudis, ſive doli adhibiti per Angelellum, qui cum eſſet cupidus acquirendi controverſum Prædium ſub ſpe matrimonii ineundi cum Maria Iſabella, curaverit eam inducere, ſeu potius ſeducere ad explendam permutationem; idque adeo verum eſſet, ut præfata Mulier allecta prænarrata ſpe permitteret, quod Angelellus veluti abſolutus Dominus ſuæ Domus negocia gereret, ſignanter in iis, quæ ad culturam d. Prædii pertinebant; Etenim hujuſmodi diſcurſus minime concludebat dolum, ſive fraudem, quia Angelellus devenit ad acquiſitionem Prædii, mediante legitimo contractu permutationis, omni cum accuratione, & juſtis intervenientibus cauſis ſolemniter geſto;
4 id enim penitus excludebat quemlibet dolum, ſive fraudem, ut bene firmat hujus Cauſȩ *Deciſio cor. R. P. D. meo Millino §. Cæterum*, & iunuit altera *R. P. D. mei Thunn §. Reliquum*.

Fruſtra vero ad arguendum dolum addebatur, quod contractus celebratus fuerit de nocte, ſicque clam, & occulte, quodque in comparitione facta coram Judice emiſſæ fuerint aſſertivæ omnino inſubſiſtentes, & falſæ, præcipue ſuper eo, quod Domus Prædii -- *delle Vergini* -- eſſet ruinoſa, quodque etiam Gripta corruerit: Siquidem ex celebratione contractus de nocte, qui
5 prohibitus minime reperitur, argui non poterat aliqua fraus, ſive dolus, quia non defecit interventus Judicis, Notarii, Curatoris dati Minori, Patrui, Trium Nobilium loco aliorum trium Conſanguineorum interpellatorum, ac Teſtium, adeo ut ſi contractus celebratus fuiſſet circa meridiem, adhuc prætendi non poterat major Perſonarum interventus, & propterea minime ſubſiſtebat antedictum contractum clam, & occulte geſtum fuiſſe, prout nec etiam, quod aſſertivæ contentæ in prȩfata comparitione eſſent a veritate alienȩ; quia ex formali Teſtium examine ante celebrationem Inſtrumenti ſecuto, veritas eorum, quæ Judici expoſita fuerant, in omnibus verificata apparebat, quod Prædium -- *delle Vergini* -- de tempore permutationis eſſet in malo ſtatu, pluribuſque reparationibus, & melioramentis indigeret; concluſum itidem remanebat ex Peritia Marini Franciſci de Hilariis Civis Maceratenſis paulo poſt celebrationem contractus edita, nec non ex pluribus aliis Teſtibus ſatis ſuperque inſtructis, & percutientibus tempus initi contractus, hoc idem comprobantibus, quorum fides
6 diminuenda non erat per alios contrarios Teſtes numero pauciores, univoce non concludentes ſtatum Prædii de dicto tempore, & plures patientes exceptiones, tam in Perſona, quam in eorum dicto, ut optime probat *Deciſio R. P. D. Nunez diei 9. Martii* 1739. *§. Singulis*, ac etiam altera emanata *die* 28. *Novembris cor. R. P. D. Millino §. Obreptum*, & demum Tertia evulgata *ab R. P. D. de Thunn die* 27. *Novembris* 1741. *§. Fruſtraque*.

Ut fides præſtanda eſſet contrariis Teſtibus, minime profuit animadverſio, quod alter ex illis, nempe Angelus del Piano inductus fuerit ab Illuminato, quia cum iſte Teſtis uſque ab anno 1688. depoſuerit de peſſimo ſtatu Prædii, ſtare ſimul bene poterat, quod Illuminatus uſus fuerit prima depoſitione, pro qua illum induxit una cum aliis Teſtibus, quodque non exinde contra ipſum probet ſecunda ipſius Teſtis depoſitio, quæ de ſubornatione ſuſpe-
7 cta reddebatur; ex inductione enim approbata dicitur Perſona, non autem dictum Teſtis, ut diſtinguit *Rot. dec.* 191. *n.* 11. *part.* 12., *deciſ.* 144. *n.* 12. *& ſeq. part.* 15. *recent.*, *& in Beneventana Nullitatis Teſtamenti* 13. *Febr.* 1708. *§. Abſque cor. el. mem. Card. Scotto*.

Conſiſtebat tertia exceptio in eo, quod ſervata non fuerit forma Statuti Maceratenſis, quod cum demandet intervenire debere in contractibus alienationum Pupillorum, atque Minorum Decretum Poteſtatis ſub nullitatis pœna, eo ipſo, quod in controverſa permutatione adhibita fuit authoritas, & Decretum Auditoris Civilis R. P. D. Gubernatoris, ſequebatur, minime ſervatam fuiſſe formam enuntiati Statuti, & pro-

Digitized by Google

8 propterea, quod corruat contractus; Verum hujuſmodi Statutum importare non videbatur aliquam taxativam, qua mediante non poſſet alius Judex in ſimilibus contractibus Decreta interponere, ſicque Poteſtatis deſignatio ſumenda non erat taxative; quia Statutum nullam equidem habuit rationem deſignandi potius Poteſtatem, quam alium Judicem, ſed unice reſpexit ad evitandas fraudes Minorum, & Pupillorum, quorum indemnitati ſicuti eque conſulere valet quiſque alter Judex, ita profecto etiam iſte venit admittendus ad authorizandos illorum contractus, accedente potiſſimum obſervantia, de qua deponebant Notarii, & Actuarii Civitatis Maceratæ, teſtificantes, quod in contractibus Mulierum, Minorum, & Pupillorum Decreta interponuntur per Vicarios Generales Epiſcoporum, Locumtenentes Generales R. P. D. Gubernatoris, Poteſtatem Rotæ, atque Auditores Civiles ipſius Gubernatoris, quorum Notariorum atteſtatio comprobata quoque remanebat ex particulis nonnullorum contractuum, qui rogati apparebant, tam ante, quam poſt ſtipulatam permutationem, cujus validitas impugnari propterea non poterat ex defectu Poteſtatis in Judice, qui Decretum interpoſuit; Pro validitate enim
9 contractus ſatis etiam erat, quod Judex haberetur communiter pro idoneo; *Rot. in Sutrina Immiſſionis 26. Junii 1724. §. Quantum cor. Emo D. Card. Aldrovando, & late probat d. deciſio R.P.D. mei de Thunn §. Levioris ponderis.*

Accedebat ulterius factum ipſius Annæ Baptiſtæ, quæ, cum de anno 1739. devenerit una cum Roſa, & Maria ſuis filiabus ad impoſitionem unius Cenſus, adhibuit authoritatem, & Decretum Auditoris Civilis R. P. D. Gubernatoris; fruſtra proinde ad illius inſtantiam modo prætendi poterat, quod Statutum interpretandum eſſet taxative, ita ut, excepto Poteſtate, non poſſet alius Judex in hujuſmodi contractibus Decreta interponere; Et inſuper factum iſtud ſaltem magis demonſtrabat communem opinionem excluſivam privativæ Poteſtati tributæ, quæ ſatis erat ad validitatem contractus, juxta authoritates citatas in *antecedenti §.*

Contrarium neque reſolutum fuit ab hoc Sac. Auditorio de anno 1684. coram bon. mem. Rondinino; Ut enim apparebat ex deciſione ab eodem evulgata; quæ eſt *la 30. ad ornatum Card.*
10 *de Luc. de donat.*, nil aliud firmatum fuit, niſi quod renuntiatio emiſſa per Mulierem Minorem eſſet nulla, ex quo in Mandato Procuræ defecerant ſolemnitates volitæ a Statuto Maceratenſi, nempe interventus quatuor Conſanguineorum, & Poteſtatis, ac iſtius Decretum cauſa cognita, & propterea, attento defectu ſolemnitatum, reſponſum fuit pro nullitate contractus, nec ex eo, quia in dicta deciſione *num.* 4. mentio ſit Decreti Poteſtatis, deduci poterat d. Sac. Rotam tunc firmare voluiſſe, quod privative ad Poteſtatem pertineret Decretum interponere, dum deciſionis fundamentum ſtetit in deficientia omnium ſolemnitatum, referendo ad hunc effectum ea, quæ diſponit Statutum, non autem in eo, quod loco Poteſtatis Partes adhibuerint alium Judicem, & proinde neceſſe minime fuit tunc aſſumere examen circa d. privativam, de qua propterea nil firmatum reperitur in deciſione prædicta.

Inſtrumentum Mandati Procuræ, de quo tunc erat controverſia, momenti non fuit ad intentum Annæ Baptiſtæ; etenim ex illius copia DD. exhibita quamvis appareret, quod in eo intervenerant quatuor proximiores, nec non Vicarius Generalis Epiſcopi, qui Decretum interpoſuit, adhuc, quidquid eſſet de d. copia, clariſſime patebat ex verbis enuntiatæ deciſionis, quod in eo obſervatæ minime fuerant ſolemnitates quoad interventum proximiorum, quodque ratio decidendi pro nullitate renuntiationis non fuit, quod Vicarius antedictus interpoſuerit Decretum loco Poteſtatis, ſicque hujuſmodi Inſtrumentum nil ponebat in eſſe, ut aſſeri poſſet nullitatis fundamentum ſtetiſſe in aſſerta privativa, de qua diſputatum tunc minime apparebat.

Repetebatur etiam ex parte ipſius Annæ Baptiſtæ, ſed inutiliter, quod ſervata non fuerit forma Statuti in citatione proximiorum, qui cum citati fuerint de mane, ut intervenirent de-

ſero

ſero poſt horam 24. celebrationi Inſtrumenti, copiam temporis habere non valebant, ut ſeſe reddere poſſent inſtructos eorum, quæ neceſſaria erant ad effectum judicandi, an contractus tenderet nec ne in Minoris utilitatem, quodque juxta præſcripta per Statutum Judex cauſa cognita Decretum non interpoſuerit, ſaltem per duos dies ante, ſed in ipſomet inſtanti celebrationis contractus.

Verum hujuſmodi exceptiones inſubſiſtentes dignoſcebantur; quia ſub die 15. Septembris ſecuta fuit comparitio coram Judice exponendo contractum, qui celebrandus erat, ac illius cauſas cum productione articulorum pro earum verificatione, & Judex agnoſcendo cauſas expoſitas fuiſſe legitimas, Decretum interpoſuit; deinde ſub die 16. examinati fuerunt Teſtes, & poſt horam 24. die ſequentis deventum extitit ad celebrationem Inſtrumenti, unde non ſubſiſtebat, quod inordinate, & contra formam Statuti proceſſum fuerit, quodque Proximores extemplo citati extiterint ad intereſſendum contractui, dum ab executione citationis uſque ad horam intimatam, copia temporis pluſquam ſatis erat pro deſumendis debitis notitiis, & informationibus reſpicientibus controverſam permutationem; qua de re hujuſmodi ſane exceptio ſemper rejecta fuit ab hoc Sac. Auditorio, nempe *cor. R. P. D. meo Nunez in prima Deciſione* §.*Conſtabilita*. *in ſecunda* §. *Diſſimile*, *cor. R. P. D. meo Millino* §.*Mos fuerat*, *& demum cor. R. P. D. meo de Thunn* §.*Quod autem*.

Sequebatur quartum nullitatis caput conſiſtens in eo, quod non urgebat neceſſitas explendi præfatam permutationem, immo quod nec etiam adfuit Minoris utilitas, & inſuper, quod omnes cauſæ Judici expoſitæ fuerunt falſæ, inſubſiſtentes, & penitus ineptæ pro validitate contractus.

At hæc omnia, quæ etiam in præteritis propoſitionibus iſtiuſmet cauſæ fuerunt diſcuſſa, parem exitum reportarunt; Minor enim ut valide contrahere poſſet, ſatis erat juxta diſpoſitio-
11 nem Patrii Statuti, quod contractus tenderet in illius utilitatem, ſive commodum, ad quod tantummodo reſpectum habuit Statutum, ut patebat ex particula ipſius Statuti, non requirentis concurſum neceſſitatis, quod ſane commodum, vel utilitas ex Decreto Judicis, aliiſque circumſtantiis contractum concomitantibus, ſatis verificata dicenda erat, ut in ſimilibus terminis probat *Gratian. diſcept.*479. *n.*12., *& ſeqq.*, *Rot. dec.*844. *n.*4., *& ſeq. cor. Dunozett. Jun.*, *dec.*4. *n.*7. *ad* 12. *tit. de Tutor. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, *in Romana*, *ſeu Piſana Pecuniaria* 1. *Junii* 1737. §.*Prudenter*, *&* §.*Cauſam*, *&* 9. *Decembris ejuſdem anni* §. *Defectus*, *& ſeq. cor. R. P. D. meo Millino*, & reſponſum fuit *in ſecunda deciſione* §.*Poſita cor. R. P. D. meo Nunez*, *& in tertia* §.*Veritas cor. R. P. D. meo Millin.*

Inſubſiſtentia vero cauſarum adeo exagerari ſolita in eo conſiſtebat, quod ſcilicet in ipſo Inſtrumento legeretur, Prædium *delle Vergini* fuiſſe arativum, arboratum, vineatum, cannetatum, olivatum, & fructiferum, ſicque falſo Judici expoſitum fuerit, quod hujuſmodi Prædium multis indigeret bonificamentis, prout illis non indigere depoſuerunt quoque nonnulli Teſtes; Quod de tempore celebrati contractus non aderant ſponſalia, neque tractatus Matrimonii Annæ Baptiſtæ, quinimmo incertum eſſet, an ipſa nubere vellet; proindeque cauſa tradendi dotem pari inſubſiſtentia laboraret; Quod rata Cenſus ſcutorum quinquaginta eſſet irrepetibilis ex parte Creditoris, ſicque non teneretur Minor d. ſortem reſtituere; Quodque demum cauſa redimendi duas manſiones falſiſſima fuerit; quia tale Jus, non ad ipſum Minorem, ſed ad Laurum Paulinum pertinebat, & reliquæ demum cauſæ pro ſolutione debitorum quod conſimili falſitatis vitio laborarent, cum de dictis debitis doctum nequaquam fuerit mediante Apocharum exhibitione, & quatenus etiam eadem debita ſubſiſtentiam habuiſſent, dum non ageretur de magna ſumma, ſatisfacienda profecto eſſent facta mobilium, & animalium venditione, non vero per alienationem controverſi Prædii; ſed hujuſmodi momenta rationum attendi non meruerunt.

Aſſer-

Aſſertio enim facta in Inſtrumento deſignabat quidem Fundi qualitates, ſed non exinde per aſſertionem ſuperius expreſſam excluſum remanebat, quod Prædium reparationibus, & melioramentis indigeret, prout concluſum oſtendebatur, non ſolum ex formali Teſtium examine ſecuto, anteaquam ad permutationis actum deveniretur, ſed etiam ex peritia Martini Franciſci de Hilariis, ex uniformi depoſitione Caroli Simeonis, Angeli del Piano, Caroli Maggiolini, atque ex formali examine aliorum Teſtium ſub Partis interrogatoriis ſecuto, quorum aliqui fuerant Coloni, & de facto proprio depoſuerunt, adeo ut veritas cauſæ circa Prædii qualitatem manifeſta redderetur, reflectendo etiam, quod ipſis Teſtibus uſa fuit Mater ejuſdem Annæ Ba-
12 ptiſtæ, dum prætendebatur illius mala adminiſtratio circa curam Filii, & propterea adverſus d. Annam Baptiſtam Matris hæredem plenam probationem conſtituebant; *Rot. dec.172. n.1. par.2. recent.*, *dec.11. n.2. cor. Capror.*, & alibi paſſim, nec inſuper illorum depoſitio offuſcari poterat per alios contrarios Teſtes, juxta ea, quæ circa ſtatum d. Prædii ſuperius firmata fuerunt in *§.Fruſtra*.

Vindicatæ pariter remanebant a contrariis exceptionibus reliquæ cauſæ; Quo enim ad illam reſpicientem dotem ejuſdem Annæ Baptiſtæ hæſitari non poterat, quod ipſa elapſis tantum ſeptem menſibus nupſit Conſalvo, aſſignatis in dotem eiſdem ſcutis tercentum provenientibus a memorata permutatione, & ita urgentiam parandi dotem demonſtrabat factum inde ſecutum, ex quo colligebatur etiam, de tempore permutationis tractatus nuptiarum fuiſſe, vel concluſos, aut ſaltem concluſioni proximos, ut animadvertit *Prima deciſio R. P. D. mei Nunez §.Conſtitit*, *deciſio R. P. D. mei Millini §.Ab ipſis*, *& altera R. P. D. mei de Thunn §. Etenim*; Quo vero ad alias cauſas, habuerunt illas DD. pro legitimis, & idoneis, ut valide deveniri poſſet ad præfatam permutationem; Siquidem licet ſors Cenſus eſſet ex parte Creditoris irrepetibilis, adhuc cum ſolverentur graves uſuræ ad rationem ſcutorum octo pro centenario; providum fuit illum extinguere, prout ſimiliter conveniens erat, quod per redemptionem dd. manſionum liberata remaneret propria Domus a condominio exterarum Perſonarum, & quamvis eaſdem manſiones vendiderit Laurus Paulinus Privignus Mariæ Iſabellæ, & propterea ad Laurum ſpectare poſſet jus illas redimendi, adhuc cum pecuniæ depoſitatæ fuerint ad hunc præciſum effectum, ſignum evidens erat, quod tale jus ad Mariam Iſabellam, & Filium aliquo titulo ſpectare poterat, vel quod eiſdem dictas Manſiones cedere vellet earum Poſſeſſor, & quia ſumma pro tali redemptione deſtinata, in poſterum erogata remanſit vigore Decreti Judicis in apparatum nuptialem ipſius Actricis, nefas erat, quod ipſa modo controverteret antedictam cauſam: De exiſtentia vero debitorum perfecte doctum extitit mediante ſucceſſiva pecuniarum erogatione in illorum dimiſſionem; nequaquam attento, quod hujuſmodi dimiſſio explenda eſſet per mobilium, vel animalium venditionem; quia cum Judex cauſa cognita Decretum interpoſuerit, præſumendum
13 erat modum magis proprium aliunde non extitiſſe, ut occurri poſſet indigentiis Minoris, prout ſingulas examinando cauſas firmant præcedentes hujus Cauſæ deciſiones, nempe *Prima §.Eandemque*, *& ſequenti cor. R. P. D. Nunez*, *ſecunda §. Fruſtra cor. eodem*, *tertia §.Congrue tamen*, *& ſeq. cor. R. P. D. Millin.*, *& quarta §. Aliæ vero*, *& §.Urgentia cor. R. P. D. de Thunn*.

Demum apparuit etiam inſubſiſtens altera nullitas fundata in læſione, quam paſſus fuit Minor in ſæpedicto permutationis contractu, quia, cum Juris præ-
14 ſumptio aſſiſteret Juſtitiæ contractus, onus habebat Anna Baptiſta læſionem oſtendere per probationes undique claras, ac omni exceptione vacuas, quæ
15 de tempore initi contractus læſionem perfecte concluderent juxta authoritates relatas in *Deciſione dici 9. Martii 1739. §. Poſito coram R. P. D. Nunez*, *& in ultima R. P. D. de Thunn §. Æque*; Hujus vero generis non erant illæ, quæ adducebantur; Inſtrumen-

mentum ſiquidem anni 1645. reſpiciens venditionem Prædii — *delle Vergini* — demonſtrare non poterat juſtum valorem ejuſdem Prædii de Anno 1687. quia reſpiciebat tempus diſtans a contractu per annos 42.

Prout quoque emergere non poterat hujuſmodi probatio ab examine Te-
16 ſtium, & Peritorum; etenim eorum depoſitio nimis vaga, & non coarctans Prædii valorem de tempore permutationis dignoſcebatur, & inſuper multas patiebantur exceptiones in eorum perſonis, & circa modum, quo uſi fuerunt in æſtimatione Prædii, & ſignanter in eo, quod deſumpſerunt illius valorem anni 1687. a valore, ad quem aſcendere poterat de Anno 1714., & ſic a ſtatu hujus anni 1714., de quo tempore depoſitionem exararunt, Judicium retrogradum efformarunt ad annos 27., & proinde ab eorum depoſitionibus minime deſumi poterat probatio certa, & indubitata, ad hoc, ut neceſſario fatendum eſſet, quod in contractu interceſſerit læſio ab Anna Baptiſta volita; & toties ab hoc Sac. Auditorio rejecta, ut luculenter apparet ex omnibus hujus Cauſæ Deciſionibus.

Quælibet vero læſionis umbra tollebatur ex facto ſecuto paulo poſt effectuatam controverſam permutationem, nempe de Anno 1692, quo tempore Stephanus Conſalvus Vir Annæ Baptiſtæ cum adſtrictus fuerit recipere ex cauſa Dotis ſcuta tercentum provenientia ex dicta permutatione, cum vinculis in Cedula appoſitis, Judicium inſtruxit adverſus Mariam Iſabellam, ad hoc ut ei conſtituerentur adjuncti in cura, & adminiſtratione bonorum Franciſci Filii, aſſumpto etiam nomine Proximiorum ejuſdem Franciſci, & ad demonſtrandum, quod ipſa Maria Iſabella male ſe geſſerat in permutatione dicti Prædii, juſtificare non valuit de tempore adeo proximo contractui valorem ipſius Prædii in majori ſumma ſc. 2300. & quia in hujuſmodi Judicio producta quoque fuit Peritia memorati Franciſci de Hilariis, concludentis Juſtitiam contractus in ſuis circumſtantiis, atque Minoris utilitatem, ideo agnoſcens Conſalvus malum Jus fovere, ſatius duxit liti renuntiare una cum ſupradictis Proximioribus, qui declararunt tantummodo nomen in præfata lite præſtitiſſe: Unde ſi uſque tunc improbabilis
17 quidem apparuit læſio prædicta, fortiori jure hoc idem cenſendum erat poſt adeo longum tempus fere triginta Annorum, ut ponderat *Deciſio R. P. D. mei de Thunn* §. *Hæc omnia*.

Reſponſione non attenta, quod in Judicio prædicto ſimpliciter actum fuerit de Adjunctorum deputatione pro cura Franciſci tunc Minoris, qui erat debilis mente, & de mala adminiſtratione Mariæ Iſabellæ, quæ ſolemnia non adimpleverat, deveniendo etiam ad bonorum alienationem, non vero de nullitate, ſeu læſione dictæ permutationis; Quia licet Judicium verſaretur circa deputationem Adjunctorum, attamen negari non poterat, quod cauſa potiſſima, vigore cujus petebantur adjuncti, ſiſteret in demonſtranda injuſtitia dicti contractus; alias enim Maria Iſabella probare non curaſſet permutationem fuiſſe juſtam, atque ceſſiſſe in Minoris utilitatem, & Conſalvus e contra non attuliſſet probationes circa Prædii valorem, ut de ſe patebat.

Ponderarunt etiam DD. in præmiſſorum corroborationem oblationem per Angelellum judicialiter emiſſam poſt paucos Menſes a die ſtipulati contractus, dimittendi Prædium -- *delle Vergini* -- conceſſo ſibi reditu ad alterum -- *di Via Murata* -- ac reſtitutis pecuniis ab eo ſolutis ex cauſa dictæ permutationis; per hujuſmodi ſiquidem oblatio-
18 nem magis excluſa remanebat quælibet ſuſpicio læſionis, ſi enim iſta re vera interceſſiſſet, non omiſiſſent Conſanguinei Minoris, qui interpellati fuerunt, atque etiam illius Mater d. oblationem acceptare, talique medio ſeſe eximere a graviſſimo onere illam juſtificandi, & propterea cum id ſecutum non fuerit, magis, magiſque oſtendebat decantatam læſionem non ſubſiſtere; ut ponderatum quoque fuit *in Deciſione R. P. D. Millini* §. *Augebatur*. & in altera *R. P. D. de Thunn* §. *Hæc omnia in fin.*

Haud relevante, quod talis oblatio non fuerit pura, ſed conditionata, dum-

dummodo ſcilicet reſtituerentur Angelello, non ſolum ſcuta 500., & Prædium Montis Luponum, ſed etiam fructus ab iſto Prædio percepti, nec non impenſæ erogatæ pro reaptationibus, & melioramentis Prædii – *delle Vergini* –; etenim omnis ratio poſtulabat, quod ſi deveniendum erat ad reſciſſionem contractus, Partes reponendæ eſſent in eorum priſtinum ſtatum, ne Angelellus remaneret in damno ex cauſa dictarum impenſarum, & fructuum eo medio tempore perceptorum ex Prædio Montis Luponum; Unde talis conditio non merebatur allegari ad hoc, ut credi poſſet, quod dicta de cauſa, non vero ob defectum læſionis, oblatio prædicta acceptata non fuerit. Et hoc idem magis innegabile reddebat id, quod ab Anna Baptiſta impugnabatur, nempe quod Prædium – *delle Vergini* – reaptationibus, & melioramentis de tempore permutationis indigeret.

Concurrebant itidem ex abundanti ratihabitiones per Franciſcum emiſſæ poſt completam minorem ætatem, qua-
19 rum vigore ſi non valuiſſet idem Franciſcus ſub quovis prætextu contractum impugnare, hoc idem aſſerendum erat quoad Annam Baptiſtam agentem ex Juribus Mariæ Iſabellæ Matris, & hæredis ipſius Franciſci, ut late oſtendunt omnes deciſiones in hac cauſa emanatæ, nempe. *Prima* §. *Ex his*, *Secunda* §. *Sed quod*, *Tertia* §. *In cumulationem*, *& Quarta* §. *Ex hactenus*, in quarum ratihabitionum everſionem momenti non erat, quod obtentæ fuerint blanditiis, & ſuaſionibus, quod eſſet Franciſcus debilis mente, ac in eo deficeret ſcientia facti, & juris; iſtorum enim irrelevantia ſatis demonſtratur tam in *Prima Deciſione R. P. D. mei Nunez* §. *fin*, quam in *Tertia R. P. D. mei Millini* §. *Non habuit, & ſeq.*, ad quas DD. remiſſive ſe habuerunt.

Et ita in acerrimo Partium conflictu iterum reſponſum fuit &c.

## MACERATEN. NULLITATIS CONTRACTUS SUPER FRUCTIBUS.

*Lunæ* 21. *Januarii* 1743.

### ARGUMENTO

Non indiget ob brevitatem.

### SUMMARIUM.

1 *Ab injuſtitia Rei judicatæ debetur reſtitutio in integrum*;

2 *Quæ tantum reddere debet, quantum abſtulit læſio.*

3 *Conſtitutus in mala fide non facit fructus ſuos, ſed tenetur ad reſtitutionem.*

### DECISIO CCLII.

Ex deductis in altera mea contemporanea deciſione, ſicuti canonizata remanſit favore Antonii Mariæ Illuminati Cappellani Cappellaniæ ordinatæ ab Antonio Angelelli Res Judicata hujus Sac. Auditorii ſuper validitate permutationis ſecutæ de anno 1687. inter Mariam Iſabellam Uſſutiam, & præfatum Antonium Angelelli, ita quoque ſimilem ſortem promerebatur altera Res Judicata ſuper fructibus.

Etenim in vim Rei Judicatæ Rotæ Maceratenſis innixæ nullitati contractus permutationis Illuminatus condemnatus reperiebatur ad reſtitutionem fructuum, quos perceperat ex Prædio *delle Vergini*; quapropter cum hujuſmodi Res Judicata apparuerit injuſta ex rationibus in dicta contemporanea Deciſione perpenſis, omnis profecto ratio poſtulabat, quod eidem Illumi-
1 nato ſuccurrendum eſſet beneficio reſtitutionis in integrum, ad *Text. in cap. Ex literis de in integr. reſtitut.*, & firmavit *Rot.* in hac eadem Cauſa *cor. R. P. D. meo Nunez* 9. *Martii* 1739. §. *His inquam*, & 22. *Junii ejuſdem anni* §. *fin. cor. R. P. D. meo Millino* 28. *Novembris* 1740. §. *Ex læſione*, & demum *cor. R. P. D. meo de Thunn* 27. *Novembris* 1741. §. *Potens*.

Propterea ſi Illuminatus non ob aliam rationem coactus quoque fuit reſtituere fructus a dicto Prædio perceptos, niſi ex quo recenſita permutatio nullitatis vitio laboraret, detecta modo inſubſiſtentia impictæ nullitatis, erat ipſe de fructibus reſtitutis reintegrandus, ut
2 reſtitutio in integrum tantum redderet, quantum abſtulit læſio; ad *Text. in leg. Quod ſi Maior* §. *Reſtitutio ff. de Minor.*, *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 796. *n.* 19., *& ſeq.*, *Rot. dec.* 82. *per tot. part.* 9., *&* de-

*deciſ.281. n.4. part.13. recen., & cor. Falconer. tit. de Invent. dec.19. n.3.*

Pari ratione adſtricta videbatur Anna Baptiſta ad reſtitutionem omnium fructuum perceptorum ex dicto Prædio a die captæ illius poſſeſſionis; quia, cum hujuſmodi poſſeſſio apprehenſa fuerit virtute dictæ Rei Judicatæ nullæ, & injuſtæ, ſicque beneficio reſtitutionis in
3 integrum reſcindendæ, ſtatim inſurgebat mala fides, ratione cujus fructus ſibi acquirere non poterat, & proinde ad illorum reſtitutionem tenebatur, juxta firmata in ſupra citatis omnibus deciſionibus præcedentium inſtantiarum ſuper fructibus.

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA REPORTATIONIS PECUNIARUM.

*Veneris 1. Februarii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Quoties Relocatio requirit novum conſenſum, etiam tacitum orientem ex receptione penſionum, & continuatione poſſeſſionis penes Conductorem poſt factam diſdictam, tunc Relocatio dicitur novus contractus, ita ut anterioritatibus, & hypothecis non gaudeat, niſi a die renovationis. Hypotheca, aut dominium ſuper rebus, aut nominibus debitorum tamdiu durat, quamdiu illa exiſtunt in dominio, & poteſtate debitoris.

### *SUMMARIUM.*

1 *Creditor poſterior reportare tenetur ſummam Creditori anteriori competentem.* & ſub n.5.

2 *Non impletis pactis, & conditionibus reſolutivis, contractus reſolvitur, & evaneſcit.*

3 *Relocatio requirens novam conventionem, & conſenſum Partium eſt contractus omnino novus, & diverſus a prima locatione;*

4 *Nec gaudet anterioritate, prælatione, & hypotheca, niſi a die renovationis;* & ſub n.6.

5 *Præſertim in præjudicium Creditorum intermediorum;*

6 *Maxime ſi locatio extincta fuerit per diſdictam, & factum Locatoris.*

7 *Corruente principali corruit acceſſorium, quod plus illo operari nequit.*

8 *Diſdicta neceſſario demonſtrat terminationem locationis.*

9 *Relocatio etiam tacita conſurgens ex receptione penſionum, & ex continuatione poſſeſſionis penes Conductorem poſt diſdictam, dicitur contractus novus, hypothecam, & anterioritatem non deſumens niſi a die renovationis.* & n.15.

10 *Etiam ſimplex prorogatio, & continuatio locationis afficit dumtaxat conſentientes eidem prorogationi.* & n.12., & ſeq., & ſub n.26.

11 *In poteſtate Locatoris, aut cujuſvis alterius non eſt hypothecam retrotrahere in præjudicium Tertii.* & n.ſeq., ſub n.26.

13 *Explicatur* Text. in leg.Item quæritur §.Qui impleto ff. locati;

14 *Item explicatur* Deciſio in Romana Concurſus ſuper prælatione, quæ eſt cor. eod. Emo in ordine la 15.

16 *Pacta ſunt attendenda.*

17 *Diſdicta locationem omnino perimit.* & n.26.

18 *Locatio per diſdictam reſoluta nequit ex conſenſu unius tantum Partis reviviſcere.* & n.25.

19 *Verba intelligenda ſemper ſunt congrua congruis referendo juxta materiam in contractu deductam, & interpretationes abſurdas evitando.*

20 *Verbum* diſdicere *nihil aliud ex ſui natura importat, quod declarare reſolutum, & extinctum contractum in ſe perfectum, & antea ſtipulatum.*

21 *Verba habentia ſuam propriam, & legalem ſignificationem nequeunt ad alium ſenſum detorqueri.*

22 *Diſdicta oſtendit animum Diſdicentis alienum a continuatione locationis.*

23 *Repetitio actuum in ſequelam præcedentis diſdictæ factorum oſtendit firmam, & conſtantem voluntatem recedendi a locatione.*

24 *Interpretatio contraria voluntati, & intentioni Agentis rejicienda eſt.*

25 *In omnibus contractibus requiritur pro eorum ſubſtantia conſenſus utriuſque Partis.*

27 *Depoſitum in cauſam expreſſam nequit ad aliam incogitatam referri.*

28 *Cre-*

28 *Credito principali perſoluto ſtatim ipſo jure evaneſcit quælibet hypotheca, dominii reſervatio, & quodcunque aliud privilegium Creditoris.*

29 *Hypotheca, aut dominium ſuper rebus, aut nominibus debitorum tamdiu durat, quamdiu illa exiſtant in poteſtate, & dominio debitoris.*

30 *Adminiſtrator poſt reſtitutionem librorum, & ſcripturarum ad iteratam redditionem rationis compelli nequit.*

31 *Redditio rationis judicialiter canonizata iterari non debet;*

32 *Præcipue ſi de aliquo ejus errore non doceatur;*

33 *Ex longa taciturnitate præſumitur omnium reſtitutio, & redditio rationis.*

## DECISIO CCLIII.

CUm ſuffragio quinti, & ſexti reſolutum fuit in audientia *dici 23. Februarii* ſuperioris anni, quod ex depoſito ſcut.2518. 45. teneretur Princeps Camillus Pamphilius reportare ſummam tantum ſcut.*363*. 54. ad commodum Julii Silvaggi, utpote Creditoris anterioris quond. Jacobi Caroſii in hac ſolummodo quantitate, ut pandit deciſio coram me edita; Cum autem hujus meæ deciſionis fundamenta ad novam trutinam revocaverim ſub conſueto dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* --; Et Domini ob meliorem facti elucidationem hodie agnoverint, præfatum Principem teneri ad reportationem integri depoſiti, hinc partim approbando, partimque reprobando præcedentem reſolutionem, decreverunt -- *ſtandum eſſe in deciſis pro reportatione ſcut.363. 54., & in reliquis eſſe recedendum a deciſis* --.

Diſtincte ſiquidem in primis procedendo, quod attinet ad ſupradictam partitam ſcut.*363*. 54., cujus dumtaxat reportatio præcedenter demandata fuit, iterum obſervarunt Domini, Julium Silvaggium eſſe pro dicta ſumma Creditorem anteriorem; non enim controvertebat Princeps Pamphilius, immo admittebat, ſe eandem ſummam exegiſſe pro penſionibus in ſecundo novennio decurſis; Cum igitur hoc ſecundum novennium non alias inceperit, quam ſub annum 1708., & prædictus Silvaggius uti Ceſſionarius Banci S.Spiritus Creditor ſit Caroſii uſque ab anno 1705., quo tempore ejus intuitu fidejuſſerat favore Menſæ Nummulariæ S.Spiritus, nulla proinde ſuboriri poterat dubietas, quin, tam de jure, quam vigore obligationis de reſtituendo ſupradictum depoſitum prioribus, & potioribus ejuſdem Caroſii Creditoribus emiſſæ ab eodem Principe in actu, quo dictum depoſitum recepit, teneatur ipſe,
1 uti Creditor poſterior, reportare dictam ſummam ad commodum Julii Silvaggi Creditoris anterioris, ut firmat dicta mea deciſio §.*Pro hujuſmodi*, & §.*Verum etiam*.

Quin attendi valuerit, quod anterioritas ipſius Principis deſumenda ſit ab anno 1699., dum in apocha locationis convenit, quod per viam formalis continuationis prorogari poſſit locatio ad aliud ſubſequens novennium; ac proinde quoties vigore iſtius pacti permiſſa fuit ab eodem Principe continuatio locationis ad aliud novennium, totum locationis tempus habetur pro unica locatione, eandem hypothecam, prælationem, potioritatem, & dominium habente uſque ab initio contractus.

Animadverſum ſiquidem fuit in everſionem hujus objecti, quod in eadem apocha locationis præfatus Princeps præſcripſit, quod volens ratio Bancaria de Marinis, aut alius ab ea cauſam habens, continuare in locatione per aliud novennium, teneretur in primis hoc ad ipſius notitiam deducere per judicialem interpellationem ante annum emittendam, poſtea præſtare idoneas fidejuſſiones, & tandem augere penſiones uſque ad ſummam ſcut.525., adeo ut hiſce omnibus tribus conditionibus intra tempus ſtatutum non expletis, locatio *dovrà reſtar terminata nel primo novennio, ne dovrà più continuare, perchè così &c.* Cum autem nullibi conſtet, fuiſſe factam intimationem de continuando ad aliud novennium intra tempus præſcriptum, datas novas, & idoneas fidejuſſiones, ac adauctas demum penſiones ad ſcut.735., nunquam dici poteſt, quod hujuſmodi locatio con-

continuaverit ad aliud novennium, ſed
2 jure merito, quod extincta remanſerit
ipſo primo tempore, ob non imple-
tas conditiones illas, quæ adimpleri
omnino debebant ſub pœna reſolutio-
nis contractus, ut ponderando natu-
ram pacti reſolutivi firmat *Rot.dec.315.
n.10., & 13. part.15. recen., dec.78.
n.6. cor. Duran., dec.358. n.6., & per
tot. cor. Priol., dec.522. n.6. cor. bon.
mem.Molin., & dec.15. n.12.de Cenſ.
cor.clar. mem.Card. Falconer.*

Parvi penſa replicatione, quod ſupra-
dictæ omnes conditiones adimplerunt
Creditores Caroſii anno 1707., quando
proteſtati fuerunt de continuando in
locatione ad aliud novennium. Etenim
perpenſis omnibus actibus ab ipſiſmet
Creditoribus ad dictum effectum pera-
ctis, nil aliud ex eis percipi potuit,
quam quod, cum ipſi vidiſſent, quod
ratio Bancaria de Marinis, acceptan-
do diſſolutionem locationis, intimatam,
& declaratam a Principe uſque ab an-
no 1705., per quatuor vices de an-
no 1706. proteſtata fuiſſet de termina-
tione ejuſdem locationis, conſulendo
eorum particulari intereſſe, declara-
runt, velle negotium continuare pro
utilitate ipſorummet, abſque ulla tamen
ſecundi novennii expreſſione, & ad
hunc effectum deputarunt Adminiſtra-
torem eidem negocio, & obtinuerunt
declarari a Judice ſub die 12. *menſis
Octobris* ejuſdem anni 1707., quod
negocium continuaret ad commodum,
& incommodum eorundem Credito-
rum; Quamobrem corruere in facto
penitus viſum fuit, quod omnia pacta,
in apocha locationis conventa uſque ab
anno 1699., fuerint adamuſſim imple-
ta anno 1707. per præfatos Creditores;
cum ex ſupra recenſitis actibus minime
datum fuerit reperire intimationem fa-
ctam per annum ante, præſtationem
novarum fidejuſſionum, & augmen-
tum penſionum, ſine quibus affictus re-
conduci non poterat.

Sed quatenus per non admiſſam hypo-
theſim dicendum eſſet, eaſdem condi-
tiones fuiſſe ab ipſis Creditoribus adim-
pletas, non tamen ex hoc ſequi poſſet,
quod Princeps deſumere deberet ſuam
anterioritatem ab anno 1699.; Quip-
pe quia hæc poſterior locatio, ſeu re-
conductio, cum non alias evenire po-
tuiſſet niſi per medium novi conſenſus
Conductorum, præſtiti mediante inti-
matione Judiciali de reconducendo, præ-
ſtatione novorum fidejuſſorum, & obli-
gatione adaugendi reſponſiones, quem-
3 admodum aſſumpſiſſet illico vires no-
vi, & diverſi contractus, utpote effor-
mati ex nova conventione, & conſen-
ſu Partium, ita proinde eadem recon-
ductio dicenda non eſſet una, & eadem
cum prima, ſed quidem nova, & di-
verſa a priori, ſuam anterioritatem,
4 prælationem, & hypothecam habens
ab illa tantum die, qua locatio reno-
vata fuit; quapropter, admiſſo etiam
ex parte dd. creditorum adimplemento
earundem conditionum, non aliam ta-
men Princeps anterioritatem deducere
poſſet, niſi ab anno 1708., quo incepit
ſecundum Novennium, ut late proba-
tum fuit in d. mea præcedenti deciſio-
ne §.*Abſque eo quod* §. *Hujuſmodi objec-
ctum*, & §.*Ita proinde*; & præter ibi
relatos tradunt *Florian. Dulphus in vo-
to poſt controv.50.in fin., Urecol.conſult.
foren.cap.59.n.21. §.Quo vero: Acoſta de
Privil. Cred. regul.3. ampl.3. ſub n.53.
verſ.nihilominus: Pacion.de Locat., &
Conduct. cap.39. n.55., & cap.64. n.10.*

Hocque præcipue receptum fuit ad
evitandum abſurdum, quod ſequeretur,
ſi dimetienda eſſet anterioritas ejuſdem
Principis a d. anno 1699.; ſequeretur
enim, quod in gratiam ipſius daretur
retrotractio ejus hypothecæ a die cele-
bratæ primæ locationis in præjudicium
Julii Silvaggi intermedii Creditoris, qui
nihil habet agere cum eodem Principe,
quique nullo modo ad ejus favorem ſe-
ſe obligavit, minuſque una cum aliis
Creditoribus proviſiones a Judice po-
ſtulavit ſuper proſequutione Ferrariæ,
ſed in hoc Judicio unice comparet uti
tertius, & tanquam Creditor ſupradicti
Caroſii, pro quo fidejuſſit uſque ab an-
no 1705.; ad evitandam autem ſimilem
retrotractionem in præjudicium præfati
5 Silvaggi intermedii Creditoris, abſque
dubio dicendum erat, quod quælibet hy-
potheca, ac quælibet anterioritas Prin-
cipis initium habere valet a die tantum
tacitæ reconductionis; cum contra ſimi-
les

les retrotractiones hypothecarum in perniciem Creditorum omnia jura ſeſe opponant, ut relatis concordantibus firmatur in d. mea deciſione §. *Quæ omnia*, quibus conſonat *Text. in leg. Debitorum pactionibus Cod. de pactis; leg. Ait Prætor ff. de privil. Credit., & leg. 1. & 2. ff. quæ in fraudem Creditor., & Rot. dec. 18. n. 7. de Salvian, cor. Card. Falcon., & dec. 181. n. 14. cor. Anſald.*

Hucuſque deducta ſatis ſuperque oſtendunt, Principem d. Camillum, utpote deſtitutum temporis anterioritate, & hypotheca pro penſionibus ſecundi novennii, teneri ad reportationem d. ſummæ ſcut. 363. 54. ad commodum Julii Silvaggi Creditoris anterioris; ſed a fortiori hoc aſſerendum venit hodierna die, in qua Domini pro comperto habuerunt, eandem primam locationem nedum terminaſſe de anno 1708., ſed quidem ex facto ipſius Principis de anno 1707., & propterea recedentes in hac parte a præcedenter reſolutis ſtatuerunt, eundem Principem teneri ad reportationem non tantum ſuprad. tenuis ſummæ, verum etiam reliquatus depoſiti conſiſtentis in ſcut. 2154. 91. ob eandem rationem anterioritatis ejuſdem Julii Silvaggi ſupra totum depoſitum ſcut. 2518. 45.

Et quidem immotum hodie Dominis meis in facto viſum fuit, locationem expletam uſque ab anno 1699., expiratam, & abſolutam remanſiſſe de anno 1705. ex facto ſuprad. Principis, qui videns ſuos Conductores moroſos in ſolutione annuarum reſponſionum, uſus fuit poteſtate ſibi reſervata in apocha locationis, interpellando prius ſub *die 28. Martii* ejuſdem anni Rationem Bancariam originariam Conductricem, & poſtea elapſo bimeſtre, nempe ſub *die 28. Maji* judicialem faciendo diſdictam, quam ad majorem demonſtrandam ſui animi deliberationem iterum repetiit *die 3. Julii* ejuſdem pariter anni 1705., in his proinde terminis, cum præfatus Princeps citra partium contradictionem pluſquam ſatisfactus de penſionibus uſque ad d. annum 1705., expreſſe, & judicialiter diſdixerit hoc tempore locationem, illamque pro facultatibus eidem competentibus terminatam, & extinctam declaraverit, nihil profecto prætendere valet in cauſam ſubſequentium penſionum, nullamque ad hunc effectum ſibi aſſerere poteſt hypothecam, prioritatem, aut aliud quodcunque privilegium; quia eo ipſo, quo
6 diſdixit, terminatamque declaravit, & eſſe voluit locationem, evanuit illico, & extinctum penitus remanſit quodlibet excogitabile privilegium, quod per antea ei competebat, ut cum aliis adductis firmat *Rot. in Romana Salviani 29. Januarii 1725. §. 9. cor. R. P. D. Calcagnino Decano.*

Et ratio eſt evidentiſſima; cum enim Princeps Pamphilius non niſi ex contractu locationis prætendere valeat hypothecam, prælationem, aut aliud privilegium ſuper bonis Conductoris, eo ipſo, quo ceſſavit eadem locatio ex facto, & voluntate ejuſdem Principis per medium ſolemnis, & judicialis diſdictæ ab eodem factæ anno 1705., ceſſare quoque debuit quælibet anterioritas, & hypotheca, quæ inhærebat locationi, tanquam acceſſorium ſuo Princi-
7 pali, juxta regulam, quod corruente principali ſubjecto acceſſorium quoque corruit, ne iſtud illo plus operari valeat, de qua in *§. Fidejuſſores inſtit. de de fideic., Fachin. Contr. Jur. libr. 13. cap. 73. per tot., Actolin. reſol. 35. n. 39., Rot. dec. 454. n. 8., & dec. 309. n. 25. part. 18. recen., dec. 133. n. 4. cor. Gregor., dec. 316. n. 21., & dec. 1108. n. 27. cor. bon. mem. Lancett.*

Quibus conſtabilitis incaſſum hodie propoſitum fuit, quod, cum Princeps non obſtante præfata diſdicta loco recipiendi latifundium locatum permiſerit, ut Conductores in locatione continuarent per ſubſequentes annos, & ab illis penſiones ſucceſſive decurſas exegerit, cenſetur receſſiſſe ab intimata diſſolutione contractus, & remiſiſſe quamcunque caducitatem.

Hujuſmodi enim objectum, quod prævalere potuit in præcedenti propoſitione, parvi penſum hodie penitus fuit, dum tantum abeſt, ut cum illo valeat Princeps fundare ſuam anterioritatem, ut potius e contra probetur illa Julii Silvaggi; Quippe quia, poſita præce-
8 denti diſdicta, & quidem pluries repetita,

tita, quæ perneceſſe demonſtrat terminationem locationis eo tempore, quo illa facta fuit, ſi antedictus Princeps permiſit ſubinde, ut Conductores per-
9 manerent in locatione, & remiſit caducitatem recipiendo penſiones annuales, nil aliud ex hoc deduci poterat, niſi reviviſcentia locationis, ſeu relocatio tacita mediante novo conſenſu, & mutatione voluntatis ipſius Principis, ex qua cum promanet nova locatio, hypotheca ipſius non poteſt retrotrahi ad diem primæ locationis ſecutæ anno 1699., ſed operatur ſuum effectum ab illa tantum die, qua incepit tacita reconductio, ut pluribus relatis concordantibus firmat reſpectu partitæ ſcut.363. 54. d. mea deciſio §. *Hujuſmodi*, & §. *Ita proinde*, & ſuperius quoque loquendo de eadem partita dictum fuit in §. *Sed quatenus*.

Præcipue quia, etiamſi hæc nova tacita locatio, utpote facta ad imaginem primæ, & cum eiſdem vinculis, hypothecis, aliiſque oneribus, dicenda foret ſimplex prorogatio, ac continuatio pri-
10 mę locationis, attamen hujuſmodi continuatio afficere tantum poſſet contrahentes illos, qui conſenſum continuationi accomodarunt, non autem nocere valet Julio Silvaggio, qui ante d. prorogationem jus certum, & quæſitum habebat, quique præfatæ continuationi non conſenſit, ut tradunt *Dec. conſ.93. n.3., Mareſcott. var. reſol. lib.1. cap.5. n.22., Tiraq. de Retract. Convent. §.1. gloſſ. n.32., Noguerol. alleg.21. n.21., Mantic. dec.31. n.17., Rot. d. dec.18. n.7. de Salv. cor. Card. Falconer.*, quia non eſt in poteſtate Locatoris, & cujuſvis
11 perſonæ retrotractionem hypothecæ decernere in perniciem Tertii, cui legitime ſit jus quæſitum, per textus expreſſos *in leg. Debitorum pactionibus Cod. de pact., leg. Ait Prætor ff. de privil. Credit., & leg.1., & 2. ff. quæ in fraud. Credit.*, *Coſt. de Retrot. cap.8. caſ.2. n.11.*, *De Luc. ad Franch. dec.101. n.25.*, *Thomat. dec.202. n.22., & 34., & d. dec.18. n.8. de Salv. cor. Card. Falconer.*

Ac proinde reſpectu Julii Silvaggi, qui ante d. tacitam relocationem, ſive prorogationem locationis jus certum, & radicatum habebat ſuper bonis Caroſii, antiqua Principis hypotheca dici nequit cum temporis prælatione operativa, atque allegabilis contra præd.
12 Julium Silvaggium intermedium Creditorem, ſed contra illos dumtaxat, qui prorogationi ejuſdem affictus conſenſerunt; *Bellon. Sen. conſ.87.*, *Rovit. ſuper Pragm. de locat., & conduct. n.4.*, *Noguerol. d. alleg.21. n.21.*, *Gait. de Cred. cap.4. quæſt.11. n.2150.*, *Salgad. in Labyr. Credit. part.2. cap.27. n.66., & 67.*, *Cornazzan. dec.177. n.3., & ſeq.*, *Boer. dec.284. n.4., & d. dec.18. n.2., & 8. de Salv. cor. Card. Falconer.*

Obſtare his quin valuerint *Text. in leg. Item quæritur §. Qui impleto ff. locati*, & *Rot. in Romana Concurſus ſuper prælatione 7. Februarii 1735. cor. Me*,
13 & ejus confirmatoriæ; Etenim quoad ſuprad. textum, licet ibi firmetur — *Non ſolum quis reconduxiſſe videbitur, ſed etiam pignorum videtur durare obligatio* — attamen obligatio hujuſmodi præſervata ſuper pignoribus, intelligitur reſpectu illorum, qui reconduxerunt, non autem reſpectu Tertii, qui conſenſum relocationi non præſtitit, & habebat antea jus quæſitum ſuper ipſis pignoribus, aut bonis Conductoris, prout eandem legem exponunt *Mantic. de Tacit. lib.5. tit.15. n.21.*, *Carocc. de Locat. part.3. tit. de renov. conduct. quæſt.22., & ſeq.*, *Gait. de Cred. d. cap.4. quæſt.11. n.2158., & ſeq.*, & *Rot. d. dec.18. ſub n.8. §. Nec contrarium de Salv. cor. Card. Falconer.*

Quo vero ad ſuprad. deciſionem in
14 *Romana Concurſus ſuper Prælatione cor. Me* arriſit Dominis meis reſponſio, quod illa prodiit in circumſtantiis longe a præſenti caſu diverſis; Agebatur enim de locatione facta cum pacto, quod, non emiſſa diſdicta ante complementum primi novennii, locatio abſque ulla animi declaratione cenſeretur prorogata ad alios novem annos; cum autem ex lectura præfatæ deciſionis illico deprehenſum fuerit, diſdictam nunquam factam fuiſſe, mirum non eſt, ſi locatio continuavit cum eiſdem pactis, vinculis, & hypothecis conventis in prima locatione, quæ nunquam terminavit; In hypotheſi autem præſenti diver-

verſum erat ferendum judicium; quia ante ipſummet complementum primi novennii expleta fuit per Locatorem ſolemnis, & judicialis diſdicta, per quam ſicuti eo ipſo ceſſavit prima locatio, ita quoque evanuit illico quodcunque privilegium anterioritatis, & hypothecæ vigore ejuſdem primæ locationis.

Nullius pariter animadverſionis viſum fuit hodie alterum Principis objectum in eo fundatum, quod fecit diſdictam in congruo tempore, nempe circa medium fere primi novennii; ex quo deducebatur, quod ad differentiam alterius caſus, quo facta fuiſſet diſdicta tempore habili, facilius admitti poterat ex parte ipſius Principis receſſus a d. diſdicta, & una ſimul relocatio ipſius Ferrariæ per quemcunque actum ſucceſſivum.

In everſionem ſiquidem hujus objecti, quod pariter obtinuit in dicta mea deciſione §. *Qui quidem*, duplex urgebat fatalis reſponſio; quarum prima in eo repoſita fuit; quod dato, juxta ſuppoſitum iſtud, per quemcunque actum ſucceſſivum receſſu a diſdicta, & admiſſa relocatione Ferrariæ, per neceſſarium antecedens ſupponi debebat locationis diſſolutio; nam relocatio contingere nequit, niſi præcedenter fuerit legitime diſſoluta; unde ſi per Principem
15 receſſum fuit a dicta diſdicta, & permiſſa relocatio, perneceſſe ſequitur, quod hæc eadem relocatio ſit novus contractus, ſuum initium habens a die relocationis, non autem a die primæ locationis, ut pluries firmatum fuit in ſuperiori §. *Hujuſmodi* & ſequentibus.

Altera autem reſponſio deducebatur ex ipſamet Apocha locationis an. 1699., ubi conventum fuit, quod, ſi Conductor moroſus evaderet in ſolvendis annuis penſionibus, poſſet idem Princeps præmiſſa judiciali interpellatione per duos menſes ante, locationem diſdicere *in qualſivoglia tempo*; Quoties igitur mora, & contumacia a Conductoribus commiſſa fuit circa fere medium primi novennii, dici nequit, quod præfatus Princeps diſdictam fecerit in congruo, & intempeſtivo tempore; dum quodcunque tempus, in quo ceſſaſſent Conductores a ſolutionibus, dicebatur tempus congruum ad faciendam diſdictam, & ad terminandam eandem locationem; Ac propterea dubitatum minime fuit, quin per hanc diſdictam, factam in medio fere novennii ad normam præcedentis conventionis, cujus vigore quocunque tempore fieri poterat, reſoluta penitus remanſerit præcedens locatio, cujus diſſolutio, ob non ſolutionem Penſionum, pendebat a voluntate Locatoris, juxta præcedens pactum ita in apocha anni 1699. ſtipulatum,
16 quod venit omnino attendendum, ad tradita per *Gratian. diſcept. 534. n. 3. ad 13., ibiq. Carol. Anton. de Luc. n. 1., Pacion. de locat. & conduct. cap. 16. n. 31. & 32., Rot. dec. 415. n. 2. cor. Cerro, & in Reatina locationis 16. Martii 1703. §. Exequendam coram cl. mem. Card. Scotto*.

Nihil autem ad intentum Principis conducere potuit facultas variandi in eadem apocha ſibi præſervata; præmiſſo etenim, quod hujuſmodi variatio, quatenus in hoc caſu eſſet recipienda, utpote ſequuta poſt ſolemnem diſdictam, argumentum præberet indubium præcedentis diſſolutionis locationis, ac per conſequens etiam prioris hypothecæ ejuſdem Principis, animadverſum fuit in facto, quod ſuprad. facultas variandi unice reſpiciebat omnia illa remedia tam de Jure, quam vigore præd. apochæ exercenda, quæ ſibi præſervata voluit, ut eis uti poſſet abſque incurſu incompatibilitatis inter unum, & aliud remedium, etiam deveniendo per ultimum extremum ad diſſolutionem locationis; De cætero anted. variandi facultas nec reſpicit, neque reſpicere valet caſum, in quo poſt diſdictam poſſet Princeps variare; nam eo ipſo, quo locatio terminata fuit per
17 diſdictam, ſicuti contractus, utpote penitus extinctus, non amplius adeſt in rerum natura, ita nec adeſt amplius ſubjectum, in quo poſſet cadere variatio.

Quinimmo nec idem Princeps vigore iſtius facultatis variandi poterat, poſt declaratam extinctionem locationis, fa-
18 cere, ut eadem locatio præcedenter legitime diſſoluta, ex ſuo ſolo conſenſu ite-

iterum reviviſceret, ſed neceſſarius quoque erat conſenſus Rationis Bancariæ originariæ Conductricis, quæ revera nedum non interfuit, ſed per contrarium expreſſe denegatus per ipſam fuit, quia, ob jam expletam antecedenter diſdictam, diſſolutionem locationis judicialiter acceptavit, & proteſtata fuit, ſe ad nihil teneri, idque pluries peregit anno 1706., qua de re, ſi ſuprad. facultas variandi congruere optime valet omnibus aliis remediis eidem Principi competituris, tam de jure, quam vigore apochæ locationis, & repugnat penitus, quod exerceri poſſit ex ſolo ipſius conſenſu poſt factam judicialem diſſolutionem locationis, perneceſſe referri debet ad omnia alia remedia, non autem ad locationis reſolutionem, qua ſecuta nil variandum prorſus ſupererat,
19 juxta regulam, quod verba ſunt ſemper intelligenda congrua congruis referendo, juxta rem, & materiam in contractu deductam, rejiciendo ſemper interpretationes abſurda involventes, per *Text. in leg. Ubi repugnantia ff. de Reg. Jur.*, *Rot. dec.80. n.3. cor. Dunoz. Jun., dec.1178., & dec.1289. utrobique n.11. cor. Emer. Jun., & dec.1170. n.7. cor. bon. mem. Molin.*

Et multo minus ſubſiſtere, & attendi hodie valuit interpretatio data præfatæ diſdictæ, & admiſſa in mea præcedenti deciſione §. *Quin his*, nempe quod facta non fuerit per Principem animo reſoluto extinguendi locationem, ſed ſolum ad effectum excitandi moram Conductorum, qui penſiones ſolvere prætermiſerant. Hæc ſiquidem interpretatio divinatoria potius apparuit, quam aliquo modo ſubſiſtens, dum in rei veritate hodie recognita fuit, uti repugnans verbis, & naturæ d. judicialis diſdictæ, & aliena penitus ab intentione, & animo ipſius Principis deliberatiſſimo.

Et ſane, quod repugnet verbis, & naturæ ejuſdem diſdictæ, dubitari nequaquam potuit; Dum eo ipſo, quo Locator ſub *die 28. Martii 1705.* proteſtatus fuit, quod *attenta moroſitate in ſolutione affictuum decurſorum non intendit amplius continuare in locatione, ſeu affictu*, eumque *declarat reſolutum, atque terminatum*, & poſtea *ſub die 29. Maji, & 3. Julii* ejuſdem anni, repetendo præcedentem diſdictam, non ſemel, ſed bis quoque eandem locationem ſolemniter *diſdicit, & diſdixit, Beneplacitumque revocavit, & revocat*, alienum profecto ab omni rationabilitate compertum fuit, quod diſdicta facta fuerit animo excitandi moram Conductorum, jam præcedenter exci-
20 tatam. cum verbum *diſdicere* nil aliud ex ejus indole præſeferat, quam declarare reſolutum, extinctum, & terminatum aliquem contractum jam in ſe perfectum, & præcedenter ſtipulatum, ut poſt *Gloſſ. in leg.2. ff. de in diem addit. verb. diſdicere*, unanimiter tradunt *Dec. conſ.108. n.4. lib.1., Caſtracan. de Societ. Offic. cap.55. n.12., Mart. vot. Piſan.35. n.4., Tacch. de Societ. n.209., Gratian. diſcept.710. n.4., & ſeq., Rot. dec.960. n.12., & 13. cor. Dunoz. Jun., dec.164. n.3. cor. Herrer., dec.18. ſub n.2. verſ. pro remotione de Salv. cor. Card. Falconer., dec.147. n.2. part.12. rec., in Romana Concurſus ſuper prælatione 11. Maii 1736. n.10. & 11. cor. Me. & in ejus confirmatione 3. Junii 1737. §.14. cor. R. P. D. de Vais.*

Unde ſuprad. interpretatio in dicta mea deciſione admiſſa confirmari minime potuit hodie, dum recognita fuit incongrua, & inconveniens penitus verbis, & importantiæ ipſius diſdictæ; cum de jure ſit, quod verba, quoties habent
21 ſuam veram, propriam, & legalem ſignificationem, non poſſint in alium ſenſum detorqueri, & diverſimode interpretari; ad *Text. in leg. Non aliter ff. de legat., & leg. Ex ea parte §. Inſula ff. de verb. obligat., Mantic. de Tacit., & Ambig. libr.23. tit.3. n.15., Rot. dec.10. n.15. par.10. recen., dec.23. ſub n.15. de fideicom. cor. Card. Falcon., & dec.1312. n.5. cor. bon. mem. Molin.*

Quod vero repugnet quoque intentioni, & deliberatiſſimo animo Principis diſdicentis, profecto clare deducitur ex omnibus ipſius actibus, unice tendentibus ad diſſolutionem locationis; Ipſe enim ob moroſitatem Conductorum, ut mox dictum fuit, prius interpellavit originariam Conductricem de reſolutione locationis, eandemque po-

poſtea bis judicialiter diſdixit, terminatamque declaravit; Hæc autem diſdicta, nedum ex ſui propria indole importat terminationem contractus, ſed etiam oſtendit præciſum animum diſdi-
22 centis nolle amplius continuare in locatione, ut cæteris adductis firmat *Rot. dec.147. n.2. part.12. recen.* Præterea poſt expletam judicialem diſdictam inhibuit, ne quidquam e Ferraria poſſet amoveri, deſcripſit, & aſſecuravit omnia bona in ea exiſtentia, concurſum Creditorum ſuper Patrimonio Caroſii Subconductoris convocavit, mandata expedivit, illaque exequi fecit ſuper omnibus bonis ejuſdem Ferrariæ præcedenter deſcriptis.

Omnia autem hæc, quæ incontrovertibilia in facto apparuerunt, referri ſane nequeunt ad aſſertam moræ excitationem, exuberanter adimpletam per ſuprad. judicialem interpellationem præcedenter emiſſam, cum aliæ ad hunc effectum ſuppetant viæ, abſque eo quod ad diſſolutionem contractus devenire opus ſit, ſed quidem ad deliberatam Principis intentionem terminandi locationem, quia geminatio, & repetitio
23 tot, tantorumque actuum in ſequelam præcedentis diſdictæ expletorum, & incompatibilium cum continuatione locationis, indubitanter oſtendunt ejus firmam, enixam, & conſtantem voluntatem omnino recedendi ab eadem locatione; per *Text. in leg. Baliſta filium 32. ff. ad Senat. Conſult. Trebell.*, *Cravett. conſ.201. n.42.*, *Manſ. conſult.98. n.26.*, *Rot. dec.310. n.23. part.6.*, *& dec.81. n.7. part.8. recen.*, *& dec.9. n.12.*, *& dec.54. n.7. de fideicom. cor. Card. Falconer.*; Ac propterea ſuppoſita deliberatiſſima Principis intentione extinguendi mediante d. judiciali diſdicta, aliiſque ſucceſſivis actibus ab eo expletis, præcedentem locationem, dubium non habuerunt Domini rejiciendi
24 eo fortius ſuprad. incapacitatem, utpote contrariam voluntati, & intentioni agentis, ad firmata per *Rot. dec.806. n. 7. cor. Coccin.*, *dec. 190. n. 3. cor. Alexand.*, *dec.39 n.3. cor. Cerro*, *& dec.1192. n.4. cor. bon. mem. Lancett.*

Quę omnia majorem vim obtinebant ex ſucceſſivis quoque actibus expletis poſt ſequutam diſdictam a Ratione Bancaria Originaria conductrice, quæ per quatuor vices judicialiter locationis diſdictam acceptavit, & una ſimul proteſtata fuit ob terminationem ejuſdem locationis ſe nolle ad nihil vigore ipſius unquam teneri; Ac proinde etiam in damnato ſenſu, quod diſdicta facta fuiſſet animo excitandi moram Caroſii, aliorumque ſubconducto..m, non tamen affirmari poterat, eamdem locationem non fuiſſe abſolutam, ſed continuatam uti prius; dum, poſita eadem Judiciali Diſdicta Locationis, poſitaque illius repetita ſolemni acceptatione, & proteſtatione de extinctione conductionis facta a Conductrice, non erat amplius in poteſtate ſolius Locatoris permittere continuationem locationis jam legitime extinctę, niſi accepiſſet quoque ejuſdem Conductricis conſenſum, qui revera non interfuit ob ſupradd. proteſtationes ab ipſa expletas in ſequelam præcedentis diſdictę; Adeoq., inſpecta etiam voluntate Conductricis, dicendum erat, locationem fuiſſe penitus extinctam, & nunquam prorogatam ex permiſſione ſolius Principis Locatoris; cum abſolutiſſimi Juris ſit, conſenſum utriuſque
25 Partis in quibuſcunque contractibus omnino requiri pro ejus effectu, & ſubſiſtentia; *Mantic. de tacit. lib.6. n.6.*, *Cyriac. contr.639. n.23. & ſeq.*, *Card. de Luc. de Camb. diſc.16. n.8.*, *Rot. deciſ.284. n.7. part.15.*, *deciſ.548. n.29. & ſeq. part.18.*, *& deciſ.613. num.8. part.19. recen. & dec.14. n.20. de reb. Credit. cor. Card. Falcon.*

Abſque eo quod fundamentum ſuæ intentionis Princeps Pamphilius conſtituere valuerit ad effectum evadendi reportationem totius depoſiti in pacto illo convento in Apocha affictus an.1699. de reſtituendis bonis Conductis eo ipſo, quo terminaſſet locatio ſub pœna damnorum, & intereſſe, ex quo deſumebatur, quod aut prædicta locatio perduravit per viam continuationis etiam in ſecundo novennio, & hoc caſu prælationem habere debet uſque a dicto anno 1699., aut terminavit ante complementum primi novennii, & in hoc ſeparato caſu, cum ex facto, & culpa Conductricis bona locata idem Prin-

ceps recuperare nequiverit, ſtatim factus fuit locus refectioni damnorum, & intereſſe, quorum loco ſuccederent annualitates decurſæ cum eadem anterioritate, pro quibus retinere valet ſupradictum depoſitum.

Verum eodem infælici conatu, dum in neutra ejus parte ſubſiſtens viſum fuit ſupradictum dilemma; Etenim quod attinet ad primam partem, ejus inſubſiſtentia perſpicue deducebatur ex ſuperius firmatis, ex quibus conſtitit, quod
26 locatio, nec prorogata, nec continuata fuit vigore primi contractus; dum ob expletam diſdictam anno 1705., terminavit ipſamet locatio cum omnibus privilegiis in ea contentis favore locatoris; Adeoque quælibet hypotheca Principis pro ſucceſſivis penſionibus deducere tantum valet ſuum initium a die ſequutę relocationis, non autem ab ann. *1699.*, eritque allegabilis contra illos, qui reconductioni conſenſerunt, & non contra Julium Silvaggium intermedium Creditorem.

Inſubſiſtentia autem ſecundæ partis ejuſdem dilemmatis clarior eſſe non poterat; Pręmiſſo enim, quod ſi Princeps aliquid pro aſſertis damnis prætendere poſſet, hoc deducere deberet in ſuo congruo Judicio, in quo prævia illorum liquidatione, diſputandum eſſet tum de ipſorum quantitate, tum de aſſerta anterioritate, ſatisfecit pleniſſime reſponſio, quod integrum depoſitum præfatus Princeps exegit, non pro allegatis damnis, ſed in cauſam penſionum decurſarum a menſe Octobris 1707.; ideoque, quoties prædictum depoſitum receptum fuit in præciſam, & expreſſam cauſam
27 novarum annualitatum, ſimilis exactio nequaquam de jure referri valet ad aliam Cauſam inexcogitatam, & de qua nulla habetur mentio; *l. 1. ff. de ſolut. dot.*, *dec. 343. n. 10. part. 11.*, & *deciſ. 150. n. 11.*, & *dec. 360. n. 4. part. 19. recen.*, *dec. 165. n. 2. & 3. cor. Cavaler.*, & *deciſ. 1038. num. 112. cor. bon. mem. Molin.*

Ultra quam quod nec datum fuit reperire, quid damni ſenſerit Princeps ex facto & culpa Conductricis, aliorumque Creditorum defuncti Caroſii; quoniam, poſtquam ipſe locationem diſdixit anno 1705., ſtatim inhibuit, ne quidquam e Ferraria amoveretur, deſcribere fecit omnia bona in ea exiſtentia, eaque aſſecuravit, concurſum ſuper bonis Caroſii debitoris convocavit, mandata expedivit, illaque exequi fecit ſuper omnibus bonis in eadem Ferraria exiſtentibus; Adverſus hæc ratio Bancaria nil aliud propoſuit in Actis, quam acceptationem diſdictæ præcedenter factæ, & terminationis locationis, propter quam proteſtata fuit per quatuor vices, ſe ad nihil unquam teneri; Hocque adeo verum eſt in facto, ut mediante Judicis decreto declaratum fuerit negocium Ferrariæ in poſterum decurrere, non quidem commodo, & incommodo Rationis Bancariæ, aut Caroſii defuncti, ſed aliorum ſociorum, & Creditorum ejuſdem pro eorum particulari intereſſe, quorum fidem ſubinde antedictus Princeps ſequutus fuit. In his proinde terminis, datum non erat percipere, quomodo ratio Bancaria non impediverit, ne Locator recuperaret proprium latifundium, quando conſtat, ipſam acceptaſſe locationis diſdictam, & proteſtatam pluries fuiſſe, ſe ad nihil teneri propter d. præcedentem diſdictam; Ex his enim nil aliud legitime deduci poterat, niſi quod poſt eamdem diſdictam libere dimiſerit rem locatam; Unde propterea ceſſant penitus aſſerta damna, ex facto, & culpa Conductricis cauſata.

Excluſa ex his quacunque temporis anterioritate in credito ejuſdem Principis ſupra Julium Silvaggium, faciliori negocio excluſa quoque remanſit hodie ejus potioritas, quæ deducebatur ex eo, quod depoſitum ab ipſo exactum proveniebat ex pretio ferraccii, quod erat comprehenſum ſub reſervatione dominii, ita ut cum pretium loco rei ſucceſſerit, etiamſi ipſe poſterior eſſet in tempore, foret tamen præferendus, utpote potior, & expreſſum habens dominium ſuper d. ferraccio, ſeu illius pretio.

Licet enim ex cauſa etiam hujus aſſertæ potioritatis in præcedenti mea Deciſione §. *Nullius*, & §. *Proinde* prævaluerint Jura ejuſdem Principis, hodie tamen rebus melius in facto elu-

cida-

Digitized by Google

cidatis viſum fuit Dominis eam nullam habere Juris aſſiſtentiam; Conſtitit ſiquidem in facto, quod præd. ferraccium longe ante d. tacitam reconductionem elaboratum, & venditum fuerat Joſepho Pignatellio uſque a *die* 1. *Aprilis* 1705.; Quamobrem, cum præfatus Princeps pro penſionibus d. anni 1705., in quo terminavit locatio, fuerit integre & ad exuberantiam ſatisfactus, nullam habere poterat ſpecialem hypothecam, vel dominium ſuper ferraccio ſupradicto pro penſionibus decurſis poſt ſequutam reconductionem; cum explorati Juris ſit, quod, ſublato Creditoprinci-
28 pali per effectivam ſolutionem debiti, quælibet hypotheca, dominii reſervatio, aut aliud quodcunque privilegium ipſius Creditoris miniſterio Juris ſtatim evaneſcit; ad *Text. in leg. Item libera ff. quib. mod. pign., vel hypoth. ſolv.*, & *leg. Stichum §. Naturalis*, & *leg. penult. ff. de ſolut.*, & *leg. In omnibus* 43. *ff. de ſolut.* & *liberat.*, *Salgad. in Labyr. Credit. part.* 3. *cap.* 1. *n.* 129., & *ſeq.*, *Rot. poſt eundem dec.* 59. *n.* 11., & *dec.* 9. *ſub n.* 15. *de fide Inſtrum. cor. Card. Falconer.*

Et eo præſertim, quia ſi de eo tempore, quo ferraccium exiverat e dominio Caroſii, & tranſierat in poteſtatem Pignattelli Emptoris, Princeps pleniſſime ſatisfactus erat de penſionibus ſuprad. anni 1705., in quo locatio diſſoluta remanſerat, indubitantius dicendum erat, quod, ſecuta d. venditione ferraccii, perierit illico omnis hypotheca ſuper illo, quæ antea vigebat, cum ſatis quoque notum ſit in jure, hypothecam, aut dominium ſuper re-
29 bus, aut nominibus debitorum tamdiu durare, & ſubſiſtere, quamdiu extant in poteſtate, & dominio debitoris, per *Text. in leg. Cum tabernam ff. de pignor.*, *Bart. in leg. Si conſtante* 25. *n.* 73. *ff. ſolut. matr.*, & *in leg. Nomen Cod. quæ res pignor. oblig. poſſ.*, *Rot. dec.* 17. *n.* 4. *de reb. Credit. cor. Card. Falconer.*, & *in Romana Pignorum* 20. *Januarii* 1721. §. *Ita quidem*, & 24. *Aprilis* 1722. §. *Hinc cor. clar. mem. Card. Corio*.

Sublata ex his tam anterioritate, quam potioritate crediti Principis Pamphilii, ambigendum non erat, quin adſtringendus eſſet ad reportationem ſuprad. depoſiti ad commodum Julii Silvaggi, cujus creditum infelici conatu etiam hodie controvertebatur ſub eo inſubſiſtenti fundamento, quod Petrus Caſanova ipſius Silvaggi Confidejuſſor rationis redditionem Ferrariæ non reddiderit, propter quod nec Creditor dici valet, nec in judicio ſiſtere contra eundem Principem, certum, & indubitatum Creditorem; Hoc etenim fundamentum, quod reprobatur etiam in d. mea præcedenti deciſione §. *Quod vero*, iterum inſubſtens viſum fuit, dum conſtitit, præfatum Silvaggium nunquam in adminiſtrationem ſeſe ingeſſiſſe; Et quatenus vellet etiam ei adſcribi d. adminiſtratio, ex quo eam explevit Caſanova ejus Confidejuſſor, juxta regulam, quod qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, quam in medium proferebant defenſores ipſius Principis, certum tamen in facto apparuit, quod expedito ſub *die* 15. *Januarii* 1706. monitorio per eundem Caſanovam, iſte provocavit tam Caroſium, quam illius Creditores, ut eorum jura in judicium proferrent ſuper prætenſa redditione rationis; Probe autem ipſi noſcentes, quod apud eundem nihil fuerat, de quo rationem redderet, anno 1708. judicialiter tantum eum interpellarunt, ut traderet, prout de facto tradidit Janettino Figuli Adminiſtratori in Ferraria a Creditoribus Caroſii deputato omnes libros, ſcripturas, aliaque ad negocium pertinentia, & hac occaſione redditionem rationis expleverit in manibus d. Jannettini Figuli, ut animadvertit d. mea deciſio §. *Quod vero*.

Imo etiam, quatenus per malam hypotheſim Caſanova ad hunc actum uſq. tunc non deveniſſet, non tamen hodie poterat ad eam reddendam adſtringi, cum indubium ſit, ipſum omnes libros
30 reſtituiſſe, ſine quibus impoſſibilis eſt iterata redditio rationis, ut in puncto conſiderat *Anſald. de Commerc. diſc.* 52. *n.* 31., ubi tradit, reſtitutionem ſcripturarum eſſe unicam cautelam, ob quam quilibet Adminiſtrator ſe eximere valet ab iterata redditione rationis, & firmat *Rot. dec.* 256. *n.* 1., & 5. *part.* 19. *recen.*, *dec.* 193. *ſub n.* 1., *dec.* 230. *n.* 8., & *de-*

*deciſ.*253. *n.*12., & 13. *cor. Dunozett. Sen., dec.*370. *n.*5. *cor. Emer. Jun.*, & *dec.*17. *n.*3. *de ſolut. cor. Card. Falconer.*

Idque clarius apparuit ex eo, quod Creditores Caroſii, & Princeps Pamphilius, poſtquam in executionem rei judicatæ hujus noſtri Sac. Auditorii anno 1709. obtinuerunt reportari ad Ferrariam Campi Leonis ferraccium, quod Caſanova ab eadem extraxerat, & aſportaverat ad Turrim Aſturæ, & poſtea ſimulate vendiderat Lazzaro Damiani, ut ex *dec.*1103. *cor. Molin. confirmata die* 4. *Maji* 1708. *cor. Card. Polignac*, & in gradu ulterioris appellationis *cor. Anſald.*, *ut ex dec.*454., & 455. exiſtimabant, d. Caſanovam eſſe ulterius condemnandum ad refectionem damnorum, tum ex quo ferraccium reportatum non reſponderet libr.600. mil., tum ex quo durante lite ſuper nullitate d. venditionis, Ferraria otioſa remanſerit, plurimaque capitalia perierint; ſed diſcuſſa hujuſmodi cauſa, emanavit reſolutio favore ejuſdem Caſanovæ, qua abſolutus fuit a petita refectione dd. damnorum, quæ prætendebantur ex prædd. duabus cauſis, reſervata ulteriori examini diſcuſſione quantitatis ferraccii a Ferraria extracti, ejuſque decrementi, ut ex *deciſ.*489. *cor. eod. Anſaldo*.

Cum autem ex poſt apparuerit ferraccium, ut ſupra recuperatum aſcendere ad libr.442. mil. 160., & amplius ex ferraccio, ut dictum fuit, extracto, & apud d. Turrim Aſturæ aſportato ad inſtantiam Pizzi Creditoris Caroſii, & Sociorum, deliberatas fuiſſe alias libras 166. mil., & 500., quæ junctis cum ſupradd. libr.442. mil. 160. conſtituunt integram quantitatem librarum 606. mil. 660., hinc Creditores, agnoſcentes nil ſupereſſe, quod prætendi poſſet a præfato Caſanova, libenter huic deciſioni acquieverunt, & in decurſu annorum 33. tam de prætenſis damnis, quam de redditione rationis nunquam amplius egerunt; Quapropter, ſi in hoc noſtro Sac. Auditorio declaratum fuit, integrum Ferraccium fuiſſe reportatum, & damna non deberi, admitti jam debet, eundem Caſanovam omnia ad Ferrariam ſpectantia reſtituiſſe, abſque eo quod poſſit, nec per um-
31 bram criticari ſimilis redditio rationis tali modo judicialiter canonizata, & adſtringi idem Caſanova ad eam denuo reddendam; *Rot. deciſ.*441. *n.*1. *cor. Caprar.*, & *dec.*123. *n.*2., & *deciſ.*1078. *cor. Lancetta*; ſignanter non
32 docto de aliquo errore præcedentis redditionis rationis; *Rot. dec.*22. *n.*2. *de ſolut. coram Card. Falcon.*, & *dec.*577. *n.*17. *cor. Molin.* Et indubitantius de-
33 mum ob ſilentium, & taciturnitatem triginta trium annorum eorundem Creditorum, cum, ſtante hac taciturnitate omnia præſumantur reſtituta, & illorum reddita ratio, ut cæteris adductis firmat *Rot. deciſ.*1238. *n.*18. *coram Emerix Jun., dec.*8. *n.*15. *de dot., dec.*12. *n.*25., & *deciſ.*13. *n.*4. *de Tutor. coram Card. Falcon., dec.*160. *n.*9. *cor. Caprar.*, & *dec.*1205. *n.*31. *cor. bon. mem. Molin.*

Et ita ſuffragantibus etiam quinto, & ſexto &c. utraque &c.

## SENOGALLIEN. MANUTENTIONIS.

*Lunæ* 4. *Februarii* 1743.

### ARGUMENTUM.

Sub prohibitione cujuſcunque ſpeciei alienationum quavis de cauſa hæredibus competentium continentur etiam detractiones quantitativæ. Cetera habes in Argumento Deciſionis CCXXXVIII.

### SUMMARIUM.

1 *Manutentio debetur habenti pro ſe actus poſſeſſorios, puta, recognitionem in dominum.*

2 *Per Statutum Senogalliæ poſſeſſio defuncti translata dicitur per ſolam agnitionem hæreditatis, abſque corporali apprehenſione;*

3 *Hæcque poſſeſſio ſufficiens habetur ad omnes juris effectus, adeoque manutenibilis eſt.*

4 *Poſſeſſio Fideicommiſſi transferri, & continuari nequit in alium, quam in fideicommiſſarium.*

5 *Fœmina unius lineæ impedire nequit tranſitum fideicommiſſi ad maſculos ulterius expreſſe vocatos in caſu deficientiæ maſculorum in illa.*

6 *Fœminæ poſt penitus extinctas lineas maſculinas vocatæ non admittuntur ad ſuc-*

*ſucceſſionem, quouſque extant maſculi earundem linearum.*

7 *Sub prohibitione cujuſcunque ſpeciei detractionum quavis de cauſa competentium hæredibus continentur etiam detractiones quantitativæ.*

8 *Hæres impugnare nequit ex perſona authoris onus hæreditatis ab eodem authore acceptatæ.*

9 *Fideicommiſſum particulare non ſubjacet detractioni dotis, niſi in ſubſidium.*

10 *Ubi non agitur de dote jam conſtituta reſtituenda, concludenter per mulierem probanda eſt deficientia bonorum liberorum;*

11 *Eo magis ſi fideicommittens dotem conſtitui voluit ex ſuis bonis, exceptis fideicommiſſariis.*

## DECISIO CCLIV.

Beneficio novæ audientiæ, cum hodie ad examen revocata fuerint fundamenta Deciſionis editę coram Me die 25. Junii Anni proximi pręteriti, qua reſolutum fuit, manutentionem ſuper Bonis particulari Fideicommiſſo ſuppoſitis ab Antonio Ramponi, comprehenſis etiam Bonis Scapezzani, eſſe dandam Fratribus de Ramponis, non autem Franciſcę Filię Caroli Sebaſtiani ex Filiis Fideicommittentis ultimo loco Defuncti; conſueto dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- DD. reſponderunt -- *Quoad Bona Scapezzani iterum proponatur, in reliquis in deciſis.*

Pro eo ſiquidem, quod reſpiciebat cętera Bona ſub enuntiato Fideicommiſſo cadentia, manutentio denegari non poterat dictis Fratribus, attenta legali poſſeſſione ab eis apprehenſa vigore Præcepti Colonis, & Inquilinis tranſmiſſi, ac recognitionis in dominum ad eorum favorem ſecutę, quibus
1 poſſeſſoriis actibus concurrentibus, illorum poſſeſſio de jure manutenibilis erat, addita pręſertim Diſpoſitione Legis
2 municipalis, pręſcribentis, quod poſſeſſio defuncti tranſlata dicatur per ſolam agnitionem, & acceptationem hęreditatis abſque alio facto corporalis
3 apprehenſionis, quę ſanè poſſeſſio reputatur, ac ſi eſſet corporaliter acquiſita ad omnes juris effectus, ſicque omni Jure manutenibilis juxta firmata *in Deciſione*, quę revidetur §. *Favore enim*.

Adverſus pręfatam poſſeſſionem immerito opponebatur, quod ſtatutaria diſpoſitio locum ſibi vindicare deberet favore Franciſcę, quę fuit hęres Caroli Sebaſtiani, & in ipſam propterea abſque neceſſitate alicujus apprehenſionis tranſire debuerit poſſeſſio eorundem Bonorum; Etenim cum Fideicommiſ-
4 ſum purificatum remanſerit favore Fratrum de Ramponis per obitum ſine filiis maſculis dicti Caroli Sebaſtiani, iſtius poſſeſſio transferri, nec continuari poterat in ſupradictam Franciſcam hęredem ſuam; *Conſtant. ad Statut. Urb. Annot. 41. n. 8., Rot. dec. 1. n. 9. & ſeq., & dec. 195. n. 8. cor. Ottbob., & in Ariminen. manutentionis 11. Maii 1716. in fine cor. bon. mem. Foſcaro*, ut memorati Fratres de Ramponis poſſeſſionem capere tenerentur de manu ipſius Franciſcę.

Impugnari modo neque valuit claritas Fideicommiſſi, eo ſub obtentu, quod Teſtator pro conſervatione Agnationis a principio inſtituerit tres Columnellos ſubſtituendo maſculos uniuſcujuſque in ſtirpes, & non in capita, vocando in defectum maſculorum etiam Fœminas, earumque Filios maſculos, & propterea, quod maſculorum pręlatio locum tantummodo habeat in qualibet linea Columnelli a principio inſtituti, non vero quod poſſint Maſculi unius lineę excludere Fœminas alterius; reflectendo pręſertim, quod eadem Franciſca tanquam Filia Caroli Sebaſtiani, retinet Jura Agnationis & Familię de Ramponis; unde cum ſit in linea, in quam obvenit portio Bonorum Fideicommiſſariorum, ab ea proinde avelli non poſſit, niſi illa totaliter evacuata, poſthabitis maſculis alterius lineę.

Quandoquidem, quidquid eſſe poſſet, ſi ageretur de Fideicommiſſo ſimpliciter ordinato favore Agnationis, & Familiæ, in præſenti non ita res ſe habebat; Fideicommittens enim inſtituit ejus Filios maſculos, eorumque Filios, & Deſcendentes maſculos, & in defectum maſculorum unius lineæ voluit, quod ſucceſſio devolveretur ad maſculos alterius

rius lineæ, in quibus profecto terminis
5 Franciſca licet deſcendens a linea maſ-
culina, impedire non poterat tranſitum
Fideicommiſſi in fratres de Ramponis
filios maſculos Joannis Dominici, ſicque
expreſſe vocatos in caſu deficientiæ ſine
filiis maſculis alterius lineæ Caroli Se-
baſtiani, ut probant *Tondut. reſolut. ci-
vil. cap.152. n.8., Urecol. Conſult. Fo-
renſ.8. n.6., Card. de Luc. de Fideicom.
diſc.15. n.8., & diſc.101. n.6., Rot. in
recen. dec.218. num.15. par.11., dec.69.
n.32. & 33. part.17., cor. Falconer. tit.
de Fideicom. dec.7. n.28., cor. Lancett.,
dec.509. n.1. & 12. 13., & decif.522.
n.8., cor. Reverendiſs. Criſpo dec.48. n.1.
& ſeq., & in Bononien. Fideicommiſſi
de Urſis 10. Martii 1709. §. Sed agitur
cor. Eminentiſs. D. Card. Aldrovando.*

Abſque eo quod prodeſſe poſſet, quod
Fideicommiſſum jam ingreſſum fecerit
in lineam ejuſdem Franciſcæ, unde
ipſius excluſio intelligenda ſit diſcretive
nempe contemplatione maſculorum
propriæ lineæ, non vero quod excludi
poſſit a Maſculis alterius; quia Fidei-
committens non vocavit ſimpliciter Fœ-
minas, ſed eas tantummodo ad ſucceſ-
6 ſionem invitavit in remotiſſimum tem-
pus, ſcilicet poſt penitus extinctas li-
neas maſculinas hæredum inſtitutorum,
& ſubſtitutorum, & ita in extremum
ſubſidium propriam Sedem Fœminis
conſtituit, quo caſu linea maſculina
prælative contemplata, neceſſe eſt, quod
ſit penitus extincta, antequam Fœminæ
ad ſucceſſionem admittantur, ut in ter-
minis reſpondit *Rot. coram Otthob. de-
ciſ.177. a num.23. ad 29., in Recen. de-
ciſ.182. n.18. & ſeq. par.10., & coram
Reverendiſs. Criſpo d. dec.48. n.16.*

Poſita claritate vocationis dd. Fra-
trum, in dubium revocari non pote-
rat incompetentia detractionum eo ſub
prætextu, quod adverſus hæreditatem
Fideicommittentis plura competerent
credita ad ingentem ſummam aſcen-
dentia pro dote, & extradotalibus An-
gelæ Uxoris Fideicommittentis, quibus
in præſenti propoſitione addebatur al-
terum creditum ſcut.940.68., quæ ſolu-
ta fuerunt a præfato Carolo Sebaſtia-
no, & Joanne Dominico Fratre pro
finali ſolutione pretii Prædii *della Don-
nella* a Fideicommittente acquiſiti, &
integraliter non ſatisfacti, cujus crediti
medietas ad Franciſcam pertineret. Si-
quidem prætermiſſis exceptionibus, quæ
a Fratribus de Ramponis deducebantur
pro demonſtranda illiquiditate Credi-
7 torum Uxoris Fideicommittentis, ad-
verſus præfata credita obſtare viſum
fuit, quod Antonius Fideicommittens
in ejus teſtamento expreſſe prohibuit
quamcunque ſpeciem detractionum,
quæ quavis de cauſa, & occaſione hæ-
redibus inſtitutis, & ſubſtitutis compe-
tere poſſit ſuper bonis particulari fidei-
commiſſo ſuppoſitis, idque repetiit in
codicillo particulariter ſpecificando ju-
ra, quæ filiis aſſiſtere poterant ex Per-
ſona eorum Matris, indicta etiam pœna
privationis a commodo ejus hæredita-
tis in caſu contraventionis; quapropter,
cum dd. filii hæredes inſtituti, inter
quos memoratus Carolus Sebaſtianus
8 Pater Franciſcæ, hæreditatem fideicom-
miſſariam tali onere gravatam accepta-
verint, non poterat antedicta Fran-
ciſca ex Perſona ejuſdem Caroli Seba-
ſtiani d. prohibitionem impugnare; *Rot.
cor. Falconer. tit. de legat. dec.3. n.11.,
cor. Molin. dec.1177. n.10., in Aſculana
Hæreditatis ſuper ſeparatione Bonorum,
& Creditorum 15. Junii 1742. §.5. cor.
R.P.D. meo Molin.*, & probat præterita
mea *Deciſio* §.8.

Impugnari neque poterat a Franciſca
exiſtentia codicilli Antonii Fideicom-
mittentis, ex quo in actis productum
minime fuerit, prout ab illius defen-
ſore aſſerebatur; quia, cum in diviſione
peracta inter ipſos filios Antonii habe-
retur mentio iſtius codicilli, & hujuſ-
modi diviſio legeretur in hodierno ſum-
mario exhibito pro parte ejuſdem Fran-
ciſcæ, exiſtentia codicilli erat per DD.
ſupponenda.

Quo vero ad detractionem præten-
ſam ex cauſa dotis ipſius Franciſcæ ob-
ſtabant ea, quæ firmata fuere in ante-
cedenti *Deciſione* §.9., nempe quod pro
9 ea ſolum in ſubſidium agi poterat ad-
verſus Bona particulari fideicommiſſo
ſuppoſita, & quia non agebatur de do-
10 te jam conſtituta reſtituenda, quod
eadem Franciſca tenebatur concluden-
tiſſime juſtificare deficientiam Bonorum
li-

liberorum, ex quibus primario dotanda erat, quod minime apparebat, ut animadvertit præcedens *Deciſio §. fin.*

Nec attendi merebatur responſio, quod licet Fideicommittens prohibuerit quaſcunque detractiones quotitativas, & fœminas excluſerit; attamen in horum correſpectivitatem juſſerit illas congrue dotandas eſſe, quo caſu debita eſſet dos in Bonis Avitis, quamvis exiſterent Bona libera Patris; Ex ſolo enim facto tollebatur objectum; Teſtator enim non juſſit, quod illius filii, & hæredes dotem filiabus fœminis conſtituere deberent ex ſuis Bonis generaliter, & indiſtincte, ſed expreſſe decla-
11 ravit, quod dotium conſtitutio fieret ex Bonis liberis, excipiendo illa fideicommiſſo ſubjecta, ita ut eo magis adſtricta remaneret Franciſca ad demonſtrandam inexiſtentiam Bonorum liberorum ad hoc, ut adverſus Bona fideicommiſſaria ejus actionem dirigere poſſet.

Et ita, ſuſpenſa pro nunc reſolutione quoad Bona Scapezzani, in qua DD. non convenerunt, reſponſum fuit utraque &c.

## SENOGALLIEN. MANUTENTIONIS SUPER FRUCTIBUS.

*Lunæ 4. Februarii 1743.*

ARGUMENTO

Non indiget ob brevitatem.

*SUMMARIUM.*

1 *Fructus etiam non petiti reſtituendi ſunt manutento tanquam pars, & commodum poſſeſſionis.*

2 *Fructus fideicommiſſi particularis reſtituendi ſunt a die illius purificationis, non attenta bona, vel mala fide.*

### DECISIO CCLV.

PRæter dubium reſpiciens punctum manutentionis, quod reſolutum remanſit — *Quoad Bona Scapezzani iterum proponatur, in reliquis in deciſis* — prout ex altera contemporanea deciſione, propoſui etiam in præſenti audientia illud ſuper reſtitutione fructuum, cui reſponſum fuit — *In deciſis* —.

Juſta ſiquidem apparuerunt fundamenta præteritæ reſolutionis, quorum primum conſiſtebat in eo, quod fructus,
1 etſi non petiti, adhuc tamen cum ſint pars, & commodum poſſeſſionis, erant de jure reſtituendi, tanquam conſequutivi ipſius poſſeſſionis; unde ad ratam pro nunc Bonorum cadentium ſub reſolutione alterius contemporanei dubii ſuper manutentione, fructuum reſtitutio erat de Jure debita, ut firmatum fuit in antecedenti deciſione ſuper reſtitutione fructuum, quæ revidetur §. *Et jure quidem*.

Prout quoque ſubſiſtere denuo viſum fuit ſecundum d. antecedentis deciſionis fundamentum, nempe, quod age-
2 batur de Bonis particulari fideicommiſſo ſubjectis, quorum propterea Bonorum fructus veniunt reſtituendi a die purificati fideicommiſſi, nullo habito reſpectu ad diem moræ litis, & quamvis Fideicommiſſarius particularis jus ſuum non agnoviſſet, adeo ut Poſſeſſor in bona fide exiſteret, quia tamen hujuſmodi Bona ex miniſterio legis illico tranſeunt in dominium Fideicommiſſarii, ideo ab eo ſunt conſequendi eorum fructus in ſequelam dominii in eum tranſlati, non attenta bona, vel mala fide Poſſeſſoris illos reſtituere debentis; *Bartol. in L. Fideicommiſſarius n. 6. ff. ad Trebell., Rot. cor. Caprar. dec. 221. n. 17., & 20.*, & firmant auctoritates in præcedenti deciſione adductæ §. *fin.*

Et ita &c. utraque &c.

## SPIREN. JURIS FUNERANDI.

*Lunæ 18. Februarii 1743.*

ARGUMENTUM

Eccleſia ſemper judicanda eſt ſimplex, non Parochialis, niſi Parochialitas concludenter probetur; Exercitium autem jurium Parochialium in aliqua Eccleſia non concludit ejus Parochialitatem, tum quia Parochus ea exercere poteſt in omnibus Eccleſiis intra fines ſuæ Parochiæ ſitis, tum quia eorum exercitium poteſt expleri precario, ad tempus, & proviſionaliter; quin per hoc immutetur ſtatus Eccleſiæ.

*SUMMARIUM.*

1 *Eccleſiæ Regulares habent jus funerandi cadavera tam Regularium, quam*

Ex-

*Extraneorum ibidem habentium, aut eligentium Sepulturam.*

2 *Tranſlatio facta cum omnibus privilegiis tranſfundit in Eccleſiam, ad quam fit tranſlatio, omnia jura competentia Eccleſiæ tranſlatæ.*

3 *Eccleſia ſæcularizata cum præſervatione jurium competentium in ſtatu regulari, iiſdem omnino fruitur in ſtatu ſæculari.*

4 *Officium facere cadaveribus non eſt jus Parochiale, ſed ſimplex functio Eccleſiaſtica.* & ſub n.17.

5 *Eccleſia ſemper judicanda eſt ſimplex, non Parochialis, niſi Parochialitas concludenter probetur;*

6 *Epiſcopo aſſerenti de ſimplici qualitate Eccleſiç omnimoda fides adhibenda eſt.*

7 *Parochus in omnibus actibus Eccleſiam ſuam tangentibus ſemper audiendus eſt.*

8 *Verbum* libere *totalem libertatem denotat.*

9 *Dictio* noſtra *in ſingulari eadem eſt ac dictio* mea, *& dominium præſefert.*

10 *Jus peragendi funera, & tumulandi in Eccleſiis Collegiatis pertinet ad Parochum, non ad Canonicos.*

11 *Parochus exercere poteſt jura Parochialia in Eccleſiis non Parochialibus ſitis intra fines ſuæ Parochiæ;* & n. ſeq.

12 *Oblationes autem, perceptio decimarum, & quarta funeralis recenſentur inter jura Parochialia, pro quibus Parochus fundatam habet intentionem in jure.*

13 *Exercitium actuum Parochialium in Eccleſia non concludit ejus Parochialitatem, cum poſſint expleri precario, ad tempus, & proviſionaliter etiam in Eccleſia non Parochiali;*

14 *Actus autem Parochiales ita expleti nequeunt immutare ſtatum Eccleſiæ, nec præjudicium inferre ejus libertati.*

15 *Canonici, & Beneficiati de jure ſepeliendi ſunt, ubi Beneficia obtinent.*

16 *Cuique competit facultas ſibi eligendi Sepulturam ubicunque velit.*

17 *Simplex uſus Eccleſiæ non immutat ejus ſtatum.*

18 *Quilibet in propria Eccleſia poteſt ad Sepulturam recipere quem velit.*

## DECISIO CCLVI.

Cum anno 1494. ſan. mem. Alexander VI. antiquam regularem Eccleſiam, ſitam in Oppido Odenheim, pluribus Summorum Pontificum, & Imperatorum condecoratam privilegiis, ad ſtatum ſæcularem reduxiſſet, & in Collegiatam ſubinde cum eiſdem privilegiis erexiſſet, Philippus tunc temporis Epiſcopus Spirenſis, cum conſenſu ſuæ Cathedralis, & ſine præjudicio quorundam Cappellanorum, anno 1507. eandem cum omnibus ſuis prærogativis tranſtulit ad Eccleſiam ſine Cura B. M. Virginis Bruchſalienſem, eamque regendam pleno jure dominii conceſſit Præpoſito, & Decano ejuſdem Collegiatæ, eorumque Succeſſoribus, cum prohibitione, ne Senatus, aut Parochus S.Petri ipſius Oppidi Bruchſalienſis, a quibus hæc Eccleſia B. M. Virginis jam pridem adminiſtrabatur, unquam in poſterum in ea ſeſe ingererent, ut legitur in tranſlationis diplomate, quod ad preces tum præd. Epiſcopi, tum Capituli confirmari promeruit a ſan. mem. Julio II. per ſuas literas Apoſtolicas.

Temporis autem decurſu, cum prædicta Parochialis S. Petri, quæ unica eſt in eodem Oppido, incendio everſa remanſerit, ſolumque ſuperextiterit Cœmeterium, quod etiam hodie conſpicitur, quodque ad Parochianorum tumulationem deſervit, quoties Sepulturam non eligunt, opus fuit, ut Capitulum ad honorem Dei, & ad ſuaſionem Epiſcopi, ſuprad. Parochum in ejus Eccleſia reciperet, ut explere poſſet ejus munera Parochialia, donec tamen eadem Eccleſia S. Petri reædificaretur; Et licet præfatum Capitulum ad tuenda propria jura, libertatem, & privilegia, eundem Parochum non alias admiſerit, niſi ſub conventione, quod in ſcriptis redigerentnr quamplurimæ conditiones; Attamen, non obſtantibus pluribus conqueſtionibus, & expeditionibus ab eodem Capitulo factis ſub annis 1591., 1594., 1604. ad Epiſcopum Spirenſem ad hunc præciſum effectum concordandi eaſdem conditiones, nullum de eis reperitnr hodie veſtigium, ſo-

Digitized by Google

ſolumque habetur univerſum regimen, plenumque dominium hujus Collegiatæ quoad omnes functiones Eccleſiaſticas libere, & abſque ulla contradictione reſediſſe ſemper penes ipſum Capitulum.

Hoc autem plenum, & abſolutum dominium ejuſdem Capituli ſuper exercitio omnium functionum Eccleſiaſticarum in propria Eccleſia controverti dumtaxat incepit anno 1730. per hodiernum Parochum, dum iſte occaſione obitus Baronis de Rollingen., funus peragere autumabat in hac eadem Eccleſia, quod tamen de more expletum fuit ab uno ex Capitularibus ad id ſpecialiter a Capitulo deputato; Cum autem hodiernus Rm̃us Epiſcopus hanc tumulationem a Capitulo factam ægre tulerit, ſuaque Jura nimis læſa cenſuerit, ad conſulendum futuris eventibus decretum edidit, per quod ſuſpendit præd. Deputatum ab Officio, quod obtinebat, Prædicaturæ, ejuſque fructus ſequeſtravit, & juſſit eidem Capitulo, ut non obſtante, quod quilibet Sepulturam ſibi eligere poſſet, nemini tamen eam concederet, niſi Canonicis, Vicariis, aliiſque Beneficiatis, uſquedum Parocho cederet jus tumulandi Parochianos, & alios, qui non eſſent Canonici, Vicarii, & Beneficiati hujus Eccleſiæ.

Adverſus autem hujuſmodi mandatum tum Capitulum, tum præfatus Deputatus appellationem interpoſuerunt in Curia Metropolitana Moguntina, in qua prodiit Sententia, per quam, reintegrato in omnibus eodem Deputato, præſervataque poteſtate Capitulo concedendi locum Sepulturæ in ſua Eccleſia Perſonis eam petentibus, pronuntiatum fuit, ſpectare ad Parochum jus funerandi non tantum habentes, aut eligentes in ipſa Sepulcrum, verum etiam Canonicos, alioſque Beneficiatos. Devoluta poſtmodum hujuſmodi cauſa ad A.C. Furiettum, jus concedendi locum Sepulturæ, & faciendi exequias in hac Eccleſia ſuper cadaveribus tam Canonicorum, aliorumque Beneficiatorum, quam Extraneorum ibidem habentium, vel eligentium Sepulturam eidem Capitulo per Sententiam decretum fuit, & commiſſa ſubinde cauſa concordatum fuit dubium -- *An, & cui competat jus faciendi funus, & exequias in Eccleſia Collegiata Bruchſaliæ ſuper cadaveribus Canonicorum, aliarumque Perſonarum ipſius Collegiatæ, nec non Extraneorum in ea habentium, vel eligentium Sepulturam, & reſpective Jus concedendi locum Sepulturæ?* Eoque per me propoſito in Audientia diei 16. Junii 1741., ob ſuffragiorum diſcrepantiam nulla capta fuit reſolutio; Quapropter cum illud hac mane repropoſuerim, prodiit reſponſum -- *Affirmative in omnibus favore Capituli* --.

Inſequendo igitur normam præinſerti dubii, quod attinet ad jus funerandi cadavera Canonicorum, aliarumque perſonarum Capituli, & Extraneorum habentium, vel eligentium in hac Eccleſia Sepulturam, jure optimo hoc idem jus Domini eidem Capitulo adſcripſerunt; Firmum ſiquidem in facto apparuit, translationem Capituli ab Eccleſia Odenheim ad alteram Bruchſaliæ factam fuiſſe a Philippo tunc temporis Epiſcopo Spirenſi cum omnibus privilegiis, prærogativis, & juribus, quibus antea fruebatur in Eccleſia Odenheim, eamque fuiſſe a ſan. mem. Julio II. cum eiſdem omnibus privilegiis confirmatam; Quemadmodum proinde dubitari non poterat de plenaria poteſtate Capituli, & Canonicorum explendi funera ſuper cadaveribus Canonicorum, aliorumque ibi habentium, vel eligentium Sepulturam, dum aderant in d. Eccleſia Odenheim, quia
1 hæc regularis erat, & uti talis hoc idem jus habebat, quod commune eſt ſingulis Eccleſiis Regularibus, per *Text. in cap. Fraternitatem, & in cap. In noſtra de Sepultur., & in Clementina dudum §. Hujuſmodi cod. tit. de Sepultur.*, *Em̃us Petra ad Conſtit. Apoſtol. tom. 2. fol. 195. n. 19., Rot. poſt Tamburin. de Jur. Abb. dec. 86. n. 5., dec. 477. n. 3., & dec. 489. n. 3., & ſeq. par. 19. rec.*

Ita nec etiam hæſitari poterat, quin hoc idem jus tumulandi, & faciendi exequias eidem Capitulo competere debeat in Eccleſia Bruchſalienſi, ad quam translatum fuit expreſſe cum omnibus privilegiis, juribus, & prærogativis,

quibus antea fruebatur, cum hæc ſit virtus translationis nominatim factæ
2 cum omnibus privilegiis, & gratiis præcedenter competentibus, ut transfundat in Eccleſiam, in qua fit translatio, omnia jura ſpectantia ad Eccleſiam, quæ transfertur, ut tradunt *Lap. allegat.58.per tot.*, *Franc. de Eccl.Cathedr. cap.7. n.59.*, *& 60.*, *Cochier. de Juriſdict. in exempt. part.3. quæſt.2. n.2.*, *Gratian. diſc.291. n.1.*, *Rot.dec.1149. n.16. cor.Seraph.*, *dec.101. n.13. cor. bon. mem. Anſald.*, *& dec.672. n.39.*, *& dec.694. n.10. cor. bon. mem.Molin.*

Abſque eo quod nec in minimum obſtare potuerit, quod dicta Eccleſia Regularis Odenheim, priuſquam translata fuiſſet ad alteram Bruchſaliæ, ſæcularizata fuerit, per quod amiſerit omnia jura, quæ prius in ſtatu regulari habebat; Quoniam inſpecta Bulla ſæcularizationis deprehenſum illico fuit, Summum Pontificem præſervaſſe ejus favore omnia jura, & privilegia, quibus in ſtatu regulari fruebatur; Quapropter
3 ſi ea fuerunt præſervata in ipſo actu ſæcularizationis, perneceſſe erat affirmandum, prædictam Eccleſiam ſæcularizatam, etiam ante ſequutam translationem, potiri eiſdem juribus, quæ habebat in ſtatu regulari, ac per conſequens hoc eodem jure tumulandi, faciendique exequias, ut bene tradunt *Innoc. in cap. Dilectus n.4. verſ. reſpondeo de Stat. Monach.*, *ibique Abb. n.9.*, *& Imol. n.4. verſ.Sed videtur*, *Bertach. vot.88. n.62.*, *& ſeq.*, *Rot. dec.547. n.5. cor. Merlin.*, *dec.34. n.20. cor. Vbag.*, *& in Romana Jurium Parochialium 27. Junii 1714. §. Individuo cor. bon. mem. Anſald.*

Hæc autem, quæ nullam admittebant dubitationem, eo fortius erant recipienda in hypotheſi ad magis fundandum bonum jus Capituli peragendi funera ſuorum Canonicorum, aliarumque perſonarum ſuperius expreſſarum, ſi perpendebatur qualitas hujuſmet Eccleſiæ Bruchſaliæ, in qua facta fuit translatio; Hæc enim, licet proviſionaliter accommodata fuerit Parocho S. Petri ad explendas functiones Parochiales, revera tamen Parochialis non eſt, ac propterea nullum jus faciendi funera ſupradictis perſonis Parochus ſibi adſcribere poteſt in hac Eccleſia. Nam officium facere cadaveribus jam illatis in
4 Eccleſiam non Parochialem non eſt de de juribus Parochialibus, ſed ſimplex functio Eccleſiaſtica, quæ expleri utique poteſt a Cappellanis, ſeu Deputatis Capituli, nulloque modo competit eidem Parocho, prout unanimiter concludunt *Marchet. de Sepultur. tit.40. n.34.*, *Tondut. quæſt. benef.63. n.26.*, *Ceccoper. lucubrat. Canon. lib.1. tit.14. n.20.*, *& ſeq.*, *Fargn. de Jurepatron. part.1. cap.4. caſ.9. n.2. in fin.*, *Card. de Luc.de Paroch. diſc.31. n.6.*, *Urſaya diſcept. Eccleſ.8. n.14. tom.1. part.1.*, *Rot.dec.2089.n.16.ad 18.*, *& dec.2182. n.2. ad 4. cor. Coccin.*, *dec.1192. n.2.*, *& 6. cor. Emer. Jun.*, *& dec.991. n.5. cor. Molin.*, *& in Civitatis Plebis Jurium Parochialium 6.Junii 1708. §.Aut vero cor.bon. mem. Anſaldo.*

His itaque conſtabilitis, univerſum hujus cauſæ momentum ad unicam tantum inſpectionem reducebatur, num ſcilicet hujuſmodi Eccleſia S. M. Bruchſaliæ eſſet proprie Parochialis, aut vero ſimplex, & ſine cura; & pro excluſione hujus aſſertæ Parochialitatis juremerito Dominorum ſuffragia prævaluerunt; Etenim ultra validam illam Juris præſumptionem, qua ſatis cautum
5 eſt, quod quælibet Eccleſia ſemper dijudicanda eſt ſimplex, & non Parochialis, niſi hæc Parochialitas certis undique probationibus oſtendatur per ea, quæ notant *Staphil. de lit. grat. tit. de qualit. & ſtat. benef. §.1. n.1.*, *Rebuff. in prax. tit. Sæculare Beneficium quotuplex n.11.*, *Pacian. de probat. lib.2. cap.32. ad fin.*, *Garz. de Benef. par.1. cap.6. n.8.*, *Rot. deciſ.258. n.5. part.1. recen.*, *dec.387. n.5. cor. Ludoviſ.*, *& dec.29. n.11. cor. bon. mem. Herrer.*

Accedebat primo loco ſolemne Diploma translationis Epiſcopi Spirenſis, in quo ſpecifice deſcripſit, hanc eandem Eccleſiam Bruchſalienſem, in qua facta fuit translatio, eſſe ſimplicem, & ſine Cura, quod itidem confirmavit ad preces tum prædicti Epiſcopi, tum Capituli Julius II. in ſuis Literis Apoſtolicis; Hæc enim expreſſio, quod dicta Eccleſia erat ſimplex, & ſine Cura emiſſa ab

Epi-

Epiſcopo, & poſtmodum a laudato Pontifice in actu tam ſerio, & proportionato, perneceſſe excludit aſſertam Parochialitatem, dum nullus alius melius eſſe poterat inſtructus de natura, & qualitate ejuſdem Eccleſiæ, quam idem Epiſcopus, cui propterea aſſerenti de
6 de ejus ſimplici qualitate omnimoda fides eſt præſtanda, ex ſæpe firmatis per *Rot. dec.192. n.5. part.18. recent.*, *&* *dec.484. n.15. cor. Buratt., dec.97. n.7. cor. Emer. Jun.*, *dec.492. n.5. cor. bon. mem. Molin.*, *dec.1220. n.6. cor. bon. mem. Lancetta*, *& in Bononien. Statutorum 17. Martii 1725. §. final. cor. bon. mem. Ratto*.

Ex eodem Diplomate ſecundum deſumebatur fundamentum aſſertæ Parochialitatis excluſivum; in hoc namque Epiſcopus devenire ad Translationis actum profeſſus fuit de conſenſu ſuæ Eccleſiæ Cathedralis, Senatus, & Civium Oppidi Bruchſalienſium, abſque eo quod in eodem præſtitus enuntietur conſenſus ejuſdem Parochi; quinimo cum in dicta Eccleſia adeſſent quidam Capellani, iſtorum Beneficia præfatus Epiſcopus literaliter, & expreſſe præſervavit, nullumque eis irrogare voluit præjudicium; Hujuſmodi enim circumſtantiæ in claris ſane ponunt, quod dicta Eccleſia Parochialis non erat; Nam ſi talis fuiſſet, utique debuiſſet exquiri conſenſus ipſius Parochi pro effectuatione Translationis, prout exquiſitus fuit ille Senatus, & Civium Bruchſalienſium; Quia Parochus, uti Rector,
7 & Sponſus ſuæ Eccleſiæ, debet ſemper audiri in quibuſcunque actibus Eccleſiam ſuam Sponſam tangentibus, *Mandoſ. reg.22. quæſt.13. n.12.*, *Genuen. in prax. cap.75. n.17. & 18.*, *Garz. de Benef. part.18. cap.3. n.3. & ſeq.*, *Nicol. lucubr. Canon. lib.3. cap.48. de Eccleſ. ædif. n.7.*, *Corrad. in prax. Benef. lib.3. cap.2. n.2.*, *Monacell. formul. legal. tom.1. tit.2. form.3. n.9.*, *Rota dec.165. n.9. part.13. recen.*, *& dec.34. n.7. in Miſcell. cor. Card. Falconerio*.

Tertium quoque argumentum in excluſionem prætenſæ Parochialitatis afferebat idemmet Translationis Diploma; Conſtitit enim ex eo, quod Philippus Epiſcopus hanc Eccleſiam Bruchſalienſem *libere*, *&* *uti ſuam* propriam conceſſit Præpoſito, Decano, & eorum Succeſſoribus, vetuitque Parocho, Senatui, & Civibus ejuſdem Oppidi præſentibus, & futuris, ne quidquam in illa adminiſtrare in poſterum præſumant; ſi namque præfatus Epiſcopus dictam Eccleſiam *libere*, *& uti ſuam* Capitulo conceſſit, & ſi adminiſtrationem Parocho, Civibuſque interdixit, jam ſane nulla adeſſe poterat dubitatio, quin eſſet eadem Eccleſia ſimplex, & ſine Cura; cum abſonum prorſus ſit, quod Eccleſia Parochialis, uti Sponſa Parochi, valeat libere, & uti propria Concedentis alteri concedi, quod idem eſt, ac ſine ulla dependentia, & requiſitione, & ac ſi eſſet propria ipſiuſmet Epiſcopi concedentis, prout expen-
8 dendo dictam clauſulam *libere*, quod importet totalem libertatem, tradunt *Aym. conſ.122. n.5.*, *Ruin. conſ.18. n.6.*, *Menoch. de arbitr. lib.1. quæſt.70. n.33.*, *Barboſ. dictionario.190. n.2.*, *Rebuff. verb. libere verſ.7.*, *Gratian. diſcept.919. n.15. & 20.*, *Rot. dec.167. n.27. par.5. rec.*,
9 & expendendo alteram dictionem *noſtram*, quæ in ſingulari eadem eſt ac mea, quod dominium rei in concedente præſeferat, eſt *Gloſſ. in Can. quo Jure verb. mea eſt diſt.8.*, *Menoch. conſil.106. num.182. & ſeq.*, *& conſ.115. n.6.*, *Cald. Pereir. de empt. & vendit. cap.10. n.2.*, *Rot. dec.82. n.3. cor. Duran.*, *dec.115. n.6. cor. Gregor.*, *& deciſ.3. n.7. de Societ. cor. Card. Falconer.*

Quartum denique argumentum, cæteris æque potens, adducebatur ex pluribus teſtibus aſſerentibus, Capitulum functiones funebres ſuper Cadaveribus Canonicorum, Beneficiatorum, aliarumque Perſonarum habentium, vel eligentium in hac Eccleſia Sepulturam, ſemper expleviſſe, nunquam vero Parochum; & quod præ ceteris hoc aſſumptum confirmabat, erat depoſitio cujuſdam Teſtis a Parocho inducti, qui fuit Parochus Bruchſalienſis, & teſtatur duxiſſe quidem in qualitate Parochi quoddam Cadaver uſque ad Eccleſię Januam, ſed tamen exequias, & tumulationes fuiſſe peractas a Deputato Capituli; hujuſmodi etenim depoſitiones omnem prorſus dubitationem adimunt ſuper qua-

qualitate hujuſmet Eccleſiæ; quia ſi Parochialis fuiſſet, non utique potuiſſet Capitulum per medium ſui Deputati explere ſimiles functiones funebres, neque Parochus eas facere eidem Capitulo permiſiſſet; cum in Eccleſiis Parochia-
10 libus, licet Collegiatis, hoc Jus tumulandi, funuſque peragendi ad Parochum ipſum pertineat, & non ad Canonicos, ut tradunt *Cecceper. lucubrat. Canon. lib.2. tit.14. n.23., Ricc. in prax. part.4. reſol.293. n.16. de Jur. Paroch., Barboſ. in Sum. Apoſt. deciſ. collect.533. n.2., Samuel. de Sepult. diſput.3. contr.2. n.19., & contr.7. n.16., Marchet. eod. tit. de Sepult. tit.38. §.2. n.46., Monacell. formul. legal. tit.13. form.1. n.70. & ſeqq. tom.2., Formoſin. de offic. Archipreſ. cap.2. & 3. quæſt.1. n.45. & ſeq. tom.3., Aldan. in Compend. Canon. reſol. lib.2. tit.22. n.8., qui refert reſolutionem Sac. Congregationis Rituum in Præneſtina Cauſarum 18. Aug. 1618., Panim. deciſ.1. annot.9. n.20. & 22. & ſeq.*

Quæ cum ita ſint, nil proderat, quod Philippus Epiſcopus Spiren. præſervaverit favore Parochi oblationes, & exercitium Jurium Parochialium; Hæc ſiquidem præſervatio Parochialitatem hujus Eccleſiæ perneceſſe non concludit, dum inſimul ſtare poteſt, quod Ec-
11 cleſia ſit ſimplex, & non Parochialis, quodque tamen Parochus exerceat ibi ſua Jura Parochialia, & percipiat conſuetas oblationes, cum hæc omnia expleri, & percipi poſſint a Parochis in Eccleſiis etiam non Parochialibus ſitis tamen intra fines ſuæ Parochiæ, prout
12 ſunt oblationes, quarta funeralis, & perceptio Decimarum, pro quibus fundatam habet in Jure intentionem, ex quo inter Jura Parochialia recenſentur, ut loquendo de oblationibus tradit *Eminentiſſ. Petra ad Conſtit. Apoſt. tom.2. pag.23. n.16. & ſeq., Rot. dec.28. n.15. coram Rm̃o Criſpo, in Salisburgen. Jurium Parochialium 30. Januarii 1715. §. Validitas coram bon. mem. Gamaches, & in Aſculana Eleæmoſinarum 19. Januarii 1720. §. Nullo etenim, & per tot. cor. bo. mem. Cerro*: Et de quarta funerali, quod a quibuſcunque Eccleſiis Parocho debeatur, in quibus Parochiani ſepelliuntur, ſunt *Textus in Cap. cum ſuper quodam, cap. certificari, & cap. in noſtra præſentia 10. de Sepult., & cap.2. eod. tit. in 6., & in Clementina dudum de Sepult. §. Hujuſmodi, Barb. de Jur. Eccleſ. lib.3. cap.24. n.1., & de offic. Paroch. cap.25., Ricc. part.4. reſol.299., Rota dec.2089. n.2. cor. Coccin., & deciſ.75. n.6. in Miſcell. cor. Card. Falcon.* ac demum de perceptione Decimarum ſunt textus *in cap. dilectus de Capell. Monach., dicta Clementina dudum §. Verum de Sepult., Pignatell. conſult. can.103. n. 15. tom.10., Panimoll. dec.1. adnot.10., n. 1., Rot. dec.124. n.1. part.12. Rec., dec.2. n.1., & dec.105. n.1. cor. bon. mem. Herrer.*

Quemadmodum incaſum proponuntur per Parochum plures actus Parochiales ab eo exerciti intra ſpatium duplicis fere centenariæ; quippe quia nec etiam hujuſmodi actuum exercitium
13 Parochialitatem oſtendit, dum multoties contingit, eos expleri vel precario, vel ad tempus, vel proviſionaliter in aliqua Eccleſia, licet non Parochiali, ut advertunt, *Barboſ. de Paroch. part.1. cap.1. n.34. §. Simili modo, Panimoll. deciſ.5. annot.1. n.12., Rot. dec.29. n.26., & deciſ.30. num.3. cor. Herrer., dec.368. n.10. & ſeq. cor. Rm̃o Criſpo, & in Aretina Jurium Parochialium ſuper bono Jure 15. Januarii 1703. §. Atque ex his cor. bon. mem. Anſald.*

Et de facto non aliud in hypotheſi affirmari poterat, niſi quod revera Parochus prædictos actus exercuerit precario, proviſionaliter, & ad tempus; nam compertum fuit in facto, quod everſa igne Eccleſia S. Petri, quæ erat Parochialis totius Oppidi Bruchſalienſis, remanſoque dumtaxat Cæmeterio, quod etiam hodie conſpicitur, inſervitque tumulationi Parochianorum ſine electione Sepulturæ obeuntium, opus fuit, ut Capitulum ad preces Epiſcopi reciperet in propria ejus Eccleſia eundem Parochum, ut in ea ſuas functiones perageret, & quidem ſub quibuſdam conditionibus in ſcriptis redigendis, & ad hunc effectum præfatum Capitulum eidem Parocho aſſignavit Altare SSm̃æ Trinitatis, horaſque præſcripſit,

pſit, in quibus habere poſſet conciones, & inſtruere Párvulos in Sanctæ noſtræ Fidei rudimentis, eique demum permiſit de ejus licentia campanis, & organo uti poſſe; In quibus terminis qui-
14 cunque actus Parochiales ab eo exerciti precario, proviſionaliter, & ad tempus, nequeunt profecto priſtinum Eccleſiæ Statum immutare, ullumque præjudicium irrogare ejus juribus, & nativæ libertati, ut proſequitur *Rot. d. dec.1. n.22.*, *& 23. cor.Herrer.*, *& in d. Aretina Jurium Parochialium ſuper bono Jure 15.Januarii 1703. §.Atque ex his cor. Anſaldo*.

Ac propterea ſicuti Parochus, ſi in hac Eccleſia receptus non fuiſſet, ſed permanſiſſet in ſua Eccleſia S. Petri, ne-
15 quiviſſet ſane impedire, quin Capitulum in hac propria Eccleſia tumularet Canonicos, aliosque Beneficiatos, quia iſti de jure ſepelliri debent, ubi obtinent Beneficia; ad *Text. in cap.Ubicunque 13. quæſt.2.*, *Amoſtaz. de Cauſ. Piis tit. de funer. lib.6. cap.8. n.72.*, *& 81.*, *Monacell. formul. legal. tom.2. tit.1. form.4. n.17.*, *& Rot. in Gerunden. Juris ſepeliiendi 17.Januarii 1735. §.Sepultura cor. R. P. D. Peralta*; Ac etiam extra-
16 neos eligentes in ea Sepulturam juxta liberam facultatem omnibus a jure conceſſam ſibi eligendi Sepulcrum; per *Text. in cap.1. 3.*, *& 6. de Sepult.*, *& Rot.in Romana Juris ſepelliendi 2.Martii 1732. §.Advertebat cor.bon.mem.Gamaches*. Ita nec impedire etiam hodie
17 valet, quin Capitulum haſce omnes functiones expleat, cum ſimplex uſus ei conceſſus non immutet naturam Eccleſiæ, ſed compati ſemper debeat cum concedente, ut obſervat *Card. de Luc. de Regular. diſc.64. n.4.*, *& de Juriſd. diſc.30. n.3.*, *& 4.*, *Rot. dec.706. n.5. cor. bon. mem. Molin*.

Nec ſane aſſerta Parochialitas deduci potuit ex ipſo translationis diplomate, in quo Epiſcopus prohibuit Parocho, Senatui, & Civibus, ne amplius ſe ingererent in adminiſtratione, ex quo deſumebatur præexiſtentia ipſius Parochi in hac Eccleſia, ejusque poſſeſſio in exercitio omnium functionum Eccleſiaſticarum; quandoquidem cum in dicta translatione libere commiſſa fuerit hæc Eccleſia Capitulo, & Canonicis, & cum prohibitione, ne Parochus, Senatus, & Cives Bruchſalienſes quidquam in illa adminiſtrare præſumant, qualitas Parochialitatis reſtringitur dumtaxat ad functiones mere Parochiales, quæ per Capitulum non impugnantur, non autem ad functiones Eccleſiaſticas, inter quas connumeratur officium facere cadaveribus in Eccleſiam non Parochialem illatis, quod a perſonis ipſius Eccleſiæ, & non a Parocho expleri debet, ut ſuperius probatum fuit; Nam omiſſa etiam animadverſione, quod de tempore translationis in dicto Oppido unus tantum aderat Parochus, qui dicebatur S. Petri, qui in hac Eccleſia fuit poſtea receptus occaſione, qua hæc Parochialis combuſta fuit, quique, cum intra ſuos limites haberet hac Eccleſiam B.M.Virginis, ideo percipiebat omnes ſuas oblationes Parochiales, quam ob Cauſam Epiſcopus eas moderandi facultatem ſibi, ſuisque Succeſſoribus præſervavit; de cætero autem hæc Eccleſia Parochum non retinebat, niſi uti Adminiſtratorem, una cum Senatu, & Civibus Bruchſalienſibus.

Minus attendi promeruit determinatio capta ab hodierno Epiſcopo, tum quia ſtare nequit loco moderationis in actu transactionis reſervatæ, cum augeat, & non moderetur ejuſdem Parochi jura, tum quia præſervatio loquitur de juribus, & oblationibus Parochialibus, & non de functionibus Eccleſiaſticis, de quibus eſt quæſtio, & quæ ad munia Parochialia non pertinent.

Expeditis autem Dominis a prima parte ſupra recenſiti dubii, devenerunt ſubinde ad poſtremam, ubi quærebatur, cuinam competat jus concedendi locum Sepulturæ, & in hoc facili negocio ſeſe expedierunt, illud attribuendo eidem Capitulo; Cum enim hujuſmodi Eccleſia conceſſa Capitulo jure pleni dominii fuerit ſubrogata in locum antiquæ Eccleſiæ Odenheim, & non agatur de transferenda, & alienanda proprietate Situs pro conſtructione novi Sepulcri, ſed de conceſſione loci Sepulturæ, propterea ad ipſum Capitulum abſque auctoritate Epiſcopi hoc jus competere de-

debet, cum quilibet in propria Eccle-
18 ſia poſſit, quem velit, ad Sepulturam recipere, ad *Text.in Clementina dudum §.Hujuſmodi de Sepult., Innoc.in cap.1., & Abb. in cap. Notificari de Sepult., Navarra conſ.1. n.1. in fine de Sepult., Rot. dec.352. n.14. cor. Ubald., & in Calaritana Præeminentiarum 1. Martii 1717. §.final. cor.bon.mem.Cerro*.

Et ita utraque &c.

## CELSONEN. HEBDOMADARIÆ.

*Lunæ 4. Martii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Nuntius Apoſtolicus Hiſpaniarum cumulative cum Summo Pontifice confert Beneficia in menſibus reſervatis vacantia, nec excedentia valorem 24. ducat. auri de Camera, ita ut tamen ejus collatio ſit nulla, ſi non præcedat juſtificatio veri valoris.

### SUMMARIUM.

1 *Forma gratioſa Literarum Apoſtolicarum præfert juſtificationem idoneitatis Proviſi in Dataria expletam, nec amplius exigendam.*

2 *Menſis* Aprilis *eſt reſervatus S. Sedi juxta* Regul.9. Cancellar.

3 *Nuntius Hiſpaniarum conferre dumtaxat valet Beneficia vacantia in menſibus reſervatis, nec excedentia valorem 24. ducat. auri de Camera.*

4 *Literæ Apoſtolicæ juſtificatæ celeriter exequendæ ſunt.*

5 *Prædicta facultas conferendi Beneficia cumulative Nuntio competit cum Summo Pontifice, ita ut habeat locum præventio.* & ſub n.10.

6 *Expeditio Bullarum retrotrahitur ad diem ſignatæ ſupplicationis.*

7 *Actus præcedentes expeditionem Bullarum ſunt mere præparatorii;*

8 *Ad præventionem autem juſtificandam non ipſi, ſed collatio ſpectanda eſt.*

9 *Collatio Nuntii Apoſtolici eſt nulla, ſi non præcedat juſtificatio veri valoris Beneficii,* & ſub n. ſeq.

10 *Gratia ſubſtantiatur in ſola Signatura Papæ, & ad ejus diem retrotrahitur expeditio Bullarum; non vero ſubſtantiatur in Signatura Nuntii prædicti pro dignoſcendo valore expleta.*

### DECISIO CCLVII.

Vacato ſub die 16. Aprilis anni proximi præteriti in Eccleſia Parochiali S. Mariæ Civitatis Cervariæ Celſonen. Diæceſis ſimplici Beneficio *Hebdomadaria* nuncupato, Rmus Hiſpaniarum Nuntius vigore notiſſimi Indulti ſibi a Sancta Sede conceſſi illud contulit Nicolao Porta, expeditis Bullis hujuſmodi Collationis decimoſexto Kalendas Junii, quarum vigore ejuſdem Beneficii poſſeſſionem quoque accepit; Sed proviſionem hujuſmet Beneficii cum a Sanctiſſimo Domino Noſtro reportaverit Franciſcus Dorrius quarto Idus Maji, & Literarum executio mihi uti Prælato directa fuerit, ideo concordato dubio -- *An Literæ Apoſtolicæ ſint exequendæ in caſu &c.* -- eoque DD. meis de more hodierna die propoſito, una mecum ipſi convenerunt in reſponſo -- *Literas Apoſtolicas eſſe exequendas* --

Literæ ſiquidem Apoſtolicæ cum expeditæ fuerint in forma gratioſa, hæſitandum non erat de idoneitate Franciſci, cum talis forma præſeferat idonei-
1 tatis juſtificationem in Dataria Apoſtolica, ideoque non venit ulterius exigenda, *Roſ. de execut. Liter. Apoſt. part.1. cap.13. n.1., Rot. dec.450. n.12. coram Anſald.,& cor. Molines dec.84. n.2.,& in Conchen. Beneficii 17. Aprilis 1741. §. Literæ enim coram Me, & in Gerunden. Beneficii 7.Decembris ſuperioris anni §. Viſum namque pariter cor. Me.*

Quo vero ad hujus Beneficii reſervationem, in qua Gratiæ fundamentum conſiſtebat, de ea pariter non erat dubitandum, non ſolum quia vacatio reve-
2 ra accidit de menſe Aprilis S. Sedi reſervato juxta *Regul.9. Cancell.*, & dixit *Rot. dec.92. n.15. cor. Zaratt., dec.34. n.5. cor. Arguell., & cor. Caprara deciſ.585. n.1.*; Verum etiam ex quo collatum extitit favore Nicolai per Rmum Nuntium, cujus facultates unice com-
3 plectuntur Beneficia in menſibus reſervatis vacantia,& valorem non excedentia 24. ducatorum auri de Camera, *Rota dec.189. n.2. & 3. part.18. rec., dicta dec.450. n.11. cor. Anſaldo, dec.760. n.4., & deciſ.872. n.2. cor. Molin., in Burgen. Beneficii 2. Decembris 1729. §. Ab-*

§. *Abſque eo cor. cl. me. Card. Corio, & in Pampilonen. Beneficii 16. Jan. 1736. §. Quod vero cor. Rm̃o Creſcentio Galliarum Nuntio*; Unde concurrente pleniſſima juſtificatione Literarum Apoſtolicarum, illarum executio erat celeriter demandanda, ad vulgatum *Text. in cap. ſi Capitulo, ibique Gloſſ. in verb. Executor de conceſſ. preben., Rot. in Giennen. Beneficii 21. Martii 1735. §. Quoniam coram Me, in Majoricen. Beneficii 24. Novembris 1741. pariter coram Me, & in Senogallien. Beneficii 26. Februarii 1742. coram R.P.D. meo Vicecomite.*

Tota itaque difficultas reducebatur ad collationem, quam Nicolaus reportaverat a Rm̃o Nuntio, ſed impedimenti non fuit, quin Literæ Apoſtolicæ eſſent exequendæ; Summus enim Pontifex in conceſſione Indulti non præſumitur ſe ſpoliare voluiſſe ſuprema, & abſoluta facultate conferendi dicta Beneficia toties quoties illa vacaverint, ſed Rm̃o Nuntio cumulative tantum facultatem conceſſiſſe, adeo ut locum habere
5 debeat præventio, & collatio illa ſuum ſortiatur effectum, quæ prior in tempore dignoſcatur, ut in caſu firmavit *Rot. in Majoricen. Beneficii 22. Junii 1733. §. Tertium denique coram Rm̃o Creſcentio, in Pampilonen. Beneficii 22. Novembris 1734. §. His poſitis, & 27. Junii 1735. §. Profecto coram R.P.D. meo Millino, & 5. Februarii 1738. §. Rurſus, & §. Alter porro coram R. P. D. meo Canilliac*. Quapropter cum Literæ Apoſtolicæ expeditæ fuerint *quarto Idus Maji*, & Collatio a Nicolao reportata expleta fuerit *decimoſexto Kalendas Junii* ejuſdem anni, ſicque poſterior eſſet in tempore, de plano ſequebatur, illam non eſſe in conſideratione habendam.

Haud officiente, quod licet Bullæ Rm̃i Nuntii relaxatæ fuerint decimoſexto Kalendas Junii, hoc eſt die 17. menſis Maji, adhuc tamen illius Gratia ſignata extiterit ante expeditionem Literarum Apoſtolicarum, nempe die 21. præcedentis menſis Aprilis, & proinde Collatio Rm̃i Nuntii fuerit anterior illa Summi Pontificis, veluti præſeferente datam diei 12. menſis Maji,
6 & ad diem ſignatæ ſupplicationis retrotrahenda ſit expeditio Bullarum Rm̃i Nuntii, cum ſubſtantia Gratiæ unice reſideat in ſola illius ſignatura, Bullæ vero ſolum inſerviant ad probationem, executionem, & uſum Gratiæ jam perfectæ, & abſolutæ in ipſamet ſignaturæ die, *Lotter. de re benefic. lib. 1. qu. 37. n. 37. & ſeq., Piton. diſcept. Eccl. 104. n. 3., Rot. dec. 395. n. 5. cor. Celſo.*

Ex juribus enim per Nicolaum exhibitis patebat, quod Rm̃us Nuntius ſub die 21. Aprilis informationem capiendam ſuper Beneficii valore commiſit, injungendo Judici delegato, ut illam poſtmodum ſibi remitteret ad effectum providendi quid juris eſſet, cujus Commiſſionis vigore ſub die 5. Maji fuerunt examinati Teſtes coram Judice delegato, & ſupervento illorum examine, ſub dicta die 17. Maji Beneficium contule-
7 rat Nicolao; Unde recenſiti actus, qui Bullarum expeditionem præceſſerunt, liquido conſtabat, quod fuerunt mere præparatorii ad conferendum, & ita poſt ſe, & ad eorum perfectionem ipſius Beneficii collationem requirebant, ut firmatum fuit *in Gerunden. Beneficii 7. Decembris 1742. §. Præterea cor. Me*;
8 Ut autem præventio juſtificata dicatur, non ſunt in conſideratione habendi actus ad collationem præparatorii, ſeu quædam ſpes aſſequendi collationem, ſed ſpectanda venit ipſa Collatio, ejuſque data, uti firmatum fuit *in Majoricen. Beneficii 22. Junii 1733. §. fin. cor. Rm̃o Creſcentio.*

Aſſeri proinde non poterat, quod ſignatura diei 21. Aprilis contineret Gratiam Collationis Beneficii, quando nil aliud importabat, quam deſtinationem perſonæ providendæ de ſtylo præmittendam ad effectum ſubinde relaxandi Commiſſionem pro recipiendis neceſſariis probationibus, prout eſſentialiter requirebatur, ut in illarum ſequelam per Rm̃um Nuntium fieri poſſet valida collatio; iſtius ſiquidem facultates continent conditionem, qua interdicta remanet Beneficiorum proviſio, niſi prius
9 per Teſtes fide dignos conſtiterit fructus non excedere ducatos 24. auri de Camera, & ſi hujuſmodi probationes non præceſſerint, præfatus Nuntius Apoſtoli-

ſtolicus ad proviſionem procedere nequit ſub pęna nullitatis,ut firmavit *Rota in Celſonen. Sacriſtiæ prima Decembris 1741. §. Haud refragante cor. R. P. D. meo de Vais*.

Inapplicabiles propterea detegebantur contrarii diſcurſus procedentes in terminis penitus diſparatis, nempe in ſignatura Summi Pontificis, cujus Gratia in ſola ſignatura ſubſtantiatur,& ad cujus diem retrotrahitur Bullarum expeditio; ſed non ita dicendum venit de Rm̃o Hiſpaniarum Nuntio habente facultates certo modo exequendas, & cujus Gratia ſubſtantiari non valet a ſola ſignatura pro dignoſcendo Beneficii valore, cum id præcedere debeat ipſam Gratiam, & ſit ſimplex illius præparatio.

Verum urgebat dilemma, quod aut Beneficium collatum extititNicolao ſub dicta die 21. Aprilis, vel 17. menſis Maji; Si memorata die 21. Aprilis,cum pro ſuſtinendis collationibus Rm̃i Nuntii pro forma requiratur, quod præcedat formalis Proceſſus ſuper valore Beneficii conferendi, eo ipſo quod apparebat, hujuſmodi Proceſſus compilationem minimè tunc præceſſiſſe, ſequebatur enuntiatam proviſionem nullitatis vitio infectam remanere; Si autem Collatio accidit prædicta die 17. Maji, tali caſu Proviſio Apoſtolica tanquam anterior erat attendenda, ſicque in utroque caſu Literarum Apoſtolicarum executio retardari non poterat.

Putarunt autem DD., quod opus non eſſet aſſumere examen circa Beneficii valorem, & an emolumenta, quæ percipiuntur per admiſſionem ad Confraternitatem S. Nicolai, connumeranda venirent inter ipſius Beneficii fructus, cum ex prædictis Cauſæ reſolutio evidentiſſimè reſultaret.

Et ita una mecum DD.dixerunt utraque &c.

## ROMANA BENEFICII SUPER PERTINENTIA PATRONALI.

*Ven. 8. Martii 1743.*

### ARGUMENTUM.

In Patronatibus mixtis ſufficit qualitas hæreditaria habitu; in jis Præſentationes faciendæ ſunt per ſtirpes, in mero Gentilitiis vero per capita.Juſpatronatus autem dicitur gentilitium, licet relinquatur *hæredibus*, *& ſucceſſoribus quibuſcunque*, modo hujuſmodi verba qualificentur, & reſtringantur a ſubſequentibus includentibus dumtaxat deſcendentes a Teſtatore.

### SUMMARIUM.

1 *Juſpatronatus de jure cenſetur hæreditarium.*

2 *Verba* hæredes, & ſucceſſores *addita illis de ſanguine præſeferunt Juſpatronatus mixtum;*

3 *In quo utraque qualitas hæreditaria, & ſanguinis requiritur.*

4 *In Patronatibus largo modo gentilitiis Præſentationes faciendæ ſunt ab omnibus deſcendentibus a fundatore in capita;*

5 *Non autem in ſtirpes, ut fit in Patronatibus mixtis.*

6 *Reſervatio Patronatus facta ſibi,ſuiſque deſcendentibus in perpetuum tam ex linea maſculina, quam ex fœminina, cum prælatione maſculinæ, indubie oſtendit qualitatem mere gentilitiam.*

7 *In Patronatibus mixtis qualitas hæreditaria ſufficit, ſi concurrat habitu.*

8 *Verba* hæredes, & ſucceſſores *indifferentia ſunt,& apte referibilia ad hæredes tam bonorum, quam ſanguinis.*

9 *Voluntati Teſtatoris ex toto contextu diſpoſitionis deſumptæ inhærendum eſt, non verbis.*

10 *Verba* hæredes, & ſucceſſores quicunque *qualificantur, & reſtringuntur ab aliorum ſequentibus*, de ipſius linea maſculina, & fæminina, *& important vocationem dumtaxat hæredum, & ſucceſſorum ſanguinis abſque mixtura qualitatis hæreditariæ bonorum.*

11 *Juſpatronatus paſſivum deſervit pro interpretatione, & intelligentia activi, ſicuti una pars diſpoſitionis aliam declarat.*

12 *Excluſio perpetua hæredum extraneorum denotat qualitatem hæreditariam a Teſtatore in vocatis expreſſam intelligendam eſſe de qualitate hæreditaria ſanguinis, non bonorum.*

13 Ob-

13 *Obſervantia eſt optima interpres qualitatis cujuſque Beneficii*,

14 *Præſertim quando eſt fundationi proxima*.

## DECISIO CCLVIII.

CUM per Sententiam *ab R. P. D. de Thunn* latam jam ſemel definitum fuerit, Juſpatronatus activum ſimplicis Beneficii a Dominico Moretti in Cappella Oratorii S. Spiritus in Saxia fundati, eſſe largo modo gentilitium, ac propterea fore diſtribuendum in Capita, & non in Stirpes inter omnes Cognatos a Bibiana Fundatoris filia progenitos, ut pandit ejus Deciſio edita die 23. Februarii ſuperioris anni, ad inſtantiam Margaritæ,& Bibianæ Sororum de Sanctis commiſſum mihi fuit, ut una cum altero contemporaneo dubio ſuper manutentione, ejuſdem Sententiæ fundamenta ad trutinam revocarem, quæ tamen cum hodierna die viribus undique ſubſiſtere apparuerint, confirmari proinde meruerunt, mediante conſueto reſponſo – *Sententiam Rotalem eſſe confirmandam* –

Quod enim in quæſtione præſentis Cauſæ unice erat, in illa tantum inſpectione conſiſtebat, num ſcilicet hujuſmodi Patronatus activus eſſet gentilitius large ſumptus, vel potius mixtus, qualitatem ſanguinis, & hæredis una ſimul requirens; & eſſe mixtum etiam hodie ſuſtinebant præfatæ Sorores de Sanctis, nedum ſub clypeo Juris communis diſpoſitionis, juxta quam Juſpatronatus
1 cenſetur ſemper hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcunque hæredes, niſi contrarium doceatur, ex traditis per *Lotter. de re benef. lib.2. qu.11. n.20.*, & ſequitur *Piton. diſcept. Eccl.53. n.2.*, *Rota deciſ.89. n.1. par.6., deciſ.72. n.1. par.7., dec.272. n.9. par.13.,& dec.222. n.2. & 3.par.19. rec., dec.3. n.5. coram Otthobon., dec.798.n.7. & 8. cor. Merlin., in Illerden., ſeu Tarraconen. Beneficii 10. Martii 1732. §. Nihilominus cor. R.P.D. Millino, in Aurien. Parochialis de Podentes 4.Martii 1734. §.6. coram R.P.D. Caleagnino, & in Monaſterien. Parochialis 15. Junii 1736. §. Nec obſtat cor. bo. me. Harrach*.

Verum etiam voluntatis Dominici Fundatoris,qui per quatuor vices agendo de reſervatione hujus Patronatus activi, vocavit hæredes, & ſucceſſores quoſcunque ex linea maſculina, & fæ-
2 minina; Proindeque, cum ex his verbis *hæredum, & ſucceſſorum*, conſtitutum, & ordinatum eſſe ſuſtinerent Patronatum mixtum, ex firmatis per *Pariſ. conſ.48. n.9. lib.4.*, *Rot. deciſ.263. n.3. par.6., dec.203. n.4., & deciſ.254. n.9.par.11. rec., dec.9. cor. Achilles de Jurepatr., dec.456. n.5. cor. Seraph., deciſ.647. n.4. cor. bo. me. Lanectta*, ipſius univerſam pertinentiam ſibi metipſis adſcribebant, utpote quia habebant utramq; qualitatem, Sanguinis nempe,
3 & hæredis,prout requiritur in hiſce Patronatibus mixtis, ad tradita communiter per *Lambert. de Jurep. lib.1. par.2. art.8. qu.2. n.1., Tondut. quæſt. benefic. par.1. cap.32. n.2., Lotter. de re benef. lib.2. quæſt.11.*, *Piton. diſcept. Eccleſ.4. n.1. to.1.*, *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.30. n.2., & diſc.60. num.15., diſc.267. n.6. par.6., dec.223. num.16. par.19. rec., dec.3.n.9. cor. Otthob., 536. n.10. cor. Anſald., deciſ.55. n.8. coram Herrer., & in Bitnntina Juriſpatronatus 16. Martii 1734. §. Primo coram R.P.D. Millino*.

Nihilominus, iſta, & alia inutiliter per ſupradictas Sorores propoſita fuerunt; dum Domini etiam hodie cognoverunt, hujuſmodi Juſpatronatus nequaquam eſſe mixtum, ſed quidem gentilitium largo modo ſumptum, ac propterea non ad præfatas Sorores dumtaxat pertinere, ſed etiam ad illos de familiis Albina, & de Nigris, ex quo omnes deſcendunt a Bibiana prædicta Fundatoris Filia, cum receptum ſit in patronatibus hiſce gentilitiis præſentatio-
4 nes eſſe faciendas in capita ab omnibus deſcendentibus a Fundatore, ut præter relatos in Deciſione *R. P. D. de Thunn §. final.* tradunt *Spad. conſ.9. n.4. verſ. neque obſtat lib.3.*, *Lotter. de re benef. lib.2. qu.11. n.123.*, *Rota in Florentina de Rieaſolis apud Vivian. de Jurepatr. lib.4. cap.1. ſub n.71. §. Quæ omnia, deciſ.482. n.6. part.2., & dec.515. n.37. part.14. rec., dec.934. n.7. coram Penia, dec.46. n.5. cor. Priol., dec.183. n.18. coram Buratt., dec.983. n.6. coram Dunoz.*

*noz. Jun.*, & *dec.645. n.10.* & *11.* &
*ſeq.*, & *dec.661. n.17. cor. bo. me. Mo-*
5 *lin.*; Non autem in Stirpes, ut fieri ſo-
let in patronatibus mixtis, propter il-
lam qualitatem hæreditariam, quam ſe-
cumſerunt; *Card. de Luc. de Jurepatron.*
*diſc.61. n.10.*, *Carol. Ant. de Luc. de*
*lin. legal. art.23. verſ. niſi eſſemus n.15.*,
*Rota in dicta Florentina Juriſpatrona-*
*tus de Ricaſolis* §. *Rurſus apud Vivian.*
*dicto lib.4. cap.1.*, & *dec.645. n.17.*, &
*d. dec.661. n.15. cor. bo. me. Molin.*

Qualitas autem gentilitia largo mo-
do ſumpta hujus controverſi Patrona-
tus activi ex lege fundationis abunde
deducebatur, dum Fundator ſibi, ſuiſ-
6 que deſcendentibus in perpetuum ex
ejus linea tam maſculina, quam fæmi-
nina illum reſervavit, ordinata dumta-
xat maſculorum per virilem ſexum pro-
genitorum prælatione ſupra maſculos
a fæminis deſcendentes; Hæc etenim
reſervatio facta favore ipſiuſmet Fun-
datoris, ſuorumque met hæredum, &
ſucceſſorum tam de ejus linea maſculi-
na, quam fæminina, indubiam conſtituit
probationem Patronatus merè gentili-
tii, deferendi Jure Sanguinis in infini-
tum de deſcendente in deſcendentem a
Familia ipſius Fundatoris abſque mixtu-
ra qualitatis hæreditariæ, ut unanimiter
tenent. *Gabr. conſ.169. n.10.*, *Lam-*
*bert. de Jurepatr. lib.1. par.2. quæſt.2.*
*art.8. n.1.* & *ſeq.*, *Lotter. de re beneſ.*
*lib.2. qu.11. n.3.*, *Gratian. diſcept. fo-*
*renſ. cap.521. n.23.*, *Vivian. de Jurep.*
*lib.4. cap.9.*, *Rot. dec.192. n.7. par.19.*
*rec.*, *dec.364. n.1. cor. Seraph.*, *dec.206.*
*n.2. cor. Bich.*, *dec.159. n.8. Priol.*, &
*dec.29. n.7.*, & *dec.42. n.1. de Jurepatr.*
*cor. Card. Falconerio*, ultra relatos in
Deciſione prioris Inſtantiæ §. *Ex tenore.*

Quibus conſtabilitis, attendi non po-
tuit fundamentum Sororum de Sanctis,
aſſerentium hunc Patronatum eſſe mix-
tum, participantem, atque requirentem
exiſtentiam utriuſque qualitatis, Sangui-
nis nempe, & hæredis, propter illam vo-
cationem *hæredum*, & *ſucceſſorum*, ut
ſuperius expenſum fuit. Etenim ſatis
7 eſſet pro reſponſione, quod etiam in
Patronatibus mixtis qualitas hæredita-
ria neceſſe non eſt, ut interveniat in
actu, ſed ſufficit, ut ea verificari poſſit
in habitu, ſeu capacitate, quæ quidem
habitudo, ſeu capacitas inficiari nequit
in familiis Albina, & de Nigris, adeo-
que etiamſi iſtæ duæ Familiæ non ha-
beant actualiter qualitatem hæredita-
riam, cum tamen eam habere poſſint in
habitu, ſeu capacitate, excludi nequeunt
a controverſo Patronatu activo, prout
uno ore tradunt *Lotter. de Re Beneſic.*
*lib.2. qu.11. n.45.*, *Palm. Nep. alleg.*
*101. n.29. tom.2.*, *Piton. de contr. Pa-*
*tron. alleg.37. n.16.* & *18.*, & *alleg.69.*
*n.21.*, & *diſcept. Eccleſ.4. n.4. tom.1.*,
*Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.30. n.3.*
& *4.*, *dec.536. n.18. cor. Anſald.*, *deciſ.*
*701. n.12.* & *13. coram bo. me. Molin.*,
*dec.140. n.15. cor. bo. me. Kaunitz*, *de-*
*ciſ.29. n.12. de Jurep. cor. Card. Falco-*
*ner.*, *dec.412. n.5. cor. Rmo Criſpo*, *in*
*Bituntina Juriſpatronatus 26. Martii*
*1734.* §. *Porro cor. R.P.D. Millino*, &
*in Gerunden. Beneficii 28. Junii ejuſ-*
*dem anni* §. *Minuſque cor. cl. me. Card.*
*Corio.*

Aſt, ut ſupradicti objecti eo magis
pateat inſubſiſtentia, Domini introſpi-
cere voluerunt etiam legem fundatio-
nis, qua in claris ponebatur, quod ver-
ba illa *hæredes*, & *ſucceſſores*, quibus
contendebatur, conſtitutum fuiſſe Pa-
tronatum mixtum, ſunt omnino refe-
renda ad hæredes, & ſucceſſores de li-
nea maſculina, & fæminina ipſius fun-
datoris, ac propterea ad illos tantum-
modo, qui ſanguinis qualitate pollerent;
Hæcque facillime probabatur ex pro-
pria ipſorum verborum indole, quæ ex
ſui natura nil certitudinaliter determi-
nat, cum indifferens ſit, & apta referri,
8 tum ad hæredes bonorum, tum ſangui-
nis, *Rimin. Jun. conſ.252. n.22.* & *47.*,
*Menoch. conſ.158. num.11.*, *Peregrin.*
*conſ.64. lib.5.*, *Bonden. collect. Legal.*
*34. concl.2. n.60. to.1.*, *Card. de Luca*
*de Fideic. diſc.36. n.2.*, *Rot. deciſ.793.*
*n.5. coram Emerix Jun.*, & *in Romana*
*Cappellaniæ 3. Junii 1711.* §. *Agnito:*
*cor. bo. me. Anſald.*; Unde opus erat,
ut pro commoda illorum intelligentia,
recurrendum eſſet ad univerſam funda-
toris diſpoſitionem, cum non verbis,
9 ſed ejus voluntati ex toto contextu ejuſ-
dem diſpoſitionis deſumptæ ſit omnino
inhærendum, juxta *Text. in leg. Gene-*
*rali*

*rali* 32. §. *Uxori*, *ibique Bart. num.*4. *ff. de uſufruct.* cum aliis collectis per *Rot. dec.*1169. *n.*4. *coram bo. me. Molines*.

Voluntatem autem Fundatoris fuiſſe conſtituendi Patronatum activum pro hæredibus, & ſucceſſoribus non bonorum, ſeu ſanguinis, ſatis, ſuperque indigitare apparuit, tum pars proæmialis, tum diſpoſitiva, tum demum finalis ejus diſpoſitionis: Pars etenim proæmialis ita ſe habebat -- *Unum perpetuum ſimplex laicale Beneficium de Jurepatronatus Familiæ ipſius D. Dominici, illiuſque filiorum, & hæredum, ac ſucceſſorum quorumcumque, tam ex linea maſculina, quam fœminina in infinitum Deſcendentium* --; Et deinde *inſtituit unum perpetuum ſimplex Eccleſiaſticum Beneficium pro uno Sacerdote, ſeu Clerico ſæculari ab ipſo D. Dominico, eo vivente, deinde vero ab ejus filiis, & hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque tam ex linea maſculina, quam fœminina &c.*; Diſpoſitiva autem ita erat concepta -- *Sit, eſſeque debeat de Jurepatronatus Laicali ipſius D. Dominici, ejuſque familiæ, ac hæredum, & ſucceſſorum in infinitum ex ejus linea maſculina, & fœminina deſcendentium &c.* --; Finalis demum hæc præſeferebat -- *Item, quod deficiente quandocunque familia ipſius D. Dominici, tam ex linea maſculina, quam fœminina deſcendentium &c. applicetur Oratorio S. Spiritus cum expreſſa prohibitione, quod deficiente linea, ut ſupra, non poſſit tranſire ad extraneos, & ad eos, qui non ſunt de ejus familia &c.*

Quoties igitur ex toto diſpoſitionis Fundatoris contextu evidentiſſime con-
10 ſtat, quod verba illa *hæredes*, & *ſucceſſores quicunque* immediate ſubſequuntur ab aliis, nempe de *ipſius linea maſculina*, & *fœminina*, per quæ qualificantur, & reſtringuntur ad illos tantum hæredes, & ſucceſſores, qui eſſent de ejus linea, ſeu familia, jam ſane in aperto ponebatur, quod vocare voluerit hæredes tantum, & ſucceſſores Sanguinis ſuæ lineæ, & familiæ, abſque ulla mixtura qualitatis hæreditariæ, ut bene perpendunt *Pariſ. conſ.*48. *n.*9. & *ſeq.*, *Rodulph. alleg.*68. *n.*4., *Piton. de contr. Patron. alleg.*10. *n.*5., & *alleg.*86. *n.*21., *Rot. deciſ.*47. *n.*7., & *dec.*203. *n.*4., & *dec.*254. *n.*9. *part.*11. *rec.*, *deciſ.*647. *n.*2. & 4. *cor. Buratt.*, & *in Mediolanen. Prioratus ſuper qualitate Agnatitia* 18. *Junii* 1703. §. *Minus relevat coram cl. me. Card. Scotto*, & 15. *Junii* 1705. §. *Abſque eo quod cor. clar. mem. Card. Priolo*, & *in Squillacen. Juriſpatronatus ſuper Inſtitutione* 8. *Januarii* 1739. §. *Minime cor. Me*, cum aliis congeſtis *in Deciſione R. P. D. de Thunn*, quæ confirmatur §. *Plane*.

Hanc intelligentiam mirifice confirmabat nedum eadem lex fundationis in ea parte in qua, quò ad nominationes faciendas, maſculis conceſſa fuit prælatio ſupra fœminas, ut optime obſervat *d. Deciſio R.P.D. de Thunn* §. *Præterea*; Verum etiam in altera, ubi diſpoſitum fuit de Jurepatronatus paſſivo; Hoc enim licet Teſtator ſe reſervare expreſſerit *pro ſuis Filiis, Nepotibus, & Pronepotibus, aliiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque ut ſupra*, illico tamen ſe explicavit, de quibus hæredibus, & ſucceſſoribus intellexerit, & quibus illud reſervare voluerit, dum ſtatuit, *ut magis conjunctus, & magis idoneus* ſemper eſſet præferendus; Si enim paſſivum Patronatum reſervavit favore hæredum, & ſucceſſorum magis conjunctorum, non leve argumentum deducebatur, quod id ipſum voluerit etiam in Patronatu activo, cum regulare ſit, quod
11 Juſpatronatus paſſivum deſerviat pro interpretatione, & intelligentia activi, eodem modo, quo una pars diſpoſitionis alteram declarat; *Card. de Luc. diſc.* 45. *n.*4. *de Jurep.*, *Rot. dec.*49., & *deciſ.*84. *utrobique in fin. part.*4. *tom.*2., & *dec.*374. *n.*20. *part.*12. *rec.*, *dec.*611. *n.*5. *cor. Dunoz. Jun.*, *dec.*21. *n.*5. & 6. *de Jurepatr.*, & *dec.*28. *n.*10. *de fideic. cor. Card. Falconer.*, & *in Aſten. Prioratus de Coſta ſuper Pertinentia* 6. *Martii* 1711. §. *Evidentius cor. bo. me. Anſald.*, & obſervat dicta præcedens Deciſio §. *Accedebat*.

Confirmantur ſuperius deducta ex literali extraneorum hæredum excluſione a ſucceſſione ad hunc Patronatum activum a Fundatore ordinata in caſu, quo deficeret ejus familia procedens

tam ex linea maſculina, quam fœminina, ita ut Beneficium tunc evaderet Regulare Ordinis S. Spiritus, & nominatio Cappellani libere pertineret ad Præceptorem pro tempore Archihoſpitalis, excluſis penitus extraneis, & illis, qui non eſſent de ejus familia: Poſita namque excluſione perpetua hæredum ex-
12 traneorum, illorumque, qui non eſſent de familia ipſius Fundatoris, admittendum perneceſſe erat quoque, quod idem Fundator cordi ſemper habuerit hæredes ſanguinis, & ſuæ Familiæ, non autem bonorum, ut proſequitur dicta Deciſio *R.P.D. Thunn* §. *Ad hæc*.

Ex hucuſque firmatis ad normam fundationis perſpicuum remanebat, hunc Patronatum activum eſſe revera gentilitium large ſumptum, & reſervatum pro hæredibus, & ſucceſſoribus tantum ſanguinis; Verum hæc gentilitia qualitas comprobabatur ulterius ex ipſamet obſervantia, juxta quam certum erat, Petrum Morettum præſentaſſe in ultimo ſtatu anni 1678. Joſephum Chriſtophorum de Sanctis, præſentationemque expleviſſe ſub ea ſola aſſertione, *quod eſſet Fundatoris Filius*, abſque ulla mentione qualitatis hæreditariæ, quæ nec etiam unquam articulata fuit per Teſtes, qui examinati dumtaxat fuerunt ad probandam ſanguinis qualitatem; Hæc etenim obſervantia mirifice comprobat qualitatem gentilitiam hujus Pa-
13 tronatus, cum ea ſit optima interpres qualitatis cujuſcunque Beneficii; ad tradita per *Butr.*, *& alios in cap. cum dilectus de conſuet.*, *Guttier. conſ.* 2. *n.* 20., *Tondut. quæſt. Benef. par.* 3. *cap.* 144. *n.* 17., *Rocc. diſp. Jur. cap.* 144. *n.* 17., *Rot. dec.* 870. *n.* 4. *cor. Merlin.*, *dec.* 102. *n.* 7. *cor. Celſ.*, *deciſ.* 2316. *n.* 9. *cor. Coccin.*, *dec.* 58. *n.* 11. *de Jurepatr. cor. Card. Falcon.*, *& dec.* 461. *n.* 6. *cor. bon. mem.*
14 *Molin.*, & ſignanter, quando ea eſt magis proxima fundationi; *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.* 60. *n.* 11., *Rocc. d. cap.* 190. *n.* 61., *Caren. reſol.* 10. *n.* 3., *Rot. dec.* 396. *n.* 26. *cor. Bich.*, *dec.* 118. *n.* 14. *cor. Emer. Jun.*, *& d. dec.* 58. *n.* 13. *de Jurepatr.*, *& dec.* 9. *n.* 17. *de legat. cor. Card. Falcon.*, *& dec.* 137. *n.* 11. *coram bo. me. Herrer.*, *& d. Deciſio R.P.D. de Thunn* §. *His argumentis*.

Et ita &c.

## ROMANA BENEFICII.

8. *Martii* 1743.

### ARGUMENTUM.

Neceſſitas affixionis Edictorum in Inſtitutionibus conſuetudine tolli poteſt. In Jurepatronatus largo modo gentilitio omnes a Fundatore deſcendentes præſentant in capita, non vero in ſtirpes. Vocato magis idoneo immediate, & independenter a facto Patronorum, major idoneitas etiam ſine nominatione tribuit prælationem; ſi vero dependenter, tunc præfertur præſentatus a majori parte Patronorum, licet ſit minus idoneus. Verba *magis*, vel *minus idoneus* intelliguntur *de aptitudine*, vel *inaptitudine* in Beneficiis curatis, reſidentialibus, & ſervitium requirentibus, ſecus in mere ſimplicibus.

### *SUMMARIUM.*

1 *Legitime poſſidens manutenendus eſt*;
2 *Præſertim ſi juſtum titulum, & bonum jus habeat.*
3 *Nominatus a majori numero Patronorum præferendus eſt.*
4 *Neceſſitas affixionis Edictorum in inſtitutionibus conſuetudine tolli poteſt, prout contingit in Urbe.*
5 *Nullitates ſero, & poſt ſecundam ſententiam allatæ ſpernendæ ſunt.*
6 *In Jurepatronatus largo modo gentilitio omnes deſcendentes Fundatoris præſentant in capita, non in ſtirpes.*
7 *Quoties major idoneitas tribuit vocationem dependenter a Patronorum nominatione; præferendus ille eſt, qui a majori illorum parte præſentatus fuit*;
8 *Etiamſi præſentatus a minori habeat majores qualitates*;
9 *Ubi vero vocationem independenter a nominatione tribuit, prælatio debetur habenti majores prærogativas.*
10 *Immediate a Fundatore vocatus, & habens qualitates requiſitas, non indiget præſentatione Patronorum.*
11 *Pro aſſecutione Beneficii ſenioritas prælationem tribuit*;
12 *Prout pariter qualitas Sacerdotalis in concurſu ſimplicis Clerici*;
13 *Itemque ordo ſcripturæ*;
14 *Nec non major doctrina, ac ſcientia*;

15 *Ac*

15 *Ac approbatio ad confeſſiones Sacramentales audiendas*.

16 *Verba* magis idoneus, *&* minus idoneus *important majorem aptitudinem, vel inaptitudinem*.

17 *Ubi tamen agitur de Parochiali, non vero ubi de ſimplici Beneficio nullum onus adnexum habente*. & n. 19.

18 *Explicantur* Text. in cap. 1. de offic. Cuſtod., & in leg. Quod ſi plures 18. ff. de Teſtam. Tutel.

19 *Verba ſupradicta denotant pariter aptitudinem, vel inaptitudinem in Beneficiis reſidentialibus, aliiſque habilitatem requirentibus pro ſervitio, & defenſione Eccleſiæ, ejuſque jurium*.

20 *Qualitas domicilii attenditur quoad Beneficia curata, vel reſidentialia, non vero quoad ſimplicia*;

21 *Et in paritate cæterarum qualitatum, non in diſparitate*.

22 *Qualitas originis prælationem non tribuit, quoties Teſtator generaliter omnes vocat tam commorantes in loco Beneficii, quam extra*.

23 *Paupertas unius Præſentati, & poſſeſſio alterius Beneficii in alio Præſentato, prælationem non dant, niſi in paritate cæterarum qualitatum*.

24 *Quo caſu probare oportet tum paupertatem, tum quod alter ex Beneficio poſſeſſo recipiat congruam ſubſtentationem*.

25 *Literis non expeditis Gratia non attenditur*.

## DECISIO CCLIX.

CUM firma, & valida Dominis meis apparuerint fundamenta, quibus innititur Sententia Rotalis, lata ab *R. P. D. meo de Thunn* in confirmationem præcedentis editæ ab R. P. D. Millino, in quibus conceſſa fuit manutentio in poſſeſſione hujus controverſi Beneficii Joanni Antonio de Nigris, uti præſentato a majori parte Patronorum, ac reſpective denegata fuit inſtitutio ad illud Laurentio Verde, merito, dubio per me Eis propoſito -- *An Sententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda* -- reſponderunt -- *Eam eſſe confirmandam* --

Cum etenim negari non poſſet, quin præfatus Joannes Antonius de Nigris eſſet jam in actuali hujus Beneficii poſſeſ-
1 ſione legitime apprehenſa vigore præſentationis ad ſui favorem factæ a majori parte Patronorum, hæſitandum proinde nec erat, quin ad tramites ejus poſſeſſionis danda ei foret manutentio in d. Beneficio, vigore notiſſimi *Text. in §. Retinendæ inſtit. de interd.*, locum ſibi vindicantis in hiſce etiam Cauſis Beneficialibus, ut præter adductos in Deciſione *R. P. D. Millini 16. Junii* 1741. §. *Fælicius*, & in altera *R. P. D. de Thunn 23. Februarii* 1742. §. *Cum enim*, quæ Sententias præceſſerunt, firmat *Rot. dec. 262. n. 6. cor. Buratt., deciſ. 275. n. 11. cor. Gregor., dec. 13. n. 2. de penſion., & dec. 22. n. 1. de uſur. cor. cl. me. Card. Falconer., & in Hiſpalen. Beneficii ſuper Manutentione 22. Junii* 1735. §. 1. *cor. bo. me. Criſpolto*, & ſi-
2 gnanter ea erat eidem decernenda, dum ultra actualis poſſeſſionis requiſitum, ſuffultus etiam apparuit juſto titulo, & boni juris aſſiſtentia, ex firmatis per *Rot. dec. 630. n. 3. & 4. cor. Merlin., dec. 27. n. 3., & dec. 64. n. 2. cor. bo. me. Kaunitz, & deciſ. 9. n. 2. de retinen. poſſeſſ. cor. Card. Falconer.*

Quod enim Joannes Antonius hujus Beneficii poſſeſſor munitus etiam eſſet juſto titulo, profecto dubium non erat; Etenim, cum ipſe præſentatus fuerit a majori numero Patronorum, ſicque ad ſui favorem annumeret *ſeptem* ex novem vocibus, conſtituentibus integrum jus nominandi ad hoc Beneficium, & Laurentius Verde fuerit electus a duobus tantum Patronis, clarus exinde reſurgebat titulus, quo mediante prædictus Joannes Antonius eſſet omnino in ſua poſſeſſione manutenendus ad excluſionem præſentati a majori Patronorum numero; cum explorati juris ſit,
3 majores habentem voces eſſe omnino præferendum ei, qui minores in nominatione obtinuit, prout ſtatuitur *in cap. quoniam, ibique Gloſſ. verb. qui majoribus de Jurepatr., Rot. dec. 129. num. 7. part. 19. rec., deciſ. 118. &* 141. utrobique *n. 1. cor. Emer. Jun., dec. 264. n. 13. coram Bich., dec. 30., & dec. 48.* pariter utrobique *n. 1. de Jurepatr. cor. Card. Falconer., & dec. 127. n. 1. cor. bo. me. Kaunitz, & in Pampilonen. Parochialis 22. Martii* 1732. §. *Quin claritas*

*cor.*

*cor. Emo D.Card.Rezzonico*, & cum aliis firmat Deciſio *R.P.D. Millini* §.*Quondam*,& altera *R.P.D.de Thunn* §.*Porro.*

Abſque eo quod difficultatem attulerint aſſertæ nullitates,propoſitæ ob prætermiſſam Edictorum conſuetam affi-
4 xionem . Etenim hæc nullitas attendi profecto non poterat hic in Urbe , in qua conſtantiſſima viget conſuetudo non affigendi hujuſmodi Edicta ; & propterea ſi in inſtitutione conceſſa eidem Joanni Antonio , ea fuerunt prætermiſſa , nulla ſane nullitas commiſſa fuit ; cum receptum ſit , legem præſcribentem hujuſmodi affixionem Edictorum eſſe inductam a Jure poſitivo , ac per conſequens per contrariam conſuetudinem tolli poſſe, ita ut, ubi ea viget, Edictorum affixio impune ſperni valeat , ut in puncto tradunt *Lambertin. de Jurepatr. part.2. lib.2. n.14. quæſt.6. in princ., Ricc. in prax. dec.106. n.76., Lotter. de re benefic. qu.13. n.35. lib.2., Vivian. de Jurepatr. lib.9. cap.1. n.23., Corrad. in prax. benefic. lib.4. cap.3. ſub n.24. §. Et cum alias , & n.29.*

Cæterum hæc aſſerta nullitas,& quælibet alia, quæ, ſi adfuiſſet, proponi utique potuiſſet tempore habili, parvipendenda erat penitus hodie , dum allegatur poſt jam editam ſecundam Senten-
5 tiam præcedentis confirmatoriam , in quibus terminis datum amplius eſſe nequit cuicunque allegare haſce , & alias nullitates, quæ in præcedentibus inſtantiis conſiderationem nunquam promeruerunt,per ea,quæ firmat *Rot. dec.572. n.2. & 3.par.2.recent.,deciſ.226. n.31. & 32.cor.Otthobon., dec.1921.n.8. cor. Coccin. , & dec.1. n.3. de appellat. cor. Card. Falconer.*

Sublata igitur qualibet impicta nullitate , exploratiſſimum fuit, Joannem Antonium habuiſſe majores Patronorum voces , dum ipſe præſentatus fuit a quatuor Perſonis de familia de Nigris , & a tribus de altera familia de Albinis , Laurentius vero e contra nonniſi duas voces obtinuit a duabus Perſonis Familiæ de Sanctis;non obſtante quod voces illorum de Albinis ſupervenerint favore prædicti Joannis Antonii poſt effluxum quadrimeſtre ; quoniam facta etiam deductione harum trium vocum familiæ de Albinis , conſtabat tamen eundem Joannem Antonium præſentatum fuiſſe a majori parte Patronorum , ex quo ei adhuc ſupererant quatuor voces illorum de Nigris,qui tot voces conſtituunt , quot perſonæ ſunt in hac Familia , dum , ut jam firmatum fuit in contemporanea mea Deciſione ſuper pertinentia Patronali , in caſu , de quo
6 agitur,Juſpatronatus hujuſmodi eſt gentilitium largo modo ſumptum, & uti tale, omnes deſcendentes a Fundatore admitti debent ad præſentandum in capita, non autem inſtirpes,ut in d.mea contemporanea Deciſione §.*Nihilominus.*

Minus inficiari poterat , quin præfatus Joannes Antonius eſſet juxta fundationis legem magis qualificatus ad effectum , ut præferretur ad hoc Beneficium ; Eadem ſiquidem fundationis lege perſpecta , illico conſtitit , Dominicum Moretti Fundatorem voluiſſe , *ut quotieſcunq; in familia ipſius aderit aliquis idoneus , iſte ſemper eligi, nominari, & præſentari debeat , & ſemper magis conjunctus , magiſque idoneus præferatur* ; Cum autem quoad Sanguinis conjunctionem erga ipſum Fundatorem ſint Collitigantes in pari gradu, quæſtio igitur unice reducebatur ad majorem idoneitatem,& hæc aut præbeat mediatam , & indirectam vocationem perſonis nominandis, mediante Patronorum facto , aut vero immediatam , & independentem a facto ipſorum , utroque caſu præfatus Joannes Antonius erat omnino præferendus Laurentio ; Quoniam ſi ea qualitas majoris idoneitatis
7 dependens a Patronorum nominatione conſtituit vocationem , & in his terminis idem Laurentius , cum habeat pro ſe majores ipſorum voces , debebat indubie præferri , ne eorundem Patronorum facultas fruſtranea remanſiſſet , ex traditis per *Garz. de Benefic. part.7. cap.15. n.21. & 22., Pax Jordan. lucubr. Canon. to.2. lib.10. tit.8. n.219., & tit.26. n.34., Piton. diſcept. Eccleſ. tom.1. in Parergon. n.11. & 12., & de controv. Patron. allegat.1. n.3., Vivian. de Jurepatr. lib.12. cap.8. n.1., Rot. deciſ.338. n.1. cor. Pen., dec.94. n.8. & 9. cor. Duran., dec.560. n.1. cor. Caprar. , & in Montis Regalis Prioratus 24. Ja-*

*nua-*

nuarii 1718. §. Neutiquam cor. bo. me. Anſald., & in Giennen. Cappellaniæ 11. Junii 1731. §. Nullatenus coram cl. me. Card. Cincio, & firmat Deciſio R.P.D. Millini §. Ratione, & altera R.P.D. de Thunn §. Longeque minus, etiamſi præſentatus a minori parte Pa-
8 tronorum majores habuiſſet qualitates, ut tradit Lambertin. de Jurepatr. par.3. lib.2. qu.4. art.3. & 4. utrobique num. unic., Rot. dec.942. n.1. cor. Buratt., & dec.560. n.2. cor. Caprar., & d. Deciſio R.P.D. Millini d. §. Ratione.

Si vero prædicta qualitas majoris idoneitatis præferebat immediatam vocationem independenter a Patronorum
9 nominatione, & in iſto caſu eo fortius Joannes Antonius, utpote majoribus præditus prærogativis, & qualitatibus erat in aſſecutione hujus Beneficii omnino præferendus; cum receptiſſima ſit regula, quod ex pluribus in pari ſanguinis gradu exiſtentibus, præferri ſemper debeat, qui melioribus prærogativis alium antecellit; ad Text. in Can. ſi forte diſtin.63., & in cap. quoniam de Jurepatr. lib.2. part.3. qu.5. art.21. ſub n.3. circa fin. verſ. procedere, Piton. diſcept. Eccleſ.4. n.105., Rot. dec.26. n.22. coram Cerr., dec.125. n.5. & ſeq. coram Emer. Jun., dec.123. n.6. cor. Otthobon., & dec.18. n.1. de Jurepatr. cor. Card. Falconer., & in Calaguritana Beneficii 13. Maii 1735. §. Certius, cor. bo. me. Harrach cum aliis relatis in Deciſione R.P.D. de Thunn §. Aut vero.

Quod procedere viſum fuit, etiamſi præfatus Joannes Antonius a Patronis præſentatus non fuiſſet, aut ſaltem fuiſſet electus a minori eorum parte, quia quoties aliquis eſt immediate vocatus a
10 Fundatore, habetque una ſimul omnia requiſita ab eo præſcripta, Patronorum facto non indiget, cum cenſeatur tanquam præſentatus ab ipſo Fundatore, qui eſt Patronus omnium melior, & ad rem bene perpendunt Lambert. de Jurepatr. lib.2. part.3. quæſt.3. n.2., Lotter. de Re Benefic. lib.2. quæſt.38. n.26., Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.20. n.7., Rocc. diſput. Jur. cap.190. n.21., Rot. dec.122. n.5. part.11. recen., deciſ.189. n.10., & deciſ.264. n.18. cor. Bich., deciſ.99. n.2. & 3. coram Pamphil., dec.3. n.17., & dec.219. n.1. cor. bon. mem. Herrer., & dec.52. n.2., & dec.57. n.1. de Jurepatr. cor. Card. Falconer.

Diſcutiendum itaque nunc ſupererat de majoribus prærogativis, ac meritis, quæ prælationem concedere poſſunt pro aſſecutione Beneficii: Et in hac facti quæſtione parum erat immorandum, dum e conſpectu Laurentii longe, multumque ea præfulgebant in eodem Joanne Antonio, & quidem accedebat in
11 primis in eo qualitas, ſeu prærogativa ſenioritatis, quæ prælationem abſq; dubio tribuit in concurſu ipſius Laurentii, qui Junior eſt, ut ad præſcriptum Text. in cap. cum in cunctis verſ. ætatis majoritas de elect. firmatur tam in Deciſ. R.P.D. Millini §. Sin autem, quam in altera R.P.D. de Thunn §. Quod autem, & præter inibi adductos tradunt Vivian. de Jurepatr. lib.12. cap.9. n.25., Piton. de controverſ. Patron. alleg.85. n.15., Rot. dec.62. n.2. & 3., & dec.240. n.3. part.12., dec.515. n.4, & dec.584. n.4. part.18. rec., dec.284. n.14. coram Bich., dec.25. n.2. cor. Priol., & dec.69. n.3. cor. bo. me. Molin., & in Calaguritana dimidii Beneficii 19. Novembris 1735. §. In perpendendis coram R.P.D. Calcagnino Decano; Nam Senioritas ſecumfert majorem prudentiam, & maturitatem, & ob id etiam prælationem ſupra Juniorem, ut cum aliis ait d. deciſ.62. n.3. part.12. rec.

Huic prærogativæ ſenioritatis altera ſubſequebatur conſiſtens in qualitate
11 Sacerdotali, quæ indubie concurrit in eodem Joanne Antonio, quæque pariter prælationem tribuit ad aſſequendum Beneficium in excluſionem Laurentii ſimplicis Clerici, ea ratione, quia Sacerdos magis dignus ſemper reputatur ſimplici Clerico, tradunt in puncto Vivian. de Jurepatron. alleg.7. ſub n.10., Amoſtaz. de Cauſ. piis titul. de Cappellaniis lib.3. cap.9. n.46., Piton. de controverſ. Patron. alleg.33. n.15., Rot. deciſ.171. n.2. part.10., & dec.62. n.4. part.12. rec., dec.968. n.1., & 2. cor. Seraph., deciſ.25. n.3. cor. Priol., deciſ.1352. n.2. cor. bo. mem. Lancett. cum aliis collectis in Deciſ. R.P.D. Millini §. Longe, & R.P.D. de Thunn §. Quod autem.

Quæ quidem Sacerdotalis qualitas tan-

tanto magis ſpectanda ad hunc effectum erat, dum magis veriſimile apparuit, eundem Fundatorem Sacerdotes ſupra Clericos prædilexiſſe, dum profeſſus fuit erigere hoc Beneficium *pro uno Sacerdote, ſeu Clerico Sæculari*. Poſita autem hac vocatione primo de Sacerdote, & poſtea de ſimplici Clerico, non leve iudicium ex hoc ordine Scripturæ deducebatur majoris prædilectionis ipſius Fundatoris erga Sacerdotes potius, quam Clericos, & proinde etiam conſentanee ad Fundatoris intentionem prælatio erat ſemper concedenda eidem Joanni Antonio, utpote Sacerdo-
13 ti, cum ordo Scripturæ de jure prælationem tribuat, ad *Text. in leg. generaliter §. Proinde ff. de fideicom.*, *leg. 1. ff. de alb. ſcriben.*, *& in leg. quoties 34. ff. de uſuſ.* -- ibi -- *Siquidem ibi legatum fuit Titio, & Mævio, poteſt dici prius Titio, deinde Mævio legatum datum* -- *Silva de qualit. prælat. num. 7.*, *Vallaſc. conſult. 121. n. 3.*, *Valenzuel. conſ. 63. n. 111.*, *Lar. de Cappellan. lib. 2. cap. 3. n. 47.*, *Rot. dec. 596. n. 3. par. 18. rec.*, *dec. 964. n. 16. cor. bo. me. Molin.*, & cum aliis proſequitur *Deciſio R. P. D. de Thunn §. Rurſus.*

His omnibus demum adſtipulabatur major præcellentia ipſius Joannis Antonii in ſcientia doctrinæ Eccleſiaſticæ, propter quam promeruit approbari ad excipiendas Confeſſiones Sacramentales ab Ordinario, ac propterea ob hanc eandem qualitatem, quæ ſane ſperari nunc non valet in Laurentio, dubium amplius non erat, quin uti magis idoneus ad præſcriptum Fundatoris eſſet omnino præferendus, ut de prælatione
14 concedenda ob majorem doctrinam, rerumque Eccleſiaſticarum ſcientiam ſunt *Text. in Can. ſi forte diſt. 63.*, *& in cap. cum in cunctis de elect.*, *& in cap. grave nimis de præben.*, *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.*, *Garz. de Benefic. part. 7. cap. 7. fere per tot.*, *Pariſ. de reſignat. lib. 4. qu. 4. n. 2.*, *Rot. dec. 284. n. 14.*, *& dec. 601. n. 2. coram Bich.*, *dec. 227. n. 2. cor. Carill.*, *dec. 248. n. 6. & 7. cor. Otthobon.*, *dec. 198. n. 1. coram Dunoz. Jun.*, *dec. 1175. n. 6. coram bo. me. Molin.*, *& in Valentina Beneficii 5. Junii 1739. §. 12. cor. R. P. D. Peralta*, & firmat *Deciſio R. P. D. Millini §. Longe*, & altera *R. P. D. de Thunn §. Quod autem*, cum aliis con-
15 cordantibus, & de prælatione tribuenda Sacerdoti approbato ad excipiendas Sacramentales Confeſſiones, cum hæc qualitas majorem idoneitatem comprobet, & adaugeat merita, agunt *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 4. n. 143.*, *Lotter. de Re Benefic. lib. 2. cap. 31. n. 138.*, *Rot. dec. 62. n. 7. par. 12.*, *dec. 515. n. 11.*, *& dec. 659. n. 13. part. 18. rec.*, *dec. 215. n. 4. cor. Celſ.*, *deciſ. 18. n. 3. cor. Zaratt.*, *dec. 485. n. 2.*, *& dec. 498. n. 8. cor. Royat.*

Abſque eo quod momentum habere potuerit, quod verbum *magis idoneus*,
16 cum agatur de ſimplici ſęculari Beneficio, intelligendum ſit juxta naturalem ejus ſignificationem de magis apto, prout habetur *in cap. 1. de Offic. Cuſtod.*, ubi *Abb. ſub n. 1.*, explicando verbum illud inibi expreſſum *minus idoneus* inquit ſignificare *inaptitudinem*, & pariter ſic in eodem *Text.* explicat *Barboſ. n. 1.*, *& in leg. quod ſi plures 18. de teſtam. tutel.*, & tradunt *Paſſerin. de elect. cap. 30. n. 26.*, *Pax Jordan. lucubrat. Canon. tit. 8. lib. 10. n. 220. in fin.*, *& n. 223. in fin.*, *Bellett. Diſquiſ. Clerical. tit. de diſceſſ. Cleric. §. 5. n. 55.*, *Piton. diſcept. Eccleſ. 109. n. 21. tom. 4.*, *Fargn. de Jurepatronat. tom. 2. can. 9. caſ. 7. n. 4.*, ac per conſequens, cum Laurentius ſe crederet magis aptum, utpote valens cum ejus pręſentia eidem Beneficio prodeſſe, pręlationem in concurſu Joannis Antonii alienigenę ſibi competere aſſerebat.

Animadverſum ſiquidem fuit, quod hujuſmodi intelligentia verbi *magis*
17 *idonei*, quod importat majorem aptitudinem, recipienda eſſet, ſi ageretur de Beneficio Parochiali, pro cujus aſſecutione non ſufficit profecto qualitas Doctoratus, Senioritatis, Sacerdotii, & ſimilium, ſed, ultra has qualitates, quę conſtituerent quem digniorem, requireretur qualitas morum, prudentię, & aptitudo ad gubernandam Eccleſiam, ut explicant *Pax Jordan. lucubrat. Canon. lib. 10. tit. 8. n. 120. & 221.*, *Card. de Luc. de Paroch. diſc. 6. n. 4.*, *& in adnot. ad Conc. Trid. diſc. 31. n. 21.*, *Barboſ. ad idem Concil. ſeſſ. 24. cap. 18. num. 118.*, *Rot. dec. 612. n. 3. & ſeq. coram*

*Mer-*

*Merlin, dec.631. n.6. cor. Bich., dec.32. n.4., & dec.85. ubi Adden. n.21. coram Anſald.*, non autem amplecti poterat in hypotheſi, in quo agitur de ſimplici Beneficio, quod nullum habet onus adnexum, quodque propterea nil aliud expoſcit pro illius obtinenda prælatione, niſi majora merita, majoreſque extrinſecas qualitates, nempe præſtantioris ſcientię, ętatis, ordinis, & aliorum ſimilium, ut ſuperius plene probatum fuit.

Et de facto expendendo authoritates in objecto allegatas, nil mirum, *ſi in cap.1. de Offic. Cuſtod.* verbum illud *ido-*
18 *neus* acceptum fuit pro magis apto, juxta ejus explicationem *Abbatis*, & *Barboſæ*, quia in eo Textu agitur de Officio Cuſtodis, qui onus habebat adnexum, & tenebatur — *Canonicas horas pulſare, ornamenta Altaris, & cuncta utenſilia Eccleſiæ cuſtodire, & circa Lampades, & Lanternas in accendendo, & extinguendo pervigil eſſe* --, prout etiam *Text. in d. leg. quod ſi plures 18. ff. de teſtam. tutel.*, nil facit ad rem, cum inibi agatur de Tutela, quę conſiſtit in ſola materiali adminiſtratione, & aptitudine Tutoris, ac ideo mirum pariter non erit, ſi dictum verbum magis idonei explicatum fuit pro majori aptitudine. Et hanc intelligentiam conſequuntur cęteri Doctores, ut ſupra in
19 objecto propoſiti, cum loquantur in Beneficiis reſidentialibus, & Parochialibus, aut aliis, requirentibus majorem habilitatem pro ſervitio, ac defenſione Eccleſię, ejuſque Jurium.

Nec ullum fundamentum conſtitui poterat per Laurentium, vel in eo, quod eſſet Originarius, & Domiciliarius in loco Beneficii, vel quod eſſet Clericus nullum aliud poſſidens Beneficium, vel
20 demum in eo, quod ſit Pauper; quo enim attinet ad qualitatem domicilii in loco Beneficii, hęc eſſet attendenda in caſu, quo ageretur de aliquo Beneficio Curato, vel reſidentiali, non autem ubi, ut in hypotheſi, res eſt de ſimplici Beneficio, nullum ſervitium, vel adminiſtrationem habente adnexam; Quinimmo hęc materialis pręſentia in loco Be-
21 neficii attendi poteſt dumtaxat, ſi cęterę qualitates pares ſint in Pręſentatis, ita ut ſi eę pręcellant in extero, iſte abſque dubio Domiciliario erit pręferendus, ut ad propoſitum tradunt *Mandoſ. ad regul.17. Cancell. quæſt.41. ſub n.9., Pax Jordan. lucubr. Canon. lib.10. tit.8. n.202., Piton. de controv. Patron. allegat.95. num.24., Paſſerin. de elect. cap.30. n.197., Rot. poſt Monacell. in formul. legal. dec.9. n.4. to.4., in Tuden. Vicariæ de Domino 30. Julii 1723. §.1. & ſeq. cor. bo. me. Criſpolto*, & concordat Deciſio *R. P. D. Millini §. Cum enim*, & altera *R. P. D. de Thunn §. Quandoquidem*.

Et ſignanter nullam promerebat animadverſionem hęc qualitas originis in loco Beneficii, dum Fundator erat Taurinenſis, & ſuppoſuit in ipſamet Fundationis lege, quod vacatio hujus Beneficii evenire poſſet tam in Romana Curia, *quam extra*; Unde quoties conſtat,
22 eundem vocaſſe, ac mentionem feciſſe per generalem omnium vocationem tam de commorantibus in Urbe, quam de abſentibus, ſicuti ęqualis inſurgit erga ipſos prędilectio, ita nullum valet dare eidem Laurentio fundamentum pręlationis, ut tradunt *Valenz. conſ.105. numer.92., Silva de qualit. prælation. numer.199., Amoſtaz. de Cauſ. piis tit. de Cappellan. cap. num.45., Rot. in Mediolanen. Beneficii 21. Februarii 1736. §. Idque cor. bo. me. Harrach*, & firmat utraque pręcedens Deciſio, prima nempe *§. Indubitantius*, & ſecunda *dicto §. Quandoquidem*.

Pro eo autem, quod attinet ad paupertatem Laurentii, & poſſeſſionem alterius Beneficii in Joanne Antonio,
23 iſtę duę qualitates animadverſionem promerentur, data paritate cęterarum qualitatum inter ipſos pręſentatos, non autem, ubi illę pręvalent ex parte unius, nempe dicti Joannis Antonii, ut in puncto, conſiderando paupertatem verificabilem cęteris paribus, firmat *Rot. deciſ.61. n.4. par.3., dec.23. n.16. par.10., & dec.296. n.6. part.11. rec.*, & in terminis non Beneficiati concurrentis cum Beneficiato, *Rot. dec.240. n.6. part.13. rec., dec.267. n.6. & ſeq. cor. Otthobon., & in Burgen. dimidii Beneficii 30. Junii 1732. §. Nullatenus cor. Card. Rezzonico*, cum aliis collectis in Deciſione

R.P.D. Millini §. *Neque*, & R.P.D. de Thunn §. *Prout*.

Non omiſſa etiam animadverſione, quod, ut quis valeat præferri in aſſecutione Beneficii ob propriam paupertatem, & ex quo alter poſſidet aliud Beneficium, neceſſario probare debet tum
24 ejus paupertatem, tum etiam, quod alter, qui Beneficium habet, recipiat ex eo congruam ſubſtentationem, ut in terminis primæ propoſitionis pluribus adductis eſt *dec.*75., ubi *Adden. n.*36. *coram Anſald.*, & in terminis ſecundæ conſtans eſt noſtri Sacri Auditorii Sententia, de qua *Rot.dec.*584. *num.*6., *deciſ.*659. *n.*10. *&* 11. *part.*18. *rec.*, *deciſ.*632. *n.*6. *cor.Dunoz. Jun.*, *dec.*169. *n.*8. *cor.Celſ.*, *dec.*120. *n.*8. *cor.Zaratt.*, *dec.*459. *n.*9. *cor.Peutinger.*, *deciſ.*722. *n.*9. *cor. Caprar.*, *& dec.*69. *n.*16. *cor. bo. me. Molin.*; Cum autem quoad has duas indiſpenſabiles probationes defecerit ſemper idem Laurentius, immo conſtitit ſemper, ipſum alia bona poſſidere, propter quod Pauper dici non poterat, & Joannem Antonium congruam ſubſtentationem non retrahere ex altero Beneficio, quod habet, hinc ſequebatur perneceſſe, quod dictæ duæ qualitates nullam prælationem tribuere poterant eidem Laurentio, ut proſequitur utraque præcedens Deciſio, prima nempe §. *Adhæc*, *&* §. *fin.*, & ſecunda pariter §. *fin.*

Demum, quod attinet ad gratiam reportatam ab eodem Laurentio deroga-
25 tionis medietatis vocum, hæc vel attendi nequit, quia Literæ expeditæ non ſunt, & propterea juxta regulam 27. Cancellariæ non licet Jus reddere ad formam ſupplicationis, vel irrita eſſe debet, cum ipſe nequaquam habuerit medietatem Vocum, ut alteri medietati valeat derogari, ſed tantum duas ex novem vocibus integrum Patronatum activum hodie componentibus.

Et ita cohærenter ad præcedenter firmata, utraque Parte ſatis audita, reſponſum fuit.

## LEODIEN. BENEFICII.

*Lunæ* 1. *Aprilis* 1743.

## ARGUMENTUM

Habes in Deciſ.CCXVII.

## *SUMMARIUM.*

1 *Quaſi poſſeſſio præſentandi tranſit in hæredes*; & n.13.

2 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione eſt manutenendus.*

3 *Poſſeſſio nulliter capta, licet anterior manutenibilis non eſt.*

4 *Poſſeſſio Beneficii capta nemine citato, nec publicatis Edictis, nulla eſt*; & num.6.

5 *Præſertim quando Patroni præſentant uti ſinguli.*

6 *Deficiente publicatione Edictorum, tam inſtitutio, quam poſſeſſio nulla eſt*;

7 *Ex conſuetudine tamen dicta publicatio omitti poteſt.*

8 *Diſpenſatio a publicatione prædicta probat eam eſſe in uſu.*

9 *Teſtes contra factum, & veritatem deponentes non ſunt attendendi*;

10 *Sicuti neque Teſtes lite pendente, nec citata Parte, expiſcati.* & n.17.

11 *Conſuetudo contraria juris diſpoſitioni, communi DD. ſententiæ, & Tribunalium omni praxi concludentiſſime probanda eſt.*

12 *Defenſione carens non eſt citandus*; *licet in Literis Apoſtolicis adſit clauſula* -- Amoto --.

14 *Præſentatus a Patrono exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi eſt inſtituendus.* & n.19.

15 *In dubio præſentaſſe præſumitur in ultimo ſtatu, qui præſentavit in penultimo.*

16 *Fides Baptiſmatum illegales, & extractæ ſine compulſatione, & citatione Partis non probant.*

18 *Fides, & depoſitiones, aut erroneæ, aut falſæ, rejici debent.*

19 *Præſentatus a legitimo Patrono, & exiſtens de genere vocatorum, manutenendus eſt.*

20 *Decimus quartus annus, licet inceptus, & non completus, ſufficit pro aſſecutione Beneficii.*

DE-

Digitized by Google

## DECISIO CCLX.

FUndamenta contumacialis Deciſionis coram Me editę die 12.Januar.1742., per quam denegata Joanni Reinders manutentione in poſſeſſione controverſi Beneficii Beatiſſimæ Virginis Mariæ, & S. Barbaræ, illam viceverſa concedendam eſſe Chriſtiano Noels exiſtimatum fuit, cum in contradictorio partium conflictu ad trutinam hodierna die revocaverim ſub conſueto dubio — *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* — DD. pro perſiſtentia *in deciſis* reſpondere non detrectarunt.

Pro comperto ſiquidem iterum Domini habuerunt, quod poſſeſſio adepta per Chriſtianum legitimo, & juſto titulo innixa erat, nempe præſentationi in ejus favorem expletæ ab Eliſabeth Catharina Ghoos, in quam,
1 uti filiam Martinæ, quæ in ultimo ſtatu cum effectu præſentaverat, hoc idem jus præſentandi transferat; & altera e contra poſſeſſio, quam nactus fuerat Joannes Reinders, nullitatis vitio erat prorſus infecta; adeoque hæſitandum non erat, quin Chriſtianus, non au-
2 tem Joannes, eſſet in ſua poſſeſſione manutenendus, ut firmat mea præcedens deciſio §. *Poſſeſſio ſiquidem*.

Abſque eo quod huic reſolutioni obicem afferre potuerit, quod in hoc Judicio poſſeſſorio prævalere debeat poſſeſſio illa, quæ anterioritatem temporis habet. Siquidem, licet Joannis poſſeſſio anterior ſit in tempore, quia
3 tamen nulliter capta fuerat, manuteneri proinde non poterat, ut ponderat dicta mea Deciſio §. *Conſtito*; Nec ambigendum erat de patentiſſima nullitate poſſeſſionis captæ a Joanne, dum ad eam capiendam devenit ſub præſi-
4 dio præſentationis trium Incolarum, nemine citato, nulliſque publicatis conſuetis edictis ad normam notiſſimi *Textus in cap. final. de electione in 6.*, ubi ſub pœna nullitatis actus præſcribitur edictorum affixio, & publicatio; quod locum a fortiori ſibi vindicat in
5 Præſentationibus concedendis a Patronis uti ſingulis, ut obſervatum fuit in dicta deciſione §. *Quæ quidem*; Quamobrem cum tam inſtitutio, quam ſub-
6 ſequens poſſeſſio conceſſa fuerit præfato Joanni abſque præventiva edictorum publicatione, in comperto erat, tam inſtitutionem, quam ſucceſſivam poſſeſſionem ab eo acquiſitam ab inevitabili nullitatis vitio ſalvari minime poſſe, ut proſequitur d. præcedens deciſio §. *Quo enim*.

Et hinc inutiliter dicebatur, quod in Curia Leodienſi aderat conſuetudo contraria prædictæ edictorum publica-
7 tioni, adeoque eorum prætermiſſio nullitatem producere non valet; ad firmata in *Romana Beneficii 8. Martii hujus anni 1743. §. Abſque eo quod cor. me*; Hujuſmodi namque conſuetudo, licet probata in *dicta Romana Beneficii cor. Me* corruebat tamen in hypotheſi, de qua agitur; dum in facto certum erat, quod Archidiaconus Leodienſis, qui inſtitutionem Joanni conceſſerat, ex gratia ſpeciali, & ſub expreſſione, quod edictorum affixio, ſeu proclamationes a Jure præſcriptæ, fieri ſolent in Civitate, & Diœceſi Leodienſi, diſputationem ſuper eis emiſit; Hoc autem poſito, funditus corruebat aſſerta conſue-
8 tudo; quippe quia eo ipſo, quo per Archidiaconum diſpenſatum fuit ſuper hac edictorum affixione, & proclamationibus, indubia conſurgit confeſſio, quod edicta erant in uſu, quodque erant præmittenda ante inſtitutionem conceſſam, ex firmatis per *Rot. dec. 497. n. 5. part. 1. & deciſ. 373. n. 4. part. 13. recent.*

Quibus attentis, quiſque percipere poterat, quantum fidei promerebantur teſtes illi, qui ad hanc probandam conſuetudinem adducebantur, dum contra eos militat hujuſmodi ſolemne factum Archidiaconi, qui, diſpenſando ſupra hiſce edictis, confeſſus fuit, quod illa erant in uſu in diæceſi, & Civitate Leodienſi; Teſtes enim attendi non
9 poſſunt, quando deponunt contra factum, & veritatem *Rot. dec. 2. n. 18. de embyt. cor. Card. Falcon., & dec. 93. n. 3. cor. bon. me. Herrera*; Eoque ma-
10 gis, quia expiſcati ſunt pendente lite, & ſine partis citatione; ita ut nedum ob hanc cauſam nullam conſequi debeant fidem, per ea, quæ firmat, *Rot. d. dec. 93. n. 16. cor. Herrer.*, & ali-

& alibi; verum etiam quia producti fuerunt ad illum duriſſimum effectum,
11 probandi nempe conſuetudinem contrariam Juris Canonici diſpoſitioni, communi Doctorum ſententiæ, & receptiſſimæ Tribunalium omnium Eccleſiaſticorum praxi; In quibus terminis aſſerta conſuetudo indubiis monumentis probari debebat, non autem illegalibus teſtium depoſitionibus, pendente, aut jam jam inſtante lite expiſcatis, ut animadverſum fuit in præcedenti deciſione §. *Fruſtra autem*.

Nec poſſeſſio quoque Chriſtiani notanda erat de nullitate, ex quo ipſe non citaverat Joannem, qui erat uſque tunc in poſſeſſione, quique citandus erat, etiamſi dicendus eſſet intruſus, & præcipue ob clauſulam illam -- *Amoto* -- in Literis Apoſtolicis inſertam; Retenta ſiquidem nullitate inſtitutionis, & poſſeſſionis ab eodem Joanne adeptæ ſine edictorum publicatione, ſicuti nullus ei ſuppetebat titulus ad ſeſe tuendum idoneus, ita impune ipſius citatio prætermitti poterat; qui enim defenſione
12 caret, fruſtra queritur ſe non fuiſſe citatum, juxta limitationem, de qua Doctores relati per *Franceſ. de Intruſ. quæſt.*87.*n.*28.& concordat deciſio, quæ confirmatur §. *final.*

Quod autem Joannes jus non haberet, quo propriam tueri poſſet poſſeſſionem, perſpicuum erat; Etenim, ultra nullitatem inſtitutionis, & poſſeſſionis, ipſe præſentatus fuerat a tribus incolis, qui etſi ſe eſſe Patronos aſſeruerint, nunquam tamen patronalem pertinentiam penes ſemetipſos adeſſe probarunt; quando e contra conſtitit etiam hodie, Chriſtianum fuiſſe præſentatum ab Eliſabeth filia Martinæ, quæ jam reperiebatur in quaſi poſſeſſione præſentandi juxta ſtatum an. 1685., in quo eadem Martina ſuam cum effectu expleverat nominationem; qua-
13 propter, ſi quoad omnes Juris effectus quaſi poſſeſſio præſentandi tranſit in ſucceſſores, in comperto erat, quod Joannes, uti præſentatus a dd. tribus Incolis, qui nunquam probarunt ſe eſſe patronos, nullum jus habebat, quo ſe tueri poſſet in poſſeſſione hujus Beneficii, & e converſo, quod bonum Jus fovebat Chriſtianus, ac propterea
14 inſtituendus, quia, utpote pręſentatus ab Eliſabeth, in quam hoc Jus tranſierat, habendus erat uti præſentatus a Patrona vere exiſtenti in poſſeſſione pręſentandi, ut firmatum fuit in d. deciſione §. *deſcendentes*.

Idque indubitantius admittendum erat, dum ultra d. ſtatum anni 1685. accedebat quoque ultimus anni 1698., in quo eadem Martina cum effectu filium ſuum Joannem pręſentaverat, ut obſervat deciſio, quę revidetur §. *Virtus*. Abſque eo quod quidquam detrahere potuerit, quod in d. ſtatu anni 1698. ignoratur, an Martina, vel alii pręſentaverint, quia pręſentatio uſque tunc facta fuit ſine expreſſione nominis Patroni; Verum hoc objectum non relevat in facto, neque obſtat in Jure.

Non enim in facto, quia ex teſtibus ex certa ſcientia deponentibus, indubiamque promerentibus fidem, atque ex aliis legalibus documentis conſtitit, in d. ſtatu anni 1698. Joannem ſupradictum fuiſſe pręſentatum a Martina ejus matre. In Jure etiam non obſtat, quia, quatenus dubium eſſet, an ipſa, vel
15 alii uſque tunc pręſentaverint, non tamen conſtat eandem Martinam fuiſſe excluſam a præſentando in d. an. 1698.; adeoque, ſecluſa hac probatione, dicendum erat de Jure, quod ipſa, & non alii pręſentaverant in d. ultimo ſtatu, cum juvari poterat ea quaſi poſſeſſione pręſentandi, quam acquiſiverat in pręcedenti ſtatu anni 1685., ad effectum pręſentandi in ſubſequentibus, ut antiquioribus relatis tradunt, *Lotter. de re benef. lib.* 11. *quæſt.* 15., *Piton. de controv. Patron. alleg.* 9. *n.* 31. *in fin.*, *alleg.* 11. *n.* 26., & *alleg.* 100. *n.* 620., *Rot. dec.* 3. *n.* 2. *cor. Otthob.*, *dec.* 46. *n.* 13. *cor. Priol.*, *dec.* 410. *n.* 6. *cor. Anſald.*, & *in Bituntina Juriſpatronatus* 19. *Januarii* 1731. §. *quibus Conſtabilitis*: *cor. R.P.D. Millino*.

Fruſtra autem Joannes conabatur adſcribere Juſpatronatus activum ſupradictis tribus Incolis, qui nominationem expleverant ad ejus favorem; paſſivum vero ſibi arrogare, ex quo tam illi, quam ipſe vel cognatione, vel conſanguinitate a fundatore deſcendunt

dunt; Quoniam, quod attinet ad hujuſmodi aſſumptum, hoc profectò nullam habere viſum fuit ſubſiſtentiam; dum
16 probatur fidibus Baptiſmatum, quæ, cum careant omni legalitate, ex quo extractæ fuerunt ſine compulſatione, & partis citatione, quinimo, cum nec liqueat ex eis, undenam fuerint extractæ, nullum probationis gradum conſtituebant: *Rot. dec.20. n.16.*, *& deciſ.432. num.1. par.18. recen.*

Quemadmodum parvipendi poterant Teſtes ad hanc conſanguinitatem probandam adducti, tum quia expiſca-
17 ti fuerunt lite pendente, & ad opportunitatem, *Rot. dec.231. n.5. part.15.*, *& deciſ.467. n.51. par.19. rec.*; Tum præfati teſtes non bene compatiebantur,
18 ſeu conveniebant cum ſupradictis fidibus Baptiſmatum; unde cum in illis, aut iſtis lateret error, aut falſitas, omnes rejici, & ſperni prorſus debebant, juxta principium, de quo *in leg. Titiæ ff. de condit.*, *& demonſtr.*, *Rot. dec.748. n.6. par.3. rec.*

Hæc autem conſanguinitas reſpectu fundationis a Joanne non probata abunde e converſo juſtificata fuit a Chriſtiano tam reſpectu ſui, quam Eliſabeth Patronæ; unde firmum, immotumque ſemper erat, eundem Chriſtianum præ-
19 ſentatum a legitima Patrona, & de genere vocatorum, eſſe omnino manutenendum in ſua poſſeſſione, quam ceperat vigore d. præſentationis, factæ a præfata Eliſabeth, ut ait dicta mea Deciſio §. *Juſtus*.

Parumque demum officiebat, quinimmo nec ſubſiſtebat, quod Chriſtianus conſtitutus erat in decimo tertio anno, ac propterea incapax aſſequendi Beneficium; quoniam, cum ipſe natus fuerit die 7. *Julii* 1724., & ſub die 16. *Auguſti anni* 1737. præſentationem obtinuerit, ac demum in ſequelam literarum Apoſtolicarum, menſe Octobris ejuſdem anni poſſeſſionem ceperit, negari non poterat, quin eo tempore age-
20 ret decimum quartum annum, qui ſufficiens eſt ad aſſequendum Beneficium, etiamſi eſſet inceptus, & non completus, ut ad normam *Sac. Conc. Trid. cap.6. ſeſſ.23. de refor.* probant Doctores relati a *Barboſ. ad id Concil. d. cap.6. n.2.*

Et ita utraque &c.

## ROMANA, SEU SAVONEN. FIDEICOMMISSI.

*Lunæ prima Aprilis 1743.*

### ARGUMENTUM.

Dictio *ſemper* reſpiciens prælationem maſculorum adjecta vel in principio, vel in fine Teſtamenti per orationem ſeparatam præſeferentem modum regulæ, tribuit eiſdem maſculis prælationem ſupra fæminas etiam diverſæ lineæ; ſecus ſi adjecta fuerit poſt quamcumque ſubſtitutionem, & lineam. Cætera habes in Argumento Deciſionis CXCIII, & CCXIV.

### SUMMARIUM.

1 *Fæminæ veniunt ſub nomine* deſcendentium.

2 *Prælatio maſculorum includit vocationem fæminarum.* & ſub n.3.

3 *Bona nequeunt avelli a linea admiſſa, niſi in totalem ejus extinctionem.*

4 *Vocatio pro ſe habens res judicatas nequit amplius controverti.*

5 *Dictio* ſemper *reſpiciens prælationem maſculorum adjecta vel in principio, vel in fine Teſtamenti per orationem ſeparatam præſeferentem modum Regulæ, tribuit eiſdem maſculis prælationem ſupra fæminas diverſæ lineæ; ſecus ſi adjecta fuerit poſt quamcunque ſubſtitutionem, & lineam.*

6 *Prælatio maſculorum de jure intelligenda eſt diſtributive in una, eademque linea.*

7 *Lineæ initium ſumunt a primo vocatis, non vero ab eorum ſtipite vocationem non habente.*

8 *Deſcendentes a diverſis ſtipitibus efformant lineas diverſas.*

9 *Qualitas monaſtica non impedit ſucceſſionem ad fideicommiſſum, & primogenituram etiam artificialiter agnatitiam, ubi agatur de temporali admiſſione, non de perpetua;*

10 *Profeſſio enim non tollit jura ſanguinis.*

11 *An vero pro temporaliter etiam excludendis Regularibus requirantur conjecturæ excluſionem expreſſe præſeferentes, vel ſufficiat, ſi eam tacite inducant; Remiſſive.*

12 *Onus abſque pœna in caſu inadimplemen-*

*menti vertitur in merum conſilium.*

13 *Religioſi etiam poſt profeſſionem conſervant nomen, nobilitatem, & agnationem propriæ familiæ, & poſſunt aſſumere nomen, cognomen, & inſignia Teſtatoris.*

14 *Singula ſingulis congrue referenda ſunt.*

15 *Argumentum nimis probans rejiciendum eſt.*

16 *Declarantur* Deciſiones 17. cor. Cavaler., & 126. part. 7. recent.

17 *Sub appellatione* di femmine maritate *non veniunt Moniales.*

18 *Neque veniunt ſub vocatione fœminarum, ſi Teſtator reſpiciat non ſolum ad conſervationem, ſed etiam ad propagationem familiæ.*

19 *Deciſio ſub reviſione exiſtens non eſt allegande.*

## DECISIO CCLXI.

QUamvis ea, quæ Statuta fuerant in duabus præcedentibus Deciſionibus, coram me editis ſub diebus 14. *Aprilis*, & 20. *Novembris anni* 1741. diu in ancipiti poſtea permanſerint, tam in audientiis dierum 15. *Junii*, & 3. *Decembris* ſuperioris anni, quam in altera diei 25. *Januarii* proxime præteriti; Auditis tamen hodierna die omnibus Dominis, eiſque per me propoſito eodem dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- reſponſum tandem habui pro perſiſtentia *in deciſis*.

Præmiſſo ſiquidem, quod licet e vita jam permigraſſent omnes Moniales, quarum exiſtentia impedimento fuit uſque in præſens, ne ipſarum vita durante Fratres de Naſellis fideicommiſſi, ſeu Primogeņituræ fructus conſequi poſſent, nihilo tamen minus idem erat hodie ſtatus Cauſæ, ac in præteritum fuit, cum in via renuntiationum earundem Monialium eadem ſuppetebat actio Joſepho Puteobonello conſequendi illos fructus, quos ipſæ, donec vixiſſent, percipere debebant; Ac proinde quoad hujuſmodi fructus in vita ipſarum Monialium decurſos, idem quoque ferendum eſſe Judicium etiam hodie Domini cenſuerunt.

Et merito; Cum enim Petrus de Feis controverſæ Primogenituræ Conditor vocaverit filios, & *deſcendentes* Alexandri, & Mariæ Conjugum, & pluries ordinaverit prælationem maſculorum ſupra fœminas, quemadmodum ex his innegabilis reddebatur fœminarum voca-
1 tio tam ſub illo nomine *deſcendentium*, quam ſub illa prælatione maſculis conceſſa, ut firmant omnes meæ præceden-
2 tes Deciſiones, prima nempe n. 5., & ſeqq., & ſecunda n. 2. & ſeq.; Ita hæſitandum non erat, quin ſuſpendenda foret immiſſio ſupradictis fratribus de Naſellis pro eo tempore, quo vixerunt præfatæ mulieres; Cum explorati Juris ſit, quod, donec, & quouſque extant perſonæ voca-
3 tæ, & de linea jam admiſſa, bona ab eis nunquam avelli poſſunt, niſi in totalem ejuſdem lineæ defectum, ut proſequitur dicta mea prima Deciſio *n.* 1., & 2., & ſecunda *n.* 1., & *ſeqq.*

Hanc autem Monialium vocationem incaſſum oppugnabant Naſelli ſub præſidio illo, quod Teſtator vocaverit ſemper deſcendentes maſculos; Et licet in unico caſu obitus Mariæ, & Alexandri cum unico filio invitati fuerint deſcendentes ſimpliciter, & abſque ulla maſculinitatis expreſſione, nulla tamen habenda eſt conſideratio de hoc caſu, ex quo non evenit, & quatenus conſiderari deberet, inſpectis cæteris Teſtamenti partibus, eadem qualitas maſculinitatis repetita dicenda eſſet etiam in ſupra relato caſu, ut maſculi dumtaxat ad ſucceſſionem admittantur.

Siquidem fœminarum vocatio non ab eo pendet unico caſu obitus Mariæ, & Alexandri cum unico filio, neque conſtituitur in ſolo generali illo nomine *deſcendentium*, ſed etiam in prælatione illa, quam maſculis ſupra fœminas Teſtator conceſſit, & ordinavit in quacunque linea, & ſubſtitutione, quod indubiam ſecumfert fœminarum vocationem dilatam in tempus, quo non amplius maſculi extarent, ut ad normam præcedentium Deciſionum ponderatum fuit in ſuperiori §. *Et merito*; Quapropter dato etiam, quod nulla habenda eſſet conſideratio de ſupradicto caſu obitus Mariæ, & Alexandri cum unico filio, ex quo non evenit, non tamen excluſa remanet fœminarum vocatio

catio poſt maſculorum deficientiam,
cum ea aliunde deducatur; Quinimmo
4 in dubium ea amplius nequit revocari,
ex quo jam canonizata fuit per præce-
dentes res Judicatas hujus noſtri Audi-
torii,& ſignanter ad effectum conceden-
di Immiſſionem eiſdem Fratribus de
Naſellis deſcendentibus a fęmina,ut ob-
ſervat tum mea prima Deciſ. *n.5.*, *&*
*ſeqq.*, tum ſecunda *n.2.*, *& ſeqq.*

Multoque minus profuit iterum pro-
ponere, quod ſupradictus Teſtator or-
dinaverit maſculorum prælationem,
non pure, & ſimpliciter, ſed quidem
*indefinite* mediante dictione *ſemper*;
Adeoque concurrentibus Fratribus de
Naſellis, uti maſculis prælative vocatis,
locus eſſe nequit ſubſidiarię fęminarum
admiſſioni.

Quod enim pro remotione hujus ob-
jecti animadverſum fuit in preteritis
Deciſionibus, arriſit etiam hodie Do-
minis, dum conſiderarunt, quod pręla-
5 tionis pręceptum ordinatum non fuit
in exordio, vel in fine Teſtamenti per
orationem ſeparatam pręſeferentem
modum regulę totam diſpoſitionem in-
formantis, ut erat caſus Deciſionum,
quę allegabantur per Defenſores Fra-
trum de Naſellis, & ſignanter *in Viter-
bien. Immiſſionis* 4. *Decembris* 1741.,
*&* 7. *Maii* 1742. *coram R.P.D. Buſ-
ſio*; Sed adjectum quidem fuit cuicun-
que ſubſtitutioni, & lineę ita, ut hęc
pręlatio admittenda eſſet inter maſcu-
los, & fęminas ejuſdem gradus, & li-
neę, non autem diverſę, prout diverſę
lineę fuit Naſelli, & defunctę Monia-
les; Eoque fortius ob claram quoque
6 Juris diſpoſitionem, juxta quam certum
eſt, maſculorum pręlationem diſtribu-
tive in una, eademque linea eſſe ſemper
intelligendam; Quapropter ſive atten-
ta Teſtatoris voluntate, ſive juris ſan-
ctione, hujuſmodi pręlatio maſculorum
recipienda erat inter maſculos, & fęmi-
nas ejuſdem gradus, & lineę, non au-
tem diverſę, ut firmat prima Deciſio
*n.9.*, *&* 11., & ſecunda *n.7.*, *& ſeqq.*

Aſſumptum autem, quod tam Naſel-
li, quam defunctę Mulieres eſſent de
una, eademque linea, inſubſiſtens pror-
ſus iterum apparuit in facto; Etenim
cum Teſtator ad ordinatas Primogeni-
turas vocaverit filios Marię, & Alexan-
dri, qui fuerunt Petrus, per quem de-
ſcendunt prædictæ Moniales, & Vero-
nica, a qua ſupradicti Naſelli prove-
niunt, & poſt ipſorum filiorum defe-
ctum invitaverit fæminas eorundem
Conjugum, initium lineæ deſumi non
poterat ab ipſis Alexandro, & Maria,
ſed quidem ab eorum filiis, qui primo
7 loco fuerunt vocati,& poſiti ab ipſo Te-
ſtatore pro communi ſuæ artificialis
agnationis renovandæ ſtipite; Tanto-
que magis, quia quilibet ex ipſis, nem-
pe Petrus, & Veronica propriam, par-
ticularem, & diſtinctam conſtituerunt
lineam, & deſcendentiam, adeoque
innegabilis ſemper erat linearum divi-
ſio, & diſtinctio inter prædefunctas Mo-
niales, & ipſos Naſellios tanquam pro-
8 venientes a diverſis ſtipitibus, ut pon-
derat mea ſecunda Deciſio *n.5.*

Nilque etiam obſtare potuit fæmina-
rum vocationi Profeſſio regularis ab eis
9 emiſſa in Religione approbata, per
quam dicebantur incapaces ſuccedendi
in hac Primogenitura, in qua conſerva-
ri debet artificialis agnatio Teſtatoris,
& aſſumi nomen, cognomen, & inſignia
ipſius; Quandoquidem, cum ageretur in
hypotheſi de admittendis Monialibus
ad ſucceſſionem, non in perpetuum, ſed
temporaliter tantum,& donec,& quouſ-
que viverent, receptum, abſolutumque
eſt, poſſe ſuccedere Monachos, aut Mo-
niales in quibuſcunque fideicommiſſis,
aut Primogenituris, ordinatis pro agna-
tionis conſervatione earum vita duran-
te, non obſtante qualitate Monaſtica;
10 quippe quia per Profeſſionem Jura ſan-
guinis non amittuntur, neque deſinunt
eſſe de agnatione, ut probat utraque
mea Deciſio, prima *in n.*14., & ſecun-
da *n.*10.

Et licet plures cumularentur conje-
cturæ per Naſellios, cum quibus pro-
ponebatur ex voluntate Teſtatoris Mo-
nialium excluſio; Attamen, prætermiſ-
ſa indagine, num ſcilicet ad Religioſos
agnatos excludendos temporaliter, eæ
11 admittantur, & quatenus, cujus pon-
deris eſſe debeant, nempe an debeant
eſſe de illis, quæ ipſorum excluſionem
expreſſe, & perneceſſe inducant, ex de-
ductis in prima mea Deciſione *n.*15.,
vel

vel potius ſufficiant illæ, ex quibus demonſtretur tacita Teſtatoris voluntas pro illorum excluſione; ex notatis per *Mantic. de conject. lib.8. tit.12. n.25.*, *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.430. n.2. & 6.*, *Rodulph. alleg.120. n.2.*, *Rot. Bonon. ad Balduc. ad Ramon. dec.31. n.2.*, *Rot. in Bononien. Fideicommiſſorum 20. Junii 1707. §. Et licet coram Emo Aldrovando*, *in Ariminen. Fideicommiſſi de Bandis ſuper Portionibus reſervat. 30. Aprilis 1728. §. Inapplicabiles cor. bon. mem. Cornelio*, *in Firmana*, *ſeu Maceraten. Immiſſionis 2. Decembr. 1729. §. Porro cor. cl. me. Card. Corio*, *& in Romana Fideicommiſſi 22. Junii 1742. §. Incontroverſi cor. R.P.D. Millino*.

Profectò, quod attinet ad deductas conjecturas, iterum viſum fuit, eas habendas eſſe uti vere inefficaces pro Monialium excluſione; Nam onus aſſumendi nominis, cognominis, & inſignium
12 Teſtatoris, vel ſine pœna caducitatis impoſitum fuit, & ita per modum conſilii, non autem præcepti; Idque adeo verum eſt, ut nullus uſque in præſens ex vocatis, & Primogenituræ poſſeſſoribus hoc onus adimplevit, dum quilibet ſemper proprio nomine, cognomine, propriiſque inſigniis uſus fuit, nempe familię Raimundę; Vel quatenus obligatorium eſſet dicendum, non tamen injunctum fuit filiabus fæminis Alexandri, & Mariæ, ſed ipſorum dumtaxat maſculis, adeoque afficere non poſſet Moniales, ut ponderat prima Deciſio *n.18.*, & ſecunda *n.13.*

Ultraquamquod obligatio aſſumendi nomen, cognomen, & inſignia Teſta-
13 toris incompatibilis non eſt cum ſtatu Religioſo; quippe quia Religioſi etiam poſt emiſſam profeſſionem retinent, & conſervant nomen, nobilitatem, & agnationem, nec deſinunt eſſe de familia, in qua nati ſunt, neque implicat, quin vocari poſſint nomine Teſtatoris, ipſiuſque inſignia deferre; Ac per conſequens hujuſmodi obligatio eorundem Religioſorum excluſionem inducere non valet, ut firmatur in mea prima Deciſione *n.19.*, & in ſecunda *n.14.*

Aſſumptio vero nominis proprii *Petri Franciſci de Feis*, quod uti maſculinum convenire nequit Monialibus, nullam ipſarum inducere valet excluſionem; Nam, ſi ſingula ſingulis congrue
14 referantur, ut par eſt, illud dici poteſt impoſitum maſculis, non autem fæminis; Eoque magis, quia alias ex hoc capite incapacitatis aſſumendi nomen maſculinum Teſtatoris nulla fęmina ad hanc Primogenituram ſuccedere poſſet, quod valde abſonum apparuit, dum ab ipſo Teſtatore eas in ſuis deſignatis caſibus fuiſſe vocatas abſolutum eſt; Unde
15 Argumentum iſtud excluſionis Monialium deductum ex incapacitate aſſumendi nomen maſculinum venit omnino rejiciendum, uti nimis probans, ut conſiderat mea prima Deciſio *n.21.*, & ſecunda *n.15.*

Fruſtra autem proponebantur Deci-
16 ſiones *17. cor. Cavaler.*, *& 126. par.7. rec.*, dum ipſarum caſus longe diſtabant a præſenti hypotheſi; In illo ſiquidem coram Cavalerio expreſſe conſideratæ apparebant fæminæ, quæ nupſiſſent in ſæculo, earumque deſcendentes; in altero vero colligebatur, quod Teſtator vocando fæminas ad ſucceſſionem comprehendere minime voluerat Moniales, quibus diſcretive providit de particulari relicto; Eoque minus allegari merebantur ea, quæ firmata fuerunt *in Romana Fideicommiſſi 22. Junii 1742. coram R.P.D. Millino*; Etenim diverſitas caſus clariſſima apparebat; cum ibi ageretur de Teſtatore, qui, exoptando nedum conſervationem, ſed etiam propagationem ſuæ agnationis etiam per medium fęminarum, eas vocavit cum
17 adjectivo *Maritate*, quod juxta communem loquendi uſum, & proprietatem vernaculi ſermonis demonſtrat nuptias carnales, nec patitur ad ſpirituales inflecti; Signanter quia inibi Teſtator, ubi voluit demonſtrare nuptias ſpirituales, illas indicavit mediantibus verbis -- *Si Monacherà* --, & propterea Juremerito excluſa extitit a ſucceſſione Monialis, veluti non comprehenſa ſub
18 vocatione, nec apta ad propagandam Teſtatoris agnationem.

Ultraquamquod hujus Deciſionis pendet reviſio *coram R. P. D. Lana*, adeoque ſive attendatur diverſitas circumſtantiarum, quę diverſificant pręſentem caſum ab illis, de quibus actum fuit in ſupra-

ſupra relatis Deciſionibus, ſive conſide-
19 retur, quod dicta Deciſio *in d. Romana Fideicommiſſ.* ſtat adhuc ſub reviſione, ea alleganda non erat ad præſentis caſus Deciſionem.

Quibus conſtabilitis, incaſſum conquerebatur Puteobonellus de modo in præcedentibus Deciſionibus adjecto, quod nempe ſuſpendenda eſſet Immiſſio Naſelliis *durante Monialium vita*; Quoniam modum iſtum etiam hodie Domini approbarunt, & delendum non eſſe iterum cenſuerunt; dum æquitas non patitur, ut Naſellii per nimium Juris rigorem emolumentum diuturnæ litis amittant ob hanc exceptionem tam ſero ab ipſo Puteobonello propoſitam, ut ponderat ſecunda mea Deciſio *§. fin.*

Et ita, habita in reliquis ad præcedentes Deciſiones relatione, cum ſuffragio omnium Dominorum reſponſum fuit utraque parte informante.

## PERUSINA, SEU ARIMINEN. SALVIANI.

*Lunæ 6. Maji 1743.*

### ARGUMENTUM.

Hypotheca præſcribitur ſpatio 30. annorum; ita tamen, ut ejus præſcriptio currere non incipiat, niſi a die, quo Creditor ſcit, bona ſibi hypothecata in tertium tranſlata fuiſſe. Cenſus extinctio non præſumitur ex ſolo temporis lapſu centenaria minori. Bulla Baronum redigit eorum bona fideicommiſſaria ad ſtatum libertatis favore Creditorum, etiam eadem Bulla anteriorum.

### SUMMARIUM.

1 *Conſtitutio Ægidiana nomen obtinet a Cardinali Ægidio Albernotio;*

2 *Et juxta eam ad tramites juris civilis in Poſſeſſorio inter laicos, & ſuper re profana, data validitate, & juſtitia Judicati, non datur appellatio ſuſpenſiva.*

3 *Concurrente credito cum hypotheca, antiqua poſſeſſione apud Debitorem, & moderna apud Reum conventum, concedenda eſt Immiſſio in Salviano ad bona hypothecata;*

4 *Vel ad ſubrogata in eorum locum cum omnibus præcedentibus vinculis, obligationibus, & hypotheci.*

5 *Hypotheca regulariter præſcribitur ſpatio 30. annorum;*

6 *Ita tamen, ut præſcriptio non incipiat currere niſi a die, quo Creditor ſcit bona ſibi hypothecata in Tertios tranſiiſſe.*

7 *Ex centenaria oritur præſumptio extinctionis cenſus, & libertatis bonorum.*

8 *Recipiens aliquam ſummam titulo* reſidui, *fatetur reliquam ſummam jam recepiſſe.*

9 *Probatio ſolutionis fructuum Cenſus imponi nequit ei, qui Debitoris hæres non eſt.*

10 *Cenſus extinctio non præſumitur ex ſolo temporis curſu centenariæ metam non attingentis.*

11 *Præſervatio facultatis agendi pro fructibus decurſis inducit confeſſionem eorum non ſolutionis;*

12 *Ob confeſſionem non ſolutionis fructuum a die impoſitionis Cenſus, intrat centenaria, ſi a prædicta die tranſacta fuerit.*

13 *Mandatum Procuræ ſuppletur a ſubſequenti actus ratificatione.*

14 *Relevationis promiſſionem habens pro obligationibus emiſſis conſiderari nequit, niſi tanquam merus, & ſimplex Fidejuſſor.*

15 *Fruſtra relevatur, qui non fidejuſſit.*

16 *Deficiente cauſa ſimulandi, ſimulatio ex ſolis conjecturis non inducitur, licet eſſent numero mille.*

17 *Inveriſimile eſt, eum, qui verus Debitor Cenſus non ſit, fateri velle Cenſum in ſui utilitatem ceſſiſſe, & ſe obligare ad relevandum prætenſum Debitorem.*

18 *Bulla Baronum redigit eorum bona fideicommiſſaria ad ſtatum libertatis favore Creditorum,*

19 *Etiam Bulla anteriorum.*

20 *Qualitas judicialiter, & in deciſionibus non incidenter, ſed ex profeſſo admiſſa, fruſtra in dubium revocatur.*

### DECISIO CCLXII.

SUB plurium Perſonarum, & ſignanter Claudii Boncambii fidejuſſione, Cenſum impoſuit in ſorte ſc. 7333. 33. uſque ab anno 1588. favore Alexandri Muti, Marchio Joannes Vincentius de Vi-

Vitellis ſuper nonnullis ejus Bonis, iu Territorio Peruſino exiſtentibus, quæ, & alia Fideicommiſſo ſuppoſita a Gentilina de Staffa, & Paulo, ac Nicolao de Vitellis,cum alienare voluiſſet Marchio Joannes Liſius Chiappinus illius hæres, obtinuit anno 1626. a ſan. mem. Urbano VIII. facultatem ea diſtrahendi favore Roberti Cennini pro ſumma ſcut.17. mil., lege tamen appoſita, quod ex dicto pretio primo loco inveſtirentur ſc. 6000. in tot Locis Montium, quæ multiplicanda eſſent,uſquequo ad præfatam ſummam ſcut.17.mil. perveniſſent, ad hoc, ut remanere deberent loco Bonorum venditorum, ſemperque obnoxia exiſterent omnibus vinculis, Fideicommiſſis, & Hypothecis, quibus Bona vendita affecta erant; Secundo, quod ſcut. 7000. in dimiſſionem ſuorum Creditorum erogarentur, & reliqua ſc.4000., quod in proprios uſus, & indigentias convertere poſſet; Juxta vero memoratam legem antedictum multiplicum abſolutum remanſit de anno 1662.,in quo per obitum recenſiti Joannis Liſii ſucceſſerunt Marchiones de Monte, & de Fregoſiis in vim Fideicommiſſi Gentilinæ a Staffa.

Anno 1653. Comites Franciſcus, & Antonius de Oddis nepotes, & hæredes dicti Claudii Boncambii Fidejuſſoris decreverunt Jura dicti Cenſus translative acquirere, creando pro hujuſmodi effectu ſub minoribus uſuris alterum Cenſum ſc.8.mil. favore Primogenituræ de Lantes, ex cujus pecuniis proceſſerunt ad præfatam Jurium acquiſitionem, ſolvendo etiam fructus decurſos in ſumma ſcut.266. 67.,quapropter cupientes moderni Comites de Oddis Actores damni emendationem reportare ſuper Bonis Debitorum,actionem direxerunt de anno 1740. adverſus Marchiones Cenninos tanquam Poſſeſſores dictorum Bonorum, ſed, cum rejecti fuerint in vim enuntiati Brevis ſa. me. Urbani VIII., qui omnia vincula a dictis Bonis abſtulerat, ſubrogando eorum loco dictum multiplicum Locorum Montium, ideo coram A.C. Guglielmo Judicium Immiſſionis in Salviano intentarunt ſuper nonnullis ex dictis Locis Montium poſſeſſis a Marchione Friderico de Fregoſiis, & Judicatum favorabile reportarunt, a quo cum Cauſa in gradu appellationis commiſſa extiterit huic Sacro Auditorio cum clauſula -- *Conſtito, quod ſit locus Ægidianæ* -- propoſui in præſenti Audientia Dubium -- *An ſit locus Ægidianæ* --, & affirmativum retuli reſponſum.

Conſtitutio ſiquidem Ægidiana, ita dicta ab Ægidio Cardinali Albernotio,
1 qui munere Vicarii Papæ in Statu Avenionenſi reſidentis, Romæ, & in Italica Pontificia Ditione fungebatur, ut obſervat *Rot. dec.196. n.22. cor. Anſaldo*, reducendo Judicia Poſſeſſoria ad terminos Juris civilis, præcipit, ut in Judi-
2 ciis Poſſeſſoris, quæ inter Perſonas mere Laicas, & ſuper re profana aguntur, nulla admitti debeat ſuſpenſiva appellatio, quoties Judicatum validum, juſtumque dignoſcatur; cumque in hypotheſi ageretur de ſimplici Judicio Poſſeſſorio, inter Perſonas Laicas, & de re profana, ac Judicatum A. C. validum, juſtumque dignoſceretur, locus erat diſpoſitioni prædict. Conſtitutionis, *Menoch. de retinen. Poſſeſſ. remed. ult. n.48., Rot. dec.708. n.1. cor. Caprar., dec.733. n.1. cor. Lancett., dec.45. n.1. de Fideicommiſſ. cor. Falconer., dec.581. n.2. cor. Molin., & in Romana Salviani 16. Aprilis 1732. §. Licet enim cor. bo. me. Ratto*.

Juſtitia etenim Judicati A. C., quæ tantummodo controvertebatur,promanabat ex eo, quod Comites de Oddis
3 probarunt omnia extrema, quæ in hujuſmodi Judicio neceſſaria erant; Creditum namque cum hypotheca, nedum apparebat ab ipſo Inſtrumento impoſitionis Cenſus, in quo Marchio Joannes Vincentius indemnem,& ſine ullo prorſus damno Claudium Boncambii Fidejuſſorem conſervare, & relevare promiſit, verum etiam a translativa Jurium ceſſione d. Cenſus a præfatis Comitibus de Oddis reportata de d. anno 1653.; Antiqua vero poſſeſſio Bonorum, in quorum locum ſubrogata fuerant hujuſmodi Loca Montium, itidem patebat ab ipſo Inſtrumento impoſitionis Cenſus, nec non etiam ab Inventario Bonorum hæreditariorum Marchionis Joannis Vincentii Debitoris, & inſuper

a ſu-

a ſupra relato Brevi ſan. mem. Urbani VIII.; moderna autem poſſeſſio eorundem Locorum Montium penes Marchionem Fregoſium demonſtrabatur, vel ex ſubſtentatione præſentis Litis, vel ex illorum deſcriptione in Creditum ipſius cum eiſdem vinculis, quæ præcedenter aderant ſuper Bonis venditis, quibus concurrentibus ſicuti denegari non valuiſſet Immiſſio ſuper Bonis pro dicto Cenſu hypothecatis, quatenus eadem Bona ab hujuſmodi obligatione ſoluta non fuiſſent; *Rot. in Romana Salviani* 19. *Januarii* 1741. §. *Creditum*, *coram Rmo Creſcentio*, & *in Narnien. Salviani* 25. *Aprilis* 1735. §. *Recens coram Emo D. meo Card. Rezzonico*, ita omnino concedenda erat ſuper eiſdem
4 Locis Montium ſubrogatis Supremi Principis juſſu in locum eorundem Bonorum cum omnibus præcedentibus vinculis, obligationibus, & hypothecis; juxta firmata per *Rot. dec.*4. *n.*2. & 13., & *dec.*66. *n.*1. *par.*12. *rec.*, *dec.*1178. *n.*1. *cor. Seraphin.*, *dec.*913. *n.* 9. *cor. Buratt.*, *dec.*60. *n.*1. *cor. Ludoviſ.*, *deciſ.* 308. *n.*8. *cor. Roxas*, & *dec.*1159. *n.*2. *cor. Emer. Jun.*

Fruſtra vero controvertebatur primum extremum, ex quo hypotheca per lapſum temporis, quod interceſſit ab anno 1653., præſcripta remanſerit. Quamvis enim hypotheca regulariter
5 præſcribatur per ſpatium triginta annorum, adhuc tamen hujuſmodi præſcri-
6 ptio non incipit currere, niſi a die, in qua Creditor ſit conſcius, quod Bona ſibi hypothecata tranſierint in Tertios, adeo ut propterea cum de tali ſcientia, quæ certa, individua, & indubitata eſſe debet, non doceretur, allegari non merebatur hypothecæ præſcriptio a lapſu temporis deſumpta, ut firmant *Rot. coram Caprara dec.*24. *n.*2., & *ſeq.*, *coram Anſaldo dec.*134. *n.*2., *coram Molin. deciſ.*643. *n.*5. & *ſequen.*, *cor. Lancetta dec.*865. *n.*8., & *dec.*1017. *n.*6., *coram Falconer. dec.*11. *n.*4. & *ſequen. tit. de Salvian.*, *cor. Rmo Criſpo dec.*191. *n.*2., *in Narnien. Salviani* 7. *Junii* 1726. §. *Quin ſubſiſtere cor. bo. me. Criſpolto*, *in Romana Immiſſionis* 30. *Aprilis* 1728. *Nec urgere cor. cl. mem. Card. Cincio*, & *in Romana Salviani* 19. *Jan.* 1731. §. *Tranſitum cor. Rmo Creſcentio*.

Minime officiente, quod Fideicommiſſum Gentilinę a Staffa reperiretur in poſſeſſione non ſolvendi fructus enuntiati Cenſus per ſpatium centum ſexaginta fere annorum, ducto calculo ab anno 1588., quo ille creatus fuit, ideoque per hujuſmodi centenariam com-
7 pletam juſte præſumendum eſſet, vel quod dicta Bona tranſlata fuerint in ipſum Marchionem Fregoſium immunia, & exempta ab onere memorati Cenſus, aut quod ipſe Cenſus fuerit per actum retroſimilem extinctus, ut de libertate Bonorum beneficio centenariæ dixit *Rot. in Romana*, *ſeu Sulmonen. prætenſorum Canonum* 28. *Novembris* 1725. §. *Placuit*, *in Romana Quindenniorum prima Aprilis* 1729. §. *Itaque*, & *in Romana Immiſſionis* 5. *Decembris ejuſdem anni* §. *Placitum* & *ſequen. coram Rmo Calcagnino Decano*, & de præſumpta Cenſus extinctione vigore Centenariæ, *Rota in Romana Cenſus* 26. *Januarii* 1726. §. *Atque ex his coram Rmo Calcagnino Decano*, *in Romana*, *ſeu Spoletana Cenſus* 31. *Martii* 1727. §. *Quo de genere*, *in Neapolitana Cenſus* 21. *Januarii* 1728. §. *At multo minus*, *in Romana Immiſſionis* 13. *Martii* 1729. §. *Ab emiſſa verſic.*, *Centenaria vero*, *cor. R.P.D. meo Millino*, & *in Ferrarien. Salviani* 28. *Novembris* 1735. §. *Propterea quę*, & 25. *Januarii* 1737. §. *Quod autem cor. eod. Rmo Calcagnino*.

Objectum enim hujuſmodi haud ſubſiſtere viſum fuit; nullibi ſiquidem apparebat, quod Poſſeſſores Fideicommiſſi conditi a memorata Gentilina nunquam perſolverint fructus dicti Cenſus, imo ex oppoſito fatendum erat, eoſdem fructus ſolutos extitiſſe tam a Marchione Joanne Vincentio Vitellio, quam ſubinde a Marchione Joanne Liſio Chiappino in præfato Fideicommiſſo Succeſſoribus; quia cum de dicto anno 1653. Comites de Oddis occaſione dictæ Ceſſionis ab eis, ut ſupra reportatæ, non aliam ſummam perſolverint ex cauſa dictorum fructuum, niſi illam ſc.266.67. vix attingentium fructus unius ſemeſtris, dabatur intelligi, quod, ſi Creditores Cenſus ſatisfacti non extitiſſent a debitori-

bus de fructibus in preteritum decurſis, utique non recepiſſent dictam ſummam,
8 & quidem pro reſiduo, cum per reſidui receptionem oriatur confeſſio quoad ſatisfactionem pro reliquis fructibus antea decurſis; juxta *Rot. dec.76. num.4. part.5. tom.1.*; *dec.398. num.15. part.9. tom.2.*, & *dec.416. n.3. part.19. tom.1. rec.*; parvipenſa ponderatione, quod de præfatis fructuum ſolutionibus minime
9 doceretur per Comites Actores; hujuſmodi enim probationis onus ipſis imponi non poterat, cum non eſſent Debitoris hæredes, penes quos Scripturæ, aliaque documenta aſſervari ſolent; per ea, quæ ponderat *Rot. cor. Card. Falconer. dec.13. n.5. tit. de Cenſib.*

Corruebat proinde ſupradictum objectum in altera etiam parte, reſpiciente præſumptam dicti Cenſus extinctionem per actum retroſimilem ob curſum centenariæ; quia ab anno 1588. tempore creationis, uſque ad annum 1653. cum ſoluti fuerint fructus juxta ſuperius animadverſa, hujuſmodi tempus allegabile non erat pro conſtituenda centenaria, ad effectum inducendi præſumptam extinctionem; Poſt reportatam vero Ceſſionem a Comitibus de Oddis de anno 1653. uſque ad annum 1740., quo Judicium Immiſſionis incepit, alius temporis lapſus non interceſſit, niſi annorum octuaginta ſex, & propterea allegari non poterat virtus, & efficacia Centenariæ, ut præſumenda eſſet recen-
10 ſiti Cenſus extinctio, quæ nunquam inducitur per ſolum temporis curſum Centenariæ metam non attingentem; *Rot. dec.488. n.10. part.18. rec., dec.865. n.7. cor. Lanceit.*, ubi res erat de lapſu 94. annorum, *dec.13. n.4. de Cenſ. cor. Card. Falconer.*, *in Romana Fideicommiſſi de Martellis prima Junii 1703. coram clar. mem. Card. Priolo, in Callien. Salviani prima Februarii 1706. §. Nec reſpectu, & 28. Martii 1707. §. Inſtrumentum cor. eod. Card. Priolo, in Viterbien., ſeu Civitatis Vetulæ Aſſociationis prima Junii 1732. §. Lapſus vero cor. Emo Card. Rezzonico, & in Firmana Cenſus 7. Junii 1743. §. Quemadmodum cor. R.P.D. meo Peralta.*

Momenti neque fuit, quod in Monitorio Actores ſibi præſervaverint facultatem conſequendi reintegrationem
11 pro fructibus Cenſus decurſis ante annum 1653., ex quo inferebatur, quod iidem Actores falſi fuerint, eoſdem fructus nunquam ſolutos fuiſſe a die impoſitionis, & per conſequens, quod Centenaria eſſet omnino completa; juxta terminos *Deciſ. in Romana Cenſus 17. Junii 1715. §. Ultraquamquod & ſequen. cor. cl. me. Card. Scotto*; Iſtud ſiquidem objectum ſibi locum vindicaret, quatenus Actores expreſſe caviſſent de fructibus a die impoſitionis decurſis, juxta caſum præfatæ Deciſionis, ſed procedere non poterat in hypotheſi, in qua præſervatio prædicta fuit nimis generica, & verificabilis erat de illis ſcut.*266. 67.*, quæ in actu reportatæ Ceſſionis perſoluta fuerunt in cauſam fructuum tunc decurſorum; quapropter pro comple-
12 mento Centenariæ affirmari non poterat, quod per confeſſionem Actorum appareret, fructus a tempore impoſitionis nunquam fuiſſe ſolutos, ut firmat *Rot. dec.13. n.5. verſ. Ceſſante tit. de Cenſib. cor. Card. Falconer.*

Obſtare neque potuit intentioni Comitum Actorum, quod ſuper Patrimonio Debitorum facillime conſequi valuiſſent pecuniæ in cauſam ipſius Cenſus; Etenim aſſerta facilitas erat penitus inſubſiſtens; cum certum eſſet Marchionem Joannem Liſium ultimum de Familia Vitellia deceſſiſſe decoctum, ejuſque Bona a pluribus Creditoribus occupata fuiſſe, ut teſtatur *Rota in Romana, ſeù Civitatis Caſtelli Cenſus 14. Maii 1696., & 28. Januarii 1697. cor. bo. me. Urſino*. Unde attenta hujuſmodi decoctione, ac diſperſione Bonorum inter plures Creditores, qui non ſemel de prælatione judicialiter certarunt, facilis profecto eſſe non poterat objectata ſatisfactio ſuper Bonis Debitorum.

Aſſeri neque poterat, quod Cenſus antedictus ſimulato nomine impoſitus fuerit a Marchione Joanne Vincentio, quodque revera illius principalis Debitor eſſet Claudius Fidejuſſor; quia omnes conjecturæ ad hujuſmodi effectum adductæ per Marchionem Fregoſium ſublatæ remanebant; Nil enim concludere poterat ad intentum, quod impoſitio Cenſus ſequuta fuerat abſente eodem Jo-

Joanne Vincentio abſque exhibitione Mandati Procuræ; Ad actum ſiquidem impoſitionis devenit Procurator ſubſtitutus a Virginia illius Uxore Procuræ Mandatum habente, quod ſane Mandatum Procuræ indicatum extitit in ipſo impoſitionis Inſtrumento, & rurſus in altero Inſtrumento relevationis Fidejuſſorum Notarius rogatus aſſeruit, illud legalitatis ſigno munitum vidiſſe, atque legiſſe, & in hac parte quælibet difficultas de medio tollebatur; animadvertendo, quod poſt menſem idem Joannes Vincentius eandem impoſitionem ratificavit, & emologavit, ſic-
13 que, quatenus etiam abſque legitimis facultatibus ejuſdem Joannis Vincentii ſecuta fuiſſet Cenſus impoſitio, adhuc ſuppletum remanſerat per dictam expreſſam ratificationem ab eo, ut ſupra geſtam.

Prout nec etiam ad intentum Marchionis Fregoſii in aliquo profuit ponderatio, quod Inſtrumentum Fidejuſſionis initæ a Nobilibus Peruſinis rogatum fuerit Domi ejuſdem Claudii Boncambii, quodque iſte relevare promiſerit duos ex aliis Fidejuſſoribus. Ex celebratione etenim talis Inſtrumenti in præfata domo, datum non erat percipere, quomodo deduci poſſet aliqua ſimulationis conjectura demonſtrativa, quod Cenſus impoſitio commodo ejuſdem Claudii ſequuta fuerit, quamvis principalis debitor Marchio Joannes Vincentius appareret; Alii quippe Fidejuſſores ad eorum libitum abſque ullo ſimulationis indicio valuerunt ob majorem forſan reverentiam erga dictum Claudium, vel alia etiam de cauſa ipſis tunc cognita, ad ejus Domum accedere, ibique Inſtrumenta celebrare; Et ſi idem Claudius binos Fidejuſſores relevare promiſit, nihilominus indemnis remanſit a memorata Virginia Procuratrice ſui Viri, ob majus periculum, cui dicta de cauſa ſe ſubjecit, & propterea, cum Claudius, at-
14 tentis obligationibus emiſſis, reportaſſet promiſſionem ejus indemnitatis, conſiderari non poterat, niſi in linea meri, & ſimplicis Fidejuſſoris; *Rota in Romana Pecuniaria* 27. *Februar*. 1742. §. *Neque dubium coram Me*.

Ejuſdem inſubſiſtentiæ viſa fuit altera conjectura deſumpta ex eo, quod Marchio Joannes Vincentius nunquam in Confidejuſſores dederit tres Nobiles Romanos, neq; Cedulam Bancariam renovaverit de quinquennio in quinquennium juxta conventionem habitam in Cenſus Inſtrumento; de hujuſmodi enim inadimplemento, nedum doctum non fuit, verum potius præſumendum erat, omnia adimpleta remanſiſſe; quia recenſita Virginia vigore ſuarum facultatum indemnitatem promiſit etiam favore trium Nobilium Romanorum expreſſe nominatorum, qui ſi revera
15 non acceſſiſſent in Fidejuſſores, utique opus non fuiſſet, quod Virginia illos ab omni damno relevare promitteret.

Demum aliqua conjectura oriri non poterat ab Inſtrumento celebrato per Fratres de Oddis anno 1653., dum translativam Ceſſionem d. Cenſus contra quoſcunque in ipſo obligatos reportarunt; Licet enim in eo legeretur, quod præfatus Cenſus impoſitus jam eſſet ſub recognitione bonæ fidei plurium perſonarum; nihilominus talis expreſſio inducere non poterat impictam ſimulationem; quia recognitio bonæ fidei intelligenda erat de Fidejuſſionibus, & reſpective relevationibus ab originario Debitore promiſſis, non vero, quod debitum Cenſus ad Joannem Vincentium non pertineret; alias enim neceſſario ſequeretur, quod præfatus Cenſus ſimulato nomine impoſitus fuiſſet, non tantum ad commodum dicti Boncambii, ſed etiam aliorum Fidejuſſorum; quia expreſſio recognitionis bonæ fidei emiſſa in præcitato Inſtrumento anni 1653. facta fuit relative ad omnes Fidejuſſores.

Quamvis autem conjecturæ antedictæ aptæ non eſſent oſtendere, quod in controverſi Cenſus impoſitione ſimulate appoſita fuerit Perſona Marchionis Joannis Vincentii uti principalis Impoſitor, & Debitor, quodque onus prædicti Cenſus in ſubſtantia pertineret ad Boncambium, nihilominus pro fuganda qualibet ſuſpicionis umbra plura deducta fuerunt pro parte Comitum de Oddis, ex quibus præciſive etiam ab In-

Inſtrumento Impoſitionis,probatum apparebat, nullam propemodum interceſſiſſe ſimulationem, atque ad ipſum Marchionem Impoſitorem dictum onus revera pertinuiſſe; Prætermiſſa ſiquidem illa generali regula, quod nulla
16 accedente ſimulandi Cauſa, (ut erat in præſenti) conjecturæ, quamvis eſſent mille, inducere non valent ſimulationem etiam de perſona ad perſonam, ut firmat *Rota in Bononien. Pecuniaria* 13. *Maji* 1726. §. *Sileat itaque cor. clar. mem. Card. Corio*, & alibi paſſim, in facto conſtabat, quod ſecuta impoſitione Cenſus die 2. Auguſti 1588. per organum Procuratoris a Virginia ſubſtituti, deinde ſub die 9. ejuſdem menſis eadem Virginia debitis cum ſolemnitatibus omnia geſta ab eodem Procuratore ſubſtituto approbavit, atque ratificavit, iterum promittendo indemnitatem præfati Claudii Boncambii, aliorumque Fidejuſſorum, & inſuper poſt ſecutam hanc Cenſus ratificationem ſub die 16. ipſius menſis per publicum Inſtrumentum omnes Fidejuſſores ab omni damno penitus indemnes conſervare, & relevare iterum promiſit.

Ulterius cum poſt menſem a die antedictæ Cenſus impoſitionis ad Patriam rediiſſet Joannes Vincentius, publicum, ſolemnemque actum obligationem emiſit, conſervandi indemnes tam dictum Claudium, quam cæteros Fidejuſſores, ex cauſa fidejuſſionis ad illius commodum, & utilitatem factæ, approbando Inſtrumentum Cenſus, omneſque alias obligationes ibi expreſſas; Quibus omnibus addebatur etiam, quod, ſecuto poſtea obitu ipſius Joannis Vincentii, in Inventario Bonorum hæreditariorum facto a memorata Virginia de anno 1598., hujuſmodi cenſus deſcriptus extitit inter illius debita hæreditaria.

Ex his apud DD.innegabile reddebatur, quod verus Debitor Cenſus eſſet idem Joannes Vincentius impoſitor; Si enim impoſitus fuiſſet ad commodum
17 Boncambii, non dabatur intelligi,cur ipſe Joannes Vincentius per actum ſeparatum devenire voluiſſet ad obligationem relevationis indemnitatis favore ipſius Boncambii, prævia etiam declaratione, quod ceſſerat in illius utilitatem ejuſdem Cenſus impoſitio, & præfata Virginia optime informata de dicto Cenſu, quatenus iſte non commodo Joannis Vincentii Viri, ſed Boncambii ceſſiſſet, utique non curaſſet illum inter debita hæreditaria deſcribere, vel ſaltem in eodem Inventario aliqua mentio facta eſſet, quod tenebatur Boncambius ad relevandam hæreditatem defuncti Viri.

Et perperam objiciebatur, quod Bona, quorum loco ſucceſſerunt Loca Montium, eſſent fideicommiſſaria, & proinde in præjudicium Marchionis Fregoſii ad Fideicommiſſum vocati Joannes Vincentius hypothecare non poſſet pro Cenſu; quia in hoc obſtare
18 viſum fuit Bulla Baronum, vigore cujus ipſorum Bona rediguntur ad plenam libertatem, ut ſuper eis Creditores ſatisfieri valeant; ad tradita per *Card. de Luc. de Feud. diſc.*95. *num.*2., *Rot.deciſ.*64. *n.*5. *cor. Emerix Jun., deciſ.*56. *n.* 12. *cor. R̃mo Criſpo*, *in Romana Salviani* 19. *Jan.* 1731. §. *Nec hujuſmodi cor. R̃mo Creſcentio*; Idque etiam procedit, licet agatur de diſſol-
19 vendis debitis ante promulgationem dictæ Bullæ contractis,ut firmant *Spad. conſil.*18. *num.*24. *lib.*1., *Gratian. diſcept.*608. *n.*4., *Cobell. de Bon. Regim. cap.*16. *n.*65., *Fattinell.ad Bull. Baron. obſerv.*15. *n.*2., *Rota in Recent. dec.*36. *a n.*1. *ad* 24. *par.*5.

De qualitate vero Baronali Joannis Vincentii ambigendum non erat, dum in ejus Familia aderat Feudum Caſtri Montonis, ſiti in Diœceſi Civitatis Caſtelli vigore Inveſtituræ ſan. mem. Leonis X. confirmatæ etiam a ſan.me. Gregorio XIII., quæ perduravit uſque ad Marchionem Joannem Liſium, qui in ſupradicto Brevi Urbani VIII. nuncupatus extitit Marchio Caſtri Montonis, & hæc qualitas Baronalis reſpectu Marchionis Joannis Vincentii pluries recognita, & admiſſa fuit in hoc Sacro Auditorio, ut teſtimonium perhibent Deciſiones *in Romana, ſeu Civitatis Caſtelli Cenſus* 9. *Junii* 1684. *in principio cor. bon. mem. Albergato*, *in altera Romana, ſeu Civitatis Caſtelli Cenſus* 14. *Maji*

*Maji 1696. §. Hoc inquam, confirmata die 28. Januarii 1697. §. Titulus cor. bo. mem. Urſino*; & propterea, ſi judicia-
20 liter, & in pluribus Deciſionibus non incidenter, ſed ex profeſſo dicta qualitas Baronalis admiſſa, & canonizata fuit, in dubium hodie revocari non poterat; *Rota dec. 34. n. 2. par. 17. Recen., dec. 1. n. 24. de ſalv. cor. Car. Falconer., & in Romana Immiſſionis 21. Junii 1726. §. 24. coram Reverendiſs. Calcagnino Decano*.

Denique allegabilis non erat retentio pro Creditis anterioribus dimiſſis cum pretio Bonorum Fideicommiſſi, ex cujus juribus Marchio Fregoſius valeat Loca Montium retinere; Fideicommiſſum enim jam reintegratum remanſit de valore dictorum Bonorum mediante multiplico, ut in principio dictum fuit, ideoque ſi recenſitum Fideicommiſſum jam reintegratum extitit, ex illius Juribus allegari non poterat aliqua retentio ex cauſa pecuniarum provenientium a dictis Bonis Fideicommiſſo ſubjectis, & erogatarum in dimiſſionem Creditorum, ut de ſe patebat.

Et ita utraque &c.

## VITERBIEN., SEU INTERAMNEN. LEGATI.

*Lunæ 6. Maii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Legatum dicitur modale, non conditionale, quoties emolumentum præcedit, & onus ſubſequitur; licet Teſtator uſus eſſet verbo materiali conditionem indicante: In dubio etiam cenſetur modale. Onus autem per viam modi impoſitum poteſt impune ſperni. Cauſa legandi reſpiciens dumtaxat commodum Legatarii, dicitur cauſa mere impulſiva, non finalis, ſicuti etiam quando emolumentum non æquivalet oneri; Ea vero deficiente non deficit Legatum.

### *SUMMARIUM.*

1 *Ubi dies legati ceſſit, illud præſtandum eſt.*

2 *Ad dignoſcendum, an legatum ſit conditionale, vel modale, inſpicienda unice eſt voluntas Teſtatoris.*

3 *Quoties præcedit emolumentum, & onus ſubſequitur, diſpoſitio ſemper eſt modalis;*

4 *Etiamſi Teſtator uſus ſit materiali verbo conditionem indicante.*

5 *Verba* -- per poterſi -- *latine* -- ut poſſit, ut valeat -- *non præſeferunt neceſſitatem, ſed plenam libertatem, & arbitrium.*

6 *Legatum in dubio cenſetur modale.*

7 *Onus impoſitum per viam modi reſolvitur in merum conſilium, quod impune ſperni valet.*

8 *Falſa credulitas, vel falſa cauſa legatum non vitiat.*

9 *Cauſa legandi reſpiciens dumtaxat commodum Legatarii dicitur cauſa non impulſiva;*

10 *Qua etiam deficiente non deficit legatum.*

11 *Quando legatum non æquivalet oneri impoſito, cauſa legandi non cenſetur cauſa finalis, ſed impulſiva.*

12 *Ubi cauſa finalis a Teſtatore exprimitur, illa ſola pro tali habenda eſt.* & n. ſeq.

13 *Cauſa poſita in fine legati per orationem perfectam, & ſeparatam informat totam diſpoſitionem, & dicitur cauſa finalis.*

14 *Interpretatio repugnans apertæ voluntati Teſtatoris admittenda non eſt, ſed quælibet alia ſumenda eſt ad tollendam repugnantiam.*

15 *Voluntas Teſtatoris everti non debet per ſubauditos intellectus, & extraneas illationes.*

16 *Onus habetur pro impleto, ubi inadimplementum non provenit ex facto proprio, ſed ex facto Tertii, & ex juſta cauſa.*

17 *Deponentibus de rebus ad propriam profeſſionem pertinentibus plena fides adhibenda eſt.*

18 *In interpretandis ultimis voluntatibus magna ratio habetur ejus, quod Teſtator veriſimiliter diſpoſuiſſet, prævisa mutatione circumſtantiarum.*

## DECISIO CCLXIII.

COmes Franciſcus Galeotti in poſtremis, cum quibus deceſſit, tabulis annua ſcuta ſeptuaginta duo Comiti Paulo Canali ejus ex filia Nepoti Jure Legati

gati ita reliquit -- *Ordino, e comando, che, quando il Signor Paolo Canale ſarà giunto all'età di anni ſedici, gli ſi debbano dal mio Erede pagare ſei ſcudi il meſe, per poterſi meglio mantenere in Roma alli Studj, con doverſegli pagare di ſei in ſei meſi in ſcudi trentaſei moneta anticipatamente; queſto pagamento intendo, e voglio, che ſi continui a farlo per anni ſedici continui, e non più tempo, che allora detto Paolo ſarà giunto all'età di anni trentadue, e poi ceſſi ſenza pagarſegli più altro. E queſto lo faccio, perche porta il nome di mio Padre, e per l'affetto mio come Nipote, e come figlio di d. Sig. Conteſſa Iſabella mia figlia cariſſima* --

Ceſſit autem hodie ſolutionis legati dies, ex quo Comes Paulus ad præſcriptam ſexdecim annorum ætatem pervenit, unde legatum non deſtitit efflagitare ab hærede; Verum, cum iſte exiſtimaverit prædictum legatum effectum fuiſſe caducum, ex quo Legatarius ſtudiorum Cauſa ad Urbem non acceſſerat, illius ſolutionem inficiatus fuit; Qua de re in Jus vocato eodem hærede coram A.C., mandatum pro præſtatione legati relaxatum fuit, commiſſaque de partium conſenſu appellationis Cauſa huic Sac. Auditorio cum clauſula -- *S. Q. E.* --, & mihi directa, propoſui Dominis meis dubium -- *Num mandatum A.C. eſſet exequendum* --, & affirmativum prævaluit reſponſum.

Agebatur ſiquidem in præſentiarum de annuo legato pure, & ſimpliciter ab initio ordinato a Comite Franciſco Antonio Galeotti favore Comitis Pauli Canalis ejus dilectiſſimi ex filia Nepotis, qui illud percipere dumtaxat poterat, dum ad decimum ſextum ſuæ ætatis annum perveniſſet; Cum igitur certum in facto eſſet, legatarium jam præſcri-
1 ptam ætatem attigiſſe, ambigi proinde non poterat, quin jam ceſſiſſet dies, quo illud eſſet omnino prꝑſtandum, per *Text. in l. ſi cum hæres, l. hujuſmodi ff. quando dies legat. cedat., leg. ſi cui legetur §. ſeq., & leg. ex his verbis Cod. eodem tit. quando dies leg. ced., & leg. hæres 78. ff. de condit., & demonſtr.*, & in puncto firmavit *Rot. dec. 139., & dec. 152. utrobique n. 1. cor. Caprar.*

His autem obſtare non valuit, quod hujuſmodi legatum eſſet conditionale, uti dependens ab acceſſu legatarii ad Urbem cauſa ſtudiorum -- ibi -- *Per poterſi meglio mantenere in Roma alli Studj* --; Unde, cum hæc conditio nunquam adimpleta fuerit ab eodem legatario, locus eſſe nequit illius præſtationi.

Quoniam inſpecta legantis voluntate, a qua unice diſcerni poteſt, num le-
2 gatum factum fuerit ſub conditione, ſeu potius ſub modo, ut firmatur per *Rot. dec. 5. n. 4., & dec. 6. n. 6. lib. 7. de donat., in Mantiſſ. ad Card. de Luc., & deciſ. 268. n. 6. cor. bo. me. Molin.*, certum, abſolutumque viſum fuit, hujuſmodi legatum eſſe revera modale, non autem conditionale; Idque pro comperto habuerunt Domini, cum agnoverint, præfatum Teſtatorem prius legatum ordinaſſe, & poſtea de acceſſu ad Urbem legatarii mentionem habuiſſe; Quoties autem emolumentum præce-
3 dit, & onus ſubſequitur, indubii Juris eſt, diſpoſitionem eſſe judicandam modalem, non autem conditionalem; per *Text. in leg. Mævia decedens ff. de manumiſſ. teſtam.*, ubi caſus erat de legato ita concepto -- *Servus meus, & Ancillæ meæ hac conditione liberæ ſunto, ut monumento meo ſingulis diebus lucernam accendant, & ſolemnia peragant* --; Interrogatus autem Modeſtinus Juriſconſultus, num legatum iſtud eſſet conditionale, ſeu modale, reſpondit -- *Legatum eſſe modale, non autem conditionale* --, & confert notiſſima theorica *Aretin. in leg. Titia n. 1. col. 3. circa med. ff. de verb. oblig., Bart. in leg. quibus diebus §. Thermilius n. 5. ff. de condit., & demonſtr., Peregrin. de fideicom. art. 11. n. 42., Card. de Luc. eod. tit. de fideicom. diſc. 54. n. 6., Rot. dec. 201. n. 1. & ſeq. part. 9., deciſ. 103. n. 27. & ſeq. part. 15., dec. 56. n. 2. part. 17., & dec. 423. n. 27. part. 18. rec., dec. 882. n. 2. cor. Bichio, dec. 124. n. 3., dec. 137. n. 13., & dec. 918. n. 62. & 63. cor. bo. me. Molin., in Romana Legati 9. Maii 1727. §. Ad immiſſionem cor. R.P.D. Millino, & in Bononien. Fideicommiſſi Com. Fabii de Bologninis 18. Junii 1742. §. Et profecto cor. R.P.D. Buſſio.*

Hæc

Hæc, quæ de Jure procedebant, etiamſi Teſtator uſus fuiſſet materiali
4 verbo conditionem indicante, quia adhuc diſpoſitio modalis eſſet, quando emolumentum oneri præcedit, ut tradunt *Caſanat. conſ.29. n.20., Venturin. conſ.49. n.79., Cyriac. contr.649. n.6. tom.4., Merlin. Pignattell. contr. for. cap.40. n.23. tom.2., Manſ. conſult.62. n.15., Palm. Nep. allegat.4. n.36., Rot. dec.62. n.1. & 2. part.18. rec., dec.132. n.3. & ſeq. cor. Bich., & in d. Bononien. Fideicommiſſi Com. Fabii de Bologninis 18. Junii 1742. §. Quidquam, coram R.P.D. Buſſo*; Eo fortius erant in hypotheſi recipienda juxta ipſius Teſtatoris voluntatem, qui nullum impoſuit poſitivum præceptum legatario accedendi ad Urbem, ut Studiis incumberet, quin immo hujuſmodi acceſſum repoſuit in plena ejuſdem libertate, dum dixit – *Per poterſi meglio mantenere in Roma alli Studj* –; Verbum enim illud
5 *per poterſi*, latine, *ut poſſit*, *ut valeat*, nullam ex ejus indole inducit neceſſitatem, ſed quidem plenariam libertatem, & arbitrium; *Menoch. de præſ. præſum. 123. n.14., Arias de Meſa cap.2. n.4., Gratian. cap.26. n.12. ad 19., Rot. deciſ.85. n.7. cor. Gregor., deciſ.48. n.6., & dec.762. n.2. part.2., deciſ.252. n.18. & 19. part.9., deciſ.38. n.21. part.13., & dec.376. n.27. part.14. rec.*

Conſtito igitur ex his, ſive attenta Juris diſpoſitione, ſive legantis intentio-
6 ne, quod controverſum legatum ſit revera modale, prout etiam in qualibet dubietate tale eſſet judicandum, ut tradunt *Menoch. conſ.135. n.2. verſ. & illis accedit, & conſ.494. n.18., Peregr. de fideicom. art.11. n.114., Rot. dec.39. n.5. part.1. diverſ., dec.124. ſub n.3., & dec.137. n.14. cor. bo. me. Molin.*, ſequebatur exinde, quod adimplementum acceſſus ad Urbem neceſſe non erat, ut exequeretur ab ipſo legatario pro conſequutione legati; cum, quoties onus
7 impoſitum fuit per viam modi, reſolvitur in merum conſilium, quod impune ſperni poteſt abſque incurſu in caducitatem; *leg. filius familias §. Divi ff. leg.1., leg. Pater §. Julius Agrippa, & leg. Lucius in princ. ff. de leg.2., Jaſon. in leg. quoties n.1. Cod. fideicom., Giovagnor. reſponſ.31. n.19. lib.2., Peregrin. de Fideicom. art.14. ſub n.1. verſ. quo autem, Rot. dec.235. n.7. cor. Benincaſ., dec.560. n.5. cor. Bich., & dec.5. n.6. lib.7. de donat. in Mantiſſ. ad Card. de Luca.*

Signanter vero, quia Teſtator non alia ratione, aut intentione expreſſit ea verba – *Per poterſi meglio mantenere alli Studj in Roma* –; Niſi quia probabiliter opinari potuit, quod Comes Paulus Legatarius, uti de tempore conditi Teſtamenti Secundogenitus, potuiſſet juxta morem Regionis ad Urbem ſe ſe conferre, ibique ſtudia peragere, ac proinde in hac probabilitate, & veriſimilitudine legatum ei reliquit, ut melius in Urbe commorari poſſet; Si autem hujuſmodi probabilis, ac veriſimilis legantis intentio fruſtrata ſubinde remanſerit, ex quo legatarius prædictus non valuit ad Urbem accedere propter juſtiſſimam ſui Patris reluctantiam, non exinde ſequebatur, quod legatum ſub conditione ſtudiorum in Urbe ordinatum fuerit, ſed quidem, quod Teſtator
8 motus fuerit ad legandum a falſa credulitate, vel falſa Cauſa, quæ legatum non vitiat, ut ſunt Textus expreſſi *in leg. cum quidam ff. de leg.2., in leg. his verbis §. Pater Familias ff. de leg.3., leg. ſi ita legatum, leg. demonſtratio falſa, leg. falſa demonſtratio ff. de condit., & demonſtrat.* – ibi – *Falſa demonſtratio neque legatario, neque fideicommiſſario nocet, neque hæredi inſtituto* –, *& gloſſ. in leg. cum tale §. Falſam cauſam eodem tit. de condit., & demonſtr.* – ibi – *Quia falſa cauſa non obeſt legato* – *Bart. in leg. quidem n.99. ff. de leg.1., Cyriac. controv.336. num.11. & ſeq., Gratian. diſcept.256. n.1. & 59., deciſ.67. n.21. part.11., & dec.368. n.14. part.18. recent., dec.456. n.35. & ſeq. cor. Merlin., & dec.35. n.15. de fideicom. coram cl. me. Card. Falconer.*

Minus ſubſiſtere poterat, quod Cauſa finalis, ob quam legatum fuit ordinatum, fuerint ſtudia in Urbe peragenda, ac proinde cum legatarius hæc ſtudia ibi non expleverit, ſummam legatam aſſequi non poſſit; Etenim, cum hujuſmodi legatum non aliud intereſſe, aut commodum reſpiciat, niſi ſolius lega-

tarii, ut melius poſſet Romæ commo-
9 rari, quatenus ad eam Urbem ſtudiorum Cauſa acceſſiſſet, in hac profectò hypotheſi acceſſus ad eam, & ſtudia ibi explenda eſſe poterant, non Cauſa finalis legati, ſed quidem impulſiva, quæ effecit, ut ea etiam deficiente legatum
10 debeatur, ut probant Textus *in leg. ſi mores §. final. ff. de donat. inter vir.*, *& uxor., leg. Titio centum §. 1. ff. de cond., & demonſt.*, *& leg. illis libertis ff. eod., leg. ſejo in princ. ff. de ann. legat.*, *Ancharan. conſ. 185. n. 1., & conſ. 237. pariter n. 1., Menoch. conſ. 146. n. 1., & de præſum. lib. 4. præſumpt. 123. n. 21., Surd. de alim. tit. 8. privil. 23. num. 8., Cyriac. contr. 50. n. 19. & 20., Arias de Meſ. lib. 2. var. cap. 4. n. 23., Peregrin. de fideicomm. art. 16. n. 148., Galganet. de condit., & demonſtr. part. 2. quæſt. 9. n. 12., & cap. 6. qu. 12. n. 77., De Franc. dec. 58. n. 4., Rot. dec. 636. n. 3. part. 4. tom. 3., & dec. 290. & 349. n. 1. par. 10. recent.*

Idque evidentius confirmabatur ponderando, quod controverſum legatum ſufficiens ex ſe ipſo tantum non erat pro congrua manutentione legatarii in Urbe, quod & agnovit idemmet Teſtator, qui reliquit hoc legatum -- *Per poterſi meglio mantenere in Roma* -- non autem pro omnimoda illius manutentione; Quapropter, cum legatum hujuſ-
11 modi non æquivaleat oneri impoſito, ſeu non ſufficiat ex ſe ſolum pro implemento permanentiæ in Urbe, acceſſus ad eam dijudicari debebat uti cauſa impulſiva, non autem finalis ipſius legati; *Bart. in leg. Demonſtratio §. Quid autem Juris in prima quæſt. ibiq; Caſtren. ff. de cond., & demonſtr., & in leg. 1. in fin. Cod. de falſ. Cauſ., Soccin. conſ. 159. n. 2. lib. 1., Zabarel. conſ. 92. n. 6., Tuſch. concl. 142. n. 8., Rot. dec. 233. n. 4. par. 3. recent.*

Verum hæc omnia, quæ in punctò Juris nullam admittebant dubietatem, eo fortius admittenda erant, ex quo idem Teſtator clariſſimis verbis expreſſit, quam ob eauſam ipſe motus fuerit ad ordinandum hoc legatum -- ibi -- *E queſto lo faccio; perche porta il nome di mio Padre, e per l'affetto mio come Nipote, e come figlio di detta Conteſſa Iſabella mia figlia cariſſima* --; Quoties enim habetur cauſa finalis legati ſcripta ab ipſo-
12 met Teſtatore, in vanum recurrebatur per hæredes ad alias Cauſas divinandas, cum attendi debeat illa, quæ fuit a Teſtatore expreſſa, ut in punctò firmat *Rot. dec. 14. n. 2. de probat. cor. cl. me. Card. Falconer.*, & abſque dubio, quia hæc eadem Cauſa dilectionis erga ſuum Nepotem appoſita fuit in fi-
13 ne legati per orationem omnino perfectam, & ſeparatam, quæ totam proinde diſpoſitionem informat, & moderatur; *Mantic. de conject. lib. 5. tit. primo n. 32., Rot. dec. 345. n. 4. par. 16. recent., dec. 564. n. 6. cor. Merlin., dec. 143. n. 5. cor. Caprar., dec. 727. n. 9. cor. Molin., & in Viterbien. Immiſſionis 7. Maji 1742. §§. 4. & 5. coram R. P. D. Buſſio.*

Nec quidquam referebat, quod Teſtator præſcripſerit ſolutionem, uſque dum legatarius perveniſſet ad ætatem triginta duo annorum, quaſi quod conſideraſſet, eo tunc potuiſſe legatarium ſtudia complere; Quoniam Teſtator nec verbum quidem habuit de complemento ſtudiorum poſt perventam ætatem annorum triginta duo; Unde deduci non poterat argumentum, quod ſtante hac temporis limitatione conſideraverit pro Cauſa finali legati ſtudia intra dictum tempus terminanda, ſed affirmari quidem poterat, quod hoc tempus reſtrinxerit ad favorem hæredis, ne ſcilicet in ipſius præjudicium idem legatum protraheretur ad vitam ipſius legatarii; Nam, quoties tam de Juris rigore, quam ex ſatis expreſſa voluntate Teſtatoris habetur, quod Cauſa finalis, qua ipſe ad legati ordinationem motus fuit, conſiſtit in affectione, qua Nepotem ex filia ſua dilectiſſima deferentem nomen ſui Patris proſequebatur, nulla admittenda erat interpretatio contra hanc apertam Teſtatoris voluntatem quoad Cau-
14 ſam finalem legati, ſed quælibet alia ſumenda erat, per quam tolleretur repugnantia; *Rot. dec. 11. n. 3. de legat. cor. Card. Falconer.*

Multoque minus attendi potuit, quod, cum ſtudiorum Cauſa reſpiciat bonum publicum, iſta exiſtimanda venit finalis; Teſtator etenim ad hoc bonum pu-
bli-

blicum nullimode reſpexit, ſed conſulere tantum voluit commodiori, ac decentiori ſubſtentationi ſui dilectiſſimi Nepotis, quatenus ad Urbem acceſſiſſet; Unde parvipendendum erat hoc bonum publicum, & ſpectari debebat dumtaxat voluntas ipſius Teſtatoris, quæ ever-
15 ti non poterat per ſubauditos intellectus, & extraneas illationes, de quibus nec per umbram cogitavit, ex firmatis per *Rot. dec.* 11. *n.* 3. *de legat. cor. Card. Falconer.*

Præter hæc, conſideratione dignum omnino viſum fuit, quod, ſi legatarius ad Urbem ſtudiorum cauſa non acceſſit, hoc profecto non evenit ex facto, & voluntate ipſiuſmet legatarii, ſed quidem ab accidentali caſu præmorientiæ fratris Primogeniti, & a juſta repugnantia ejuſdem Patris, qui noluit, ut ipſe, tanquam unicus filius, ad Urbem accederet ob imbecillem illius valetudinem, cui maximum evenire potuiſſet diſcrimen extra Patrios lares, propriaſque commoditates; In his proinde terminis, quomodocunque onus propoſitum conſiderari velit, ſemper affirmandum erat, quod legatum debetur; Nam, cum inadimplementum non ex facto proprio,
16 ſed quidem Tertii, nempe ſui Patris, & juſta etiam de cauſa provenerit, idem onus pro adimpleto haberi debeat, ut probat *Bartol. in leg. Mævia* §. *Uxore n.* 2. *ff. de ann. legat.*, *&* *in leg. prima n.* 8. *Cod. de Inſtit.*, *& ſubſtit.*, *Soccin. in leg. ſi Titius num.* 6. *de condit.*, *& demonſtr.*, *Angel. conſ.* 150. *col.* 2. *verſ. unde remoto, Cuman. conſ.* 33. *col.* 2. *verſ. & quamvis*, *Ruin. conſ.* 37. *n.* 8. *lib.* 2., *Menoch. conſ.* 146. *n.* 31. *verſic. Tertius*, *& de præſumpt. præſumpt.* 183. *num.* 36. *&* 38., *Rot. dec.* 350. *n.* 7. *par.* 15., *& deciſ.* 316. *n.* 8. *part.* 16. *rec.*

Abſque eo quod hæc Patris reluctantia redargui potuerit de emendicato prætextu; Nam, quod legatarius ſit unicus ipſius filius, controverti non poterat; Sicuti ambigendum nec erat, quin idem Legatarius ſit adeo gracilis ſanitatis, ut, relinquendo propriæ Domus commoditates, patriæque propriæ aerem, poſſet maximum detrimentum pati, cum ita deponant Medici Civitatis Interamnæ, quibus omnibus fides in
17 his, quæ ad propriam profeſſionem pertinent, erat præſtanda, per ea, quæ firmat *Rot. dec.* 565. *n.* 17. *cor. Molin.*, *& dec.* 2. *n.* 22. *de Cenſ. cor. Card. Falcon.*, adeoque Patris reluctantia dici non poterat vanus prætextus, ſed quidem juſtiſſima Cauſa; Inſpecto ſignanter, quod Teſtator ipſe attento præſenti rerum ſtatu, in quo legatarius effectus fuit Primogenitus, & quidem unicus in familia, utique legatum conceſſiſſet, nullo facto verbo acceſſus ad Urbem, dum non aliam ob cauſam profeſſus fuit ordinare hoc legatum, niſi ob amorem, & dilectionem erga eundem legatarium ſuum Nepotem, quo obſtante ve-
18 riſimilitudine, erui videbatur animus donandi abſque ullo onere potius, quam dandi ſub aliqua conditione, ut habetur *in leg. ſi cum filius* §. *Titio decem ff. de donat.*, *Soccin. in leg. in Teſtamento n.* 4. *verſ.* 3. *& ult. ff. de condit.*, *& demonſt.*, *Ruin. conſ.* 38. *n.* 3. *lib.* 2., *Dec. conſ.* 601. *verſ. & ſatis*, *Benintend. in concl. ult. n.* 8. *verſ. ultima liberatio.*

Et ita utraque &c.

## ROMANA PECUNIARIA SUPER FRUCTIBUS.

*Veneris* 10. *Maji* 1743.

## ARGUMENTUM

Habes in Decif. CCXXXII.

## *SUMMARIUM.*

1 *Promiſſa realitate cambii ceſſi, eaque non ſubſiſtente, Ceſſionario debentur a Cedente fructus loco damnorum, & intereſſe.*

2 *Fidejuſſor per ſolidalem obligationem efficitur principalis Debitor.*

3 *Fidejuſſiones ſunt ſtricti juris, nec extenduntur de ſorte ad fructus.*

4 *Fidejubens in contractu de ſui natura fructifero obligatur tam pro ſorte, quam pro fructibus*; & n. ſeq.

5 *Secus, ſi ageretur de fructibus, aut acceſſionibus ex natura ipſa contractus non procedentibus.*

6 *Prædicta Regula de non extendenda fidejuſſione non procedit, niſi fidejuſſoribus, vel ſimplicibus, & non ſolidalibus, vel obligatis pro debito infructifero.*

7 *Obligatio literalis non recipit interpretationem.*

8 *Verba Fidejuſſoris indicantia ejus obligationem pro ſorte, non ſtant excluſive quoad fructus, ſi deficiant particulæ taxativæ, ſed ſtant demonſtrative.*

9 *Fidejuſſor non apponendo in ſua obligatione verba taxativa ad ſortem, oſtendit voluntatem ſe obligandi etiam pro fructibus.*

10 *Fructus percepti ex Cambio ceſſo non in ſolutum, ſed pro ſolvendo, aut in pignus, extenuant ſortem.*

11 *Ceſſio concepta per verba transferentia dominium in Ceſſionarium, v. g. per verba* -- ceſſerunt & cedunt -- *dici nequit facta in pignus, vel pro ſolvendo, ſed in ſolutum.*

12 *Promiſſio evictionis, & refectionis damnorum, & intereſſe neceſſario inducunt contractum dationis in ſolutum.*

13 *Conſtitutio pignoris præſtat dumtaxat majorem ſecuritatem Creditori, non vero minuit, & extinguit creditum, quod ſolum fieri poteſt a datione in ſolutum.*

## DECISIO CCLXIV.

SUbſiſtentiam fundamentorum Deciſionis die 4. Maii ſuperioris anni coram Me editæ cum ad novum examen pluries revocaverim, & ob Suffragiorum ſciſſuram nulla capi valuerit reſolutio, ideo opus fuit omnium Dominorum exquirere ſenſum, quibus in præſenti audientia per Me interrogatis ſub dubio -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* -- reſponderunt -- *In deciſis.* --

Iterum ſiquidem verificabatur in facto, Julium Silvaggium ſub palliato nomine Arrigonii ſeſe in ſolidum, & principaliter cum Jacobo Caroſio debitore obligaſſe favore Menſæ Nummulariæ Sancti Spiritus, eique promiſiſſe ulterius veritatem & realitatem cambii ceſſi pro ſumma ſcut. *3335.*, cum itaque æque certum in Facto conſtaret, idem cambium pro rata ſc. 8*16.* non verum, nec reale extitiſſe, dubium eſſe non poterat, quin præfatus Julius Silvaggius condemnandus eſſet ad fructus loco damnorum tamen, & intereſſe pro ea ſumma ſcut. 816., quæ realis, & vera reperta non fuit, idque nedum vigore
1 promiſſionis veritatis, & realitatis cambii ceſſi, quæ operatur, ut ſtatim de Jure ſubintret actio favore Ceſſionarii petendi fructus loco damnorum, & intereſſe, quos produxiſſet, ſi cambium verum, & reale fuiſſet, ut adductis concordantibus firmatur in dicta mea Deciſione §. *Suppoſito*.

Verum etiam, quia idem Silvaggius pro Caroſio ſpoponderat favore Menſæ Nummulariæ in ſolidum, & uti principalis, ita ut, quemadmodum ad hujuſmodi fructus teneretur idem Caroſius erga eandem Menſam Nummulariam, ita pro eiſdem fructibus adſtringi debet præfatus Silvaggius obligatus in ſolidum, & uti Principalis; Cum nemo ignoret, quod vigore hujus ſolidalis
2 obligationis efficiatur ipſe principalis debitor, & obligetur ad totum id, & pro toto eo, ad quod tenebatur Caroſius Principalis debitor, ut firmat dicta mea deciſio §. *Attento*.

Abſque eo quod ſubſiſtere etiam hodie potuerit, quod obligatio Silvaggi reſtricta eſſet ad ſortem cambii dumtaxat, adeoque protendi non valeat ad fructus ejuſdem, cum fidejuſſiones ſint
3 ſtricti Juris, & non admittant ullam extenſionem de ſorte ad fructus; juxta *Text. in leg. Fidejuſſores 69. §. Pro Aurelio ff. de fideiuſſ. & in leg. non utique §. Qui fideiuſſerunt ff. de adminiſtr. rer. ad Civitat. pertin., gloſ. in leg. quæro verbo præſtabis in fin. ff. locat., Bart., & Caſtrenſ. in dicta leg. Fideiuſſores, Surd. de alim. tit.° priv. 50. n. 2., Gall. de fruct. diſp. 20. art. 6. n. 89., Gratian. diſcept. 130. n. 28., Rot. dec. 275. n. 5. cor. Coccin., & dec. 320. n. 5. cor. eod., & dec. 225. n. 6. cor. Dunoz. Jun.*

Hujuſmodi etenim objectum facillime removebatur, tum inſpecta natura, tum etiam litera obligationis a Silvaggio aſſumptæ; Si enim inſpiciebatur natura obligationis, in comperto erat, quod idem Silvaggius ſeſe obligaverat in contractu ceſſionis rei fructiferæ cum
4 promiſſione etiam veritatis, & realitatis cambii; Quamobrem, ſi deficit veritas, & realitas ipſius, ſtatim ex ſui natura oritur obligatio ad fructus, ut conſentanee ad firmata in præcedenti mea

mea Deciſione §. *Suppoſito*, dictum fuit in ſuperiori. §. *Iterum*.

Neque in his circumſtantiis adplicari poterat regula, quod fidejuſſiones extenſionem nullimode patiantur, cum 5 hoc procedere utique poſſet, ſi res eſſet de fructibus, aut acceſſionibus, quæ non procedunt ex natura ipſa contractus, & obligationis, non autem locum habere valet in caſu, in quo acceſſiones, aut fructus proveniunt ex ipſo contractu, & ex ipſa obligatione, cui acceſſit Fidejuſſor; In hac namque diſparata hypotheſi contraria ſubintrat regula, quod nempe fidejuſſoria obligatio non per viam extenſionis, ſed ex natura contractus contineat obligationem pro ſorte, & fructibus, & quacunque alia cauſa dependente, & acceſſoria contractui, & obligationi, cui Fidejuſſor acceſſit, ut præter Authoritates relatas in dicta mea Deciſione §. *Quibus poſitis in princip.* tradunt *Jaſ. in leg. ſi centum Capuæ ff. de eo, quod certo loco, Hering. de fidejuſſ. cap.24. n.216., & 332., & ſeq., Rot. deciſ.34. num.59. in Mantiſſ. Card. de Luc. lib.15. tom. 4., & dec.303. n.10. cor. Bich.*

Eoque fortius inapplicabilis viſa fuit ſupradicta regula de non extendendis fidejuſſionibus de uno ad alium caſum; quia Silvaggius non eſt merus fidejuſſor, 6 ſed quidem Correus debendi, & obligatus in ſolidum ad omnia ea, ad quæ vigore ceſſionis erga Menſam Nummulariam obligatus erat Caroſius, prout jam ſtatutum fuit in hoc noſtro Sac. Auditorio *in Deciſione* ſuper ſorte hujus cambii coram Me edita *ſub die 17. Februarii 1741.*, quapropter, ſi præfatus Silvaggius merus non eſt fidejuſſor, juvari profecto nequit prædicta regula, quæ patrocinatur fidejuſſores ſimplices, eiſque juvat, ne eorum obligationes aliquo modo extendantur, ſed adſtringi debet tam ad ſortem, quàm ad fructus, ad quos obligatus eſſet idem Caroſius; Authoritates autem, quæ in objecto relatæ ſunt, vel loquuntur in terminis Fidejuſſoris ſimplicis, & non ſolidalis, vel obligati pro debito mere quantitativo, & infructifero.

Si vero inſpiciebatur litera obligationis ipſius Silvaggi, eo magis inſubſiſtens videbatur, quod ipſe pro ſorte tantum ſeſe obligaverat, ut contendebatur per ipſius Defenſores; Ipſe namque fidejuſſit, & ſe obligavit in eo præciſo caſu, in quo Pignattellus debitor ceſſus *non ſolveret cambium una cum ſuis fructibus*; Cum itaque obligatio ejuſdem Silvaggi expreſſe, ac literaliter comprehendat nedum Sortem Cambii, ſed etiam ejuſdem fructus, nullus dubitandi locus adeſſe poterat, quin ipſe, inſpecta etiam litera fidejuſſionis, adſtringendus eſſet ad ſolutionem fructuum hujus Cambii pro rata illa, quæ reperta fuit non vera, & non realis, 7 neque e conſpectu hujus literalis obligationis recipienda erat interpretatio ad ſortem tantum reſtrictiva, ut ponderat dicta mea *Deciſio d. §. Quibus poſitis in fine*.

Parvipenſa replicatione, quod Silvaggius ſe obligaverit *reficere, & refundere totum id, quod defecerit pro adæquandis, & complendis dd. ſc.3335.—*; Ex quo deſumebatur, quod ipſe revera pro ſorte tantum fidejuſſerit; Nam hu8 juſmodi verba, cum non ſint expoſita cum aliqua dictione taxativa, aut reſtrictiva, ſtare dicuntur demonſtrative, nempe ad indicandam quantitatem Cambii, pro quo ipſe ſpopondit, non autem taxative ad excludendos fructus, & acceſſiones, quæ ex natura contractus procedunt, ut optime tradit *Card. de Luc. de regal. diſc.10. n.7. & 8.*, quinimo nedum nulla aderat in hypotheſi dictio reſtrictiva, per quam ſuaderi poſſet, fidejuſſionem ad ſortem tantum fuiſſe reſtrictam, ſed etiam in litera fidejuſſionis legebantur verba prorſus illimitata, & indefinita, dum ſæpedictus Silvaggius *acceſſit promiſſionibus, & obligationibus in ſolidum dicti Caroſii, & Sociorum, & ſe ipſum fecit Principalem promiſſorem in omnibus, & per omnia in ſolidum obligatum*; E conſpectu autem hujus illimitatæ obligationis, vanum prorſus apparuit ſuſtinere, illam ad ſortem fuiſſe limitatam, quia facillime poterat, prout debebat, aliquam limitationem, vel taxativam apponere, quod nollet teneri pro fructibus, vel 9 pro ſorte tantum obligari, quod cum prætermiſerit, ſignum evidens fuit, non

ſo-

ſolum pro ſorte, verum etiam pro fructibus venientibus ex illius natura ſe ſe obligare voluiſſe, ut tradit *Hering. de fidejuſſor. cap.24. n.236. & 238.*, & firmat *dicta mea Deciſio §. Attento ſignanter*.

Quibus ita conſtabilitis quoad obligationem Silvaggi pro ſorte, & fructibus, fruſtra in medium proponebatur, quod Cambium ceſſum fuerit a Caroſio favore Menſę Nummularię, non quidem
10 in ſolutum, ſed pro ſolvendo, aut in pignus, nempe ad effectum ſibi ſatisfaciendi ex fructibus ipſius Cambii ceſſi, ac propterea cum fructus perceptos eadem Menſa nunquam ſuos facere potuiſſet, cedere illi debebant in extenuationem præcedentis crediti, quo extincto, nihil amplius expoſtulare valet; *Rot. dec.10. n.2. §. Ratio de uſur. cor. Card. Falconer.*, *& in Senogallien. Concurſus 6. Februarii 1719. §. Facta cor. bo. me. Foſcaro*.

Litera ſiquidem ceſſionis hanc novam exceptionem funditus evertebat, quia ea concepta fuit verbis translativis
11 Dominii -- ibi -- *Ceſſerunt*, *& cedunt Cambium* --; Quando enim ceſſio concepta fuit verbis, quibus translatum remanet Dominium in Ceſſionarium, nunquam ea dici poteſt facta pro ſolvendo, vel in pignus, ſed quidem in ſolutum, & in extinctionem præcedentis debiti, ut, expendendo verba *dare*, *cedere*, *aſſignare*, tradunt *Roſ. conſul.7. num.8. 9. & 10.*, *Rot. dec.194. n.14. & 15. cor. Ludoviſ.*, *dec.99. n.3. cor. Duran.*, *& in Bononien. Prædii 12. Januarii 1725. §. Adſtipulantibus coram Card. Aldrovando*.

Factam inſuper fuiſſe ceſſionem pro ſoluto, & non pro ſolvendo, clare oſtenditur ex promiſſione evictionis, & re-
13 fectionis damnorum, & intereſſe in ipſo ceſſionis Inſtrumento conventa; Hujuſmodi enim promiſſio cum congruere tantum valeat dationi in ſolutum, non autem Ceſſioni pro ſolvendo, quia in hoc ſecundo caſu ſemper integra remanent Creditori priori jura, donec ſolutionem conſequatur, ita ut opus non ſit evictionem ei promittere, perneceſſe inducit contractum dationis in ſolutum, ut optime *Roſ. d. conſultat.7. n.17.*, *Rot. dec.46. n.4. poſt prim. vol. conſ. Farinacc.*, *dec.72. n.11. coram Beneinaſ.*, *& in d. Bononien. Prædii 12. Januarii 1725. §. Adſtipulantibus verſ.*, *& de promiſſione evictionis cor. D. Card. Aldrovando*.

Hoc ipſum demum abſque dubio demonſtrat Ratio dati, & accepti facta per Menſam Nummulariam cum Caroſio, qui cum hac occaſione repertus fuerit Debitor in ſumma ſc.8740., in hujus Debiti computum ceſſit dictum Cambium ſcut.3335. eidem Menſæ Nummulariæ, quæ in ſolutum hanc ſummam accepit, eamque repoſuit in diminutionem ſui Crediti, reducendo Caroſium debitorem in ſolis ſc.5405., pro quibus ſe ſe obligavit in ſolidum prædictus Silvaggius in caſu, quo Pignattellus debitor ſortem Cambii, & fructus non ſolveret; In his profecto terminis, ſi Caroſius ceſſit in diminutionem ſui debiti ſortem d. Cambii eidem Menſæ Nummulariæ, quæ hanc ceſſionem acceptavit, debitum Caroſii diminuit, & pro rata ſortis dicti Cambii eundem Caroſium debitorem cedentem liberavit, & quietavit, ſomnium viſum fuit prætendere, quod cambium datum fuerit in pignus, non autem pro ſoluto, cum abſolutum ſit, conſtitutionem pignoris præſtare ſolum majorem ſecuritatem crediti, non autem illud diminuere, & extinguere, prout operatur indoles dationis in ſolutum, ut per *Text. in §. fin. inſtit. quib. mod. re contrah. oblig.*, *& tot. tit. ff.*, *& Cod. de pignor.* firmat *Rot. deciſ.46. n.4. poſt prim. vol. conſ. Farin.*, *& deciſ.99. n.3. & ſeq. cor. Duran.*

Et ita, habita in reliquis ad præcedentem Deſionem, relatione, cum omnium Dominorum ſuffragio reſponſum fuit utraque &c.

## ROMANA, SEU REATINA CAMBIORUM SUPER CAUTELA ANGELI.

*Veneris 10. Maji 1743.*

### ARGUMENTUM.

Fideicommiſſum tenetur ad debita Fideicommittentis. Solum Inventarium non eſt aptum ad impediendam jurium, & bonorum confuſionem, niſi ſimul docea-

ceatur de legitima redditione rationis: ſolum tamen Inventarium excipiendo, & ad effectum retinendi ſufficit, ne hæres condemnetur in bonis propriis, vel jure proprio ad eum ſpectantibus ante redditionem rationis, pro qua explenda Creditor aſſignare debet terminum: ſecus eſt, quando actio directa eſt contra bona hæreditaria debitoris, quo caſu hæres ſatisfactus præſumitur de propriis creditis, niſi doceat de redditione rationis jam expleta.

*S U M M A R I U M.*

1 *Mandata expedita pro credito oriente ex publico Inſtrumento obligatione Camerali munito exequenda ſunt:*

2 *Citatio ad recipiendum, ſuſceptio termini ad ſolvendum, & allegatio Cautelæ Angeli inducunt debiti confeſſionem.*

3 *Credita anteriora retardare nequeunt Cautelam Angeli innixam titulo poſteriori.*

4 *Fideicommiſſum tenetur ad debita Fideicommittentis.*

5 *Res propria debitoris, non vero fideicommittentis, ſalvari nequit ab executione mandatorum ſub præſidio fideicommiſſi.*

6 *Judicialis confeſſio plene probat qualitatem hæreditariam;*

7 *Quæ inducit jurium confuſionem impedientem, quin bona fideicommiſſaria ſalvari poſſint ab executione mandatorum.*

8 *Solum Inventarium non eſt aptum ad impediendam jurium, & bonorum confuſionem, niſi inſuper doceatur de legitima redditione rationis.*

9 *Ad effectum excipiendi, & retinendi ſufficit Inventarium abſque redditione rationis;*

10 *Quod procedit, ne hæres condemnetur in bonis propriis, vel jure proprio ad ipſum ſpectantibus ante redditionem rationis, pro qua explenda Creditor aſſignare tenetur terminum; non vero, ubi actio directa eſt contra bona hæreditaria debitoris;*

11 *Quo caſu, niſi doceat de redditione rationis jam expleta, hæres etiam beneficiatus præſumitur ſatisfactus de ſuis creditis.* & ſub n.ſuperiori.

12 *Cautela Angeli in dubio inefficax eſt, & ut illa valeat impedire executionem mandatorum, creditum, pro qua allegatur, debet plene juſtificari.*

13 *Acta illa transportanda ſunt, quæ reſpiciunt controverſiam, pro qua data fuit appellatio, non vero reſpicientia diverſum judicium, ſuper quo appellatio conceſſa non fuit.*

14 *Exceptio rejecta a Signatura Juſtitiæ allegabilis non eſt in Rota.*

DECISIO CCLXV.

PEr tres Deciſiones conformes *R.P.D. de Thunn* ſtatutum fuit, eſſe exequenda Mandata ab A.C. relaxata, & obtenta a Marchionibus Julio, & Laurentio de Sinibaldis contra Fratres de Criſpoltis, & Catharinam Cornovaglia, quæ ad illorum executionem impediendam Cautelam Angeli deduxit; Delegata autem mihi ulteriori hujus cauſæ cognitione a Signatura Juſtitiæ cum clauſula -- *Alteri, qui ad legitimam* -- diſceptandum Dominis meis propoſui dubium -- *num ſit procedendum ad legitimam executionem Mandatorum, & Exequatur Rotale* --, quod in contumaciam Fratrum de Criſpoltis fruſtra dilationem petentium *Affirmative* reſolutum fuit.

Quod enim attinet ad ſubſiſtentiam Creditorum, pro quibus agunt præfati Marchiones de Sinibaldis, profecto nulla eſſe poterat quæſtio, cum oriantur ex publicis Inſtrumentis obligatione Camerali vallatis; ac proinde Man-
1 data pro hiſce creditis expedita debent omnimode executioni demandari, ex firmatis per *Rot. dec.527. n.1. part.19. rec., dec.15. in princ. de Cenſ. cor. Card. Falcon., & in Piſauren. Pecuniaria 20. Junii 1738. §. Creditum cor. R. P. D. Buſſio.*

Et præcipue, quia hæc eadem credita judicialiter fuerunt liquidata, & calculata inter Partes *coram A. C.*, coram quo Criſpolti reperti fuerunt debitores in ſumma ſcut.4813. 03., in cujus ſequelam Cæſar, & Virgilius de Criſpoltis anno 1738. creditores citarunt ad
2 recipiendam eam ſummam, terminum ſuſceperunt triginta dierum, & tandem hodierni Rei conventi una cum eorum

Ma-

Matre ad effectum ſe ſe eximendi ab illorum Mandatorum executione cautelam Angeli allegarunt; In his autem terminis tanto minus dubitandum erat de ſubſiſtentia creditorum Marchionum de Sinibaldis; cum ex omnibus ſupradictis Judicialibus actibus indubia deducatur debiti confeſſio, & approbatio, ut de citatione ad recipiendum, quod importet debiti confeſſionem, firmat *Rot. in Romana Legati* 16. *Maii* 1738. §. *Eoque cor. Me*, de ſuſceptione termini ad ſolvendum, quod idem operetur, *Rot. dec.*786. *n.*3. *cor. bo. me. Molin., dec.*592. *n.*1. & 12. *cor.bon. mem. Anſald.*, & *in Romana Fideicommiſſi de Stephanis* 17. *Januarii* 1738. §.*Conſtitit cor. Rmo P. D. Calcagnino Decano*, & de allegatione cautelæ Angeli, quod pariter debiti confeſſionem inducat, *Rot. dec.*271. *n.*4. *cor.Anſaldo, deciſ.*535. *n.*1. *cor.Lanett., dec.*8. *n.*5. & *ſequen. de Dot. coram Card. Falconer.*, & *in Urbevetana Pecuniaria* 4. *Maii* 1733. §. *Minime*, & 26. *Febr.* 1734. §. *Eademque cor. bon. mem. Harrach*, & cæteras reaſſumendo Deciſiones hujus cauſæ firmat poſtrema Deciſio *Rmi P. D. de Thunn* §. *Nulla ſiquidem*.

Firmata ex his creditorum ſubſiſtentia, quæſtio unice reducebatur ad cautelam Angeli, quæ jure optimo rejecta fuit tam ab A. C., quam ſucceſſive in prædictis omnibus Deciſionibus; Nam in ordine ad dotem dictæ Catharinæ Cornovagliæ, pro qua ea allegabatur, hæc ſuum initium deſumit ab an.1709., credita autem Actorum cum longe ſint anteriora, ex quo contracta fuerunt ſub annis 1664. 1671.1672.1690.& 1706.
3 retardari proinde non poſſunt per hunc titulum cautelæ Angeli poſteriorem; *Rot. deciſ.*2. *num.*3.*de Sentent.*, & *Mand. cor. Card. Falconer.*, & firmant omnes præcedentes Deciſiones, quas refert ultima §. *Quo circa*.

Fruſtra pariter cautela Angeli fundabatur ſuper fideicommiſſo Virgilii Senioris de Criſpoltis; quoniam, quod attinet ad cambium ſcut.600., hoc profecto ſub fideicommiſſi præſidio evitari nequit, quia illud ab eodem fideicommittente contractum fuit, & propterea ejus bona tenentur pro illius ſolutione; cum abſoluti Juris ſit, fideicommiſſum
4 cenſeri conſtitutum ſuper eo, quod ſupereſt deducto ære alieno, ac deductis debitis factis a Fideicommittente, *Peregr. de fideicom. art.*40. *n.*18. & 22., *Rot.dec.*284. *n.*3. *part.*16. *rec., dec.*242. *n.*8. *cor.Ottbob., dec.*479. *n.*4. *cor.Lancett.*, *in Setina Cautelæ Angeli* 4. *Februarii* 1737. §. *Merito cor. R. P. D. Millino*, *in Ferrarien. Primogenituræ de Bentivolis* 20. *Junii* 1738. §. *Abſque eo quod cor. Rmo P. D. Calcagnino*: Et concordant omnes Deciſiones, prima nempe §. *Nec ad impediendam*, ſecunda §. *Minuſque*, & tertia §. *Nec diverſa*.

Quò vero ad alterum cambium ſcut. 1100. contractum a Cæſare Criſpolti, pro hoc pariter ſuffragare nequit dictum fideicommiſſum; cum hujuſmodi cambium contractum ab eodem Cæſare anno 1706., erogatum fuerit in emptionem Prædii *di Ripa Sottile*, adeo-
5 que hoc Prædium, quod eſt de dominio debitoris, non autem fideicommittentis, ſalvari profecto non poterat ab executione mandatorum ſub præſidio dicti fideicommiſſi, ad quod non pertinet; *Rot. dec.*201. *n.*1. *cor. Kaunitz, deciſ.*9. *n.*3. *de Reb. Cred. cor. Card. Falconer.*, & firmat prima Deciſio *d.* §. *Minuſque*, & ſecunda pariter §. *Minuſq*;

Cœterum hæc, & omnia alia credita juvari non poſſunt exceptione dicti fideicommiſſi; Nam, cum Fratres de Criſpoltis ſint hæredes Cæſaris eorum Patris, & iſte hæres fuerit Jo: Baptiſtæ, aliorumq; debitorum controverſorum
6 cambiorum, prout judicialiter faſſi fuerunt idem Cæſar, & Virgilius Junior, ex quo plena conſtituitur probatio hujus qualitatis hæreditariæ, *Rota in Romana Pecuniaria* 11. *Februarii* 1737. §. *Illud coram Me*, inducta fuit bono-
7 rum confuſio, propter quam tueri nequeunt bona ad fideicommiſſum ſpectantia ab executione mandatorum; *Rot. dec.*58. *n.*1. *cor. Herrer.*, *in Urbevetana Cautelæ Angeli* 7. *Junii* 1734. §. *Urgebat cor. R. P. D. Millino*, cum aliis relat. in prima Deciſione §. *Quo verò*, in ſecunda §. *Pro eo*, & in tertia §. *Præterea*.

Nec iterum proponi poterat, quod dicti Fratres de Criſpoltis Rei conventi eſſent

eſſent Cæſaris Patris hæredes cum beneficio legis, & inventarii; Etenim 8 ſola hæreditatis aditio cum Inventario ſatis non eſt ad impediendam Jurium, & bonorum confuſionem, niſi ulterius doceatur de legitima redditione rationis, *Rot. dec.496. n.2., & 3.cor. Bich. dec.267. n.10. cor. Caprar., deciſ.374. n.5. cor. Priol., dec. 862. n.5. cor. Lancett., in Faventina Immiſſionis ſuper reſervatis* 11. *Decembris* 1733. §. *Irrito cor. R. P. D. Nunez.*; Et cæteris adductis præcedentibus deciſionibus firmat ultima Deciſio §. *Præterea in fin.*

Spreta penitus replicatione, quod Fratres de Criſpoltis cum veniant excipiendo, & agant ad effectum retinendi bona hæreditaria pro eorum Juribus, & Creditis, quæ habent contra 9 eorum Authores, ex quo bona fideicommiſſi alienarunt, juvari utique valeant Inventario dumtaxat abſque etiam redditione rationis, juxta firmata per *Rot. deciſ.*406. *n.*11. *cor. Lancetta, & in Cornetana Immiſſionis* 28. *Apr.*1725. §. *Quæ quidem cor. bon. mem., Ratto*. Hoc ſiquidem procedere poſſet, ſi age- 10 retur de condemnando hærede in bonis propriis, vel Jure proprio ad ipſum ſpectantibus, quo caſu ei ſufficeret ſimplex Inventarium abſque redditione rationis, pro qua explenda a Creditore præfigi deberet congruus terminus, ut hoc modo poſſet propria bona tueri; Non autem procedere valet in caſu, in quo Actores agunt contra bona hæreditaria debitorum; In hoc namque caſu Criſpolti ſive agendo, ſive excipiendo veniant, eis non ſufficit ſimplex Inventarium, niſi inſuper doceant de jam legitime expleta redditione rationis bonorum eorundem debitorum, ad evitandam præſumptam ſatisfactionem, ut optime, *Card.de Luc.de Judic. diſc.*40. *n.*13., *Rot. dec.*102. *n.*66. *poſt Conſtan. ad Statut. Urb., dec.*464. *n.*17., & 18. *cor. Priol., dec.*26. *n.*6., & *ſeq.*, & *deciſ.*27. *n.*4. *de teſtam. ad ornat. Card. de Luc., in PeruſinaReintegrationis* 26. *Junii* 1719. §. *Imo cor. bon: mem: Gamaches, in Romana, ſeu Reatina Salviani* 10. *Martii* 1741. §. *Nec prodeſſe coram Me* cum aliis adductis per tertiam Deciſionem §. *Non obſtat.*

Præſertim vero, quia Fratres de Criſpoltis in hac eorum exceptione Cautelæ Angeli ſeſe efficiunt Actores, cum aſſerant ſe eſſe reintegrandos de pluribus alienationibus Fideicommiſſi, ac propterea retentionem expoſtulant; Unde tenentur perneceſſe docere de hiſce eorum Creditis, ſive Juribus nedum mediante Inventario, verum etiam per medium redditionis rationis, ſine qua eorum Credita oſtendere nequeunt, 11 quin imo præſumuntur de eis abunde ſatisfacti, *Conciol.de hæred. art.* 3. *n.*59., *Rota dec.*395. *n.*3. *cor. Molin.* cum aliis adductis in dicta tertia deciſione §. *Potiſſimum*; Et ratio eſt, quia, ut Caute- 12 la Angeli impedire valeat mandatorum executionem, debet plene, & concludenter juſtificari creditum, pro quo ea allegatur, alias in quacunque dubietate inefficax remanet, *Rot. in Fulgin. Cautelæ Angeli* 17. *Martii* 1738. §. 5. *cor. R̃mo P.D. Calcagnino*, & cum aliis proſequitur dicta tertia deciſio. §. *Et ratio*.

Quibus conſtabilitis, obſtare non poterat alias rejectum objectum, quod nempe acta non fuerint integre tranſportata; Iterum ſiquidem animadverſum fuit, quod acta, quæ reſpiciunt præſens Judicium Cautelæ Angeli, de quo unice agitur vigore Commiſſionis Signaturæ Juſtitiæ, jam integre fuerunt tranſportata; unde quærendum non erat de aliis actis, quæ reſpiciunt expeditionem mandatorum, de quibus nulla eſt quæſtio. Satis enim eſt, ut conſtet de actorum tranſportatione, quæ 13 reſpiciant controverſiam, pro quo data fuit appellatio, non autem de aliis actis diverſum reſpicientibus judicium, & ſuper quo nulla fuit conceſſa appellatio, ut diſtinguendo firmat, *Rot. in Bononien. Pecuniaria* 6. *Martii* 1736. §. *Inutiliter*, & *ſeq. cor. R. P. D. Peralta*, & 3. *Martii* 1738. §. *Officere cor. R. P. D. Calcagnino* cum aliis relatis per ſecundam, & tertiam hujus Cauſæ deciſionem utroque §. *final.*

Indubitantius vero, quia hujuſmodi exceptio defectus tranſportationis actorum propoſita, & rejecta fuit a Signatura Juſtitiæ, quæ denegavit Reis Conventis circumſcriptionem actorum uſ-

que modo factorum ; ſolumque appellationem ſimpliciter conceſſit ; Et propterea cum hæc exceptio rejecta fuerit
14 ab eadem Signatura Juſtitiæ, allegari amplius non merebatur in hoc Sacro Auditorio, *Rot. deciſ.* 118 *num.*2. *cor. Herrer., dec.*6. *n.*2. *de fideicomm., dec.*15. *n.*3. *de dot.*, *&* *dec.*24. *n.*4. *de uſur. cor. Card. Falcon.*, *&* *dec.*34. *n.*1., *&* 2. *cor. Rm̃o Criſpo*.

Et ita in contumaciam illorum de Criſpoltis fruſtra dilationem petentium reſponſum fuit &c.

## FAVENTINA, SEU IMOLEN. PECUNIARIA, SUPER MULTIPLICO.

*Lunæ* 13. *Maii* 1743.

### ARGUMENTO

Ob brevitatem non indiget.

### *SUMMARIUM.*

1 *Non obligatus ad faciendum Multiplicum ex contractu, vel quaſi contractu, vel ex commiſſo, non tenetur ad damna, & intereſſe ex ejus remiſſione provenientia.*

2 *Non dicitur temere litigare, nec eſſe in dolo, qui ſe opponit exceſſivæ prætenſioni Adverſarii.*

3 *Ubi agitur de debito non certo ob expreſſam obligationem, ſed per Peritum liquidando, temere litigare non dicitur appellationem proſequens.*

4 *Pariter temere non litigat hæres beneficiatus allegando Cautelam Angeli pro ſuis creditis.*

### DECISIO CCLXVI.

COmites Alexander, & alii de Gimnaſiis, qui prævia Deciſione edita coram R. P. D. meo Millino *Die* 15. *Maii* 1739. contrariam paſſi fuerant Sententiam, denegantem Mandatum ab eis petitum contra bona propria Comitis Dionyſii Naldi pro ſumma ſcutis 2473. 16. loco damnorum, & intereſſe, ex quo ab anno 1711. tempore obitus Lamberti Junioris de Gimnaſiis ſolvere diſtulerit uſque ad an. 1727. iſtius debitum hæreditarium, ob non factum multiplicum demandatum in Brevi ſa: mem: Clementis X. pro reintegratione Fideicommiſſi Cardinalis Gimnaſii, quæ Rotalis Sententia confirmata deinde quoque fuit in ſecunda Inſtantia coram R.P.D. meo de Thunn. præmiſſis duabus Deciſionibus dierum 3. *Julii* 1741., *&* 23. *Januarii currentis anni*, iterum eorum jura experiri curarunt in tertia Inſtantia; unde ad me devoluta Appellationis Cauſa, propoſui DD. meis Dubium -- *An Sententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda in caſu &c.* -- & reſponſum accepi -- *Sententiam Rotalem eſſe confirmandam*.

Ad hoc enim, ut præfatus Comes Dionyſius condemnari poſſet in Bonis
1 propriis ob damnum paſſum a Multiplico, neceſſe profecto erat oſtendere, quod obligatus reperiretur in vim contractus, vel quaſi contractus, aut ex Commiſſo, quibus deficientibus condemnari haud poterat Reus conventus ad reparanda damna obuenta Fratribus de Gimnaſiis, ob non ſecutum multiplicum; juxta firmata *in Deciſ. R. P. D. mei Millini* §. 4., *&* *in aliis emanatis coram R. P. D. meo de Thunn, nempe in prima* §.2., *&* *in ſecunda* §. *Præmiſſo namque*.

Admittebant Fratres de Gimnaſiis, Com. Dionyſium adſtrictum non remanere ex contractu, dum nulla ejus preceſſerat obligatio, nec itidem ex quaſi contractu oriente ab aditione hæreditatis dicti Lamberti Junioris facta ab illius Matre; quia, cum id expleverit cum beneficio Legis, & Inventarii, & de Bonis inventariatis legitimam reddiderit rationem, quaſi contractus promanans ab aditione præfata jam reſolutus remanſerat; ſed prætendebant, quod ſecluſa dicta qualitate hæreditaria idem Com. Dionyſius ex commiſſo obligatus remanſerit favore Multiplici, quia temere litigando diſtulit per annos ſexdecim bona hæreditaria dimittere, ſicque Cauſa fuit, ne de dicto anno 1711. conſequerentur ſc.2041. 49., ad quæ favore multiplici tenebatur hæreditas, & propterea cum d. ſumma inveſtiri non potuerit juxta legem Multiplici, damnum hac de Cauſa Multiplico obuentum proceſſerit ex facto, & culpa ejuſdem Com. Dionyſii ob injuſte ab eo pro-

protractam ſolutionem debiti hæreditarii, mediante bonorum dimiſſione; quapropter commiſſa dicenda eſſet ſtipulatio per retentionem pecuniarum, quas ipſe certo ſciebat eſſe inveſtimento deſtinatas.

Verum, ut in præteritis Inſtantiis hoc Sacrum Auditorium putavit, hodie quoque DD. crediderunt, Com: Dionyſium, ejuſque Matrem, cum qua Lis incepta fuit, verſatos minime fuiſſe in culpa, ſi præfata ſumma ſc.2041. 49., applicata non extitit favore multiplici uſque ab anno 1711., idque ſive ſpectandum eſſet litis exordium, ſive illius progreſſus: Loquendo enim de principio litis potius apparebat, Co: de Gimnaſiis in culpa ſtetiſſe, cum petierint plus debito, attento quod inſteterint pro relaxatione mandati ſc.8000., quæ integra erat ſumma, pro qua multiplicum reintegrari debebat, & e converſo cum hæreditas Co: Lamberti Jun. unice obſtricta reperiretur pro fructibus locorum Montium, quos vice inveſtiendi ſibi appropriaverat, juſte oppoſita fuit deputatio Periti, cujus opera liquidari poſſet ſumma vere debita, prout de facto id non ſine fructu ſecutum fuit; Superventa ſiquidem ipſius Periti relatione, debitum liquidatum extitit in valde inferiori ſumma, nempe ſc. 2164. 90. pro fructibus loco damnorum, & intereſſe debitis ad totum annum 1714., & ſic præfati Co: de Gimnaſiis petendo totam ſummam ſc.8000., cauſam de-
2 derunt oppoſitioni deputationis Periti, ac propterea redargui non poterat de aliquo dolo, ſive culpa Co: Maria Mater Dionyſii, ut ponderat *Deciſio R.P.D. mei Millini* §. *Satisfecit*, & proſequuntur *Deciſiones Rmi de Thunn*, nempe prima §. *Tandem*, & ſecunda §. *Etenim*.

Ad ſuadendum autem, quod Fratres de Gimnaſiis non petierint plus debito, haud profuit animadverſio, quod citatio facta fuerit ad docendum ſe feciſſe multiplicum ſc.8000. juxta legem Chirographi Clementis X., & propterea, quod petitio non fuerit abſoluta pro dicta ſumma, ſed habito reſpectu ad probationes, quæ fieri debebant a Co: Maria hærede Lamberti Jun., circa quantitatem multiplici facti, vel non facti, ex quibus illico oriebatur petitio certa quantitatis debitæ, unde culpa exceſſivæ petitionis refundi minime poſſet in eoſdem Fratres, a quibus petitio tantum in genere fieri poterat; Animadverſio ſiquidem tunc forſan locum haberet, quatenus ſcilicet Inſtantia concepta noſceretur reſtrictive ad ſummam, pro qua tenebatur hæreditas præfata ex multiplici omiſſione, ſed non ita res ſe habuit, quia inſtitum fuit, ut doceretur de multiplico uſque ad enuntiatam ſummam ſcut.8000., pro qua etiam loco mandati ad factum, petitum extitit mandatum executivum, ex quo quidem conſpicuo facto, integram cernitur fuiſſe petitam ſummam ſc.8000., ad quam profecto non tenebatur hæreditas, ut demonſtravit Peritus, qui valde inferiori quantitate debitum liquidavit.

Nec per appellationem interpoſitam a judicato A.C. aſſeri poterat Co: Mariam temere litigaſſe; Agebatur enim de debito hæreditario non derivante
3 ab aliqua expreſſa obligatione, quæ ulteriori liquidatione non indigeret, ſed illius quantitas, ſicuti liquidanda erat per Peritum, qui errare potuit, ita ſine aliqua culpa valuit hæreditatem ſui Auctoris defendere, proſequendo appellationis cauſam in hoc Sacro Auditorio; Eo fortius, quia, poſtquam ſuccubuit in Sacra Rota, & Signatura Juſtitiæ appellationem ſuſpenſivam denegaverat, illico quievit, prout firmant *Deciſiones, prima* ſcilicet *coram R.P.D. meo Millino* §.8. & 9., ſecunda *coram Rmo P. D. de Thunn* §.6. & 7., & tertia *cor. eodem* §.6.

In litis progreſſu de aliqua culpa redarguendus non erat Co: Dionyſius, ex quo allegaverit cautelam Angeli, vigore cujus prætendebatur, quod non valuerint Co: de Gymnaſiis ſatisfactionem conſequi de ſumma, quæ favore multiplici inveſtienda erat, & propterea damnum eidem multiplico obventum uſque ad annum 1727. evenerit ex facto, & culpa dicti Co: Dionyſii; Iſte ſiquidem cautelam Angeli allegando,
4 uſus fuit Iure, quod ipſi tanquam hæredi beneficiato competebat pro ſuis creditis, & injuſte proinde non attulit impe-

pedimentum executioni dicti mandati; Illico enim Co: de Gimnaſiis poterant Co: Dionyſium compellere ad reddendam rationem, a quo ſe ſe abſtinere voluerunt, & ſuſpendendo ejuſdem mandati executionem, ſatius putarunt impugnare validitatem Inventarii, ad effectum obtinendi condemnationem in bonis propriis; Unde ſi voluerunt in hoc terere tempus ſub inani ſpe reportandi condemnationem prædictam, res clara videbatur, eoſdem Fratres de Gimnaſiis ex proprio facto præbuiſſe voluntarium impedimentum confectioni multiplici, prout optime obſervant *Deciſiones* præcedentium inſtantiarum *coram R.P.D. Millino* 15. *Maii* 1739. §. *Amplius*, *&* *coram Rmo P. D. de Thunn* 3. *Julii* 1741. §. *In litis vero*, *&* 22. *Januarii* 1742. §. *Neque eidem*.

Et cum per rem judicatam Rotalem a Fratribus inſuper de Gimnaſiis acceptatam appareat non ſolum de legitimo Inventario confecto a Co: Maria Bonorum hereditariorum Lamberti Junioris, verum etiam de redditione rationis expleta a Dionyſio gerente etiam figuram Creditoris, & quidem anterioris enuntiato multiplico, conſiderari certe non poterat in eodem Dionyſio culpa aliqua, vigore cujus dicendus eſſet adſtrictus ad pretenſa damna, ob non proſecutum multiplicum; Si enim per dictam Angeli cautelam conſecutive damnum aliquod præfato obvenit multiplico, non exinde tenebatur Co: Dionyſius in gratiam ejuſdem multiplici jura propria deſerere, & dictam cautelam Angeli prætermittere in Creditorum ſibi competentium præjudicium.

Et ita &c. utraque &c.

## TARRACONEN. CAPPELLANIÆ.

*Lunæ* 13. *Maji* 1743.

### ARGUMENTUM.

Habens paſſivam vocationem, & qualitates a Teſtatore requiſitas, non indiget nominatione Patronorum. Contingente obitu Collitigantis poſt diu agitatam cauſam, procedi poteſt contra Procuratorem, tanquam Dominum litis effectum abſque citatione intereſſe habentium, & Sententia dicitur lata cum legitimo contradictore. Probatio conſanguinitatis, & deſcendentiæ ab uno facta prodeſt omnibus aliis communem ſtipitem cum eo habentibus.

### SUMMARIUM.

1 *Habens paſſivam vocationem, & qualitates requiſitas a fundatore, non indiget nominatione Patronorum.*

2 *Probatio conſanguinitatis ab uno facta prodeſt omnibus aliis communem ſtipitem cum eo habentibus.*

3 *Sententia emanata cum legitimo Contradictore ſuper verificatione deſcendentiæ, & conſanguinitatis cum fundatore afficit omnes ex jure proprio venientes.*

4 *Contingente obitu Collitigantis poſt examinatam cauſam, & in limine ferendæ ſententiæ, ſententia adhuc dicitur lata cum legitimo contradictore.*

5 *Non attenditur quid Procurator petat, ſed quid Judex diſcuſſis meritis cauſæ pronuntiavit.*

6 *Secuto obitu Collitigantis, poſt diu agitatam litem, procedi poteſt contra Procuratorem tanquam dominum litis effectum, abſque citatione intereſſe habentium.*

7 *Poſt legitime concluſum in cauſa, ſententia de ſtylo Hiſpaniæ poteſt quandocumque ferri.*

8 *Partitæ extractæ e libris Matrimoniorum, fides Baptiſmatum, & depoſitiones Teſtium plene probant deſcendentiam.* & num. ſeq.

10 *Præſentatio facta tempore proximo morti fundatoris, & erectionis Cappellaniæ de aliquo tanquam de genere conſanguineorum ejuſdem fundatoris, probat conſanguinitatem.*

11 *Poſita lege fundationis vocante propinquiorem, remotior concurrere nequit cum proximiore.*

12 *Magis aptus dicitur ad ſuſcipiendos ſacros Ordines Clericus, quam laicus, licet ætate major.*

### DECISIO CCLXVII.

CUm mihi devoluta eſſet Cauſa appellationis interpoſitæ a Joſepho Freixa adverſus Sententiam latam a Rmo P.D. meo de Thunn, in ſequelam Deciſionis coram Eodem emanatæ die 11. Maii 1742.,

1742., & decernentem adjudicationem controverſæ Cappellaniæ fundatæ ad Altare B. M. V. de Guadalupe in Eccleſia, ſeu Cappella Heremi Villæ de Reus Provinciæ Tarraconenſis erectum, favore Jacobi Marymon, diſceptandum hac mane propoſui Dubium — *An Sententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda in caſu &c.* -- cui DD. reſponderunt — *Sententiam Rotalem eſſe confirmandam* —

Validitas ſiquidem ejuſdem Sententiæ non ponebatur in controverſia; Juſtitia vero, in qua unice conſiſtebat totum Cauſæ momentum, patebat ex eo, quod Juſpatronatus paſſivum dictæ Cappellaniæ in illius fundatione reſervatum dignoſcebatur Perſonæ, quæ eſſet magis propinqua Fundatori, ac proximior ad ſuſcipiendos Sacros Ordines; & propterea cum utraque qualitas concurreret in perſona Jacobi, eidem adjudicanda erat controverſa Cappellania, quamvis a Patronis nominatus non appareret, attenta illius paſſiva vocatione ob concurſum qualitatum, quæ
1 juxta legem Fundationis requirebantur, a qua cum Jacobus directam a Fundatore nominationem deſumat, illa Patronorum non indigebat, ut late firmat *Deciſio Rmi de Thunn* in præcedenti inſtantia emanata §. *Proſpecta enim*.

Haud obeſſe viſum fuit, quod Jacobus per gradus diſtinctos minime probaret illius conſanguinitatem cum Fundatore, ut neceſſario opus erat, ad effectum concludendi conſanguinitatem prædictam: Siquidem probatum apparuit, ipſum Jacobum ortum ducere a Sorore Joannis Clariana ejus Patruelis, qui in antecedenti vacatione tanquam de genere Fundatoris ad controverſam Cappellaniam præſentatus extitit, ac per Sententiam latam de anno 1711. ab Ordinario Tarraconenſi declarari obtinuit, eſſe per gradus diſtinctos conſanguineum, ac de genere, & parente-
2 la Fundatoris; Unde poſita indubia conſanguinitate ipſius Joannis cum Fundatore, neceſſario ſequebatur, quod omnes illi, qui communem ſtipitem habebant cum ipſo Joanne, qualis eſt præfatus Jacobus, eſſent ipſius Fundatoris conſanguinei, ex firmatis *in Deciſione antecedentis Inſtantiæ cor. Rmo P. D. de Thunn* §. 6. 7. & 8.

Hujus Sententiæ efficacia evitari nequaquam poterat, ex quo non emanaverit cum habente primarium, & principale Jus, a quo cæterorum Jus etiam cauſam haberet, ut eos afficere poſſet, adeoque non faceret ſtatum quoad Joſephum ex proprio Jure venientem: Ete-
3 nim antedicta Sententia prodiit cum legitimo Contradictore ſuper probatione, & verificatione deſcendentiæ, & conſanguinitatis cum Fundatore dictæ Cappellaniæ; Ideoque putarunt DD., Sententiam antedictam ſtatum facere quoad omnes ex propria perſona venientes, quibus datum non eſt retractare, quidquid in eadem Sententia firmatum, ſtabilitumque fuit ſuper verificatione conſanguinitatis illius, qui memoratam reportavit Sententiam, ut etiam firmat *dicta Deciſio Reverendiſſimi de Thunn* §. 9.

Nec etiam ſubſiſtere viſum fuit, quod Sententia prædicta emanaverit feſtinanter, & ita Cauſa penitus indefenſa, atque etiam ſine legitimo contradictore, ex eo quia Joſeph Miret collitigans deceſſerit adhuc durante litigio, & Joannes adjudicationem petierit uti ſubrogatus in Juribus defuncti collitigantis: Quandoquidem ex Proceſſu in Actis Rotalibus producto conſtabat, illam prodiiſſe poſt expletas neceſſarias a Partibus Collitigantibus probationes, mediante etiam formali Teſtium examine, adeo ut ſi poſt inſtructam, & examina-
4 tam Cauſam per plures menſes, ac in limine ferendæ Sententiæ contigit obitus dicti Joſephi, non exinde aſſeri valuit, quod Sententia prodierit abſque eo, quod merita Cauſæ cum legitimo contradictore diſcuſſa fuerint; ex animadverſis per *Rot. dec.* 231. *n.* 21. *par.* 4. *tom.* 2. *rec.*; Neque recte affirmari poteſt, quod Joannes Cappellaniam obtinuerit jure ſubrogationis, quia Judex nullo facto verbo de ſubrogatione pro parte Joannis ad abundantiorem cautelam, & pro remotione cujuſcunque obſtaculi petita, inſtitutionem conceſſit eidem tanquam de genere, & parente-
5 la Fundatoris, cum ſpectandum non ſit quid Procurator petiit, verum quid Ju- dex

dex attentis meritis Cauſæ declaravit, & pronuntiavit, *Rot. dec.99. n.25. cor. Bich., dec.459. n.8. & 9. cor. Cerr.*, & *dec.533. n.9. cor. Caprara*.

Redargui nec merebatur de aliquo nullitatis vitio ſub prætextu, quod publicata fuerit prævia affixione Edictorum ad valvas Curiæ Epiſcopalis, & extra diem cadentis citationis; Quia ſecuto obitu dicti Miret poſt diu agitatam,
6 & conteſtatam litem cum legitimo Defenſore, opus profecto non erat, quod citarentur intereſſe habentes, ſed recte procedi poterat contra Procuratorem tanquam Dominum litis effectum, in modum ut citationes per Edicta ad abundantiorem cautelam factæ cenſerentur; ad *Text. in leg. nulla dubitatio Cod. de Procurat., Cyriac. controv.396. n.2., Surd. dec.99. n.6., Rot. dec.132. n.11. part.4. tom.2.*, & *deciſ.77. n.13. part.11. rec.*; Quod vero lata fuerit extra diem cadentis citationis ſubſiſtentiam non habebat; quia, cum Judex habuerit Teſtes pro publicatis, & præfixerit certam diem ad Sententiam cum continuatione ſequentium, quibus per-
7 actis dicitur in Cauſa legitime concluſum, recte de ſtylo Hiſpaniæ Sententia poterat quandocunque proferri, ut late diſcuſſa materia firmavit *Rot. dec.227. ex n.7. ad fin. part.12. rec.*, & *in Barchinonen. Adminiſtrationis Cauſæ Piæ 4. Maji 1742. §. Præterea cor. R.P.D. meo Nunez*.

Præterea, quatenus etiam præfatus Jacobus opus haberet propriam conſanguinitatem oſtendere cum Fundatore per gradus diſtinctos, nulla habita conſideratione dictæ ſententiæ, quæ de cætero rem judicatam conſtituebat, adhuc pro illius parte ſatis comprobata remanebat conſanguinitas antedicta:
8 Ex partitis ſiquidem extractis a libris Matrimoniorum, fidibus Baptiſmatum, Teſtiumque depoſitionibus docebatur, ipſum, & Franciſcum Canals Gaſſio dictæ Cappellaniæ Fundatorem deſcendere a Petro Barbera, & Catharina illius Uxore, cum Catharina Barbera Avia dicti Fundatoris eſſet filia mox dicti Petri, prout quoque fuit Eliſabeth Barbera, a qua deſcendit memoratus Jacobus juxta documenta prædicta, ex quibus oriebatur deſcendentiæ plena probatio, ut firmat *Deciſ. præcedentis Inſtantiæ §.10.*

Ad demonſtrandum, quod præfatæ Catharina, & Eliſabeth non eſſent germanæ Sorores, momenti non fuit, quod Catharina ortum habuerat a Petro Barbera, & Catharina Conjugibus loci del Moſſer juxta fidem Baptiſmatis, Eliſabeth vero natalia ſortita fuerit ex Petro Barbera, & Catharina Uxore in loco de Reus, ac proinde veluti non progenitæ ab eiſdem Parentibus non eſſent Germanæ Sorores, cum Genitores unius eſſent Terræ de Reus, Parentes vero alterius loci del Moſſer, quæ ſane loca ſunt penitus diverſa, & inter ſe per quinque circiter milliaria diſtent, ac proprium quilibet Gubernatorem habet, necnon peculiarem Eccleſiam, ubi luſtralibus Aquis Pueri regenerantur.

Quandoquidem *ex Summario Jacobi* oſtendebatur, quod fides Baptiſmatis Catharinæ extracta fuit ex libris Baptizatorum Parochialis Eccleſiæ Villæ de Reus, quodque in ea non tantum deſignata fuerunt nomina, & cognomina Parentum, verum etiam illa Patrinorum, & quamvis in fine ejuſdem Partitæ deſignatus fuerit locus del Moſſer, nihilominus deſignatio prædicta facta dignoſcebatur pro demonſtranda Regione Patrinorum, quibus præfata deſignatio cohærebat, non vero illa Parentum Baptizatæ; eo magis quia ſuaſibile non erat, quod Puella hyemali tempore orta in loco del Moſſer, traducta fuerit pro ſuſcipiendo Baptiſmo ad exterum locum, nempe Villam de Reus, ad quam infimul acceſſerint illius Pater una cum Patrinis, quando abſque ullo incommodo, & forſan etiam periculo Puellæ in proprio loco baptizari poterat; unde potius dicendum erat, quod Patrini ad gerendam rem gratam Parentibus Puellæ acceſſerint ad præfatam Villam.

Et in dubium revocari non poſſe putarunt Domini, quod præfata Catharina fuerit germana Soror Eliſabeth,
9 ponderando, quod ambo in libris Baptiſmalibus enuntiantur filiæ ejuſdem Patris, & Matris, *Rot. dec.262. num.16.* co-

*coram Ottbobon.*, in vacatione hujus
Beneficii, aut Cappellaniæ ſecuta an-
no 1710. a Patrono tunc temporis ve-
riſimiliter informato de Parentela, &
deſcendentia Fundatoris ad eam præ-
ſentatus extitit enuntiatus Joannes Cla-
riana Patruelis Jacobi ſub expreſſioue,
quod eſſet Conſanguineus, ac de genere
Fundatoris, quodque idem Joannes in
juſtificationem ſuæ Conſanguinitatis in
Judicio articulavit, & ſine ulla contra-
dictione verificavit, ex ſæpedicta Ca-
tharina nata a Petro Barbera, & Ca-
tharina Uxore deſcendere Fundatorem,
necnon etiam quod ex prædictis Con-
jugibus ortum habuerat Eliſabeth, a
qua deſcendebat memoratus Joannes;
Unde ſi harum probationum vigore
per definitivam ſententiam declaratum
fuit, quod idem Joannes ſuam Conſan-
10 guinitatem juſtificaverat, & rurſus ſi
tempore proximo erectioni Cappella-
niæ, & morti Fundatoris, in quo ve-
riſimiliter certa haberi poterat Con-
ſanguineorum notitia, præſentatus fuit
ipſe Joannes tamquam de genere voca-
to, certe impugnari haud poterat, quod
præfatæ Catharina, & Eliſabeth eſſent
germanæ Sorores, & proinde quod Ja-
cobus a dicta Catharina deſcendens ſit
Fundatoris Conſanguineus, prout ani-
madverſum fuit *in Deciſione Reveren-
diſſimi Thunn* §.16., & 17.

Præter Conſanguinitatem ejuſdem
Jacobi, quæ ſuperius concluſa rema-
nebat, ulterius DD. recognoverunt
quod ipſe Jacobus propius attingebat
Fundatorem; ad invicem ſiquidem col-
latis Genealogicis Arboribus utriuſque
Collitigantis, quamvis unus ex DD. du-
bitaret etiam, an ex parte Joſephi per-
fecte revera concluſa remaneret ejus
Conſanguinitas, patebat, quod Jaco-
bus per duos gradus erat Fundatori
proximior, ac propterea quod juxta le-
11 gem Fundationis cum eo concurrere
nequaquam poterat dictus Joſeph ve-
luti in gradu remotior, *Garz. de Be-
nefic. part.7. cap.15. n.17.& ſeq., Amo-
ſtaz. de cauſ. piis lib.3. cap.7. n.36., Pi-
ton. de controv. Patron. allegat.17.n.1.,
Rot. dec.3. n.2. cor. Priolo*.

Conſtabilita ex præmiſſis proximita-
te Jacobi, fruſtra contendebat Joſephus,
quod eidem veluti majori natu adjudi-
canda eſſet Cappellania: Fundator enim
in concurſu Conſanguineorum præla-
tionem minime conceſſit ratione ma-
joris ætatis, ſed proximitatis ad Sacros
12 Ordines ſuſcipiendos, & propterea
cum de tempore vacationis ejuſdem
Cappellaniæ Jacobus eſſet Clericali
Tonſura initiatus, & a proprio Ordi-
nario habilis, & idoneus renuntiatus ad
obtinenda quæcumque Beneficia Ec-
cleſiaſtica, in eo verificata remanebat
major aptitudo ad ſuſcipiendos S.Ordi-
nes a Fundatore volita, non obſtante
quod præfatus Joſephus eſſet majoris
ætatis; quia, cum in ſtatu ſæculari ma-
neret, aptitudo prædicta magis con-
currebat in Jacobo Clerico, quam in d.
Joſepho mere Laico, ut bene animad-
vertit *Deciſio Reverendiſsimi de Thunn
§.final.*

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA PENSIONIS.

*Veneris 7. Junii 1743.*

## ARGUMENTUM.

Votantes Signaturæ Juſtitiæ obtinent pri-
vilegium transferendi Penſiones in
compenſationem laborum, & tanquam
Privilegium univerſo ordini, & Col-
legio conceſſum; unde illud retinent
etiam finito officio Votantis. A reten-
tione Penſionum ad poteſtatem tranſ-
ferendi recte infertur.

## SUMMARIUM.

1 *Translationes Penſionum a Privilegia-
tis fieri debent cor. Notario, Teſtibus,
& Executore in Eccleſiaſtica digni-
tate conſtituto.*

2 *Votantes Signaturæ Juſtitiæ babent pri-
vilegium transferendi penſiones.*

3 *Privilegia conceſſa intuitu certæ quali-
tatis, ſeu dignitatis ceſſant ea ex-
tincta.*

4 *Peccans in Principem non fruitur am-
plius ejus beneficiis.*

5 *In pœnalibus non eſt facienda extenſio.*
& ſub n.17., & ſub n.14., & ſub n.16.

6 *Probibitio deſcriptionis in albo Præla-
torum non induсit privationem Præ-
laturæ.* & ſub n. ſeq.

7 *Non decet quemquam adnotari in nume-
ro*

*ro Prælatorum ; dum ſervus pœnæ manet.*

8 *Publice, ac ſolemniter agnitus, & honoratus uti Prælatus a primariis Miniſtris Papæ, & a Papa ipſo, dici nequit privatus dignitate Prælatitia.*

9 *Votantes Signaturæ fruuntur privilegio transferendi penſiones in recompenſationem laborum, & intuitu perſonarum, nec illud amittunt finito officio Votantis.* & ſub n.13., & 15.

10 *Privilegia intuitu Perſonæ conceſſa non extinguuntur, niſi eadem Perſona extincta.*

11 *Privilegium transferendi Penſiones non continetur ſub quacunque ampliſſima conceſſione Privilegiorum, niſi ſpecifice etiam illud concedatur;*

12 *Unde neque revocatum dici poteſt ſub quacumque Privilegiorum revocatione, niſi ſpecialiter etiam illud revocetur.*

13 *Privilegja transferendi Votantibus Signaturæ Juſtitiæ conceſſa ſunt per modum Collegii.*

14 *Privilegia conceſſa ex cauſa oneroſa, & correſpectiva, & impertita univerſo ordini, ſeu Collegio non auferuntur, niſi per literalem, ſeu ſpecialem privationem.*

15 *Conſtito de privilegio transferendi Penſiones, valide in jure a retentione ad translationem infertur;*

16 *Nec hujuſmodi translatio eſt novum gravamen, & nova Penſio, nec odioſa odio ſaltem irrationabili.*

17 *Honores, & privilegia, & indulta adnexa officiis amittuntur cum amiſſione officiorum, ſecus ſi Perſonæ inhæreant in compenſationem laboris in officiis Prælati.*

## DECISIO CCLXVIII.

IN grati animi teſtimonium, atque remunerationem optimi famulatus, quem bon. mem. Sardinius ſedulo acceperat a Clerico Jacobo Mariotto, ejuſque Patre, annuam penſionem ſc.60. eidem Jacobo anno 1740. reſignavit vigore Indultorum ſan. mem. Clementis XI., quibus fruuntur Votantes Signaturæ Juſtitiæ, inter quos idem bo: mem: Sardinius uſque ab anno 1712. cooptatus fuerat; ejuſdem autem poſt obitum præfatus Jacobus translatarius terminos decurſos expoſtulavit ab R. P. D. Amato Titulari, quos cum ſolvere renuerit ſub prætextu defectus facultatis transferendi in eodem bon. mem. Sardinio, judicium inſtructum fuit coram Præfecto Sac. Palatii Apoſtolici, qui ſententiam edidit eidem Translatario favorabilem, mandataque pro decurſis terminis relaxavit; directa itaque & mihi commiſſione appellationis per prædictum R.P.D. Amatum interpoſitæ, concordavi dubium -- *num eadem mandata eſſent exequenda?* -- quod etiam cum ſuffragio mei Ponentis *Affirmative* reſolutum fuit.

Nulla ſiquidem erat inter Partes quæſtio ſuper validitate expletæ translationis, cum revera conſtiterit, factam
eam fuiſſe ad præſcriptum Conſtitutionis Ven. Servi Dei Innocentii XI., co-
1 ram nempe Notario, Teſtibus, & Exe-
cutore in Eccleſiaſtica dignitate conſtituto: Quamobrem eſſe non poterat, quin foret omnino explenda, ad tradita per *Gonzalez ad Reg. Cancell. gloſſ.5. §.5. n.38.*, *Garz. de Benef. part.2. cap.5. n.252.*, *Pariſ. de Reſign. lib.6. quæſt.4. n.7., & ſeq.*, *Piton. diſcept. Eccleſ.71. n.2.*, *Rot. dec.83. n.5. part.17. recen.*, *dec.366. n.1. cor. Caval.*, *dec.651. n.1. cor. Cerro*, *dec. 796. n.1. cor. Lancett.*, *dec.1. n.1. cor. Falconer.*, *in Converſana Penſionis 3. Julii 1713. §. Arbitrium cor. Card. Scotto*, & *in Melevitana Penſionis 7. Decembris 1716. §. Quamobrem cor. bon. mem. Gamaches.*

Solumque per R.P.D. Amatum Titularem excipiebatur de defectu poteſtatis in dicto bon. mem. Sardinio, ſub eo præſidio, quod cum per Sententiam A.C. in criminalibus ad decennium fuerit relegatus in Arce Caſtri Sancti Angeli Urbis, ac inſuper vivæ vocis Oraculo ſanct. mem. Clementis XII. demandatum, ne in poſterum ejuſdem Sardinii nomen in albo Prælatorum deſcriberetur, quemadmodum per hæc exutus remanſit Prælatitia dignitate, ita per conſequens frui amplius non poterat hoc transferendi
2 Privilegio, Prælatis Signaturæ Juſtitiæ
Votantibus conceſſo, cujus vigore penſionem tranſtulit; Cum Privilegia intuitu

3 tuitu certæ, ac determinatæ qualitatis, ſeu dignitatis elargita, ceſſent prorſus eo ipſo, quo eadem qualitas, ſeu dignitas extinguitur, ut per *Textum in leg. penult. ff. de nullit. teſtam.* tradunt *Manſ. conſult.234. n.8.*, *Lotter. ter.de Re Benef.lib.1.quæſt.36.*, *Corrad. in Prax. Benef. lib.5. cap.50. n.2.*, *& ſeq.*, *Pariſ.de Reſignat. lib.6. quæſt.4. n.29.*, *Rot. dec.112. n.6.*, *& 8. cor. Buratt.*, *& dec.145. n.12. cor. Anſald.*

Idque per eundem Titularem confirmabatur expendendo ſententiam ejuſdem bon. mem. Sardinii condemnatoriam, qui ob ejus crimina, utpote patrata in ipſum Principem, & contra fidelitatis Juramentum, in decennalem relegationem damnatus fuit, atque privatus Officiis Advocatiæ Conſiſtorialis, & Clericatus Cameræ, & propterea infamiam Juris contraxit, nec gau-
4 dere poterat amplius Principis offenſi beneficiis, quorum ſe indignum effecit; juxta *Text.in leg. conditionum §.Minuitur ff.de rar.,& extraord.cognit.*, *in l.5. Cod. ex quib. cauſ. infam. irrogat.*, *ubi gloſſ. verb. notatus*, *leg.12. Cod. de dignit. lib.12.* ibi -- *Judices, qui ſi furtis, & ſceleribus fuerint maculaſſe convincti, ablatis Codicillorum inſignibus, & honore exuti, inter peſſimos quoſque, & plebeos habeantur, nec ſibi poſt hæc de eo honore blandiantur, quo ſe ipſos indignos judicarunt* --, *& in leg.13. §.& 15. ff. de re milit.*

Quæſtione igitur redacta ſuper facultate transferendi in dicto bon. mem. Sardinio, eam penes ipſum ſemper reſediſſe, decernere non dubitarunt DD., cum nunquam in facto probatum fuerit eundem Sardinium ſpoliatum fuiſſe Prælatitia dignitate; Idque in aperto ponebatur, ponderando ipſammet ſententiam condemnatoriam, in qua nil aliud ſtatuitur, niſi quod præfatus Sardinius privatus remaneret *officio, & miniſterio Advocaturæ Conſiſtorialis, & Clericatus Cameræ Apoſtolicæ*, necnon condemnaretur *in pœnam relegationis per decennium duraturæ in Arce ſuperiori Caſtri S. Angeli*; quoties igitur eadem ſententia perſpecta conſtat bon. mem. Sardinium pœnam ſubiiſſe tantum privationis officii Advocatiæ Conſiſtorialis, & Clericatus Cameræ, & una ſimul relegationis decennalis, in caſſum proponebatur, quod privatus quoque fuiſſet dignitate Prælatitia;
5 cum in pœnalibus nulla fieri valeat extenſio, ne contingat multiplicari pœnas ultra id, quod ſuadet, & imperat ipſamet præciſa ſupremi Principis ſententia; *Text. in leg. præcipimus in fin. ff. de appell.*, *gloſſ.in cap.15. verb.abſcindatis de exceſ. Prælat.*, *Anaclet. in Jus Can. lib.3. tit.5. §.12.n.373.*, *Rainald. obſer. Crim. Supplem. 1. cap.28. n.5.*, *Rot. dec.321. n.7. part.13.*, *dec.236. n.2. part.15.*, *& dec.325.n.17.part.16.rec.*

Hæc autem Prælaturæ privationem, quæ deduci nequit ex prædicta ſententia, fruſtra pariter deſumere Titularis autumabat ex illo vivæ vocis oraculo ſan. mem Clementis XII., quo demandatum fuit, *ut in futurum illius nomen non adnotetur in albo Prælatorum*; Hęc ſiquidem prohibitio non aliud importare valet, niſi temporalem ſuſpenſionem ab exercitio Prælaturæ, & temporaneam interim prohibitionem deſcriptionis ejuſdem Sardinii nominis in
6 albo Prælatorum; de cœtero autem præciſam privationem Prælaturę inducere nequit; quin immo valde conveniens viſum fuit, quod laudatus Pontifex hanc temporaneam ſuſpenſionem deſcriptionis præcepiſſet, cum non deceat, relegatum tempore, quo ſervus pœnæ remanet, immixtum reperiri,
7 atque adnotatum in honorifico Prælatorum numero, juxta diſpoſitionem *Textus in leg.24. ff. de pœnis*; quamobrem præfata prohibitio deſcriptionis, cum ad prudentiale temperamentum referri debeat, non eſt extorquenda ad alium odioſiſſimum, & longe diverſum effectum, inducendi nempe perpetuam privationem Prælaturę, de qua nihil actum fuit in pręcedenti ſententia.

Tantoque magis, quia hęc, & non alia, dici poteſt, quod fuerit intentio, & voluntas ſupralaudati Clement. XII. ſan. mem. eandem deſcriptionem prohibentis; nam durante adhuc relegatione, vixque expleto ipſius triennio, idem Summus Pontifex permiſit, ut bo. mem. Sardinius ad Civitatem Albani ſeſe transferret, ubi uſque ad ejus obitum

tum permanſit, & ab omnibus publice & palam, & pręcipue a primariis etiam ejuſdem Summi Pontificis Miniſtris, Prȩlati honoribus, ac titulis condecoratus fuit; quinimmo, & quod plus erat, Sanctiſſimus quoque Dominus Noſter BENEDICTUS XIV. fęliciter regnans in quodam ejus Motu proprio, facto favore bon. mem. Colloredi Archiepiſcopi Lucenſis, pluries, & pluries tempore, quo relegationis decennalis pœna completa non erat, nempe anno 1741. eundem bo. me. Sardinium uti Prælatum appellavit, eidemque Prȩlatitios titulos donavit.

Si igitur poſt ſequutam condemnationem, eaque etiam durante publice, & palam Sardinius ab omnibus uti Prȩlatus habitus fuit tam a primis Miniſtris ſa. me. Clementis XII., quam etiam a SS. D. N. fæliciter Regnante, clarum, apertumque proinde erat, quod ſupradicta prohibitio deſcriptionis ejus nominis in albo Prælatorum inducebat ſuſpenſionem temporaneam ab officio Prælaturæ, non autem perpetuam ejuſdem Prælaturæ privationem; Cum hu-
8 juſmodi publicæ, ac ſolemnes agnitiones, & tractatus præſertim facti a primariis Miniſtris ejuſdem ſa. me. Clementis XII., & etiam a Summo Pontifice Benedicto XIV. fæliciter Regnante, aperte oſtendant eundem bo. me. Sardinium nunquam fuiſſe Prælatitia dignitate denudatum, ut notant *Rimin. conſ.365. n.27. lib.4.*, *Rolan. conſ.22. n.27. lib.3.*, *Maſcard. de probat. concl. 812. num.3. & 5.*, *Pacian. eod. tract. lib.2. cap.12. n.10.*, *Menoch. de arbitr. Jud. caſ.89. n.81.*, *Ciarlin. contr. for. cap.23. n.21.*, *Rot. dec.725. n.3. coram Buratt., dec.180. n.2. & 7. cor. Bich.*, *& dec.309. n.6. cor. Lancett.*

Conſtito autem ex his, quod præfatus bo. me. Sardinius nunquam Prælatura fuerit ſpoliatus, irrito conatu dicebatur, quod tempore translationis erat ipſe adhuc ſervus pænæ; Nam licet talis fuerit eo tempore, non tamen Prælatitia dignitate exutus erat; Immo, & quatenus in falſa ſuppoſitione dicendum foret, quod per ſupradictam Sententiam, illudque vivæ vocis oraculum Pontificis, ea fuiſſet ſpoliatus, non tamen affirmandum erat, privatum quoque remanſiſſe Jure transferendi; Hu-
9 juſmodi enim jus ſa. me. Clemens XI. Prȩlatis Signaturȩ Juſtitiȩ conceſſit non ratione hujus Prælaturæ, aut Officii Votantis, ſed quidem intuitu Perſonarum, & in remunerationem laborum, quos ipſi in unicuique Jus ſuum reddendo jugiter ſuſtinent, ut patens reddebatur ex ipſiſmet Indultis Clementinis, & ſignanter in poſteriori, in quo præcedens ampliando, hanc transferendi poteſtatem fecit eis, etiam poſt terminatum Officium Votantis.

Igitur ſi hæc poteſtas a Supremo Principe conceſſa fuit intuitu Perſonarum, non autem Prælaturæ, dubium non erat, quin eidem bo. me. Sardinio ea competeret, etiamſi ſupponendum eſſet, quod dignitate Prælatitia denudatus fuiſſet; Cum abſolutiſſimi Juris ſit,
10 quod Privilegia intuitu Perſonæ impartita, nunquam extinguuntur, donec vivit Perſona illa, cujus contemplatione fuerunt a Principe conceſſa, per *Text. in cap. quoniam*, *Abbas de Offic. Jud. deleg.*, *ubi Panorm. n.4. verſ. Item nota, quod in Officio de Offic. Judic. deleg.*, *Lotter. de re benef. lib.2. quæſt.9. n.56. & 57.*, *Tondut. de penſ. cap.28. n.37.*, *De Nigr. de vacat. Benef. lib.1. cap.2. in addit. n.14.*, *Rot. deciſ.355. n.6. 7. & 8.*, *& deciſ.395. n.6. & ſeq. coram Celſ.*

Præſertim vero, quia hujuſmodi privilegia transferendi, quemadmodum in
11 quacunque ampla, & ampliſſima privilegiorum conceſſione nunquam conceſſa dicuntur, niſi ſpecifice de eis fiat conceſſio, ut cum aliis notat *Lotter. de Re Benef. lib.1. quæſt.40. n.63.* Ita,
12 nec tanquam revocata dici poſſunt ſub quacunque eorundem privilegiorum revocatione, niſi ſpecialis habeatur ipſorum revocatio, ut in ſimilibus terminis expendunt *Garz. de Benef. part.1. cap.5. n.3. 123., & 124.*, *Lotter. de Re Benef. lib.3. quæſt.33. n.50., & 53.*, *Tondut. de Penſ. cap.17. n.40.*, *& cap.35. n.27.*, *Amayden. de Styl. Datar. lib.1. cap.16. n.26.*, *Rot. cor. Cerr. dec.735. per tot.*, quapropter etiamſi procedendum eſſet in ea erronea ſuppoſitione, quod Sardinius fuiſſet Prælatura ſpoliatus, non exin-

exinde tamen ſequebatur, ſpoliatum fuiſſe etiam Jure transferendi, de quo nec verbum quidem in ſupradicta ſententia factum fuit.

Et hujuſmodi ſpecialis expreſſio, ſeu revocatio indulti transferendi eo indubitantius neceſſaria erat, ut illo privatus remanſiſſet, quia hoc idem Jus transferendi per viam generalis Conſtitutionis a ſupremo Principe ex cau-
13 ſa oneroſa, & correſpectiva, in remunerationem ſcilicet laborum, Votantibus Signaturæ Juſtitiæ, non uti ſingulis, ſed omnibus per modum Collegii, aut ordinis ſumptis impartitum
14 fuit; Adeoque ſpecialiter, ac literaliter eodem Jure privandus erat, quatenus eo privari voluiſſet, ut de privilegiis, quæ elargita ſunt ex cauſa oneroſa, & correſpectiva per *Text. in leg. Attilius ff. de donat.* expendunt *Surd. conſ.*419. *a n.*51. *ad* 69., *Menoch. de Præſum. libr.*3. *præſum.* 103. *n.*14., *Gratian. diſcept.*925. *n.*4.; *Rot. dec.*391. *n.*8. *cor.Bratt., dec.*229.*n.*19. *cor. Ottbob., dec.*39. *n.*43., *& ſeq.*, *& dec.*387. *n.*14. *cor. Anſald.*, *& dec.*1. *n.*6. *de Gabell. cor.Card. Falconer.*; Et de illis conceſſis univerſo Ordini, ſeu Collegio, ad rem notant *Lotter. de de Re Beneſ. lib.*2. *quæſt.*7. *n.*20., *Amoſtaz de Cauſ. Piis libr.*5. *cap.*11. *n.*9., *Choebier. de Juriſd.Ordin. part.*3. *qu.*9. *n.*1., *&* 2., *& per tot.*, *Paſſerin. in cap. Licet n.*317. *cum ſeq. de Conſtit. in* 6. Ea ſemper adſtipulante ratione, quod in pœnalibus excluſa penitus quacunque comprehenſione, extenſione, & intelligentia, quod ſtatutum literaliter fuit, unice attenditur.

Quam veritatem indubie oſtendebat facti illa urgentiſſima circumſtantia, quod nempe bon. mem. Sardinius, quouſque vixit, nedum hanc controverſam penſionem, ſed etiam omnes alias, & ſignanter illam, quam habebat ſuper Archiepiſcopali Lucenſi Eccleſia, ſemper, & pacifice retinuit, prout apertum habebatur teſtimonium ex quodam Brevi Sanctiſſimi Domini Noſtri fauſtiſſime Regnantis; In his autem circumſtantiis vanum profecto videbatur quærere, aut hæſitare ſuper poteſtate transferendi in dicto bon. mem. Sardinio hanc penſionem, quam ſemper, & uſque ad ejus obitum retinuit; Nam eo ipſo, quo penſionibus nunquam privatus fuit, nec etiam facultate eas transferendi exutus
15 dici poterat, cum, conſtito de hac facultate transferendi, valide in Jure a retentione ad translationem infertur; per ea, quæ tradunt *Pariſ. conſ.*5. *n.*36. *lib.*4., *Lotter. de re benef. qu.*36. *n.*64. *& ſeq.*, *Tondut. de penſ. qu.*30. *a n.*10. *ad* 14., *Rot. dec.*327. *n.*4. *part.*1., *& dec.*307. *n.*1. *part.*3. *rec.*, *dec.*628. *n.*5. *&* 8. *cor.Baratt.*, *dec.*670. *n.*4. *cor.eod.*, *dec.*768. *n.*18. *&* 19. *cor. Dunoz. Jun.*, *& dec.*628. *n.*5. *cor. Cerro*.

Et licet olim dubitatum fuerit, num a retentione ad translationem inferri poſſet, ex quo translatio odioſa eſt, uti tendens ad protrahendum onus in titularis præjudicium; Hodie tamen verior, ac communior in noſtro Sacro Auditorio prævaluit opinio contraria; cum hu-
16 juſmodi translatio non ſit novum gravamen, nec nova dicatur penſio, ſed ſolum quædam mutatio perſonæ, & vitæ transferentis in perſonam, & vitam translatarii, neque ſit odioſa, ſaltem odio irrationabili, ut teſtatur *deciſ.*83. *n.*16. *part.*17. *rec.*, *dec.*16. *n.*11., *&* 12. *cor. Priol.*, *dec.*67. *num.*1. *cor.Duran.*, *dicta deciſ.*768. *num.*7. *& ſeq. coram Dunoz. Jun.*, *& deciſ.*243. *num.*11. *cor. Merlin.*

Hiſce autem privilegiis transferendi, quibus bo. me. Sardinius nec per Sententiam, neque de Jure privatus unquam fuit, inutiliter prętendebatur exutum remanſiſſe ob infamiam Juris, quam contraxit ob ejus crimina contra Principem patrata. Quidquid ſiquidem ſit de hujuſmodi delictis, de quibus quærere præſentis non erat inſpectionis, certum penes Dominos illud fuit, quod ea jam condignam a Principe obtinuerunt pœnam decennalis relegationis, & privationis Officii Advocatiæ Conſiſtorialis, & Clericatus Cameræ; Quoties igitur ex tenore Sententię Sardinius limitatam ad certa Officia pœnam ſubivit, devium prorſus ab omnibus Juris principiis viſum fuit, eam extendere ad aliam diverſam pœnam privationis facultatis transferendi, ex ſæpe expenſa ratione, quod in pœnalibus locus eſſe ne-

nequit extenſioni, immo quælibet ſumi debet ſtrictiſſima interpretatio.

Applicari neque poterant præſenti hypotheſi exempla Decurionum, Judicum, & Militum; quia in tantum iſti privati tunc remanebant omnibus honoribus, & privilegiis, in quantum hæc
17 omnia privilegia erant adnexa Dignitati Decurionatus, Judicaturæ, & Militiæ, erantque ab ea inſeparabilia; Aſt ſecus dicendum erat in caſu, in quo Indultum transferendi adnexum non fuit Officiis Advocatiæ Conſiſtorialis, & Clericatus Cameræ, ſed illud inhærebat Perſonæ ipſius bo. me. Sardinii, ex quo jus dixerat in Tribunali Signaturæ Juſtitiæ; Ideoque, cum hujuſmodi Indultum ſit penitus ſeparatum ab Officiis, quibus unice ipſe fuit privatus, mirum non eſt, ſi illud permanſit incolume, etiamſi ſpoliatus fuerit præfatis Officiis.

Et ita cum ſuffragio etiam mei Ponentis utraque &c.

## ROMANA PECUNIARIA.

*Veneris 7. Junii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Actus voluntarius nullam exceptionem tribuit adverſus Mandantem.

### *SUMMARIUM.*

1 *Publici Campſores habentur ad inſtar Depoſitariorum.*

2 *Tam Depoſitarius, quam Procurator Creditorum, tenentur pecunias receptas integraliter deponere ad commodum ipſorum Creditorum.*

3 *Actus voluntarius nullam exceptionem tribuit adverſus Mandantem.*

4 *Factum Correſponſalis cum proprio conſenſu ſecutum habetur pro facto proprio.*

5 *Antipars non debetur, ubi ea deficiunt, quorum contemplatione promiſſa fuit.*

### DECISIO CCLXIX.

Creditores claræ mem. Cardinalis de la Tremoille, ut conſequi poſſent eorum Debitoris effectus extantes in Civitate Pariſiorum, aliiſque in Galliarum Regionibus, mandatum dederunt Guillelmo Bonomo in dicta Civitate commoranti, eidem aſſiguato certo præmio ſuper Pecuniis retrahendis, conditione tamen appoſita, quod ipſi Creditores ad nil aliud tenerentur occaſione conſecutionis præd., etiamſi de Judicialibus expenſis ageretur; Verum quia tranſactis pluribus annis, & opera præfati Guillelmi nihil profecerat, ideo revocato Mandato, electa fuit ſub die 20. Februarii 1735. Perſona Comitis Petri Giraud majoris Creditoris ejuſdem Cardinalis, qui ſequentibus conditionibus munus aſſumpſit, nempe, quod ex Pecuniis exigendis primo loco detrahere poſſet expenſas eo tunc expletas, inde in diminutionem ſuorum Creditorum, quodque reliqua ſumma deponenda eſſet in Sacro Monte Pietatis Urbis ad commodum omnium Creditorum, & caſu, quo nil exigi potuiſſet, quod reſtaurum aliquod præteudere haud valeret pro expenſis dicta de Cauſa factis.

Nonnulli ex Creditoribus, qui ob eorum paupertatem magis urgebant, habita notitia, quod inter Credita ejuſdem Cardinalis forſan connumerari poterant præſtationes eidem dari ſolitæ a Regia Camera Pariſiorum, preces porrexerunt ſa. mem. Clementi XII., ut dignaretur ſuum interponere Patrocinium, receptiſque Literis a Secretaria Status directis Eminentiſs. D. Cardinali de Ilcio tunc apud Chriſtianiſſimum Regem Apoſtolico Nuntio, in earum executionem idem Apoſtolicus Nuntius Subminiſtrationem reportavit libr. 22005., & ſolid. 15., quas cl. mem. Cardinalis de Fleury ex Oraculo Piiſſimi Regis in ſublevamen dictorum Creditorum titulo Eleemoſinæ ſolvere proteſtatus fuit, & detractis ab antedicta ſumma lib. 1000. ita inſinuante præfato Cardinali de Fleury traditis cuidam antiquiori Cubiculario, & Creditori Cardinalis de la Tremoille, reliqua quantitas lib. 21005. 15. a laudato Emo de Ilcio conſignata fuit Paridi de Monmartell ad effectum illam tranſmittendi Comiti Petro Giraud ejus Correſponſali, & Creditorum Procuratori.

Certiores facti iidem Creditores, quod lib. 21005. 15. conſtituentes una cum Cambio ſc. 3944. 74. monetæ Romanæ jam pervenerant ad præfatum Co-

Comitem, mediante ſolutione Pariſiis facta in manibus ejus correſponſalis, in principio anni 1739. illum judicialiter pulſarunt ad deponendum in Sacro Monte valorem dictarum Librarum, & de menſe Martii ejuſdem anni depoſitum expletum fuit a Comite in quantitate tamen ſcut.3000. tantum; At quia hujuſmodi Depoſitum integrum non fuerat, cum deficerent ſc.944. 74. pro complendo integro valore dictarum librarum; ideo, pro hac deficienti ſumma introducto Judicio coram R. P. D. Viceſgerente, obtentum extitit Mandatum a Creditoribus pro ſumma ſcutorum 944. 74. ad effectum deponendi. Verum habito recurſu pro parte ejuſdem Comitis ad Signaturam Juſtitiæ, ex iſtius Reſcripto Cauſa Commiſſa extitit huic Sacro Auditorio cum clauſula — *Si quid exequendum* — Quapropter hac mane DD. meos requiſivi — *An Mandatum R.P.D. Viceſgerentis eſſet exequendum* — & affirmativum retuli reſponſum.

Etenim cum Eminentiſs. Cardinalis de Ilcio tranſmiſerit ſummam ſcutorum 3044.74. Com. Giraud, qui e converſo non depoſuit niſi ſc.300., utique tenebatur deficientem ſummam deponere, ſive dictus Comes eſſet conſiderandus tamquam Depoſitarius, & unus
1 ex publicis Campſoribus, qui juxta animadverſa per *Card. de Luc. de credit., & debit. diſcurſ.* 25. *n.*2., & 6. ad inſtar Depoſitarii habentur, vel uti Procurator Creditorum eſſet habendus, utro-
2 que ſane caſu adſtrictus remanebat integram ſummam ab eo receptam reſtituere, ſive deponere ad commodum Creditorum, ut in terminis Depoſitarii eſt *Text. in Leg. Si quis Cod. de Depoſit.* cum adductis a *Rota deciſ.*691. *n.*1. & 2. *cor. Lancetta*, & de Procuratore Textus ſunt *in Leg. Procuratorem* 8. §. *Dolo eum Leg. ſequen., Leg. Si vero non remunerandi* 12. §. *Si mihi, Leg. Procurator* 55., *Leg. Si mandato* 59. *ff. mandati, Gratian. diſcept. Forenſ. cap.*67. *n.*6., *Rota in rec. dec.*475. *n.*1. & 2. *part.*9., & *cor. Molines deciſ.*484. *n.*1.

Depoſitum præfatorum ſcut.944. 74. evitari haud poterat a Giraud ſub prætextu, quod mediante Perſona dicti Monmartell ſui Correſponſalis, illa erogata fuerint in ſatisfactionem expenſarum juxta notulam ab ipſo exhibitam, & propterea, cum expenſæ eſſent primo loco detrahendæ juxta Legem appoſitam in Mandato Procuræ, & ſub qua onus aſſumpſit præfatus Comes, non poſſent Creditores pro dicta deficienti ſumma, quæ ceſſit in Cauſam neceſſariam dictarum expenſarum, depoſitum prætendere.

Quandoquidem etſi in Mandato Procuræ conventum appareret, quod ex Pecuniis recuperandis Giraud ſeſe revalere poſſet de expenſis eo tunc factis, adhuc tamen id non verificabatur quoad partitas in præfata Notula contentas; Si enim ſermo haberetur de libr. 1500. perſolutis Advocato Boucher, partita iſta reſpiciebat tempus, quo exactionis munus commiſſum fuerat Guillelmo Bonomo pro ſuis operibus, quæ antecedenter ad memoratam deputationem expleverat adverſus Debitores Hæreditatis Cardinalis de la Tremoille, cum Giraud facultatem non haberet perſolvendi expenſas de tempore prædicto factas; Quapropter dum in hoc Comes exceſſit fines Mandati, per hujuſmodi ſolutionem retardare non poterat integrum depoſitum in præjudicium obligationis ab eo aſſumptę in Mandato Procurę; Actus enim voluntarius non
3 tribuit exceptionem aliquam adverſus Mandantem, per *Text. in Leg. Diligentes, Leg. Poteſt.*, & *Leg. Si quis pro eo ff. Mandati, Leg. Si Procurator Cod. de Procuratoribus, Rota dec.*145. *n.* 17. *par.*9. *Recen.*, & *dec.*565. *n.*3. *coram Lancetta*.

Juncta pręſertim ponderatione illa, quod Creditores forſan non tenebantur ad præfatas expenſas; quia juxta literam Mandati Procurę expleti in perſonam dicti Bonomo, eidem promiſſum extitit certum, & determinatum præmium ſuper pecuniis ab eo recuperandis, abſque eo quod Creditores ad nil aliud generaliter tenerentur, etiamſi Judiciales reſpiceret expenſas, proindeque in eorum pręjudicium non poterat Giraud ad recenſitam ſpontaneam ſolutionem devenire, ac deinde in-

integrum Depoſitum evitare, allegando retentionem in vim Mandati Procuræ facultatem iſtam minime tribuentis.

Quo vero ad reliquas binas partitas, nempe illam libr.500. ſolutarum Advocato Boucher de menſe Auguſti anni 1740., & alteram libr.1073., quę ſolutę dicebantur Morin anno 1741., neque pro iſtis aliqua retentio competebat, cum reſpicerent expenſas ſecutas quatuor, aut quinque annos poſt conſecutionem librarum, de quibus erat ſermo, ſicque ad formam Mandati Procurę actio aliqua non competebat Comiti Giraud ſuper dicta ſumma antecedenter recuperata.

Haud attendi promeruit, quod valor dictarum librarum 21005. ad enuntiatum Comitem integre non pervenerit, ex quo ſolutiones antedictę geſtę fuerunt a Monmartell, ſicque deponere non teneretur idem Comes pecunias illas, quæ in ſuis manibus minime pervenerunt. Siquidem cum Emus De Ilcio conſignaverit integram ſummam librar.21005. præfato Monmartell, ut illas traſmitteret ad Co. Giraud, non poterat iſte aſſentiri, ut a Monmartell ſuo Correſponſali erogaretur controverſa

4 ſumma in ſatisfactionem dd. expenſarum; quamobrem factum ſui Correſponſalis prævio illius aſſenſu ſecutum pro facto proprio reputandum erat.

Minuſque retardari poterat Depoſitum cumulando cum antedictis expenſis præmium, ſeu antipartem ſcut.10. pro quolibet centenario a Creditoribus in mandato procuræ promiſſam, & quidem cum facultate eam retinendi abſque alio Creditorum conſenſu, & Judicis mandato; Quia cum præfata ſumma recuperata non fuerit opera, & ſtudio Comitis Giraud, ſed mediantibus officiis Emi Card. de Ilcio in vim Literarum

5 Secretariæ Status, ſequebatur conventam antipartem prætendi haud poſſe, cum deficerent ea, quorum intuitu, & contemplatione illa promiſſa fuerat ad *Text. in leg. Julianus §. Inferri ff. de obligatione empt.*, & bene ad rem pluribus collectis obſervat *Zacch. de Salar. q.65. n.10.21. & ſeq.*

Et ita &c. utraque &c.

## ROMANA, SEU MEDIOLANEN. REINTEGRATIONIS PRIMOGENITURÆ.

*Lunæ 10. Junii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Fideicommiſſarius non tenetur rata habere inveſtimenta abſque bona fide facta, licet expleta fuerint prævia licentia Principis, quę de jure conditionem bonæ fidei ſemper continet. Gravatus cum fideicommiſſo contrahens per emptionem, aut venditionem tenetur citare omnes intereſſe habentes prævia deputatione Curatoris pro juribus futurorum. Hæres non tenetur ſervare factum Authoris, niſi ad ratam ſuæ qualitatis hæreditariæ. Fideicommiſſarius pro reintegratione agere poteſt, vel adverſus hæredem, vel adverſus Legatarium.

### *SUMMARIUM.*

1 *Fideicommiſſarius tenetur recipere bona facto Principis Primogenituræ ſubrogata.*

2 *Suſpenſiones diverſæ diverſum, ac particulare examen requirunt.*

3 *Succeſſor in Primogenitura non tenetur rata habere Inveſtimenta abſque bona fide facta;*

4 *Etiamſi expleta fuerint prævia licentia Principis, quæ de jure conditionem bonæ fidei ſemper continet.*

5 *Gravatus cum fideicommiſſo contrahens per emptionem, aut venditionem tenetur citare omnes intereſſe habentes prævia deputatione Curatoris pro juribus futurorum.*

6 *Pater, non adhibitis majoribus ſolemnitatibus, integrare nequit perſonam filii pro contractu emptionis in ſui favorem tendente.*

7 *Poteſtas emendi a ſe ipſo tributa Gravato non cenſetur a Fideicommittente, licet facultatem conceſſerit ſubrogandi alia bona loco Fideicommiſſariorum.*

8 *In æſtimatione Domorum habetur ratio cementorum; murorum, & annui reditus.*

9 *Fideicommiſſarius non tenetur acceptare inveſtimenta doloſa, & fideicommiſſo damnoſa.*

10 *Ju-*

10 *Juſtum pretium Domus Emphyteuticæ eſt illud, quod remanet, ſubducto Capitali correſpondenti annuo canoni, oneri Laudemii, prohibitioni alienationis abſque conſenſu domini directi, & periculo devolutionis.*
11 *Scriptum etiam illegale, & informe probat adverſus ſcribentem.*
12 *Valor bonorum deducitur ex eo, quod minus eſt inter impenſum, & melioratum;*
13 *Nec præd. valor augetur ex impenſis factis ob bonorum conſervationem, vel ob pretium affectionis, ut ſunt illæ, quæ ſiunt ex cauſa retractus;*
14 *Nec habetur ratio melioramentorum, niſi juxta eorum ſtatum de tempore venditionis, vel aſſignationis bonorum.*
15 *Heres non tenetur ſervare factum Authoris, niſi ad ratam ſuæ qualitatis hæreditariæ, quoad reliquas vero ratas habetur pro extraneo.* & num. ſeq.
16 *Heres beneficiatus Gravati tenetur ad reintegrationem Primogenituræ, non reddita ratione hæreditatis.*
17 *Fideicommiſſarius pro reintegratione agere valet vel adverſus hæredem, vel adverſus Legatarium gravati.*
18 *Niſi ex facto Gravati ſequatur evictio bonorum fideicommiſſariorum, ejus hæreditas non tenetur ad reintegrationem.*

## DECISIO CCLXX.

TEſtamentum condidit ann. 1648. Antonius Senior de Lucatellis, qui in bonis exiſtentibus in Statu Mediolani, ac etiam Romæ, & provenientibus ab hæreditate Paterna, cæteriſque ſuis majoribus, hæredibus æqualiter inſtitutis Petro Fratre, & Joannæ ex altero prædefuncto Fratre Nepote, quoad bona ab ipſo acquiſita, binas ordinavit Primogenituras, unam ſcilicet favore dicti Petri, & alteram pro memorato Joanne, eorumque Filiis, ac ulterioribus deſcendentibus in infinitum, reciproce etiam ſubſtitutis Filiis Primogenitis cujuslibet eorum, lege tamen appoſita; quod percipi non poſſent earum fructus, niſi illarum quælibet prius perveniſſet ad ſummam ſcutorum centum milliun, ad quem effectum juſſit, quod præfatorum bonorum reditus multiplicarentur in tot locis Montium non vacabilibus. Hujuſmodi autem Primogenituræ per obitum ſine filiis dicti Joannis ſecutum de anno 1673. coaluerunt in unica Perſona Antonii Jun. filii antedicti Petri.

Idem Antonius Jun. de anno 1674. preces porrexit ſa. me. Clementi X. pro facultate permutandi Capitale unius ex dd. Primogenituris jam completum in tot bona ſtabilia Status Eccleſiaſtici, & mediante Chirographo ejuſdem Summi Pontificis, facultatem reportavit reſignandi tot loca Montium dicti Capitalis pro ſumma tantum ſcutorum quinquaginta millium, ad effectum tamen pretium deponendi in Sacro Monte Pietatis, atque inveſtiendi in bonis ſtabilibus etiam Juriſdictionalibus Ditionis Eccleſiaſticæ, quæ eiſdem locis Montium in omnibus ſubrogata remanerent, cujus Chirographi vigore reſignavit præfatus Antonius Loca 170., ex quorum pretio de anno 1675. erogavit ſcut. 7195. in emptione trium Domorum, venditarum a Fratribus de Franciolis, poſitarum in Regione Ripettæ, quibus deinde ſuperaddidit aliam emptionem trium Apothecarum ſubtus præfatas Domos exiſtentium, nec non cujuſdam incepti Ædificii eiſdem Domibus cohærentis, pretio in totum ſc. 1355. 07½, & proſequendo Inveſtimentum pretii dd. Montium ſuperius reſignatorum ſub die 18. Januarii anni 1676. emit a ſe ipſo pro pretio aliorum ſc. 9490. alias tres Domos, & unum Fænile.

Deceſſit antedictus Antonius de anno 1729. ſine Filiis, & ſucceſſio in recenſitis Primogenituris purificata remanſit favore March. Andreæ Fratris, qui cum renueret variis de cauſis accipere in reſtitutionem alterius ex dictis Primogenituris præfata inveſtimenta, orta fuit quæſtio inter ipſum, & cæteros Cohæredes ejuſdem Antonii, ſcilicet Marcum Antonium de Lucatellis, & Ven. Conſervatorium Divinæ Providentiæ, tanquam legatarium bonorum Urbis Joſephi pariter de Lucatellis, & controverſia ad Forum delata,

A. C.

A. C. Furiettus Sententiam protulit, decernendo March. Andream teneri, & obligatum eſſe recipere pro dicta Primogenitura tam præfatas Domos per Antonium a Tertiis acquiſitas, quam reliquas a ſemetipſo emptas, reſervatis Juribus in ſuo congruo Judicio experiendis quoad ſeparationem a portionibus liberis Antonii, nec non agendi pro pretio Domus ad octo Angulos, & ſupponebantur non repertæ inter bona ab eodem Antonio poſſeſſa, a qua quidem Sententia delegata Cauſa ad hoc Sac. Auditorium, & mihi commiſſa, concordatum fuit Dubium -- *An ſit locus reintegrationi Primogenituræ Antonii Sen. de Lucatellis de locis Montium, & in qua ſumma ſit relaxandum mandatum, ſeu potius ſint in dicta Primogenitura recipienda Domus, ſeu Inveſtimenta per Antonium Jun. facta* -- quod ſane dubium cum per tres vices propoſuerim, nempe ſub *diebus 26. Junii* 1741., 19. *Januarii* 1742., & 4. *Martii proxime præteriti*, & nulla ſuper eo capta fuerit reſolutio, adſcitis hodie ad ſuffragandum omnibus DD. emanavit reſponſum -- *Negative juxta modum; ideſt excepta Domo ad Cappellarios* --

Siquidem in duplici conſiſtebant ſpecie Inveſtimenta, de quibus erat ſermo, & incipiendo ab illis provenientibus ab emptione reportata a tertiis perſonis, viſum fuit, March. Andream non poſſe illa reſpuere, quia cum Antonius auctoritate Principis loca Montium Primogenituræ ſubjecta reſignaverit, deponendo illorum pretium in Sacro Monte Pietatis, ad effectum inveſtiendi in tot bonis ſtabilibus ad commodum Primogenituræ juxta legem Chirographi ſa. me. Clementis X., ſi poſtmodum in illius executionem devenit ad inveſtimenta prædicta, dicendum profecto erat, omnia geſſiſſe in vim ſupremæ poteſtatis laudati Summi Pontificis, & propterea, quod tenebatur idem An-
1 dreas Primogenituræ ſucceſſor præfata bona recipere tanquam facto Principis erga Primogenituram ſubrogata; ad *Text. in leg. Imperator* §. *fin. ibiq. Bartol. ff. de legat.* 2., *Card. de Luca de fideic. diſc.* 40. *n.* 39., *Rota deciſ.* 308. *n.* 7. *part.* 12., & *dec.* 191. *n.* 4. *part.* 17. *rec.*

Non impugnabat, prout impugnare non poterat, Andreas facultatem Antonio tributam circa ſubrogationem, ſed tantum excipiebat, quod præfatę Domus ad Ripettam deinde adeo confuſæ fuerint cum aliis Domibus noviter emptis per Adminiſtratores Antonii, propriis illius pecuniis, mediante ædificio ſe ſe habente per modum unius corporis, ad quod unicus patet ingreſſus, & unica eſt Scala, ut impoſſibile ſit portionem ad Primogenituram ſpectantem ab illa libera Antonii ſegregare, quodque propterea attenta hujuſmodi inſeparabili confuſione, atque commixtione, cum pars libera Antonii, utpote aſcendens ad ſcut. 19212. 36. juxta calculum impenſarum, valde excederet valorem partis primogenialis, locum habere poſſet temperamentum, quod Primogenituræ refunderetur pretium jam ab Antonio Juniore impenſum in illarum emptione.

Verum in hac parte quamvis aliqui ex DD. eſſent in ſenſu differendi Cauſæ reſolutionem, demandando interim electionem Periti pro recognoſcenda aſſerta inſeparabilitate, adhuc tamen reſolutum fuit, quod illa teneretur recipere Marchio Andreas, quia ſub propoſito dubio in genere quærebatur, an Inveſtimenta per Antonium facta recipere teneretur ſucceſſor in Primogenitura, ad quem effectum unice inquirendum, ac examinandum erat, an Antonius recte ſe geſſerit in explendis antedictis Inveſtimentis, non vero quid poſtmodum evenerit per additamentum fabricæ ſecutum ex facto Adminiſtratorum ipſius Antonii; Iſta ſiquidem
2 erat inſpectio ſubalterna in Sententia A. C. reſervata, ac in dubio minime comprehenſa, & propterea nulla ratio modo haberi poterat circa ea, quæ prætendebantur a Marchione Andrea, quia in eorum particulari examine inſpiciendum erit, utrum portio Primogenituræ commode ſeparari poſſit ab altera portione libera Antonii, vel ſtante earum inſeparabilitate refundendum ſit pretium antiqui ſtatus Domorum Primogenialium, aut aſſignandæ ſint tot penſiones eorum Capitali correſpondentes, ſeu aliud magis congruum tempe-

temperamentum veniat amplectendum.

Quo vero ad illud Inveſtimentum, quod Antonius fecit acquirendo a ſemetipſo alias tres Domos, & unum Fænile pretio in totum ſc.9490., licet adverſus Marchionem militaret eadem ratio ſuperius expoſita in §.*Siquidem*, adhuc reſponderunt DD., ab hujuſmodi Inveſtimento demendam eſſe Domum poſitam ad Cappellarios, & proinde, quod eſſet locus reintegrationi ejuſdem Primogenituræ de Locis Montium, quorum valor erogatus fuerat in ſolutionem pretii ejuſdem domus; ſatis enim apparuit, quod Antonius in hac parte
3 non proceſſit bona fide, & in Primogenituræ utilitatem, ſicuti requirebatur, ut ſucceſſor hujuſmodi Inveſtimentum ratum habere teneretur, juxta *Bald. in auth. res quæ n.23. cum de legat., Caſtren. conſ.279. n.3. lib.1., Peregrin. de Fideicom. art.40. n.32., Molin. de Primog. lib.4. cap.4. n.7., & 12., Gomez ad Leg. quaranta tauri n.43., Andreol. controv.369. per tot., & præſertim num.7., Card. de Luc. de fideicom. diſc.257. n.10. §. fin., Rot. poſt Torr. var. quæſt. tom.1. dec.29. n.1., & ſeq.*, etiamſi ad permutationem devenerit
4 prævia licentia Principis; quia hujuſmodi conditio eidem licentiæ ſemper de Jure ineſt, quamvis expreſſa non appareat, cum utilitas, & major commoditas fideicommiſſi inducant juſtam cauſam concedendi talem facultatem, *Menoch. conſ.1109. n.1., Caſtill. lib.5. controv. cap.165. n.49. verſ., & evidentis utilitatis, Molin. de Primog. lib.4. d. cap.4. n.12., Manſ. conſult.499. n.11., & conſult.501. n.8.*; In præſenti vero nec revocari poterat in dubium, quia Summus Pontifex reſpectum habuit expreſſe ad majorem Primogenituræ commoditatem, ut ex ipſo Chirographo patebat.

Quod autem hujuſmodi contractus quoad præfatam Domum non ceſſerit in utilitatem, & commodum Primogenituræ, immo quod interceſſerint dolus, & fraus, non leviter primo loco deſumebatur ex modo, cum quo proceſſum fuit; Etſi enim Antonius duplicem gereret figuram, Venditoris ſcili-
5 cet, & emptoris; ſicque ob ejus particulare intereſſe teneretur citare alios quoque intereſſe habentes in Primogenitura, prævia etiam deputatione Curatoris, qui Jura futurorum vacatorum tueri poſſet, ut ita cònſultum remaneret eorum indemnitati, qua ratione receptum habetur, ut neque Pater, non adhibitis majoribus ſolemnitatibus in-
6 tegrare valeat perſonam filii pro contractu emptionis in ſui favorem tendente; *Surd. conſ.9. num.5. & 34. cum ſeqq. lib.1., Menoch. de arbitr. caſ.459., Michalor. de fratrib. part.3. cap.12. n.16., Mart. Medic. exam.57. num.6., Vrceol. dec.44. n.10., Rot. poſt Torr. var. lib.1. tit.1. dec.13. n.26.*; & poteſtas emendi a ſemetipſo neque tributa
7 cenſeatur hæredi gravato, quamvis teſtator facultatem dederit ſubrogandi alia bona ſtabilia loco rerum fideicommiſſariarum, ut dixit *Rota in Romana Multiplici 15. Junii 1693. §. Demum coram bon. mem. Muto, confirmata coram Caprara dec.229. num.13.* Nihilominus ſpreta quacunque formalitate, Peritos ad ſui placitum elegit, & juxta eorum relationem contractum ſtipulavit.

Non teneri Antonium ad hanc formalitatem ſervandam, reſpondebatur pro parte Ven. Conſervatorii, ex eo quia in præcitato Chirographo data fuit poteſtas gerendi omnia tendentia ad illius executionem, etiamſi vocati ad Primogenituram auditi non eſſent ibi — *Volendo, e decretando, che al preſente noſtro Chirografo non ſi poſſa mai opporre d'obrezzione, ſubrezzione, o difetto della noſtra intenzione, mà vogliamo fortiſica, & abbia il ſuo pieno effetto, e vigore colla ſola noſtra ſottoſcrizzione, ancorche non ſiano ſtati inteſi li chiamati in detta Primogenitura* — Verum prætermiſſa inſpectione, an hujuſmodi verba appoſita in conceſſione Gratiæ trahi poſſent ad illius executionem, pro eo quod reſpiciebat Inveſtimenta cum ſemetipſo ab Antonio facienda, de quibus Summo Pontifici aliqua mentio facta non fuit, immotum ſtetit apud DD. ex modo ab Antonio adhibito non levem oriri ſuſpicionem ſinceritatis actus ob illius proprium & particula-

re intereſſe, quod ſemper prævalere ſolet.

At non ſimplex ſuſpicio, verum concurrebat etiam poſitiva fraus, atque dolus: Controverſa ſiquidem domus æſtimata fuit a Peritis in ſc.7757. 24. ſub ea falſa aſſertione ab Antonio emiſſa, quod eſſet locari ſolita pro annuis ſcutis 302., ſub quo ſuppoſito Periti, ut eorum relatio oſtendebat, illam æſtimarunt in d. ſumma, quando in Inſtrumento per biennium antea ſtipulato Antonius illius penſiones aſſeruit aſcendere ad annua ſcut.260., & ſic penſiones auxit in ſc.42., ut ad eorum ratam valor quoque Domus augeretur, cum in æſti-
8 mandis Domibus habeatur reſpectus ad cementa, muros, & annuum reditum; *Baid. in leg. fin. §. Sin autem n.1. Cod. de bonis quæ liben., Pacion. de Locat., & conduct. cap.7. n.126., Conſtantin. ad Stat. Urb. tom.2. annot.46. num.82. & 266., Rota in recen. decif.186. n.9. part.6., dec.41. n.15. part.19., cor. Pamphil. dec.39. n.4. & 7., & coram Molin. dec.1321. n.3.*

Ulterius præter confeſſionem in præcitato Inſtrumento emiſſam, in corroborationem hujus falſæ expreſſionis accedebat etiam folium ab Antonio propria manu exaratum; In eo ſiquidem idem Antonius ductus forſan conſcientiæ ſtimulis ſcriptum reliquit, quod præfata Domus erat ſolita locari ibi -- *ſolita ſittarſi più di 240. ſcudi annui* -- Unde clare patebat eandem Domum ex dolo ipſius Antonii longe pluris, quam valeret, æſtimatam fuiſſe, & propterea
9 non ſolum defuit bona fides, atque utilitas Primogenituræ, ſed inſuper hujuſmodi Inveſtimentum ceſſit in illius ſupplantationem, & poſitivum damnum, qua de cauſa tenebatur Marchio Andreas illud acceptare, *Rot. decif.482. n.14. & ſeq. cor. Buratt., dec.679. n.5., dec.680. n.10., & dec.888. n. . . cor. Lancetta.*

Ob qualitatem emphyteuticam ipſius Domus ponderatum inſuper extitit, quod etiam dicta de cauſa gravata remanſit Primogenitura illius æſtimatione. Periti enim tanquam liberam æſti-
10 marunt, ſubducto tantum capitali reſpondente annuo Canoni, nulla habita ratione ſervitutis emphyteuticæ ſecumferentis etiam ultra prohibitionem illam alienandi ſine conſenſu Domini directi, onus laudemii, & periculum devolutionis ob oſcitantiam alicujus ex poſſeſſoribus, non ſolventis Canonem, quæ quidem omnia ſubducenda pariter erant a juſta illius æſtimatione, ut generaliter tradunt *Fab. in cod. lib.4. titul.30. definit.20., Card. de Luc. de Judic. diſc.83. ſub n.50., & de Regal. diſcurſ.30. n.9., & de Feud. diſc.4. n.18., Rot. in Spoletana Læſionis 20. Januarii 1737. §. 9. & 10. cor. R. P. D. meo de Vais.*

Haud officiente, quod expreſſio facta de dicto anno 1674. in præcitato Iſtrumento emiſſa fuerit occaſione, qua Antonius debebat cautionem præſtare erga legatarios Joannis Lucatelli de ſolvendis annuis ſcut.30., & loco hujus cautionis hypothecavit Domos poſitas ad Cappellarios, pro quorum Legatariorum ſecuritate expreſſit illas eſſe annui fructus ſcut.260., quapropter, ſicuti neceſſe non erat tunc inquirere præciſam quantitatem annui fructus, cum ſatis eſſet illos excedere ſcut.30., non poſſit proinde ex hujuſmodi enuntiativa ad alium effectum emiſſa, & pro qua minor quantitas annui fructus exuberabat, deduci certum argumentum commiſſæ fraudis, ſignanter quia id accidit biennio antea, quando probationes dictam fraudem demonſtrantes opus eſſet, quod tempus præciſum ipſius venditionis favore Primogenituræ percuterent.

Etenim, quamvis expreſſio antedicta facta fuerit ad aliud effectum, pro quo ſatis erat, ut minor quantitas penſionum ex præfatis Domibus retraheretur, adhuc tamen ab ea recte deſumebatur certa quantitas annui reditus, quia fuit vera aſſertio, & quidem ſerio emiſſa in actu ſatis congruo pro aſſecurandis legatariis de reditu Domorum, quæ pignori dabantur, & relative ſe habuit ad totum id, pro quo Domus erant locari ſolitæ, ac proinde impugnari haud poterat Antonii confeſſio, nec prætendi, quod præciſa quantitas penſionum per d. aſſertionem probata non remaneret; quamvis autem hujuſmodi conſeſ-

feſſio præciſe non percuteret tempus venditionis ad commodum Primogeniture, ut qualibet fugata remaneret poſſibilitas in contrarium, occurrebat ejuſdem Antonii altera confeſſio in præcitato folio contenta, quæ demonſtrabat intra ſpatium biennii, quod intercesſit inter utrumque contractum, non eveniſſe adeo magnum augmentum penſionum, verum quod in eodem ſtatu perdurabant ibi -- *ſolita ſittarſi di più di* 240. *ſcudi annui* = nec ex eo quod iſta expreſſio reditus facta fuerit per aſcenſum ex illis verbis -- *più di* 240. *ſcudi annui* -- concludi poterat excluſum non remanere, quod retrahi conſueverit ſumma ſcut. 302. Diſcurſus ſiquidem iſte de medio tollebatur, tum per d. antecedens Inſtrumentum, in quo penſionis quantitas non per aſcenſum, ſed taxative expreſſa fuit, tum ex eo quod idem Antonius in eodem folio poſtea ſubjunxit, fatendo, quod minor quantitas illa ſuppoſita Peritis retrahebatur.

Adverſus præfatum folium momenti non fuerunt exceptiones, quod illud eſſet informe, non ſcriptum manu ejuſdem Antonii, & careret die, atque Conſule, ideoque ignoraretur, de quo tempore exaratum eſſet. Etenim characteris dubietas modo allegari non merebatur, quia per relationem Periti judicialiter deputati apparebat, illud exaratum fuiſſe ab ipſomet Antonio, mediante comparatione d.characteris facta cum altero ejuſdem certo, & indubitato pariter charactere. Defectus vero temporis nil detrahebat, cum illius lectio patefaceret, ſcriptum fuiſſe occaſione initi contractus cum Primogenitura, proindeque cum propriam contineret confeſſionem circa minorem reditum
11 dd. Domorum, non obſtabat, quod illud eſſet illegale, vel informe, ſed ſatis erat, quod ſcriptum eſſet propria illius manu, ut adverſus ipſum ſcribentem plenam probationem conſtitueret; *Menoch. de præſumpt. lib. primo præſumpt.66. n.22., Vela diſert.32. n.18., Anſald. de commerc., & mercat. diſcurſ. general. n.148. 149., Rot. deciſ.117. n.16. & 17. par.16. rec.*

Referri neque poterat folium prædictum ad tempus dementiæ Antonii, quod accidit poſt ſeptem circiter annos a die præfati contractus, quia illius lectio oſtendebat ſcriptum fuiſſe ab homine ſanæ mentis, & quamvis idem folium in prima illius parte loquatur in perſona tertia, & deinde referatur ad illam ſcribentis, attamen id concludere non poterat hujuſmodi aſſumptum, quia primum capitulum apparebat inceptum fuiſſe animo exarandi minutam actus gerendi; ſecundum vero continebat ea, quæ ſecuta fuerunt, ſicque verborum ſenſus demonſtrabat, quod Antonius eundem folium ſcripſerit, dum erat ſui compos.

Attendi nequaquam meruit exceptio per Antonium emiſſa in præcitato folio, nimirum, quod voluerit penſiones exprimere in ſumma majori, ex quo licet tanti non locarentur dd. Domus, adhuc tamen aſſeri potuerit, illas ſolitas eſſe locari pro enuntiata ſumma, quia ſumpto etiam Judicio ab aliis Perſonis illam expreſſam merebantur: Siquidem Periti earum pretium regulare debebant cum illa penſionis quantitate, quæ cum effectu de eo tempore retrahebatur, prout eo ſub ſuppoſito, quod locarentur pro annua penſione ſc.302., pretium liquidarunt in ſcut.7757. 24., ſicque firmum remanebat, quod idem Antonius Peritos falſa expreſſione deceperit pro extorquenda majori æſtimatione Domorum, & propterea quod ejus dolo contractus revera ceſſerit in damnum Primogenituræ.

Proficere in aliquo non valuit animadverſio, quod factis computis pretii, pro quo domus a principio emptæ fuerunt, atque impenſarum ſubinde factarum, omnibus ſimul junctis valor illarum aſcendat ad quantitatem a Peritis tunc liquidatam; Etenim, ultraquam-quod non ab eo, quod impenſum re-
12 peritur, ſed ex illo, quod minus eſt inter impenſum, & melioratum; deducitur Bonorum valor; *Leg. Cum plures §. In primis ff. de adminiſtrat. Tutor.*, *Rot. in recen. dec.206. n.2. part.4.*, *& dec.116. n.1., & ſeq. part.6.* recognitum fuit, plures ex illis computari non
13 poſſe ad augendum valorem, quia vel percutiebant ipſarum domorum conſervationem, vel pretium affectionis,

prout erant expenſæ ex cauſa retractus, & inſuper fieri ceperunt de tempore valde remoto ab illo aſſignationis; unde
14 non poterat haberi ratio de ſecutis melioramentis, niſi juxta eorum ſtatum exiſtentem de tempore factæ aſſignationis favore Primogenituræ.

Ad excludendum ejuſdem Primogenituræ damnum deſumptum etiam ab eo, quod Loca Montium erogata in emptionem domus ad Cappellarios redderent majorem fructum, non profuit animadverſio, quod Summus Pontifex poteſtatem dederit Antonio emendi etiam Bona Juriſdictionalia, quorum reditus vix attingunt ſcuta duo pro quolibet Centenario; quia in Bonis Juriſdictionalibus minor reditus compenſationem recipit a ſplendore, & dignitate, ipſaque Juriſdictione; quæ ut omnibus eſt notum, eſt magno pretio æſtimabilis.

Perperam vero prætendebatur, quod attenta qualitate hæreditaria Antonii Junioris, non poſſet Marchio Andreas ſtare in Judicio ad impugnanda inveſtimenta a ſuo jam facta Auctore; Prævaluit enim reſponſio, quod idem Andreas non fuit hæres in totum, ſed pro tertia parte, atque etiam Beneficiatus, unde eidem datum utique erat reinte-
15 grationem petere pro duabus partibus, pro quibus hæres non fuit, dum non tenebatur factum defuncti ſervare, niſi ad ratam ſuæ qualitatis hæreditariæ, pro qua etiam in Primogeni-
16 turam reintegrare tenebatur, quatenus de hæreditate rationem non reddiderit, ſicque pro ratis non percutientibus propriam qualitatem hæreditariam inter ipſos cohæredes reputandus erat, ac ſi eſſet perſona extranea; *Leg. Licet* 14. *Cod. ad leg. falcid.*, *Sichard. in Leg. prima Cod. de Hæred. act.*, *Gomez. variar. part.* 2. *cap.* 10. *ſub n.* 3., *Salgad. Laberynth. Credit. part.* 2. *cap.* 25. *n.* 63., *Rocc. diſput. Jur. cap.* 51. *n.* 108.

Arceri neque poterat præfatus Marchio ab actione promota, ex eo quia titulo ſimplicis Legati a Joſepho de Lucatellis relicta fuerint Conſervatorio Bona Urbis; ideoque teneretur prius diſcutere hæredem ipſius Joſephi, non vero actionem dirigere adverſus legatarium; quandoquidem hujuſmodi Bona, quæ integraliter legata fuerunt Conſervatorio, obligata reperiebantur pro rein-
17 tegranda Primogenitura, cujus favore actio hypothecaria competebat, proindeque curandum non erat, an memoratum Conſervatorium eſſet hæres, vel titulo ſimplicis Legatarii potiretur, quia in quocunque caſu recte valuit Marchio Andreas ad intentatam actionem devenire; per *Text. in leg. Si fundus* 16. §. *In vindicatione ff. de Pignor.*, *Rot. dec.* 785. *n.* 10. *cor. Buratt.*, *& in recen. dec.* 368. *n.* 3., *& dec.* 435. *n.* 24. *part.* 9. *tom.* 2.

Fruſtra inſuper prætendi poterat, March. Andream approbaſſe hujuſmodi inveſtimentum, dum per aliquod tempus fuerit Curator Antonii, poſtquam inciderat in dementiam, nec unquam reclamaverit, immo Judicium neque inſtruxerit, niſi multo poſt ſecutum obitum ipſius Antonii, & in odium victoriæ a d. Ven. Conſervatorio reportatæ in lite jam abſoluta pro conſervatione legati; Siquidem prætermiſſa indagine, quomodo Andreas fuerit Curator, & an apud ipſum extitiſſent ſcripturæ, ex quibus doceri poſſet de tali inveſtimento, prout non extitiſſe demonſtrabatur de tempore, quo vixit Antonius; profecto ille reclamare haud valebat, quia ejus favore adhuc quæſitum non fuerat jus ſucceſſionis, & incertum erat, an purificandum eſſet in futurum. Poſtquam vero ſecuta fuit Antonii mors, non deſtitit in repræſentantia Primogeniti judicialem proteſtationem emittere, quod per quemcunque actum præjudicatum minime cenſeretur quibuſcunque Juribus eidem competentibus, quæ ſemper intacta, & illæſa remanere cenſerentur; Ideoque non aderat fundamentum alicujus tacitæ approbationis ejuſdem Marchionis Andreæ, qui immo poſt d. proteſtationem emiſſam, Cauſam ſtatim introduxit contra proprios Fratres cohæredes Antonii Junioris, & ſic contra Joſephum Auctorem Ven. Conſervatorii.

Agendum ſupererat de Domo ad octo Angulos, quam amplius non exiſtere ſupponebatur pro parte ejuſdem Marchionis Andreæ, petendo pretii reintegra-

tegrationem in ſumma ſcut. 400., ſed exauditus non fuit, quia ſatis conſtabat de realitate inveſtimenti ab Antonio
18 expleti; unde opus erat oſtendere, quod ex facto ejuſdem Antonii ſecuta fuerit evictio, ut eam emendare teneretur illius hæreditas; quapropter favore Actoris reſervata tantummodo Jura fuerunt.

Et ita OO.DD.Suffragantibus reſponſum fuit utraque &c.

## ROMANA EDUCATIONIS PUPILLI.

*Veneris 14. Junii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Educatio Nepotis ex filio non emancipato competit Avo paterno, in excluſionem Matris.

### *SUMMARIUM.*

1 *Educatio Nepotis ex filio non emancipato competit Avo paterno ad excluſionem Matris.*

2 *Hujuſmodi controverſia pendet ab arbitrio Judicis ex perſona, conditione, & tempore de ea ſtatuere debentis.*

3 *Arbitrium a Judice dirigendum eſt ad mentem juris.*

4 *Avus, ejus culpa non interveniente, non tenetur ad præſtationem Alimentorum Nepoti ex filio extra propriam domum.*

5 *Ex quo Avus publice filium coercuerit, & parum diligere oſtenderit ratione ejus inæqualium nuptiarum, repellendus non eſt ab educatione nepotis ex illo;*

7 *Prout neque repellendus eſt ob litem jam intermortuam.*

8 *Præſumptio inſidiarum eliminatur ob nobilitatem, & inculpabilem honeſtatem.*

9 *Cauſa proximior ſuccedendi majorem ingerit inſidiarum præſumptionem.*

10 *Filius non emancipatus, ſed exiſtens ſub poteſtate Patris, teſtamentum facere nequit, nec dare Tutorem.*

11 *Tutela non datur, niſi capiti libero, non vero exiſtenti in avita poteſtate.*

12 *Melior educandi maſculi ſpes adeſt in viro, præcipue Avo paterno, vel etiam Patruo, vel Patruo magno, quam in fœmina licet matre, vel ſorore uterina, quæ propterea in eorum conſpectu excludendæ ſunt, prout quoque Avunculus ab educatione;*

13 *Quidquid ſit de educatione fœminæ, in qua multi DD. præponunt Matrem Avo.*

14 *In decernendis educationibus Judex inſpicere debet majorem, & dignitatem, & utilitatem Pupilli.*

### DECISIO CCLXXI.

Venceslaum pene quadriennem puerum, defuncti Andreæ Sorbolonghi filium, Maria de Rubeis Mater domi ſuæ retinere, eique non minus, quam ſibi alimenta præſtanda eſſe ab Joſepho Sorbolonghio Socero contendebat. Joſeph autem dum alimenta denegabat Nurui, apud ſe educandum Nepotem expoſtulabat: Commiſſa itaque Cauſa huic Sac. Auditorio: *Videntibus omnibus etiam Ponente, præviis duabus, & appellatione remota*, cum hodie primum de Pupilli educatione exquiſiiſſem ſuffragia, *Illam Avo competere* DD. reſponderunt.

Cum enim ageretur de Pupillo ſupra octo menſes jam tertium ætatis annum prætergreſſo, clara erat regula educationis competentis utique Avo, in Ne-
1 potem ex Filio non emancipato progenitum, habenti Patriam Poteſtatem; cujus vigore rite Puerum, ad Matris etiam excluſionem, ſibi committendum expoſcit; *Ancharan. in cap. Cum haberet n. 13. de eo, qui dux. in Matrim. quam poll., Aym. conſ. 147. n. 11., & 12. lib. 2., Marant. conſ. 51. per tot., de Marin. var. reſolut. lib. 1. cap. 95. n. 1., & 2., Arias de Meſa reſolut. var. lib. 2. cap. 2. n. 19., Addit. ad Rovit. dec. 8. n. 2., Carol. Anton. de Luc. ad de Franch. dec. 10. n. 1., & 2., Dolph. allegat. Jur. tom. 1. allegat. 69. n. 12.*

Quin aliquam vim faceret, quod cum res omnis arbitrio Judicis conceſſa ſit,
2 qui ex perſona, ex conditione, & tempore de his controverſiis ſtatuere debet, ad *Text. in leg. 1. ff. ubi Pupill. educ. debeat, & in leg. Si diſceptetur ff. eod., & leg. Quintus Mutius 7. verſ. Nec tamen ff. de ann. leg.*; Ideo rebus juxta propoſitam ſpeciem in utramque par-

partem libratis, Matri ejuſdem educa-
tio in caſu de quo agitur danda eſſet.

Advertebant enim DD., poſita Regula
favore Avi, non exſtare quidem ad de-
ſtruendam Regulam, ſed ad eam limitan-
3 dam arbitrium illud; quod Judex dirige-
re debet ad mentem Juris, ut in propo-
ſito citatæ *leg.1.ff. ubi Pupill. educ. deb.*
tradunt *Cavalc. de Tut., & Cur. n.301., Surd. de Aliment. tit.4. quæſt.13. n.1., Valeron. de Tranſact. titul.3. quæſt.1. n.21., Mart. Medic. exam.38. n.2., Rot. dec.812. n.8. cor. Molin.*, nec curare ma-
ternas lacrymas, ut in ſpecie hujus con-
troverſiæ cum *Bald.* dixit *Surd. d. quæſt. 13. n.36., De Marin. var. reſolut. cap.95. n.10. lib.1., Valeron. de Tranſact. d. tit.3. quæſt.1. n.18., Mart. Medic. in addit. ad dec. Senen. 62. conſ.2. ſub n.7.*; Propte-
reaque clarum erat onus Matri incum-
bere eas cauſas, & profecto graviſſimas
proponendi, quæ limitationem indu-
cerent. Eo magis cum res eſſet de Pu-
pillo paupere: cujus alimenta, dum ab
4 Avo expoſtulabantur, quemadmodum
cogi nequibat Avus ad alimenta extra
propriam Domum præſtanda, niſi cul-
pa ejuſdem contingeret, quominus ini-
bi præſtari poſſent; ita cauſæ ejus mo-
menti debebant eſſe, ut hanc Avi cul-
pam concluderent, ac proinde urgen-
tiſſimæ, ac plenam probationem ſecum
ferentes, *Caſtren. in leg. Quidam cum Filium n.6. ff. de verb. obligat., Gratian. diſcept. 551. a n.41. ad 45., Paſch. de Patr. Poteſt. part.2. cap.11. n.668., Rot. dec.184. n.3. cor. Pen., & in Firmana Alimentorum 1. Julii 1712. §. fin. cor. cl. mem. Card. Scotto.*

Nihil autem a Matre proponebatur,
cur in caſu Regula limitaretur. Quod
enim attinet ad grandævam ætatem Jo-
ſephi; cum hæc tantummodo ſeptua-
genaria eſſet major; ſicuti ei impedi-
mento non erat, quominus amplam,
& opulentam Familiam rectiſſime gu-
bernaret; ita obeſſe quidem non pote-
rat, ut cæteroqui integer, & adverſus
annos alacer, & intrepidus Senex, opti-
me curam Pupilli gereret; ni fortaſſe
potius Senectus ipſa neque debilis, ne-
5 que effæta, ob præſumptionem majo-
ris integritatis, experientia Vitæ ante-
actæ, & antiquis moribus comproba-
tam, magis veniret probanda ob ſanius
ejus ætatis conſilium, quod ad Pupilli
bonum magis conduceret, ad ea, quæ
in his terminis reſpondent *Decian. conſil.8. n.14. lib.2., Mart. Medic. deciſ. Senen.62. n.2., & ſeq., & in addit. ad eandem deciſ. conſ.2. n.3.*

Circa odium vero Avi erga defun-
ctum Andream Filium, ex quo contro-
verſias cum eo judiciales habuerit, ei-
que alimenta denegaverit, ac ne ullum
mæroris indicium, ſive ex illius infir-
mitate, ſive ex morte ejuſdem dederit:
Præterquamquod controverſia acta non
extitit ſuper denegatione, ſed ſuper
quantitate alimentorum, & præter quod
conſtabat, quod Filium ægrotantem in-
viſerit, eique tunc plurima Paternæ di-
lectionis ſigna præbuerit, ac poſt illius
obitum ultro decentiam Funeris pro-
priis ſumptibus procuraverit; reſpon-
debatur, quod ex eo quia Pater pro
5 retinenda etiam extrinſecus Familiæ di-
gnitate Filium publice coercuerit, pa-
rumque dilexiſſe oſtenderit, ad repro-
bandas non æquales nuptias ab eo con-
tractas, non recte inferri poterat, quod
dilecturus non eſſet innocuum Nepo-
tem, quodque bonum poſtmodum non
ſit pro eodem conſilium ſuſcepturus, ut
in puncto reſpondet *Dolph. allegat.69. n.30. lib.1.*, præſertim pro Nepote
unico, quem tam enixe apud gentiles
Penates modo reducendum expoſtulat,
& qui, ſecundum præſentem rerum ſta-
tum, Familiæ univerſæ ſolus Succeſſor
eſt; cum nullus ex aliis Filiis uſque
adhuc Sobolem procreaverit.

Quod demum adhuc Pupillus litem
cum Avo a Patre inceptam, ſuper quo-
dam Legato ſex Locorum Montium, &
eorundem multiplico faciendo, inſtau-
rare poſſit; quodque ſimul in Domo
Avi cohabitent cæteri ejuſdem Filii,
quibus Pupilli mors emolumentum ali-
quod datura eſſet; optima reſponſio erat,
circa litem illam, quod cum in ea re-
jectus antea fuerit Andreas in prima in-
ſtantia a R. P. D. Præfecto Sac. Palatii
Apoſtolici, in ſecunda a R.P.D. Ama-
deo, & in tertia binis deciſionibus ſub
diebus 26. Februarii, & ſecunda Ju-
nii 1742. coram Me ab hoc Sac. Audi-
torio, cui Cauſa commiſſa fuerat -- *Vi-*
*den-*

*dentibus omnibus, etiam Ponente, præviis duabus Deciſionibus, & Appellatione remota* — Non erat certe intermor-
7 tuum hoc litigium tanti ponderis, ut educationem Avo præriperet; Circa autem cohabitationem aliorum Filiorum, præter quod ſpes emolumenti non ſubſiſtebat quidem in facto; cum prætereaexceptio hęc unice reſpiceret prę-ſumptionem inſidiarum, ſatis illa
8 videbatur eliminari ex nobilitate, & inculpabili virorum honeſtate toti Urbi notiſſima; ad ea, quæ in ſimilibus dixerunt *Caſtr. in leg.Si Pater n.3. C. de neg.geſt.*, *Alberic. in leg.1.Cod. ubi Pupill. educ. deb.*, *Cur.Jun. conſ.94. n.9.*, *Surd.citat. quæſt.13. n.31.*, *Mart.Medic.in addit.ad dec.62. d.conſ.2. n.9.*

Præſertim cum ſi de cætero hæ ſuſpiciones frivolæ attendendæ eſſent, detorqueri quidem in Matrem poſſet ſucceſſionis ſpes in legitima, quam ex perſona Patris haberet Pupillus in bonis Avi; quæ cum ab uno tantum caſu ejuſdem obitus pendeat, tanquam cau-
9 ſa ſuccedendi proximior, majorem ſuſpicionem ingereret, ut advertit *Rocc. diſp.* 184. *n.* 5. Prout reponeretur in Matrem Avo objicientem ætatem ſenilem, florida ejus juventus, quæ præſumptionem inducit ſecundarum Nuptiarum, ſufficientem quidem, ut ex hoc tantummodo minime Avo præferri poſſet, ut tradunt *Menoch. de Arb. caſ.168. n.10.*, *Surd.de Alim. tit.4. d. quæſt.13. n.16.*, *Dolph. alleg.69. n.25.* Quibus ita ſe habentibus,necmerebatur proponi Judicium defuncti Andreę Patris,deductum exMatris electione inTutricem teſtamento facta, ut exinde ab eo recedi non poſſet; vel crederetur ſaltem Patrem ipſum, cujus nullum conſilium filio eſt tutius, utiliorem penes Matrem Pupilli educationem exiſtimaſſe. Cum enim Andreas Pupilli Pater, tanquam non ſolemniter emancipatus, eſſet ſub
10 poteſtate Joſephi, quemadmodum teſtamentum facere non poterat, ita nec decernere tutelam ullam, ad *Text. in leg.1.*, *& leg.Tutor. ff. de teſtam. tut.*: Quæ ſi tantummodo datur in caput li-
11 berum, penitus evaneſcit, dum deſignatur iis, qui in aliena poteſtate ſunt, uti eſt Nepos ex Filio, qui Avitæ poteſtati ſubjicitur; ad *Text. in §.1.* ibique *Gloſſ. verb. non ſunt Inſtit. de tut.*, *& in leg.fin. §.Sin autem, verb. Hæreditati C. de bon.quæ liber.*; *Marant. conſil.51. per tot.*, *Galganett. de Tut.*, *& Cur. lib.1.tit.7. n.57.*, *& Contr.diſcept. forenſ. conſ.61. n.4.*, ubi concordan., & refert deciſum in excluſionem Matris pro Avo Paterno.

Potiſſimum cum in facto perſpicua, ultra hæc exurgere videbatur ex Avi educatione major Pupillo utilitas: Præmiſſo etenim, quod in educatione maſculi, ejus indiſcriminatim educandi
12 melior ſit ſpes in Viro, & præcipue in Avo Paterno, ut concludunt *Aym.conſil.147. n.15. lib.2.*, *Barbat. conſ.61. n.40. lib.3.*, ubi in terminis Patrui excluſive ad Matrem, *Mart. Med. deciſ. Senen.62. n.7.*, *&* 8. ubi in concurſu Sororis uterinæ, & avunculi plura congerit, *Adden. ad cand. dec.62. conſ.2. n.3.*, *& n.6.*, ubi de Patruo magno excluſive ad Matrem, *Dolph. d. alleg.69. n.26.*, *& ſeq. lib.1.* Quidquid alias di-
13 ceretur, ſi res eſſet de fœmina, cujus educationem ita a ſexus qualitate diſtinguendo potius Matri, quam Avo committendam exiſtimarunt; *Barbat. d.conſil.61. n.40. lib.3.*, *Valeron.de tranſact. tit.3. quæſt.1. n.45. verſ. Quia ut ſic*, *Arias de Meſa var. reſol. lib.2. cap.25. num.19.*:

Facta profecto comparatione Domus Maternæ, in qua Pupillus educari deberet a Matre;quæ neque in pari exiſtimatione eſt, nec pro ſe fatetur habere alimenta, eaque, licet non jure, expoſcit a Socero, ut in contemporanea deciſione, & quæ propterea ex alimentis filii, & victum ſibi, & mundum etiam Muliebrem parare coacta eſſet, cum in Paterna Domo, & ſatis divite, & nobiliori; in qua Puerulus bonis, & ingenuis artibus probe, ſecundum quod ferat ſubcreſcens ætas, inſtrui poterit; nimis liquido apparebat educationem Avitam, non ſolum uti a legibus demandatam, ſed tanquam utiliorem, &
14 ſalubriorem, ac decentiorem, præferendam Pupillo; qui ad Avitum ingenium, ac congenitos Familiæ mores ab Avo edoctus, Puerilibus illecebris facilem ſenilem animum deliniendo, eam for-

fortaſſe ab Avo hæreditatis partem poſſet accipere, quam neque apud inviſos Matris lares perſiſtens, neque unquam eſſet alias ab inope Matre h ibiturus: Quod maxime Judices pro decernendis ejuſmodi educationibus ſpectare debent, ut advertit *Mart. Medic. d. dec. 62. n. 18. verſ. Tum quia, & in addit. cit. conſ. 2. n. 7. verſ. Quo ſic ſtante.*

ROMANA ALIMENTORUM.

*Veneris 14. Junii 1743.*

ARGUMENTUM.

Avus tenetur jure ſanguinis alere Nepotem ex filio, non vero Nepotis Matrem, niſi durante matrimonio; quo diſſoluto erga eam non tenetur, niſi jure actionis, ſi ipſe poſſideat bona filii.

*SUMMARIUM.*

1 *Petens educationem Pupilli aliunde non proviſi, ſuſcipere in ſe dicitur onus alimentorum.*

2 *Hæreditatis nomine agi nequit contra eum, ad quem nulla bona hæreditaria pervenerunt.*

3 *Socer non tenetur alere Nurum, licet inopem, & indotatam, niſi durante matrimonio cum filio.*

4 *Eo enim ſoluto, nulla alia jura affinitatis ſubſiſtunt, præterquam ad novas nuptias impediendas*; & ſub n. 6.

6 *Socer Nurui alimenta præſtare non tenetur, licet illa in viduitate permaneat, & vivat Pupillus;*

6 *Niſi in caſu, quo poſſideat bona filii.*

7 *Actio jure ſanguinis competens Nepoti ex filio pro alimentis contra Avum non extenditur ad ejus matrem.*

8 *Deficiente bono jure, expenſæ litis non ſubminiſtrantur, licet de paupertate doceatur.*

DECISIO CCLXXII.

Supererat in Cauſa Sorbolonghia, de qua eſt contemporanea deciſio, dubium excutiendum de alimentis præſtandis Pupillo, & Matri, actionem quoque de habendis litis ſumptibus proponenti: Cui DD. cenſuerunt eſſe reſpondendum -- *In omnibus negative* --.

De alimentis enim Pupilli, poſt decretam illius educationem penes Avum, ſuperfluum erat diſſerere: Statim ſiquidem ac Puer eſſet ab Avo educandus, ab eodem ali debebat: Ita ut cum alimenta, & educatio in caſu iſto eſſent cor-
1 relativa inter ſe; Avus petens educationem Nepotis aliunde non proviſi, jam ipſe viſus fuerit alimentorum onus ab eadem educatione dependens in ſe ſuſcipere.

Quod vero Matrem attinet, non eſſe ad ea præſtanda adigendum Socerum, clariſſimum de Jure erat: Quia, cum is non fuerit hæres Andreæ Filii, qui nullum Patrimonium reliquit, immo obæratus deceſſit, ut ipſæ Partes admittunt; ne-
2 quibat Uxor, hæreditatis Mariti nomine, agere contra Patrem, ad quem nulla Filii hæreditas pervenerat; *Corn. conſil. 129. n. 2. lib. 1., Aymon. conſil. 147. n. 20. lib. 2., Rot. dec. 30. n. 12., & ſeq., & dec. 349. n. 7., & ſeq. part. 18. rec.*

Quin proponeretur, quod cum Nurus ſtet apud Socerum loco Filiæ; huic propterea, licet inopi, & indotatæ, is
3 teneatur de alimentis, ex deductis apud *Surd. de aliment. tit. 1. qu. 38. n. 3. & ſequ., & n. 13. & ſequ.*: Etenim dicebant DD., Regulam habere locum durante Matrimonio Filii, non eo ſoluto; quo caſu, quemadmodum, præterquam
4 ad novas Nuptias impediendas, nulla alia Jura Affinitatis ſubſiſtunt, ad *Text. in leg. cui eorum §. Affinitatis, ibique Gloſſ. verb. præſentes ff. de Poſth., Alex. conſil. 207. n. 16. & 17. lib. 6., Vivian. dec. 181. per tot., Milanen. dec. 16. n. 14. & 15. lib. 1., Fontanell. dec. Cathal. 13. n. 4.*; Ita ceſſante qualitate hæreditaria in Patre, Uxor Defuncti Filii non eſt alenda a Socero; Qui præſertim, in caſu de quo agitur, nec receperat Dotem ullam, nec ipſis contractis a Filio Nuptiis ullum aſſenſum præbuerat.

Nihilque referebat, quod, dum Uxor ſervat viduitatem, in priori videatur Matrimonio vivere, quodque, exſtante Pupillo, perdurare dicendum ſit uſque adhuc Affinitatis reliquias; adeo ut, ſicuti pro Alimentis pulſare poſſet Pupillum Filium, ita pro eiſdem agere poſſit contra illius Avum ad ſuſtinenda onera Nepotis cogendum. Jure namque reſpondebatur, quod hæc omnia procederent, dum contra bona Viri

ri

ri a Socero poſſeſſa tantummodo agendum eſſet, ita ut Avus erga Nepotem
6 ad alimenta teneretur Jure actionis, quo caſu in bonis Patris poſſet Filius, & ex perſona Filii Uxor prædefuncti convenire Avum; ſed nullo equidem pacto vim faciebant in caſu iſto, in quo ut ſupra firmatum eſt, non extant ulla Viri Defuncti bona, & Affinitas omnis ſoluta eſt; ad ea, quæ tradunt *Corn. citato conſil.* 129. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1., *Rot. dicta deciſ.* 149. *num.* 8. *&* 10. *part.* 18. *rec.*; Namque actio, quæ Jure Sanguinis
7 tantummodo competeret Venceslao, ejuſq; Perſonæ inhæret adverſus Avum pro Alimentis, non eſt communis Matri, nec ad illam protrahi unquam poſſet, ad *Text. in cap. privilegium de regul. Jur. in* 6., *Dec. in leg. in omnibus n.* 6. *ff. de regul. Jur.*, *Surd. de Aliment. tit.* 2. *qu.* 15. *n.* 94., *Rot. dec.* 97. *n.* 39. *& ſeq. cor. Anſald.*, *& dec.* 239. *n.* 2. *par.* 8. *rec.*

Hinc conſequenter nec debebantur jam ſumptus Litis: Quidquid enim eſſet de petentis paupertate, oberat quidem
8 boni Juris defectus, ſine quo horum ſubminiſtratio non intrabat; *Rot. deciſ.* 469. *n.* 1. *coram Dunoz. Jun.*, *dec.* 853. *n.* 1. *cor. Cerr.*, *& dec.* 1227. *n.* 1. *cor. Lancett.*

Et ita mecum itidem omnibus DD. ſuffragia dantibus &c. utraque &c.

## ROMANA ALIMENTORUM SUPER AUGMENTO.

*Ven.* 21. *Junii* 1743.

### ARGUMENTUM.

Alimenta mutatis circumſtantiis, & majori urgente neceſſitate, augenda ſunt; non obſtante Tranſactione in laudo acceptato ſuper eorum quantitate, quoties agitur de filiabus alendis in bonis Patris, & in compenſationem ſtatutariæ excluſionis; ſecus ubi ageretur de extraneis ex conventione, vel ex teſtamento alendis. Pariter in primo caſu alimenta debentur filiabus etiam aliunde proviſis, ad differentiam alimentorum officio Judicis debitorum; & eorum congruitas deſumenda eſt non ſolum a legitima, ſed a viribus totius Patrimonii paterni, & a conditione perſonarum.



### SUMMARIUM.

1 *Statutum Urbis fœminas excludit propter maſculos.* & n. 9.
2 *Mutatis circumſtantiis, & majori neceſſitate urgente, alimenta augenda ſunt;*
3 *Non obſtante tranſactione jurata, aut laudo acceptato, ubi agitur de filiabus excluſis, ſecus ubi de extraneis ex conventione, vel ex Teſtamento alendis;*
4 *Contractus enim hujuſmodi continent tacitam conditionem* -- rebus ſic manentibus --, *quibus variatis, conſenſus pro non præſtito habetur.*
5 *Renuntians liti, renuntiare non intelligitur rebus ſub ea non cadentibus.*
6 *Alimenta debita in compenſationem ſtatutariæ excluſionis debentur in congrua quantitate etiam aliunde proviſis, ad differentiam alimentorum mero Judicis officio debitorum.*
7 *Taxatio alimentorum pendet ab arbitrio Judicis.*
8 *Magis ſavendum eſt Alimentariis pro ſuperfluitate alimentorum, quam hæredi univerſali.*
9 *Filiabus excluſis propter agnationem debentur alimenta congrua, ſumpta congruitate non a legitima dumtaxat, ſed a viribus totius Patrimonii paterni, & a qualitate perſonarum.*
10 *Alimenta uberiora præſtanda ſunt fœminis ultimis de agnatione.*
11 *Alimenta conſiſtere debent in introitibus certis, & tutis ad evitandum retardationis periculum.*

### DECISIO CCLXXIII.

Sex poſt ſe reliquit filios Dominicus Odam, unum ſcilicet maſculum, nomine Hieronymum, & quinque Fæminas, quarum una jam in Domino nupſerat, reliquæ vero in ſtatu cælibi manebant; & quia idem Dominicus ab inteſtato deceſſit, tota ejus hæreditas
1 vigore *Statut. Urbis cap.* 145., Fæminas penitus excludentis, delata fuit ad præfatum maſculum.

Secuto Patris obitu, per plures annos in fraterna charitate vixerunt quatuor Sorores, adhuc Virgines cum dicto Hieronymo, & communi Matre jam ſuperſtite; verum contracto Ma-

trimonio per ipſum Hieronymum cum Cæcilia Thereſia Rota, & defuncta poſt paucos menſes communi Matre cum Teſtamento, omnibus Filiis in eo æqualiter inſtitutis, ut ipſæ Sorores facilius conſequi poſſent eorum alimenta, Judicium introduxerunt coram A.C., ſive R.P.D. Merlino, in ejus locum deputato, a quo aſſumpto tractatu amicabilis compoſitionis, in ejus Perſonam initum extitit compromiſſum, in quo conventum fuit, quod medietas redituum Bonorum Paternorum eſſet Sororibus aſſignanda, quodque in remanenti medietate Fratris, comprehenſa eſſe deberent, Domus magna prope Gubernium, & Officium Vacabile, & caſu quo hæc duo corpora medietatem redituum excederent, teneretur Frater portionem excedentem Sororibus perſolvere.

In ſequelam facultatis R.P.D. Merlino tributæ, mediante opera Periti, liquidati fuerunt reditus integri aſſis in annuis ſcut.714. 35., quorum medietate aſcendente ad ſcut.357. 17. $\frac{1}{2}$ inter Sorores diviſa, compertum fuit, unicuique ex eis competere ſcut.89. 29., pro quibus tot particularia corpora eiſdem aſſignata fuere; verum quia Officium Vacabile, & Domus ad Gubernium excedebant portionem Fratris in ſc.97., ideo R. P. D. Merlinus arbitratus fuit in portionem Sororum pro dicta quantitate aſſignare nonnulla membra dictæ Domus, cum hoc tamen, quod, quatenus Sorores Laudum acceptando, unanimi conſenſu declaraſſent, nolle retinere portiones dictæ Domus, teneretur Frater illis perſolvere annua ſcut.70. menſtruatim juxta diviſionem ab ipſo efformatam, in quo Claudiæ demandata fuit ſolutio ſcut.16.40., Victoriæ vero ſc.20. 20.

Reclamarunt Sorores ab hujuſmodi Laudo, putantes ſe ſe læſas remanſiſſe, ex eo quia loco dd. portionum, deberet Frater dicta ſc.97. in pecunia perſolvere, & licet eis data eſſet facultas relinquendi antedictas portiones penes illum, adhuc tamen credebant, quod eiſdem tali caſu illatum eſſet præjudicium, ex quo loco conſequendi ſc.97. pro complemento medietatis redituum, ac aſſignationis ſc.89. 29. pro qualibet, non conſequebantur, niſi ſc.70., ſed in hoc ſuccubuerunt, ut patet *ex Deciſione edita cor. R. P. D. Meo de Caniliac ſub titulo Romana Alimentorum ſuper Laudo 3. Februarii 1736.*, in cujus ſequelam Sorores Liti renuntiarunt.

De menſe Auguſti anni 1740. ex dictis Sororibus occubuerunt Thereſia, & Agnes, quarum portiones reverſæ fuerunt ad Fratrem; unde Victoria, & Claudia ſuperſtites Judicium introduxerunt coram R. P. D. Merlino Judice ab Auditore Sanctiſſimi deputato pro augmento Alimentorum, quo Judicio pendente, deceſſit etiam in principio ſequentis anni 1741. idem Hieronymus Frater ſine Filiis, condito, vix ante obitum, Teſtamento, in quo jure legati reliquit dictis duabus Sororibus quintam partem ſibi tangentem in Dote Materna, & quædam Mobilia, quæ pro alimentis Sororum, ad uſum tradiderat; hæredem vero univerſalem inſtituit dictam Cæciliam Thereſiam Uxorem; quapropter ipſæ Sorores Judicium pro augmento alimentorum fortiori Jure proſecutæ fuerunt coram R.P.D. Amadeo ſubrogato in locum R.P.D. Merlini ab Urbe abſentis, qui augmentum decrevit ad rationem ſc.30. monetę pro qualibet, a die motæ Litis, nempe 26. Septembris 1740., bonificato tamen in cauſam hujus augmenti valore dicti Legati, quod Judicatum acceptavit Cęcilia Thereſia, Sorores vero ab eo reclamarunt, & obtenta commiſſione ſignata manu Sanctiſſimi, directa huic Sacro Auditorio, cum clauſula -- *Videntibus omnibus etiam Ponente appellatione remota, præviis duabus Deciſionibus* --, bina dubia per me ſubſcripta fuerunt, unum ſcilicet reſpiciens dictum augmentum, & alterum reſpiciens imputationem Legati, quæ cum propoſuerim in præſenti Audientia, quoad imputationem, ob ſuffragiorum ſciſſuram, nulla capta fuit reſolutio; quo vero ad augumentum, Domini dixerunt; *illud deberi in ſcutis quadraginta quinque pro qualibet.*

Etenim res clara viſa fuit, augmentum in genere fuiſſe omnino debitum; negari ſiquidem non poterat, attento obitu duarum Sororum, & deinde Hierony-

rony-

ronymi Fratris, rerum ſtatum fuiſſe penitus innovatum; unde mutatis facti
2 circumſtantiis, & urgente inſuper majori neceſſitate Sororum ob earum ingraveſcentem ætatem, congruum profecto erat, quod alimenta eſſent augenda, novaque taxa determinanda, *Surd. de aliment. tit.8. privil.56. n.60.*, *Gratian. diſcept.613. n.18.*, *Urceol. de tranſact. qu.49. n.7. & 38.*, *Rot. dec.224. n.3. part.2. rec.*, *cor. Coccin. deciſ.229. in fin.*, *cor. Dunoz. Jun. deciſ.685. n.3.*, *cor. Emer. Jun. dec.151. n.10.*, *dec.107. n.11. part.18. rec.*, *& in Romana Legati 26. Junii 1713. §. Non relevante cor. cl. me. Card. Scotto.*

Maxime quia per obitum maſculi ſine filiis defecit agnatio illa, contemplatione cujus Sorores excluſæ remanſerunt ab hæreditate Patris, & propterea, ſi tempore, quo aderat maſculus uxoratus, qui filios habere poterat, & Sorores alendæ erant quatuor, congrua alimenta reputata fuerunt annua ſcut.80. pro qualibet; defecto poſtea maſculo, & ſuperſtitibus tantummodo duabus Sororibus, omnis æqui bonique ratio expoſcebat, quod quantitas alimentorum eiſdem aſſignata in circumſtantiis prædictis, in quibus habitus fuit reſpectus ad manutentionem Fratris agnati, & numerum alendarum, amplius congrua dici non poſſet, & proinde, quod præfatis Sororibus, quæ unice de agnatione ſuperſunt, deberetur augmentum, habito præſertim reſpectu ad qualitatem Perſonæ illud impugnantis, quæ eſt extranea, & in vim dicti Teſtamenti lucrata fuit integrum, & non tenue Patrimonium Dominici Odam, cujus ſunt filiæ dictæ Sorores, ſicque ratio non patiebatur, quod illa retinere deberet proprietatem, & uſumfructum d. Patrimonii, abſque eo quod Sorores, quæ ſunt hæredes Sanguinis, conſequerentur ex Bonis Patris alimenta pro earum decenti manutentione, ad tempus, & forſan etiam breve duratura.

Ponderando inſuper, quod, dum erant in humanis quatuor Sorores, potuerunt cum aſſignamento eis tradito, aliquo modo occurrere earum indigentiis, quia eadem Domus, idemque famulus, & unica Menſa omnibus æque inſerviebant, & portio Domorum alterius ex eis, quæ locata reperiretur, ſupplere poterat defectui illius portionis, quæ dislocata exiſteret; unde ſi hæc omnia ceſſarunt, & ſuperſtites Sorores ob earum ætatem ſecumferentem majora incommoda, & expenſas, majori per conſequens indigebant aſſignamento, abſonum erat, quod Cæcilia, ultra proprietatem Bonorum, lucratam contra naturę dictamen, poſſet ulterius impedimento eſſe, ne Sorores augmentum conſequerentur, ut ita ultra proprietatem, majorem quoque uſumfructum perciperet, in præjudicium congruæ ſubſtentationis earundem Sororum.

Minime officiente, quod eiſdem Sororibus obſtaret tranſactio, ſeu compromiſſum cum ſucceſſivo laudo jam acceptato, unde attento contractu, authoritate Judicis etiam roborato, vigore cujus conventum reperitur de quantitate alimentorum, non ſit amplius locus eorum variationi, ad differentiam illorum, quæ decreta, & taxata reperiuntur a Judice.

Quandoquidem res non erat de alimentis debitis extraneis ex conventione, vel Teſtamento, ſed de illis, quæ debentur filiabus in Bonis Patris, & in præmium Statutariæ excluſionis; in quibus terminis, mutatis rerum circumſtantiis, quantitas etiam alimentorum
3 variari debet, pacto, ſive tranſactione ſuper futuris alimentis inita, quamvis juramento munita, in contrarium non faciente; ut diſtinguendo firmatum fuit *in Romana Tranſactionis 5. Maii 1728. §. Doctores autem coram R.P.D. meo Nunez*, *in Ceſenaten. Alimentorum 10. Januarii 1729. §. Ex quibus & ſeqq. coram R.mo D. meo Calcagnino Decano*, *& in Romana Filiationis 12. Maii 1741. §.26. cor. eod.*

Reſponſione non attenta, quod quantitas alimentorum conventa fuerit in præcitato Inſtrumento, donec vixiſſent dd. Sorores, quæ nil aliud ſibi ipſis reſervarunt, quam Dotem, conſequendam in caſu Matrimonii Spiritualis, aut Carnalis -- ibi -- *Che detto Sig. Cavaliere per titolo di detti alimenti, da durare, ſin che eſſe Signore quattro Sorelle viveranno, e ciaſcuna di eſſe reſpetti-* va-

*vamente viverà, ſenza pregiudizio di potere dimandare da ogn'una delle medeme in caſo di Matrimonio &c. la Dote congrua, accordi ad eſſe la metà di tutte l'entrate* --; Et propterea dicendum eſſet, perpetuo conſultum fuiſſe quantitati alimentorum. Siquidem omiſſo, præcitatum pactum oſtendere potius, aſſignamentum fuiſſe temporaneum, & non duraturum ultra vitam Sororum, urgebat, quod, cum non legeretur in eo præviſus caſus prædeceſſus alicujus ex dd. Sororibus, & quod plus erat, ipſius Fratris, ad intentum Reæ conventæ allegabile non erat; quia ſecluſa dict. conventione literali, vel tacita prædeceſſus, contractus hujuſmodi non differe-
4 bat ab aliis, & ideo ſecumferebat legalem conditionem, nempe *rebus in eodem ſtatu manentibus*, quibus totaliter variatis, conſenſus in eo præſtitus, pro non præſtito habendus erat, juxta notiſſimam regulam, de qua *Rot. deciſ.* 4. *n.* 3. *de legat.*, *& dec.* 13. *num.* 8. *de reb. Cred. cor. cl. me. Card. Falconer.*, & occurrebant etiam favore Sororum omnia ſuperius ponderata.

Subſiſtere viſum neque fuit, quod Sorores renuntiaverint augmento alimentorum, ex eo quia cum appellaſſent a Laudo R.P.D. Merlini, in appellatione deſuper interpoſita ſibi reſervarunt omnia jura quomodolibet competentia, etiam in futurum pro augmento alimentorum, & alia quavis de cauſa; unde cum renuntiaſſent liti vertenti in hoc Sacro Auditorio, talis renuntiatio complecteretur etiam dictum augmentum; etenim, ut ſupra dictum fuit, lis, quæ tunc erat, non percutiebat hujuſmodi augmentum, ut colligebatur *ex dicta Deciſione coram R.P.D. meo de*
5 *Caniliac*, & proinde per renuntiationem antedictam aſſeri non poterat, quod renuntiatum quoque fuerit juribus, de quibus antea proteſtatæ fuerunt Sorores, & quæ ſub lite non cadebant, nec evenerat eorum caſus, ut recognovit etiam R. P. D. Auditor Sanctiſſimi, qui hanc Cauſam tanquam novam, & diverſam remiſit ad R. P. D. Amadeum veluti ſubrogatum in locum R. P. D. Merlini, & rejecit inſtantiam Cæciliæ, qua proponebatur illius remiſſio ad Sacram Rotam, ſub prætextu connexionis cum illa jam deciſa, & renuntiata.

Imo per dictam reſervationem a Sororibus factam comprehendebatur, quod in Inſtrumento celebrato ſuper aſſignatione alimentorum præviſus non fuerat caſus præmorientiæ alicujus ex eis, multoque minus ipſius Fratris ſine Filiis, quod ſine dubio notum fuiſſet R. P. D. Merlino, cujus opera omnia concluſa, & tractata fuerunt, quique propterea non dubitaſſet illico rejicere inſtantiam coram eo promotam pro conſequendo augmento adhuc vivente Fratre, quam prius admittere debuit, eo ipſo, quod in cauſam declarandam, proviſionalem ſubminiſtrationem relaxavit.

Momenti non erat, quod præfatæ Sorores habeant integram Dotem Maternam, quodque inſuper vigore Inveſtituræ, ad eas reverſus fuerit ludus ad Brixianos annui fructus ſcut. 50., quia, prætermiſſa indagine, cujus ponderis eſſet Dos Materna, quæ, ut juſtificatum apparebat ex parte Sororum, erat ferè nullius reditus, & valde inferioris valoris eo ſuppoſito a Cæcilia Thereſia, nec non etiam, quod præfatus ludus gravatus reperiebatur annuo Canone ſcutor. 25. ultra alios ſumptus neceſſarios pro illius manutentione, obſtabat animadverſio, quod agebatur de alimentis debitis in præmium Statutariæ excluſionis, & jure actionis, in quibus ſane terminis, etiamſi Sorores reperirentur aliunde proviſæ, adhuc congrua
6 alimenta denegari non poſſent, ut ad differentiam eorum, quæ mero Judicis Officio petuntur *Peregrin. de Fideicom. art.* 38. *n.* 25., *Merlin. de legit. lib.* 3. *tit.* 1. *qu.* 8. *n.* 15., *Adden. ad Buratt. deciſ.* 705. *n.* 9., *Surd. de alim. tit.* 7. *qu.* 15. *n.* 27., *Rot. cor. Cocc. dec.* 402. *n.* 12., *coram Celſ. dec.* 77. *n.* 6., *dec.* 664. *num.* 4. *part.* 18. *rec.*, *coram Lancett. dec.* 1383. *n.* 5. *& ſeqq.*, *in Ferrarien. Alimentorum*, *& Dotium ſuper Immiſſione* 30. *Januarii* 1715. §. *Exordiendo cor. cl. mem. Card. Scotto*, & in præciſis terminis habentis totam hæreditatem Maternam, firmatum fuit *in Romana Alimentorum* 13. *Januar.* 1698. §. *Nec denique cor. R.P.D. dell'Olmo*.

De-

Deſcendentes autem DD. ad quantitatem augmenti alimentorum, quorum
7 taxatio pendet a prudenti Judicis arbitrio, *Palm. allegat. 137. num. 66. & ſeq., Rot. cor. Dunozzett. Jun. dec. 833. n. 2., coram Celſo deciſ. 67., in Romana Alimentorum 4. Julii 1696. §. Pro decernendis cor. cl. mem. Card. de la Tremoille, & in Fulginaten., ſeu Spoletana Alimentorum 13. Febr. 1738. §. Quibus omnibus coram me*, putarunt augmentum decretum per R.P.D. Amadeum *in ſcutis 30. monetæ* pro qualibet ex dd. Sororibus, augendum eſſe uſque ad ſummam ſcut. 45., ea ſub animadverſione, quod, procedendo juxta Peritiam efformatam occaſione laudi R.P.D. Merlini, reditus Bonorum Paternorum tunc aſcendebant ad ſcut. 714., a quibus demptis ſc. 230., ſcilicet ſcut. 180. pro amiſſione vacabilis, aliiſque ſcut. 50. pro ludo ad Brixianos, reditus prædicti remanebant in ſcut. 484., abſque eo quod modo amplius habenda ſit ratio ad omnia onera tunc dd. reditibus infixa in ſcut. 55. 77., cum connumerari modo non poſſint Canon dicti ludi aſcendens *ad ſc. 25.*, nec non alia *ſc. 12.*, quæ ſolvebantur pro livello Monialis jam prędefunctæ, quæ proinde onera in ſolis *ſc. 18. 77.* reſidua, in ſingulas portiones ad formam dicti laudi erant diſtribuenda.

Ex præfata ſumma ſcut. 484. calculatis ad commodum Sororum penſionibus duarum Domorum, quæ actu retinent, nempe illius aſſignatæ Victoriæ pro annua penſione *ſc. 63. 55.*, & alterius in portionem Claudiæ obventę pro *ſc. 71. 60.*, & inſuper aliis *ſc. 36. 60.* ſolvendis eiſdem duabus Sororibus, & contentis in dicta diviſione R. P. D. Merlini, ipſiſque addito augmento *ſcutor. 90.* ad rationem ſcut. 45. pro qualibet, quantitas alimentorum Sororibus aſſignata, aſcendit in totum ad *ſc. 261. 75.*, adeo ut ad formam dictæ Peritiæ, remaneant pro Cęcilia Thereſia *ſc. 223.* fere attingentia medietatem dd. redituum.

Controverti nec a longe poterat hujuſmodi augmentum, reflectendo præſertim, quod Sorores non conſequuntur dd. annua *ſc. 261. 75.* Domus enim ipſis aſſignatæ, utpote ſitæ in locis infelicioribus Urbis, ſunt difficilis locationis, & ad uſum pauperum Perſonarum, imo illarum penſiones nec etiam reſpondent quantitati expreſſæ in dicta Peritia; illa enim poſita Transtyberim aſſignata Victoriæ pro *ſc. 63. 55.* modo locatur pro *ſc. 46. 30.*, & altera tradita Claudiæ pro *ſc. 72. 60.* non reddit niſi *ſc. 58. 80.*, ſicque demptis *ſc. 30. 05.* a dicta quantitate penſionum, quia non retrahuntur ex eis *ſc. 135. 15.*, ſed tantum *ſcut. 165. 10.* Sorores cum effectu non percipiunt dicta *ſc. 261. 75.*, ſed *ſc. 231. 70.*; e contra vero inter Domos poſſeſſas a Cæcilia adeſt illa ad Gubernium, non ſolum facilis locationis, & non ad Pauperum uſum, verum etiam valde majoris reditus eo taxato in Peritia; tertia ſiquidem illius domus pars, vulgo *Mezzanini* æſtimata in Peritia pro annuis *ſcut. 36.* locatur pro *ſc. 56.*, & quinta, & ultima, quas Peritus taxavit in ſolis *ſcutis 15.*, actu reddunt alia *ſcut. 56.*, adeo ut reditus dictæ Domus excedant taxam Periti in *ſc. 61.*, & proinde Cæcilia revera conſequitur *ſc. 284.*, non autem 223., & ſic ſummam excedentem illam Sororum in *ſc. 52. 30.*, quando tamen ipſæ Sorores ob earum conditionem, cæteraſque circumſtantias, valde majorem favorem merebantur eo, quem mereri poſſet Cæcilia Thereſia de proprietate univerſali locuple-
8 tata; quibus in terminis omnis juſtitia, & æquitas ſuadebant, ut potius adhærendum eſſet alimentorum ſuperfluitati, quam parſimoniæ, ut in debilioribus terminis ſervatum fuit *in deciſ. 194. n. 27. & ſeqq. part. 7. rec., & in dicta Romana Legati 26. Junii 1713. §. Ita e converſo*.

Penitus poſthabito, quod Hieronymus binas domus partes de novo ædificaverit in Domo ad Gubernium; quia non conſtabat in facto, immo contrarium deſumebatur ex antedicta Partita, in qua illæ dinumerabantur, & ſi Hieronymus in iis aliquid impendit, id evenire potuit ob acconcimia, vel alia de cauſa, minime tendente ad novam partium domus ędificationem.

Demum attendi non meruit objectum, quod alimenta deberentur ad ratam

tam fructuum legitimæ; quia Statutum
9 *Urbis Cap.*145. Fæminas excludit propter agnationem, demandando congruam ſubminiſtrationem alimentorum; & propterea illorum congruitas non deſumitur a legitima, ſed a Viribus totius Patrimonii Paterni, & qualitate Perſonarum; *Surd. de aliment. tit.* 1. *quæſt.*33. *n.*30., *& tit.*9.*quæſt.*43.*n.*26. *&* 40., *Fenzon. ad Statut. Urb. cap.*145. *n.*11., *Conſt. annot.*39. *artic.*3. *n.*250., *Rot. dec.*245. *n.*18. *cor. Lancetta, & deciſ.*10168. *num.*16. *&* 17. *cor. Molin.* Quod ſi procedit adverſus ipſos maſculos, quorum contemplatione fæminæ excluduntur, valde potiori jure ſibi locum vindicare debebat in hypotheſi ob non exiſtentiam maſculorum, & alias circumſtantias, quæ animnm DD. in hanc reſolutionem impulerunt, inter quas non levis fuit illa, quod, cum non adſint de agnatione, niſi dd. Sorores alendæ, earum eqnidem honeſtæ ma-
10 nutentioni erat uberius proſpiciendum, & ſignanter in hac rata ſcut.90., ut ſupra, adaucta, ut juris ſanctio, & benignitas ſervetur, juxta quam alimenta conſiſtere debent in introitibus
11 certis, & tutis ad evitandum retardationis periculum; *Rota coram Pæn. deciſ.*10154. *n.*2., *& dec.*449. *n.*60. *cor. Dunozz. Jun., in Firmana Manutentionis* 14. *Maji* 1710. *§. Aſſignationi cor. cl. mem. Card. Priolo, & in dicta Fulginaten., ſeu Spoletana Alimentorum* 13.*Junii* 1739. *§.Tandem cor. Mc.*

Et ita videntibus omnibus una mecum &c. utraque &c.

## ALBANEN. RESPONSIONIS FRUCTUUM SUPER ARTICULIS.

*Mercurii* 26. *Junii* 1743.

### ARGUMENTUM.

In Cauſa profana facillime admittuntur Articuli, licet nonniſi aliqualiter conferre poſſint; immo ſufficit unius Articuli relevantia rigoroſe non diſcutienda. Titulus unice, & principaliter allegatus tollit vim immemorabilis.

### *SUMMARIUM.*

1 *In materia profana facillime Articuli admittuntur, etiamſi nonniſi aliqualiter prodeſſe poſſint;*

2 *Immo ſufficit, ſi concurrat unius Articuli relevantia rigoroſe non examinanda.*

3 *Articuli admittendi ſunt favore ejus, qui in poſſeſſorio obtinuit.*

4 *Ut Articuli dicantur irrelevantes, ex quo tendunt ad probandum titulum omnino diverſum ab allegato, requiritur, ut per Procuratorem ſpecialiter conſtitutum prædictus titulus unice, & principaliter pro fundamento intentionis allegatus fuerit;*

5 *Ex allegatione autem tituli ita expleta redditur inefficax Immemorabilis.*

6 *Teſtes extrajudiciales non probant, ſed formiter examinati.*

7 *Notula in Inſtrumento non inſerta non probat, niſi demonſtrata ejus identitate.*

8 *Poſita neceſſitate adhibendi Teſtes, admittuntur Articuli.*

## DECISIO CCLXXIV.

Obtento in Tribunali A.C. a Marchione Pompejo de Frangipanis Mandato manutentionis, in poſſeſſione exigendi ſuper Prædiis ſitis in Caſtro Nemoris, in Contrada *di S. Nicola*, annuas reſponſiones omnium, & quorumcunque Fructuum cujuſcumque ſpeciei;& reclamantibus eorumPoſſeſſoribus ad Signaturam Juſtitiæ, cum reportata fuerit Commiſſio huic Sacro Auditorio directa cum clauſula -- *Alteri cum facultate manutenendi, quem de jure* -- in hujus reſcripti ſequelam in audientia diei primæ Februarii currentis anni propoſui DD. meis Dubium -- *An, & cui ſit danda manutentio* -- & emanavit reſponſum -- *Videatur de bono Jure, etiam ad effectum manutentionis* -- qnapropter iu Rota diei 13. ſubſequentis menſis Maii inſtitum fuit ex parte Marchionis pro admiſſione Articulorum, abſque ulla præventiva dubii concordatione, unde DD. reſponderunt -- *Detur Dubium* -- quo concordato, hac mane DD. interrogavi -- *An articuli ſint admittendi in caſu &c. & affirmative* -- reſponderunt.

Quandoquidem dubitari non poterat de illorum relevantia: Materia ſiquidem articulata conſiſtebat in probanda antiquiſſima poſſeſſione Baronis exi-

exigendi a quolibet Poſſeſſore præfatam fructuum reſponſionem, ideoque Articuli erant admittendi, ſignanter quia
1 agebatur de cauſa profana, in qua probationes facillime admittuntur, etiamſi nonniſi aliquo modo conferre poſſint; *Rot. dec.96. n.2., dec.321. n.2., dec.491. n.6. cor. Caprar.*, *& dec.854. coram Molin.*; Imo ſat eſt, quod unius
2 tantum Articuli adſit relevantia rigoroſe tamen non diſcutienda, ut omnes admittantur; *Rot.dec.238. n.5.,dec.486. n.7., dec.557. n.5.coram Cerr.,dec.675. n.3., & dec.733. n.2. cor. Molin.*

Eoque certius in præſenti ſequenda erat Articulorum admiſſio, cum præfa-
3 tus Marchio eſſet Actor, & coram A.C. favorabile judicatum reportaverit in Judicio poſſeſſorio; quamobrem eidem denegari non poterat, quod per Teſtes complere poſſet probationes ſui boni Juris, de quo in futurum diſceptandum erit etiam ad effectum manutentionis; *Rodulph. in prax. par.1. cap.12. n.86.*, *Rot. cor. Celſ. dec.223. n.1.*

Aſſeri neque poterat, quod Articuli eſſent irrelevantes, ex eo, quia tenderent ad probandum titulum omnino di-
4 verſum ab illo in præteritum allegato, nempe decimatoris univerſalis, & Dominii directi univerſalis Fundiarii, quia de hujuſmodi tituli productione, vel allegatione in actis ſecuta, minime apparebat: Pro hujuſmodi ſiquidem effectu opus erat, quod per Procuratorem ſpecialiter conſtitutum fuiſſet in Actis enuntiatus titulus unice, & principaliter pro fundamento intentionis productus, eoque mediante, quod probatio
5 immemorabilis redderetur inefficax; *Piton. diſcept.23. n.26. tom.1.*, *Card. de Luc de Jurepatr. diſc.65. n.4.*, *Rot. deciſ.250. n.7. part.4. tom.2., & dec.218. n.51. par.6. rec.*

Nec modo inquirendum erat, an Teſtes ad perpetuam examinati in Judicio poſſeſſorio, depoſuerint cum omnibus requiſitis ad effectum probandi immemorabilem; quia attendendum non
6 erat id, quod depoſuerunt in examine extrajudiciali, ſed tenor eorum, quæ in formali examine deponent, inſpiciendus erit, ut judicari poſſit de eorum relevantia circa probationem immemorabilis.

Momenti neque fuit inſtrumentum tranſactionis initæ de anno 1679. inter Rev. Cam., & Marchionem Cornelium de Frangipanis, quaſi quod ex eodem Inſtrumento appareret initium, quo Caſtrum Nemoris pervenit in Familiam Frangipanam, ſicque inutilis reputaretur probatio immemorabilis: quia notiſſimum eſt, quod ab antiquiſſimo tempore præfatum Caſtrum poſſeſſum fuit a d. Familia, & quamvis per paucos annos retentum fuerit a Rev. Cam., non ideo deduci poterat, quod ex Inſtrumento cum illa deſuper celebrato appareret principium, quo d. Familia poſſidere cepit d. Caſtrum.

Minime officiente, quod in Inſtrumento prædictæ tranſactionis mentio fiat cujuſdam notulæ redituum traditæ, tum a Miniſtris Cameralibus, tum etiam a Marchionibus de Frangipanis, ex hoc prætendendo, quod per exhibitionem hujus notulæ probari poſſit id, quod in Articulis coutinetur, & propterea ſuperflua ſit illorum admiſſio; quia hujuſmodi notula in eodem Inſtrumento in-
7 ſerta non fuit, & quatenus illa modo exiſteret apud d. Marchionem Actorem, modicæ eſſet fidei ratione identitatis difficiliter probandæ, adeo ut neceſſe
8 foret ad teſtium examen recurrere; quapropter Articuli erant undique admittendi.

Et ita &c. utraque &c.

## VICEN. CAMERARIÆ.

*Veneris 28. Junii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Impetrator probare tenetur omnia in literis Impetratoriis expreſſa, nec ſe ad alia probanda vertere poteſt. Ut unio plurium Beneficiorum ſub unica diſpoſitione, oratione, & cauſa unitorum præſervata maneat, non obſtante morte Pontificis, ſufficit, ut literæ unionis effectum ſortitæ fuerint quoad unum, vel alterum ex iis.

### SUMMARIUM.

1 *Proviſus ab Ordinario de Beneficio unito, & gaudent annali poſſeſſione, non tenetur probare legitimitatem cauſarum unionis, ſed earum inſubſiſten-*

*ſiſtentia eſt probanda ab Impetratore.*

2 *Unione ad effectum perducta, prævia ſententia Executoris Literarum Unionis, cauſæ, & alia in dd. Literis enarrata, juſtificata præſumuntur, donec contrarium probetur;*

2 *Neque cauſa tenuitatis redituum Canonicatuum, ob quam facta fuit unio, pro falſa habetur, niſi rigoroſe probetur, eorum reditus excedere ſubſtentationem congruam juxta loci conſuetudinem.*

4 *Derogatio* Regul. 22. Cancellar. *oſtendit unionem conceſſam fuiſſe præciſive a tenuitate redituum.*

5 *Impetrator non ſe reſtringens ad unam, vel alteram cauſam unionis, ſed omnes exponens uti inſubſiſtentes, earum omnium inſubſiſtentiam rigide probare tenetur.*

6 *Expreſſio Beneficiorum annexorum nunquam neceſſaria eſt, ſed ſufficit exprimere valorem correſpondentem.*

7 *Impetrator juſtificare tantummodo tenetur caput, ex quo impetravit, nec poteſt ad aliud ſe vertere.*

8 *Ut unio plurium Beneficiorum ſub unica diſpoſitione, oratione, & cauſa unitorum præſervata maneat non obſtante morte Pontificis, ſufficit, ut Literæ unionis effectum ſortitæ fuerint quoad unum, vel alterum ex iis.*

## DECISIO CCLXXV.

SEX Officia, ſeu ſimplicia Beneficia, nempe *Camerariæ*, *Sacriſtiæ*, *Prioratus*, *Infirmariæ*, *Præceptoriæ*, & *Rectoriæ Sancti Michaelis* prius Regularia Canonicorum Ordinis Sancti Auguſtini Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Oppidi Minoriſſæ, ſeu Manreſiæ Vicen. Diœceſis, poſt ſęcularizatam Eccleſiam illam a ſan. mem. Clemente VIII. Sedi Apoſtolicæ reſervata, univerat ſan. mem. Benedictus XIII. Canonicatibus ſæcularibus in eadem Eccleſia exiſtentibus. Unum ex his, nempe *Camerarium*, quod jure ſuo antianitatis, dum nuper vacaſſet, ab Ordinario obtinuerat Canonicus Franciſcus Comes Puig, impetravit mediantibus literis Apoſtolicis, expreſſa nullitate unionis ex inſubſiſtentibus cauſis jam pridem factæ, Joannes Serra Malera. De his itaque Literis, quæ mihi pro executione directæ erant, hodie coram DD. dubitavi, qui *non eſſe exequendas* cenſuerunt.

Pro certo enim poſito, quod, jam Proviſus ab Ordinario gaudeat anna-
1 li poſſeſſione, ideoque probare non teneatur dictæ Unionis legitimas cauſas, ſed unice probatio inſubſiſtentiæ earumdem incumbat odioſo Impetratori, qui hanc expreſſionem fecit Pontifici, ad Poſſeſſorem Beneficii extrudendum; ex plene firmatis *in Legionen. Beneficii* 11. *Jan. currentis anni* 1743. §. 2. *cor. R̃mo D. meo Epiſcopo Gurcen.* Eo vel magis, ſtante indubia effe-
2 ctuatione Unionis quoad duo ex dictis Officiis jam ſequuta, præcedente Sententia Vicarii Generalis Vicen. Literarum Unionis Executoris uſque ab anno 1727. In quibus terminis, quidquid ſit, an Impetratori opus ſit aperitione Oris adverſus Literas, ac reſtitutione in integrum adverſus Sententiam in Judicatum tranſactam, dubitari ſaltem non poterat legitimam exſurgere Juris præſumptionem, quod prędictę Cauſę, aliaque enarrata in Literis Unionis ad unguem fuerint juſtificata, quouſque contrarium per allegantem dictę Unionis nullitatem non oſtendatur; *Roſ. de Execut. Lit. Apoſtol. par.* 1. *cap.* 7. *n.* 141., *Rot. deciſ.* 539. *num.* 15. *par.* 19. *rec.*, *dec.* 298. *n.* 6. *cor. Emerix Jun.*, *dec.* 691. *n.* 16. *cor. Molin.*, *deciſ.* 75. *n.* 1. *cor. Lancett.*, *dec.* 6. *n.* 8. *de Union. cor. Falconer.*, & *in Aſculana Beneficii* 20. *Januarii* 1738. *cor. R̃mo D. meo Decano.*

Hoc ita poſito, incaſſum nitebatur Impetrator oſtendere, quod Unionis cauſę non ſubſiſterent: Quoad enim cauſam illam pro obtinenda unione expoſitam, quod nimirum ſex iſta Officia antiquitus a Canonicis obtineri conſueviſſent, non bene de erroneitate redarguitur ex iis, quę firmata fuerunt in *dec.* 590. *cor. Buratto*, & *dec.* 33. & 94. *cor. Rox.*, cum in his deciſionibus unice actum fuerit, an *Cameraria* poſt Sęculariżationem eſſet perpetuo ſubjecta reſervationibus Apoſtolicis, excluſo Collatore ordinario; non autem, quod hęc ipſa Cameraria, aliaque ſimilia Officia a Canonicis obtineri non conſueverint.

Quoad

Quoad diſſenſiones & Jurgia, quę
inter Canonicos, & Officiorum Poſſeſ-
ſores oriebantur, & ex quibus potiſſi-
mum concedendę unionis voluntas in
animum Pontificis inducta apparet, ni-
hil quidem afferebat, quod momenti
dignoſceretur habere aliquid. Quoad
vero aliam cauſam, nempe tenuitatis
redituum Canonicalium, pręmiſſo, quod
3 hęc probatio, quę ei incumbebat, ſci-
licet, quod reditus non fuerint tenues,
ita ut juxta Loci conſuetudinem con-
gruam ſubſtentationem excederent,
& quidem rigoroſa probatio illa a
Jure in his caſibus requiſita omnino
deerat, eaque deficiente, nunquam
per eundem dici poterat ſuo oneri ſa-
tisfactum fuiſſe; *Rot. dec.6. n.3. & de-
ciſ.343. n.9. par.17. rec., deciſ.733. n.2.
cor. Dunoz. Jun., dec.41. n.12. cor. Ot-
thobon., Conchen. Cappellaniæ 5. Apri-
lis 1726. §. Verius cor. bo. me. Cornelio,
Pampilonen Rectoriæ Ruralis 30. Ju-
nii 1727. cor. bon. mem. Ratto, 5. De-
cembris ejuſdem anni cor. Rmo D. meo
Creſcentio, & 2. Julii 1728. cor. bon.
mem. Gamaches.*

Occurrebat animadverſio, quod,
etiamſi probaretur reditus Canonicales
tunc temporis tenues non extitiſſe, dici
attamen nequaquam poſſet, quod Unio
ex falſis cauſis non ſubſiſteret, cum, ut
dictum eſt, aperte pateat, Summum
Pontificem pro concedenda Unione
non ad tenuitatem redituum, ſed ad
longe magis laudabilem finem præci-
dendi diſcordias, jurgiaque principali-
ter reſpexiſſe. Præſertim quia de facto
derogavit Regulæ 22. *Cancellar.* de ex-
4 primendo fructuum valore annuo, quod
perſpicue oſtendit Pontificiam mentem
Conceſſionis faciendæ pręciſive a tenui-
tate redituum, quorum alioquin expreſ-
ſionem non prætermiſiſſet exigere.

Ideoque non ſufficeret Impetranti
hujus tantummodo Cauſę erroneitatem
probare; Tum, & fortius, quia, ſi in Im-
petratoriis Literis non ſe reſtrinxit ad
5 unam, vel alteram Cauſam, ſed omnes
expoſuit inſubſiſtentes, intrat Juris com-
muniter recepta theorica, quod earum
omnium inſubſiſtentiam Impetrator ri-
gide teneatur oſtendere, *Lotter. de re
benefic. lib. 3. quæſt.45. n. 42., Piton.
diſcept. Eccleſ.17. n.74., Rot. dec.639.
n.10. cor. Molin., deciſ.643. num.1.,
& 2. cor. Anſald., in Auguſtana Cano-
nicatus 30. Aprilis 1731. §.8., & ſeq.
cor. bon. me. Ratto, & in Gerunden.
Beneficii 16. Januarii 1741. §. 3. cor.
R. P. D. meo Peralta.*

Excuſſa ſic inſubſiſtentia Cauſarum
Pontifici expoſita, fruſtra videbatur
confugere, vel ad reticentiam in Lite-
ris Unionis factam de duabus Parochia-
libus Eccleſiis *Camerariæ* unitis, vel
ad ejuſdem Unionis ineffectuationem.
Pro eo enim, quod attinet ad reticen-
tiam, recte reſpondebatur, ſatis ſuperque
eſſe, quod Camerariæ valor ex Paro-
chialibus quoque conflatus integre ex-
6 preſſus fuerit, cum de Beneficiis anne-
xis nequaquam expreſſio neceſſario fa-
cienda ſit, ut poſt alios docet *Turricell.
de union. cap.9. n.85.*

Pro eo vero, quod pertinet ad inef-
fectuationem, ex quo poſt obſignatas
Unionis Bullas eadem Cameraria col-
lata primum fuerit ab eodem Pontifice
concedente Joſepho Armengol, ſicque
poſt illius Pontificis obitum, ſi quæ erat
Unio per *Regulam 13. Cancellar*, re-
manſerit abrogata. Præterquam quod
Proviſus Apoſtolicus non ex hoc capite
impetravit, ſed ex alio nullitatis, &
7 inſubſiſtentiæ Cauſarum Unionis factæ,
quod abſque eo quod ad aliud ſe vertat,
juſtificare tenetur tantummodo, & quo
non juſtificato, corruit modus vacatio-
nis principaliter, & diſpoſitive expreſ-
ſus, *Roſ. de Execut. Liter. Apoſtol.
par.1. cap.5. n.30., Lotter. de re benefic.
lib.3. quæſt.8. n.61., & ſeq., Anſaid.
in annot. ad dec.162. num.49., & ſeq.,
Piton. diſcept. Eccleſ.12. num.30., Rot.
apud Mohedan. deciſ.17. de probat., de-
ciſ.171. n.11. cor. Dunozzett. Jun., de-
ciſ.54. n.41. cor. Priol., dec.353. n.8.,
& 9. cor. Benincaſ., dec.845. n.4., & 5.
cor. Molin., & in Mediolanen. Benefi-
cii 18. Junii 1708. §. final. cor. bo. mem.
Omanna, & in Monaſterien. Decana-
tus 9. Junii 1738. §. Nullum habuit,
& §. Confugiebat cor. R.P.D. Millino.*

Ac præter quod Summus Pontifex in
collatione *Camerariæ* Armengol dan-
da, pro ea tantum vice Bullæ Unionis
expreſſe derogavit, ac tandem, quod

iu temporis revera Unio in executionem non fuerat miſſa, cum ejuſdem executio contigerit anno 1727.; Collatio vero *Camerariæ* biennio ante extiterat facta, nempe paulo poſt obſignatas Unionis Apoſtolicas literas.

Recurrebat, quod cum adhuc vivente eodem Pontifice fuerit per Judicem Unio executioni jam poſtmodum demandata, ac in Unionis ejuſdem conſecutionem duo ex dictis Officiis vacantia fuerint Canonicis juxta Unionis præſcriptum data; hinc propterea in his terminis licet diſtributive, & ſeparatim dicta Officia ſex Canonicatibus fuerint unita, attamen ſtante, quod literæ Unionis ſub unica diſpoſitione, & oratione, & ſub unica cauſa, nimirum evitandi jurgia, quæ nequit quoad aliqua ex Officiis ſubſiſtere, quoad alia vero concidere, per verba collectiva complectantur prædicta Officia omnia, ſufficit, quod eæ literæ in vita Pontificis quoad unum, vel aliud ex Officiis effectum ſortitæ fuerint, ut Unio quoad omnia effectuata dicenda ſit; *Turricell. de Union. cap.*15. *n.*32., *Garz. de Benefic. part.*22. *cap.*1. *n.*294., *Corrad. in prax. benefic. lib.*2. *cap.*15. *n.*33., *Rot. dec.*90. *n.*10. *tom.*4. *part.*2., *deciſ.*109. *n.*1., *& ſeq. part.*6., *dec.*174. *n.*10. *part.*7. *rec.*, *dec.*524. *n.*2. *cor. Merlin.*, *dec.*20. *n.*4. *tit. de Miſcellan. cor. Falconer.*, *in Barchinon. Vicariæ* 28. *Junii* 1694. §. *Sed etiam cor. bo. me. Muto*, *& in Faventina Beneficii* 10. *Junii* 1707. §. *Eadem quoque cor. Emo Aldrovando*, *& in Caſaraugustana Unionis prima Aprilis currentis anni* 1743. §. 3. *cor. R.P.D. meo Buſſo*.

Et ita DD. de Turno una mecum ſuffragia dantibus &c. utraque &c.

## MELPHITEN. REINTEGRATIONIS, ET IMMISSIONIS.

*Die Lunæ prima Julii* 1743.

## ARGUMENTUM.

Poſt ſatisfactionem Creditoris immiſſi in Salviano, Aſſociatio debetur aliis Creditoribus. Salvianiſta ſi intra decennium ſatisfieri nequit de ſuo Credito ex fructibus Rei illi in Salviano traditæ, devenire poteſt ad ejus ſubhaſtationem.

## SUMMARIUM.

1 *Poſt ſatisfactionem Creditoris immiſſi in Salviano aſſociatio debetur aliis Creditoribus.*

2 *Exceptio mutationis Tituli incontinenti, & perfecte probanda eſt a Salvianiſta ad retardandam reſtitutionem bonorum.*

3 *Subhaſtatio ad ſui perfectionem indiget prævia Commiſſione Principis.*

4 *Exceptione mutationis Tituli non probata, poſſeſſio continuata cenſetur eodem Titulo, quo adepta fuit.*

5 *Privatus liber Monaſterii illius favore non probat;*

6 *Præcipue ſi exceptiones patiatur.*

7 *Ex deficientia Citationum, & Decretorum ſubhaſtationem, & deliberationem demandantium, & probationum pretii rei, probatum remanet, ſubhaſtationem nunquam factam fuiſſe.*

8 *Salvianiſta, ſi intra decennium ſatisfieri nequeat de ſuo Credito ex fructibus Rei illi in Salviano traditæ, poteſt ad ejus ſubhaſtationem devenire.*

9 *Temporis lapſus non ſufficit pro inferenda Tituli mutatione.*

10 *Melioramenta non probant mutationem Tituli, & conveniunt etiam Salvianiſtæ.*

11 *Exhibens notulam fructuum perceptorum ad excludendam ſatisfactionem proprii Crediti fatetur ſe poſſidere Titulo Aſſociationis, non vero dominii.*

## DECISIO CCLXXVI.

IN concurſu Creditorum Honuphrii, & Laudomiæ Conjugum de Neſta, Curia Epiſcopalis Melphiten. de anno 1664. adjudicationem conceſſit Fratribus de Pinto in ſolutionem eorum Crediti ducator. 130. quoad ſortem, ejuſque fructuum, & expenſarum, medietatis Domus ſitæ in Civitate Melphis in via Sancti Petri a præfatis Conjugibus poſſeſſæ, alterius vero medietatis illam pariter decrevit pro una rata favore Ven. Confraternitatis Sancti Stephani, in ſatisfa-

tisfactionem fructuum, & diminutionem fortis Cenſus duc.200., & pro altera rata Ven. Monaſterio Monachorum Cęleſtinorum SSmæ Trinitatis Baruli Creditori pro ſorte duc.85. eorumque fructibus.

In vim antedicti Judicati poſſeſſionem acceperunt tam Fratres de Pinto, quam Confraternitas, ſed non acquievit Monaſterium; appellavit enim ad tunc A. C. Cavallerinum, & tranſportatis Actis, in contumacia intereſſe habentium, & per contradictas obtinuit die 27. Januarii anni 1670. mandatum de aſſociando ad poſſeſſionem præfatæ Domus retinendæ, donec, & quouſque ex illius penſionibus ſatisfactum remaneret de fructibus tam decurſis, quam in poſterum decurrendis, amotis ex ea dicta Confraternitate, & eiſdem Fratribus de Pinto, cujus mandati vigore Monaſterium ſub die 5. Octobris ejuſdem anni Domus poſſeſſionem accipere non omiſit, & in ea uſque ad hæc tempora permanſit.

Per modernos Officiales Confraternitatis, & Sergium Pinto comperta adjudicatione, quæ reportata fuerat de dicto anno 1664., & e converſo cum ab eis ignoraretur, quo jure totam Domum prædictam Monaſterium retineret, illud judicialiter pulſarunt in Curia Epiſcopali Melphiten., ubi ejuſdem Monaſterii Procurator pro hac Cauſa ſpecialiter conſtitutus, ad docendum, quo titulo Monaſterium poſſideret, produxit dictum mandatum de aſſociando, nec non Inſtrumentum poſſeſſionis in illius ſequelam deſuper captæ, ex quorum productione edocti Officiales, & Sergius de Titulo Monaſterii, iſtud citarunt coram A. C. Furietto pro habenda notula jurata fructuum ab eo perceptorum, qua, ſed in folle, a Monaſterio producta, ex calculo undequaque juſtificato ab Actoribus exhibito, nedum detecta fuit dictæ notulæ inſubſiſtentia, verum etiam compertum remanſit ipſius Monaſterii creditum jam fuiſſe pleniſſime extinctum; Unde A.C. Furiettus mandatum relaxavit favore Confraternitatis, & Sergii de Pinto de reintegrando ad poſſeſſionem Domus, quæ conceſſa fuerat per Sententiam adjudicationis latam de an. 1664., & ulterius eidem Confraternitati Mandatum de immittendo conceſſit ad reliquam partem dictæ Domus pro ſatisfactione reſidualis Crediti in præfata Sententia minime comprehenſi.

Ab hujuſmodi Judicato devoluta Cauſa ad hoc Sac. Auditorium, eaque commiſſa Rmo P. D. meo de Thunn meritiſſimo Epiſcopo Gurgenſi, ſub die 29. Januarii 1742. diſputatum fuit dubium -- *An competat reintegratio, & reſpective Immiſſio in caſu &c.* -- Quod *Affirmative* reſolutum extitit, prout ex Deciſione ſub dicta die coram eo edita, in cujus ſequelam, lata quoque fuit Sententia Rotalis, a qua cum Monaſterium ulterius appellaverit, & mihi appellationis Cauſa directa fuerit, propoſui hac mane dubium -- *An Sententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda in caſu &c.* -- Et in contumacia Monaſterii fruſtra dilationem petentis, pro Sententiæ Rotalis *confirmatione* reſponſum fuit.

1 Siquidem ex documentis a Confraternitate, & Sergio exhibitis concluſum apparuit, ex penſionibus Domus, poſt reportatam aſſociationem perceptis, Monaſterium nedum ſatisfactum remanſiſſe de ſorte, & fructibus Cenſus, pro quibus ad poſſeſſionem præfatæ Domus aſſociatum fuerat, verum etiam, quod debitor evaſerit in non modica ſumma ab eo percepta ultra proprium Creditum, & propterea de plano ſequebatur, Confraternitatem, & Sergium reintegrandos eſſe ad poſſeſſionem dictæ Domus juxta ratas, quæ ipſis adjudicatæ fuerunt de anno 1664. in vim Sententiæ Curiæ Epiſcopalis Melphiten., quodque eidem Confraternitati concedenda eſſet immiſſio ad reliquam partem Domus pro ſatisfactione ſui Crediti reſidualis in adjudicatione prædicta minime comprehenſi, ut firmat *Deciſio præcedentis inſtantiæ §.Conſlabat*:

Abſque eo quod officere poſſet objectum, quod antedicta Domus non amplius retineretur a Monaſterio jure Pignoris, ſed quod poſſideatur jure dominii, ex quo ſcilicet cum ex illius penſionibus intra decennium de ſuo

credito ſatisfieri non poſſet, hac de cauſa fuerit ſub haſta poſita, eique tanquam majori Oblatori adjudicata; Ete-
2 nim hujuſmodi exceptio mutationis Tituli, quæ incontinenti eſſet perfecte probanda ad retardandam fundi reſtitutionem, *Pacific. de Salvian. inſpect.2. cap.2. num.47.*, *Rot. apud eundem dec.4. num.4., & 5., & cor. Lancett. dec.703. num.2, & 6.*, *& in recen. deciſ.700. n.2. part.18.*, vana prorſus reddebatur, quia nec minimum adductum extitit documentum prætenſæ ſubhaſtationis, & adjudicationis, nec Commiſſionis a
3 Principe obtentæ, prout requirebatur; ut ad perfectam ſubhaſtationem deveniri poſſet, imo probatus neque fuit aliquis actus, qui dictam ſubhaſtationem, & adjudicationem in aliqua parte concernere poſſet; unde, cum antedicta ex-
4 ceptio deſtituta reperiretur omni genere probationis, fatendum erat, Monaſterium ſuam poſſeſſionem continuaſſe eodem titulo, quo adepta fuit, prout animadvertit *Deciſio R̃mi de Thunn §. Nec ſubſiſtere*.

Et ſane momenti non erat, quod acta prætenſæ ſubhaſtationis alligata reperirentur alteri proceſſui Judicii concurſus peracti in Curia Epiſcopali, qui Proceſſus cum adinventus fuerit pluribus foliis deficiens, præſumendum ſit, acta prædicta a Sergio, & Confraternitate ſubtracta fuiſſe, ſicque dictus novus titulus ſatis oriri poſſit, tum ex quo in libro Monaſterii controverſa Domus notata legitur -- *ſubaſtata, e poi ricomprata per il di più dal quondam Padre Abate Don Enrico Brocco* -- Tum etiam ex longa acquieſcentia Actorum, nec non ex pluribus melioramentis in eadem Domo, tanquam in re propria factis.

Etenim exceptio dictæ ſubtractionis ſine aliquo fundamento deducta comperta fuit, quia ex parte Monaſterii minime docebatur, quod acta prædicta alligata extiterint Proceſſui concurſus, ut opus erat, imo ex oppoſito conſtabat, quod, quatenus ad præfatam ſubhaſtationem revera deventum fuiſſet, illius acta contineri haud poterant in eodem Proceſſu, dum, ut teſtatur Cancellarius dictæ Curiæ Epiſcopalis Melphiten., illa ſubhaſtationum acta in proceſſu Cauſæ adnectuntur, & alligantur, quæ per Sententiam ipſius Curiæ, & ejus auctoritate ordinaria fiunt, ſecus vero, quoties fieri contingant de mandato Judicis, ad quem appellatum fuerit: quapropter, cum ſubhaſtatio dictæ Domus fieri non valuiſſet, niſi de mandato A.C. Cavallerini Judicis appellationis, non poterant proinde aſſ. ſubhaſtationis acta in antedicto Proceſſu allegari: Unde folia, quæ in Proceſſu deficiebant, reſpicere poterunt acta Judicii concurſus, non autem illa ſubhaſtationis, propterea que inanis penitus reddebatur exceptio ſubtractionis actorum, ut ſolide firmat *d. Deciſio R̃mi de Thunn §. Quandoquidem*: Maxime quia ſi aſſ. ſubtractio ſecuta quidem fuiſſet, Proceſſus eſſet defectuoſus in fine, ubi addenda erant acta dictæ ſubhaſtationis, ſed, ut idem Cancellarius teſtificatur, folia, quæ in eodem Proceſſu deficiunt, illius reſpiciunt principium, & medium, ideoque acta jam enuntiati concurſus, non vero prætenſæ ſubhaſtationis comprehendere poſſent.

Quapropter penitus inſubſiſtentia dignoſcebantur adminicula, & conjecturæ adductæ in comprobationem veritatis præfatæ ſubhaſtationis; Illa etenim deſumpta ab annotatione reperta in libro Monaſterii, nil ponebat in eſſe; quia ultra quam quod extracta fuerat abſque citatione Partis, occurrebat reſponſio,
5 quod hujuſmodi deſcriptio utpote facta in privato libro ipſius Monaſterii, illius favore non poterat aliquam probationem conſtituere, ut probat *Deciſio R̃mi de Thunn §. His firmatis*; Et ultra Juris diſpoſitionem, accedebant etiam atteſtationes Superiorum locorum Piorum ejuſdem Civitatis, aſſerentium, quod hujuſmodi libris memoriæ cauſa retentis non præſtatur aliqua fides in Judicio, quodque, ut eis fides præſtari poſſit, neceſſe ſit, quod interveniat Judicis auctoritas ad id ſpecialiter delegati, & prævia deputatione Notarii, citatis omnibus intereſſe habentibus, quod recognita fuerint Originalia Inſtrumentorum, & Scripturarum, de quibus in eiſdem libris mentio habetur, & quorum copiæ cum Decreto Judicis ab origina-

ginalibus deſumptæ in illis inſerantur.

Liber autem, a quo extracta fuit adnotatio prædicta, non ſolum penitus carebat dictis requiſitis, ſed inſuper ſuſpectiſſimus reddebatur; quia per Judicialem recognitionem probatum extitit, eundem librum in partita mentionem faciente controverſæ Domus, abraſiones, & lituras continere, & alterius quod carebat adnotatione diei, & anni, & contra omnem veriſimilitudinem Partita ſcripta fuit poſt obitum illius, cujus opera ſupponitur, quod ſecuta fuerit adjudicatio; unde ex pluribus, & quidem efficaciſſimis exceptionibus eidem Partitæ, ſeu adnotationi fides aliqua præſtari non poterat, ut quoque animadvertit *Deciſio alterius Inſtantiæ coram Rmo de Thunn §. Maxime*.

Ponderarunt inſuper Domini, quod, quatenus ſubhaſtatio dictæ Domus revera ſecuta fuiſſet, neceſſario adeſſe de-
7 berent citationes cum Decretis ſubhaſtationem, & deliberationem demandantibus, probationes ſuper modicitate reditus, ut hac de cauſa ad ſubhaſtationem procedi poſſet, Inſtrumentum deliberationis, & omnia alia acta deſuper neceſſaria, quæ partim in Urbe, & partim penes publicum Notarium Judicis delegati exiſtere deberent, & propterea, quod nimis improbabile eſſet, de his omnibus aliquod documentum exhiberi non poſſe; Et quia per Actores juſtificatum remanſit, Monaſterium infra decennium non ſolum conſecutum fuiſſe ſatisfactionem fructuum, pro quibus aſſociationem obtinuerat, ſed etiam quod fuerit extincta Sors, inde conſequebatur, quod aſſ. ſubhaſtatio nec etiam
8 ſequi poterat, cum illius fundamentum conſiſtat in eo, quod aſſociatus de ſuo Credito intra lapſum decennii ſatisfieri non poſſit.

Levioris momenti reputata fuit conjectura, vel argumentum deductum ex lapſu temporis, & Actorum taciturnitate, cum id evenire potuerit, vel ob mutationem Perſonarum, & Juris ignorantiam, vel ex falſa credulitate, quod Monaſterium adhuc ſatisfactum non eſ-
9 ſet, & propterea temporis lapſus aptus eſſe non poterat pro inferenda aſſ. tituli mutatione, juxta allegata *in dicta præterita Deciſione §. Levioris ponderis*, quæ tituli mutatio eoque minus deſu-
10 mi poterat a melioramentis per Monaſterium in dicta Domo factis; quia melioramenta conveniunt etiam Creditori titulo aſſociationis bona poſſidenti, & illa, quæ a Monaſterio peracta fuerunt, Domus conſervationem unice reſpiciebant, ut pariter firmat *eadem Deciſio §. Ultimum denique*.

Sed quælibet difficultatis umbra tollebatur per ſolemnem confeſſionem ejuſdem Monaſterii; ipſo enim citato in Curia Eccleſiaſtica Melphitenſi, ut doceret de titulo, quo Domum retinebat, non alium allegavit titulum, niſi illum aſſociationis reportatæ in vim Sententiæ, & mandati A.C. Cavallerini, & ul-
11 terius coram A.C. Furietto notulam, quamvis mancam, exhibuit fructuum ab eo perceptorum a præfata Domo, ad demonſtrandum, quod adhuc ſatisfactum non eſſet de illius Credito, ex quibus clare patebat Monaſterium non habere titulum Dominii, verum tantum illum aſſociationis in Judicio non ſemel allegatum, juxta ſimiliter firmata in dicta antecedenti *Deciſione Reverendiſſimi de Thunn §. fin.*

Et ita Confraternitate, & Sergio informantibus, Monaſterio autem dilationem petente, reſponſum fuit.

## SPIREN. JURIS FUNERANDI.

*Lunæ 1. Junii 1743.*

### ARGUMENTUM.

Jus funerandi in eadem Eccleſia pluribus competere poteſt, quoad diverſas tamen perſonas. Jura Parochialia reſidere valent penes Eccleſiam dirutam. Locus Sepulturæ tripliciter concedi poteſt; ut nempe quis fiat illius Dominus; ut jus habeat tumulandi ſuos, & impediendi ibidem aliorum tumulationem; & ut quis ibi ſepeliatur; primis duobus modis concedi nequit abſque licentia Epiſcopi; ſecus tertio modo. Cætera habes in Argumento Deciſionis CCLVI.

SUMMARIUM.

1 *Tranſlatio Capituli, & Canonicorum de una Eccleſia ad aliam in omnibus juribus, & privilegiis præſervat iiſdem in nova Eccleſia jus funerandi, quod prius in alia Eccleſia habebant.*

2 *Per traditionem Eccleſiæ non cenſentur Parocho adempta jura ipſi prius competentia, niſi expreſſe id fiat.*

3 *Qualitas ſimplicis, & ſine Cura, prædicata de Eccleſia tam in Tranſlatione facta ab Ordinario, quam in confirmatione Apoſtolica, probat illam ad Parochum non pertinere ratione ſui tituli, & Jura Parochialia ibidem Parochum non exercuiſſe jure proprio.*

4 *Jura ad Parochum in ſua Eccleſia pertinentia moderari, & reſtringi nequeunt.*

5 *Ex quo Eccleſia libere Capitulo conceſſa fuerit, oſtenditur eam fuiſſe ſimplicem, & Parochum nomine precario in ea jura ſua exercuiſſe.*

6 *Conceſſio Eccleſiæ precario, & proviſionaliter a Capitulo facta Parocho non immutat favore ejuſdem Parochi jus Capituli.*

7 *Parochus in rebus Eccleſiam ſuam tangentibus ſemper audiendus eſt.*

8 *Jus funerandi poteſt pluribus in eadem Eccleſia competere, quoad diverſas tamen perſonas.*

9 *Si Eccleſia in titulum Parocho non concedatur, ſimplex admiſſio Parochi in eam, & adminiſtratio Sacramentorum ibidem ab eo expleta, non concludit ejuſdem Eccleſiæ Parochialitatem, licet nulla alia Eccleſia Parochialis in loco adſit, modo jam adfuerit;*

10 *Penes illam enim, licet dirutam, reſident Jura Parochialia, & diſtincta remanet ab Eccleſia, in quam proviſionaliter transfertur exercitium Curæ.*

11 *Locus Sepulturæ tripliciter concedi poteſt; ut nempe quis fiat illius Dominus; ut jus habeat tumulandi ſuos, & impediendi ibidem aliorum tumulationem; & demum, ut aliquis poſſit ſepeliri;*

12 *Primis autem duobus modis locus Sepulturæ dari nequit abſque licentia Epiſcopi; ſecus eſt quoad tertium modum.*

## DECISIO CCLXXVII.

IN ſequelam novæ Audientiæ obtentæ a Promotore Fiſcali Curię Epiſcopalis Spirenſis adverſus Deciſionem editam coram Me *die* 18. *Februarii proxime præteriti*, propoſui DD. meis conſuetum Dubium -- *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis* --, & reſponſum accepi -- *In deciſis* --

Firma ſiquidem permanſerunt fundamenta, quibus adhæſit præterita reſolutio; Tranſlatio enim Capituli ab Eccleſia Odenheim ad illam Bruchſaliæ facta per Philippum de eo tempore Epiſcopum Spirenſem, ſequuta fuit cum omnibus juribus, exemptionibus, & privilegiis, quæ prius Capitulo competebant in præfata Eccleſia Odenheim, accedente etiam confirmatione Apoſtolica reportata a ſa. me. Julio II., Quapropter, cum pro certo eſſet, quod Capitulum, & Canonici in dicta Eccleſia Odenheim, quæ Regularis erat, fruerentur jure tumulandi, & explendi funera ſuper Cadaveribus Canonicorum, aliorumque ibidem habentium, vel eligentium Sepulturam, hoc idem jus competere quoque debeat in Eccleſia Bruchſalienſi in vim tranſlationis cum eiſdem privilegiis nominatim factæ, ut firmat præfata *Deciſio n.*1., & 2.

Minime officiente, quod ante tranſlationem Capituli, Parochus in dicta Eccleſia exerceret jus faciendi Funus, & Exequias ſuper habentibus, vel eligentibus Sepulturam; & propterea, quod iſtud jus ad ipſum modo pertinere debeat, dum non docetur, quod per introductionem Capituli, illud ſublatum, vel diminutum remanſerit, & in Capitulum transfuſum; quia per traditionem Eccleſiæ adempta minime cenſentur a
2 Parocho ea jura, quæ ab ipſo antea exercebantur, abſque eorum expreſſa ademptione, juxta authoritates, quæ in contrarium allegantur.

Quandoquidem hujuſmodi objectum de medio tollebatur ponderando, quod nunquam doctum fuit Parochum in dicta Eccleſia ante tranſlationem Capituli

li exercuiſſe jus faciendi Funus, & Exequias ſuper habentibus, vel eligentibus Sepulturam; Quinimo cum Eccleſia prædicta tàm in translatione facta ab
3 Epiſcopo Spirenſi, quam in confirmatione ab Apoſtolica Sede reportata ſimplex, & ſine Cura nuncupetur, ex hoc concluſum remanebat, quod illa ad Parochum non pertineret ratione ſui tituli, quodque ipſe ibidem nunquam jure proprio Funera, & Exequias peregerit, ut probat præterita *Deciſio n.6.*

Contrarium neque deduci poterat, ex quo Epiſcopus moderari ſpoponderit oblationes, & alia jura Parochialia, quæ Parochus tunc in dicta Eccleſia exercuerat; inde inferendo plenariam illius libertatem circa exercitium omnium jurium Parochialium; Id enim nil aliud concludere valebat, niſi quod Parochus in ipſa Eccleſia tanquam ſita intra ſuos limites Parochiales oblationes perciperet, & aliqua jura exerceret; non autem, quod tanquam in Eccleſia propria plenarie gereret omnia, quia habita non fuiſſet mentio de ſolis oblationibus, & illis juribus uſque tunc exercitis, ſed generaliter, & indiſtincte illius favore omnia jura preſervata fuiſſent, quia jura ad Parochum in ſua Ec-
4 cleſia pertinentia moderari, nec reſtringi poſſunt; juxta *Text. in cap.2. de Paroch., Rot. in Recent. dec.225. num. 1. part.19., cor. Molin. dec.1. n.1., & cor. Herrera dec.24. n.4.*; Nec inſuper di-
5 cta Eccleſia *libere* fuiſſet per Epiſcopum Capitulo conceſſa, prohibendo etiam eidem Parocho, quod in futurum quidquam in illa adminiſtrare præſumeret; hæc enim omnia digito demonſtrabant, quod eadem Eccleſia eſſet ſimplex; quodque precario nomine in ea Parochus functiones geſſerat, per ea quæ firmat *Deciſio antecedens n.8.*

Nec profuit reſponſio, quod etiamſi Eccleſia, de qua agitur, non ſit curata, ſed ſimplex, nihilominus, cum ab immemorabili tempore ea commodata fuerit Parocho pro exercenda Cura, omnibuſque, & ſingulis juribus, & functionibus Parochialibus, prout de facto exercuit, explendo etiam, ut ſupponebatur, illud funerandi omnes, & ſingulos de Populo, ac ſi eſſet in propria Eccleſia, immotum remaneat, quod, ſicuti ipſe Parochus ante introductionem Capituli, jus funerandi in tota ſua amplitudine, & generalitate exercebat, etiam ſuper habentibus, vel in ea eligentibus Sepulturam, ita hoc idem jus perſeverare debuerit poſt dictam introductionem, ſtatim ac quod nec ſublatum, nec diminutum ei fuit, quamvis Eccleſia Parochialis non exiſtat, quia talis circumſtantia vigebat tam ante, quam poſt præfatam introductionem; & propterea ſi impedimento non fuit prius, ita pariter non debeat eſſe ex poſt, ad hoc ut Parochus jus funerandi in tota ſua latitudine exercere valeat.

Etenim, quamvis ob ſecutam combuſtionem antiquæ Eccleſiæ S. Petri, quæ Parochialis erat, Parochus ad preces Epiſcopi in dicta Eccleſia circa annum 1591. receptus fuerit, ut in ea functiones exerceret; nihilominus nil aliud id firmare poſſet, niſi quod poſt tanti temporis ſpatium prohiberi non poſſit exercitium functionum modo, & forma, quibus illas in præteritum exercuit, inter quas connumerari non poterat jus funerandi habentes, vel eligentes Sepulturam in dicta Eccleſia; quia juſtificatum non apparebat, quod Parochus poſt introductionem Capituli hoc jus exercuerit, imo docebatur a Capitulo hujuſmodi funera ab ipſo peracta fuiſſe excluſo Parocho, quodque pro tumulandis Parochianis non habentibus, nec eligentibus Sepulturam, Parochus utitur Cœmeterio remanſo poſt dictam combuſtionem; ideoque ceſſabat contrarius diſcurſus, cum deficeret aſſ. poſſeſſio.

Quapropter cum conſtaret in facto, quod eadem Eccleſia libere tradita fuerit Capitulo, ſi poſt ſecutam combuſtionem Eccleſiæ Parochialis S. Petri Parocho conceſſus fuit uſus dictæ Eccleſiæ nuncupatæ Sanctæ Mariæ, ut ibidem proviſionaliter functiones Parochiales expleret, per hujuſmodi pre-
6 cariam, & proviſionalem conceſſionem mutatum non remanſit plenarium jus, quod in vim conceſſionis penes Capitulum reſidebat, ſed admiſſio Parochi facta dicenda erat compatibiliter cum Capitulo concedente; adeo ut non attenta

tenta tali receptione, recte valuerit Ca-
pitulum in eodem jure funerandi con-
tinuare, prout erat, quando Parochus
in ſua Parochiali Eccleſia permanebat,
ut ait *præterita Deciſio n.17.*

In facto vero ſubſiſtere non videba-
tur, quod ante annum 1507., de quo
tempore ſecuta fuit tranſlatio Capituli,
Parochus jam reperiretur admiſſus ad
exercendam Curam in Eccleſia S. Ma-
riæ, nec amplius eſſet in rerum natura
prima Eccleſia Sancti Petri; doctum
namque fuit ex parte Capituli, quod
longe poſt ſui tranſlationem, & circa
annum 1591., Parochus proviſionali-
ter introductus extitit in dicta Eccleſia,
ut ſignanter colligebatur ex Epiſtola
hoc anno per Capitulum Epiſcopo ſcri-
pta, in qua mentio habetur de introdu-
ctione Parochi ad libitum Capituli tan-
quam de re recenter ſecuta, & revera
ſi de dicto anno 1507. Parochus in di-
cta Eccleſia adfuiſſet, ibidem plenarie
exercendo jura Parochialia, Epiſcopus
Spirenſis illam haud nuncupaſſet *ſine
Cura*, & hujuſmodi expreſſio adjecta
quoque non fuiſſet in Bulla confirma-
toria conceſſionis, ad ſui petitionem
obtenta, & inſuper illam tanquam ſuam
*libere* non conceſſiſſet ſine conſenſu Pa-
rochi, nec eidem, & Senatui Bruchſa-
lienſi prohibuiſſet, quod in illa quid-
quam adminiſtrare amplius præſume-
rent, quia hæc omnia involuerent ma-
7 ximam repugnantiam; Parochus enim
in eo, quod tangit propriam Eccleſiam,
ſemper audiri debet, ad tradita *in præ-
terita Deciſione n.7.*

Licet autem juſtificatum non eſſet,
quod Parochus in eadem Eccleſia Jus
funerandi exercuerit quoad proprios
Subditos ſine electione decedentes; at-
tamen, quatenus etiam id probatum re-
maneret, crediderunt DD. nullam adeſ-
8 ſe repugnantiam, quod Jus funerandi
in eadem Eccleſia reſidere poſſit penes
plures reſpective ad diverſas Perſonas,
ut firmavit *Rot. coram clar. mem. Card.
Falconerio deciſ.75. in fin. in Miſcell.*,
*& in Senogallien. Jurium Parochialium*
14. *Junii* 1737. §§.20. *&* 22. *coram
bon. mem. Harrach*, in objecto allega-
tæ. Nec per Sacram Congregationem
Epiſcoporum contrarium reſolutum
fuit *in Ravennaten. Concordiæ, & Ju-
rium Parochialium* 24. *Junii* 1733., *&*
26. *Februarii* 1734. *Ponente clar. me.
Card. Belluga*; in eo ſiquidem caſu Pa-
rochus, cui pro exercitio Curæ aſſigna-
ta fuerat in Cathedrali quædam Capel-
la, non prætendebat jus funerandi ſuper
Canonicis, aliiſqe habentibus, vel eli-
gentibus Sepulturam; ſed ſuper Cada-
veribus ſuorum Parochianorum, quin
imo admittebat, quod præciſive a pro-
priis Subditis præfatum Jus ad Capitu-
lum ſpectaret; Unde incompatibile non
eſt, ſed paſſim uſitatum, quod in ea-
dem Eccleſia Jus funerandi ſub diverſis
reſpectibus penes plures reſidere poſ-
ſit, prout in præſenti controverſia ad-
miſit quoque Eminentiſſimus Epiſco-
pus, dum favore Capituli præſervavit
jus tumulandi Canonicos, cæteroſque
Beneficiatos ejuſdem Eccleſiæ,

Hinc corruere videbantur cæteri di-
ſcurſus, & præcipue, quod in Eccleſia
Sanctæ Mariæ adſint omnia ſigna Paro-
chialitatem indicantia, quodque Paro-
chus ibidem nomine proprio Curam
exerceat, cum non reperiatur alia Pa-
rochialis Eccleſia, alias enim Populus,
& Cura ſine Eccleſia Parochiali, & Pa-
rocho titulato exiſterent.

Siquidem licet in præfata Eccleſia
adeſſe viderentur aliqua ſigna Paro-
chialitatis; attamen deficiebat illud eſ-
ſentialiſſimum, quod ſcilicet Parochus
9 in ea Titulum haberet, imo eidem
conceſſus tantum extitit uſus unius Al-
taris, & quidem proviſionaliter cum
deſtinatione horarum, in quibus con-
cionare poſſit, & pueros in rudimentis
fidei inſtruere, abſque ulla Superiorita-
te, & ingerentia ipſius Eccleſiæ; Un-
de per dictam admiſſionem Parochi de-
duci non poterat aſſerta Parochialitas,
etiamſi alia Eccleſia, quæ Parochia-
lis ſit, non exiſtat, quia ſatis eſt,
quod adfuerit, cujus reliquiæ de præ-
ſenti adhuc exiſtunt, nempe Cæmete-
rium, ubi Parochiani tumulantur, ac
etiam Capella quædam ſub invocatio-
ne Sancti Petri, in qua Parochus Con-
feſſiones audire ſolet; Quapropter ex
actibus in Eccleſia Sanctæ Mariæ exer-
citis deduci non poterat, quod iſta
ſuum priſtinum ſtatum amiſerit; Aliud
eſt

eſt enim, quod Eccleſia ſit vere, & formaliter Parochialis; aliud autem, quod ibidem Sacramenta adminiſtrentur, ex quo inferri haud valet ad ipſius Eccleſiæ Parochialitatem, *Barboſ. de Paroch. part.1. cap.1. n.34. §. Simili modo, Panimoll. dec.5. annotat. 1. n.12., Rot. coram Herrer. deciſ.29. num.26., & deciſ. 30. num.3., coram Criſp. deciſ.368. num.10., & ſeq., & in Aretina Jurium Parochialium ſuper bono jure 15. Januarii 1703. §. Atque ex his coram Anſaldo*; Sed jura, & privile-
10 gia Parochialia reſident penes ipſam Eccleſiam Parochialem, quamvis dirutam, & licet incapax reddita ſit; Qua de cauſa ſi Curæ exercitium ad alteram Eccleſiam proviſionaliter transfertur, utraque remanet diſtincta, & ſeparata cum ſuis priſtinis juribus, & privilegiis, *Barboſ. ad Concil. Trid. ſeſſ.21. cap.7. num.20., Ricc. in prax. reſol.208. n.1. part.1.*

Demum perſtiterunt quoque DD. in deciſis in poſtrema parte reſpiciente Jus concedendi locum Sepulturæ ex eodem fundamento in antecedenti deciſione expenſo; nempe quod Eccleſia haberet facultatem tumulandi, conſequenter penes Capitulum Jus quoque reſideret concedendi ſitum, ſive locum, in quo quis tumulari poſſit, nec ad Epiſcopum pertineret ſub prætextu, quod involveret ſpeciem alienationis rei Eccleſiæ; juxta ea, quæ in hoc firmant, *Navar. conſ. primo de Sepult. num.1., Sebaſt. Medic. in tract. de Sepult. quæſt.6. num.6., Franceſ. de Eccleſ. Cathedr. cap.17. num.45., Barboſ. de Paroch. cap.26. part.3. num.9., Rot. coram Cavaler. deciſ. 15. num. 12., acta Eccleſ. Mediolan. part.2. tit. de Sepult. verſ. verum curetur.*

Præfatæ ſiquidem authoritates tradunt, quod tripliciter concedi valet Sepulturæ locus, Primo, ut ille, cujus favore traditur, fiat Dominus Sepul-
11 turæ; Secundo, ut non ſolum Jus habeat tumulandi mortuos ſuos, verum etiam impediendi, ne alii ſepeliantur: Et Tertio, ut poſſit aliquis in ea ſepeliri: Primis duobus modis firmant authoritates prædictæ, quod ſine licentia
12 Epiſcopi dari nequeat Sepulturæ locus; aſſerunt tamen, quod tertio modo ſine illius authoritate dari poteſt a quolibet habente Sepulturam, vel Jus admittendi ad Sepulturam in ſua Eccleſia per authoritatem, quam habet a jure communi, vel aliquo legitimo privilegio, ut ſunt verba *Navarr. conſil.1. num.1. in fin. de Sepult., & Barboſ. de Paroch. part.3. cap.26. num.11. in fin.*, & hic erat caſus, de quo diſceptabatur, cum ageretur de ſola conceſſione loci ſepulturæ, ut quis in eo ſepeliri poſſit juxta authoritates *præteritæ Deciſionis §. Fin.*

Et ita remiſſive DD. ſe habentes ad præteritam Deciſionem; Utraque &c.

## *Finis Deciſionum.*

# INDEX GENERALIS CONCLUSIONUM.

## A

ABBAS.

JUS viſitandi Eccleſias plenarie unitas Monaſteriis exemptis pertinet ad Abbatem, excepta cura animarum, & adminiſtratione Sacramentorum, reſpectu cujus Epiſcopo cumulativa competit, niſi obſtet contra Abbatem centenaria; & quando ea non remaneat probata. *Deciſ.*97.*per tot.*Tom 1.pag.353

Abbates ſucceſſores, quando præjudicati non remaneant ab Abbatibus prædeceſſoribus. *Deciſ.*97. *num.*20. Tom.1. p.357

Vide *Viſitatio*. *Unio*.

ACCEPTARE. ACCEPTATIO.

Expediens cauſam acceptat omnia in Deciſione contenta. *deciſ.*221. *num.*2. Tom.2. p.226

Sententiam acceptatam nemo amplius impugnare poteſt. *deciſ.*12. *num.*5. T.1. p.41

Creditor poſtquam acceptavit, & elegit nomen Debitoris, nequit amplius ab acceptatione recedere. *deciſ.*40. *num.*27. Tom.1. p.140

Acceptatio continet id, quod in utilitatem acceptantis confertur, non vero quod in alterius beneficium. *dec.*48.*num.*23.Tom.1.p.169

Actus acceptatus impugnari amplius nequit. *deciſ.*150. *num.*9. Tom.2. p.3

Relationibus Epiſcopi, & Judiciali ſententiæ a Parte acceptatis omnino eſt deferendum. *deciſ.*179. *num.*24. Tom.2. p.88

ACCOLLATIO.

A poſſeſſore ſuſcepta eſt occaſionalis, & cauſativa, continetque tacitam conditionem, quatenus nempe bona poſſeſſa, ſeu integrum ipſorum pretium a Creditis, & hypothecis anterioribus non abſorbeatur. *deciſ.* 119. *num.*2. Tom.1. p.440

Unde hujuſmodi conditione deficiente ceſſat actio perſonalis ex accollatione prædicta deſcendens.*dec.*119.*n.*3.*&* 6.T.1.p.440.&441

Promittens indemnitatem alicui, & debitum ſibi adſcribens efficitur debitor, ac ſi ab initio contraxiſſet. *deciſ.*152. *num.*8. T.2. p.14

Parit effectum liberationis inter Venditorem, & Emptorem; cum tertio vero nullius momenti eſt non ſubſecuta ſolutione. *deciſ.*171. *num.*17. Tom.2. p.94

Retentio non datur pro debitis accollatis, ſed tantum pro extinctis. *deciſ.*171. *num.* 16. Tom.2. p.94

ACQUISITUS. ACQUIESCENTIA.

Acquieſcens per multum tempus taxæ, ſatetur eam non eſſe exceſſivam, ſed juſtam. *dec.*211. *num.*5. Tom.2. p.232

Longiſſima acquieſcentia confirmat legalitatem actus. *deciſ.*60. *num.*5. Tom.1. p.207

Longi temporis acquieſcentia eſt argumentum ſatisfactionis. *deciſ.*108. *num.*10. T.1. p.403

Non nocet Creditori jus ſuum ignoranti. *deciſ.*138. *n.*20. T.1. p.518

ACQUISITIONES.

Ab Alienantibus factæ in dubio, ac contraria voluntate non demonſtrata, factæ præſumuntur in compenſationem bonorum alienatorum. *deciſ.*115. *num.*4. Tom.1. 426

Aut ſaltem Actori competit ſuper eiſdem retentio pro reintegratione. *ibid.n.*5. p.427

Ex. acquiſitione ſacta pro Perſona nominanda nullum jus quæritur contrahenti. *deciſ.*171, *num.*4. Tom.2. p.92

Gravatus proprio nomine acquirens cum pecuniis fideicommiſſariis, ſibi ipſi, non fideicommiſſo acquirit, niſi expreſſe contrarium declaraverit. *ibid. num.*9. p.93

ACTA.

Acta illa traſportanda ſunt, quæ reſpiciunt controverſiam, pro qua facta fuit appellatio, non vero reſpicientia, diverſum Judicium, ſuper quo appellatio conceſſa non fuit. *deciſ.*265. *num.*13. T.2. p.425

ACTIO.

Solutio debiti alieni non tribuit actionem hypothecariam, ſed vel merum officium Judicis, ubi omnis actio tam realis, quam perſonalis deficit. *deciſ.*63. *num.*9. Tom. 1.p.220

Vel actionem de in rem verſo, quæ inter perſonales numeratur. *ibid. num.* 10.

Vel negociorum geſtorum, quæ pariter eſt perſonalis. *ibid. num.*11.

Sine obligatione non datur. *deciſ.* 78. *num.*3. Tom.1. p.269

Criminalis non intrat, ubi per actionem civilem Parti conſultum remanet. *deciſ.* 103. *num.*5. Tom.1. p.186

Non oritur, niſi ex legitima ſtipulatione. *deciſ.*181. *num.*14. Tom.2. p.127

Omnis

Omnis actio diſparata expoſcit judicium diſparatum. *deciſ.*229. *num.*5. Tom.2. p.303
Diverſa actio diverſum Judicium requirit. *deciſ.*251. *num.*2. Tom.2. p.363

ACTOR.

Ab intentata actione repellitur, niſi fundamentum intentionis concludentiſſime probet. *deciſ.*145. *num.*1. Tom.1. p.545
Ab agendo repellitur, qui malum jus fovet. *deciſ.*229. *n.*4. Tom.2. p.303

ACTUS.

Ultronei, gratioſi, atque ex liberalitate geſti trahi nequeunt in argumentum juris coactivi. *deciſ.*1. *num.*10. Tom.1. p.3
Actus agentis ad certum finem ordinatus operari nequit diverſum effectum. *deciſ.*48. *n.*22. Tom.1. p.169
Factus in vim Conſtitutionis, cenſetur factus juxta illius formam, & tenorem. *deciſ.*57. *num.*25. Tom.1. p.201
Facultativi etiam per longiſſimum tempus non præjudicant, non concurrente prohibitione, & acquieſcentia. *deciſ.*97. *n.*19. Tom.1. p.357
Arbitrarii non inducunt obſervantiam quoad alios. *deciſ.*157. *num.*12. Tom.2. p.36

ADHÆSIO. ADHÆRENS.

Per adhæſionem vox computatur commodo adhærentis. *deciſ.*48. *num.*20. Tom.1. p.168
Adhæſio æquipollet præſentationi. *ibid. num.*25. p.169
Aliud eſt adhærere præſentationi de ſe factæ, aliud præſentare alterum, ejuſve præſentationi conſentire. *deciſ.*64. *num.*7. T.1. p.323
Qui propriæ præſentationi adhæret, nihil agit in commodum præſentati. *ibid. num.*10.

ADIMPLEMENTUM.

Vide *Implementum*.

ADIRE. ADITIO.

Voluntas adeundi hæreditatem diſtinguitur ab ipſa aditione. *deciſ.*7. *num.*18. Tom.1. p.23.
Quando ſuſpecta eſt mora hæredis in adeunda hæreditate, ab iis, quorum intereſt, adiri poteſt Judex, qui terminum conſtituat ad adeundum. *ibid. num.*19. p.25
Filius continuans in poſſeſſione Bonorum hæreditariorum poſt mortem Patris, ratificare dicitur aditionem hæreditatis ab eodem Patre captam. *deciſ.*31. *num.*17. Tom.1. p.108
Producens poſt obitum Matris contra Patris Debitores Apocham de recepta dote, & Mandatum aſſecurationis, dicitur ſufficienter adire hæreditatem maternam. *ib. n.*18. p.109

ADJUDICATIO.

Ob adjudicationem fundi cenſiti ex juribus anterioribus extinguitur cenſus. *deciſ.* 77. *n.*4. Tom.1. p.266
Creditum extinctum impedire nequit factum adjudicationis ex credito anteriori. *ibid. num.*7.
Fructus debentur loco damnorum, & intereſſe, ſi res adjudicata, & evicta erat fructifera. *deciſ.*137. *num.*5. Tom.1. p.511
Hæc procedunt, ſive adjudicatio fuerit voluntaria, ſive judicialis. *ibid. num.*6.

ADMINISTRATIO.

Licet contineat plura negotia, unica tamen dicitur, & pro unico contractu habetur. *deciſ.*8. *num.*19. Tom.1. p.29
Ex adminiſtratione, quam quis non habuit, dici nequit acquiſiviſſe bona. *deciſ.*62. *num.*12. Tom.1. p.214

ADMINISTRATOR.

Redditio rationis licet redundet in beneficium Adminiſtratoris, principaliter tamen reſpicit utilitatem Domini rei adminiſtratæ. *deciſ.*9. *num.*7. Tom.1. p.32
Satis eſt Adminiſtratori pro ſui exoneratione exhibere coram Judice libros Adminiſtrationis. *ibid. num.*12. p.33
Pro ſuo credito præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de Bonis adminiſtratis. *deciſ.*16. *n.*7. T.1. p.60
Limita, ſi creditum de tempore adminiſtrationis nondum aderat. *ibid. num.*8.
Vel rationem adminiſtrationis reddidit. *ibid. num.*9.
Bona ſui debitoris adminiſtrans præſumitur de ſuo credito ſibi ſatisfeciſſe. *deciſ.*38. *num.*19. Tom.1. p.129
Ante redditionem rationis, neque debitor, neque creditor conſtitui valet. *deciſ.*67. *num.*6. Tom.1. p.231. & *deciſ.*62. *num.*15. p.215
Ubi concurrit clara confeſſio debiti Adminiſtratoris, locus non eſt redditioni rationis. *deciſ.*67. *num.*7. Tom.1. p.231
Debitum Adminiſtratoris non ſolum pendet a partitis accepti, ſed etiam a partitis dati. *ibid. num.*8. p.232
Exequatio rationum omne debitum Adminiſtratoris extinguit. *dec.*62. *n.*14. T.1. p.215
Hypotheca non datur contra voluntarios Bonorum adminiſtratores. *deciſ.*171. *num.*15. Tom.2. p.94
Poſt reſtitutionem librorum, & ſcripturarum ad iteratam redditionem rationis compelli nequit. *deciſ.*253. *num.*30. Tom.2. p.379
Vide *Loci Pii Adminiſtrator. Cenſus*.
Vide *Redditio Rationis*.

ADMISSIO IN GENERE.

Admiſſio ad unum ſervitii genus præbet jus ad alterum, ad quod gradatim aſcenditur. *deciſ.*143. *num.*3. Tom.1. p.537
Vide *Aggregatio*.

ADMISSIO AD CAUSAM.

Conceditur, conſtito de intereſſe. *deciſ.*212. *num.*1. Tom.2. p.237
Admiſſioni ad cauſam & attentatis renuntiatum dicitur ob proſecutionem Judicii abſque oppoſitione nullitatis, & circumſcriptionis præcedentis Judicati. *deciſ.* 222. *num.* 2. Tom.2. p.271

Admiſſus ad cauſam nequit opponere ea, quæ ab ipſo Principali reo convento opponi non poterant. *deciſ.*151. *num.*6. T.2. p.8

Tertius poſt tres ſententias conformes veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis, utrum poſſit retardare immiſſionem prius conceſſam. *ibid. num.*7. p.9

Pro ſimplici admiſſione ad cauſam ſufficit jus etiam apparens. *dec.*158. *num.*1.T.2. p.36

Quod ſufficienter oritur a preſentatione intra legitimum tempus facta. *ibid. n.*2. p.37

Et ſat eſt docere de ſola præſentatione, ſive ea recte, ſive non facta fuerit, *ibid. num.*6.

ÆGIDIANA.

Validitas, & Juſtitia ſententiæ locum aperit Ægidianæ in Poſſeſſorio inter Perſonas laicas. *deciſ.*27. *num.*1. Tom.1. p.95

Nomen obtinet a Cardinali Ægidio Albernotio. *deciſ.*262. *num.*1. Tom.2. p.410

Juxta eam ad tramites juris civilis in poſſeſſorio inter Laicos, & ſuper re profana, data validitate, & juſtitia Judicati, non datur appellatio ſuſpenſiva. *ibid. num.*2. p.410

ÆQUITAS.

Quando conſtat de aliquo dolo, æquitas locum non habet. *deciſ.*8. *num.*22. Tom.1. p.29

ÆS ALIENUM.

Filius ex Fideicommiſſo, quo a Patre gravatus eſt, recte detrahere poteſt æs alienum. *deciſ.*7. *num.*2. Tom.1. p.21

Non confecto Inventario, præſumitur æs alienum Teſtatoris ſolutum ab hærede ex pecuniis, ac fructibus inconſumptis in hæreditate repertis. *ibid. n.*4.

ÆSTIMATIO.

A prætcrita æſtimatione nequit inferri ad præſentem, ubi bona interim meliorata fuerunt. *deciſ.*90. *num.*19. Tom.1. p.329

Ubi æſtimatio fieri debet in vim pacti expreſſi, lapſus longi temporis non concludit illius intentum. *deciſ.*136. *n.*6. Tom.1. p.508

Ac antequam illa fiat, pretium remanet incertum. *ibid. num.*7.

ÆTAS.

A fundatore requiſita de tempore præſentationis, de illo præciſo tempore concurrere debet. *deciſ.*215. *num.*12. Tom.2. p.247

Præſentatio inhabilis ex defectu ætatis pure, non vero ſub conditione diſpenſationis expleta, nulla eſt, nec convalidatur per habilitationem poſt lapſum quadrimeſtris ſupervenientem. *ibid. num.*14. *& ſeqq.*

Diſpenſatio ætatis a Fundatore requiſita, ut valeat pro obtinendo Beneficio, debet ſpecialiter derogare legi fundationis. *ibid. n.*16.

Vide *Proximior. Proximioritas.*

*Beneficium quoad ætatem.*

AFFINITAS.

Matrimonio ſoluto, nulla alia jura affinitatis ſubſiſtunt, præter quam ad novas Nuptias impediendas. *deciſ.*272. *num.*4.Tom.2. p.448

AGGREGATIO. AGGREGATUS.

Admiſſiones, & Aggregationes ad aliquem Cætum correſpondere debent menti, & affectioni Diſponentium. *dec.*143. *n.*4. Tom.1. p.538

Aggregatus participans eſſe debet redituum Eccleſiæ a die motæ litis. *ibid. num.*14.

Vide *Admiſſio*.

AGNATIO.

Non eſt inveriſimile, quod Teſtator voluerit artificialem renovationem agnationis, ubi naturalis inceperit in Deſcendentibus, & quod viceverſa ubi hæc non inceperit, de illa non curaverit. *deciſ.*45. *num.*14. Tom.1. p.155

Ubi rigoroſa Agnatio contemplata fuit, oriens ex perpetua vocatione Maſculorum ex Maſculis, fœminarum perpetua excluſione, bonorum conſervatione in agnatione, & ſimilibus, tunc defectis agnatis non admittuntur ad ſucceſſionem cognati. *deciſ.*99. *num.* 2. Tom.1. p.364.

Quando contrarium latiſſime. *deciſ.*99. *per tot.* *ibid.*

Vocatio Illegitimorum votum agnationis deſtruit. *deciſ.*99. *num.*29. Tom.1. p.369

Sicuti etiam vocatio Fœminarum. *ibid. num.*30.

Onus retinendi nomen, cognomen, & inſignia Teſtatoris importat votum agnationis artificialis. *deciſ.*132. *num.*13. Tom.1. p.491

Deſiderium conſervandi Agnationem magis apparet in eo, qui eam ſupplet, ubi deficit, quam in eo, qui eam naturaliter conſervare poteſt. *ibid. num.*14.

Quando votum conſervandi agnationem artificialem ſtat independenter a prohibitione alienationis, tunc eo magis inducit perpetuum fideicommiſſum. *ibid. num.*15.

Immo ea ſolum ad hunc effectum ſufficit. *ibid. num.*16.

Per Maſculos etiam deſcendentes per duplex medium fœmininum conſervari poteſt agnatio artificialis. *ibid. num.* 30. p.493

Verbum = *Familia* = includit agnationem, & excludit cognationem, etiam adjectum aliis generalibus verbis = *Hæredibus*, *& Succeſſoribus quibuſcumque* = *deciſ.* 147. *num.*5. Tom.1. p.552

Fœminarum Agnatarum admiſſio non obſtat qualitati agnatitiæ Juriſpatronatus. *ibid. n.*6.

Ad Primogenituram mere agnatitiam, an filia ultimi Agnati admittatur in excluſionem ſubſtituti extranei. *deciſ.*185. *n.*2.T.2. p.137

Agnationis contemplatio deficit, ubi agitur de ſucceſſione Cognatorum. *ibid. num.*4.

Deduci nequit ex volita qualitate Maſculinitatis, quæ indicat tantum prædilectionem ſexus. *deciſ.*229. *num.*14. Tom.2. p.305

Vide *Monachus*.

ALIE-

ALIENATIO.

Conſentiens alienationi, ad evictionem non tenetur, niſi eam expreſſe promiſerit. *deciſ.* 195. *num.*3. Tom.2.p.171. & *& dec.*218. *num.*11. p.260

Alienationes, & perceptio fructuum reddunt creditum turbidum, & illiquidum. *deciſ.*198 *num.* 15. Tom.2. p.184

Non confecto Inventario, & peractis pluribus alienationibus, quando legitima, & detractiones cenſeantur conſumptæ, *deciſ.* 7. *a num.*4. Tom.1. p.21.

Ex alienatione certa aliquarum rerum hæreditariarum recte præſumitur alienatio aliarum etiam majoris pretii contra hæredem, qui Inventarium non confecit. *ibid. num.*9. p.22

Bona ſubjecta Primogenituræ alienari nequeunt. *deciſ.* 62. *num.*29. Tom.1. p.219

Verba alienationem importantia indefinite prolata, non ſolum intelliguntur de vera, & propria alienatione per contractum inter vivos, ſed etiam per ultimam voluntatem. immo per ſucceſſionem quoque ab inteſtato, ſi ita ſubjecta materia exigat. *dec.* 100. *nu.*20. *&* 21. Tom.1. p.365

Prohibitio alienationis demandata per caput & orationem ſeparatam, ſtare dicitur independenter. *deciſ.* 132. *num.* 21. Tom.1. p.492

Alienationes factæ a Fideicommiſſario extinguunt quodcumque ejus creditum, etiam conſiſtens in legitima, *deciſ.* 192. *n.*2. p.161

Vide *Fideicommiſſarius*.

ALIMENTA.

Patronis ad egeſtatem redactis præſtantur alimenta ex fructibus Juriſpatronatus. *deciſ.*4. *num.* 10. Tom.1. p.13

In materia Alimentorum futurorum compenſatio nunquam locum habet, etiamſi agatur de impenſis litis injuſtæ. *deciſ.*24. *num.* 1. 3. *&* 7. tom.1. p.84

Alimenta futura quoad ſuperfluum compenſantum cum impenſis litis *ibid. num.*6. p.85

Patronus habens Uxorem divitem petere nequit alimenta ab Eccleſia. *ibid. num.*8.

Annua ducata 268. inſufficientia ſunt ad alendam nobilem Mulierem, ejuſque familiam. *ibid. num.*9. p.86

In taxandis alimentis habenda eſt ratio dignitatis Perſonæ, loci, & conſuetudinis *ibid. n.* 10

Uxor non habens niſi bona dotalia, quorum fructus vix ad ipſam decenter ſuſtentandam ſufficiant, non tenetur alere Virum. *ibid. num.* 11.

Aſcendentes, & deſcendentes omnes præſertim Parentes, ac filii, tenentur ſe invicem alere. *deciſ.* 112. *num.*1. Tom.1. p.417

Inter alimenta Nobilis Mulieris, ultra cibaria, veſtes, ac Medelas, recenſetur quoque ſervitium Famulorum, ac Ancillarum. *ibid. num.*2. p.418

Prudenti Judicis arbitrio remiſſa eſt taxa alimentorum, habita ratione qualitatum Perſonarum, & virium Patrimonii. *ibid. num.*3.

Primogenitura Tranſverſalis de jure non tenetur ad dotes, & alimenta. *ibid. num.*4.

Ubi agitur pro alimentis contra obligatos, non contra eadem bona, non reſpicitur proventientia bonorum, ſed obligatio & reditus ab iiſdem obligatis poſſeſſus. *ibid. num.*5. p.418

In præſtatione alimentorum ultra qualitates Perſonarum, & viris Patrimonii habetur etiam ratio loci, in quo ſunt præſtanda. *ibid. num.*6.

Mater petere poteſt alimenta extra Domum filiorum, concurrentibus Litibus. *ibid. num.*7. p.419

Ubi alimenta præſtantur, non ex cauſa miſerationis, ſed ex officio Judicis, non taxantur pro ſola neceſſitate naturæ, ſed pro dignitate alimentarii. *ibid. num.*8.

Obligatus ad præſtanda alimenta in propria domo, ſi ex juſta cauſa decernantur extra domum, non tenetur ad plus, quam in domo propria impendiſſet. *ibid. num.*10.

Alimenta, quę a filiis debentur Parentibus, petuntur officio Judicis, non jure actionis. *ibid. num.*10.

Quę debentur officio Judicis, non debentur niſi a tempore motę litis. *ibid. num.* 11.

Inter alimenta computantur etiam habitatio, uſuſque mobilium, & argentorum, eorumque ſimilium. *ibid. num.*12.

Ad evitandas ulteriores lites, Rota ſolet alimenta aſſecurare ſuper aliquo Fundo *ibid. num.*13.

Ubi Filii reſtituunt Matri dotem, alimenta proportionabiliter minuenda ſunt. *ibid. num.*14.

Taxa alimentorum in laudo conſtabilita, a qua promiſſum fuit non reclamare = *per qualunque cauſa, e titolo, ed in qualſivoglia tempo* =, minui nequit, licet exceſſiva ſit, & nova cauſa ſupervenerit ea minuendi. *deciſ.*224. *num.*2. T.2. p.279

Velutì ſi filius aliunde proviſus ſit. *ib. n.*3.

Pręſertim ſi proviſio de tempore emanati, & acceptati Laudi erat proxima, & incerta ſpe. *ibid. num.*4.

Multo vero magis ſi debita erat ex cauſa jam pręexiſtenti. *ibid. num.*5. p.280

A Patre extra Domum non debentur, niſi ad neceſſitatem. *ibid. num.*7.

Taxa alimentorum jure ſanguinis debitorum pendet ab arbitio Judicis. *ibid. num.*9.

Taxa alimentorum pręſcripta in Laudo, a quo reclamari non poterat -- *per qualſivoglia cauſa, e titolo, e in qualſivoglia tempo* -- diminui nequit, licet exceſſiva. *deciſ.*234. *num.* 1. Tom.2. p.320

Etiamſi filius aliunde novum emolumentum acquirat. *ibid. num.*3.

Præſertim ſi talis acquiſitio eſſet præciſa, & in ſpe certa, ac proxima. *ibid. num.*4.
Taxa alimentorum ab arbitrio Judicis pendet. *deciſ.*234. *num.*7., & *deciſ.*236. *num.*10. Tom.2. p.328
Onus Alimentorum ſequitur Fideicommiſſum aſcendentale penes quemcumque Poſſeſſorem. *ibid. num.*9.
Avus, ejus culpa non interveniente, non tenetur ad præſtationem Alimentorum Nepoti ex filio extra propriam Domum. *deciſ.*271. *num.*4. Tom.2. p.446
Petens educationem Pupilli aliunde non proviſi ſuſcipere in ſe dicitur onus Alimentorum. *deciſ.*272. *num.* 2. Tom.2. p.448
Socer non tenetur alere Nurum, licet inopem, & indotatam, niſi durante Matrimonio cum filio, & de ratione. *ibid. num.*3. & 4.
Actio jure ſanguinis competens Nepoti ex filio pro Alimentis contra Avum non extenditur ad ejus Matrem. *ibid. num.*7.
Mutatis circumſtantiis, & majori neceſſitate urgente, alimenta augenda ſunt. *deciſ.*273. *num.*2. Tom.2. pag.451.
Non obſtante Tranſactione jurata, aut laudo acceptato, ubi agitur de Filiabus excluſis, ſecus ubi de extraneis ex conventione, vel ex Teſtamento alendis. *ibid. n.*3
Contractus enim hujuſmodi continent tacitam conditionem -- *rebus ſic manentibus* -- quibus variatis conſenſus pro non præſtito habetur. *ibid. num.*4. pag.452.
Debita in compenſationem Statutariæ excluſionis debentur in congrua quantitate etiam aliunde proviſis, ad differentiam Alimentorum Judicis officio debitorum. *ibid. n.* 6.
Taxatio Alimentorum pendet ab Arbitrio Judicis. *ibid. n.* 7. par.453.
Magis favendum eſt Alimentariis pro ſuperfluitate alimentorum, quam hæredi univerſali *ibid. n.* 8.
Filiabus excluſis propter agnationem debentur alimenta congrua, ſumpta congruitate, non a legitima dumtaxat, ſed a Viribus totius Patrimonii paterni, & a qualitate Perſonarum. *ibid. n.* 9. pag.454.
Uberiora præſtanda ſunt fæminis ultimis de Agnatione. *ibid. n.* 10.
Conſiſtere debent in Introitibus certis, & tutis ad evitandum retardationis periculum. *ibid. num.*11.

ALIMENTA, ET SUMPTUS LITIS.

Vide *Sumptus Litis*.

ALLODIALITAS.

Finis Statutorum redigentium bona appodiata ad inſtar allodialium fuit, ut illa nunquam ab Eccleſiis retineri, aut ammenſari poſſent, ſed eorum Inveſtitura renovanda ſemper eſſet favore cujuſcumque acquirentis, & ſucceſſoris etiam extranei. *dec.*100. *n.*10. T.1. p.373.
Hæcque coactiva renovatio reſpicit tam caſum alienationis, durante inveſtitura facta, quam alterum lineæ finitæ. *ibid. n.* 11.
In bonis ſimpliciter appodiatis, & ad inſtar allodialium redactis, tenetur Eccleſia tam in caſu alienationis, quam lineæ finitæ renovare Inveſtituram favore cujuſcumque perſonæ, etiam extraneæ. *ibid. num.*15. p.374.
Vide *Emphyteuſis*.

AMOVIBILITAS.

Non obſtante Amovibilitate Beneficii, ſi privatio infligatur ob delicta, ad eam deveniri nequit, niſi eis concludenter probatis. *deciſ.*207. *num.*22. Tom.2. p.222.

ANATHOCISMUS.

Vide *Uſuræ*.

ANIMALIA.

De Animalibus a gravato alienatis, fideicommiſſum eſt reintegrandum. *deciſ.*55. *num.*3. Tom.1. p.193.
Fundi inſtructioni inſervientia reintegranda ſunt, etiamſi gregem non conſtituant. *deciſ.* 233. *num.* Tom.2. p.319.
Et ſi ſint animalia fructifera, reſtituendi quoque ſunt fructus, qui ex iis percipi potuiſſent. *ibid. num.* 16.

ANNUALITATES.

Donatarius annualitatum, ſi ſit etiam hæres univerſalis, præſumitur eas ſibi ipſi ſoluiſſe ex fructibus hæreditatis. *deciſ.* 38. *num.* 18. Tom.1. p.129.

ANTERIORITAS.

Locator deſumit anterioritatem a die tacitæ renovationis, non a die primæ Locationis. *deciſ.* 15. *n.*5. & *ſeqq.* Tom.1. p.55., & *deciſ.* 223. *num.* 8. T.2. p.275.
Reſervatio dominii Creditori, ejuſque Ceſſionario anterioritatem tribuit. *deciſ.* 68. *n.*6. Tom.1. p.235.
Anterioritas, & potioritas ſemel conſumpta nequit iterum ſuum effectum producere. *deciſ.* 243. *num.* 5. Tom.2. p.342.

ANTIDATA.

Actus vagus, & ad alias cauſas referibilis Antidatam non probat. *dec.*23. *n.*7. T.1. p.82.
In Apocha de recepto probata non remanet, ex quo careat ſubſcriptione trium Teſtium, quæ in hujuſmodi Apochis non exigitur. *ibid. num.*9. p.83.
Vide *Apocha*.

ANTIPARS.

Non debetur, ubi ea deficiunt, quorum contemplatione promiſſa fuit. *deciſ.*269. *num.*5. Tom.2. p.438.
Vide *Societas*. *Socius.*

APERITIO ORIS.

Ubi Breve nihil aliud agit, quam prævia reſtitutione in integrum cauſam alteri definiendam committere, opus non eſt Aperitione Oris. *deciſ.*89. *num.*21. Tom.1. p.324.

Pro Aperitione Oris antiquitus requirebatur concludens probatio nullitatis gratiæ Apoſtolicæ ob defectum intentionis Papæ. *deciſ.* 155. *num.* 1. Tom. 2. p. 24.

Nunc vero ſat eſt ſemiplena probatio læſionis, ac ſubreptionis, & obreptionis. *ibid. num.* 2.

Non conceditur adverſus tranſactionem inter Eccleſiaſticos initam, a Papa confirmatam, & per pluſquam centenarium tempus obſervatam, ob ſimplicem ſumum læſionis, & ſubreptionis. *ibid. num.* 4.

Quoties Bulla habet in ſe Decretum *Irritans*, & clauſulam *Sublata*, nihil opponi valet contra Gratiam in ea contentam, non obtenta prius Aperitione Oris. *deciſ.* 156. *n.* 7. Tom. 2. p. 31.

APOCHA.

Privata, Debitoris ſubſcriptione, & obligatione Camerali munita, a Iudice pro vera approbata, optime probat Creditum. *deciſ.* a 3. *n.* 3. Tom. 1. p. 81.

Vide *Antidata*.

APPELLATIO.

Confirmat, & perpetuam reddit litem, donec per ſententiam rejiciatur. *deciſ.* 206. *num.* 6. Tom. 2. p. 215.

Sententia lata poſt interpoſitam appellationem nulla eſt. *deciſ.* 207. *n.* 7. Tom. 2. p. 219.

Non admittitur appellatio a Declaratoria Cenſurarum a lege latarum, ubi crimen eſt notorium, ita ut Iudex decipi nequeat, vel excommunicandus eſt verus contumax. *ibid. num.* 8. p. 220.

Secus ubi Declaratoria ſupponit præcedens delictum, circa quod Judex decipi valet, ex quo vel non ſit verum, vel non ſit in proceſſu legitimo deductum *ibid. num.* 10.

Contumax de jure non appellat. *ibid. num.* 9.

Appellatio non a pœna, ſed ab incurſu in pœnam ſperni nequit. *ibid. num.* 11.

Ad appellandum, decendium a jure conceditur. *deciſ.* 25. *num.* 1. Tom. 1. p. 87.

Et poſſeſſio capta intra dictum terminum eſt nulla. *ibid. num.* 11. p. 89., & *deciſ.* 29. *num.* 1. p. 103.

Sed revalidatur, ſi appellatio interpoſita non fuerit tempore debito. *deciſ.* 29. *num.* 2. Tom. 1. p. 103.

Non ſolent appellare, niſi victi. *deciſ.* 70. *n.* 2. Tom. 1. p. 242.

Per appellationem ſuſpenditur effectus ſententiæ, eaque ita remanet, ac ſi nunquam emanaſſet. *deciſ.* 114. *num.* 4 Tom. 1. p. 431.

Judicatum, licet per Appellationem ſuſpenſum, præſumptionem præbet boni juris. *dec.* 143. *num.* 10. Tom. 1. p. 539.

APPROBARE. APPROBATIO.

Approbare dicitur qui non improbat. *deciſ.* 69. *num.* 8. Tom. 1. p. 239.

Approbatio computi efficit, ut omnia ibi ſcripta pro veris juſtificatis habeantur. *dec.* 79. *num.* 12. Tom. 1. p. 274.

AQUA VITIS.

Ex notula pretii vini, & omnium expenſarum ſatis conſtat de intrinſeco pretio aquæ vitis in iis conſiſtente, nec eſt neceſſaria alia pretii liquidatio. *deciſ.* 35. *n.* 9. Tom. 1. p. 118.

Ementes pretio intrinſeco ab Eccleſiaſticis aquam vitis, ſtare debent circa quantitatem expenſarum rotulæ juratæ, ab iiſdem Eccleſiaſticis tradendæ. *dec.* 43. *n.* 1. T. 1. p. 148.

Vide *Jus privativum*.

ARBITRIUM.

Regulatur a jure. *dec.* 109. *n.* 1. Tom. 1. p. 406., & *dec.* 155. *num.* 3 Tom. 2. p. 24., & *dec.* 271. *num.* 3. Tom. 2. p. 446.

Unde poſita juſtificatione Literarum, Judex non poteſt arbitrari pro retardanda earum executione. *dec.* 109. *num.* 1. Tom. 1. p. 406.

ARBORES.

Dominus utilis libere poteſt Arbores incidere. *dec.* 58. *num.* 4. Tom. 1. p. 203.

ARCHIVUM.

In Archivis reponuntur, & cuſtodiuntur ſcripturæ authenticæ; unde quoties ibi fuerunt regiſtratæ, plenam fidem merentur. *dec.* 84. *num.* 31. Tom. 1. p. 306.

Documentum reſpiciens acta Civilia recte extrahi poteſt ab Archivo Inquiſitionis. *ibid. num.* 37. p. 307.

Jura extracta a publicis Archivis, & ſignata ab Officialibus perfecte probant etiam abſque partis citatione. *dec.* 227. *n.* 4. T. 2. p. 488.

Vide *Regeſtrum*.

ARGUMENTUM.

In exorbitantibus, & odioſis argumentum a pluribus ad pauciora non procedit. *dec.* 190. *num.* 2. Tom. 2. p. 150.

Nimis probans rejiciendum eſt. *dec.* 261. *n.* 15. Tom. 2. p. 408.

ARTICULI.

In materia profana facillime Articuli admittuntur, etiamſi nonniſi aliqualiter prodeſſe poſſint. *deciſ.* 274. *num.* 1. Tom. 2. p. 455.

Immo ſufficit, ſi concurrat unius articuli relevantia rigoroſe non examinanda. *ibid. num.* 2.

Admittendi ſunt favore ejus, qui in poſſeſſorio obtinuit. *ibid. num.* 3.

Ut Articuli dicantur irrelevantes, ex quo tendunt ad probandum titulum omnino diverſum ab allegato, requiritur, ut per Procuratorem ſpecialiter conſtitutum prædictus titulus unice, & principaliter pro fundamento intentionis allegatus fuerit. *ibid. n.* 4.

Poſita neceſſitate adhibendi Teſtes, admittuntur articuli. *ibid. num.* 8.

ASSERENS ASSERTIO.

In commodum aſſerentis, ac damnum tertii non

non habetur ulla ratio aſſertionis. *deciſ.*40. *num.*3. Tom.1. p.136.

Simplex aſſertio nihil probat. *dec.*60. *num.*2. Tom.1. p.207.

Collitigantis aſſertio non juſtificata, non attenditur, *dec.* 180. *num.*10. T.2. p.123.

ASSIGNATIO.

Obſervantia, & conſuetudo declarant, quid in aſſignatione conceſſum fuerit. *dec.*57. *n.*26. Tom.1. p.201.

ASSOCIATIO.

Ad fundum emphyteuticum denegari oequit aſſociatio pro Canonibus decurſis. *deciſ.*209. *num.*3. Tom.2. p.227

Deficiente credito, ceſſat fundamentum aſſociationis. *deciſ.*63. *num.*13. Tom.1. p.221. & *deriſ.*77. *num.*3. Tom.1. p.266

Non conceditur contra legitimum Poſſeſſorem *deciſ.*100. *num.*31. Tom.1. p.377

Venditori competit aſſociatio in vim reſtitutionis Dominii. *deciſ.*106. *num.*2. Tom.1. p.398

Eſt remedium executivum. *ibid. num.*3. & *deciſ.*136. *num.*1. Tom.1. p.506

Ad effectum obtinendi aſſociationem, creditum debet eſſe certum, & liquidum in quantitate tam ſortis, quam fructuum. *deciſ.*106. *n.*10. Tom.1. p.398

Non probata moderna poſſeſſione penes Reum conventum non conceditur aſſociatio. *ibid. num.*12. p.399

In Prædiis ruſticis probata aſſociatione, perceptio fructuum præſumitur; an vero idem ſit in Prædiis urbanis, remiſſive. *deciſ.* 108. *num.*6. Tom.1. p.403

In Judicio Aſſociationis identitas Bonorum probari debet per certa, ac indubia argumenta, non vero per præſumptiones. *deciſ.*136. *num.*8. Tom.1. p.508

Aut æquivocas probationes. *ibid. num.*9.

In Prædiis urbanis, probata aſſociatione, utrum probanda ſit etiam fructuum perceptio. *deriſ.*152. *num.*4. Tom.2. p.13

Aſſociatis ad poſſeſſionem alicujus Prædii, totum unicuique eſt attribuendum. *ibid.num.*5.

Probatis extremis requiſitis, aſſociatio concedenda eſt. *deriſ.*176. *num.*1. Tom.2. p.107

Poſt ſatisfactionem Creditoris immiſſi in Salviano, aſſociatio debetur aliis Creditoribus. *deciſ.*276. *num.*1. Tom.2. p.459

Exhibens notulam fructuom perceptorum ad excludendam ſatisfactionem proprii crediti ſatetur ſe poſſidere titulo aſſociationis, non titulo Dominii. *ibid. num.*11. p.461

ATTENTATA.

Collatio Beneficii cum ſucceſſiva poſſeſsiooe capta intra terminum In Edicto ſignatum eſt oulla & attentata. *der.*205. *n.*1. T.2. p.212

Limitatur in Beneficiis liberæ collationis, non obſtante affixione Edicti, quæ io iis oon requiritur. *ibid. num.*2.

Declaratur, ſi nullitas, & attentata intra dictum terminum, & re integra opponantur; ſecus ſi ex poſt, & jam elapſis diebus in Edicto aſsignatis. *ibid. num.*3.

Concurrente bono jure Attentantis non apponitur ſequeſtrum ex ſtylo Rotæ. *ibid. num.*4.

Renuntiatum dicitur attentatis ob proſecutionem Judicii abſque oppoſitione nullitatis, & circumſcriptionis præcedentis Judicati. *deciſ.*222. *num.*2. Tom.2. p.271

Fortius ſi acceptatum fuerit. *ibid. num.* 3.

Aſsiſtentia boni juris liberat a purgatione Attentatorum. *ibid. num.*4. p.272

Sequeſtra relaxata ante notificationem Literarum executorialium ſunt attentata, & nulla. *deriſ.*125. *num.*1. Tom.1. p.458

Prout attentati ſunt, & nulli actus geſti poſt præſentatam inhibitionem Rotalem. *ibid. num.*2.

Etiamſi dubium fuerit, quid inhibitio comprehendat; quia recurrendum eſt pro declaratione ad Rotam. *ibid. num.*4. p.459

Et generaliter ad Judicem Cauſæ, quo excepto, nulli licitum eſt io ea jus dicere. *ibid. num.*5.

Sequeſtrum, & executio facta pro credito illiquido, pro quo nullum Judex relaxavit mandatum, ſunt attentata. *ibid. num.*6.

Quoties conſtat de bono jure attentantis, nec adeſt violentia doloſa, de praxi Rotæ attentata rigoroſe non purgantur, ſed per viam nullitatis proceditur. *ibid. num.*8.

Quidquid innovatur, pendente appellatione, eſt attentatum. *deriſ.*161. *num.*1. Tom.2. p.43

Commiſſa in ſpretum inhibitionis Rotalis ſunt rigoroſe purganda per refectionem omnium damnorum, & expenſarum tam judicialium, quam extrajudicialium. *ibid. num.*2

Factum Judicis nulliter, & attentate procedentis exiſtimatur factum Partis. *ibid. num.*3.

Actio attentatorum præſcribitur ſpatio 30. annorum. *deciſ.*177. *num.*1. Tom.2. p.111.

Maxime concurrente re judicata, per quam iiſdem renuntiatum cenſetur. *ibid. n.*2. p.112

Purgatio attentatorum oon eſt ab aliis Judicibus demandanda, quando Judex, coram quo attentata commiſſa ſunt, ea neglexerit. *ibid. num.*3.

In attentatis magis vindicatur contempta Judicis majeſtas, quam jus actionis. *ibid. num.*4. p.113

Actio attentatorum non datur contra tertium, cauſam ab attentante non babentem. *ibid. n.*5.

Datur tamen contra ſucceſſorem. *ibid. n.*7.

Actus geſti in una cauſa non producunt attentata in altera prorſus diverſa. *ibid. n.*9. p.114

Attentata delictum ſapiunt, ideoque debent eſſe clara, atque in dubio ſunt excludenda. *ibid. num.*11.

Exactio facta a ſponte ſolvente, nullo pendente coo-

concurſu, nec Judicis inhibitione interveniente, non eſt attentata. *ibid. num.*12.

Geſta lite pendente, & poſt inhibitionem de nihil innovando, ſunt attentata. *deciſ.*183. *num.*1. Tom.2. p.130

Et in priſtinum ſtatum ſunt reducenda. *ibid. num.*2.

Præcipue ſi novatio commiſſa fuit ad eludendum judicium. *ibid. num.*3.

Ad purgationem attentatorum conſequendam non eſt neceſſarium examen boni juris, ſed ſufficit litis pendentia. *ibid. num.*4.

Quæ ex proteſtatione, & Jurium productione citata parte inducitur. *ibid. n.*5. p.131

Commiſſa in ſpretum inhibitionis in Decreto remiſſionis Cauſæ contentę validius purganda ſunt. *ibid. num.*6.

Præſertim concurrente ſcientia mali juris. *ibid. num.*6.

Attentantes tenentur ad omnia damna, & intereſſe, & fructus, qui percipi potuiſſent. *ibid. num.*7.

Contra attentantes leviores admittuntur probationes, & depoſitiones extrajudiciales. *ibid. num.*10.

AUTH. RES QUÆ.

Non prodeſt differenti petitionem Dotis poſt obitum hæredis gravati dotantis. *deciſ.*11. *num.*6. Tom.1. p.41. & *deciſ.* 44. *num.* 13. Tom.1. p.151

Et dilatio, atque negligentia in hoc caſu ex quibus eruatur. *deciſion.*44. *numer.*13. Tom.1. p.151

Privilegium *Auth. Res quæ* non habet locum, niſi in ſubſidium, & probata inſufficientia bonorum liberorum. *deciſion.*123. *numer.*2. Tom.1. p.451

Hujus autem probationis onus, ubi agitur de Dote detrahenda, incumbit detrahere volenti. *ibid. num.*3.

Vide *Dos quoad Auth. res quæ.*

AUTHOR.

Cauſam habens ab alio, revocare, & intervertere nequit actum, quem nec revocare, nec intervertere poterat ejus author. *deciſ.*109. *num.*10. Tom.1. p.407

AVUS:

Vide *Educatio. Alimenta.*

AXIOMATA.

Pro uno eodemque credito duplex dari nequit ſatisfactio. *dec.*198 *num.*6. Tom.2. p.181

Nemini præjudicant res inter alios geſtæ, & a quibus jus proprium non deſumitur. *ibid. num.*9. p.182

Ex propria culpa, & mora nemo commodum reportare poteſt in alterius perniciem. *deciſ.*200. *n.*5. Tom.2. p.189., *dec.*84. *num.*50. Tom.1. p.310

Turpe eſt proprium dictum retractare. *dec.*207. *num.*20. Tom.2. p.222

Expreſſum, & demandatum in uno caſu, non eſt trahendum ad alterum caſum. *deciſ.*216. *num.*6. Tom.2. p.249

Nemo propriam pecuniam profundere præſumitur. *ibid. num.*17. p.251. *deciſ.*56. *num.*7. Tom.1. p.195.

Media ubi ſunt mala, etiam intentio eſt mala *deciſ.*8. *num.*16. Tom.1. p.29

Quando finis eſt malus, ejus etiam præordinatio mala eſſe intelligitur. *ibid. num.*17.

Nemo debet ob unam, eandemque rem duplici onere gravari. *deciſ.*9. *num.*13. T.1. p.33

Æqualitas in Judiciis ſervari debet. *ibid. n.*15.

Ad iteratam ſolutionem nemo tenetur. *dec.*10. *num.*10. Tom.1. p.36

Res inter alias acta tertio minime nocet. *ibid. num.*11.

Deciſio unius quæſtionis ſtatum non firmat quoad aliam diverſam. *deciſ.*12. *num.*18. Tom.1. p.43

Antecedente non probato, conſequens nullius eſt ponderis. *deciſ.*14. *n.*13. Tom.1. p.50

Ex diverſis non valet illatio. *deciſ.*23. *num.*4. p.92., *dec.*27. *n.*35. p.100., *dec.*31. *n.*21. p.109., *deciſ.*69. *n.*12. pag.239., *deciſ.*72. *num.*13. p.249., *dec.*98. *num.*12. pag.361., *deciſ.*102. *num.*5. p.383. Tom.1. *deciſ.*162. *num.*6. Tom.2. p.46

Nemo captare poteſt lucrum ad alios pertinens. *deciſ.*35. n.2. Tom.1. p.117

Locupletari nemo debet cum aliena jactura. *ibid. num.*8. p.118., *& deciſ.*169. *num* 33. Tom.2. p.83.

Res intelligendæ ſunt juxta ſubjectam Materiam. *deciſ.*46. *num.*7. Tom.1. p.157

Non entis nullæ ſunt qualitates. *dec.*47. *n.*24. Tom.1. p.163

Quæ ad proprium commodum fiunt, non includunt commodum alienum. *dec.*48. *num.*24. Tom.1. p.169

Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis. *deciſ.*49. *num.*2. Tom.1. p.171., *& deciſ.*97. *n.*14. Tom.1. p.356

Duo vincula magis ligant, quam unum. *deciſ.* 40. *n.*5. Tom.1. p.171.

Fruſtra quis petit, quod jam habet. *deciſ.*74. *num.*15. Tom.1. p.256.

Melius eſt incumbere rei, quam actioni. *dec.*78. *num.*11. Tom.1. p.271

Omnis conſequens actus regulatur a ſua cauſa, & talis præſumitur, qualis eſt titulus præcedens. *deciſ.*95. *num.*17. Tom.1. p.344

Additio per verbum augmentativum potius confirmat, quam excludat id, cui fit additio. *deciſ.*95. *num.*23. Tom.1. p.345

Quilibet præſumitur propriæ indemnitati potius proſpicere, quam alienæ. *deciſ.*98. *n.*9. Tom.1. p.361

Nemo præſumitur jactare ſuum *deciſ.*108. *n.*4. Tom.1. p.403

Quod ſemel approbatum eſt, nequit amplius impugnari. *deciſ.*123. *n.*8. Tom. 1. p.452
Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe. *ibid. num.*12. p.453
In claris ceſſare debet omnis diſputatio. *deciſ.*126. *num.*7. Tom. 1. p.462
Quilibet bonorum ſuorum eſt moderator, & arbiter. *deciſ.*126. *num.*23. Tom.1. p.465
In rebus propriis ſtat pro ratione voluntas. *ibid. num.*24. p.466.
Diverſitas Caſuum diverſitatem diſpoſitionis inducit. *deciſ.*139. *num.*25. Tom.1. p.528
Nemo præſumitur agere contra proprium commodum. *deciſ.*140. *n.*6. T.1. p.531
Minor quantitas ineſt in majore *dec.*192. n.11. Tom.2. p.47
Major vero in minori comprehendi nequit. *deciſ.*202. *num.*10. Tom.2. p.201
Nemo ex alieno facto, & negligentia damnum conſequi poteſt. *dec.*175. *n.*7. T.2. p.105
Quod ſemel acceptatum fuit, nequit ſubinde in dubium revocari, & de errore reprehendi. *deciſ.* 180. *num.*9. Tom.2. p.123
Factum id cenſetur, quod alius facere impedit. *deciſ.*189. *num.*2. Tom.2. p.148
Nemo ex propria culpa, & cum aliena jactura locupletari debet. *ibid. num.*5. p.149
Ordinata Charitas incipit a ſe ipſo. *deciſ.* 190. *num.*11. Tom.1. p.153.
Singula ſingulis ſunt referenda. *dec.*214. n.15. Tom.2. p.242., & *dec.*261. *n.*14. T.2. p.412
Corruente Principali, corruit acceſſorium, quod plus illo operari nequit. *dec.*253. *n.*7. Tom.2. p.373

# B

BENEFICIALIA.

Multiplicitas titulorum in Beneficialibus non inducit nullitatem alicujus ex eis, ſed duntaxat conditionem. *dec.*206. *num.*13. Tom.2. p.216

BENEFICIATUS.

Beneficiato per Capitulum impedito a ſervitio Eccleſię debentur omnes fructus Beneficii. *deciſ.*189. *num.*1. Tom.2. p.148
Ac etiam diſtributiones. *ibid. n.*3. p.149
Etſi nullam diligentiam præſtiterit pro impedimenti remotione, nec proteſtationem pro illarum reſtitutione contra Capitulum fecerit. *ibid. num.*4.
Vide Deterioratio.

BENEFICIUM IN GENERE.

De jure omnia beneficia præſumuntur de libera collatione Epiſcopi. *dec.*204. *num.*1. & *ſub num.*8. Tom.2. p.209
Nec libertas excluditur, niſi per probationes undique concludentes. *ibid. num.*2. & *ſub num.*8.
Et aſſertiones Vicarii generalis non ſufficiunt. *ibid. num.*7. p.207
Viſitationibus declarantibus qualitates Beneficiorum valde deferendum eſt. *ibid. num.*6.
Ordinarii recognoſcere debent titulos Beneficiorum pro recognoſcendis eorum legitimis, aut illegitimis Poſſeſſoribus. *ibid. num.*10.
Ex edicto generaliter concepto, & ad alium effectum promulgato probata non remanet ſervitus Beneficii. *ibid. n.*13. p.211.
Vide *Poſſeſſio in Beneficialibus.*
*Collatio.*
*Privatio.*
*Vacatio.*
Beneficium debetur præſentato ab exiſtente in quaſi poſſeſſione, *dec.*217. *n.*19. T.2. p.256
Exiſtenti de genere vocatorum debetur Beneficium etiam non præſentato. *ibid. num.*27. & 28. p.258
Dimiſſio Beneficii in jure æquipollet vacationi per obitum. *deciſ.*25. *n.*2. Tom.1. p.87.
Libertas Beneficiorum præſumitur. *deciſ.*55. *num.*6. Tom.1. p.343
Et hæc præſumptio habetur pro liquidiſſima probatione. *ibid. num.*7.
Et Proviſus Apoſtolicus non tenetur libertatem probare. *ibid. num.*8.
Maxime quando S. Sedes reperitur in quaſi poſſeſſione conferendi. *ibid. num.*9.
Neque proviſio facta ab Ordinario tamquam de Jurepatronatus in vacatione, de qua diſceptatur, hujuſmodi onus refundit in Proviſum Apoſtolicum, aut nocet S. Sedis poſſeſſioni. *ibid. num.*10.
Oſervantia eſt optima interpres qualitatis cujuſque Beneficii. *dec.*258. *n.*13. T.2. p.296
Præſertim quando eſt fundationi proxima. *ibid. num.*14.

BENEFICIUM QUOAD ÆTATEM.

Puer Laicus, & illiteratus eſt incapax Beneficii Eccleſiaſtici. *deciſ.*101. *n.*9. T.1. p.379
Valida eſt nominatio pueri laici, ſi Patroni conditionem apponant obtinendi prius diſpenſationem apoſtolicam pro ętate, & Ordinarium rogent ad conferendam primam Tonſuram ante inſtitutionem. *deciſ.*109. *n.*17. Tom.2. p.409
Et conſequenter valida eſt etiam ſubſequens gratia pro præſentato cum derogatione medietatis vocum prævia diſpenſatione a defectu ætatis. *ibid. n.*18.
Præſentari poteſt inhabilis ex defectu ætatis ſub conditione diſpenſationis reportandæ, quæ deinde ad ipſum diem præſentationis retrotrahitur. *dec.*147. *n.*8. Tom.1. p.553
Decimus quartus annus, licet inceptus, & non completus, ſufficit pro aſſecutione Beneficii. *dec.*260. *n.*20. Tom.2. p.405
Vide *Ætas.*

BE-

BENEFICIUM QUOAD ALTERNATIVAM.
Epiſcopus inſtituendo ad Beneficium tamquam de Jurepatronatus, eo non exiſtente, allegare nequit alternativam. *deciſ.*95. *num.*4. Tom.1. p.343
BENEFICIUM QUOAD AMOVIBILITATEM. Vide *Amovibilitas*.
BENEFICIUM QUOAD DEVOLUTIONEM.
Patronis Laicis ad præſentandum competit quadrimeſtre, intra quod non facta legitima præſentatione, Beneficium devolvitur. *dec.* 215. *num.*1. Tom.2. p.245
Evitatur devolutio ob quamlibet juſtam, & inopinabilem credulitatem. *deciſ.*131. *n.*7. Tom.1. p.483
Ut devolutio habeat locum in electione, requiritur poſitivus dolus, & contemptus Apoſtolicarum Conſtitutionum concludentiſſime prodandus. *ibid. num.*12. p.485
BENEFICIA QUOAD FRUCTUS.
Ad acquirendos fructus Beneficiorum, & commendarum non ſufficit gratiæ collatio, ſed ejus executio requiritur. *dec.*216. *num.*10. Tom.2. p.250
Beneficiato per Capitulum impedito a ſervitio Eccleſiæ debentur omnes fructus Beneficii. *deciſ.*189. *num.*1. Tom.2. p.148
Etiamſi Beneficiatus nullam diligentiam præſtiterit pro impedimenti remotione, nec proteſtationem pro illarum reſtitutione contra Capitulum fecerit. *ibid. num*4. p.149
Reditus Beneficii ſatis per quinquennium probatur. *deciſ.* 194. *num.*9. Tom.2. p.169
BENEFICIUM QUOAD PRÆLATIONEM.
Ubi præſentari poteſt unus, vel alter ex pluribus familiis, ordo ſcripturæ non tribuit prælationem. *deciſ.*178. *num.*8. T.2. p.117
Præcipue quando in Patronum activum dirigitur talis facultas præſentandi, quo caſu ille præſentare valet remotiorem. *ibid. n.*9.
Intellige prædicta, quoties fundator jus paſſivum in genere prius direxit ad ſuos conſanguineos, & deinde varias Familias nominavit. *ibid. num.*10.
Nominatus a majori numero Patronorum præferendus eſt. *deciſ.*259. *num.*3. T.2. p.397
Quoties major idoneitas tribuit vacationem dependenter a Patronorum nominatione, præferendus eſt ille, qui a majori illorum parte præſentatus eſt *ibid. num.*7. p.398
Etiamſi præſentatus a minori habeat majores qualitates. *ibid. num.*8. p.399
Ubi vero vacationem independenter a nominatione tribuit, prælatio debetur habenti majores prærogativas. *ibid. n.*9.
Pro aſſecutione Beneficii ſenioritas prælationem tribuit. *ibid. num.*11.
Prout qualitas Sacerdotalis in concurſu ſimplicis Clerici. *ibid. num.*12. p.400
Itemque ordo ſcripturæ *ibid. num.*13.
*Tom.II.*
Necnon major doctrina, ac ſcientia, *ibid. num.*14.
Ac approbatio ad confeſſiones Sacramentales audiendas. *ibid. num.*15.
Qualitas Domicilii ad effectum prælationis attenditur quoad Beneficia curata, vel reſidentialia, non vero quoad ſimplicia. *ibid. num.*20. p.401.
Et in paritate cæterarum qualitatum, non in diſparitate. *ibid. num.*21.
Qualitas originis prælationem non tribuit, quoties Teſtator generaliter omnes vocat tam commorantes in loco Beneficii, quam extra. *ibid. num.*22.
Paupertas unius Præſentati, & poſſeſſio alterius Beneficii in alio Præſentato, Prælationem non dant, niſi in paritate cæterarum qualitatum. *ibid. num.*23.
Quo caſu probare oportet tum paupertatem, tum quod alter ex Beneficio poſſeſſo recipiat congruam ſubſtentationem. *ibid. n.*4. p.402
BENEFICIUM QUOAD PRIVATIONEM. Vide *Privatio*.
BENEFICIUM QUOAD QUALITATEM SACERDOTALEM.
Beneficia ſimplicia, & Laicalia non requirunt qualitatem Sacerdotalem actu. *deciſ.*197. *num.*4. Tom.2. p.176
Facultas celebrandi per interpoſitam Perſonam probat Beneficium eſſe *habitu*, & *potentia* Sacerdotale, non *actu*. *ibid. num.*5. p.177
Secluſo præcepto celebrandi per ſe ipſum, & prohibitione celebrandi per interpoſitam Perſonam vel expreſſe, vel per æquipollens inductis, Beneficia ſemper judicantur clericalia, & Sacerdotalia *habitu*, & non *actu*. *ibid. num.*6.
Qualitas Sacerdotalis actu compatibilis eſt cum facultate celebrandi per alium, concurrente voluntate fundatoris. *ibid. num.*7.
Præſentatio facienda Sacerdotis bonis moribus præditi non concludit qualitatem Sacerdotalem *actu* in Beneficio, niſi expreſſe, vel æquipollenter adſit præceptum celebrandi per ſe ipſum. *ibid. num.*9. p.178
Qualitas Sacerdotalis *actu* ex quibus volita cenſeatur. *ibid. num.*10.
Ex præſentationibus factis de Sacerdotibus non concluditur qualitas Sacerdotalis *actu* in Beneficio, niſi fuerint coactæ. *ibid. num.*11.
BENEFICIUM QUOAD RESERVATIONEM.
Ad excludendas reſervationes Apoſtolicas conſuetudo præciſe probanda eſt in vacationibus ſecutis in menſibus reſervatis. *deciſ.*83. *n.*26 Tom.1. p.296
Ut Literæ Apoſtolicæ exequi debeant, ſufficit unam ex reſervationibus alternative expreſſis verificari. *deciſ.*95. *num.*5. Tom.1. p.296
Ut Litteræ Apoſtolicæ exequi debeant, ſufficit unam ex Reſervationibus alternative expreſ-
Ooo 2 ſis

ſis verificari . *deciſ.95. num.5.* Tom.1. p.343

Reſervationes Apoſtolicæ læſæ non remanent ab antiquiſſima poſſeſſione . *deciſ.146. num.5* Tom.1. p.550

Et de ratione . *ibid. num.6.*

Vide *Subcollector . Subcollectoria .*

BENEFICIUM QUOAD UNIONEM.

Vide *Vnio .*

BENEFICIUM *CAP. ODOARDVS.*

Vide *Clericus quoad Cap. Odoardus.*

BENEFICIUM *DEDVCTO NE EGEAT.*

Vide *Compenſatio .*

BENEPLACITUM .

Verba : *Et deinde ad beneplacitum* = longum tempus, immo perpetuum important . *deciſ.50. num.4.* Tom.1. p.174

Et efficiunt , ut obligatio , & hypotheca contracta quoad primum novennium afficiant aliud quodcumque ſucceſſivum tempus uſque ac Contrahentes non recedant . *ibid. num.5.*

Non obſtante conditione faciendæ diſdictæ. *ibid. num.6.*

Expirat per mortem Locatoris.*ibid.n.17.*p.176

Limita concurrente pacto , ut beneplacitum ſit revocandum per diſdictam . *ibid.n.18*

Apoſtolicum Beneplacitum , vel auctoritas Ordinarii non requiritur in Inveſtimentis activis . *deciſ.117. num.8.* Tom.1. p.435

Et quoad Beneplacitum Apoſtolicum vide *Cenſus :*

Iſtud poteſt ſubſequi contractum , & impetrari cum retrotractione , & revalidatione uſque ab initio . *ibid. num.4.* p.434

An in contractu utili Eccleſiæ ſit neceſſarium. remiſſive. *deciſ.133.num.21.* T.1.p.500

Iſtud tamen per longam obſervantiam præſumitur in contractibus inter duas Eccleſias geſtis . *ibid. num.22.*

BILANCIVM.

Vide *Societas . Socius .*

BINVBATVS.

Pœna Binubatus tolli nequit per pactum *deciſ.230. num.11.* Tom.2. p.309

Declara id procedere in Dote conſtituta ex bonis liberis Mulieris. *ibid. num.12.*p.310

Veluti quando Bona ſimpliciter donata Mulieri fuerunt , & per ſeparatum actum in dotem tradita cum conditione de illa ſuperlucranda a Viro in caſu prædeceſſus Uxoris . *ibid. num.13.*

Secus ſi dos a Viro non ſimpliciter donata , aut promiſſa fuerit , ſed conſtituta cum pacto reſolutivo in caſu prædeceſſus Vxoris; tunc enim pœna binubatus non intrat . *ibid. n.14.*

BONA IN GENERE.

Defectio Bonorum ſufficienter probatur ex Inventario . *deciſ.54. num.3.* Tom.1. p.191

Stabilium Bonorum defectio imputari non valet , niſi facto gravati, & de ratione . *ibid. num.4.*

Per lapſum trium annorum non præſumitur mutatus ſtatus bonorum . *deciſ. 104. num.7.* Tom.1. p.390

Libera in hereditate gravati reperta præſumuntur ſufficientia ad ſolutionem legitimę,& Dotis . *deciſ.123. num.3.* Tom.1. p.452

Et ad probandam inſufficientiam requiritur exacta firmatio ſtatus hæreditarii . *ibid. num.6.*

Monaſterium , cui Bona univntur , obnoxium remanet oneribus , & obligationibus iiſdem bonis infixis. *deciſ.133. num.4.* Tom.1.p.496

Vnio , ſive incorporatio bonorum dignoſcitur ex ſolutione onerum iiſdem infixorum . *ibid. num.7.* p.497

Concurſus Creditorum , & defectus oblatorum ad bona ſub haſta poſita probant deficientiam bonorum liberorum . *deciſ.235. num.1.* Tom.2. p.322

BONA ECCLESIÆ.

Anteceſſor propria authoritate , & ſine legitima cauſa minuere nequit fundum Eccleſiæ . *deciſ.233. num.9.* Tom.2. p.317

Etiamſi agatur de re modica ,niſi una cum modicitate concurrat ejus inutilitas , & Eccleſiæ utilitas . *ibid. num.10.* p.318

Cum Epiſcopo domum Eccleſiæ demoliente auctoritate Sac. Congregationis non eſt nimis rigide agendum circa probationem neceſſitatis demolitionis , & utilitatis ab ea Eccleſiæ provenientis . *ibid. num.12.*

Vide *Deterioratio .*

BONA FIDEICOMMISSARIA.

Bona permutata cum Bonis fideicommiſſariis , horum naturam induunt , & reſtitutioni ſunt obnoxia , maxime quando reperiuntur penes gravatum . *deciſ.144. num.9.* Tom.1. p.542

Etiamſi permutatio facta non fuerit nomine Fideicommiſſi . *ibid. num.10.* p.543

Liquidatio bonorum Fideicommiſſariorum facienda duntaxat eſt in executione rei judicatæ . *deciſ.179. n.2.* T.2. p.118

Vide *Fideicommiſſum in genere .*

*Hæres gravatus .*

BONA FIDES.

Concurrente in Ceſſionario Cenſus negligentia cauſante inexigibilitatem , & bona fide in Cedente , ab hoc non debentur fructus loco damnorum , & intereſſe . *deciſ.211. num.9* Tom.2. p.236.

Ceſſante autem in cedente bona fide ob ſcientiam inexigibilitatis , & decoctionis debitoris , ab eo debentur fructus . *ibid. n.10.*

Per recognitionem bonę fidei , aliaſque declarationes eludi nequeunt , aut diminui jura , & hypothecæ ante ipſas contractæ. *dec.171. num..2.* Tom.2. p.91

Niſi adminicula concurrant . *ibid. num.3.*

Recognitio bonę fidei dicitur facta tempore ſuſpecto , ſi ante illam contractæ fuerint hypothe-

pothecæ ſuper bonis ſub eadem recognitione cadentibus. *ibid. num.*10. p.93

BVLLA.

Quoties habet in ſe *Decretum irritans*, & clauſulam *ſublata*, nihil opponi valet contra Gratiam in ea contentam, non obſtante prius aperitione oris. *deciſ.*156. *num.*7. T.2. p.31

Expeditio Bullarum retrotrahitur ad diem ſignatę ſupplicationis. *deciſ.* 257. *num.*6. Tom.2. p.391

Actus præcedentes expeditionem Bullarum ſunt mere præparatorii. *ibid. num.*7.

Gratia ſubſtantiatur in ſola ſignatura Papæ, & ad ejus diem retrotrahitur expeditio Bullarum, non vero ſubſtantiatur in ſola Signatura Nuntii pro dignoſcendo valore expleta. *ibid. num.*10. p.392

BVLLA BARONVM.

Redigit eorum bona fideicommiſſaria ad ſtatum libertatis favore Creditorum. *deciſ.*262.*n.*18 Tom.2. p.414

Licet agatur de diſſolvendis Debitis ante promulgationem dictę Bullæ contractis. *ibid. num.*19.

C

CADVCITAS.

Ob diſdictam remiſſa cenſetur a Locatore variare valente, ſi Conductori permittat fruitionem rei locatæ. *deciſ.*223. *n.*14. Tom.2. p.276

Prout ſi petat, ac recipiat penſiones. *ibid. num.*15. p.277

Sicuti Caducitas Emphyteutę denuntiata ob non ſolutionem Canonum remiſſa cenſetur per ſucceſsivam Canonum receptionem. *ibid. num.*18.

Prædicta autem caducitas ob diſdictam facilius remiſſa judicatur, ſi diſdicta facta fuerit durante termino locationis *ibid. num.*17.

Deficiente Inſtrumento Inveſtituræ, & Emphyteuſi jam pluries ad extraneos perventa non admittitur pœna caducitatis ob alienationem in manus mortuas. *dec.*250. *n.*1. T.2. p.359

In dubio excludenda eſt. *ibid. num.*9. p.361

CALCVLVS.

Erroneus impugnari poteſt, ejuſque emendatio peti etiam ab hæredibus. *deciſ.*202. *num.*11. Tom.2. p.202

Vide *Partitæ*.

CALVMNIA.

Ad repellendum gratioſe ſubrogatum intervenire debet uſque ab initio litis. *deciſ.*149. *num.*12. Tom.1. p.559

Eaque excluditur a titulo etiam levi. *ibid. num.*13. & 16.

Cujuſmodi eſt ille, qui oritur ex favorabili ſententia. *ibid. num.*14.

Sententia diverſum punctum reſpiciens non eſt allegabilis pro excluſione calumnię. *ibid. num.*15.

CAMBIVM.

Pro tranſmiſsione pecuniæ de uno in alium locum ſolvenda ſunt Cambia. *deciſ.*61. *num.*2. Tom.1. p.209

Quæ cedere debent damno Debitoris, non Creditoris. *ibid. num.*3.

Debitori vero Cambii quando incumbat onus tranſmittendi pecunias. *ibid. n.*8. p.210

Teſtimoniis Mercatorum circa quantitatem cambiorum ad pecunias tranſmittendas plena fides adhibetur. *ibid. num.*12.

Mandatum relaxatum pro Cambio extincto eſt injuſtum. *deciſ.*137. *num.*2. Tom.1. p.510

Evicta re Creditori adjudicata pro extinctione Cambii, iſtud reviviſcit tam quoad ſortem, quam quoad fructus, loco damnorum, & intereſſe. *ibid. num.*3. & 5.

Extinctum non dicitur, ubi res adjudicata perpetuo, & irrevocabiliter non eſt permanſura penes Creditorem. *ibid. num.*4. p.511

Creari nequit ex fructibus alterius Cambii. *deciſ.*174. *num.*2. Tom.2. p.99

Contrarium. *ibid. num.*6. & 7. p.100

Promiſſa veritate, & realitate Cambii, ſi ea de facto non concurrat, præſtari debent a promittente tam ſors, quam fructus loco damnorum, & intereſſe. *deciſ.*232. *num.*1. Tom.2. p.313. & *deciſ.*264. *num.*1. T.2. p.420

Debitor Cambii tenetur ad ſortem, & etiam ad ad fructus, ſi concurrant requiſita neceſſaria ad licitam perceptionem uſurarum. *dec.*248. *num.*1. Tom.2. p.356

Per ſolutionem debitorum Creditoris Cambii factam a Debitore ejuſdem ſine mandato non minuitur realitas Cambii, aut deficit curſus uſurarum, ſed tantum debetur compenſatio *ibid. num.*2.

Fructus percepti ex Cambio ceſſo non in ſolutum, ſed pro ſolvendo, aut in pignus extenuant ſortem. *deciſ.*264. *num.*10. T.2. p.422

CAMPSOR.

Publici Campſores habentur ad inſtar Depoſitariorum. *deciſ.*269. *num.*1. Tom.2. p.436

CANCELLATIO.

Continens veriſimilem cauſam, & ſolitam ſcribentis nihil probat. *dec.*168. *n.*8. T.2. p.434

Inducit denegationem, & incompetentiam rerum deſcriptarum. *deciſ.*202. *n.*5. T.2. p.197

CANONES IN PROFANIS.

Ad fundum emphyteuticum denegari nequit aſſociatio pro Canonibus decurſis. *deciſ.*209. *num.*3. Tom.2. p.227

Ex fructibus rei emphytheuticæ ſolvi debent. *dec.*56. *num.*6. Tom.1. p.195

Fructus intelliguntur deducto Canone. *ibid. num.*10. p.196

Solvendi ſunt ab eo, qui poſſidet, & fructus per-

percipit. *deciſ.*171. *num.* 18. Tom.2. p.95

CANONICVS.

Tam Canonici, quam Dignitates, deficiente legitimo impedimento, tenentur per ſe ipſos, & non per ſubſtitutos celebrationes Miſſarum, & alia Divina Officia adimplere. *deciſ.*121. *num.*1. Tom.1. p.447

Quod tamen limitatur concurrente contraria conſuetudine. *ibid. num.*2.

Vide *Ordo. Gradus &c.*

CANONICVS PÆNITENTIARIVS.

Vide *Electio*.

CAPITVLA MATRIMONIALIA.

Capitulis Matrimonialibus potius ſtandum eſt, quam Inſtrumento renuntiationis, etiamſi Mulier iis non intervenerit, ſed intervenerit Inſtrumento. *deciſ.*59. *num.*3. T.1. p.204

Limita quoad conditionem novam, non comprehenſam in Capitulis. *ibid. num.*5.

Sed contrarium procedit excluſo animo recedendi a capitulis, vel quidquam innovandi in Inſtrumento. *ibid. num.*6.

Ex ſimplici relatione ad capitula non excluditur animus addendi, & innovandi in Inſtrumento. *ibid. num.*8. p.205

CAPITVLVM.

Cathedralis Capitulo in funeribus competit prærogativa elevandi unice propriam Crucem in excluſionem Parochialium. *deciſ.*89 *n.*4. Tom.1. pag.320., *dec.*170. *n.*1. T.2. p.84

Beneficiati utrum dicatur pars Capituli *dec.*89. *num.*5. Tom.1. p.320

Conſtituitur dumtaxat a Canonicis. *ibid. n.*6., & *deciſ.*170. *num.*3. & 14. Tom.2. p. 84. 86

Collegium Hebdomadariorum Eccleſiæ Cathedralis eſt dependens a Capitulo, & illius ſervitorium. *deciſ.*89. *num.*13. Tom.1. p.322, & *deciſ.*170. *num.*15. Tom.2. p.86

Et ſic præciſive ab unione, & conjuctione cum eodem Capitulo, eſt inferius, & minus dignum Collegiata. *deciſ.*89. *n.*14. T.1. p.322

Conſtituitur a ſolis Canonicis tamquam membris, & fratribus Epiſcopi, licet Eccleſia habeat Beneficiatos, Hebdomadarios, alioſque ſimiles Presbyteros etiam Chori ſervitio addictos. *deciſ.*127. *num.*3. Tom.1. p.470

Quoties tamen dicti Presbyteri coadunantur, & incedunt cum Canonicis, unum corpus efformant cum Capitulo. *ibid. num.*4.

Secus vero eſt, quoties ſejuncti, ac per ſe incedunt. *ibid. num.*5.

Aliud eſt agere de corpore Capituli, aliud de ſingulis Canonicis. *ibid. num.*7. p.471

Principaliora, & digniora membra Capituli Cathedralis ſunt Canonici, qui una cum Epiſcopo eorum capite corpus efformant. *ibid. num.*15. p.472

Presbyteri vero inferiores de jure introducti, & mancipati cenſentur ſervitio Eccleſiæ, & ipſius Capituli Canonicorum. *ibid. num.*16.

Duo corpora, & Capitula in duabus materialiter diſtinctis Eccleſiis, vel Cathedralibus, vel Collegiatis exiſtentia conſtituere valent unum Corpus, & Capitulum formale. *ibid. num.*11. p.471

Implicat, quod in una eademque Eccleſia duo adſint diſtincta Capitula. *ibid.*127. *num* 13., & *deciſ.*170. *num.*12. Tom.2. p.86

Hebdomadarii licet cum Cappa,& propriis inſigniis incedant, ſeparati tamen a Capitulo Cathedram Epiſcopalem non repræſentant, nec habitualem juriſdictionem habent, ex qua profluit prærogativa elevandi Crucem. *deciſ.*170. *num.*5. & 19. Tom.2. p.85. & 86

CARCERATIO CARCERATUS.

Tranſactio facta a mulier, & injuſte Carcerato eſt nulla. *deciſ.*103. *num.*1. Tom. 1. p.386

Et quidem ipſo jure abſque ulla neceſſitate declarationis. *ibid. num.*2.

In materia civili deveniri valide nequit ad carcerationem, niſi præcedentibus citatione debitoris, debiti probatione, ac mandato Judicis. *ibid. num.*4.

Tranſactio etiam non facta in carcere eſt nulla, ſi tranſigens incontinenti ducatur ad locum tranſactionis *ibid. num.*7. p.387

Et de ratione. *ibid. num.*8.

Nulla, & injuſta Carceratio habet naturam ſpolii violenti purgandi cum reſtitutione non ſolum ſummæ a Carcerato perſolutæ, ſed omnium damnorum, expenſarum, & intereſſe. *ibid. num.*9.

CASUS.

Inſoliti caſus quinam dicantur. *deciſ.*40. *n.*12. Tom.1. p.139

Amiſſio bonorum ex cauſa ſpolii cameralis provenire cenſetur ex caſu fortuito. *deciſ.*62. *num.*5. Tom.1. p.213

Et cujus damno cedat. *ibid. num.*6.

Mixtus ad ſimplicem trahi nequit. *deciſ.*170. *num.*26. Tom.2. p.89

CATASTRUM.

Ad ſtatuendum pretium fundi non attenditur Cataſtrum, ſed æſtimatio Peritorum percutiens tempus præciſum. *deciſ.*211. *num.*6. Tom.2. p.235

CATHEDRATICVM.

Primitus Cathedraticum ſolvebatur ex conſuetudine potius, quam ex lege *deciſ.*228. *n.*2. Tom.2. p.290

Subinde tamen ex Lege deberi cepit. *ibid. num.*3.

Et nunc connumeratur inter principaliora jura Epiſcopalia, debeturque in honorem Cathedræ, & in ſignum ſubjectionis. *ibid. num.*4.

Antiquitus non ſolvebatur, niſi a Capitulis, & Eccleſiis Parochialibus. *ibid. num.*5. & 38. p.291., & 297

Quia tunc ab Epiſcopis permittebatur conſtru-

ſtructio Eccleſiarum dumtaxat Parochialium. *ibid. num.*6. p.291
Deinde tamen conſtructis quoque Capellis, & Beneficiis Eccleſiaſticis, ab omnibus deberi cepit. *ibid. num.*7.
Immemorabilis quaſi poſſeſſio exigendi Cathedraticum probatur ex Teſtibus deponentibus cum requiſitis Gloſſæ. *ibid. n.*13. p.293
Cenſus uſque ab antiquo ſoluti Epiſcopo cenſentur in cauſam Cathedratici, ex quo modernis temporibus iidem exiguntur in eandem cauſam. *ibid. num.*28. p.295
Maxime ad evitandum in pluribus ſucceſſivis Epiſcopis crimen malæ exactionis. *ibid. num.*29.
Ex immemorabili poſſeſſione oritur præſumptio ſolutionis Cenſuum in cauſam Cathedratici. *ibid. num.*30.
Sub nomine *Cenſuum* debitorum Epiſcopo, aut Menſæ principaliter venit Cathedraticum. *ibid. num.*31.
Quod etiam vocatur Synodaticum, & quare. *ibid. num.*32.
Petitio Cenſus ab aliquibus dumtaxat Eccleſiis non excludit titulum, & cauſam Cathedratici. *ibid. num.*33. p.296
Ab omnibus cur ſolvendum veniat. *ibid. n.*34.
Epiſcopo tamen dumtaxat, non vero Capitulo. *ibid. num.*35.
Et Epiſcopus directam habet actionem contra Rectores Eccleſiarum, etiamſi iſtæ Capitulo ſint unitæ, vel ei partem decimarum ſolvant. *ibid. num.*36.
Minui nequit ſub prætextu cujuſcumque oneris Eccleſiæ infixi. *ibid. num.*37. p.297
Ex quo Cenſus non ſolvatur niſi a Parochialibus, non excluditur ab eo titulus, & cauſa Cathedratici. *ibid. num.*39.
In Diœceſi Tudenſi Cathedraticum de facto non ſolvitur, niſi a Parochialibus. *ibid. n.*40.
In totum ab Epiſcopis remitti nequit, nec ullo modo præſcribi, neque per immemorabilem. *ibid. num.*46. p.298
A jure in quacumque Eccleſia conſtitutum eſt in duobus ſolidis. *ibid. num.*41. p.297
Nulla habita ratione majoris, vel minoris opulentiæ Eccleſiæ, ſeu Beneficii. *ibid. n.*42.
Ex conſuetudine tamen locali poteſt inæqualiter ab Eccleſiis ſolvi, dummodo non excedat duos ſolidos aureos. *ibid. n.*43. p.298
Prout pariter ex conſuetudine, vel ex conventione poteſt ſolvi extra diem Synodi. *ibid. num.*44.
Immo quot annis ſolvendum eſt, etiamſi non celebretur Synodus. *ibid. num.*45.
Eccleſiæ etiam unitæ Monaſteriis tenentur ad ſolutionem Cathedratici, licet ad illam Monaſteria non teneantur. *ibid. n.*48. p.299
Ad illam pariter tenentur Capitula, multoque fortius Eccleſiæ, & Beneficia unita Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, & Seminariis. *ibid. num.*49.

CAVSA.

Ex parte proœmiali donationis deſumitur ejus cauſa finalis. *deciſ.*72. *n.*11. Tom.1. pa 14.
Cauſa legandi reſpiciens dumtaxat commodum Legatarii dicitur cauſa non impulſiva. *deciſ.*263. *num.*9. Tom.2. p.418
Quando Legatum non æquivalet oneri impoſito, cauſa legandi non cenſetur cauſa finalis, ſed impulſiva. *ibid. num.*11.
Vbi cauſa finalis a Teſtatore exprimitur, illa ſola pro tali habenda eſt. *ibid. num.*12.
Cauſa poſita in fine Legati poſt orationem perfectam, & ſeparatam informat totam diſpoſitionem, & dicitur cauſa finalis. *ibid. n.*13.

CAVSÆ, ET CAVSARVM COGNITIO.

Continentia Cauſarum dividi nequit, ne oriatur ſententia contra ſententiam. *deciſ.*62. *n.*20. Tom.1. p.217
Ad dignoſcendum, quis in cauſa vicerit, & an collitigans partem victoriæ reportaverit, inſpicitur petitio actoris, & ſubſecutum Judicatum, non vero aliqua declaratio favore Rei ab actore non impugnata. *deciſ.*70. *n.*2. Tom.1. p 242

CAVTELA ANGELI.

Creditores Fideicommittentis nullam actionem exercere poſſunt in bona propria hæredis, in quæ alius ſucceſſit, habetque locum in his etiam cautela Angeli. *deciſ.*7. *num.*10. Tom.1. p.22
Filiis ex Juribus dotalibus matris competit retentio bonorum Patris, excluſis ejus debitoribus, atque in his bonis locum obtinet cautela Angeli. *ibid. num.*11.
Servari ſemper debet, donec hæres non fuerit negligens in reddenda ratione, vel eam male reddiderit; ad quem tamen effectum requiritur monitio ad eam reddendam *deciſ.*93. *n.*5. Tom.1. p.334
Qui allegat cautelam Angeli, approbare cenſetur ſententiam, & Mandatum. *deciſ.*110. *num.*2. Tom.1. p.411
Allegata ab hærede pretenſi crediti, non ex cauſa dominii bonorum, apta non eſt ad retardandam executionem Mandati relaxati contra bona hæreditaria. *ibid. num.*3.
Innixa titulo aliquſliter dubio non retardat effectum actionis claræ. *deciſ.*230. *num.*2. Tom.2. p.308
Allegatio cautelæ Angeli inducit debiti confeſſionem. *deciſ.*265. *num.*2. T.2. p.423
Credita anteriora retardare nequeunt cautelam Angeli innixam titulo poſteriori. *ibid. num.*3. p.424
In dubio inefficax eſt, & ut illa valeat impedire executionem Mandatorum, creditum, pro quo allegatur, debet plene juſtificari. *ibid. num.*12. p.425.

Res

Res propria Debitoris, & non Fideicommittentis, ſalvari nequit ab executione mandatorum ſub præſidio fideicommiſſi. *ibidem num.5.* p.424

CAVTIO.

In Venditionibus voluntarie a Debitore factis pro dimittendis ſuis Creditoribus, non tenentur Creditores præſtare favore Emptoris cautionem de reſtituendo prioribus, & potioribus. *decis.*80. *num.*3. T.1. p.277

Quoties vero Emptori competit beneficium dictæ cautionis, tunc ipſe eligere poteſt vel illam, vel Depoſitum. *ibid. n.*4.

Ex Reformationibus S. Pii V., & Pauli V., præſtita per debitores cautione de ſe repræſentandis, Creditores debent excarcerationi aſſentiri. *decis.*177. *num.*8. Tom.2. p.113

CEDENS.

Concurrente in Ceſſionario Cenſus negligentia cauſante inexigibilitatem, & bona fide in cedente, ab hoc non debentur fructus loco damnorum, & intereſſe. *decis.*211. *num.*9. Tom.2. p.268

Ceſſante autem in cedente bona fide ob ſcientiam inexigibilitatis, & decoctionis Debitoris, ab eo debentur fructus. *ibidem num.*10.

Non liberatur, niſi credito per Ceſſionarium effective conſequuto. *decis.*184. *numer.*2. Tom.2. p.183

Promiſſa realitate crediti ceſſi, tam Cedens, quam fidejuſſor ad eam præſtandam tenentur. *ibid. num.*7. p.134

CENSVS.

Sortis ſolutio extinguit Cenſum, *decis.*77. *n.*7. Tom.1. p.266

Debitor non liberatur per liberam extinctionem cenſus fideicommmiſſarii in manibus hæredis gravati, ſed deponere tenetur ſortem apud Ædem Sacram. *ibid. num.*8.

Declara. *ibid. ut num.*9. & 10.

Cenſu extincto, früſtra reſervantur jura pro illius conſecutione. *ibid. num.*14. p.268

Non eſt locus in cenſibus præſtationi fundi liberi, ac ſubrogationi alterius fundi, ubi non oſtendatur in fundo cenſito incapacitas ſuſtinendi omnia onera. *decis.*93. *num.*7. Tom.1. p.335

Ex ſolo lapſu temporis cenſus non præſumitur extinctus, ſed ſimul requiruntur argumenta univoca, & perfectæ probationes. *decis.*96. *num.*6. Tom.1. p.351

Et ex introductione judicii ſuper ſolutione fructuum, & ſententia ſuper realitate Cenſus cum relaxatione Mandati excluditur præſumptio extinctionis cenſus. *ibid. num.*7.

Fructus cenſus in exceſſu percepti, animo compenſandi ſortem minime intelliguntur percepti, ſed jure dominii. *decis.*118. *num.*11. Tom.1. p.438

Fructus exceſſive percepti non imputantur in ſortem, niſi præcedat debitoris declaratio. *decis.*141. *num.*9. & 13. Tom.1. p.533

Bulla *Piana* de Cenſibus in ſtatu *Avenionen.* non eſt recepta. *ibid. num.*14. p.534

Evicto fundo cenſito ab anteriori hypotheca, jura quoque cenſus evicta dicuntur. *ibid. num.*15. p.535

Creari nequit ex fructibus alterius Cenſus decurſis, & non ſolutis. *decision.*174. *num.*8. Tom.2. p.101

Neque ex præcedentibus creditis, & de ratione. *ibid. num.*9. & 10.

Ex centenaria oritur præſumptio extinctionis cenſus, & libertatis bonorum. *decis.* 262. *num.*7. Tom.2. p.411

Probatio ſolutionis fructuum cenſus imponi nequit ei, qui Debitoris hæres non eſt. *ibid. num.*9. p.412

Cenſus extinctio non præſumitur ex ſolo temporis curſu centenariæ metam non attingentis. *ibid. num.*10.

Ob confeſſionem non ſolutionis fructuum a die impoſitionis Cenſus, intrat centenaria, ſi a prædicta die tranſacta fuerit. *ibid. num.*12.

Quoties cenſus non eſt nullus ob non ſervatam formam præſcriptam in Conſtitutione Sancti Pii V., ſed ratione materiæ ob non reportatum Beneplacitum Apoſtolicum, tunc *Administrator Locii Pii* Impoſitor cenſus tenetur ad ſolutionem fructuum loco damnorum, & intereſſe. *decis.*117. *num.*1, Tom.1. p.434

Et quamvis fructus non debeantur, quoties creditor cenſus uſque ab initio novit invaliditatem contractus. *ibid. num.*2.

Tamen id procedit, ubi nullitas provenit ex defectu dominii fundi in Imponente, vel facultatis per ipſum reportandæ a Domino, non vero ubi oritur ex defectu Beneplaciti Apoſtolici. *ibid. num.*3.

Et de ratione. *ibid. num.*4. & 5.

Adminiſtrator Loci Pii cenſum imponens debet Beneplacitum Apoſtolicum impetrare, licet ad illud obtinendum teneatur Creditor. *ibid. num.*6. p.435

Maxime ſi Epiſcopus ei impoſuerit onus ſervandi debitas cautelas *ibid. num.*7.

Si a neutra parte impetratum fuerit Beneplacitum Apoſtolicum, Adminiſtrator cenſum imponens ad fructus tenetur uſque ad diem declaratæ nullitatis. *ibid. num.*9.

Quoties cenſum imponens ſe obligat ad ſolutionem fructuum loco damnorum, & intereſſe in caſu invaliditatis ex quocumque capite provenientis, eos de facto ſolvere tenetur, ſive Beneplacitum Apoſtolicum impetratum non fuerit ob ejus negligentiam, ſive ob negligentiam creditoris ipſius cenſus. *ibid. n.*10

Imputatio ipſo jure in ſortem fructuum in exceſſu perceptorum locum habet in cambiis, & aliis

& aliis creditis ſructiferis, non vero in cenſibns. *decif.* 118. *n.*4. Tom. 1. p.457. & *deciſ.* 141. *num.*2. & ſeqq. p.532

Quorum reſpectu copulative neceſſariæ ſunt ad hunc effectum interpellatio, & declaratio Debitoris cenſus, & acceptatio creditoris. *ibid. num.*5. p.437

Debitor cogere nequit creditorem ad recipiendam ſortem minutatim, ſed tenetur offerre ſaltem medietatem ejuſdem. *ibid. num.*7. & *deciſ.* 141. *num.* 10. & ſeqq. Tom. 1. p.534

Sub generica ceſſione omnium jurium ſuper aliquo fundo competentium veniunt ad ſenſum juris dominium, & proprietas, non vero cenſus. *deciſ.* 118. *num.*8. Tom. 1. p.438

Non obſtante relatione ad inſtrumentum acquiſitionis, ſi pariter hæc generica fuerit, & abſque expreſſione temporis, ac Notarii. *ibid. num.*9.

Maxime in odium Venditoris. *ibid. num.* 10.

Pro Friuctibus cenſuum non ſolutis, ac ex obligatone debitis Mandatum exequendum eſt. *deciſ.* 120. *num.* 1. Tom. 1. p.444

Tutor ſuper bonis Pupilli, quando valde cenſum conſtituat. *ibid. num.*3.

Tutor valide acquirit cenſum contra Pupillum, ſi hic fiat mediante alio Tutore ad talem actum a Judice ſpecialiter deputato. *ibid. num.*7. p.445

Cauſa aſſignandæ dotis Pupillæ validat impoſitionem Cenſus factam ſine ſolemnitatibus. *ibid. num.*8.

Bene imponitur ſuper bonis Pupilli, quando ob pendentiam litis, vel emptor non invenitur, vel non ita facile. *ibid. num.* 11. p.446

Exceptio rationis tutelæ non redditæ non admittitur ad impediendam ſolutionem fructuum Cenſus diverſi ab adminiſtratione ac tutela. *ibid. n.* 13.

Præſertim ubi fructus petuntur poſt ceſſatam adminiſtrationem. *ibid. num.* 14.

Deſtructa penitus a fundamentis domo, ſuper qua cenſus fuerat impoſitus, & denuo poſtea ædificata, cenſus, ac hypotheca extinguuntur. *deciſ.* 176. *num.*2. Tom. 2. p.107

Si vero plures parietes remaneant, ita ut dumtaxat reſtaurata dicatur, cenſus, & hypotheca in ſuo robore perſiſtunt. *ibid. num.*3. p.108

Fontes aquæ virginis in Domibus exiſtentes ſunt corpora fructiſera, capacia conſervandi cenſum, & hypothecam ſuper domo demolita impoſitum. *ibid. num.*4.

Quæcumque partes antiqui Ædificii in noviter conſtructo vel reaptato permanentes conſervare dicuntur jura cenſus, & hypothecæ. *ibid. num.*5.

Quoties totalis deſtructio fundi cenſiti voluntaria eſt, cenſus, & hypotheca novum Ædificium loco veteris afficiunt. *ibid. num.*6. & 9.

Neceſſitas in totali demolitione fundi cenſiti requiſita, ad hoc, ut cenſus, & hypotheca extinguantur, debet eſſe præciſa, nec ſufficit, ſi ſequatur ex facto voluntario. *ib. n.*8.

Ex quibus eruatur potius cenſus extinctio, quam tranſlativa jurium ceſſio. *deciſ.* 198. *a num.*9. Tom. 2. p.183

Ad uſuras cenſus propriis pecuniis extincti nemo tenetur; Prout nemo percipere debet fructus cenſus, in cujus redemptionem nihil erogavit. *ibid. num.* 10.

Ubi pecuniæ expreſſe traduntur pro extinctione cenſus, locum habere nequit tranſlativa jurium ceſſio. *ibid. n.* 12.

Verba *retroceſſit*, *retrovendidit* important extinctionem cenſus. *ibid. num.* 13.

Quoties tam verba *Ordinis* Menſæ nummulariæ directi, quam Inſtrumenti important extinctionem cenſus, aliqua alia ſubſequentia verba vel evertere nequeunt antecedentem diſpoſitionem, vel intelligenda ſunt de tranſlatione Jurium quoad ſortem, & fructus decurſos uſque ad extinctionem. *ibid. num.* 14.

Per dilationem conceſſam Debitori cenſus ad extinguendam ſortem in pluribus ſolutionibus, non dicitur inducta novatio, ita ut fructus amplius non currant. *deciſ.* 201. *n.*2. & ſub *num.*5. Tom. 2. p. 188. & 189

Non extinguitur, niſi per actum retroſimilem, & effectivam ſortis reſtitutionem. *ibid. num.*3

Ex parte Creditoris eſt irrepetibilis. *ibid. num.* 6. p. 180: & *deciſ.* 118. *num.*6. Tom. 1. p.437

Ob præſervationem priſtinorum jurium excluditur novatio, & extinctio Cenſus. *dec.* 200. *num.*7. Tom. 2. p.289

Pactum repetibilitatis ſortis cenſus adjectum in Inſtrumento impoſitionis vitiat contractum; ſi vero apponatur in diverſa ſcriptura, vitiatur, non vitiat. *ibid. num.*9. p.190

Accollatio cenſus reſolvitur, quando fundus cenſitus in totum evincitur; ſecus ſi ejus pars remaneat apta ad ſuſtinendum cenſum. *ibid. num.* 10.

Promiſſor exigibilitatis, & evictionis cenſus tenetur ad damna, & intereſſe, & ſic ad reſtitutionem ſortis, & ſolutionem fructuum. *deciſ.* 211. *num.* 1. Tom. 2. p.233

Concurrente in ceſſionario cenſus negligentia cauſante inexigibilitatem, & bona fide in cedente, ab hoc non debentur fructus loco damnorum, & intereſſe; *ibid. num.*9. p.236

Secus in cedente, bona fide ceſſante. *ibid. num.*9. p.236

Ex falſa cauſa remiſſus non remanet extinctus, ſed ut antea vigens. *dec.* [illegible]2. *n.* 1. T. 1. p.247

Fructus cenſus ceſſionario debentur. *ibid. n.*2.

Ob adjudicationem fundi cenſiti ex juribus anterioribus extinguitur cenſus. *deciſ.* [illegible] *num.*4. Tom. 1 p.266

Conſiſtere nequit ſuper melioramentis, quæ ad De-

debitorem Cenſus non pertinent. *ibid. n.6.*
Vide *Evictio, Extinctio. Fructus.*

CENTENARIA.

Ex lapſu Centenariæ præſumitur ſatisfactio crediti. *dec.*198. *num.*17. Tom.2. p.184
Lapſus centum annorum abſque ulla præſentatione excludit pertinentiam patronalem. *decis.*204. *num.*11. Tom.2. p.210
Per lapſum centenarii temporis omnes caſus poſſibiles accidiſſe præſumendum eſt. *ibid. num.*12. p.211.
Allegato expreſſo titulo infecto, centenaria quoque infecta remanet. *decis.*95. *num.*49. Tom.1. p.350
Nec recurri poteſt ad meliorem titulum præſumptum. *ibid. num.*50.
Limita, ſi titulus allegatus non fuerit a Patrono præciſe ad probandum Juspatronatus, ſed ab altero collitigante, vel a Procuratore Patroni, non habente Mandatum Procuræ. *ibid. num.*51.
Vigore Centenariæ allegari poteſt melior titulus de Mundo. *decis.*97. *n.*10. T.1. p.355
Viſitationes factæ ex cauſa prætenſionis excitatæ a Curia Epiſcopali calculari nequeunt pro inducenda Centenaria contra Abbatem. *ibid. num.*18. p.356
Et, quatenus computentur, referuntur ad jus proprium Epiſcopi, nec Abbati nocere valent. *ibid. n.*17.
Et de ratione. *ibid. n.*18.
Ex centenaria oritur præſumptio extinctionis debiti. *decis.*114. *n.*8. Tom.1. p.424
Immo ex lapſu minoris temporis. *ibid. num.*9.
Centenaria præſcribit actionem ad legitimam. *ibid. n.*10., & *decis.*191. *n.*12. T.2. p.158
Dat facultatem allegandi quemlibet meliorem titulum. *decis.*155. *n.*16. Tom.2. p.28
Quoties primus adductus minus aptus eſſet. *ibid. n.*17.
Modo allegatus non fuerit taxative, & excluſive ſed cumulative cum centenaria. *ibid. n.*18. p.29
Res Judicata per tempus centenarium obſervata nequit amplius, tamquam nulla, vel injuſta impugnari. *decis.*191. *n.*11. T.2. p.158
Ex centenaria oritur præſumptio extinctionis cenſus, & libertatis bonorum. *decis.*262. *num.*7. Tom.2. p.411
Limita, ſi centenaria non ſit completa. *ibid. n.*10, p.412
Ob confeſſionem non ſolutionis fructuum a die impoſitionis cenſus, intrat centenaria, ſi a prædicta die tranſacta fuerit. *ibid. n.*12.

CEREMONIALE.

Epiſcoporum Ceremoniale habet vim Legis. *decis.*121. *num.*5. Tom.1. p.447
Quoad abrogationem immemorabilis procedit circa clare, & literaliter in illo diſpoſita, ſecus circa caſus dubios. *dec.*182. *n.*4. Tom.1. p.449

CESSIO CESSIONARIUS.

Ex quibus eruatur potius cenſus extinctio, quam tranſlativa jurium ceſſio. *decis.*198. *a num.*18. Tom.2. p.183
Deficiente præambula conventione cum Creditore pecunias tradente dimittendi Creditores anteriores cum pacto reportandi ceſſionem jurium tranſlativam, quælibet alia conventio inter Debitorem, & fidejuſſores inducere dumtaxat valet ceſſionem anterioritatis, & potioritatis cenſus dimiſſi uſque ad ejus extinctionem. *ibid. num.*11. & 14.
Pactum, quod = *Ceſſio in concurſu non retorqueatur* = impedit concurſum Ceſſionarii cum cedente. *decis.*218. *num.*2. & *ſeqq.* Tom.2. p.237
Procedit ſuper Bonis ab eo poſſeſſis, non vero ſuper bonis communis debitoris a tertio retentis. *ibid. num.*3 p.238
Sine compenſatione a Locis piis fieri nequit. *ibid. num.*5.
Per ceſſionem a Papa factam de juribus Rev. Cameræ ſuper bonis Regularis extra Clauſtra degentis impedita non remanet conceſſio Indulti ad teſtandum, & ceſſio intelligitur facta ſub dicta conditione. *decis.* 21. *n.* 6. 10. & *ſeqq.* Tom.1. p.78
Ceſſionarius plus juris non habet quam cedens. *ibid. num.*5. p.77
Non immutat naturam jurium ceſſorum. *ibid. num.*7.
Maxime ſi facta fuerit cum clauſula = *Tali quali* = quæ jura ceſſat reſtringit, ac limitat. *ibid. num.*8.
Fructus Cenſus Ceſſionario debentur. *decis.*72. *num.*2. Tom.1. p.212
Nemo uti nequit ceſſione crediti ultra ſummam vere perſolutam. *dec.*78 *n.*6. T.1. p.270
Niſi creditum eſſet liquidum, & ceſſum in Tranſactione. *ibid. num.*7.
Et niſi ceſſione utatur non ad effectum agendi, ſed retinendi. *ibid. num.*8.
Crediti certi, & liquidi facta per tranſactionem initam poſt longam litem prodeſt pro toto credito ceſſo, licet Ceſſionarius minus ſolveret. *dec.*119. *num.*11. Tom.1. p.442
Sicuti pariter pro toto credito prodeſt ceſſio, quoties a Ceſſionario allegatur per viam exceptionis, non per viam actionis, *ibid. num.*12. p.443
Contrarium procedit, ubi Creditum eſſet turbidum, & litigioſum. *ibid. num.*13.
Si enim Creditum ſit liquidum, Ceſſio prodeſt pro toto credito ceſſo, etiam adverſus Tertios Creditores hypothecarios. *ibid. num.*14.
Tranſlativa tribuit Ceſſionario ſubingreſſum in jura Cedentium. *ibid. num.*10. p.442

Re-

Reportans a Creditore ceſſionem tranſlativam, agere poteſt pro Crediti conſecutione contra Bona Debitoris, *deciſ.*137. *n.*11. Tom.1. p.512

Reportata in actu dimiſſionis debiti vel proprii, vel auctoris eſt extinctiva. *ibid. num.*13.

Reportata vero in actu dimiſſionis debiti alieni eſt tranſlativa, & actionem præbet contra quoſcumque obligatos pro debito extincto. *ibid. num.*14.

Promiſſa exigibilitate tam juris, quam facti, ac liberatione ab omni Lite, & moleſtia, Ceſſionarius directe agere poteſt cotra Cedentem omiſſa excuſſione principalis Debitoris. *deciſ.*142. *num.*3. Tom.1. p.536

Ceſſionarius impeditus a Debitore, & fidejuſſoribus Creditum ceſſum exigere, non tenetur de iſtius exactione eſſe ſollicitus. *deciſ.*184. *num.*5. Tom.2. p.134

Promiſſa realitate Crediti ceſſi, tam Cedens, quam fidejuſſor ad eam præſtandam tenentur. *ibid. num.*7.

Ceſſio Jurium eſt pretium fidejuſſionis; & ſolidalis obligationis. *ibid. num.*9. p.135

Promiſſa veritate, & realitate crediti ſub pœna damnorum, & intereſſe, iſta refici debent Ceſſionario, etiam ſcienti nomen ceſſum non eſſe verum, & reale, *deciſ.*232. *num.*8. Tom.2. p.315

Promiſſa realitate cambii ceſſi, eaque non ſubſiſtente, Ceſſionario debentur a cedente fructus loco damnorum, & intereſſe. *dec.*264. *num.*1. Tom.2. p.420

Fructus percepti ex cambio ceſſo non in ſolutum, ſed pro ſolvendo, aut in pignus, extenuant ſortem. *ibid. num.*10. p.422

Ceſſio concepta per verba transferentia dominium v. g. per verba = *ceſſerunt*, *&* *cedunt* = dici nequit facta in pignus, vel pro ſolvendo, ſed in ſolutum. *ibid. num.*11.

CHARACTER.

Recognitio per notam manuum eſt valde periculoſa. *deciſ.*82. *num.*6. Tom.1. p.285

Et decipere ſolet etiam Peritos expertos *ibid. num.*7.

Unde Teſti deponenti, ſe errare non poſſe in recognitione ſubſcriptionis, non creditur propter animoſitatem in deponendo. *ibid. num.*8.

CHIROGRAPHUS.

Principis beneficium ad eos extendi nequit, quibus Chirographi diſpoſitio non convenit. *deciſ.*81. *num.*1. Tom.1. p.281

CHORUS.

Servitium Chori per ſubſtitutum præſtari nequit. *deciſ.*17. *num.*8. *&* 11. T.1. p.95

CITARE. CITATIO. CITATUS.

Excommunicatio ferri nequit abſque prævia perſonali citatione. *deciſ.*207. *n.*2. *&* *n.*5. Tom.2. p.219

Abſque citatione nemo efficitur verus Reus contumax. *ibid. num.*3. *&* 5.

Perſonalis omitti valet, ſi citandus latitet, vel citationem perſonalem ſubterfugiat, vel malitioſe abſit: requiritur tamen citatio domi executa, aut per edictum. *ibid. num.*6.

Ad ſententiam debet eſſe certa, ſpecifica, & facta ad eum præciſum effectum, nec ſufficit indeterminata, generalis, & æquipollens. *ibid. num.*15. p.221

Qui citatus non comparet, habetur pro præſente, & acquieſcente. *deciſ.*14. *num.*24. Tom.1. p.52

Sententiæ ignoratio a citato allegari nequit. *deciſ.*16. *num.*3. Tom.1. p.59

Citatio non profutura citando ſperni poteſt. *deciſ.*222. *n.*1. Tom.2. p.271

Creditor habens obligationem conditionatam non eſt neceſſario citandus. *deciſ.*68. *num.*9. Tom.1. p.236

Ut quis citari debeat, copulative requiritur, ut interſit, & contradicere poſſit. *deciſ.*80. *num*11. *&* 13. Tom.1. p.278

Præceptum, veluti in ventre habens clauſulam = *Si quis autem* = reſolvitur in ſimplicem citationem. *deciſ.*89. *num.*26. Tom.1. p.323, *deciſ.*170. *num.*22. Tom.2. p.88.

Ex citatione a Debitore expedita ad recipiendum creditum, oritur confeſſio debiti, & acceptatio Judicati, ac mandati expediti. *deciſ.*107. *num.*5. Tom.1. p.400

Citatio *Litis conſortium* a debitoribus cenſus emiſſa pro petenda reintegratione comprehendit omnes Aſſociatos, etiam expreſſe non nominatos. *deciſ.* 108. *numer.*7. Tom.1. p.403

Executio Mandati abſque citatione Poſſidentis eſt nulla, & revocanda. *deciſ.*186. *num.*1. *&* 2. Tom.2. p.140

Limita, ſi bona executata in poſſidentem tranſiverint cum vitio litigioſi. *ibid. num.*3.

Hoc tamen per extinctionem litis ceſſat. *ibid. num.*4.

Poſſeſſio beneficii capta nemine citato, nulla eſt. *dec.*260. *num.*4. Tom.2. p.335

Defenſione carens non eſt citandus, licet in Literis Apoſtolicis adſit clauſula a *Amoto* = *ibid. num*12. p.337

Gravatus cum fideicommiſſo contrahens per emptionem, aut venditionem tenetur citare omnes intereſſe habentes, prævia deputatione Curatoris pro juribus futurorum. *deciſ.*270. *num.*5. Tom.2. p.441

CIVES.

Statutum excludendo a Cannnicatibus natos ex Civibus, an rationem habuerit non qualitatis civicæ, concernentis jura, ac privilegia civica, ſed qualitatis civicæ naturalis, ac

ac indelebilis. *dec.*2. *num.*2. 8.& 9. T. 1. p.6
Ubi eadem ratio Statuti æque militat quoad filios Civium in ipſa Civitate commorantium, ac quoad filios civium alibi degentium, & non gaudentium qualitate civica, eadem quoad omnes militare debet diſpoſitio. *ibid. num.*10. & 11.

CIVILITAS.

Acquiritur per admiſsionem ad civica munera, ſolutionem onerum, decennalem habitationem cum voluntate ſemper in eodem loco permanendi, ac per deſertionem alterius Domicilii. *deciſ.*143. *num.*1. Tom.1. p.537
Et eam ita acquirens habere dicitur omnes qualitates aliorum civium. *ibid. num.*2.

CIVITAS.

Dicitur de Diœceſi, & venit nomine Diœceſis. *deciſ.*42. *num.*12. Tom.1. p.147

CLAVSVLÆ IN GENERE.

Quando referantur potius ad ſtylum Notariorum, quam ad contrahentium voluntatem. *deciſ.*59.*num.*7. Tom.2. p.209
Quando contrarium. *ibid. n.*9. p.210

CLAUSULÆ IN SPECIE.

Clauſula -- *Perche così &c. e non altrimenti &c.*.vim habet omnia præcedenter diſpoſita ipſo jure reſolvendi. *deciſ.*199. *num.*4. Tom.2. p.186
Clauſula -- *omni meliori modo* -- caſum expreſſum, quo melius poteſt, ſuſtinet, & eum non extendit ad alium diverſum. *deciſ.*18. *num.*14. Tom.1. p.70
Clauſulæ -- *Dummodo jus alteri &c., & dummodo Poſſeſſio ſit vacans* -- referuntur dumtaxat ad jus validum, & poſſeſſionem legitimam. *deciſ.*25. *num.*12. Tom.1. p.89
Clauſula -- *Amoto* -- ſupponit in Papa cognitionem poſſeſſionis Intruſi. *ibid. num.*15.
Clauſula -- *Cujus litis ſtatum* -- virtualiter expreſſionem cujuſcumque Litis præfefert. *ibid. num.*17.
Clauſula -- *Quia ſic, & non alias, nec aliter, nec alio modo* -- removet conſenſum ab actu. *deciſ.*59. *num.*10. Tom.1. p.205
Clauſula -- *ſine præjudicio jurium* -- præſervat alias probationes. *dec.*69. *n.*15. T.1. p.240
Clauſula -- *di grado in grado, ordine ſucceſſivo* -- convincit vocationem ſucceſſivam, & rejicit ſimultaneam. *dec.*76. *n.* 4. T.1. p.262
Quæ præfefert prerogativam gradus, ac prælationem proximiorum. *ibid. num.*6.
Inducit tantum ordinem ſuccedendi, non prælationem Proximioris. *ibid. n.*1. p.263
Ad differentiam alterius clauſulæ *ſalvo gradus prærogativa*. *ibid. num.*12.
Clauſula *Conſtituti* transfert dominium, & poſſeſſionem in Conſtitutarium abſque traditione. *deciſ.*98. *num.*5. T.1. p.359.
Clauſula -- *Sublata, & decretum irritans* -- appoſita in ſtatutis inficiunt quemlibet actum contrarium uſque a principio, & impediunt initium cujuſcumque obſervantiæ, vel conſuetudinis. *deciſ.*100. *num.*28. T.1. p.376
Præſertim ſi in ſpecifica confirmatione ſancitum fuerit, ut diſpoſita in ſtatuto nullimode abrogari poſſint. *ibid. num.*29.
Clauſula *Conſtituti* ex lapſu decennii omnem vim amittit ad effectum manutentionis. *deciſ.*124. *num.*14. T.1. p.456
Maxime ſi ſit appoſita inRenuntiatione erronea, & enormiſſime læſiva. *ibid. num.*15.
Clauſula -- *Sublata, & Decretum Irritans* in Regulis Cancellariæ impediunt principium præſcriptionis, & acquiſitionis. *deciſ.*146. *num.*6. Tom.1. p.550
Clauſula *Dummodo &c.* in Literis Apoſtolicis appoſita præſervat dumtaxat jura certa Patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione. *deciſ.*148. *num.*8. Tom.1. p.555
Clauſula -- *ſine præjudicio* -- facultatem tribuit proſequendi litem in devolutivo. *deciſ.*149. *num.* 6. Tom.1. p.557
Clauſula -- *Conſtituti* -- in Inſtrumento appoſita utrum probet poſſeſſionem, in præjudicium Coſtitutarii. *deciſ.*152. *n.*3. T.2. p.13
Clauſula -- *Dummodo* -- præſervat jus quæſitum, & reddit Literas conditionales. *dec.*159. *num.*3. & 9. Tom.2. p.76
Et conditio a parte ante eſt verificanda. *dec.*166. *num.*3. Tom.2. p.60
Clauſulæ -- *perche così, e non altrimenti &c.* ipſo jure obligationem reſolvunt. *deciſ.*230. *num.*3. Tom.2. p.308
Clauſula -- *Conſtituti* -- ſequitur naturam contractus. *ibid.*230. *num.*15. p.310
Clauſula -- *Dummodo de tempore datæ &c.* -- tunc præſervat jus tertii antea præſentati, quando ille neceſſario eſt inſtituendus. *deciſ.*246. *num.*14. Tom.2. p.351
Clauſula -- *Et non alias* -- removet conſenſum ab actu, non verificata aſſertione, cujus reſpectu ad actum deventum fuit. *deciſ.*250. *num.*3. Tom.2. p.360
Clauſula -- *Prout* -- conditionem importat, & continet aliam clauſulam -- *ſi ita eſt* -- *ibid. num.*5.
Clauſula -- *Ut ſupra* -- eſt repetitiva omnium conditionum, & qualitatum præcedentia diſpoſitionis, præcipue ubi agitur de inducenda obligatione. *ibid. num.*6. p.361
Clauſula -- *Amoto* -- non obſtante, poſſeſſor defenſione carens non eſt citandus. *dec.*260 *num.*12. Tom.2. p.404.

CLERICUS IN GENERE.

Magis aptus dicitur ad ſuſcipiendos Sacros Ordines Clericus, quam Laicus, licet ætate major. *deciſ.*267. *num.*12. T.2. p.413

CLERICVS QVOAD PRIVILEGIVM CAP. ODOARDVS.

Beneficio *Cap. Odoardus* non fruuntur Clerici hære-

hæredes ſimplices pro debitis ab eorum Auctore contractis. *dec.*8. *num.*1. Tom.1. p.26

Nec Clerici conventi actione tutelæ, vel curæ, vel ſimilis adminiſtrationis, ſi rationem aut non reddant, aut male reddant. *ibid. num.*2.

Maxime ſi non coacti a Judice, ſed ſponte onus tutelæ, vel curæ, vel ſimilis adminiſtrationis ſuſceperint, & de ratione. *num.*3.

Certius ſi doloſe, ac fraudulenter adminiſtraverint. *ibid. num.*6. & 9. p.27

Vbi pars debiti Clerici Tutoris provenit ab ejus doloſa adminiſtratione, pars vero non, quoad hanc partem, quæ a doloſa ejus adminiſtratione non provenit, debet is gaudere beneficio *Cap. Odoardus*. *ibid. num.*18. p.29

Beneficio *Cap. Odoardus* non gaudent Clerici pertinaces Debitores, & per plures annos continue impugnantes proprium debitum cum creditoris diſpendio, & incommodo. *ib. num.*23.

Compenſatio an detur quoad Beneficium *Cap. Odoardus*. *deciſ.*24. *n.*2. & 5. Tom.1. p.85

COGNATI.

Quando ſaltem per poſterius cenſeantur in ſubſidium vocati. *deciſ.*99. *per tot.* Tom.1. p.364

COGNOMEN.

Identitas cognominis identitatem Familiarum non probat. *dec.*178. *num.*7. Tom.2. p.117

Vide *Nomen*.

COLLATIO IN PROFANIS.

Inter conſuccedentes in bonis paternis locum habet collatio. *deciſ.*167. *n.*1. Tom.1. p.64

Secus ſi agatur de Deſcendentibus ultra primum gradum & quare. *ibid. num.*2. & ſeqq.

Succedentes ad Fideicommiſſum jure propriæ vocationis conſerre non debent bona ab eorum auctoribus recepta. *ibid. num.*5.

Non admittitur, niſi in caſibus a jure expreſſis. *ibid. num.*6. p.65

Et in dubio ſemper eſt excludenda. *ibid. num.*10. p.66

Dependet a voluntate Teſtatoris. *ibid. num.*11.

Datum pro compenſanda aliqua inæqualitate donatum cenſetur, nec conſerendum eſt. *ibid. num.*15.

Quæ non conferuntur, non imputantur. *ibid. num.*17. p.67

COLLATIO IN BENEFICIALIBUS.

Beneficii collatio cum ſucceſſiva poſſeſſione capta intra terminum in Edicto ſignatum eſt nulla, & attentata. *deciſ.*205. *n.*1. Tom.2. p.212

Limitatur in Beneficiis liberæ collationis non obſtante affixione Edicti, quæ in iis non requiritur. *ibid. num.*2.

Declaratur, ſi nullitas, & attentata intra dictum terminum, & re integra opponatur, ſcens, ſi ex poſt, & jam elapſis diebus in Edicto aſſignatis. *ibid. num.*3.

Reſervatione ſemota, ad Ordinarium ſpectat collatio Beneficiorum Diœceſis. *deciſ.*42. *num.*4. Tom.1. p.146

Beneficiorum collatio in Diœceſi ſpectat ad Epiſcopum. *deciſ.*101. *num.*10. Tom.1. p.379

Pertinere tamen poteſt etiam ad alium inferiorem jure ſingulari. *ibid. num.*11.

Ob impoſſibilitatem conſerendi Beneficium, impoſſibilis remanet, ac veriſimilis conventio ſuper collatione. *ibid. num.*12.

Turnario competit collatio Beneficii. *deciſ.*160. *num.*2. Tom.2. p.41

COLLECTÆ.

Princeps propriis ſubditis jus habet imponendi collectas. *deciſ.*210. *num.*1. Tom.2. p.231

Pretia rerum diminuunt. *deciſ.*211. *num.*5. Tom.2. p.235

COLLITIGANS.

Ad dignoſcendum, an collitigans partem victoriæ reportaverit, inſpicitur petitio Actoris, & ſubſecutum Judicatum, non vero aliqua declaratio favore Rei ab Actore non impugnata. *deciſ.*70. *num.*2. Tom.1. p.242

Poſt obitum collitigantis nova præſentatio, & inſtitutio pendente lite fieri nequeunt. *deciſ.*158. *num.*3. Tom.2. p.37

Quod declaratur procedere inter duos Præſentatos a diverſis Patronis. *ibid. n.*4.

Et quando Collitigans ſuperſtes jus ſuum deſumit a præſentatione, non vero a vocatione paſſiva. *ibid. num.*5.

Poſt ceſſum, vel deceſſum collitigantis, nova præſentatio, aut inſtitutio fieri nequit. *deciſ.*159. *num.*5. Tom.2. p.38

Quod declaratur, ut procedat, quando ambo collitigantes ſunt electi, aut præſentati. *ibid. num.*6. p.39

Tunc enim ſuperſtes eſt neceſſario inſtituendus. *ibid. num.*7.

Aſſertio collitigantis non juſtificata, non attenditur. *deciſ.*180. *num.*10. T.2. p.123

COLLUSIO.

Ceſſante damno, ceſſat quælibet ſuſpicio fraudis & colluſionis. *dec.*74. *num.*16. T.1. p.256

COMMENDA.

Ad acquirendos fructus Beneficiorum, & Commendarum non ſufficit gratiæ collatio, ſed ejus executio requiritur, *deciſ.*216. *num.*10. Tom.2. p.250

In Collationibus Commendarum Ordinis Hieroſolymit. etiam de Gratia Priorali Bullæ datantur ſub die expeditionis, non collationis. *ibid. num.*11.

COMMIXTIO.

Effectus commixtionis eſt, ut partes commixtę unum, & idem Corpus conſtituant. *dec.*17. *num.*21. Tom.1. p.65

COMMODANS.

Amiſſio bonorum proveniens ex caſu fortuito cedit damno Commodantis. *dec.*62. *num.*6. Tom.1. p.213

COMMUNIO.

Frater in communi vivens, ac detrahens aliquam ratam bonorum communium præſumitur de jure ea recipere in propriam portionem. *deciſ.*67. *num.*2. Tom.1. p.229., & *deciſ.*62. *num.*7. Tom.1. p.213

Nec fratres aliam actionem habent, quam jus tantundem conſequendi ex aliis Bonis in communi poſſeſſis. *dec.*62. *n.*7. T.1. p.213

Præſertim, ſi id factum fuerit cum eorum approbatione. *ibid. num.*10.

COMPATRONUS.

Qui præſentat uti Compatronus, fatetur, atque admittit alios Patronos præter ſe ipſum. *deciſ.*4. *num.*13. Tom.1. p.14

Diciturque actum præſentationis etiam pro aliis non præſentantibus expleviſſe. *ibid. num.*14.

Proindeque præſentationes ab eo peractæ non deſtruunt quaſi poſſeſſionem aliorum, ſed potius illam ſervant. *ibid. num.*5.

Compatronus enim, qui ſolum præſentat, ſciens alium eſſe Compatronum, mala fide uti cenſetur. *ibid. num.*16.

Et nullam acquirit quaſi poſſeſſionem privativam præſentandi in præjudicium alterius Compatroni. *ibid. num.*17.

Patronus continuat in poſſeſſione, ſi Compatronus pro ſua rata dumtaxat præſentavit, & præſentatio pro illa tantum admiſſa fuit. *deciſ.*39. *num.*5. Tom.1. p.132

Res judicatæ faciunt jus elarum contra Compatronos, cum quibus emanarunt. *ibid. n.*8.

Per præſentationem ab uno factam, uti Compatrono, reſervantur jura aliorum non præſentantium. *ibid. num.*11. p.133

Secus, ſi ille præſentet, uti unicus Patronus; quia tunc ſibi acquirit quaſi poſſeſſionem privativam. *ibid. num.*12. p.134

Silentium Compatroni quando æquipollet præſentationi, nullum alium effectum producit, quam præſervare jus præſentandi in futuris vacationibus. *deciſ.*48. *n.*26. T.1. p.169

COMPENSATIO.

Alimenta utrum compenſentur. *dec.*24. *per tot.*

An habeat locum quoad *Cap. Odoardus*, & Beneficium *deducto ne egeat*. *deciſ.*24. *n.*2. & 5. Tom.1. p.85

Quæ ſemel compenſata ſunt, amplius non ſunt compenſanda. *deciſ.*52. *n.*14. T.1. p.186

Retentio, & compenſatio non admittitur de una ad aliam hæreditatem. *deciſ.*62. *num.*27. Tom.1. p.218

Niſi creditum, & debitum verificentur in una eademque Perſona. *ibid. num.*28.

Debitum particulare compenſari nequit cum credito ſociali. *deciſ.*69. *num.*1. T.1. p.237

Qui compenſare petit, ſe debitorem fatetur. *ibid. num.*10. p.239., *deciſ.*174. *n.*16. & 19. Tom.2. p.102

Inter diverſas Perſonas non eſt locus compenſationi. *deciſ.*79. *num.*11. T.1. p.274

Ubi creditum, & debitum in unam eandemque Perſonam coaluerunt, eſt locus compenſationi, & præſumitur animus compenſandi. *deciſ.*108. *num.*11. Tom.1. p.403

Secus in diverſitate Perſonarum. *ibid. num.*12.

Pater, expenſas factas pro filio, utrum cum ejuſdem filii pecuniis compenſare valeat. *deciſ.*125. *num.*4. Tom.2. p.281

Qui repetere poteſt, poteſt etiam compenſare. *ibid. num.*6. p.282

Nulla præcedente donandi expreſſione, poteſt etiam ex intervallo declarari animus compenſandi. *ibid. num.*7.

Per ſilentium longi temporis præſumitur. *deciſ.*152. *num.*7. T.2. p.14

De liquido ad illiquidum non datur compenſatio. *deciſ.*174. *num.*12. T.2. p.111

Non datur, ubi deficit creditum compenſabile. *ibid. num.*18. p.102

Locum non habet extincto credito compenſando. *deciſ.*235. *num.*6. Tom.2. p.325

COMPULSORIA.

Generalis ſemper conceditur ad libitum petentis; ſpecialis vero vero non datur, niſi ubi adſit fumus exiſtentiæ, & relevantiæ Documentorum. *deciſ.*86. *num.*1. Tom.1. p.315

COMPUTUM.

Ad Peritum pertinet rationes dati, & accepti diſpungere, non computos ſemel approbatos revidere. *deciſ.*79. *num.*5. T.1. p.273

Approbatio computi efficit, ut omnia ibi ſcripta pro veris juſtificatis habeantur. *ibid. num.*12. p.274

Vide *Partitæ*.

CONCESSIO.

Quod Concedentis non eſt, dici nequit in conceſſione comprehenſum. *deciſ.*162. *num.*7., & 19. Tom.2. p.46.49

CONCURSUS CREDITORUM.

Efformato Creditorum concurſu, nullum creditum extra ejuſdem Concurſus Judicium allegari poteſt. *deciſ.*67. *num.*11. T.1. p.232. & *deciſ.*62. *num.*25. & 30. p.218

Et omnia jura tam activa, quam paſſiva tranſeunt in univerſitatem creditorum. *deciſ.*62. *num.*24. p.218

Cui autem in hoc Judicio non competit actio, neque competit retentio. *ibid. num.*26.

CONCURSUS QUOAD PAROCHIAS.

In Parochialibus ſubjective unitis non requiritur concurſus, ſed approbatio dumtaxat nominati præſtanda ab Epiſcopo. *dec.*33. *n.*1. Tom.1. p.112

CONDITIO.

Suſpenſus ab officio ſub eonditione emendationis vitæ, ea emandata ceſſat ſuſpeuſio. *decij.*207. *num.*21. T.2. p.222

Vbi conditio apponitur in rebus dividuis, ſufficit, quod illa eveniat quoad alteram ex illis, ad hoe, ut pro iſta habeat locum diſpoſitio, lieet non eveniat quoad reliquas, eum diſtributive adjecta cenſeatur. *dce.*9. *num.*6. Tom.1. p.32

Poteſtativa utrum retrotrahatur ad differentiam cooditionis cauſalis, & mixtæ *deciſ.*15. *num.*9. *& ſeqq.* Tom.1. p.56.

Conditio ſaciendi diſdictam eſt reſolntiva, & non ſuſpenſiva. *deciſ.*50. *num.*6. T.1. p.174

Ex qua proiude non oritur contractus, ſed idem ſemper manet. *ibid. num.*7.

Suſpenſiva uihil ponit in eſſe, nec ullam a principio ante ipſius exiſtentiam inducit obligationem. *ibid. num.*8.

Reſolubilis ſupponit jus purum, ita ut reſolutione non eveniente, obligatio pura maneat uſque ab initio. *ibid. num.*9.

Defectus conditionis reſolutivæ diſpoſitionem confirmat. *deciſ.*59. *num.*2. Tom.1. p.204

Additio conditionis referri nequit ad ſtylum Notarii. *ibid. num.*9. p.205

Ex obligatione conditionata, & reſolutioni obnoxia non acquiritur jus ſirmum. *deciſ.*68. *n*8. T.1. p.236

Quouſque non purificetur conditio ſubſtitutionis, locus non aperitur vocationi, *dec.*99. *n.*1. T1. p.364

Ante implementum conditionis, nullum jus acquiritur ad immiſſiouem. *deciſ.*123, *n.*15. Tom.1. p.453

Verba acquiſitionis per ablativum abſolutum prolata conditionem ſaciunt a parte ante verificandam. *dec.*128. *n.*7. T.1. p.479

Defectus conditionis, præſertim appoſitæ ſub pæna reſolutiva inducit reſciſſionem actus. *deciſ.*135. *num.*5. T.1. p.505., *& deciſ.*150. *num.*3. Tom.2. p.2

Per purificationem conditionis fit locus executioni pacti. *deciſ.*144. *n.*5. Tom.1. p.541

Conditione purificata, actus habetur, ac ſi pure ab initio expletus fuiſſet. *dec.*150. *n.*4. T.2. p.3

Purificata conditione, adveniſſe dicitur dies ſucceſſionis. *deciſ.*244. *num.*1. T.2. p.344

CONDITIO *SI SINE FILIIS*.

Deficit ob exiſteutiam Maſculorum, præcipue, ſi reſtricta ſit ad tempus Mortis gravati. *deciſ.*139. *num.*6. Tom.1. p.522

Ob exiſtentiam Filiorum non deficit *conditio ſi ſine filiis*, concurrentibus conjecturis pro perpetuitate Fideicommiſſi. *deciſ.*193. *n.*23. *&* 24. Tom.2. p.167

Vide *Conſilium* 21. *Oldradi*.

CONDUCTIO. CONDUCTOR.

Hæres tenetur ſtare conductioni per Defunctum factæ, qui obligavit ſe, & ſuos hæredes in forma Cameræ. *deciſ.*157. *num.*2. T.2. p.34

Reſoluto jure Conductoris reſolvitur etiam jus ſubeonductoris. *ibid. num.*4., & *deciſ.*163. *num.*2. Tom.2. p.50

Limita prout in *deciſ.*157. *num.*5. Tom.2. p.64., & *deciſ.*163. *num.*3. p.51

Subeonductores debent continuare in contractu, ſi primo Conductori ſubrogatus fuit alter. *dec.*157. *num.*8. Tom.2. p.35

Locatione reſoluta ex parte Conductoris, ipſe indemnem ſervare debet ſubconductores. *ibid. num.*11.

Locator ob non ſolutas penſiones poteſt Conductorem expellere, & caducitatem acceptare. *deciſ.*163. *num.*4. Tom.2. p.51

Reſoluto ex cauſa mere voluntaria jure Conductoris, reſolutum non remanet jus ſubconductoris. *ibid. n.*6.

Sed in Conductores ſubrogatos tranſeunt omnia jura tam activa, quam paſſiva. *ib. n.*7.

Durante conductione manutenendus eſt. *deciſ.*226. *num.*1. Tom.2. p.283

CONFESSIO.

Judicialis ſuperat quodcumcumque genus probationis. *deciſ.*210. *num.*3. Tom.2. p.231

Nemo propriam confeſsionem impugnare poteſt. *deciſ.*19. *n.*5. Tom.1. p.74

Ex quibus eruatur. *dec.*52. *n.*8. Tom.1. p.186

Debitoris confeſsio eſt genus probationum omnium fortiſsimum. *dec.*69. *num.*6. T.1. p.238

Confeſsio Partis plenam probationem conſtituit. *deciſ.*89. *n.*18. Tom.1. p.321

Propria confeſsio ſuperat omne genus probationum. *deciſ.*111. *n.*12. p.416., *deciſ.*127. *num.*23. p.474., *deciſ.*140. *num.*4. p.530. Tom.1., & *deciſ.*156. *num.*3. Tom.2. p.30

A qua diſcedi non poteſt, non exhibitis clariſsimis probationibus erroris. *deciſ.*115 *num.*10. Tom.1. p.428

Propria adminiculata ſuper facto non controverſo prodeſt confitenti. *dec.*171. *num.*12. Tom.2. p.94

Allegatio Cautelæ Angeli inducit indebiti confeſsionem. *dec.*265. *n.*2. Tom.2. p.426

Judicialis confeſsio plene probat qualitatem hæreditariam. *ibid. n.*6.

CONFIDEJUSSOR.

Solvens totum debitum, repetere poteſt, etiam non reportata jurium ceſsione, ejus medietatem a Confidejuſſoribus. *dec.*16. *n.*4. *&* 6., p.92., *& dec.*31. *num.*1. Tom.1. p.100

CONFINES.

Quod pro confine aſsignatur, nequit in Confinatis includi. *dec.*162. *num.* 9. 16, & 18. Tom.2. p.47. & ſeq.

Diverſitas confinium oſtendit diverſitatem Prædiorum, *dec.*186. *num.*8. Tom.2. p.141

Uniformitas Confinium probat identitatem Prædii. *dec.*237. *num.*3. Tom.2. p.330


SAC

SAC. CONGREGATIONES.

In materiis præeminentiarum Reſolutiones *Sac. Congregationis Rituum* obtinent vim Legis, eaſque Rota exequi profitetur. *dec.*89. *n.*11. Tom.1. p.321

Reſolutjo *Sac. Congregat. Concilii in Sarnen.* 5. *Martii* 1635. declaratur. *dec.*122. *num.*6 Tom.1. p.429

CONGRUA.

Valor congruæ regulatur juxta tempus diſmembrationis. *dec.*155. *n.*14. Tom.2. p.28

Parochi congrua non eſt augenda, ſi per centum annos ab Anteceſſoribus ſuit ſufficiens exiſtimata. *ibid. n.*15.

CONJECTURÆ.

Ad aliam cauſam reſsribiles nihil probant. *deciſ.*14. *num.*14. Tom.1. p.50

Cedere debent veritati. *dec.*82. *n.*27. T.1. p.289

Quando de clara voluntate conſtat, ad conjecturas non eſt recurrendum. *deciſ.*181. *n.*18. Tom.2. p.127

CONSANGUINEUS. CONSANGUINITAS.

Teſtimonium, in quo habetur aliquem carere conſanguineis proximis, nihilque dicitur de Conſanguineis remotis, minime probat horum carentiam. *deciſ.*2. *num.*14. Tom.1. p.7

Affectio præſumitur pro Conſanguineis. *deciſ.*143. *num.*53. Tom.1. p.538

Arbor genealogica, ut probet, debet per omnes gradus concludenter juſtificari. *dec.*178 *num.*3. Tom.2. p.116

Præſertim, quando agitur contra deſcendentem certum. *ibid. num.*4.

Ad excludendam conſanguinitatem ſufficit defectus probationis unius gradus *ibid. num.*6.

Peobatio conſanguinitatis ab uno facta prodeſt omnibus aliis communem ſtipitem cum eo habentibus. *deciſ.*267. *num.*2. T.2. p.64

Scientia ſuper conſanguinitate quando afficiat omnes, etiam ex jure proprio venientes. *ibid. num.*3

Præſentatio facta tempore proximo morti Fundatoris, & erectionis Capellaniæ de aliquo, tamquam de genere conſanguineorum, ejuſdem Fundatoris probat conſanguinitatem *ibid. num.*10. p.66

Plene probatur ex Teſtamentis, Donationibus, & Libris Baptiſmatis; præſertim ſimul ſumptis. *deciſ.*227. *num.*2. Tom.2. p.287

CONSENSUS.

Alienationi conſentiens ad evictionem non tenetur, niſi eam expreſſe promiſerit. *dec.*195. *num.*3. Tom.2. p.171

Ut erui valeat ex acquieſcentia, debet concludenter peobari ſcientia actus. *deciſ.*48. *n.*17 Tom.1. p.168

Ut ex uno actu non dicatur præſtitus conſenſus alteri actui, ſufficit poſsibilitas in contrarium. *dec.*64. *num.*8. Tom.1. p.223

Contractus continet tacitam conditionem -- *rebus ſic manentibus* -- quibus variatis, conſenſus pro non præſtito habetur. *deciſ.*273. *num.*4. Tom.2. p.452

CONSILIVM 21. OLDRADI.

Exiſtentia Maſculorum expirare facit conditionem *ſine filiis* juxta conſilium Oldradi. *deciſ.*132; *num.*6. Tom.1. p.490

Primogenitura eſt incompatibilis cum conſilio Oldradi. *ibid. num.*8.

Ex conjecturis receditur a Conſilio Oldradi. *ibid. n.*11.

Quæ leviores ſufficiunt, ubi agitur de fideicommiſſo aſcendentali in excluſionem extraneorum. *ibid. num.*12. p.491

Enumerantur conjecturæ, quæ inſerviunt pro receſſu a dicto conſilio. *ibid. num.*13. *& ſeqq. & deciſ.*139. *num.*8: *& ſeqq:* 522

Vide *Conditio ſi ſine filiis*.

CONSTITVTIONES IN GENERE,

Synodales conſtituunt jus in tota Diœceſi omnino ſervandum. *dec.*89. *n.* 3. p.320., *deciſ.* 127. *num.*2. p.470. T.1., & *dec.*170. *num.*2 Tom.2. p.82

Pro quibuſdam Eccleſiis non ſunt extendendæ ad Eccleſias diverſorum Regnorum. *deciſ.*131. *num.*9. Tom.1. p.483

In interpretatione Conſtitutionum Apoſtolicarum valet Argumentum a diſcretiva deſumptum. *ibid. num.*10. p.484

Conſtitutio Pontificia pro aliqua particulari Eccleſia edita extenditur ad alias, ubi eadem ratio militat. *deciſ.*160. *num.*12. T.2. p.42

Synodales plene probant immemorabilem in iis enuntiatam. *deciſ.*228. *num.*8. Tom.2. p.292

Et ſervandæ ſunt etiam adverſante juris diſpoſitione. *ibid. num.*9.

Præſertim, ſi obſervantia fulciantur. *ibid. num.*10.

Synodales Conſtitutiones ſervatæ in Archivo Eccleſiæ Cathedralis quando probant, etiamſi appareant informes, & illegales. *ib. n.*53. p.299

Maxime ſi ſint adminiculatæ. *ibid. num.*54

Fortius, ſi earum legalitas recognita, & conteſtata fuerit a Peritis judicialiter in partibus electis. *ibid. num.*5. p.291

CONSVETVDO.

Juri communi, ac municipali contraria, ut obliget, debet eſſe antiquiſſima. *dec.*49. *num.*6. Tom.1. p.171

Non probatur, niſi per actus affirmativos exercitos contra habentem pro ſe aſſiſtentiam juris. *deciſ.*89. *num*17. Tom.1. p.328

Contraria juri ſtatutario debet eſſe continua, & nunquam interrupta, ita ut unicus actus contrarius ſufficiat ad eam excludendam. *deciſ.*100. *num.*24. Tom.1. p.375

Immo ad hoc ſatis eſt ſimplex auditus, aut rumor in contrarium. *ibid. num.*25. p.376

Et in contradictorio judicio debet eſſe probata. *ibid. num.*26.

Alias

Alias inefficax reputatur, & quare. *ibid. num.*27.

Negativa non attenditur, niſi iu contradictorio Judicio fuerit approbata. *deciſ.*143. *num.*8. Tom. 1. p.538

Specialis prævalere debet univerſali. *deciſ.*155. *num.*6. Tom.2. p.24

Aſſertio Archiepiſcopi in favorabilibus ſibi, & tertio præjudicialibus non probat conſuetudinem. *deciſ.*160. *num.*8. T.2. p.42

Maxime ſi ab actibus contrariis deſtruatur. *ibid. num.*9.

Probata, nullius eſt momenti, quando eſt contraria *Concilio Tridentino*, & de ratione. *ibid. num.* 10. & 11.

Ad inducendam conſuetudinem præſcriptivam, non ſufficit probare potentiam aliquid faciendi, ſed actus probandi ſunt. *dec.*170. *n.*21. Tom.2. p.87

Contraria Juris diſpoſitioni, communi DD. ſententiæ, & Tribunalium omni praxi, concludentiſſime probanda eſt. *deciſ.*260. *n.*11. Tom.2. p.404

CONTRACTVS IN GENERE.

Verba contrahentium dant legem Contractibus. *dec.*212. *num.*4. Tom.2. p.238

Perfectus nullam admittit conditionem, vel gravamen in damnum alterius ex Contrahentibus diſſentientis. *deciſ.* 111. *num.*14. Tom.1. p.416

Æqualitas ſervanda eſt in contractibus. *dec.*224. *num.*6. Tom.2. p.280. & *dec.*234. *num.*5. Tom.2. p.321

Legitimus, ſolemniter, & juſtis de cauſis geſtus dolum non continet. *deciſ.*251. *num.*4. Tom.2. p.364

Prohibitum non eſt celebrare contractus tempore nocturno. *ibid. num.*5.

Juſtus de jure præſumitur. *ibid. n.*14. p.367

Non impletis pactis, & conditionibus reſolutivis, contractus reſolvitur, & evaneſcit. *deciſ.*253. *num.*2. Tom.2. p.372

In omnibus contractibus requiritur pro eorum ſubſtantia conſenſus utriuſque partis. *ibid. num.*25. p.377

Contractus continent tacitam conditionem *rebus ſic manentibus* = quibus variatis, conſenſus pro non præſtito habetur. *dec.*273. *num.*4. Tom.2. p.452

CONTRACTVS MINORVM, MVLIERVM, ET FILIORVM FAMILIAS.

Interventus Judicis pro Contractibus Minorum, & Pupillorum cum Taxativa a Statuto non deſignati ſuppleri poteſt per alium Judicem. *deciſ.*251. *num.*8. T.2. p.365

Pro validitate ſimilium Contractuum ſatis eſt, quod Judex habeatur communiter pro idoneo. *ibid. num.*9.

Ubi Judex cauſa cognita interpoſuit Decretum pro alienatione ſtabilium, præſumendum eſt, nullo alio modo magis proprio conſuli potuiſſe indigentiis Minorum. *ibid. n.*13. p.367.

Contractus poſt majorem ætatem ſuperventam ratihabitus impugnari non poteſt. *ibid. num.*19. p.368

Pater, non adhibitis majoribus ſolemnitatibus, integrare nequit Perſonam filii pro contractu emptionis in ſui ſavorem tendente. *deciſ.*270. *num.*6. Tom.2. p.441

CONTRACTUS TRINUS.

An valeat? Quid ſi fiat cum Mercatore, & lucrum ceſſum ſit pretium proportionatum Aſſecurationi ſortis, & certi lucri. *deciſ.*46 *num.*10. Tom.1. p.158

CONTRADICTIO.

Vitanda ſemper eſt. *deciſ.*27. *n.*14. T.1. p.96

Ad evitandam contradictionem ſumitur quælibet ſavorabilis interpretatio. *deciſ.*168. *n.*6. Tom.2. p.69. & *dec.*202. *n.*4. & 7. p.197

CONTRADICTOR.

Habens titulum poſteriorem in *Data* non dicitur legitimus Contradictor. *dec.*246. *n.*17. Tom.2. p.352

CONTRAHENTES.

Efficere poſſunt Contrahentes, ut conditio poteſtativa retrotrahatur. *deciſ.*15. *num.*13. Tom.1. p.57

CONTUMACIA. CONTVMAX.

Abſque Contumacia nemo efficitur verus Reus contumax. *deciſ.*207. *n.*3. & 5. T.2. p.219

Contumacia eſt fundamentum, ſine quo nemo excommunicari poteſt. *ibid. num.*4.

Contumax de Jure non appellat, *ib. n.*9. p.220

In non comparendo æquipollet præſentiæ, & acquieſcientiæ. *deciſ.*40. *n.*29. T.1. p.140

CONVENTIO.

Neceſſario requirit conſenſum duorum. *deciſ.*41. *n.* 9. *dec.*101 *n.*17. T.1. p.144. & 380

Ex inveriſimilitudine, & impoſſibilitate executionis excluditur quævis ſuſpicio conventionis. *deciſ.*41. *num.*10. T.1. p.144

Major eſt vis conventionis expreſſæ, quam tacitæ. *dec.*80. *num.*10. Tom.1. p.278

Impugnans conventionem, receſſum ab ea oſtendere debet. *dec.*203. *num.* 1. T.2. p.203

Conventionibus in publico Inſtrumento initis ſtandum eſt. *deciſ.*175. *num.*10. T.2. p.106

CORRECTIO.

Inſtantanea correctio, & contradictio ſemper vitanda eſt etiam per impropriationem verborum. *deciſ.*198. *num.*8. Tom.2. pag.182. *deciſ.*46. *num.*3. p.156. *deciſ.*69. *num.*13. pag.240. T.2. & *deciſ.*185. *n.*9. T.2. p.138

CORRESPONSALIS.

Factum Correſponſalis cum proprio conſenſu ſecutum habetur pro facto proprio. *dec.*269. *num.*4. Tom.2. p.438

CREDITOR.

Procurator a jure conſtitutus dicitur ad exercenda Jura ſuo Debitori competentia ad ef-

fectum retentionis. *dec.*198. *n.*3. T.2. p.180

Redditio rationis, & demonſtratio inſufficientiæ bonorum afficiunt etiam Creditores non citatos. *dec.*211. *num.*2. T.2. p.234

Peritia approbata cum acquieſcentia cęterorum Creditorum nequit ab uno ex eis impugnari, *ibid. num.*3.

Vbi una, & eadem eſt debendi cauſa, unica ſufficit defenſio, quæ omnes Creditores afficit. *ibid. num.*4. p.235

Peritia facta de Mandato Judicis, citatis omnibus Creditoribus, conſtituit ſtatum, & afficit alios omnes Creditores in eo judicio non citatos. *dec.*221. *num.*6. T.2. p.267

Mortuo debitore, Creditores nullum jus habent ſuper bonis, quæ ab illo poſſidebantur Fideicommiſſo ſuppoſitis. *deciſ.* 7. *num.* 1. Tom.1. p.21

Fideicommittentis Creditores nullam actionem exercere poſſunt in bona propria hæredis, in quæ alius ſucceſſit, habetque locum in his cautela Angeli. *ibid. num.*10. p.22

Anterior præferri debet poſteriori, *ibid. numer.*12. p.23

Creditores inventarium tacite approbantes, illius nullitatem amplius objicere non poſſunt. *ibid. num.*14.

Anterior impedire nequit favore poſterioris relaxationem Mandati pro ſumma excedente proprium Creditum. *deciſ.* 36. *num.* 19. Tom.1. p.124

Poſtquam acceptavit, & elegit nomen debitoris, nequit amplius ab acceptatione recedere. *dec.*40. *num.*27. T.1. p.140

Prior in tempore, & potior in jure præferendus eſt *dec.*223. *num.*2. T.2. p.274

Concurrente obligatione reſtituendi pecunias prioribus, & potioribus, eæ ad hunc effectum ſemper dicuntur extantes. *ibid. num.*3.

Et Creditoribus potioribus reſtituendæ ſunt. *ibid. num.*4.

Poſterior moleſtias inferre nequit anteriori ſuper pecuniis ab eo receptis. *ib. n.*10. p.275

Creditori anteriori debetur prælatio, *deciſ.*50. *num.*1. Tom.1. p.173

Hypotheca dependens a conditione poteſtativa reſolutiva tribuit Creditori anterioritatem uſque a tempore initi contractus. *ibid. num* 12. p.175

Ex cauſa collectionis, & Conſervationis fructuum præfertur Creditori reſervationem dominii ſuper illis habenti, & de ratione. *ibid. num.*20. p.177

Agere poteſt contra obligatum in ſolidum cum debitore. *deciſ.*61. *num.*1. Tom.1. p.209

Suum integrum Creditum ibi recipere debet, ubi pecuniam credidit, *deciſ.*61. *num.*4. Tom.1. p.210

Nec conſtituendo Procuratorem ad recipiendas pecunias alio in loco, cenſetur remittere Debitori expenſas ad tranſmiſſionem neceſſarias. *ibid. num.*6.

Sicuti nec renuntiare ſolutioni in loco contractus faciendæ per actum geſtum gratia majoris cautionis. *ibid. num.*7.

Debitor Creditori poſteriori ſolvens non liberatur a reiterata ſolutione Creditoribus anterioribus. *deciſ.*67. *num.*12. T.1. p.233

Præſumitur recipere pecuniam in cauſam, & extinctionem ſui crediti. *deciſion.*68. *num.*4. Tom.1. p.235

Reſervatio dominii Creditori, ejuſque ceſſionario anterioritatem tribuit. *ibid. num.*6.

Habens obligationem conditionatam, non eſt neceſſario citandus. *ibid. num.*9. p.236

Jura relevationis translata in Creditores anteriores, nequeunt amplius transferri in poſteriores. *deciſ.*74. *n.*9. & 10. T.1. p.254

Deciſio contra Actorem favore aliorum Creditorum emanata eſt contra ipſum ſupponenda favore etiam alterius Creditoris. *ibid. num.*14. p.256

Agere nequit contra Debitorem Debitoris, quando ille debitor jam ſatisfecit, *ibid. num.*13. p.255

Jura conſumpta transferri nequeunt in Creditores poſteriores. *deciſ.*75, *n.*4. T.1. p.258

Aſſumptio Cambii in debitum proprium ab Emptore facta evaneſcit, ubi Creditores anteriores comparent. *dec.*78. *n.*2. T.1. p.269

Sine redditione rationis nemo conſtitui poteſt Creditor. *dec.*108. *n.*3. T.1. p.402

Poſterior reportare tenetur ſummam pecuniarum Creditori anteriori competentem. *de-* Tom.2. p.371

Vide *Cautio*.

CREDITUM.

Vt quis uti poſſit juribus alterius, neceſſarium eſt creditum contra eundem certum, & liquidum. *dec.*192. *n.*5. T.2. p.180

Pro uno eodemque credito duplex dari nequit ſatisfactio, *ibid. n.*6.

Alienationes, & perceptio fructuum reddunt creditum turdibum, & illiquidum. *ibid. num.*15. p.184

Adeoque ineptum ad retardandam Immiſſionem, *ibid. n.*16.

Ex lapſu centenariæ præſumitur ſatisfactio crediti. *ibid. n.*17.

Ex publico Inſtrumento plene probatur. *deciſ.*210. *n.*2. T.2. p.230

Apocha privata, Debitoris ſubſcriptione, & obligatione Camerali munita, a Judice pro vera approbata, optime probat creditum. *deciſ.*23. *num.*2. T.1. p.81

Immiſſio retardari nequit exceptione crediti vel extincti, vel turbidi. *dec.*27. *n.*36. T.1. p.100

Non oſtenſo, quantum ex aliena pecunia impenſum fuit, creditum remanet turbidum, & illiquidum. *deciſ.*62. *num.*22. T.1. p 218

Qui

Qui exegit creditum poſterius, præſumitur exegiſſe ab eodem Creditore creditum etiam anterius. *deciſ.68. num.3.* T.1. p.234
Creditum extinctum impedire nequit factum adjudicationis ex credito anteriori. *dec.77. num.5.* T.1. p.230
Denominationem recipit ab eo loco, in quo ſolvendum eſt. *deciſ.126. n.32.* T.1. p.468
Extincto Credito, extinguuntur etiam, & pereunt omnia ejus jura, & hypothecæ. *deciſ.243. num.11.* T.2. p.343
Licet Creditor illud extinguens bona propria obligata habeat pro evictione favore alterius. *ibid. num.12.*

CRUX.

In funeribus unica tantum Crux elevanda eſt, illa nempe Parochialis Tumulantis. *deciſ.89. num.2.*, *deciſ.127. n.1.* Tom.1. p.319. & 469
Capitulo Cathedralis in funeribus competit prærogativa elevandi unice propriam Crucem in excluſionem Parochialium. *deciſ.89. num.4.* & 8. Tom.1. p.320
Idemque eſt de quolibet alio corpore pro ſe habente conſuetudinem. *ibid.*
Ex uſu diſtinctæ Crucis eruitur diſtinctio corporis. *ibid. num.7.*
Præcedentia, & prærogativa non competit Cruci materiali, ſed Canonicis capitulariter incedentibus. *ibid. num.9.*
Et conſequenter non poteſt aliis communicari per traditionem ipſius Crucis particularis *ibid. num.* 10.
In materia elevationis Crucis conſuetudo debet eſſe immemorabilis. *ibid. num.15.* p.322
Capitulo capitulariter incedenti competit prærogativa delationis Crucis. *deciſ.127.num.5.* Tom.1. p.470
Secus, ſi Canonici ſingulariter, non capitulariter interveniant. *ibid. num.6.* & 8.
An privativa elevandi Crucem competens Capitulo Cathedralis extendatur in præjudicium Eccleſiæ Parochialis ad Capitulum Collegiatæ remiſſive. *dec.127. num.9.* T.1.p.471
Obſervantia, & conſuetudo ordinaria nil detrahit juri Parochialis Eccleſiæ circa delationem propriæ Crucis in functionibus Parochianorum, ſed requiritur immemorabilis. *ibid. num.21.* p.473
Ut Presbyteri Cathedralis ex obſervantia habeant per ſe privativam quoad Parochos elevandi Crucem, probare debent, quod Crucem elevarint, quando ſine Capitulo incedebant. *ibid. num.22.*
In Funeribus unica Crux, nempe Parochialis elevanda eſt, excepto caſu interventus Capituli Cathedralis. *dec.170. num.1.* T.2.p.83
Et de ratione. *ibid. num.5.* p.85
Sed hac prærogativa gaudent dumtaxat Canonici, & quidem collegialiter procedentes. *ibid. num.6.*
Non vero uti ſinguli. *ibid. num.7.*
Nec aliis communicari poteſt, etiamſi Crux ipſa Capituli elevetur. *ibid. num.8.*
In Civitate, & Eccleſia Neapolitana Eccleſiæ Collegiatæ prohibentur elevare in funeribus propriam Crucem. *ibid. num.9.*

CULPA.

Dolus & culpa nemini prodeſſe debent. *deciſ.180. num.2.* Tom.2. p.123
Propriam culpam, & negligentiam quiſque lucere tenetur, *deciſ.233. n.3.* Tom.2. p.317
Nemo pati debet pœnam culpæ, & negligentiæ alterius. *ibid. num.8.*

CULTUS DIVINUS.

Divini cultus augmentum in majori numero Miniſtrorum conſiſtit. *dec.17. n.9.* T.1. p.63

# D

DAMNA, ET INTERESSE.

Promiſſor exigibilitatis, & evictionis cenſus tenetur ad damna, & intereſſe, & ſic ad reſtitutionem ſortis, & ſolutionem fructuum. *deciſ.211. num.1.* Tom.2. p.233
Concurrente in Ceſſionario cenſus negligentia cauſante inexigibilitatem, & bona fide incedente, ab hoc non debentur fructus loco damnorum, & intereſſe. *ibid. num.9.* p.236

DAMNUM.

In Terris ſativis, ſi fructus deficiant, damnum ipſos fructus reſpicere dicitur, non rei ſubſtantiam. *deciſ.14, num.6.* Tom.1. p.48
Damnum, de quo initum eſt pactum, ut non compenſetur, compenſandum non eſt. *ibid. num.7.*
Hoc pactum eſt nullum, ſi reſpiciat ſubſtantiam rei, vel impedimentum a Locatore proveniens; ſecus ſi fructus etiam omnes. *ibid. num.8.* p.49
Præcipue ſi Locator profiteatur, ſe non eſſe locaturum. *ibid. num.9.*
Nulla ratio habetur damni, quod adeſſe, & abeſſe poteſt. *deciſ.40. num.32:* Tom.1.p.147
Negotiatores damnum appellant amiſſionem lucri. *deciſ.46. num.8.* Tom.1. p.157
Ceſſante damno, ceſſat quælibet ſuſpicio fraudis, & colluſionis. *deciſ.74. num.16.* T.1. p.256
Qui damnum non ſentit, nequit allegare damnum tertii. *ibid. num.17.*
Qui cauſam damni dat, ad ejus compenſationem tenetur. *deciſ.233. num.7.* Tom.2. p.317

DATIO IN SOLUTUM.

Sequitur regulas venditionis: unde in ſolutum dans debet rem tradere. *deciſ.111. num.1* Tom.1. p.411
Ac liberam a quocumque onere ſervare, *ibid. num.2.*
Quia res vendita, ac in ſolutum data, ſi non

non eſt libera, habetur pro non tradita. *ibid. n.5.*
Proindeque ſi ſit ſubjecta oneri, ſit locus reſciſſioni contractus, ac ſolutioni pretii, & refectioni omnium damnorum, & intereſſe. *ibid. num.* 11. p.416
Nec cogitur loco pretii recipere rem aliam *ibid. num.* 12.
Promiſſio evictionis, & refectionis damnorum, & intereſſe neceſſario inducunt contractum dationis in ſolutum. *deciſ.*264. *num.* 12. Tom.2. p.422
Conſtitutio pignoris præſtat dumtaxat majorem ſecuritatem creditori, non vero minuit, & extinguit creditum, quod ſolum fieri poteſt a datione in ſolutum. *ibid. num.* 13.

DEBITOR.

Ex longa poſſeſſione fundi in Salviano impeditur quæcumque actio adverſus Debitores. *deciſ.*198. *num.*4. Tom.2. p.180
Ut quis uti poſſit juribus alterius, neceſſarium eſt creditum contra eundem certum, & liquidum. *ibid. num.*5.
Tenetur ad damna, & intereſſe, quæ Creditor ſubire cogitur ob negligentiam in ſolvendo debito. *deciſ.*210. *num.*6. Tom.2. p.232
Pro una eademque re ſemel recepta nemo ſe dupliciter debitorem conſtituere debet. *dec.*223 *num.*20. Tom.2. p.278
Solvens creditori poſteriori non liberatur a reiterata ſolutione creditoribus anterioribus. *deciſ.*67. *num.*12. Tom.1. p.233
Creditor agere nequit contra Debitorem Debitoris, quando ille Debitor jam ſatisfecit. *deciſ.*74. *num.*13. Tom.1. p.255
Tenetur ad ſolutionem ſummæ evictæ. *deciſ.*184 *num.*3. Tom.2. p.133

FACIENDI DEBITOR.

Vide *Factum*.

DEBITUM.

Debitoris obligatio niſi per ſolutionem debiti non extinguitur. *deciſ.*10. *num.*6. T.1. p.35
Non verificatur, niſi in eo, quod remanet deductis de jure deducendis, *deciſ.*63. *num.*23. Tom.1. p.218
Ex obligatione ſolvendi debitum ſtatuto tempore, & ex ſubſequente longiſſima acquieſcentia illud præſumitur extinctum. *deciſ.*68 *num.*2. Tom.1. p.234
Aſſumptio alicujus debiti ad dimittendum cum pacto, ut detectis Creditoribus anterioribus, vel potioribus liceat aſſumenti illud relinquere, & extinguere potiora, iis ſuperventis aſſumptio inutilis remanet. *deciſ.*80 *num.*7. Tom.1. p.277
Non obſtantibus ſtipulatione Notarii, & obligatione Camerali, quæ ſunt ſamulativæ diſpoſitioni principali. *ibid. num.*8.
Et pura, ac ſimplex aſſumptio debiti ad dimittendum continet tacitam conditionem, quatenus Creditores anteriores, vel potiores non detegantur. *ibid. num.*9.
Suſcipiens in ſe debitum cum promiſſione relevationis ab omni moleſtia, & damno efficitur principalis Debitor. *dec.*108. *n.*13. T.1. p.403
Agnitio proprii debiti eruitur ex depoſito, & exceptione compenſationis. *deciſ.*225. *num.*2. Tom.2. p.281
Citatio ad recipiendum, ſuſceptio termini ad ſolvendum, & allegatio Cautelæ Angeli inducunt debiti confeſſionem. *deciſ.*265. *num.*2 Tom.2. p.423

DECIMÆ.

Inmemorabilis pro inducenda immunitate Laicorum a ſolutione Decimarum prædialium debitarum Epiſcopo probanda eſt cum requiſitis *Gloſſ. in cap.* 1. *de præſcript. in* 6. & cum forma Privilegii. *deciſ.*213. *num.*4. T.2. p.239
Poſt diviſionem Parochiarum Epiſcopus non habet quidem jus ad omnes Decimas, ſed illud tantum habet ad quartam partem, niſi in diviſione, & erectione expreſſe tranſlatæ omnes fuerint in Parochos. *deciſ.*85. *num.* 1. Tom.1. p.312
Quæ tamen juris aſſiſtentia non ſufficit ad eidem adjudicandam dictam quartam partem, niſi concurrat conſuetudo eam exigendi. *ibid. num.*2.
Ex quo in Inſtrumentis venditorum Prædiorum enuntietur, illa eſſe obnoxia Decimis, eruitur decimas prædiales eſſe in uſu. *ib. n.*5. p.313
Titulus coloratus ad præſcribendam quantitatem Decimarum non oritur ex locatione, quæ in perpetuum expleta non fuerit pro certa, & determinata quantitate. *ibid. num.*10. p.314
Decimæ Novales pertinent ad originarium Decimatorem, nec comprehenduntur ſub antecedenti locatione, conventione, vel qualibet alia conventione. *ibid. num.*11.
Parochus debet ſolvere Decimas de bonis ſuis particulari titulo, non vero intuitu curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum acquiſitis. *deciſ.*156. *num.*8. T.2. p.31
Negligentia Miniſtrorum in non exigendis Decimis, non nocet Decimanti pro conſecutione Decimarum futurarum. *ibid. n.*10. p.32
Exemptio a ſolutione Decimarum non acquiritur, niſi per immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo. *ibid. num.*11.

DECISIO IN GENERE.

Expediens cauſam acceptat omnia in Deciſione contenta. *deciſ.*221. *num.*2. T2. p.266
Deciſiones ſunt ſupponendæ, & pro veritate habendæ contra admiſſum ad cauſam in ſtatu, & terminis Rei Judicatæ. *ibid. num.*4. p.267
Nec ſuper rebus in iis firmatis diſceptari poteſt, niſi obtenta reſtitutione in integrum. *ibid. num.*5.
Nulla ratio habenda eſt Deciſionum in caſibus, in

in quibus circumſtantiæ ſunt diverſæ. *dec.*1. *n.*12. T,1. p.4., & *deciſ.*171. *n.*6. T.2. p.411

Sententia, quæ eſt ultima, ac tranſit in rem judicatam, attendi potius debet, quam Deciſio prius habita in eadem cauſa. *deciſ.*8. *num.*10. T.1. p.27

Binç Deciſioues contra aliquem latæ ſuſpicionem augent ejus mali juris ad effectum excludendi læſionem iu tranſactioue. *dec.*44. *num.*4. T.1. p.149

Deciſiones prius editæ ſunt ſupponendę. *der.*62. *num.*4. pag.212., *deciſ.*77. *unm.*1. p.266., *deciſ.*127. *num.*20. T.1. p.97

Emanata contra Actorem favore aliorum creditorum, eſt contra ipſum ſupponenda favore etiam alterius Creditoris. *deriſ.*74. *num.*14. Tom. t. p.256

Qui non comparet ad impugnandam Deciſionem, ejus firmitatem agnoſcit. *dec.*74. *n*1. Tom.1. p.257

Deciſione ſolemniter acceptata per renuntiationem litis, nequeunt impugnari, quæ in ea firmantur. *ibid. num.*5.

Rota ſupponit proprias deciſiones, ac determinata in ipſis, utraque parte audita. *deciſ.*94. *num.*2, Tom.1. p.337

Etiamſi per Signaturam cauſa remiſſa fuerit ad Judicium ordinarium, & deciſiones emanaverint in alio Judicio. *ibid. num.*3. & 4.

Probationes rejectæ in deciſione approbata, & acceptata, nequeunt amplius deduci. *deciſ.*104. *num.*5. T.1. p.390

In quibus diverſa ratio militat, non ſunt alteri caſui applicabiles. *dec.*132. *num*33. Tom.1. p.494., & *deciſ.*139. *num.*32. p.529

Eſt ſupponenda, uec incidenter revocanda. *deciſ.*170. *num.*17. T.2. p.86

In Deciſionibus id qnod principaliter, non vero quod incidenter deciſum eſt, attendi debet. *dec.*241. *num.*9. T.2. p.339

Sub reviſione exiſtens uou eſt allegenda. *deciſ.*261. *n.*19. T.2. p,409

Quslitas judicialiter, & in Deciſionibus non incideutcr, ſed ex profeſſo admiſſa, fruſtra in dubium revocatur. *deciſ.*262. *num.*20. Tom.2. p.415

DECISIONES IN SPECIE.

*Romana Honorariorum* 29. *Aprilis* 1711. *cor. Aldrovando* declaratur. *der.*1. *n.*1. T.1. p.4.

*Dceiſio* 15. *n.*15. *ror. Falcon. de Tutor.*, & *Curator*. declaratur. *dec.*8. *n.*8. T.1. p.27

*Deriſio* 861. *cor. Buratto*, firmans amorem, & liberalitatem æque cauſam finalem præbere donationi, ac Matrimonium, locum habet, ubi donatio ſubſequatur Matrimonium, ſecus ubi præcedat. *dec.*72. *n*10. T.1. p.249

*Deciſio* 43. *cor. Falronerio tit. de Jurepotr.* explicatur. *dcc.*99. *num.*2.. T.1. p.368

*Auximana Juriſpatronatus* 27. *Junii* 1701. *cor. Anſaldo* explicatur *ibid. n.*23.

*Avenionen. Concurſus* 6. *Junii* 1707. *coram Priolo*, & 13. *Januarii* 1708. *cor. Caſarello*. explicatur. *dcc.*141. *n.*13. T.1. *p.*539

*Imolen. Fideicommiſſi ſuper Prædio de Celiuonio* 12. *Aprilis* 1723. §. *Miſſa enim coram Corio* explicatur *dec.*151. *n.*3. *T.*2. *p.*7

*Deriſiones* 180. *cor. Cerro*, 243. *coram Cavoler.*, 278., & 333. *cor. Celſo* explicantur. *deriſ.*171. *n.*5. T.1. p.92

*Romana, ſeu Portugallien. Pecuniaria* 2. *Julii* 1706. *cor. cl. mem. Card. Scotto* declaratur. *dcc.*241. *num.*8. T.2. p.339

*Deriſio* 30. *de donat. ad Montiſs. Card. de Luc.* declaratur. *deriſ.*251. *n.*10. T.2. *p.*365

*Deriſio* 15. *coram Eminentiſs.* declaratur. *deciſ.*253. *n.*14. T.2. *p.*374

*Deriſ.*17. *cor. Covaler.*, & 126. *part.*7. *Recent.* declarantur. *dec.*261. *n.*16. T.2. T.408

DECLARATIO.

Ultronee, & affectate emiſſa, poſt coſummatum actum, & nemine audito, nihil probat. *deciſ.*204. *num.*6. T.2. p.210

Cadit ſuper re dubia, nou ſuper clara. *der.*64. *num.*3. T.1. p.222

Magis factorum habetur ratio, quam declarationum, præſertim pendente lite expiſcatarum, ſi inter ſe repuguent. *ibid. num.*5.

Facta ad unum finem, extendi nequit ad allum omnino coutrarium. *der.*62. *n.*19. T.1. p.216

DECLARATORIA.

Quando nec ue admittatur appellatio a Declaratoria Cenſurarum a lege latarum. *der.*207 *num.*8. & 10. T.2. p,220

DECOCTIO. DECOCTUS.

Ceſſio crediti a proxime Decocturo facta eſt nulla. *deriſ.*174. *num.*13. T.2. p.101

Probari debet decoctio vel per formalem bonorum ceſſionem, vel per Judicis ſeuteutiam. *ibid. num.*14.

DECRETUM.

Nullum, & patenter injuſtum retractari poteſt ab eodem Judice Ordiuario. *dec.*25. *num.*10. Tom.1. p.88

DECRETUM IRRITANS.

Quoties Bulla habet in ſe *Decretum irritans*, & clauſulam *ſublata*, nihil opponi valet contra Gratiam in ea coutentam, non obtenta prius aperitione oris. *deciſ.*156. *num.*7. Tom.2. p.31

Vide *Clauſulæ in ſpecie*.

DEFALCUM.

Penſionis remiſſio ut debeatur, probaudum eſt damnum. *deriſ.*14. *num.*1. T.1. p.47

Et quidem tale, ut, deductis culturæ, & collectionis impenſis, fructus medietatem penſionis non attingant. *ibid. num.*2. *deciſ.*40. *num.*1. T.1. p.136

Quod tamen Conductor in ſpecie probare tenetur, præciſe oſtendendo damni quantitatem. *deciſ.*14. *num.*3. T.1. p.50

Quoad

Quoad unum quidem annum, ſi conductio annualis ſit; ſi vero ad novennium ſit protracta, totum hujuſmodi tempus inſpici debet ad dignoſcendum, an damnum ſit ultra dimidium penſionum ſimul ſumptarum. *ibid. num.*4., & *deciſion.*40. *num.*8. & 11. Tom.1. p.137

Nec conductori ſatis eſt, ſi aliquorum annorum ſterilitatem probaverit, quia inſuper oſtendere tenetur, eam cum aliorum annorum ubertate compenſatam non fuiſſe. *deciſ.*14. *num.*5. T.1. p.48

Damni conductori ex propria culpa evenientis ratio non habetur ad remiſſionem concedendam. *ibid. num.*11. p.49

Pactum non petendi deſalcum quando cenſeatur repetitum in tacitis renovationibus Locationum. *deciſ.*40. *num.*24. T.1. p.139

Si damnum intolerabile proveniat a caſu valde inſolito, & inopinato, debetur remiſſio Penſionis, non habita ratione compenſationis. *deciſ.*40. *num.*17. T.1. p.138

Caſus autem inſoliti, & inopinati qui dicantur. *num.*18.

In Locationibus pactum non petendi remiſſionem, etiamſi totalem jacturam fructuum reſpiciat, ſervandum eſt. *ibid. num.*19

Vide *Damnum*.

DELICTUM.

Semper inclinandum eſt pro excluſione delicti. *dec.*41. *num.*15. T.1. p.145

Delictum unius alter luere non debet. *dec.*177. *num.*6. Tom.2. p.113

DEMONSTRATIVA.

Quando præter Perſonas ſupra expreſſas, aliæ quoque augmentative a diſponente nominantur, oſtenditur eum ſupra demonſtrative locutum fuiſſe. *dec.*81. *num.*6. T.1. p.282

Certa qualitas expreſſa, etiam deficientibus reſtrictivis, oſtendit diſpoſitionem eſſe taxativam, non demonſtrativam. *ibid. num.*7.

Maxime ſi dicta qualitas repetita fuerit. *ibid. num.*8.

DEPOSITARIUS.

Publici Campſores habentur ad inſtar Depoſitariorum. *deciſ.*268. *num.*1. T.2. p.432

Tam Depoſitarius, quam Procurator creditorum tenentur pecunias receptas integraliter deponere ad commodum ipſorum creditorum. *ibid. num.*2.

DEPOSITUM.

Debitor per Depoſitum liberatur. *deciſ.*68. *num.*1. T.1. p.234

Etiamſi deinde ex pecunia depoſitata non dimittantur creditores anteriores. *ibid. num.*11. p.236

Præſertim ſi vere, & realiter creditores anteriores eſſent dimiſſi. *ibid. num.*12.

Quando dubium eſt, an adſint creditores anteriores, eſt locus depoſito. *ibid. n.*7. p.235

Non redditur nullum, ex quo non fuit integrum, ſed remanet tantum actio contra deponentem pro reſiduo. *ibid. num.*10. p.236

Emptor dubitans de anterioritate & potioritate creditorum bene agit deponendo pretium. *deciſ.*80. *num.*1. T.1. p.276

Nec in actu deponendi tenetur citare creditores, quoties deponit ad ſatisfaciendum obligationi cum ſolo venditore ſuſceptæ. *ibid. num.*5. p.277

Quod tamen ſecus eſt, ſi Notarius ſtipulatus fuerit pro creditoribus abſentibus, vel adſit in Inſtrumento obligatio Cameralis. *ibid. num.*6.

Quoties Emptori competit beneficium cautionis reſtituen. prior., & potior., tunc ipſe eligere poteſt, vel illam, vel depoſitum. *ibid. num.*4.

Ex depoſito facto conditione conſignandi potioribus, non læduntur creditores aſſumpti ad dimittendum. *ibid. num.*12. p.278

Mora trium Menſium in faciendo depoſitum eſt breviſſima. *ibid. num.*14.

Facto depoſito, ad effectum conſignandi anterioribus, vel potioribus, nihil damni accidit Deponenti, ſi conſignetur poſterioribus *ibid. num.*15.

In cauſam expreſſam, nequit ad aliam incognitam referri. *deciſ.*253. *num.*27. T.2. p.378

Tam Depoſitarius, quam Procurator creditorum, tenentur pecunias receptas integraliter deponere ad commodum ipſorum creditorum. *deciſ.*268 *num.*2. T.2. p.432

DEPUTATIO.

Interventus Vicarii Foranei in nominationibus Parochialium, ſi requiratur relative ad ſpecialem deputationem ab Epiſcopo faciendam, hac non ſecuta, non eſt neceſſarius. *deciſ.*32. *num.*8. T.1. p.111

Maxime concurrente obſervantia, quod ſi quando dictus Vicarius intervenit, id fuit ex ſpeciali deputatione. *ibid. n.*9.

DEROGATIO.

Statuto in forma ſpecifica confirmato derogatum dici non poteſt in iis Literis Apoſtolicis, in quibus de eo expreſſa mentio non fit. *deciſ.*2. *n.*6. T.1. p.5

Quæcumque derogatio per clauſulas generales, licet motu proprio, & ex certa ſcientia, operari nihil valet adverſus ſtatutum in forma ſpecifica confirmatum. *ibid. n.*7.

Pontifex derogare non ſolet juri alteri ex proprio facto quæſito niſi de eo in ſupplici libello fiat mentio, & juſta cauſa accedat. *dec.*17. *n.*16. T.1. p.63

Nec Pontifex, nec Regulæ Cancellariæ derogant Indultis paſſivam vocationem tribuentibus. *deciſ.*166. *n.*7. T.2. p.61

Si Indulta ampliſſima, & ſpecialia ſunt, nunquam iis per S. Sedem derogatum cenſetur. *ib. n.*10.

DE-

DESCENDENTES.

In fideicommiſſo progreſſivo vocatio alicujus, ejuſque Deſcendentium intelligitur facta non ſimultanee, ſed ordine ſucceſſivo. *deciſ.76. num.3.* T.1. p.261

Præſertim addita clauſula -- *di grado in grado ordine ſucceſſivo -- ibid. n.4. dec.193. num.5.* T.2. p.164

Appellatione Deſcendentium comprehenduntur tam Maſculi, quam fœminæ. *deciſ.76. n.16.* & 18. T.1. p264

Contemplata artificiali agnatione, ſub vocatione Deſcendentium comprehenduntur deſcendentes tam per unum, quam per duplex medium fœmininum. *deciſ.*139. *num.*28. & *n.*31. T.1. p.528

Deſignatio *Parentum* ſtat ad indicandam originem, non ad reſtrigendam vocationem ad Deſcendentes immediatos. *ibid. n.*29. p.528

Sub appellatione Deſcendentium veniunt tam Maſculi, quam Fœminæ. *deciſ.*214. *n.*1. Tom.2. p.241

DESCENDENTIA.

In Jurepatronatus deſcendentia, & proximitas per gradus diſtinctos probanda eſt uſque ad Perſonam Fundatoris. *deciſ.*208. *num.*3. Tom.2. p.224

Limita in Patronatu antiquiſſimo, in quo utraque deſumitur a Perſonis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus. *ibid. num.*4. & *ſeqq.*

Ad effectum infringendi ultimum ſtatum, & privandi quaſi poſſeſſorem fructu ſuæ poſſeſſionis præſentandi, deſcendentia debet plene, & concludenter probari. *deciſ.*3. *num.*6. Tom.1. p.9

Probationes vero genericæ, ac equivocæ minime attendi debent. *num.*7. p.10

Fides Baptiſmatum, ac Matrimoniorum ſunt legales probationes deſcendentiæ. *ib. n.*8.

Dum agitur de formanda Deſcendentia adverſus habentem pro ſe ultimum ſtatum, probationes debent eſſe omni exceptione majores, vel ſaltem æquales adductis per illum. *ibid. num.*10.

Fides Baptiſmatis deſcendentiam probat. *deciſ.*478. *n.*5. T.2. p.116

Sententia emanata cum legitimo contradictore ſuper verificatione deſcendentiæ afficit omnes ex jure proprio venientes. *deciſ.*267. *num.*3. Tom.2. p.429

Partitæ extractæ ex libris Matrimoniorum, fidès Baptiſmatum, & depoſitiones Teſtium pleno probant deſcendentiam. *ib. n.*8. & *ſeq.* p.430

Vide *Conſanguinitas*.

DETERIORATIO.

Beneficiati, & Epiſcopi reficere tenentur deteriorationes, & immutationes bonorum Eccleſiæ. *deciſ.*223. *num.*1. Tom.2. p.317

Prout etiam incrementum deteriorationum ſubſecutum proveniens ab illarum reſtauratione omiſſa. *ibid. num.*2.

Eoque magis refectio prædicti ſubſecuti incrementi facienda eſt, ſi intervenerit interpellatio pro reſtauratione præcedentium deteriorationum. *ibid. num.*4.

Quam ſi ſucceſſor in Beneficio, vel Epiſcopatu impediat, ipſe ad refectionem incrementi tenetur. *ibid. num.*5.

Anteceſſor propria authoritate, & ſine legitima cauſſa minuere nequit fundum Eccleſiæ. *ibid. num.*9.

Etiamſi agatur de re modica, niſi una cum modicitate concurrat ejus inutilitas, & Eccleſiæ utilitas. *ibid. num.*10. p.318

DETRACTIONES.

Immiſſionem retardare nequit exceptio Detractionum turbidarum, & illiquidarum. *deciſ.*114. *n.*2. ſub *num.*9. & 11. Tom.1. p.423

Peti nequeunt ſuper Primogenitura, & fideicommiſſo particulari, niſi in ſubſidium *deciſ.*115. *num.*11. Tom.1. p.428

Cujus caſum eveniſſe probandum eſt a petente eaſdem detractiones. *ibid. n.*12.

Quod tamen ſine Inventario fieri nequit, & conſequenter nec detractionum prætextu impediri Immiſſio. *ibid. num.*13.

Turbidæ retardare non valent immiſsionem. *ibid. num.*17.

Sub prohibitione cujuſcumque ſpeciei detractionum quavis de cauſa competentium hæredibus, continentur etiam detractiones quantitativæ. *deciſ.*254. *num.*7. T.2. p.382

DICTIONES IN SPECIE.

Dictio -- *Eſſo* -- eſt perſonalis *deciſ.*18. *num.*18. Tom.1. p.71

Dictio -- *Cioè* -- quando ſe habeat taxative. *deciſ.*27. *numer.*6. Tom.1. p.95

Quando demonſtrative. *ibid. num.*9.

Dictio -- *Mà* -- eſt adverſativa. *deciſ.*44. *num.*6. Tom.1. p.149

Et operatur, ut qualitates ſupra expreſſæ repetitæ cenſeantur. *ibid. num.*7. p.150

Dictio -- *Suoi* -- eſt perſonaliſsima, & indicativa juris proprii. *deciſ.*48. *num.*2. T.1. p.166

Dictio -- *Præterea* -- eſt ampliativa, & augmentativa. *deciſ.*95. *num.*21. Tom.1. p.345

Dictio -- *Item* -- eſt repetitiva, & continuativa. *deciſ.*100. *num.*7. Tom.1. p.372

Dictio -- *Incirca* -- non eſt contraria dictioni -- *ad minus* -- & quare. *deciſ.* 102. *num.* 7. Tom.1. p.384

Dictio -- *Quandocumque* -- importat compendioſam, ſub qua Fideicommiſſum continetur. *deciſ.*116. *num.*5. Tom.1. p.431

Dictio -- *Alii* -- verificatur ſolum de perſonis diverſis ab expreſſis. *dec.*126. *n.*20. T.1. p.464

Dictio -- *Circiter* -- denotat paulo majorem, vel minorem quantitatem. *deciſ.*162. *num.* 10. Tom.2. p.44

Li-

Dictio -- *In totum* -- aliquid indicat ex pluribus compoſitum. *deciſ.*202. *num.*8. Tom.2 p.199

Dictio -- *Semper* -- adjecta prælationi Maſculorum in quocumque gradu appoſita cenſetur ad eam qualificandam in omni gradu, non vero reſpective ad caſus ſucceſsionis diverſæ lineæ. *deciſ.* 193. *num.*11. Tom.2. p.165

Dictio -- *Nemo* -- comprehendit omnes Perſonas intereſſe habentes. *deciſ.* 230. *num.* 9. Tom.2. p.309

Dictio -- *Noſtra* -- in ſingulari, eadem eſt, ac dictio -- *mea* -- & dominium præſefert. *deciſ.*256. *num.*9. Tom.2. p.387

DIFFAMATIO.

Privatio Beneficii ex ſola diffamatione non inducitur. *deciſ.*41. *num.*11. Tom,1. p.144

Ut apta ſit ad inducendam privationem, ſolide vigere debet apud majorem, & ſpectabiliorem partem Populi. *ibid. num.*12. & *dec.*101 *num.*28. Tom.1. p.382

Teſtes deponentes ad excluſionem diffamationis prævalent aliis pro ea teſtimonium ferentibus. *deciſ.*41. *num.* 14. Tom. 1. p.145

Ortum habere debet ante litem. *deciſ.*101.*n.*29. Tom.1. p.382

Ubi diffamatio oritur in loco, in quo habet conſanguineos, & fautores, & cujus eſt incola ille, qui ex ea commodum ſentit, eſt ſuſpecta, quaſi data opera proceſſerit, nec diffamato nocet. *num.*30. p.382

Vox diffamationis non debet eſſe vaga, & vana, ſed ſolida, & inconcuſſa. *ibid. num.*31

Teſtes diffamationem excludentes, præferuntur. *ibid. num.*32.

DIGNITAS.

Vide *Canonicus*, *Ordo*, *Gradus* &c.

DILATIO.

Per dilationem conceſſam Debitori cenſus ad extinguendam ſortem in pluribus ſolutionibus, non dicitur inducta novatio, ita ut fructus amplius non currant. *deciſ.*200. *n.*2. & ſub *num.*5. Tom.2. p.188

Judex injuſtas moras præcidere, & litem ad finem perducere debet. *deciſ.*74. *num.* 12. Tom.1. p.255

Imminentibus feriis generalibus concedi non ſolet. *deciſ.*224. *num.*6. Tom.2. p.321

DILIGENTIÆ.

In exigendo credito non profuturæ omitti poſſunt. *deciſ.*211. *n.*7. Tom.2. p.235

DIŒCESIS.

Civitas dicitur de Diœceſi, & venit nomine Diæceſis. *deciſ.*42. *num.*12. Tom.1. p.147

DISCRETIVA.

Modus diſcretivus loquendi diverſam voluntatem indicat. *deciſ.*56. *num.*9. Tom.1. p.195. *dec.*169. *n.*1. p.76. , *dec.*230. *n.*10.T.2. p.309

Diſcretiva locutio diverſitatem, & ſeparationem rei demonſtrat. *deciſ.* 69. *num.* 14. Tom.1. p.240

DISDICTA.

Æque fieri poteſt a Conductore, & Locatore. *deciſ.*59. *num.*3. Tom.1. p.170

Conditio faciendi diſdictam eſt reſolutiva, noʒ ſuſpenſiva. *ibid. num.*6. p.174

Beneplacitum non expirat per mortem Locatoris concurrente pacto, quod illud revocari debeat per diſdictam. *ibid. num.*18. p.176

Neceſſario demonſtrat terminationem locationis. *deciſ.*253. *num.*8. Tom.2. p.373

Eamque omnino perimit. *ibid. num.*17. & 26. p.375. 376

Locatio per diſdictam reſoluta nequit ex conſenſu unius tantum Partis reviviſcere. *ibid. num.*18.

Verbum *Diſdirere* nihil aliud ex ſui natura importat, quod declarare reſolutum, & extinctum contractum in ſe perfectum, & antea ſtipulatum. *ibid. n.*20.

Oſtendit animum diſdicentis alienum a continuatione locationis. *ibid. n.*22. p.377

Repetitio actuum in ſequelam præcedentis diſdictæ factorum oſtendit firmam, & conſtantem voluntatem recedendi a Locatione. *ib. num.*23.

DISMEMBRATIO.

Poſita voluntate Papæ, dubitari nequit de validitate diſmembrationis. *deciſ.*156. *num.*2. Tom.2. p.30

Gratia Diſmembrationis non ſubiicitur Regulis revocatoriis Cancellariæ, quando Papa eam concedens, ab illis eamdem exemit. *ibid. num.*4.

Pront iis non ſubjiciuntur diſmembrationes, & uniones factæ pro incremento fidei, pietatis, & literarum. *ibid. n.*5.

Parochus petere nequit diſmembrationem ſuæ Eccleſiæ, & exemptionem a proprio munere, neque offerendo ſubſtitutos. *deciſ.*240. *n.*1. Tom.2. p.335

Non conceditur ob diſtantiam quartæ partis unius Leucæ, niſi iter ſit impervium propter interpoſitionem fluminum, vel ſimilium impedimentorum: ita ut ob difficultatem accedendi contingat pernicies animarum. *deciſ.*240. *num.*4. *deciſ.*249. *n.*3. T.2. p.357

Immo licet tempore hyemali acceſſus non pateat, ad diſmembrationem deveniri non debet, ſed ad deputationem Capellani ad nutum Matricis amovibilis. *deciſ.*240. *n.*5. T.2. p.339. , *dec.*249. *n.*4. & 6. T.2. p.358

Et de ratione. *dec.*240. *n.*6. T.2. p.336

Populi numerus non eſt cauſa ſufficiens pro diſmenbratione, ſed pro deputatione unius, vel plurium Capellanorum. *deciſ.* 240. *n.*7. T.2. p.336. , *deciſ.*249. *n.*6. p.358

Et anguſtiæ materialis Eccleſiæ providetur per illius ampliationem. *deciſ.*240. *num.*8. T.2. p.336. , *dec.*249. *num.*5. T.2. p.358

Neque in his circumſtantiis diſmembratio facta

facta ab Ordinario ſuſtinetur, ex quo fuerit proviſionalis. *dec.*240. *num.*9. Tom.2. p.336
In diſmembratione Parochialis audiendus eſt Parochus habitualis, non vero Rector, ſeu Vicarius actualis. *deciſ.*240. *n.*11.T.2. p.336
Vicarius Generalis ordinariam facultatem non habet diſmembrandi Eccleſias, ſed opus habet facultate expreſſa; & individua in actu diſmembrationis inſerenda. *ibid. num.*12.
Ab Ordinario capi nequit proviſio importans effectivam diſmembrationem. *deciſ.*249. *n.*7. Tom.2. p.358
Facta non vocato, neque audito Parocho habituali nullà eſt. *ibid. num.*8.

DISPENSATIO.

Non retrotrahitur ad tuendum actum perfectum, ac ipſo jure nullum. *deciſ.*215. *num.*15 Tom.2. p.247
Diſpenſatio ætatis a Fundatore requiſitæ, ut valeat pro obtinendo Beneficio, debet ſpecialiter derogare legi fundationis. *ibid. n.*16
Diſpenſatio a ſolemnitatibus requiſitis in aſſecutione penſionum ſuper Prioratibus, & Commendis ſupplet defectum conſenſus M. Magiſtri *ibid. num.*13
Diſpenſatio recitandi Officium parvum pro Officio Divino ad effectum capacitatis pro habendo Beneficio bene ſupervenit etiam poſt lapſum quadrimeſtre, & pendente lite. *deciſ.*109. *num.*16. Tom.1. p.409
Quando compręſentato habili non eſt quæſitum jus, tunc petens diſpenſationem, mentionem facere non tenetur de capaci ab altera medietate Patronorum præſentato, & de lite pendente. *ibid. num.*19.
Diſpenſatio a publicatione Edictorum probat eam eſſe in uſu. *deciſ.*260. *num.*8. T.2. p.403

DISPONERE. DISPOSITIO.

Facultas diſponendi in certo caſu, diſpoſitione non ſecuta, pro non conceſſa habetur, nullumque jus tribuit. *deciſ.*18. *num.*3. & 9. Tom.1. p.68
Cum aliud ſit facultas diſponendi, aliud ipſamet diſpoſitio. *ibid. num.*4.
Ad actum perducta dici nequit per ſolam generalem inſtitutionem hæredis, quoties in caſu omiſſæ diſpoſitionis dantur ſubſtituti, ſed requiritur expreſſa, & individua ejuſdem facultatis mentio. *deciſ.*18. *num.*6.
Quem caſum quis ignoravit, in eo diſpoſuiſſe dici nequit. *ibid. num.*8.
Idem eſt non diſponere, ac diſponere extra caſum in facultate diſponendi deſignatum. *deciſ.*18. *num.*10.
Inſtitutio facta dici debet in vim ejus facultatis diſponendi, cui magis conſonans eſt. *ibid. num.*12.
Non præſumitur, quod quis diſponat de rebus Tertii, vel hæredis, niſi id clariſſime fuerit expreſſum. *dec.*153. *num.*20, Tom.2. p.21
Vide *Demonſtrativa*.

DISPOSITIVA.

Ex conditionali deſumitur interpretatio diſpoſitivæ. *dec.*44. *num.*8. Tom.1. p.150
Conditiones appoſitæ in diſpoſitiva, repetitæ cenſentur in conditionali, quæ cum illa unam quodammodo diſpoſitionem efficit. *deciſ.*76. *num.*19. Tom.1. p.265
Pars executiva tamquam acceſſoria intelligi debet juxta proęmialem, & diſpoſitivam. *deciſ.*81. *num.*13. Tom.1. p.284
Prævalet conditionali, eique intelligentiam trtbuit. *dec.*185. *n.*10. Tom.2. p.138
Neque pars præambula Teſtamenti, neque conditionalis intervertere, aut mutare poſſunt diſpoſitivam.. *ibid. num.*13.
Pars conditionalis Teſtamenti nunquam deſtruit diſpoſitivam, immo ab hac intelligentiam recipit. *deciſ.*193. *num.*11. T.2. p.165

DISTRIBUTIONES.

Ut lucrentur diſtributiones requiritur præſentia. *dec.*17. *num.*3. Tom.1. p.62
Voluntas Fundatoris,& cooptatio in Collegium Beneficiatorum non impertitur participationem diſtributionum. *ibid. num.*13. p.64
Ad diſtributiones lucrandas neceſſaria eſt reſidentia. *ibid. num.*15.
Abſente Beneficiato, Diſtributiones ſeparatim a Maſſa communi ei aſſignatæ elargiendæ ſunt Locis piis arbitrio Epiſcopi. *ibid. n.*17.
Si vero ex eadem Maſſa communi eas percipiat, tunc accreſcunt aliis. *ibid. n.*18.p.65
Proptereaque difficilius Pontifex Indultum eas percipiendi abſenti concedit in ſecundo caſu, quam in primo. *ibid. num.*19.
Tunc autem Diſtributiones dicuntur ſeparatim percipi, cum peculiare prædium fructiferum Beneficiato aſſignatur. *ibid. num.*20.
Beneficiato per Capitulum impedito a ſervitio Eccleſiæ debentur omnes Diſtributiones. *deciſ.*189. *num.*1. Tom.2. p.148
Etiamſi nullam diligentiam præſtiterit pro impedimenti remotione, nec proteſtationem pro illarum reſtitutione contra Capitulum fecerit. *ibid. num.*4.

DIÆCESIS.

Civitas dicitur de Diœceſi, & venit nomine Diœceſis. *deciſ.*42. *num.*12. Tom.1. p.147

DOCTORES IN GENERE.

A communi Doctorùm opinione in dubio non eſt recedendum. *deciſ.*217. *n.*12. T.2. p.254

DOCTORES IN SPECIE.

*Caravita* auctor Indicis Alphabetici ſtatutorum Religionis Hieroſolymit. probatur. *deciſ.*216. *num.*12. T.2. p.248
*Card. de Luc. de Jurepatr. dec.*26. explicatur. *dec.*99. *num.*22. T.1. p.368
*Urceol. conſult.*51. *num.*23. declaratur. *deciſ.*119. *num.*13. T.1. p.443

*Baldus, & Burgund.* laudantur, & declarantur. *dec.*137. *n.*9. T. 1. p.511
*Zanl. in Appendic. ad ſtatut. Favent. Tom.*2. *fol.*10 t. declaratur. *dec.*141. *n.*5. p.533

DOCUMENTUM.

A Notario extractum abſque expreſſione loci, in quo authographum, ſeu original exiſtit, eſt ioforme. *deciſ.*210. *num.*4. T.2. p.231

DOLUS.

Hypothcea io bonis gravati doloſe alicnantis contrahitur favore Fideicommiſſi a die illius agoitionis. *deciſ.* 221. *n* 1. & 9. T.2. p.268
Dolus in Alienante gravato ad effectum rejiciendi hypothecam io bonis propriis non excluditur, ex quo pingue patrimonium reliquerit. *ibid. num.*13.
Supprimens Inſtrumeotum conſtitutionis Fideicommiſſi ad effectum reportandi liberam ſolutionem pecuniarum fideicommiſſariarum doloſe agit. *ibid. num.*7. p.267
Nemini patrocinari debet. *deciſ.*8. *n.*5. & 20, Tom.1. p.27. & ſeq.
Et Lex nunquam intendit doloſis ſubvenire. *ibid. num.*7. & 21.
Alius eſt præſumptus, & oritur ex omiſſione Inventarii, librorum tutelæ, & redditionis. *ibid. num.*14. p.28.
Alius eſt realis, & probatur ex quietantiæ, & liberationis ab actuali redditione rationis, extorſione, aliiſque argumentis. *ibid. num.*15.
Quando conſtat de aliquo dolo, æquitas locum non habet. *ibid. num.*22. p.29
Plura cumulantur, ex quibus eruitur doloſa adminiſtratio Tutoris. *ibid. num.*17. p.28
Non præſumitur, ſed concludenter probari debet. *deciſ.*23. *num.*8. T.1. p.82
Plene probandus eſt. *dec.*77. *num* 12. p.267
Contractu doloſo exiſtente, doloſæ etiam cenſentur enuntiativæ illum palliantes. *dec.*104. *num.*6. T.1. p.390
Duobus Inſtrumentis in certa aliqua expreſſione doloſis, ac falſis compertis, tertium pariter quoad eam eodem modo judicandum eſt. *ibid. num.*8.

DOMINIUM FUNDIARIUM.

Eſt concludenter probandum. *dec.*190. *num* 1. Tom.2. p.150
Aliorum condominium repugnat Dominio fundiario *ibid. num.*4. p.151

DOMINIUM,

Verbum *ſpectare* verum dominium, ac proprietatem præſefert, excluditque nudam, & meram detentationem. *deciſ.*218. *num.*9. Tom.2. p.260
Venditio Bonorum, extinctio debitorum, & aliorum bonorum appropriatio fieri nequeunt abſque vero dominio. *ibid. num.*11.
Exigit univocas, & perfectas probationes. *deciſ.*57. *num.*23. T.1. p.200
Limitata facultas utendi aliqua re, excludit illius dominium, præſefereos abſolutam libertatem diſponendi. *ibid. num.*24.
Reſervatio dominii Creditori, ejuſque ceſſionario anterioritatem tribuit. *dec.*68. *num.*6. Tom.1. p.235
Singularis ſucceſſor in quæſtionem revocare nequit dominium ſui authoris vel immediati, vel mediati. *deciſ.*91. *num.*4. T.1. p.330
Dominia rerum facile de tempore in tempus immutantur. *ibid. num.*5.
Ab antiquiſſima probatione probatum remanet. *deciſ.*162. *num.*17. T.2. p.49
Bonorum dominium ex Inſtrumento optime probatur. *dec.*171. *num.* 1. T.2. p.91
Lanienarum, diſtinctum eſt a dominio Domorum. *deciſ.*183. *num.*6. T.2. p.131
Probatur ex Inſtrumentis dationis in ſolutum. *deciſ.*237. *num.* 1. T.2. p.329

DOMINUS.

Dominus impugnare nequit calculum ſui Minoiſtri. *deciſ.*14. *num.*17. T.1. p.51
Contra Dominum non datur manutentio, nec ſervitus inducitur, niſi ex immemorabili. *deciſ.*57. *num.*18. T.1. p.199
Dominus utilis libere poteſt Arbores incidere. *deciſ.*58. *num.*4. T.1. p.203
Implicat duos ejuſdem rei ſimul, & ſemel eſſe Dominos. *dec.*127. *num.*12. T.1. p.472
Domino concedenda eſt manutentio, ſeu reintegratio. *dec.*175. *n.*3. T.2. p.103
Fundi Dominus, ſi herba vix ſufficiat pro paſcuo animalium ad ejuſdem fundi culturam neceſſariorum, poteſt prohibere a jure paſcendi Dominum Caſtri. *dec.*190. *num.*10, Tom.2. p.153

DOMUS.

Inſcriptiones Lapidum probant domus pertinentiam. *dec.*209. *num.*12. T.2. p.229
Annuales Reaptationes Domorum a Rota taxantur ad rationem ſcut.5. pro centenario. *deciſ.*141. *num.*7. T.1. p.533.
Deſtructa, vel reaptata Domo, quando cenſus, & hypotheca remaneant. *dec.* 176. *per tot.* T.2. p.107
In æſtimatione Domorum habetur ratio cæmentorum, murorum, & annui reditus. *deciſ.*270. *num.* 8. T.2. p.442
Juſtum pretium Domus Emphytheuticæ eſt illud, quod remanet, ſubducto Capitali correſpondenti annuo Canoni, oneri Laudemii, prohibitioni alienationis abſque conſenſu domini directi, & periculo devolutionis. *ibid. num.*10.

DONATARIUS.

Qui præſentavit etiam poſt revocationem donationis eſt manutenendus in poſſeſſione. *deciſ.*201. *num.*13. T.2. p.193
Inſtitutus bona donata capere nequit titulo inſtitutionis, æquale jus ipſi tribuente, ac do-

donatio. *deciſ.* 18. *numer.* 17. Tom. 1. p.71
Annualitatum Donatarius, ſi ſit etiam hæres univerſalis, præſumitur eas ſibi ipſi ſoluiſſe ex fructibus hæreditatis. *dec.* 38. *n.* 18. T. 1. p. 129

DONATIO.

Donatio eſt irrevocabilis, nec infringi poteſt, niſi per tres ſententias conformes. *dec.* 201. *num.* 12. T. 2. p. 194
Stantibus actibus cum Donatione non conciliabilibus, ea reſoluta dici debet. *dec.* 65. *n.* 5. Tom. 1. p. 225
Ex parte proęmiali donationis deſumitur ejus cauſa finalis. *deciſ.* 72. *n.* 11. p. 299
Falſitas donationis ex quibus arguatur. *deciſ.* 82. *per tot.* Tom. 1. p. 285
Qui recognovit inſubſiſtentiam donationis, nequit eam amplius in diſcrimen revocare. *ib. num.* 26. p. 289
Sub donatione ratarum hęreditariarum, de quibus donans poterat de Jure diſponere, comprehenditur legitima. *dec.* 97. *n.* 1. T. 1. p. 354
Procurator habens generalem bonorum adminiſtrationem, illorum donationem facere nequit. *deciſ.* 181. *num.* 16. T. 2. p. 127
Ex donatione nulla, nullum dominium, nullumque jus acquiritur. *deciſ.* 229. *num.* 8. Tom. 2. p. 304
Vide *Falſitas. Pactum reverſivum.*

DONATIO CONTEMPLATIONE MATRIMONII.

Non ſecuto Matrimonio, reſolvitur. *deciſ.* 65. *num.* 1. T. 1. p. 224., *dec.* 72. *n.* 3. T. 1. p. 247.
Donatio facta ſub conditione Matrimonii contrahendi cum certa Perſona, dicitur facta contemplatione certi, & determinati Matrimonii. *dec.* 65. *num.* 3. T. 1. p. 225
Non ſecuto primo Matrimonio, ſi occaſione alterius fiat altera donatio, infertur primam factam fuiſſe contemplatione certi, & determinati Matrimonii. *ibid. num.* 4.
Quando in donatione præter Matrimonium expreſſa eſt cauſa amoris, illud concurrit dumtaxat tamquam cauſa impulſiva. *dec.* 72. *num.* 4. Tom. 1. p. 247
Quod tamen procedit, quando contemplatum fuit matrimonium in genere, non ſi cum certa perſona. *ibid. num.* 5. p. 248
Præſertim ſi de certo Matrimonio facta fuit mentio in proęmio donationis. *ibid. num.* 6. & 11.
Ex tenuitate donationis factæ intuitu incerti Matrimonii dignoſcitur, particulare fideicommiſſum contemplatum in altera pinguiori donatione, fuiſſe ejus finalem, & veram cauſam. *ibid. num.* 7.
Prout pariter d. particulari Matrimonio ad effectum non perducto, altera donatio eorumdem Bonorum exarata fuit intuitu alterius incerti Matrimonii. *ibid. num.* 8.
Itemque ex quo Donataria actus donationi repugnantes geſſit. *ibid. n.* 9. & 12. p. 249
Declarantur auctoritates in contrarium. *ib. num.* 10.
Vide *Exceptio rerum amotarum.*

DOS IN GENERE.

Per Maritum dos propriæ uxori conſtituta cum pacto, quod ea præmoriente nemini illam reſtituere, aut ſolvere teneatur, purificata conditione, habetur, ac ſi nunquam conſtituta fuiſſet. *deciſ.* 199. *num.* 3. Tom. 2. p. 186
Diſſoluto Matrimonio per obitum Uxoris cum filiis, Maritus non tenetur ad reſtitutionem Dotis, ſed eam conſervat filiis ſibi retento, uſufructu. *ibid. num.* 4.
In conſtitutione dotis profectitiæ, & ab eo aſſignatæ, quid ad dotandum tenetur, cenſetur habitus reſpectus ad filios. *ibid. n.* 8.
Extraneus conſtituens Dotem apponere poteſt quodcumque pactum ſibi beneviſum. *ibid. n.* 9
Et poteſt filios Dotatæ non vocare, eoſque excludere, illorumque excluſio ex quibus inducatur. *ibid. a num.* 10.
Pactum ſuperveniens rebus donatis excludere nequit titulum dotis, nec ullum jus reale ſuper iiſdem rebus tribuere. *ibid. num.* 12. p. 187
Maritus ſi per actum ſeparatum donet fundum Uxori futuræ, & ſubinde eumdem fundum cum pacto de lucrando in dotem recipiat, præmoriente Uxore, tenetur illum reſervare filiis primi Matrimonii. *ibid. num.* 13.
Secus vero, ubi per actum ſeparatum pure non donavit, ſed ſimpliciter devenit ad conſtitutionem Dotis, cum pacto. clauſulis reſolutivis munito, quod prædecedente Uxore, nemini eam reſtituere, & ſolvere teneatur. *ibid. num.* 14.
Dotem in primis nuptiis Filiæ conſtitutam Pater, neque mutare, neque revocare, neque minuere poteſt in ſecundis, vel ulterioribus nuptiis. *deciſ.* 27. *num.* 29. p. 65., & *deciſ.* 28. *num.* 13. Tom. 1. p. 128
Etiamſi primum Matrimonium effectum ſortitum non fuerit. *ibid. num.* 13. p. 65
Filiabus dotatis non competit immiſſio, nec æqualis ſucceſſio ad bona Patris contra ejus voluntatem. *deciſ.* 71. *n.* 14. Tom. 1. p. 244
Ille dotare dicitur, cujus nomine fit dotatio, non vero ille, qui actum materialem dotationis peragit. *ibid. num.* 3.
Dotes in dies augentur. *ibid. num.* 12. p. 245
Conſtitutio dotis facta per Matrem reſolvitur in fidejuſſionem, exiſtente Patre primario obligato. *deciſ.* 74. *num.* 5. Tom. 1. p. 253
Titulus Dotis impedire nequit executionem, & ſubhaſtationem bonorum Viri, etiam ad inſtantiam Creditoris poſterioris. *dec.* 93. *n.* 2. Tom. 1. p. 334
Modo tamen Creditrix, aut ejus hæres non amoveantur a poſſeſſione bonorum, & obligationes excedant creditum dotale. *ib. n.* 3

Summa in dotem libere promiſſa, & abſque onere inveſtiendi pro ſecuritate Dotis, libere viro ſolvenda eſt, *dec.* 111. *num.* 13. T. 1. p. 416

Monialium Dotes conſiſtere nequeunt niſi in pecunia numerata. *deciſ.* 120. *n.* 10. T. 1. p. 445

Fructus Bonorum Fideicommiſſariorum indebite a muliere percepti cedunt in extinctionem ſuæ dotis *deciſ.* 165. n. 4. Tom. 2. p. 56

Præſertim ſi ejus quantitatis fuerint, ut creditum dotale potuerit extingui. *ib. n.* 5.

Creditum Dotis etſi ab initio liquidum, dicitur tamen vel extinctum, vel omnino turbidum per perceptionem fructuum bonorum fideicommiſſariorum, ad debitorem Dotis pertinentium. *ibid. num.* 13. p. 58.

Poſſidens bona obnoxia dotationi fœminarum, de iis præſumitur illas dotare, non de propriis. *deciſ.* 167. *num* 8. T. 2. p. 65

Pater tenetur dotare filias. *ibid. num.* 9.

Inæqualitas Dotium provenire valet ex diſparitate ſponſi, vel aliqua alia temporis circumſtantia. *ibid. num.* 14. p. 66

Prædecedente Uxore cum filiis, dos remanet penes Maritum quoad uſumfructum. *deciſ.* 230. *num.* 4. T. 2. p. 308

Limita concurrente pacto in contrarium, *ibid. num.* 5.

In Dote profectitia cenſetur habitus reſpectus ad filios; in adventitia vero pactum reverſivum in caſu prædeceſſus Uxoris ſufficit ad excludendos filios, etiam ſpecifice non nominatos. *ibid. num.* 7. p. 309

In dote ab extraneo conſtituta pacta reverſiva a jure ſunt permiſſa. *ibid. num.* 8.

Evicto Credito fructifero in computum Dotis uſque ab initio tradito, *fructus* dotales non debentur ad rationem Taxæ legalis, ſed ad rationem reditus crediti evicti. *deciſ.* 244. *num.* 2. T. 2. p. 345

DOS CONGRUA, VEL INCONGRUA.

A Patre conſtituta, de jure præſumitur congrua. *deciſ.* 71. *num.* 4. T. 1. p. 244

Præcipue ſi Pater in Teſtamento ejus congruentiam declaravit, & filia diu acquieverit. *ibid. num.* 5.

Ad effectum obtinendi ſupplementum probanda eſt incongruitas. *ibid. num.* 6.

Ad dignoſcendam congruitatem dotis inſpicitur tempus dotationis, non obitus Patris. *ibid. num.* 10. p. 245

Minor Legitima, etiam in notabili quantitate eſt congrua, ſi ita ſuadeant tempus dotationis, qualitas Perſonarum, & conſuetudo Regionis. *ibid. num.* 11.

In majori ſumma conſtituitur, quo ampliora ſunt bona Dotantis. *ibid. num.* 13.

Et quo Matrimonium eſt decentius. *ib. n.* 14.

Diverſis concurrentibus circumſtantiis, nequit pro congruitate unius Dotis deſumi regula ab alia. *ibid. num.* 15.

Ad dignoſcendam congruitatem Dotis, præ cæteris inſpici debet ſolitum Familiæ. *deciſ.* 113. *num.* 3. T. 1. p. 420

His tamen temporibus ob excreſcentem luxum augentur etiam dotes. *ibid. n.* 4.

Fœminæ ultimæ ſuperſtiti in ſuo Columnello debetur dos pinguior. *ibid. num.* 5. p. 421

Immo pro congrua ejus dotatione everti poteſt totum fideicommiſſum ſui Columnelli. *ibid. num.* 6.

Unde in tali caſu nullo modo de exceſſivitate notari poteſt dos non tranſcendens ſolitum Familiæ. *ibid. n.* 7.

Prout notari de eadem nequit dos prævio Compromiſſo aſſignata. *ibid. n.* 8.

DOS IN QUANTITATE, VEL IN SPECIE.

Bona dotalia æſtimata tranſeunt in dominium Viri, & Uxor remanet pure Creditrix quantitatis. *deciſ.* 31. *n.* 11. T. 1. p. 108

Unde hujuſmodi bona poſſidens dicitur poſſidere non uti hæres Matris, ſed uti hæres Patris. *ibid. n.* 12.

Quando conſtitutio Dotis incipit a Bonis, dicitur quantitativa, etiamſi deinde addatur pretium Bonorum. *ibid. n.* 14.

Dos quantitativa, ſoluto Matrimonio, non parit fructus, niſi interpellatis hæredibus defuncti Viri. *dec.* 36. *n.* 10. T. 1. p. 122

Sicuti neque eos parit, ſi Mulier geſſerit tutelam, & curam filiorum, quia tenebatur, ad ſiſtendum curſum uſurarum, obtinere pro ſatiſfactione ſui crediti adjudicationem alicujus corporis hæreditatis. *ib. n.* 11.

DOS QUOAD AUTH. RES QUÆ.

Deficientibus bonis liberis, Mulieri competit pro ſua Dote actio contra fideicommiſſum aſcendentale. *dec.* 113. *n.* 1. T. 1. p. 420

Et conſequenter retentio ſi poſſideat. *ib. n.* 2.

Res ex cauſa dotis a fideicommiſſo avulſa, non eſt amplius eidem obnoxia. *dec.* 134. *n.* 6. T. 1. p. 502., & *dec.* 144. *n.* 12. T. 1. p. 543

Dotes a fideicommiſſo nonniſi in ſubſidium ſunt detrahendæ. *dec.* 151. *n.* 10., *dec.* 238. *n.* 8. Tom. 2. p. 333

Concurrente deficientia bonorum liberorum, Uxor actionem dirigere valet contra fideicommiſſum aſcendentale nedum pro ſorte Dotis. *deciſ.* 235. *n.* 2. T. 2. p. 324

Sed etiam pro fructibus decurſis uſque ad reſtitutionem ſortis. *ibid. n.* 3.

Ita tamen, ut ſatiſfactionem accipere debeat a fructibus fideicommiſſi, non vero a proprietate, niſi talis ſatiſfactio nimis longa eſſet, vel aliquo modo intricata. *ibid. n.* 4.

Deficientia aliorum bonorum concludentiſſime probanda eſt, ubi agitur de fideicommiſſo particulari, & de dote conſtituenda, non conſtituta. *dec.* 238. *n.* 9. T. 2. p. 333

Præſertim concurrente ſuſpicione doli ob aſſignationem Dotis ſuper bonis fideicom-

miſſariis lite pendente factam. *ibid. num.* 1 .
Fideicommiſſum particulare non ſubjacet detractioni Dotis, niſi in ſubſidium. *deciſ.* 254. *n.* 9. T. 2. p. 382
Ubi non agitur de Dote jam conſtituta reſtituenda, concludenter per Mulierem probanda eſt deficientia bonorum liberorum. *ib. n.* 10.
Eo magis ſi Fideicommittens dotem conſtitui voluit ex ſuis bonis, exceptis fideicommiſſariis. *ibid. num.* 11.

DOS QUOAD MEDIETATEM.

Privilegium medietatis dotis ceſſat in obligatione in cauſa propria a muliere emiſſa, & in contractu ultro citroque obligatorio. *deciſ.* 195. *num.* 5. Tom. 2. p. 172
Mulieres pro medietate Dotis valide ſe obligant. *deciſ.* 200. *num.* 12. Tom. 2. p. 190 *deciſ.* 74. *num.* 2. Tom. 1. p. 253
Et etiam ultra medietatem, ſi habeant relevationem. *deciſ.* 200. *num.* 13. Tom. 2. p. 190
Medietas Dotis ſemper Mulieri illæſa manet. *deciſ.* 74. *num.* 2. Tom. 1. p. 253
Conſtitutio dotis facta per Matrem, ſi eam lædat ultra medietatem propriæ dotis eſt nulla, cum ſit voluntaria. *ibid. num.* 6. p. 254
Mulier poſt conſumptionem medietatis dotis nulliter ſe obligat. *ibid. num.* 7. & *deciſ.* 75. *num.* 3. p. 258
Non obſtante juramento, & ſolemnitatibus. *deciſ.* 74. *num.* 8. p. 254

DOS QUOAD RESTITUTIONEM.

Semel reſtituta non eſt amplius reſtituenda. *deciſ.* 65. *num.* 1. Tom. 1. p. 56
Reſtituta præſumitur per lapſum quinquaginta annorum. *ibid. num.* 2.
Maxime ſi Mulier ad ſecundas nuptias tranſiverit. *ibid.* 3.

# E

ECCLESIA IN GENERE.

Habet aſſiſtentiam juris pro ſua libertate. *deciſ.* 83. *num.* 19. Tom. 1. p. 294
Præſcriptio non currit adverſus Eccleſiam vacantem *deciſ.* 85. *num.* 8. Tom. 1. p. 314
In una Eccleſia dari nequit duplex corpus diſtinctum. *deciſ.* 89. *num.* 12. Tom. 1. p. 321
Duæ Eccleſiæ materialiter diſtinctæ repræſentare poſſunt unam Eccleſiam formalem. *deciſ.* 127. *num.* 11. Tom. 1. p. 471
Implicat in una eademque Eccleſia materiali, duo adeſſe diſtincta Capitula. *ibid. n.* 13. p. 472
Quælibet Eccleſia unicum Antiſtitem habere poteſt. *ibid. num.* 14.
Duæ materiales Eccleſiæ poſſunt unicam Eccleſiam ſub unico capite repræſentare. *deciſ.* 170 *num.* 13. Tom. 2. p. 86
Translatio facta cum omnibus Privilegiis tranſfundit in Eccleſiam, ad quam fit translatio, omnia jura competentia Eccleſiæ translatæ. *deciſ.* 256. *num.* 2. Tom. 1. p. 386
Sæcularizata cum præſervatione jurium competentium in ſtatu regulari, iiſdem omnino fruitur in ſtatu ſæculari. *ibid. num.* 3.
Epiſcopo aſſerenti de ſimplici qualitate Eccleſiæ omnimoda fides adhibenda eſt. *ibid. num.* 6.
Actus Parochiales precario expleti nequeunt immutare ſtatum Eccleſiæ, nec præjudicium inferre ejus libertati. *ibid. num.* 14. p. 251
Simplex uſus Eccleſiæ non immutat ejus ſtatum. *ibid. num.* 17. p. 252
Eccleſia quando potius ſimplex, quam Parochialis arguatur. *deciſ.* 277. *num.* 9. T. 2. p. 464
Vide *Bona Eccleſiæ*.

ECCLESIA CATHEDRALIS.

Epiſcopus tenetur ad reparationem imminentis ruinæ Cathedralis, reſervato ſibi jure contra alios competente. *deciſ.* 233. *num.* 11. Tom. 2. p. 318

ECCLESIA COLLEGIATA.

Collegium Hebdomadariorum Eccleſiæ Cathedralis præciſive ab unione, & conjunctione cum Capitulo eſt inferius, & minus dignum Collegiata. *dec.* 89. *num.* 14. Tom. 1. p. 322
Qui allegat erectionem alicujus Collegiatæ, eam concludenter probare tenetur. *deciſ.* 127 *num.* 10. Tom. 1. p. 471. & *deciſ.* 170. *num.* 10 Tom. 2. p. 85
Duo Capitula in duabus materialiter diſtinctis Collegiatis exiſtentia conſtituere valent unum corpus, & Capitulum formale. *deciſ.* 127. *num.* 11. Tom. 1. p. 471
Conjecturæ quæ ſint, quæ probent Collegiatam. *ibid. num.* 18. p. 473
Quæ vero Collegiatam non probent. *ibid num.* 17. p. 472
Collegiata, & Capitulum Collegiatæ dari nequit ſine Canonicis. *ibid. num.* 19., & *dec.* 170 *num.* 16. Tom. 2. p. 87
Titulus dumtaxat, & dignitas Canonicalis legitimam Collegiatam conſtituunt, non vero reliquæ prærogativæ. *deciſ.* 170. *num.* 11. Tom. 2. p. 86
Jus peragendi Funera, & tumulandi in Eccleſiis Collegiatis pertinet ad Parochum, non ad Canonicos. *dec.* 256. *num.* 10. T. 2 p. 388

ECCLESIA PAROCHIALIS.

Semper judicanda eſt ſimplex, non Parochialis, niſi Parochialitas concludenter probetur. *deciſ.* 256. *num.* 5. T. 2. p. 387
Parochus in omnibus actibus Eccleſiam ſuam tangentibus ſemper audiendus eſt. *ibid. num.* 7. p. 387
Quando Eccleſia dijudicatur potius ſimplex, quam Parochialis. *deciſ.* 277. *num.* 9 & *ſeq.* Tom. 2. p. 464
Vide *Parochialitas*.

ECCLESIA REGULARIS.

Habet jus funerandi Cadavera tam Regularium, quam

quam Extraneorum ibidem habentium, aut eligentium Sepulturam. *deciſ.*256. *num.*1. Tom.2. p.385

Sæcularizata cum præſervatione Jurium competentium in ſtatu regulari, iiſdem omnino fruitur in ſtatu ſæculari. *ibid. num.*3. p.386

ECCLESIASTICI.

Vide *Aquavitis*.

Vide *Juspriνativum*.

EDICTUM.

Ex Edicto generaliter concepto, & ad alium effectum promulgato probata non remanet ſervitus Beneficii. *dec.*204. *n.*13. T.2. p.211

Edicta vices gerunt particularis citationis. *deciſ.*217. *num.*4. T.2. p.253

Et fine illorum publicatione, & affixione inſtitutio ipſo jure nulla eſt. *ibid. num.*5. & *ſub num. ſeq.*

Requiriturque tam in electionibus collegialiter per Patronos factis, quam in præſentationibus per ipſos uti ſingulos expletis. *ibid. num.*6.

In Edictis præſcribi, & indicari debet dies inſtitutionis. *ibid. num.*7.

Quæ conceſſa intra terminum præfinitum ipſo jure nulla eſt. *deciſ.*217. *num.*8. p.254

Prout pariter nulla eſt, ſi Edicta affixa non relinquantur per totum terminum prædictum. *ibid. num.*9. p.254

Neceſſitas affixionis edictorum in Inſtitutionibus conſuetudine tolli poteſt, prout contingit in Urbe. *deciſ.*259. *num.*4. T.2. p.398

Poſſeſſio Beneficii capta non publicatis edictis, nulla eſt. *deciſ.*260. *n.*4. T.2. p.403

Et nulla eſt etiam Inſtitutio. *ibid. n.*6.

Ex conſuetudine publicatio edictorum omitti poteſt. *ibid. num.*7.

Diſpenſatio a publicatione edictorum probat eam eſſe in uſu. *ibid. num.*8.

EDUCATIO.

Nepotis ex Filio non emancipato competit Avo paterno ad excluſionem Matris. *deciſ.*271 *num.*1. T.2. p.445

At hujuſmodi controverſia pendet ab arbitrio Judicis ex perſona, conditione, & tempore de ea ſtatuere debentis. *ibid. n.*2.

Ex quo Avus publice filium coercuerit, & parum diligere oſtenderit ratione ejus inæqualium nuptiarum repellendus non eſt ab educatione Nepotis ex illo. *ibid. num.*6.

Prout neque repellendus eſt ob litem jam intermortuam. *ibid. num.*7. p.447

Melior educandi maſculi ſpes adeſt in viro, præcipue Avo paterno, vel etiam Patruo magno, quam in Fœmina, licet Matre, vel ſorore uterina, quæ propterea in eorum conſpectu excludendæ ſunt, prout quoque Avunculus ab educatione. *ibid. num.*12.

Quidquid ſit de educatione Fœminæ, in qua multi Doctores præponunt Matrem Avo, *ib. n.*13.

In decernendis educationibus Judex inſpicere debet majorem, & dignitatem, & utilitatem Pupilli. *ibid. num.*14.

Petens educationem Pupilli aliunde non proviſi, ſuſcipere in ſe dicitur onus Alimentorum. *deciſ.*272. *num.*1. T.2. p.448

ELECTIO. ELECTUS.

In Canonicis Electionibus, nec Ordinarius, nec Electores tenentur præſtare juramentum ſuper electione dignioris, ſed illorum tantum conſcientia ad id gravatur. *deciſ.*131. *num.*6. T.1. p.483

Adeoque ſi illud omittant, excuſantur a pœna devolutionis. *ibid. num.*7.

Hujuſmodi tamen juramentum requiritur in Regnis Caſtellæ, & Legionis in electione Canonicorum Doctoralium, & Magiſtralium. *ibid. num.*8.

In electione Canonici Pœnitentiarii præcellentia meritorum ſupplet defectum ætatis 40. annorum etiam in concurſu alterius talem ætatem habentis. *ibid. num.*13. & 14. p.485

Ut devolutio habeat locum in electione, requiritur poſitivus dolus, & contemptus Apoſtolicarum Conſtitutionum concludentiſſime probandus. *ibid. num.*12. & 17.

Ordinarius, & Capitulum præſumuntur eligere aptiorem, & digniorem. *ibid. num.*15.

Inſtitui debet electus, qui neceſſariis requiſitis præditus ſit. *deciſ.*160. *n.*3. T.2. p.41

Canonica electio majorum Eccleſiarum, etiam ante confirmationem tribuit jus in re ſaltem habitu. *deciſ.*246. *num.*6. T.2. p.350

EMPHYTEUSIS.

Conceſſa ad tertiam generationem Maſculinam, & fœmininam dicitur ex pacto, & providentia. *deciſ.*76. *num.*5. T.1. p.121

Ac in Inveſtitos defertur jure ſanguinis, non jure hæreditario. *ibid. num.*6.

Et licet bona in emphyteuſim conceſſa ſint redacta ad inſtar allodialium, cujuſmodi ſunt ea de dicto dominio Menſæ Epiſcopalis Fulginei. *ibid. num.*7.

Tamen allodialitas ligat quidem Dominum directum, ne finitis generationibus valeat pro ſe retinere, vel eis durantibus conſenſum denegare alienationibus. *ibid. num.*8.

At comprehenſis in Inveſtitura ex pacto, & providentia nil prodeſt, dum ea non obſtante, ſuperſtites ex iis ſuccedunt jure proprio excluſo hærede defuncti. *ibid. num.*9.

Bona Emphyteutica Territorii Ariminenſis ſunt redacta ad inſtar allodialium. *deciſ.*100. *num.*1. T.1. p.371

Sicuti alia fere omnia Provinciæ Romandiolæ. *ibid. num.*2. p.372

In Bonis Emphyteuticis finita linea, ac terminata Inveſtitura, bonisque devolutis, poteſt Eccleſia pro ſe illa retinere, vel ſi aliis concedat, meliorem efficere conditionem ſuam

ſuam augendo canonem, vel Laudemium. *ibid. num.* 14.
Ex poſſeſſione Domus exiſtente penes Perſonam diverſam ab illa, quæ retinet Emphytheuſin, & ex qualitate ipſius Domus convenien-te cum alia Domo non Emphytheutica, probatur illam in Emphytheuſim comprehenſam non fuiſſe. *deciſ.* 104. *num.* 12. T. 1. p. 392
Hebræi in Urbe non poſſunt retinere Domos ex titulo Emphytheuſis, ſed tantum locationis. *ibid. num.* 14. p. 392
Quantitas Bonorum Emphytheuticorum probatur ex actibus judicialibus, & publicis Documentis. *deciſ.* 162. *num.* 20. T. 2. p. 50
Deficiente Inſtrumento Inveſtituræ, una pars Domus conceſſa præſumitur eodem modo, quo altera pars. *deciſ.* 250. *n.* 8. T. 2. p. 361

EMERE. EMPTIO.

Juſtus terminus concedendus pro emptione eſt unius menſis incipiendi a die interpellationis. *deciſ.* 35. *num.* 4. T. 1. p. 118
Immo etiam aliquando unius hebdomadæ. *ibid. num.* 5.
Corruptio, ac imminutio pretii mercium contingens intra terminum ad emendum cedit damno Venditoris. *ibid. num.* 7.
Executio contractus emptionis, & non perfectio, conſiſtit in traditione rei, & ſolutione pretii. *ibid. num.* 10.
Emens proprio nomine, licet pecunia aliena, dominium ſibi acquirit, & Dominus pecuniæ remanet tantum ejuſdem pecuniæ creditor. *deciſ.* 171. *num.* 7. T. 2. p. 93
Etiamſi antecedenter mandatum dediſſet ad emendum proprio, & peculiari ſuo nomine. *ibid. num.* 8.

EMPTOR.

Succedens in locum primi Emptoris tenetur ad omnia præſcripta in Inſtrumento facto cum eodem primo Emptore. *deciſ.* 195. *num.* 4. Tom. 2. p. 172
Emens vigore retractus prælativi a primo Emptore non tenetur ad depoſitum, ſed dumtaxat ad Leges in Inſtrumento inter primum Emptorem, & venditorem præſcriptas. *deciſ.* 218. *num.* 13. T. 2. p. 260
Ementes pretio intrinſeco ab Eccleſiaſticis aquam vitis, ſtare debent circa quantitatem expenſarum notulæ juratæ ab iiſdem Eccleſiaſticis tradendæ. *deciſ.* 43. *n.* 1. T. 1. p. 148
Ad Emptores non pertinet decernere anterioritatem, & potioritatem Creditorum, ſed ad Judices. *deciſ.* 80. *num.* 2. T. 1. p. 276
Evictione ſecuta, vel imminenti, Emptor ſolvere non tenetur *pretium* bonorum Emptorum. *deciſ.* 90. *num.* 3. T. 1. p. 326
Prout neque *fructus recompenſativos*, ſi evictio jam ſecuta fuerit. *ibid. num.* 4.
Præſumitur vidiſſe, & conſideraſſe Inſtrumenta ipſi indicata. *dec.* 94. *num.* 20. T. 1. p. 340
Quoties Emptor reſcindit contractum ex capite læſionis, compenſare tenetur ſuum creditum cum fructibus plus juſto perceptis, non attenta bona fide. *ibid. num.* 24.
Vide *Depoſitum*.
Vide *Evictio*.

ENUNTIATIVA.

Simplex enuntiativa non probat qualitatem patronalem, imo neque præſentationem. *deciſ.* 204. *num.* 3. T. 2. p. 209
Maxime quando de ipſo enuntiato principaliter dubitatur. *ibid. num.* 4.
Etiamſi enuntiativa emiſſa fuiſſet ab ipſo Ordinario. *ibid. n.* 5.
In Inventario contenta probat contra eum, ad cujus Inſtantiam Inventarium confectum fuit. *deciſ.* 31. *num.* 16. T. 1. p. 108
Enuntiativæ aſſerti Creditoris circa qualitatem hæreditariam nihil probant. *deciſ.* 77. *n.* 13. Tom. 1. p. 267
Mera Collitigantis enuntiativa Tertio nocere non debet. *deciſ.* 143. *num.* 11. T. 1. p. 539
Emiſſæ in contractu doloſo, fidem non merentur. *deciſ.* 173. *num.* 4. T. 2. p. 98

EPISCOPUS.

Relationibus Epiſcopi, & judiciali ſententiæ a Partibus acceptatæ omnino eſt deferendum. *deciſ.* 127 *num.* 24. T. 1. p. 474. & *dec.* 170. *num.* 24. T. 2. p. 88
Epiſcopi nequeunt exigere eulogias. *dec.* 228. *num.* 16. T. 2. p. 294
Neque novos perpetuos cenſus, novaque tributa imponere, & recipere. *ib. num.* 17.
Niſi probent immemorabilem poſſeſſionem, aut ſaltem quadragenariam cum titulo. *ibid num.* 18.
Eccleſiaſticis nullum tributum, nullaque exactio perſonalis imponi poteſt ab Epiſcopo ſub palliatio titulo Cathedratici. *ib. n.* 19. & 20.
Bene vero cenſus realis in ſignum protectionis, ſeu Advocationis. *ibid. n.* 21.
Vel ob dedicationem Eccleſiarum, etiam ultra Cathedraticum ab omnibus Eccleſiaſticis. *ibid. num.* 22.
Vel in ſignum fundationis, & Iuriſpatronatus. *ibid. n.* 27.
Vide *Viſitatio. Deterioratio. Bona Eccleſiæ. Eccleſia Cathedralis.*

EPISTOLA.

Teſtis omni exceptione major bene probat legalitatem Epiſtolæ, & veritatem contentorum in ea. *dec.* 84. *n.* 10. T. 1. p. 302

EQUITES HIEROSOLYMITANI.

Quomodo penſiones transferre valeant. *deciſ.* 216. *per tot.* T. 2. p. 248
Vide *Nobilitas*.

ERECTIO.

In novorum Monaſteriorum erectionibus neceſſario requiritur conſenſus Parochorum. *deciſ.* 133. *n.* 9. T. 1. p. 498

Qui

Qui proinde in actu illum præſtandi convenire poſſunt de pretio jurium, quæ ob novam crectionem ipſis diminuuntur, vel illum præſtare cum reſervatione omnium jurium Parochialium. *ibid. n.*10.

ERROR.

Perfectè probandus eſt. *deciſion.*14. *num.*12. Tom.1. p.51

Non præſumitur, ſed probari debet. *dec.*36. *num.*14. T.1. p.122., & *deciſ.*180. *num.*7. Tom.2. p.123

Declaratio, & confeſſio erronea neque tertio, neque ipſi declaranti, & confitenti nocet. *deciſ.*62. *num.*17. T.1. p.216

Qui errat in una partita, ſuſpicari licet cum in aliis etiam erraſſe. *dec.*79. *n.*3. T.1. p.273

Ut impugnari poſſit Peritia approbata, error concludentiſſime probari debet. *deciſ.*115. *num.*7. T.1. p.427

Status hæreditarius in uno Judicio a Rota approbatus, detecto errore, in alio reprobari valet. *ibid. num.*9.

Conſenſus eſſe nequit in errante. *dec.*124. *n.*18. & 19. T.1. pag.456., & *deciſ.*202. *num.*12. Tom.2. p.202

Quoties ex conſenſu damnum aliquod conſentienti infertur, ille non præſumitur, ſed præſumitur error. *deciſ.*124. *num.*20. T.1. p.457

Quinimo iſte probatus remanet eo ipſo, quod actus diverſus eſſe debuerat, ac geſtus eſt. *ibid. num.*21.

RENUNTIATIO ERRONEA.

Vide *Renuntiatio*.

Adimit conſenſum ab actu. *deciſ.*226. *num.*10. T.2. p.286., & *deciſ.*81. *num.*3. T.1. p.126

Calculus erroneus impugnari poteſt, ejuſque emendato peti etiam ab hæredibus. *dec.*202 *num.*11. T.2. p.202

Actione indebiti repetitur erronee ſolutum. *ibid. num.*4. T.2. p.126

EVICTIO.

Conſentiens alienationi, ad evictionem non tenetur, niſi eam expreſſe promiſerit. *dec.*195. *num.*3. T.2. p.171

Quem de evictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio. *dec.*62. *n.*1. T.1. p.214

Evictione ſecuta, vel imminenti, Emptor ſolucre non tenetur pretium bonorum emptorum. *deciſ.*90. *num.*3. T.1. p.326

Neque fructus recompenſativos, ſi evictio jam ſecuta fuerit. *ibid. num.*4.

Per lapſum 30. annorum ceſſat probabilitas, & veriſimilitudo periculi ex cauſa evictionis. *deciſ.*94. *num.*12. Tom.1. p.338

In venditione præſtari debet evictio ex ipſa natura contractus. *deciſion.* 118. *numer.* 2. Tom.1. p.437

Præſtanda eſt, quoties adeſt promiſſio, & obligatio eam præſtandi. *ibid. n.*3.

Promiſſio præſtationis evictionis obligat ad reficiendum totum id, quod intereſt rem non fuiſſe evictam. *ibid. num.*13. p.439

Contra Bona evicta ab anteriori hypotheca ceſſat actio realis. *deciſ.*119. *num.*1. & 6. Tom.1. p.440

Sub obligatione evictionis veniunt expenſæ litis loco damnorum, & intereſſe, & creditum ab iis oriens deſumit anterioritatem a die aſſignationis Fundi. *ibid. num.*4.

In venditione, & onerosa ceſſione præſtanda eſt evictio ex natura ipſa contractus. *dec.*141. *num.*1. T.1. p.532

Evicto fundo cenſito ab anteriori hypotheca, jura quoque cenſus evicta dicuntur. *ibid. num.*15. p.535

Nomen Debitoris ab anteriori hypotheca abſorptum, dici nequit reale, & ſubſiſtens, unde pro eo cedens tenetur de evictione. *ibid. num.*16

Promittens evictionem, eam præſtare debet, & reficere totum id, quod Creditoris intereſt, rem non fuiſſe evictam. *ibid. num.*17.

Quando agitur de obligatione præſtationis evictionis in genere, non excuſatur debitor ob defectum liquidationis damnorum, quæ reſervatur ad judicium executionis. *ibid. n.*18.

Non debetur ſcienter ementi fundum alienum, niſi expreſſe promiſſa fuerit. *deciſ.*232. *n.*9. Tom.2. p.15

Vide *Cenſus*.

EXACTIO.

Ad plures caſus reſeribilia, adſcribi potius debet cauſæ commodum exigentis includenti, quam commodum alterius; maxime ſi ita evitetur abſurdum. *dec.*98. *n.*10. T. p.361

Prima exactio cedere debet in cauſam debiti antiquioris, & durioris in dubio, non ubi veriſimilitudo in contrarium concurrit. *ibid. num.*14.

Calculus factus abſque ullo Mandato Procuræ exactionem non probat. *deciſ.*177. *num.*10. Tom.2. p.114

Exactio facta a ſponte ſolvente, nullo pendente concurſu, nec Judicis inhibitione interveniente, non eſt attentata. *ibid. n.*12

EXAMEN TESTIUM.

Vicarius Generalis Epiſcopi Regularis interveniat in examine Teſtium. *deciſ.*70. *num.*4. Tom.1. p.242

Sicuti Notarius, & Curſor, quando cæteri de loco ſunt ſuſpecti. *ibid. n.*5.

EXCEPTIO.

Urgentiſſima in longo litigio nunquam deducta, ſuſpecta eſt, nec admittitur. *deciſ.*201. *n.*14. Tom.2. p.195

Serotina exceptio admitti non debet. *deciſ.*7. *num.*20. Tom.1. pag.25., *deciſ.*227. *num.*3. Tom.2. p.288

Juris Tertii exceptio non attenditur. *dec.*10. *num.*7.

*num.*7. Tom. 1. pag. 35., & *deciſ.*16. *num.*5. Tom. 1. p.59
Non numeratæ pecuniæ non poteſt intra biennium allegari. *deciſ.*23 *num.*5. T. 1. p.82
Imo neque allegabilis eſt, ſi Apocha contractus continet excipientis confeſſionem de recepto. *ibid. num.*6.
Reus in exceptione evadit Actor, & eam debet concludenter probare. *deciſ.*31. *n.*13. T. 1. pag. 108. *deciſ.*40. *num.*2. T. 1. p. 136., & *deciſ.*69. *num.*17. Tom. 1. pag. 240.
Illiquida retardare nequit actionem claram. *deciſ.*62. *num.*31. T. 1. p. 219.
Firmat regulam in contrarium. *dec.*69. *n.*11. Tom. 1. p.239
Altioris indaginis rejicitur ad petitorium. *deciſ.*105. *num.*10. T. 1. p.396
Nimis ſerotina promota potius cenſetur ad protrahendam litem, quam ad ejus opportunitatem. *deciſ.*113. *num.*10. T. 1. p.422
Actio clara per turbidam exceptionem retardari nequit. *deciſ.*141. *num.*3. T. 1. p.532
Excluſiva juris agentis, non eſt exceptio de jure Tertii, ſed a quolibet proponi poteſt. *deciſ.*145. *num.*19. T. 1. p.548
Exceptiones turbidæ ad aliud congruum judicium ſunt remittendæ. *deciſ.*151. *num.*8. & 12. T. 2. p.9.10
Crediti illiquidi exceptio retardare nequit executionem alterius clari, & liquidi, *dec.*174. *num.*15. T. 2. p.102
Auctorem non repellens, nec Succeſſorem, aut Ceſſionarium repellere poteſt. *deciſ.*180. *num.*18. T. 2. p.125
Exceptiones petitæ a diverſitate Judicii intentandi, ſero propoſitæ, rejiciendæ ſunt. *deciſ.*214. *num.*18. T. 2. p.243
Exceptio rejecta a Signatura Juſtitiæ allegabilis non eſt in Rota. *deciſ.*265. *n* 14. T. 2. p.426

EXCEPTIO RERVM AMOTARUM.

Incerta non impedit Mulieri, aut cauſam ab ea habenti conſecutionem Dotis. *deciſ.*180. *num.*14. Tom. 2. p.124
Sed ad hunc effectum debitum Mulieris ex dicta exceptione deductum debet eſſe omnino certum, & liquidum. *ibid. num.*15.
Et probatum juxta ſententiam Rotæ vel per Rem judicatam, vel per publicum Inſtrumentum, vel per Partis confeſſionem. *ibid. num.*6.

EXCESSUS.

Acquieſcens per multum tempus taxæ, fatetur eam non eſſe exceſſivam, ſed juſtam. *deciſ.*210. *num.*5. T. 2. p.232
In taxatione expenſarum non præſumitur, ſed eſt plene probandus. *dec.*70. *n.*1. T. 1. p.241
Expenſarum exceſſus prætendi nequit, ſi quantitas expenſarum taxatarum approbata fuerit. *deciſ.*87. *num.*2. Tom. 1. p.316
Vide *Taxa*.

EXCLUSIO.

In conſtitutione Dotis, ut filii excludantur, non requiritur, ut excluſio ſit expreſſa, ſed ſufficit, quod deficiat eorum contemplatio. *deciſ.*199. *n.*10. T. 2. p.186
Et vocatio Filiorum in una parte Inſtrumenti, ac omiſſio eorum mentionis in alia denotat quoad hanc eorum excluſionem. *ibid. num.*11.
A Lege, vel Statuto promanans, conſtituit excluſum tamquam civiliter mortuum, & impedit delationem hæreditatis. *deciſ.*47. *num.*14. Tom. 1. p.162

EXCOMMUNICATIO.

Ferri nequit abſque prævia perſonali citatione, *deciſ.*207. *num.*2. & *num.*5. Tom. 2. p.219
Ad incurrendam pœnam canonis, copulative requiruntur manus injectio, animus injuriandi, & violentia. *ibid. num.*12. p.221
Contumacia eſt fundamentum, ſine quo nemo excommunicari poteſt. *ibid. num.*14. p.219

EXECUTIO.

Mandati executio facta abſque citatione Poſſidentis eſt nulla. *dec.*186. *num.*1. T. 2. p.140
Ideoque revocanda *ibid. num.*2.
Limita, ſi bona executata in poſſidentem tranſiverint cum vitio litigioſi. *ibid. n.*3.
Hoc tamen per extinctionem litis ceſſat. *ibid. num.*4.
Facta in Bonis alterius, quam debitoris, revocanda eſt. *deciſ.*237. *num.*2. Tom. 2. p.330
Vide *Mandatum*.

EXECUTOR.

Executori Mandati fides non præſtatur, niſi in reſpicientibus nudam executionem. *dec.*186 *num.*9. Tom. 2. p.141
Enuntiativa Executoris contraria confeſſioni petentis executionem non attenditur. *ibid. num.*10.
Vide *Judex*.

EXECUTOR TESTAMENTARIUS.

Executores Teſtamentarii in ſolidum conveniri nequeunt, ſed tantum pro geſtis, & adminiſtratis. *dec.*241. *num.*1. Tom. 2. p.338
Neque favore cauſæ piæ. *ibid. num.*2.
Executio quoties a pluribus fieri poteſt, eſt dividua. *ibid. num.*3.
Hujuſmodi executores æquiparantur Tutoribus quoad redditionem rationis, alioſque effectus officii differentiam non habentes, non vero quoad obligationem ſolidalem. *ibid. n.*4.
Et declarantur auctoritates in contrarium. *ibid. num.*5. & ſeqq.
Inſtantia pro redditione rationis contra unum executorem ab altero ex iis, præſefert in eo animum ſe obligandi in ſolidum. *ibid. num.*10. p.339

EXPENSÆ.

Si ſententia Partes abſolvit ab expenſis, quatenus ei acquieſcant, & ei jam victor acquievit,

vit, nequit amplius is expenſas petere a ſuccumbente. deciſ.9. num.3. Tom.1. p.31
Idem eſt, ſi in ſententia omiſſa ſit condemnatio expenſarum, ſed Partes illi acquieverint. ibid. num.4.
Sententiæ autem acquieviſſe dici non poteſt is, qui ab ea appellavit. ibid. num.5.
In materia oneris expenſarum inſpici debet, quis ex actu, pro quo illæ erogantur, ſentiat principale commodum. ibid. n.8. p.32
Ac proinde onus expenſarum, quæ ſiunt pro redditione rationis, pertinet ad Dominum rei adminiſtratæ, cujus utilitatem principaliter reſpicit redditio rationis. ibid. n.9.
In judicando ad quem ſpectent expenſæ Periti, non tam inſpici debet, ad cujus inſtantiam is fuit electus, quam cujus commodum ejus relatio contineat. ibid. num.16. p.33
Contra naturam ſocietatis eſt, ut alter ex ſociis ſit immunis ab omni expenſa, & labore. ibid. num.14.
Qui impenſis cauſam præbet, ad illas tenetur. deciſ.14. num.12. Tom.1. p.50
Impenſæ pro Vectura, Gabella, & exoneratione Creditori reficiendæ ſunt. ibid. n.28. p.53
De impenſis minutatim factis reportari non ſolet apocha de recepto. ibid. num.30. p.54
Litis expenſæ a ſuccumbente Victori ſemper reficiendæ ſunt. deciſ.22. num.1. Tom.1. p.77
Modo tamen Lis uſque ad eam judicatam terminata fuerit. ibid. num.2.
Ementes pretio intrinſeco ab Eccleſiaſticis aquam vitis, ſtare debent circa quantitatem expenſarum notulæ juratæ ab iiſdem Eccleſiaſticis dandæ. deciſ.43. num.1. Tom.1. p.148
Pro expenſis judicialibus, competit ſuper bonis defenſis prælatio adverſus quoſcumque Creditores. deciſ.78. num.12. Tom.1. p.271
Judiciales abſque ulla diminutione refici debent. ibid. num.1. p.269. deciſ.88. n.2. T.1. p.317
Extrajudiciales vero in Rota ad ſummam ſcutorum decem. deciſ.87. num.1. Tom.1. p.209. in fin., & deciſ.88. num.2. p.317
Et contra ſimiles expenſas allegari nequit exceſſus, ibid. num.2.
Reficiuntur etiam ab habente juſtam cauſam litigandi. ibid. num.1.
Erogatæ in honorariis Notariorum integre refici debent. ibid. num.3. p.318
Quæ inſuper non eſt neceſſe, ut probentur ex apochis de recepto, & documentis autheticis, ſed ſufficit, ut ſint veriſimiles, & probabiles, præſertim ubi lis perduravit uſque ad relaxationem Cenſurarum. ibid. n.4.
Superfluæ repeti nequeunt. ibid. num.5.
Præcipue ſi duplicatæ fuerint. ibid. num.6.
Taxa Expenſarum litis facta juxta praxim Sac. Rotæ præſumitur juſta, donec exceſſus ab allegante concludenter probetur. dec.129 Tom.1. p.480
Judiciales, & vivæ plene juſtificatæ integre ſunt reficiendæ. ib. n.2. & dec.154. n.4. T.2. p.17
Extrajudiciales, quæ fuerunt taxatæ in ſcut.3. pro qualibet inſtantia coram A.C., & in ſc.10 cor. Sac. Rot. refici debent, & non ſunt exceſſivæ. deciſ.129. num.3. Tom.1. p.480. dec.154. num.5. Tom.2. p.22
Poſt rem judicatam victor actionem habet adverſus victum pro refectione omnium expenſarum litis. ibid. num.1. p.22
Appellans ab exceſſiva taxa expenſarum debitum in genere fatetur, non in quantitate. ibid. num.2.
Taxa expenſarum Litis facta juxta praxim Sac. Rotæ præſumitur juſta, donec exceſſus ab allegante concludenter probetur. ib. n.3.
Connexæ ſunt cum ſpe utilitatis actus gerendi. deriſ.179. num.9. Tom.2. p.119
Litis expenſæ ex fructibus fideicommiſſi reficiendæ ſunt. deciſ.235. num.5. Tom.2. p.324

EXPENSÆ FUNERIS.

Filius ex Fideicommiſſo, quo a Patre gravatus eſt, recte detrahere poteſt expenſas funeris. dec.7. num.3. Tom.1. p.21

EXTENSIO.

In materia pænali non poteſt fieri extenſio de uno caſu ad alium. dec.31. n.22. T.1. p.109. & deriſ.268. num.5. Tom.2. p.433
In ſucceſſionibus omnis extenſio prohibetur, & nemo præter vocatos locum habere valet. dec.99. num.3. Tom.1. p.365

EXTINCTIO.

Ex obligatione ſolvendi Debitum ſtatuto tempore, & ex ſubſequente longiſſima acquieſcentia, illud præſumitur extinctum. deciſ.68 num.2. Tom.1. p.234
Cenſus ex falſa cauſa remiſſus non remanet extinctus, ſed ut antea vigens. dec.73. num.1. Tom.1. p.250
Debitor non liberatur per liberam extinctionem cenſus fideicommiſſarii in manibus hæredis gravati. der.77. n.8. Tom.1. p.266
Declara ut num.9. & 10. ibid.
Cenſus ex quibus non cenſeatur extinctus. deriſ.69. num.6. & 7. Tom.1. p.351
Quod tempus requiratur ad præſumendam extinctionem debiti. dec.114. num.9. & 10. Tom.1. p.424
Crediti extinctio arguitur ex omiſſione deſcriptionis ejuſdem inter bona hæreditaria. deciſ.165. num.6. Tom.2. p.52
Et adnotationis inter debita a Creditore deſcripta. ibid. num.7.
Per præſcriptionem, vel præſumptam ex lapſu temporis ſolutionem Creditum in radice extinctum manet. deciſ.174. num.17. T.2. p.102
Credito extincto, extinguuntur etiam, & pereunt omnia ejus jura, & hypothecæ. deciſ.243. num.11. Tom.2. p.343
Licet Creditor illud extinguens bona pro-

prie

pria obligata habeat pro evictione favore alterius. *ibid.num.*12.
Vide. *Cenſus*.
EXTINCTIO DOTIS.
Vide *Dos in genere*.

# F

REV. FABRICA S. PETRI.
Jura Riev. Fabricæ locum non habent, niſi prius interpellatis debitoribus Legatorum, iiſque aſſignato termino, intra quem de eorum adimplemento non doceatur. *dec.*114. *num.*3. Tom.1. p.423
FACTUM.
Quæ conſiſtunt in facto, non præſumuntur, nec probantur ſola aſſertione Allegantis. *dec.*53. *num.*8. Tom.1. p.189
Magis factorum habetur ratio, quam declarationum, præſertim pendente lite expiſcatarum, ſi inter ſe repugnent. *dec.*64. *num.*5. Tom.1. p.222
Facta potentiora ſunt verbis. *deciſ.*65. *num.*2. Tom.1. p.224
Prævalere debet cuicumque verbali declarationi. *dec.*150. *num.*14. T.2. p.4.
Debitor faciendi tenetur vel ad factum ipſum, vel ad ejus æſtimationem præſtandam. *deciſ.*233. *num.*17. T.2. p.319
A. C. tamen, & Rota aliquando eo temperamento utuntur, ut æſtimationem præſtet, aliqua ſumma dempta pro compenſatione minoris damni, quod debitor pateretur præſtando factum. *ibid. num.*18.
Correſponſalis factum cum proprio conſenſu ſecutum, habetur pro facto proprio. *dec.*269. *num.*4. T.2. p.438
FACULTAS.
Nominatio ſubſtituti facta ab hærede ad id facultatem habente perinde reputatur, ac ſi facta fuiſſet ab ipſomet hæredis Auctore. *deciſ.*18. *num.*2. T.1. p.67
Perſonalis facultas etiam in contractu tributa, ad hæredes non tranſmittitur. *ib.n.*19. p.72.

DISPONENDI FACULTAS.
Conceſſa Donatario facultate ad ſui libitum diſponendi, fruſtra petitur reintegratio ad bona ab eodem in alterum tranſlata. *dec.*145. *num.*5. Tom.1. p.546
Poſita facultate alienandi, vel excluditur quodcumque fideicommiſſum, vel remanet conditionale. *ibid. num.*6.
Vide *Diſponere Diſpoſitio*.
FALSITAS.
In civilibus ſola ſuſpicio falſitatis bene fundata habetur pro falſitate. *deciſ.*82. *num.*12. Tom.1. p.287
Ex quo donatio exarata reperiatur in medio folio, ejuſque ratificatio in octava parte folii, convincitur de falſitate. *ibid. num.*13.
Ex quo contendatur ſecreto facta, & deinde ſcripta appareat alia manu, quam donantis. *ibid. num.*14.
Si habeat duas ſubſcriptiones ita poſitas, ut folio in duas partes ſciſſo, quælibet pars ſubſcripta remaneat. *ibid. num.*16.
Aliæque plures adducuntur conjecturæ. *ibid. num.*17. *& ſeqq.*
Omnia inveriſimilia prebent ſuſpicionem falſitatis. *ibid. num.*15.
Scripturæ falſitas probatur indiciis, & conjecturis. *ibid. num.*24. p.289
Etiamſi duo tantum numero ſint. *ibid. num.*25.
Suſpicio involuens præſumptionem delictorum, & falſitatem probanda eſt manifeſtis demonſtrationibus. *deciſ.*84. *num.*33. T.1. p.307

FAMILIA.
Verbum *Familia* includit agnationem, & excludit cognationem, etiam adjectum aliis generalibus verbis = *Hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque* = *dec.*147. *n.*5. T.1. p.552
Identitas Cognominis identitatem familiæ non probat. *deciſ.*178. *num.*7. T.2. p.117

FEUDUM.
Ex præſentationibus per Patronos expletis, tamquam ſucceſſores in feudo, ſequitur, Patronatum pertinere ad Dominum Feudi. *deciſ.*201. *num.*15. T.2. p.195
Reditus bonorum feudalium æſtimatur ad rationem duorum pro centenario. *dec.*90. *num.*8. Tom.1 pag.327. *, deciſ.*102. *num.*2. *&* 6. T.1. p.383
Ad dignoſcendum juſtumpretium feudi habenda eſt ratio nedum fructuum ex ſolo perceptibilium, ſed jurium etiam feudalium. *dec.*90. *n.*9. Tom.1. p.327
Feuda majore pretio digna ſunt, quam eo, quod ex eorum reditu commenſurative deſumitur. *ibid. num* 10.
Ex depoſitione Teſtium conductorum circa reditum bonorum feudalium deductis oneribus, bene probatur eorum pretium. *ibid. num.*11.
Prout quoque ex pretio, quo pars eorundem bonorum vendita fuit. *ibid. n.*12.
Optime vero ex relatione, & Judicio Peritorum. *ibid. num.*14.
Ex ſumma perſoluta pro obtinenda Inveſtitura, deduci nequit verum pretium bonorum feudalium. *deciſ.*102. *num.*4. T.1. p.383
Vide *Pretium*.
FIDEICOMMISSARIUS.
Succedit jure proprio, tamquam hæres Teſtatoris independenter ab hæredibus gravatis. *deciſ.*51. *num.*14. T.1. p.181

Concurrente expreſſa prohibitione alienationis. Fideicommiſſario debetur Immiſſio ad bona alienata, etiamſi ſit bæres alienantis, & abſque Inventario. *dreiſ.*115. *num.*2. T.1. p.426

Contrarium deficiente expreſſa peohibitione alienationis. *ibid. num.*3.

Pro excludendo Fideicommiſſaeio non admittitur exceptio detractionum, niſi ſit omnino liquida, & ceeta. *der.*123. *n.*10. T.1. p.452

Nec exceptio Legitimæ. *ibid. num.*11.

Immiſſio non conceſſa, niſi poſt emiſſam declarationem a Fideicommiſſario, an ſcilicet Fideicommiſſum ſibi eetinere velit, intelligitur conceſſa ſub eonditione ſuſpenſiva, purificanda in die tantum ejuſdem declaeationis. *ibid. num.*13. p.453

Et feuctus niſi ab eo die debentur. *ibid. num.*14.

Probata Identitate bonorum, non eſt Fideicommiſſario retaedanda immiſſio. *drciſ.*134. *num.*5. Tom.1. p;502.

Capere debet poſſeſſionem bonorum ad limites reportatæ immiſſionis. *deciſ.*153. *num.*3. Tom.2. p.17

Immiſſio denegatur ad bona alienata proptee debita Fideicommittentis. *deriſ.*157. *num.*1. p.34. & *deciſ.*163. *num.*1. T.2. p.50

Pactum inter Geavatos initum nocere nequit Fideicommiſſariis peopeio juee ſuccedentibus. *deeiſ.*167 *num.*16. p.66

Immiſſio Fideicommiſſario datue peobatis extremis. *deeiſ.*190. *num.*1. T.2. p.155

Alienationes a Fideicommiſſario factæ extinguunt quodeumque ejus creditum etiam conſiſtens in Legitima. *dec.*192 *n.*2. T.2. p.161

Poſſeſſionem capere debet de manu hæredis ultimi gravati, quod limitatue, ſi vocatio, identitas Bonorum, & incompetentia detractionum ſint claræ. *deciſ.*238. *num.*3. Tom.2. p.332

Fideieommiſſarius tenetur reeipere bona facto Principis Primogenituræ ſubeogata. *dec.*270. *num.*1. T.2. p.440

Non tenetur acceptare Inveſtimenta doloſa, & Fideieommiſſo damnoſa. *ibid. num.*9. p.442

Vide *Immiſſio.*

FIDEICOMMISSUM IN GENERE.

Non voeatus excluditue cum dicto -- *Fideicommiſſum de te non loquitur* -- *drr.*219. *num.*4. Tom.2. p.262

Hypotheca in bonis geavati doloſe alienantis contrahitue favore Fideicommiſſi a die illius agnitionis. *deeiſ.*221. *num.*1. T.2. p.266

Supprimens Inſtrumentum conſtitutionis Fideicommiſſi ad effectum reportandi liberam ſolutionem peeuniaeum Fideicommiſſaeiarum, doloſe agit. *ibid. num.*7. p.267

Ex Fideicommiſſis per contractus ordinatis nunquam detrahi poteſt Teebellianica. *ibid. num.*8. p.268

Bona Fideieommiſſaria, ſecluſa etiam prohibitione expreſſa, de jure alienari nequeunt. *ib. n.*10.

Et illis alienatis, bona cum eoeum pretio eomparata, cenſentur eidem Fideieommiſſo ſubrogata. *ibid. num.*11.

Facultas nominandi aliquem ex filiis ſupponit Fideicommiſſum, *ibid. num.*12.

Moetuo debitore, Creditores nullum jus babent ſupee Bonis, quæ ab illo poſſidebantue Fideicommiſſo ſuppoſitis. *deciſ.*7. *num.*1. Tom.1. p.21

Filius ex Fideieommiſſo, quo a Patre gravatus eſt, recte detrahere poteſt legitimam ſibi debitam. *ibid. num.*2.

Et omne æs alienum a Patre contractum, & expenſas funeeis. *ibid. num.*3.

A Fideicommiſſo ad Fideicommiſſum inferri nequit, quando caſus, & Perſonæ ſunt diverſę. *deriſ.*12. *num.*13. T.1. p.42

In una Linea ingeeſſum, non poteſt ab ea, niſi finita, avocari. *der.*26. *num.*1. T.1. p.91

Novum non eſt, quod Fideicommiſſi gravamen imponatur Proximioribus, & bona remaneant libera penes Remotiores. *deeiſ.*45. *num.*13. T.1. p.155

Caducatio Fideicommiſſi perpetui ſempee eſt vitanda. *deciſ.*51. *num.*6. Tom.1. p.180

Amiſſio Bonorum proveniens ex caſu fortuito tedit damno Fideicommiſſi. *deciſ.*62. *num.*6. Tom.1. p.213

Debitor non liberatur per libeeam extinctionem eenſus Fideicommiſſaeii in manibus hæredis gravati, ſed deponere tenetur ſortem apud ædem ſacram ad effectum inveſtiendi. *dee.*77. *num.*8. T.1. p.266

Declara *ut num.*9. & 10. *ibid.*

Res Fideicommiſſaria nunquam libeee tradi poteſt. *dreiſ.*111. *num.*6. T.1. p.415

BonaFideicommiſſaria non efficiuntur libera, niſi in ultimo ex gravatis, & poſt expiratum Fideicommiſſum. *ibid. num.*9.

Annua oneea ſolvenda ſunt ex fructibus Fideieommiſſi a gravato, eontra cujus proinde hęeedes agi debet, non contra Fideicommiſſum. *drriſ.*114. *num.*6. T.1. p.423

Poſita facultate alienandi, vel excluditue quodcumque Fideicommiſſum, vel remanet conditionale, in caſu nempe, quo alienatio non ſequatur. *drriſ.*145. *num.*6. T.1. p.546

Excipiens de Fideieommiſſo antiquioei non eſt legitimus Contradictor ad impediendam immiſſionem poſteeioeis Fideicommiſſi, ſed agere debet in ſuo congruo Judicio, niſi ſtatim doceat de Fideicommiſſo undique claro, & quod nullæ ex illo detractiones competant. *deriſ.*153. *num.*14. T.2. p.19

Mulier injuſte percipiens fructus Fideicommiſſi, utrum eos imputare debeat in extinctionem ſui crediti dotalis. *dee.*165. *n.*4. & 5. & 13. Tom.2. p.56

Scien-

Scientia Fideicommiſſi, & quidem ſpecialis oritur ex ſuſtentatione Litia purificationem Fideicommiſſi reſpicientis. *ib. n.*11. & 12. p.58
Ad Fideicommiſſum conditum pro natis ex legitimo Matrimonio, ſuccedunt taliter nati, licet deſcendant ex legitimatis. *deciſ.*191. *num.*14. T.2. p.160
Præcipue ſi veniant uti proximiores familiæ, & ex perſona propria. *ibid. n.*15.
Per liberam ceſſionem bonorum, & permiſſionem alienandi receſſum cenſetur a Fideicommiſſi conſtitutione. *dec.*229. *n.*6. T.2. p.304
Tranſigens ſuper Fideicommiſſo valido, & claro: *Pro ſe, hæredibus, & Succeſſoribus quibuſcumque* = An acquirat eidem Fideicommiſſo. *ibid. num.*9.
Bona ſubjecta Fideicommiſſo nullo acquiri libere poſſunt ex nova cauſa. *ibid. num.*10.
Fideicommiſſum tenetur ad debita Fideicommittentis. *deciſ.*265. *num.*4. T.2. p.424
Res propria debituris, & non Fideicommittentis, ſalvari nequit ab executione Mandatorum ſub præſidio Fideicommiſſi. *ibid. num.*5.
Vide *Linea*. *Hypotheca*.

FIDEICOMMISSUM PARTICULARE.

Legis miniſterio racta via tranſit in dominium Fideicommiſſarii. *deciſ.*239. *num.*3. T.2. p.334
Proindeque tranſlati in eum dicuntur fructus uſque a die apertæ ſucceſſionis. *ibid. num.*4.
Non ſubjacet detractioni Dotis, niſi in ſubſidium. *deciſ.*254. *num.*9. Tom.2. p.382
Fructus fideicommiſſi particularis reſtituendi ſunt a die illius purificationis, non attenta bona, vel mala fide. *deciſ.* 255. *num.* 2. Tom.2. p.383

FIDEICOMMISSVM QVOAD DVRATIONEM, ET EXPIRATIONEM.

In ultimo vocato Fideicommiſſum expirat. *deciſ.*219. *num.*1. T.2. p.261
Perpetua conſervatio bonorum ordinata = *In decoro della mia Caſa, di detti Eredi, e ſucceſſori in infinito* = Inducit Fideicommiſſum favore Deſcendentium a filiis inſtitutis, non vero a filiabus non inſtitutis. *ibid. num.*2. & *ſeqq.* p.262
Ulteriori deficiente vocatione, Bona Fideicommiſſaria evadunt libera. *deciſ.*18. *num.*1. Tom.1. p.67
Verba = *tirare avanti la Caſa* = diuturnitatem, ac propagationem Familiæ præſeferunt. *ibid. num.*7. p.69
Verba = *acciò poſſa con maggior decoro tirare avanti la Caſa* = Fideicommiſſum conſervatorium inducunt pro omnibus de Domo. *ib. num.*13. & 17. p.70
Declaratio facta a Teſtatore ſubjiciendi Bona ſtrictiſſimo Fideicommiſſo, & verborum directio in rem, & hæreditatem, non in perſonas, important Fideicommiſſum perpetuum. *dec.*27. *num.*10. T.1. p.69
Repugnat, quod Teſtator Fideicommiſſum perpetuum conſtituere voluerit, & deinde ad unum, vel alterum dumtaxat vocationem reſtringat. *ibid. num.*11.
Quam reſtrictionem inſuper excludunt digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, onus perpetuum impoſitum hæredi, & deſcendentibus, & perpetua alienationis prohibitio. *ibid. num.*12.
Præſertim, quando prohibitio alienationis in rem directa eſt. *ibid. num.*13.
Conſtito per conjecturas de Fideicommiſſo perpetuo pro Filiis, nomen Primogeniti in ſingulari prolatum nihil aliud præſefert, quam ne duo ſimul ad ſucceſſionem admittantur. *ibid. num.*15. p.97
Perpetuitas Fideicommiſſi colligitur ex expreſſione Teſtatoris condendi Fideicommiſſum arctiſſimum, ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum, ex impoſitione oneris perpetui, ex perpetua prohibitione alienationis, & ex pœna caducitatis irrogata alienanti, & proximiori conſentienti. *dec.*38. *n.*2. T.1. p.126
Et poſita perpetuitate Fideicommiſſi, verba = *cioè al Primogenito* = non *taxativè*, ſed *demonſtrativè*. *ibid. num.*3. & 4.
Perpetuum, & progreſſivum ex quibus eruatur. *deciſ.*111. *num.*7. & 8. T.1. p.415

FIDEICOMMISSVM QVOAD INCLVSIONEM VEL EXCLVSIONEM RELIGIOSORVM.

Vide *Monachus*.

FIDEICOMMISSUM QUOAD REINTEGRATIONEM.

Vocatis ad Fideicommiſſum competit actio pro reintegratione adverſus hæredem gravatum, qui bona Fideicommiſſaria ſine legitima cauſa alienavit. *deciſ.*6. *num.*2. T.1. p.18
Et non ſolum pro pretio Bonorum alienatorum, ſed etiam pro fructibus, quos ex bonis alienatis percepiſſent, ſi eorum alienatio facta non eſſet, ſaltem in linea damnorum, & intereſſe. *ibid. num.*3.
Idque indiſcriminatim verum eſt, ſive mala, ſive bona fide alienatum fuerit, quoties agitur contra alienantem, vel ejus hæredes. *ibid. num.*4. p.19
Sed ſi res ſit contra tertium ſingularem poſſeſſorem, is ex bona fide alienantia excuſatur. *ibid.*
Interveniente vero mala fide, actio pro reintegratione datur etiam contra tertium ſingularem Poſſeſſorem. *num.*7. & *deciſ.*30. *num.*4. T.1. p.104
Alienans bona fideicommiſſaria, ſive ejus hæres tenentur reintegrare Fideicommiſſum de pretio bonorum, & reſtituere fructus Succeſſori a die purificationis ſaltem in linea damnorum. *ibid. num.*1.
Sive mala, ſive bona fide alienaverit, quæ ſolum

Digitized by Google

ſolum prodeſt tertio Poſſeſſori, contra quem mala fide non concurrente nequit agi actione reali *ibid. num.*2.

Mala vero fides in hærede gravato alienante ex quibus eruatur. *ib. n.*3. & 4. p.105

Neceſſaria eſt liquidatio crediti ad obtinendam reintegrationem. *deciſ.*52. *n.*2. T.1. p.184

Bona, quæ conſumptioni obnoxia non ſunt, veluti nomina debitorum, & pecunia numerata, ſi alienata fuerint, Fideicommiſſo debetur reintegratio. *ibid. nu.*7. p.186

Si hæres gravatus diligentias opportune non adhibuerit pro Creditorum exactione, nec oſtendat ea tempore obitus, Fideicommittentis fuiſſe inexigibilia, tenetur ad reintegrationem. *ibid. num.*10.

Evitari nequit reintegratio, niſi oſtendendo, vel Bona Fideicommiſſaria extare, vel alienata fuiſſe ex cauſa afficiente Fideicommiſſum. *deciſ.*54. *num.*5. T.1. p.191

De Animalibus a Gravato alienatis Fideicommiſſum eſt reintegrandum. *deciſ.*55. *num.*3. Tom.1. p.193

Prout de ære, ac aliis conſumptioni non obnoxiis. *ibid. num.*4.

Hæres Alienantis tenetur ad reintegrationem Fideicommiſſi. *deciſ.*98. *num.*7. T.1. p.360

Fideicommiſſarius pro reintegratione agere valet vel adverſus hæredem, vel adverſus Legatarium gravati. *deciſ.*270. *numer.*17. Tom.2. p.444

Niſi ex facto Gravati ſequatur evictio bonorum Fideicommiſſariorum, ejus hæreditas non tenetur ad reintegrationem. *ibid. num.*18.

FIDEICOMMISSUM QUOAD RESTITUTIONEM.

Mobilia conſumptioni non obnoxia, veluti aurum, argentum, æs, gemmæ, tabulæ pictæ, & ſimilia, veniunt in reſtitutione Fideicommiſſi, & ſi non extent, pretium reſtituendum eſt. *dec.*53. *n.*1.3. & 4. T.1. p.188

Amplia, ut reſtitutio locum habeat non ſolum quoad tabulas pictas nobiles, ſed etiam quoad alias inferioris notæ. *ibid. n.*2.

Quando tamen ſit caſus reſtitutionis pretii, debet Gravato compenſari imminutio, & deterioratio proveniens ex uſu. *ibid. n.*5.

Si tamen oſtendatur, per quod tempus apud gravatum permanſerint, & quod uſus a Teſtatore volitus talis fuerit, ut deterioratio ſequi potuerit. *ibid. n.*6. p.189

FIDEICOMMITTENS.

Creditores Fideicommittentis nullam actionem exercere poſſunt in bona propria hæredis, in quæ alius ſucceſſit, habetque locum in his etiam cautela Angeli. *dec.*7. *n*10. T.1. p.22

Debita Fideicommittentis ſunt ſolvenda ex Fideicommmiſſo univerſali, non vero particulari, puta ex bonis Primogenituræ. *dec.*151. *n.*11. T.2. p.11

Ad debita Fideicommittentis tenentur omnia bona Fideicommiſſaria. *deciſ.*180. *num.*2. Tom.2. p.122

FIDEJVSSIO.

Promiſſio indemnitatis præfert Fidejuſſionem favore promittentis. *deciſion.*184. *num.*8. Tom.2. p.135

Ceſſio Jurium eſt pretium Fidejuſſionis, & ſolidalis obligationis. *ibid. num.*9.

Indiſtincte, & in omni caſu facta operari debet omnimodam ſatisfactionem Creditoris. *ibid. num.*10.

Fidejuſſiones ſunt ſtricti juris, nec extenduntur de ſorte ad fructus. *dec.*264. *n.*3. T.2. p.420

Sed hoc non procedit, niſi in Fidejuſſoribus vel ſimplicibus, & non ſolidalibus, vel obligatis pro debito infructifero. *ibid. num.*6.

FIDEJUSSOR.

Creditor cogitur dividere actionem, & a quolibet Fidejuſſore ratam tantum petere illi tangentem, quod eſt diverſum a beneficio relevationis, quam Fidejuſſor pro rata petit a Confidejuſſore. *deciſ.*31. *n.*20. T.1. p.109

Beneficium diviſionis actionis non amittit Fidejuſſor denegando præſtationem Fidejuſſionis, ſi ſe retrahat, antequam per ſententiam convincatur. *ibid. num.* 23.

Creditor ob conſtitutionem Procuratoris ad exigendum a Debitore non amittit facultatem agendi contra Fidejuſſorem ſolidalem, etiam ante Debitoris excuſſionem, niſi ſecuta novatione. *deciſ.*61. *num.*9. Tom.1. p.210

Ut ſe liberet, docere debet de effectiva, non de poſſibili ſolutione. *ibid. num.*11.

In dubio cenſetur obligatus pro quacumque cauſa quomodolibet dependente a contractu, & obligatione, cui acceſſit. *deciſ.*232. *num.*2. Tom.2. p.314

Solidalis tenetur ad totum id, ad quod Debitor principalis, in cujus locum dicitur ſubrogatus. *ibid. n.*4. *deciſ.*264. *n.*2. T.2. p.420

Fidejubens in contractu de ſui natura fructifero, obligatur tam pro ſorte, quam pro fructibus. *ibid. num.*4.

Secus ſi ageretur de fructibus, aut acceſſionibus ex natura ipſa contractus non procedentibus. *ibid. num.*5. p.421

Verba Fidejuſſoris indicantia ejus obligationem pro ſorte, non ſtant excluſive quoad fructus, ſi deficiant particulæ taxtativæ, ſed ſtant demonſtrative. *ibid. num.*8.

Fidejuſſor non apponendo in ſua obligatione verba taxativa ad ſortem, oſtendit voluntatem ſe obligandi etiam pro fructibus. *ibid. num.*9.

Vide *Confidejuſſor*.

FIDES.

Baptiſmatum Fides illegales, & extractæ ſine compulſatione, & citatione Partis non probant. *deciſ.*269. *num.*16. Tom.2. p.408

Er-

Erroneæ, aut falſæ, rejici debeat. *ibid. n.*16.

FILIATIO.

Ad effectum ſuccedendi, filiatio recens probanda eſt per arctam cuſtodiam ventris de tempore conceptionis; antiqua verò probari poteſt per conjecturas, & adminicula. *deciſ.*191. *num.*2.Tom.2. p.155

Præſumitur ex retentione Mulieris in ſchemate concubinatus, aut Matrimonii. *ib.n.*8.p.157

Confeſſio habentium primarium intereſſe plenè probat filiationem. *ibid. num.*9.

Probatur per poſſeſſionem bonorum Fideicommiſſo reciproco in caſu deceſſus abſque filiis ſubjectorum. *ibid. num.*10.

Ex arcta cuſtodia ventris ſatis probatur ad omnes juris effectus etiam contra Tertium. *deciſ.*236.*num.*8.Tom.2. p.388

FILIUS. FILII.

In conſtitutione Dotis Filii ut excludantur, non requiritur, ut excluſio ſit expreſſa, ſed ſufficit, quod deficiat eorum contemplatio. *deciſ.*199.*num.*10.Tom.2. p.186

Et vocatio Filiorum in una parte Inſtrumenti, ac omiſſio eorum mentionis in alia, denotant quoad hanc eorum excluſionem. *ibid. num.*11.

Filius, ergo hæreſ.*deciſ.*217.*n.*23.T.2. p.256

Sub nomine filiorum veniunt tam Maſculi, quam Fœminæ. *deciſ.*26. *num.*3. T.1. p.92

Appellatione Filiorum veniunt tam Maſculi, quam Fœminæ. *deciſ.*27. *num.*4. 21. & 24. *deciſ.*38.*num.*1.Tom.1. p.126

Etiamſi poſt nomen Filiorum adjecta ſint verba -- *cioè al Primogenito* -- quæ taxative ſtare videntur. *ib.*

Fœminæ quando ſub nomine omnium Filiorum non veniant. *deciſ.*27. *num.*17.*& ſeqq.*p.97. *& deciſ.* 38. *num.* 5. & 8. T.1. p.127

Quando veniant appellatione Filii, & Primogeniti. *deciſ.* 27.*num.*21.*& ſeqq.* p.97. *& dec.*38. *nu.*9. T.1. p.128

Collective vocati ſimul ſuccedunt.*ib. n.*4. p.127

Filiorum appellatione veniunt Maſculi, & Fœminæ. *deciſ.*76. *num.* 18. Tom.1. p.264

FILIUS FAMILIAS.

Contractus Filii familias ſine conſenſu Patris geſti ex Urbis Statuto ſunt nulli. *deciſ.*12. *num.*21. Tom.1. p.44.

Limita, ſi Filius familias ſeorſim à Patre vivat, ſeque pro Patrefamilias gerat. *ib.n.*22.

Filius non emancipatus, ſed exiſtens ſub poteſtate Patris, Teſtamentum facere nequit, nec dare Tutorem. *deciſ.* 271. *num.* 10. Tom.2. p.447

Pater, non adhibitis majoribus ſolemnitatibus integrare nequit Perſonam filii pro contractu emptionis in ſui favorem tendente. *deciſ.*270.*num.*6.Tom.2. p.441

Vide *Statutam Urbis*.

FILII IN CONDITIONE POSITI.

Urbis Statuti vigore cenſentur diſpoſitive vocati. *deciſ.*26. *nu.*2. Tom.1. p.92. *& dec.*51. *num.*1.Tom.1. p.179

Poſiti in conditione ſimpliciter ad excluſionem ſubſtituti, ceſſante vocatione à Statuto inducta, diſpoſitive vocati non cenſentur. *deciſ.*116. *nu.*2. Tom.1. p.430. *deciſ.*229. *n.*12. Tom.2. p.305

Prædecedente Patre, filii in conditione poſiti cenſentur diſpoſitive vocati, ſi ob ejus mortem filii remaneant privati legitima ſucceſſione. *deciſ.*116.*num.*3.Tom.1. p.430

Secus vero, ubi ipſe quoque Pater ſimpliciter in conditione poſitus fuit ad excluſionem ſubſtituti. *ibid. num.*4.

Et de ratione. *ibid.num.*11. p.432

Ex compendioſa adjecta Perſonis Parentum reciproce ſubſtitutorum non deducitur argumentum pro vocatione Filiorum in vocatione poſitorum. *ibid.num.*6. p.431

Ex poſitione in conditione tam filiorum, quam Nepotum non cenſetur in filiis repetitum gravamen reſtitutionis injunctum Parentibus abſque filiis decedentibus. *ibid. num.*7.

Quo deficiente, etiamſi Nepotes fuerint in conditione poſiti, non per hoc filii diſpoſitive vocati cenſentur. *ibid.num.*8.

Plures rejiciuntur conjecturæ, utpote inefficaces ad inducendam vocationem filiorum poſitorum in conditione. *ibid. num.*14. p.432

Diſpoſitive vocati non cenſentur, deficiente contemplatione Agnationis. *deciſ.*229.*n.*13. Tom.2. p.305

Prout deficiente præcepto perpetuæ conſervationis bonorum. *ibid. num.*15.

Fortius eorum alienatione permiſſa. *ibid. num.*16.

FOEMINÆ.

Deſcendentes ab ultimo Maſculo præferuntur Fœminis tranſverſalibus, etiam ſororibus in Jurepatronatus, etiam protracto in remotum tempus, quod, deficientibus Maſculis, tranſire debet ad lineam fœminarum. *dec.* 3. *num.*11. *& ſeqq.* Tom.1. p.10

Vocatis Fœminis, vocati etiam cenſentur earum deſcendentes. *dec.*12.*num.* 14.T.1. p.43

Declara, *ibid. num.*16.

Vocationi Fœminarum in defectum Maſculorum ex Maſculis volitæ, ſi addatur conditio non exiſtentiæ Maſculorum, per hanc Maſculi per Fœminas deſcendentes, Fœminis prælati dicuntur. *ibid.num.*15.

Declara, *ut num.*19.*ibid.*

Sub vocatione Fœminarum continentur etiam earum Deſcendentes, quoties illa ſuffulta fuerit nota perpetuitatis. *ibid.num.*16.

Sub nomine *filiorum* etiam deſignatorum cum additione *omnium* non comprehenduntur Fœminæ, quando Teſtator de illis ſub *filiorum* appel-

Digitized by Google

Reſtitutio Fructuum etiam explicite non petitorum eſt conſecutiva conceſſioni manutentionis. *deciſ.*239. *num.*1. T.2. p.333
Quia illi ſunt pars, & commodum poſſeſſionis. *ibid. num.*2.
Ad Fideicommiſſarium particularem fructus tranſlati dicuntur uſque a die apertæ ſucceſſionis, non attenta bona, vel mala fide Poſſeſſoris. *ibid. num.*4.
Conſtitutus in mala fide non facit fructus ſuos, ſed tenetur ad reſtitutionem. *deciſ.*252. *n.*3. Tom.2. p.340
Etiam non petiti reſtituendi ſunt, tanquam pars, & commodum poſſeſſionis. *dec.*255. *num.*1. T.2. p.383
Fideicommiſſi particularis reſtituendi ſunt a die illius purificationis, non attenta bona, vel mala fide. *ibid. num.*2.
Perceptio fructuum reddit creditum turbidum, & illiquidum. *deciſ.*198. *num.*15. T.2. p.184
Debentur a die motæ litis. *deciſ.*220. *num.*1. Tom.2. p.264
Bonorum Fideicommiſſariorum fructus reſtituendi ſunt a die motæ litis. *dec.*54. *num.*2. Tom.1. p.191
Prædiorum fructus, ſi non habeatur notitia certi reditus, calculantur in tribus ſcut. pro quolibet Rubro, & anno habita ratione ſterilitatis, & ubertatis. *deciſ.*56. *n.*1. T.1. p.194
Non conſtito de certo pretio Prædiorum, locus eſſe nequit taxæ legali quoad fructus. *ibid. num.*3.
Intelliguntur deductis expenſis, & oneribus, *ibid. num.*10. p.196
Cenſus fructus Ceſſionario debentur. *deciſ.*72. *num.*2. T.1. p.247
Debiti ex cauſa malæ fidei reſtitui debent a die tantum intentatæ actionis. *deciſ.*98. *num.*8. Tom.1. p.360
Quoad fructus Cenſus nulla conſiderari poteſt anterioritas inter fructus primo loco decurſos, & decurſos ex poſt. *ibid. n.*13. p.361
Percepti poſt reſolutionem tituli reſtituendi ſunt. *ibid. num.*17.
Ob perceptionem fructuum poſt motam litem, creditum efficitur illiquidum, ac inſufficiens ad retardandam immiſſionem. *dec.*114. *n.*5. Tom.1. p.423
Annua onera ſolvenda ſunt ex fructibus Fideicommiſſi a gravato, contra cujus proinde hæredes agi debet, non contra Fideicommiſſum. *ibid. num.*6.
Emptor idem, ac Creditor anterior facit fructus ſuos ratione dominii, & ab eorum petitione repellit Creditores poſteriores in vim anterioritatis ſui Crediti, nec unus titulus alium deſtruit. *deciſ.*119. *n.*9. T.1. p.442
Non debentur, niſi a die purificatæ conditionis Immiſſionis, *deciſ.*123. *num.*14. p.453., & *dec.*128. *n.*2. & 3. T.1. p.478
Veniunt in ſequelam Immiſſionis. *dec.*123. *n.*16. p.453., & *deciſ.*128. *num.*1. p.477
Hæres uſufructuaria Gravati conſequitur fructus uſque ad diem, quo facienda eſt reſtitutio Fideicommiſſi. *dec.*123. *n.*19. T.1. p.453
Deficiente mora, deficit obligatio reſtituendi fructus. *deciſ.*128. *num.*9. T.1. p.479
Hæres uſufructuaria ultimi gravati ante purificationem conditionis facit fructus ſuos. *ibid. num.*10.
Debentur loco damnorum, & intereſſe, ſi res adjudicata, & evicta, erat fructifera. *deciſ.*137. *num.*5. T.1. p.511
Quantitas fructuum perceptorum juſtificatur ex locationibus, & adnotationibus in libris legaliter retentis. *deciſ.*141. *n.*4. T.1. p.532

FUNDATIO.

Litera fundationis in præſentationibus ad unguem ſervanda eſt. *dec.*215. *n.*4. T.2. p.245
Alias tam præſentatio, quam inſtitutio ſunt ipſo facto nullæ. *ibid. num.*5.
Fundatio nec ab Ordinario approbata, nec unquam ad effectum deducta, haberi nequit pro vera fundatione. *ibid. num.*6.
Obſervatia proximior fundationi, & immediata magis attendenda eſt, quam duo actus diſcontinui. *ibid. num.*10. p.246
Etiamſi alter eorum efformet ultimum ſtatum. *ibid. num.*11.
Hæres immutare nequit leges, & conditiones appoſitas a Teſtatore fundante, & dotante de proprio. *ibid. num.*7.

FUNERALES. FUNUS.

In funeribus unica tantum Crux elevanda eſt, illa nempe Parochialis tumulantis. *deciſ.*89. *num.*2. Tom.1. p.319.
Capitulo Cathedralis in funeribus competit prærogativa elevandi unice propriam Crucem in excluſionem Parochialium, idemque eſt de quolibet alio corpore pro ſe habente conſuetudinem. *ibid. num.*4. & 8. p.320
Eccleſiæ Regulares habent jus funerandi Cadavera tam Regularium, quam Extraneorum ibidem habentium, aut eligentium ſepulturam. *deciſ.*256. *num.*1. T.2. p.385
Jus peragendi funera, & tumulandi in Eccleſiis Collegiatis pertinet ad Parochum, non ad Canonicos. *ibid. num.*10. p.388
Tranſlatio Capituli, & Canonicorum de una Eccleſia ad aliam in omnibus juribus, & privilegiis, præſervat iiſdem in nova Eccleſia jus funerandi, quod prius in alia Eccleſia habebant. *deciſ.*277. *num.*1. T.2. p.462
Jus funerandi poteſt pluribus in eadem Eccleſia competere, quoad diverſas tamen Perſonas. *ibid. num.*8. p.464
Vide *Sepultura*.

# G

GENUS.

PRæcedens declaratur, & reſtringitur ex ſubſequenti enumeratione ſpecierum. *deciſ.62. num.16.* T.2. p.216

GRADUS.

Vide *Proximior. Prioximitas.*

GRANUM.

Vide *Triticum.*

GRATIA.

Fundamentum Gratiæ pro præſentato eſt poſſeſſio juris præſentandi pro medietate vocum penes Patronum præſentantem exiſtens. *deciſ.201. num.1.* T.2. p.192

Variatio, & reformatio ſupplicationis ab Officialibus Cancellariæ facta circa locum vacationis non percutit ſubſtantiam gratiæ. *deciſ.206. num.4.* Tom.2. p.214

*Perinde valere* afficit, ut expreſſa in ſecundis Litteris cenſeantur expreſſa in primis. *deciſ.25. num.18.* T.1. p.89

Executioni Gratię *Si neutri* nunquam eſt locus, quoties conſtat de bono jure alterius. *dec.32 num.3.* T.1. p.110

Principis gratia directa favore Creditorum arbitrio Iudicis, vel Debitoris, & ad alicujus petitionem, interpretatur prout de Iure. *dec.81. num.9.* T.1. p.282

Secus quando Princeps ex motu proprio, ac ſuper re ſua diſponit favore alicujus ex Creditoribus. *ibid. num* 10.

Ut expreſſio Clericatus verificata dicatur, ſufficit, quod adſit tempore datationis gratiæ. *dec.109. num.13.* T.1. p.408

Sine juſta cauſa in dubium revocari non poteſt. *deciſ.155. num.5.* T.2. p.24

Pontifex concedendo gratiam, non cenſetur velle præjudicare Tertio. *deciſ.157. num.7.* Tom.1. p.35., *& dec.163. num.8.* T.2. p.51

Gratia *pro præſentato* ſatis eſt verificata, ſi doceatur de præſentatione facta a medietate Patronorum. *dec.164. num.8.* T.2. p.54

Non purificata conditione, Gratia inexequibilis remanet. *deciſ.166. num.4.* T.2. p.61

Subſtantiatur in ſola ſignatura Papæ, & ad ejus diem retrotrahitur expeditio Bullarum, non vero ſubſtantiatur in ſignatura Nuntii pro dignoſcendo valore expleta. *dec.257. n.10.* Tom.2. p.392

Literis non expeditis, Gratia non attenditur. *deciſ.259. num.25.* T.2. p.402

GRATIFICATIO.

Quando ſuffragia ſunt æqualia, tunc habetur ratio meritorum, ac qualitatum utriuſque præſentati, ac etiam diffamationis pro concedenda gratificatione. *deciſ.101. num.24. & ſeqq.* T.1. p.381

GRAVAMEN.

Filius ex perſona Patris nequit reſpicere gravamen impoſitum hæreditati ſimpliciter ab ipſo Patre acceptatæ *deciſ.238. n.7.* T.2. p.333

GRAVATUS.

Vide *Heres gravatus.*

GREX.

Ad gregem conſtituendum requiruntur ſaltem decem oves, & quinque ſues. *deciſ.233. num.14.* T.2. p.319

# H

HEBRÆI.

IN Urbe non poſſunt retinere Domos ex titulo Emphytheuſis, ſed tantum Locationis, & ex hoc titulo habuiſſe dicuntur domos etiam ab antiquiſſimo tempore poſſeſſas. *deciſ.104. num.14.* T.1. p.392

HÆREDITAS.

Relictum ſub nomine hęreditatis ſemper ſonat in univerſalitatem. *deciſ.31. num.8.* Tom.1. p.107

Excluſio a Lege, vel a Statuto promanans conſtituit excluſum tamquam civiliter mortuum & impedit delationem hęreditatis. *deciſ.47. num.14.* T.1. p.162

Renuntiatio quamvis reddat renuntiantem incapacem acquirendi, non impedit tamen hęreditatis delationem. *ibid. num.15.*

Limita in Renuntiatione extinctiva, & abdicativa. *ibid. num.20.* p.163

Retentio, & compenſatio non admittitur de una ad aliam hęreditatem. *dec.62. num.27.* Tom.1. p.218

Legitima utrum comprehendatur ſub donatione ratarum hęreditariarum, de quibus Donans poterat de jure diſponere. *deciſ.98. n.1. & 4.*Tom.1. p.358

Admiſſio ad hęreditatem cum omnibus in ea exiſtentibus, non efficit, ut admiſſus nequeat Credita hęreditária exacta prius vertere in dimiſſionem proprii crediti, quam in cauſam multiplici. *ibid. num.11.* p.361

Præſumitur opulenta, & ſolvendo *deciſ.110. num.4.* T.1. p.412

Probato, quod hęreditas ſit opulenta, & ſolvendo, exceptio inſufficientiæ bonorum rejicitur. *ib. num.7.*

Opulentia vero hęreditatis probatur ex Tranſactione ſolemniter exarata cum promiſſione ſolvendi certas annualitates uſufructuario uſufructum renuntianti. *ib. n.14.* p.413

Opulenta ſemper præſumitur, nec ſtatur contrariis enuntiativis hęredum. *deciſ.123. n.7.* Tom.1. p.452

Poſſeſſio ſtabilium hęreditario titulo capta probat contra hęredem, ejuſque ſucceſſores dicta bona reperta fuiſſe in hæreditate Defuncti.

cti. *deciſ.* 138. *numer.* 10. Tom.1. pag. 516
Præcipue ſi poſſeſſio capta fuerit prævia Judicis ſententia. *ibid. num.* 11.
Lucra, æque ac damna ſubire debet. *deciſ.* 157. *num.* 3. Tom.2. p.34
Hæreditatis nomine agi nequit contra eum, ad quem nulla bona hęreditaria pervenerunt. *deciſ.* 272. *num.* 2. T.2. p.448

HÆRES.

Nequit impugnare Peritiam a Defuncto in actis productam. *dec.* 6. *num.* 1. T.1. p.18
Servare tenetur factum Defuncti. *ib. nu.* 12. p.20.
Declara procedere in hærede univerſali, minime vero in hærede in re certa inſtituto. *ibid. num.* 13.
Creditores Fideicommittentis nullam actionem exercere poſſunt in bona propria hæredis, in quæ alius ſucceſſit, habetque locum in his etiam cautela Angeli. *deciſ.* 7. *numer.* 11. Tom.1. p.22
Quando ſuſpecta eſt mora hęredis in adenda hęreditate, ab iis, quorum intereſt, adiri poteſt Judex, qui terminum conſtituat ad adeundum. *ibid. num.* 19. p.25
Quaſi poſſeſſio capta adverſus Defunctum, continuatur adverſus hęredem. *deciſ.* 13. *n.* 3. Tom.1. p.45
Nominatio ſubſtituti facta ab hęrede ad id facultatem habente perinde reputatur, ac ſi facta fuiſſet ab ipſomet hæredis Auctore. *deciſ.* 18. *num.* 2. Tom.1. p.67
Facultas perſonalis etiam in contractu tributa ad hęredes non tranſmittitur. *ib. n.* 19. p.72
Hæres ultimi gravati quodammodo videtur hæres volitus a Fideicommittente. *ib. n.* 20.
Hæres hęredis dicitur verus hæres primi Defuncti. *deciſ.* 31. *num.* 3. T.1. p.107
Ille intelligitur eſſe hæres, cui Teſtator Bona ſua reliquit cum onere ſolvendi omnia debita, & Legata. *ibid. num.* 4.
Quod tamen verum eſt, ſi in Teſtamento nemo nominatus ſit hæres. *ibid.*
Maxime ſi poſt adimplementum onerum idem Teſtator vult, ut ita gravatus de ſua hæreditate poſſit libere diſponere. *ibid. num.* 5.
Solutio Legatorum regulariter hæredi demandari ſolet. *ibid. num.* 6.
Honoratus in Teſtamento, nullo alio hærede inſtituto, remanet hæres univerſalis. *ibid. num.* 7.
Filius præſumitur retinere bona paterna titulo hæreditario. *ibid. num.* 10. p.108
Filius poſſidens bona dotalia æſtimata poſſidere dicitur non uti hęres Matris, ſed uti hęres Patris. *ibid. num.* 12.
Simplex hęres ſui Debitoris Creditum nequit allegare. *deciſ.* 38. *num.* 20. T.1. p.129
In dubium revocare nequit id, quod ſuus Auctor admiſit, & faſſus fuit. *deciſ.* 52. *num.* 9. Tom.1. p.186
Sola aſſertio, & libri hęredis non probant exiſtentiam debitorum Teſtatoris. *ib. n.* 16. p.187
Approbata ab Auctore nequeunt ab hęrede impugnari. *deciſ.* 54. *num.* 1. & *dec.* 68. *num.* 5. Tom.1. p.235
Obligatio facta nomine hęredum, & Succeſſorum eos ligat. *dec.* 59. *n.* 12. T.1. p.239
Simplex tenetur ad debita ſui Authoris. *dec.* 63. *num.* 2. p.220., & *dec.* 93. *num.* 4. Tom.1. p.334.
Et ex ejus perſona tenetur etiam hæres mediatus. *deciſ.* 63. *num.* 3. T.1. p.220
Impugnare nequit qualitatem hęreditariam ab ejus Authore approbatam. *ibid. num.* 5.
Non tenetur ad debita Authoris, niſi pro ejus quota. *ibid. num.* 6.
Fallit, quoties convenitur actione hypothecaria, quæ eſt individua, licet res hypothecatæ ſint dividuæ. *ibid. num.* 7. p.221
Quia tunc tenetur in ſolidum ad commodum Creditoris. *ibid. num.* 8.
Hęredes impugnare nequeunt confeſſionem, & approbationem ſuorum authorum. *deciſ.* 62. *num.* 8. T. 1. p. 213., & *deciſ.* 203. *num.* 9. Tom.2. p.206
Univerſalis tenetur ad evictionem, & ſolvere Debita Defuncti. *deciſ.* 69. *num.* 18. p.241. *deciſ.* 91. *num.* 13. T.1. p.331
Adeundo quaſi contrahit, & ſe obligat Creditoribus hæreditariis. *deciſ.* 75. *n.* 6. T.1. p.258
Quibus competit Inmiſſio in Salviano ad bona vel hęreditaria, vel propria hęredis. *ibid. num.* 7.
Etiam mediatus tenetur proportionabiliter ad debita Authoris. *dec.* 77. *n.* 2. T.1. p.266
Retentionis Beneficium non competit hæredi ſimplici. *dec.* 78. *num.* 5. T.1. p.270
Uſufructuarius, non dato cohærede proprietario, remanet hęres etiam in proprietate. *deciſ.* 92. *num.* 2. T.1. p.333., & *dec.* 182. *n.* 3. Tom.2. p.128
Nequit in dubium revocare rem judicatam ab Auctore acceptatam. *deciſ.* 98. *n.* 5. T.1. p.358
Inventarii beneficium pręſervat hæredem a damno. *dec.* 110. *num.* 5. T.1. p.412
Non vero efficit, ut ille quicquam lucretur in damnum Creditorum hæreditariorum. *ib. num.* 6.
At ex ſimplici promiſſione ſolvendi debita hæreditaria non amittitur beneficium Inventarii, amittitur tamen ex tranſactione, in qua hæres obligando propria bona aliquid utilitatis percipit. *ibid. n.* 15. p.414
Actiones Defuncto competentes tranſeunt tam active, quam paſſive in ipſius hæredes, ſive mediatos, ſive immediatos. *deciſ.* 137. *n.* 10. p.512. *deciſ.* 138. *num.* 2. T.1. p.514
Hæres hæredis dicitur hæres Teſtatoris, & experiri poteſt omnia jura eidem Teſtatori competentia. *dec.* 137. *num.* 12. T.1. p.512
Impugnare nequit ex perſona authoris onus hęre-

hęreditatis ab eodem authore acceptatæ. *deciſ.254. num.8.* T.2. p.382

Hęrea hęredis habetur in omnibus uti verus primi Defuncti hęres. *der.145. n.13.* T.1. p.547

Cujus propterea factum ſervare debet. *ib. num.14. & 17.*

Semel hęres, ſemper præſumitur hęres. *dec.145. num.15.* p.547.

Et ad hoc, ut qualitate hæreditaria ſpolietur, debet de omnibus bonis hęreditariis rationem reddere. *ibid. num.16.* p.548

Non pręſumitur, quod quis diſponat de rebus Tertii, vel hæredis, niſi id clariſſime fuerit expreſſum. *deciſ.153. num.20.*p.21,*der.179. num.17.* Tom.2. p.120

Retentionem non impedit exceptio redditionis rationis, adita hæreditate cum beneficio Inventarii. *der.186.num.4.* T.2. p.140

Quod tamen procedit quoad Bona propria hęredis, & jure Dominii ad eum ſpectantia, non quoad Bona, pro quorum retentione allegatur creditum quantitativum, tunc enim ultra Inventarium requiritur redditio rationis. *ibid. num.5.*

Debitum hęreditarium evadit debitum hæredis per obligationem ab eo nomine proprio emiſſam illud dimittendi. *ibid.num.7.*

Beneficium Inventarii præſervat hęredem a debitis hęreditariis, non ab accollatis, & contractis proprio nomine. *ibid.num.8.* p.141

Per generalem, & indefinitam obligationem ſolvendi debita hæreditaria hæres obligatus non manet ultra vires hæreditarias, ſecus per ſpecialem nomine proprio factam pro certo credito. *ibid. num.9.*

Servare tenetur tranſactionem Auctoris. *deciſ.229.num.11.*T.2. p.305

Hęres hęredis dicitur hęres primi Defuncti, ejuſque factum ſervare tenetur. *ibid.num.25.* p.307

Ut hęres exuatur qualitate hæreditaria, requiritur reſtitutio Bonorum, legitimum Inventarium, & redditio Bonorum. *ib. num. 26.*

Impugnare nequit contractum ab Auctore non impugnabilem. *dec.251.n.20.* T.2.p.369

Non tenetur ſervare factum Authoris, niſi ad ratam ſuæ qualitatis hæreditariæ, quoad reliquas verò ſatis habetur pro extraneo. *deciſ.270. num.16.* T.2. p.444

Vide *qualitas hæreditaria*.

HÆRES GRAVATUS.

Hypotheca in bonis gravati doloſe alienantis contrahitur favore fideicommiſſi a die illius agnitionis. *der.221. num.1.* T.2. p.266

Dolus in Alienante gravato ad effectum rejiciendi legalem hypothecam in bonis propriis non excluditur, ex quo pingue patrimonium reliquerit. *ibid.num.13.* p.269

Bona fideicommiſſaria non reperta in hæreditate gravati ab eo pręſumuntur alienata, donec per redditionem rationis contrarium oſtenſum non fuerit. *der.52. nu.6.*T.1. p.185

Si hęres gravatus diligentias opportune non adhibuerit pro creditorum exactione, nec oſtendat ea tempore obitus fideicommittentis fuiſſe inexigibilia, tenetur ad reintegrationem. *ibid. num.10.* p.186

Solvens Legata, debita, impenſas funeris, ſalaria familiæ reintegrari debet ex fideicommiſſo. *ibid. num.12.*

Itemque ſolvens expenſas veſtium lugubrium, & ultimæ infirmitatis, & ſimilium. *ibid. num.13.*

Defectio bonorum ſtabilium imputari non valet, niſi facto gravati, cum ſuapte natura perire nequeant. *deciſ.54. num.4.* T.1.p.191

Nihil aliud eſt, quam Adminiſtrator cum utilitate fructuum, uſufructuario non diſſimilis. *deciſ.113.num.9.* T.1. p.421

Hæres uſufructuarii gravati conſequitur fructus uſque ad diem, quo facienda eſt reſtitutio fideicommiſſi. *deciſ.123.n.19.*T.1. p.453

Non poteſt donare bona fideicommiſſaria in præjudicium Vocatorum. *deciſ.151. num.9.* Tom.2. p.10

Acquirens proprio nomine cum pecuniis fideicommiſſariis, ſibi ipſi, non fideicommiſſo acquirit, niſi expreſsè contrarium declaraverit. *deciſ.171. num.9.* T.2. p.93

Cum fideicommiſſo contrahens per emptionem, aut venditionem, tenetur citare omnes intereſſe habentes, pręvia deputatione Curatoris pro juribus futurorum. *deciſ.270.num.5.* Tom.2. p.441

Poteſtas emendi a ſe ipſo tributa Gravato non cenſetur a fideicommittente, licet facultatem conceſſerit ſubrogandi alia Bona loco fideicommiſſariorum. *ibid. num.7.*

Hæres beneficiatus Gravati tenetur ad reintegrationem Primogenituræ, non reddita ratione hæreditatis. *ibid.num.16.* p.444

Niſi ex facto Gravati ſequatur evictio Bonorum fideicommiſſariorum, ejus hęreditas non tenetur ad reintegrationem. *ibid. num. 18.*

HIERARCHIA.

Vide *Ordo Gradus*.

HISTORICUS.

Antiquis, & probatis Hiſtoricis ex profeſſo rem tractantibus, tempore non ſuſpecto, plena fides adhibenda eſt. *dec.84.n.6.*T.1. p.300

Pręſertim aliis concurrentibus documentis, & probationibus. *ibid.num.7.*

Hiſtorici recentes in materia Eccleſiæ Neapolitanę fuerunt a Rota rejecti. *deciſ.170.nu.18.* Tom.2. p.86

HYPOTHECA.

Extincto credito, extinguuntur etiam, & pereunt omnia ejus jura, & hypothecę. *der.243. num.11.* T.2. p.343

Licet Creditor illud extinguens bona propria

pria obligata habeat pro evictione favore alterius. *ibid. num.* 13.
Relocatio non gaudet hypotheca, niſi a die renovationis. *deciſ.* 253. *nu.* 4. & 6. T. 2. p. 372
In poteſtate Locatoris, aut cujuſvis alterius non eſt hypothecam retrotrahere in præjudicium Tertii. *ibid. num.* 11. & 12. p. 374
Credito principali perſoluto, ſtatim evaneſcit quælibet hypotheca, *ibid. num.* 28. p. 379
Hypotheca ſuper nominibus Debitorum tandiu durat, quamdiu illa exiſtant in poteſtate, & dominio Debitoris. *ibid. num.* 29.
Præſcribitur ſpatio triginta annorum. *dec.* 262. *num.* 5. Tom. 2. p. 411
Ita tamen, ut præſcriptio non incipiat currere, niſi a die, quo Creditor ſcit Bona ſibi hypothecata in Tertios tranſiiſſe. *ibid. nu.* 6.
In bonis gravati doloſe alienantis contrahitur favore fideicommiſſi a die illius agnitionis. *deciſ.* 221. *num.* 1. Tom. 2. p. 266
Dolus in Alienante gravato ad effectum rejiciendi legalem hypothecam in bonis propriis non excluditur, ex quo pingue patrimonium reliquerit. *ibid. num.* 13. p. 269
An deſumatur a die primi contractus, vel a die illius tacitæ renovationis. *deciſ.* 15. *num.* 5. & *ſeqq.* Tom. 1. p. 55
Dependens a conditione poteſtativa ſuſpenſiva non retrotrahitur; bene vero dependens a conditione poteſtativa reſolutiva, *dec.* 50. *n.* 11. Tom. 1. p. 175
Quæ ideo tribuit Creditori anterioritatem uſque a tempore initi contractus. *ibid. num.* 12.
Hæres tenetur ultra ſuam quotam, quoties convenitur actione hypothecaria. *dec.* 62. *n.* 7.
Solutio debiti alieni non tribuit actionem hypothecariam. *deciſ.* 62. *num.* 9.
Ad Bona, quæ tempore conſtitutæ hypothecæ reperiebantur in Patrimonio conſtituentis competit immiſſio pro reintegratione tam pretii bonorum evictorum, quam damnorum. *deciſ.* 74. *num.* 1. T. 1. p. 252
Creditor hypothecata habens omnia bona Debitoris, eligere poteſt, quæ perſequatur. *deciſ.* 78. *num.* 9. T. 1. p. 271
Præſertim ad effectum retinendi, quæ jam poſſidet. *ibid. num.* 10.
Non præſcribitur contra Creditorem, non data in eo ſcientia alienationis vera, & certa, non autem præſumpta. *deciſ.* 96. *nu.* 8. T. 1. p. 352
Contra Bona devicta ab anteriori hypotheca ceſſat actio realis. *deciſ.* 119. *num.* 1. & 6. Tom. 1. p. 440
Credita cum hypotheca præferuntur credito ſimplici. *deciſ.* 171. *num.* 13. Tom. 2. p. 94
Ad inducendam hypothecam conventionalem, neceſſarium eſt præcedens pactum. *ib. n.* 14.
Contra voluntarios bonorum Adminiſtratores non datur hypotheca. *ibid. num.* 15.
Deſtructa Domo, vel reaptata, utrum cenſus, & hypotheca perdurent. *deciſ.* 176. *per tot.* Tom. 2. p. 108
Semel fundo impoſita, ſemper in eo manet, licet tranſeat in diverſos Poſſeſſores. *ibid. nu.* 15.

# I

## IDENTITAS.

Conſtat de identitate Bonorum hæreditariorum, quoties illis conveniunt demonſtrationes in Inventario deſcriptæ. *deciſ.* 5. *num.* 2. Tom. 1. p. 16
Quæ, ubi ſint diverſæ, quælibet identitas excluditur. *ibid. num.* 3.
Sufficiente ad hunc effectum qualibet poſſibilitate diverſitatis. *ibid. num.* 4.
Prædii identitas excluditur a diverſitate Confinium, & Territorii. *dec.* 91. *n.* 14. T. 1. p. 332
Immo pro excluſione identitatis ſufficit quælibet poſſibilitas diverſitatis Bonorum. *ib. num.* 15.
In antiquis identitas Bonorum probatur ex identitate duorum tantum confinium. *dec.* 96. *num.* 9. Tom. 1. p. 352
Qua concurrente, non attenditur mutatio Manſionum in diverſum uſum. *ibid. num.* 10.
Bonorum identitas concludenter probatur ex publico Inſtrumento præſertim inter Nobiles Viros exarato. *deciſ.* 134. *num.* 1. T. 1. p. 501
Sicuti ex ſententia lata cum legitimo Contradictore. *ibid. num.* 2.
Eo magis, ſi illa contineat eadem Bona deſcripta in Inſtrumento a Partibus acceptato. *ibid. num.* 4. p. 502
In Judicio Aſſociationis identitas Bonorum quomodo probari debeat. *deciſ.* 136. *num.* 8 & 9. Tom. 1. p. 508
Nuda denominatio eſt æquivoca probatio identitatis. *ib. num.* 10.
In antiquis requiritur aut verificatio duorum confinium, aut certa uniformitas denominationis Loci, una cum Confine invariabili. *ib. num.* 11.
Conſtito de qualitate fideicommiſſaria Bonorum, nec diſcrepante ſituatione Loci, & confinis, identitas ſatis probata dicitur, niſi doceatur de acquiſitionibus medio tempore ab hærede gravato factis. *deciſ.* 144. *num.* 1. Tom. 1. p. 540
Præcipue ubi agitur cum hærede gravati, non vero cum tertio Poſſeſſore. *ib. n.* 2. p. 541
Extrinſecæ qualitates, puta nomen Ædificiorum, & Prædiorum, & ſimilium, non deſtruunt identitatis probationem ex aliis demonſtrationibus apparentem. *ibid. num.* 3.
Ex peritiis, & publicis deſcriptionibus circa Bonorum confines concordantibus perfecte

ſte probatur identitas. *deciſ.* 162. *num.* 5. Tom. 2. p. 45

Onus probandi identitatem Bonorum ad fideicommiſſarium pertinet. *deciſion.* 179. *num.* 1. Tom. 2. p. 118

Uniformitas Confinium probat identitatem Prædii. *dec.* 237. *num.* 3. Tom. 2. p. 330

IDONEITAS.

Proviſi probari ſolet in Dataria. *deciſ.* 83. *nu.* 4. Tom. 1. p. 292

IGNORANTIA.

Sententiæ ignoratio a citato allegari nequit. *dec.* 16. *num.* 3. Tom. 1. p. 69

Ignorans conſentire nequit. *deciſ.* 169. *num.* 14. Tom. 2. p. 78

Non præſumitur in Abſente, qui Procuratorem elegit Perſonam inſtructam. *deciſ.* 203. *nu.* 8. Tom. 2. p. 205

ILLEGITIMUS.

Alimenta in ſubſidium Illegitimis debentur ex fideicommiſſis aſcendentalibus etiam conſtitutis a Fœminis. *deciſ.* 236. *num.* 1. T. 2. p. 327

Cum in iis, quæ a jure ſanguinis procedunt, æqualis ſit conditio inter legitimos, & illegitimos. *ibid. nu.* 2.

Eoque magis iſtis debentur alimenta, ſi ſint vocati. *ibid. num.* 3.

Sive remota, ſive proxima ſit ſpes ſuccedendi. *ibid. num.* 4. p. 328

Cum hæc inſpectio cadere tantum poſſit quoad extraneos jure tantum vocationis alimenta petentes. *ibid. num.* 5.

IMMEMORABILIS.

Conſtitutiones ſynodales plene probant Immemorabilem. *deciſ.* 228. *num.* 8. T. 2. p. 292

Probatur ex Teſtibus de facto proprio, & de certa ſcientia deponentibus, & cum requiſitis Gloſſę. *ibid. num.* 11. & 12.

Quaſi poſſeſſio exigendi Cathedraticum etiam immemorabilis probatur ex Teſtibus. *ibid. num.* 13. p. 293

Teſtes etiam non conteſtes in omnibus requiſitis immemorabilis, ſi tamen in ſubſtantia eadem dicant, probant, præcipue ſi immemorabilis etiam aliunde probetur. *ibid. num.* 58. p. 300

Ex quibus comprobetur. *deciſ.* 190. *num.* 5. Tom. 2. p. 151

Ex allegatione Tituli quando reddatur inefficax immemorabilis. *dec.* 274. *num.* 5. T. 2. p. 455

Ad effectum inducendi immunitatem Laicorum a ſolutione decimarum prædialium debitarum Epiſcopo, Immemorabilis probanda eſt cum requiſitis, *Gloſſ. in cap.* 1. *de præſcript. in* 6. & cum forma Privilegii. *deciſ.* 213. *num.* 4. T. 2. p. 274

Probari debet per Teſtes deponentes cum requiſitis *Gloſſæ &c.* non vero per ſcripturas. *deciſ.* 83. *num.* 22. T. 1. p. 295

Ex allegatione tituli invalidi infecta remanet qualibet obſervantia, ſive centenaria, ſive immemorabilis. *ibid. num.* 28. p. 296

Nec licet amplius allegare vigore prædictæ obſervantiæ alium titulum meliorem. *ibid. num.* 29.

Deſtruitur a ſimplici contrario rumore. *dec.* 85. *num.* 7. T. 1. p. 313

Non probatur ab actibus geſtis ante immutatum rerum ſtatum. *dec.* 89. *n.* 16. T. 1. p. 322

Habet vim privilegii, & ex ea allegari poteſt quilibet melior titulus. *deciſ.* 122. *num.* 3. Tom. 1. p. 449

Non facta expreſſa, & ſpeciali mentione immemorabilis, ea nunquam comprehenditur ſub diſpoſitione reſpiciente in genere quamcumque conſuetudinem. *ibid. num.* 5.

Ceremoniale Epiſcoporum quoad abrogationem Immemorabilis procedit circa clare, & literaliter in illo diſpoſita, ſecus circa caſus dubios. *ibid. num.* 4.

Ut ex publicis Inſtrumentis, Decretis, & ſententiis erui poſſit immemorabilis, neceſſe eſt, ut in iis pluries expreſſe, & clariſſime de illa habeatur mentio. *dec.* 127. *n.* 20. T. 1. p. 476

Per alia media, quam per Hiſtoriam probanda eſt. *ibid. num.* 31.

Teſtes carentes requiſitis notæ *Gloſſæ* non attenduntur ad probandam immemorabilem. *deciſ.* 143. *num.* 6. T. 1. p. 538

Actus contrarii immemorabilem deſtruunt. *ibid. num.* 9.

Ut immemorabilis probetur per Inſtrumenta, in iſtis ejuſdem mentionem pluries factam fuiſſe requiritur. *ibid. num.* 12. p. 539

Ab Allegante eſt probanda. *dec.* 170. *num.* 20. & 26. T. 2. p. 87

IMMISSIO.

Extremis concurrentibus immiſſio denegari nequit. *deciſ.* 27. *num.* 2. p. 95. ; & *deciſ.* 62. *n.* 1. Tom. 1. p. 212. , *dec.* 187. *num.* 1. p. 143. *dec.* 243. *num.* 3. T. 2. p. 342

Et ſententia eam concedens juſta eſt. *deciſ.* 27. *num.* 3. T. 1. p. 95

Retardari nequit exceptione crediti vel extincti, vel turbidi. *deciſ.* 27. *num.* 36. Tom. 1. pag. 100. , *dec.* 187. *num.* 2. T. 2. p. 143

Liquidatio, & ſpecificatio bonorum fideicommiſſariorum eſt neceſſaria pro executione immiſſionis in genere conceſſæ. *deciſ.* 52. *n.* 1. Tom. 1. p. 183

Credita turbida, & illiquida non retardant immiſſionem. *deciſion.* 67. *num.* 1. 5. 9. & 10. Tom. 1. p. 229. & *ſeqq.*

Nequit denegari ob exceptionem retentionis, quæ Creditori competit adverſus alterum tantum ex immittendis. *ibid. num.* 13. p. 233

Ad bona, quæ tempore conſtitutæ hypothecæ reperiebantur in patrimonio conſtituentis, competit immiſſio pro reintegratione tam pretii bonorum evictorum, quam dam-


no-

norum : *deciſ.*74. *num.*1. Tom. pag.252.
Verificata exiſtentia Fideicommiſſi, ejuſque purificatione ac bonorum identitate, denegari nequit Immiſſio. *deciſ.*114. *num.*1. & 115. *num.*1. T.1. p.423. & 425
Deficiente vocatione Immiſſio nunquam conceditur. *deciſ.*116. *num.*1. T.1. p.430
Ante implementum conditionis nullum jus acquiritur ad immiſſionem. *deciſ.*123. *n.*15. Tom.1. p.453
Sententia immiſſionis retrotrahitur ad diem petitionis, quando eſt pura, ſecus quando eſt conditionalilis. *ibid. num.*18.
Vocatis debetur immiſſio. *deciſ.*132 *num.*1. p.489, *deciſ.*139. *num.*1. Tom.1. p.519
In genere denegari nequit ſub prætextu non probatæ identitatis bonorum. *ib. n.*33. p.529
Conſtito de exiſtentia Primogenituræ, illius purificatione, & identitate bonorum, immiſſio denegari nequit. *deciſ.*151. *num.*1. Tom.2. p.7.
Quæ non eſt retardanda per exceptiones requirentes altiorem indaginem. *ibid. num.*2. & 5.
Tertius poſt tres ſententias conformes veniens ad cauſam in ſtatu, & terminis, utrum poſſit retardare immiſſionem prius conceſſam. *ibid. num.*6 p.8
Judicio Immiſſionis præventivo agi poteſt, ſi conditionis purificatio certo ſit eventura. *dec.*153. *num.*2. Tom.2. p.17
Fideicommiſſarius debet capere poſſeſſionem bonorum ad limites tantum reportatæ Immiſſionis. *ibid. num.*3.
Eidem denegatur immiſſio ad bona alienata propter debita Fideicommittentis. *deciſ.*157. *num.*1. T.2. p.33
Creditori Anteriori datur immiſſio prælative ad poſteriorem. *dec.*243. *n.*4. T.2. p.342
IMPENSÆ.
Quando repetuntur per viam actionis, non compenſationis, rigidius probandæ ſunt. *deciſ.*225. *num.*9. T.2. p.282
Vide *Expenſæ*.
Vide *Pater*.
IMPETRATOR.
Afferre debet concludentiſſimas probationes, alias in qualibet dubietate repellitur. *deciſ.*19. *num.*2. T.1. p.73
Qualitatem Impetratoris non evitat, qui gratiam obtinet ſub prætextu nullitatis electionis factæ in Perſonam alterius, *deciſ.*131. *num.*3. T.1. p.482
Et uti talis ſuum fundamentum concludentiſſime probare tenetur. *ibid. num.*4.
Alias rejicitur etiam in dubio. *ibid. n.*5.
Probatio inſubſiſtentiæ cauſarum unionis incumbit odioſo Impetratori, ſi hanc expreſſionem fecerit Pontifici, ad Poſſeſſorem Beneficii extrudendum. *dec.*275. *n.*1. T.2. p.456
Non ſe reſtringens ad unam vel alteram cauſam unionis, ſed omnes exponens, uti inſubſiſtentes, earum omnium inſubſiſtentiam rigide probare tenetur. *ibid. num.*5. p.457
Juſtificare tantummodo tenetur caput, ex quo impetravit, nec poteſt ad aliud ſe vertere. *ibid. n.*7.
IMPLEMENTUM.
Adimpleta per unum ex contrahentibus ſua obligatione, etiam alter ſuam adimplere debet. *deciſ.*73. *num.*3. Tom.1. p.251
Nec recuſare valet, ex quo res ab altero tradita non fuerit libera, poteſt enim petere relevationem, at non recuſare implementum pacti ſine ulla reſolutiva conditione promiſſum. *ibid. num.*4.
Onus habetur pro impleto, ubi inadimplementum non provenit ex facto proprio, ſed ex facto Tertii, & ex juſta cauſa. *deciſ.* 263. *num.*16. Tom.2. p.418
IMPUGNARE. IMPUGNATIO.
Ex Tranſactione, quam quis impugnat, commodum ſentire non debet. *deciſ.* 13. *num.* 4. Tom.1. p.45
Limita, quando impugnatio ab Adverſario acceptata non fuit. *ibid. num.*5.
Dominus impugnare nequit calculum ſui Miniſtri. *deciſ.*14. *num.*17. Tom.1. p.51
Acta ſemel impugnato, nemo uti poteſt ad ſui utilitatem. *ibid. num.*19. p.52
Sententiam acceptatam nemo amplius impugnare poteſt. *deciſ.*18. *num.*5. Tom.1. p.67
Non poteſt Maſculus ad Fœminas excludendas diviſionem impugnare, ex quo ſimul cum iis ad ſucceſſionem pervenit. *deciſ.*26. *num.* 9. Tom.1. p.93
Qualitas ſemel approbata nequit amplius ab Approbante impugnari. *deciſ.* 32. *num.* 6. Tom.1. p.111
Nemini impugnare licet alias a ſe deducta, admiſſa & acceptata. *dec.*52. *n.*5. T.1. p.185
Documenta nequeunt ab exhibente impugnari. *deciſ.*85. *num.*6. Tom.1. p.313
Nemo impugnare poteſt id, quod ipſe in Judicium deduxit. *dec.*203. *n.*15. Tom.2. p.204
Vide *Tranſactio*.
INCOMPATIBILITAS.
Profluens a diſpoſitione hominis, verbis negativis concepta, non ſolum impedit retentionem, ſed etiam principium acquiſitionis. *deciſ.*128. *num.*6. Tom.1. p.479
INDEBITUM.
Erronee ſolutum actione indebiti repetitur. *deciſ.*181. *num.*4. Tom.2. p.126
Solvens indebitum donare præſumitur, *ibid. num.*15.
Vide. *Mandans*. *Mandatarius*.
INDEMNITAS.
Pactum de ſervando aliquem indemnem a lite, & damnis efficit, ut mota lite, debeatur liberatio

ratio a moleſtiis, & emendatio damnorum. *deciſ.*73. *num.*2.Tom.1. p.251
Promiſſio indemnitatis præfefert fidejuſſionem favore Promittentis. *dec.*184. *n.*8.T.2.p.135

INDIÆ.

Concertatio de dominio Indiarum Orientalium, & Inſularum Maris Indii inter Hiſpanos, & Luſitanos vigebat tempore Philippi II. *deciſ.*84. *num.*11.Tom.1. p.302

INDICATIO.

Emptor præſumitur vidiſſe, & conſideraſſe Inſtrumenta ipſi indicata.*dec.*94.*n.*20.T.1.p.340

INDULTA.

A longæva obſervantia robur accipiunt. *deciſ.*166. *num.*9.Tom.2. p.61
Si Indulta ampliſſima, & ſpecialia ſint, nunquam iis per S. Sedem derogatum cenſetur. *ibid. num.*10.

TESTANDI INDULTUM.

Vide *Regularis*.

INSCRIPTIONES.

Lapidum inſcriptiones probant pertinentiam Domus. *deciſ.*209. *num.*12.Tom.2. p.229

INSIDIÆ.

Præſumptio Inſidiarum eliminatur ob nobilitatem, & inculpabilem honeſtatem. *deciſ.*271. *num.*8.Tom.2. p.442
Cauſa proximior ſuccedendi majorem ingerit inſidiarum præſumptionem. *ibid.num.*9.

INSPECTIO.

Inſpectiones diverſæ diverſum, ac particulare examen requirunt. *deciſ.*270.*nu.*2.T,2.p.440

INSTITOR. INSTITORIA.

Vide *Societas*. *Socius*.

INSTITUTIO IN GENERE.

Facta dici debet in vim ejus facultatis diſponendi, cui magis conſonans eſt. *deciſ.*18. *n* 12. Tom.1. p.70
Donatarius inſtitutus Bona donata capere nequit titulo inſtitutionis æquale jus ipſi tribuente, ac donatio. *ibid. num.*17.

INSTITUTIO IN BENEFICIALIBUS.

Debetur habenti qualitates a Teſtatore requiſitas. *deciſ.*197. *num.*2.Tom.2. p.176
Etiamſi a Patronis præſentatus non fuerit. *ibid.num.*2.
Nullitas Inſtitutionis afficit etiam poſſeſſionem. *deciſ.*217. *nu.*2. & *ſub nu.*15.Tom. 2.p.253. & ſeq.
Sine publicatione, & affixione edictorum quando inſtitutio ipſo jure ſit nulla. *ibid. num.*4. & *ſub num.*5.
In Edictis præſcribi, & indicari debet dies inſtitutionis. *ibid.num.*7. p.254
Quæ conceſſa intra terminum præfinitum, ipſo jure nulla eſt. *ibid. num.*8.
Prout pariter nulla eſt, ſi Edicta affixa non relinquantur per totum terminum prædictum. *ibid.num.*9.
Eſt nulla, ſi præſentatio expleta fuerit a non exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi. *ib. num.*13.
Ac etiam ſi facta fuerit contra legem fundationis, & in præjudicium vocatorum. *ib. num.*14. p.255
Habenti majorem partem Vocum debetur inſtitutio. *deciſ.*4. *num.*23. pag. 15. & *deciſ.*39. *num.*1. p.130.*deciſ.*101.*n.*1. T.1. p.378
Præſentato a vero Patrono intra legitima tempora debetur Inſtitutio. *deciſ.* 32. *num.* 2. Tom.1. p.110
Danda eſt ei, qui præſentatur ab habente ultimum ſtatum. *deciſ.*39. *num.*6.T.1. p.131
Quæſtiones contra ſe habentes ſententias, ac res judicatas examinandæ non ſunt in judicio Inſtitutionis. *ibid. num.*9. p.133.
In Judicio Inſtitutionis, qui poſſeſſorio deſtituti ſunt, habentur pro extraneis. *deciſ.*105. *num.*12. T.1. p.396
Debetur præſentato a majori parte Patronorum. *dec.*135. *num.*15. T.1. p.506
Ad inſtitutionum reportandam unice attendenda eſt præſentandi poſſeſſio. *deciſ.*147. *nu.*1. Tom.1. p.551
Competentia vero patronalis tamquam altioris indaginis ad petitorium rejicitur. *ibid.num.*2.
Electus, & neceſſariis requiſitis præditus inſtitui debet. *deciſ.*160.*num.*3. T.2. p.41
Paſſive vocato, & legitime præſentato danda eſt inſtitutio. *deciſ.*178. *num.*1.T.2. p.115
Deſtitutus vero qualitate requiſita eſt a Judice repellendus. *ibid. num.*2.
Vide *Beneficium. Patronus. Præſentatio*.

INSTRUMENTUM.

Obligatione camerali munitum, exequi debet. *dec.*199.*n.*1.p.185. & *dec.*230.*n.*1.T.2.p.397
Creditum plene probatur ex publico Inſtrumento. *dec.*210. *num.*2. Tom.2.p.231. *deciſ.*78. *num*1. T.2. p.269
Una Inſtrumenti pars aliam declarat, maxime ubi agitur de excludendo delicto. *deciſ.*64. *num.*5. T.1. p.157
Omiſſio nominis Patris, & Patriæ non detrahit veritati & legalitati Inſtrumenti dotalis, quando aliunde eorum notitia habeatur. *deciſ.*84. *num.*27. T.1. p.305
Inſtrumenti vires exceptione ſimulationis ſublatæ remanent. *deciſ.*102. *n.*1. T.1. p.383
Confectum per Protectores deputatos erectioni Monaſterii, & cum auctoritate Vicarii Generalis, pleniſſime probat. *deciſ.*133. *num.*1. Tom.1. p.496
Immo rem claram, ac manifeſtam conſtituit. *ibid. n.*2.
Præcipue ſi fiat cum relatione ad præcedentem obligationem. *ibid. num.*3.
Notula in Inſtrumento non inſerta non probat, niſi demonſtrata ejus identitate. *deciſ.*274. *num.*7. T.2. p.455

INTERPRETATIO.

Uoluntatis interpretatio deſumenda eſt ex integro contextu diſpoſitionis. *dec.*219. *num.*6. Tom.2. p.264

Ita ut pars poſterior, generica, indefinita, & æquivoca intelligentiam recipiat a priori magis clara, & ſpecifica. *ibid. num.*7.

Prçſertim quando eſt adjecta per continuatam orationem, & reſpicit Perſonas in priori comprehenſas, & ordinem, ac præcepta in illa appoſita repetit. *ibid. num.*8.

Omnis interpretatio ſumenda eſt, ut excludatur fraus, & dolus. *dec.*21. *n.*12. T.1. p.79

In interpretandis ultimis voluntatibus non ſpectatur verborum cortex. *deciſ.*27. *num.*7. Tom.1. p.95

In claris nulla opus eſt interpretatione. *dec.*69. *num.*7. Tom.1. p.238., *& deciſ.*232. *num.*3. Tom.2. p.214

Diſpoſitiones in eodem actu explicatæ, & iiſdem fere verbis conceptæ, nunquam diverſimoda interpretari debent. *deciſ.*99. *num.*25. Tom.1. p.369

Contraria voluntati, & intentioni Agentis rejicienda eſt. *deciſ.*253. *num.*24 T.2. p.377

Repugnans apertæ voluntati Teſtatoris admittenda non eſt, ſed quælibet alia ſumenda eſt ad tollendam repugnantiam. *dec.*263. *n.*14. Tom.2. p.418

In interpretandis ultimis voluntatibus magna ratio habetur ejus, quod Teſtator veriſimiliter diſpoſuiſſet, præviſa mutatione circumſtantiarum. *ibid. num.*18.

INVENTARIUM.

Probat tam contra conficientem, quam contra alios Succeſſores, & ab eo cauſam habentes. *deciſ.*5. *num.*1. T.1. p.16

Non confecto Inventario præſumitur æs alienum Teſtatoris ſolutum ab hærede ex pecuniis, ac fructibus inconſumptis in hæreditate repertis. *dec.*7. *num.*4. T.1. p.22

Pariter eo per filium non facto, pluribusque alienationibus peractis, legitima, aliæque detractiones conſumptæ prçſumuntur. *ibid. num.*5.

Amplia, etiamſi non probetur diſtractiones adæquare detractiones, ſi tamen agatur non contra tertios poſſeſſores bonorum diſtractorum, ſed contra ſimplices Creditores hæredis gravati. *ibid. num.*6.

Ex alienatione facta ab hærede gravato, qui Inventarii confectionem omiſit, ſemper præſumitur conſumptio. *ibid. num.*7.

Niſi contrarium perfecte probetur ab iis, quorum intereſt. *ibid. n.*8.

Immo ex alienatione certa aliquarum rerum hæreditariarum recte præſumitur alienatio aliarum etiam majoris pretii contra hæredem, qui Inventarium non confecit. *ibid. num.*9.

Creditores, qui Inventarium tacite approbarunt, illius nullitatem objicere non poſſunt. *ibid. num.*14. p.23

Tempus ad incipiendum, perficiendumque Inventarium a jure definitum eſt trium Menſium. *ibid. num.*15. p.24

Tale tempus numeratur non a die mortis defuncti, ſed a die aditæ hæreditatis. *ibid. num.*16.

Conſtitutiones Pii IV. & Pauli V. illud numerantes a die obitus Defuncti locum obtinent ſolum in Urbe, & intra ejus diſtrictum. *ibid. num.*17.

Enuntiativa in Inventario contenta probat contra eum, ad cujus inſtantiam Inventarium confectum fuit. *dec.*31. *num.*16. T.1. p.108

Per exhibitionem Inventarii, & relationem Periti de exiſtentia Bonorum deſcriptorum hæres ſufficienter rationem reddere dicitur. *deciſ.*36. *num.*1. T.1. p.120

Quod ſi Inventarium ſit imperfectum, & illegale, redditio etiam rationis imperfecta remanet, & nulla, *ibid. num.*2.

Nomina Debitorum, & ſtabilia in Inventario omiſſa, non conſtito de dolo, debent quidem augere ſtatum hæreditarium, ſed inventarium ex eorum omiſſione non irritatur. *ibid. num.*3

Nec ea de cauſa poteſt hæres condemnari in Perſona, & Bonis propriis. *ibidem num.*4. p.121

Defectio Bonorum ſufficienter probatur ex Inventario. *dec.*54. *num.*3. T.1. p.191

Deficiens in deſcriptione ſtabilium, & Mobilium eſt defectuoſum, & nullum. *deciſ.*124. *n.*22. Tom.1. p.457

Probat pertinentiam bonorum deſcriptorum ad defunctum, donec contrarium oſtendatur. *deciſ.*75. *num.*2. T.1: p.258

Deſcriptio Bonorum in Inventario probat, ea eſſe hæreditaria. *deciſion.*91. *numer.* 10. Tom.1. p.331

Pro validitate Inventarii ſatis eſt unica citatio concepta tam pro initio Inventarii, quam pro illius continuatione diebus ſequentibus, nec requiruntur peculiares citationes ſingulis diebus. *deciſ.*93. *num.*6. T.1. p.335

Immiſſio impediri nequit prætextu detractionum, deficiente Inventario. *dec.*115. *n.*13. Tom.1. p.428

Prçſertim ubi Inventarium doloſe omiſſum videtur, hoc eſt contra præceptum Teſtatoris, illius confectionem injungentis. *ibid. num.*14.

Folia immediate poſt mortem Teſtatoris non confecta, ſed biennio poſt, ſupplere non valent defectum legitimi Inventarii. *ibidem num.*15.

Prout pariter, quando defectibus, & omiſſionibus ſubſtantialibus ſcatent. *ib. n.*16.

Bonorum Debitoris confectum a Creditore plene contra ipſum & habentes cauſam ab eo probat tam exiſtentiam bonorum in hæreditate, quam pertinentiam ad Debitorem. *dec.*123. *num.*4. T. 1. p.451

Inventarium non eſt aptum ad impediendam jurium, & bonorum confuſionem, niſi inſuper doceatur de legitima redditione rationis. *deciſ.*265. *num.*8. T. 2. p.425

Ad effectum excipiendi, & retinendi ſufficit Inventarium abſque redditione rationis. *ibid. num.*9.

Quod procedit, ne hæres condemnetur in bonis propriis, vel jure proprio ad ipſum ſpectantibus ante redditionem rationis, pro qua explenda Creditor aſſignare tenetur terminum, non vero, ubi actio directa eſt contra bona hæreditaria Debitoris. *ibid. n.*10.

Quo caſu, niſi doceat de redditione rationis jam expleta, hæres etiam beneficiatus præſumitur ſatisfactus de ſuis creditis. *ibid. num.*11.

Idem eſt Inventarium non conficere, ac nulliter conficere. *dec.*138. *nu.*1. T. 1. p.514

Ad Inventarii perfectionem exigitur nedum integra Stabilium, ac Mobilium deſcriptio, ſed etiam accuratiſſima eorumdem Mobilium adnotatio. *ibid. num.*3.

Ad legalitatem Inventarii ſupplendam hæres debet probare omnimodam Teſtatoris obærationem. *ibid. num.*4. p.515

Mobilium omiſſio vitiat Inventarium. *ib. nu.*5.

In Inventario omnia reperta in hæreditate deſcribenda ſunt cum ſuis præciſis qualitatibus. *ibid. num.*6.

Maxime ob intereſſe Creditorum habentium Jura Legatariis potiora. *ibid. num.*7.

Evictio ſecuta poſt confectionem Inventarii non excuſat hæredem, qui Bonorum evictorum deſcriptionem omiſit. *ibid. num* 12. p.516

Ex totali omiſſione Stabilium, Mobilium, jurium, actionum oritur nullitas Inventarii, quæ excuſatur dumtaxat a ſola omiſſione alicujus ſtabilis. *ibid. num.*13.

Ex qua omiſſione eruitur dolus. *ibid. n.*14.

Procuratoria negligentia nocet, ſi nihil deſcripſit in Inventario, præter legata. *ibid. num.*16. pag.517.

Centenaria ſupplet defectus reſpicientes formam, & extrinſecas ſolemnitates Inventarii. *ibid. num.*17.

Non vero ſubſtantiam in deſcribendo res hæreditarias. *ibid. num.*18.

Creditor tribuere nequit beneficium Inventarii ei, qui illud revera non habet. *ibid. nu.*19.

Nullitas Inventarii confundit actiones, & hæredem obligat de proprio ad onera hæreditaria. *ibid. num.*22. p.518

Ubi in hærede ceſſat periculum occultationis, & fraudis in præjudicium Creditorum, non eſt neceſſaria formalis confectio Inventarii, ut illius beneficio gaudere valeat. *dec.*235. *n.*9. Tom. 2. p.326

INVERISIMILITUDO.

Probat falſitatem. *deciſ.*23. *num.*13. T. 1. p.83

Inveriſimile eſt, quod qui celatam, ac ſecretam tenere vult donationem, eam famulo communicet cum omnibus minutiſſimis circumſtantiis. *deciſ.*82. *num.*30. T. 1. p.289

Et quod idem famulus de iis omnibus recordetur, & licet idiota optime omnes explicet. *ibid. num.*31.

Ea ſolum inveriſimilia dicuntur, quæ minime cohærent, nec conveniunt naturæ negotii geſti. *deciſ.*84. *num.* 12. T. 1. p.302

Eſt ſpecies, & imago falſitatis, fidemque adimit Teſtibus, etiam omni exceptione majoribus. *deciſ.*101. *num.*13. Tom. 1. p.380

Inveriſimilia non ſunt ſupponenda. *deciſ.* 138. *num.*9. T. 1. p.516

Inveriſimile eſt, quod res in pios uſus relicta, & a Teſtatrice Dotalis appellata, talis non ſit. *deciſ.*144. *num.*13. Tom. 1. p.543

Inveriſimilia in jure non attenduntur. *dec.*162. *num.*8. T. 2. p.47

Inveriſimilitudo ſemper fidem adimit quibuſcumque Teſtibus. *dec.*176. *num.*7. T. 2. p.109

INVESTIMENTUM.

Succeſſor in Primogenitura non tenetur rata habere Inveſtimenta abſque Bona fide facta. *deciſ.*270. *num.*3. Tom. 2. p.440

Etiamſi expleta fuerint prævia licentia Principis, quæ de jure conditionem Bonæ fidei ſemper continet. *ibid. num.*4.

Fideicommiſſarius non tenetur acceptare inveſtimenta doloſa, & fideicommiſſo damnoſa. *ibid. num.*9. p.442

INVESTITURA. INVESTITUS.

Vide *Emphyteuſis*.

JUDEX.

Ordinarius poteſt retractare ſuum decretum nullum, & patenter injuſtum. *dec.*25. *n.*10. Tom. 1. p.88

Per reſcriptum Papæ demandans deputationem Judicis non ſuſpecti, tollitur omnis juriſdictio alteri Judici. *deciſ.*103. *n.*3. T. 1. p.386

Ad reſtitutionem damnorum, & intereſſe non tenetur Judex, licet nulliter, & injuſte procedens, niſi probetur per gratiam, vel ſordes judicaſſe. *ibid. num.*10. p.387

Quando contrarium. *ibid. numer.*11. *& ſeqq.*

Quando recurri debeat ad Judicem Cauſæ. *deciſ.*125. *num.*4. Tom. 1. p.459

Executor continere ſe debet intra limites ſuæ juriſdictionis, nec eam extendere ad Bona, ſive res, ſuper quibus non cadunt Mandata Judicis delegantis, alias committitur attentatum. *ibid. num.*5.

Factum Judicis nulliter, & attentate procedentia

tis exiſtimatur factum Partis. *deciſ.*161. *n.*3. Tom.2. p.43
Vide *Contractus Minorum*, *Mulierum*.

JUDICIUM.

Non egreditur terminos quæſtionis in eo agitatæ. *deciſ.*81. *num.*15.T.t. p.284
Ad validitatem Judicii ſufficit citatio habentium primam defenſionis Cauſam, & primarium intereſſe. *deciſ.*191. *num.*4.T.a. p.156

JUS. JURA.

Relevationis jura tranſlata in Creditores anteriores, nequeunt amplius transferri in poſteriores. *dec.*74. *num.*9. *& ſeqq.* T.1. p.254
Conſumpta transferri nequeunt in Creditores poſteriores. *dec.*75. *num.*4.Tom.1. p.258
Nemini contra alium allegare licet jus, quod Tertius, cujus favore conceſſum fuerat, remiſit. *dec.*89. *num.*1.Tom.1. p.319

JURA DOTALIA.

Filiis ex juribus dotalibus Patris competit Retentio Bonorum Patris, excluſis ejus Debitoribus; atque in his Bonis quoque locum obtinet cautela Angeli. *dec.*7. *n.*11.T.1.p.22
Præſervant ab immiſſione vigore fideicommiſſi petita. *deciſ.*180. *num.* 1. Tom.a. p.122
Cauſam habenti a Muliere denegari nequit ex juribus dotalibus retentio Bonorum fideicommiſſariorum. *ibid. num.*17. p.124

JURA PAROCHIALIA.

Officium facere Cadaveribus non eſt jus Parochiale, ſed ſimplex functio eccleſiaſtica. *deciſ.*256. *num.*4.Tom.2. p.386
Parochus exercere poteſt jura Parochialia in Eccleſiis non Parochialibus ſitis intra fines ſuæ Parochiæ. *ibid.num.*11. p.388
Oblationes, Perceptio Decimarum, & quarta funeralis recenſentur inter jura Parochialia, pro quibus Parochus fundatam habet intentionem in jure. *ibid. num.*12.
Exercitium actuum Parochialium in Eccleſia non concludit ejus Parochialitatem, cum poſſint expleri precario, ad tempus, & proviſionaliter in Eccleſia non Parochiali. *ib. n.*13.
Actus autem Parochiales ita expleti nequeunt immutare ſtatum Eccleſiæ, nec præjudicium inferre ejus libertati. *ibid. n.*14. pag. 389

JUS ACCRESCENDI.

Pluribus gradibus ſucceſſionis conſtitutis inter vocatos in eodem gradu datur jus accreſcendi in portione ab altero ex iis repudiata. *deciſ.*47. *num.*16. Tom.1. p.162
Et illud potentius eſt Edicto ſucceſſorio. *ibid. num.*17.
Idque locum habet, etiamſi veniens ex ſucceſſorio Edicto concurrere potuiſſet cum perſona præcedentis gradus, quatenus Repudians prædeceſſiſſet. *ibid.num.*18. p.163
Non habet locum, ubi non adeſt portio, quæ debet accreſcere, & altera portio, cui fiat accretio. *ibid.num.*21.
Portio abdicative renuntiata computari nequit pro inducendo jure accreſcendi. *ib.num.*22.

JUS PASCENDI.

Jura paſcendi, & affidandi diverſiſſima ſunt. *deciſ.*190. *num.*7.Tom.a. p.152
Jus civicum conſiſtit in ſola facultate paſcendi in alieno, non vero fidam exigendi. *ibid. num.*8.
Jus paſcendi abſque ſolutione fidæ quoad Boves aratorios de jure competit.*ib.num.*1 a.p.153.
In dubio autem in hac materia ad locorum adjacentium obſervantiam recurritur. *ibid.num.*13.
Dominus Fundi, ſi herba vix ſufficiat pro paſcuo Animalium ad ejuſdem fundi culturam neceſſariorum, poteſt prohibere a jure paſcendi Dominum Caſtri, & quare. *ibid. num.*15.

JUSPATRONATUS IN GENERE.

In Jurepatronatus deſcendentia, & proximitas per gradus diſtinctos probanda eſt uſque ad perſonam Fundatoris. *deciſ.* 208. *numer.* 3. Tom.a. p.224
Limita in Patronatu antiquiſſimo, in quo utraque deſumitur a Perſonis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus. *ibid. num.* 4. *& ſeq.*
Comprehenditur in renuntiatione hæreditatis. *deciſ.*39. *num.*14.Tom.1. p.134
In renuntiatione Bonorum, & hæreditatum utrum comprehendatur Iuſpatronatus. *deciſ.*48. *n.*4. *& ſeqq.* p.166. *& dec.*64.*num.*a. *& ſeqq.*Tom.1. p.222
Ex quo ad Juſpatronatus paſſivum in defectum Agnatorum vocatus fuit habilis ex deſcendentibus domus qualificatæ cum adjectione cognominis, eruitur neceſſario vocatio ſubſidiaria Cognatorum ad ipſum Iuſpatronatus paſſivum. *deciſ.*99.*n.*13.T.1. p.367
Ex vocatione enim paſſiva a fortiori deſumitur vocatio activa. *ibid. num.*14.
Tum quia SS. Canones magis favent Iurispatronatus activo, quam paſſivo. *ib.n.*15.
Tum quia Activum interpretationem recipit a paſſivo. *ibid.num.*16.
Tranſit cum univerſitate Bonorum. *deciſ.* 165. *num.*2.Tom.1. p.394
Vide *Monachus*.

JUSPATRONATUS ECCLESIASTICUM.

Eſt ſubjectum Reſervationibus Apoſtolicis. *deciſ.*146. *num.*2.T.1. p.550

JUSPATRONATUS FAMILIARE, SEU GENTILITIUM.

Ad Juſpatronatus familiare, ſeu gentilitium ſucceſſio defertur in capita. *deciſ.*48.*num.*1. Tom.1. p.165
Non comprehenditur in renuntiatione Bonorum, & hæreditatum. *ibid. num.*4. p.166.

Comprehenditur tamen in renuntiatione Bonorum & jurium propriorum. *ibid. n.*4.

Immo etiam in renuntiatione univerſali Bonorum & jurium quorumcumque ubique exiſtentium. *ibid. num.*5.

Neque in hoc caſu requiritur conſenſus Epiſcopi. *ibid. num.*6.

In Patronatibus gentilitiis præſentationes faciendæ ſunt ab omnibus Deſcendentibus a fundatore in capita. *deciſ.* 258. *numer.* 4. Tom. 2. p.393

Non autem in ſtirpes, ut ſit in Patronatibus mixtis. *ibid. num.*5. p.394

Reſervatio Patronatus facta ſibi, ſuiſque Deſcendentibus in perpetuum tam ex linea Maſculina, quam ex fœminina cum prælatione Maſculinæ, indubie oſtendit qualitatem mere gentilitiam. *ibid. num.*6.

Et verba -- *hæredes, & ſucceſſores quicunque* -- qualificata, & reſtricta a ſequentibus -- *de ipſius linea maſculina & fœminina* -- important vocationem dumtaxat hæredum, & ſucceſſorum ſanguinis abſque mixtura qualitatis hæreditariæ Bonorum, *ibid. num.* 10. p. 395

Et excluſio perpetua hæredum extraneorum denotat, qualitatem hæreditariam a Teſtatore in vocatis expreſſam intelligendam eſſe de qualitate hæreditaria ſanguinis, non Bonorum, *ibid. num.* 12.

In Jurepatronatus largo modo gentilitio omnes Deſcendentes Fundatoris præſentant in capita, non in ſtirpes. *deciſ.* 259. *n.*6. T. 2. p.398

JUSPATRONATUS HÆREDITARIUM.

In Jure patronatus hæreditario quaſi poſſeſſio Auctoris ſavet hæredibus. *deciſ.* 28. *num.* 12. Tom. 1. p. 103

De jure cenſetur hæreditarium. *deciſ.* 258. *n.* 1. Tom. 2. p.393

JUSPATRONATUS LAICALE.

Pontifex nunquam admittit abſque conſenſu Patronorum reſignationes Beneficiorum de jurepatronatus laicali, ſed Dataria ſemper apponit clauſulam = *Accedente Patronorum conſenſu* = *dec.* 83. *num.* 5. T. 1. p.292

Beneficia de Jurepatronatus Laicali non ſunt obnoxia Reſervationibus Apoſtolicis. *dec.* 95. *num.* 11. Tom. 1. p.343

Et etiam vacantia per Reſignationem in Curia, non conferuntur in vim *Regul.* 421. *Cancell.*, niſi vel cum expreſſa derogatione Juriſpatronatus, vel cum conſenſu Patronorum. *ibid. num.* 27. T. 1. p.346

IUSPATRONATUS MIXTUM.

Reſervatum pro hæredidus, Succeſſoribus, Parentela, Propinquis, conſanguineis, & affinibus eſt mixtum. *dec.* 217. *n.* 24. T. 2. p.256

Pro quo requiritur qualitas ſanguinis. *ib. num.* 25. p 257

Et qualitas hæreditaria, vel actu, vel habitu ſaltem, & potentia. *ib. n.* 26.

Verba = *hæredes, & Succeſſores* = addita illis de ſanguine præferunt Juspatronatus mixtum. *dec.* 257. *num.* 2. T. 1. p.390

In quo utraque qualitas hæreditaria, & ſanguinis requiritur. *deciſ.* 258. *n.* 3. T. 2. p.393

In Patronatibus mixtis præſentatio fit in ſtirpes. *ibid. num.*5. p.394

In Patronatibus mixtis qualitas hæreditaria ſufficit, ſi concurrat habitu. *ibid. num.*7.

JUSPATRONATUS PASSIVUM.

Paſſive vocato, & legitime præſentato danda eſt Inſtitutio. *dec.* 178. *num.* 1. T. 2. p. 115

Et deſtitutus qualitate requiſita eſt a Judice repellendus. *ibid. num.* 2.

Inſervit pro interpretatione, & intelligentia Juriſpatronatus activi. *deciſ.* 258. *num.* 11. Tom. 2. p.395

Immediate a Fundatore vocatus, & habens qualitates requiſitas, non indiget præſentatione Patronorum. *dec.* 259. *n.* 10. T. 2. p.399

Habens paſſivam vocationem, & qualitates requiſitas a Fundatore, non indiget nominatione Patronorum. *dec.* 267. *n.* 1. T. 2. p.429

Poſita lege fundationis vocante propinquiorem, remotior concurrere nequit cum Proximiore. *ibid. num.* 11. T 2. p.431

Vide *Beneficium quoad Prælationem.*

JUSPATRONATUS QUOAD ACQUISITIONEM.

Acquirens Juspatronatus per viam ultimæ voluntatis præſentare poteſt etiam ante aſſenſum Epiſcopi. *dec.* 28. *num.* 11. T. 1. p. 102

Acquiſitum ob augmentum tertiæ partis dotis, dicitur ex privilegio; cum ad hoc, ut acquiſitum dicatur ex cauſa oneroſa, augmentum debeat ſuperare, vel ſaltem attingere medietatem antiquæ dotis. *dec.* 83. *n.* 20. T. 1. p.295

Quod etiamſi non cadit ſub revocationibus, adhuc remanet ſubjectum Reſervationibus Apoſtolicis, *deciſ.* 83. *num.* 21., & *deciſ.* 95. *num.* 48. T. 1. p.350

JUSPATRONATUS QUOAD CONSENSUM ORDINARII.

Aſſignatio Juriſpatronatus in dotem ſine conſenſu Ordinarii nulla eſt. *deciſ.* 105. *numer.* 3. Tom. 1. p.394

Vide *Juspatronatus quoad donationem.*

JUSPATRONATUS QUOAD DEROGATIONEM.

Gratia cum derogatione Juriſpatronatus in totum pendente lite concedi ſolet, quia nemini damnum infertur, & evitatur hoc pacto periculum diuturnæ vacationis. *deciſ.* 28. *num.* 9. T. 1. p. 102

Literæ derogationis Juripatronatus in totum conceſſæ ex capite pendentiæ litis in fraudem Patronorum motæ, non ſunt exequendæ. *ibid. num.* 13.

Retirentia Præſentationis a Patronis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus factæ red-

reddit ſubreptitiam derogatoriam Juriſpatronatus in totum. *dec.*159. *n.*4. T.2. p.38

Deficiente fundamento derogatoriæ, ac conditione importata per clauſulam *atteuta* corruit Gratia. *ibid. n.*10. p.39

JVSPATRONATVS QVOAD DOTATIONEM.

Augmentum dotis Eccleſiæ percutere debet tempus conceſſionis Juriſpatronatus, nec probatur ex poſt, *decis.*95. *n.*47. T.1. p.349

Donatio Juriſpatronatus ſine conſenſu Ordinarii eſt nulla, & Iuſpatronatus tranſit in hæredes donantis. *decis.*109. *num.*3. T.1. p.406

Conſenſus tamen ex lapſu 40. annorum, præſumitur interceſſiſſe. *ibid. num.*4.

Confirmatio donationis ab Ordinario reportata etiam poſt mortem tam Donantis, quam Donatarii convalidat *ex tunc* primum actum ipſius Donationis. *ibid. num.*5.

Quod ſi intermedio tempore deventum fuerit vel per Donantem, vel per ejus heredem ad alteram donationem, approbatam ab Ordinario, & prima donatio ſit ſimplex, qualis habere debeat effectum. *ibid. n.*6. *& ſeq.* p.407

Vide *Juſpatronatus quoad acquiſitionem*,

JVSPATRONATVS QVOAD FVNDATIONEM.

Verba prolata a Procuratore fundatoris, maxime ſi ſit ejus frater, in expoſitione Ordinario facta pro erectione declarant mentem ipſius fundatoris. *dec.*99. *n.*18. T.1. p.367

Prout eam apprime declarant actus Succeſſorum in Jurepatronatus *ibid. num.*19.

Et licet neque Procurator, neque Ordinarius novum genus Perſonarum expreſſe comprehendere valeant, tamen, quando aſſiſtit indubia Teſtatoris voluntas, eorum actus clarius fundationem explicantes deſervire poſſunt pro obſervantia interpretativa voluntatis Teſtatoris. *ibid, n.*20.

Poſt erectionem Juriſpatronatus Patroni nullam legem addere poſſunt primæ fundationi contrariam. *decis.*147. *n.*8. T.1. p.553

Vide *Fundatio*.

IVSPATRONATVS QVOAD PERTINENTIAM, ET PROBATIONEM.

Ex præſentationibus per Patronos expletis tamquam Succeſſores in Feudo, ſequitur, Patronatum pertinere ad Dominum Feudi. *decis.*201. *num.*15. T.2. p.195

Lapſus centum annorum abſque ulla præſentatione excludit pertinentiam patronalem, *dec.*204. *num.*11. T.2. p.210

Ad probandum Juſpatronatus per præſentationes, iſtæ debent eſſe multiplicatæ per ſpatium centum annorum. *ibid. num.*14

Clauſulæ dubitativæ, & aliorum aſſertionis ſimpliciter enuntiativæ potius excludunt, quam probent Juſpatronatus. *dec.*95. *n.*41. T.1. p.348

Juſpatronatus perſonæ privatæ facilius probatur, & admittit probationes rejectas quoad Juſpatronatus Potentum. *ibid. n.*52. p.349

JVSPATRONATVS QVOAD PERSONAS POTENTES.

Quomodo probari debeat. *decis.*83. *n.*18.22. *& ſeqq.* p.294., *& decis.*95. *num.*33. *& ſeqq* Tom.1. p.347

JVSPATRONATVS QVOAD SVCCESSIONEM.

Extincta Linea Maſculina, Juſpatronatus pertinet ad lineam fœmininam ſucceſsive vocatam, *decis.*3. *num.*5. Tom.1. p.9

Fœminæ deſcendentes ab ultimo Maſculo præferuntur Fœminis tranſverſalibus etiam ſororibus in Jurepatronatus, etiam protracto in remotum tempus, quod, deficientibus Maſculis, tranſire debet ad lineam Fœminarum, *ibid. num.*11. *& ſeqq.* p.1[illegible]

JVS PRIVATIVVM.

Communitas ſæcularis, ac etiam Locus pius fruens jure privativo vendendi aquam vitis ſive demum eorum Conductor ſi impedire volunt Eccleſiaſticis ejuſdem venditionem, tenentur ad eam emendam, pretio tamen juſto, & intrinſeco, nulla habita ratione augmenti ex jure privativo provenientis. *decis.*35. *num.*1. Tom.1. p.117

Habentes jus privativum ſupradictum, vendere poſſunt cum augmento pretii provenientis a dicto jure privativo aquam vitis emptam pretio juſto, & naturali. *ibid. num.*3.

JVS PROHIBENDI,

Facultas prohibendi ut competat, debet eſſe expreſſe acquiſita, & quare. *decis.*190. *n.*14. Tom.2. p.154

JVS QVÆSITVM.

Summus Pontifex ſemper in qualibet Conſtitutione præſervat jus quæſitum Tertio. *dec.*176. *num.*14. Tom.2. p.110

# L

LÆSIO.

Magna juris dubietas læſionem excludit, *decis.*12. *num.*5. Tom.1. p.41

In renuntiatione quando, nec ne locum habeat. *decis.*27. *num.*28. *& ſeqq.* Tom. 1. p.48

Regulari debet non a pretio rei litigioſæ, ſed a ſubſiſtentia, vel inſubſiſtentia Prætenſionum. *dec.*44. *num.*2. Tom.1. p.149

Binæ deciſiones contra aliquem latæ ſuſpicionem augent ejus mali juris ad effectum excludendi læſionem in tranſactione. *ibid. n.*4.

Locum non habet in contractibus, qui in ſua origine æque ſe habere poſſunt ad lucrum, & damnum. *decis.*72. *num.* 16. p.25[illegible].

*dec.*64. *num.*11. T.1. p.228

In materia Læſionis non attenditur id, quod poſt contractum accidentaliter evenit, ſed

rerum

rerum ſtatus tempore initi contractus. *ibid. num.* 17. p.339

Etiamſi vincula Locorum Montium fuiſſent certo eventura, & pretium exceſsivum, & læſivum, emptor ſcientiam habens dd. vinculorum allegare nequit læſionem. *ib. num.* 22. pag.343

Et de ratione. *ibid. num.* 23.

Quoties emptor reſcindit contractum ex capite læſionis, compenſare tenetur ſuum creditum cum fructibus plus juſto perceptis, non attento implicito ſtatu validitatis, nec Bona, vel mala fide. *ibid. num.* 24.

Ad reſciſſionem contractus ex capite enormiſſimę lęſionis requiritur exceſſus ultra dimidiam. *deciſ.* 229. *num.* 17. T.2. p.305

Concurrente autem læſione enormiſſima, nihil prodeſt ad validitatem actus, quod adhibitæ fuerint ſolemnitates. *ibid. n.* 18. p.306

Prout neque quod intervenerit juramentum. *ibid. num.* 19.

Immo nec prodeſt, quod exceptioni lęſionis enormiſſimæ renuntiatum fuerit. *ibid. num.* 20.

Etiam cum juramento. *ibid. num.* 21.

Neque donatio, aut renuntiatio factæ fuerint in cauſam expreſſam conſervationis agnationis. *ibid. num.* 22.

Læſio enormiſſima in donatione, & renuntiatione commenſuratur ex congruitate Dotis, non vero ex quantitate Patrimonii renuntiati, ubi Donatarius, & Renuntiatarius dotem de proprio conſtituerit. *ibid. num.* 23.

Secus ſi conſtituta fuerit de Bonis Renuntiantis. *ibid. num.* 24.

Enormiſſima concludenter probanda eſt de tempore contractus. *deciſ.* 251. *num.* 15. Tom.2. pag.367

Unde Teſtes de pretio ſundi non deponentes de eo præciſo tempore non attenduntur. *ibid. num.* 16. p.368

Quæ tempore Contractui proximo probari non valuit, multo improbabilior evadit poſt longum tempus. *ibid. num.* 17.

In contractu interveniſſe dici nequit, quoties Pars ſuper læſione agens non acceptavit reſciſſionem Contractus ab alia Parte oblatam. *ibid. num.* 18.

LAICI.

Super re ſpirituali Laici ſe ingerere nequeunt, ſecus tamen eſt de re adminiſtrationem providentialem reſpiciente. *deciſ.* 133. *num.* 20. Tom.1. p.500

LAVDEMIVM.

Pro Bonis emphytheuticis Laudemium ſolvendum eſt juxta taxam a ſtatutis præfixam. *deciſ.* 100. *num.* 3. Tom.1. p.372

Quæ nec minui, nec augeri valet. *ibid. num.* 4.

Solutio Laudemii eſt correlativa ad renovationem, & recognitionem novi Emphytheutę. *ibid. num.* 12. p.373

Omneſque proinde caſus, quos reſpicit diſpoſitio ſuper renovationibus, reſpicere etiam debet ſolutio Laudemii in eadem diſpoſitione injuncta ex natura correlativorum. *ibid. num.* 13.

De jure communi Laudemium conſiſtit in quinquageſima parte pretii Bonorum emphyteuticorum. *ibid. num.* 17. p.374

Ex quantitate Laudemii a ſtatuto præſcripta excedente quantitatem Laudemii de jure communi debiti, dignoſcitur, ſtatuentes ſub eadem diſpoſitione comprehendere voluiſſe omnes caſus renovationis faciendæ etiam ob lineam finitam. *ibid. num.* 18.

Pro renovatione Inveſtituræ in Bonis ad inſtar allodialium redactis de jure nullum debetur Laudemium. *ibid. num.* 19.

Conſuetudo ſolvendi Laudemium in majori quantitate, quam a Statuto præſcriptum ſit, debet perfecte, & concludenter probari. *ibid. num.* 23. p.374

Ob non ſolutionem Laudemiorum non incurritur caducitas, neque Domino directo ulla datur aſſociatio, præcipue in Bonis ad inſtar allodialium redactis. *ibid. num.* 30. p.377

Vide *Emphytheuſis*. *Inveſtitura*.

LAVDVM.

A Partibus acceptatum inducit litis extinctionem, & vim habet ſolemnis Tranſactionis. *deciſ.* 135. *num.* 6. Tom.1. p.505

In Laudo prolato per Arbitratorem, & amicabilem Compoſitorem neceſſaria non eſt forma judicialis. *ibid. num.* 7.

Sed proferri poteſt abſque partium requiſitione. *ibid. num.* 8.

Immo ſine earundem citatione. *ibid. n.* 9.

Etiamſi in Laudo prolato ab Arbitratore, & amicabili Compoſitore ſervari deberet forma judicialis. *ibid. num.* 11.

Limita, ubi Partes auditæ fuerunt, & aditum habuerunt ad eorum jura deducenda. *ibid. num.* 11.

Qui a Laudo non appellat intra legitimum tempus a die ſententiæ decurrendum, illud tacite acceptare dicitur. *ibid. num.* 12.

A Partibus ſive tacite, ſive expreſſe acceptatum, valet in vim pacti, & conventionis. *ibid. num.* 13. p.506

Conventio jurata non reclamandi a Laudo = *per qualunque cauſa, e titolo, ed in qualſivoglia tempo* — importat renuntiationem cuiuſcumque Legum auxilio. *deciſ.* 224. *numer.* 1. Tom.2. p.279

A quo non reclamatur, aſſumit vim rei judicatæ, & tranſactionis, & litem extinguit. *deciſ.* 150. *num.* 5. Tom.2. p.3

Præcipue ſi in illius vim poſſeſſio fuerit capta,

capta, & abſque contradictione uſque ad obitum retenta. *ibid. num.6.*

Et electus in Arbitratorem poteſt procedere abſque forma judiciali. *ibid. num.7.*

Quæ tamen etiamſi requireretur, ſuppletur per comparitionem Partium, & jurium deductionem. *ibid.num.8.*

Ex non interpoſitione appellationis Laudum dicitur acceptatum. *dec.229.num.3.*T.2.p.302

Obligatio jurata non reclamandi a Laudo -- *per qualſivoglia cauſa, e titolo, e in qualſivoglia tempo* = includit renuntiationem cuicumque exceptioni, & legum auxilio. *decis.234.num.1.*Tom.2. p.320

Proindeque taxa alimentorum in eo præſcripta diminui nequit, licet exceſſiva. *ibid. n.2.*

LEGATUM. LEGATARIUS.

Solutio Legatorum regulariter hæredi demandari ſolet. *decis.31. num.6.*T.1. p.107

In renuntiatione omnium Bonorum continetur Legatum pecuniarium. *deciſ. 59. numer.1.* Tom.1. p.203

Relatione ad tempus mortis habita, comprehenduntur in Legato bona futura, etiamſi Teſtator locutus fuerit per actum futurum reperiendi, non vero habendi. *deciſ.126, n.10.* Tom.1. p.462

Concurrente univerſalitate verborum, legatum conceptum per verba præſentis temporis comprehendit etiam bona futura. *ibid.n.12,* pag.463.

In Legato *Gregis*, vel *Peculii* continentur etiam futura. *ibid.num.13.*

Ex facultate Legatario conceſſa capiendi propria auctoritate conjicitur, legatum etiam per verba præſentis temporis conceptum comprehendere quoque bona futura. *ibid. num.* 14.

Aliæque adducuntur conjecturæ pro comprehenſione Bonorum futurorum. *ibid.n.15. & ſeqq.*

In Legato univerſali utrum comprehendantur Bona, quæ poſtea Leganti devenerunt. *ibid. num.19.* p.464

Onus Legatorum ſpectat ad hæredes, nec Legatariis imponi valet. *ib.num.25.*

Super re legata cenſetur relictum ab ipſo Legatario. *deciſ.126. num.26.* p.466

Quod non repugnat juri novo. *ibid. num.* 27.

Revocatio Legati induci nequit ex verbis ad alium finem prolatis, & æquivocis *deciſ.126. num.29.* p.467

Et excluditur per quamcumque interpretationem. *ibid.num.30.*

Legatarius debet Legatum accipere de manu hæredis. *deciſ.138. num.8.* p.516

Allatum pacto, ut Legatarius nil aliud petere poſſit, oſtendit Legantem eſſe Debitorem ipſius Legatarii. *deciſ. 165. numer. 8.* p.57

Acceptans Legatum ſub conditione *di non mai pretendere coſa alcuna* cenſetur quamlibet prætenſionem remittere. *dec.165. n.17.*p.59

Declara, ut procedat in prętenſionibus a Legatario, tamquam Actore promovendis, non vero in exceptionibus ab ipſo tamquam Reo allegandis. *dec.165.num.18.*

Quia verbum = *prætendere* -- nihil aliud importat, quàm promovere actiones in loco Actoris. *dec.165.num.19.*

Adminiſtratio impoſita Legatario cenſetur in ejus tantum gratiam, quoties in caſu contraventionis pœna non indicitur. *deciſ.180. num.10.*Tom.2. p.123

Acceptato Legato relicto cum onere incorporandi cum hæreditate propria credita, hæc amplius peti nequeunt. *deciſ. 238. num.6.* Tom.2. p.332

Ubi dies Legati ceſſit, illud præſtandum eſt. *deciſ.263.num.1.*Tom.2. p.416

Ad dignoſcendum,an Legatum ſit conditionale, vel modale, inſpicienda unice eſt voluntas Teſtatoris. *ibid.num.2.*

Quoties pręcedit emolumentum, & onus ſubſequitur, diſpoſitio ſemper eſt modalis. *ibid. num.3.*

Etiamſi Teſtator uſus ſit materiali verbo conditionem indicante. *ibid.num.4.* p.417

In dubio cenſetur modale. *ibid. num.6.*

Falſa credulitas, vel falſa Cauſa legatum non vitiat. *ibid.num.8.*

Cauſa legandi reſpiciens duntaxat commodum Legatarii dicitur cauſa non impulſiva. *ibid. num.9.* p.418

Qua etiam deficiente non deficit Legatum. *ibid. num.10.*

Quando Legatum non æquivalet oneri impoſito, cauſa legandi non cenſetur cauſa finalis, ſed impulſiva. *ibid. num.11.*

LEGITIMA.

Matri debetur in bonis filii, vel filiæ prædefunctæ. *deciſ.196. num.1.* T.2. p.173

Et eidem debetur in bonis filiæ poſt profeſſionem religioſam. *ibid. num.5,* p.174

Sub quacunque univerſalitate, & generalitate verborum non comprehenditur, niſi expreſſe nominetur. *ibid. n.2.*

Allegans comprehenſionem Legitimę ſub univerſalitate verborum ob non exiſtentiam ullius alterius prætenſionis, talem negativam concludenter probare debet. *ibid. num.3.*

Filius ex Fideicommiſſo, quo a Patre gravatus eſt, recte detrahere poteſt legitimam ſibi debitam. *dec.7. num.2.*T.1. p.21

Si Mater a ſtatuto excludatur, reſervata Legitima, hæc debet eſſe tertia portionis inteſtatæ. *deciſ.47. num.3.* T.1. p.161

Non

Non eſt quota hæreditatis, niſi deducto ære alieno. *der.71. num.8.* T. 1. p.245

Sub donatione ratarum hæreditariarum, de quibus donans poterit de jure diſponere, comprehenditur Legitima. *deciſ.98. num.1.* Tom.1. p.437

Specifica mentio Legitimæ ad effectum eam includendi in diſpoſitionibus neceſſaria eſt, ubi agitur de legitima a diſponente adhuc acquirenda, non vero ubi jam acquiſita. *ibid. num.3.*

Tranſactio ſuper rebus hęreditariis cum præſervativa bonorum proprio jure ad Tranſigentes ſpectantium, comprehendit legitimam vigore donationis ratarum hęreditariarum in eadem tranſactione contentæ. *ibid. num.4.*

Centenaria præſcribit actionem ad legitimam. *deciſ.114. num.10.* T.1. p.424

Quidquid filius obtinet ex ſubſtantia Parentum, in ejus legitimam imputatur. *deciſ.123. n.9.* Tom.1. p.452., *deciſ.179. num.6.* T.2. p.118

Exceptio Legitimæ quando Fideicommiſſario non retardet immiſſionem. *dec.123. num.11.* Tom.1. p.453

Debita Filiæ in bonis Patris eſt triens. *dec.153. num.4.* Tom.2. p.17

Quando conſumpta, vel turbida, & illiquida cenſeatur. *ibid. num.7.*

Non debetur, niſi per Legitimariam probetur, quantum deficiat pro illius ſupplemento. *ib. num.8.* p.18

Cautela Soccini ut ſervata dici debeat, quid concurrere ſit neceſſarium. *deciſion. 153. num.15. & ſeqq.* p.19., *deciſ.179. num 14. & 16.* T.2. p.120

Ut gravamini ſit obnoxia, quomodo ſit prohibenda. *dec.153. num.16. & ſeqq.* p.20. *deciſ.179. n.15.* T.1. p.120

Non concurrente firmatione ſtatus hæreditarii, creditum legitimæ remanet turbidum, & illiquidum. *deciſ.174. num.11.* T.2, p.101

Diminutioni ſubjecta non eſt, neque pro expenſis ad firmationem ſtatus hæreditarii neceſſariis. *dec.179. num.4.* T.2. p.118

Ad inſtar Creditorum. *ibid. num.5.*

Ubi agitur de ſimplici ſupplemento, onus probandi inæqualitatem bonorum receptorum ad Legitimarium pertinet. *ibid. num.7.*

Et conſequenter ipſe quoque tenetur ad expenſas pro firmatione ſtatus hæreditarii. *ibid. num.8.* p.119

Et de ratione. *ibid. num.9.*

Renuntiata detrahi nequit. *deciſ.244. num.6.* Tom.2. p.346

Mentio Legitimæ præſuppoſitiva, & conditionalis non concludit certam ejus competentiam, aut reſtitutionem ad jura ſuitatis. *ibid. num.7.*

LEGITIMARIVS.

Quando ejus expenſis ſtatus legitimarius firmari debeat. *deciſ.153. n.6.* p.17., *& dec.179 num.4. & ſeqq.* T.2.. p.118

LEGVMINA.

Ariditati, & diminutioni ſuapte natura ſunt obnoxia. *deciſ.14. num.16.* T.1. p.51

LEX. LEGES.

Quando cum prohibitione Legis concurrit prohibitio hominis, illa efficacior redditur. *deciſ.71. num.18.* T.1. p.246

Nemo obligatur, niſi a Lege vigente in loco domicilii. *dec.188. num.7.* T.2. p.147

LIBER. LIBRI.

Ad effectum dignoſcendi, a quibus ſoluti fuerint proventus ſpoliorum, omnimoda fides præſtatur Libris Camerę. *deciſ.42. num.6.* Tom.1. p.146

Nummulariorum legaliter retenti plene probant etiam pro ſcribente. *dec.69. num.2.* p.237., *& deciſ.79. num.8.* T.1. p273

Legalitas autem ex quibus oriatur. *ibid. num.3. & 4.*, *& deciſ.79. num.6.* p.273

Preſertim concurrente approbatione Librorum per ipſum Debitorem emiſſa. *deciſ.69. num.5.* pag.238., *deciſ.79. num.9.* Tom.1. p.273

Creditum probatur ex libris Mercatorum legaliter retentis, & ex approbatione Debitoris. *deciſ.79. num.1.* T.1. p.273

Ex privatis libris debitum non probatur. *ibid. num.2.*

Capituli Libri plene probant contra idem Capitulum, & Clerum. *deciſ.85. n.3.* T.1. p.312

Contra ſcribentem Libri plene probant. *dec.140 num.1.* T.1. p.530

Libri ſociales inter ipſos ſocios plene probant. *deciſ.169. num.17.* T.2. p.79

Privatus Liber Monaſterii illius favore non probat. *dec.276. n.5.* T.2. p.460

Pręcipue ſi exceptiones patiatur. *ibid. num.6.*

LIBERATIO A MOLESTIIS.

Promiſſa pręſtanda eſt, ſtatim ac moleſtię inferuntur. *deciſ.195. num.1.* T.2. p.170

In venditione vero debetur ex natura contractus, etiam ſecluſa promiſſione *ibid. n.2.*

Venditor de jure tenetur liberare a moleſtiis Emptorem. *deciſ.218. num.1.* T.2. p.259

Unde multo magis concurrente pacto. *ibid. num.2.*

Conventa pręſtari debet, etiamſi Emptor ſciverit rem non eſſe liberam. *ibid. num.8.*

Pactum de ſervando aliquem indemnem a lite, & damnis efficit, ut mota lite debeatur liberatio a moleſtiis. *deciſ.73. n.2.* T.1. p.251

In venditione nedum eſt pręſtanda liberatio a Moleſtiis, ſi fuerit promiſſa, ſed ex natura ipſa contractus. *deciſ.142. num.1. & ſeqq.* Tom.1. p.536

Qui moleſtari poteſt, plenam liberationem non conſequitur. *dec.157. n.10.* T.2. p.35

LICENTIA.

Conceſſio licentię aliquid faciendi in libris rationum non deſcripta, oſtendit licentiam nunquam conceſſam fuiſſe. *dec.*57. *num.*17. Tom.1. p.199

LINEA.

Sub linea non comprehenditur, qui a ſtipite deſignato non deſcendit. *deciſ.*a 19. *num.*5. Tom.2. p.263

Maſculina a ſolis Maſculis ex Maſculia efformatur. *deciſ.*12. *num.*7. T.1. p.41

Et ſumi debet pro linea qualitatis, quando adverſus Maſculum per medium Fęminę deſcendentem concurrunt Fęminę. *ibid. num.*9. p.42

Quod tamen verum eſſe poteſt, ſi Maſculi invitati fuerint per verba de ſui natura comprehendentia Maſculos ex Fęminis, & alioquin occaſione nominandi lineam maſculinam habita fuerit precise relatio ad idem genus Perſonarum ſupra vocatarum. *ibid. num.*10.

Secus ſi verba vocationis ad hujuſmodi Maſculos comprehendendos ex ſe apta non ſint. *ibid. num.*11.

Quia tunc excluduntur, etiamſi deſcendant a Fęmina agnata nupta in familia. *ibid. num.*12.

Fideicommiſſum in unam lineam ingreſſum, non poteſt ab ea, niſi finita, avocari. *deciſ.*26. *num.*1. T.1. p.91

Deſcendentes a communi ſtipite conſtituunt quidem diverſos Columnellos, at non diverſas Lineas. *deciſ.*51. *num.*15. T.1. p.180

Volita a Teſtatore prælatione maſculorum in omnibus gradibus deſcendentię ſui hęredis, ita ut fęminę ſuccedere nequeant, prærogativa ſexus vincit beneficium lineę. *ibid. num.*16.

Deſcendentes a communi ſtipite non efformant diverſas Lineas, *dec.*66. *num.*11. T.1. p.228

Teſtator vocando filias, tot conſtituit lineas, quot ſunt filię. *deciſ.*76. *n.*7. T.1. p.262

Quando ab initio unus eſt ſtipes, licet ejus deſcendentia dividatur, dicuntur efformari plures columnelli, non plures lineę. *ibid. num.*8.

Et in hoc caſu licet Maſculi remotiores præferantur fęminis ultimo gravato proximioribus, ceſſat aſperitas Fideicommiſſi ſaltuarii. *ibid. n.*9.

Ubi in deſcendentia fęminina diſtincta fuit linea, vel deſcendentia Maſculina a Fęminina, & prima fuit prælata, prærogativa ſexus vincit pręrogativam lineę. *ibid. n.*10. p.263

Quando vocantur certæ Perſonę qualificatę, puta Maſculi, ingreſſus in unam lineam ſit revocabiliter, donec adſint tales perſonę, quibus deficientibus, eę quęruntur in aliis lineis: *ibid. n.*14. p.264

Vocatis omnibus deſcendentibus veniunt tam Maſculi ex Maſculis, quam ex fęminis de linea contentiva remota, qui ſub appellatione Deſcendentium continentur. *deciſion.*99. *n.*11. Tom.1. p.366

Vocati omnes cenſentur in Linea contentiva proxima. *ibid. n.*12.

Per ſolam poſitionem in conditione lineę maſculinæ non inducitur diſpoſitiva vocatio. *deciſ.*145. *n.*7. T.1. p.546

Nec fideicommiſſum favore poſitorum in conditione. *ibid. n.*8:

Sub appellatione lineę maſculinæ in parte conditionali veniunt etiam fæminæ, quando in diſpoſitiva comprehenduntur. *deciſ.*185. *n:*8. T.2. p.138

Fideicommiſſum, aut Primogenitura in unam Lineam ingreſſa, nequeunt ab ea avelli, niſi facto caſu totalis ejus extinctionis. *dec.*193. *n.*1. T.2. p.162

Et ſi ultimus lineę renuntiaverit favore alterius, eadem penes Renuntiatarium permanent durante vita renuntiantis. *ib. n.*2. p.163

Maſculorum prælatio de jure diſcretive intelligenda eſt in quolibet gradu, & linea. *ibid. num.*8. p.164

Linea vincit gradum, & ſexum, & fęmina lineę admiſſę excludit Maſculos alterius, ſive ſit filia, ſive ſoror ultimi Poſſeſſoris. *ib.n.*9.

Bona in unam lineam ingreſſa nequeunt ab illa avelli, niſi in totalem ejus defectum. *dec.*a 14. *n.*3. p.241., *deciſ.*261. *num.*3. T.2. p.406

Prælatio Maſculorum intelligitur diſtributive in qualibet linea. *deciſ.*a 14. *num.*5. pag.242. *deciſ.*a61. *num.*6. T.2. p.407

Quæ vincit gradum, & ſexum. *dec.*2 14. *num.*6. T.2. p.242

Licet prælatio qualificata ſit cum verbo perpetuitatem importante. *ibid. n.*7.

Frater, ac ſoror diverſas, ac ſeparatas lineas conſtituunt. *ibid. num.*8.

Limita, quando communis Pater prius vocatus fuit. *ib. n.*9.

Extincta totaliter linea admiſſa, ſit locus ulteriori lineæ vocatæ. *ibid. num.*17. p243

Fæmina unius Lineæ impedire nequit tranſitum fideicommiſſi ad Maſculos alterius expreſſe vocatos in caſu deficientię Maſculorum in illa. *dec.*a54. *num.*5. T.a. p.346

Fęminę poſt penitus extinctas lineas maſculinas vocatæ non admittuntur ad ſucceſſionem, quouſque extant Maſculi earumdem Linearum. *ibid. num.*6.

Initium Lineæ ſumunt a primo vocatis, non vero a ſtipite vocationem non habente. *deciſ.*261. *n.*7. T.2. p.407

Deſcendentes a diverſis ſtipitibus efformant lineas diverſas. *ibid. num*8.

LINTEAMINA.

Uſu conſumpta præſumuntur. *deciſ.*180 *n.*13. Tom.2. p.124

LIQUIDARE . LIQUIDATIO .

Ante expeditionem Mandati creditum eſt omnino liquidandum . *deciſ.*136. *n.*5.T.1. p.507

LIS . LITIGARE . LITIGATOR .

Appellatio confirmat , & perpetuam reddit litem,donec per ſententiam rejiciatur.*dec.*206. *num.*6.Tom.2. p.215

Ad extinctionem Litis requiritur , vel ſententia Judicis , vel animus expreſſus , & indubitatus deſiſtendi ab ea , vel tacitus, & præſumptus depromptus ex lapſu 30. annorum . *ibid. num.*2.

Vt dici poſſit calumnioſa , requiritur malum jus adeo clarum , certum , & notorium , ut nullo velamine colorari valeat . *ibid. num.*9.

Obſervantia præbet juſtam credulitatem excluſivam litis calumnioſæ . *ib.n.*12. p.216

Cum legitimo Contradictore abſoluta ſuſcitari amplius nequit . *dec.*221.*num.*14.T.2. p.270.

Qui poſtquam laceſſitus , ſententiam favorabilem obtinuit , ſemel tantum in Judicio comparuit , & quidem ſub patrocinio Congregationis S. Ivonis , unique contrariæ Deciſioni acquievit , is temeritate , ac pertinacia in litigando notari nequit . *deciſ.*24. *numer.*4. Tom.1. p.85

Extinguitur per renuntiationem puram , & abſolutam orientem ex agnitione mali juris , non vero ſi renuntietur ob aſſecutionem alterius Beneficii , & favore Patronorum ſimul cum Præſentato in Cauſa exiſtentium . *deciſ.*25. *num.*5.Tom.1. p.88

Quia tunc ſaltem quoad iſtos lis adhuc pendet . *ibid.num.*6.

Deſerta non dicitur niſi vel per expreſſam delegationem , vel per lapſum triginta annorum, vel per ſententiam ſuper deſertione emanatam . *ibid.num.*7.

Cum Inſtantia de jure Canonico ſit perpetua . *ibid. n.*8. *deciſ.*148. *num.*5. T.1. p.554

Vt lis pendere dicatur , requiritur prævia citationis relaxatio , intimatio , & reproductio . *dec.*28. *num.*5.T.1. p.102

In fraudem Patronorum quando mota cenſeatur . *ibid.num.*13. p.103

Judex injuſtas moras præcidere , & litem ad finem perducere debet . *deciſ.* 74. *numer.*18. Tom.1. p.255

Quæcumque lis per renuntiationem extinguitur . *deciſ.*135. *num.* 3. & 14.T.1. p. 504. & *dec.*150.*num.*2.Tom.2. p.2

Ex judicialibus oppoſitionibus lis dicitur conteſtata . *dec.*148. *num.*1.T.1. p.554

Ex Reſervatione jurium in Petitorio examinandorum eruitur pendentia litis . *ibid. num.*3.

Vt deſerta dici poſſit , requiritur vel animus expreſſus , vel tacitus inductus per lapſum 30. annorum , vel ſententia Judicis . *ibid. num.*4.

Ad oſtendendam continuationem Litis ſufficit animus ex conjecturis deductus *ib.n.*6. p.555

Clauſula -- *ſine præjudicio* -- facultatem tribuit proſequendi litem in devolutivo . *deciſ.*149. *num.*6.Tom.1. p.557

Tres ſententiæ conformes faciunt rem judicatam , & litem extinguunt , niſi interpoſita, ac obtenta fuerit appellatio . *ibid.n.*9. p.558

De jure Canonico ſemper vigere dicitur , niſi per ſententiam declaretur deſerta . *ibid.n.*10.

Neque per ſolum temporis lapſum perimitur , ſed ulterius conſtare debet de animo eam deſerendi . *ibid. num.*11.

Calumnioſa lis , proprie non eſt lis , nec facit beneficium litigioſum . *ibid.num.*12. p.559

Inter Patrem , & Filium lites de jure ſunt exoſæ , & cito finiendæ . *deciſ.* 234. *numer.* 8. Tom.2. p.321

Non dicitur temere litigare , nec eſſe in dolo , qui ſe opponit exceſſivę prætenſioni Adverſarii.*deciſ.*266.*num.*2.T.2. pag.427

Vbi vero agitur de debito non certo ob expreſſam obligationem , ſed per Peritum liquidando , temere litigare non dicitur appellationem proſequens . *ibid. num.*3.

Et temere non litigat hæres Beneficiatus allegando cautelam Angeli pro ſuis creditis . *ibid.num.*4. p.428

Renuntians Liti , renuntiare non intelligitur rebus ſub ea non cadentibus . *deciſ.*273. *n.*5. Tom.2. p.452

LITERÆ APOSTOLICÆ .

Juſtificatæ celerem executionem merentur . *deciſ.*20. *num.*3. p.75., & *dec.*48.*num.*2.p. 165., & *deciſ.*95. *num.*3. p.342., *deciſ.*146. *num.*1. p.549., *deciſ.* 148. *n.*2. T.1.p.554., *deciſ.* 194. *n.*1.p.168., *deciſ.*201.*n.*2.p.193., *dec.*215.*n.* 2. p.245.T.2., *dec.*83.*n.*1. T.1.p.291., *deciſ.*257. *nu.*4.Tom.2. p.391

Vbi agitur de executione Literarum , non vero de earum reformatione ad formam ſupplicationis , non attenditur , niſi expreſſum in Literis . *dec.*206. *num.*5. T.2. p.214

In forma gratioſa expeditis Literis Apoſtolicis idoneitas Proviſi probata præſumitur in Dataria , nec ab executore diſquirenda eſt . *deciſ.*20.*num.*2.Tom.1. p.75

Literę *pro præſentato* cum derogatione medietatis vocum juſtificatæ ſunt exequendæ . *deciſ.*64.*num.*6.p.223.& *deciſ.*105. *num.*1.T.1. pag.394.

Præferunt Judicium mere executivum, & poſſeſſorium . *deciſ.*83.*num.*10.T.1. p.293

Suffragiorum pluralitas per ſe ſufficit ad juſtificationem Literarum Apoſtolicarum.*dec.*131. *num.*1.Tom.1. p.296

Quæ ideo executionem merentur . *ibid. num.*2.

Juſtificatæ , exequendæ ſunt ad excluſionem illarum , quæ vitio ſubreptionis , & obreptionis laborant . *ibid.num.*18. p.486.

Juſtificatio quoad qualitates perſonales ſatis educitur ex forma gratioſa, ſub qua expeditæ fuerunt. *deciſ.* 146. *num.* 1. T. 1. p.549. & *deciſ.* 194. *num.* 2. pag. 169. *deciſ.* 246. *num.* 1. p.349. *deciſ.* 257. *num.* 1. T. 2. p.390
Juſtificatæ ſunt ſtatim exequendæ. *deciſ.* 149. *num.* 1. T. 1. *deciſ.* 159. *num.* 8. *dec.* 164. *num.* 1. p.53. *deciſ.* 172. *num.* 1. T. 2. pag.448.
Nec pro iiſdem retardandis iotrat arbitrium, quod a jure regulatur. *deciſ.* 149. *num.* 2. T. 1. p.557
In forma gratioſa juſtificatæ præſumuntur, antequam expediantur. *ib. num.* 3. & *dec.* 172 *num.* 2. Tom. 2. p.96
Non juſtificatæ non ſunt exequendæ. *deciſ.* 164. *num.* 10. Tom. 2. p.54
Conditionales, conditione non purificata, non ſunt exequendæ. *deciſ.* 166. *num.* 1. T. 2. p.60
Literis noo expeditis Gratia non attenditur. *deciſ.* 259. *num.* 25. Tom. 2. p.402

LIVELLA.

Per decurſum longi temporis Monialis integre ſatisfacta præſumitur de ſuis livellis. *dec.* 114. *num.* 7. Tom. 1. p.24
Vide *Monialis*.

LOCA MONTIVM.

In materia Locorum Montium omnimoda fides præſtatur Secretario Montium. *deciſ.* 52. *n.* 3. Tom. 1. p.185
Fructus locorum Montium debent reſtitui a die motæ litis, ſaltem in linea damnorum, & intereſſe. *ibid. num.* 4.
Quando loca Montium non venduntur ad vitam, ſed pure in proprietate, tunc vincula ſuper illis exiſtentia remanent incerta, & eventualia. *deciſ.* 94. *num.* 10. T. 1. p.337
Loca Montium vinculata, ubi vincula ſunt valde remota, vendi ſolent pretio vero, & currenti. *ibid. num.* 4. p.339.
Quando loca Montium venduntur ad vitam Gravati, pretium ſolet conſiſtere in Scut. 25. aut 30. pro quolibet loco, non vero ubi venditur eorum proprietas cum vinculo Fideicommiſſi eventualis. *ibid. num.* 16.
Vinculis obnoxia æſtimari ſolent in Scutis 60. pro quolibet. *deciſ.* 247. *num.* 3. Tom. 2. p.354
Duplici vinculo obnoxia æſtimari ſolent in Scut. 60., unico vero in Scutis 75. *ibid. n.* 8. pag.355.
Sed etiam unico vinculo obnoxia aliquando æſtimantur io Scutis 60. juxta caſuum circumſtantias. *ibid. num.* 9.

LOCA PIA.

Ceſſio ſine compenſatione a Locis Piis fieri nequit. *dec.* 212. *num.* 5. T. 2. p.278
Donatio, & remiſſio præſertim ſummæ conſpicuæ in Loco Pio, cui ſimiles liberalitates ſunt interdictæ, non præſumuntur. *dec.* 56. *num.* 11. Tom. 1. p.196



In concurſu duorum Locorum Piorum privilegia privilegiis conquaſſantur. *dec.* 126. *n.* 32. Tom. 1. p.468

LOCATIO.

Tacite renovata continet eadem pacta, quæ in antecedenti erant adjecta, *deciſ.* 14. *n.* 10. p.49., & *deciſ.* 40. *num.* 24. & *ſeq* T. 1. p.139
Et quando tacite cenſeatur prorogata. *deciſ.* 40. *num.* 15. & 16. T. 1. p.138
Lex in locatione addita, ut, non facta diſdicta, locatio cenſeatur renovata cum iiſdem pactis, & conditionibus, afficit quoque Filios conductoris, Pupillos, & Minores, etiam non adhibitis in renovatione ſolemnitatibus Statuti. *ibid. num.* 25. p.139
Renovata cenſetur ex uſu rei conductę penes Conductorem permanente, finita prima locatione. *deciſ.* 223. *num.* 5. T. 2. p.274
Et renovatio cenſetur facta cum eadem pignorum obligatione, iiſdemque pactis, & conditionibus io prima locatione conventis. *ibid. n.* 6.
Secundi novennii non eſt una, & eadem cum locatione primi novennii, ſed eſt penitus nova, & diverſa. *ibid. n.* 7.
Locatio continuata præſumitur, quoties Locator a continuatione non diſſentit. *ib. n.* 18. p.277
Fortius concurrentibus factis Locatoris eam præſeferentibus. *idib. num.* 19.
Si renovatio Locationis fiat in vim pacti expreſſi in Inſtrumento exarato ab initio ejuſdem Locationis, creditum Locatoris etiam ex cauſa pęnſionum ultimi novennii deſumit ſuam anterioritatem uſque a tempore ſtipulationis pręd. Inſtrumenti tam contra Conductorem, quam contra Tertium; ſecus vero ſi renovatio tacite fiat. *dec.* 50. *num.* 2. T. 2. p.173
Locatio Bonorum Eccleſię ad triennium cum pacto, quod, non facta diſdicta, intelligatur renovata ad aliud triennium, cenſetur renovata ex novo, & tacito conſenſu inducente novum contractum, eſt tamen caſus valde dubitabilis. *ibid. num.* 13. p.175
Verba futuri temporis adjecta continuationi locationis deſignant actum continuandi, non tempus, a quo hypotheca incipere debet. *ibid. num.* 15. p.176
Fideicommiſſarius ſtare debet Locationi bona fide a gravato factę. *dec.* 226. *n.* 2. T. 4. p.284
Sive ſit Succeſſor univerſalis, ſive particularis. *ibid. n.* 3.
Gravatus tenetur ſtare locationi a Teſtatore factæ. *ibib. num.* 4.
Locatio rei profanę ad novennium non dicitur ad longum tempus. *ibid. num.* 5.
Pactum renovandi, ſeu continuandi ad novennium non efficit locationem ad longum tempus, quando non eſt obligatorium, ſed contrahentes mediante diſdicta reſilire poſſunt. *ibid. num.* 6.

Et in hoc caſu Relocatio ditur contractus omnino novua. *ibid. num.7.* p.285
Ad probandam læſtonem in locatione, inſpici bebet tempus ejuſdem locationis, non vero poſterius. *ibid. num.*8.
Simplex prorogatio, & continuatio locationis afficit dumtaxat conſentientes eidem prorogationi. *deciſ.*253. *n.*10. *&* 12. T.2. p.274
Vide *Diſdicta*,
Vide *Relocatio*.

LOCATOR.

Locatoris Creditum an deſumat anterioritatem a die tacitæ renovationis, vel a die primæ locationis. *deciſ.* 15. *a num.*5. T.1. p.55
Ob reſervationem dominii, & hypothecę præfertur quibuſcunque Creditoribus. *ibid. num.*14. p.57
Locator ſuper fructibus rei locatæ de jure præfertur cuicumque Creditori etiam anteriori. *deciſ.*223. *num.*23. T.2. p.278
Multoque magis ſi concurrat pactum, & reſervatio ſpecialis hypothecę. *ibid. n.*24.
Ob non ſolutas penſiones, poteſt Conductorem expellere, & caducitatem acceptare. *deciſ.*163. *num.*4. T.1. p.51
In poteſtate Locatoris, ac cujuſvis alterius non eſt hypothecam retrotrahere in pręjudicium tertii. *dec.*253. *num.* 11. T.2. p.374
Vide *Penſio in profanis*.

M

MALA FIDES.

Quando mala fides interveniſſe dicatur in hęrede gravato alienante. *deciſ.6. num.*5. *& ſeq.* p.19., *& deciſ.*30. *num.*3. *&* 4. T.1. p.105
Ex ſimplici conteſtatione Litis ante purificationem fideicommiſſi non contrahitur mala fides. *dec.*123. *num.*17. T.1. p.453
Oritur ex ſcientia rei alienę. *deciſ.*165. *num.*9. Tom.2. p.57
Concurrente mala fide, fructus lucrari nemo poteſt. *ibid. num.*10.
Conſtitutus in mala fide non facit fructus ſuos, ſed tenetur ad reſtitutionem. *deciſ.*252. *n.*3. Tom.2. p.370

MANDANS. MANDATARIUS.

Mandatario per ignorantiam indebitum ſolvente, mandanti competit condictio pecuniæ indebitæ, perinde ac ſi ipſe ſoluiſſet. *dec.*181 *num.*10. T.2. p.126
Et de ratione. *ibid. num.*11.
Actus voluntarius nullam exceptionem tribuit adverſus Mandantem. *dec.*269 *n.*3. T.2. p.441
Vide *Procurator*.

MANDATUM.

Ad probandas partitaa fuiſſe ſolutas de mandato alicnjus, proferri oportet ipſum Mandatum. *dec.*79. *n.*4. T.1. p.273
Procuræ Mandatum ſuppletur a ſubſequenti actus ratificatione. *dec.*262 *n.*13. T.2. p.413

MANDATUM JUDICIS.

Relaxandum eſt contra Bona omnium Coobligatorum. *dec.*200. *num.*1. T.2. p.188
Relaxatum in vim ſententię validæ, & juſtæ eſt exequendum. *dec.*46. *num.*1. T.1. p.156
Contra obligatum ex publico Inſtrumento mandatum eſt exequendum. *deciſ.*93. *num.*1. Tom.1. p.334
Ante expeditionem Mandati creditum eſt omnino liquidandum. *dec.* 136. *num.*5. T.1. p.507
Relaxatum pro Cambio extincto eſt injuſtum. *deciſ.*137. *num*2. T.1. p.510
Relaxatum pro credito fundato in publico Inſtrumento eſt exequendum. *deciſ.*174. *n.*1. Tom.2. p.99
Patiens Expeditionem, & executionem Mandati, ratificare dicitur obligationem, in cujus vim illud expeditum fuit. *dec.*187 *n.*11. Tom.2. p.144
Mandata expedita pro credito oriente ex publico Inſtrumento obligatione camerali munito exequenda ſunt. *deciſ.*265. *n.*1. T.2. p.423
Vide *Executio*. *Executor*.

MANUS MORTUÆ.

Deficiente Inſtrumento Inveſtiturę, & Emphyteuſi jam pluries ad extraneos perventa, non admittitur pęna caducitatis ob alienationem in Manus Mortuas. *dec.*250. *n.*1. T.2. p.403

MANUTENTIO.

In quacumque Judicii parte impertiri ſolet. *deciſ.*216. *num.*11. Tom.2. p.251
Debetur legitime, non vero nulliter poſſidenti. *dec.*217. *num.*1. Tom.2. p.253
Injuſtus Detentor non eſt manutenendus. *ibid. num.*16. p.255
Et ejus poſſeſſione, etiam priori, non obſtante, manutentio danda eſt bonum jus habenti. *ibid. num.*17.
Quaſi poſſidenti debetur manutentio. *dec.* 13. *num.*1. T.1. p.44. *& dec.* 57. *n.*3. T.1. p.197.
Præſertim ſi quaſi poſſeſſio nitatur titulo. *deciſ.*13. *num.*2. Tom.1. p.45
In Judicio ſummariiſſimo manutentionis ſufficiunt leviores probationes. *deciſ.*57. *num.*4. Tom.1. p.198
Et de ratione. *ibid. num.*5.
Quæ vero probationes admittantur. *ibid. num.6. & ſeqq*
Non debetur poſſidenti nomine precario, ſed tantum poſſidenti jure dominii. *ibid. num.*10.
Contra Dominum non datur manutentio. *deciſ.*57. *nu.*18. p.200
Ut exceptio retardet manutentionem, quomodo debeat eſſe probata. *ibid. num.* 19.
Sed non ſufficit probatio per Teſtes. *ib. n.*20
Neque ſolutiones Canonis, ſi fuerint extractæ non citata parte. *ibid. num.*21.

Vel ſi ſint ad alia Bona, & aliam cauſam referibiles. *ibid. num.* 22.
Deficiente poſſeſſione non eſt locus manutentioni. *ibid. num.* 27. p.201
Sequitur aſſiſtentiam boni juris, & immemorabilem poſſeſſionem. *deciſ.* 228. *n.* 1. T.2. p.290
Sequitur poſſeſſionem. *deciſ.* 238. *num.* 1. Tom.2. p.332
Debetur habenti pro ſe actus poſſeſſorios, puta recognitionem in Dominum. *deciſ.* 254. *n.* 1. Tom.2. p.383

MASCULINITAS.

Repetita quando non cenſeatur. *dec.* 26. *num.* 4. & *ſeqq.* Tom.1. p.93

MASCULUS.

Verba quoties ad magis declarandam vocationem Maſculorum ex Maſculis inſervire poſſunt, non debent trahi ad inducendam vocationem Maſculorum ex Fœminis. *deciſ.* 12. *num.* 19. Tom.1. p.43
Prælatio Maſculorum expreſſa in parte diſpoſitiva cenſetur repetita in conditionali, ubi agitur de iiſdem perſonis. *deciſ.* 66. *num.* 2. & *ſeq.* Tom.1. p.226
Ex onere dotandi Feminas omnium Deſcendentium impoſito Maſculis, eruitur prælatio eorundem Maſculorum. *ibid. num.* 4. p.227.
Quando in parte diſpoſitiva per modum regulæ injungitur prælatio Maſculorum, hæc pro inducenda ejus repetitione in conditionali loquente de iiſdem perſonis, non eſt ſimplex conjectura, ſed clara voluntas. *ibid. num.* 5.
Quod ſi de diverſis Perſonis agatur, tunc defectus verborum relativorum influit in excluſionem repetitionis. *ibid. num.* 6.
In primo autem caſu identitatis perſonarum nihil obſtat repetitioni prelationis, quod onus quoque dotandi feminas repetitum non fuerit. *ibid. num.* 8.
Quæ dicta ſunt de repetitione prælationis Maſculorum, habent locum, etiamſi Fideicommiſſum non ſit agnatitium. *ibid. num.* 10. pag. 228
Volita per Teſtatorem prælatione Maſculorum in tota deſcendentia, tam Maſculina, quam fœminina, ſit tranſitus ad diverſas Lineas, non habita ratione Fœminarum. *ibid. n.* 12.
Maſculi etiam Remotiores, & diverſæ lineæ quando excludant fœminas proximiores. *deciſ.* 76. *per tot*, Tom.1. p.260
Sub vocatione *Filiorum*, & *Deſcendentium Maſculorum* comprehenduntur tam Maſculi ex Maſculis, quam Maſculi ex Fœminis. *deciſ.* 132. *num.* 4. p. 489. *deciſ.* 139. *num.* 4. Tom.1. p.521
Per duplex medium fœmininum quando cenſeantur admiſſi. *deciſ.* 132. *num.* 29. & 30. Tom.1. p.493
Limita, ſi Mater fuit nomine proprio appellata, & proſpectum fuerit veræ dumtaxat, & naturali agnationi. *ibid. num.* 32. p.494
Vide *Fœmina*. Vide *Linea*.

MATER.

De jure communi Mater pro virili ſuccedit cum fratribus defuncti. *dec.* 47. *num.* 2. T.1. p.160
Intellige *ut num.* 4.
Si vero a Statuto excludatur, reſervata legitima, hæc debet eſſe tertia portionis inteſtatę. *ibid. num.* 3.
Conſtitutio Dotis facta per Matrem reſolvitur in fidejuſsionem, exiſtente Patre primario obligato. *deciſ.* 74. *num.* 5. T.1. p.254
Vide *Legitima*.

MATRIMONIUM.

Pares cum paribus Matrimonio copulari conſueverunt. *deciſ.* 84. *num.* 15. Tom.1. p.302
Impedimentum Conſanguinitatis in gradu prohibito dirimit, & annullat Matrimonium. *deciſ.* 227. *num.* 1. Tom.2. p.287
Dubietas Juris præſervat Matrimonium ab invaliditate. *ibid. num.* 5. p.288
Scienter contrahens cum Conſanguinea, nequit illa vivente aliam ducere; ſecus ſi ignoranter. *deciſ.* 231. *num.* 1. Tom.2. p.311
Scientia autem ad hunc effectum, tamquam facti, & involvens delictum non præſumitur. *ibid. num.* 2.
Et excluditur ex depoſitione jurata Conjugum, & reſponſionibus in calore judicii datis. *ibid. num.* 3.
Immo de jure excluditur ex quacumque veriſimili, & probabili cauſa. *ib. n.* 5. p.312.
Neque ſufficit ſcientia generica, & ſpeculativa impedimenti. *ibid. num.* 6.
Quæ ſcientia in hac materia debet eſſe cum dolo conjuncta. *ibid. num.* 7.
In dubio impedimenti Conſanguinitatis abſtinendum eſt a contractu. *ibid. num.* 12.
Dubietas tamen præſervat a prædicta inhabilitate. *ibid. num.* 13.
Ex poſtpoſitione denuntiationum dolus non evincitur, nec exurgit inhabilitas ad alia Matrimonia. *ibid. num.* 15.
Matrimonio ſoluto, nulla alia jura affinitatis ſubſiſtunt, preterquam ad novas nuptias impediendas. *deciſ.* 272. *num.* 4. Tom.2. p.448

MELIORAMENTA.

Exceptio Melioramentorum non eſt apta retardare immiſſionem, niſi concludenter probetur impenſum, & melioratum habito reſpectu ad ſtatum antiquum. *deciſ.* 96. *numer.* 12. Tom.1. p.352.
Ad decernendam quantitatem melioramentorum debet ſegregari ſtatus Bonorum antiquus a moderno. *deciſ.* 104. *num.* 1. & 11. Tom.1. p.389
Alias enim diſcerni nequit ſtatus modernus antiquum ſupponens. *ibid. num.* 2.
Neque dignoſci, quid impenſum, & melioratum ſit. *ibid. num.* 3.

Se

Sed quando ob incorporationem, & confuſionem ædificiorum dicta ſegregatio fieri nequit, tunc recurrendum eſt ad annuos fructus, quos ante meliorationem reddebat res alienata, & excedentes conſtituunt ſtatum modernum, & pretium Melioramentorum. *ib.num.*4. & 15.

Ad ſtatuendam quantitatem Melioramentorum debet probari quid impenſum, & quid melioratum, & refici id, quod minus eſt. *ibid. num.*11. p.391

Ut ex reditu Melioramentorum eruatur ipſorum pretium, calculantur tria pro centenario. *ibid. num.*16. p.392

Quod tamen procedit in Domibus Locatis Hebræis, ſi ante quantitatem fructuum excedentium antiquum reditum detrahatur ſumma bonificari ſolita univerſitati Hebræorum. *ib.n.*17.

Quia alias calculantur quatuor pro centenario. *ibid. num.*18.

Concurrente totali immutatione, quantitas Melioramentorum regulatur a combinatione reditus antiqui, & moderni. *deciſ.*173. *n.*1. Tom.2. p.97

Non probant mutationem tituli, & conveniunt etiam Salvianiſtæ. *deciſ.*276.*n.*10.T.2. p.461

MENSIS.

Februarius eſt unus ex Menſibus S. Sedi reſervatus. *deciſ.*83. *num.*2.p.292.*dec.*95.*num.*1. Tom.1. p.342

Septembris, ſtante alternativa, eſt reſervatus S. Sedi. *dec.*146.*num.*3.T.1. p.549

Maji eſt de reſervatis S. Sedi. *deciſ.*172. *num.*3. Tom.2. p.96

Aprilis eſt reſervatus S.Sedi juxta *Reg.* 9. *Cancell. dec.*257. *num.*2.T.2. p.390

MERCATOR.

Teſtimoniis Mercatorum circa quantitatem cambiorum ad pecunias tranſmittendas plena fides adhibetur. *deciſ.*61. *num.*2.T.1. p.210

Vide *Contractus trinus*. *Negociator*.

MINISTER.

Dominus impugnare nequit calculum ſui Miniſtri. *dec.*14. *num.*17.T.1. p.51

Quoties oſtendi nequit ad probandum creditum, niſi calculus proprii Miniſtri, & ille non appareat immoderatus, creditum remanet probatum. *ibid. num.*29. p.54

MISSA.

Idem ſuffragium conſequitur Anima Fundatoris, ſive per unum, ſive per alium Miſſæ celebrentur. *dec.*17.*num.*1.Tom.1. p.64

Beneficiatus, vel Cappellanus dumtaxat obligatus ad ſolam Miſſæ celebrationem, pro quo onere percipit emolumentum ex Redditibus Beneficii, ſpecialem eleemoſynam percipere licite poteſt pro Sacrificii applicatione. *deciſ.*133.*num.*15.T.1. p.499

In dubio tamen volita etiam cenſetur applicatio, proindeque nequit Beneficiatus aliud ſtipendium accipere. *ibid.num.*16.

Ad hunc enim effectum requiritur expreſſa voluntas Benefactorum. *ib.num.*17.

Vide *Sacerdos*.

MOBILIA.

Si oculis Æſtimatorum ſubjici nequeant, æſtimantur habita ratione qualitatum, cum quibus deſcripta fuerunt. *dec.*55. *n.*1. T.1. p.193

Et Rota ad determinandum eorum pretium quo utatur arbitrio. *num.*2.

Mobilium amplius non exiſtentium peritia fieri poteſt, modo diligenter, & individue in Inventario deſcripta fuerint. *deciſion.*67. *num.*4. Tom.1. p.230

Ubi loco Mobilium ſubrogata ſunt bona inconſumptibilia, ſemper repeti poſſunt, non obſtante conſumptione eorundem Mobilium. *deciſ.*98. *num.*6. T.1. p.359

Vide *Fideicommiſſum quoad reſtitutionem*.

MODUS.

Adimpleri valet etiam poſt quæſitum Emolumentum. *deciſ.*128. *num.*8. T.1. p.479

Defectus modi tribuit dumtaxat actionem ad petendum implementum. *deciſ.* 135. *num.*5. T.1. p.504. & *dec.*150. *num.*3. T.2. p.2

Quoties præcedit emolumentum, & onus ſubſequitur, diſpoſitio ſemper eſt modalis. *deciſ.*263. *num.*2. T.2. p.416

Etiamſi Teſtator uſus ſit materiali verbo conditionem importante. *ibid. num.*4.

Onus impoſitum per viam modi reſolvitur in merum conſilium, quod impune ſperni valet. *ibid. num.*7. p.417

Vide *Legatum*.

MONACHUS.

Juſpatronatus Monacho competens acquiritur Monaſterio, in quo ille profeſſionem emiſit. *deciſ.*48. *num.*13. T.1. p.167

Ac propterea jus præſentandi ſpectat ad ejus Abbatem, & Monachos, vel de eorum conſenſu ad prædictum Monachum, non autem ad Monaſterium, ubi ipſe degit. *ibid. num.*14.

Alioquin præſentatio aliter facta eſt nulla. *ibid. num.*15.

Et ejus nullitas utpote excluſiva juris comprçſentati allegari poteſt a Compræſentato. *ibid. num.*16.

Quando pro Monaſterio teſtimonium facere valeat. *deciſ.*57. *num.*7. T.1. p.198

Conſervatio artificialis agnationis importat excluſionem Monachorum, etiam profitentium in religione capaci Bonorum. *dec.*193. *num.*13. Tom.2. p.165

Intellige hoc verum eſſe, ubi agitur ad effectum perpetuo excludendi Subſtitutum; ſecus ſi temporaliter tantum ad vitam Monachi, qui conſervare dicitur jura ſanguinis, & agnationis. *ibid. num.*14. p.166

Atque

Atque ita quidem, ut ab hujuſmodi temporali ſucceſſione excludi nequeat, niſi per conjecturas evidentes, & excluſionem neceſſario inducentes. *ibid. num.* 15.

Immo plures Doctores tenent attendendam eſſe in praxi excluſionem tantum expreſſam, ſpreta illa, quæ ex conjecturis elicitur. *ibid. num.* 16., & *deciſ.* 261. *num.* 13. Tom.2. p.408

Cum Statu Religioſo non eſt incompatibile onus conſervandi actificialem Agnationem. *deciſ.* 193. *num.* 19. Tom.2. p.167

Quod procedit in Primogenituris tam Italiæ, quam Hiſpaniç. *ibid. num.* 20.

Monaſtica Profeſſio non cauſat inhabilitatem ad temporaliter ſuccedendum in quibuſvis Fideicommiſſis, & Primogenituris etiam agnatitiis. *dec.* 214. *num.* 10. p.243., *deciſ.* 261. *num.* 9. T.2. p.407

Quia nec Monachus, nec Monialis ob profeſſionem amittunt jura ſanguinis, & Agnationis. *deciſ.* 214. *n.* 11. p.243. *dec.* 261. *n.* 10. Tom.2. p.407

Neque conjecturę in contrarium admittuntur, niſi ſint efficaciſſimæ. *dec.* 214. *n.* 12. p.243

Onus aſſumendi nomen, cognomen, & Inſignia Teſtatoris etiam a Profeſſis impleri valet. *ibid. n.* 14. p.243

An pro temporaliter excludendis Regularibus requirantur conjecturę excluſionem expreſſe præſeferentes, vel ſufficiant, ſi eam tacite inducant, remiſſive. *dec.* 261. *n.* 11. T.2. p.408

MONASTERIUM.

Ut privilegia exemptiva Monaſteriis competant, neceſſaria eſt expreſſa derogatio Decreti *Concilii Viennen. relat. in Clementina dudum de Sepultur. dec* 133. *n.* 8. T.1. p.498

Vide *Erectio*.

MONETA.

Pretium calculatur juxta conſuetudinem loci contractus. *dec.* 141. *n.* 6. T.1. p.533

Et declarantur Auctoritates in contrarium. *ibid. n.* 5.

MONIALIS.

Per decurſum longi temporis Monialis integre ſatisfacta præſumitur de ſuis Livellis. *dec.* 114. *num.* 7. Tom.1. p.24

Dotes Monialium conſiſtere nequeunt, niſi in pecunia numerata. *deciſ.* 120. *num.* 10. Tom.1. pag.445.

Sub appellatione *di Femmine Maritate* non veniunt Moniales. *deciſ.* 261. *num.* 17. Tom.2. pag.408.

Neque veniunt ſub vocatione Feminarum, ſi Teſtator reſpiciat non ſolum ad conſervationem, ſed etiam ad propagationem familiæ. *ibid. num.* 18.

MORA.

Ante declarationem non contrahitur mora. *deciſ.* 128. *num.* 4. Tom.1. p.478

Præſertim ſi ab hujuſmodi declaratione dependeat capacitas petendi Bona in eo, qui moram allegat. *ibid. num.* 5.

Deficiente mora, ceſſat obligatio reſtituendi fructus. *ibid. num.* 9.

Vide *Renuntiatio*.

MULIER QUOAD OBLIGATIONEM.

Beneficium Vellejani, ac privilegium medietatis Dotis ceſſat in obligatione in cauſa propria a muliere emiſſa, in contractu ultro citroque obligatorio. *deciſ.* 195. *numer.* 5. Tom.2. p.172

Ab Uxore pro viro emiſſa abſque legitima cauſa ex Statuto Urbis eſt ipſo jure nulla. *deciſ.* 199. *num.* 2. T.2. p.186

Liberatio bonorum filiorum, & hæreditariorum Viri a ſubhaſtatione præbet Mulieri juſtam cauſam ſe obligandi. *deciſ.* 200. *num.* 14. & 16. T.2. p.191

Et de veritate Cauſæ dubitari nequit, interveniente Decreto Judicis, & Proximiorum interventu. *ibid. num.* 15.

Pro ſublevando Viro ab ære alieno, & conſervandis ejus bonis hæreditariis Mulier efficaciter ſe obligat. *ibid. num.* 16.

Etiamſi Creditores non urgeant, nec ſubhaſtatio ſit imminens, dummodo ſemper parata ſit, veluti quando concurrit obligatio Cameralis. *ibid. num.* 17.

MULTIPLICUM.

Pertinentia Multiplici, & bonum jus probatur ex clara voluntate Teſtatoris. *deciſ.* 225. *n.* 1. Tom.2. p.281

Non obligatus ad faciendum Multiplicum ex contractu, vel quaſi contractu, vel ex commiſſo, non tenetur ad damna & intereſſe ex ejus remiſſione provenientia. *deciſ.* 266. *n.* 1. Tom.2. p.426

MUTUUM.

Palliatum facilius excluditur in Negociatore. *deciſ.* 46. *num.* 4. T.1. p.156

# N

NEGLIGENTIA.

Debitor tenetur ad damna, & intereſſe, quæ Creditor ſubire cogitur ob negligentiam in ſolvendo debito. *deciſ.* 210. *num.* 6. Tom.2. p.232

Concurrente in Ceſſionario Cenſus negligentia cauſante inexigibilitatem, & Bona fide in Cedente, ab hoc non debentur fructus loco damnorum, & intereſſe. *deciſ.* 211. *num.* 9. Tom.2. p.236

Adminiſtrator, & Ceſſionarius ad exigendum ſegnes tenentur de nominis deterioratione, non vero Creditor agens contra Debitorem Debitoris. *deciſ.* 14. *num.* 15. T.1. p.51

Mandatum ante mortem Dotantis expeditum, ſed

ſed pro cujus executione nunquam actum fuit, majorem negligentiam oſtendit. *dec.*44. *num.*14.Tom.1. p.151

Ex facto alieno impeditus nequit de negligentia notari. *deciſ.*184. *num.*6.T.2. p.134

Vide *Ceſſionarius*.

NEGOCIATIO. NEGOCIATOR.

Mutuum palliatum facilius excluditur in Negociatore. *deciſ.*46.*num.*4.T.1. p.156

Amiſſionem Lucri Negociatores damnum appellant. *ibid.num.*8. p.157

Pondus negociationis non conſiſtit in materiali Scriptione Literarum, & Epiſtolarum. *deciſ.*203.*num.*17.Tom.2. p.207

NEPOTES.

Quoad legitimam ſucceſſionem Aviæ intrant in locum Parentum defunctorum. *deciſ.*116. *num.*12.Tom.1. p.432

Vide *Filii in conditione poſiti*.

NOBILITAS.

Probationes Nobilitatis Petentium habitum Religionis hieroſolymitanæ confici debent a Commiſſariis per comparationem Scripturarum cum ſuis originalibus, non ſolum in loco nativitatis, ſed etiam originis quatuor Familiarum. *deciſ.*84. *num.*1. Tom.1. p.298

Sed ad evitandas impenſas acceſſuum reportari ſolet Indultum Apoſtolicum, ut liceat dirigere probationes nobilitatis in unico loco coram Commiſſariis a M. Magiſtro deputatis, qui ſine neceſſitate acceſſus ad loca originis, remittunt Proceſſum ita confectum Melitam. *ibid. num.*2.

Petentes habitum probare tenentur generoſam nobilitatem quatuor Familiarum, nempe Patris, Matris, Aviæ paternæ, & Aviæ maternæ. *ibid. num.*3. p.300

Eaque quoad Linguam Italiæ pertingere debet in unaquaque Familia tempus duorum ſæculorum. *ibid. num.*4.

Latus autem paternum eſt præcipuum. *ibid. num.*5.

Ex conſpicuis muneribus Gubernatoris Inſulæ, & Pro-Regis exurgit non mediocris, ſed clarior nobilitas. *ib. num.*13. p.302

Solæ divitiæ nobilitatem non tribuunt, non leve tamen illius adminiculum conſtituunt. *ib.num.*16. p.303

Antiqua affinitas cum nobiliſſima Fmilia exuberat pro probanda nobilitate duorum Sæculorum. *ibid. num.*17.

Officia, gradus, honores, & munera nobilia dicuntur illa, quæ talia reputantur in ea Civitate, in qua exercentur. *ibid. num.*18.

Et ex eorum exercitio probatur nobilitas requiſita in Religione hieroſolymitana. *ibid. num.*19.

Stemma priſcis temporibus non erat proprium, niſi familiarum nobilium. *ib. num.* 20.

Proindeque inſervit probationi nobilitatis in Religione hieroſolymitana. *ibid. num.*21.

Probstio nobilitatis derivans ab ore Regis ſuperat quodcumque genus demonſtrationis. *ibid.num.*22. p.304

De anno 1600. circiter titulus *Perilluſtris* non tribuebatur, niſi viris Nobilibus, præſertim a perſonis potentibus. *ibid. num.*24.

Statim, & ictu oculi non naſcitur. *ib. num.*25.

Sed ex longa majorum ſerie, ſplendore, & claritate deſcendit. *ibid. num.*26.

Orlundus ex Regnis Hiſpaniarum, etſi petat habitum in Lingua Italica, nobilitatem probare non tenetur, niſi centum annorum juxta præſcripta Linguæ Hiſpanicæ. *ibid.n.*30. pag. 306.

Ex affinitatibus, & cognationibus nobilibus oſtenditur conſervatio, & augmentum nobilitatis. *ib.num.*29.

Anno 1500. circiter titulus *Illuſtris* non dabatur, niſi Nobilibus. *ib. num.*34. p.307

Munus Vicarii Generalis in Sicilia ſemper collatum fuit nobilibus primi Ordinis, & a Religione Hieroſolymitana paſſim approbatum tanquam initium nobilitatis. *ibid. num.*36.

Ab exercitio munerum nobilium, affinitatibus illuſtribus, & communi fama, abunde comprobatur nobilitas. *ibid.num.*38.

Duobus ab hinc ſæculis titulus *Magnifici* deſignabat eximiam nobilitatem. *ibid. num.* 39.

Teſtibus Magiſtratum Civitatis conſtituentibus in materia nobilitatis fides eſt adhibenda. *ib. num.*40. p.308

Ex officio Capitanei titulo *Nobilis*, & interventu in conſilio Civitatis, in qua adeſt diſtinctio Nobilium, probatur nobilitas. *ibid. num.*41.

Quamvis conſilio Civitatis interſint tam Nobiles, quam Cives, tamen diſtinctio Nobilium a Civibus, titulus nempe Nobilium iis duntaxat attributus, & Civium excluſio a muneribus, quæ ſolis Nobilibus conferuntur, veram nobilitatem probant. *ibid. num.*42.

Deſumpta ab exercitio officiorum, quæ alias admiſſa fuerunt a Religione tamquam probantia generoſam nobilitatem, non ſubjacet ulteriori cenſuræ. *ibid. num.*43.

Qui more Nobilium vivens decoratur titulo *Nobilis*, ac munera nobilia exercet, conſervat nobilitatem paternam. *ibid. num.*44.

Publici Repræſentantes Civitatis in materia nobilitatis fidem faciunt. *ibid. numer.* 48. pag.309.

Teſtes ſanguine, & dignitatibus illuſtres ad probandam nobilitatem pro admiſſione ad habitum Melitenſem, plurimi reputantur. *ibid. num.*49. p.310

Ex quo in diuturna contradictione, & oppugnatione Nobilitatis alicujus, nihil detectum fuit eam obumbrans, infertur, nullam in ea macu-

maculam ſuſpicionis adeſſe. *ibid. num.* 53. pag.311.

NOMEN.

Perſonæ ejuſdem nominis, & cognominis diſtinguuntur ex denotatione loci originarii. *deciſ.*105.*num.*14.Tom.1. p.397

NOMEN DEBITORIS.

Creditor poſtquam acceptavit, & elegit nomen Debitoris, nequit amplius ab acceptatione recedere. *deciſ.*40. *num.*27.T.1. p.140

Abſorptum ab anteriore hypotheca, dici nequit reale, & ſubſiſtens, unde pro eo cedens tenetur de evictione. *deciſ.* 141. *num.* 16. Tom.1. p.535

Et ad liberationem a moleſtiis. *deciſ.* 142. *num.*2.Tom.1. p.536

Hypotheca, aut dominium ſuper nominibus Debitorum tamdiu durat, quamdiu illa exiſtant in poteſtate, & dominio Debitoris. *deciſ.*253.*num.*29.Tom.2. p.379

NOMINATIO.

Subſtituti nominatio facta ab hærede ad id facultatem habente perinde reputatur, ac ſi facta fuiſſet ab ipſomet hæredis auctore. *deciſ.*18.*n.*2.Tom.1. p.67

NOTARIUS.

Clauſulæ potius referri poſſunt ad ſtilum Notariorum, quam ad contrahentium voluntatem. *deciſ.*59.*n.*7.Tom.1. p.228

Additio conditionis, vel alterius peculiaris facti referri nequit ad ſtilum Notariorum. *ib. n.*9.

NOTULA.

In Inſtrumento non inſerta, non probat, niſi demonſtrata ejus identitate. *deciſ.* 274. *n.*7. Tom.2. p.421

NOTULA JURATA.

Ementes pretio intrinſeco ab Eccleſiaſticis aquam Vitis, ſtare debent circa quantitatem expenſarum notulæ juratæ, ab iiſdem Eccleſiaſticis dandæ. *deciſ.*43. *num.*1.T.1. p.188

Salvianiſta poſt aliquod tempus exhibere tenetur notulam juratam omnium fructuum perceptorum. *deciſ.*175.*num.*1.T.2. p.103

Qua vel nullo modo, vel minus legitime exhibita, ſatisfactus præſumitur. *ib. num.*2.

In exhibitione notulæ, Salvianiſta, ultra diſtinctum calculum, præſtare quoque debet juramentum ſuper realitate ejuſdem notulæ. *ibid. num.*4. p.104

Inſtrumentum erroneum non probat fructuum perceptionem, nec deſervire poteſt vice notulæ juratæ. *ibid. num.*5.

Vide *Salvianiſta*.

NOVATIO.

Per dilationem conceſſam Debitori cenſus ad extinguendam ſortem in pluribus ſolutionibus, non dicitur inducta novatio, ita ut fructus amplius non currant. *deciſ.*200. *num.*2. & *ſub num.*5.T.2. p.188

Ob præſervationem priſtinorum Jurium excluditur novatio, & extinctio cenſus. *ib.n.*7.

Etiamſi alias novatio ex pactis adjectis oriretur. *ibid. num.*8. p.193

Pactum regreſſus ad primæva jura inducit novationem. *deciſ.*209.*num.*5.T.2. p.228

Et de ratione. *ibid.num.*6.

Excluſa remanet, quoties actus non eſt novus, ſed præcedentis promiſſionis executio. *ibid. num.*7.

Acceſſoria, & famulativa præcedenti contractui non inducunt novationem. *ibid. num.*8.

Non intrat, ubi jura præſervata fuerint. *dec.*209 *num.*9. p.228.

Factum oriens ex præcedenti contractu excludit novationem. *ibid.n.*11. p.229

Per novationem extinguitur quælibet præcedens obligatio. *dec.*145. *num.*18. T.1. p.548

Qui ſe fundat in novatione, novum debet pactum concludenter oſtendere. *deciſ.*169.*n.*18. Tom.2. p.79

Factum negativum, ad aliam cauſam referibile, nequit inducere novationem. *ibid.n.*21. p.80.

Societatis novatio excluditur, ſi nec ex ſcriptura, nec ex adnotatione in antiquo libro ſociali probetur. *ibid. num.*32. p.85

NULLITAS.

Rejecta per Signaturam nequit amplius proponi. *deciſ.*162.*num.*2.T.2. p.44

Nullitates ſero, & poſt ſecundam ſententiam allatæ ſpernendæ ſunt. *dec.*259.*n.*5.T.2.p.398

NVNTIVS APOSTOLICVS.

Facultas Nuntii Hiſpaniarum circa collationem Beneficiorum reſtringitur ad Beneficia, quorum reditus non excedunt valorem 24. Ducatorum auri de Camera computatis incertis, & diſtributionibus quotidianis. *deciſ.*20. *num.*4. Tom.1. pag.75., & *deciſ.*172. *num.*8. p.66., & *deciſ.*194.*num.*6.T.2. p.169

Quare Proviſus ab eo probare concludenter debet non exceſſum tanquam ſuæ intentionis fundamentum. *deciſ.* 20. *num.* 5. T.1. p.75. & *deciſ.*194. *num.*7.Tom.2. p.169

Alias enim impedire nequit Literarum Apoſtolicarum executionem. *deciſ.*20. *num.*6. T.1.p.76.*deciſ.*194.*num.*8.T.2. p.169

Confert tantum beneficia S. Sedi reſervata. *deciſ.*178.*num.*4.Tom.2. p.348

Conferre dumtaxat valet Beneficia vacantia in Menſibus reſervatis, nec excedentia valorem 24. ducatorum auri de Camera. *deciſ.*257.*num.*3.T.2. p.390

Et hæc facultas conferendi Beneficia cumulative Nuntio competit cum Summo Pontifice, ita ut habeat locum præventio *ib.n.*5. pag.391.

Collatio Nuntii Apoſtolici eſt nulla, ſi non præcedat juſtificatio veri valoris Beneficii. *ibid. num.*9.

NURVS.

Vide *Alimenta*.

# O


OBLIGATIO.

NEmo venire poteſt contra propriam obligationem. *dec.*198.*num.*7.T.2. p.156

Facta nomine hæredum, & ſucceſſorum eos ligat. *deciſ.*59. *num.*12.T.1. p.205

Ex obligatione conditionata, & reſolutioni obnoxia non acquiritur jus firmum. *deciſ.* 68. *num.*8.Tom.1. p.236

Adimpleta per unum ex contrahentibus ſua obligatione, etiam alter ſuam adimplere debet. *deciſ.*73. *num.*3.T.1. p.251

Reſtricta ad certas perſonas, ad alias extendi nequit. *deciſ.*167. *num.*12.T.2. p.66

Concurrente præſertim diverſitate rationis. *ibid. num.*13.

Suſcepta ſub fide aſſertionis alterius ex Contrahentibus non prodeſt aſſerenti, niſi juſtificata aſſertione. *deciſ.*250. *num.*2.T.2. p.360

Se obligans relative ad Inſtrumentum præcedentis Contractus, dicitur ſe obligare dependenter ab eodem, non vero abſolute. *ib. num.*7. p.361

Interpretationem literalem non recipit obligatio cameralis. *deciſ.*264. *num.*7.T.2. p.421

Vide *Mulier quoad obligationem*.

OBLIGATIO CAMERALIS.

Inſtrumentum obligatione camerali munitum exequi debet. *deciſ.*199.*num.*1.T.2. p.185

Ex obligatione camerali oritur via executiva. *deciſ.*209. *num.*1.T.2. p.227

Quæ a Signatura approbata dicitur per Reſcriptum: *Alteri, qui ad legitimam* — *ibid. num.*2.

Tribuit facultatem variandi, & agendi, vel contra Debitorem, vel contra Fidejuſſorem. *deciſ.*61. *num.*10.T.1. p.210

OBLIGATIO SOLIDALIS.

Creditor agere poteſt contra obligatum in ſolidum eum debitore. *dec.*61.*num.*1.T.1. p.208

Obligatus in ſolidum habetur tamquam principalis Debitor. *dec.*137. *num.*1.T.1. p.510

Et ad ſolvendum adſtringi poteſt. *dec.* 184. *num.*1.Tom.2. p.133

Nec liberatur, donec debitum effective fuerit ſolutum. *ibid. num.*2.

Subrogatus dicitur loco principalis Debitoris, & uterque in omnibus caſibus obligatur. *ib, num.*4. & *deciſ.*264. *num.*2.T.2. p.420

Ceſſio jurium eſt pretium ſolidalis obligationis. *deciſ.*184.*n.*9.T.2. p.133

Repudiatio hæreditatis non prodeſt ei, qui nomine proprio, & ſolidaliter ſe obligavit. *deciſ.*248. *num.*3.T.2. p.357

OBLIVIO.

Excluſa remanet, ſi non interceſſerint niſi quatuor anni. *dec.*82.*n.*23.T.1. p.288

OBREPTIO.

Ex falſi narratione oritur obreptio. *dec.*28.*n.*6 Tom.1. p.10.

Quæ impedit Literarum executionem. *ibi num.*7.

Literæ Apoſtolicæ obtentæ ſub prætextu litis inſubſiſtentis, obreptitiæ ſunt, & inexequibiles. *deciſ.*135.*num.*4.T.1. p.501

Vide *Subreptio*.

OBSERVANTIA.

Antecedens de jure talis præſumitur, qualis fuit conſequens, non probato contrario. *deciſ.*206.*n.*10.T.2. p.216

Longæva an præſtet quemcumque poſſibilem meliorem titulum fundationi contrarium; remiſſive. *ibid. num.*11.

Præbet juſtam credulitatem excluſivam litis calumnioſæ. *ibid. n.*12.

Proximior fundationi, & immediata magis attendenda eſt, quam duo actus diſcontinui. *deciſ.*215.*n.*10.T.2. p.246

Etiamſi alter eorum efformet ultimum ſtatum. *ibid. n.*11.

Multum obſervantiæ defertur. *deciſ.*216.*n.*16. Tom.2. p.251

Non probata non attenditur. *dec.*217.*num.*10. Tom.2. p.254

Strictinſque probanda eſt, ſi directe repugnet diſpoſitioni juris. *ibid. num.*11.

A qua in dubio recedi non debet. *ib. n.*12.

Obſervantiæ omnino ſtandum eſt. *deciſ.* 32. *num.*10.Tom.1. p.112

Obſervantia, & conſuetudo declarant, quid in aſſignatione conceſſum fuerit. *dec.*57.*n.*26. Tom.1. p.201

Partium obſervantia eſt optima interpres earum intentionis. *deciſ.*72.*n.*12.T.1. p.249

Declarat quid comprehenſum fuerit in diſpoſitione. *dec.*95.*n.*25.T.1. p.346

Actus arbitrarii non inducunt obſervantiam quoad alios. *deciſ.*157.*num.*12.T.2. p.36

Ex unica contradictione ſtatim ſublata haud manet longa obſervantia, ſed potius confirmata. *deciſ.*166.*n.*12.T.2. p.62

Eſt optima interpres legum, conſtitutionum, & Statutorum. *deciſ.*188. *n.*3.T.2. p.147

Maxime ſi proxima ſit eorumdem compilationi. *ibid. num.*4.

Et promanet ex actibus contradictis, & judicialibus. *ibid. num.*5.

Eſt optima interpres qualitatis cujuſcumque Beneficii. *deciſ.*258.*n.*13.T.2. p.397

Præſertim quando eſt fundationi proxima. *ibid. num.*14.

ŒCONOMUS.

Legitimus Poſſeſſor Bonorum non poteſt juſte per Œconomi appoſitionem ab eorum poſſeſſione amoveri. *dec.*7.*n.*21.T.1. p.25

Factum Œconomi reputatur factum Domini. *deciſ.*40.*num.*13.Tom.1. p.138


Red-

Reddere rationem tenetur ſuæ adminiſtrationis. *ibid.num.*26. p.140

OFFICIALIS.

Vide *Redditio Rationis*.

OFFICIUM IN GENERE.

Honores, & privilegia, & indulta adnexa officiis amittuntur cum amiſſione officiorum, ſecus ſi Perſonæ inhæreant in compenſationem laboris in officiis Prælati. *deciſ.*268.*num.*17. Tom.2. p.436

OFFICIUM DIVINUM.

Ut Beneficiatus ſit capax recitandi Officium Divinum, ſat eſt, ut latine legere ſciat, etiamſi non intelligat quid legit. *deciſ.*109. *num.* 14. Tom.1. p.409

In recitatione enim Officii Divini major non requiritur capacitas, quam in recitatione Officii parvi. *ibid. num.*15.

ONUS.

Teſtator dum voluit, ut vocati inſignia, & nomen ſuæ Domus aſſumerent, eos vocaſſe non cenſetur, quibus tale onus non impoſuit, ſi eorum vocatio dubia ſit. *deciſ.* 44. *num.*9.Tom.1. p.150

Onus aſſumendi nomen, cognomen, & arma Teſtatoris non eſt extendendum, ſed ſtricte intelligendum. *deciſ.*193. *num.*17.T.2.p.166

Et reſolvitur in ſimplex conſilium, ſi adverſus contravenientes adjecta non ſit pœna caducitatis. *ibid. num.*18.

Vertitur in merum conſilium non poſita contravenientibus pœna. *deciſ.*214.*num.*13. p.243. & *dec.*261. *n.*12. Tom.2. p.407

Onus aſſumendi nomen, Cognomen, & inſignia Teſtatoris etiam a Profeſſis impleri valet. *deciſ.*214.*n.*14.T.2. p.243

Onus aſſumendi nomen proprium Teſtatoris impoſitum cenſetur Maſculis tantum, non fœminis. *ibid. num.*16.

Impoſitum per viam modi reſolvitur in merum conſilium, quod impune ſperni valet. *dec.*263. *num.*7. Tom.2. p.417

Habetur pro impleto, ubi inadimplementum non provenit ex facto proprio, ſed ex facto Tertii, & ex juſta cauſa. *ibid.num.*16.p.419

Vide *Monachus*.

OPINIO.

A communi D.D. opinione in dubio recedi non debet. *deciſ.*217. *num.*12.Tom.2. p.254

ORATIO.

Ordinatio continuativa inſtitutionis, & ſubſtitutionis habetur pro unica oratione ſimul unita, quamvis ejus partes regantur a proprio, & peculiari verbo. *deciſ.*51. *num.*11. Tom.1. p.181

Quod non procedit, ſi orationes, & ſubſtitutiones longo intervallo inter ſe diſtent. *ib. num.*12.

ORDINARIUS.

Reſervatione ſemota ad Ordinarium ſpectat collatio Beneficiorum Diœceſis. *deciſ.*42.*num.*4. Tom.1. p.146

Neque ejus juri Summus Pontifex cenſetur præjudicare velle. *ibid. num.*5.

Plene conſcius cenſetur de Statu Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, præſertim Eccleſiæ Cathedralis. *deciſ.*127.*num.*25.T.1. p.474

Proviſio, & Inſtitutio ab Ordinario expleta in Menſe reſervato, nullæ ſunt. *deciſ.*246.*n.*4. Tom.2. p.349

Enuntiativa etiam emiſſa ab Ordinario non probat qualitatem patronalem, immo neque præſentationem. *deciſ.*204.*num.*5.T.2.p.209

Ordinarii recognoſcere debent titulos Beneficiorum pro recognoſcendis eorum legitimis, aut illegitimis poſſeſſoribus. *ibid. num.*10.

ORDO. GRADUS. CONDITIO.

Diſtinctio Ordinum introducta fuit ad elegantiorem Hierarchiæ Eccleſiaſticæ dignitatem. *deciſ.*121.*num.*3.T.1. p.447

Ad vices impediti ſupplendas ſubſtitui debet perſona ejuſdem ordinis. *ibid. num.*4. & 6.

Quod procedit, etiamſi Dignitates, Canonici, & Presbyteri non conſtituant inter ſe diverſum corpus, ſed dumtaxat efforment lineam nobilioris, vel inferioris gradus. *ibid. num.*7. p.448

ORIGINALE.

Ex quibus alteratum cenſeatur. *deciſ.*182. *n.*4. Tom.2. p.128

# P

PACTUM.

NEmo venire poteſt contra pactum a ſeipſo exaratum. *deciſ.*198. *num.*7. T.2. p.181

Derogat diſpoſitioni juris. *deciſ.* 199. *num.* 7. Tom.2. p.186

Reſolutivum operatur, ut, ſtatim elapſo termino ad aliquid implendum dato, reſolvatur contractus. *dec.*200.*num.*4.Tom.2.p.189

Reſolutiva pacta locum non habent, niſi eveniente caſu reſolutionis. *dec.*9.*num.*2.Tom.1. pag. 31.

Standum eſt pactis, quæ vel a Contrahentibus, vel a Judice declinari non poſſunt. *deciſ.* 21. *num.*14.Tom.1. p.79

Pacta ſervanda ſunt. *dec.*73. *num.*1.T.1. p.250. *deciſ.*253.*num.*16. Tom.2. p.375

Vbi æſtimatio fieri debet in vim pacti expreſſi, lapſus longi temporis non concludit ejus interventum. *dec.*136.*num.*6.T.1. p.508

Per purificationem conditionis fit locus executioni pacti *deciſ.*144.*num.*5.Tom.1. p.541

Qualitas pacti ex ſpiritu contractus, & ex voluntate Contrahentium dijudicanda eſt. *deciſ.*145.*num.*4.Tom.1. p.545

Conceptum ſub conditionibus inadimpletis exequendum non eſt. *deciſ.*167.*n.*7.T.2. p.65

PACTUM REVERSIVUM.

Ubi agitur de Bonis ab origine Fideicommiſſariis, ad ipſius Fideicommiſſi commodum, ac favore vocatorum ſtipulatum cenſetur pactum reverſivum. *dec.* 144.*num.*6.T.1.p.542.

Quando pactum reverſivum appoſitum fuit non favore Extranei, ſed vocatorum ad Fideicommiſſum, non inducit novam diſpoſitionem, ſed continet reſolutionem aſſignationis, qua eveniente, Bona ipſo jure revertuntur ad Fideicommiſſum, abſque eo quod agi debeat ex ſtipulatu in ſuo congruo Judicio. *ibid. num.*8.

In donatione appoſitum efficit, ut, purificata conditione, Bona non ad alium, quam ad donantem pertineant. *deciſ.*145.*n.*2.T.1. p.545

Illudque in rebus de ſui natura ad hæredes tranſitoriis, ſecluſa expreſſa conventione in contrarium, nunquam cenſetur perſonale, ſed hæreditarium, non obſtante deſignatione Perſonæ, cum qua ſtipulatum fuit, & defectu mentionis hæredum. *ibid. num.* 3.

Purificato caſu reverſionis, Bona donata ſpectant ad hæredes Donantis, non donatarii. *deciſ.*229.*num.*2.T.2. p.302

Alligatum Perſonæ Matris, & filii tranſmitti nequit ad hæredes extraneos. *deciſ.*244.*n.*8. Tom.2. p.346

Vide *Dos in genere.*

PACTUM REDIMENDI.

Reſtrictum ad triennium vel æſtimari non valet. *dec.*94.*num.*18.T.1. p.339

Vel tantum in ſexta parte veri pretii *ibid. num.*19.

PAROCHIALIS. PAROCHIA.

In Parochialibus unitis non requiritur concurſus, ſed approbatio dumtaxat nominati præſtanda ab Epiſcopo. *dec.*33.*num.*1.T.1. p.143

Nec in earum proviſione agitur de collatione tituli, ſed ſimpliciter de deputatione Perſonæ, quæ loco Prælati exerceat curam actualem. *ibid. num.*2.

Datur Parochia habenti majorem numerum ſuffragiorum. *deciſ.*41.*num.*3.T.1. p.143

Parochiales, quæ cum concurſu, vel intra ſpatium ſex menſium ab Ordinario collatæ non fuerunt, reſervantur Sedi Apoſtolicæ. *deciſ.* 83. *num.* 3. p. 292. *deciſ.* 95.*n.*2. Tom.1. pag. 348

Actus Parochiales promiſcue cum Parochis exercelti ante diſtinctionem Limitum Parochiarum ſuffragari nequeunt ad oſtendendam competentiam ipſorum actuum poſt aſſignationem dictorum limitum. *deciſ.*127. *nu.*26. Tom.1. p.475

Vide *Ecelcſia Parochialis.*

Vide *Jura Parochialia.*

PAROCHIALITAS.

Si Eccleſia in titulum Parocho non concedatur, ſimplex admiſſio Parochi in eam, & adminiſtratio Sacramentorum ibidem ab eo expleta non concludit ejuſdem Eccleſiæ Parochialitatem, licet nulla alia Eccleſia Parochialis in loco adſit, modo jam adfuerit. *dec.*277. *n.*9. Tom.2. p.464

Et penes illam, licet dirutam, reſident Jura Parochialia, & diſtincta remanet ab Eccleſia, in quam proviſionaliter transfertur exercitium Curæ. *ibid. num.*10. p.465

PAROCHUS.

Petere nequit diſmembrationem ſuæ Eccleſiæ, & exemptionem a proprio munere, neque offerendo ſubſtitutos. *deciſ.*240.*num.*1.p.335. *deciſ.*249.*num.*1.Tom.2. p.357

Nec Epiſcopus eum liberare poteſt a functionibus Parochialibus etiam cum vitæ periculo fungendis. *deciſ.*240. *num.*2. Tom.2. pag.335

Juriſdictio Parochialis continetur in celebratione Matrimoniorum, baptizatione, & deſcriptione in propriis libris Baptizatorum, defunctorum, & in Matrimonium conjunctorum, ſi hæc propria auctoritate fiant. *ibid. num.*3. *dec.*249. *num.*2.T.2. p.357

In diſmembratione Parochialis audiendus eſt Parochus habitualis, & Patronus, non vero Rector, ſeu Vicarius actualis. *dec.*240.*n.*11. Tom.2. p.336

Et diſmembratio facta non vocato, neque audito Parocho habituali nulla eſt, *dec.*249. *num.*8.Tom.2. p.358

In omnibus actibus Eccleſiam ſuam tangentibus ſemper audiendus eſt. *deciſ.* 265. *numer.* 7. Tom.2. p.387

Jus peragendi funera, & tumulandi in Eccleſiis Collegiatis pertinet ad Parochum, non ad Canonicos. *ibid. num.*10. p.388

Exercere poteſt jura Parochialia in Eccleſiis non Parochialibus, ſitis intra fines ſuæ Parochiæ. *ibid. num.*11.

Per traditionem Eccleſiæ non cenſentur Parocho adempta jura ipſi prius competentia. *deciſ.*277.*num.*2.T.2. p.463

Qualitas ſimplicis, & ſine cura prædicata de Eccleſia tam in Translatione facta ab Ordinario, quam in confirmatione Apoſtolica, probat illam ad Parochum non pertinere ratione ſui tituli, & Jura Parochialia non exercuiſſe jure proprio. *ibid.n.*3. p.463

Jura ad Parochum in ſua Eccleſia pertinentia moderari, & reſtringi nequeunt, *ibid. n.*4.

Ex quo Eccleſia libere Capitulo conceſſa fuerit oſtenditur eam fuiſſe ſimplicem, & Parochum nomine precario in ea jura ſua exercuiſſe. *ibid. num.*5.

Conceſſio Eccleſiæ precario, & proviſionaliter a Capitulo facta Parocho non immutat favore ejuſdem Parochi jus Capituli. *ib.n.*6.

In

In rebus Eccleſiam ſuam tangentibus ſemper audiendus eſt. *ib.num.*7.

Vide *Diſmembratio. Jura Parochialia*.

PARS CONDITIONALIS.

Ex conditionali deſumitur interpretatio diſpoſitivæ, *deciſ.* 44. *num.*8.T.1. p.150

Non comprehendit alias Perſonas, quam diſpoſitive vocatas. *deciſ.*51.*num.*4.T.1. p.180

Conditiones appoſitæ in diſpoſitiva cenſentur repetitæ in conditionali, quæ cum illa unam quodammodo diſpoſitionem efficit. *deciſ.*76. *num.*19.Tom.1. p.265

Intelligi debet, quoad fieri poteſt juxta limites diſpoſitivæ. *deciſ.*99.*num.*28.T.1. p.369

PARS EXECUTIVA.

Tamquam acceſſoria intelligi debet juxta proœmialem & diſpoſitivam. *deciſ.*81. *num.* 13. Tom.1. p.284

PARTICIPIUM.

Præſens per ſe eſt indifferens ad tempus præſens, præteritum, & futurum. *deciſ.* 126. *num.*5.Tom.1. p.462

Per ſe tamen poſitum, plerumque intelligitur de tempore præſenti, conjunctum vero cum aliis verbis determinationem temporis ab illis accipit. *ibid. num.* 6.

In ultimis voluntatibus participium præſens, etiam abſolute poſitum refertur ad tempus futurum. *ibid. num.*8.

PARTITÆ.

Qui errat in una partita, ſuſpicari licet eum in aliis etiam erraſſe. *deciſ.*79.*num.*3.Tom.1. pag.273

Ad probandas partitas fuiſſe ſolutas de mandato alicujus, proferri oportet ipſum Mandatum. *ibid.num.*4.

Ex morte ſcribentis, & veritate, ac ſubſiſtentia Partitarum magnæ ſummæ, præſumuntur ſubſiſtentes, ac veræ aliæ etiam minores partitæ. *ibid.num.*7.

Summa, quæ vulgo dicitur *Somma di facciata* nullum ex ſui natura debitum præſefert. *deciſ.*168.*num.*9.T.2. p.71

Omiſſio adnotationis alicujus ſummę inter Partitas a Conſocio extractas, probat talem ſummam vere extractam non fuiſſe. *ibid. num.*10.

Summa in margine adnotata, nec in totali computo contenta, dicitur ſumma *di facciata*, nec ullum conſtituit debitum. *ib.n.*11.

Partita quando ſit potius *di facciata*, quam partita debiti. *deciſ.* 202. *num.* 6. & 9. Tom.2. p.199

PATER.

*Ultra* legitimam nil tenetur præſtare filio. *deciſ.*224. *num.*8.T.2. p.289

Non tenetur favore Filii ad expenſas non neceſſarias, niſi in ſubſidium. *deciſ.* 225. *num.*3. p.281.*deciſ.*245.*num.*2.T.2. p.374

Unde eas compenſare poteſt cum pecuniis ejuſdem filii.*deciſ.*225.*num.*4.p.281.*dec.*245. *num.*1. T.2. p.347

Neque in iis animus donandi præſumitur, quando filius aliunde eſt proviſus. *deciſ.*225. *num.*5.p.282.*dec.*245.*num.*3. p.347

Erogare poteſt in impenſas pro filio pecunias ejuſdem abſque ejus conſenſu, *dec.*225. *num.*8. Tom.2. p.282

Quando Pater jure valeat expenſas a Filio repetere. *dec.*245. *num.*3.T.2. p.347

Non concurrente aliqua donationis expreſſione, animus donandi in Patre ex quibus excludatur. *ibid.num.*4.

Ubi agitur de Patre ingenuo, & erga Filios liberali, quantitas expenſarum non requirit adeo rigidam probationem. *ibid. num.*5.

Prout quando agitur de compenſatione, non vero de repetitione. *ibid. num.*6.

Non adhibitis majoribus ſolemnitatibus, integrare nequit Perſonam filii pro contractu emptionis in ſui favorem tendente. *dec.*270. *num.*6.Tom.2. p.441

PATRONUS.

Patronis Laicis ad præſentandum competit quadrimeſtre. *dec.* 32. *num.*1. T.1. p.110. & *deciſ.*164.*num.*2.T.2. p.53

Intra quod non facta legitima præſentatione Beneficium devolvitur. *dec.*215.*n.*1.T.1.p.245

Alimenta ex fructibus Juriſpatronatus debentur Patronis ad egeſtatem redactis. *deciſ.*4.*n.* 10. Tom.1. p.13

Limita ſi habeat Uxorem divitem. *dec.*24. *num.*8. p.85

Variare in Præſentationibus minime licet Laicis Patronis. *deciſ.*4. *num.*24. p.15

Qui eſt in Turno dicitur abſolutus Dominus Juriſpatronatus. *deciſ.*28.*num.*1.T.1. p.101

Antequam Patronus privetur poſſeſſione præſentandi, petitorium debet per tres conformes abſolvi. *ibid.num.*4.

Inſtitutio debetur præſentato a vero Patrono intra legitima tempora. *deciſ.* 32. *num.* 2. Tom.1. p.110

Continuat in poſſeſſione, ſi Compatronus pro ſua rata dumtaxat præſentavit, & præſentatio pro illa tantum admiſſa fuit. *deciſ.*39.*num.*5. Tom.1. p.131

Exhibendo Ordinario præſentationem a Compatronis de ipſo factam, ſe præſentare non dicitur. *deciſ.*64.*num.*9.T.1. p.228

Ut incurrat pœnam juris præſentandi quid requiratur. *dec.* 109. *num.*12.T.1. p.408

Vacationem ſciens, nec præſentantes cenſentur præſentationi per Compatronos factæ conſentire. *dec.*130.*num.*22.T.2. p.5.

Quadrimeſtre Patronis Laicis conceſſum durat uſque ad finem ultimæ diei. *deciſ.*164.*num.*4. Tom.2. p.53

Vide *Præſentatio*.

Vide *Turnus*.

PAU-

PAUPERTAS.

Ad paupertatem demonſtrandam ſufficiunt leviores probationes, veluti depoſitiones extrajudiciales. *deciſ.*37.*num.*2.T.1. p.125

PECUNIA.

Concurrente obligatione reſtituendi pecunias prioribus, & potioribus, eæ ad hunc effectum dicuntur extantes. *deciſ.* 223. *num.* 3. p.274.*dec.*247.*num*5.T.2. p.354

Et Creditoribus prioribus reſtituendæ ſunt. *deciſ.*223.*num.*4.T.2. p.274

Creditor poſterior reportare tenetur ſummam pecuniarum Creditori anteriori competentem. *dec.*253.*num.*1.T.2. p.371

PENSIO REI LOCATÆ.

Pro credito Penſionum Locatori debetur prælatio adverſus quoſcumque Creditores tam ſuper fructibus Prædii. *deciſ.* 15. *numer.* 1. Tom.1. p.55

Quam ſuper Animalibus in eo exiſtentibus. *ibid. num.*2.

Maxime ſi ſuper iis dominium, ac ſpecialem hypothecam ſibi reſervaverit. *ibid. n.*3. & 14.

Super reliquis vero Bonis Conductoris proceditur cum regulis anterioritatis. *ibid. num.*4.

Ex perceptione Penſionum rei locatę bene probatur Poſſeſſio. *deciſ.*34.*num.*1.T.1. p.115

Inſtrumentum Locationis conſtituit rem claram, & plene fundat intentionem Locatoris ſuper conſecutione penſionis. *deciſ.* 40.*n.*9. Tom.1. p.137

Unde Conductor excipiens de ſterilitate, debet exceptionem ſuam concludenter probare. *ibid. num.*10.

Ut ex relatione Periti probetur, Penſionem ſuperare quantitatem fructuum, relatio debet reſpicere tempus initæ locationis. *ibid.n.*20. pag.139

Non præſumitur Conductorem conſentiri adjectioni pacti cum declaratione, quod ob illud minuatur penſio, niſi fructus reapſe quantitatem penſionis longe ſuperent. *ibid.num.*22.

Maxime ſi per plura Novennia Conductionem retinuit. *ibid.num.*23.

Prælatio pro penſionibus ſecundi novennii non datur Locatori, niſi a die inceptæ relocationis. *deciſ.*223.*num.*8. T.2. p.275

Præſertim reſpectu Tertii intermedio tempore cum conductore contrahentis. *ibid.n.*9.

Quando contrarium. *deciſ.* 50. *numer.* 2. & *ſeq.*Tom.1. p.173

In æſtimanda penſione Domus judicio Peritorum ſtandum eſt. *deciſ.*165.*n.*14.T.2. p.58

Vide *Defalcum*.

PENSIO ECCLESIASTICA IN GENERE.

Conventa ex propria Partium voluntate eſt ſimoniaca. *deciſ.* 150.*num.*15.T.2. p.4.

Secus ſi cum reſervatione conſilii Prudentum, & auctoritate ſuperioris. *ibid.num.*16.

Qui uni poteſt Beneficium addicere, alteri penſionem. *ibid.num.*17. p.5

PENSIO ECCLESIASTICA QUOAD TRANSLATIONEM.

Priores, Bajulivi, & Commendatarii Religionis Hieroſolymit. cum aſſenſu Titularis facultatem habent transferendi penſiones. *deciſ.*216.*num.*1.Tom.2. p.248

Nec requiritur conſenſus Magni Magiſtri, & Conventus, ſi translatio fiat in perſonas ejuſdem ordinis, ſecus ſi in extraneus. *ibid. num.*2. & 4.

Requiritur tamen dictus conſenſus in Reſignationibus, & Reſervationibus penſionum favore Reſignantium. *ibid.num.*3.

Examen capacitatis, vel incapacitatis Reſervantis, & Reſervatarii, ac juſtæ quantitatis penſionis non habet locum in translationibus. *ibid. num.*5. p.249

Translatio Penſionis perfectionem recipit a conſenſu Titularis; prædictum vero examen, & Bullarum expeditio reſpiciunt executionem, nec ullam conditionem ſuſpenſivam inducunt. *ibid. num.*9.

Inſtrumentum per Acta Cancellariæ Melevitanę requiritur in Reſervationibus Penſionum. *ibid.num.*14. p.251

Et loco Inſtrumenti prædicti ſufficit quicumque actus Notarii publici, puta Chirographus. *ibid. num.*15.

Translationes Penſionum a Privilegiatis fieri debent coram Notario, Teſtibus, & Executore in Eccleſiaſtica Dignitate conſtituto. *deciſ.*268.*num.*1.Tom.2. p.432

Et gaudent hoc privilegio transferendi penſiones in recompenſationem laborum, & intuitu perſonarum, nec illud amittunt finito officio Votantis. *ibid.num.*9. p.434

Privilegium transferendi Penſiones non continetur ſub quacumque ampliſſima conceſſione Privilegiorum, niſi ſpecifice etiam illud concedatur. *ibid. num.*11.

Unde neque revocatum dici poteſt ſub quacumque Privilegiorum revocatione, niſi ſpecialiter etiam illud revocetur. *ibid. num.*12.

Privilegia transferendi Votantibus Signaturæ Juſtitiæ conceſſa ſunt per modum Collegii, *ibid.num.*13. p.435

Conſtito de privilegio transferendi Penſiones, valide in jure a retentione ad translationem infertur. *ibid. num.*15.

Translatio Penſionis non eſt novum gravamen, & nova penſio, nec odioſa odio ſaltem irrationabili. *ibid. num.*16.

PERICULUM.

Per lapſum 30. annorum ceſſat probabilitas, & veriſimilitudo periculi ex cauſa evictionis. *dec.*94.*num.*12.T.1. p.338

PER-

PERIURIUM.

Non eſt præſumendum. deciſ. 231. num.4. T.2. pag.311

PERITIA.

Approbata per ſententiam cum acquieſcentia cæterorum creditorum nequit ab uno ex eis impugnari. deriſ.211. num.3.T.2. p.234

Facta de Mandato Judicis, citatis omnibus Creditoribus conſtituit Statum, & afficit alios omnes Creditores in eo Judicio non citatos. deciſ.221.num.6.T.2. p.267

Hæres nequit impugnare Peritiam a Defuncto in actis productam. deciſ.6. num. 1.Tom.1. pag.19.

Peritiæ extrajudicialis, & depromptæ ex libro, cujus legalitas non oſtenditur, nulla ratio eſt habenda. drciſ.52.num.15.T.1. p.187

Ad ſubvertendam judicialem Peritiam, requiruntur probationes excludentes poſſibilitatem in contrarium. drciſ.54.n.6.T.1. p.192

Deſumpta ex foliis informibus nihil probat. deciſ.104.num.9.T.1. p.391

Prout nec alia ad eam ſe referens. ibid. num.10.

Erronea in pluribus partitis attendi nequit, præſertim collata cum contrariis concludentibus probationibus. drciſ. 110. numer.13. Tom.1. p.413

Extrajudicialis, ac facta, Parte non citata, nil probat. deciſ.144.num.14.T.1. p.543

Debito tempore non impugnata, ſed cum qua ad ulteriora in cauſa proceſſum fuit, cenſetur acceptata, & approhata, ita ut nec amplius impugnari, nec de errore redargui valeat. deciſ.115.num.7.T.1. p.427

Niſi ille evidentiſſime probetur. ib.num.8.

Peritiæ approbatæ omnino ſtandum eſt. deciſ.151.num.4.T.2. p.8

Judicialis Peritia, a qua nec reclamatum, nec appellatum fuit,approbata, & acceptata cenſetur. deciſ.180.num.8.T.2. p.123

PERITUS. PERITIOR.

Societatis expenſis pro ejus liquidatione eligi debet. deciſ.9.num.11.& 14.T.1. p.32

In judicando, ad quem ſpectent expenſæ Periti, non tam inſpici debet, ad cujus inſtantiam is fuit electus, quam cujus commodum ejus relatio contineat. ibid. num.16.T.1. p.33

Relationes Peritorum ſolent dilationes, ac litea parere. drriſ.35.num.6.T.1. p.118

Relationi Periti, judicialiter, & citatis, atque auditis Creditoribus factæ ſtandum eſt. drciſ.36.num.13.Tom.1. p.122

Extrajudicialis, & pendente lite expiſcatus fidem non meretur. deciſ. 40. num. 21.T.1. pag.139

Non demonſtrato defectu Peritiæ jam confectæ, non eſt locus electioni novi Periti, ne inutiles circuitus fiant, & lites in infinitum protrahantur. deciſ.52.num.17.T.1. p.187

Deficiente ſubjecto peritiæ, electio Periti, tanquam inutilis non conceditur. drciſ.53.n.7. Tom.1. p.189

Perito ad propriam artem ſpectante plena fides eſt adhibenda. deciſ.69.num.16.T.1. p.240

Ad Peritum pertinet rationes dati, & accepti diſpungere, non computos ſemel approbatos revidere. drciſ.79.num.5.T.1. p.273

Relationi Periti judicialiter electi ſtandum eſt. deriſ.115.num.6.T.1. p.427

A relatione Peritorum tertio loco judicialiter electorum diſcedi nequit. deciſ. 90. num. 14. Tom.1. p.327

Judicio Periti aſſerentis ſibi notam eſſe qualitatem Terræ, plurimum fidei adhibetur circa quantitatem pretii Bonorum, non oſtenſa ſupervenientia Melioramentorum. ibid.n.15. pag.328

Relationi Periti Peritioris a Judice ex officio deputati ſtandum eſt. drciſ. 162. num. 4. Tom.2. p.47

Peritia Peritioris, quamvis ab aliorum Peritiis diſcordans, eſt attendenda. ibid.n.13. p.48

Fortius vero, ubi ab aliis Peritis ſubſcripta, & approbata eſt, & cum cæteris actibus concordat. ibid. num.14.

Præſertim ſi per longum tempus non fuerit adverſus illam reclamatum, immo acceptata fuecit. ibid.num.15.

Extrajudiciales non ſunt attendendi in concurſu Peritorum judicialium. ibid.num.21. p.50

PERSONA.

Diverſitas Perſonarum de jure præſumi debet ad ſervandam fidem actis publicis. deciſ. 84. num.45.Tom.1. p.309

Maxime ſi in id adſint adminicula. ibid. num.46.

PETITORIUM.

Reſpicientia petitorium non attenduntur in judicio executivo manutentionis. dec.95.n.31. Tom.1. p.347

PIGNUS.

Mater, & Tutrix Filiorum non tenetur ad redimenda pignora a Viro contracta, ſi fructus hæreditarii ſufficiant ad alendam Familiam. deciſ.36.num.15.Tom.1. p.123

Conſtitutio pignoris præſtat dumtaxat majorem ſecuritatem Creditori, non vero extinguit creditum, quod ſolum fieri poteſt a datione in ſolutum. deriſ.264. num.13.Tom.2. pag.422.

PISTORES.

Privilegium Piſtorum quoad prælationem ſuper Bonis Debitoris non habet locum contra habentes reſervationem dominii. drc.50. num.19.Tom.1. p.177

Pro credito pretii panis præfertur quibuſcumque Creditoribus anterioribus, & potioribus reſervationem dominii, & ſpecialis hypothecæ non habentibus. ibid. num.21.

PŒNA.

PŒNA.

Eſt ſtricte intelligenda, nec de caſu ad caſum extendenda. *deciſ.*188.*n.*1. & *deciſ.*231.*num.*14. Tom.2. p.312

PONTIFEX.

Scire præſumitur quæ juris ſunt, non quæ ſunt facti. *deciſ.*17. *num.*4.T.1. p.62

Nec Legem fundationis, ſtatuta, ac pacta tollere ſolet. *ibid. num.*5.

Derogare non ſolet juri alteri ex proprio facto quæſito, niſi de eo in ſupplici libello fiat mentio, & juſtacauſa accedat. *ibid.num.*16. pag.64.

Non tenetur inſtituere Præſentatum S. Apoſtolica vacante, ſed de Beneficio libere diſponere valet. *deciſ.*246. *num.*18.T.2. p.252

POSSESSIO IN GENERE.

Teſtes cum Inſtrumentis publicis convenientes pleniſſimeprobant poſſeſſionem.*dec.*124 .*n.*7. Tom.1. p.455

Retenta cenſetur potius jure proprio, quam alieno, & precario. *ibid. num.*9.

Quod certum eſt concurrente titulo. *n.*10

Etiam nullo, & invalido. *ibid. num.* 11. pag.456

Actus poſſeſſorii, ſi ſint multiplices, facti potius cenſentur jure proprio, quam precario. *ibid.num.*12.

Ex poſſeſſione longi temporis, puta decennali, excluditur præſumptio familiaritatis. *ibid. num.* 13.

Anteceſſoris poſſeſſio ſuffragatur ſucceſſori indignitate pro obtinenda manutentione. *deciſ.*228.*num.*14.T.2. p.293

In cauſa ſtatus, & univerſali, eamdem quoad omnes recipiente determinationem, poſſeſſio quoad aliquos ſuffragatur quoad omnes. *ib. num.*15.

Capienda eſt ad limites immiſſionis. *deciſ.*179. *num.*3.Tom.2. p.118

Fideicommiſſi Poſſeſſio transferri, & continuari nequit in alium, quam in Fideicommiſſarium. *deciſ.*254.*num.*4.T.2. p.381

Exceptione mutationis tituli non probata, poſſeſſio continuata cenſetur eodem titulo, quo adepta fuit. *deciſ.*276.*num.*4.T.2. p.460

Exhibens notulam fructuum perceptorum ad excludendam ſatisfactionem proprii crediti, fatetur ſe poſſidere titulo aſſociationis, non vero Dominii. *ibid.num.* 11. p.461

Intra decendium ad appellandum conceſſum capta eſt nulla. *deciſ.*25.*num.*9.T.1. p.88

Et titulo invalido innixa, & propria auctoritate, ac lite pendente apprehenſa eſt pariter nulla. *ibid.num.*11. p.89

Clauſulæ: *Dummodo jus alteri, & dummodo poſſeſſio ſit vacans* = referuntur dumtaxat ad jus validum, & poſſeſſionem legitimam. *ibid. num.* 12.

Capta intra terminum ad appellandum, eſt nulla. *deciſ.* 29. *numer.* 1. Tom. 1. pag. 105

Sed revalidatur, ſi tempore debito appellatio interpoſita non fuerit. *ibid. num.*2.

Nulliter capta ab eo, qui bonum jus habet, ad evitandum inanem circuitum, nec revocari, nec ſequeſtrari debet. *ib.num.*3.

Ex perceptione Penſionum rei locatæ bene probatur poſſeſſio. *dec.*34.*num.*1.T.1. p.115

Quæ proinde manutenenda eſt. *ibid. n.*2.

Continuatio poſſeſſionis ſtat in animo Poſſeſſoris, qui declaratur etiam per actum non productum. *deciſ.*39.*num.*5.T.1. p.132

In dubio poſſidere quis præſumitur jure proprio. *dec.*57.*num.*11. T.1. p.198

Teſtes vero deponentes de facto proprio, & de publica fama probant retentionem poſſeſſionis jure proprio. *ibid. num.*12.

Et poſſeſſio antiquiſſima præſumitur retenta jure proprio. *ibid.num.*13.

Moderna poſſeſſio quando remaneat probata. *dec.*75.*num.*9.*deciſ.*106.*num.*13.T.1. p.399

Probatur vero ex Teſtibus, immo ſuſtentatione litis. *deciſ.*96. *num.*5. T.1.*deciſ.*243. *num.*2.Tom.2. p.341

In judicio ſummariiſſimo retinendæ manutentio a poſſeſſione regulatur. *deciſ.* 124. *num.* 1. Tom.1. p.455

In quo admittuntur leviores probationes, veluti ſunt depoſitiones extrajudiciales. *ibid. num.*4.

Maxime ſi circa factum proprium verſentur. *ibid.num.*5.

Ex Teſtibus deponentibus de habitatione domus, ſatis probata remanet poſſeſſio habitantis. *ibid.num.*2.

Quod ſi inſuper deponant de locatione partis ejuſdem Domus, & exactione penſionum ab eodem habitante facta, tunc poſſeſſio etiam ſuperabundanter probata dicitur. *ibid.num.*3.

A Fratre præſumitur retenta jure familiaritatis, proindeque inefficax eſt ad manutentionem. *ibid.num.*8.

POSSESSIO IN BENEFICIALIBUS.

Poſſeſſio juris præſentandi tranſit in ſucceſſorem. *dec.*201.*num.*8.T.2. p.194

Donatarius, qui præſentavit etiam poſt revocationem Donationis eſt manutenendus in poſſeſſione. *ibid.num.*13.

Nullitas Inſtitutionis afficit etiam poſſeſſionem. *deciſ.*217.*num.*2.& *ſub num.* 15.T.2. p.251

Quæ ab illa tamquam a ſua Cauſa dependet. *ibid.num.*3.

Non obſtante poſſeſſione, etiam anteriori injuſti Detentoris, manutentio danda eſt Bonum jus habenti. *ibid. num.* 17. p.255

Poſſeſſio a manu Executoris Literarum Apoſtolicarum accepta juſta eſt. *ibid. num.*29. pag.257.

In capienda poſſeſſione illegitimus Poſſeſſor citan-

tandus non eſt, non obſtante clauſula = *Amoto* = *ibid.num.*30.

Præſertim ſi defenſionem non habeat. *ibid. num.*31.

Regula de triennali non favet poſſeſſioni pendente lite captæ, & titulo invalido innixæ. *deciſ.*25.*num.*13.T.1. p.87

Inſtrumentum poſſeſſionis captæ a Defuncto probat ipſius defuncti poſſeſſionem. *dec.* 149. *num.*4.Tom.1. p.557

Auctoris poſſeſſio tranſit ad ſucceſſores, & hæredes. *deciſ.*164.*num.*4.Tom.2. p.53

Nulliter capta, licet anterior, manutenibilis non eſt. *deciſ.*260.*num.*3.T.2. p.403

Beneficii poſſeſſio capta nemine citato, nec publicatis edictis, nulla eſt. *ibid.num.*4.

Præſertim quando Patroni præſentant uti ſinguli. *ibid. num.* 5.

Vide *Juſpatronatus*, & *Status quoad Beneficia*.

POSSESSOR.

Legitimus Poſſeſſor Bonorum non poteſt juſte per œconomi appoſitionem ab eorum poſſeſſione amoveri. *dec.*7.*num.*21.T.1. p.25

Præſumitur ex ſupervenientia novi tituli mutare cauſam poſſidendi, etiam ſecluſa declaratione. *deciſ.*9 & *num.*8.T.1. p.331

Præſertim ad excludendam uſurpationem rei alienæ. *ibid.num.*9.

Defenſione carens non eſt citandus, licet in Literis Apoſtolicis adſit clauſula = *Amoto* = *deciſ.*260.*num.*12.T.2. p.404

POSSESSOR IN BENEFICIALIBUS.

In capienda poſſeſſione illegitimus Poſſeſſor citandus non eſt, non obſtante clauſula = *Amoto* = *dec.*217.*num.*30.T.2. p.257

Præſertim ſi defenſionem non habeat. *ibid. num.*31.

Legitime poſſidens manutenendus eſt. *dec.*259. *num.*1.Tom.2. p.397

Præſertim ſi juſtum titulum, & Bonum jus habeat. *ibid.num.*2.

POSSESSORIUM.

In Judicio mere executivo, & poſſeſſorio attenditur nudum & materiale factum poſſeſſionis. *deciſ.*201.*num.*9.T.2. p.194

Et exceptiones remittuntur ad petitorium. *ibid. num.* 10

Quod poſſeſſorium non abſorbet, niſi juſtificetur per Partis confeſſionem, vel rem judicatam, vel publicum Inſtrumentum.*ibid. num.*11

PRÆCEPTUM.

Habens in ventre clauſulam -- *Si quis autem* -- reſolvitur in ſimplicem citationem. *deciſ.*89. *num.*19.Tom.1.p.323., & *deciſ.* 170.*nu.*22. Tom.2. p.88

PRÆEMINENTIÆ.

In materia præeminentiarum reſolutiones S. Congreg. Rituum obtinent vim legis, eaſque Rota exequi profitetur. *dec.*89. *num.*11. Tom.1. p.321

PRÆDILECTIO.

Teſtator prædiligendo aliquem in ſucceſſione, cenſetur prædiligere quoque illius liberos, ſive a Maſculo, ſive a Fœmina deſcendentes. *deciſ.*132.*num.*5.Tom.1. p.490

PRÆDIUM. PRÆDIA.

Per lapſum 40. annorum ſtatus prædiorum præſumitur immutatus. *deciſ.* 56.*numer.*2. Tom.1. p.194

Non conſtito de certo pretio Prædiorum, locus eſſe nequit taxæ legali quoad fructus. *ibid. num.*3.

Et probatio pretii non deſumitur ex locatione tempore diverſo facta, & alia Bona comprehendente, nec ex libris, in quibus promiſcue adnotantur reditus aliorum Bonorum, nec ex peritia extrajudiciali, neque ex folio informi ad alium finem in judicio exhibito. *ibid. num* 5.

PRÆLATIO IN GENERE.

Vide *Beneficium quoad Prælationem*.

PRÆLATIO IN SUCCESSIONIBUS.

Prælatio non datur, niſi inter Perſonas jus habentes in re, in qua eadem locum habet. *deciſ.*132.*num.*3.p.489.*dec.*139. *num.*2. Tom.1. p.520

Et non datur, niſi inter Perſonas æquale jus habentes. *dec.* 193.*num.*6.T.2. p.164

Atque ita perneceſſe includit vocationem eorum, qui per poſterius invitati fuerunt. *ibid. num.*7.

Maſculorum prælatio de jure intelligenda eſt in quolibet gradu, & linea. *ib.num.*8.,*dec.*214. *num.*5.p.280. & *deciſ.*261.*n.*6.Tom.2.p.407.

Maſculorum prælatio ſupra Fœminas continet indubiam earum vocationem *dec.*214. *num.*2. p.241., & *deciſ.*261.*num.*2.T.2. p.406

Dictio -- *ſemper* -- reſpiciens prælationem Maſculorum adjecta vel in principio, vel in fine Teſtamenti per orationem ſeparatam præſeferentem modum Regulæ, tribuit eiſdem Maſculis prælationem ſupra Fœminas diverſæ lineæ, ſecus ſi adjecta fuerit poſt quamcumque ſubſtitutionem, & lineam. *ibid.num.*5.p.407

PRÆLATIO QUOAD CREDITORES.

Creditor ex cauſa collectionis & conſervationis fructuum prefertur Creditori reſervationem dominii ſuper illis habenti, & de ratione. *deciſ.*50.*num.*20.T.1. p.178

Pro expenſis tam judicialibus, quam extrajudicialibus competit ſuper Bonis defenſis prælatio adverſus quoſcumque Creditores. *deciſ.* 78.*n.*12.p. 271. *deciſ.*119 *n.*5.T.1. p.441

Ita tamen, ut hæc prælatio afficiat proportionabiliter omnia bona ſub lite cadentia, non vero quodcumque corpus in ſolidum. *deciſ.*78.*num.*13.T.1. p.271

Vide *Creditor*. Vide *Piſtor*.

PRÆLATUS. PRÆLATURA.

Prohibitio deſcriptionis in albo Præiatorum non inducit privationem Prælaturę. dec.a68. num.6.Tom.a. p.433

Non decet quemquam adnotari in numero Prę- latorum, dum ſervus pœnæ manet. ibid. num.7.

Publice, ac ſolemniter agnitus, & honoratus uti Prælatus a primariis Miniſtris Papæ, & a Papa ipſo, dici nequit privatus dignitate Prælatitia. ibid.num.8.

PRÆSCRIPTIO.

Adverſus Eccleſiam vacantem non currit præſcriptio. decif.85. num.8.T.1. p.314

Hypotheca non præſcribitur contra Creditorem, non data in eo ſcientia alienationis vera, & certa, non autem præſumpta; dec.96. num.8.Tom.1. p.352

Ad præſcriptionem quaſi poſſeſſionis io jure præſentandi ſufficit quadragenaria. dec.105. num.4.Tom.1. p.394

Contra agere non valentem non currit præſcriptio. dec.106.num.6.T.1. p.398

Currit tamen, prout etiam contra ignorantem, ſi tempus ſit longiſſimum. ibidem num.7.

Contra non valentem agere non corrit præſcriptio Crediti, & negocii principalis, currit tamen præſcriptio *viæ executivæ*. ibid. num.8.

Eaque cepta contra Defunctum, perficitur contra ſucceſſores. ibid. num. 9. decif. 136. num.4.p.507

Contra actus facultativos vim non habet præſcriptio. dec.127.num.30.T.r. p.476

Interrumpitur per mutationem Perſonarum, & per judiciales ioſtantias. decif.174.num.20. Tom.2. p.102

Vide *Via executiva*.

PRÆSENTATIO.

Patronis Laicis ad pręſentandum competit quadrimeſtre, iotra quod noo facta legitima præſentatione Beneficium devolvitur. decif.215.num.1.T.2. p.245

Litera fundationis in præſentationibus ad unguem ſervanda eſt. ibid. num.4

Alias tam præſentatio, quam inſtitutio ſunt ipſo facto nullæ. ibid. num.5

Ætaa a Fundatore requiſita de tempore præſentationis, de illo præciſo tempore concurrere debet. ibid. num.12.p.247

Pręſentatio inhabilis ex defectu ætatis pure, non vero ſub conditione diſpenſationis expleta, oulla eſt, nec convalidatur per habilitationem poſt lapſum quadrimeſtris ſupervenientem. ibid.num.14. & ſeq.

Expleta a non exiſtente in quaſi poſſeſſione pręſentandi nulla eſt. decif.217.num.13.Tom.2. pag.254

Et facta contra legem fundationis, & in præjudicium vocatorum. ibid. num.14.

Quaſi poſſeſſio pręſentandi tranſit in ſucceſſorem. ibid.num.12. p.256

Præſentationes ad Cappellaniam diverſam ab ea, de qua quęritur, oihil probant. decif. 4. num.12.Tom.1. p.14

Ubi titulus non fuit expreſſus, quiſque cenſetur præſentare titulo ſibi competente, & magis proficuo. ibid.num.12.

Facta jure ſucceſſionia intelligitur facta pro illis ratis, quæ ad Authores pertinebant. dec.39. num.7.Tom.1. p.132

Ex præſentatione acquiritor jus certum ad Beneficium. dec.41.num.11.T.1. p.144

Uti in facto conſiſtens ab allegante probanda eſt. decif.48.num.19.T.1. p.168

Dat jus ad Inſtitutionem. ibid. num. 21.

Silentium Compatroni quando æquipollet pręſentationi, nullum alium effectum producit, quam præſervare jus præſentandi io futuris vacationibus. ibid.num.26. p.169

Aliud eſt adhærere præſentationi de ſe factæ, aliud præſentare alterum, ejuſque pręſentationi conſentire. dec.64.num.7.T.1. p.223

Patronus exhibendo Ordinario præſentationem a Compatronis de ipſo factam, ſe pręſeotare non dicitor. ibid.num.9

Qui proprię præſentationi adhæret, nihil agit in commodum compręſentati. ibid. num.10.

Clericatus utrum verificari debeat tempore oominationis, vel præſentationis. decif. 109. num.11.Tom.1. p.408

Patroni vacationem ſcientes, nec pręſentantes conſentire cenſentur præſentationi per Compatronos factæ. decif.150. num. 22. Tom. 2. pag.5

Poſt obitum Collitigantis nova pręſentatio, & inſtitutio pendente lite fieri nequeunt. decif.158.num. 3.p.37., & decif. 159. num.5. Tom.2. p.38

Quod declaratur procedere in terminis litis pendentiæ inter duos pręſentatos a diverſis Patronis. ibid. num. 4., & ibid. num.6. pag.39

Et quando Collitigans ſuperſtes jus ſuum deſumit a præſentatione, non vero a vocatione paſſiva. dec.158.Tom.2. p.37

Pro admiſſione ad cauſam ſat eſt de falſa præſentatione docere, ſive ea recte, ſive non facta fuerit. ibid.num.1.2., & 6.

Ex legitima præſentatione oritur jus quæſitum. dec.159.num.8. & 9.Tom.2. p.38

Quod pręſervatur per clauſulam -- dummodo -- decif.159.num.7

Præſentatio deficiente Inſtitutione, jus in re neque habitu tribuit. decif. 246. num. 7. Tom.2. p.350

Nominatio, & pręſentatio, etiam ab Ordinario admiſſa ante creationem Papæ, utrum ſuffi-

ſufficiat pro excluſione Reſervationum, vel cequiratur plenaria proviſio. *ibid. num.* 8., *& ſeqq.*

In dubio pręſentaſſe præſumitur in ultimo ſtatu, qui pręſentavit in penultimo. *dec.*260. *n.*15. Tom.2. p.404

Vide *Ætas*, *Compatronus*, *Patronus*.

PRÆSENTATUS.

Pręſentati de jure pręſumuntur pręditi qualitatibus expreſſe a Fundatore cequiſitis. *deciſ.*215.*num.*9.Tom.2. p.246

Beneficium debetur præſentato ab exiſtente in quaſi poſſeſſione. *deciſ.* 217. *num.*19.Tom.2. pag.256

Exiſtenti de genere vocatorum debetur Beneficium, etiam non pręſentato. *ibid.num.*27. *&* 28. p.257

Pręſentatus ab habente pro ſe ultimum Statum omnino pręferri debet in ejuſdem Beneficii inſtitutione. *deciſ.*3. *num.* 2., *&* 13. Tom.1. p.8

Omnis benigna interpretatio capienda eſt pro Pręſentato, qui ſit de ſanguine Patronorum, & Fundatoris in concurſu cum Pręſentato penitus extraneo. *deciſ.*109. *n.*20. Tom.1. p.410

Pręſentato intra terminum juris a legitimis Patronis debetur Inſtitutio. *deciſ.*150.*num.*18. p.5., *& dec.*159.*num.*1.T.2. p.38

Secus ſi præſentetur poſt juris terminum, quamvis a majori parte Patronorum. *deciſ.*150.*num.*19., *&* 23.Tom.2. p.5

Papa non tenetur inſtituere Pręſentatum Sede Apoſtolica vacante, ſed de Beneficio libere diſponere valet. *deciſ.*246. *num.*18. Tom.2. pag.352

A legitimo Patrono pręſentatus, & exiſtens de genere vocatorum manutenendus eſt. *deciſ.*260.*num.*19.T.2. p.405

Vide *Quaſi poſſeſſio*.

PRÆSENTIA.

A pręſentia ad traditionem inferri nequit. *deciſ.*14.*num.*26.T.1. p.53

Contumacia in non comparendo æquipollet præſentiæ, & acquieſcentiæ. *dec.* 40. *n.*29. Tom.1. p.140

Ex præſentia deſcriptioni non infertur ad traditionem. *ibid. num.*30

PRÆSERVARE. PRÆSERVATIO.

Preſervatio regreſſus ad Bona renuntiata ob ingreſſum in Religionem, ſi fiat dependenter a Diſpoſitione a S. Sede obtinenda, eſt valida. *deciſ.*21. *numer.*15.Tom.1. p.80

Dependentec autem facta intelligitur pec clauſulam -- *& omni alio meliori modo* -- *ib. num.*16.

Ita quidem, ut ſuperveniens Diſpenſatio omnino reſolvat quodcumque jus renuntiatariorum. *ibid.num.*17.

Reſervatio pręſervat jura, & actiones Reſervantis illæſas, ac veluti antea execcibiles. *dec.*137.*num.*16.Tom.1.p.516., *& dec.*164. *num.*7.Tom.2. p.54

PRÆSUMPTIO.

Veritati cedere debet. *deciſ.*211.*num.*8.Tom.2. pag.236

Juris pręſumptio non eſt elidibilis, niſi a probationibus undique claris, & evidentibus. *dec.*84.*num.*8.T.1. p.301

Inſidiarum præſumptio. Vide *Inſidiæ*.

PRÆTERITUM IMPERFECTUM.

Modi ſubjunctivi reſolvitur in futurum, & futura complectitur. *deciſ.*126. *num.*1.Tom.1. pag.461

PRÆVENTIO.

Facultas conferendi Beneficia cumulative Nuntio competit una cum Summo Pontifice, ita ut habeat locum pręventio. *deciſ.* 257. *n.* 5. Tom.2. p.391

Ad pręventionem juſtificandam, non actus pręparatorii, ſed collatio ſpectanda eſt. *ibid. num.*8.

PRESBYTERATUS.

Ad Presbyteratum requiritur ingreſſus in annum vigeſimum quintum. *deciſ.* 215. *num.*2. Tom.2. p.245

PRETIUM.

Collectæ pretia rerum diminuunt. *deciſ.* 211. *num.*5.Tom.2. p.235

Ad ſtatuendum pretium ſundi non attenditur Cataſtrum, ſed æſtimatio Peritorum percutiens tempus pręciſum. *ibid. num.*6.

Quando tempus eſt diverſum, nequit fieri illatio de pretio ad pretium. *deciſ.* 12. *numer.* 4. Tom.1. p.41

Succedit loco rei ex natura univerſalis concurſus Creditorum. *deciſ.* 223. *num.* 21. Tom.2. p.278

Et ex lege per Judicem præſcripta faciendi Depoſitum. *ibid. num.*22.

In probando pretio ſingula, quæ non proſunt, cuncta juvant. *dec.*90.*num.*17.T.1. p.328

Ex ſumma ſoluta pro obtinenda Inveſtitura deſumi nequit verum, & juſtum pretium Bonorum. *ibid.num.*18.

Vbi plura ſunt Vincula, magis minuendum eſt pretium rei venditæ. *deciſ.* 94. *num.* 9. Tom.1. p.337

Eventualitas; quæ pendet a revocatione Deciſionum, ſatis compenſatur per diminutionem pretii a Scut. 117. ad 68. 70. *ibid. num.*15. p.339

Quouſque in executionem pacti Bona per peritos non ęſtimantur, eorum pretium remanet incertum. *deciſ.*106.*num.*11.T.1. p.398

Ante æſtimationem pretium remanet incertum. *deciſ.*136.*num.*7.Tom.1. p.508

Juſtum rei pretium probatur ex judicio Peritorum. *deciſ.*247.*num.*4.Tom.2. p.354

Vide *Feudum*.

PRIMARIÆ PRECES.

A Concilio Tridentino ſunt ſublatæ. *deciſ.* 160. *num.* 4. Tom. 2. p. 41
Soliſque Imperatoribus ſunt præſervatæ. *ibid. num.* 5.
Non vero Archiepiſcopis, Cardinalibus, & aliis Præſulibus. *ibid. num.* 6.
Neque Electori Coloniæ, neque Treviren. & generaliter nemini. *ibid. num.* 7.
In Germania præcedunt Indultis, & Concordatis, quantumvis in ſuo robore exiſtentibus. *deciſ.* 166. *num.* 11. Tom. 2. p. 62

PRIMOGENITURA.

Bona ſubjecta Primogenituræ alienari nequeunt. *deciſ.* 62. *num.* 29. Tom. 1. p. 219
Ex natura ſua perpetuo durat favore omnium. *dec.* 132. *num.* 7. Tom. 1. p. 497
Et eſt incompatibilis cum Conſilio Oldradi. *ibid. num.* 8. p. 498
Perpetuitas Primogenituræ inducitur ex voto conſervandi agnationem in Maſculis tam ex Maſculis, quam ex Fœminis deſcendentibus, & deinde in ipſis Fœminis. *ibid. num.* 9.
Et ex quo ordinata fuerit juxta Leges Primogeniturarum Hiſpaniæ in quoſcumque de familia contemplata tranſeuntium. *ibidem num.* 10
Sub vocatione Filiorum Maſculorum in Primogenitura perpetua veniunt quoque Fœminæ. *dec.* 139. *num.* 27. Tom. 1. p. 528
Ad Primogenituram mere Agnatitiam, an Filia ultimi Agnati admittatur in excluſionem ſubſtituti extranei. *deciſ.* 185. *num.* 2. Tom. 2. pag. 137
Fideicommiſſarius tenetur recipere Bona facto Principis Primogenituræ ſubrogata. *dec.* 270. *num.* 1. Tom. 2. p. 439
Hæres beneficiatus Gravati tenetur ad reintegrationem Primogenituræ, non reddita ratione hæreditatis. *ibid. num.* 16. p. 444.
Vide *Inveſtimentum*,
Vide *Linea*.

PRIMOGENITUS.

Conſtito per conjecturas de Fideicommiſſo perpetuo pro filiis, nomen *Primogeniti* in ſingulari prolatum nihil aliud præſefert, quam ne duo ſimul ad ſucceſſionem admittantur. *dec.* 27. *num.* 15. Tom. 1. p. 97
Relatio ad Primogenitum certæ, & deſignatæ Perſonæ perpetuitatem non excludit. *ibid. num.* 16.
Nomen *Primogenitus* abſolute prolatum comprehendit tam Maſculum, quam Fœminam. *deciſ.* 185. *num.* 1. Tom. 2. p. 137

PRINCEPS.

Propriis ſubditis jus habet imponendi Collectas. *deciſ.* 210. *num.* 1. Tom. 2. p. 231
Beneficium Principis non ſe extendit ad eos, quibus Chirographi diſpoſitio non convenit. *deciſ.* 81. *num.* 1. Tom. 1. p. 281
Peccans in Principem non fruitur amplius ejus beneficiis. *deciſ.* 268. *num.* 4. Tom. 2. p. 433
Vide *Gratia*.

PRIVATIO.

Pœna privationis Beneficii, quæ eſt de majoribus, & capitali aſſimilatur, quando nulla remaneat. *deciſ.* 207. *num.* 14. Tom. 2. p. 255
Ad pœnam privationis Beneficii deveniri nequit, niſi in caſibus, & pro delictis a Jure expreſſis. *ibid. num.* 16.
Hujuſmodi autem non ſunt intemperantia, & ebrietas, pro quibus infligitur tantum pæna ſuſpenſionis ab officio, vel Beneficio, ſi præcedenter monitus, a crapula, aut vino non deſiſtat. *ibid. num.* 17.
Et Clerici concubinarii prius monendi ſunt, inde ſuſpendendi, & tandem, ſi non reſipiſcant, beneficiis perpetuo privandi. *ibid. num.* 12. p. 256.
Simplex enim fornicatio unice promeretur ſimplicem mulctam, vel ſuſpenſionem ab officio, non vero privationem. *ibid. num.* 19.
Suſpenſus ab officio ſub conditione emendationis vitæ, ea emendata, ceſſat ſuſpenſio. *ibid. num.* 21.
Non obſtante amovibilitate Beneficii, ſi privatio infligatur ob Delicta, ad eam deveniri nequit, niſi iis concludenter probatis. *ibid. num.* 22.
Beneficii privatio locum non habet ob non adimpletam intra præfinitum tempus conditionem, niſi ſecluſo omni legitimo impedimento, ac juſta excuſatione. *deciſ.* 19. *num.* 6. Tom. 1. p. 74
Maxime ſi hoc adeſſe veriſimiliter poterat quia in hoc caſu in Poſſeſſore decennali, vel etiam triennali præſumitur. *ibid. num.* 7.
Immo ſufficit, ut tempore executionis Literarum Apoſtolicarum adimpleta ſit, ut eæ exequi debeant, ſi Mandatum id exprimat. *ibid. num.* 8.
Beneficii privatio ex ſola diffamatione non inducitur. *deciſ.* 41. *num.* 11. Tom. 1. p. 144
Diffamatio ut apta ſit ad inducendam privationem, ſolide vigere debet apud majorem, & ſpectabiliorem partem Populi. *ibid. num.* 11.
Ad incurrendam pœnam privationis juris iterum nominandi quid requiratur. *deciſ.* 109. *num.* 12. Tom. 1. p. 408
Vide *Diffamatio*.

PRIVILEGIA.

Conceſſa intuitu certæ qualitatis, ſeu dignitatis ceſſant ea extincta. *dec.* 268. *num.* 3. Tom. 2. pag. 432.
Peccans in Principem non fruitur amplius ejus Privilegiis. *ibid. num.* 4.
Intuitu Perſonæ conceſſa non extinguuntur, niſi eadem Perſona extincta. *ibid. n.* 10. p. 434
Conceſſa ex cauſa oneroſa, & correſpectiva, & im-

impartita Univerſo ordini, ſeu Collegio non auferuntur, niſi per literalem, ſeu ſpecialem privationem. *ibid. num.* 14.p.435.

Honores, & Privilegia, & Indulta adnexa Officiis amittuntur eum amiſſione Officiorum, ſecus ſi Perſonæ inhæreant in compenſationem laboris in officiis Pręlati. *ibid.n.*17. pag.436

PROBARE. PROBATIO.

Teſtimonium, in quo habetur aliquem carere Conſanguineis proximis, nihilque dicitur de Conſanguineis remotis, minime probat horum carentiam. *decis.*2.*n.*14.Tom.1. p.7

Deducta per viam petitionis nequeunt admitti loeo probationis. *dec.*40.*n.*4.Tom.1. p.136

Allegans obęrationem, debet eam concludenter probare. *decis.*46.*num.*15.Tom.1. p.159

Actus, & declaratio peracta ad inſtantiam alicujus, & plene executioni demandata, contra eum abſolutam probationem conſtituit. *dec.*110.*num.*8.Tom.1. p.412

Binę probationes per ſe exuberantes, ſi una concurrant, clarior inſurgit veritas. *ibid. n.*9. pag.413

Calculus hęreditarius non afficit, neque probat contra non citatum. *ibid. n.*10.

Probatio in antiquis eruitur etiam ex ſcriptura informi, validis tamen munita adminiculis. *dec.*133.*num.*6.Tom.1. p.497

Nulla melior probatio dari valet facto proprio, & relatione proprii Periti.*decis.*162.*num.*12. Tom.2. p.48

PROCURATOR.

Negligentia Procuratoris in omittendo nocet Principali. *dec.*138.*n.*15.Tom.1. p.517

Veluti ſi nihil prorſus deſcripſit in Inventario. *ibid. num.*16.

Geſta a Procuratore contra legem Mandati nulla ſunt. *decis.*181.*n.*1.Tom.2. p.128

Mandantis cauſam Procurator meliorem efficere valet, non deteriorem. *ibid. n.*2.

Agens contra Mandati tenorem, Mandanti non nocet. *ib.n.*5.

Mandans tenetur prius exeutere Procuratorem, quam illum, cui is ſolvit, quoties idem Procurator cum mala fide, & colluſive ſe geſſit. *ibid.num.*6.

Vel quando dumtaxat mandati fines, plus, vel minus agendo, exceſſit. *ib. num.*8.

Si vero per errorem id, quod ei mandatum fuit, omnino variet, ita nulliter agit, *ibid. num.*7.

Vt etiamſi Mandantis conditionem meliorem efficiat, mandatum impleſſe non dicetur, nec contra eum ulla actio datur.*ibid.n.*9.

Mandanti Procurator nunquam in committendo nocet. *ibid.num.*12. p.187.

Mandans non tenetur implere ſtipulationem a Procuratore contra legem Mandati expletam. *ibid. num.*13.

Donatio fieri nequit a Procuratore habente generalem adminiſtrationem Bonorum. *ibid. num.*16.

Rem alienam nemo ob errorem Procuratoris ſibi retinere valet. *ibid. num.*17.

In Cauſis ſpiritualibus ex duobus Procuratoribus ſimul datis Judex eligere debet magis idoneum. *decis.*241.*num.*5.Tom.2. p.338

In Præjudicialibus, ut Procurator noceat Principali, non ſufficit mandatum generale, ſed requiritur ſpecificum, & expreſſum. *ibid. num.*11. p.339

Non attenditur, quid Procurator petat, ſed quid Judex, diſcuſſis meritis cauſæ, pronuntiavit. *decis.*267.*num.*5.Tom.2. p.433

Secuto obitu collitigantis poſt diu agitatam litem, procedi poteſt contra Procuratorem, tanquam Dominum litis effectum, abſque citatione Intereſſe habentium. *ibid. num.*6.

Tam Depoſitarius, quam Procurator Creditorum, tenentur pecunias receptas integraliter deponere ad commodum ipſorum Creditorum. *decis.*269. *num.*2.Tom.2. p.437

PRODUCERE. PRODUCTIO.

Serotina jurium productio maximam pręhet ſuſpicionis cauſam. *decis.*180. *num.*3. Tom.2. pag.122.

PROÆMIUM.

Cauſa finalis in Proęmio expreſſa informat totam renuntiationem. *decis.* 48. *numer.* 7. Tom.1. p.166

Proęmium Renuntiationis oſtendit intentionem Renuntiantis. *dec.*64.*num.*1. Tom.1. p.222

Verba in proęmio poſita totam diſpoſitionem informant, finalem cauſam præſef runt, & diſponentis voluntatem declarant. *decis.* 81. *num.*3.Tom 1. p.281

Pars executiva tamquam acceſſoria intelligi debet juxta Proæmialem, & diſpoſitivam. *ibid. num.*13. p.284

PROHIBITIO:

Quando cum prohibitione legis concurrit prohibitio hominis, illa efficacior redditur. *decis.*71.*num.*18.Tom.1. p.246

PROMISSIO.

Antipars non debetur, ubi ea deficiunt, quorum contemplatione promiſſa fuit. *dec.*269. *num.*5.Tom.2. p.438

PROMISSOR.

Promiſſor exigibilitatis, & evictionis cenſus tenetur ad damna, & intereſſe, & ſic ad reſtitutionem ſortis & ſolutionem fructuum. *decis.*211.*num.*1.Tom.2. p.233

PROROGATIO.

Locatio quando tacite cenſeatur prorogata. *decis.*40.*num.*15.Tom.1. p.138

Et quidem cum pactis, & conditionibus, quæ erant in Locatione prorogata. *ib.n.*24., *& ſeqq.* p.129

Actus prorogatus non eſt actus novus, ſed idem cum primo. *ibid.num.*16. p.138

Continuatio importat prorogationem, & repugnat novo actui. *deciſ.*50.*num.*10. Tom.1. pag.175

Simplex prorogatio, & continuatio Locationis afficit dumtaxat conſentientes eidem prorogationi. *deciſ.*253.*num.*10., *&* 12.T.2.p.374 Vide *Locatio*.

PROTESTATIO.

Simplices proteſtationes non afficiunt, niſi quatenus de jure, & prout de jure. *deciſ.* 235. *num.*7.Tom.2. p.325

Unde ex nuda Tertii proteſtatione Creditum valide extinctum reviviſcere amplius nequit. *ibid.num.*8. p.326

PROVISIO.

Proviſiones tam Apoſtolicæ, quam Ordinariorum factæ jure devoluto, & contra legem fundationis nullæ ſunt. *deciſ.*217.*numer.*15. Tom.2. p.255

PROVISUS APOSTOLICUS.

Impugnare nequit reſervationem, quando illa fuit fundamentum ſuarum literarum. *dec.*246. *num.*16.Tom.2. p.351

PROXENETA.

Proxenetis emptiones, ac venditiones Feudorum perficientibus ex Urbis conſuetudine dari ſolent Scut.2. pro quolibet centenario. *dec.*1.*num.*5.Tom.1. p.2

Munus Proxenetę exercuiſſe minime dici poteſt, qui negocium pro uno tantum ex contrahentibus geſſit, & confecit. *ibid.num.*3.p.3.

Et adducitur ratio. *ibid. num.*8.

Hujuſmodi munus unice Laicis congruit, Clericis vero, & maxime Sacerdotibus prohibitum eſt. *ibid. num.*9.

PROXIMIOR. PROXIMITAS.

In vocatione proximioris, & antiquioris, Gradus vincit ætatem. *dec.*208.*num.*1.T.2.p.223

Quæ ſolum prodeſt in æqualitate gradus, vel in vocatione antiquioris abſque mentione proximioritatis. *ibid.num.*2.

Verbum *Proximior* adjective additum verbo *Agnatus*, requirit ultra qualitatem agnatitiam, concurſum quoque proximioritatis. *ibid.num.*6. p.224

Proximioritatis ratio habetur inter Perſonas ejuſdem generis, non diverſi, & poſtpoſiti. *dec.*76.*num.*13.Tom.1. p.263

Ad Fideicommiſſum Proximioribus relictum debetur immiſſio ei, qui majori proximitatis gradu conjunctus eſt. *deciſ.* 191.*numer.*1. Tom.2. p.155

Poſita lege fundationis vocante propinquiorem, remotior concurrere nequit cum Proximiore. *dec.*267.*num.*11.T.2. p.431

QUADRAGENARIA.

Ad differentiam centenariæ lędere nequit diſpoſitionem juris, niſi adſit titulus coloratus. *deciſ.*85.*num.*9.Tom.1. p.314

# Q

QUALITAS HÆREDITARIA.

Non præſumitur, ſed probari debet. *dec.*31. *num.*2.Tom.1. p.107

Probatur ex retentione Scripturarum ad hæreditatem pertinentium, & in Inventario deſcriptarum, & ex poſſeſſione Bonorum. *ibid. num.*9., *&* 15. p.108

Enuntiativæ aſſerti Creditoris circa qualitatem hęreditariam alicujus nihil probant. *dec.*77. *num.*13.Tom.1. p.267

Judicialis confeſſio plene probat qualitatem hæreditariam. *deciſ.*265.*num.*6.T.2. p.424

Quæ inducit jurium confuſionem impedientem, quin Bona Fideicommiſſaria ſalvari poſſint ab executione Mandatorum. *ibid. num.*7

QUASI POSSESSIO.

Quaſi poſſeſſio præſentandi, in qua erat defunctus, prodeſt etiam hæredi. *deciſ.*3. *num.*1. Tom.1. p.8

Ex præſentationibus acquiritur quaſi poſſeſſio pręſentandi. *deciſ.*4.*num.*2.Tom.1. p.12

Exiſtenti in quaſi poſſeſſione præſentandi competit manutentio. *ibid. num.* 3. *deciſ.* 83. *num.*9. p.293

Manutentio debetur quaſi poſſidenti. *deciſ.* 13. *num.*1.Tom.1. p.44

Potiſſime ſi quaſi poſſeſſio nitatur titulo Tranſactionis, quæ omnes æqualiter obligare debet. *ibid.num.*2. p.45

Quaſi poſſeſſio capta adverſus Defunctum continuatur adverſus hæredem. *ibid.num.*3.

Ex pręſentationibus admiſſis, & effectum ſortitis acquiritur quaſi poſſeſſio præſentandi. *dec.*39.*n.*2.Tom.1. p.131

Tranſmiſſibilis quoad juris effectum etiam ad hæredem. *ibid.num.*3.

Quęque ſtante jurium præſervatione læſa non remanet ex rejectione oppoſitionis a Poſſidente factæ. *ibid.n.*4.

Compatronus præſentans uti unicus Patronus acquirit quaſi poſſeſſionem privativam. *ibid. num.*12. p.134

Ad præſcriptionem quaſi poſſeſſionis in jure præſentandi ſufficit quadragenaria. *dec.*105. *num.*4.Tom.1. p.394

Quaſi poſſeſſio juris præſentandi tranſit in hæredem univerſalem. *ib.num.*6., *& ſub n.*11. p.395. *deciſ.*260.*n.*1.T.2. p.403

Ex præſentationibus effectum non ſortitis quaſi poſſeſſio præſentandi non acquiritur. *dec.*105. *num.*13.Tom.1. p.396

Quaſi poſſeſſio Auctoris tranſit in Succeſſorem. *deciſ.*147.*num.*3.Tom.1. p.551

Maxi-

Maxime ſi fuerit in Judicio declarata. *ib. num.*4.

Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi eſt manutenendus. *decif.* 260. *n.*2.Tom.2. p.403

Et eſt inſtituendus. *ibid.num.* 14. p.404

Vide *Patronus*. *Præſentatio*.

## QUIETANTIA.

Solutio probatur ex quietantia. *dec.*10. *num.*9. Tom.1. p.36

De impenſis minutatim factis reportari non ſolet quietantia. *decif.*14. *num.*30.Tom.1.p.54

# R

## RATIO.

Ubi militat eadem ratio, eadem vigere debet juris diſpoſitio. *decif.* 66. *numer.* 7. p.227., *decif.*100. *n.*16.p.374., *dec.*140.*n.*3. Tom.1. p.530

Breve Pontificium pro aliqua particulari Eccleſia editum extenditur ad alias, ubi eadem ratio militat. *decif.*160.*n.*12.T.2. p.404

Ceſſante ratione diſpoſitionis, ipſa quoque diſpoſitio ceſſat. *decif.*188.*num.*2.T.2. p.147

Superfluum eſt rationes multoties rejectas iterum confutare. *decif.* 229. *numer.*1. Tom.2. pag.301

## RATIFICATIO.

Nemo ratificare valet, quod ejus nomine geſtum non eſt. *decif.*48. *num.*18.T.1. p.168

Contractus poſt Majorem ætatem ſuperventam ratihabitus impugnari non poteſt. *decif.*251. *num.*19.Tom.2. p.369

## RECOGNITIO.

Defectus formalis recognitionis abunde ſuppletur ab exhibitione penes acta publica tempore non ſuſpecto, præſertim uno ab hinc ſæculo, & ultra. *dec.*84.*num.*28.T.1, p.305

## REDDITIO RATIONIS.

Redditio rationis, & demonſtratio inſufficientiæ Bonorum afficiunt etiam Creditores non citatos. *decif.*211.*num.*2.T.2. p.234

Licet redundet etiam in beneficium Adminiſtratoris pro liberatione, quam inde conſequitur, principaliter tamen reſpicit utilitatem Domini rei adminiſtratæ, cui ex redditione rationis naſcitur actio petendi id, quod intereſt adverſus Adminiſtratorem. *dec.*9.*n.*7. Tom.1. p.32

Onus expenſarum, quæ fiunt pro redditione rationis, pertinet ad Dominum rei adminiſtratæ, cujus utilitatem principaliter reſpicit redditio rationis, *ibid. num.*9.

Solet eſſe initium diviſionis Societatis. *ibidem num.*10.

Nemo de rebus ad ſuas manus non pervenits rationem reddere tenetur. *decif.*14. *num.*23. & 25.Tom.1. p.52

Obligatio redditionis rationis non inducitur, niſi per actus claros, & certos. *ibid.num.*27. pag.53.

Per exhibitionem Inventarii, & relationem Periti de exiſtentia Bonorum deſcriptorum hæres ſufficienter rationem reddere dicitur. *decif.*36.*num.*1.Tom.1. p.120

Quod ſi Inventarium ſit imperfectum, & illegale, redditio rationis etiam imperfecta remanet, & nulla. *ibid.num.*2.

Œconomus reddere rationem tenetur ſuæ adminiſtrationis. *decif.*40.*num.*26.T.1. p.140

Traditione non facta, nemo cogitur reddere rationem. *ibid. num.*31. p.141

Reddens rationem in manibus Adminiſtratoris ex communi Creditorum conſenſu deputati liberatur. *dec.*223.*num.*11.Tom.2. p.276

Neque ad illam iterum reddendam compelli poteſt poſt reſtitutionem librorum, & ſcripturarum. *ibid. num.* 12.

Probationi redditionis rationis ex libris publicis erutæ plena fides eſt adhibenda. *decif.*62. *num.*13.Tom.1. p.215

Semel reddita, amplius reddenda non eſt. *decif.*103.*num.*6.Tom.1. p.387

Filia tenetur reddere rationem de Bonis in Inventario deſcriptis, præſertim pecuniis, jocalibus, argentis, & ſimilibus, quæ uſu non præſumuntur conſumpta. *decif.* 153. *num.*5. Tom.2. p.17

Nemo rationem reddere tenetur de rebus ad ejus manus non perventis. *decif.*180. *num.*6. Tom.2. p.123

Hæres non tenetur reddere rationem Bonorum ad ejus manus non perventorum. *decif.*235. *num.*10.Tom.2. p.326

Inſtantia pro redditione rationis contra unum Executorum ab altero ex iis præſefert in eo animum ſe obligandi in ſolidum. *decif.* 241. *num.*10.Tom.2. p.338

Peritia, Decretum Judicis, & folia inter jura Notarii Actuarii reperta, probant redditionem rationis jam fuiſſe ſecutam. *ib. num.* 12. pag.339

Tam Adminiſtrator, quam is, ſub cujus ſolidali obligatione adminiſtrationem ſuſcepit, rationem in ſolidum reddere tenentur. *decif.*242.*num.*1.Tom.2. p.340

Officialis, ſeu Procurator non liberatur ab onere reddendi in ſolidum rationem, alium voluntarie ſubſtituendo, ſecus ſi neceſſarie, puta ob propriam incapacitatem, quia tunc tenetur tantum in ſubſidium. *ibid. num.*4.

Adminiſtrator poſt reſtitutionem Librorum, & Scripturarum, ad iteratam redditionem rationum compelli nequit. *decif.* 253. *num.*30. Tom.2. p.379

Red-

Redditio rationis judicialiter canonizata iterari non debet *ibid.n.*31. p.380

Præcipue ſi de aliquo ejus errore non doceatur. *ibid.n.*32.

Ex longa taciturnitate præſumitur omnium reſtitutio, & redditio rationis. *ibid.num.*33.

REDITUS.

Ad probandum verum reditum Bonorum, nullius efficaciæ ſunt partitæ fructuum perceptorum, quando inſuper non excludunt perceptionem aliorum fructuum prçter ibi enuntiatos. *deciſ.*90.*num.*21.Tom.1. p.329

Beneficii reditus ſatis per quinquennium probatur. *deciſ.*194.*num.*9.Tom.2. p.169

Vide *Feudum*.

REFFERENS. RELATIO. RELATUM.

Actus explicationem recipit a Relato. *dec.*215. *num.*8.Tom.a. p.246

Relatum omnino eſt in Referente. *deciſ.*21.*n.*9. Tom.1. p.78

Actus referri debet ad cauſam in eo expreſſam, & non ad diverſam, & minime probatam. *deciſ.*23.*num.*10.Tom.1. p.83

Congrua congruis ſunt referenda. *deciſ.*46.*n.*6. Tom.1.p.157., & *deciſ.*193.*n.*21.T.a. p.167

Omnis actio referenda eſt ad jus vere exiſtens, & ad cauſam efficacem, non autem ad jus, & cauſam incompetentem. *deciſ.* 98. *num.* 16. Tom.1. p.362

Relatio deſtruere qnidem nequit relatum, ſed poteſt tamen illud ſupplere, ac melius declarare, quando illud dubium eſt. *deciſ.*99.*n.*21. Tom.1. p.368

Relationis ea via eſt, ut contenta in relato repetita ad verbum cenſeantur in Referente. *dec.*126.*num.*21.Tom.1. p.464

Relatio ceſſat, ubi concurrit diverſa ratio. *dec.*131.*num.*11.Tom.1. p.484

Diſpoſitio perfecta ſatis probatur ex Inſtrumento referente, abſque neceſſitate exhibendi Inſtrumentum relatum, ſi relatio fiat ex uniformi aſſertione utriuſque Contrahentis, ſecus ſi unius tantum, ſub cujus fide alter ſe obligat. *deciſ.*250.*num.*4.T.a. p.360

Se obligans relative ad Inſtrumentum prçcedentis contractus dicitur ſe obligare dependenter ab eodem, non vero abſolute. *ibid. n.*7. pag.361

REGESTUM.

Officii Regiæ Secretariæ tenet locum originalis, omnemque fidem meretur. *deciſ.*84. *n.*9. & 23. T.1. p.301

Et etiam ſcripturæ aſſervatæ in dicto Regeſto, etiamſi eareant ſubſcriptione Pro-Regis. *ibid. n.*32. p.306

REGRESSUS.

Pactum regreſſus ad primæva jura iuducit novationem. *deciſ.*209. *n.*5. T.a. p.228

Et de ratione. *ibid. n.*6.

Poteſt eſſe vel temporarius, vel perpetuus juxta naturam conventionis. *ibid. n.*10. p.229

Renuntianti non datur regreſſus ad jura renuntiata. *dec.*9. *n.*1. T.1. p.31

Ad primæva jura, neceſſario ſupponit præcedentem cauſam, vel poſſeſſionem, vel titulum. *deciſ.*244. *n.*3. T.2. p.345

Præſervatio regreſſus ad bona renuntiata.

Vide *Præſervatio*.

REGULÆ CANCELLARIÆ IN SPECIE.

*Regula* 29. *Cancell. de ſubrogan.* explicatur. *dec.*149. *num.*15. T.1. p.559

*Regulæ* 9. & 15. *Cancellariæ* non derogant Conſtitutionibus, quarum tenor de verbo ad verbum exprimendus eſt in derogatione requirente inſuper obſervationem certæ, & individuæ formæ. *deciſ.*166. *num.*15. T.a. p.63

Nec comprehendunt Beneficia, quorum collatio ex Indultis per viam contractus, vel concordati conceſſis ad alios pertinet. *ibid. num.*16.

Præcipue ſi conceſſa fuerint in augmentum divini cultus, & ob remunerationem meritorum. *ibid. num.*17.

*Regula* 68. Cancellariç ut evitetur, non ſufficit nominatio, & præſentatio, etiam ab Ordinario admiſſa ante creationem Papæ, ſed requiritur plenaria proviſio. *dec.*246. *n.*8.11. & 13. T.2. p.350

Illi enim ſunt actus mere præparatorii perfectionem recipientes ab Inſtitutione. *ibid. num.*9. & 12.

Ita ut ante illam Beneficium adhuc dicatur vacans. *ibid. n.*10.

*Regula* 68. ſtatim ab electione Pontificis afficit omnes etiam abſentes, & ignorantes. *ibid. num.*15. p.351

REGULARIS.

Indultum teſtandi Regulari extra Clauſtra degenti facile conceditur. *deciſ.*21. *numer.*1. Tom.1. p.77

Spolium locum ſibi vindicat in Bonis Regularis extra Clauſtra decedentis, ſi ille indultum teſtandi, vel non habeat, vel eo non utatur. *ibid. num.*4. & 10. p.78

Per ceſſionem a Papa factam de juribus Rev. Cameræ ſuper Bonis Regularis extra Clauſtra degentis impedita non remanet conceſſio Indulti ad teſtandum, & ceſſio intelligitur facta ſub dicta conditione: *ibid. n.*6. 10. & *ſeq.*

REINTEGRATIO.

Injuſte ſpoliato debetur reintegratio. *dec.*207. *n.* T.2. p.219., & *deciſ.*162. *n.*3. T.a. p.44

Vide *Fideicommiſſum quoad reintegrationem*.

Vide *Primogenitura*.

RELATIVUM.

Verba eum relativo conjuncto futuro tempori faciunt conditionem. *dec.* 126.*n.*2.T.1. p.461

Adjectum diſpoſitioni ſine copula non auget legatum, ſed illud reſtringit ad expreſſa in diſpo-

ſpoſitióne, cum copula vero diſpoſitionem ampliat. *ibid. num.3.* p.462
Per copulam conjunctum cum verbis futuri temporis facit conditionem, & diſpoſitionem auget. *ib. num.4.*

RELEVATIO.

Habens promiſſionem relevationis pro obligationibus emiſſis conſiderari nequit, niſi tamquam merus, & ſimplex Fidejuſſor. *dec.262. num.14.* T.2. p.413
Fruſtra relevatur, qui non fidejuſſit. *ib. n.15*
Inveriſimile eſt, eum, qui verus debitor cenſus non ſit, fateri velle Cenſum in ſui utilitatem ceſſiſſe, & ſe obligare ad relevandum prætenſum debitorem. *ibid. num.17.* p.414

RELIGIO HIEROSOLYMITANA.

Præſcripta Religionis non imponunt candidatis onus extrahendi ſcripturas coram Commiſſariis, ſed tantummodo earum recognitionem, & comparationem. *dec.84. n.51.*Tom.1.p.310
Vide *Equites Hieroſolymitani Nobilitas*.

RELOCATIO.

Requirens novam conventionem, & conſenſum Partium eſt contractus omnino novus, & diverſus a prima locatione. *dec.253. n.3.* Tom.2. p.372
Nec gaudet anterioritate, prælatione, & hypotheca, niſi a die renovationis. *ib.n.4.*
Præſertim in præjudicium Creditorum intermediorum. *ib. n.5.*
Maxime ſi locatio extincta fuerit per diſdictam, & factum locatoris. *ibid. n.6.* p.373
Relocatio etiam tacita conſurgens ex receptione Penſionum, & ex continuatione poſſeſſionis penes conductorem poſt diſdictam, dicitur contractus novus, hypothecam, & anterioritatem non deſumens, niſi a die renovationis. *ibid. n.9. & 15.* p.374

REMISSORIA.

Non denegatur in Cauſa profana, quando Materia articulata eſt relevans. *deciſ.213. n.1.* Tom.2. p.239
Maxime ſi concurrat fumus materiæ articulatæ. *ib. num.2.*
Et petatur in Limine cauſæ, & in prima Inſtantia. *ibid. num.3.*
Materia vero dicitur relevans, ſi aliquo modo conferre poſſit ad victoriam. *ibid. num.5. & 7.*
Reſervato ejus examine ad diſputationem ſuper negocio principali. *ibid. num.6.*
Et ſufficit relevantia unius Articuli. *ibid. num.8.* p.240
Non profutura, vel ob improbabilitatem, vel ob irrelevantiam non conceditur. *deciſ.86. num.2. & 3.* T.1. p.315
Tendens ad probandum contra publica Inſtrumenta eſt deneganda. *ib. num.4.*
Non datur, ubi Teſtes inducti contrarium prius affirmarunt. *ibid. num.6.*



Et ubi petitur in ultima Inſtantia, & poſt latas ſententias contra Petentem. *ibid. n.7.*
In materia profana, ubi concurrat relevantia articulorum, Remiſſoria conceditur etiam abſque ullo fumo materię articulatę. *dec.122. num.1.* Tom.1. p.449
Quoties autem non agitur ſuper titulo Beneficii, quęlibet cauſa dicitur profana. *ibid.num.2.*
Ad concedendam remiſſoriam non requiritur exacta diſcuſsio meritorum cauſę, ſed ſufficit, quod materia articulata aliquo modo conferre poſsit ad ejus determinationem. *ib. num.7.*

RENOVATIO.

In tacita locationis renovatione continentur eadem pacta appoſita in præcedenti locatione renovata. *deciſ.14.num.10.*Tom.1. p.49

RENUNTIATARIUS.

Renuntiatarius, ejuſque hęredes retinent Bona renuntiata durante vita renuntiantis. *deciſ.212.num.4.*Tom.2. p.238

RENUNTIANS. RENUNTIATIO.

Apocha renuntiationis ab advena exarata ante diſpunctionem rationum ſub ſuppoſito peſſimi Status Patrimonii renuntiati eſt ſuſpecta de falſitate. *dec.124.num.16.*T.1. p.456
Emiſſa relative ad Inventarium erroneum, & defectuoſum eſt erronea, & deceptionem includit. *ibid. n.17. & 23.*
Et eſt nulla ex defectu conſenſus, in quo conſiſtit ſubſtantia contractus, quique in errante eſſe nequit. *ibid.num.18. & 19.*
Enormiſſime lęſiva nulla eſt. *ib.num.24.* p.457
Ex actibus incompatibilibus, & contrariis receſſum cenſetur a pręcedenti Renuntiatione. *ibid.num.25.*
Nil repugnat, quod Renuntiatio ſit abdicativa quoad Renuntiantem, & tranſlativa quoad Renuntiatarium. *deciſ.193.num.3.*Tom.2. pag.163
Renuntiationes, & Donationes a *Monialibus* factæ etiam certarum Perſonarum, ſeu Agnatorum contemplatione, non impediunt, ad differentiam ſimplicium, tranſmiſſionem ad quoſcumque hæredes, ſi non ſint munitæ pacto reverſivo in caſu deficientię perſonarum contemplatarum. *ib.num.4.*
Jurata declaratio Renuntiantis multum confert ad Renuntiationis interpretationem. *dec.196. num.4.*Tom.2. p.174
Renuntianti non datur regreſſus ad jura renuntiata. *deciſ.9.num.1.*Tom.1. p.31
Præſervatio regreſſus ad Bona renuntiata ob ingreſſum in Religionem, ſi fiat dependenter a diſpenſatione a S. Sede obtinenda, eſt valida. *deciſ.21.n.15.*Tom.1. p.80
Dependenter autem facta intelligitur per clauſulam -- *omni alio meliori modo* -- *ibid. num.16.*

Ita quidem, ut ſuperveniens diſpenſatio omnino reſolvat quodcumque jus Renuntiatariorum. *ibid. num.* 17, p.80
Exarata in Capitulis Matrimonialibus a Renuntiante non ſubſcriptis nullius eſt momenti. *deciſ.*27.*num.*26. p.28. *dec.* 38. *n.* 12. Tom. 1. pag.128
Prout ea, in qua ſolemnitates adhibitæ non fuerunt, *deciſ.*27. *num.*27. p.98., & *deciſ.*38. *num.*12. Tom. 1. p.128
Ut renuntiatio non ſit enormiſſime læſiva, debet viciſſim a Renuntiatario aliquid de proprio tradi Renuntianti ultra debitum de jure. *deciſ.*27. *num.*28. Tom. 1. p.98
Jurium renuntiatio, etiam eventualium, eſt læſiva, niſi Renuntiatarius aliquid de proprio Renuntianti incompenſationem tradat, *ibid. deciſ.*27. *num.*30. p.99
Neque ab hujuſmodi læſione renuntiationem liberare valet contemplatio Agnationis in ea expreſſa, quoties ſucceſsio ad Renuntiantem deferri nequit, niſi ea extincta, *ibid. num.*31.
Maxime ſi renuntiatum fuerit non ſolum pro Agnato, ſed etiam pro ejus *hæredibus*, & *ſucceſſoribus quibuſcumque*, *ibid. n.* 32.
Prout neque tanti roboris eſt titulus donationis adjectus inter clauſulas generales, contractu principali conſiſtente in renuntiatione. *ibid. num.*33.
Immo neque ſi principaliter ſe haberet etiam in Donatione, quæ non pura, & gratuita, ſed correſpectiva ſit, locum habet læſio enormiſsima. *ibid. num.*34. p.100
Renuntiatio, in qua Renuntians nihil a Renuntiatario recipit, nulla eſt. *deciſ.*38. *num.*14. Tom. 1. p.128
Etiamſi Dominus unius ex hæreditatibus renuntiatis deceſſerit obæratus, Bona alterius fuerint alienata, & demum Fideicommiſſum in tertios diſtractum fuerit. *ibidem num.*15.
Immo quamvis agatur de renuntiatione juris mere eventualis, quia etiam hoc caſu ſecundum majorem, vel minorem eventualitatem, debet Renuntiatarius aliquid præſtare Renuntianti. *ibid. num.*16. p.129
Nulla non validatur per ratificationem, non probata in Renuntiante ſcientia nullitatis tam facti, quam juris. *ibid. num.*17.
Soror *abdicative* renuntians habetur pro mortua. *deciſ.*47. *num.*10. Tom. 1. p.162
Renuntiatio quamvis reddat renuntiantem incapacem acquirendi, non impedit tamen hæreditatis delationem. *ibid. num.*15.
Aliud vero eſt in Renuntiatione *abdicativa*, & *extinctiva*, quæ tam acquiſitionem, quam delationem impedit. *ibid. n.*20. p.163
Portio abdicative renuntiata computari nequit pro inducendo jure accreſcendi. *ib. num.* 22.
Juſpatronatus utrum comprehendatur in renuntiatione Bonorum, & hæreditatum, Bonorum, & jurium propriorum, & quorumcunque ubique exiſtentium, *deciſ.*48 *num.*4. p.166, & *pluribus ſeqq.*, & *deciſ.*64. *num.*2. & *ſeqq.* Tom. 1. p.222
Si finis Renuntiationis fuit ſe expoliandi Bonis, & effectibus temporalibus, jura, & actiones, quibus ſubinde renuntiatum fuit, intelligi debent de temporalibus, *deciſ.* 48. *num.* 8. Tom. 1. p.166
Emiſſa occaſione ingreſſus in Religionem late interpretanda eſt in dubio, non in claris. *ib. num.* 11. p.167
Et cenſeri debet facta juxta exigentiam ſtatus religioſi, ut nempe comprehendat jura temporalia, non ſpiritualia. *ibid. num.* 12.
In renuntiatione omnium Bonorum continetur Legatum pecuniarium. *deciſ.* 59. *numer.* 1. Tom. 1. p.203
Capitulis Matrimonialibus potius ſtandum eſt, quam Inſtrumento Renuntiationis, etiamſi Mulier iis non intervenerit, ſed intervenerit Inſtrumento, *ibid. num.*3. p.204
Limita, ſi agatur de conditione nova non comprehenſa in Capitulis. *ibid. numer.* 5., & *ſeqq.*
Renuntiatio *ad vitam* continet tacitam facultatem in Renuntiatario diſponendi de Bonis renuntiatis in vita, vel in Morte. *ibidem num.*4.
Ad jura renuntiata non datur regreſſus, *dec.* 64. *num.*4. Tom. 1. p.222
Renuntians Liti, renuntiare non intelligitur rebus ſub ea non cadentibus, *deciſ.*273. *n.*5. Tom. 2. p.452

REPETERE.

Qui poteſt repetere, eo magis poteſt compenſare. *deciſ.*225. *num.*6. Tom. 2. p.282
Nulla præcedente donandi expreſsione, poteſt etiam ex intervallo declarari animus repetendi, & compenſandi. *ibid. num.*7.
Impenſæ, quando repetuntur per viam actionis, non compenſationis, rigidius probandæ ſunt. *ibid. num.*9.

REPETITIO.

Qualitas legitimitatis in ſubſtitutionis gradu expreſſa, repetita non cenſetur in reliquis per diverſam orationem conceptis, & diverſas perſonas complectentibus. *deciſ.*191. *n.*3. Tom. 2. p.156
Qualitas Maſculinitatis in una ſubſtitutione expreſſa, repetita non cenſetur in altera majorem numerum Perſonarum comprehendente; ſecus ſi eaſdemmet tantum contineat. *deciſ.*26. *num.*4. Tom. 1. p.92
Quia ſi eam Teſtator aliquando expreſſit, aliquando non, præſumitur id conſulto feciſſe. *ib. num.*5.

Ma-

Maxime ſi agatur de Fideicommiſſo non aſcendentali, & agnatitio, ſed tranſverſali, & cognatitio. *ibid.n.6.*

Et non de unica continuata oratione, ſed de diverſis, & ſeparatis diſpoſitionibus, deficientibus præcipue clauſulis relativis. *ibid. num.7.*

Atque ita evitetur Fideicommiſſum ſaltuarium per ſe odioſum. *ibid. num.8.* p.93

Qualitates in parte diſpoſitiva adjectæ, cenſentur in conditionali repetitæ, ubi agitur de eiſdem Perſonis. *deciſ.51.num.*2.Tom.1. p.179

Quia cum æqualis ſemper erga eaſdem præſumatur benevolentia Teſtatoris, ita præſumi debet volita repetitio earundem qualitatum. *ibid. num.3.*

Et ſupradicta repetitio facilius admittitur, ſi ex ea non ſequatur reſtrictio vocationis, ſed prælatio dumtaxat maſculorum. *ibid. num.5.* p.180

Conjecturæ deſumptæ a modo diſcretivo loquendi, & defectu verborum relativorum ad effectum excludendi repetitionem vim habent, ubi de diverſis Perſonis agatur, non ubi de iiſdem. *ibid.num.8.*

Onus dotandi Fœminas verbis indefinitis, ac perpetuitatem denotantibus impoſitum, cenſetur ubique repetitum, nec ex ejus omiſſione in aliquo peculiari caſu inferri poteſt, quod in eo nolita fuerit prælatio Maſculorum. *ibid. num.9.*

Diverſitas, ac ſeparatio orationis non obeſt repetitioni qualitatum, ubi res eſt de iiſdem perſonis. *ibid. num.10.* p.181

Qualitas Maſculinitatis ut repetita cenſeatur inter eaſdem Perſonas, non eſt neceſſaria contemplatio agnationis, ſed ſufficit, quod exoptata fuerit eadem qualitas Maſculinitatis, & prælatio Maſculorum. *ibid. num.13.*

Prælatio Maſculorum quando cenſeatur repetita. *deciſ.66.per tot.*Tom.1. p.226

Conditiones appoſitæ in diſpoſitiva, quando repetitæ cenſeantur in conditionali. *dec.76. num.*19.Tom.1. p.265

Qualitas Maſculinitatis repetita non cenſetur quoad Perſonas in diverſa ſubſtitutione comprehenſas, nec veram agnationem conſervare valentes. *deciſ.185.num.*5.Tom.2. p.137

Eaque, ubi in aliis ſubſtitutionibus expreſſa fuit, dicitur voluntarie omiſſa. *ibid. num.6.*

Vide *Maſculinitas*.

REPUDIARE. REPUDIATIO.

Reſolvitur in pactum de non petendo, & de non adeundo favore conjuncti in gradu, non gradus ſubſequentis. *dec.47. n.*19.T.1.p.163

Repudiatio hæreditatis non prodeſt ei, qui nomine proprio, & ſolidaliter ſe obligavit. *deciſ.248.num.3.*Tom.2. p.357

Vide *Jus accreſcendi*.

REPRÆSENTATIO.

Deficiente vocatione, repræſentatio locum non habet. *dec.12.num.*20.Tom.1. p.44

RES JUDICATA.

Per tempus centenarium obſervata, nequit amplius tamquam nulla, vel injuſta impugnari. *deciſ.191.num.*11.Tom.2. p.158

Pro veritate habenda eſt. *deciſ. 236. num. 6.* Tom.2. p.328

Eaque ſi prodeat in cauſa ſtatus cum legitimo Contradictore, afficit etiam non citatos. *ibid.num.7.*

Ex lapſu temporis promanans approbatur, vel excluditur, habita ratione ejus juſtitiæ, vel injuſtitiæ. *deciſ.242.num.*2.Tom.2. p.369

Vocatio pro ſe habens res judicatas nequit amplius controverti. *deciſ.261.num.*4. Tom.2. pag.407

Diverſis circumſtantiis concurrentibus Res judicata contra unum lata, alium non afficit, vel ſaltem concedenda eſt reſtitutio in integrum. *dec.221.n.3.*Tom.2. p.266

Habens pro ſe auctoritatem rei judicatæ, habet juris aſſiſtentiam, & intentionem fundatam. *deciſ.4.num.*4.Tom.1. p.13

In Beneficialibus firmat ſtatum perpetuum.*ibid. num.5.*

Facitque jus clarum etiam contra habentem per ſe ultimum ſtatum. *ibid.num.6.*

Ad tollendum jus acquiſitum ex Re judicata, longiſſimaque poſſeſſione non ſufficiunt pauci actus, ſed requiritur centenaria poſſeſſio pacifica. *ibid.num.*21. p.15

Vel quadragenaria cum qualitate coactiva. *ibid.num.*22.

Firmat Statum perpetuum in beneficialibus, & facit jus clarum contra Compatronos, cum quibus emanavit. *dec.39.num.*8.Tom.1.p.132

Quæſtiones contra ſe habentes ſententias, ac res judicatas examinandæ non ſunt in judicio Inſtitutionis. *ibid.num.9.* p.133

Semper obſtat, quouſque non revocetur. *ibid. num.13.* p.134

Facit de alto nigrum. *deciſ. 173. numer. 5.* Tom.2. p.98

Ex lapſu legitimi temporis ad appellandum præſtituti oritur res judicata. *deciſ.90.n.*1. Tom.1. p.325

Firmata in alio judicio non habet in novo judicio vim rei judicatæ. *deciſ. 94. num.*4. Tom.1. p.337

Repellit a Limine judicii. *ib. n.5.*

Et extinguit omnes actiones, & lites. *ib. num.6.deciſ.95.num.*32. p.347

Res judicatæ exequendæ ſunt etiam quoad ea, quæ expreſſe in iis non decernuntur, ſi tamen inde in neceſſariam conſequentiam veniant. *deciſ.97.num.*8.Tom.1. p.355

Hæc enim habentur, ac ſi per Judicem expreſſa fuiſſent. *ibid. num.9.*

Res judicata non recipit exceptiones jam ſublatas,ſed eſt attendenda.*dec.*140.*n.*5.T.1.p.531
Canonizata a Signatura Juſtitiæ nequit in Rota impugnari . *deciſ.*153. *num.*1.Tom.2. p.16
Validitas Rei judicatæ ex actis bene geſtis deducitur . *deciſ.*162.*num.*1.Tom.2. p.44
Vbi agitur de viribus rei judicatæ , nova exceptio ſeparatum requirit judicium . *ibidem num.*22. p.50
Habetur pro valida , & juſta , donec per aliam in gradu reſtitutionis in integrum revocetur. *deciſ.*191.*num.*7.Tom.2. p.156

RESERVATIONES APOSTOLICÆ.

Ad probandum Juſpatronatus excluſivum Reſervationum non ſufficiunt Reſignationes , ſed requiritur conſuetudo præciſe preſentandi in vacationibus per obitum , & in menſibus reſervatis . *deciſ.*95.*num.*52.T.1. p.350
Quoties collatio ſpectat quolibet Menſe ad Capitulum , non habet locum reſervatio favore S.Sedis . *deciſ.*166.*num.*5.Tom.2. p.61
Per collationem Proviſus Apoſtolicus liberatur ab onere ulterius probandi Reſervationem. *deciſ.*172.*num.*5.Tom.1. p.96
Proviſio , & Inſtitutio ab Ordinario expleta in Menſe reſervato nullę ſunt . *deciſ.*246.*num.*4. Tom.2. p.349
Beneficia de Jurepatronatus Eccleſiaſtico cadunt ſub reſervationibus Apoſtolicis . *ibid. num.* 5.
Proviſus Apoſtolicus impugnare nequit reſervationem , quando illa fuit fundamentum ſuarum Literarum . *ibid.num.*16. p.351
Nominatio , & præſentatio , etiam ab Ordinario admiſſa ante creationem Papæ utrum ſufficiat pro excluſione reſervationis , vel requiratur plenaria proviſio . *ibid. numer.* 8. *& ſeqq.*
Vide *Beneficium quoad Reſervationem.*

RESIDENTIA.

Subreptio oritur , narrando Beneficium requirere reſidentiam dumtaxat cauſativam , cum præciſam poſtulet . *dec.*17. *num.*2. T.1. p.62
De differentia inter reſidentiam cauſativam , & præciſam . *ibid.num.*3.
Reticentia Legis a Collegio beneficiatorum pro reſidentia perſonali latæ reddit Breve ſubreptitium . *ibid.num.*14. p.64
Ad diſtributiones lucrandas neceſſaria eſt reſidentia . *ibid.num.*15.
Preciſa , & perſonalis excluditur ex facultate in fundatione tam Fundatoribus , quam ſubinde Executoribus reſervata ſuper ea diſponendi, item ex proviſionibus Apoſtolicis eam rejicientibus , re judicata , & confeſſione Adverſarii . *deciſ.*19.*num.*2.Tom.1. p.73
Immo ex ea facultate , & Proviſionibus Beneficium qualitatem reſidentialem amittit, etiamſi antea illam habuiſſet . *ibid.n.*3. p.74
Beneficium ſervitorium non obligat ad reſidentiam , & ſervitium perſonale , ſed hæc per ſubſtitutum adimpleri poſſunt . *dec.*188. *n.*6. Tom.2. p.181

RESIGNATIO.

In Reſignationibus in manibus Papæ Beneficiorum de Jurepatronatus Eccleſiaſtico , ad differentiam illorum de Jurepatronatus laicali , non eſt neceſſaria mentio Juriſpatronatus , nec requiritur conſenſus Patroni ; proindeque nec qualitas Patronalis verificanda eſt coram Executore , nec conſenſus petendus eſt . *deciſ.*204.*num.*8.Tom.2. p.210
Beneficii reſignatio in manibus Papæ tamquam de libero , præſertim cum narrativa , quod Juſpatronatus per rem judicatam rejectum fuerit , firmat ultimum Statum favore S. Sedis . *deciſ.*83.*num.*6.Tom.1. p.292
Ignorantia reſignationis Parochialis non eſt præſumibilis , eo ipſo , quod illa , tam in eadem Eccleſia Parochiali , quam in Cathedrali publicari ſolet . *ibid. num.*7. , *deciſ.* 95. *num.*29. p.346
Maxime vero ſi aſſerti Patroni preſentaverint exvacatione per obitum Reſignatarii . *deciſ.*83. *num.*8.pag.292. , *deciſ.* 95.*num.*30. Tom.1. p.347
Ex reſignatione , in qua Pontifex declarat , ſe providere tamquam de reſervato , nec Juſpatronatus approbare velle , niſi de eo conſtet , potius impugnatum dicitur Juſpatronatus , quam admiſſum . *deciſ.*83. *num.* 25. Tom.1. p.296
Eo ipſo , quod in ſequenti ſtatu Eccleſia dicitur vacaſſe per obitum, probatum remanet, precedentem reſignationem effectum non habuiſſe . *deciſ.*95. *num.*39.Tom.1. p.348

RESOLUTIO.

Reſoluto jure Conductoris, reſolvitur etiam jus ſubconductoris. *deciſ.*157.*num.*4.Tom.2. pag. 34
Hæc tamen regula procedit in actibus neceſſariis , non voluntariis . *ibid. num.*5.
Jure Dantis reſoluto , non reſolvitur jus accipientis , ſi reſolutio a mera authoris voluntate pendet . *ib.num.*6.
Contractus reſolutio pendere non debet a poteſtate Debitoris . *deciſ.*163.*num.*5.T.2. p.51
Non impletis pactis , & conditionibus reſolutivis , contractus reſolvitur , & evaneſcit . *deciſ.*253.*num.*2.Tom.2. p.378

RESTITUTIO IN INTEGRUM.

Adverſus inconſulto aditam hereditatem non prodeſt contra Creditores non citatos . *deciſ.*200.*num.*18.Tom.2. p.191
Qui , uti degentes in eadem Provincia , erant ſpecialiter citandi , & non per affixionem ad valvas . *ib.n.*19.
Vt concedatur adverſus ſententiam in rem judicatam tranſactam,conſtare debet vel de invaliditate,vel de injuſtitia . *dec.*32.*n.*1.T.1. p.40

Ceſſante leſione non datur reſtitutio in integrum. *deciſ.*41.*num.*2. p.143

Leſo datur reſtitutio in integrum. *deciſ.* 223. *num.*13.p.276., *deciſ.*168.*n.*1.Tom.2. p.140

Juſtitia rei judicatæ impedit reſtitutionem in integrum. *deciſ.*223.*num.*1.Tom.2. p.274., & *deciſ.*49. *num.* 1. p.170., *deciſ.* 110. *num.* 1. Tom.1. p.411

Sine læſione non datur reſtitutio in integrum. *deciſ.*90.*num.*2.Tom.1. p.326

Ob nullitatem, vel injuſtitiam datur reſtitutio in integrum. *deciſ.*106.*num.*1.Tom.1. p.398

A judicato injuſto conceditur reſtitutio in integrum. *deciſ.*118.*num.*1.Tom.1. p.437

Stante validitate, & juſtitia Sententiæ, reſtitutio in integrum denegatur. *deciſ.*156.*n.*1. Tom.2. p.30

Ab injuſtitia Rei judicatæ debetur reſtitutio in integrum. *dec.*252.*num.*1.Tom.2. p.369

Reddere tantum debet, quantum abſtulit læſio. *ibid. num.*2.

RETENTIO.

Creditor dicitur Procurator a jure conſtitutus ad exercenda jura ſuo Debitori competentia, ad effectum retentionis. *deciſ.*198. *n.*3. Tom.2. p.180

Filiis ex juribus dotalibus Matris competit retentio Bonorum Patris, excluſis ejus Debitoribus, atque in his locum obtinet cautela Angeli *dec.*7. *num.*11.Tom.1. p.22

Mulieri poſſidenti Bona hereditaria Viri ex cauſa propriorum Creditorum facilius conceditur retentio, quam actio. *deciſ.*36.*num.*18. Tom.1. p.124

Nequit denegari Immiſſio ob exceptionem retentionis, quæ Creditori competit adverſus alterum tantum ex immittendis. *dec.*67.*n.*13. Tom.1. p.233

Agere volenti pro evictione contra eum, qui immiſſionem petit, conceditur retentio ad evitandos inanes circuitus. *deciſ.*62. *num.*2. Tom.1. p.212

Modo tamen creditum ſit omnino clarum. *ibid.num.*3., & *n.*31.

Tam quoad ſubſtantiam, quam quoad quantitatem. *ibid. num.*4.

Retentio, & Compenſatio non admittitur de una ad aliam hæreditatem. *ib.n.*27. p.218

Niſi creditum, & debitum verificentur in una eademque Perſona, *ibid. num.*28. p.219

Hæredi ſimplici non competit beneficium retentionis. *deciſ.*78.*num.*5.Tom.1. p.270

Ceſſio ultra ſummam perſolutam adduci poteſt ad effectum retentionis. *ibid. n.*8.

A Creditore retentio peti nequit ſuper Bonis alterius quam Debitoris. *deciſ.*91.*num.*1t. Tom.1. p.331

Non datur pro debitis accollatis, ſed tantum pro extinctis. *deciſ.* 171. *num.* 16. Tom. 2. pag. 94

Pro ſolutione pretii debiti non datur retentio. *ibid. num.*19., & *ſeq.* p.95

Cauſam habenti a Muliere denegari nequit ex juribus dotalibus retentio Bonorum Fideicommiſſariorum. *deciſ.*180.*num.*17. Tom. 2. pag.124

Perceptio fructuum hereditariorum, & mobilium, & creditorum appropriatio impedit retentionem pro credito dotali ante redditionem rationis. *deciſ.*187.*num.*2.6., & 12. Tom.2. p.143. & 144

Retentionem non impedit exceptio redditionis rationis, adita hæreditate cum beneficio Inventarii. *deciſ.*187.*num.*4. p.134

Declara prout. *ibid.num.*5.

A non poſſidente allegari nequit. *ibid.num.*13.

Nunquam conceditur Creditori poſteriori in præjudicium anterioris, ſed anteriori adverſus poſteriorem. *deciſ.*243.*num.*6.T.2. p.373

RETRACTUS.

Emens vigore retractus prelativi a primo Emptore non tenetur ad depoſitum, ſed dumtaxat ad Leges in Inſtrumento inter primum Emptorem, & Venditorem preſcriptas. *deciſ.*218.*num.*13.Tom.2. p.260

Gregoriana Conſtitutio ſuper retractu requirit pro forma depoſitionem pretii rei retractæ, ejuſque inveſtimentum in ſtabilibus, ad hoc, ut in ea transferantur onera, quibus res retracta ſubjecta erat. *deciſ.* 176. *num.* 11., & 13.Tom.2. p.62

Qua forma non ſervata, res retracta non liberatur ab anterioribus hypothecis. *ibid. num.*12.

RETROTRACTIO.

Non admittitur in præjudicium tertii. *dec.*171. *num.*11.Tom.2. p.93

In poteſtate locatoris, aut cujuſvis alterius non eſt hypothecam retrotrahere in præjudicium tertii. *deciſ.*257.*n.*11., & 12.T.2. p.374

REUS.

In exceptione evadit Actor, & eam debet concludenter probare. *deciſ.*31. *num.*13.p.108., *deciſ.*40.*num.*2. pag.136., *deciſ.*79.*num.*10. Tom.1. p.274

Ex quo Rei conventi non compareant ad informandum, cenſentur diffidere de jure proprio. *deciſ.*74.*num.*11.Tom.1. p.255

Reo convento ſufficit reddere dubiam petitionem, ac intentionem Actoris. *deciſ.*75.*n.*10. Tom.1. p.259

Reo, & Poſſeſſori ſufficit vincere per non jus Actoris. *deciſ.*91.*num.*2.Tom.1. p.330

ROTA.

Decidere non ſolet omnia incidentia. *deciſ.*71. *num.*7.Tom.1. p.244

# S

SACERDOS.

Sub nomine Sacerdotis veniunt etiam ſimplices Clerici. *deciſ.*197.*num.*3.T.2. p.176.

Et venit quicumque ordo Eccleſiaſticus. *ibid.num.*8. p.178

Teſti etiam Sacerdoti, qui fuerit ob delicta convictus, & condemnatus nulla habetur fides. *deciſ.*82.*num.*2.& 28.Tom.1. p.285.289

Licet Sententia deinde in gradu appellationis fuerit moderata quoad pœnam. *ibid num.*5.

Sacerdotibus non licet pro unico Sacrificio duplex emolumentum accipere. *dec.* 133. *n.*11. Tom.1. p.498

Niſi qui dat, certo ſciat Sacerdotem pro Sacrificio ſtipendium accipere, & aliud nihilominus ſponte velit dare. *ib. num.*12.

Vel præſertim quando unum ſtipendium datur pro applicatione Miſſæ, aliud pro ſervitute celebrandi in certo, ac deſignato loco. *ibid. num.*13., & 18.

Et de ratione *num.*16.

Vide *Miſſa*.

SALARIUM.

Operario debetur merces, ac ſalarium. *deciſ.*1. *num.*2.Tom.1. p.2

At ſalarium non conventum, minime debetur. *ibid. num.*3.

Limita, ſi Opera rius ſolitus ſit locare operas ſuas. *ibid. num.*4.

Si nec a jure, nec a conſuetudine, nec a Partibus taxatum ſit, prudenti Judicis arbitrio decernendum eſt. *ib. num.*6. p.3

SALVIANISTA.

Diminutio Penſionum damno cedit Salvianiſtæ, ſi omnes diligentias non adhibeat pro iis inſolita quantitate retrahendis, & conſenſum Domini in facienda diminutione non requirat. *deciſ.*175.*num.*6.Tom.2. p.105

Solvens partem fructuum Creditoribus poſterioribus ſibi præjudicat, eoſque in propril debiti dimiſſionem computare debet. *ibid. num.*8. p.106

Præcipue ſi credita poſteriora ſint turbida, & illiquida. *ibid.num.*9.

Exceptio mutationis tituli incontinenti, & perfecte probanda eſt a Salvianiſta ad retardandam reſtitutionem Bonorum. *deciſ.*276. *n.*2. Tom.2. p.460

Si intra decennium ſatisfieri nequeat de ſuo Credito ex fructibus rei in Salviano traditæ, poteſt ad ejus ſubhaſtationem devenire. *ibid. num.*8. p.461

Melioramenta non probant mutationem tituli, & conveniunt etiam Salvianiſtæ. *ibid. n.*10.

Vide *Notula jurata*.

SALVIANUM.

Concurrentibus extremis conceditur Immiſſio. *deciſ.*198.*num.*2.Tom.2. pag.180., *deciſ.*96. *num.*4. Tom.1. pag.351. *deciſ.* 243. *numer.*3. Tom.2. p.342

Extrema vero quænam ſint. *dec.*198. *n.*1. Tom.2.pag.179., & *deciſ.*91. *num.*1.Tom.1. p.330., *deciſ.*96. *num.*3.T.1.p.351., *dec.*243. *num.*1.Tom.2. p.342

Ex longa poſſeſſione fundi in Salviano impeditur quæcumque actio tam adverſus Fidejuſſores, quam adverſus principales Debitores. *deciſ.*198.*num.*4.Tom.2. p.180

Quando Creditoribus competat immiſſio in Salviano adverſus Bona hæreditaria Debitoris, vel propria hæredis. *deciſ.*75.*num.*7. Tom.1. p.259

Moderna poſſeſſio eſt alterum ex Requiſitis Salviani. *ibid.num.*8.

Quę tamen non bene probatur ex lite ſuſtentata ob aliam cauſam, quam poſſidendi, & cum proteſtatione prætenſi Poſſeſſoris, quæ nihil cum Actore agere habebat. *ibid. num.* 9.

Deficiente hypotheca non eſt locus Salviano. *deciſ.*81.*num.*2.Tom.1. p.281

Exceptio non concludens, ſed habens poſſibilitatem in contrarium non eſt apta retardare immiſſionem in Salviano. *deciſ.* 91. *num.*6. Tom.1. p.330

In Salviano non requiritur probatio dominii, ſed ſola poſſeſſio Debitoris. *ib.num.*7.

Immiſſio in Salviano retardari nequit ex turbidis, & illiquidis probationibus. *ibid. n.* 16. pag.332

Immiſſio in Salviano exigit creditum omnino certum, & liquidum. *dec.*108.*num.*1.Tom.1. pag.408

Alias ea denegatur. *ibid. num.* 2.

Immiſſus in Salviano ubi non excipit de ſuo credito ad effectum retinendi, ſed ob inſufficientiam fructuum perceptorum agit adverſus alia Bona Creditorum, tenetur de iiſdem fructibus rationem reddere, & inſufficientiam oſtendere, nec ſtatur ejus notulæ juratæ. *ib.num.*4.

Immiſſio in Salviano per Creditum illiquidum non poteſt obtineri. *deciſ.*152.*num.*1.Tom.2. pag.12

Maxime contra Bona penes Tertium exiſtentia, niſi quantitas crediti concludenter probetur. *ibid.num.*2.

Vel ſi Creditum præſumatur compenſatum. *ibid. num.*7. p.14

Probatis extremis conceditur Immiſſio in Salviano ad Bona hypotheca ta. *deciſ.* 262. *n.*3. Tom.2. p.410

Vel ad ſubrogata in eorum locum cum omnibus præcedentibus vinculis, obligationibus, & hypothecis. *ibid.num.*4.

Poſt ſatisfactionem Creditoris immiſſi in Salvia-

viano, aſſociatio debetur aliis Creditoribus. *deciſ.276.num.*1.Tom.2. p.459

SCHEDULA.

Privata, non recognita, nec in totum ſcripta, ac ſubſcripta a donante inutilis eſt. *deciſ.82.num.*1.Tom.1. p.285

SCIENTIA.

Scientia legalis in Agente conſideratur ad effectum interpretandi actum, *deciſ.59. num.*11. Tom.1. p.205

Removet quemcumque errorem, & deceptionem. *dec.94.num.*21.Tom.1. p.341

Sciens, & volens injuria non afficitur, ſed donare cenſetur id, quod in pretio excedit, nec illud repetere valet. *ibid. num.*23.

Mala fides oritur ex ſcientia rei alienę. *dec.*165. *num.*9.Tom.2. p.57

In pœnalibus, & præjudicialibus ſcientia non debet eſſe vaga & præſumpta, ſed poſitiva, certa, & individua, *deciſ.*231.*num.*8.& t.1.2 p.312., & *dec.*232.*num.*7.Tom.2. p.315

Nemo præſumitur ſcire conditiones appoſitas actui inter alios geſto. *ibid. num.*5. p.314

Præſumpta ex indicatione Inſtrumentorum eſt vaga, & generalis, non vero ſpecifica, & individua omnium in iis contentorum. *ibid. num.*6.

Vide *Fideicommiſſum in genere.*

Vide *Scientia Fideicommiſſi.*

Vide *Matrimonium.*

SCRIBENS. SCRIPTUM.

Scriptum etiam illegale. & informe probat adverſus ſcribentem. *dec.*270.*num.*11.Tom.2. pag.443

SENTENTIA.

Ad validitatem ſententiæ ſuper ſtatu hominum ſufficit interventus legitimorum contradictorum primarium intereſſe habentium. *dec.*191. *num.*5.Tom.2. p.156

Eaque afficiuntur omnes alii etiam jure proprio, & independenter a citatis venientes. *ibid.num.*6.

Emanata cum legitimo Contradictore ſuper verificatione deſcendentiæ, & conſanguinitatis cum fundatore afficit omnes ex jure proprio venientes. *deciſ.*267.*num.*3.Tom.2. p.429

Contingente obitu Colliitigantis poſt examinatam cauſam, & in limine ferendæ ſententiæ, ſententia adhuc dicitur lata cum legitimo Contradictore. *ibid. num.*4.

Poſt legitime concluſum in cauſa, ſententia de ſtylo Hiſpaniæ poteſt quandocumque ferri. *ibid.num.*7. p.430

Non attenditur, quid Procurator petat, ſed quid Judex, diſcuſſis meritis cauſæ pronuntiavit. *ibid. num.*5. p.429

Lata poſt interpoſitam appellationem eſt nulla. *deciſ.*207.*num.*7.Tom.2. p.219

Eſt nulla ex defectu citationis Teſtium ante eorum examen, & alterius citationis Partis ad ſententiam, & trium monitionum adverſus Clericos incontinentes, & ob non aſſignatas defenſiones prævia publicatione, & legitimatione Proceſſus, & ob interpoſitionem appellationis ante latam ſententiam, maxime ubi agitur de re gravi, *ibidem numer.*13. pap.221

Tranſit in rem judicatam, ſi appellans intra annum a die obtentæ appellationis commiſſionem non incapſet, ac intra ſequentem annum acta non tranſportet. *dec.*4. *n.*1.T.1. p.2

Appellatione non interpoſita intra decem dies, tranſit in rem judicatam, *dec.*4.*num.*1.p.12., *deciſ.*41.*num.*1.T.1. p.142

Sententiæ antiquitus latæ, & ſemper obſervatę ſunt attendendæ, & probant ſine Actis. *deciſ.*4. *num.*8. & 9.Tom.1. p.13

Sunt ſtrictiſſimi juris, nec comprehendunt, niſi quod verbis expreſſum eſt. *ibid.num.*11.

Quæ eſt ultima, ac tranſit in rem judicatam, attendi potius debet, quam deciſio prius habita in eadem cauſa. *deciſ.* 8. *numer.* 10. Tom.1. p.27

Vota de Mandato Principis præcedenter danda, dicuntur, & ſunt pars ſententiæ, *ibidem num.*11.

Quæ juxta ea declaratur, ac intelligitur. *ibid.num.*12.

Si ſententia Partes abſolvit ab expenſis, quatenus ei acquieſcant, & ei jam Victor acquievit, nequit amplius is expenſas petere a ſuccumbente. *deciſ.*9. *num.*3.Tom.1. p.31

Idem eſt, ſi in ſententia omiſſa ſit condemnatio expenſarum, & Partes illi acquieverint. *ibid. num.*4.

Sententiæ autem acquieviſſe dici non poteſt is, qui ab ea appellavit. *ib.num.*5.

Actis intra biennium a die appellationis non tranſportatis ſententia tranſit in Rem judicatam. *deciſ.*16.*num.*1.Tom.1. p.58

A qua reſtitutio in integrum deficiente læſione non conceditur. *ibid. num.*2. *dec.*41. *num.*1. p.142

Ignoratio ſententiæ a citato allegari nequit. *deciſ.*16. *num.*3.Tom.1. p.59

Acceptatam ſententiam impugnare nemo poteſt. *deciſ.*18. *num.* 5. p.68. *deciſ.* 97.*num.*1. Tom.1. p.354

In eodemmet caſu, & cum legitimo Contradictore lata etiam tertium afficit. *deciſ.*19. *num.*4.Tom.1. p.74

Juſta eſt ſententia gratiam Principis confirmans. *deciſ.*21.*num.*2.Tom.1. p.77

Ob lapſum Fatalium tranſit in rem judicatam. *deciſ.*22. *num.*1.Tom.1. p.81

Ejuſque juſtitia reſtitutioni in integrum viam præcludit. *ibid. num.*2.

Validi-

Validitas, & juſtitia ſententiæ locum aperit Ægidianæ in Poſſeſſorio inter Perſonas laicas. *dec.27.num.*1.Tom.1. p.95

Immiſſionem concedens juſta eſt. *ibid.num.*3.

A qua pendet commiſſio reſtitutionis in integrum, maxime ſi lata fuerit per contradictas favore ejus, qui prius ſuccubuerat, non magni momenti reputatur. *deciſ.* 28. *num.*3. Tom.1. p.101

Confirmari debet ſententia, quæ eſt valida, & juſta. *dec.*42.*num.*1.p.146., *& deciſ.*46.*n.*1. Tom.1. p.156

Et Mandatum in ejus vim relaxatum eſt exequendum. *ibid.num.*1.

Emanata ad favorem Inſtantis, & ab eo ſolemniter acceptata, ſemper ei obſtat, donec revocetur. *deciſ.*78. *num.*4.Tom.1. p.270

Injuſta nunquam tranſit in rem judicatam. *deciſ.*94.*num.*1.Tom.1. p.336

In Judicatum tranſacta, quando nequeat ab hærede impugnari. *dec.*134.*num.*3.T.1. p.501

Ad inſtantiam alicujus emanata, in judicatum tranſacta, & acceptata, ſemper ei obſtat, donec per aliam ſententiam inter eaſdem Perſonas revocetur. *deciſ.* 119. *numer.* 7. Tom.1. pag.441

Cum non ſufficiat, ſi inter diverſas Perſonas, & in alia ſeparata cauſa, in qua diverſa ratio concurrat, revocatio contingat. *ibid. num.*8.

In judicatum tranſacta facit ſtatum quoad omnes. *deciſ.* 155.*num.*9.Tom.2. p.26

Et nequit incidenter revocari. *deciſ.* 156. *num.*6.Tom.2. p.31

A ſententia revocatoria, de ſui natura appellabili, non ſolet denegari reſtitutio adverſus lapſum fatalium. *deciſ.* 159. *num.*13. Tom.2. pag.40

Limitatur, quando conſtat de malo jure calumnioſe litigatoris. *ibid.num.* 14.

Diverſum punctum reſpiciens non eſt allegabilis pro excluſione calumniæ. *ibid.num.* 15.

Lata cum legitimo Contradictore afficit omnes etiam non citatos, & in judicio non intervenientes. *deciſ.*190.*num.*6.Tom.2. p.152

In Judicatum tranſacta manifeſtam probationem conſtituit. *deciſ.*191.*num.*3.T.2. p.156

SEPELIRE. SEPULTURA.

Canonici, & Beneficiati de jure ſepeliendi ſunt, ubi Beneficia obtinent. *deciſ.* 256. *num.*15. Tom.2. p.389

Cuique competit facultas ſibi eligendi ſepulturam, ubicumque velit. *ibid.num.*16.

Quilibet in propria Eccleſia poteſt ad ſepulturam, recipere quem velit. *ibidem numer.*18. pag.390

Locus ſepulturæ tripliciter concedi poteſt; ut nempe quis fiat illius Dominus; ut jus habeat tumulandi ſuos, & impediendi ibidem aliorum tumulationem, & demum, ut aliquis poſſit ſepeliri. *deciſ.* 277. *numer.* 11. Tom.2. p.465

Primis autem duobus modis locus ſepulturæ dari nequit abſque licentia Epiſcopi, ſecus eſt quoad tertium modum. *ibid.num.*12.

Vide *Funeralia. Funus.*

SEQUESTRUM.

Concurrente bono jure Attentatis non apponitur ſequeſtrum ex ſtilo Rotæ. *deciſ.*205.*n.*4. Tom.2. p.212

Appoſitum pro executione judicati tolli non debet, niſi poſt integram ſatisfactionem debitoris. *dec.*107.*num.*1.Tom.1. p.399

Ubi quantitas crediti non eſt liquida, ſequeſtrum non ſuſtinetur. *ibid.num.*2. p.400

Eſt ſpecies executionis; atque ideo ubi poteſt fieri executio, apponi etiam poteſt ſequeſtrum. *ibid.num.*3.

Apponibile eſt ſuper fructibus Fideicommiſſi ad debitum non obligati, ubi pertinent ad Debitorem. *ibid.num.*4.

Poſita validitate, & juſtitia Mandati, reclamari nequit a ſequeſtro in ejus executionem appoſito. *ibid.num.*6.

S. Rota difficilius revocat ſequeſtrum, ubi debitor nimis durum ſe oſtendit in ſolvendo Debito. *ibid.num.*7.

Ubi non agitur cum forenſibus, ſed cum poſſidentibus Bona in loco executioni obnoxio, non proceditur pro aſſecuratione Judicii ad ſequeſtrum ante Judicis Mandatum. *dec.* 125. *num.*7.Tom.1. p.459

Vide *Attentata.*

SIGNATURA JUSTITIÆ.

Reſcripta Signaturæ reſpicientia ordinem Judicii in nihilo lædunt ea, quæ verſantur circa merita Cauſæ. *deciſ.* 94. *numer.* 8. Tom. 1. pag.337

Exceptio rejecta a ſignatura Juſtitiæ allegabilis non eſt in Rota. *deciſ.*265. *numer.*14.Tom.2. p.426

Vide *Votantes Signaturæ Juſtitiæ.*

SIMONIA.

Eſt concludenter probanda. *deciſ.* 41. *num.* 4. p.143., *dec.*101.*num.*3.Tom.1. p.378

Nec inducitur, niſi ex dato, vel facto in vim præcedentis conventionis. *deciſ.*41.*n.*5. Tom.1. p.143

Et quando ex Teſtibus non remaneat probata. *ibid. num.*6. *& ſeqq.*

Pro excluſione Simoniæ ſemper inclinandum eſt. *ibid.num.*15. p.145

Simoniacus aſſequi non debet Eccleſiam Parochialem. *deciſ.*101.*num.*2.Tom.1. p.378


Præ-

Præſentatio alicujus ad Beneficium ſub ſpe obtinendi mediante illius protectione aliud Beneficium, non includit Simoniam, & quare. *ibid.num.*15. p.380
Teſtes Simoniam non probant, niſi deponant de conſenſu utriuſque Paciſcentis. *ibidem numer.*16.
Conventione, & pacto præcedenti deficiente, deficit Simonia. *ibid.num.*18. & 22.
Ita ut non ſufficiat ſimplex tractatus præcedens, niſi concluſus, ac ad effectum perductus fuerit. *ibid.num.*19.
Immo ad incurrendas pœnas Simoniæ, neque ſufficit præcedens conventio, ſed ulterius exigitur, quod ab utraque Parte fuerit executioni demandata, & ita Simonia conventionalis tranſeat in realem. *ibid.num.*20.
Quoties præcedens pactum non eſt Simoniacum, neque præſentatio eſt Simoniaca. *ibid. num.*23.
Ad privandum præſentatum a majore parte Patronorum non ſufficit diffamatio, ſed requiritur perfecta probatio Simoniæ. *ibidem num.* 27.
Sententia civilis, a qua appellatum fuit, quæque injuſta reperitur, nullius eſt momenti pro verificanda concludenter Simonia. *ibid. num.*33. p.382
Secus ubi ante inceptum Judicium civile emanaſſet ſententia criminalis illam confirmans. *ibid.num.*34.
Teſtes pro excluſione Simoniæ deponentes præferendi ſunt. *ib.n.*14. p.380

SIMULATIO.

Ad ſimulationem probandam, ultra cauſam ſimulandi, requiruntur argumenta univoca, eaque ſemper excluditur, conſtito de veritate actus. *dec.*60.*num.*4.Tom.1. p.207
Ubi Actus eſt publice, & ſolemniter geſtus, & abeſt cauſa ſimulandi, ſimulatus dici nequit. *decif.*77.*num.*11.Tom.1. p.267
Probatur ex concurſu Cauſæ ſimulandi, & conjecturarum. *dec.*90. *num.*4.p.326. *dec.*102. *num.*3.Tom.1. p.383
Ejuſque exceptio executionem publici Inſtrumenti retardat, & efficaciam obligationis cameralis. *decif.*90.*num.*6.Tom.1. p.326
Concurrente cauſa ſimulandi, ad eruendam ſimulationem conſiderari ſimul debent omnes conjecturæ etiam leviores cum ſuis circumſtantiis, & ipſa rei veriſimilitudine. *ibidem num.*16. p.328
Inſtrumenti vires exceptione ſimulationis ſublatæ remanent. *dec.*102. *num.*1.T.1. p.383
Deficiente cauſa ſimulandi, ſimulatio ex ſolis conjecturis non inducitur, licet eſſent numero mille. *dec.*262.*num.*16.Tom.2. p.414

SOCER.

Vide *Alimenta*.

SOCIETAS. SOCIUS.

Socius, finita Societate, remanet creditor mere pecuniarius pro ſua forte, ita ut ex ea abſque labe uſuræ fructus petere nequeat. *dec.*169. *num.*16.Tom.2. p.79
Libri Sociales inter ipſos Socios plene probant. *ibid. num.*17.
Socii omittentes Bilancium præſumuntur continuare negocium eodem præcedenti modo, & forma. *ibid.num.*22. p.80
In Societate nudo conſenſu inita, nunquam inducta cenſetur novatio præcedentium pactorum. *ibid. num.*23. p.81
Et receſſus ab allegante eſt concludenter probandus. *ibid.num.*24.
Folium etiam informe inſervit pro adminiculo ad probandum, quod ſocietas cum eadem participatione utilium continuata fuerit. *ib. num.*25.
Novatio Societatis excluditur, ſi nec ex ſcriptura, nec ex adnotatione in aliquo libro Sociali probatur. *ibid. num.*32. p.83
Negocio Sociali incumbens veriſimiliter inſtructus eſt de pactis Societatis. *decif.* 203. *num.*4.T.2. p.204
Folium etiam ſine ſubſcriptione, die, & Conſule in Societate probat, ſi manus non impugnetur. *ibid. num.*5.
Non concurrente pacto in contrarium, ſocietas præſumitur continuata cum iiſdem conventionibus. *ibid.num.*6.
Ex Capitali immiſſo in Societatem fructiferam debentur fructus loco damnorum, & intereſſe. *ibid.num.*18. p.207
Etiam poſt diſſolutam Societatem, nec ſervatis requiſitis Caſtrenſis, & non obſtante incertitudine quantitatis Capitalis. *ibidem num.*19.
Periti eligi debent Societatis expenſis. *decif.* 9. *num.*11.Tom.1. p.32
Contra naturam Societatis eſt, ut alter ex Sociis ſit immunis ab omni expenſa, & labore. *ibid.num.*14. p.33
Socius æque ſentire debet commoda, & incommoda. *ibid.num.*1.Tom.1. p.34
Pactum, quod ſocius impendens ſine aliorum Scientia, & conſenſu teneatur ad tales expenſas, ad ſummum ipſos paciſcentes afficere poteſt, non vero tertium Creditorem. *ibid.num.*2.
Maxime ſi hujuſmodi impenſæ in Societatis utilitatem ceſſerint. *ibid.num.*3. p.35
De cujus natura eſt, ut lucra, & damna æqualiter partiantur. *ibid.num.*4.
Lucra Societatis non fiunt propria Sociorum, niſi diſpunctis rationibus, Creditoribus di- miſſis,

miſſis, factiſque deductionibus de jure fa-ciendis. *ibid. num.*8. p.36
Socius æque particeps eſſe debet lucri, ac damni. *deciſ.*11.*num.*1.Tom.1. p.37
Tam reſpectu Conſociorum. *ibid. num.*2.
Quam tertii creditoris Societatis, ſi hæc ſit univerſalis, vel particularis quidem, ſed cum qualitate Inſtitoris uni ex Sociis attributa; qua deficiente, Socius non tenetur in ſolidum, ſed pro rata, quam promiſit, contribuere Societati. *ibid. num.*3.
Inſtitoria qualitas excluditur ex pacto inter ſocios inito, quod nemo, inſciis Conſociis, impenſas ullas facere poſſit. *ibid.num.*4.p.38
Vtque dicatur adeſſe, debet argumentis univocis probari. *ibid. num.*5.
Edictum Card. S. Honuphrii ſuper exhibitione Capitulorum ſocialium in Archivo locum habet quoad Menſas nummularias, & Rationes Bancarias, non vero quoad Societates particulares. *ibid.num.*6.
Quarum reſpectu Creditor ſibi imputare debet, ſi Pacta Socialia non novit, quia tenetur petere eorum exhibitionem. *ibidem num.*7.
Socius quamvis non teneatur in ſolidum de bonis propriis, tenetur tamen de utilibus, & de Capitali in Societate poſito. *ibid. num.* 8.
Inter ſocios commune eſſe debet damnum, & lucrum. *deciſ.*46.*num.*2.Tom.1. p.156
Contractus Societatis, & aſſecurationis certi lucri, etiamſi unus ex ſociis ponat ſortem, alter induſtriam, valent, tam ſi ſeparatim fiant, quam ſi conjuncte. *ibid. n.*11. p.158
Contrario in hoc ſecundo caſu procedente, quando taxatio certi lucri eſſet uſque ab initio exceſſiva habita ratione lucri ex ſocietate proventuri. *ibid.num.*12.
Per mortem ſocii finitur Societas, ſicuti per lapſum anni, quando eſt annualis. *ibidem num.*13.
Vtroque tamen caſu ex partium, vel hæredum conſenſu tacito, vel expreſſo poteſt prorogari. *ibid.num.*14. p.159
Ex adnotatione antipartis unius ſocii relative ad quodlibet *Bilancium*, & tempus facta, probatur ipſam antipartem inter ſocios defunctos fuiſſe conſtitutam, atque conventam. *deciſ.*168.*num.*2.p.68., *& deciſ.*202. *num.*1. Tom.2. p.196
Pro ſocietate ineunda ſcriptura non eſt neceſſaria. *deciſ.* 168. *num.*3. p.69., *& deciſ.*202. *num.*2. Tom.2. p.196
In cjus vero defectum Bilancia plene probant. *deciſ.*168.*num.*4.Tom.2. p.69
Tam contra ſocium ſcribentem, quam ejus favore. *ibid.numer.*5., *& deciſ.*202.*numer.*3. pag.196
Quantitas Antipartis plene demonſtratur ex Bilanciis. *deciſ.* 168. *num.*7., *& deciſ.*202. *num.*1. p.196
Omiſſio adnotationis alicujus ſummæ inter Partitas a Conſocio extractas, probat talem ſummam vere extractam non fuiſſe. *dec.*168. *numer.*10.pag.71., *&* 202. *numer.*9. Tom.2. pag.201
Socii præſumuntur ſe conformare juris diſpoſitioni, & naturæ Societatis. *dec.*169.*num.*3. Tom.2. p.76
Vtilia ſunt dividenda pro rata ſortis in Societate poſitæ. *ibid.num.*4.
Omiſſio conſuetorum Bilanciorum negociationis formam, novamque utilium participationem denotat. *ibid.num.*5.
Per mutationem formę ſuper utilibus, & ſorte, Societas novata intelligitur. *ibid. numer.*6., *&* 7. p.77
Socio debentur utilia reſpondentia novæ ſorti in Societate poſitæ. *ibid. num.*8.
Ex factis Sociorum tacita novatio Societatis inducitur. *ibid.num.*9. p.78
Pactum ſuper æquali Lucrorum diviſione, poſita inæqualitate Capitalium, eſt illicitum. *ibid. num.*10., *&* 26. p.82
Quando contrarium. *deciſ.* 169. *num.* 27. *& ſeqq.*, *& dec.*203. *num.*10., *&* 11.p.206
Diſſolvitur ſocietas per unius ſocii obitum. *deciſ.*169.*num.*12.Tom.2. p.78
Hærede continuante, præſtando conſenſum cum diverſa forma a Societate cum Defuncto inita, Societas nova dicitur. *ibidem num.*13.
Socius diminuere non poteſt ſortem. *ibid.n.*15.
Vide *Bilancium*. *Novatio*. *Pactum*.

SOLEMNITATES.

Ob antiquitatem temporis præſumuntur omnes interveniſſe ſolemnitates, ad validitatem actus neceſſariæ. *dec.*4. *num.* 7. T.1. p.13
Maxime ſi ſententiæ antiquitus latæ ſucceſſivis temporibus ſemper fuerint inviolabiliter obſervatæ. *ib. num.*8.
Quoties actus fieri demandatur non tanquam fundamentum intentionis, ſed tanquam adminiculum, tunc nulla habetur ratio aliqualis defectus ſolemnitatum extrinſecarum. *deciſ.*84. *num.*52. T.1. p.310

SOLVERE. SOLUTIO.

Cedere debet in cauſam antiquiorem. *deciſ.*10. *num.*5. T.1. p.35
Debitoris obligatio, niſi per ſolutionem debiti non extinguitur. *ibid. num.*6.
Quietantia probat ſolutionem. *ibid. n.*9. p.36
Ad iteratam ſolutionem parvæ ſummæ potius acquiſitum cenſetur jus eventuale, quam jus certum, & maximi momenti. *dec.*21. *n.*10. Tom.1. p.78
Alio-

Alioquin adeſſet læſio enormiſſima. *ibid. num.*11.

Per ſolutionem debiti, vel in manibus ipſius debitoris, vel in depoſito legitime facto tollitur omnis obligatio. *dec.*60. *n.*1. T.1. p.206

Creditor ſuum integrum creditum ibi recipere debet, ubi pecuniam credidit. *decif.*61. *n.*4. Tom.1. p.209

Ita ut debitor alibi ſoluens, debeat etiam ſolvere id, quod creditoris intereſt, ſolutionem non fuiſſe factam in loco contractus. *ibid. num.*5,

Nec Creditor conſtituendo Procuratorem ad recipiendas pecunias alio in loco, cenſetur remittere debitori expenſas ad tranſmiſſionem neceſſarias. *ibid. num.*6.

Sicuti nec renuntiare ſolutioni in loco contractus faciendæ, per actum geſtum gratia majoris cautionis. *ibid. num.*7.

Debiti alieni ſolutio non tribuit actionem hypothecariam, ſed vel merum officium Judicis, ubi omnis actio, tam realis quam perſonalis deficit. *decif.*63. *num.*9. T.1. p.221

Vel actionem de in rem verſo, quę inter perſonales numeratur. *ibid. num.*10.

Vel negociorum geſtorum, quæ pariter eſt perſonalis. *ibid. num.*11.

Debitor Creditori poſteriori ſolvens non liberatur a reiterata ſolutione creditoribus anterioribus. *decif.*67. *num.*12. T.1. p.233

In quam cauſam cedat. *decif.*98. *n.*10. & 14. Tom.1. p.361

Poſt decurſum longi temporis Moniali cenſentur livella ſoluta. *dec.*114. *num.*7. T.1. p.424

Suam habens cauſam expreſſam, nequit ad aliam diverſam & contrariam referri. *decif.*137. *num.*15. T.1. p.513

Ubi Creditum eſt fructiferum, ſolutio cenſetur facta prius in cauſam fructuum, quam ſortis. *ibid. num.*17.

Inveriſimilis redditur ex paupertate perſonarum. *dec.*187. *num.*14. T.2. p.145

Credito principali ſoluto, ſtatim ipſo jure evaneſcit quælibet hypotheca, dominii reſervatio, & quodcumque aliud privilegium Creditoris. *decif.*253. *num.*28. T.2. p.379

Recipiens aliquam ſummam pro ſolutione titulo *Reſidui* fatetur reliquam ſummam jam recepiſſe. *decif.*262. *num.*8. T.2. p.412

Præſervatio facultatis agendi pro fructibus decurſis inducit confeſſionem eorum non ſolutionis. *ibid. num.*11.

SOROR.

Uterina dici nequit de agnatione, ac ſtirpe fratris uterini. *decif.*3. *num.*9. T.1. p.10

Feminæ deſcendentes ab ultimo Maſculo præferuntur Fæminis tranſverſalibus etiam ſororibus in jurepatronatus, etiam protracto in remotum tempus, quod deficientibus maſculis tranſire debet ad lineam Fæminarum. *ibid. num.*11. & *ſeq.*

SPOLIUM. SPOLIATUS.

Injuſte ſpoliato debetur reintegratio. *dec.*207 *num.*1. p.219. *decif.* 162. *num.*3. T.2. p.410

Agens pro ſpolio probare tenetur ſuam antiquam poſſeſſionem, & recentem ſpoliantis. *decif.*58. *num.*1. T.1. p.202

Quibus probatis ſpoliato debetur reintegratio non ſolum poſſeſſionis, ſed omnium inſuper damnorum, & expenſarum. *ibid. num.*2.

In materia ſpolii, præcipue violenti, prius ſpoliatus debet reſtitui in poſſeſſionem, quam Spolians audiatur ſuper meritis Cauſæ. *ibid. num.*5. p.203

SPOLIUM ECCLESIASTICUM.

Locum ſibi vindicat in Bonis Regularis extra Clauſtra decedentis, ſi ille Indultum teſtandi vel non habeat, vel eo non utatur. *dec.*21. *num.*4. & 10. T.1. p.77

Ad effectum dignoſcendi, à quibus ſoluti fuerint proventus ſpoliorum, omnimoda fides præſtatur Libris Cameræ. *decif.*42. *num.*6 Tom.1. p.146

Amiſſio bonorum ex cauſa ſpolii Cameralis provenire cenſetur ex caſu fortuito. *decif.*62. *num.*5. T.1. p.213

Et cujus damno cedat. *ibid. num.*6. & 9.

STATUS HÆREDITARIUS.

Status activus bonorum hæreditariorum firmandus eſt habito reſpectu ad tempus aditionis hæreditatis. *decif.* 110. *num.* 11. Tom.1. pag.413

In uno Judicio a Rota approbatus, detecto errore, in alio reprobari valet. *dec.*115. *n.*9. Tom.1. p.427

Cujus expenſis firmari debeat. *decif.*153. *n.*6. Tom.2. p.17

Non concurrente firmatione ſtatus hæreditarii, creditum legitimæ eſt turbidum, & illiquidum. *decif.*174. *num.*11. T.2. p.101

Vide *Legitimarius*.

STATUS QUOAD BENEFICIA, ET IUSPATRONATUS.

Præſentatus ab habente pro ſe ultimum ſtatum omnino præferri debet in ejuſdem Beneficii inſtitutione. *decif.*3. *num.*2. & 13. T.1. p.9

Limita, quando clare conſtat de pertinentia Juriſpatronatus. *ibid. num.*3.

Declara in quibus terminis procedat limitatio. *decif.*3. *num.*4.

Ad effectum infringendi ultimum ſtatum, & privandi quaſi poſſeſſorem fructu ſuæ poſſeſſio-

nis præſentandi, deſcendentia debet plene, & concludenter probari. *ibid. num.6.*

Dum agitur de formanda Deſcendentia adverſus habentem pro ſe ultimum ſtatum, probationes debent eſſe omni exceptione majores, vel ſaltem æquales adductia per illum. *ibid. num.*10. p.10

Ultimus ſtatus in Jurepatronatus non prodeſt, ubi antiqua ſententia, & quaſi poſſeſſio immemorabilis in contrarium adducitur, *decif.*4. *num.*19. T.1. p.15

Inde enim conſtitutum dicitur clarum petitorium abſorbens quamcumque poſſeſſionem. *ibid. num.*20.

Poſſeſſio juris præſentandi oritur ex ultimo ſtatu. *decif.*201. *num.*3. T.2. p.192

Fortius vero ſi plures ſtatus concurrant, *ibid. num.*4. p.193

Et eadem poſſeſſio efficacior eſt, ſi naſcatur ex ultimo ſtatu judiciaſi. *ib. num.*5.

Eoque ſemper validior, ſi etiam alii ſtatus antecedentes ſint judiciales. *ibid. num.*6.

Ii enim faciunt rem claram, & religioſe ſervandi ſunt. *ibid. num.*7.

Penultimus ſtatus declaratur ab ultimo. *decif.*208. *num.*7. T.2. p.225

In Judicio poſſeſſorio inſtitutionis attenditur ultimus ſtatus, rejectis ad petitorium exceptionibua penultimi, aliorumque antecedentium ſtatuum. *ibid. num.*8.

Efficacia ultimi ſtatua non infringitur, niſi vel per rem judicatam, vel per Partia confeſſionem, vel per publicum Inſtrumentum. *decif.*217. *num.*20. T.2. p.256

Et in dubio ſtandum eſt ultimo ſtatui. *ibid. num.*21.

Præſertim convalidato ab aſſiſtentia penultimi ſtatus. *ibid. num.*22.

Ultimus Status attenditur tam favore Patronorum, ac inferioria Collatoris, quam Papæ, *dec.*83. *num.*11. T.1. p.293

Præſertim quando fuit contradictua, & per rem judicatam approbatua. *ibid. num.*12.

Et unice venit attendendua, rejectis aliis quibuſcumque quæſtionibus ad petitorium, *ibid. n.*16.

Fortius ſi jam fuerunt rejectæ per rem judicatam afficientem, donec revocetur, tam Patronos, quam Præſentatos. *ibidem num.*17, pag.294

Literæ Apoſtolicæ exequendæ ſunt ad formam ultimi ſtatus tam favore Patronorum, ac inferiorum Collatorum, quam Papæ. *dec.*95. *num.*12. & 31. T.1, p.344

Eo ipſo, quod narrata fuit prætenſio excluſiva Juriſpatronatus, firmatus remanet ſtatua pro libertate Eccleſiæ. *ibid. num.*28. p.346

Vltimus Statua licet unicus ſufficit pro acquirenda quaſi poſſeſſione conferendi, *ibid. n.*6,

Per concordiam tranſactus non attenditur; ſed illius locum ſubintrant ſtatus penultimi, cæterique anteriores clari. *decif.*105. *num.*5. Tom.1. p.392

STATUTA IN GENERE.

Statutum in forma ſpecifica confirmatum habetur pro lege Pontificia. *decif.*2. *numer.*4. Tom.1, p.5

Executioni demandari non debent Literæ Apoſtolicæ contrariæ Statuto in forma ſpecifica confirmato, ſi Papa illi literaliter, ac expreſſe non derogaverit, *ibid. n.*5.

Statutum excludendo a Canonicatibus natos ex Civibus an rationem habuerit, non qualitatis civicæ concernentia jura, ac privilegia civica, ſed qualitatis civicæ naturalia, ac indelebilis. *ibid. num.*9. p.6

Ubi eadem ratio Statuti æque militat quoad filios Civium in ipſa Civitate commorantium, ac quoad filios Civium alibi degentium, & non gaudentium qualitate civica, eadem quoad omnes militare debet diſpoſitio. *ibid, num.*10. & 11.

Omni interpretatione vitandum eſt, ne Statutum remaneat eluſorium, ac fruſtraneum. *ibid. num.*12.

Semper capi debet ea interpretatio, quæ favet menti Statuentium, & rationi Statuti, & operatur illius effectum. *ibid. n.*13.

Statuto in forma ſpecifica confirmato derogatum dici non poteſt in iis Literis Apoſtolicia, in quibus de eo expreſſa mentio non fit. *ibid, num.*6. p.5

Derogatio quæcumque per clauſulas generales, licet motu proprio, & ex certa ſcientia, operari nihil valet adverſus Statutum in forma ſpecifica confirmatum. *ibid. num.*7.

Præſumitur, quod Teſtator ad Statutum conformare voluerit ſuam diſpoſitionem. *decif.*38. *n.*7. Tom.1. p.127

Excluſio a Statuto promanans conſtituit excluſum tanquam civiliter mortuum, & impedit delationem hereditatis. *decif.*47. *num.*14. Tom.1, p.162

Juris municipalis ratio habenda eſt, non communis. *ib. n.*6. p.161

Statuta pro bono pacis edita obſervanda ſunt. *dec.*49. *num.*4. T.1. p.170

Confirmatum a Papa in forma ſpecifica Eccleſiaſticos ligat. *decif.*102. *num.*6. T.1. p.372

Quoties ſequens diſpoſitionis Statuti pars eſt generalis & declarativa, ac determinativa primæ, etiam quoad illam attendi debet. *ib. num.*8.

Indefinite loquens, indefinite intelligitur. *ib. num.*9.

Tranſactio inita ante confirmationem Statuti non cadit ſub illius cenſura. *ib. n.*22. p.375

Clau-

Clauſula : *Sublata*, & *Decretum irritans* : appoſita in Statutis inficiunt quemlibet actum contrarium uſque a principio, & impediunt initium cujuſcumque obſervantię, vel conſuetudinis. *ib. num.*28. p.376

Preſertim ſi in ſpecifica confirmatione ſancitum fuerit, ut diſpoſita in Statuto, nullimode abrogari poſſint. *ibid. num.*29.

Vide *Conſuetudo*.

STATUTA EXCLUSIVA FÆMINARUM.

Mater ſi a Statuto excludatur, reſervata legitima, hęc debet eſſe tertia portionis inteſtatę. *dec.*47. *num.*3. T.1. p.161

Hęc habent locum in inteſtata Succeſſione, non vero concurrente Teſtamento. *dec.*92. *n.*3. & 4. T.1. p.333. & *dec.*182. *num.*2. T.2. p.128

STATUTA IN SPECIE.

*Urbis* Statutum nullam reddit obligationem ab Uxore pro viro emiſſam abſque legitima Cauſa. *deciſ.*199. *num.*2. T.2. p.180

*Priverni* Statutum in Contractibus Mulierum requirit Decretum Judicis, & Proximiorum interventum. *deciſ.*200. *num.*11. Tom.2. p.190

*Auguſtanæ* Eccleſiæ Statutum arcet Cives Auguſtanos a conſecutione Canonicatuum. *deciſ.*2. *num.*1. T.1. p.5

Et de ratione. *ibid. num.*2.

Diſpoſitio vero hujus Auguſtani Statuti ex identitate rationis fuit etiam extenſa ad natos ex Auguſtania ſive Maſculos, ſivę Fęminas. *ibid. num.*3.

*Urbis* Statuti vigora contractus filii familias ſiņe conſenſu Patris geſti ſunt nulli. *deciſ.*12. *n.*21. Tom.1. p.44

Limita, ſi filius familias ſeorſim a Patre vivat, ſeque pro Patre familias gerat. *ibid. num.*22.

*Fulginei* Statutum excludit Fęminas non abſolute, ſed propter Maſculos. *deciſ.*38. *n.*6. Tom.1. p.127

Teſtator autem præſumitur ad illud conformare velle diſpoſitionem ſuam. *ibidem num.*7.

Niſi tamen concurrat contemplatio agnationis, vel concatenata vocatio Maſculorum ex Maſculis, vel aliæ conjecturæ ſuadentes reſtrictionem vocationis ad ſolos Maſculos. *ib. num.*8.

*Forolivii* Statutum defert ſucceſſionem fratribus, reſervata Matri dumtaxat Legitima in tertia portionis inteſtatæ. *dec.*47. *num.*1. Tom.1. p.160

Et quando deferat ſucceſſionem Matri, & Patruis pro virili. *ibid. num.*5. p.161

Prædictum vero Statutum non extantibus fratribus, vel utrinque conjuctis, vel conſanguineis, eorumve filiis Maſculis æqualiter ad ſucceſſionem vocat Matrem defuncti, Sorores, earumque Deſcendentes, nepteſque ex fratre in ſtirpes. *ibid. num.*7.

Quibus non extantibus vocat pro ęquali Matrem, & Patruos, ſeu Patrueles in ſtirpes. *ibid. num.*8.

Soror vero abdicative renuntians habetur pro mortua. *ibid. num.*11. p.162

Tunc materialis exiſtentia Sororis ſufficit ad excludendam purificationem ſecundi caſus, quando a ſtatuto conſiderata mere fuiſſet ad faciendam conditionem. *ibid. num.*12.

Secus vero ſi conſideretur ad effectum, ut ſoror in caſu exiſtentiæ pręferatur. *ibid. num.*13.

*Toletanæ* Eccleſiæ Statutorum vigore, Domus unius Parochię ſi incorporentur in Domo alterius Parochiæ, huic ſubjectæ evadunt, *deciſ.*49. *num.*3. T.1. p.171

*Urbis* Statutum diſponit, ut Filiæ contentæ eſſe debeant dote a Patre conſtituta, etiam minori legitima, & minus congrua, niſi talis eſſet incongruitas, & exiguitas, ut virum ęqualem non invenirent. *deciſ.*71. *num.*17. Tom.1. p.246

At ſi dos non a Patre, ſed eo defuncto, conſtituatur a Fratre, debet eſſe congrua, & de paragio, juxta ejuſdem Statuti Urbis cenſuram. *ibid. num.*19.

*Urbis* Statuti vigore duæ ſententię conſtituunt rem judicatam. *deciſ.* 96. *numer.* 1. Tom.1. pag. 351

Hocque procedit in omnibus etiam Locis ſitis intra diſtrictum Urbis. *ibid. num.*2.

*Arimini* Statutum quoad Taxam Laudemiorum confirmatum fuit in forma ſpecifica a Julio II. *deciſ.*100. *num.*5. T.1. p.372

*Bononiæ* Statutum excludit Fęminas a ſucceſſione propter Maſculos. *deciſ.*114. *num.*11. Tom.1. p.424

*Bononiæ* Statuti vigore binæ ſententiæ habent vim trium etiam quoad cauſas & Perſonas Eccleſiaſticas. *deciſ.* 123. *numer.* 1. Tom. 1. pag.451

*Urbis* Statutum excludit Sorores propter Fratres tam utrinque, quam ex latere tantum Patris conjunctos, non vero ob Patrueles. *deciſ.*182. *num.*3. & 7. T.2. p.128

*Nurſiæ* Statutum Remotiores Agnatos admittit dumtaxat in defectum Sororis. *ibid. n.*6.

Quæ ideo in ſucceſſione inteſtata Patrueli præfertur. *ibid. num.*7.

*Senogalliæ* Statuti vigore per ſolam agnitionem transfertur poſſeſſio manutenibilis. *deciſ.*238. *num.*2. T.2. p.331

*Peruſiæ* ex Statuto dos ſuccedit loco Legitimæ. *dec.*244. *num.*5. T.2. p.346

*Maceratæ* Statutum excludit Fęminas propter maſcu-

maſculos, interdicta tamen qualibet alienatione, eiſque deficientibus reintegrationem Fęminis concedit. *deciſ.*251. *numer.*1. Tom.2. pag.363

Prædictum Statutum, deficientibus Maſculis admittit Fæminas, ſeu earum Deſcendentes ad portionem de jure competentem tempore mortis illius, a cujus hæreditate excluſæ fuerunt. *ibid. num.*3.

*Maceraea* Statutum pro validitate contractuum Minorum requirit eorundem utilitatem, non vero neceſſitatem. *ibid. n.*11. p.366

*Urbis* Statutum Fæminas excludit propter Maſculos. *deriſ.*273. *num.*1. T.2. p.449

*Senogalliæ* Statuti vigore poſſeſſio defuncti translata dicitur per ſolam agnitionem hæreditatis, abſque corporali apprehenſione. *deciſ.*254.*num.*2.Tom.2. p.381

Hęcque poſſeſſio ſufficiens habetur ad omnes juris effectus, adeoque manutenibilis eſt. *ibid.num.*3.

Caravita Auctor Indicis Alphabetici Statutorum Sacræ Religionis Hieroſolymitanæ reprobatur. *deciſ.* 216. *num.* 12.Tom.2. p.250

STERILITAS.

Ex ſterilitate unius Prædii nequit inferri ad ſterilitatem alterius. *deciſ.*40. *num.* 5. Tom.1. pag.136

Immo neque ex univerſali totius Territorii inferri valet ad ſterilitatem Prædii particularis, ſed iſta peculiariter eſt probanda. *ibid.num.*6.

SUBCOLLECTOR. SUBCOLLECTORIA.

Literæ Apoſtolicæ impetratæ ſub expreſſione vacationis Beneficii per obitum unici Subcollectoris, non dicuntur juſtificatæ, ſi alii adſint Subcollectores, & conſequenter executionem non merentur. *deciſ.* 42. *num.* 2. Tom.1. p.146

Quia multiplicitas ſubcollectorum tollit reſervationem orientem ex Regula V. Cancellariæ. *ibid.num.*3.

In una parte Diœceſis conſtitutus ſubcollector cum plena, & independenti juriſdictione habetur pro unico ſubcollectore ad excludendam reſervationem. *ibid.num.*7.

Quod tamen intellige, ſi remanſit non unicus, ſed etiam generalis in tota Diœceſi. *ibid.num.*8. p.147

Vel ſi Diœceſis ſita ſit ſub diverſis Dominiis, in quorum ſingulis adſit generalis ſubcollector. *ibid.num.*9.

Secus ſi in pluribus partibus Diœceſis plures adſint ſubcollectores. *ibid. num.*10.

In Regula V. Cancellariæ particula *Vel* non multiplicat perſonas ſubcollectorum. *ibid. num.*11.

Ad inducendam reſervationem ſufficit, quod ſubcollector etiam per temporis momentum remanſerit unicus. *ibid.num.*13. *& ſeq.*

Si tamen eodem tempore remanſit etiam generalis, quod impeditur ex deputatione ad aliquem particularem locum limitata. *ibid.num.*14.

SUBCONDUCTOR.

Vide *Conductio*. *Conductor*.

SUBHASTATIO.

Viliori pretio res in ſubhaſtatione diſtrahi ſolent. *deciſ.*120. *num.*4.Tom.1. p.444

Ad ſui perfectionem favore Salvianiſtæ indiget prævia commiſſione Principis. *dec.*276.*n.*3. Tom.2. p.460

Ex deficientia Citationum, & Decretorum ſubhaſtationem, & deliberationem demandantium, & probationum pretii rei, probatum remanet, ſubhaſtationem nunquam factam fuiſſe. *Ibid.num.*7. p.461

SUBJECTIO.

Concurrente obſervantia dubitari nequit de vera ſubjectione. *deriſ.*33.*num.*5.T.1. p.114

Maxime ſi hujuſmodi obſervantia confirmata ſit in contradictorio Judicio. *ibidem num.*6.

SUBINGRESSUS.

Ad effectum acquirendi ſubingreſſum requiritur conventio de ſubingrediendo in locum Creditoris dimiſſi, traditio pecuniæ ad effectum ſolvendi Creditori anteriori, & ejus actualis verſio in cauſam debiti anterioris. *deciſ.*243.*num.*9.Tom.2. p.343

Alias ſola pecuniæ verſio non ſufficit neque ad effectum agendi, neque ad alium retinendi. *ibid. num.*10.

SUBREPTIO.

Indultum, ſeu Breve ſubreptitium, & obreptitium executionem non meretur. *deciſ.* 17. *num.*1.Tom.1. p.61

Oritur narrando Beneficium requirere Reſidentiam dumtaxat cauſativam, cum præciſam poſtulet. *ibid.num.*2. p.62

Reticentia legis a Collegio Beneficiatorum pro reſidentia perſonali latę reddit Breve ſubreptitium. *ibid.num.*14. p.64

Non incurritur per reticentiam circumſtantiæ, quæ Papam non retraxiſſet, nec difficiliorem reddidiſſet in concedenda Gratia. *deciſ.* 21. *num.*3.Tom.1. p.77

Ex reticentia poſſeſſionis nullæ non oritur ſubreptio in literis ſubrogationis. *deciſ.*25.*n.*14. Tom.1. p.89

Non debet Papæ narrari extinctio litis ob renun-

Digitized by Google

nuntiationem Beneficii, ſi renuntiatum ſuerit favore Patronorum; quia quoad eos lis adhuc viget. *ibid.num.*16.
Oritur ex reticentia veri. *deciſ.* 28. *num.* 8. Tom. I. p.102
Non committitur ex reticentia rerum, quæ Principem a conceſſione Gratiæ non removiſſet. *deciſ.*148.*num.*7.Tom.1. p.555
Taciturnitas jurium incertorum, & præſentationum factarum a non exiſtente in quaſi poſſeſſione non cauſat ſubreptionem, *ibid. num.*9.
Sententia in judicatum tranſacta, faciens ſtatum quoad omnes, excludit quamlibet ſubreptionem, & obreptionem, *deciſ.*155.*n.*10. Tom.2. p.26
Reticentia Præſentationis a Patronis in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtentibus factæ reddit ſubreptitiam derogatoriam Juriſpatronatus in totum. *deciſ.*159.*num.*4.Tom.2. pag.38
Gratia Apoſtolica ſubreptitia, vel obreptitia Impetranti non ſuffragatur. *deciſ.* 166. *n.* 2. Tom.2. p.60
Non expreſſis exprimendis Gratia eſt obreptitia, & in radice nulla. *ibid.num.*6. p.61
Vide *Obreptio*.

SUBROGATIO.

Transfert in rem ſubrogatam obligationes rei, cui ſubrogata fuit. *deciſ.* 209. *numer.* 4. Tom.2. p.228
Bonis Fideicommiſſariis alienatis, ea, quæ cum illorum pretio comparata fuerunt, cenſentur eidem Fideicommiſſo ſubrogata. *dec.*221. *num.*11.Tom.2. p.268
Aliorum Bonorum ſubrogatio in locum hæreditariorum requirit expreſſam animi declarationem, & voluntatem, nec efformatur per facta æquivoca. *deciſ.*5. *num.* 6., *& ſeq.* Tom.1. p.17
Bona ſubrogata in locum aliorum Bonorum omnimodam eorum naturam aſſumunt. *deciſ.*140.*num.*2.Tom.1. p.533
Naturâ ſubrogationis eſt,ut liberetur ille,cui fit ſubrogatio, & in ſubrogatum tranſeant omnes actiones, & onera, *deciſ.* 157. *num.* 9. Tom.2. p.35
Res ſubrogata in locum alterius eodem jure cenſetur. *dec.*183.*num.*11.Tom.2. p.132
Poteſtas emendi a ſe ipſo tributa Gravato non cenſetur a Fideicommittente, licet facultatem conceſſerit ſubrogandi alia Bona loco Fideicommiſſariorum. *deciſ.* 270. *num.* 7. Tom.2. p.441

SUBROGATIO GRATIOSA.

Concurrente Clericatu, ac idoneitate, nec non obitu Collitigantis, & pendentia Litis, exequendæ ſunt literæ ſubrogationis gratioſæ. *dec.*206.*num.*1,Tom.2. p.214
Quæ ſuperſtiti Collitiganti de jure debetur. *ibid.num.*2.
Ejuſque præcipuum fundamentum conſiſtit in pendentia Litis, & obitu Collitigantis. *ibid.num.*3.
Reliquiæ Litis ex facto Partium deſumptæ ſufficiunt pro efficacia Gratiæ ſubrogationis, non obſtante ſententia cum ſubſequente acquieſcentia. *ibid.num.*7. p.215
Concurrentibus neceſſariis requiſitis, ſubrogatio gratioſa executioni demandanda eſt. *deciſ.*25.*num.*3.Tom.1. p.87
Ex reticentia poſſeſſionis nullæ non oritur ſubreptio in literis ſubrogationis. *ibid. num.*14. pag.89
Extincta Lite, nullus eſt locus ſubrogationi gratioſæ. *ibid. num.*4. p.88
Papa poteſt etiam Tertio ſubrogationem concedere. *ibid. num.* 19. p.90
Concedi nequit injuſto, & calumnioſo Litiganti. *deciſ.*83.*num.*13.Tom.1. p.293.
Neque ullum alium effectum producit, quam remotionem novi Collitigantis. *ibid num.*14. *deciſ.*95. *num.*13.T.1. p.344
Proviſus Apoſtolicus, qui literas quoque ſubrogationis gratioſæ obtinuerit, dicitur acquirere beneficium in vim proviſionis, quæ ideo firmat ultimum ſtatum. *dec.*83.*num.*15. p.293., *deciſ.*95. *num.* 14., *& ſeqq.*pag.344. Tom. I.
Collatio eſt vera proviſio Eccleſiæ, ſubrogatio vero Collitigantis eſt dumtaxat ſubingreſſus in jus defuncti. *deciſ.*95. *numer.*18., *&* 24. Tom.1. p.345
Ad differentiam ſubrogationis conceſſæ non Collitiganti, ſed tertio, quæ potius proviſio eſt, quam vera ſubrogatio. *ibid. num.*19. p.345.
Gratioſe ſubrogatus non tenetur probare niſi litem, clericatum, & poſſeſſionem defuncti, *ibid.num.*20.
Subrogatio gratioſa bene conjungi valet cum literis proviſionis citra læſionem executionis earundem. *ibid. num.*22.
Subrogatus non recognoſcit jus ſuum a Papa, ſed a Defuncto. *ibid. num.*24. p.346
Gratioſe ſubrogatus in juribus defuncti Collitigantis ſibi acquirit fructum, & effectum vocem ipſi Collitiganti competentium. *deciſ.*105.*num.*8.Tom.1. p.395
Et quamvis Collitigans ante obitum renuntiaverit, ſi tamen ſubrogatio obtenta fuerit in jure, quod Collitigans habebat tempore ceſſionis, ſeu obitus, non obſtat renuntiatio, & ceſſio. *ibid. num.*9.
Ad obtinendam executionem Literarum Apoſtolicarum, gratioſe ſubrogatus probare debet

debet præexiſtentiam litis. *dec.*135. *num.*1. Tom.1. p.504

A qua abſit omnis ſuſpicio calumniæ.*ibid. num.*2.

Poſſeſſio Defuncti eſt unum ex præcipuis fundamentis ſubrogationis gratioſæ. *deciſ.* 149. *num.*5.Tom.1. p.557

Exiſtentia litis eſt aliud fundamentum ſubrogationis gratioſæ. *ibid.num.*7. p.558

Quæ ſi de tempore ceſſionis, vel deceſſus fuiſſet extincta, ceſſat hoc requiſitum. *ibid. num.*8.

Calumnia ad repellendum gratioſe ſubrogatum intervenire debet uſque ab initio litis. *ibid. num.*12.

Eaque excluditur a titulo etiam levi. *ibid. num.*13., & 16. p.559

Gratioſe ſubrogatus probare debet exiſtentiam litis tempore obitus ultimi poſſeſſoris. *deciſ.*150.*num.*1.Tom.2. p.2

Ad verificationem literarum gratioſæ ſubrogationis lis debet eſſe ſuper titulo. *deciſ.* 150. *num.*13. p.4

Calumnioſo Litigatori gratia vel denegatur, vel conceſſa non ſuſtinetur. *deciſ.*159.*n.*11. Tom.2. p.39

Conceditur etiam tertio, ſi Collitigans illam inter menſem non obtinet. *deciſ.*194.*num.*3. Tom.2. p.169

Quando dicatur plene juſtificata. *ibid. num.*4.

Vide *Literæ Apoſtolicæ*.

SUBSCRIBENS. SUBSCRIPTIO.

Subſcriptio = *afermo quanto ſopra* --, addita renuntiationi ab alio faciendæ, importat merum teſtimonium, non vero operatur, ut ſubſcribens, non ſecuta renuntiatione, teneatur ad damna. *deciſ.* 44. *numer.* 15. Tom.1. p.152

SUBSTITUTIO IN GENERE.

Non vocatus excluditur cum dicto = *ſubſtitutio de te non loquitur* = *deciſ.* 219. *numer.* 4. Tom.2. p.262

In una ſubſtitutione nominati, ſi in alia non nominentur, in ea vocati non cenſentur. *dec.*12.*num.*17.Tom.1. p.43

A Teſtatore facta in caſu tantum, quo ipſe moriatur cum filiis, qui deinde ſine filiis decedant, evaneſcit, ipſo ſine filiis obeunte. *dec.*45 *num.*1.Tom.1. p.153

Dicitur autem in eo unice caſu ſubſtituiſſe, ſi hæredes inſtituerit filios ſuperſtites. *ib. num.*2.

Et controverſa ſubſtitutio non ſtat independenter, ſed in eadem oratione per copulam & connectitur cum inſtitutione filiorum ſuperſtitum. *ib. num.*3.

Eſtque concepta cum verbis illativis, & reſtrictivis ad illum caſum, prout ſunt illa -- *Delli detti miei figli* -- *ib. num.*4.

Facta in defectum Filiorum habet locum tam in caſu, quo Teſtator moriatur cum filiis, qui deinde ſine filiis decedant, quam in caſu, quo Teſtator ſine filiis decedat. *ibid. num.*5.

Quod tamen verum eſt, ſi Teſtator ſimpliciter diſponat in caſu obitus cum filiis, non procedendo ad alium caſum, quo ſine filiis decedat. *ibid.num.*6. p.154

Secus vero, quando de utroque cogitavit, & diverſimode diſpoſuit. *ibid.num.*7.

Præſertim, ſi extenſo prius Teſtamento, & utroque caſu diſtincto, ſubſtitutio ſubinde per apoſtillam addita fuerit uni tantum caſui. *ibid. num.*8.

Ac maxime ſi Teſtator erat Juriſconſultus. *ibid. num.*9. p.155

Supradicta autem procedunt, etiamſi per vocatos in controverſa ſubſtitutione conſervare voluit Teſtator agnationem artificialem. *ibid. num.*10.

Plures ſubſtitutiones longa ſerie ordinatæ etiam intuitu agnationis, & cauſæ piæ, ſi ab aliqua conditione, vel caſu dependeant, eo non eveniente, evaneſcunt. *ibid.num.*12.

Ad unum caſum reſtricta, ad alium non extenditur. *ibid. num.* 14.

Quouſque non purificetur conditio ſubſtitutionis, locus non aperitur vocationi. *deciſ.*99. *num.*1.Tom.1. p.364

Ordinata ſub conditione obitus hæredis *ſine filiis*, ea non eveniente, evaneſcit, & bona libera manent apud eundem hæredem. *deciſ.*116.*num.*13.Tom1. p.432

Subſtitutiones dependentes ab eadem conditione *ſi ſine liberis* pro unica habentur. *ibidem num.*16. p.433

Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum oſtendit perpetuitatem Fideicommiſſi. *deciſ.*132.*num.*17.Tom.1. p.491

Hujuſmodi digreſſus ſtare dicitur independenter a conditione *ſi ſine filiis*, ubi in qualibet ſubſtitutione repetitum fuit Fideicommiſſum progreſſivum. *ibid.num.*18. p.492

SUBSTITUTIO VULGARIS ANOMALA.

Deficiente vocatione, vulgaris anomala locum non habet. *deciſ.*12.*num.*20.Tom.1. p.44

SUBSTITUTUS.

Contra æquitatem eſt, ut ad poſteriores ſubſtitutos fiat tranſitus, exiſtentibus in medio deſcendentibus a primo vocatis. *dec.*99.*n.*26. Tom.1. p.369

Ad effectum excludendi ſubſtitutum extraneum inducitur tacita vocatio Nepotum, etiam in Teſtamento non vocatorum. *ibid. num.*27.

SUC-

SUCCEDERE. SUCCESSIO.

Ex quo quis ſit capax ſuccedendi, inferri nequit, quod enm diſponens vocare voluerit. dec.18.num.11.Tom.1. p.70

Nemo ſibi ipſi ſuccedere poteſt. ibid. num. 15. pag.71

De jure communi Mater pro virili ſuccedit cum fratribus defuncti. deciſ. 47. num. 2. Tom.1. pag.160

Decedenti ſine liberis, & ſine teſtamento conſuccedunt fratres, ſorores, & Mater, non vero Patrui. ibid.num.4. p.161

Paria ſunt non extare, & ſuccedere non poſſe. ibid.num.11. p.162

Caſu vocationis non purificato fruſtra petitur ſucceſſio. deciſ.66. num. 1.Tom.1. p.226

Filiabus dotatis non competit æqualis ſucceſſio ad bona Patris contra ejus voluntatem. deciſ.71.num.1.Tom.1. p.244

SUCCESSOR.

Succedens in locum primi Emptoris tenetur ad omnia præſcripta in Inſtrumento facto cum eodem primo Emptore. deciſ. 195. num. 4. Tom.2. p.172

Quaſi poſſeſſio præſentandi tranſit in ſucceſſorem. deciſ.217.n.10., & 20.Tom.2. p.254

Obligatio facta nomine hæredum, & ſucceſſorum, eos ligat. deciſ.59.num.12.T.1. p.205

Impugnare nequit factum, cui author acquievit. deciſ.67.num.3.Tom 1. p.230

Quæ Authori obeſſe poſſent, objici etiam queunt ſingulari ſucceſſori. deciſ.91.num.3. Tom.1. p.330

Singularis ſucceſſor in quæſtionem revocare nequit dominium ſui auctoris vel immediati, vel mediati. ibid. num.4.

Exceptio Auctorem non repellens, neque ſucceſſorem repellere poteſt. deciſ.180.num.18. Tom.2. p.125

Non tenetur ſucceſſor reſtaurationes ab Anteceſſore debitas proprio ſumptu reficere cum animo eas repetendi. dec.233.num.6.Tom.2. pag.317

SUMPTUS LITIS.

Reus poſſidens rem fructiferam tenetur præſtare ſumptus litis Actori pauperi bonum jus foventi. deciſ.37.num.1.Tom.1. p.124

Bonum vero jus ad hunc effectum ſufficienter oritur ex ſententia favorabili, licet per appellationem ſuſpenſa. ibid. num.3. p.125

Quantitatis ſubminiſtrandæ taxatio pendet a Judicis arbitrio. ibid.num.4.

Qui tamen eam moderari debet, habita ratione Bonorum controverſorum, & fructuum a Reis poſt motam litem perceptorum, nec non ſtatus cauſæ. ibid.num.5.

Expenſæ Litis non ſubminiſtrantur, ubi de bono jure non conſtat. deciſ.234.numer.9. Tom.2. pag.280

Deficiente bono jure, expenſę litis non ſubminiſtrantur, licet de paupertate doceatur. deciſ.272.num.8.Tom.2. p.449

SUPPLICATIO.

Variatio, & Reformatio ſupplicationis ab Officialibus Cancellariæ facta circa locum vacationis non percutit ſubſtantiam Gratiæ. deciſ.206.num.4.Tom.2. p.214

Vbi agitur de executione literarum, non vero de earum reformatione ad formam ſupplicationis, non attenditur niſi expreſſum in literis. ibid.num.5.

SVPPRESSIO.

Poſt ſuppreſſionem nullæ remanent reliquiæ jurium, vel tituli ſuppreſſi. deciſ. 133. num.5. Tom.1. p.496

SVSPENSIO.

Suſpenſus ab Officio ſub conditione emendationis vitæ, ea emendata, ceſſat ſuſpenſio. deciſ.207.num.21.Tom.2. p.222

Vide *Privatio*.

SYNODVS.

A poſteriore revocata non attenditur. dec.165. num.9.Tom.2. p.57

Vide *Conſtitutiones*.

# T

TAXA.

ACquieſcens per multum tempus taxæ, fatetur eam non eſſe exceſſivam, ſed juſtam. deciſ.210.num.5.Tom.2. p.232

TAXA LEGALIS.

Non conſtito de vero pretio Prędiorum, locus eſſe nequit taxæ legali quoad fructus. dec.56. num.3.Tom.1. p.194

Prout quoque ſi conventum fuerit, ut reditus concludenter probari debeat. ibidem num.4.

Evicto credito fructifero in computum Dotis uſque ab initio tradito, fructus dotales non debentur ad rationem Taxæ legalis, ſed ad rationem reditus Crediti evicti. deciſ. 244. num.2.Tom.2. p.345

Romæ, & Peruſiæ Taxa legalis fructuum antiquitus conſiſtebat in ſeptem, aut octo pro quolibet centenario, ſed nunc redacta eſt ad quinque. ibid. num.4. p.346

TEMPUS.

Ætas a Fundatore requiſita de tempore Præſentationis, de illo præciſo tempore concurrere debet. *dec.*215.*num.*12.Tom.2. p.247
Qualitas adjecta verbo verificanda præciſe eſt de tempore verbi. *ibid.num.*13.
Ob antiquitatem temporis præſumuntur omnes interveniſſe ſolemnitates, ad validitatem actus neceſſariæ. *dec.*4.*num.*7.Tom.1. p.13
Quando tempus eſt diverſum, nequit fieri illatio de pretio ad pretium, *deciſ.*12. *num.*4. Tom.1. p.40
Unum tempus non comprehendit aliud. *dec.*56. *num.*8.Tom.1. p.195
Quando vis,& fundamentum conſiſtit in tempore, illud præciſe probandum eſt. *deciſ.* 60. *num.*3.Tom.1. p.207
De uno ad aliud tempus non bene fit illatio. *deciſ.*110.*num.*12. T.1.p.413
Ubi æſtimatio fieri debet in vim pacti expreſſi, lapſus longi temporis non concludit ejus interventum. *deciſ.*136.*num.*6.Tom.1. p.508

TERRITORIUM.

Nomine Territorii veniunt omnes partes illud integrantes, & componentes. *dec.*238.*n.*4. Tom.2. p.332
Unitas Territori verificatur in omnibus Locis in ipſo ſitis, licet materialiter inter ſe contradiſtinctis. *ibid. num.*5.

TESTAMENTUM.

Indultum teſtandi Regulari extra Clauſtra degenti facile conceditur. *deciſ.*21. *numer.*1. Tom.1. p.77
Spolium locum ſibi vindicat in Bonis Regularis extra Clauſtra decedentis, ſi ille Indultum teſtandi vel non habeat, vel non utatur. *ibid. num.*4. & 10.
Cauſa Teſtati ceſſare facit cauſam inteſtati. *deciſ.*71. *n.*3. p.245. *dec.*92. *n.*4.T.1. p.334
Annus aperitionis Teſtamenti non indigitat annum illius confectionis. *deciſ.* 84. *num.* 47. Tom.1. p.309
In nulla ſui parte vitiatum, cancellatum, aut ſuſpectum executionem meretur. *deciſ.*92. *num.*1. T.1. p.232
Nullo eſſentiali vitio laborans executioni demandandum eſt. *dec.*182.*n.*1.T.2. p.128
Filius non emancipatus, ſed exiſtens ſub poteſtate Patris, Teſtamentum facere nequit. *deciſ.*271. *num.*10. T.2. p.447

TESTATOR.

Verba, quo ſenſu a Teſtatore in una Teſtamenti parte proferuntur, eodem in aliis etiam partibus prolata cenſeri debent. *deciſ.* 44. *num.*5. T.1. p.149
Dum voluit, ut vocati inſignia, & nomen ſuæ Domus aſſumerent, eos vocaſſe non cenſetur, quibus tale onus non impoſuit, ſi eorum vocatio dubia ſit. *ibid. n.*9. p.50
Nemo præſumitur teſtari de rebus alienis. *deciſ.*62. *n.*18. T.1. p.216
Præſumitur voluntatem ſuam conformare cum diſpoſitione juris loci, in quo Teſtamentum condit, etiamſi ſit forenſis. *deciſ.*139. *n.*21. Tom.1. p.526
Quod procedit etiam quoad Bona alibi exiſtentia. *ibid. num.*22.
Diſponere non præſumitur de rebus hæredis, vel Tertii, ſi id non exprimat, præſertim ſi afferat de bonis ſuis diſponere. *dec.*179. *n.*17. Tom.2. p.120
Vide *Vocatio*.
Vide *Voluntas*.

TESTIS. TESTES.

Simplices, & non examinati non probant. *deciſ.*220. *num.*2. T.2. p.265
Maxime ſi exceptiones patiantur, *in dicto*, & contra ſe habeant declarationem juratam alterius. *ibid. num.*3.
Extrajudiciales fidem non merentur. *deciſ.*14. *num.*21. T.1. p.52
Maxime ſi de mera poſſibilitate, & credulitate teſtentur. *ibid. num.*22.
De auditu, & proprio judicio nullam probationem conſtituunt. *dec.*16. *n.*10. T.1. p.60
Dicta Teſtium poſtponuntur publico, & legali documento. *ibid. num.*11.
In judicio diverſo ab eo, in quo examinati fuerunt, nihil probant. *deciſion.* 23. *num.* 12. Tom.1. p.83
Prout ſi nihil de eo dicant, quod quæritur. *ibid. num.*12.
Extrajudiciales, & pendente lite expiſcati nullam fidem merentur. *dec.*40. *num.*7.pag.136. & *deciſ.*41. *num.*6., & 13. pag.143.*deciſ.*96. *num.*11. pag. 352. *deciſ.* 101. *num.*4.Tom.1. pag.379
Deponens de propria credulitate, & opinione perfecte non probat. *dec.*40.*num.*28. Tom.1. pag.140
Singulares, varii, diſcordes, & deponentes de auditu nihil probant. *deciſ.*41. *num.*7. 8. & 13.p.143.*dec.*101.*nn.*5.& *ſeqq.*& *num.*21. Tom. 1. p.379
Deponentes de vago, & incerto rumore probationem non conſtituunt. *dec.*41. *num.*13. Tom.1. p.138
Ad excluſionem diffamationis prævalent aliis pro ea teſtimonium ferentibus. *ibidem num.*14.
De ſpecifico caſu non deponentes nihil probant. *deciſ.*49. *num.*7. T.1. p.171
Præſertim in comparatione aliorum Teſtium

ſtium ſpecifice deponentium, & habentium aſſiſtentiam juris. *ibid. num.*8.

Teſtium formiter, & juſſu S. Retæ non examinatorum nulla ratio habetur. *ibid. num.*9.

De actis non excedentibus metam 40. annorum deponentes, & non reddentes rationem dicti, nec coarctantes negativam non probant conſuetudinem longævam. *ibidem num.*10.

Deponentes de materia ad proprium officium pertinente plene probant. *deciſ.*57. *num.*1. Tom.1. p.197

Quo major eſt numerus Teſtium, eo majorem probationem conſtituunt. *ibid. num.*2.

In judicio manutentionis admittuntur Famuli. *ibid. num* 9. p.198

Et etiam Monachus in materia reſpiciente non ſingulorum, ſed Monaſterii commodum. *ibid. num*,7.

De facto proprio, & de publica fama deponentes probant retentionem poſſeſſionis jure proprio. *ibid. num.*12.

Unicus contra inducentem plene probat. *ibid. num.*8. p.198

Præſertim ſi ſit Loci Gubernator, qui magis inſtructus cenſetur. *ibid. num.*16. p.199

Cauſam dicti non reddentes nihil probant. *ibid. num.*14.

Ejuſdem ſpeciei numero plures præferuntur. *ibid. num.*15.

Contra Inducentem plene probant. *deciſ.*58. *num.*3. T.1. p.202

Teſtibus pendente lite expiſcatis, nec formiter repetitis nulla fides habetur. *dec.*72. *n.*14. Tom.1. p.249

Multo magis ſi inter ſe contrarii ſint. *ib. num.*15.

Sacerdoti, qui fuerit ob delicta convictus, & condemnatus, nulla habetur fides. *deciſ.*82. *num.*2. & 28. T.1. p.285

Licet ſententia deinde in gradu appellationis fuerit moderata quoad pœnam. *ibidem num.*5.

In qualibet materia debent eſſe omni exceptione majores, *ibid. n.*3.

Et ſola etiam ſuſpicio criminis fidem eis adimit. *ibid. num.*4.

Deponenti ſe errare non poſſe in recognitione ſubſcriptionis, non creditur propter animoſitatem in deponendo. *ibid. num.*8.

Retractatio ab examine Teſti fidem minuit. *ib. num.*10.

Contrarius ſibimet ipſi, ex quo aliquando tuto deponat, aliquando dubitative, fidem non meretur. *ibid. num.*9.

Recognitio ſubſcriptionis per Teſtes non remanet probata, niſi concurrant urgentiſſima adminicula. *ibid. num.*11.

Famulo data opera paulo ante examen a ſervitio dimiſſo fides non adhibetur. *ibid. num.*29. pag.289

Inveriſimilia, ac incredibilia deponentes ſunt ſuſpecti de falſitate. *ibid. num.*32. p.290

Atteſtatio extrajudicialis, & pendente lite expiſcata nihil probat. *ibid. num.*33.

Maxime ſi ſero nimia producatur, poſt nempe triennalem diſcuſſionem, & poſt examen aliorum Teſtium, & non in prima, ſed in altera Inſtantia. *idid. num.*34.

Prout ſi producatur poſt didicita teſtificata. *ibid. num.*35.

Omni exceptione major bene probat legalitatem Epiſtolæ, & veritatem contentorum in ea. *deciſ.*84. *num.*10. T.1. p.302

Informes, lite pendente expiſcati, conſanguinei, affines, & de gremio Capituli, & Cleri, nihil eorum favore probant, maxime ſi mendacii convincantur. *deciſ.* 85. *num.* 4. Tom.1. p.312

Probatio per Teſtes inutilis, & debilis eſt contra publica Documenta. *deciſ.*86. *num.*5. Tom.1. p.315

Quando certum eſt, aliquid geſtum, vel non geſtum fuiſſe, Teſtes dubii convenienter explicandi ſunt. *dec.*89. *num.*20. T.1. p.321

Unico, & *Sacerdoti* fides adhibetur. *dec.*90. *num.*7. Tom.1. p.326., & *deciſ.*124. *num.*6. Tom.1. p.455

Informes non attenduntur contra alios numero plures de facto proprio deponentes, adminiculatos, ac formiter examinatos. *deciſ.*90. *num.*20. T.1. p.329

Unico Teſti adminiculis munito, & formiter examinato credendum eſt in concurſu ſimplicium atteſtationum extrajudicialium. *deciſ.*101. *num.*8. T.1. p.331

Informes vincuntur a Teſtibus formiter examinatis. *dec.*102, *num.*6. T.1. p.384

Cauſam ſcientiæ reddentes, & optime informati pleniſſime probant. *deciſ.*131. *num.*16. Tom.1. p.485

De facto proprio deponentibus plena fides præſtanda eſt. *deciſ.* 135. *num.* 10. T.1. p.505. *dec.*172. *num.*7. T.2. p.96

Advocatus ferre teſtimonium prohibetur in cauſa, quam defendit. *deciſ.* 150. *numer.*10. Tom.2. p.3

Secus quando Cauſa, & Perſonæ ſunt diverſæ. *ibid. num.*11.

Conteſtibus, & de certa ſcientia deponentibus fides præſtanda eſt. *ibid. n.*12. p.4., & *deciſ.*165. *n*:15. T.2. p.58

Familiares non probant. *deciſ.*226. *numer.*9. Tom.2. p.285

Atteſtatio magis clara poſt emanatam deciſionem facta ab iiſdem Teſtibus, qui minus opportune antea depoſuerant, demonſtrat erga eum, cujus favore facta fuit, eorum affectio-

ctionem. *deciſ.*203. *num.*12. T.2. p.206

Quæ fidem minuit, ac etiam tollit. *ibid. num.*13.

Cum certa cauſa ſcientiæ deponentes præferuntur aliis ſine tali certa cauſa deponentibus. *ibid. n.*14.

Adminiculati præferuntur aliis non adminiculatis. *ibid. num.*16. p.207

Pendente lite, & non citata Parte deponentes non faciunt fidem. *deciſion.*170. *numer.*23. Tom.2. p.88

Atteſtatio vaga, & generalis non eſt attendenda. *deciſ.*173. *num.*3. T.2. p.97

Negative deponentes, etiam mille poſtponuntur de affirmativa deponentibus, etiam non pluribus, quam duobus. *deciſ.*228. *n.*56. Tom.2. p.300

Præſertim ſi illi æquivoci ſint, & captioſi, nec deponant excludendo, ſed dumtaxat dubitando. *ibid. num.*57.

Depoſitio Teſtium conformis juri naturali, gentium, & civili eſt attendenda etiam in concurſu oppoſitarum probationum. *deciſ.*190. *num.*3. T.2. p.151

Varii, ac ſingulares, & de auditu, non magis probant, quam eorum authores. *dec.*231. *num.*9. Tom.2. p.312

Pauciores numero, non deponentes de præciſo tempore, & patientes plures exceptiones, non minuunt fidem aliorum. *deciſ.*251. *n.*6. Tom.2. p.364

Ex inductione Teſtis, approbata dicitur ejus perſona, non vero dictum. *ibid. num.*7.

Ab Auctore inducti plene probant contra hæredem. *ibid. n.*12. p.367

Contra factum, & veritatem deponentes non ſunt attendendi. *deciſ.* 260. *num.* 9. Tom.2. pag.403

Sicuti neque Teſtes lite pendente, nec citata Parte, expiſcati. *ibid. n.*10. & 17.

Deponentibus de rebus ad propriam profeſſionem pertinentibus plena fides adhibenda eſt. *deciſ.*263. *num.*17. T.2. p.419

Extrajudiciales non probant, ſed ſoemiter examinati. *deciſ.*274. *num.*6. T.2. p.455

TEXTUS CIVILES IN SPECIE.

*Lex vindicantem Cod. de Evictionibus* militat contra hæredem univerſalem, non vero contra Poſſeſſorem particularem. *deciſ.*91. *n.*12. Tom.1. p.331

*Leg. ſi ob cauſam Cod. de Evict.* explicatur. *deciſ.*137. *num.* 8. T.1. p.511

*L. Vindicantem ff. de Evict.* explicatur. *deciſ.*251. *num.*3. T.2. p.7

*L. Item quæritur §. Qui impleto. ff. locat.* explicatur. *deciſ.*253. *num.*13. T.2. p.374

*L. Quod ſi plures 18. ff. de Teſtam. Tutel.* explicatur. *deciſ.*259. *num.*18. T.2. p.401

TEXTUS CANONICI.

*Cap.*1. *de Offic. Cuſtod.* explicatur. *dec.*259. *num.*18. Tom.2.

THEORICÆ IN SPECIE.

*Bartoli in L. ſi ita Legatum 7. ff. de aur., & arg. legat.* explicatur. *deciſ.*126. *numer.*9. Tom.1. p.462

*Caſtren. in L. cum ſtipulamur num.*3. *ff. de verbor. ſignificat.* explicatur. *ib. num.*11.

TITULUS.

Multiplicitas Titulorum in beneficialibus non inducit nullitatem alicujus ex eis, ſed dumtaxat conditionem. *deciſ.* 206. *num.* 13. Tom.2. p.216

Ubi titulus non fuit expreſſus, quiſque cenſetur præſentare titulo ſibi competente, & magis proficuo. *deciſ.*4. *n.*18. T.1. p.14

Ex allegatione tituli invalidi infecta remanet quælibet obſervantia, ſive centenaria, ſive immemorabilis. *deciſ.*83. *numer.*28. Tom.1. pag.296

Nec licet amplius allegare vigore prædictæ obſervantiæ alium titulum meliorem. *ibid. num.*29.

Exceptio mutationis Tituli incontinenti, & perfecte probanda eſt a Salvianiſta ad retardandam reſtitutionem Bonorum. *deciſ.*276. *n.*2. T.2. p.459

Et exceptione mutationis tituli non probata, poſſeſſio continuata cenſetur eodem titulo, quo adepta fuit. *ibidem numer.* 4. pag.460

Temporis lapſus non ſufficit pro inferenda tituli mutatione. *ibid. num.*9. p.461

Melioramenta non probant mutationem Tituli, & conveniunt etiam ſalvianiſtæ: *ibidem num.*10.

Exhibens notulam fructuum perceptorum ad excludendam ſatisfactionem proprii crediti fatetur ſe poſſidere Titulo aſſociationis, non vero dominii. *ibid. num.*11.

TRANSACTIO.

Poſt ſententiam ſolemniter inita, & diu obſervata, bona fide inita cenſetur. *deciſ.*12. *n.*2. Tom.1. p.40

Nec ſubverti poteſt, niſi probata enormiſſima læſione. *ibid. num.*3.

Omnes æqualiter obligare debet. *dec.*13. *n.*3. Tom.1. p.45

Ex tranſactione, quam quis impugnat, commodum ſentire non debet. *ibid. num.*4.

Limita, quando impugnatio ab Adverſario acceptata non fuit. *ibid. num.*5.

Impugnans Tranſactionem nequit interim ejus commodum ſentire. *deciſion.*31. *numer.*3. Tom.1. p.115

Immo

Immo eam impugnare nemo poteſt, niſi prius reſtituat, quidquid ejus cauſa accepit. *ibid. num.4.*

Quæ tamen intellige procedere, ſi dubium ſit, an interim creditum impugnantis remaneat auctum, vel diminutum. *ibid. num.5.*

Vel ſi probabiliter dubitetur,an impugnans quidquam conſequuturus ſit Tranſactione ſublata. *ibid num.6.*

Si enim certum ſit, quod creditum non diminuatur Tranſactione pro valida habita, ea vero ſublata potius augeatur, tunc etiam dum ſuper reſciſſione diſputatur, poteſt Impugnans commodum ex Tranſactione proveniens ſentire. *ibid. num.7.* p.116

Inita poſt rem judicatam nititur bona fide. *decis.44. num.*1. T.1. p.148

Nomen recipit a tranſitu, qui fit ab actione. *dec.63. num.*13. T.1. p.221

Non intervenienti non nocet. *dec.*108. *num.*8. Tom.1. p.403

Satisfactio tamen, aut illiquiditas ſortis principalis Crediti conſociorum ex ea apparens ipſi etiam obeſt. *ibid.num.9. decis.*152. *num.*6. T.2. p.13

Bona fide, & juſtis de cauſis facta efficit etiam ſucceſſores. *dec.*145. *num.*9. T.1. p.547

Etiamſi Lites nondum in judicium deductæ fuerint. *ibid.n.*10.

Præcipue ubi antiquiſſima eſt, & inter conſanguineos facta cum interpoſitione Amicorum ad ſedandas controverſias emerſuras. *ibid. num*11.

In Tranſactione juſtitia apparet, ex quo aliquid hinc inde inter Tranſigentes fuerit remiſſum. *dec.*155. *num.*7. T.2. p.26

Vtilis eſt, ſi aliquid in ea remittitur pro receſſu a futuris litibus. *ibid. num.8.*

Ad reſcindendam tranſactionem ex capite læſionis futurus rerum eventus non eſt attendendus. *ibid. num.*11. p.27

Pro ſuſtinenda Tranſactione omnis favorabilior interpretatio capienda eſt. *ibid. num.*12.

Læſio de tempore tranſactionis eſt conſideranda. *ibid. num.*13. p.28

Vide *Carceratis*.

TRANSLATIO.

Facta cum omnibus privilegiis transfundit in Eccleſias, ad quam fit translatio, omnia jura competentia Eccleſiæ translatæ. *decis.*256. *num.*2. T.2. p.386

Translatio Capituli, & Canonicorum de una Eccleſia ad aliam in omnibus juribus, & privilegiis, præſervat iiſdem in nova Eccleſia jus funerandi, quod prius in alia Eccleſia habebant. *decis.*277. *num.*1. T.2. p.462

TRANSMISSIO.

Facultas perſonalis etiam in contractu tributa, ad hæredes non tranſmittitur. *dec.*18. *n.*19. Tom.1. p.72

TREBELLIANICA.

Ex fideicommiſſis per contractus ordinatis nunquam detrahi poteſt Trebellianica. *dec.* 221. *numer.*8. Tom.2. p. 268., *decis. 6. numer.* 8. Tom.1. p.19

Hæres extraneus Fideicommiſſo gravatus imputare tenetur fructus in Trebellianicam. *decis.6.num.*9.Tom.1. p.19

Quæ præſumitur conſumpta ex fructibus ſpatio triginta annorum perceptis. *ibidem num.*10. p.20

Item ex notabilibus alienationibus Bonorum Fideicommiſſariorum per hæredem gravatum factis. *ibid.num.*11.

Prohibita tacite cenſetur, ſi bona ad ſubſtitutum totaliter pervenire debent. *decis.* 153. *num.*9.Tom.2. p.18

Filiis primi gradus cenſetur prohibita Trebellianica, quando ipſis eſt ſubſtituta cauſa pia, conditione certo eventura. *ibid. n.* 11. pag.19.

Quo in caſu Trebellianica detrahi nequit, & ſi detrahatur, præſtari debet cautio de illam reſtituendo purificata conditione. *ibid. num.*12., & 13.

Prohibitio Trebellianicæ inducitur ex verbo ſubſtitutioni adjecto totalitatem præſeferente. *decis.*179.*num.*10.Tom.2. p.119

Signanter ſi totalitas adjecta fuerit redditibus ad certum uſum deſtinatis. *ib.num.*11.

Subſtitutio Cauſæ piæ cum onere perpetuo impedit detractionem Trebellianicæ. *ibidem num.*12.

Sive pendeat a conditione certo extitura, ſive ab eventuali. *ibid.num.*13.

TRIBUTUM.

Pro exigentibus Tributis realibus non eſt neceſſaria poſſeſſio immemorabilis ad differentiam perſonalium. *decis.* 228. *numer.* 25. Tom.2. pag.294

Sed ſufficit poſſeſſio quadragenaria. *ibidem num.26.*

Licet nullus juſtus titulus, aut nulla juſta cauſa probetur. *ibid.num.*27.

TRITICUM.

In horreis repoſitum potius creſcit, quam minuatur. *dec.*14.*num.*20.T.1. p.52

TURNUS. TURNARIUS.

Patronus, qui eſt in Turno dicitur abſolutus Dominus Juriſpatronatus. *decis.* 28. *num.* 1. Tom.1. p.101

Collatio Beneficii competit Turnario. *dec.* 160. *num.*2.Tom.2. p.41

Per præſentationem a Turnario expletam conſervatur quaſi poſſeſſio, & ultimus ſtatus omnibus Compatronis. *dec*.164. *num*.5.Tom.2. pag.53

Quia non proprio, ſed communi nomine præſentare dicitur. *ibid.num*.6.

TUTELA. TUTOR. TUTRIX.

Plura cumulantur,ex quibus eruitur doloſa adminiſtratio Tutoris. *der*.8.*num*.13.T.1. p.28

Dos quantitativa non parit fructus favore Mulieris, quæ geſſerit tutelam, & curam filiorum, & de ratione. *deriſ*.36.*num*.11.Tom.1. pag.122

Mater, & Tutrix filiorum non tenetur ad redimenda pignora a Viro contracta, ſi fructus hæreditarii ſufficiant ad alendam familiam. *ibid.num*.15. p.123

Inveſtire debet pecuniam pupilli, alias tenetur ad fructus loco damnorum, & intereſſe. *ibid num*.16. *& ſeq*.

Tutor cum decreto Judicis valide alienare poteſt Bona immobilia Pupilli. *der*.120.*num*.2. Tom.1. p.444

Ac cenſum ſuper iis imponere. *ibid.n*.3.

Reportare nequit ad ſui commodum ceſſiones contra Pupillum, alioquin nullæ, & inefficaces remanent, ita ut ipſimet Pupillo acquiſitæ dicantur. *ibid.num*.5.

Sed hoc procedit, ubi ceſſio mala fide acquiſita fuerit, ſecus ſi creditum ſit clarum, & palam acquiſitum pro eadem quantitate. *ibid.num*.6.

Filius non emancipatus, ſed exiſtens ſub poteſtate Patris,nequit dare Tutorem. *deriſ*.271. *num*.10.Tom.2. p.447

Tutela non datur, niſi capiti libero, non vero exiſtenti in avita poteſtate. *ibid.num*.11.

Vide *Cenſus*.

# V

Dimiſſio Beneficii in Jure æquipollet vacationi per obitum. *deriſ*.25.*num*.2.Tom.1. pag.87

Ignorantia vacationis allegari nequit a commorante in eodem Loco, vel in conterminis. *decif*.150.*num*.20.Tom.2. p.5

Maxime autem affixis edictis Vacationis. *ibid.num*.21.

Patroni vacationem ſcientes, nec præſentantes conſentire cenſentur præſentationi per Compatronos factæ. *ibid.num*.22.

Beneficii vacatio in Menſe ordinario probatur ex confeſſione Partis e. eadem vacatione venientis. *decif*.160.*num*.1.Tom.2. p.41

Ante Inſtitutionem Beneficium dicitur vacans. *decif*.246.*num*.10.Tom.2. p.350

Vide *Beneficium in genere*.

VALOR.

Per non exceſſum ſufficienter probatur ex Libris, & æquali Diſtributione redituum Eccleſiæ. *deriſ*.20.*num*.1.Tom.1. p.75

Ubi plura Indulta concordant ſuper certo valore Beneficiorum, ille in poſterum eſt præſumendus. *deriſ*.166.*num*.13.Tom.2. p.62

Quoties primum Indultum comprehendit Beneficia, quæ tunc temporis certum valorem non excedebant, alia vero ſucceſſiva Indulta ad illud ipſum tempus relative ſe habent, valor de eo tempore conſiderandus eſt, etiamſi deinde auctus fuerit. *ibid. num*.14.

Non requirit probationes ab extra, quando non eſt fundamentum Gratiæ. *deriſ*. 246. *num*.2.Tom.2. p.350

Vna cum obitu ultimi Poſſeſſoris ſatis probatus dicitur, ſi eodem modo exprimatur in ſupplicatione Contradictoris. *ibid. num*.3.

Bonorum valor deducitur ex eo, quod minus eſt inter impenſum, &ælioratum. *dec*.270. *num*.13.Tom.2. p.443

Nec prædictus valor augetur ex impenſis factis ob Bonorum conſervationem, vel ob pretium affectionis, ut ſunt illæ, quæ fiunt ex cauſa retractus. *ibid. num*.13.

Nec habetur ratioÆlioramentorum, niſi juxta eorum Statum de tempore venditionis,vel aſſignationis Bonorum. *ib.n*.14.p.44

Expreſſio Beneficiorum annexorum nunquam neceſſaria eſt, ſed ſufficit exprimere valorem correſpondentem. *deciſ*. 275. *numer*. 6. Tom.2. p.457

VARIATIO.

Patronis Laicis minime licet variare in præſentatione. *deriſ*.4.*num*.24.Tom.1. p.15

Patronus jurans non variare, nec cumulare, nequit ad alteram præſentationem devenire. *deriſ*.150.*num*.24.Tom.2. p.6

Immo ſecluſo etiam juramento variare nequeunt Patroni poſt introductionem judicii inter Præſentatos. *ibid. num*.25.

Vide *Patronus*.

VASSALLI.

Nimis gravari non debent. *deriſ*. 190. *num*. 9. Tom.2. p.153

VELLEJANUM.

Beneficium Vellejani ceſſat in obligatione in cauſa propria a Muliere emiſſa, & in contractu ultro citroque obligatorio. *dec*.195. *n*.5. p.172. *&* 218. *num*.12.Tom.2. p.260

VENDITIO.

Liberatio a Moleſtiis debetur ex natura contractus, etiam ſecluſa promiſſione. *deriſ*. 195. *num*.2.Tom.2. p.170

Principaliter facta ab Uxore, pretium recipiente, adſcribi nequit ad debitum Viri; ſecus ſi Vir vendiderit, & pretium receperit. *deciſ*.36.*num*.12.Tom.1. p.122

VEN-

VENDITOR.

De jure tenetur liberare a moleſtiis Emptorem. *deciſ.*218.*num.*1.Tom2. p.258

Vnde multo magis concurrente pacto. *ibid. num.*2. p.259

Tenetur ſpecifice certiorare Emptorem de cauſa ſuæ poſſeſſionis, & de qualitatibus rei venditæ. *ibid.num.*3.

Alias cenſetur vendidiſſe ut liberam, & obligatur ad evictionem & liberationem a Moleſtiis. *ib.num.*4.

Nec ſufficit, ſi Venditrix dicat ſe retinere ex ſuis juribus dotalibus. *ibid. num.*5.

Hæc enim non dicitur ſpecifica certioratio, ſine qua venditio cenſetur doloſe facta, & animo circumveniendi Emptorem. *ibid.num.*6.

Ita ut Venditor teneatur etiam ad intereſſe. *ibid. num.*7.

Rem vindicans, quam vendidit, actione doli ſubmovetur. *deciſ.* 94. *numer.* 13. Tom. 1. pag.338

Culpa Venditoris prævalet cuicumque negligentiæ Emptoris in non perquirenda qualitate rei ceſſæ. *deciſ.*118.*num.*10.T.1. p.438

VERBA IN GENERE.

Cui non conveniunt verba, nec ipſa diſpoſitio convenire debet. *deciſ.* 199. *num.* 6. Tom.2. pag. 186

Contrahentium verba dant legem contractibus. *deciſ.*212.*num.*4.Tom.2. p.238

In interpretandis ultimis voluntatibus non ſpectatur verborum cortex. *deciſ.*27. *num.*7. Tom.1. p.95

Neque pro dignoſcendo, an verba ſtent *taxative*, vel *demonſtrative*, inſiſtendum eſt eorum peculiari indoli, & naturæ. *ibid. num.*8.

Quo ſenſu a Teſtatore in una Teſtamenti parte proferuntur, eodem in aliis etiam partibus prolata cenſeri debent. *deciſ.* 44. *numer.* 5. Tom.1. p.149

Generalia, immo etiam univerſalia reſtringuntur ad contenta in diſpoſitione, cui immediate cohærent. *deciſ.*46.*num.*9.Tom.1. p.157

Amplitudo verborum, & clauſularum reſtringitur ad comprehenſa in diſpoſitione, & cauſa finali. *deciſ.*48.*num.*10.Tom.1. p.167

Repetitiva indicant, diſpoſitionem loqui de eodem genere Perſonarum ſupra expoſito. *deciſ.*81.*num.*4.Tom.1. p.281

Nec eadem diſpoſitio ad alios extendi debet. *ibid.num.*5. p.282

Intelliguntur juxta finem, ad quem proferuntur, niſique ultra diſponunt. *deciſ.*126. *n.*28. Tom.1. p.467

Non ſimplex verborum cortex, ſed tota diſpoſitionis ſubſtantia eſt inſpicienda. *deciſ.*139. *num.*7.Tom.1. p.522

Senſus verborum generaliter prolatorum reſtringendus non eſt. *deciſ.*203.*num.*7.Tom.2. pag.205

Sed generaliter ſunt intelligenda. *dec.*169. *num.*31.Tom.2. p.83

Clara rejiciunt quamlibet interpretationem. *dec.*193.*num.*10.Tom.2. p.165

Temporis indefiniti perpetuitatem importare poſſunt. *deciſ.*240.*num.*10.Tom.2. p.336

Intelligenda ſemper ſunt congrua congruis referendo juxta materiam in contractu deductam, & interpretationes abſurdas evitando. *deciſ.*253.*num.*19.Tom.2. p.376

Habentia ſuam propriam, & legalem ſignificationem nequeunt ad alium ſenſum detorqueri. *ibid.num.*21.

VERBA IN SPECIE.

Verba -- *ſi potrà conoſcere della capacità &c.* -- non inducunt neceſſitatem, ſed facultatem. *deciſ.*216.*num.*7.Tom.2. p.219

Præcipue nulla concurrente dictione reſolutiva, & annullativa. *ibid. num.*8.

Verba *retroceſſit*, *retrovendidit*, important extinctionem cenſus. *deciſ.* 198. *numer.* 13. Tom.2. p.183

Verba -- *detti Eredi*, *e Succeſſori* -- ſtant reſtrictive. *deciſ.* 219. *num.* 3., *& ſeq.* Tom.2. pag.262

Verbum -- *continuare* -- initii, & progreſſus uniformitatem denotat. *deciſ.*15. *numer.*12. Tom.1. p.57

Verba -- *Tirare avanti la Caſa* -- diuturnitatem, ac prorogationem Familiæ præſeferunt. *dec.*18.*num.*7.Tom.1. p.102

Verba -- *acciò poſſa con maggior decoro tirar avanti la Caſa* -- Fideicommiſſum conſervatorium inducunt pro omnibus de Domo. *deciſ.*18.*num.*13., *&* 17. Tom.1. p.103

Verba -- *cioè al Primogenito* -- quando ſtent *demonſtrative* -- *deciſ.*27. *numer.*11., *&* 14. Tom.1. p.96

Verba -- *dicti*, *prædicti*, *ut ſupra* -- ſunt relativa. *deciſ.*51.*num.*7.Tom.1. p.180

Verba -- *detti*, *&* *Loro* -- ſunt perſonalia, & repetitiva Perſonarum dumtaxat antea expreſſarum. *deciſ.*81.*num.*11.Tom.1. p.283

Verbum -- *Benchè* -- relatum ad Perſonas ſupra expreſſas, de eodem Perſonarum genere intelligendum eſt. *ibid. num.*12.

Verba -- *in tale caſo* -- deſtituta dictionibus taxativis, non reſtringunt vocationem Maſculorum ex fœminis ad caſum obitus primorum hæredum ſine Maſculis. *deciſ.*132. *n.*27. p.492., *deciſ.*139.*num.*23.Tom.1. p.527

Sed accipiuntur declarative, & demonſtrative. *dec.*132.*num.*28.Tom.1. p.493

Maxime ſi Teſtator gradatim, & ſucceſſive omnes Lineas vocavit. *deciſ.*139.*num.*24. Tom.1. p.527

Ver-

Verbum -- *hæredibus* -- copula deſtituium, cenſetur adjectum ad indicandam qualitatem ſanguinis. *deciſ.*144. *num.*7.Tom.1. p.542

Verbum -- *Familia* -- includit agnationem, & excludit cognationem, etiam adjectum aliis generalibus verbis -- *Hæredibus*, & *Succeſſoribus quibuſcumque* -- *deciſ.* 147. *num.* 5. Tom.1. p.552

Verbum -- *Tutto, e Tutte* -- in Teſtamento importat totalitatem, ſeu integritatem, omnem detractionem excludentem. *deciſ.* 153. *num.*10.Tom.1. p.18

Verbum -- *Revertatur* -- verificari poteſt tantum de rebus in Dominio Teſtatoris exiſtentibus. *ibid.num.*21. p.21

Verbum -- *Portio* -- verificatur etiam in qualibet minima parte. *dec.*169.*num.*2., *dec.*203. *num.*2.Tom.2. p.203

Et verificatur etiam de medietate relative ad duos Contrahentes, vel Socios. *deciſ.*169. *num.* 19., & 20.p.79., & *dec.*203. *num.*3. Tom.2. p.203

Verba -- *Si debba regolare la ſucceſſione* -- deſignant modum ſuccedendi, non vero ſubſtitutorum qualitates. *deciſ.* 185. *numer.*3. Tom.2. p.137

Verba -- *come ſtà dichiarato di ſopra* -- includunt dumtaxat præcedenter expreſſa. *ibid. num.*11. p.138

Verba -- *come dichiarerò a ſuo luogo* -- præſervant diſpoſitionem inferius explicandam. *ib. num.*12.

Verbum -- *libere* totalem libertatem denotat. *dec.*256.*num.*8.Tom.2. p.387

Verba -- *hæredes*, & *ſucceſſores* -- indifferentia ſunt, & apte referibilia ad hæredes tam Bonorum, quam ſanguinis. *deciſ.*258. *num.*8. Tom.2. p.394

Verba -- *magis idoneus*, & *minus idoneus* -- important majorem aptitudinem, vel inaptitudinem. *deciſ.*259.*num.*16.Tom.2. p.400

Vbi tamen agitur de Parochiali, non vero ubi de ſimplici Beneficio nullum onus adnexum habente. *ibid. num.*17.

Et verba ſupradicta denotant pariter aptitudinem, vel inaptitudinem in Beneficiis reſidentalibus, aliiſque habilitatem requirentibus pro ſervitio, & defenſione Eccleſiæ, ejuſque jurium. *ibid.num.*19. p.401

Verba -- *per poterſi* -- latine -- *ut poſſit* -- *ut valeat* -- non præſeferunt neceſſitatem, ſed plenam libertatem, & arbitrium. *deciſ.*263.*n.*5. Tom.2. p.417

VERSIO.

Eſt quid facti, nec præſumitur, ſed concludenter probanda eſt. *deciſ.*243. *numer.*7.Tom.2. pag.343

Præſertim quando totum fundamentum Actoris in eo conſiſtit. *ibid.num.*8.

Sola pecuniæ verſio non ſufficit ad acquirenda jura Creditoris dimiſſi, neque ad effectum agendi, neque ad alium retinendi. *ib.nu.*10.

VIA EXECUTIVA.

Ex obligatione camerali oritur via executiva. *deciſ.*209.*num.*1.Tom.2. p.227

Quæ a Signatura approbata dicitur per Reſcriptum -- *Alteri qui ad legitimam* -- *ib. num.*2.

Per lapſum triginta annorum præſcribitur via executiva, ſi contractus non ſit juratus. *deciſ.*106.*num.*4.p.398., & *deciſ.*136. *num.*2. Tom.1. p.507

Si vero ſit juratus, per lapſum 40. annorum. *deciſ.*106.*num.*5.Tom.1. p.398

Præſcriptio Viæ executivæ cepta contra Defunctum perficitur contra ſucceſſores quamvis ignorantes, ad differentiam præſcriptionis ipſius crediti. *deciſ.*136. *numer.*4.Tom.1. p.507

VICARIUS FORANEUS.

Interventus Vicarii Foranei in nominationibus Parochialium, ſi requiratur relative ad ſpecialem deputationem ab Epiſcopo faciendam, hac non ſecuta, non eſt neceſſarius. *deciſ.*32.*num.*8.Tom.1. p.111

Maxime concurrente obſervantia, quod ſi quando dictus Vicarius intervenit, id fuit ex ſpeciali deputatione. *ibid.num.*9. p.112

VICARIUS GENERALIS.

Aſſertiones Vicarii Generalis non præjudicant libertati Beneficiorum.*dec.*204.*n.*7.T.2.p.210.

Vicarius Generalis Epiſcopi regularis neceſſario intervenit in examine Teſtium. *deciſ.* 70. *num.*4.Tom.1. p.243

Atteſtationi Vicarii Generalis multum deferendum eſt. *deciſ.*133.*num.*19.Tom.1. p.410

VINCULUM. VINCULA.

Æſtimatio vinculi pecuniæ injecti de jure reficienda eſt. *deciſ.*247.*num.*1.Tom.2. p.354

Ad eam vero dignoſcendam attenditur, quanto minoris res hujuſmodi vinculis affecta in Foro vendi ſolet. *ibid.num.*2.

Relevatio incerta, & cum incommodo, ac expenſis Litis conſequenda non minuit vinculi æſtimationem. *ibid. num.*6. p.355

Quæ in eadem ſumma facienda eſt, ſive agatur de æſtimando Inveſtimento vinculo obnoxio, ſive de æſtimando periculo oriente ab obligatione reſtituendi. *ibid. num.*7.

Vide *Loca Montium*.

VISITATIO.

Viſitationibus declarantibus qualitates Beneficiorum valde deferendum eſt. *deciſ.*204.*n.*9. Tom.2. p.210

Epiſcopus habet juris aſſiſtentiam pro viſitandis privative quoad alios Eccleſiis, ac Locis piis ſuæ Diœceſis, & juriſdictione in eis exercenda. *deciſ.*97.*num.*2.Tom.1. p.354

Limi-

limits in Eccleſiis pleno jure unitis, ac ſubjectis Monaſteriis exemptis. *ibid. num.3.*

In cis ſiquidem competit tantum cumulativs cum Abbate quoad curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum. *ibid.n.5.*

Ita tamen, ut in diſcrepantia Decretorum utriuſque ſuperioria Viſitantis prævaleant Decreta Epiſcopi. *ibid.num.6.*

Epiſcopus enim viſitare dicitur ratione juriſdictionis in Populum, cui Sacramenta adminiſtrantur, Abbas vero, ſive ſuperior Regularis, tamquam Dominus Eccleſiæ, ubi eadem adminiſtratio exercetur. *ib.n.7.*p.355

Viſitatio præcipuus actus eſt juriſdictionis. *ib. num.4.* p.354

Ex ſententia implicite firmante jus viſitandi favore Abbatis,ſublata remanet quælibet conſuetudo, quæ Epiſcopo favere poſſet, *ibid. num.11.* p.355

Vide *Centenaria*. Vide *Unio*.

VITIUM LITIGIOSI.

Executio Mandati facta abſque citatione Poſſidentis non eſt nulla, neque revocatur, ſi Bona executata tranſiverint cum vitio litigioſi. *deciſ.186.num.3.*Tom.2, p.140

Hoc tamen per extinctionem litis ceſſat, *ibid. num.4.*

Et de ratione. *ibid. num.5.*

Reſervatio Jurium in Tranſactione appoſita in caſu inadimplementi operari poteſt reviviſcentiam crediti, non vitium litigioſi. *ib.n.6.*

Vt vitium litigioſi adſit, requiritur lis antecedens, non vero ſufficit ſubſequens. *ibidem num.7.* p.141

UNIO.

In Parochialibus ſubjective.unitis non requiritur Concurſus, ſed approbatio dumtaxat nominati præſtanda ab Epiſcopo. *dec.33.n.1.* Tom.1. p.113

Nec in earum proviſione agitur de collatione tituli, ſed ſimpliciter de deputatione Perſonæ, quę loco Prælati exerceat curam actualem. *ibid. num.2.*

In uniendis, ac ſubjiciendis Eccleſiis auctoritas Summi Pontificis eſt abſoluta. *ibid.num.3.*

Eccleſia plenarie unita omnino ſubtrahitur a juriſdictione Epiſcopi, ac ſubmittitur juriſdictioni Abbatis, amittitque omnes ſuas qualitates, & fit pars, ac Membrum Monaſterii, cui unitur. *dec.97.num.2.* p.355

Vnde ſicuti Monaſterium exemptum a juriſdictione Epiſcopi viſitari ab eo nequit, ita neque Eccleſia unita, excepta tamen cura Animarum. *ibid.num.13.* p.356

Competit tamen Epiſcopo jus exercendi ordinariam juriſdictionem, ac viſitandi privative ad Abbates, ſi Eccleſia non pleno jure, ſed quoad certos tantum effectus unita eſſet. *ibid. num.15.*

Eccleſiæ etiam unitæ Monaſteriis exemptis non ſunt exemptæ a ſubjectione Epiſcopi.*dec.228. num.48.*Tom.2. p.299

Et quocumque modo unitæ ſubjectæ remanent poſt unionem iiſdem oneribus, ac juribus Epiſcopalibus, quibus ante unionem. *ibid, num.51.*

Immo nec eadem ab Epiſcopia volentibus, neque in actu unionis remitti poſſunt.*ib.n.52*

Proviſus ab Ordinario de Beneficio unito, & gaudens annali poſſeſſione, non tenetur probare legitimitatem cauſarum unionis, ſed earum Inſubſiſtentia eſt probanda ab Impetratore. *deciſ.275.num.1.*Tom.2. p.456

Vnione ad effectum perducta, prævia ſententia Executoris Literarum unionis, cauſæ, & alia in dictis literis enarrata, juſtificata præſumuntur, donec contrarium probetur. *ibid. num.2.*

Neque cauſa tenuitatis redituum Canonicatuum, ob quam facta fuit unio, pro falſa habetur, niſi rigoroſe probetur, eorum reditus excedere ſubſtentationem congruam juxta loci conſuetudinem. *ibid.num.3.*p.457

Derogatio Regulæ 22.Cancellar. oſtendit unionem conceſſam fuiſſe præciſive a tenuitate redituum. *ibid.num.4.*

Impetrator non ſe reſtringens ad unam vel alteram unionis cauſam, ſed omnes exponens uti inſubſiſtentes, contra omnium inſubſiſtentiam probare tenetur. *ibid.num.5.*

Expreſſio Beneficiorum annexorum nunquam neceſſaria eſt, ſed ſufficit exprimere valorem correſpondentem. *ibid. num.6.*

Vt unio plurium Beneficiorum ſub unica diſpoſitione, oratione, & cauſa unitorum præſervata maneat, non obſtante morte Pontificis, ſufficit, ut literæ unionis effectum ſortitæ fuerint quoad unum, vel alterum ex iis. *ib. num. 8.* p.458

Vide *Subjectio.*

UNIVERSITAS.

Convocatio Vniverſitatis fieri debet a Conſule, alias eſt illegitima, & ejus Acta remanent nulla. *deciſ.32.num.*4.Tom.1. p.111

Conſul autem eſt is, qui emolumentis Conſulatus gaudet, & ſe ſubſcribit uti Conſul. *ibid. num.5.*

Proconſul ex mandato Deputatorum, qui Vniverſitatis negocia expedire ſolent, habet jus coactivum pro legitima convocatione ejuſdem Vniverſitatis. *ibid. num.7.*

VOCATIO. VOCATUS.

Non vocatus repellitur. *deciſ.12. num.8.*p.41. *deciſ.116. num.*10.Tom.1. p.432

In una ſubſtitutione nominati, ſi in alia non nominentur, in ea vocati non cenſentur. *deciſ.12.num.17.*Tom.1. p.43

Deficiente vocatione, nec vulgaris anomala, nec

nec repræſentatio locum habent. *ibid. n.*20. pag.44
Ex quo quis ſit capax ſuccedendi, inferri nequit, quod eum diſponens vocare voluerit. *deciſ.*18.*num.*11.Tom.1. p.70
Inutilis vocatio nullum jus tribuit ad hæredes tranſmiſſibile. *ibid. num.*16. p.71
Maſculus non poteſt ſuam vocationem, quam habuit, & acceptavit ex una ſubſtitutione, ab alia diverſa deſumere. *deciſ.*26. *num.* 10. Tom.1. p.93
Licet quæſtio non verſetur circa prælationem Maſculorum, ſed circa libertatem Bonorum ab Extraneis propugnatam. *ibid. num.*11.
Collective filii vocati ſimul ſuccedunt. *deciſ.*38. *num.*4.Tom.1. p.127
A jure honorifico inferri nequit ad vocationem, ſed hoc procedit, quando ex eo unice deſumitur vocatio, ſecus quando affertur in majorem comprobationem regulæ ſtantis pro vocatione. *ibid.num.*10.
Maxime quia non eſt veriſimile, Teſtatorem ſejungere voluiſſe jus illud ab hereditate. *ibid. num.*11. p.128
Prælatio includit vocationem eorum, qui per poſterius ſunt vocati. *deciſ.*193. *n.*7. T. 2. pag.164
Teſtator dum voluit, ut vocati inſignia, & nomen ſuæ Domus aſſumerent, eos vocaſſe non cenſetur, quibus tale onus non impoſuit, ſi eorum vocatio dubia ſit. *deciſ.* 44. *num.*9.Tom.1. p.150
Pariterque, ſi cæterorum vocationem clare, & aperte deſignavit, eos invitaſſe non dicitur, quorum vocatio æquivoca, & dubia manet. *ibid. num.*10.
Conditionata non admittitur, deficiente conditione. *dec.*47.*num.*23.Tom.1. p.163
In Fideicommiſſo progreſſivo vocatio alicujus, ejuſque deſcendentium intelligitur facta non ſimultanee, ſed ordine ſucceſſivo. *dec.* 76. *num.*4.Tom.1. p.261
Præſertim addita clauſula = *di grado in grado ordine ſucceſſivo* — *ibid.* 76. *num.*4. pag.262.
Non inducitur ex ſimplici aſſertione prætenſi vocati. *deciſ.* 116. *numer.*9. Tom.1. p.432
Vocatis Remotioribus, & minus dilectis, eo magis præſumuntur vocati proximiores, & magis dilecti. *deciſ.*139.*num.*5.Tom.1.p.521
Vocati cum iiſdem conditionibus, debent eodem modo ſuccedere. *ibid.num.*30. p.529
Purificata conditione vocatus admitti debet. *deciſ.*193.*num.*22.Tom.2. p.167
Vocatio pro ſe habens res judicatas nequit amplius controverti. *deciſ.*261. *n.*4.T.2. p.407

VOLUNTAS.

Teſtatoris voluntas erui non poteſt a circumſtantia facti deficiente. *deciſ.* 44. *numer.* 12. Tom.1. p.151
Quæ efficacius oſtendunt voluntatem Teſtatoris, ſuperflua dici nequeunt. *ibid. num.*11.
Inveriſimilitudinis ratio habenda non eſt, quando contraria voluntas Teſtatoris eſt clara. *deciſ.*45.*num.*11.Tom.1. p.155
Ad actum deducta nihil operatur. *dec.*48.*n.*27. Tom.1. p.170
Clara ſpectanda eſt, interpretatio vero locum non habet, niſi in caſu dubio. *deciſ.*50.*n.*16. Tom.1. p.176
Ubi de voluntate quæritur, ſpectandum eſt, quid contrahentes cogitaverint. *deciſ.*118. *num.*12.Tom.1. p.438
Contra voluntatem ſatis in litera a Teſtatore declaratam nimis arduum eſt argumentis, & conjecturis pugnare. *deciſ.* 126. *numer.* 22. Tom.1. p.465
In rebus propriis ſtat pro ratione voluntas. *ib. num.*24
Interpretari ita ſemper debet voluntas Teſtatoris, ut plenum ſortiatur effectum. *dec.*139. *num.*17.Tom.1. p.525
Expreſſæ, & claræ Teſtatoris voluntati vis facienda non eſt per extraneas interpretationes. *ibid. num.*26. p.526
Teſtatoris voluntati ex toto contextu diſpoſitionis deſumptæ inhærendum eſt, non verbis. *deciſ.*258.*num.*9.Tom.2. p.394
Teſtatoris voluntas everti non debet per ſubauditos intellectus, & extraneas illationes. *deciſ.*263.*num.*15.Tom.2. p.419
Interpretatio voluntatis deſumenda eſt ex integro contextu diſpoſitionis. *dec.* 219. *nu.*6. Tom.2. p 264
Contra claram voluntatem ſubtilitatibus, & illationibus non datur locus. *deciſ.*17. *num.*6. Tom.1. p.63
Diſcretivus modus diſponendi oſtendit diverſam diſponentis voluntatem. *ibid. num.*7.
Ex diverſitate rationis diverſitas voluntatis deprehenditur. *ibid.num.*12. p.64
Ex actu geſto abſque alicujus conſenſu, deduci nequit ejus voluntas. *dec.*98.*n.*15.T.1. p.361
Quando de clara voluntate conſtat, ad conjecturas non eſt recurrendum. *deciſ.*181.*n.*18. Tom.2. p.127
Vide *Interpretatio*.

VOTANTES SIGNATURÆ JUSTITIÆ.

Habent privilegium transferendi Penſiones. *deciſ.* 268. *num.*2. Tom.2. p.432
Et fruuntur hoc privilegio transferendi penſiones in recompenſationem laborum, & intuitu Perſonarum, nec illud amittunt finito officio Votantis. *ibid.num.*9. p.434
Privilegia transferendi Votantibus Signaturæ Juſtitiæ conceſſa ſunt per modum Collegii. *ibid.num.*13. p.435

VOX.

VOX. VOCES.

Habenti majorem partem vocum debetur inſtitutio. *deciſ.4.num.23.*Tom.1. p.15

Competens in jure præſentandi tranſit cum hæreditate ceſſa etiam per viam permutationis. *deciſ.105.num.7.*Tom.1. p.395

Qui majorem partem vocis unius columnelli habet, cenſetur habere integram vocem. *ibid.num.11.* p.396

Præſentatus a deſcendentibus illius, qui medietatem Patronatus acquiſivit, dicitur juſtificaſſe expreſſionem, quod habeat pro ſe medietatem vocum. *deciſ.* 109. *num.* 2. Tom.1. pag.406.

USUFRUCTUARIUS.

Non dato cohærede proprietario, remanet hęres etiam in proprietate. *deciſ.* 92. *num.* 2. Tom.1.p.333., & *dec*182. *num.*3.T.2.p.128

USUSFRUCTUS.

Vxor in uſufructu inſtituta una cum poteſtate detrahendi Dotem, & quartum dotale, ea ex fructuum perceptione non conſumit. *deciſ.*180.*num.*4.Tom.2. p.122

Nec rationem uſusfructua reddere tenetur. *ibid.num.*5. p.123

USVRÆ.

In materia uſurarum ſola confeſſio Debitoris ſuper exiſtentia Crediti non eſt attendenda. *deciſ.*174. *num.*3.Tom.2. p.100

Conventio a principio inita, ut uſuræ cedere debeant in augmentum ſortis in pœnam ſolutionis non factæ ſapit anathociſmum. *ibid. num.*5.

VXOR.

Non habens, niſi Bona dotalia, quorum fructus vix ad ipſam decenter ſuſtentandam ſufficiant, non tenetur allere Virum. *deciſ.*24. *num.*11.Tom.1. p.86

Venditio principaliter facta ab Vxore pretium recipiente, adſcribi nequit ad debitum Viri; ſecus ſi Vir vendiderit, ac pretium receperit. *dec.*36.*num.*12.Tom.1. p.122

Vide *Uſusfructus*.

# F I N I S.

39 361802

Digitized by Google